

ISBN 960-7905-03-2
960-7905-04-0 (set)

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΕΘΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ

Έπεξεργασία φωτογραφιών: Χ. Μ. Τζαννής
Ηλεκτρονική επιμέλεια πινάκων: Ά. Ν. Διαλινού

Έκτύπωση: Φ. Παναγόπουλος και ΣΙΑ Ο.Ε.

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΚΑΤΩ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
(ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΒΕΡΜΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΕΙΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ)

ΤΕΥΧΟΣ Α'

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

INSCRIPTIONES MACEDONIAE INFERIORIS
(INTER BERMIIUM MONTEM ET AXIUM FLUMEN REPERTAE)

FASCICULUS PRIMUS

INSCRIPTIONES BEROEAE

EDIDERUNT ET COMMENTARIIS SERMONE GRAECO CONSCRIPTIS INSTRUXERUNT
LUCRETIA GOUNAROPOULOU - M.B. HATZOPOULOS

ADIUVANTIBUS
P. NIGDELI - G. SOURI

CURANTIBUS
EIRENE KALOGRIDOU - P. PASCHIDI

ATHENIS 1998

DIFFUSION DE BOCCARD - 11, RUE DE MEDICIS, 75006 PARIS

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΘΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΛΟΥΚΡΗΤΙΑΣ ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ - Μ.Β. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΚΑΤΩ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
(ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΒΕΡΜΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΞΙΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ)

ΤΕΥΧΟΣ Α'

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
Π. ΝΙΓΔΕΛΗ - Γ. ΣΟΥΡΗ

ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΛΟΓΡΙΔΟΥ - Π. ΠΑΣΧΙΔΗ

ΑΘΗΝΑ 1998

"Τὸ πλῆθος τῶν ἐπιγραφῶν, τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, τῶν γλυπτῶν, τῶν βωμῶν κλπ. ἀρχαίων, τὰ ὅποια συναντᾷ τις ὅθενδήποτε καὶ ἂν διαβῇ, οἱ πενήκοντα περίπου βυζαντινοὶ ναοὶ μὲ τὰς θαυμασίας τοιχογραφίας των, ἅπαντες σχεδὸν ἀδημοσίευτοι, τὰ παλαιὰ σπίτια – ἀπὸ τὰ καλύτερα καὶ ἀντιπροσωπευτικώτερα δείγματα τοῦ βορειοελλαδιτικοῦ τύπου— ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ ἔχουν κηρυχθῇ διατηρητέα, μᾶς δίδουν μὲν τὸ δικαίωμα νὰ θεωρῶμεν τὴν Βέροϊαν ὡς δευτέραν πόλιν τῆς Μακεδονίας ἐξ ἀπόψεως ἀρχαιολογικῆς, ἀλλὰ μᾶς ἐπιβάλλουν συγχρόνως καὶ ἀναλόγους ὑποχρεώσεις".

Χ.Ι. Μακαρόνας, 1946

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	11
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	13
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	19
Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
Μαρτυρίες	27
Τò ιστορικό πλαίσιο	37
Τò γεωγραφικό πλαίσιο	41
Τò ιστορικό τῆς εὐρέσεως, συλλογῆς καὶ δημοσιεύσεως τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Βέροιας	53
Μέθοδος παρουσιάσεως	69
Β'. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ	
Νόμοι - ψηφίσματα (ἄρ. 1-2)	77
Ἐπιστολές - διατάγματα (ἄρ. 3-15)	91
Λόγοι (ἄρ. 16)	119
Ἀναθηματικές - κτητορικές (ἄρ. 17-44)	123
Ἀπελευθερωτικές (ἄρ. 45-57)	145
Τιμητικές (ἄρ. 58-133)	159
Κατάλογοι (ἄρ. 134-146)	213
Ἐπιτύμβιες (ἄρ. 147-420)	231
Ἐπιγραφές τῆς ὕστερης ἀρχαιότητος (ἄρ. 421-455)	367
Ἀδιάγνωστες (ἄρ. 456-479)	391
Ἐπιγραφές τῆς χώρας Βεροίας (ἄρ. 480-512)	399
Γ'. ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ	
Ὄνόματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν	423
Πρωονύμια, ὀνόματα γένους, ἐπώνυμα	440
Ὄνόματα βασιλέων, αὐτοκρατόρων καὶ Ρωμαίων ἀξιωματούχων	444
Χρονολογικὸς κατάλογος Βεροιαίων καὶ Μακεδόνων ἀξιωματούχων καὶ ἱερέων	446
Ὄνόματα θεῶν, λατρευτικὰ ἐπίθετα, ὀνόματα ἱερῶν καὶ ἑορτῶν	447
Ὄνόματα μηνῶν	449
Τοπωνύμια καὶ ἔθνη	449
Ἑλληνικὸ λεξιλόγιο	450
Λατινικὸ λεξιλόγιο	500
Θεματικὸς κατάλογος	502
Σημείωμα γιὰ τὴν γλῶσσα τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Βέροιας	504
Κατάλογος χρονολογημένων ἐπιγραφῶν	511
Κατάλογος ἀντιστοιχιῶν προγενεστέρων δημοσιεύσεων μὲ ἀριθμοὺς συντάγματος	512
Κατάλογος ἀδημοσίευτων ἐπιγραφῶν συντάγματος	516
Κατάλογος ἀντιστοιχιῶν ἀριθμῶν εὐρετηρίου Μουσείων καὶ συλλογῶν μὲ ἀριθμοὺς συντάγματος	516
Κατάλογος ἄλλων τόπων φυλάξεως	518
Κατάλογος χαμένων ἐπιγραφῶν	518
Κατάλογος τόπων εὐρέσεως	519
Κατάλογος ἐπιγραφῶν μὲ ἄγνωστες συνθηκῆς εὐρέσεως	522
Κατάλογος εἰκόνων τῶν ἐπιγραφῶν	523
Δ'. ΠΙΝΑΚΕΣ	529
Ε'. ΧΑΡΤΕΣ	

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Η συμβολή των επιγραφών στην περιπέτεια της αναζήτησης της ιστορικής πληροφορίας είναι καθοριστική καθώς πολλά ανεκτίμητα στοιχεία για ιστορικά γεγονότα και ποικίλες όψεις της πολιτικής, κοινωνικής και θρησκευτικής ζωής οφείλονται ακριβώς στις επιγραφές. Οι επιγραφές προσφέρουν πλούσιο και "ρητό" έργο στον ιστορικό, τον φιλόλογο, τον αρχαιολόγο και αποτελούν σημαντικές μαρτυρίες για τη γλώσσα και την εξέλιξή της, καθώς αποκαλύπτουν επιρροές και αλληλεπιδράσεις που αποτυπώθηκαν γλωσσικά ως απόρροια της επικοινωνίας ενός τόπου με άλλες περιοχές.

Ο ελληνικός πολιτισμός έχει μια συνεχή και αδιάλειπτη παρουσία μέσα στη μακρά διάρκεια του ιστορικού χρόνου. Και είναι ακριβώς η μελέτη του συνολικού μας παρελθόντος που συμβάλλει στην εθνική μας αυτογνωσία και στη διεύρυνση της εθνικο-ιστορικής μας συνείδησης. Είναι προφανής συνεπώς η σημασία της έκδοσης, έπειτα από τον τόμο των επιγραφών της Άνω Μακεδονίας, του πρώτου τόμου των επιγραφών της Κάτω Μακεδονίας, ο οποίος αποτελεί πλέον ένα κατά το δυνατόν πλήρες corpus για τις επιγραφές μιας περιοχής της πατρίδας μας που συγκεντρώνει το εύλογο ενδιαφέρον της επιστημονικής έρευνας.

Αισθάνομαι την ανάγκη να συγχαρώ το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, το οποίο, σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού, ανέλαβε το βάρος της ευθύνης να καλύψει ένα μεγάλο βιβλιογραφικό κενό με την εκπόνηση ενός έργου που αναδεικνύει την ιστορική φυσιογνωμία της Κάτω Μακεδονίας και εξοπλίζει την επιστημονική κοινότητα με ένα αξιόπιστο και περιεκτικό εργαλείο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι άπώτερες καταβολές του παρόντος τεύχους ανάγονται στους πρώτους μήνες λειτουργίας του Κέντρου Έλληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας τὸ 1979. Τότε, ὁ Διευθυντής του, Μ.Β. Σακελλαρίου, καὶ οἱ δύο ἐρευνητὲς πὺν κατήρτισαν τὸ ἐπιστημονικὸ του πρόγραμμα εἶχαν θέσει ὡς προτεραιότητα τὴν συγκέντρωση καὶ ἀξιοποίηση τῶν πρωτογενῶν ἱστορικῶν πηγῶν ἐκκεντρῶν περιοχῶν τῆς ἑλληνικῆς οἰκουμένης, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὶς ἐπιγραφές τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας. Πρὸς τὸν σκοπὸ αὐτόν, τὸν Ἰούνιο τοῦ 1979, ὁργανώθηκε σύσκεψη στὴν ὁποία συμμετεῖχαν, πλὴν τῶν ἐρευνητῶν τοῦ Κέντρου, οἱ ἔφοροι ἀρχαιοτήτων Θράκης, Ἀνατολικῆς καὶ Κεντρικῆς Μακεδονίας, καθὼς καὶ ἄλλοι ἀρχαιολόγοι οἱ ὁποῖοι εἶχαν κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπηρετήσει ἢ ὑπηρετοῦσαν τότε στὴν περιοχή. Ἡ σύσκεψη κατέληξε στὴν ἀπόφαση συνεργασίας τοῦ Κέντρου μὲ τὶς ἀρμόδιες ἐφορεῖς γιὰ τὴν συγκρότηση ἀρχείου ὅλων τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης καὶ τὴν ἐκπόνηση καὶ δημοσίευση –σὲ πρώτη φάση– τοῦ ἐπιγραφικοῦ ὕλικου τοῦ ἑλληνικοῦ τμήματος τῆς Θράκης.

Τὸ πρόγραμμα ἄρχισε ἀμέσως νὰ τίθεται σὲ ἐφαρμογή μὲ τὴν σύμφωνη γνώμη τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἀρχαιοτήτων, ἡ δὲ πρόοδος τῆς ἐκτελέσεώς του ἐξετάσθηκε σὲ νέα σύσκεψη τὸν Μάιο τοῦ 1980. Τὸ ἴδιο ὅμως ἔτος δύο παράλληλες ἐξελίξεις ἐπιτάχυναν τὴν πρόοδο τῆς συγκροτήσεως τοῦ ἀρχείου ἐπιγραφῶν τῆς Μακεδονίας καὶ διηύρυναν τὸ ἐρευνητικὸ πρόγραμμα μὲ τὴν προσθήκη σχεδίου δημοσιεύσεώς τους παράλληλα μὲ τὶς ἐπιγραφές τῆς Θράκης. Ἡ πρώτη ἦταν ἐκδοτικῆς φύσεως. Πρόκειται γιὰ τὴν ἀναδημοσίευση τὸ 1980 τοῦ μνημειώδους ἔργου τοῦ Μ.Γ. Δήμητσα, *Ἡ Μακεδονία ἐν λίθοις φθεγγομένοις καὶ μνημείοις σωζομένοις* (Ἀθήνα 1896), μὲ μία εἰσαγωγή τοῦ ἐκδότη Ἀ.Ν. Οἰκονομίδη. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ κείμενο, καίτοι κακεντρεχὲς καὶ ἐν πολλοῖς ἄδικο –ιδίως ἔναντι τοῦ Ἀμερικανοῦ ἐπιγραφολόγου Ch. Edson–, περιέγραφε ἐπακριβῶς τὸ ἀδιέξοδο σὲ ὁποῖο εἶχε περιέλθει ἡ δημοσίευση τοῦ συντάγματος τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Μακεδονίας καὶ ἐμμέσως ἔθετε πρὸ τῶν εὐθυνῶν τους τοὺς Ἕλληνες ἐπιστήμονες. Οἱ ἐπισημάνσεις τοῦ Ἀ.Ν. Οἰκονομίδη ἀποτελοῦσαν δικαίωση τοῦ ἐρευνητικοῦ σχεδιασμοῦ καὶ συνάμα πρόκληση γιὰ τοὺς ἐρευνητὲς τοῦ Κέντρου, οἱ ὁποῖοι φρόντισαν νὰ τεθεῖ ὑπ' ὄπιν τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἀρχαιοτήτων. Ἡ ἄλλη ἐξέλιξη ἦταν ἀπόρροια τῶν ἐπαφῶν μὲ Ἕλληνες καὶ ξένους ἐπιστήμονες πὺν ἐπὶ τῇ εὐκαιρία μιᾶς σειρᾶς συνεδρίων καὶ συμποσίων στὴν Βιέννη, Φιλίππουπολη, Βελιγράδι, Οὐάσιγκτων καὶ Λωζάννη εἶχε ὁ ὑπεύθυνος τοῦ Μακεδονικοῦ Προγράμματος τοῦ Κέντρου Μ.Β. Χατζόπουλος καὶ οἱ ὁποῖες διάνοιγαν τὴν προοπτικὴ πολλαπλῶν συνεργασιῶν καὶ ἐπέτρεπαν τὴν κατάρτιση σχεδίου δημοσιεύσεως τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Μακεδονίας.

Οἱ διαπιστώσεις τοῦ Κέντρου συνέπιπταν μὲ ἐκείνες πὺν προέκυπταν ἀπὸ εὐρεῖα ἀνταλλαγή ἀπόψεων στὰ πλαίσια τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ: α) ἡ δημοσίευση τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Μακεδονίας ἔπρεπε νὰ ἀναληφθεῖ ἀπὸ κοινού ἀπὸ τὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία καὶ τὸ Κέντρο Ἑλληνικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς Αρχαιότητος, β) ἀρχὴ ἔπρεπε νὰ γίνει μὲ τὴν συγκρότηση πλήρους ἀρχείου δημοσιεύσεων, φωτογραφιῶν, ἐκτύπων κλπ. τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν ὅλης τῆς Μακεδονίας καὶ τὴν ἐκδοση, σὲ πρώτη φάση, ἐκείνων τοῦ δυτικοῦ τῆς ἅκρου, γνωστοῦ ὡς "Τετάρτης Μερίδος", γ) τὸ ἐνδεδειγμένο πρόσωπο γιὰ νὰ συνεργασθεῖ ἐκ μέρους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας μὲ τὴν ἐρευνητικὴ ὁμάδα τοῦ Κέντρου ἦταν ὁ τότε ἐπιμελητὴς ἀρχαιοτήτων Ἰ. Τουράτσογλου, ὁ ὁποῖος εἶχε μακρὰ προϋπηρεσία στὴν Δυτικὴ Μακεδονία. Μὲ θαυμαστὴ ταχύτητα, χάρις στὴν εὐαισθησία τὴν ὁποίαν ἐπέδειξε ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς Ἀρχαιοτήτων Ν. Γιαλούρης, ὁ Ὑπουργὸς

Πολιτισμού 'Α. 'Ανδριανόπουλος και ὁ Γενικός Γραμματεὺς τοῦ 'Υπουργείου Θ. Σοφούλης, οἱ ὡς ἄνω διαπιστώσεις καταγράφηκαν σὲ συμφωνητικὸ μεταξὺ τοῦ 'Εθνικοῦ 'Ιδρύματος 'Ερευνῶν καὶ τοῦ 'Υπουργείου Πολιτισμοῦ, τὸ ὁποῖο ὑπεγράφη τὸν Μάρτιο τοῦ 1981.

Μετὰ ἓνα ἔτος στενῆς συνεργασίας –γιὰ τοὺς περισσότερους πραγματικῆς μαθητείας– κοντὰ στὸν 'Ι. Τουράτσογλου, κατὰ τὸ ὁποῖο συντελέσθηκε ἡ συγκέντρωση τοῦ ὑλικοῦ τῆς Τετάρτης Μερίδος, ἡ ἐρευνητικὴ ὁμάδα τοῦ Κέντρου –πλὴν τοῦ 'Α. Ριζάκη, ὁ ὁποῖος ἐπελέγη ὡς εἰδικὸς συνεργάτης γιὰ τὴν ἐκπόνηση τοῦ ἐπιγραφικοῦ συντάγματος τῆς περιοχῆς αὐτῆς– ἐπιδόθηκε στὴν συμπλήρωση τοῦ ἐπιγραφικοῦ ἀρχείου μὲ τὶς ἐπιγραφές καὶ τῆς ὑπόλοιπης Μακεδονίας. Τὴν συγκέντρωση τοῦ ὑλικοῦ τῆς λεγομένης "Τρίτης Μερίδος", δηλαδὴ τῆς περιοχῆς μεταξὺ τοῦ ὄρους Βερμίου καὶ τοῦ 'Αξιῶ ποταμοῦ, ἀνέλαβαν ὁ ὑπεύθυνος τοῦ Προγράμματος καὶ ἡ 'Αργυρῶ Τατάκη –ἡ ὁποία ἐκείνην τὴν ἐποχὴ ἐτοίμαζε τὸ παράλληλο ἔργο τῆς προσωπογραφίας τῆς Βέροιας– συνεπικουρούμενοι ἀπὸ τὴν βοηθὸ ἐρευνῆς 'Αννα Παναγιώτου. 'Απὸ τὸν 'Οκτώβριο τοῦ 1982 ἕως τὸν 'Οκτώβριο τοῦ 1993 ὁ Μ.Β. Χατζόπουλος σὲ πέντε ἀποστολές συνολικῆς διάρκειας δύο καὶ πλέον μηνῶν συγκέντρωσε μὲ τὴν βοήθεια τῆς 'Αννας Παναγιώτου τὸ ἐπιγραφικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὰ μουσεῖα, τὶς συλλογές καὶ τοὺς ἄλλους χώρους φυλάξεως τῆς περιοχῆς ποὺ τελοῦσε ὑπὸ τὴν εὐθύνη τῆς 'Εφορείας 'Αρχαιοτήτων Δυτικῆς Μακεδονίας. 'Ο πλοῦτος ὅμως τοῦ ἐπιγραφικοῦ ἀμνητοῦ ἔθετε ἐκ τῶν πραγμάτων τὸ ζήτημα τῆς δημοσιεύσεώς του.

'Ἦταν γνωστὸ ὅτι ὁ νεαρὸς τότε 'Αμερικανὸς ἱστορικὸς Ch. Edson εἶχε στὶς 16 'Ιουνίου 1936 συνάψει συμβόλαιο μὲ τὴν Πρωσιτικὴ 'Ακαδημία τῶν 'Επιστημῶν, βάσει τοῦ ὁποῖου ἀνελάμβανε τὴν δημοσίευση τῶν ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν τῆς ἀρχαίας Μακεδονίας στὴν σειρὰ *Inscriptiones Graecae* καὶ ὅτι γιὰ τὴν ἐκτέλεση τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἶχε προσλάβει ὡς συνεργάτη τὸν Βρετανὸ J.M.R. Cormack, ὁ ὁποῖος ὅμως τὸ ἴδιο ἔτος, μετὰ τὴν πρώτη ἀποστολὴ, κατὰ τὴν ὁποία συγκεντρώθηκε τὸ γνωστὸ τότε ὑλικὸ τῆς Βοττίας, ἀποσύρθηκε γιὰ λόγους ὑγείας. 'Ο Ch. Edson μέχρι τὸ 1938 ὀλοκλήρωσε μόνος του τὴν συγκέντρωση τῶν ἐπιγραφῶν τῆς ἑλληνικῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ ἡ ἐκρηξὴ τοῦ πολέμου ἀνέστειλε τὶς περαιτέρω ἐργασίες. Μετὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς εἰρήνης ὁ Ch. Edson ἐπιδόθηκε στὴν ἐκδοση τοῦ τεύχους τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ ὁποία εἶδε τὸ φῶς τὸ 1972, ἐνῶ ὁ J.M.R. Cormack ἐπανεκάμψε ἀπὸ τὸ 1947 στὴν μελέτη τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Τρίτης Μερίδος, ἡ ὁποία ὅμως ἔμεινε χωρὶς συνέχεια μετὰ τὸν θάνατό του τὸν 'Ιούνιο τοῦ 1975 (γιὰ περισσότερες λεπτομέρειες βλ. σελ. 63-64, κατωτέρω). Τότε, μετὰ ἀπὸ ποικίλες διαβουλεύσεις καὶ ἐφήμερη ἀνάληψη τῆς συνεχίσεως τοῦ ἔργου ἀπὸ τὸν Ch. Edson, ἔγινε τὸ 1977 σχετικὴ πρόταση στὸν A.G. Woodhead, ὁ ὁποῖος τὴν ἀπεδέχθη μὲ πολλὰς ἐπιφυλάξεις.

'Εν τῷ μεταξὺ ἡ συγκέντρωση τοῦ ἐπιγραφικοῦ ὑλικοῦ στὸ Κέντρο συνεχιζόταν μὲ τὴν φωτογράφηση τῶν ἐκτύπων καὶ τὴν φωτοτύπηση τοῦ τετραδίου τοῦ Ch. Avezou, ποὺ φυλάσσονται στὴν Γαλλικὴ Σχολὴ 'Αθηνῶν, μὲ ἀποστολὴ τοῦ Μ.Β. Χατζόπουλου στὸ Κολλέγιο Pembroke τοῦ Καϊμπριτζ γιὰ τὴν μελέτη καὶ φωτοτύπηση τῶν τετραδίων τοῦ A.J.B. Wace καί, κατὰ τὴν παραμονὴ τοῦ ἰδίου στὸ Institute for Advanced Study τοῦ Πρίνστον, μὲ τὴν μελέτη καὶ φωτογράφηση τῶν ἐκτύπων τῆς ἀποστολῆς Edson καὶ Cormack στὴν Βοττία τὸ 1936, ὅχι ὅμως καὶ τῶν ἀντιστοίχων τετραδίων, ποὺ εἶχαν περιέλθει στὴν φύλαξη τοῦ A.G. Woodhead.

'Ἡ διαπίστωση τῶν ἐλλείψεων τῶν καταλοίπων τοῦ Cormack καὶ ἰδίως τοῦ ὄγκου τοῦ νέου ὑλικοῦ ὥθησε τὸν A.G. Woodhead νὰ συζητήσει μὲ τὸν Μ.Β. Χατζόπουλο τὴν δυνατότητα συνεργασίας. 'Ο τελευταῖος τοῦ πρότεινε: 1) νὰ συνεχίσει ὁ A.G. Woodhead τὴν ἐπεξεργασία τῶν καταλοίπων τοῦ Cormack, 2) νὰ ἀναλάβει ὁ ἴδιος τὴν ἐπεξεργασία τοῦ μεταγενέστερου δημοσιευμένου ὑλικοῦ, 3) νὰ ζητηθεῖ ἡ συνεργασία τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Υπηρεσίας γιὰ τὴν ἐκδοση τοῦ ὑλικοῦ ποὺ παρέμενε ἀδημοσίευτο. Τὸ σχετικὸ ὅμως ὑπόμνημα ποὺ ὁ A.G. Woodhead ὑπέβαλε στὴν 'Ακαδημία τοῦ Βερολίνου ἔγινε δεκτὸ μὲ ἐφεκτικότητα καὶ ἐνεπλάκη στὶς σκοπιμότητες τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς 'Ανατολικῆς Γερμανίας. Τὸ 'Υπουργεῖο Πολιτισμοῦ προέβη τότε στὴν συνομολόγηση νέου συμφωνητικοῦ

μέ το Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἑρευνῶν, τὸ ὁποῖο ὑπεγράφη τὴν 21η Δεκεμβρίου 1984 καὶ τὸ ὁποῖο ἐπεβεβαίωσε τὴν συμφωνία τοῦ 1982 γιὰ τὴν δημιουργία τοῦ ἐπιγραφικοῦ ἀρχείου τῆς Μακεδονίας καὶ προνοοῦσε γιὰ τὴν δημοσίευση σὲ σύνταγμα τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν τῆς "Τρίτης Μερίδος" (πλὴν ἐκείνων τῆς πόλεως τοῦ Δίου), ἀνέθετε δὲ τὴν ἐκπόνηση τοῦ ἔργου στὴν Λουκρητία Γουναροπούλου ὡς ἐκπρόσωπο τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας καὶ στὸν Μ.Β. Χατζόπουλο ὡς ἐκπρόσωπο τοῦ Κέντρου Ἑλληνικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς Ἀρχαιότητος.

Μὲ τὴν ἐγκατάσταση τῆς Λουκρητίας Γουναροπούλου στὸ Κέντρο ἄρχισε ἡ ἐπεξεργασία τοῦ συγκεντρωθέντος ὕλικου ὑπὸ τὴν μορφή τελικῶν ἐπιγραφικῶν λημμάτων, ἐνῶ παράλληλα ἐπανειλημμένες ἀποστολὲς στὰ μουσεῖα Ἑδέσσης, Βεροίας, Θεσσαλονίκης καὶ Κιλκίς, στὶς ὁποῖες, πλὴν τῶν δύο συντακτῶν συμμετεῖχαν κατὰ περίπτωσιν οἱ Λουίζα Λουκοπούλου, Ἀργυρῶ Τατάκη, Δέσποινα Διαμαντούρου καὶ ὁ φωτογράφος τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ph. Collet, ἐπέτρεψαν –ὅχι χωρὶς δυσκολίες– τὴν μελέτη καὶ ἀποτύπωση τῶν ἐναπομενουσῶν ἐπιγραφῶν τῆς Τρίτης Μερίδος, πλὴν ἐκείνων τῆς Πιερίας. Ἡ συλλογὴ καὶ μελέτη τῶν τελευταίων αὐτῶν, παρ' ὅλον ὅτι προεβλέπετο στὸ συμφωνητικόν, προσέκρουσε σὲ ἀνυπέρβλητες διοικητικὰς δυσκολίες, πὺ δὲν στάθηκε δυνατόν νὰ παρακαμφθοῦν. Ἐν ἀναμονῇ τῆς διευθετήσεως τοῦ προβλήματος (ἡ ὁποία δὲν ἐπιτεύχθηκε ποτέ) οἱ συντάκτες συνεργάσθηκαν μὲ τὸν Φ. Πέτσα γιὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ ἱεροῦ τῆς Λευκόπετρας, πὺ γίνεται σὲ ἰδιαιτέρο τόμο. Ἐκθεση τῆς προόδου τῶν ἐργασιῶν ἔγινε σὲ ἀνακοίνωση τοῦ Μ.Β. Χατζόπουλου καὶ τῆς Λουκρητίας Γουναροπούλου στὸ Θ' Διεθνὲς Συνέδριον Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Ἐπιγραφικῆς στὴν Σόφια τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1987. Ἐν τῷ μεταξύ, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1987 ἔληξε ἡ ἀπόσπασή τῆς Λουκρητίας Γουναροπούλου στὴν Ἀθήνα, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει καὶ τὴν διακοπὴ τῆς ἐνασχολήσεώς της μὲ τὴν προετοιμασίαν τοῦ συντάγματος, καθὼς στὴν Θεσσαλονίκην κατόρθωσε νὰ συλλέξει πολὺτιμες πληροφορίες ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τοῦ ἐκεῖ Μουσείου –ἐὰν ὅχι γιὰ ὅλην– τουλάχιστον γιὰ μέρος (1912-1969) τῆς περιόδου κατὰ τὴν ὁποίαν διεκπεραιωνόταν μέσω αὐτοῦ ἡ σχετικὴ μὲ τὴν Τρίτη Μερίδα διοικητικὴ ἀλληλογραφία. Ἡ οὐσιαστικὴ ἀναστολή τῶν ἐργασιῶν τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1988 μὲ ἀπόφαση τοῦ τότε προέδρου τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν προήλθε ἀπὸ τὴν συνεχιζόμενὴ ἀποτελμάτωση τοῦ διοικητικοῦ ἀδιεξόδου, ἡ ὁποία ὑπεχρέωσε τὸν Μ.Β. Χατζόπουλον νὰ τραπεῖ πρὸς ἄλλες ἐρευνητικὰς κατευθύνσεις, καὶ ἀπὸ προβλήματα ὑγείας τὰ ὁποῖα ἐπὶ ἓνα διάστημα δὲν ἐπέτρεψαν στὴν Λουκρητίαν Γουναροπούλου νὰ συνεχίσει τὴν ἐνεργὸν ἐνασχόλησίν της μὲ τὸ ἔργο.

Τὴν δυνατότητα ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν καὶ ὁλοκληρώσεως τοῦ πρώτου τεύχους τοῦ συντάγματος, ἀφιερωμένου στὴν Βέροια καὶ τὴν χώρα της, ἔδωσε ἡ ὑποβολὴ καὶ ἡ ἔγκριση προγράμματος ἐνισχύσεως τοῦ νέου ἐρευνητικοῦ δυναμικοῦ (ΠΕΝΕΔ) ὕψους ὀκτὼ ἑκατομμυρίων δραχμῶν, πὺ ἐπέτρεψε τὴν ἀπασχόλησιν τῶν βοηθῶν ἐρεύνης Π. Πασχίδη καὶ Εἰρήνης Καλογρίδου, καθὼς καὶ τὴν πραγματοποιήσιν ἀποστολῶν στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν. Ἔτσι, ὁ Μ.Β. Χατζόπουλος παρέμεινε ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα στὸ Βερολίνο, ὅπου ἀξιοποίησε τὸ πλουσιώτατον ἀρχεῖον τῆς ἐκεῖ Ἀκαδημίας, τὸ ὁποῖον, μετὰξὺ ἄλλων, περιλαμβάνει τὸ τετράδιον ἀπογράφων τῆς ἀποστολῆς Edson καὶ Cormack (βλ. ἄνωτέρω), καὶ δέκα ἡμέρας στὸ Columbus, Ohio, ὅπου τοῦ δόθηκε ἡ δυνατότης νὰ ἀναδιφῇ τὰ κατάλοιπα τοῦ Cormack. Σειρὰ ἐπὶ πλέον ἀποστολῶν στὴν Βέροια τοῦ ἰδίου, ἄλλοτε μόνου, ἄλλοτε μὲ τὸν Π. Πασχίδην καὶ ἄλλοτε μὲ τὴν Λουκρητίαν Γουναροπούλου ἐπέτρεψαν τὴν ἄρση τῶν ἐναπομενουσῶν ἐκκρεμοτήτων, εἰς τρόπον ὥστε τὸ τεῦχος παραδόθηκε στὸ τυπογραφεῖον ἑτοιμὸν πρὸς ἐκτύπωσιν τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1998.

Εἶναι προφανὲς ὅτι μέσα στὶς δύο σχεδὸν δεκαετίες κατὰ τίς ὁποῖες διήρκεσε ἡ προετοιμασία του, τὸ ἔργο συνῆψε πολλὰ χρεῖα, τὰ ὁποῖα σήμερὰ οἱ συντάκτες του ἔχουν τὴν χαρὰ νὰ ἀναγνωρίσουν. Πρῶτα πρὸς τὸν πρῶτον διευθυντὴν τοῦ Κέντρου Μ.Β. Σακελλαρίου, ὁ ὁποῖος ἐξ ἀρχῆς τὸ περιέβαλε μὲ τὴν φροντίδα του καὶ τὸ ὑπεστήριξε μὲ ὅλες του τίς δυνάμεις ἔπειτα πρὸς τὴν πολιτικὴν καὶ διοικητικὴν ἡγεσίαν τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ ἰδιαίτερα τοὺς Ἀ. Ἀνδριανόπουλον, Θ. Σοφούλην καὶ Ν. Γιαλούρη, ἀλλὰ καὶ Μελίνα Μερκούρη, Κ. Ἀλαβάνο, Γ. Θωμᾶ καὶ Ἰ. Τζεδάκι, πὺ στὸ μέτρο τοῦ

δυνατού –δεδομένων των συνθηκών της εποχής– κατέβαλαν προσπάθειες για την ευόδωση του έγχειρήματος. Τόσο διακριτική όσο και αποφασιστική υπήρξε εξ αρχής ή συμβολή του Ί. Τουράτσoglou, στον όποιον όφείλονται πολλές χάριτες, μεταξύ άλλων και για την παραχώρηση ανέκδοτων επιγραφών. Μέγας ευεργέτης του έργου άνεδείχθη ό σκαπανεύς της αρχαιολογίας της Δυτικής Μακεδονίας Φ. Πέτσας, ό όποιος όχι μόνον παρεχώρησε γενναιόδωρα όλα τα δικαιώματά του επί αδημοσίευτου ύλικού αλλά και έθεσε στην διάθεση των συντακτών τó προσωπικό του αρχείο και τις ακόμη πιο άνεκτίμητες άναμνήσεις του. Στην Βέροια οί συντάκτες του έργου ηύραν την συμπαράσταση, ένθάρρυνση και πρόθυμη έπιστημονική συνεργασία και βοήθεια του διακεκριμένου ιστορικού της πόλεως και πνευματικού άνδρός Γ. Χιονίδη, πρós τόν όποιον άπευθύνουν τις ευχαριστίες τους, καθώς και την πολλαπλή άρωγή του φιλάρχαιου καθηγητού Θ. Γαβρηλίδη, του διευθυντού της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ί. Τροχόπουλου και του διευθυντού του φροντιστηρίου "Λέξις" και ιστοριοδίφη Γ. Καλλιγá, έναντι των όποιων είνai ευγνώμονες για την διάθεση δημοσιευμένου ή και αδημοσίευτου έντυπου και φωτογραφικού ύλικού.

Έξ άλλου, ή έκδοση του παρόντος τεύχους δέν θα ήταν δυνατή χωρίς την πολú πέρα των συμβατικών τους ύποχρεώσεων πολλαπλή άρωγή των συναδέλφων αρχαιολόγων και ιδίως του φυλακτικού προσωπικού του Μουσείου Βεροίας. Ίδιαίτερη μνεία πρέπει νά γίνει του Ν. Καπετάνου, πραγματικού μνήμονος της Βέροιας πού φεύγει, του αρχιφύλακος Π. Παπαδόπουλου, των φυλάκων Ί. Παπαδόπουλου και Ί. Ρουμελιώτη και του άκάματου φωτογράφου Χ. Γιαβανίδη, στον όποιον όφείλονται όλες σχεδόν οί έσωτερικές λήψεις, των προϊσταμένων της ΙΙης Έφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Ευ. Τσιγαρίδα, Ί. Παπάγγελου και Ά. Πέτκου, καθώς και των αρχαιολόγων της ΙΖ΄ Έφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Μαρίας Άποστόλου, Άγγελικής Κοκοβού και Λιάνας Στεφανή, οί όποιοι μάς επέτρεψαν νά συμπεριλάβομε έδώ δικά τους αδημοσίευτα επιγραφικά εύρήματα.

Έπίσης, οί συντάκτες του παρόντος τεύχους αισθάνονται την ύποχρέωση νά έκφράσουν την βαθύτατη ευγνώμοσύνη τους πρós τα έπιστημονικά ιδρύματα και τούς ξένους συναδέλφους των πού βοήθησαν στην πραγματοποίηση του έργου: την Γαλλική Σχολή Άθηνών και ιδιαίτερα τόν τότε Διευθυντή Ο. Picard και τόν τότε Γενικό Γραμματέα J.-Y. Empereur, οί όποιοι έθεσαν στην διάθεσή τους τα αρχεία της Σχολής και τούς επέτρεψαν νά φωτογραφήσουν έκτυπα και νά φωτοτυπήσουν τó τετράδιο του Ch. Avezou, πού φυλάσσεται εκεί, καθώς και τόν βιβλιοθηκάριο G. Cobolet, την αρχαιοφύλακα Καλλιόπη Χριστοφή και τόν φωτογράφο Ph. Collet για την πάντοτε φιλική τους συνεργασία: τó Institute for Advanced Study του Πρίνστον, τó όποιο φιλοξένησε τρεις φορές τόν Μ.Β. Χατζόπουλο και του παρέσχε ιδανικές συνθήκες για την μελέτη και άξιοποίηση των καταλοίπων του Ch. Edson, χάρις στο άδιάλειπτο ένδιαφέρον του Ch. Habicht, ό όποιος δέν έπαυσε νά επιδιαικλεύει συμβουλές και ένθαρρύνσεις: τó Κολλέγιο Pembroke του Καίμπριτζ, πού επέτρεψε στον Μ.Β. Χατζόπουλο νά μελετήσει και νά φωτογραφήσει τα τετράδια του A.J.B. Wace, τα όποια άπόκεινται εκεί, την Βρετανική Άκαδημία, πού κάλυψε τα έξοδα μεταβάσεως και τούς Nicholas και Margaret Hammond, οί όποιοι του προσέφεραν την άπαράμλλη θαλπωρή της οίκογενειακής τους έστίας: την Άκαδημία του Βερολίνου - Βραδεμβούργου και ιδιαίτερα τόν P. Herrmann και τόν Kl. Hallof οί όποιοι βοήθησαν παντοιοτρόπως την αναδίφηση των μοναδικών σέ πλούτο αρχείων της: τó Κέντρο Έπιγραφικών και Παλαιογραφικών Σπουδών του Πολιτειακού Πανεπιστημίου του Ohio, και τόν Διευθυντή του St. Tracy, ό όποιος όχι μόνον επέτρεψε στον Μ.Β. Χατζόπουλο νά μελετήσει και νά φωτοτυπήσει τα κατάλοιπα του J.M.R. Cormack και – κυρίως– του Ch. Edson, πού φυλάσσονται εκεί, αλλά έπίσης έκάλυψε και σημαντικό μέρος των δαπανών της εκεί άποστολής του και του προσέφερε ιδανικές συνθήκες εργασίας χάρις στην φιλικώτατη φιλοξενία του ίδιου και των συνεργατών του Wendy Watkins, Philip Forsythe και Paul Iversen.

Χάριτες όφείλονται έπίσης στον Ph. Gauthier και τόν D. Feissel, οί όποιοι άφιέρωσαν πολύτιμο χρόνο τους για νά παράσχουν συμβουλές σχετικά με δύσκολα κείμενα της έλληνιστικής και ρωμαϊκής και της παλαιοχριστιανικής περιόδου αντίστοιχα, στον D.

Mulliez για την συμβολή του στην κατανόηση της απελευθερωτικής επιγραφής υπ' αρ. 46, καθώς και στους Π. Νίγδελι και Γ. Σουρή, οι οποίοι δέχθηκαν να δημοσιεύσουν εδώ για πρώτη φορά την επιγραφή αρ. 7.

Οί συντάκτες όμως του τεύχους ηύραν την μεγαλύτερη υποστήριξη μέσα στο ίδιο το Κέντρο Έλληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητος, σε όλους τους συνεργάτες του οποίου εκφράζουν την αμέριστη ευγνωμοσύνη τους και ιδίως στα "επιγραφικά" μέλη του Μακεδονικού Προγράμματος Δέσποινα Διαμαντούρου, Λουίζα Λουκοπούλου και Άργυρώ Τατάκη, που τους συμπαραστάθηκαν ποικιλοτρόπως. Το έργο εν τούτοις δεν θα έφθανε σε αίσιο πέρας χωρίς την συμβολή τριών κατά καιρούς βοηθών έρευνας: της Άννας Παναγιώτου, ή οποία με άπτόητο ζήλο συνεργάσθηκε στις αποστολές του 1982-1983, που επέτρεψαν την συλλογή του μεγαλύτερου μέρους του ύλικού, και των Π. Πασχίδη και Ειρήνης Καλογρίδου, οι οποίοι μεταμόρφωσαν ένα χαώδες χειρόγραφο σε βιβλίο, έλέγχοντας και πολλαπλώς βελτιώνοντας με δική τους πρωτοβουλία το κείμενο. Σε όλους απευθύνονται ειλικρινείς και έγκάρδιες ευχαριστίες, με την υπενθύμιση ότι τὰ λάθη και οί έλλείψεις που παραμένουν όφείλονται αποκλειστικά σε αδυναμίες των συντακτών.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Abbott - Johnson, *Administration*: F.F. Abbott - A.C. Johnson, *Municipal Administration in the Roman Empire* (Πρίνστον 1926).
- Actes VIIe: Actes du VIIe congrès international d'épigraphie grecque et latine, Constantza, 9-15 septembre 1977* (Παρίσι - Βουκουρέστι 1979).
- Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί*: Πολυξένης Ἀδάμ-Βελένη, *Μακεδονικοὶ Βωμοί* (ἀδημ. διατρ., Θεσσαλονίκη 1996).
- ΑΕΜΘ: Τὸ Ἀρχαιολογικὸ Ἔργο στὴν Μακεδονία καὶ Θράκη (Θεσσαλονίκη).
- Ἀμητὸς: Ἀμητὸς. Τιμητικὸς τόμος γιὰ τὸν καθηγητὴ Μανόλη Ἀνδρόνικο (Θεσσαλονίκη 1987).
- Ἀνδρόνικου, Ἐπιγραφαί: Μ. Ἀνδρόνικου, Ἀρχαῖαι Ἐπιγραφαί Βεροίας (Θεσσαλονίκη 1950).
- Ἀφιέρωμα εἰς Βαβοῦσκον Ε': Ἀφιέρωμα εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Βαβοῦσκον, τόμ. Ε' (Θεσσαλονίκη 1992).
- Ἀρβανιτόπουλλου, *Μνημεῖα*: Α.Σ. Ἀρβανιτόπουλλου, *Θεσσαλικά μνημεῖα* (Ἀθήνα 1909).
- Austin, *Hellenistic World*: M. Austin, *The Hellenistic World from Alexander to the Roman Conquest* (Καϊμπριτζ 1981).
- Avezou, *Cahiers*: Ch. Avezou, *Τετράδια σημειώσεων καὶ ἀπογράφων ποὺ φυλάσσονται στὴν Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν*.
- Avi-Yonah, *Abbreviations*: M. Avi-Yonah, *Abbreviations in Greek Inscriptions* (Λονδίνο 1940).
- Μπαμπάκου, *Πράξεις*: Ἀ. Μπαμπάκου, *Πράξεις κοινῆς διαθέσεως καὶ ἄλλα συγγενῆ φαινόμενα κατὰ τὸ δίκαιον τῆς ἀρχαίας Θεσσαλίας. Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς οἰκογενειακῆς κοινοκτημοσύνης εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας* (διατρ., Ἀθήνα 1961).
- Baege, *Sacris*: W. Baege, *De Macedonum Sacris* (Halle 1913).
- Bayet, *Commentatio*: Ch. Bayet, *De titulis Atticae christianis antiquissimis commentatio historica et epigraphica* (Παρίσι 1878).
- Bechtel, *Personennamen*: F. Bechtel, *Die historischen Personennamen des Griechischen bis zur Kaiserzeit* (Halle 1917).
- Berges, *Rundaltäre*: D. Berges, *Rundaltäre aus Kos und Rhodos* (Βερολίνο 1996).
- Berthiaume, *Mageiros*: Guy Berthiaume, *Les rôles du mageiros* ["Mnemosyne Suppl." 70] Λεύδεν 1982].
- Berve, *Alexanderreich*: H. Berve, *Das Alexanderreich auf prosopographischen Grundlage*, τόμ. I-II (Μόναχο 1926).
- Blavatskaja κ.ἄ., *Sklaverei*: T.V. Blavatskaja, E.P. Golubcova, A.I. Pavlovskaja, *Die Sklaverei in hellenistischen Staaten im 3.-1. Jh. v. Chr.* ("Übersetzungen ausländischer Arbeiten zur antiken Sklaverei" 3' Wiesbaden 1972).
- Bömer, *Religion*: Fr. Bömer, *Untersuchungen über die Religion der Sklaven*, τόμ. II. *Die sogenannte sakrale Freilassung in Griechenland und die (δοῦλοι) ἱεροί* ("Abhandlungen Mainz Akad.", 1960, 1' Wiesbaden 1960).
- Bringmann - v. Steuben, *Schenkungen*: K. Bringmann - H. von Steuben (ἐπιμ.), *Schenkungen hellenistischer Herrscher an griechische Städte und Heiligtümer*. Τόμ. I: *Zeugnisse und Kommentare* (Βερολίνο 1995).
- Brocas, *Βέροια*: Laurence Brocas-Deflassieux, *Ἡ Βέροια κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Μελέτη τοπογραφίας* (Βέροια 1998).
- Buraselis, *Makedonien*: K. Buraselis, *Das hellenistische Makedonien und die Ägäis* ("Münchener Beiträge zur Papyrusforschung und antiken Rechtsgeschichte" 73' Μόναχο 1982).
- Burstein, *Age*: S.M. Burstein, *The Hellenistic Age from the Battle of Ipsos to the Death of Kleopatra IV* (Καϊμπριτζ 1985).
- Cabanes, *Epire*: P. Cabanes, *L'Epire de la mort de Pyrrhos à la conquête romaine (272-167 av. J.-C.)* (Besançon-Παρίσι 1976).
- Cagnat, *Cours*: R. Cagnat, *Cours d'épigraphie latine*⁴ (Παρίσι 1914).
- Calderini, *Manomissione*: A. Calderini, *La manomissione e la condizione dei liberti in Grecia* ("Studia Historica" 21' Μιλάνο 1908).

- Χρυσοστόμου, *Ἐν(ν)οδία*: Π.Χ. Χρυσοστόμου, *Ἡ Θεσσαλική θεὰ Ἐννοδία ἢ Φεραία θεά* (ἀδμ. διατρ., Θεσσαλονίκη 1991).
- Χιονίδου, *Βέροια*: Γ. Χιονίδου, *Ἱστορία τῆς Βεροίας (τῆς πόλεως καὶ τῆς περιοχῆς)*, τόμ. I-II (Βέροια 1960-1970).
- Cousinéry, *Voyage*: M.E.M. Cousinéry, *Voyage dans la Macédoine*, τόμ. I-II (Παρίσι 1831).
- Crampa, *Labraunda* III, 1: J. Crampa, *Labraunda. Swedish Excavations and Researches*, τόμ. III: *The Greek Inscriptions. Μέρος Α'*: 1-12 (Period of Olympichus) (Lund 1969).
- De Laix, *Probouleusis*: R.A. De Laix, *Probouleusis at Athens. A Study of Political Decision-Making* (Λονδίνο 1973).
- De Rossi, *Roma* III: G.B. De Rossi, *Roma Sotterranea Christiana* III (Ρώμη 1877).
- Decourt, *Thessalie* I: J.-C. Decourt, *Inscriptions de Thessalie I: Les cités de la vallée de l'Enipeus* ("Etudes Epigraphiques" 3' Ἀθήνα 1995).
- Deininger, *Provinziallandtage*: J. Deininger, *Die Provinziallandtage der römischen Kaiserzeit, von Augustus bis zum Ende des dritten Jahrhunderts n. Chr.* ("Vestigia" 6' Μόναχο-Βερολῖνο 1965).
- Delacoulonche, "Berceau": A. Delacoulonche, "Mémoire sur le berceau de la puissance macédonienne des bords de l'Haliakmon à ceux de l'Axius", *Archives des missions scientifiques et littéraires* 8 (1859) 67-288.
- Δήμιτσα, *Μακεδονία*: Μ.Γ. Δήμιτσα, *Ἡ Μακεδονία ἐν λίθοις φθεγγομένοις καὶ μνημείοις σφωζομένοις* (Ἀθήνα 1896).
- Detschew, *Sprachreste*: D. Detschew, *Die thrakischen Sprachreste* ("Österreichische Akademie der Wissenschaften, Schriften der Balkankommission, Linguistische Abteilung" 14' Βιέννη 1976², με βιβλιογραφική προσθήκη τῆς Živka Velkova).
- Diehl, *Inscriptiones*: E. Diehl, *Inscriptiones latinae christianae veteres* (Βερολῖνο 1925-1931).
- Δρούγου - Τουράτσογλου, *Τάφοι*: Στέλλας Δρούγου - Ι. Τουράτσογλου, *Ἑλληνιστικοὶ λαξευτοὶ τάφοι Βεροίας* ("Δημοσιεύματα τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Δελτίου" 28' Ἀθήνα 1980).
- Düll, *Götterkulte*: Siegfried Düll, *Die Götterkulte Nordmakedoniens in römischer Zeit* ("Münchener archäologische Studien" 7' Μόναχο 1977).
- Dunand, *Isis* II: Françoise Dunand, *Le culte d'Isis dans le bassin oriental de la Méditerranée. II. Le culte d'Isis en Grèce* ("Etudes préliminaires aux religions orientales dans l'Empire romain" 26' Λέυδεν 1973).
- EAA: *Enciclopedia dell' arte antica* (Ρώμη).
- Ἑδεσσα*: *Πρακτικά τοῦ Α' Πανελληνίου Ἐπιστημονικοῦ Συμποσίου: Ἡ Ἑδεσσα καὶ ἡ περιοχὴ τῆς, ἱστορία καὶ πολιτισμός* (Ἑδεσσα 1995).
- Edson - Cormack, *Notebook*: Ch. Edson - J.M.R. Cormack, ἀδημοσίευτο τετράδιο ἀπογράφων καὶ σημειώσεων τῆς ἀποστολῆς στὴν Βοττιαία τὸ φθινόπωρο τοῦ 1936, ἀντίγραφο τοῦ ὁποίου φυλάσσεται στὴν Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου.
- Ehrhardt, *Studies*: Ch. Ehrhardt, *Studies in the Reigns of Demetrius II and Antigonus Doson* (ἀδμ. διατρ., State University of New York 1975).
- Ἐπιγραφές: Ἐπιγραφές τῆς Μακεδονίας. Γ Διεθνὲς Συμπόσιο γιὰ τὴ Μακεδονία, Θεσσαλονίκη 8-12 Δεκεμβρίου 1993* (Θεσσαλονίκη 1996).
- Ἐπιγραφές (Κατάλογος)*: Βασιλικῆς Μισσηλίδου-Δεσποτίδου (ἐπιμ.), *Ἐπιγραφές ἀρχαίας Μακεδονίας ἀπὸ τῆ συλλογῆς τῆς ΙΣΤ' Ἐφορείας Προϊστορικῶν καὶ Κλασικῶν ἀρχαιοτήτων. Κατάλογος τῆς ἔκθεσης, Ὀκτώβριος - Δεκέμβριος 1997, Κρυπτὴ Στοά τῆς Ἀρχαίας Ἀγορᾶς* (Θεσσαλονίκη 1997).
- Epigrafia* II: *Epigrafia e ordine senatorio* II (Ρώμη 1982).
- Feissel, *Recueil*: D. Feissel, *Recueil des inscriptions chrétiennes de Macédoine du IIIe au VIe siècle* (BCH Supplément VIII' Παρίσι 1983).
- Ferguson, *Terms*: W.D. Ferguson, *The Legal Terms Common to the Macedonian Inscriptions and the New Testament* (University of Chicago, "Historical and Linguistic Studies", II².3' Σικάγο 1913).
- Fraser, *Samothrace* 2,I: P.M. Fraser, *Samothrace* 2,I: *The Inscriptions on Stone* (Νέα Ὑόρκη 1960).
- Gaebler, *Münzen*: H. Gaebler, *Die antiken Münzen Nord-Griechenlands. III. Makedonia und Paionia*, τόμ. I-II (Βερολῖνο 1906-1935).
- Gauthier - Hatzopoulos, *Loi*: Ph. Gauthier - M.B. Hatzopoulos, *La loi gymnasiarchique de Béroia* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 16' Ἀθήνα 1993).
- Γέρας Κεραμοπούλλου*: *Γέρας Ἀντωνίου Κεραμοπούλλου* ("Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι, Σειρὰ φιλολογικὴ καὶ θεολογικὴ" 9' Ἀθήνα 1953).
- Glaser, *Brunnenbauten*: F. Glaser, *Antike Brunnenbauten (KPHNAI) in Griechenland* ("Österreichische Akademie der Wissenschaften, Phil.-Hist. Klasse" 161' Βιέννη 1983).
- Gounaropoulou - Hatzopoulos, *Milliaires*: L. Gounaropoulou - M.B. Hatzopoulos, *Les milliaires de la Voie Egnatienne entre Héraclée des Lyncestes et Thessalonique* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 1' Ἀθήνα 1985).

- Grandjean, *Aréologie*: Y. Grandjean, *Une nouvelle aréologie d'Isis à Maronée* ("Etudes préliminaires aux religions orientales dans l'Empire romain" 49' Λέυδεν 1975).
- Greci: *I Greci. Storia, Cultura, Arte, Società*, τόμ. I: *Noi e i Greci* (Τορίνο 1996).
- Griffith, *Macedonia II*: N.G.L. Hammond - G.T. Griffith, *A History of Macedonia*, τόμ. II ('Οξφόρδη 1979).
- Hammond, *Macedonia I*: N.G.L. Hammond, *A History of Macedonia*, τόμ. I ('Οξφόρδη 1972).
- Hammond, *Macedonia II*: N.G.L. Hammond - G.T. Griffith, *A History of Macedonia*, τόμ. II ('Οξφόρδη 1979).
- Hammond, *Macedonia III*: N.G.L. Hammond - F.W. Walbank, *A History of Macedonia*, τόμ. III ('Οξφόρδη 1988).
- Hansen, *Inscriptions*: P.A. Hansen, *A List of Greek Verse Inscriptions c. 400-300 B.C.* ("Opuscula Graecolatina" 28' Κοπεγχάγη 1985).
- Hatzfeld, *Trafiqants*: J. Hatzfeld, *Les trafiquants italiens dans l'Orient hellénique* (BEFAR 115' Παρίσι 1919).
- Hatzopoulos, *Amphipolis*: M.B. Hatzopoulos, *Actes de vente d'Amphipolis* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 14' Αθήνα 1991).
- Hatzopoulos, *Cultes*: M.B. Hatzopoulos, *Cultes et rites de passage en Macédoine* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 19' Αθήνα 1994).
- Hatzopoulos, *Institutions*: M.B. Hatzopoulos, *Macedonian Institutions Under the Kings. A Historical and Epigraphic Study* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 22' Αθήνα 1996).
- Hatzopoulos - Loukopoulou, *Two Studies*: M.B. Hatzopoulos - Louisa D. Loukopoulou, *Two Studies in Ancient Macedonian Topography* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 3' Αθήνα 1987).
- Hatzopoulos - Loukopoulou, *Morrylos*: M.B. Hatzopoulos - Louisa D. Loukopoulou, *Morrylos, cité de la Crestonie* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 7' Αθήνα 1989).
- Hatzopoulos - Loukopoulou, *Recherches*: M.B. Hatzopoulos - Louisa D. Loukopoulou, *Recherches sur les marches orientales des Téménides (Anthémonte-Kalindoia)*, τόμ. I-II ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 11' Αθήνα 1992-1996).
- Hausmann, *Weihreliefs*: U. Hausmann, *Griechische Weihreliefs* (Βερολίνο 1960).
- Helly, *Gonnoi*: B. Helly, *Gonnoi, I. La cité et son histoire, II. Les inscriptions* ("Αμστερνταμ 1973).
- Herzog - Klaffenbach, *Asylieurkunden*: R. Herzog - G. Klaffenbach, *Asylieurkunden aus Kos* (AbhBerlin 1952, 1' Βερολίνο 1952).
- Heuzey, *Mission*: L. Heuzey - D. Daumet, *Mission archéologique de Macédoine* (Παρίσι 1876).
- Heyob, *Isis*: Sh.K. Heyob, *The Cult of Isis among Women in the Graeco-Roman World* (Λέυδεν 1975).
- Hoffmann: O. Hoffmann, *Die Makedonen, ihre Sprache und ihr Volkstum* (Göttingen 1906).
- IPAİK: 'Εφημερίς Ρωσσικού 'Αρχαιολογικού 'Ινστιτούτου Κωνσταντινουπόλεως.
- Kaibel, EG: G. Kaibel, *Epigrammata graeca ex lapidibus conlecta* (Βερολίνο 1878).
- Καλλιπολίτου - Λαζαρίδου, 'Επιγραφαί: Β. Καλλιπολίτου - Δ. Λαζαρίδου, 'Αρχαῖαι ἐπιγραφαὶ Θεσσαλονίκης (Θεσσαλονίκη 1946).
- Κανατσούλη, *Μελετήματα*: Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά μελετήματα* (Θεσσαλονίκη 1955).
- Κανατσούλη, *Προσωπογραφία*: Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονική Προσωπογραφία ἀπὸ τοῦ 148 π.Χ. μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Μ. Κωνσταντίνου* ('Ελληνικά. Παράρτημα 8' Θεσσαλονίκη 1955 καὶ Συμπλήρωμα 1967).
- Κανατσούλη, *Ίστορία*: Δ. Κανατσούλη, *Ίστορία τῆς Μακεδονίας* (Θεσσαλονίκη 1964).
- Keil - v. Premerstein, *Reise II*: J. Keil, A. von Premerstein, *Bericht über eine zweite Reise in Lydien ausgeführt 1908* (Βιέννη 1911).
- Κέρνος: Κέρνος. Τιμητική προσφορά στὸν καθηγητὴ Γεώργιο Μπακαλάκη (Θεσσαλονίκη 1972).
- Kongress: *Dritter thrakologischer Kongress zu Ehren W. Tomascheks*, Wien 2.-6. Juni 1980 (Σόφια 1984).
- Κουμανούδη - Ματθαίου, 'Επιγραφές: Στ.Ν. Κουμανούδη - 'Αγγ.Π. Ματθαίου, 'Αρχαῖες Ἑλληνικὲς Ἐπιγραφές (Αθήνα 1986).
- Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα*: Μαρίας Π. Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα σὲ ταφικὰ μνημεῖα τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν περίοδο τῆς Ρωμαϊοκρατίας* (ἀδημ. διατρ., Θεσσαλονίκη 1983).
- Latte, *Recht*: K. Latte, *Heiliges Recht. Untersuchungen zur Geschichte der sakralen Rechtsformen in Griechenland* (Tübingen 1920).
- Λαζαρίδης, 'Αμφίπολις: Δ. Λαζαρίδης, 'Αμφίπολις (Αθήνα 1994).
- Le Bas - Waddington, *Voyage III*: Ph. Le Bas - W.H. Waddington, *Voyage archéologique en Grèce et en Asie Mineure fait... pendant 1834 et 1844*, τόμ. III (Παρίσι 1853).
- Le Bohec, *Antigone*: Sylvie Le Bohec, *Antigone Dôsôn, roi de Macédoine* ("Travaux et Mémoires de l'Université de Nancy, Etudes Anciennes" 9' Nanσύ 1993).
- Leake, *Travels*: W.M. Leake, *Travels in Northern Greece I-IV* (Λονδίνο 1835).
- Lejeune, *Observations*: M. Lejeune, *Observations sur la langue des actes d'affranchissements delphiques* (Παρίσι 1940).

- LGPN I: P.M. Fraser - E. Matthews, *A Lexicon of Greek Personal Names I* (Ὁξφόρδη 1987).
- LGPN II: M.J. Osborne - S.G. Byrne, *A Lexicon of Greek Personal Names II* (Ὁξφόρδη 1994).
- LGPN IIIA: P.M. Fraser - E. Matthews, *A Lexicon of Greek Personal Names IIIA* (Ὁξφόρδη 1997).
- Μακεδονία: Μ.Β. Σακελλαρίου (ἐπιμ.), *Ἱστορικοὶ ἑλληνικοὶ χώροι. Μακεδονία, 4000 χρόνια ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ πολιτισμοῦ* (Ἀθήνα 1982).
- Mason, *Greek Terms*: H.J. Mason, *Greek Terms for Roman Institutions. A Lexicon and Analysis* ("American Studies in Papyrology" 13' Τορόντο 1974).
- Masson, *OGS*: O. Masson, *Onomastica graeca selecta*, τόμ. I-II (Παρίσι 1990).
- Mélanges Daux: *Mélanges helléniques offerts à Georges Daux* (Παρίσι 1974).
- Mélanges Grégoire: *Mélanges H. Grégoire* ("Annuaire de l'Institut de Philologie et d'Histoire Orientales et Slaves" 10' Βρυξέλλες 1950).
- Μελέτες: *Μελέτες γιὰ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Πρακτικὰ τῆς 12ης ἐτήσιας συνάντησης τοῦ τομέα Γλωσσολογίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 18-20 Ἀπριλίου 1991* (Θεσσαλονίκη 1992).
- Mendel, *Catalogue*: G. Mendel, *Musées Impériaux Ottomans. Catalogue des sculptures grecques, romaines et byzantines*, I-III (Κωνσταντινούπολη 1912-1914).
- Mihailov, *Langue*: G. Mihailov, *La langue des inscriptions grecques en Bulgarie* (Σόφια 1943).
- Mihailov, *Epigramme*: G. Mihailov, *Die griechischen Epigramme aus bulgarischen Ländern* (Σόφια 1944).
- Μνήμη Ἀνδρόνικου: *Μνήμη Μανόλη Ἀνδρόνικου* (Μακεδονικά, Παράρτημα 6' Θεσσαλονίκη 1997).
- Μνήμη Λαούρδα: *Μελετήματα στὴ μνήμη Βασιλείου Λαούρδα* (Θεσσαλονίκη 1975).
- Μνήμη Λαζαρίδη: *Πόλις καὶ χώρα στὴν ἀρχαία Μακεδονία καὶ Θράκη, Μνήμη Δ. Λαζαρίδη* ("Recherches Franco-helléniques" I' Θεσσαλονίκη 1990).
- Mora, *Prosopografia I*: F. Mora, *Prosopografia Isiaca I. Corpus Prosopographicum Religionis Isiaca* (Λέυδεν 1990).
- Moretti, *ISE*: L. Moretti, *Iscrizioni storiche ellenistiche* ("Biblioteca di studi superiori" 62' Φλωρεντία 1976).
- Nilsson, *Schule*: M.P. Nilsson, *Die hellenistische Schule* (Μόναχο 1955).
- Nock, *Conversion*: A.D. Nock, *Conversion. The Old and the New in Religion from Alexander the Great to Augustine of Hippo* (Ὁξφόρδη 1933).
- Οἰκονόμου, *Ἐπιγραφαί*: Γ. Οἰκονόμου, *Ἐπιγραφαὶ τῆς Μακεδονίας* (Ἀθήναι 1915).
- Oliver, *Constitutions*: J.H. Oliver, *Greek Constitutions of Early Roman Emperors from Inscriptions and Papyri* ("Memoirs of the American Philosophical Society" 178' Φιλαδέλφεια 1989).
- Παντερμαλῆ, *Δῖον*: Δ. Παντερμαλῆ, *Δῖον* (Ἀθήνα 1997).
- Παπαδοπούλου-Κεραμέως, *"Διορθωτικά"*: Ἀθ. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, *"Διορθωτικά εἰς χριστιανικὰς ἐπιγραφάς (1902-1907)", ἀνάτυπο ἀπὸ τὴν Ἐφημερίδα τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Ἐκπαιδεύσεως* (Ρωσία) τόμ. 342 (Σεπτέμβριος 1902) καὶ 11-12 (νέα σειρά) (Ὀκτώβριος - Νοέμβριος 1907).
- Παπακωνσταντίνου-Διαμαντοῦρου, *Πέλλα: Δέσποινας Παπακωνσταντίνου - Διαμαντοῦρου, Πέλλα I. Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις καὶ μαρτυρίαι* ("Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας" 70' Ἀθήνα 1971).
- Papazoglou, *Héraclée I*: Fanoula Papazoglou, *Héraclée I* (Βιτώλια 1961).
- Papazoglou, *Villes*: Fanoula Papazoglou, *Les Villes de Macédoine à l'époque romaine* (BCH Supplément XIV' Ἀθήνα 1988).
- Παπαζώτου, *Βέροια*: Θ. Παπαζώτου, *Ἡ Βέροια καὶ οἱ ναοὶ τῆς (11ος-18ος αἰ.)* (Ἀθήνα 1994).
- Peck, *GVI*: W. Peck, *Griechische Vers-Inschriften I. Die Grab-Epigramme* (Βερολίνο 1955).
- Πελεκίδου, *Πολιτεία*: Σ. Πελεκίδου, *Ἀπὸ τὴν πολιτεία καὶ τὴν κοινωνία τῆς ἀρχαίας Θεσσαλονίκης* (Θεσσαλονίκη 1934).
- Πέτσα, *Τάφος*: Φ. Πέτσα, *Ὁ τάφος τῶν Λευκαδίων* ("Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας" 57' Ἀθήνα 1966).
- ΠΟΙΚΙΛΑ: *ΠΟΙΚΙΛΑ* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 10' Ἀθήνα 1990).
- Poland, *Vereinswesens*: F. Poland, *Geschichte des griechischen Vereinswesens* (Λειψία 1909).
- Political Architecture: T. Fischer-Hansen (ἐπιμ.), *From Political Architecture to Stephanus Byzantius* ("Historia Einzelschriften" 87, Στουτγάρδη 1994).
- Pouilloux, *Choix*: J. Pouilloux, *Choix d'inscriptions grecques* (Παρίσι 1960).
- Πρακτικά: *Πρακτικὰ τοῦ Ἡ' Διεθνοῦς Συνεδρίου Ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς ἐπιγραφικῆς, Ἀθήνα 3-9 Ὀκτωβρίου 1982*, τόμ. I-II (Ἀθήνα 1984-1987).
- Προσφορά εἰς Κυριακίδην: *Προσφορά εἰς Στίλπωνα Π. Κυριακίδην ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς καθηγεσίας αὐτοῦ (1926-1951)* (Ἑλληνικά, Παράρτημα 4' Θεσσαλονίκη 1953).

- Rädle, *Untersuchungen*: H. Rädle, *Untersuchungen zum griechischen Freilassungswesen* (Διατρ., Μόναχο 1969).
- Recueil Plassart: *Recueil Plassart. Etudes sur l'Antiquité grecque offertes à André Plassart* (Παρίσι 1976).
- Reinach, *Catalogue*: S. Reinach, *Catalogue du Musée impérial d'antiquités* (Κωνσταντινούπολη 1882).
- Ριζάκη - Τουράτσουλου, *EAM*: 'Α. Ριζάκη - 'Ι. Τουράτσουλου, 'Επιγραφές 'Ανω Μακεδονίας, τόμ. Α' (Αθήνα 1985).
- Robert, *Froehner*: L. Robert, *Collection Froehner. I. Inscriptions grecques* (Παρίσι 1936).
- Robert, *Études*: L. Robert, *Études épigraphiques et philologiques* (Παρίσι 1938).
- Robert, *Gladiateurs*: L. Robert, *Les gladiateurs dans l'Orient grec* (Παρίσι 1940).
- Robert, *Noms*: L. Robert, *Noms indigènes dans l'Asie Mineure gréco-romaine* (Παρίσι 1963).
- Rostovtzeff, *Empire*: M. Rostovtzeff, *The Social and Economic History of the Roman Empire* ² (Οξφόρδη 1957 [δεύτερη έκδοση επιμελημένη από τον P.M. Fraser]).
- Σαατσόγλου-Παλιαδέλη, *Μνημεία*: Χρυσούλας Σαατσόγλου-Παλιαδέλη, *Τὰ ἐπιτάφια μνημεία ἀπὸ τῆ μεγάλης τούμπα τῆς Βεργίνας* (Διατρ., Θεσσαλονίκη 1984).
- Salomies, *Vornamen*: O. Salomies, *Die römischen Vornamen. Studien zur römischen Namengebung* ("Commentationes Humanarum Litterarum" 82; 'Ελσίνκι 1987).
- Σαδικάκη, 'Αρχοντες: Θ. Σαδικάκη, *Ρωμαῖοι ἄρχοντες τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας*, τόμ. Α'-Β' ("Δημοσιεύματα τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν" 36' Θεσσαλονίκη 1971-1977).
- Šašel-Kos, *Addimenta*: Marietta Šašel-Kos, *Inscriptiones Latinae in Graecia repertae. Addimenta ad CIL III* ("Epigrafia e antichità" 5' Faenza 1979).
- Schröter, *De regum*: D. Schröter, *De regum hellenisticorum epistulis in lapidibus servatis quaestiones stilisticae* (Λευκία 1931).
- Solin, *Personennamen*: H. Solin, *Die griechischen Personennamen in Rom*, τόμ. I-III (Βερολίνο - Νέα 'Υόρκη 1982).
- Spiro, *Critical Corpus*: Marie Spiro, *Critical Corpus of the Mosaic Pavements on the Greek Mainland, Fourth / Sixth Centuries, with Architectural Surveys* (Νέα Υόρκη, Λονδίνο 1978).
- Στουγιαννάκη, *Πέλλα*: 'Αλίκης Στουγιαννάκη, *Πέλλα, ἡ χώρα τοῦ Μεγάλου 'Αλεξάνδρου* ('Εδεσσα 1973).
- Struck, *Fahrten*: A. Struck, *Makedonische Fahrten. I. Chalkidike* ("Zur Kunde der Balkanhalbinsel. Reisen und Beobachtungen" 4' Βιέννη - Λευκία 1907). *II. Die makedonischen Niederlande* ("Zur Kunde der Balkanhalbinsel. Reisen und Beobachtungen" 7' Σαράγεβο 1908).
- Studios Buckler: *Anatolian Studies Presented to W.H. Buckler* (Μάντσεστερ 1939).
- Studia Danov: *Studia in Honorem Christo M. Danov. Terra antiqua Balcanica II, Annuaire de l'Université de Sofia* (Σόφια 1985).
- Studios Dow: *Studies Presented to Sterling Dow on his Eightieth Birthday* (Durham, Β. Καρόλινα 1984).
- Studios Robinson: *Studies presented to David Moore Robinson on his Seventieth Birthday* (Saint Louis, Μισσοῦρι 1951-1953).
- Survey: T. Frank (ἐπιμ.), *An Economic Survey of Ancient Rome* (Βαλτιμόρη 1938).
- Tarn, *Antigonos*: W.W. Tarn, *Antigonos Gonatas* (Οξφόρδη 1913).
- Tataki, *Beroea*: Argyro B. Tataki, *Ancient Beroea: Prosopography and Society* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 8' Αθήνα 1988).
- Tataki, *Edessa*: Argyro B. Tataki, *Macedonian Edessa. Prosopography and Onomasticon* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 18' Αθήνα 1994).
- Tataki, *Macedonians*: Argyro B. Tataki, *Macedonians Abroad. A Contribution to the Prosopography of Ancient Macedonia* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 26' Αθήνα 1998).
- Teodorsson, *System*: S.T. Teodorsson, *The Phonemic System of the Attic Dialect, 400-340 B.C.* ("Studia Graeca et Latina Gothoburgensia" 32' Lund 1974).
- Threatte, *Grammar I*: L. Threatte, *The Grammar of Attic Inscriptions. I. Phonology* (Βερολίνο-Νέα 'Υόρκη 1980).
- Touratsoglou, *Lefkadia*: J. Touratsoglou, *Lefkadia* (Αθήνα 1973).
- Tran Tam Tinh, *Isis*: V. Tran Tam Tinh, *Isis Lactans* ("Études préliminaires aux religions orientales dans l'Empire romain" 37' Λέυδεν 1973).
- Triantaphyllopoulos, *Rechtsdenken*: J. Triantaphyllopoulos, *Das Rechtsdenken der Griechen* ("Münchener Beiträge zur Papyrusforschung und antiken Rechtsgeschichte" 78' Μόναχο 1985).
- Vérilhac, 'Αῶροι: Anne-Marie Vérilhac, 'Αῶροι παῖδες. *Poésie funéraire* ("Πραγματεῖα τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν" 41' Αθήνα 1978-1982).
- Vidman, *SIRIS*: L. Vidman, *Sylloge inscriptionum religionis Isiaca et Sarapiacae* ("Religionsgeschichtliche Versuche und Vorarbeiten" 28' Βερολίνο 1969).

- Vidman, *Isis*: L. Vidman, *Isis und Serapis bei den Griechen und Römern* ("Religionsgeschichtliche Versuche und Vorarbeiten" 29' Βερολίνο 1970).
- Wace, *Τετράδια*: A.J.B. Wace, ἀδημοσίευτα τετράδια περιοδειῶν 1911-1912 στήν Βόρειο Ἑλλάδα, πού φυλάσσονται στήν βιβλιοθήκη τοῦ Κολλεγίου Pembroke στοῦ Καϊμπριτζ.
- Walbank, *Macedonia* III: N.G.L. Hammond - F.W. Walbank, *A History of Macedonia*, τόμ. III (Ὁξφόρδη 1988).
- Welles, *Correspondence*: C.B. Welles, *Royal Correspondence in the Hellenistic Period. A Study in Greek Epigraphy* (New Haven 1934).
- Westermann, *Systems*: W.L. Westermann, *The Slave Systems of Greek and Roman Antiquity* ("Memoirs of the American Philosophical Society" 40' Φιλαδέλφεια 1955).
- Witt, *Isis*: R.E. Witt, *Isis in the Graeco-Roman World* (Λονδίνο 1971).
- Wörle, *Fest*: M. Wörle, *Stadt und Fest im kaiserzeitlichen Kleinasien. Studien zu einer agonistischen Stiftung aus Oinoanda* ("Vestigia" 39' Μόναχο 1988).
- Wrede, *Consecratio*: H. Wrede, *Consecratio in formam deorum. Vergöttlichte Privatpersonen in der römischen Kaiserzeit* (Mainz 1981).

Α' ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Ι. Φιλολογικές μαρτυρίες¹

1. Θουκυδίδης 1.61.3-4.²

Προσκαθεζόμενοι [δηλ. οί 'Αθηναῖοι] δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρκησαν μὲν, ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμιαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδίκκαν, ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ Ποτεΐδαια καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρεληλυθώς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς Μακεδονίας, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Βέροϊαν κάκειθεν ἐπιστρέψαντες καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἐλόντες ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτεΐδαιαν...

2. [Αἰσχίνου], Ἐπιστολαὶ 12.8.

Καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐχ ἐώρων... Ἥγημονα δὲ καὶ Καλλιμέδοντα, τὸν μὲν ἐν Πέλλῃ, τὸν δὲ ἐν Βεροΐα, καὶ δωρεὰς ἅμα εἰληφότες καὶ γυναικας εὐπρεπεστάτας γεγαμηκότας.

3. Σάμος, Παλατίνη Ἀνθολογία 6.116.

Σοὶ γέρας, Ἀλκεΐδα Μινναμάχε, τοῦτο Φίλιππος
δέρμα ταναϊμύκου λευρὸν ἔθηκε βοὸς
αὐτοῖς σὺν κεράεσσι, τὸν ὕβρεϊ κυδιόοντα
ἔσβεσεν Ὀρβήλου τρηχὺν ὑπὸ πρόποδα.
Ὁ φθόνος αὐαῖνοιτο' τεὸν δ' ἔτι κῦδος ἀέξει
ρίζα Βεροιαίου κράντορος Ἡμαθίας.

4. Θεαγένης, FGrHist 774 F7 (Στεφάνου Βυζαντίου, Ἐθνικά, λ. Μίεζα).

Μίεζα πόλις Μακεδονίας ἣ Στρυμόνιον ἐκαλεῖτο ἀπὸ Μιέξης θυγατρὸς Βέρητος τοῦ Μακεδόνοιο, ὡς Θεαγένης ἐν Μακεδονικοῖς. Βέρης γὰρ τρεῖς ἐγέννησεν, Μίεξαν, Βέροϊαν, Ὀλγανον, ἀφ' ὧν ποταμὸς ὁμώνυμος καὶ πόλις Βέροια καὶ τόπος Στρυμόνος.

5. Πολύβιος 27.8.5-6.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐδόκει τοῖς πλείοσι τῶν φίλων. Συγκατεθεμένου δὲ τοῦ Περσέως ἐπέμποντο παραχρῆμα πρεσβευταὶ Πάνταυχος Βαλάκρου καὶ Μίδων Βεροιεύς.³ Ὡν παραγενομένων πρὸς τὸν Λικίννιον εὐθέως ὁ στρατηγὸς συνῆγε συνέδριον. Τῶν δὲ πρέσβεων διασαφισάντων τὰ κατὰ τὰς ἐντολάς, μεταστησάμενοι τοὺς περὶ τὸν Πάνταυχον ἐβουλεύοντο περὶ τῶν προσπεπτωκότων.

1. Στὸ τμήμα αὐτὸ δὲν συμπεριλαμβάνονται βυζαντινοὶ συγγραφεῖς καὶ ἔργα πέραν τοῦ χρονολογικοῦ ὁρίου τοῦ 7ου αἰ. (γιά τὸ ὅποιο βλ. τὸ κεφάλαιο τοῦ ἱστορικοῦ πλαισίου, κατωτέρω), ἀκόμη καὶ ὅταν ἀναφέρονται στὴν ἀρχαία Βέροια, ἐάν ἀντιγράφουν κατὰ γράμμα ἀρχαίους συγγραφεῖς δὲν συμπεριλαμβάνονται ἐπίσης ἀποσπάσματα γραμματικῶν καὶ λεξικογράφων. στὰ ὁποῖα τὰ ὀνόματα Βέροια ἢ Βεροιαῖος χρησιμοποιοῦνται ἀπλῶς ὡς γραμματικὰ παραδείγματα, καθὼς καὶ χωρία σχολιαστῶν ἢ Πατέρων τῆς ἐκκλησίας ποὺ ἐπαναλαμβάνουν κατὰ γράμμα ἀρχαίους συγγραφεῖς ἢ τὴν Ἀγία Γραφή ἀντίστοιχα. Ὅλα τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται σὲς φιλολογικὲς μαρτυρίες ἔχουν συμπεριληφθεῖ στὴν θεμελιώδη γιά τὴν μελέτη τῆς Βέροιας προσωπογραφία τῆς Ἀργυρῶς Τατάκη (Tatakī, Beroea).

2. Γιά τὸ κείμενο, πρβλ. Hatzopoulos, *Two Studies* 54-60.

3. Γιά ἄλλες πηγές γιά τοὺς δύο σημαντικοὺς αὐτοὺς Βεροιαῖους, βλ. μαρτ. 13, 15, κατωτέρω, καὶ Tatakī, *Macedonians* 80-82, ἀρ. 37, 42.

6. Πολύβιος 28.8.1-2.

“Οτι Περσεύς πρὸς Γένθιον τὸν βασιλέα ἀπέστειλε πρεσβευτὰς Πλευράτον τε τὸν Ἰλλυριόν, ὄντα φυγάδα παρ’ αὐτῷ, καὶ τὸν Βεροιαῖον Ἀδαῖον⁴, δοὺς ἐντολὰς διασαφεῖν τὰ πεπραγμένα κατὰ τὸν πόλεμον πρὸς τε Ῥωμαίους αὐτῷ καὶ πρὸς Δαρδανίους, ἔτι δὲ καὶ πρὸς Ἡπειρώτας καὶ πρὸς Ἰλλυριοὺς κατὰ τὸ παρόν, καὶ παρακαλεῖν αὐτὸν πρὸς τὴν τούτου καὶ Μακεδόνων φιλίαν καὶ συμμαχίαν.

7. Ψευδο-Σκύμνος 618-26.⁵

Ὑπὲρ τὰ Τέμπη δ’ ἔστιν ἡ τῶν Μακεδόνων | χώρα παρὰ τὸν Ὀλυμπον ἐξῆς κειμένη, | ἧς φασὶ βασιλεῦσαι Μακεδόνα γηγενῇ, | ἔθνος τὸ Λυγκηστῶν τε καὶ τῶν Πελαγόνων, | τῶν κειμένων ἔχει τε παρὰ τὸν Ἀξιόν, | καὶ Βουτεατῶν, τῶν τε περὶ τὸν Στρυμόνα. | Ἐν τῇ μεσογείῳ δ’ εἰσὶ μὲν πολλαὶ πόλεις, | ἡ Πέλλα καὶ Βέροια δ’ ἐπιφανέσταται | ἐν παραλίῳ δὲ Θετταλονίκη Πύδνα τε.

8. Διόδωρος 31.8.8.

Τὴν δὲ χώραν [δηλ. τῆς Μακεδονίας] ὅλην διεῖλον [δηλ. οἱ Ῥωμαῖοι] εἰς τέσσαρα μέρη. ... τρίτον, ὃ περιέχει κατὰ δυσμὰς μὲν ὁ Πηνειὸς ποταμός, κατὰ δὲ ἄρκτον τὸ λεγόμενον Βέρνον ὄρος, προστεθέντων καὶ τινων τόπων τῆς Παιονίας, ἐν οἷς καὶ πόλεις ἀξιόλογοι Ἔδεσσα καὶ Βέροια.

9. Κικέρωνος, *In Pisonem* 89.

Quod, cum concursum plorantium ac tempestatem querelarum ferre non posses, in oppidum devium Berocam profugisti; quo in oppido cum tibi spe falsa, quod Q. Ancharium non esse successurum putares, animos rumor inflasset, quo te modo ad tuam intemperantiam, scelerate, innovasti?

10. Στράβων 7, ἀπ. 26.

“Οτι ἡ Βέροια πόλις ἐν ταῖς ὑπωρείαις κεῖται τοῦ Βερμίου ὄρους.

11. Λίβιος 40.24.7.

Intromissi deinde Thyrsis quidam Stuberraeus et Berocaeus Alexander iniectis tapetibus in caput [δηλ. τοῦ Δημητρίου, γιοῦ τοῦ Φιλίππου Ε'] faucesque spiritum intercluserunt.

12. Λίβιος 42.51.3-4.

Castra ante urbem ponit [δηλ. ὁ Περσεύς] omnisque armatos in campo instruxit; summa omnium quadraginta tria milia armata fuere; quorum pars ferme dimidia phalangitae erant; Hippias Berocaeus praecerat.

13. Λίβιος 42.58.7.

In dextro cornu Macedones erant equites, intermixti turmis eorum Cretenses; huic armaturae Midon Berocaeus, equitibus et summae partis eius Meno Antigonensis praecerat.

14. Λίβιος 43.19.13-14.

Stuberram inde victor revertens [δηλ. ὁ Περσεύς] ad Gentium legatos Pleuratum Illyrium, exulantem apud se, et Adacum Macedonem a Berocae mittit; iis mandat, ut exponerent aestatis eius hiemisque acta sua adversus Romanos Dardanosque; adicerent recentia in Illyrico hibernae expeditionis opera; hortarentur Gentium in amicitiam secum et cum Macedonibus iungendam.

4. Για ἄλλες πηγές γιὰ τὸν Ἀδαῖο, βλ. μαρτ. 14, κατωτέρω, καὶ Tataki, *Macedonians* 74, ἀρ. 4.

5. Για τὸ κείμενο τῶν στίχων 621-23, βλ. Hatzopoulos, *Institutions* I 244-45.

15. Λίβιος 44.45.2.

Interim Hippias et Midon et Pantauchus, principes amicorum regis, Beroea, quo ex acie confugerant, ipsi ad consulem profecti Romanis se dedunt. Hoc idem et alii deinceps metu perculsi parabant facere.

16. Λίβιος 44.45.5.

Ipse [δηλ. ὁ Αἰμίλιος Παῦλος] propius mare ad Pydnam castra movit. Beroea primum, deinde Thessalonica et Pella et deinceps omnis ferme Macedonia intra biduum dedita.

17. Λίβιος 45.29.8.

Tertia pars facta, quam Axius ab oriente, Peneus amnis ab occasu cingunt; ad septentrionem Bora mons obicitur; adiecta huic parti regio Paenonia, qua ab occasu praeter Axium amnem porrigitur; Edessa quoque et Beroea eodem concesserunt.

18. Λίβιος 45.30.5.

Tertia regio nobilis urbes Edessam et Beroeam et Pellam habet et Vettiorum bellicosam gentem, incolas quoque permultos Gallos et Illyrios, impigros cultores.

19. Ἀντίπατρος Θεσσαλονικεύς, Παλατίνη Ανθολογία 7.390.

*Κυλλήνην ὄρος Ἀρκάδων ἀκούεις
αὕτη σῆμ' ἐπίκειτ' Ἀπολλοδώρῳ.
Πίσσηθέν μιν ἰόντα νυκτὸς ὥρῃ
ἔκτεινεν Διόθεν πεσὼν κεραυνός.
τηλοῦ δ' † αἰγανέης † τε καὶ Βεροίης
νικηθεὶς Διὸς ὁ δρομεὺς καθεύδει.*

20. Πράξεις Ἀποστόλων 17.10-13.

Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροϊαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν. Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκη, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονικῆς Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κάκει σαλεύοντες καὶ ταρασσόντες τοὺς ὄχλους⁶.

21. Πράξεις Ἀποστόλων 20.3-4.

Ποιήσας τε [δηλ. ὁ Παῦλος] μῆνας τρεῖς γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν ἐγένετο γνώμης τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. Συνείπετο δὲ αὐτῷ Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος...⁷

22. Πλινίου Πρεσβυτέρου, *Naturalis Historia* 4.33.

Macedonia postea CL populorum, duobus incluta regibus quondamque terrarum imperio, Emathia antea dicta... Oppida Aegiae, in quo sepeliri mos reges, Beroea, et in regione quae Pieria appellatur a nemore Aeginium...

6. Πρβλ. Θεοδωρήτου, *Ἑρμηνεία τῶν ἸΔ' Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Παύλου*, PG 82, 628: ... ἀπὸ μὲν τῆς Θεσσαλονικῆς εἰς τὴν Βέροϊαν ἦλθεν, ἀπὸ δὲ τῆς Βεροίας εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπέπλευσε, καθὼς καὶ 82, 629: Οὗτος γάρ [δηλ. ὁ Σίλας] αὐτῷ [δηλ. τῷ Παύλῳ] καὶ ἐν Φιλίπποις καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἐν Βεροίᾳ συνῆν.

7. Γιὰ ἄλλες μαρτυρίες γιὰ τὸν Σώπατρο, βλ. Κανατσούλη, *Προσωπογραφία* ἀρ. 1330.

23. Πλινίου Πρεσβυτέρου, *Naturalis Historia* 6.216.

Quinto continentur segmento ab introitu Caspii maris... Lemnus, Imbrus, Thasus, Cassandria, Thessalia, Macedonia, Larisa, Amphipolis, Thessalonice, Pella, Edesus, Beroea, Pharsalia, Carystum, Euboea Boeotum, Chalcis, Delphi, Acarnania, Aetolia...

24. Πλουτάρχου, *Δημήτριος* 44.3-5.

Μακεδονίαν δὲ Λυσίμαχος ἐκ Θράκης, ἐκ δὲ τῆς ὁμόρου Πύρρος ἐμβαλόντες ἐλεγάτουν. Ὁ δὲ [δηλ. ὁ Δημήτριος] τὸν μὲν υἱὸν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ βοηθῶν Μακεδονία πρῶτον ὥρμησεν ἐπὶ Λυσίμαχον. Ἀγγέλλεται δ' αὐτῷ Πύρρος ἡρηκῶς πόλιν Βέροϊαν. Καὶ τοῦ λόγου ταχέως εἰς τοὺς Μακεδόνας ἐκπεσόντος, οὐδὲν ἔτι τῷ Δημητρίῳ κατὰ κόσμον εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ὀδυρμῶν καὶ δακρύων καὶ πρὸς ἐκείνον ὀργῆς καὶ βλασφημιῶν μεστὸν ἦν τὸ στρατόπεδον, καὶ συμμένειν οὐκ ἤθελον, ἀλλ' ἀπιέναι, τῷ μὲν λόγῳ πρὸς τὰ οἴκοι, τῇ δ' ἀληθείᾳ πρὸς τὸν Λυσίμαχον.

25. Πλουτάρχου, *Πύρρος* 11.3-8.

Πύρρος δὲ τούτοις [δηλ. Πτολεμαίῳ καὶ Λυσιμάχῳ] ἅμα συνεξαναστάς ἐπὶ Βέροϊαν ἤλαυνε, προσδοκῶν, ὅπερ συνέβη, Δημήτριον ὑπαντιάζοντα Λυσιμάχῳ τὴν κάτω χώραν ἀπολείψειν ἔρημον... Τάχει δὲ χρησάμενος καὶ διαδραμῶν τὰ μεταξύ, καταλαμβάνει τὴν Βέροϊαν καὶ τὸ πλεῖστον αὐτόθι τῆς στρατιᾶς ἰδρύσας, τὰ λοιπὰ προσήγετο διὰ τῶν στρατηγῶν. Ὁ δὲ Δημήτριος ἐπεὶ ταῦτ' ἤκουσε καὶ πονηρὸν ἐν τῷ στρατοπέδῳ θόρυβον ἦσθετο τῶν Μακεδόνων, ἔδεισε πορρωτέρω προαγαγεῖν, μὴ πλησίον γενόμενοι βασιλέως Μακεδόνας καὶ δόξαν ἔχοντας μεταβάλλονται πρὸς αὐτόν. Ὅθεν ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸν Πύρρον ἦγεν ὡς ξένον καὶ μισούμενον ὑπὸ τῶν Μακεδόνων. Ἐπεὶ δὲ παρεστρατοπέδευσεν αὐτόθι, πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς Βεροίας ἀφικνούμενοι τὸν Πύρρον ἐνεκωμιάζον, ὡς ἅμαχον μὲν ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ λαμπρὸν ἄνδρα, πράως δὲ καὶ φιλανθρώπως τοῖς ἡλωκόσι χρώμενον.

26. Πλουτάρχου, *Πομπήιος* 64.1-2.

Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ μεγάλη συνέστη Πομπηίῳ δύναμις, ἡ μὲν ναυτική... τὴν δὲ πεζὴν σύμμικτον οὖσαν καὶ μελέτης δεομένην ἐγύμναζεν ἐν Βεροία καθήμενος, οὐκ ἀργός, ἀλλ' ὥσπερ ἀκμάζοντι χρώμενος αὐτῷ πρὸς τὰ γυμνάσια.

27. Ἀππιανοῦ, *Συριακή* 57.

Τὰς δὲ ἄλλας [δηλ. πόλεις] ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἡ Μακεδονίας ὠνόμαζεν [δηλ. ὁ Σέλευκος] ... ὅθεν ἔστιν ἐν τῇ Συρίᾳ καὶ τοῖς ὑπὲρ αὐτὴν ἄνω βαρβάροις πολλὰ μὲν Ἑλληνικῶν, πολλὰ δὲ Μακεδονικῶν πολισμάτων ὀνόματα, Βέρροια, Ἐδεσσα, Πέρινθος, Μαρόνεια, Καλλίπολις, Ἀχαΐα, Πέλλα, Ὠρωπός, Ἀμφίπολις, Ἀρέθουσα, Ἀστακός, Τεγέα, Χαλκίς, Λάρισα, Ἡραία, Ἀπολλωνία...

28. Ἀρριανοῦ, *Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις* 3.6.4.

Αὐτὸς δὲ [δηλ. ὁ Ἀλέξανδρος] ἤδη ἄνω ὥρμητο ὡς ἐπὶ Θάψακόν τε καὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, ἐν Φοινίκῃ μὲν ἐπὶ τῶν φόρων τῇ ξυλλογῇ καταστήσας Κοίραν Βεροιαῖον, Φιλόξενον δὲ τῆς Ἀσίας τὰ ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου ἐκλέγειν. Τῶν ξὺν αὐτῷ δὲ χρημάτων τὴν φυλακὴν ἀντὶ τούτων ἐπέτρεψεν Ἀρπάλῳ τῷ Μαχάτα ἄρτι ἐκ τῆς φυγῆς ἥκοντι.

29. Ἀρριανοῦ, *Ἰνδική* 18.3-6.

Τριήραρχοι δὲ αὐτῷ [δηλ. Ἀλεξάνδρῳ] ἐπεστάθησαν ἐκ Μακεδόνων μὲν Ἡφαιστίων τε Ἀμύντορος καὶ Λεοννάτος ὁ Εὐνού καὶ Λυσίμαχος ὁ Ἀγαθοκλέους καὶ Ἀσκληπιόδοτος ὁ Τιμάνδρου καὶ Ἄρχων ὁ Κλεινίου καὶ Δημόνικος ὁ Ἀθηναίου καὶ Ἀρχίας ὁ Ἀναξιδότου καὶ Ὀφέλλας Σειληνοῦ καὶ Τιμάνθης Παντιάδου· οὗτοι μὲν Πελλαῖοι. Ἐκ δὲ Ἀμφιπόλεως ἦγον οἶδε: Νέαρχος Ἀνδροτίμου, ὃς τὰ ἀμφὶ τῇ παράλῳ ἀνέγραψε, καὶ Λαομέδων Λαρίχου καὶ Ἀνδροσθένης Καλλιστράτου. Ἐκ δὲ Ὀρεσιτίδος Κράτερός τε ὁ Ἀλεξάνδρου καὶ Περδίκκας ὁ Ὀρόντεω. Ἐορδαῖοι δὲ Πτολεμαῖός τε ὁ Λάγον καὶ Ἀριστόνους ὁ Πεισαίου. Ἐκ Πύδνης δὲ Μήτρων τε ὁ Ἐπιχάρμιου καὶ Νικαρχίδης ὁ

Σίμου. Ἐπὶ δὲ Ἀτταλὸς τε ὁ Ἀνδρομένεος Τυμφαῖος καὶ Πευκέστας Ἀλεξάνδρου Μιεξεὺς καὶ Πείθων Κρατεῦς Ἀλκομενεὺς καὶ Λεοννάτος Ἀντιπάτρου Αἰγαῖος καὶ Πάντανχος Νικολάου Ἀλωρίτης καὶ Μυλλέας Ζωίλου Βεροιαῖος. Οὗτοι μὲν οἱ σύμπαντες Μακεδόνες.

30. Κλαύδιος Πτολεμαῖος 3.12.17 καὶ 36.

Πόλεις δὲ εἰσὶν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ μεσόγειοι αἰδεῖ... Ἡμαθίας Εὐρωπός, Τύρισσα, Σκύδρα, Μίεζα, Κύρρος, Ἰδομένη, Γορδυνία, Ἐδεσσα, Βέροια, Αἰγαία, Πέλλα.

31. Ἡρωδιανού, *Περὶ καθολικῆς προσφῶδίας* 3,1, 281 (Lentz).

Βέροια πόλις Μακεδονίας, ἣν Φέρωνα κτίσαι φασίν, αὐτοὺς δὲ τὸ Φ εἰς Β μεταποιεῖν, ὡς Φάλακρον Βάλακρον καὶ Βίλιππον καὶ Κεβαλῖνον. Ἄλλοι ἀπὸ Βεροίας τοῦ Βέρητος τοῦ Μακεδόνο. Ἔστι καὶ πόλις Συρίας⁸.

32. Κλαυδίου Αἰλιανού, *Περὶ ζώων ιδιότητος* 15.1.

Θήραν ἰχθύων Μακετίν ἀκούσας οἶδα, καὶ ἦδε ἡ θήρα ἐστί. Βεροίας τε καὶ Θεσσαλονίκης μέσος ῥεῖ ποταμὸς ὄνομα Ἀστραῖος. Εἰσὶν οὖν ἐνταῦθα ἰχθύες τὴν χρόαν κατάστικτοι· τίνες δὲ αὐτοὺς οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι, Μακεδόνας ἐρέσθαι λῶόν ἐστιν. Οὐκοῦν οὗτοι ποιοῦνται τροφήν μυίας ἐπιχωρίους ἐν τῷ ποταμῷ πετομένας οὐδέν τι ταῖς ἀλλαχότι μυίαις προσεικασμένας... Σοφία δ' οὖν περιέρχονται [δηλ. οἱ Μακεδόνες] τοὺς ἰχθύς ὑδροθηρικῇ, δόλον αὐτοῖς ἐπινοήσαντες οἶον. Τῷ ἀγκίστρῳ περιβάλλουσιν ἔριον φοινικούν, ἥρμισται τε τῷ ἐρίῳ δύο πτερὰ ἀλεκτρυόνος ὑπὸ τοῖς καλλαίοις πεφυκότες καὶ κηρῷ τὴν χρόαν προσεικασμένα· ὀργυιᾶς δὲ ὁ κάλαμιός ἐστι, καὶ ἡ ὀρμιὰ δὲ τοσοῦτον ἔχει τὸ μῆκος. Καθίσαι οὖν τὸν δόλον, ἐλκόμενος δὲ ὑπὸ τῆς χρόας ὁ ἰχθύς καὶ οἰστρώμενος ἀντίος ἔρχεται, καὶ θοίνην ὑπολαμβάνων ἐκ τοῦ κάλλους τῆς ὀψεως ἔξειν θαυμαστήν, εἴτα μέντοι περιχανὼν ἐμπαλάσσεται τῷ ἀγκίστρῳ, καὶ πικρᾶς τῆς ἐστιάσεως ἀποτέλειεν ἥρημένος.

33. [Λουκιανού], Λούκιος ἡ Ὄνος 34-35⁹.

Καὶ τὴν νύκτα ὅλην ἐλθόντες ὁδὸν ἀργαλέαν καὶ τριῶν ἄλλων ἡμερῶν τὴν ὁδὸν ἀνύσαντες ἐρχόμεθα ἐς πόλιν τῆς Μακεδονίας Βέροιαν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον. Ἐνταῦθα ἔγνωσαν οἱ ἄγοντες ἡμᾶς ἰδρῦσαι καὶ ἑαυτούς. Καὶ τότε δὴ πρᾶσις ἦν ἡμῶν τῶν κτηνῶν καὶ κήρυξ εὐφημος ἐν ἀγορᾷ μέση ἐσπῶς ἐκήρυττεν.

34. Πρακτικὰ τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος.

Στὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου τῆς Χαλκηδόνος ἀναφέρεται ὁ Λουκάς, ἐπίσκοπος Βεροίας, Μακεδονίας πρώτης (2,1,1, σελ. 80, 184 [Schwartz])¹⁰.

35. [Ἱεροκλέους], *Συνέκδημος* 638.

Ἰλλυρικόν Μακεδονία α' Ὁ Θεσσαλονίκη, Πέλλη, Εὐρωπος, Δίον, Βέροια, Ἑορδαία, Ἐδεσσα, Κέλλαι, Ἀλμωπία, Λάρισσα...

36. Στεφάνου Βυζαντίου, *Ἐθνικά*, λ. Βέροια.

Βέροια πόλις Μακεδονίας, ἣν Φέρωνα κτίσαι φασίν, αὐτοὺς δὲ τὸ Φ εἰς Β μεταποιεῖν, ὡς Βάλακρον καὶ Βίλιππον καὶ Κεβαλῖνον. Ἄλλοι ἀπὸ Βεροίας τοῦ Βέρητος τοῦ Μακεδόνο. Τὸ ἐθνικὸν Βεροιαῖος¹¹.

8. Πρβλ. τὸ ἔργο τοῦ ἰδίου *Περὶ παθῶν* 3,2, 379 (Lentz), ὅπου ἐπαναλαμβάνονται οἱ ἴδιες πληροφορίες. Ὁ Ἡρωδιανὸς μνημονεύει τὴν λέξιν Βέροια (ἢ Βέρροια) καὶ σὲ ἄλλα χωρία, σὲ συμφραζόμενα γραμματικῶν κανόνων.

9. Γὰρ τὴν ὅλην περιγραφὴν τῆς λατρείας τῆς Συρίας Θεᾶς στὴν Βέροια (34-38), πρβλ. Ἀπολληρίου, *Μετ.* 8.23-31.

10. Οἱ Σεβαστιανὸς καὶ Θεόκτιστος, πού ἀναφέρονται ἐπίσης ὡς ἐπίσκοποι Βεροίας στὴν ἴδια σύνοδο, δὲν συνδέονται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μὲ τὴν μακεδονικὴ Βέροια. Τὸ ἴδιο μᾶλλον ἰσχύει καὶ γιὰ τὸν Τιμόθεο, ἐπίσκοπο Βεροίας στὴν Ε' οἰκουμενικὴ σύνοδο τῆς Κωνσταντινουπόλεως (πρβλ. Χιονίδου, *Βέροια* II 162-64). Γὰρ ἕναν ἀκόμη πιθανὸ ἐπίσκοπο Βεροίας, βλ. *Ἐπιστολὴ πρὸς Κολοσσαεῖς* 4, 9 καὶ Χιονίδου, *Βέροια* II 162.

11. Τὸ λῆμμα αὐτὸ τοῦ Στεφάνου ἀντλεῖ ἐμφανῶς ἀπὸ τὸν Ἡρωδιανό (βλ. μαρτ. 31, ἀνωτέρω) ἢ τίς πηγὴς του, πού δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι μεταξὺ ἄλλων καὶ ὁ Θεαγένης, ὅπως καὶ γιὰ τὸ λῆμμα Μίεζα (βλ. μαρτ. 4, ἀνωτέρω).

37. Ἰορδάνου, *Getica* 287.

Thiudimer vero rex animadvertens felicitatem suam quam etiam filii nec his tantum contentus, egrediens Naisitanam urbem paucis ad custodiam derelictis ipse Thessalonicam petiit, in qua Helarianus patricius a principe directus cum exercitu morabatur. Qui dum videret vallo muniri Thessalonicam nec se eorum conatibus posse resistere, missa legatione ad Thiudimer regem muneribusque oblatis ab excidione eum urbis retorquet initoque foedere Romanus ductor cum Gothis loca eis iam sponte, quae incolerent, tradidit, id est Cerru, Pellas, Europa, Mediana, Petina, Bereu et alia quae Sium vocatur. Ubi Gothi cum rege suo armis depositis composita pace quiescunt.

38. Σχόλια στὸν Αἰσχύλο, Πέρσαι 493.

Ὅτι Θεσσαλονίκη καὶ Ἀξειὸς καὶ Βέρροια καὶ τὰ περὶ αὐτὰ ἐν Μακεδονίᾳ κεῖνται, οὐκ ἐν Θετταλίᾳ, ὥς Πτολεμαῖος ἀναγράφει ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ.

39. Σχόλια στὸν Θουκυδίδη, 1.61.2.

Θέρμην: σημείωσαι ὅτι ἡ νῦν Θεσσαλονίκη πόλις πάλαι Θέρμη ἐκαλεῖτο. Ἔστι δὲ καὶ αὕτη καὶ Πύδνα καὶ Βέροια πόλεις Μακεδονικαί.

40. Σχόλια στὸν Θουκυδίδη, 1.61.4.

Τοῦ χωρίου: τῆς Βεροίας.

41. Itineraria.

Πευτιγγεριανὸς Πίνακας	Ραβεννάτης Γεωγράφος 194.14	Αὐτόθι 373.16	Γουίδων 536.2
Thessalonica XXVII	Thessalonici	Thessalonici	Thessalonici
Pella XXX	Pella	Pella	Pella
Beroea XII	Beroea	Beroea	Beroea
Acerdos XV	Acerdos	Accrdos	Archelos
Arulos XX	Arulos	-----	Arulos
Bada VII	Bata	Bada	Bada
Anamo XII	Anamo	Anamon	Anamo
Hatera XII	Imera	Imera	Imera
Dium	Diume	Dium	Dium

Itinerarium Antoninum 328.2

Dio -----

Pudaia XVIII

Berea XVII

Thessalia LI

II. Ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες ἐκτὸς Βεροίας

α'. Σὲ ἀδημοσίευτη ἐπιγραφή ἀπὸ τὴν Περραιβική Τρίπολη (τέλη 4ου αἰ. π.Χ.), μνημονεύεται, μὲ τὸ ἐθνικὸ Βεροιαῖος, ὁ γνωστὸς ἀπὸ ἄλλες πηγές (βλ. Tataki, *Macedonians* 76-77, ἀρ. 16) Ἀσανδρος Ἀγάθωνος.

β'. Κατάλογος δωρεῶν, Ἀργος, τέλη 4ου αἰ. π.Χ. (Perlman, *Theorodokia* 188 [IG IV 617], στ. 15-16).

[--ία]νς. Ἐξ Ὁμολίο[υ] Θ Ἀλεξανδρείανς. [Γον]νεῖς [-----]

[--]ΙΟΙ [c?] ΕΞΑΣ [c?] ΘΘ Ἀλεξανδρεῖα]ν[ς]. [-----]

[-- Ἐξ Αἰ]γεᾶν ΘΘΘ Αἰγιναίανς. Ἐκ Βε[ρ]ροίας [-----]

16 [-- Ἀλ]εξανδρείανς. Ἐξ Ἐδέσσας ΘΘΘ Αἰγιναίανς. [-----]

[-- Ἀταλα ἢ Ἀλλα]νταῖοι [c.3] Ἀλεξανδρείανς. Εὐρωπαῖοι [-----]

[-- Ἀλεξανδρ]εῖαν[ς]. [-----] Θ [-----]

γ'. Ψήφισμα Ἀθηναίων, Ἀθήνα, 286-262 π.Χ. (Osborne, *Naturalization I*, 173-4, D81 [IG II² 710 + Add.], στ. 6-15).

δοκεῖ τεῖ βου-
[λεῖ ἐπαινέσα]ι Ἀλέξανδρον Μυλλ-
8 [έου Μακεδόνα] ἐγ Βεροίας ἀρετῆς
[ένεκα καὶ εὖν]οίας τῆς εἰς τὸν δῆ-
[μον τὸν Ἀθηναίων καὶ στεφανῶσ(α)-
[ι αὐτὸν χρυσῶι] στεφάνωι κατὰ τὸ-
12 [ν νόμον εἶναι δ]ὲ αὐτὸν Ἀ(θ)ηναῖον
[καὶ ἐκγόνους αἰ]ντο[ῦ κ]αὶ γρά(ψ)ασθ-
[αι φυλῆς καὶ δήμου κα]ὶ φρατρίας
[<ς> ἥς ἂν βούληται κατὰ τ]ὸν νόμον.

δ'. Κατάλογος θεωροδόκων Ἀπόλλωνος καὶ Ἀσκληπιοῦ, Ἐπίδαυρος, μέσα 3ου αἰ. π.Χ. (IG IV 1² 96, στ. 21-22).

20 ... ἔδοξε βουλῇ καὶ δάμωι τῶν Ἐπιδαυρίων προξένους [εἶ]μεν καὶ εὐεργέτα[ς τὰς πό]-
λιος τῶν Ἐπιδαυρίων καὶ θεωροδόκους [τοῦ] Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Ἀσκληπι[ο]ῦ Α[...ε.7...]
Ξεν[ο]φώντος Βερωαῖον, ...

ε'. Ἐπιτύμβια, Δημητριάς, μέσα 3ου αἰ. π.Χ. (Ἀρβανιτόπουλλου, *Μνημεῖα* 295-96, ἀρ. 82).
Ἀντίγονος
Ἀμύντου
Βεροιαῖος.

στ'. Κατάλογος θεωροδόκων Ἀπόλλωνος, Δελφοί, 230-220 π.Χ. (A. Plassart, *BCH* 45 [1921] 17 III, στ. 57-58).

50 ἐν Ὀμολίωι Δόκιμος Θευδότου
ἐν Ἡρακλείωι Γλαυκίας, Ἀντίγονος
Ποσειδωνίου
ἐν Λειβήθροισι Νικόστρατος Νίκωνος
54 ἐν Δίωι Μέντωρ Ἀγασικλέους¹², Πολυκλῆς
ἐν Πύδναι Ἀρχίας, Φίλιππος, Διο[ν]υσσογένης
Ἀλκιμάχου
ἐν Βεροίαι Ἀντάνωρ Νεοπτολέμου,
58 Μένανδρος, Ἀπελλᾶς Φιλώτα
ἐμ Μέζαι Νικωνίδας, Νικάνωρ Μνασιγένεος
ἐν Ἐδέσσαι Μοσχίων, Τριάκας, Μόσχος
ἐν Πέλλαι Ἀπολλωνίδης, Δίφιλος, Χάρης

ζ'. Σὲ ἀδημοσίευτη ἐπιτύμβια ἐπιγραφή τῶν ἀρχῶν τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. ἀπὸ τὴν Πύδνα μνη-
μονεύεται μία οἰκογένεια Βεροιαίων ἡ ἀναθέτρια ὀνομάζεται Ἑλλάς (πρβλ. *Ἐπιγραφές*
[Κατάλογος] 41, ἀρ. 26)].

η'. Κατάλογος ἱερομνημόνων, Δελφοί, 178 π.Χ. (Syll³ 636, στ. 1-7).
ἄρχοντος ἐν Δελφοῖς Πραξία, Πυθίοις ἔδοξε
τοῖς ἱερομνημόνοις Δελφῶν Ξενοκράτει
Πραόχου, Μελισσίωι Εὐαγγέλου Ἑσσαιῶν Ἰπ-
4 πολόχωι Ἀλεξίππου, Πολυξένωι Θρασίππου
Λαρισαίοις παρὰ βασιλέως Περσέως Ἀρπάλωι
Πολεμαίου Βεροιαίωι,¹³ Σιμωνίδῃ Ἀπολλωνίδου
Βεροιαίωι ...

12. Ἀγαθοκλέους Plassart, Ἀγασικλέους Χατζόπουλος.

13. Γιά ἄλλες πηγές γιὰ τὸν Ἀρπαλο Πολεμαίου, βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 230' πρβλ. τὸ στέμμα τῆς οἰκογενείας
στὴν ἐπιγραφή ἀρ. 3, κατωτέρω.

θ'. Ἀπελευθερωτική, Δελφοί, 178/7 π.Χ. (SGDI 2071).

Ἄρχοντος ἐν Δελφοῖς Πραξία μηνὸς Ἀπελλαίου,
Ἄσανδρος Μενάνδρου Βεροιαῖος ἀνατίθησι τῷ
Ἀπόλλωνι τῷ Πυθίῳ ἐλευθέραν ἐμ παραθήκη
4 Εὐπορίαν τὴν αὐτοῦ παιδίσκην καταβεβληκυῖαν
δραχμὰς Ἀλεξανδρείας διακοσίας συμ-
παραπεμψάτω δὲ Ἄσανδρον εἰς Μακεδονίαν
καὶ ἔστω οὕτως ἐλευθέρα. Μάρτυρες
8 Μένανδρος Εὐφρονίου, Ἀμύντας Λά(γ)ου,
Παράμονος Καλλιστράτου.

ι'. Ὑπογραφὴ γλύπτη, Λάρισα, 1ος αἰ. π.Χ. (IG IX 2, 601).
Εὐάνδρος Εὐάνδρου Βεροιαῖος ἐποίη[ι].

ια'. Ὑπογραφὴ γλύπτη, Λητή, 1ος αἰ. π.Χ. (SEG 17 [1960] 318).

4 Εὐάνδρος
Εὐάνδρου
Βεροιαῖος
ἐποίη.

ιβ'. Ὑπογραφὴ γλύπτη, Ἰδομένη, 1ος αἰ. π.Χ. (SEG 18 [1962] 272).

Ἄδυμος
Εὐάνδρου
Βεροιαῖος
4 ἐποίη.

ιγ'. Κατάλογος μυστῶν, Σαμοθράκη, 37 π.Χ. (Robert, Froehner ἀρ. 44, πρβλ. IG XII 8, 195).
Βεροιαῖος vac Περίτας Μενά-
νδρου vac Διονύσιος Ἀρχε-
20 πόλεως vac Ρουφίων (Λ)έοντος,
Ἄλυπος Λέοντος.

ιδ'. Ἀπελευθερωτική, Γόννοι, περ. 10 π.Χ. (Helly, Gonnoi II, ἀρ. 117).

8 ... Ρούφ-
α καὶ Κλείταρχος ὑπὸ Λυσιμά-
χου τοῦ Πτολεμαίου Βεροιαῖο-
υ ἀφέωκεν αὐτὰ ἐλεύθερα ξ-
12 (ε)νικῇ. ...

ιε'. Κατάλογος μυστῶν, Σαμοθράκη, 113 μ.Χ. (Fraser, Samothrace II 1, 47).

ἐπὶ βασιλείᾳ
Θεοδώρου τοῦ F·
μύσται εὐσεβεῖς
4 Βεροιαῖοί
Τι(βέριος) Κλαύδιος Εὐλαιοι,
Οὐλπία Ἀλεξάνδρα
ἡ γυνὴ αὐτοῦ,
8 Γά(ιος) Ἰτύριος Πούδης
δοῦλοι
Κλαυδίου Εὐλαίου
Στάχυς
12 Παράμονος
Θηβαῖς,
ἔτους vac ΑΞΣ.

ιστ'. Σε ἀδημοσίευτο ἀποσπασματικὸ διάταγμα (Α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.) σχετικὸ μὲ τὴν ἐμπορίαν τοῦ ἄλατος, τὸ ὁποῖο φυλάσσεται στὸ Μουσεῖο τῆς Θεσσαλονίκης, ἀναφέρονται ἐπανειλημμένα οἱ ἐν Βεροῖα ἀλοπόλαι (sic).

ιζ'. Ἀναθηματικὴ, Ἐλήμια, 148/9 μ.Χ. (Ριζάκη - Τουράτσογλου, *ΕΑΜ* ἀρ. 11).

[Γ]άιος Ἰούλιος [.....ε.15.....]
 Βεροῖα, οὐετρανὸς λεγιῶνος ♣ Η ♣
 σεβαστῆς, ἀνδριάντα κατὰ διαθήκην
 4 Διονύσῳ δηναρίων ♣ Φ. Γάιος Ἰούλιος
 Ζώσιμος ἀπελεύθερος καὶ κληρονόμος
 ἀνέθηκε, ♣ ἔτους ♣ Π ♣ Ρ σεβαστοῦ
 τοῦ καὶ F ♣ ΡC· Ἀρτεμεισίου.

ιη'. Ἀναθηματικὴ, Πέρινθος - Ἡράκλεια, 3ος αἰ. μ.Χ. (*IGR I*, ἀρ. 802).

... Πύθια ἐν Χαρταγέννη,
 Ἀκτια ἐν Περίνθῳ, Πύθια
 ἐν Περίνθῳ, Πύθια ἐν Φιλιπ-
 4 ποπόλει, ἱερὸν Κόρης ἰσο-
 πύθιον ἐν Κυζίκῳ, vac
 vac Πύθια ἐν Τρωάδι, Ἀλε-
 ξάνδρεια Ὀλύμπια ἐν Βεροῖα,¹⁴
 8 Ἀδριανὰ Ὀλύμπια ἐν Κυζίκῳ,
 Πύθια ἐν Καλχαδόνι, κοινὰ
 Βειθυνίας ἐν Νεικομηδεία.

ιθ'. Ἀναθηματικὴ, Ἀθήνα, 253-257 μ.Χ. (*IG II²* 3169/70).

... Ἀκτια ἐν Νεικοπόλει, ν Ὀλύμπια ἐν vac
 Ἐπιδαύρῳ ν Β', ν Ἡράκλεια ἐν Θήβαις ν Γ, ν Τροφώνει-
 α ἐν Λειβαδείᾳ ν Β', ν Ὀλύμπια ἐν Βεροῖα ν Β', ν ν Πύθια ἐν Φι-
 20 λιπποπόλει ν Β', ν Κεντρείσεια ἐν Φιλιπποπόλει...

14. Γιὰ τὰ Ὀλύμπια ἐν Βεροῖα ὑπάρχει καὶ νομισματικὴ μαρτυρία (βλ. Gaebler, *Münzen* 22-23, 177-78, ἀρ. 795-800, 188, ἀρ. 856, 191, ἀρ. 871). Εἶναι πολὺ πιθανὸν τὰ Ὀλύμπια τὰ ὁποῖα ὑποδέχεται ἡ ἀρίστη πόλις τῆς Μακεδονίας στὸν Ἡρόδοτο ἢ Ἀετίωνα τοῦ Λουκιανοῦ νὰ εἶναι αὐτὰ τῆς Βέροιας.

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ἡ Βέροια εἶναι ἀπὸ τὶς ἀρχαιότερα μαρτυρημένες πόλεις τῆς Μακεδονίας. Ἐπὶ δύομισυ χιλιετίες διετήρησε ἀδιάλειπτα τὸν ἀστικό χαρακτήρα καὶ ἀμετάβλητο τὸ ὄνομά της, τοῦ ὁποίου οἱ καταβολές χάνονται στὴν ἀχλὺ τῆς προϊστορίας καὶ τοῦ μύθου¹. Ἡ Βέροια μνημονεύεται γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Θουκυδίδη σὲ συνάφεια μὲ τὰ Ποτειδεατικὰ γεγονότα τοῦ 432 π.Χ. Τότε, ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Καλλίας, καθ' ὁδὸν ἀπὸ τὴν Πύδνα πρὸς τὴν Ποτειδαία, ἀποπειράθηκε νὰ καταλάβει τὴν πόλη, ἀλλὰ ἀπέτυχε, ἔνδειξη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὅτι ἤδη τότε ἦταν ὀχυρωμένη². Πρόσφατα ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα ἐπιβεβαιώνουν τὴν ὑπαρξὴ τοῦ οἰκισμοῦ τουλάχιστον ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ πέμπτου αἰῶνος π.Χ.³

Χρειάζεται νὰ παρέλθουν περὶ τὰ ἑκατὸ χρόνια προτοῦ ἐμφανισθοῦν νέες μνεῖες τῆς Βέροιας σὲ φιλολογικὲς καὶ ἐπιγραφικὲς πηγὲς ἀναφερόμενες σὲ ἐταίρους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ποὺ κατάγονταν ἀπὸ αὐτήν, ὅπως ὁ Κοίρανος⁴, ὁ Μυλλέας Ζωίλου⁵, ὁ Μυλλένας Ἀσάνδρου⁶ καὶ ὁ Ἀσανδρος Ἀγάθωνος⁷, ἢ σὲ ἄλλα γνωστὰ πρόσωπα ποὺ ἐγκαταστάθηκαν ἐκεῖ, ὅπως ὁ Ἀθηναῖος μακεδονίζων πολιτικὸς Καλλιμέδων Καλλικράτους⁸. Ἡ καταγωγὴ τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ Μονόφθαλμου ἀπὸ τὴν Βέροια τὴν ἀναδεικνύει ἐπὶ Ἀντιγονιδῶν ὡς δευτέρη μετὰ τὴν Πέλλα πόλη τοῦ βασιλείου⁹. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ κατάρρευση τῆς ἐξουσίας καὶ ἡ φυγὴ τοῦ Δημητρίου Πολιορκητοῦ τὸ 288, ὅταν πρῶτοι οἱ Βεροιαῖοι προσχώρησαν στὸ στρατόπεδο τοῦ Πύρρου¹⁰.

Ἡ Βέροια τῶν Ἀντιγονιδῶν μᾶς εἶναι ἱκανοποιητικὰ γνωστὴ χάρις στὶς σχετικὰ πλούσιες φιλολογικὲς καὶ κυρίως ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες προερχόμενες τόσο ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν πόλη ὅσο καὶ ἀπὸ ἄλλα σημεῖα τῆς Ἑλλάδος¹¹, μετὰξὺ τῶν ὁποίων ἰδιαίτερη μνεῖα δικαιοῦνται ὁ γυμνασιαρχικὸς νόμος¹², οἱ ἐπιστολὲς τοῦ Δημητρίου Β'¹³ καὶ τοῦ Ἀντιγόνου Δώσωνος¹⁴ πρὸς τὴν πόλη, οἱ "λόγοι" τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ¹⁵, τὰ ἀναθήματα στὸν Ἡρακλῆ Κυναγίδα¹⁶, τὴν Ἀθηνᾶ¹⁷ καὶ τὴν Ἀτάργατι¹⁸, οἱ ἀπελευθερωτικὲς πράξεις¹⁹, ὁ κατάλογος πανελληνίων ἀγώνων, ἴσως τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Βασιλείων²⁰, ἢ ὁ κατάλογος τῶν θεωροδόκων τῶν Δελφῶν²¹ καὶ οἱ κατάλογοι τῶν ἱερομνημόνων τῶν

1. Μαρτ. 4, 31, 36.

2. Μαρτ. 1 καὶ Hatzopoulos, *Two Studies* 21-60.

3. Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρή, "Βέροια", *Ἑλληνιστικὴ Κεραμικὴ ἀπὸ τῆ Μακεδονίας* (Θεσσαλονίκη 1991) 64.

4. Μαρτ. 28 (βλ. Tataki, *Beroea* 205, ἀρ. 750).

5. Μαρτ. 29 (βλ. Tataki, *Beroea* 231, ἀρ. 909).

6. *IG* XII 9, 197 στ. 2 καὶ Κουρτίου Ρούφου, Ἀλεξ. 8.11.5 (βλ. Tataki, *Beroea* 231-32, ἀρ. 910).

7. Μαρτ. α' (βλ. Tataki, *Macedonians* 76-77, ἀρ. 16).

8. Μαρτ. 2 (βλ. Tataki, *Beroea* 186, ἀρ. 659).

9. Ch.F. Edson, "The Antigonids, Heracles, and Beroea", *HSCP* 45 (1934) 213-46.

10. Μαρτ. 24 καὶ 25.

11. Πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 46-75.

12. Ἐπιγρ. ἀρ. 1.

13. Ἐπιγρ. ἀρ. 3.

14. Ἐπιγρ. ἀρ. 4.

15. Ἐπιγρ. ἀρ. 16.

16. Ἐπιγρ. ἀρ. 29-33.

17. Ἐπιγρ. ἀρ. 17.

18. Ἐπιγρ. ἀρ. 19.

19. Ἐπιγρ. 45-46, ἴσως καὶ 47.

20. Ἐπιγρ. ἀρ. 140.

21. Μαρτ. ἀρ. στ'.

Δελφών²². Ἡ εἰκόνα ποὺ ἀναδύεται ἀπὸ τὶς μαρτυρίες αὐτὲς καὶ ἀπὸ τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα εἶναι μᾶς πόλεως –ἤδη τότε– *ἐπιφανεστάτης*²³, ἐνὸς πλήρως ἀνεπτυγμένου ἀστικοῦ κέντρου μὲ τείχη, ἀγορά, ἱερά, γυμνάσιο, στάδιο καὶ θέατρο²⁴ καὶ μᾶς ἄρτια διαρθρωμένης αὐτόνομης πολιτικῆς μονάδος: κυρίαρχο σῶμα ἦταν ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου, ἡ ὁποία ἐψηφίζε νόμους καὶ ψηφίσματα μὲ τὴν εἰσήγησιν τῆς βουλῆς, ποὺ ἀσφαλῶς λειτουργοῦσε καὶ κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴν περίοδο, ἂν καὶ μαρτυρεῖται γιὰ πρώτη φορά στὶς ἀρχὲς τοῦ πρώτου αἰῶνος π.Χ.²⁵ τὴν ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀσκοῦσαν οἱ ἄρχοντες (πιθανώτατα ταγοί, ἑξετασταί, πολιτικοὶ πράκτορες, ἀσφαλῶς ἤδη ἀπὸ τότε ἀγορανόμοι, γυμνασίαρχοι), ὑπὸ τὴν ἐποπτεία ἀρχικὰ ἐνὸς ἐπιστάτου, ὑπευθύνου τόσο ἐναντὶ τῶν συμπολιτῶν τοῦ ὅσο καὶ τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας, καὶ ἀργότερα δύο πολιταρχῶν²⁶. Ἡ Βέροια ὑπήγετο στὴν Βοττία, στρατιωτικὴ συνάμα καὶ διοικητικὴ ὑποδιαίρεση τῆς Μακεδονίας ἐπὶ κεφαλῇ τῆς ὁποίας ἦταν στρατηγός²⁶.

Ἡ ἀνθήσις τῆς Βέροιας ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Ἀντιγονιδῶν καὶ ἡ ἐξέχουσα θέσις ποὺ κατεῖχε στὰ πλαίσια τοῦ βασιλείου, ὅπως μαρτυρεῖ τὸ γεγονός ὅτι περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μισοὺς ἐπώνυμους Μακεδόνες τῆς βασιλείας τοῦ Φιλίππου Ε' καὶ τοῦ Περόεως κατὰγονταν ἀπὸ αὐτήν²⁷, δὲν τὴν ἐμπόδισαν νὰ παραδοθεῖ πρώτη στοὺς Ρωμαίους μετὰ τὴν πανωλεθρία τῆς Πύδνας, μὲ πρωτοβουλία τριῶν διακεκριμένων πολιτῶν τῆς, τῶν Ἰππία, Μίδωνος καὶ Πανταύχου γιοῦ τοῦ Βαλάκρου²⁸.

Ἡ Βέροια, μαζὶ μὲ τὴν Πέλλα καὶ τὴν Ἑδεσσα, ἀποτελεῖ μία ἀπὸ τὶς ἐπιφανέστερες πόλεις τῆς Τρίτης Μερίδος²⁹, ἡ ὁποία ὡς διοικητικὴ ὑποδιαίρεση τῆς Μακεδονίας διαδέχεται τὴν Βοττία. Τὸ ἄλλοτε ὅμως λίκνο τῆς μακεδονικῆς δυνάμεως³⁰ καὶ τῶν "πολεμοχαρῶν Βοττεατῶν"³¹ δηλώνεται συστηματικὰ καὶ ἀφοπλίζεται, ἡ δὲ Βέροια παρ' ὅλο ποὺ διατηρεῖ τοὺς αὐτόνομους θεσμούς τῆς³², χάνει τὴν αἶγλη ποὺ τῆς προσπόριζε ἡ ἰδιαίτερη σχέση τῆς μὲ τὴν δυναστείαν. Ἡ περίοδος ἕως τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Αὐγούστου καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ρωμαϊκῆς εἰρήνης χαρακτηρίζεται ἀφ' ἐνὸς ἀπὸ ἀλλεπάλληλες καταστροφὰς ἐξ αἰτίας ἐξωτερικῶν καὶ ἰδίως ἐμφυλίων πολέμων καὶ τῆς ρωμαϊκῆς κακοδιοικήσεως³³ καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ προσπάθειες ἀνασυγκροτήσεως, γιὰ τὶς ὁποῖες μαρτυροῦν π.χ. ἡ κατασκευὴ ἐγκοιμητηρίου στὸ ἱερὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ³⁴ ἢ ἡ ἀναδιοργάνωσις τοῦ ἄλλοτε αὐλικοῦ σώματος τῶν *κυνηγῶν* τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα³⁵. Ἡ συνεχιζόμενη σημασία τῆς πόλεως ὡς ὀδικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ κόμβου τεκμαίρεται καὶ ἀπὸ τὴν παρουσία ὁργανωμένης κοινότητος Ρωμαίων ἐπιχειρηματιῶν³⁶ καὶ πολυάριθμων Ἑβραίων³⁷.

Ἡ ἀναγέννησις τῆς Βέροιας κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένη μὲ τὴν ἀνάδειξιν τῆς ὡς "πρωτεύουσας τῆς Μακεδονίας, μητροπόλεως καὶ

22. Μαρτ. ἀρ. 7.

23. Μαρτ. ἀρ. 7.

24. Βλ. ἀναλυτικώτερα στὸ κεφάλαιο γιὰ τὸ γεωγραφικὸ πλαίσιο καὶ ἰδίως τὴν μονογραφία τῆς Laurence Brocas-Deflassieux, *Ἡ Βέροια κατὰ τὴν Ἀρχαιότητα: μελέτη τοπογραφίας* (Βέροια 1998).

25. Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 41-48, Hatzopoulos, *Institutions* I 131-38, 150-52.

26. Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 44-45, Hatzopoulos, *Institutions* I 231-60.

27. Πρβλ. Ch.F. Edson, "The Antigonids, Heracles, and Beroea", *HSCP* 45 (1934) 233-35 καὶ Tataki, *Beroea* σελ. 420, καθὼς καὶ ἐπιγρ. ἀρ. 58.

28. Μαρτ. ἀρ. 15 καὶ 16.

29. Μαρτ. ἀρ. 18.

30. *Mémoire sur le berceau de la puissance macédonienne* εἶναι ὁ τίτλος τῆς θεμελιώδους μελέτης τοῦ σκαπανέως τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐξερευνήσεως τῆς περιοχῆς A. Delacoulonche, ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε πρῶτα ὡς μονογραφία τὸ 1858 στὸ Παρίσι καὶ κατόπιν ὡς ἄρθρο τὸ 1859 στὸν ὁγδοὸ τόμο τοῦ περιοδικοῦ *Archives des missions scientifiques et littéraires* (σελ. 67-288).

31. Μαρτ. ἀρ. 18.

32. Πρβλ. ἐπιγρ. ἀρ. 2 καὶ 392.

33. Πρβλ. ἐπιγρ. ἀρ. 2 καὶ Μαρτ. 26 καὶ 9. Αὐτὸ δὲν ἐμπόδισε τοὺς Βεροιαίους καὶ τοὺς ἐγκατεστημένους στὴν πόλιν Ρωμαίους ἐπιχειρηματίες νὰ τιμήσουν τὸν θεωρούμενο ἀπὸ τὸν Κικέρωνα ὡς τὸν χεῖριστο τῶν Ρωμαίων διοικητῶν Λεύκιο Καλπούρνιο Πίσωνα (ἐπιγρ. ἀρ. 59).

34. Ἐπιγρ. ἀρ. 18.

35. Ἐπιγρ. ἀρ. 134.

36. Ἐπιγρ. ἀρ. 59^α πρβλ. ἀρ. 418.

37. Μαρτ. ἀρ. 20^α πρβλ. ἐπιγρ. ἀρ. 454-455.

(δῖς) νεωκόρου"³⁸, δηλαδή τελετουργικοῦ, θρησκευτικοῦ καί –στό μέτρο πού οἱ Μακεδόνες ἔχαιραν ἀκόμη κάποιας αὐτονομίας– πολιτικοῦ κέντρου τῆς Μακεδονίας, πού ὀφείλεται στήν καταστροφή τῶν Αἰγεῶν ἀπό τοὺς Ρωμαίους καί τὴν ἵδρυση ρωμαϊκῶν ἀποικιῶν στὸ Δῖον καί τὴν Πέλλα. Στὴν Βέροια, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δύο φορές τὸν χρόνο, συνέρχονταν οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τὶς πόλεις συνέδριοι τοῦ Κοινοῦ τῶν Μακεδόνων καί τὰ πλήθη πού συμμετεῖχαν στὶς θυσίες καί παρίσταντο στοὺς παραδοσιακοὺς γυμνικοὺς καί θυμελικοὺς ἀγῶνες καί τὶς νεωτερικὲς θηριομαχίες καί μονομαχίες³⁹. Σειρὰ τιμητικῶν μνημείων ἰδρυμένων ἀπὸ τὸ Κοινό, τὴν πόλη, φυλές τῆς καί μεμονωμένα ἄτομα⁴⁰, καθὼς ἐπίσης ἐπιτύμβια μνημεῖα ρητόρων⁴¹, ἡθοποιῶν⁴² καί μουσικῶν⁴³, πάσης φύσεως καλλιτεχνῶν καί ἀθλητῶν⁴⁴, ἀλλὰ καί μονομάχων⁴⁵ μαρτυροῦν γιὰ τὸ σφρίγος πού προσπόρισε στὴν πόλη ἡ νέα τῆς θέση ὡς ἔδρας τοῦ Κοινοῦ. Τὴν θέση αὐτὴν ἐπεχείρησε ἐπὶ Νέρβα νὰ ἀμφισβητήσῃ ἡ Θεσσαλονίκη, ἀλλὰ χωρὶς ἐπιτυχία⁴⁶. Τὸν τρίτον αἰῶνα μ.Χ. ὁ Ἐλαγάβαλος παρεχώρησε στὴν Βέροια τὸ δικαίωμα νὰ ἰδρύσῃ καί δεῦτερο ναὸ τῶν αὐτοκρατόρων καί νὰ φέρῃ τὸν τίτλο τῆς δῖς νεωκόρου, τὸν ὁποῖον ἀπώλεσε ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ Σεβήρῳ, ἀλλὰ ἀνέκτησε ἐπὶ Γορδιανῷ, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ὁποῖου οἱ ἀγῶνες τοῦ Κοινοῦ ἀποκοτῶν νέα αἶγλη συνδεόμενες μὲ τὴν λατρεία τῆς μνήμης τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καί τελοῦνται μὲ ἰδιαίτερη λαμπρότητα⁴⁷. Ἀδιάψευστα τεκμήρια τῆς σημασίας πού ἀπέδιδε στὴν πόλη ἡ ρωμαϊκὴ διοίκηση ἀποτελοῦν οἱ ἐπιστολὲς αὐτοκρατόρων καί τὰ διατάγματα διοικητῶν πού ἦλθαν στὸ φῶς ἐκεῖ⁴⁸. Ἰδιαίτερη θέση μεταξὺ αὐτῶν κατέχει τὸ ἑκατὸν τριάντα τριῶν καί πλέον στίχων διάταγμα περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ γυμνασίου, τὸ ὁποῖο καί αὐτὸ δὲν εἶναι ἄσχετο μὲ τὴν θέση τῆς Βέροιας ὡς ἔδρας τοῦ Κοινοῦ⁴⁹.

Ἡ Βέροια, πόλις μεγάλη καί πολυάνθρωπος κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ Ψευδο-Λουκιανοῦ⁵⁰, παρέχει μὲ τὸν κοσμοπολιτικὸ χαρακτήρα τῆς, πρόσφορο ἔδαφος γιὰ τὴν διάδοση ξένων θρησκειῶν, οἱ ὁποῖες, ὅπως ἦδη κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴ περίοδο⁵¹, συχνὰ συμφύρονται μὲ ἐπιχώριες ἑλληνικὲς ἢ καί πανάρχαιες προελληνικὲς λατρεῖες. Στὴν παρουσία ἐβραϊκῆς παροικίας καί συναγωγῆς στὴν πόλη ὀφείλεται ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τὸ 50 μ.Χ. πιθανώτατα, καί ἡ συνακόλουθη προσχώρηση στὸν Χριστιανισμὸ Ἑβραίων καί Ἑλλήνων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καί τοῦ Σωπάτρου τοῦ Βεροιαίου, γνωστοῦ ἀπὸ τὶς *Πράξεις τῶν Ἀποστόλων*⁵².

Σταθμὸς στὴν ἱστορία τῆς Βέροιας, ὅπως καί ὅλης τῆς περιοχῆς ὑπῆρξαν οἱ μεγάλες ἐπιδρομὲς τῶν Γότθων καί τῶν Ἑρουλῶν τοῦ 254 καί τοῦ 268 μ.Χ., γιὰ τὴν ἀπώθηση τῆς δεύτερης τῶν ὁποίων οἱ ἀρχὲς τῆς πόλεως ἐζήτησαν τὴν βοήθεια τοῦ αὐτοκράτορος Γαλλιανοῦ⁵³. Τὰ ἔχνη τοὺς εἶναι ὁρατὰ στὴν χρῆση μνημείων ἀπὸ τὰ νεκροταφεῖα καί τὴν ἀγορὰ γιὰ τὴν ἐσπευσμένη ἐπισκευὴ τῶν τειχῶν καί ἀκόμη σαφέστερα στὴν ταχύτατη καί

38. Ἐπιγρ. ἀρ. 7 πρβλ. ἀρ. 109, 481, 483-485 καί 509.

39. Ἐπιγρ. ἀρ. 117-118' πρβλ. Δ. Κανατσούλη, "Ἡ Βέροια κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους", *Μακεδονικά μελετήματα* (Θεσσαλονίκη 1955) 16-21.

40. Ἐπιγρ. ἀρ. 58-133.

41. Ἐπιγρ. ἀρ. 373.

42. Ἐπιγρ. ἀρ. 399.

43. Ἐπιγρ. ἀρ. 394 καί 396.

44. Ἐπιγρ. ἀρ. 402' πρβλ. μαρτ. ἀρ. ιη' καί ιθ'.

45. Ἐπιγρ. ἀρ. 374-390 καί 497' πρβλ. 495.

46. Ἐπιγρ. ἀρ. 63 καί 117.

47. Δ. Κανατσούλη, "Τὸ Κοινὸν τῶν Μακεδόνων", *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 40-41' πρβλ. ἐπιγρ. ἀρ. 68-69 καί μαρτ. ἀρ. ιζ'.

48. Ἐπιγρ. ἀρ. 5-15.

49. Ἐπιγρ. ἀρ. 7.

50. Μαρτ. ἀρ. 33.

51. Πρβλ. ἐπιγρ. ἀρ. 19, 34-36, 51-52, 505. Γιὰ τὸ θέμα αὐτό, βλ. Μ.Β. Χατζόπουλου, "Ἡ λατρεία τῆς θεᾶς Μᾶς στὴν Ἐδεσσα", *Πρακτικὰ τοῦ Α' Πανελληνίου Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου: ἡ Ἐδεσσα καί ἡ περιόχῃ τῆς* (Ἐδεσσα 1995) 129-32, πρβλ. τοῦ ἰδίου, "Artemis Digaia Blaganitis en Macédoine", *BCH* 111 (1987) 397-412.

52. Μαρτ. ἀρ. 20 καί 21.

53. Ἐπιγρ. ἀρ. 15.

ριζική παρακμή τῶν ἱερῶν ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν θεσμῶν τῆς πόλεως⁵⁴. Ἐνῶ, παραδείγματος χάριν, γιὰ τὴν πενταετία 250-254 μ.Χ. μαρτυροῦνται δέκα ἀναθέσεις δούλων στὸ ἱερὸ τῆς Λευκόπετρας, γιὰ τὰ ἐπόμενα ἐξήντα χρόνια, μέχρι τὸ 313 μ.Χ., ἔτος χαράξεως τῆς τελευταίας χρονολογημένης ἐπιγραφῆς, μόνον τέσσερες: μία τὸ 268/9, δύο τὸ 311 καὶ μία τὸ 313 μ.Χ. Ἀπὸ τὰ δεδομένα αὐτὰ συνάγεται ὅτι, ἐνῶ τὸ ἱερὸ ἀνελάμβανε μὲ δύσκολία ἀπὸ τὴν ἐπιδρομὴ τοῦ 254 μ.Χ., ἦλθε τὸ νέο πλήγμα τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ 268 μ.Χ., ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν συνῆλθε οὐσιαστικὰ ποτέ. Ἡ ἴδια εἰκόνα ἀναδύεται καὶ ἀπὸ τὶς ἄλλες ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες: τὸ ἐνεπίγραφο βᾶθρο πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Οὐαλεριανοῦ, ποὺ χρονολογεῖται μεταξὺ τοῦ 253 καὶ τοῦ 256/7 καὶ σχετίζεται πιθανῶς μὲ τὴν ἀπόκρουση τῆς γοτθικῆς ἐπιδρομῆς, εἶναι τὸ τελευταῖο ἐπίσημο κείμενο τῆς *μητροπόλεως καὶ δις νεωκόρου Βεροίας*⁵⁵, ὃ δὲ τελευταῖος ἐφηβικὸς κατάλογος ἀνάγεται στὸ ἔτος 255/6 μ.Χ.⁵⁶ Ἡ ἀρχαία ἑλληνορωμαϊκὴ Βέροια παύει νὰ ὑπάρχει ἀπὸ τὴν ἑβδομὴ δεκαετία τοῦ τρίτου αἰῶνος καὶ τὸ τέλος τῆς δὲν συμπίπτει ἀπλῶς ἀλλὰ συνάπτεται ὀργανικὰ μὲ τὸ τέλος τῆς μεγάλης ἐπιγραφικῆς (καὶ νομισματικῆς⁵⁷) παραδόσεως. Τὰ ἐπιτύμβια παλαιοχριστιανικὰ κείμενα ποὺ τὴν διαδέχονται χωρὶς χρονικὸ χάσμα ἀνήκουν σὲ ἄλλον πολιτιστικὸ κύκλο.

Οἱ πληροφορίες γιὰ τὴν πρώιμη βυζαντινὴ Βέροια εἶναι ἐλάχιστες. Ὡς αὐτόνομη πόλη ἦταν ἔδρα ἐπισκόπου. Πρακτικὰ συνόδων⁵⁸ καὶ ἐπιτύμβια μνημεῖα παραδίδουν τὰ ὀνόματα προκαθημένων καὶ μελῶν τοῦ κατώτερου κλήρου (πρεσβυτέρων, διακόνων, ὑποδιακόνων κλπ.)⁵⁹, ὅπως καὶ λαϊκῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀξιωματῶν ποὺ τερμάτισαν ἐκεῖ τὸν βίον τους⁶⁰. Τὸ 482 μ.Χ. κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ αὐτοκράτωρ Ζήνων ὑποχρεώθηκε νὰ παραχωρήσει τὴν Βέροια μαζί μὲ τὴν Κύρρο, τὴν Πέλλα, τὴν Πύδνα, τὴν Εὐρωπό, τὸ Δῖον καὶ τὴν Μεθώνη (:) στὸν Θεοδέριχο γιὰ νὰ ἐγκαταστήσει ἐκεῖ τοὺς Γότθους του⁶¹. Ἡ ἐγκατάσταση ὅμως ἦταν προσωρινή καὶ δὲν ἄφησε ἴχνη. Ἀξιοπαρατήρητη εἶναι ἀντίθετα ἡ παρουσία λατινῶν μειονότητος στὴν πόλη κατὰ τὸν πέμπτο καὶ ἕκτο μ.Χ. αἰῶνα⁶², στὸ τέλος τοῦ δεύτερου τετάρτου τοῦ ὁποῖου, μὲ τὴν τελευταία ἐπακριβῶς χρονολογημένη παλαιοχριστιανικὴ ἐπιγραφὴ⁶³, κλείνει ὁ πολιτιστικὸς κύκλος ποὺ εἶχε ἀνοίξει τρεῖς αἰῶνες ἐνωρίτερα. Ἡ Βέροια θὰ ἀναδυθεῖ ἀπὸ τὴν ἄμποι τῶν οὐλοῦντων ἐπιδρομῶν καὶ τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς μὲ ἀπαράλλακτο τὸ ὄνομά της καὶ ἀμετάβλητο τὸν γλωσσικὸ της χαρακτήρα, ἀλλὰ ἔχοντας ἀποβάλλει κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνες καὶ τὰ τελευταῖα κατάλοιπα τῆς ἀρχαίας της φυσιογνωμίας, ποὺ διατηροῦσε ἀκόμη ἢ πρωτοχριστιανικὴ πόλη.

54. Πρβλ. Ἀ. Πέτκου, "Τὰ τεῖχη τῆς Βεροίας", *Μνήμη Μανόλη Ἀνδρόνικου* (Θεσσαλονίκη 1997) 272-73. Παρόμοια φαινόμενα παρατηροῦνται καὶ σὲ ἄλλες μακεδονικὲς πόλεις, ὅπως π.χ. στὴν γειτονικὴ "Εδεσσα" πρβλ. Ἀναστασίας Χρυσοστόμου, "Τὸ τεῖχος τῆς "Εδεσσας", *ΑΕΜΘ* 1, 1987 (Θεσσαλονίκη 1988) 161-72, τῆς ἰδίας. "Νεότερες ἐρευνες τοῦ τεῖχους τῆς "Εδεσσας", *ΑΕΜΘ* 2, 1988 (Θεσσαλονίκη 1991) 55-67, μὲ τὶς παρατηρήσεις *BullEpigr* 1988, 835.

55. Ἐπιγρ. ἀρ. 70.

56. Ἐπιγρ. ἀρ. 138.

57. Βλ. Gaebler, *Münzen* 47-48. Τὸ σύνταγμα τῶν νομισμάτων τῆς Βεροίας παραμένει εἰσέτι ἓνα ζητούμενο τῆς ἀρχαιολογίας, τὸ ὁποῖο ἐλπίζεται ὅτι θὰ καλύψει σύντομα ἡ συνάδελφος νομισματολόγος Κατερίνη Λιάμπη.

58. Μαρτ. ἀρ. 34.

59. Ἐπιγρ. ἀρ. 423-426, 435, 448* πρβλ. 445 καὶ 447.

60. Ἐπιγρ. ἀρ. 437-441, 443, 452* πρβλ. 432.

61. Μαρτ. ἀρ. 37.

62. Ἐπιγρ. ἀρ. 450-453. Στὸ Μουσεῖο Βεροίας φυλάσσεται καὶ πέμπτη, ἀδημοσίευτη, λατινικὴ ἐπιγραφὴ τῆς παλαιοχριστιανικῆς περιόδου.

63. Ἐπιγρ. ἀρ. 438.

ΤΟ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

*Ἡ Βέροια πόλις ἐν ταῖς ὑπωρείαις κεῖται τοῦ Βερμίου ὄρους*¹.

Ἡ ἀδιάλειπτη ἱστορία τῆς Βέροιας ὡς ἀστικοῦ κέντρου ἐπὶ δυόμισι χιλιετίες ὀφείλεται πρωτίστως στὴν προνομιούχο γεωγραφικὴ τῆς θέσι, τὴν ὁποίαν πρῶτος ἀξιολόγησε ἐπακριβῶς ὁ Α. Delacoulonche: "Πρόκειται... γιὰ ὁροπέδιο ἀπομονωμένο, ἐκτεταμένο, εὐκόλα ὀχυρούμενο, πὺν δεσπάζει εὐφορῆς πεδιάδος. Κείμενη σὲ ἀπόσταση μιάμισης ὥρας ἀπὸ τὸν Ἀλιάκμονα, ἀρκετὰ μὲν κοντὰ στὸν ποταμὸ ὥστε νὰ κατέχει τὰ ἐδάφη πὺν γονιμοποιοῦν τὰ ὕδατά του, ἀρκετὰ δὲ μακριὰ ὥστε νὰ μὴν ὑποφέρει ἀπὸ τὶς πλημμύρες, στηριγμένη στὸ Βέρμιο, προστατευμένη ἀπὸ Βορρᾶ καὶ Νότο χάρις σὲ δύο χειμάρρους, ἐλέγχοντας ἐπίσης τὴν νοτιώτερη διάβαση ἀπὸ τὴν Ἡμαθία πρὸς τὴν Ἀνω Μακεδονία, ἡ Βέροια εἶναι συνάμα πόλις ὀχυρὴ καὶ ἀγροτικὴ πόλις. Συνδυάζει τὰ πλεονεκτήματα θέσεως ὀρεινῆς καὶ θέσεως πεδινῆς. Ἐτσι παρέμεινε πολυάνθρωπη καὶ ἀκμαία, ἐνῶ ἡ Πέλλα εἶχε καταστήσει ἀνώνυμη κώμη..."².

Γιὰ τὴν κομβικὴ θέσι τῆς Βέροιας στὸ ὁδικὸ δίκτυο τῆς Μακεδονίας μαρτυροῦν τὰ ρωμαϊκὰ ὁδοιπορικὰ³, ἑλληνιστικοὶ κατάλογοι θεωροδόκων⁴ καὶ δωρεῶν⁵, καθὼς καὶ οἱ ὀκτὼ μιλιοδείκτες πὺν ἀπόκεινται στὸ μουσεῖο τῆς⁶. Ἀπὸ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους μέχρι τὴν ὕστερη αὐτοκρατορικὴ ἐποχὴ ἀπὸ τὴν Βέροια διερχόταν ὁ κύριος ὁδικὸς ἄξονας, πὺν μὲ κατεύθυνση ἀπὸ Νότο πρὸς Βορρᾶ συνέδεε τὴν ἑλληνικὴ χερσόνησο μὲ τὴν ὑπόλοιπὴ Βαλκανικὴ. Ἡ ὁδὸς αὐτὴ προσήγγιζε τὴν Μακεδονία ἀπὸ τὰ Τέμπη καὶ μὲσφ Ἡρακλείου, Δίου, Πύδνας καὶ Μεθώνης διέσχιζε τὴν Πιερία καὶ εἰσερχόταν στὴν Ἡμαθία, ὅπου, ἀκολουθώντας τὴν δεξιὰ ὄχθη τοῦ Ἀλιάκμονος καὶ διερχόμενη ἀπὸ τὴν Ἀλωρο καὶ τὶς Αἰγέες, μέσφ τοῦ πόρου τοῦ ποταμοῦ ἔφθανε στὴν Βέροια. Ἀπὸ ἐκεῖ ἡ ἀρχαιότερη διακλάδωση, παρακάμπτοντας ἀπὸ Λυσμάς τὴν Λουδιακὴ λίμνη, ἀκολουθοῦσε τὶς ὑπώρειες τοῦ Βερμίου καί, μέσφ Μίεζας, Μαρινίας καὶ Σκύδρας, συναντοῦσε τὸν ἄλλον μεγάλου ὁδικὸ ἄξονα τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, τὴν "βασιλικὴ" καὶ μετέπειτα Ἐγγατία Ὀδὸ, πὺν μὲ κατεύθυνση Ἀνατολῆς πρὸς Δύση συνέδεε τὴν Προποντίδα καὶ τὸ Αἰγαῖο μὲ τὴν Ἀδριατικὴ. Νεώτερη διακλάδωση τοῦ τέλους τοῦ πέμπτου ἢ τῶν μέσων τοῦ τετάρτου αἰῶνος π.Χ. παρέκαμπε τὴν Λουδιακὴ λίμνη ἀπὸ τὸν Νότο καί, μέσφ Πέλλας ἢ Ἀλλάντης, ἔτεμνε τὴν βασιλικὴ ὁδὸ. Στὴν Βέροια τέλος κατέληγε ἡ ὁδὸς πὺν ἀκολουθοῦσε τὴν μέσφ Καστανιάς νοτιώτερη διάβαση τοῦ Βερμίου συνδέοντας τὴν Κάτω μὲ τὴν Ἀνω Μακεδονία⁷. Ἐὰν ληφθεῖ ἐπὶ πλέον ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν Τουρκοκρατία ὁ Ἀλιάκμων ἦταν πλωτὸς μέχρι τὸν πόρο του⁸, γίνεται πληρέστερα κατανοητὴ ἡ καίρια στρατηγικὴ θέσι τῆς πόλεως.

"Ὅλοι οἱ συγγραφεῖς, ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτο ἕως τὸν Α. Struck, ἐξαίρουν τὴν εὐφορία τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Βερμίου, τῶν μυθικῶν κήπων τοῦ Μίδα, ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἐν ἑκάστου ἔχον ἐξήκοντα φύλλα, ὁδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων". Ὁ Τοῦρκος περιηγητὴς

1. Μαρτ. ἀρ. 10.

2. Delacoulonche, "Berceau" 106-107.

3. Τὸ *Itinerarium Antoninum*, ὁ Πεντιγερμανὸς Πίναξ καὶ τὰ συναφῆ γεωγραφικὰ ἔργα τοῦ Ραβεννάτη Γεωγράφου καὶ τοῦ Γουίδωνος (βλ. μαρτ. ἀρ. 41).

4. Μαρτ. ἀρ. στ'.

5. Μαρτ. ἀρ. β'.

6. Ἐπιγρ. ἀρ. 480-487.

7. Hatzopoulos, *Two Studies* 52-53.

8. Βλ. Struck, *Fahrten* II 37.

9. Ἡροδότου, *Ἱστορίαι* 8.138.2.

Ἐβλιγιά Τσελεμπή, πού ἐπισκέφθηκε τὴν πόλιν τὸ 1668, γράφει: "Σ' ὅλα τὰ παραδεισένια τῆς ἀμπέλια τὰ ρόδια γίνονται μιὰ ὁκὰ καὶ μισὴ ὁκὰ, ἓνα εἶδος εὐλογίας Θεοῦ... Στὴν πεδιάδα πού βρίσκεται στὴ βόρεια καὶ ἀνατολική πλευρὰ τῆς πόλης αὐτῆς παράγεται ρύζι, βαμβάκι, ἑπτὰ εἰδῶν σιτάρι καὶ 77 εἰδῶν προϊόντα..."¹⁰. Ἡ περιγραφή του ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὸν W.M. Leake, ὁ ὁποῖος περιγράφοντας τὶς βόρειες προσβάσεις τῆς πόλεως, ἀναφέρει ὅτι στὶς ἀρχὲς τοῦ ΙΘ' αἰῶνος ἡ χώρα τῆς Βέροιας παρήγε "σιτάρι καὶ ἀραποσίτι στὰ χαμηλὰ τῆς πεδιάδος καὶ στοὺς πρόποδες τοῦ ὄρους καννάβι καὶ λινάρι"¹¹. Μερικὲς δεκαετίες ἀργότερα ὁ Heuzey τὴν εἶδε "ἀνακεκλιμένη στὴν ἀγκαλιὰ πλούσιας βλαστήσεως, μέσα στὸ ἄρωμα τῶν ρόδων τῆς καὶ τὸν δροσερὸ παφλασμὸ τῶν νερῶν τῆς"¹². Στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνος μας ὁ A. Struck ἀφῆσε τὴν ἐξῆς περιγραφή τῆς νοτίως τῆς πόλεως χώρας: "Ὁ στενὸς δρόμος... ἔβαινε μεταξὺ περιφραγμένων κήπων, ἀγρῶν καὶ φυταλίων, πού ἔκλειναν πλήρως τὴν θέα. Κατ' ἀρχὰς μόνον μεμονωμένες, κατόπιν δὲ ὅλο καὶ πὺρ ἐκτεταμένες ἔκαναν τὴν ἐμφάνισή τους φυτεῖς ἀραβοσίτου, καννάβεως, λινοῦ, βάμβακος καὶ συκαμίνων καὶ μαρτυροῦσαν γιὰ τὴν εὐφορία τῆς περιοχῆς τῆς Βέροιας"¹³. "Ὅσο καὶ ἂν ἄλλαξαν οἱ καλλιέργειες, στὴν εὐφορία τοῦ ἐδάφους τῆς ὀφείλει μέχρι σήμερα τὴν ἐκπληκτικὴ –καὶ ἀναρχή– ἀνάπτυξή τῆς ἡ πόλη.

Ἡ εὐφορία τῆς χώρας τῆς Βέροιας εἶναι κατὰ κύριο λόγο προϊόν τοῦ ὑδάτινου πλούτου τῆς, πού ἀρδεύει τὶς ὑδροφιλες καλλιέργειες¹⁴. "Ὅταν κατεβαίνει κανεὶς ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ πλησιάζει τὸν πύργο τοῦ ὠρολογίου", γράφει ὁ Delacoulonche, "ἐκπλήττεται ἀπὸ τὰ νερά πού ἀναβρύουν ἀπὸ παντοῦ, χωρίζονται, ἐνώνονται καὶ πάλι, ἐξαφανίζονται αἰφνης καὶ μουρμουρίζουν κάτω ἀπὸ τὶς συκιὲς καὶ τὶς ροδιὲς χωρὶς νὰ εἶναι ὁρατά, κατόπιν, λίγα βήματα πάρα πέρα, ἐκτινάσσονται μὲ πάταγο ἀπὸ μία τρύπα τοίχου καὶ πλημμυρίζουν τὴν ὁδὸ ἀπὸ ὅπου διαβαίνετε..."¹⁵. Περισσότερο πρακτικὸς ὁ A. Struck, ἐπισημαίνει τὴν οἰκονομικὴ σημασίαν τοῦ ὑδάτινου πλούτου: "Ἐνα ἄλλο δῶρο τοῦ Βερμίου πού καθιστᾷ τὴν Βέροια ἐλκυστικὴ εἶναι ὁ μεγάλος πλοῦτος τῶν ὑδάτων. Τρία δυνατὰ ρεύματα πηγάζουν ἀπὸ τὶς πλαγιὲς του, σχηματίζουν καταρράκτες καὶ διατρέχουν καὶ περιρρέουν τὴν πόλιν σὲ ἀμέτρητα ρυάκια κατὰ μῆκος ὁδῶν, πλατειῶν, οἰκιῶν, αὐλῶν καὶ κήπων, γιὰ νὰ πέσουν κατόπιν, κινώντας μύλους, ἀπότομα στὴν πεδιάδα, ὅπου καὶ πάλι χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴν ἄρδευση κήπων καὶ ἀγρῶν"¹⁶. Ἦδη δύομιση σχεδὸν αἰῶνες ἐνωρίτερα ὁ Ἐβλιγιά Τσελεμπή ἐξῆρε τὴν ἀφθονίαν τῶν ὑδάτων καὶ ἐπεσήμαινε τὴν πρακτικὴ τους σημασίαν: "Συνολικὰ μέσα στὴν πόλιν", ἔγραφε, "ὑπάρχουν τριακόσιοι νερόμυλοι διαφόρων εἰδῶν. Τὰ νερά τρέχουν πρὸς τὰ κάτω ἀπὸ τὸν ἓνα στὸν ἄλλο. Εἶναι νερόμυλοι, πού παρόμοιοί τους δὲν ὑπάρχουν σὲ καμμιά ἄλλη χώρα"¹⁷. Τρεῖς ἐπιγραφὲς τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων πού ἦλθαν στὸ φῶς στὴν πόλιν δὲν ἀφήνουν ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἀρχαῖος ἐπισκέπτης τῆς Βέροιας θὰ ἀντίκριζε ἀνάλογο θέαμα¹⁸. Τὰ νερά τῶν ρυακιῶν, τὰ ἀμφοδικὰ ὕδατα, συλλαμβάνονταν καὶ διοχετεύονταν σὲ ἐκδοχεῖα καὶ κρήνες πού κοσμοῦσαν τὴν πόλιν καὶ ἐξυπηρετοῦσαν τοὺς κατοίκους, ἐνῶ ἡ ρύμη τῶν ὑδάτων, χάρις σὲ ὑδρομηχανικὲς ἐγκαταστάσεις, παρείχε πολὺτιμη ἐνέργεια γιὰ τὴν κίνηση τῶν μύλων καὶ ἐξασφάλιζε ἀξιόλογα εἰσοδήματα σὲ ὅσους τὴν ἐκμεταλλεύονταν. Τέλος, τὰ νερά τῆς Βέροιας καὶ τῆς περιοχῆς τῆς προσέφεραν πολὺτιμη σὲ θρεπτικὴ ἀξία τροφή στοὺς κατοίκους. Ἀπὸ τὸν Αἰλιανὸ μνημονεύονται *ἰχθύες* τὴν

10. Β. Δημητριάδης, *Ἡ κεντρικὴ καὶ δυτικὴ Μακεδονία κατὰ τὸν Ἐβλιγιά Τσελεμπή* (Θεσσαλονίκη 1973) 260. Πρβλ. τὴν περιγραφή τῆς πόλεως ἀπὸ τὸν Τοῦρκο ἱστορικὸ καὶ γεωγράφο τοῦ ΙΖ' αἰῶνος Χατζή Κάλφα, (Hadschi Chalfa, *Rumeli und Bosna aus dem türkischen übersetzt von J. von Hammer* [Βιέννη 1822] 86): "Ἡ Βέροια δὲν ἔχει πλέον τείχη, ἔχει ὅμως τζαμιά, λουτρά, κήπους καὶ ὀρυζῶνες. Ὁπωρικὰ καὶ ρύζι εἶναι ἐδῶ ἐξαίρετα. Τὸ ὥραϊο ὑπὲρνηθο μάρμαρο, πού χρησιμοποιεῖται στὰ πολυτελὴ οἰκοδομήματα προέρχεται ἀπὸ αὐτὴν τὴν περιοχὴ".

11. Leake, *Travels* III 290-91.

12. Heuzey, *Mission* 176.

13. Struck, *Fahrten* II 43-44.

14. Πρβλ. Cousinéry, *Voyage* I 70, Leake, *Travels* III 291.

15. Delacoulonche, "Berceau" 106.

16. Struck, *Fahrten* II 28.

17. Δημητριάδης, *Ἐβλιγιά Τσελεμπή* 257.

18. Ἐπιγρ. ἀρ. 7, 40 καὶ 41.

χρόαν κατάστικτοι, πού ἐπιχωρίαζαν στὸν ποταμὸ Ἀστραῖο, ὁ ὁποῖος *Βεροίας τε καὶ Θεσσαλονίκης μέσος ρεῖ*¹⁹. Ὁ Leake τοὺς συνάπτει μὲ τοὺς ὑπερμεγέθεις γουλιανούς τοῦ Ἀλιάκμονος πού κατέληγαν στὶς ἀγορὲς τῆς Βέροιας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του²⁰, ἀλλὰ μᾶλλον λανθασμένα, διότι οἱ *κατάστικτοι ἰχθύες* θυμίζουσιν περισσότερο πέστροφες καὶ ὁ Ἀστραῖος πρέπει νὰ ταυτίζεται εἴτε μὲ τὸν Τριπόταμο εἴτε μὲ τὴν Ἀραπίτσα²¹. Ἀκόμη καὶ τὰ λιμνάζοντα ὕδατα τῆς Λουδιακῆς λίμνης προμήθευαν τὸν πληθυσμὸ μὲ μεγάλα γουμπριά καὶ ἄλλα ψάρια²².

Ὁ ὕδατινος πλοῦτος δὲν ἦταν τὸ μόνο δῶρο πού δεχόταν ἡ Βέροια ἀπὸ τὸ *ἄβατον ὑπὸ χειμῶνος*²³ Βέρμιον ὄρος. Ἡ ἐναργέστερη περιγραφή του κατὰ τὰ τέλη τῆς Τουρκοκρατίας διαβάζεται στὶς σελίδες τοῦ Α. Struck: "Τὸ δάσος ἀρχίζει ἤδη λίγο ὑψηλότερα ἀπὸ τὴν Βέροια καὶ ἐκτείνεται, περιλαμβάνοντας ὅλες τὶς κλιτῦς μέχρι τὴν κορυφή «ἔξι ὥρες μακριά». Συνίσταται ἀπὸ δρυς, ἀλλὰ ἐπίσης φιλύρες, καστανιές, καρυδιές, πλατάνους, πεῦκα καὶ ὄξυές, ὑψηλότερα δὲ ἀπὸ ἐρυθρέλατα καὶ ἔλατα. Ἡ θαμνώδης βλάστηση στὶς χαμηλότερες πλαγιές ἀποτελεῖται ἀπὸ τζιτζιφιές, παλιούρια, πρίνους, ἀριές καὶ ψηγούς ἀνάμικτες. Τὰ πιὸ ἀπόμακρα μέρη μὲ τὶς πυκνές τοὺς λόχμες φιλοξενοῦν, ἰδίως περὶ τὸ Ξηρολίβαδο, κάπρους, ἀρκοῦδες, λύκους καὶ τσακάλια, στὰ δὲ βορειοδυτικὰ ἐπίσης ἐλάφια καὶ ζαρκάδια. Οἱ ἀρκοειδάρηδες, πού συναντᾶ κανεὶς παντοῦ στὴν Μακεδονία, προμηθεύονται τὶς μαθητευόμενες ἀρκοῦδες τοὺς ἀπὸ τὰ δάση τῆς Βέροιας, ὅπου τὶς παγιδεύουν μὲ δόκανα καὶ τάφρους. Πολὺ ἀνεπτυγμένη, καθὼς δὲν περιορίζεται ἀπὸ κανένα νόμο, εἶναι ἡ θήρα πεζῇ, τὴν ὁποία μετέρχονται καὶ κατ' ἐπάγγελμα κυνηγοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ Ξηρολιβαδίτες διαθέτουν σπάνια δεξιότητα. Λαγοί, φασιανοί, πέρδικες, ὀρτύκια, κίχλες, ἀγριόπαπιες, χῆνες, ξυλόκοτες, πετροπέρδικες καὶ αἰθιnies γεμίζουν τὰ ποικιλόμορφα τοπία γύρω ἀπὸ τὴν Βέροια. Τὰ θηράματα, ἐν μέρει ζωντανὰ ἐν μέρει σκοτωμένα, ἀποστέλλονται στὴν Θεσσαλονίκη καὶ τὴν Κωνσταντινούπολη, ἀπὸ ὅπου ἓνα μέρος ἐξάγεται ἀκόμη καὶ στὸ ἐξωτερικόν. Οἱ δорές τῶν μεγάλων θηραμάτων ἀποτελοῦν στὴν Βέροια πολὺτιμο εἶδος ἐξαγωγῆς. Δέρματα ἀγριοχοίρων μόνον ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ βυρσοδεψημένα κατεργάζονται κατὰ προτίμησιν γιὰ τὰ δημοφιλῆ δετὰ ὑποδήματα... τὰ λεγόμενα ἑλληνικὰ τσαρούχια"²⁴. Ἡ περιγραφή αὐτὴ τῆς χλωρίδος καὶ τῆς πανίδος τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος μας ἐπιτρέπει τὴν ἀναπαράσταση δραστηριοτήτων πρωτογενεῶς οἰκονομίας τῶν ἀρχαίων κατοίκων, πού μόνοι οἱ κατάλογοι τῶν κυνηγῶν τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα²⁵ δὲν θὰ μᾶς ἔκαναν νὰ ὑποπτευθοῦμε, καὶ φωτίζει ἀπρόσμενα τὶς θηριομαχίες διὰ παντοίων ζώων ἐντοπίων²⁶ πού προσέφερε δέκα ἐννέα αἰῶνες ἐνωρίτερα στὸ φιλοθεάμον κοινὸ τῶν συναγμένων Μακεδόνων ὁ διὰ βίου ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων Κόιντος Ποπίλλιος Πύθων. Τὸ Βέρμιο τέλος χάριξε στοὺς Βεροιαίους τὸ μάρμαρό του, χάρις στὸ ὁποῖο ἀναδείχθηκαν γλύπτες πού διακρίθηκαν ὄχι μόνον στὴν πατρίδα τοὺς ἀλλὰ καὶ μακριὰ ἀπὸ αὐτήν, ἀπὸ τὴν Θεσσαλία ἕως τὴν Λητὴ καὶ τὴν Ἰδομενὴ, ὅπως οἱ Εὐάνδρος καὶ Ἀδυμος Εὐάνδρου²⁷, καὶ ἰδίως ἔθετε στὴν διάθεσίν τοὺς ἀφθονή τὴν πρώτη ὕλη ἐπάνω στὴν ὁποίαν ἀναγράφηκαν οἱ ἐπιγραφές πού ἐπιτρέπουν σήμερα τὴν ἀνάπλαση τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς πόλεως. Οἱ συνθήκες ἐξορύξεως τοῦ μαρμάρου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν θὰ ἦσαν πολὺ διαφορετικὲς ἀπὸ αὐτὲς πού περιγράφει ὁ Delacoulonche στὰ μέσα τοῦ προηγούμενου αἰῶνος: "Τὰ λατομεῖα τῆς πράγματι δὲν ἐγκαταλείφθηκαν ποτέ. Βρίσκονται σήμερα πέντε περίπου ὥρες ἐπάνω ἀπὸ τὴν πόλιν: ἐκεῖ πού γίνεται ἡ ἐξαγωγή δὲν ὑπάρχουν δρόμοι γιὰ ἄλογα ἀκόμη δὲ λιγώτερο γιὰ κάρρα. Οἱ ὄγκοι ἀποσπῶνται καὶ κυλίνονται πρῶτα στὶς

19. Μαρτ. ἀρ. 32.

20. Leake, *Travels* III 293.

21. Πρβλ. Struck, *Fahrten* II 28, σημ. 1 καὶ N.G.L. Hammond, "The Location of the Trout-River Astraeus", *GRBS* 36 (1995) 173-76 (= *Collected Studies* IV [Amsterdam 1997] 277-80).

22. Πρβλ. Leake, *Travels* III 287.

23. Ἡροδότου, *Ἱστορίαι* 8.138.3.

24. Struck, *Fahrten* II 26-27, πρβλ. Leake, *Travels* III 296.

25. Ἐπιγρ. ἀρ. 134, πρβλ. Πολυβίου 31.29.3-5.

26. Ἐπιγρ. ἀρ. 117-118.

27. Μαρτ. ἀρ. 1-18, πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 451-52.

κλιτύς τοῦ ὄρους. Ἀπὸ τὸ σημεῖο ὅπου σταματοῦν μεταφέρονται σὲ χωριὸ στὶς πλαγιές τοῦ Βερμίου, ὅπου ἀρχίζει ἡ κατεργασία καὶ ἡ περίεξή τους. Κατόπιν μεταφέρονται στὴν Βέροια..."²⁸. Στὶς οἰκονομικὲς δραστηριότητες τῶν Βεροιαίων πρέπει νὰ προστεθεῖ ἡ συσκευασία καὶ ἔμπορία τοῦ ἁλατος, προφανῶς ἀπὸ τὶς ἀλυκὲς τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλιάκμονος, ὅπως ἀποκαλύπτει ἀδημοσίευτη ἐπιγραφή τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων²⁹.

Ἦδη κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, ὅταν οἱ περιηγητὲς ἀρχίζουν νὰ παραδίδουν τὶς πρώτες περιγραφὲς τῆς πόλεως, τὰ τεῖχη ἦσαν τὰ μόνα κτίσματα ποὺ διακρίνονταν στὴν ἀρχαία τους θέση. Ὁ Leake γράφει: "Τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας Βέροιας εἶναι πολὺ ἀσήμαντα. Ἐπεσήμανα ἤδη αὐτὸ ποὺ προφανῶς εἶναι ἡ βορειοδυτικὴ γωνία τοῦ περιβόλου τῶν τειχῶν ἢ ἴσως τῆς ἀκροπόλεως. Τὰ τεῖχη αὐτὰ παρακολουθοῦνται ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ μὲ νότια κατεύθυνση ἕως τοὺς δύο ὑψηλοὺς πύργους πρὸς τὸ ἄνω μέρος τῆς σύγχρονης πόλεως, οἱ ὁποῖοι φαίνεται ὅτι ἐπισκευάσθηκαν ἢ ἀνοικοδομήθηκαν κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς ἢ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους, καθὼς οἱ μεγάλοι ὀρθογώνιοι δόμοι, μὲ τοὺς ὁποίους τὰ οἰκοδομήματα αὐτὰ εἶναι ἐν μέρει κατασκευασμένα, συμφύρονται μὲ ἀσβέστη, κεραμίδια καὶ σπαράγματα ἀρχαίων μνημείων"³⁰. Μισὸν αἰῶνα ἀργότερα ὁ Delacoulonche, παρ' ὅλον ὅτι γράφει ὅτι "διατρέχοντας τὶς ὁδοὺς τῆς Βέροιας ἐκπλήττεται κανεὶς ἀπὸ τὸν μεγάλο ἀριθμὸ ἀρχαίων σπαραγμάτων"³¹, τὸ μόνο κατὰ χώραν ἀρχαῖο μνημεῖο τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἐντοπίσει καὶ τὸ ὁποῖο περιγράφει λεπτομερέστερα ἀπὸ τὸν Leake, ἦταν ὁ περίβολος τῶν τειχῶν καὶ οἱ δύο πύργοι τῆς ἀκροπόλεως³². Κατὰ τὰ ἄλλα εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ περιορισθεῖ σὲ ὑποθέσεις: ὅτι κοντὰ στὸ Σινὰν Μπέη Τζαμί θὰ ὑπῆρχε κορινθιακοῦ ρυθμοῦ ναός, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ζωφόρος μεταφέρθηκε στὸ νεκροταφεῖο τοῦ τζαμοῦ καὶ δύο φατνώματα στὸ Οὐγκιὰρ Τζαμί ὅτι ἓνας ἄλλος ναός, ἰωνικοῦ ρυθμοῦ, βρισκόταν κάπου μεταξὺ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν Ταξιαρχῶν, τῆς Παναγίας Πανυμνήτου καὶ τοῦ Ἀγίου Μουκίου, μέσα ἢ κοντὰ στὶς ὁποῖες ἐπεσήμανε ἀρχιτεκτονικὰ μέλη ποὺ θὰ τοῦ ἀνῆκαν τέλος, ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Νικολάου "ἐς τὴν μητρόπολιν" ἦταν κτισμένη στὴν θέση ἰωνικοῦ ναοῦ, τοῦ ὁποῖου διατηροῦσε τὴν πύλη³³. Ἀνάλογες διαπιστώσεις καὶ ὑποθέσεις κάνει ὁ Struck κατὰ τὶς παραμονὲς τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πόλεως: "Δὲν εἶναι πολλὰ τὰ ὁρατὰ ἀρχαῖα λείψανα στὴν Βέροια, πρᾶγμα κατανοητὸ λόγῳ τῆς συνεχοῦς κατοικησεώς της. Ἐν τούτοις ἡ πόλη εἶναι ἡ σημαντικώτερη, μετὰ τὴν Θεσσαλονίκην, θέσις εὐρέσεως ἀρχαιοτήτων. Τὰ ἀρχαῖα οἰκοδομικὰ λείψανα ἀναπαύονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κάτω ἀπὸ νεώτερα θρησκευτικὰ καθιδρύματα. Τὸ Χατζῆ Μπέος Ἐφέντη Τζαμί ἴσταται ἐπὶ τῶν θεμελίων ἐνὸς οἰκοδομήματος, μεγάλοι δόμοι τοῦ ὁποῖου ἐπαναχρησιμοποιήθηκαν στοὺς τοίχους τοῦ τζαμοῦ. Στὴν θέσιν τοῦ Κιουτσούκ Μπέη Τζαμοῦ διακρίνονται ἀψίδες. Ἡ θέσις τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Ταξιάρχου πρέπει νὰ ὀρίζει ἕναν ναὸ τοῦ Ἡρακλέους. Καὶ οἱ ἐκκλησίαι τοῦ Ἀγίου Νικολάου, τοῦ Ἀγίου Κηρύκου καὶ τῆς Παναγίας Κυριώτισσας, καθὼς καὶ τὰ εἱρεῖα τοῦ Ἀγίου Μουκίου καὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος φαίνονται νὰ κεῖνται ἐπὶ ἀρχαίων θεμελίων. Ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, σπόνδυλοι κιόνων, κιονόκρανα, ἐπιστύλια καὶ πυλῶνες ἀπαντοῦν ἀπεσπασμένα ἀπὸ τὸ ἀρχικὸ τους πλαίσιο ἀκόμη καὶ σὲ ἰδιωτικὲς κατοικίες καὶ αὐλές..."³⁴. Ἐναν αἰῶνα σχεδὸν ἀργότερα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τεῖχη, μόνον τὸ ὁδόστρωμα ἐνὸς ἐκ τῶν δύο κεντρικῶν ὁδικῶν ἀξόνων τῆς Βέροιας συγκρατεῖ τὸ βλέμμα τοῦ περιηγητῆ. Ἐν τούτοις, παρ' ὅλον ὅτι δὲν διεξήχθησαν ποτὲ συστηματικὲς ἀρχαιολογικὲς ἐρευνες, τὰ τυχαῖα εὐρήματα καὶ οἱ σωστικὲς

28. Delacoulonche, "Berceau" 113, πρβλ. τὴν περιγραφή τοῦ Ἑβλιγιὰ Τσελεμπή στὸ ἔργο τοῦ Δημητριάδη. Ἑβλιγιὰ Τσελεμπή 265, καὶ ἐκείνην τοῦ Struck, *Fahrten* II 43.

29. Μαρτ. ἀρ. ιστ'.

30. Leake, *Travels* III 292, πρβλ. Δημητριάδη, Ἑβλιγιὰ Τσελεμπή 252: "Τὸν παλαιὸ καιρὸ τὸ κάστρο τῆς ἦταν, ὅπως λένε, πολὺ δυσπρόσιτο. Τώρα στὴν τοποθεσία ποὺ ὀνομάζουν «Πόρτα τοῦ νεροῦ» (Su Kapusu) ὑπάρχει ἓνας ὑψηλὸς, ἰσχυρὸς πύργος μὲ ὕψος δύο μινάρεδων. Οἱ δύο πλευρὲς τοῦ κάστρου αὐτοῦ εἶναι ἓνας γκρεμὸς σὰν τὴν ἀβυσσοῦ τῆς κόλασης καὶ τὸν βυθὸ τῆς κόλασης", καὶ Cousinéry, *Voyage* I 69: "Μερικὰ λείψανα ἀρχαίων τειχῶν καὶ ἓνας μεγάλος μεσαιωνικὸς πύργος στὸ ἐσωτερικὸ εἶναι τὰ μόνα κτίσματα ποὺ προσφέρει στὴν περιέργειαν τοῦ ἐπισκέπτη. Ὅλες οἱ ἐκκλησίαι εἶναι νεώτερης κατασκευῆς..."

31. Delacoulonche, "Berceau" 108.

32. Delacoulonche, "Berceau" 107-108.

33. Delacoulonche, "Berceau" 110-112.

34. Struck, *Fahrten* II 42.

άνασκαφές έχουν φέρει στο φῶς ἄρκετά στοιχεία πού ἐπιτρέπουν τήν ἐν μέρει ἀποκατάσταση τοῦ ἰστοῦ τῆς ἀρχαίας πόλεως, τήν ὁποία συνοψίζει ὡς ἑξῆς ἡ Laurence Brocas-Deflassieux στό πρόσφατο βιβλίο της *Ἡ Βέροια κατὰ τήν ἀρχαιότητα: μελέτη τοπογραφίας* (Βέροια 1998):

"Γιά τὸ πολεοδομικὸ σχέδιο τῆς Βέροιας κατὰ τοὺς ἑλληνιστικοὺς χρόνους, παρατηρεῖται ὅτι τὰ κατάλοιπα δημόσιων κτηρίων συγκεντρώνονται σὲ μία περίμετρο ἄρκετά περιορισμένη σὲ σχέση μετ' τὴν γραμμὴ τοῦ τείχους... Τὰ θεμέλια ἑλληνιστικῶν οἰκοδομημάτων ἐντοπίζονται στὶς δύο πλευρὲς τῆς ὁδοῦ Βενιζέλου, σὲ μία ἑκταση πού περιορίζεται στὰ ἀνατολικά ἀπὸ τὴν ὁδὸ Παύλου Μελά, στὰ δυτικά ἀπὸ τὴν ὁδὸ Κεντρικῆς, στὰ νότια ἀπὸ τὴν ὁδὸ Βικέλα καὶ στὰ βόρεια ἀπὸ τὴν πλατεῖα Ἁγίου Ἀντωνίου. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς τρεῖς ἐπιγραφές σὲ δεύτερη χρῆση, τίποτε δὲν βρέθηκε στὰ νότια τῆς πόλεως πού νὰ μπορεῖ νὰ σχετισθεῖ μετ' ὁποιαδήποτε ἐγκατάσταση αὐτῆς τῆς περιόδου τῆς ἱστορίας της. Οἱ συνοικίες κατοικίας παραμένουν ἄγνωστες. Ἄν κρίνομε ἀπὸ τὴν θέση τῶν "πλούσιων" καὶ τῶν ταπεινότερων τάφων πού προαναφέρθηκαν, οἱ "ἀριστοκρατικὲς συνοικίες" πρέπει νὰ βρίσκονταν στὰ βόρεια τῆς ἀγορᾶς, ἐνῶ οἱ λαϊκότερες στὰ νοτιοανατολικά.

Γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ ὀρισμένων κέντρων, μποροῦν νὰ διατυπωθοῦν πολλὲς ὑποθέσεις, τὰ συμπεράσματα ὅμως πού μποροῦν νὰ συναχθοῦν εἶναι ἐλάχιστα:

1. Ἡ ἀγορὰ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν σημερινὴ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, κατὰ μῆκος τῆς σημερινῆς ὁδοῦ Βενιζέλου (Ο.Τ. 150-157).

2. Τὰ μεγάλα δημόσια οἰκοδομήματα πού ἀναπτύσσονται πρὸς Νότον αὐτῆς τῆς ἀγορᾶς, ἐμφανίζουν τοίχους παράλληλους ἢ κάθετους σὲ ἓνα τμήμα τῆς ἑλληνιστικῆς ὁδοῦ (Ο.Τ. 136-137). Τὰ κατάλοιπα ὑπόγειων ἀγωγῶν παραπέμπουν σὲ ἓνα ὀρθογώνιο δίκτυο δρόμων ἱπποδαμείου τύπου.

3. Τὸ γυμνάσιο βρισκόταν ἔξω ἀπὸ τὰ τείχη, στὴν περιοχὴ τῶν οἰκοδομικῶν τετραγώνων 320-321.

4. Κοντὰ στὸ γυμνάσιο, στὴν κατωφέρεια τοῦ ἀνδῆρου (Ο.Τ. 311-310), ὑπῆρχε τὸ στάδιο.

5. Ὁ περίβολος τοῦ τείχους ἦταν αὐτὸς πού φαίνεται σήμερα. Λείπει μόνον τὸ δυτικὸν τμήμα, πιθανώτατα κατὰ μῆκος τοῦ Τριποτάμου.

6. Τὸ θέατρο δὲν ἔχει ἐντοπισθεῖ. Κάτω ἀπὸ τὸ ρωμαϊκὸ ὠδεῖο σώζονται τὰ ἑρείπια ἑνὸς μεγάλου οἰκοδομήματος, πού δὲν ἔχει ταυτισθεῖ.

7. Τὸ ἱερὸ τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα πρέπει νὰ βρισκόταν στὰ δυτικά τῆς πόλεως, ἴσως κατὰ μῆκος τοῦ τείχους, μετὰξὺ τῶν οἰκοδομικῶν τετραγώνων 120 καὶ 162.

8. Τὸ Ἀσκληπιεῖον βρισκόταν ἴσως σὲ μία ἀνοικτὴ περιοχὴ καὶ περιελάμβανε ἓνα συγκρότημα λουτρῶν, ἀπαραίτητο γιὰ τὶς θεραπείες, στὰ οἰκοδομικὰ τετράγωνα 210 ἕως 212, 216 ἕως 221 καὶ 225, πολὺ κοντὰ στὴν ἀγορά.

9. Τὸ ἱερὸ τοῦ Διονύσου βρισκόταν πιθανώτατα κοντὰ στὴν παλαιὰ Μητρόπολη (Ο.Τ. 122).

Τὰ ἀρχιτεκτονικὰ κατάλοιπα καὶ οἱ ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες πού ἀνακαλύφθηκαν πέραν τοῦ Τριποτάμου (Ο.Τ. 420 καὶ 422), εἶχαν ἐπαναχρησιμοποιηθεῖ κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους καὶ δὲν ἀποτελοῦν κατὰ συνέπειαν τεκμήρια γιὰ τὴν ὕπαρξη ἑλληνιστικῶν κτηρίων σὲ αὐτὴν τὴν ζώνη.

Κατὰ τὴν ρωμαϊκὴ περίοδο, ἐνῶ τὸ κέντρο τῆς πόλεως συμπίπτει μετ' ἐκεῖνο τῆς προηγουμένης ἑλληνιστικῆς περιόδου, ἡ πόλη ἐπεκτάθηκε κατὰ τὸν 2ο καὶ 3ο αἰ. στὸν νότιο τομέα, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ μία σημαντικὴ ἀρτηρία, ἡ ὁποία πλαισιωνόταν πιθανώτατα ἀπὸ κιονοστήρικτες στοῦς καὶ ὁδηγοῦσε στὴν νοτιοδυτικὴ ἔξοδο τῆς πόλεως³⁵. Τὰ ἑλληνιστικὰ οἰκοδομήματα, ἐξακολούθησαν ὅλα νὰ χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν ρωμαϊκὴ περίοδο, ἀλλὰ διασώζουν ἴχνη ἐπισκευῶν, μετασκευῶν καὶ "ἐκσυγχρονισμοῦ". Μόνον τὰ τείχη φαίνεται ὅτι ἐγκαταλείφθηκαν κατὰ τὴν εἰρηνικὴ αὐτὴ περίοδο, ὅπως δείχνουν οἱ ὁρατὲς ἀκόμη ἐπισκευές πού ἐκτελέσθηκαν βιαστικά γιὰ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν οἱ βαρβαρικὲς ἐπιδρομές στὰ μέσα τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ.

35. Ἡ ὁδὸς αὕτη συμπίπτει ἢ βαίνει παράλληλα πρὸς τὴν σημερινὴ ὁδὸ Μητροπόλεως.

Οί κατασκευαστές επικεντρώνουν την τεχνογνωσία τους στην βελτίωση των δρόμων, που επεκτείνονται και διευρύνονται, πλακοστρώνονται συστηματικά, πλαισιώνονται με πεζοδρόμια και καλύπτουν ένα έκτεταμένο σύστημα υπόγειων άγωγών. Οί δρόμοι τέμνονται καθέτως. Μόνη ή "περιφερειακή" οδός φαίνεται να ακολουθεί την καμπή της κοίτης του Τριποτάμου και, πιθανότατα, την εσωτερική γραμμή του τείχους.

Δημόσια λουτρά, στοιχειώδη απαραίτητα για τις συνήθειες διαβίωσης της εποχής, οικοδομούνται σε πολλές συνοικίες της πόλεως. Άλλες έντοπίζονται στα νότια της αγοράς (Ο.Τ. 132) και άλλες, πολυτελέστερες, στα βόρεια (Ο.Τ. 197). Ένα σημαντικό συγκρότημα λουτρών καταλαμβάνει πολλά οικοδομικά τετράγωνα (211 έως 220) και ανήκει πιθανότατα στο Άσκληπείο, που διαθέτει από τους πρώτους αιώνες της ρωμαϊκής κυριαρχίας ξέδρα και έγκοιμητήριο.

Ένα μικρό θέατρο ή ωδείο αποκαλύφθηκε σχετικά κοντά στο τείχος, στο οικοδομικό τετράγωνο 221.

Αποκαλύφθηκαν επίσης τα κατάλοιπα δύο όχρων κτηρίων, ενός στον βορειοανατολικό τομέα (κάτω από το Ο.Τ. 213) και άλλου πέρα από τον Τριποτάμο, στο Ο.Τ. 420. Φαίνεται ότι άναγονται στην τελευταία περίοδο της αυτοκρατορίας και έμφανίζουν τα ίδια χαρακτηριστικά με τα τείχη (άξιοποίηση παλαιότερων υλικών σε δεύτερη χρήση).

Το ίερό των Σεβαστών πρέπει άσφαλώς να άναζητηθεί κατά μήκος της σημερινής οδού Μητροπόλεως, στην περιοχή των οικοδομικών τετραγώνων 87 ως 83.

Όσον άφορα στις συνοικίες κατοικίας, δέν έχουν άκόμη έντοπισθεί, αλλά πρέπει και αυτές να επεκτάθηκαν στον νότιο τομέα, καθώς ή ρωμαϊκή περίοδος προσείλκυσε στην Βέροια πληθυσμό μεγαλύτερο από τους προηγούμενους αιώνες.

Έβραϊκή συνοικία πρέπει να υπήρχε ήδη, άφου ή ιουδαϊκή κοινότης ήταν τόσο πολυάνθρωπη, ώστε ήλθε να διδάξει στην συναγωγή της ο άπόστολος Παύλος. Η συνοικία αυτή δέν αποκλείεται να βρισκόταν στα οικοδομικά τετράγωνα 115-116, στην ίδια δηλαδή περιοχή όπου και σήμερα εκτείνεται ή νεώτερη έβραϊκή συνοικία, αν ληφθεί υπ' όψη ή παράδοση που τοποθετεί εκεί κοντά το βήμα από το όποιο ο άπόστολος Παύλος κάλεσε τους Βεροιαίους να τον ακολουθήσουν (Ο.Τ. 49).

Οί ρωμαϊκές νεκροπόλεις εκτείνονται γύρω από την πόλη, πρώτα κοντά στις αρχαιότερες, στα βόρεια και τα νοτιοανατολικά, άργότερα στην νοτιοδυτική έξοδο και στην αντίπερα όχθη του Τριποτάμου".

Στις αρχαίες φιλολογικές πηγές δέν διασώζεται περιγραφή των όρίων της χώρας της Βέροιας ούτε, μέχρι σήμερα τουλάχιστον, έχουν άνακαλυφθεί αρχαίοι όροι της³⁶. Η έκτασή της τεκμαίρεται μόνον από την θέση των άμέσως γειτονικών πόλεων και από την ίδια την διαμόρφωση του εδάφους. Έτσι προς τα βορειοανατολικά ή λίμνη και τα έλη του Λουδία άποτελοΰσαν το φυσικό όριο μεταξύ της χώρας της Βέροιας και της Πέλλας³⁷. Προς τα νοτιοανατολικά οί κορυφογραμμές του Βερμίου διεχώριζαν τα εδάφη της Βέροιας από εκείνα της Έορδαίας και της Έλήμιας. Προς τις άλλες δύο όμως κατευθύνσεις, τα βορειοδυτικά και τα νοτιοανατολικά, οί γεωφυσικές συνθήκες είναι διαφορετικές. Οί άμεσα γειτονικές προς την Βέροια πόλεις κατείχαν άνάλογες τοποθεσίες στα κλιμακωτά πρανή των όρέων που περικλείουν από Δυσμάς και Νότο την πεδιάδα της Βοττίας, και οί ποταμοί και οί χείμαρροι που ρέουν μεταξύ τους δέν άποτελούν άνυπέρβλητα εμπόδια, ώστε να συνιστούν σταθερά φυσικά όρια. Έτσι τα "πολιτικά" σύνορα της Βέροιας ήσαν ευμετάβολα προς αυτές τις κατευθύνσεις και πράγματι υπέστησαν άλλαγές συνεπεία μεταβολών των

36. Για όρους στην Μακεδονία πρβλ. Fanoula Papazoglou, "Gouverneurs de Macédoine", *ŽAnt* 29 (1979) 240-42 και, ιδιαίτερα για την περιοχή της αρχαίας Βοτίας, την πρόσφατη άνακάλυψη στο Άνυδρον του νομού Πέλλης όρου μεταξύ Κυρρεστών και Μενιδος ("Όρος κατά σύμφωνον Κυρρέσταις προς Μενίδα"), (βλ. Anna Panayotou - P. Chrysostomou, "Inscriptions de la Bottiée et de l'Almopie en Macédoine", *BCH* 117 [1993] 369-70, άρ. 5, και *BullEpiqr* 1994, 405). Το κείμενο που ακολουθεί είναι διασκευή του άρθρου του Μ.Β. Χατζόπουλου, "Χώρα και κώμες της Βέροιας", *Μνήμη Δ. Λαζαρίδη* (Θεσσαλονίκη 1990) 57-68.

37. Για την έκταση της χώρας της Βέροιας προς αυτήν την κατεύθυνση βλ. Μ.Β. Hatzopoulos, "Strepsa", στο Hatzopoulos - Loukopoulou, *Two Studies* 33-34.

πολιτικῶν συνθηκῶν. Κατὰ τοὺς ἐλληνιστικοὺς χρόνους ἡ ἄμεσα πρὸς Βορρᾶ γειτονικὴ πόλη τῆς Βέροιας ἦταν ἡ Μίεζα, τῆς ὁποίας τὸ ἀσπικὸ κέντρο πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ στὴν περιοχὴ τῶν σύγχρονων χωριῶν Λευκάδια καὶ Κοπανὸς κάτω ἀπὸ τὴν Νάουσα³⁸. Τὸ ἀρχαῖο σύνορο μεταξὺ τῶν χωρῶν τῶν δύο πόλεων ἀκολουθοῦσε ἴσως τὸ μόνον σχετικὰ πρόδηλο φυσικὸ ὁρόσημο: τὸ λεγόμενον Ρέμα Σκρόπ, τὸν χεῖμαρρο μεταξὺ τῶν χωριῶν Στεννήμαχου καὶ Φυτείας. Ἡ πρὸς τὰ νοτιοανατολικά ἄμεσα γειτονικὴ πόλη ἦσαν οἱ Αἰγεές, τῶν ὁποίων ἡ χώρα κατὰ τὴν ἐλληνιστικὴν περίοδο ἐκτεινόταν ἴσως κατὰ μῆκος τῶν βορείων κλιτύων τῶν Πιερίων, ἀπὸ τὸν ποταμὸ Ἀλιάκμονα μέχρι τὸν χεῖμαρρο Κρασσοπούλη. Τὸ ἐνδεχόμενο τῆς προσαρτήσεως τῶν δύο αὐτῶν πόλεων στὴν Βέροια κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους συζητεῖται πάρα κάτω.

Ἀκόμη καὶ χωρὶς αὐτὲς τὶς προσαυξήσεις πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ καὶ τὰ νοτιοανατολικά, ἡ ἀρχικὴ χώρα τῆς Βέροιας ἀπὸ τὸ Ρέμα Σκρόπ μέχρι τὸν Ἀλιάκμονα, καὶ ἀπὸ τὶς κορυφογραμμὲς τοῦ Βερμίου ἕως τὸν Λουδία, εἶχε μῆκος περίπου 30 καὶ πλάτος περίπου 55 χιλιομέτρων, γεγονός πού τὴν καθιστοῦσε τὴν μεγαλύτερη τοῦ Παλαιοῦ Βασιλείου δυτικῶς τοῦ Ἀξιοῦ. Βέβαια, οἱ δασωμένες πλαγιές τοῦ Βερμίου ἐπάνω ἀπὸ ἓνα ὀρισμένο ὕψος ἦσαν, κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους, ἀκατοίκητες, βασιλεῖο μόνον τῶν ἀγρίων θηραμάτων³⁹, καὶ μέγα μέρος τῆς σημερινῆς πεδιάδας κάλυπταν τὰ λιμνάζοντα ὕδατα τοῦ Λουδία. Ὑπάρχουν ἐν τούτοις σ' ὅλη τὴν χώρα τῆς Βέροιας ἀδιάφυστα τεκμήρια μεγάλης ἀγροτικῆς ἀναπτύξεως, καὶ πυκνῆς κατοικήσεως καθ' ὅλη τὴν ἀρχαιότητα. Λείψανα ἀρχαίων ἐγκαταστάσεων, πού μαρτυροῦν τὴν παρουσία ἀγροτικῶν οἰκισμῶν, ἔχουν ἔλθει στὸ φῶς σὲ ἐντυπωσιακὸ ἀριθμὸ θέσεων⁴⁰: στὴν ἀρχικὴ χώρα τῆς Βέροιας, ὅπως ὀριοθετήθηκε πάρα πάνω, στὶς θέσεις Τρίλοφον⁴¹, Φυτεία⁴², Κομνήνιον⁴³, Ἀσώματα⁴⁴, Ράχη⁴⁵, Μακροχώρι⁴⁶, Λαζοχώρι⁴⁷, Νέα Νικομήδεια⁴⁸, Σταυρό⁴⁹, Σκυλλίτσι⁵⁰, Νησι⁵¹ καὶ Σχοινᾶ⁵². Ἐὰν ἡ Μίεζα καὶ οἱ Αἰγεές προσαρτήθηκαν πράγματι κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους στὴν Βέροια,

38. Πέτσα, *Τάφος* 5-185, Hammond, *Macedonia I* 163-64, Touratsoglou, *Lefkadia*, Papazoglou, *Villes* 150-52 καὶ τώρα Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρή, *Ἀρχαία Μίεζα* (Θεσσαλονίκη 1995) καὶ Αἰκατερίνης Ρωμιοπούλου, *Λευκάδια: ἀρχαία Μίεζα* (Ἀθήνα 1997).

39. Ἐως ἀκόμη καὶ κατὰ τὶς ἀρχές τοῦ 20ου αἰ., πρβλ. ἀνωτέρω καὶ Struck, *Fahrten II* 26-27.

40. Ἀναφέρονται μόνον οἱ χώροι ὅπου οἱ συνθήκες εὐρέσεως ἢ ὁ σημαντικὸς ἀριθμὸς τῶν εὐρημάτων συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς παρουσίας ἀρχαίου οἰκισμοῦ.

41. Βλ. ἐπιγρ. ἀρ. 510, κατωτέρω. Τὰ εὐρήματα πού ἐκτείνονται ἀπὸ τοὺς πρώτους ἐλληνιστικοὺς ἕως τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἀπόκεινται στὸ Μουσεῖο Βεροίας (ἀδημοσίευτα).

42. Δύο ἐνεπιγράφα ἀνάγλυφα ἔχουν ἤδη δημοσιευθεῖ (ἐπιγρ. ἀρ. 511 καὶ 512, κατωτέρω). Ἄλλα εὐρήματα (εἰδῶλο, ἀνάγλυφο) ἢ ἐπιμελήτρια Βικτωρία Ἀλλαμανῆ-Σουρή, ὁ φύλακας Ν. Καπετάνος καὶ ὁ γράφων μετέφεραν τὸ 1984 ἀπὸ τὴν τοπικὴ συλλογὴ στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

43. Ἀνάγλυφα καὶ δύο ἐπιγραφές πού βρέθηκαν στὸ Κομνήνιο, δημοσιεύθηκαν πρῶτα ἀπὸ τὸν Φ. Πέτσα (ΑΔ 19 [1964] *Χρονικά* 355-56 τοῦ ἰδίου, ΑΔ 20 [1965] *Χρονικά* 435) καὶ ἀναδημοσιεύθηκαν ἐπανειλημμένως (ἐπιγρ. ἀρ. 491-492, κατωτέρω).

44. Στὰ Ἀσώματα βρέθηκε μία αὐτοκρατορικὴ ἐπιστολὴ πού μεταφέρθηκε στὴν Βέροια (ἐπιγρ. ἀρ. 488), ἓνα ἐπιτύμβιο ἀνάγλυφο πού παραμένει ἐντοιχισμένο στὸν ἱερὸ ναὸ τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου (ἐπιγρ. ἀρ. 489, κατωτέρω) καὶ ἓνα ἄλλο πού μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Βεροίας (ἐπιγρ. ἀρ. 490, κατωτέρω).

45. Γιὰ τὰ οἰκοδομήματα καὶ τοὺς τάφους πού βρέθηκαν στὴν Ράχη βλ. Αἰκατερίνης Ρωμιοπούλου, ΑΔ 27 (1972) *Χρονικά* 515. Στὸν χώρο αὐτὸν ἀνακαλύφθηκαν τρεῖς ἐπιγραφές (ἐπιγρ. ἀρ. 505, 506, 507, κατωτέρω).

46. Ἀπὸ τὸ Μακροχώρι προέρχονται ἀρχιτεκτονικὰ μέλη καὶ τρεῖς ἐπιγραφές (ἐπιγρ. ἀρ. 495-497, κατωτέρω).

47. Ἀπὸ τὸ Λαζοχώρι ἔχουν μεταφερθεῖ στὸ Μουσεῖο Βεροίας ἀγάλμα νέου, ἐπιτύμβιος βωμὸς καὶ μιλάριο (Αἰκατερίνης Ρωμιοπούλου - Ἰ. Τουράτσογλου, ΑΔ 25 [1970] *Χρονικά* 388) (ἐπιγρ. ἀρ. 494 καὶ 480, κατωτέρω).

48. Στὴν Νέα Νικομήδεια κατὰ καιροὺς ἔχουν ἔλθει στὸ φῶς κεφαλὴ ἀγάλματος καὶ τέσσερες ἐπιγραφές πού ἐκτείνονται ἀπὸ τοὺς κλασσικοὺς ἕως τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους (ἐπιγρ. ἀρ. 498-501, κατωτέρω). Δὲν ἀποκλείεται ὅμως μερικὰ τουλάχιστον ἀπὸ τὰ εὐρήματα νὰ μεταφέρθηκαν ἐκεῖ ἀπὸ τὴν Βέροια.

49. Ἀπὸ τὸν Σταυρὸ προέρχονται ἓνας ἀναθηματικὸς βωμὸς (ἐπιγρ. ἀρ. 509, κατωτέρω) καὶ ἓνας μιλιοδεκτικῆς (ἐπιγρ. ἀρ. 485, κατωτέρω).

50. Στὸ Σκυλλίτσι ἔχουν ἀνακαλυφθεῖ διάφορες ἀρχαιότητες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ δύο ἐπιγραφές (ἐπιγρ. ἀρ. 508, κατωτέρω ἢ ἄλλῃ [βυζαντινῇ] παραμένει ἀδημοσίευτη).

51. Στὸ Νησι ἔχουν ἔλθει στὸ φῶς πολυπληθεῖ λείψανα σημαντικῶν κτηρίων πού δὲν μποροῦν νὰ περιγραφοῦν ἐδῶ. Τὰ περισσότερα ἀναφέρονται ἀπὸ τὴν Ἀγγελικὴ Ἀνδρειωμένου, "Ἀνασκαφαὶ ρωμαϊκοῦ λουτρῶνος παρὰ τὸ Νησι Ἀλεξανδρείας", ΠΑΕ (1966) 24-29 καὶ (1968) 60-64. Τρεῖς ἐπιγραφές ἔχουν τὴν ἴδια προέλευση (ἐπιγρ. ἀρ. 502, 503 καὶ 486, ἀντίστοιχα κατωτέρω).

52. Στὸν Σχοινᾶ Ἀλεξανδρείας (Γιδᾶ) ἔχουν ἐπισημανθεῖ λείψανα ἐνὸς μνημειώδους ἐλληνιστικοῦ κτηρίου ἀπὸ τὸν Φ. Πέτσα, ΑΔ 19 (1964) *Χρονικά* 359.

τότε θὰ πρέπει νὰ προστεθοῦν οἱ θέσεις τῶν Λευκαδίων-Κοπανοῦ⁵³ καὶ τῆς Στενιμάχου⁵⁴ ποὺ ἐντοπίσθηκαν στὴν χώρα τῆς πρώτης, καὶ τῆς Βεργίνας-Παλαπιτσιῶν⁵⁵, Σφηκιᾶς⁵⁶, Πολυδένδρου⁵⁷, Βοσκίνας⁵⁸, Συκέας⁵⁹ καὶ Μετοχίου⁶⁰ ποὺ ἐπισημαίνονται στὴν χώρα τῆς δεύτερης.

Ἔως τὴν ἀνακάλυψη καὶ τὴν σταδιακὴ δημοσίευση τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Λευκόπετρας τίποτε σχεδὸν δὲν ἦταν γνωστὸ γιὰ τὸ νομικὸ καθεστῶς, ἀκόμη καὶ γιὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἀγροτικῶν οἰκισμῶν τῆς Βέροιας. Τὰ μόνα ἀρχαῖα μικροτοπωνύμια ποὺ παραδίδονταν δὲν ἀφοροῦσαν τὴν ἀρχικὴ χώρα τῆς Βέροιας, ἀλλὰ τῆς Μιέζας καὶ τῶν Αἰγεῶν. Ὅλες μας οἱ πληροφορίες γιὰ τὴν καθαυτὸν χώρα τῆς Βέροιας συνοψίζονταν στὴν μνεία σὲ ἐπιγραφή τοῦ τέλους τοῦ Ιου ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ 2ου μ.Χ. αἰ. ἀνωνύμων *χωρίων*, δηλαδὴ ἀγροκτημάτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μία ἐπιφανὴς Βεροιαία μαζί μὲ τοὺς γιούς της *ὑδωρ εἰσήνεγκεν... τό τε ὑδραγωγίον καὶ τὸ ἐκτοχεῖον ἰδίους ἀναλώμασι κατεσκευάσασα ἀνέθηκεν* εἰς μνήμην τοῦ νεκροῦ γιοῦ τῆς⁶¹. Τὰ *χωρία* σύμφωνα μὲ ὑπόθεση τοῦ Α. Delacoulonche πρέπει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ ἀναζητηθοῦν στὶς κλιτύς τοῦ Βερμίου δυτικὰ τῆς Βέροιας, ὅπου ἀφθονοῦν οἱ πηγές καὶ ἀπ' ὅπου ἡ ὑψομετρικὴ διαφορά θὰ διευκόλυνε τὴν διοχέτευση τῶν ὑδάτων στὴν πόλη⁶². Ἐὰν ἡ ὑπόθεση αὕτη εὐσταθεῖ, τὰ εὐρήματα τοῦ Κομνηνίου δὲν ἀποκλείεται νὰ σχετίζονται μὲ τὰ *χωρία* τῶν Κλαυδίων Πειεριώνων.

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ὅρου *χωρίον* ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐπιβεβαιώθηκε ἀπὸ τὶς ἐπιγραφές τῆς Λευκόπετρας⁶³. Σ' αὐτὲς ἀναφέρονται τοπωνύμια καὶ ἐθνικά, ποὺ ἀνήκουν ὅλα, μὲ μία μόνον ἐξαίρεση (τὴν Κύζικο)⁶⁴, στὴν Μακεδονία καὶ κατὰ κύριο λόγο στὴν Βέροια καὶ τὴν χώρα της. Τὰ ἄλλα τοπωνύμια ποὺ μνημονεύονται στὶς μέχρι σήμερα δημοσιευμένες ἐπιγραφές ἀνήκουν (ἐκτὸς ἀπὸ τὴν *Πελεγονική* καὶ τὴν *Κύρρο*)⁶⁵ στὶς ἀμέσως γειτονικὲς πρὸς τὴν Βέροια πόλεις καὶ "ἔθνη". Ὡστόσο, δὲν εἶναι πάντοτε ἀπλὸ νὰ

53. Βλ. σμ. 38, ἀνωτέρω.

54. Ἀπὸ τὶς τέσσερες ἐπιγραφές ποὺ ἔχουν ἀνακαλυφθεῖ στὴν Στενιμάχο μόνον μία ἔχει δημοσιευθεῖ ἀπὸ τὴν Μαρία Καραμανώλη-Σιγανίδου, *ΑΔ* 18 (1963) *Χρονικά* 233 καὶ μία ἄλλη ἀπὸ τὸν J. Touratsoglou, "Inscriptions funéraires inédites au Musée de Véroia", *Terra Antiqua Balcamica II (Studia in honorem Chr.M. Danov)* (Σόφια 1985) 423, ἀρ. 9.

55. Εἶναι φυσικὰ ἀδύνατον νὰ ἐκτεθοῦν ἐδῶ τὰ εὐρήματα τῆς Βεργίνας. Ἡ τελευταία σύνθεση ὀφείλεται στὸν Μ. Ἀνδρόνικο, *Βεργίνα: οἱ βασιλικοὶ τάφοι καὶ οἱ ἄλλες ἀρχαιοτήτες* (Ἀθήνα 1984), ὅπου καὶ ἡ βιβλιογραφία, σελ. 238-39.

56. Ἀπὸ τὴν Σφηκιὰ προέρχονται δύο ἐνεπίγραφα ἐπιτύμβια μνημεῖα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μόνον ἓνα ἔχει δημοσιευθεῖ ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὀρλάνδο, *ΑΔ* 2 (1916) 161, ἀρ. 27.

57. Λείψανα κτηρίων, νομίσματα ἑλληνιστικῶν χρόνων καὶ ἓνα ἐνεπίγραφο ἐπιτύμβιο μνημεῖο, ποὺ δυστυχῶς χάθηκε προτοῦ δημοσιευθεῖ, ἔχουν ἔλθει στὸ φῶς στὸ Πολύδενδρο.

58. Λείψανα κτηρίου, ἀγαλμάτιο, σαρκοφάγος καὶ ὄστρακα ἑλληνιστικῶν καὶ ρωμαϊκῶν χρόνων ἀνακαλύφθηκαν στὴν Βοσκίνα (βλ. Ἀγγελικῆς Ἀνδρειωμένου, *ΑΑΑ* I [1968] 246).

59. Στὴν Συκέα ἀνακαλύφθηκαν κατὰ καιροῦς διάφορες ἀρχαιοτήτες, μετὰξὺ τῶν ὁποίων τρία ἐνεπίγραφα ἐπιτύμβια μνημεῖα ἑλληνιστικῶν καὶ ρωμαϊκῶν χρόνων. Ἀπὸ αὐτὰ μόνον ἓνα δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 21 (1966) *Χρονικά* 354. Ἐνα ἄλλο ἀπλῶς μνημονεύεται ἀπὸ τὴν Αἰκατερίνη Ρωμοπούλου καὶ τὸν Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 25 (1970) *Χρονικά* 388.

60. Γιὰ τὰ εὐρήματα τοῦ Μετοχίου βλ. τώρα Μ.Β. Hatzopoulos, "Artémis Digaia Blaganitis en Macédoine", *BCH* 111 (1987) 397-412.

61. Ἐπιγρ. ἀρ. 40.

62. Delacoulonche, "Berceau" 114-15. Πρβλ. Δημητριάδη, *Ἐβλιγὰ Τσελεμπή* 257: "Στὴ δυτικὴ καὶ νότια πλευρὰ τῆς πόλης αὐτῆς ὑπάρχει ἓνα πανύψηλο βουνό... Εἶναι μιά βοσκὴ μὲ γρασιδί καὶ φυτὰ καὶ χιλιάδες ζωογόνα νερά... Ἐπίσης ὅλα τὰ νερά τῆς πόλης ἀναβλύζουν ἀπὸ ἓναν βράχο τῆς βοσκῆς αὐτῆς... Ἀπὸ ἐκεῖ κατεβαίνοντας τὸ νερὸ διαμοιράζεται καὶ διοχετεύεται ὅλα τὰ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα τῆς πόλης".

63. Ἐν ἀναμονῇ τῆς ἐπικείμενης δημοσιεύσεως τοῦ συνόλου ἀπὸ τοὺς Φ. Πέτσα, Μ.Β. Χατζόπουλο καὶ Λουκρητία Γουναροπούλου, βλ. Φ. Πέτσα, "Μήτηρ Θεῶν Αὐτόχθων", *Ἀρχαία Μακεδονία* III (1983) 238 τοῦ ἰδίου, "Οἱ χρονολογημένες ἐπιγραφές ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς Μητρὸς Θεῶν Αὐτόχθονος στὴ Λευκόπετρα", *Πρακτικά τοῦ Η' Διεθνoῦς Συνεδρίου Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Ἐπιγραφικῆς*, Ἀθήνα 3-9 Ὀκτωβρίου 1982, I (Ἀθήνα 1984) 303-306 τοῦ ἰδίου, "Τ. Κλαυδία Πρόκλα Μητρὶ Θεῶν". Ἀναθηματικὸς βωμὸς καὶ προβληματικὲς ἐπιγραφές ἀπὸ τὴ Λευκόπετρα Βεροίας", *Ἀφιέρωμα εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Βαβοῦσκον*, τόμος Ε' (Θεσσαλονίκη 1992), Μ.Β. Hatzopoulos, "Les inscriptions du sanctuaire de la Mère des Dieux Autochtone à Leukopetra: consécration d'esclave par une dame de Kyrros", *ŽAnt* 47 (1997) 1-12.

64. Φ. Πέτσα, "Ἐπιγραφές", σελ. 303.

65. Φ. Πέτσα, "Μήτηρ", σελ. 238, Hatzopoulos, "Inscriptions" 1-12.

διαπιστωθεί τὸ νομικὸ καθεστὼς τῶν ἀναφερομένων οἰκισμῶν, ἂν δηλαδή ἀποτελοῦσαν αὐτόνομες "πολιτικές" μονάδες ἢ ἂν υπάγονταν στὴν Βέροια ἢ σὲ ἄλλο "πολιτικὸ" σχηματισμὸ τῆς περιοχῆς.

Τὰ τοπωνύμια ἢ ἐθνικά, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Βέροια, ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ ἀνήκουν σὲ αὐτόνομες "πολιτικές" μονάδες εἶναι τὰ ἑξῆς: ἡ Ἑλήμια, (Αὐρήλιος Λυσίμαχος καὶ Αὐρηλία Νικόπολις οἰκοῦντες *ῥεγιῶνι Ἑλημιωτῶν, κώμη Δουρέοις*⁶⁶, Αὐρήλιος Κάσσανδρος *Κασσάνδρου Βιστύρριος οἰκῶν ἐν Ἑλημίᾳ*⁶⁷, ἄλλος δωρητὴς κατοικῶν ἐν Ἀλεβεί[α] κώμη τῆς Ἑλημίας – ἡ τελευταία αὕτη κώμη ἐμφανίζεται καὶ σὲ ἄλλη ἐπιγραφή μὲ τὴν μορφή ἐν Ἀλ(α)ιβέοις)⁶⁸, ἡ Ἑορδαία, (Γλαύκα Λουκίου Ἑορδαία⁶⁹, ΒΑΡΕΑ κώμη Ἑορδαίων)⁷⁰, οἱ Αἰγεές, (ἐν Αἰγαιαῖς Αὐρήλιος Ποσιδώνιος⁷¹, παρὰ Ἀτιλίου καὶ Κ(α)σσάνδρας Ἑγέων)⁷² καὶ ἡ Μιέξα, (μία δωρητρία οἰκοῦσα ἐν Μιέξεοις τόποις)⁷³.

Οἱ τιμητικὲς ἐπιγραφὲς τοῦ Κοινοῦ τῶν Ἑλημιωτῶν ποὺ βρέθηκαν στὴν Καισαρεῖα⁷⁴ δὲν ἀφήνουν ἀμφιβολία ὅτι κατὰ τὴν ρωμαϊκὴ περίοδο ἡ Ἑλήμια ἀποτελοῦσε αὐτόνομο πολιτικὸ ὄργανισμὸ καὶ ὅτι τὸ τοπωνύμιο δήλωνε περιοχὴ (πρβλ. *ῥεγιῶνι*) κατοικοῦμενη κατὰ κῶμες καὶ ὅχι ἀστικὸ κέντρο, ὅπως εἶχε κατὰ καιροὺς υποστηριχθεῖ⁷⁵. Οἱ παραπάνω ἐπιγραφὲς μᾶς παραδίδουν τὰ ὀνόματα τριῶν ἀπὸ αὐτὲς τῆς κῶμες: Βίστυρος, Ἀλεβεία, Δουρέοι. Ἡ πρώτη εἶναι ἄγνωστη ἀπὸ ἄλλου. Τὴν δεύτερη ὁ Φ. Πέτσα⁷⁶ πρότεινε μὲ πειστικὰ ἐπιχειρήματα νὰ τὴν ταυτίσει μὲ τὴν Λεβαίη τοῦ Ἡροδότου⁷⁷. Τότε ἡ ὀρθὴ γραφὴ τοῦ ὀνόματος εἶναι Ἀλεβαία καὶ ἡ ἑκφραση ἐν Ἀλ(α)ιβέοις προέρχεται ἀπὸ τὸν ἐπιθετικὸ σχηματισμὸ Ἀλεβαῖοι τόποι.

Παρ' ὅλον ὅτι ἐπιγραφὲς τῶν Ἑορδαίων ἀνάλογες μὲ ἐκεῖνες τοῦ Κοινοῦ τῶν Ἑλημιωτῶν δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀνακαλυφθεῖ, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ Ἑορδαῖοι ἀποτελοῦσαν ἐπίσης αὐτόνομο πολιτικὸ ὄργανισμὸ καὶ ὅτι ἡ Ἑορδαία δὲν ἦταν ἀστικὸ κέντρο, ὅπως συχνὰ υποστηρίζεται, ἀλλὰ περιοχὴ οἰκούμενη κατὰ κῶμες⁷⁸.

Ἡ περίπτωσις τῶν Αἰγεῶν εἶναι διαφορετικὴ. Σὲ ἐπιγραφή τοῦ 252 μ.Χ. τὰ συμφραζόμενα (ἐν Αἰγαιαῖς, Αὐρήλιος Ποσιδώνιος... *προέθηκε πιτάκια πρὸς τοῦ Κεσαρείου εἰς τοὺς ἰθιομένους τόπους*)⁷⁹ δὲν ἀφήνουν ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται γιὰ οἰκισμὸ. Ἐν τούτοις οἱ μαρτυρίες αὐτὲς δὲν συνεπάγονται ἀναγκαστικὰ ὅτι οἱ Αἰγεές ἦσαν ἀκόμη τότε τὸ ἀστικὸ κέντρο αὐτόνομου πολιτικοῦ ὄργανισμοῦ. Μισὴ χιλιετία περίπου μετὰ τὴν ἱδρύσιν τῆς Κασσανδρείας, σὲ ἐπιγραφή τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἀπὸ τὸν Ἅγιο Μάμαντα, ἡ Ὀλυνθος ἐπίσης ἀναφέρεται ὡς σύγχρονος οἰκισμὸς – πρᾶγμα ποὺ ἀναμφισβήτητα ἦταν⁸⁰. Αὐτὸ ὅμως κατὰ κανένα τρόπο δὲν σημαίνει ὅτι ἦταν τίποτε περισσότερο ἀπὸ ἀπλὴ κώμη τῆς Κασσανδρείας. Ἀνάλογη δικαιοπραξία μὲ αὐτὴν ποὺ ἀναφέρεται ὅτι ἐγίνε ἐν Αἰγαιαῖς μαρτυρεῖται, σὲ ἐπιγραφή ἀπὸ τὸ Μετόχι, ὅτι ἐπιτελέσθηκε ἐν Βλαγάνοις⁸¹, χωρὶς νὰ ὑπάρχει ἡ παραμικρὴ ἀμφιβολία ὅτι οἱ Βλάγανοι οὐδέποτε ξεπέρασαν τὸ στάδιο τῆς κώμης. Παρομοίως, ἐθνικὰ σχηματιζόμενα ἀπὸ τὰ ὀνόματα κωμῶν τῆς Βέροιας θὰ ἀναφερθοῦν πάρα κάτω. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 1ου μ.Χ. αἰ. ἡ Βέροια διαδέχθηκε τῆς Αἰγεές ὡς τελετουργικὴ πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας σημαίνει πιθανῶς τὴν κατάλυσις τῆς αὐτονομίας τῆς τελευταίας καὶ τὴν προσάρτησίν της στὴν

66. Φ. Πέτσα, "Ἐπιγραφές", σελ. 304.

67. Φ. Πέτσα, "Ἐπιγραφές", σελ. 301-302 καὶ 303-304 (μὲ διαφορετικὴ ἑρμηνεία τοῦ ἐθνικοῦ).

68. Φ. Πέτσα, "Ἐπιγραφές", σελ. 305 (μὲ διαφορετικὴ συμπλήρωση).

69. Φ. Πέτσα, ΑΔ 21 (1966) *Χρονικά* 354 πρβλ. τοῦ ἰδίου, "Μήτηρ", σελ. 238.

70. Ἀδημοσίευντη.

71. Φ. Πέτσα, "Ἐπιγραφές", σελ. 305-306.

72. Ἀδημοσίευντη.

73. Φ. Πέτσα, "Ἐπιγραφές", σελ. 304.

74. Ριζάκη - Τουράτσογλου, *ΕΑΜ* σελ. 35 καὶ 36.

75. Γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα βλ. πρόσφατα Hatzopoulos, *Institutions* I 89-91.

76. Φ. Πέτσα, "Ἐπιγραφές", σελ. 305.

77. Ἡροδότου, *Ἱστορίαι* 8.137.1.

78. Βλ. Hatzopoulos, *Institutions* I 92-95.

79. Φ. Πέτσα, "Ἐπιγραφές", σελ. 305.

80. Φ. Πέτσα, "Χρονικά Ἀρχαιολογικά 1966-1967", *Μακεδονικά* 9 (1969) σελ. 186, ἀρ. 123.

81. M.B. Hatzopoulos, "Artémis Digaia Blaganitis en Macédoine", *BCH* 111 (1987) 397.

πρώτη κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους. Μὲ αὐτὴν τὴν ἀποψη συνηγορεῖ καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὁ πρῶτος σταθμὸς μετὰ τὴν Βέροια πρὸς τὴν Ἄλωρο, ποῦ, ὅπως ὑποστηρίζεται ἄλλοῦ, πρέπει νὰ ταυτισθεῖ βάσει τῶν ἀποστάσεων μὲ τὶς Αἰγεές, ἐμφανίζεται στὰ ρωμαϊκὰ ὁδοιοπορικὰ ὄχι μὲ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, ἀλλὰ ὡς Archelos, προφανῶς *Βασιλικὰ Ἀρχελάου* (πρβλ. Παλατίτσια)⁸².

Ἡ ἀπώλεια τῆς αὐτονομίας τῆς Μιέζας εἶναι λιγώτερο ἀμφίβολη. Ἐὰν ὁ οἰκισμὸς ἐξακολουθοῦσε νὰ ἔχει τὸ καθεστὼς πόλεως, θὰ περίμενε κανεῖς, σύμφωνα μὲ τὶς ἀνάλογες διατυπώσεις ποὺ ἀφοροῦν στὴν Βέροια ἢ κατοίκους τῆς⁸³, ὁ τοπικὸς προεδρισμὸς νὰ ἀναφερόταν ὡς ἐν *Μιέζη* ἢ ἡ δωρήτρια ὡς *Μιέζαία*. Ἀντίθετα, ἡ ἔκφραση ἐν *Μιέζοις τόποις* δὲν ἀρμόζει σὲ ἀστικό κέντρο αὐτόνομης μονάδος ἀλλὰ σὲ κώμη, ὅπως εἶναι ὅλα τὰ κατ' ἀνάλογο τρόπο σχηματιζόμενα τοπωνύμια (*Δοῦρέοις, Κυνέοις* κλπ.)⁸⁴. Τὸ δεδομένο αὐτὸ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν πλήρη ἐξαφάνιση τῆς Μιέζας ὡς σύγχρονης αὐτόνομης πόλεως ἀπὸ τὶς πηγές τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, βρίσκει ἴσως τὴν πὼ εὐλογη ἐρμηνεία του, ἐὰν δεχθοῦμε ὅτι εἶχε παῦσει νὰ ἀποτελεῖ αὐτόνομη μονάδα καὶ ὅτι εἶχε προσαρτηθεῖ μαζί μὲ τὴν χώρα τῆς στὴν μεγαλύτερῃ της γείτονα⁸⁵.

Ἡ ἴδια ἡ Βέροια ἀναφέρεται σὲ ἐπιγραφές τῆς Λευκόπετρας ὡς ὁ τόπος συντάξεως μιᾶς πράξεως (π.χ. ἐν *Βεροία τῇ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας καὶ δις νεωκόρου*)⁸⁶ ἢ γιὰ νὰ δηλωθεῖ ἡ πολιτεία ἐνὸς προσώπου (π.χ. *Εὐάρεστος Νικολαῖδος Βεροιαῖος, Μάρκος Αὐρήλιος Ἀλέξανδρος... ὦν πολεῖτης Βεροιαῖο(ς), οἶκον[ό]μος τῆς Βεροιαίων πόλεως, Αὐρη(λία) Διονυσία Βεροιαία ἢ πρὶν Ἀλεξάνδρου*)⁸⁷, ἀφοῦ τὸ ἱερὸ τῆς Λευκόπετρας ἔκειτο στὴν χώρα τῆς Βέροιας καὶ ἐπομένως ἐθεωρεῖτο περιττὸ νὰ μνημονεύεται τὸ ἐθνικὸ τῆς μεγάλης πλειονότητος τῶν ἀναθετῶν ποὺ ἦσαν πολῖτες τῆς πόλεως αὐτῆς⁸⁸. Σὲ ὅλες τὶς ἄλλες περιπτώσεις τὸ ἐθνικὸ τῆς Βέροιας χρησιμοποιεῖται πάντοτε σὲ συνδυασμὸ μὲ ἓνα τοπωνύμιο ὡς πρόσθετη διευκρίνιση γιὰ τὴν πληρέστερη περιγραφή Βεροιαίων μὴ προερχομένων ἀπὸ τὴν Βέροια, ἀλλὰ ἀπὸ ἀγροτικοὺς οἰκισμοὺς τῆς χώρας τῆς. Ἐτσι ἀναφέρονται δύο Βεροιαῖοι ποὺ κατοικοῦσαν στὴν κώμη Κυναῖοι (*Βεροιαῖος οἰκὼν ἐν Κυνέοις καὶ Βεροιαία οἰκοῦσα ἐν Κυνέοις*)⁸⁹. Οἱ παράλληλες ἐπιγραφές ποὺ μνημονεύουν ἐξ ἴσου ἀναθέτες ποὺ κατοικοῦν ἐν Ἀλεβεία κώμῃ τῆς Ἐλημίας ἢ ἀπλῶς ἐν Ἀλ(α)μβέοις δὲν ἀφήνουν ἀμφιβολία ὅτι οἱ Κυναῖοι ἦσαν κώμη τῆς Βέροιας καὶ ὅτι τὸ ἴδιο ἰσχύει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ γιὰ τὴν Κανωνέα, ποὺ ἀναφέρεται χωρὶς πρόσθετη διευκρίνιση –πρᾶγμα φυσικὸ ἐφ' ὅσον ἡ Λευκόπετρα βρίσκεται στὴν χώρα τῆς Βέροιας– σὲ ἄλλη ἐπιγραφή ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς Μητρὸς Θεῶν Αὐτόχθονος: *Αὐρήλιος Παράμονος τοῦ πρὶν Παραμόνου οἰκὼν κώμῃ Κανωνέα*⁹⁰.

Ὅλες οἱ κῶμες αὐτές, ὅπως οἱ κῶμες τοῦ Ἄργους ἢ οἱ δῆμοι τῆς Ἀττικῆς, θὰ διέθεταν ἀσφαλῶς κάποιαν ἐλάχιστη ὀργάνωση καὶ μία μορφή ἀνεγνωρισμένου νομικοῦ καθεστώτος, ποὺ συνοδεύεται πάντοτε ἀπὸ κάποιο βαθμὸ τοπικῆς αὐτονομίας, ἀφοῦ μέσα στὴν χώρα τῆς Βέροιας πολῖτες τῆς πόλεως αὐτῆς ποὺ κατοικοῦσαν στὶς κῶμες τῆς μπορούσαν νὰ ἀναφέρονται εἴτε, ὅπως στὶς προηγούμενες περιπτώσεις, μὲ τὸν τύπο *Βεροιαῖος οἰκὼν ἐν...*, εἴτε ἀπλῶς μὲ τὸ "δημοτικὸ" τῆς κώμης, ὅπως π.χ. ἓνας ἄλλος ἀναθέτης σὲ ἐπιγραφή τῆς Λευκόπετρας, ποὺ μνημονεύεται ὡς *Ἀλέξις Ἀλεξίου Κυνάστης*⁹¹.

Διαφορετικὴ εἶναι ἡ κατάσταση ποὺ ἐμφανίζεται σὲ δύο ἄλλες ἐπιγραφές τῆς Λευκόπετρας, ὅπου ἀναφέρεται ἓνας *Αὐρήλιος Νεικόβουλος ὁ πρὶν Νεικοβούλου*

82. Βλ. M.B. Hatzopoulos, "Strepsa", στὸ Hatzopoulos - Loukopoulou, *Two Studies* 40-45.

83. Βλ. πᾶρα κάτω.

84. Πρβλ. Φ. Πέτσα, "Ἐπιγραφές", σελ. 304.

85. Πρβλ. τὴν ἀντίθετη γνώμη τῆς Papazoglou, *Villes* 151.

86. Φ. Πέτσα, "Μήτηρ", σελ. 239 τοῦ ἰδίου, "Ἐπιγραφές", σελ. 303.

87. Φ. Πέτσα, "Σκαφικὲς ἐρευνες στὴν Μακεδονία", *ΠΑΕ* (1975) σελ. 87-89.

88. Γιὰ τὸν κανόνα αὐτὸν καὶ τὶς ἐξαιρέσεις του βλ. Gounaropoulou - Hatzopoulos, *Milliaires* 50-51.

89. Φ. Πέτσα, "Ἐπιγραφές", σελ. 303.

90. Φ. Πέτσα, "Ἐρευνες", σελ. 88. Πρβλ. τοῦ ἰδίου, "Ἐπιγραφές", σελ. 305.

91. Φ. Πέτσα, "Ἐπιγραφές", σελ. 303, τοῦ ἰδίου, "Βωμός", σελ. 327, ἀρ. 7. Γιὰ τὶς κῶμες τοῦ Ἄργους, βλ. P. Charneux, "Phratries et kōmai d'Argos", *BCH* 108 (1984) 207-227.

Βεροιᾶος οἰκῶν ἐν Αὐράντῳ χωρίῳ Αὐρηλίου Νεικάνωρος καὶ ἕνας *Αὐρήλιος Οὐαλέριος* ὁ πρὶν *Ποσιδωνίου Δρογεάτης οἰκῶν ἐν Βάρῃ Νικίου(ν) χωρίῳ τῷ γεγεννημένῳ Κλαυδίῳ Μαρκέλλῳ*⁹². Τόσο τὸ Αὐραντον ὅσο καὶ ἡ Βάρη Νικίου, δὲν πρέπει νὰ ᾔσαν ἡμιαυτόνομες κοινότητες, ὅπως οἱ Κυναῖοι καὶ ἡ Κανωνέα, ἀλλὰ ἰδιωτικά ἀγροκτήματα ὅπως τὰ ἀνώνυμα *χωρία* τῶν Κλαυδίων Πειριώνων. Πράγματι δὲ ὁ ἰδιοκτήτης ἀναφέρεται καὶ στὶς δύο περιπτώσεις, ὁ Αὐρήλιος Νεικάνωρ στὴν πρώτη καὶ ὁ Κλαύδιος Μάρκελλος στὴν δεύτερη. Εἶναι ἐπίσης ἐνδεικτικὸ ὅτι ὁ Αὐρήλιος Νεικάνωρ ποὺ κατοικοῦσε στὴν Βάρη Νικίου φέρει ἕνα διαφοροτικὸ "ἐθνικόν", Δρογεάτης, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα "δημοτικόν" μᾶς ἀγνωστος ἀπὸ ἄλλου κώμης τῆς Βέροιας, τῆς Δρόγας (:)⁹³.

"Ὅλα τὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς κώμες τῆς Βέροιας προέρχονται ἀπὸ ἐπιγραφές ποὺ δὲν βρέθηκαν σ' αὐτὲς ἀλλὰ στὴν Λευκόπετρα, πρᾶγμα ποὺ καθιστᾷ τὴν ταύτισή τους ἰδιαίτερα δύσκολη, δεδομένου ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα αὐτὰ ὀνόματα δὲν ἐπέζησε μέχρι τοὺς νεώτερους χρόνους. Μοναδικὴ ἐξάιρεση ἀποτελοῦν οἱ Βλάγανοι, ἐφ' ὅσον βέβαια εὐσταθεῖ ἡ ἄποψη ποὺ διατυπώθηκε πάρα πάνω ὅτι ἡ χώρα τῶν Αἰγεῶν, στὴν ὁποία ἀνήκει τὸ Μετόχι, ὅπου βρέθηκαν οἱ ἐπιγραφές ποὺ μνημονεύουν τὸ ἱερὸ τῆς Ἀρτέμιδος Διγαίας ἐν *Βλαγάνοις*, εἶχε προσαρτηθεῖ ἀπὸ τὴν Βέροια κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους. Σὲ ἄλλη ἐργασία τὸ τοπωνύμιον αὐτὸ ἐρμηνεύθηκε μὲ τὴν βοήθεια μᾶς ἀδημοσίευτης ἐπιγραφῆς καὶ μᾶς "γλώσσας" τοῦ Ἑσυχίου ὡς διαλεκτικὸς μακεδονικὸς τύπος ποὺ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν λέξη τῆς ἄττικῆς *Βάτραχοι*⁹⁴. Περιθώρια γιὰ ἐρμηνεῖα παρέχουν καὶ τὰ τοπωνύμια ποὺ εἶναι γνωστὰ ἀπὸ ἐπιγραφές τῆς Λευκόπετρας. Ὁ Φ. Πέτσας ἔχει ἤδη προβεῖ σὲ ὀρισμένους συσχετισμούς, ὅπως τῆς ἐλημωτικῆς κώμης Ἀλεβείας μὲ τὴν Λεβαίη τοῦ Ἡροδότου, γιὰ τὴν ὁποία ἔγινε λόγος πάρα πάνω⁹⁵. Μερικοὶ νέοι θὰ μπορούσαν νὰ προστεθοῦν σ' αὐτούς.

Τὸ σύνθετο τοπωνύμιον *Βάρη Νικίου*⁹⁶, περιέχει ὡς πρῶτο στοιχεῖο τὸν ὄρο *βᾶρις* ἢ *βάρη*, δηλωτικὸ μεγάλου ὄχυρωμένου μὲ πύργο ἀγροκτήματος⁹⁷, ποὺ διαιωνίζαν μέχρι τὴν σύγχρονη ἐποχὴ τὰ τσιφλίκια τῆς Μακεδονίας γύρω ἀπὸ τὰ ὄχυρά κονάκια τους.

Τὸ ἄλλο χωρίο, Αὐραντον, φαίνεται νὰ παρουσιάζει τὴν ἀναμενόμενη μακεδονικὴ μορφή τῆς λέξεως ποὺ στὴν ἄττικὴ διάλεκτο εἶναι *ἄρραντον* (<*ἄφραντον*). Ἡ μετατροπὴ τοῦ ἡμιφώνου σὲ δεύτερο συστατικὸ στοιχεῖο διφθόγγου, στὴν θέση αὐτὴν εἶναι γνωστὸ χαρακτηριστικὸ τῶν αἰολικῶν διαλέκτων, ὅπου μαρτυροῦνται τύποι ὅπως *αὔρηκτον* = *ἄρρηκτον*⁹⁸, τὸ ὁποῖο παρατηρεῖται καὶ στὴν μακεδονικὴ, ὅπως π.χ. στὴν λέξη *Αὐδωναῖος* (<*ΑΦιδωναῖος*)⁹⁹. Ἡ *Ἀρραντον* εἶναι ἐπίθετο ποὺ δὲν ἐκπλήσσει προκειμένου γιὰ ἀγρόκτημα καὶ ποὺ μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ μὲ τὴν *ἄβροχον γῆν* τῶν πολεμαϊκῶν πατύρων¹⁰⁰ καὶ τὰ ξερικά χωράφια τῶν συγχρόνων γεωργῶν. Δυστυχῶς, οὔτε τοῦ ἑνὸς οὔτε τοῦ ἄλλου τοπωνυμίου ἡ ἐρμηνεῖα βοηθεῖ στὴν ταύτιση καὶ τὸν ἐντοπισμὸ τους.

Τὸ ὄνομα τῆς κώμης Κυναῖοι, ὅπως μεγάλου ἀριθμοῦ ἐλληνικῶν τοπωνυμίων (π.χ. Κυνόσαργες, Κυνόσουρα, Κυνὸς Κεφαλαί, Κυνὸς Σῆμα, Κυνοῦσα, Κυνόχωρον κ.λπ.) παράγεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπὸ τὴν λέξη *κύων*. Τέλος, ἡ κώμη Κανωνέα ὀφείλει ἀσφαλῶς τὸ ὄνομά της στὴν *κάννα*, τὸ ἐλοχαρὲς φυτὸ, ποὺ χρησιμοποιεῖται ὅπως καὶ ὁ σχοῖνος γιὰ τὴν κατασκευὴ πλεκτῶν σκευῶν. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ τοπωνύμιον ὑποδεικνύει τοποθεσίαν στὴν ἐλώδη πεδιάδα κοντὰ στὴν Λουδιακὴ λίμνη, ἀνατολικά τῆς Βέροιας μᾶλλον, παρὰ στοὺς λοφώδεις τόπους δυτικὰ τῆς πόλεως. Ἀκόμη καὶ σήμερον περὶ τὰ τρία χιλιόμετρα βορείως τῆς Ἀλεξάνδρειας (Γιδᾶ) ὑπάρχει χωρίο πλούσιο σὲ

92. Φ. Πέτσα, "Επιγραφές", σελ. 304. Πρβλ. τοῦ ἰδίου, "Μήτηρ", σελ. 238.

93. Πρβλ. Φ. Πέτσα, "Επιγραφές", σελ. 304.

94. Βλ. σημ. 60, ἀνωτέρω.

95. Φ. Πέτσα, "Επιγραφές", σελ. 305, καὶ πρβλ. σημ. 74-75, ἀνωτέρω.

96. Στὴν πρώτη ἔκδοσι (Φ. Πέτσα, "Μήτηρ", σελ. 238) χρησιμοποιεῖται ὁ τύπος *Βαρηνικίῳ*.

97. Πρβλ. L. Robert, *Noms indigènes dans l'Asie Mineure gréco-romaine* (Παρίσι 1963) σελ. 14-16: τὸ *χωρίον οἰκοῦντος ὁ Βάρη* καλεῖται.

98. M. Lejeune, *Phonétique historique du mycénien et du grec ancien* (Παρίσι 1982) σελ. 182.

99. Γιὰ τὸν σχηματισμὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ βλ. J.N. Kallérís, *Les anciens Macédoniens II* (Ἀθήνα 1976) σελ. 560-63.

100. Πρβλ. L. Mitteis - U. Wilcken, *Grundzüge und Chrestomathie der Papyrskunde I A* (Λειψία 1912) σελ. 203-204.

ἀρχαιότητες¹⁰¹, πὺν ἀποκαλεῖται Σχοινᾶς, λόγῳ τῆς ἀφθονίας τῶν σχοίνων ποὺ φύονταν ἐκεῖ. Πρόκειται ἄραγε γιὰ τὴν ἴδια κώμη με ἀνανεωμένη ὀνομασία; Ἐὰν πράγματι εἶναι ἔτσι τὰ πράγματα, μήπως θὰ μπορούσε καὶ τὸ γειτονικὸ χωριὸ Σκυλλίτσι, με τὰ ἀρχαῖα τοῦ κατάλοιπα¹⁰², τὸ ὁποῖο ὅπως τόσα τοπωνύμια (Σκυλάκη, Σκυλάκιον, Σκυλλήτιον, Σκύλλα, Σκύλλαιον, Σκυλονήσι, Σκυλοξέρα, Σκύλος) ὀφείλει τὸ ὄνομά του στὸ ὄνομα τοῦ σκύλου, νὰ συνεχίζει ὑπὸ ἀνανεωμένη μορφῇ τὸ ἀρχαῖο τοπωνύμιο Κυναῖσι; Δεδομένης τῆς πενιχρότητος τῶν στοιχείων ποὺ διαθέτομε, εἶναι εὐκολότερο νὰ θέσει κανεὶς τὸ ἐρώτημα παρὰ νὰ ἀπαντήσει σ' αὐτό.

101. Βλ. σημ. 50, ὠνωτέρω.

102. Βλ. σημ. 48, ὠνωτέρω.

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΥΡΕΣΕΩΣ, ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Ο πρώτος μελετητής των επιγραφών της Βέροιας παραμένει για μās άνωνυμος. Μās είναι μόνον γνωστός από είκοσι τρία ωραιότατα, έλαφρά ύδατογραφημένα, σχέδια σέ χαρτόνι Bristol ένεπίγραφον μνημείων της Βοιωτίας και της Μακεδονίας, τὰ όποια φυλάσσονται στο Κέντρο Έπιγραφικών και Παλαιογραφικών Σπουδών του Πολιτειακού Πανεπιστημίου του Ohio μαζί με τὰ άλλα κατάλοιπα του J.M.R. Cormack. Τὰ πολύτιμα αυτά τεκμήρια είχαν σταλεί –άγνωστο πότε– από τον Adolf Bauer από το Graz στον Conrad Cichorius στο Breslau, σημειώσεις του όποιου διαβάζονται σά περιθώρια. Ο τελευταίος τὰ απέστειλε στον E. Norden, σά κατάλοιπα του όποιου τὰ ένετόπισε το 1948 ό G. Klaffenbach, ό όποιος και απέστειλε στον Cormack τὰ έξι φύλλα με τίς έπτά μακεδονικές επιγραφές¹: μία από το χωριό "Άγιος Ίωάννης της Πιερίας κοντά στην Κατερίνη, δύο από την μητρόπολη της Έδεσσας και τέσσερες από την Βέροια, έκ των όποιων δύο στο ίδιο φύλλο. Πρόκειται για τίς επιγραφές πρὸς τιμήν της Δομτίας Ίουλίας και του Κοϊντου Ποπιλλίου Πύθωνος αντίστοιχα, πού απέκριντο στο "Ορτά Τζαμί², και για δύο άγνωστα από άλλου επιτύμβια κείμενα³. Σύμφωνα με τον G. Klaffenbach, είναι έργα Γάλλου του δεκάτου όγδόου αιώνας.

Οί πρώτοι επώνυμοι επισκέπτες της Βέροιας κατά τούς νεωτέρους χρόνους F.C.H.L. Rouqueville⁴ και M.E.M. Cousinég⁵ δέν απέδωσαν ιδιαίτερη προσοχή στίς αρχαιότητες της πόλεως και όπωσδήποτε δέν άντέγραψαν καμία επιγραφή της. Την πρώτη έκδοση επιγραφών της Βέροιας όφείλομε στον W. Leake, ό όποιος δημοσίευσε το 1835 τίς σημειώσεις του από τίς περιηγήσεις του στην βόρεια Ελλάδα κατά τὰ έτη 1804-1810, στίς όποιες περιλαμβάνεται και ή έπίσκεψή του στην Βέροια από τίς 2 έως τίς 4 Δεκεμβρίου 1806⁶. Ο Βρετανός άντισυνταγματάρχης σημειώνει: "Μπορώ νά ανακαλύψω μόνον τρείς επιγραφές στην Βέροια" και συνεχίζει με παράφραση του περιεχομένου τους, παραθέτει δέ άκριβέστατα απόγραφα στους πίνακες του έργου του. Το γεγονός ότι ή μία έξ αυτών άντιγράφηκε στο τουρκικό νεκροταφείο στην βόρεια είσοδο της πόλεως⁷, "το όποιο περιέχει πολλά θραύσματα αρχαίων αρχιτεκτονημάτων", και από το όποιο διήλθε έρχόμενος από την Νάουσα, στίς 2 Δεκεμβρίου, και τὰ άλλα δύο από τον βυζαντινό πύργο της δυτικής πύλης της Βέροιας⁸, από την όποιαν έξήλθε στίς 4 Δεκεμβρίου κατευθυνόμενος πρὸς Κοζάνη, καθιστά σαφές ότι πρόκειται για τυχαίες ανακαλύψεις, όπως ήταν άλλωστε φυσικό για κάποιον του όποιου ή αποστολή ήταν τελείως διαφορετικής φύσεως.

Οί τρείς επιγραφές πού άντέγραψε ό Leake στίς αρχές του αιώνας παρέμειναν οί μόνες γνωστές της Βέροιας, πού περιλαμβάνουν οί Le Bas⁹ και Boeckh¹⁰ στίς συλλογές τους, μέχρι

1. J.M.R. Cormack, "Inscriptions from Pieria", *Klio* 52 (1970) 50-51.

2. Έπιγρ. άρ. 105 και 121.

3. Έπιγρ. άρ. 277 και 319.

4. F.C.H.L. Rouqueville, *Voyage dans la Grèce* II (Παρίσι 1820-1821) 431-32.

5. Cousinég, *Voyage* I 69-70.

6. Leake, *Travels* III 290-96.

7. Έπιγρ. άρ. 230.

8. Έπιγρ. άρ. 113 και 339. Για την τελευταία αυτήν ό Leake (πίν. 30, άρ. 143) αναφέρει ότι άντιγράφηκε στο ίδιο μέρος με την προηγούμενη (πίν. 30, άρ. 142 = έπιγρ. άρ. 230 του παρόντος συντάγματος), δηλαδή στο τουρκικό νεκροταφείο, πρόκειται όμως ασφαλώς περί συγχύσεως, καθώς ό σχολαστικός προσεκτικός Delacoulonche, "Berceau" 247, άρ. 32, σημειώνει ότι την είδε έντοιχισμένη στον πύργο της άκροπόλεως.

9. Le Bas - Waddington, *Voyage* III, άρ. 1330, 1332, 1333.

10. *CIG* 1957 d, e, f.

τὴν ἔκδοσιν τὸ 1858 (1859) τῆς ἐργασίας τοῦ A. Delacoulonche¹¹, τοῦ πρώτου κατ' ἐπάγγελμα ἀρχαιολόγου ποὺ μελέτησε τὶς ἀρχαιότητες τῆς πόλεως. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε ἰδρυθεῖ τὸ 1846 ἡ Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, καὶ οἱ δύο συμμαθητὲς καὶ φίλοι A. Delacoulonche καὶ L. Heuzey ἔθεταν τὴν ἐξερεύνησιν τῆς Μακεδονίας ἐπὶ νέας βάσεως. Προβαίνοντας σὲ σαφὴ κριτικὴ τῶν μεθόδων τῶν προκατόχων τους καὶ ἰδιαίτερα τοῦ Leake, ἂν καὶ ἀναγνωρίζουν τὸ ἐξαίρετο ἔργο ποὺ ἐκεῖνος ἐπιτέλεσε δεδομένων τῶν συνθηκῶν τῆς ἐποχῆς, προκρίνουν, ἀντὶ "τῆς γενικῆς ἐξερευνήσεως ὅλης τῆς χώρας, ποὺ θὰ ἀποτελοῦσε ἐπανάληψιν τῆς ἐργασίας τῶν πρώτων περιηγητῶν, οἱ ὅποιοι πορεύονταν ὀλημερίς, σπεύδοντας σὲ ὅλα τὰ εἰρεῖα, ἐπιζητώντας νὰ ἴδουν πολλὰ καὶ μὴ βρίσκοντας τὸν χρόνον νὰ μελετήσουν τίποτε", νὰ ἐπικεντρώσουν τὴν προσοχὴν τους σὲ μικρὸ ἀριθμὸ σημαντικῶν σημείων, ὥστε νὰ ἔχουν τὴν ἄνεσιν νὰ τὰ μελετήσουν εἰς βάθος¹².

Ἡ Βέροια ἦταν μεταξὺ τῶν σημείων ποὺ ἐπέλεξε ὁ Delacoulonche γιὰ τὴν ἐργασία του καὶ ἐπισκέφθηκε τὸ φθινόπωρον τοῦ 1855 μαζί με τὸν L. Heuzey¹³. "Ὅπως γράφει ὁ ἴδιος: "Ἐπισκέφθηκα διαδοχικὰ ὅλα τὰ τζαμιά, ὅλες τὶς ἐκκλησίες κατόπιν τὰ τουρκικὰ, ἑλληνικὰ καὶ ἐβραϊκὰ νεκροταφεῖα, τέλος μεγάλον ἀριθμὸ ἰδιωτικῶν κατοικιῶν"¹⁴. Πράγματι δὲ ἀντέγραψε ἀρχαῖες ἐπιγραφὰς ἀπὸ 26 ἐκκλησίες¹⁵, 4 τζαμιά¹⁶, ἀπὸ τὸν πύργον τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἀπὸ τὸν πύργον τοῦ Ὁρολογίου, ἀπὸ τὴν πύλιν τοῦ Παλαιοφόρου, ἀπὸ τὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖον, ἀπὸ τὸ τουρκικὸ νεκροταφεῖον στὴν βόρεια ἐξοδὸ τῆς πόλεως καὶ ἀπὸ πέντε ἰδιωτικὰ οἰκίαι. Συνολικὰ ὁ Delacoulonche ἀντέγραψε 58 ἀρχαῖες καὶ ἑξὶ βυζαντινὰς ἐπιγραφὰς ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Βέροιας καὶ τρεῖς ἀπὸ γύρω χωριά (Τουρκοχώρι, Νησί καὶ Κορυφή), δύο ἐκ τῶν ὁποίων εἶχε ἤδη ἀντιγράψει ὁ Leake, τὴν δημοσίευσιν τοῦ ὁποίου περιέργως δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν¹⁷. Τὸ ἔργο τοῦ νεαροῦ ἐπιγραφικοῦ χαρακτηρίζεται ὁξύνου καὶ ἀκριβεία, εὐρύτης ἐνδιαφερόντων καὶ ἀπόψεων καὶ συνάμα ἐπαγωγὸς χάρις τοῦ ὕφους, τὰ δὲ ἀπόγραφα του διακρίνονται γιὰ τὴν πιστότητά τους καὶ τὰ σχόλια γιὰ τὴν εὐθυκρισίαν καὶ τὴν ἐμβρίθειάν τους. Παρ' ὅλα ταῦτα, στὰ τέλη τοῦ αἰῶνος ὁ P. Perdrizet ἀποροῦσε πῶς τὸ ἔργο του εἶχε περιπέσει σὲ ἀφάνειαν¹⁸. Πράγματι, μὲ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις¹⁹ αὐτὸ εἶχε μείνει ἀναξιοποίητο μέχρι τὴν δημοσίευσιν τοῦ μνημειώδους ἔργου τοῦ Μ.Γ. Δήμιτσα, *Ἡ Μακεδονία ἐν λίθοις φθεγγόμενοι καὶ μνημείοις σφωζόμενοι* (Ἀθήνα 1896).

Ὁ Μακεδὼν λόγιος καὶ ἐνθουσιώδης πατριώτης ἀπὸ τὴν Ἀχρίδα δὲν φιλοδοξοῦσε νὰ ἐπιτελέσει πρωτότυπον, ἀλλὰ συλλεκτικὸ ἔργο²⁰. Ἀπὸ τὶς 1.600 ἐπιγραφὰς ποὺ περιλαμβάνονται στὴν ἔκδοσίν του οἱ 1.598 εἶναι ἀναδημοσιεύσεις χωρὶς αὐτοψία, ποὺ οὐσιαστικὰ

11. A. Delacoulonche, *Le berceau de la puissance macédonienne des bords de l'Haliacmon à ceux de l'Axius* (Παρίσι 1858), ποὺ δημοσιεύθηκε καὶ ὡς ἄρθρον στὸ περιοδικὸν *Archives des missions scientifiques et littéraires* 8 (1859) 67-288.

12. Heuzey, *Mission* σελ. ii.

13. M.B. Hatzopoulos, "Les épigraphistes français en Macédoine", *Actes du colloque international du centenaire de l'Année Epigraphique* (Παρίσι 1990) 210. Ἡ ἀποστολή τους στὴν περιοχὴ διήρκεσε ἀπὸ τὶς 4 Σεπτεμβρίου ἕως τὶς 22 Δεκεμβρίου.

14. Delacoulonche, "Berceau" 246.

15. "Ἅγιος Ἀντώνιος, "Ἅγιος Στέφανος, "Ἅγιος Γεώργιος, "Ἅγιος Ἀνδρέας, "Ἅγία Φωτίδα, "Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, "Ἅγία Βαρβάρα, "Ἐξω Παναγία, "Ἅγία Ἄννα τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, "Ἅγιος Νικόλαος τῆς Ἀγίας Τριάδος, "Ἅγιος Σπυρίδων, "Ἅγιος Μούκιος, Παναγία ἡ Δεξιά, "Ἅγιος Νικόλαος τῆς Μητροπόλεως, "Ἅγιος Βασίλειος, "Ἅγία Ἄννα τῆς ὁδοῦ Ἡρας, Παναγία Κυριώτισσα, τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, Παναγία Παλαιοφορίτισσα, "Ἅγιος Δημήτριος ὁ Τρανός, Παναγία ἡ Φανερωμένη, "Ἅγιος Βλάσιος, Παναγία ἡ Περίβλεπτος, Παναγία ἡ Γοργοεπήκοος, "Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων, "Ἅγία Παρασκευή.

16. Ὅρτᾱ Τζαμί, Βακαρέ Μεδρεσέ Τζαμί, Μπαίρ Τζαμί, Τσερμέν Τζαμί.

17. Πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 54.

18. P. Perdrizet, "Voyage dans la Macédoine première", *BCH* 22 (1898) 347.

19. Ὅπως ἐπισημαίνει ἡ Ἀργυρὴ Τατάκη (Tataki, *Beroea* σελ. 54), τὰ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα περιελήφθησαν στὴν συλλογὴ τοῦ Kaibel (G. Kaibel, *Epigrammata graeca* [Βερολίνο 1878] ἀρ. 526, 527) καὶ οἱ λατινικὲς ἐπιγραφὰς στὸ *Corpus Inscriptionum Latinarum* (III 596, 597), ὁ δὲ Th. Desdèvises-du-Dezert (*Géographie ancienne de la Macédoine* [Παρίσι 1863] 329-30) βάσισε στὴν δημοσίευσιν τοῦ Delacoulonche τὴν ἀποψήν του ὅτι ἡ Βέροια ἦταν σημαντικὴ καὶ πλούσια πόλις κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους.

20. Γιὰ τὸν βίον καὶ τὸ ἔργο τοῦ Δήμιτσα, βλ. Χ. Πουλίου, "Μαργαρίτης Γ. Δήμιτσα", *Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον* 2 (1909) 301-305.

ἀπέκλειαν οἱ συνθήκες τῆς ἐποχῆς προκειμένου γιὰ ἓνα τόσο μεγάλο ἀριθμὸ κειμένων. Ἔτσι καὶ γιὰ τὴν Βέροια ὁ Δήμιτσας ἀντλεῖ ἀπὸ τὸν Leake, τὸν Le Bas, τὸν Boeckh καὶ ἰδίως τὸν Delacoulonche (καὶ τὶς συλλογὲς τοῦ Kaibel καὶ τοῦ *CIL* ποὺ τὸν εἶχαν χρησιμοποιήσει), ἀλλὰ πρωτοτυπεῖ διαχωρίζοντας τὶς ἐπιτύμβιες καὶ τὶς λατινικὲς ἐπιγραφὲς ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες καὶ τροποποιώντας ἔτσι τὴν σειρὰ παρουσιάσεως τοῦ Delacoulonche. Κατὰ τὴν διαδικασία διαπράττει μερικὰ σφάλματα: καταλέγει μεταξὺ τῶν μὴ ἐπιτύμβιων τέσσερες ἐπιτύμβιες (ἀρ. 67, 69-71), παραλείπει μίαν τιμητικὴν ἐπιγραφὴν (ἀρ. 34 τοῦ Delacoulonche), ἀποδίδει στὴν Βέροια ἐπιγραφὴν τοῦ Σισανίου τῆς Ὁρεστίδος (ἀρ. 53), ἀντιστρόφως ἀφαιρεῖ ἐπιγραφὴν ἀπὸ τὸ Νηοὶ Ἑμαθίας καὶ τὴν προσάπτει στὸ Νηοὶ Ἑδέσσης (ἀρ. 44), ἐπαναλαμβάνει, σὰν νὰ ἐπρόκειτο γιὰ δύο διαφορετικὲς, μίαν ἐπιγραφὴν τοῦ Τουρκοχωρίου (Πατρίδος) (ἀρ. 90 καὶ 105), τοποθετεῖ στὸ Ὁρτᾶ Τζαμί ἐπιγραφὴν ἐντοιχισμένην στὸν ναὸ τῆς Ἀγίας Ἀννης (ἀρ. 59) καὶ "ἐν Τουρκικῇ οἰκίᾳ πλησίον τοῦ Τζεκούρ τεκὲ τζαμί" ἐπιγραφὴν τῆς τάφρου τῆς ἀκροπόλεως (ἀρ. 86) καὶ συγχέει τὴν ὁδὸ πρὸς τὸν "Ἅγιο Νικόλαο μὲ τὴν ὁδὸ πρὸς τὸν Ἅγιο Θεόδωρο. Ὁ Δήμιτσας ὁμοῦς ἐπιχειρεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ ἐπιτυχίαν τὴν μεταγραφὴν σὲ μικρογράμματη γραφὴ τῶν ἀπογράφων τοῦ Delacoulonche, καθιστώντας τὰ ἔτσι προσιτὰ στὸ εὐρὺ κοινόν. Παρὰ τὶς ὁποιοδήποτε ἀτέλειές της, ἡ πληρέστατη γιὰ τὴν ἐποχὴ τῆς συλλογῆς τοῦ Δήμιτσα (ἀπὸ τὶς τότε γνωστὲς ἐπιγραφὰς τῆς Βέροιας τοῦ διέφυγε μόνον μία)²¹ παραμένει μέχρι σήμερα ἡ μόνη συνολικὴ παρουσίαση τοῦ ἐπιγραφικοῦ ὕλικου τῆς Βέροιας, ὅπως καὶ πολλῶν ἄλλων περιοχῶν τῆς Μακεδονίας.

Ἡ προϊούσα ἀποσύνθεση τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, ἰδίως τοῦ ἐναπομένου εὐρωπαϊκοῦ τοῦ τμήματος, προσελκύει στὴν Μακεδονία τὸ ἐνδιαφέρον ὄχι μόνον διπλωματικῶν καὶ ἄλλων πρακτόρων, ἀλλὰ καὶ ἀρχαιολόγων καὶ ἄλλων μελετητῶν ποὺ συμβάλλουν τόσο στὴν πληροφόρηση ὅσο καὶ στὴν πνευματικὴ ἀκτινοβολία τῶν οἰκείων κρατῶν τους. Ἔτσι σὲ μίαν δεκαπενταετία (1898-1914) συνέρρευσαν –στὴν Βέροια μόνον– ἔξι ξένες ἀποστολές: μία ρωσικὴ, μία γερμανικὴ, μία βρετανικὴ καὶ τρεῖς γαλλικὲς. Ὁ συνωστισμὸς τῶν ἀλληλοδιαδοχικῶν ἀποστολῶν σὲ τόσο βραχὺ διάστημα εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα ἀρκετὲς ἐπιγραφὰς νὰ δημοσιεύονται ὡς ἀνέκδοτες ἀπὸ ἐρευνητὲς ποὺ ἀγνοοῦσαν τὴν παράλληλη ἐπιγραφικὴ δραστηριότητα συναδέλφων τους²².

Ἀποστολὴ τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἀποτελούμενη ἀπὸ τὸν Διευθυντὴ τοῦ Ἰδρύματος Θ.Ι. Οὐσπένσκι, τὸν πρῶτον καθηγητὴ τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς τῆς Σόφιας Ν.Ν. Μιλιούκωφ καὶ τὸν Ρῶσο πρόξενον στὸ Μοναστήρι Ἀ.Ἀ. Ροσκόβσκι, περιηγήθηκε τὸ 1898 τὴν Μακεδονίαν εἰς ἀναζήτησιν χριστιανικῶν μνημείων καὶ χειρογράφων, θεώρησε ὁμοῦς ὑποχρέωσίν της νὰ μὴν παραμελήσει καὶ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα ποὺ εἶχε τὴν τύχη νὰ ἐντοπίσει. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν της στὴν Βέροια, φωτογράφησε, ἐκτύπωσε καὶ ἀντέγραψε ἔξι ἐπιγραφὰς, ἐνῷ ἐκτυπα ἡ ἀπόγραφά ἄλλων τεσσάρων ἔλαβε ἀπὸ τὸν Βεροιαῖο Ἀσλάνογλου, συνολικὰ δέκα ἐπιγραφὰς ἀπὸ τοὺς ναοὺς τῆς Ἀγίας Ἀννης (παρὰ τὴν νέα Μητρόπολη), τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ἀπὸ τὸ Ὁρτᾶ Τζαμί, ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο Θηλέων, ἀπὸ τὸν πύργον τοῦ Ὁρολογίου καὶ ἀπὸ ἰδιωτικὴν οἰκίαν, τὶς ὁποῖες δημοσίευσε ὁ ἀργότερα διάσημος Ρῶσος Μ. Ροστόβτσεφ στὸ Δελτίον τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Κωνσταντινουπόλεως μὲ ἐμβριθεῖς σχόλια στὴν ρωσικὴ, γεγονὸς ποὺ δὲν συνέβαλε στὴν εὐρεῖα καὶ ταχεῖα διάδοσιν τῆς δημοσιεύσεως²³. Ἐπειδὴ ὁμοῦς δὲν εἶχε στὴν διάθεσίν του ἀντίτυπον τῆς ἐργασίας τοῦ Delacoulonche καὶ ἐργάσθηκε ἐπὶ τῇ βάσει τῆς συλλογῆς τοῦ Δήμιτσα, δημοσίευσε ὡς ἀνέκδοτη τὴν ἐπιγραφὴν πρὸς τιμὴν τῆς Δομιτίας Ἰουλίας, τὴν ὁποία εἶχε ἐκ παραδρομῆς παραλείψει ὁ τελευταῖος²⁴.

21. Ἐπιγρ. ἀρ. 109, ποὺ δημοσιεύθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Ἀ.Ἐ. Κοντολέοντα στὴν ἐφημερίδα *Νέα Σμύρνη* τῆς 9ης Σεπτεμβρίου 1889, ἀρ. φύλλου 3937. Γιὰ τὴν μέθοδον τοῦ Δήμιτσα, βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 55-56.

22. Πρβλ. A.M. Woodward, "Inscriptions from Beroea in Macedonia", *BSA* 18 (1911-1912) 165 καὶ A. Plassart, "Inscriptions de Piérie, d'Emathie et de Bottiëe", *BCH* 47 (1923) 183.

23. M.N. Ροστόβτσεφ, "Ἐπιγραφὰς ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν", *IPAIK* 4 (1899) 166-88 (στὴν ρωσικὴν).

24. Ἐπιγρ. ἀρ. 105.

Ὁ προικισμένος υπάλληλος τῶν μακεδονικῶν σιδηροδρόμων καὶ κατόπιν, ἀπὸ τὸ 1905, διοικητικὸς διευθυντὴς τοῦ Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου A. Struck²⁵ περιῆλθε μεταξὺ τοῦ 1898 καὶ τοῦ 1903 σὲ ἡλικία μόλις μεταξὺ εἴκοσι ἐνὸς καὶ εἴκοσι πέντε ἐτῶν τὴν Μακεδονία σὲ μία σειρά περιοδειῶν, τὶς ὁποῖες κατέγραψε στὰ δύο κλασσικὰ περιηγητικὰ του ἔργα: *Makedonische Fahrten I: Chalkidike* καὶ *Makedonische Fahrten II: Die makedonischen Niederlande*²⁶. Ἐν καὶ ἡ κατάρτισί του καὶ τὰ προσωπικὰ του ἐνδιαφέροντα ἦσαν κυρίως τοπογραφικὰ καὶ ἀρχιτεκτονικὰ, δὲν παρέλειπε νὰ ἀντιγράψει, ἐνίοτε δὲ καὶ νὰ φωτογραφεῖ τὶς ἐπιγραφές ποὺ συναντοῦσε²⁷. Ἀποτέλεσμα τοῦ ἐπιγραφικοῦ αὐτοῦ παρέργου ἦταν ἡ δημοσίευση τὸ 1902 στὶς *Athenische Mitteilungen* ἄρθρου ὑπὸ τὸν τίτλο "Inscripfen aus Makedonien", ποὺ περιελάμβανε ἐπιγραφές, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐννέα ἀπὸ τὴν Βέροια καὶ τὴν περιοχὴ τῆς, ὅλες ἀνέκδοτες, πλὴν μιᾶς (ἀρ. 30), ποὺ εἶχε δημοσιεύσει ὁ Ροστότσοφ στὸ ἄρθρο τοῦ ὁποῖου τὴν ὑπαρξὴ ἀγνοοῦσε ὁ Struck²⁸. Χαρακτηριστικὸ τοῦ ἀμνητοῦ τοῦ Struck εἶναι ὅτι τὰ κείμενα δὲν προέρχονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ κτίσματα, ἀλλὰ ἐπισημάνθηκαν στὸ ὑπαιθρο, κατὰ μῆκος δρόμων, ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν πύργο τοῦ Ὁρολογίου καὶ κυρίως στὸ Ἑβραϊκὸ νεκροταφεῖο, ὅπως εἶναι ἄλλωστε φυσικὸ γιὰ καρποὺς περιηγητικῆς δραστηριότητος. Ὁ Struck δὲν εἶχε τὴν φιλολογικὴ κατάρτιση οὔτε τὴν ἐπιγραφικὴ πείρα ἐνὸς Delacoulonche, οἱ δὲ ἀναγνώσεις του δημιουργοῦν συχνὰ ἀπορίες, τῶν ὁποίων ἡ ἀπώλεια τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διάσπαρτων λίθων δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐπίλυση. Πρέπει πάντως νὰ προστεθεῖ ὅτι ἀτέλειες τοῦ ἁρθρου τοῦ ὀφείλονται ἐνίοτε σὲ ἄστοχες ἐπεμβάσεις τῶν συντακτῶν τοῦ περιοδικοῦ, ὅπως προκύπτει ἀπὸ σύγκριση μὲ τὸ χειρόγραφο τοῦ ἁρθρου, ποὺ ἀπόκειται στὰ ἀρχεῖα τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου-Βραδεμβούργου, καὶ ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ νεαροῦ βιβλιοθηκαρίου μᾶς διέσωσε –ἔστω καὶ ἀτελῶς– κείμενα ποὺ διαφορετικὰ θὰ χάνονταν ἢ θὰ καταστρέφονταν χωρὶς κἂν νὰ ὑποψιασθοῦμε τὴν ὑπαρξὴ τους, δεδομένου ὅτι ἀπὸ τὰ ἐννέα ποὺ ἀντέγραψε ἓνα μόνον σώζεται.

Τὸ 1910 περιόδευσε τὴν Θεσσαλία καὶ τὴν Μακεδονία τὸ μέλος τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν J. Hatzfeld²⁹, γνωστὸς ἀργότερα γιὰ τὴν μονογραφία του περὶ τῶν "Ἰταλικῶν" πραγματευομένων στὴν ἐλληνικὴ Ἀνατολή³⁰. Κατὰ τὴν παραμονή του στὴν Βέροια ἀντέγραψε μὲ ἀκρίβεια τρεῖς ἐπιγραφές, μία ἤδη ἀποτοιχισμένη καὶ δύο ἀκόμη ἐντοιχισμένες στὸν ὑπὸ κατεδάφιση τότε βυζαντινὸ πύργο τῆς ἀκροπόλεως, ποὺ δημοσιεύθηκαν ἓνα ἔτος ἀργότερα στὶς *Δέλτους Ἑλληνικῆς Ἀλληλογραφίας*³¹.

Ἡ μεγαλύτερη, μετὰ ἐκείνην τοῦ Delacoulonche συμβολὴ στὴν δημοσίευση τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Βέροιας ὀφείλεται στὰ ἐθνολογικὰ καὶ γλωσσολογικὰ ἐνδιαφέροντα ἐνὸς προϊστορικοῦ ἀρχαιολόγου. Ὁ κατόπιν διάσημος μελετητὴς τῆς μυκηναϊκῆς Ἑλλάδος A.J.B. Wace, κατὰ τὴν περιοδεία του τῆς Θεσσαλίας τὸ 1909-1910 μαζί μὲ τὸν συνάδελφό του M.S. Thompson, ἦλθε σὲ ἐπαφὴ μὲ βλαχικοὺς πληθυσμοὺς τῆς περιοχῆς, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα, τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα κίνησαν τόσο τὸ ἐνδιαφέρον τῶν δύο μελετητῶν ὥστε ἀπεφάσισαν νὰ ἀφιερῶσουν στὴν μελέτη τους μεγάλο μέρος ἀπὸ τὰ ἐπόμενα δύο ἔτη. Ἡ ἔρευνα ποὺ τοὺς ὁδήγησε ἀπὸ τὸν Ἀλμυρὸ καὶ τὴν Ἐλασσόνα μέχρι τὴν Ἀχρίδα, τὴν Μοσχόπολη καὶ τὴν Κορυτσᾶ καὶ καρπὸς τῆς ὁποίας ὑπῆρξε ἡ κλασσικὴ ἐθνογραφικὴ μονογραφία *The Nomads of the Balkans* (Λονδίνο 1914), ἔφερε τὰ βήματά τους δύο φορὲς καὶ στὴν Βέροια τὶς τελευταῖες ἡμέρες τοῦ 1910 καὶ τὶς πρώτες τοῦ 1911 καὶ πάλι τὸν Ἰούνιο τοῦ ἰδίου ἔτους. Ὁ Wace κατέγραψε τὶς ἐκεῖ παρατηρήσεις του σὲ δύο τετράδια ποὺ φυλάσσονται στὴν βιβλιοθήκη τοῦ Κολλεγίου Pembroke στὸ Καϊμπριτζ. Τὸ πρῶτο

25. Γιὰ τὴν σταδιοδρομία καὶ τὴν ἐργογραφία τοῦ A. Struck, βλ. τὴν νεκρολογία τοῦ G. Karo, *AM* 36 (1911) III-VII.

26. Δημοσιεύθηκαν τὸ 1907 καὶ τὸ 1908 ἀντίστοιχα, τὸ πρῶτο στὴν Βιέννη - Λειψία καὶ τὸ δεῦτερο στὸ Σαράγεβο, στὴν σειρά "Zur Kunde der Balkanhalbinsel. Reisen und Beobachtungen".

27. Φωτογραφίες καὶ τὸ χειρόγραφο τοῦ ἁρθρου ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἐπόμενη σημείωση φυλάσσονται στὰ ἀρχεῖα τῆς Ἀκαδημίας Βερολίνου-Βραδεμβούργου.

28. A. Struck, "Inscripfen aus Makedonien", *AM* 27 (1902) 305-20.

29. Τετράδιο μὲ τὶς σημειώσεις του φυλάσσεται στὰ ἀρχεῖα τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

30. J. Hatzfeld, *Les trafiquants italiens dans l'Orient hellénique* (Παρίσι 1919).

31. J. Hatzfeld, "Inscriptions de Thessalie et de Macédoine", *BCH* 35 (1911) 237-39, ἀρ. 5-7.

φέρει τον τίτλο *Verria in the path of St. Paul or Christmas and St. Basil's day at the ancient Christian city of Berrhoea with additional observations on the Homeric citadels of Meliboea and Oloosson Jan. 1912, auct. A.J.B.W.* και το δεύτερο *Macedonia 1911*. Σ' αυτά, μεταξύ άλλων, περιέχονται απόγραφα 57 επιγραφών, τις οποίες ο Wace αντέγραψε από 18 ναούς³², από το Όρτα Τζαμί, από έναν τεκέ, από το ελληνικό σχολείο, από μεγάλο αριθμό ελληνικών, τουρκικών, έβραϊκών και βλαχικών σπιτιών, από το έβραϊκό νεκροταφείο, κρήνες, τείχη και γενικά υπαίθριους χώρους. Τα απόγραφα των 57 επιγραφών της Βέροιας συνοδεύονται από πρόχειρες και δυσανάγνωστες περιγραφές, καθώς και έκτυπα των σημαντικότερων από αυτές παρέδωσε ο Wace στον συνάδελφό του A.M. Woodward, ο οποίος επέλεξε 34 κατά την γνώμη του ανέκδοτες, που δημοσίευσε σε άρθρο μαζί με διορθώσεις επί άλλων 10 ήδη εκδεδωμένων³³. Στην πραγματικότητα έξι από αυτές (άρ. 5, 6, 7, 27, 28, 33) είχαν ήδη δημοσιευθεί από τον Ροστόβτσεφ, του οποίου το άρθρο προφανώς αγνοούσε, και μία επί πλέον και από τον Struck (άρ. 33), του οποίου το άρθρο όμως εγνώριζε, καθώς και τέλος, άλλες δύο από τον Hatzfeld (άρ. 4 και 34), πράγμα το οποίο διαπίστωσε λίγο πριν από την έκτύπωση του άρθρου και έπεσήμανε σε προσθήκη³⁴. Έπειδή ο Woodward, όπως και προηγουμένως ο Ροστόβτσεφ, δεν διέθετε αντίτυπο της εργασίας του Delacoulonche και εργάσθηκε βάσει της συλλογής του Δήμιτσα, δημοσίευσε και αυτός ως ανέκδοτη την επιγραφή της Δομιτίας Ιουλίας (επιγρ. αρ. 105)³⁵. Οι ασημαντες αυτές άβλεπτες δεν αφαιρούν τίποτε από την αξία της συμβολής των Wace και Woodward, ή οποία εμπλούτισε το σύνταγμα της Βέροιας με προσκτήματα όπως οι έπιστολές του Δημητρίου³⁶ ή η απελευθερωτική πράξη της Αριάγνης³⁷. Δεδομένου δε ότι τα μισά σχεδόν από τα κείμενα που αντέγραψε ο Wace απέκριντο σε ιδιωτικές οικίες ή έκειντο στο υπαίθρο, είναι πιθανόν ότι χωρίς την δική του αποτύπωση τα περισσότερα από αυτά θα χάνονταν χωρίς να αφήσουν ίχνη. Είναι ένδεικτικό ότι από τα 34 που δημοσίευσε ως ανέκδοτα ο Woodward τα 20 δεν υπάρχουν πλέον, ή δε διάσωση πολλών από τα υπόλοιπα οφείλεται στο γεγονός ότι η δημοσίευση τα κατέστησε γνωστά.

Η απελευθέρωση της Μακεδονίας το 1912 είχε ως συνέπεια την επέκταση σ' αυτήν ήδη από το 1913 της ελληνικής νομοθεσίας περί αρχαιοτήτων, βάσει της οποίας "ό εύρισκων ή κατέχων οίαδήποτε αρχαία αντικείμενα οφείλει να δηλώση και παραδώση αυτά εντός τριών ήμερών από της κοινοποιήσεως της παρούσης ή από της τυχαίας εύρέσεως αυτών, εις τον αρμόδιον έφορον αρχαιοτήτων ή εις οίανδήποτε πλησιεστέραν αρχήν επί αποδείξει" (νόμος ΒΧΜΣΤ' του 1899)³⁸. Την εφαρμογή της διατάξεως αυτής στην Βέροια ανέλαβε με ιδιαίτερο ζήλο ο τότε υποδιοικητής Ν. Τότσιος, ο οποίος φρόντισε σε πρώτη φάση οι αρχαιοτήτες να συγκεντρωθούν προσωρινώς στο Διοικητήριο³⁹, το "κονάκι" της Τουρκοκρατίας.

Ο πρώτος που αξιοποίησε την πρόχειρη αυτήν συλλογή του διάσπαρτου υλικού ήταν ο Ch. Avezou, μέλος της Γαλλικής Σχολής Αθηνών από το 1910, ο οποίος μαζί με τον κατά ένα έτος πρεσβύτερο συνάδελφό του Ch. Picard, είχε συντάξει το 1911-1912 κατ' εντολήν των όθωμανικών αρχών τον κατάλογο των αρχαιολογικών συλλογών των Λυκείων Σουλτανιέ και Ίδαδιέ στην Θεσσαλονίκη⁴⁰. Εκεί, μεταξύ άλλων, αντέγραψαν και

32. Τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου, τοῦ Ἀγίου Νικολάου τοῦ Ἀμόλετου, τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου, τῶν Ἀγίων Κηρύκου καὶ Ἰουλίτης, τοῦ Ἀγίου Στεφάνου, τῆς Ἀγίας Φωτίδας, τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, τῆς Ἀγίας Βαρβάρας, τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, τῆς Παναγίας Περιβλέπτου, τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, τῆς Παναγίας Δεξιᾶς, τῆς Παναγίας Χαβιαρᾶ, τοῦ Ἀγίου Προκοπίου, τῆς Ἀγίας Ἀννης (τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ) καὶ τῆς Ἑξω Παναγίας.

33. A.M. Woodward, "Inscriptions from Beroea in Macedonia", *BSA* 18 (1911-1912) 133-65.

34. "Postscript", στήν σελίδα 165.

35. Πρβλ. Plassart, "Inscriptions" 183 καὶ Tataki, *Beroea* σελ. 56, σημ. 110.

36. Επιγρ. αρ. 3.

37. Επιγρ. αρ. 49.

38. Πρβλ. σχέδιο ἐντολής τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ ποὺ σινέταξε ὁ Ἀ.Σ. Ἀρβανιτόπουλος καὶ τὸ ὁποῖο φυλάσσεται στὰ ἀρχεῖα τοῦ Μουσείου Θεσσαλονίκης, τοῦ ἔτους 1913.

39. Ἐθνικός Ὁδηγός τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος 2 (1920-21) 40-41.

40. Ὁ ἀνέκδοτος κατάλογος φυλάσσεται στὰ ἀρχεῖα τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

ἐκτύπωσαν τέσσερες ἐπιγραφές προερχόμενες ἀπὸ τὴν Βέροια, μεταξὺ τῶν ὁποίων μία αὐτοκρατορική ἐπιστολή καὶ ἓνα διάταγμα Ρωμαίου διοικητοῦ τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας⁴¹. Ὁ Avezou ἐπισκέφθηκε δύο φορές τὴν Βέροια, στίς 9 Νοεμβρίου καὶ κατόπιν στίς 11 Δεκεμβρίου τοῦ 1913⁴². Στὸ Διοικητήριο ἀντέγραψε τέσσερες ἀ δημοσίευτες ἐπιγραφές (ἐπιγρ. ἀρ. 182, 245, 336, 454) καὶ –τὸ κυριώτερο– βελτίωσε αἰσθητὰ τὶς ἀναγνώσεις τριῶν ἀπὸ τὶς σημαντικώτερες ἐπιγραφές τῆς πόλεως (ἐπιγρ. ἀρ. 3, 49 καὶ 40). Ἐπιβεβαίωσε τὶς ἀναγνώσεις τεσσάρων ἄλλων ἐπιγραφῶν ποὺ ἀπέκειντο στὸ Διοικητήριο (ἐπιγρ. ἀρ. 356 καὶ 381) καὶ στὸ Ὁρτᾶ Τζαμί (ἐπιγρ. ἀρ. 63 καὶ 121). Ἐπίσης ἀντέγραψε δύο ἄλλες ἀνέκδοτες ἐπιγραφές ποὺ εἶδε, τὴν μία ἐντοιχισμένη σὲ κρήνη καὶ τὴν ἄλλη σὲ ἰδιωτικὴ κατοικία (ἐπιγρ. ἀρ. 152 καὶ 365). Μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς δεύτερης ἐπισκέψεώς του ἡ πρώτη ἀρχαιολογικὴ συλλογὴ τῆς πόλεως μεταφέρθηκε ἀπὸ τὸ Διοικητήριο στὸ Γυμνάσιο⁴³, χάρις στὴν μέριμνα τοῦ γυμνασιάρχου Ἀ. Λαζάρου, ὁ ὁποῖος, ὅπως γράφει ὁ συντάκτης τοῦ Ἑθνικοῦ Ὁδηγοῦ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, "ἀπὸ φιλοσκόργου οἴστρου κινούμενος καὶ εἰς τὴν περισυλλογὴν καὶ φύλαξιν τῶν τῆδε κακεῖσε ἐσκορπισμένων ἀρχαιολογικῶν κειμηλίων, συνέτεινε, καὶ γυμνασιακὸν μουσικὸν ὄμιλον συνέστησε καὶ τῇ συνεργασίᾳ του μετὰ τοῦ ρέκτου ὑποδιοικητοῦ Βερροίας κ. Ν. Τότσιου πρόκειται νὰ ἰδρυθῇ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον τοπικὸν ἐν αὐτῷ τῷ κτιρίῳ τοῦ Γυμνασίου"⁴⁴. Ὁ Ch. Avezou ἔπρεπε πολέμιοντας ὑπὲρ τῆς πατρίδος του στίς ἀρχές τοῦ Μεγάλου Πολέμου (1915) καὶ τὰ τετράδια μὲ τὶς πολυτίμες ἀναγνώσεις μακεδονικῶν κειμένων τοῦ προικισμένου ἐπιγραφολόγου ἔμειναν ἀνεκμετάλλευτα ἕως ὅτου τὰ ἀνέσυραν ἀπὸ τὴν λήθη οἱ D. Feissel καὶ M. Sève⁴⁵, ἰδιαίτερα δὲ ὅσον ἀφορᾷ στὴν Βέροια, πολλὰ ὀφείλει σ' αὐτὰ ἡ παροῦσα ἔκδοση τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Δημητρίου⁴⁶.

Λίγους μῆνες μετὰ τὸν Avezou, περιόδευσαν τὴν Μακεδονία ὁ συμμαθητὴς του, μέλος τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν ἀπὸ τὸ 1910, A. Plassart καὶ ὁ κατὰ ἓνα ἔτος νεώτερος G. Blum, ὁ ὁποῖος ἤυρε τραγικὸ θάνατο στὴν μάχη τῆς Somme λίγους μῆνες ἀργότερα⁴⁷. Στὸ ἄρθρο, στὸ ὁποῖο περιγράφονται τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀποστολῆς καὶ τὸ ὁποῖο λόγῳ τοῦ πολέμου δημοσιεύθηκε μόλις τὸ 1923⁴⁸, ὁ Plassart περιέλαβε μόνον δύο ἀνέκδοτες ἐπιγραφές τῆς Βέροιας, ἀπὸ τὸν ναὸ τῆς Παναγίας τῆς Φανερωμένης καὶ τὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο ἀντίστοιχα (ἐπιγρ. ἀρ. 6 καὶ 440). Στὴν πραγματικότητα ὁ Plassart ἀναζητήσε καὶ ἐπανεξέτασε ἓνα πολὺ μεγαλύτερο ἀριθμὸ ἐπιγραφῶν, ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι μόνον γνωστὸ ἀπὸ τὰ ἐν ᾧ σχόλιά του σὲ ἀντίτυπο τῆς ἐργασίας τοῦ Delacoulonche ποὺ φυλάσσεται στὴν βιβλιοθήκη τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. Ἀπὸ αὐτὰ προκύπτει ὅτι μελέτησε ἄλλες 16 δημοσιευμένες ἐπιγραφές σὲ τέσσερες ναοὺς (Παναγίας Φανερωμένης, Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἑλεήμονος, Ἀγίας Παρασκευῆς, Παναγίας Γοργοεπηκόου), δύο τζαμιά (Ὁρτᾶ καὶ Βακαρὲ Μεδρεσὲ Τζαμί), στὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο καὶ –μὲ ἔνδειξη ποὺ ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἀρχαιολογικὴ ἱστορία τῆς Βέροιας– στὸ "Μουσεῖο", δηλαδὴ στὸ Γυμνάσιο.

Ἡ ἔκρηξη τοῦ Μεγάλου Πολέμου ἔφερε στὴν Βέροια ὡς ἐπίστρατο τὸν νεαρὸ τότε Ἀ. Ὁρλάνδο, ὁ ὁποῖος παρέμεινε ἐκεῖ ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1915 ἕως τὸν Φεβρουάριο τοῦ ἐπομένου ἔτους. Καρπὸς τῆς παραμονῆς του ὑπῆρξε ἡ δημοσίευση τὸ 1916 ἁρθρου μὲ 23 ἀρχαίες, τρεῖς παλαιοχριστιανικὲς καὶ δύο βυζαντινὲς ἐπιγραφές ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ

41. Ch. Avezou - Ch. Picard, "Inscriptions de Macédoine et de Thrace", *BCH* 37 (1913) 87-90, ἀρ. 2, 90-93, ἀρ. 4, 93-94, ἀρ. 5, 101-102, ἀρ. 12.

42. Οἱ παρατιθέμενες πληροφορίες προέρχονται ἀπὸ τὸ ἀδημοσίευτο τετράδιο τοῦ Ch. Avezou, ποὺ ἀπὸκειται στὰ ἀρχεῖα τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

43. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀναθηματικὸ βᾶθρο τῶν ἀγορανόμων (Ἐπιγρ. ἀρ. 24).

44. Ἑθνικὸς Ὁδηγὸς τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος 2 (1920-21) 41.

45. D. Feissel - M. Sève, "Inscriptions de Macédoine", *BCH* 112 (1988) 449-51.

46. Πρβλ. Hatzopoulos, *Cultes* 102-103.

47. M.B. Hatzopoulos, "Les épigraphistes français en Macédoine", *Actes du colloque international du centenaire de l'Année Epigraphique* (Παρίσι 1990) 217.

48. A. Plassart, "Inscriptions de Périe, d'Emathie et de Bottiéc", *BCH* 47 (1923) 163-89. Οἱ σελίδες 183-85 εἶναι ἀφιερωμένες στὴν Βέροια.

τέσσερες από τὰ γύρω χωριά (Ασώματα, Ράχη, Νέα Νικομήδεια, Σφηκιά)⁴⁹. Όπως δηλώνει ο τίτλος του άρθρου, "Βεροίας επιγραφαι ανέκδοτοι", ο Όρλάνδος είχε την εντύπωση ότι ο άμητός του συνίστατο αποκλειστικά από ανέκδοτα κείμενα, στην πραγματικότητα όμως μία από αυτές είχε ήδη δημοσιευθεί από τον Ροστόβτσεφ⁵⁰. Ο νεαρός αρχαιολόγος μέσα στην πόλη αναζήτησε το αρχαίο και παλαιοχριστιανικό ύλικό του σὲ πέντε ἐκκλησίες (Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, Ἀγίου Ἀντωνίου, Μικρᾶς Κυριωτίσεως, Ἀγίας Ἀννης τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, Ἀγίων Θεοδώρων), ἓνα τζαμί (Βακαρὲ Μεδρεσέ) καὶ ἓνα μουσουλμανικὸ γυναικεῖο μοναστήρι (Τοπάλ Ἰσίν), σὲ πολλές ιδιωτικὲς οἰκίες, στὸ ἑβραϊκὸ νεκροταφεῖο καὶ ἄλλα ὑπαίθρια σημεῖα, καὶ –νεωτερισμός πού μαρτυρεῖ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ "Μουσείου"– στὸ Γυμνάσιο, ὅπου ἐπεσήμανε καὶ τίς περισσότερες ἀδημοσίευτες ἐπιγραφές. Τὸ ἄρθρο τοῦ Ὁρλάνδου, πού ἀποτελεῖ καὶ τὴν πρώτη πρωτότυπη ἑλληνικὴ συμβολή στὴν ἐπιγραφικὴ τῆς Βέροιας, δὲν διακρίνεται μόνον γιὰ τὴν ἀκρίβεια τῶν ἀναγνώσεων καὶ τὴν ἐμβρίθεια καὶ εὐστοχία τῶν σχολίων, ἀλλὰ καὶ διότι εἰσάγει γιὰ πρώτη φορὰ τὴν φωτογραφία στὴν ἔκδοση τῶν ἐπιγραφῶν τῆς πόλεως⁵¹.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ πόλεμος εἶχε ὀδηγήσει στὴν κατάληψη τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τὰ "συμμαχικά" στρατεύματα καὶ στὴν ὀργάνωση ἐπὶ ἑλληνικοῦ ἐδάφους τῆς γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Στρατιᾶς τῆς Ἀνατολῆς, στὴν ὁποίαν ὑπηρετήσαν μέλη τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ μὲ τὴν ὁποίαν συνεργάσθηκαν φιλόδοξοι ἀξιωματικοὶ καὶ ὀπλίτες⁵². Στὴν τελευταία αὐτὴν κατηγορία πρέπει νὰ ἀνήκει ὁ "M. Drioux", γιὰ τὸν ὁποῖον μαθαίνομε ἀπὸ τὸ σχολιασμένο ἀπὸ τὸν Plassart ἀντίτυπο τῆς ἐργασίας τοῦ Delacoulonche ὅτι ἐπισκέφθηκε τὴν Βέροια τὸ 1917 καὶ ὅτι μελέτησε καὶ ἐνίοτε καὶ φωτογράφησε 14 ἀδημοσίευτες ἤδη ἐπιγραφές ἀπὸ τέσσερες ναοὺς (Ἀγίου Νικολάου, Ἀγίου Σπυρίδωνος, Ἀγίου Βασιλείου, Παναγίας Περιβλέπτου), ἀπὸ τρία τζαμιά (Βακαρὲ Μεδρεσέ, Ὁρτᾶ καὶ Τσερμέν Τζαμί), ἀπὸ τὸ ἑβραϊκὸ νεκροταφεῖο καὶ ἀπὸ τὸ "Μουσεῖο".

Ὁ ἐπίλογος τῆς ἐπιγραφικῆς δραστηριότητος στὴν Βέροια κατὰ τὴν ἀμέσως μεταπελευθερωτικὴ περίοδο γράφηκε ἀπὸ τὸν ἀνώνυμο συντάκτη, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸν Ἀ. Κεραμόπουλλο, τῆς περιοδικῆς ἐκδόσεως Ἑθνικὸς Ὁδηγὸς τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος στὸ πρῶτο τεῦχος ἀναδημοσίευσε 15 ἐπιγραφές τῆς Βέροιας ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ Δήμυτσα, στὸ δεύτερο τεῦχος ἐξέδωσε ἄλλες 7 ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν πόλη καὶ στὸ τέταρτο τεῦχος ἄλλες 3 ἀπὸ τὴν χώρα τῆς ἐξ αὐτοψίας, εἴτε δικῆς του εἴτε τοπικοῦ ἀνταποκριτοῦ του⁵³. Καίτοι μὴ ἐπιστημονικὴ, ἡ συμβολή του δὲν ἦταν ἀσήμαντη· φέρει στὴν γνώση μας πληροφορίες, πού ἀνάγονται στοὺς πρώτους μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση μῆνες σχετικὰ μὲ ἀδημοσίευτες μέχρι τότε ἐπιγραφές⁵⁴, μία δὲ ἐξ αὐτῶν ἦταν μέχρι σήμερα γνωστὴ μόνον ἀπὸ τὴν δημοσίευσή της στὸν Ἑθνικὸ Ὁδηγὸ⁵⁵. Δυστυχῶς τὰ φύλλα τοῦ δυσεύρετου αὐτοῦ περιοδικοῦ ἀγνοήθηκαν ἀπὸ τὸ διεθνὲς ἐπιστημονικὸ κοινό, ὥστε μία ἐπιγραφή δημοσιευμένη γιὰ πρώτη φορὰ στὸν Ὁδηγὸ δημοσιεύθηκε καὶ πάλι ὡς ἀνέκδοτη⁵⁶.

Ἡ θεαματικὴ αὐξηση τοῦ ἐπιγραφικοῦ ὑλικοῦ τῆς Μακεδονίας, μεταξὺ τοῦ ὁποῖου καὶ τῆς Βέροιας, κινοῦσε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μελετητῶν, πού τὸ περιελάμβαναν καὶ

49. Ἀ.Κ. Ὁρλάνδου, "Βεροίας ἐπιγραφαι ἀνέκδοτοι", ΑΔ 2 (1916) 144-63. Ἡ Σφηκιά ἢ Βόσοβα, ὅπως ἀπεκαλεῖτο τότε, δὲν ἀνήκει στὴν χώρα τῆς Βέροιας ἀλλὰ τῶν Αἰγέων.

50. Α. Plassart, "Inscriptions de Piérie, d'Emathie et de Bottiée", BCH 47 (1923) 183.

51. Πρβλ. Tatakí, Beroea 57.

52. Πρβλ. Μ.Β. Hatzopoulos, "Les épigraphistes français en Macédoine", Actes du colloque international du centenaire de l'Année Epigraphique (Παρίσι 1990) 217-18. Μ.Β. Hatzopoulos - Véronique Hautefeuille, "Le journal intime de Léon Rey: un témoignage exceptionnel sur le service archéologique de l'Armée d'Orient et sur la vie dans le camp retranché de Salonique", Actes du Colloque "La France et la Grèce dans la Grande Guerre", Thessalonique, novembre 1989 (Θεσσαλονίκη 1992) 191-99.

53. Ἑθνικὸς Ὁδηγὸς τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος.

54. Ἐπγρ. ἀρ. 382, 499, 508, 511.

55. Ἐπγρ. ἀρ. 508, πρβλ. Tatakí, Beroea 57.

56. Ἐπγρ. ἀρ. 382.

ἀξιοποιούσαν στις ιστορικές και ἄλλες συνθέσεις τους⁵⁷, καὶ ἔθετε ὅλο καὶ πιὸ ἐπιτακτικὰ τὸ ζήτημα τῆς δημοσιεύσεώς του. Σύμφωνα μὲ τὸ γενικὸ σχέδιο τῆς Βασιλικῆς Πρωσοικῆς Ἀκαδημίας, πὺν συνετάγη τὸ 1903, οἱ *INSCRIPTIONES GRAECAE* θὰ περιελάμβαναν στὸν δέκατο τόμο τους τὶς ἐπιγραφές τῆς Ἡπείρου, Μακεδονίας, Θράκης καὶ Σκυθίας⁵⁸. Ἦδη ἀπὸ τὸ 1908 ἡ προετοιμασία τοῦ μακεδονικοῦ τμήματος μὲ πρωτοβουλία τῶν U. von Wilamowitz καὶ F. Hiller von Gaertringen ἀνετέθη στὸν Γάλλο P. Perdrizet, παλαιὸ μέλος τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, πὺν μὲ προτροπὴ τοῦ L. Heuzey ἐπιδιδόταν ἀπὸ τὸ 1894 στὴν ἐπιγραφικὴ ἐξερεύνηση τῆς ἀνατολικῆς Μακεδονίας⁵⁹. Τόσο οἱ ὑπεύθυνοι τῆς Ἀκαδημίας ὅσο καὶ ὁ ἴδιος ὁ Perdrizet ἦσαν προφανῶς πεπεισμένοι ὅτι μόνον ἓνας Δυτικοευρωπαῖος θὰ μπορούσε νὰ ἐργασθεῖ ἀνεμπόδιστα στὴν ὑπὸ ὀθωμανικὴ διοίκηση Μακεδονία⁶⁰.

Προβλήματα υγείας δὲν ἐπέτρεψαν στὸν Γάλλο ἐπιγραφικὸ νὰ ἐπιληφθεῖ ἀμέσως τοῦ ἔργου του. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἡ νικηφόρος ἔκβαση τῶν Βαλκανικῶν Πολέμων, πὺν εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐνσωμάτωση στὸ ἑλληνικὸ βασίλειο ὅλης σχεδὸν τῆς ιστορικῆς Μακεδονίας, ἀνέτρεψε ὅλο τὸ σκεπτικὸ τῆς ἀναθέσεως. Ὁ Γ.Π. Οἰκονόμος, πρῶτος ἔφορος τῶν Νέων Χωρῶν, ἐπιδόθηκε εὐθύς στὸ ἔργο τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Μακεδονίας. Ἐνας πρῶτος τόμος ὑπὸ τὸν τίτλο *Ἐπιγραφαὶ τῆς Μακεδονίας. Τεῦχος πρῶτον*, ὁ ὁποῖος περιελάμβανε 65 ἀνέκδοτες ἐπιγραφές ἀπὸ τὸ Δῖον καὶ παρακείμενες περιοχές τῆς Πιερίας, δημοσιεύθηκε τὸ 1915⁶¹. Δεύτερο τεῦχος ὅμως δὲν εἶδε ποτὲ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, ἐνῶ οἱ πολιτικὲς περιπέτειες, καὶ ἡ οἰκονομικὴ δυσπραγία τῆς ἡττημένης στὸν Μεγάλον Πόλεμον Γερμανίας δὲν τῆς ἄφηναν περιθώριο γιὰ τὴν ἀσκηση φιλόδοξης ἐξωτερικῆς ἐπιστημονικῆς πολιτικῆς.

Στὸ κλινικὰ νεκρὸ σχέδιο ἐκδόσεως τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τὴν Πρωσοικὴ Ἀκαδημία⁶² ἦλθε ἀπρόσμενα νὰ ἐμφυσήσῃ νέα ζωὴ ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐνὸς νεαροῦ Ἀμερικανοῦ, τοῦ Charles Farwell Edson Jr. Γεννημένος στὸ Λὸς Ἀντζελες τὸ 1905, σπούδασε στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Harvard ὑπὸ τοὺς καθηγητὲς W.S. Ferguson καὶ A.D. Nock, ἀπὸ ὅπου ὡς μεταπτυχιακὸς ἐπὶ διδακτορικῇ φοιτητῇ ἦλθε τὸ 1935 στὴν Ἀμερικανικὴ Σχολὴ Κλασσικῶν Σπουδῶν τῶν Ἀθηνῶν⁶³. Τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Μακεδονίας τῶν Ἀντιγονιδῶν, καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν Βέροια καὶ τὶς ἐπιγραφές της, ἀπὸ τὴν ὁποίαν σὲ ἓνα πρῶτιμον ἄλλα ἤδη κλασσικὸ ἄρθρον του ἀπέδειξε ὅτι καταγόταν ἡ δυναστεία, εἶναι προφανές ἤδη ἀπὸ τὶς τέσσερες πρῶτες δημοσιεύσεις του, πὺν χρονολογοῦνται ἀπὸ τὰ χρόνια του στὸ Harvard⁶⁴. Στὴν Ἀθήνα, ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ λίγο ἀρχαιότερου φίλου του Sterling Dow, ἀνεκάλυψε τὴν ἐφαρμοσμένη ἐπιγραφικὴ, τὴν ὁποία σὲ κοινὸ μὲ τὸν μέντορά του ἄρθρον ἔθεσε στὴν ὑπηρεσία τῆς μακεδονικῆς ἱστορίας⁶⁵. Τότε προφανῶς συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἀναβιώσῃ τὸ λησμονημένο σχέδιον τῆς Πρωσοικῆς Ἀκαδημίας. Ἐχοντας ἐξασφαλίσει τὴν χρηματοδότηση τοῦ σχεδίου χάρις σὲ ὑποτροφία τοῦ Ἰδρύματος John Simon Guggenheim, μπορούσε νὰ κάμῃ στὴν Ἀκαδημία τὴν ἀνέλπιστη πρόταση ὅτι θὰ συνέτασσε τὸ σύνταγμα τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Μακεδονίας χωρὶς γερμανικὴ οἰκονομικὴ ἐπιβάρυνση. Παρὰ κάποιους δισταγμοὺς τοῦ ἐθνικο-σοσιαλιστικοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ, ἡ πρόταση ἔγινε δεκτὴ καὶ τὸ σχετικὸ συμβόλαιον ὑπεγράφη στίς

57. Βλ. π.χ. Tarn, *Antigonos* 434-35, Baege, *Sacris*, Ferguson, *Terms*, πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 56.

58. Πρβλ. W. Larfeld, *Handbuch der griechischen Epigraphik*, τόμ. I (Λειψία 1907) 124-25.

59. W. Larfeld, *Griechische Epigraphik* (Μόναχο 1914) 63, πρβλ. M.B. Hatzopoulos, "Les épigraphistes français en Macédoine, *Actes du colloque international du centenaire de l'Année Epigraphique* (Παρίσι 1990) 215-16.

60. Αὐτόθι 215-16, πρβλ. P. Perdrizet, "Cultes et mythes du Pangée", *Annales de l'Est* 24.1 (1910) 87, σημ. 4.

61. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν οἱ ἀρνητικὲς ἀντιδράσεις τοῦ A. Plassart, "Inscriptions de Piérie d'Emathie et de Bottiée", *BCH* 47 (1923) 163-66.

62. Πρβλ. A.N. Oikonomides, σὲ εἰσαγωγὴ στὴν ἀνατύπωση τοῦ ἔργου τοῦ M. Δήμιτσα ὑπὸ τὸν τίτλον *Sylloge inscriptionum graecarum et latinarum Macedoniae* (Σικάγο 1980), τόμ. I, X-XII.

63. Βλ. "Vita Charles Farwell Edson, Jr", *Studies Edson* 18-19.

64. Ch.F. Edson, "Legitimus Honor. A Note of Hellenistic Ruler-Worship", *HTR* 26 (1933) 324-25, τοῦ ἰδίου, "The Personal Appearance of Antigonos Gonatas", *CP* 29 (1934) 254-55, τοῦ ἰδίου, "The Antigonids, Heracles, and Beroea", *HSCP* 45 (1934) 213-46, τοῦ ἰδίου, "Perseus and Demetrius", *HSCP* 46 (1935) 191-202.

65. St. Dow - Ch. Edson, "Chryseis. A Study of the Evidence in Regard to the Mother of Philip V", *HSCP* 48 (1937) 127-80.

16 Ιουνίου 1936⁶⁶. Ἡ συμμετοχή τῆς Ἀκαδημίας συνίστατο μόνον στήν διάθεση τοῦ πλούσιου ἀρχείου τῆς καί στο ἀδιαμφισβήτητο κύρος τῆς, τὸ ὁποῖο ἐξασφάλισε τὴν ὑποστήριξη τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ἀρχαιοτήτων Γ. Οἰκονόμου καί τοῦ Ἐφόρου Μακεδονίας καί Θράκης Ν. Κοτζίᾶ καί τότε ἄνοιξε τίς πύλες τῶν μουσείων καί συλλογῶν τῆς Μακεδονίας στὸν ἄγνωστο ἀκόμη Edson⁶⁷. Ἐπειτα ἀπὸ βιβλιογραφικὴ προετοιμασία κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1936 στὶς βιβλιοθῆκες τοῦ Λονδίνου, ὁ Edson συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν ἐπίσης νεαρὸ Βρεττανὸ συνεργάτη του, μέλος τῆς Βρεττανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, J.M.R. Cormack, ἄρχισε ἀπὸ τὴν Βέροια στὶς 18 Σεπτεμβρίου 1936 τὴν συγκέντρωση τοῦ μακεδονικοῦ ἐπιγραφικοῦ ὕλικου⁶⁸.

Ἡ πόλη ζοῦσε στήν ἀποτελμάτωση τοῦ μεσοπολέμου, ποὺ τάρασσε μόνον ἡ προσπάθεια ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων. Ἀκαρπες παρέμεναν οἱ προσπάθειες τῆς Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων Μακεδονίας καί τοπικῶν παραγόντων γιὰ τὴν ἵδρυση ἀρχαιολογικοῦ μουσείου στήν Παλαιὰ Μητρόπολη, ὅπου εἶχε μεταφερθεῖ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς. Κάθε προσπάθεια προσέκρουε στήν ἀντίδραση ἐκκλησιαστικῶν κύκλων, πολλές δὲ ἀρχαιότητες παρέμεναν διασκορπισμένες σὲ διάφορα σημεῖα τῆς πόλεως⁶⁹. Ἀκόμη καί οἱ ἐπιγραφικὲς ἀποστολὲς τῶν ἀρχαιολόγων εἶχαν παύσει, καθὼς μετὰ τὸ πέρασμα τόσων ἐμπειρῶν ἐπιγραφικῶν τὸ πλεῖστον τοῦ ὕλικου τῶν ἐκκλησιῶν, τζαμιῶν καί οἰκιῶν εἶχε ἐπισημανθεῖ καί δημοσιευθεῖ, ἡ δὲ οἰκονομικὴ κατάσταση τοῦ τόπου ὄχι μόνον ἀπέκλειε τὴν διεξαγωγὴ συστηματικῶν ἀνασκαφῶν, ἀλλὰ καί, συνεπείᾳ τοῦ γενικώτερου περιορισμοῦ τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων, δὲν ἀπαιτοῦσε καὶ τὴν διεξαγωγὴ σωστικῶν⁷⁰. Ὁ μόνος ἐπιγραφολόγος ποὺ ἐπισκέφθηκε τὴν Βέροια μετὰ τοῦ τέλους τοῦ πολέμου καί τοῦ 1936 ἦταν ὁ νεαρὸς τότε L. Robert, ὁ ὁποῖος διῆλθε ἀπὸ τὴν πόλη τὸν Ἰούλιο τοῦ 1932, ὁπότε ἀντέγραψε ἐπιγραφὰς ποὺ ἀπέκειντο εἴτε ἤδη στήν Παλαιὰ Μητρόπολη (Οὐγκιὰρ Τζαμί), ὅπου εἶχε μεταφερθεῖ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς, εἴτε στὸ Γυμνάσιο εἴτε σὲ ἄλλα σημεῖα τῆς πόλεως. Τὸ ὕλικό

66. Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν σχετικὴ ἀλληλογραφία μετὰ τῶν Πρωσικῆς Ἀκαδημίας καί γερμανικῶν ἀρχῶν τῆς ἐποχῆς, ποὺ ἀπόκειται στὰ ἀρχεῖα τῆς Ἀκαδημίας.

67. Πρβλ. Ch. Edson, "The Greek Inscriptions of Macedonia", *Actes du deuxième congrès international d'épigraphie grecque et latine* (Παρίσι 1953) 39.

68. Αὐτόθι, 41. Οἱ λεπτομέρειες προκύπτουν ἀπὸ τὸ ἀδημοσίευτο τετράδιο τῶν Ch. Edson καί J.M.R. Cormack, ὅπου κατεγράφησαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς καί τοῦ ὁποίου ἀντίγραφο ἀπόκειται στήν Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου. Τὴν 18ῃ Σεπτεμβρίου ὁ ἐπιμελητὴς ἀρχαιοτήτων Χ. Μακαρόνας ἀπευθύνει τὴν ἐξῆς ἐπιστολή, ὑπόδειγμα συναδελφικῆς συνεργατικότητος, στὸν ἐκτακτὸ ἐπιμελητὴ ἀρχαιοτήτων Βεροίας (ἀρ. πρωτ. 1824): "Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι ἡ Πρωσικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἀπεφάσισε τὴν ἐκδοσὶν ὅλων τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Μακεδονίας ἐν ἐνὶ τόμῳ τοῦ Corpus Inscriptionum Graecarum, ἀνέθεσε δὲ τὴν ἐπεξεργασίαν, μελέτην καί ἐκδοσὶν τοῦ ὕλικου εἰς δύο ξένους ἐπιστήμονας, τὸν κ. Charles F. Edson, ἀμερικανὸν ἀρχαιολόγον τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Cambridge (sic, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, διότι σὲ ἀνάλογη ἐπιστολὴ τοῦ πρὸς τὸν ἐκτακτὸ ἐπιμελητὴ ἀρχαιοτήτων Ἐδέσσης γράφει τὸ ὄρθθ "Harvard") τῆς Μασσαχουσέτης (συγγραφέα ἀξιολόγων ἱστορικῶν περὶ Μακεδονίας μελετῶν) καί τὸν ἄγγλον κ. J.M.R. Cormack, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Cambridge τῆς Ἀγγλίας. Οἱ ἐπιστήμονες οὗτοι κατήρτισαν τὸ πρόγραμμα τῆς ἐργασίας τῶν καί ἀνεχώρησαν σήμερον διὰ Βέροιαν, ὅπου θέλουν ἀρχίσει τὸ ἐπιστημονικόν τῶν ἔργων συνιστάμενον κυρίως εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐπιγραφῶν καί τὴν λήψιν φωτογραφιῶν καί ἐκτύπων. Ὅθεν ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν ὑμᾶς ἵνα εὐαρεστοῦμενοι παράσχῃτε πᾶσαν διευκόλυνσιν εἰς τοὺς ξένους συναδέλφους, οὕτως ὥστε τὸ ἔργον τῶν νὰ καταστῇ εὐχερὲς".

69. Ἡ ἐφημερίς *Ἡ Βέροια* σὲ ἄρθρο τῆς τῶν ἀρχῶν τοῦ 1935 γράφει: "Τὸν παρελθόντα Μάρτιον διὰ Πρ. Διατάγματος ἀνεκηρύχθη ἡ Παλαιὰ Μητρόπολις (Χιονικιὰρ Τζαμιά) Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, ἀπέκειντο δὲ νὰ συλλεγοῖν καί τοποθετηθοῦν ἐν αὐτῇ τὰ ἐν Βεροίᾳ καί ἐν τοῖς περιχώροις ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, νὰ ἐνεργοῦνται δὲ ἀνασκαφαί καί εἰς τὰ Παλατίτσια ἀρχαιολογικὰ ὥστε ἐντὸς ὀλίγου χρόνου θὰ ἀπέκτα ἡ Βέροια ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον καί θὰ εἶχε ἓνα ὁραῖον τουριστικὸν Κέντρον, διὰ τὰ σπουδαίας σημασίας εὐρήματα αὐτῆς. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ παραχώρησις τοῦ οἰκίματος τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως προσέκρουσεν εἰς τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Μητροπολίτου Βεροίας καί οὕτω πλησιάζει νὰ συμπληρωθῇ ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Βεροίας χωρὶς νὰ γίνῃ τίποτε. τὰ δὲ περισυλλεγένητα ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα διατρέχουν τὸν κίνδυνον νὰ ἀκρωτηριασθοῦν καί νὰ σπᾶσουν εἰς τὴν ξυλαποθήκην τοῦ Γυμνασίου, καί οὕτω μένει ἐκκρεμὲς τὸ ζήτημα ἕως ὅτου εὐδοκήσῃ ὁ Μητροπολίτης Βεροίας νὰ δώσῃ ἄλλον ναὸν ἀντὶ τοῦ ναοῦ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως ...".

70. Πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 57-58.

ἀξιοποιήθηκε σὲ σειρά ἐργασιῶν πὺν εἶδαν τὸ φῶς μεταξὺ 1936 καὶ 1948⁷¹. Νέες ἀνακαλύψεις ἐπιγραφῶν μεταξὺ τῆς διελύσεως τοῦ Robert τὸ 1932 καὶ τῆς ἀφίξεως τῶν Edson καὶ Cormack τὸ 1936 ὀφείλονται στὴν κατεδάφιση τουρκικῶν κτισμάτων σὲ οἰκόπεδο παρὰ τὸ Ὁρολόγιο (οἰκόπεδο Βουζουλίδου, Δεκέμβριος 1935)⁷² καὶ σὲ λαθρανασκαφές, ἀφ' ἐνὸς κάποιου Ρώσου Λεφτσένσκο, ἄγνωστο πότε, στὸ παρὰ τὴν θέση Ἑλῆα τότε σωζόμενο ἀνατολικὸ τμῆμα τοῦ τείχους⁷³, καὶ ἀφ' ἑτέρου –καὶ κυρίως– τοῦ συμβολαιογράφου Σαρρηκωστῆ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1935 στὸ βόρειο τμῆμα τοῦ τείχους, "εἰς τὴν θέσιν Μααρίφ εἰς τὴν ἀνωφέρειαν ἐνὸς λόφου ὑπερκειμένου τῆς δημοσίας ὁδοῦ παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως"⁷⁴.

Σκοπὸς τῶν δύο συνεργατῶν, ὅπως γράφει στὴν ἀναφορά του πρὸς τὸν G. Klaffenbach ὁ Edson, δὲν ἦταν ἡ ἀνακάλυψη νέων ἐπιγραφῶν, ἀλλὰ ὁ ἐντοπισμὸς καὶ ἡ ἀποτύπωση τῶν ἤδη δημοσιευμένων⁷⁵. Ἐπισκέφθηκαν ἔτσι τὴν συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως, ὅπου μελέτησαν 27 ἐπιγραφές, προερχόμενες ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Βέροια καὶ τὰ γύρω χωριά, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τέσσερες ἀδημοσίευτες, τὴν συλλογὴ τοῦ Γυμνασίου, μὲ ἄλλες 10 ἐπιγραφές, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 7 ἀδημοσίευτες, τὴν συλλογὴ τοῦ Β' Δημοτικοῦ Σχολείου, μὲ 3 ἐπιγραφές (1 ἀδημοσίευτη), τὸ Γ' καὶ Δ' Δημοτικὸ Σχολεῖο, τὰ Γραφεῖα τῆς Κοινότητος (Ἐπιτροπικὸν Ἀγίου Ἀντωνίου), 27 ναοῦς⁷⁶, τρία τζαμιά (Ὁρτᾶ, Τσερμέν, Βακαρὲ Μεδρεσὲ Τζαμί) καὶ τὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο, ὅπου μελέτησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἤδη δημοσιευμένα κείμενα (τὰ τουρκικὰ νεκροταφεῖα δὲν ὑπῆρχαν πλέον, ὅπως σημειώνει στὰ λατινικά ὁ Cormack: "Turcica necrotaphia quae quondam erant hodie non sunt a profugis micrasiaticis devastata")⁷⁷. Ἀδημοσίευτες ἐπιγραφές, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς συλλογές τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως καὶ τοῦ Γυμνασίου, οἱ δύο συνεργάτες ἀνακάλυψαν στὴν Πλατεῖα Ὁρολογίου ἀπὸ τὴν πρόσφατη κατεδάφιση (4) καὶ στὸ κτῆμα Σαρρηκωστῆ, ὅπου ὁ φιλάρχαιος συμβολαιογράφος εἶχε μεταφέρει τὰ εὐρήματα τῆς λαθρανασκαφῆς του γιὰ νὰ κοσμήσει τὴν ἑπαυλὴ του (9)⁷⁸. Οἱ δύο ἐπιγραφολόγοι καταγράφουν συνολικὰ 109 σωζόμενες ἐπιγραφές ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Βέροια καὶ τὴν χώρα της. Ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἐνδεικτικὸς, διότι ἀγνοοῦσαν τὴν ἀκριβῆ προέλευση ὀρισμένων ἐπιγραφῶν, ἀριθμοῦν χωριστὰ ἀποτμήματα τῆς ἴδιας ἐπιγραφῆς ἢ, ἀντίθετα, δὲν ἀπαριθμοῦν τὰ παλαιοχριστιανικά κείμενα.

Ἡ ἐργασία τῶν δύο συνεργατῶν διακρίνεται ἀπὸ ἀκρίβεια, συστηματικότητα καὶ ὑπευθυνότητα. Γίνονται σχολαστικὲς μετρήσεις καὶ περιγραφές κάθε μνημείου καὶ κατὰ γράμμα παραβολὴ κάθε κειμένου, λαμβάνονται δύο ἔκτυπα καί, ὅποτε οἱ συνθήκες τὸ ἐπιτρέπουν, καὶ φωτογραφίες, εἰς τρόπον ὥστε πολὺ πέραν τῆς συγκομιδῆς νέου ὕλικου ἢ

71. Robert, Froehner 96-97, τοῦ ἰδίου, *Études* 95-96, τοῦ ἰδίου, "Inscriptions de Béroia", *RevPhil* 13 (1939) 128-32 (= *OMS* II 1281-85), τοῦ ἰδίου, *Gladiateurs*, τοῦ ἰδίου, "Un Corpus des inscriptions juives", *Hellenica* III (Παρίσι 1946) 105-107.

72. Σημείωμα Π.Γ. Βουζουλίδη μὲ ἡμερομηνία 3/12/1935 πρὸς τὸν ἔφορο ἀρχαιοτήτων Μακεδονίας Ν. Κοτζιά.

73. Ἀναφορὰ ὑπ' ἀρ. πρωτ. 21 τῆς 9ης/5/1935 καὶ ὑπ' ἀρ. 33 τῆς 25ης/1/1936 τοῦ ἐκτάκτου ἐπιμελητοῦ Γ. Στρουθόπουλου πρὸς τὸν ἔφορο ἀρχαιοτήτων Μακεδονίας Ν. Κοτζιά.

74. Ἀναφορὲς ὑπ' ἀρ. πρωτ. 31 τῆς 17ης/11/1935 καὶ ὑπ' ἀρ. πρωτ. 32 τῆς 1ης/12/1935 τοῦ ἐκτάκτου ἐπιμελητοῦ Γ. Στρουθόπουλου πρὸς τὸν ἔφορο ἀρχαιοτήτων Μακεδονίας Ν. Κοτζιά.

75. Ἐπιστολὴ-ἀναφορὰ τοῦ Ch. Edson πρὸς τὸν G. Klaffenbach μὲ ἡμερομηνία 2 Δεκεμβρίου 1936, πὺν ἀπόκειται στὰ ἀρχεῖα τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου.

76. Ἀγίου Σπυρίδωνος, Παναγίας Δεξιᾶς, Ἀγίας Ἀννης παρὰ τὴν Μητρόπολιν, Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, Παναγίας Φανερωμένης, Παναγίας Βαλτεσινῆς, Παναγίας Γοργοεπηκόου, Ἀγίας Φωτίδας, Προτεσταντικὴ ἐκκλησία, Παναγίας Χαβιαρᾶ, Ἀγίου Προκοπίου, Ἐξω Παναγίας, Προφήτου Ἡλιοῦ, Ἀγίου Γεωργίου, Ἀγίου Βασιλείου, Μικρᾶς Κυριωτίσης, Παναγίας Περιβλέπτου, Ἀγίας Ἀννης τῆς ὁδοῦ Ἡρας, Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, Μεγάλου Θεολόγου, Ἀγίων Ἀναργύρων, Ἀγίου Ἀνδρέου, Ἀγίου Νικολάου τῆς ὁδοῦ Κόδρου, Παναγίας Παλαιοφοριτίσης, Ἀγίου Νικολάου τοῦ Ψαρά, Ἀγίου Ἀντωνίου.

77. Ἀρχεῖο Cormack, B 178, Κέντρο Ἐπιγραφικῶν καὶ Παλαιογραφικῶν Σπουδῶν τοῦ Πολιτειακοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ohio.

78. Βλ. ἀναφορὰ τῆς 1ης/12/1935 τοῦ ἐκτάκτου ἐπιμελητοῦ ἀρχαιοτήτων Γ. Στρουθόπουλου πρὸς τὸν ἔφορο ἀρχαιοτήτων Μακεδονίας Ν. Κοτζιά.

συμβολή τους συνίστατο στην βελτίωση, ἔστω καὶ μικρή, ὅλων σχεδὸν τῶν παλαιότερων δημοσιεύσεων⁷⁹.

Οἱ Edson καὶ Cormack ἐπέστρεψαν στὴν Ἀθήνα δύο μῆνες μετὰ τὴν ἔναρξη τῆς ἀποστολῆς τους, ἔχοντας ὁλοκληρώσει τὶς κατὰ χώραν ἐργασίες τους στὴν Βοττία. Ἡ συνεχὴς ἐπιδείνωση τῆς υἱείας τοῦ Βρεττανοῦ συνεργάτη του ἄφησε τὸν Edson μόνον νὰ τελειώσει σὲ μία σειρὰ ἐξαντλητικῶν ἀποστολῶν μέχρι τὸ θέρος τοῦ 1938, ὅποτε ἐπέστρεψε στὴν Ἀμερικὴ, τὴν συλλογὴ τοῦ ἐπιγραφικοῦ ὕλικου ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπη ἑλληνικὴ Μακεδονία καὶ νὰ δακτυλογραφήσει σὲ πρόδρομῃ μορφῇ συντάγματος τὶς ἐπιγραφές τῆς Βοττίας καὶ τῆς Πιερίας, τὶς ὁποῖες ἀπέστειλε στὸν Cormack γιὰ περαιτέρω ἐπεξεργασία⁸⁰. Ἀπὸ τὴν ἐργασία αὐτὴν προέκυψε ἡ σειρὰ ἄρθρων ποὺ δημοσίευσε ὁ Βρεττανὸς ἐπιγραφολόγος μετὰξὺ τοῦ 1938 καὶ τοῦ 1944⁸¹.

Ἡ Βέροια ἐπέστρεψε στὸν ἀρχαιολογικὸ τῆς λήθαργο, ποὺ διετάρaxαν μόνον ἡ τυχαία ἀνεύρεση ἐνεπιγράφων μνημείων στὸ οἰκόπεδο τοῦ Ἰορδ. Κοσιμίδη στὴν πλατεῖα Ὁρολογίου, τὸν Μάιο τοῦ 1939,⁸² καὶ δύο πλούσιες σὲ ἐπιγραφικὰ εὐρήματα ἀνασκαφές τοῦ Ν. Κοτζίᾳ κατὰ τὶς παραμονές τοῦ ἑλληνο-ιταλικοῦ πολέμου, τὸ θέρος τοῦ 1940, στὴν βόρεια ἑξοδὸ τῆς πόλεως. Ἡ μία στὸ οἰκόπεδο Στ. Τσιράκογλου, στὴν διασταύρωση τῆς πρὸς Νάουσα καὶ τῆς πρὸς Σιδηροδρομικὸ Σταθμὸ ὁδοῦ ἔφερε στὸ φῶς παλαιοχριστιανικὸ νεκροταφεῖο μὲ ἐπιγραφικὸ ὕλικό, μετὰξὺ τοῦ ὁποίου καὶ ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοκράτορος Γαλλιανοῦ, σὲ δευτέρῃ χρῆσιν⁸³, καὶ ἡ ἄλλη στὸ κτῆμα Π. Βουζουλίδου καὶ Σ. Χαρισιάδου στὴν παρακείμενῃ θέσῃ Μααρίφ, ἀπεκάλυψε πύργο τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως κτισμένο ἀπὸ ποικίλα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη καὶ –ιδίως– 28 βωμοειδῆ βάθρα μὲ τιμητικὲς ἐπιγραφές, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων⁸⁴. Ἡ ἔκρηξη τοῦ πολέμου καθυστέρησε τὴν δημοσίευση τῶν εὐρημάτων, ποὺ ἔγινε, ἡ πρώτη ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κοτζίᾳ⁸⁵ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση καὶ ἡ δεύτερη ἀπὸ τὸν Γερμανὸ O. Walter διαρκούσης τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς⁸⁶.

Ἡ τύχη τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Βέροιας κατὰ τὴν Κατοχὴ ἀποτελεῖ ὄνειδος γιὰ τὶς γερμανικὲς ἀρχές, ποὺ ἐπέταξαν καὶ χρησιμοποίησαν ὡς στάβλο τὴν Παλαιὰ Μητρόπολη, καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν Ὑπηρεσία Προστασίας Ἔργων Τέχνης, τῆς ὁποίας ματαίως ζήτησε τὴν ἀρωγὴ ὁ ἐκτελὼν τότε χρέη ἐφόρου Μακεδονίας Χ. Μακαρόνας⁸⁷. Ὅπως γράφει ὁ ἴδιος, "κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου τοῦ 1942, αἱ ἀρχαιότητες ἐξεβλήθησαν καὶ κατὰ

79. Ὅπως γράφει ὁ Ch. Edson πρὸς τὸν G. Klaffenbach στὴν ἀναφορὰ τοῦ τῆς 2ας Δεκεμβρίου 1936: "Also we were able to improve, in a greater or less degree, the texts of those previously published inscriptions which we found, in almost every instance".

80. Ὁ Edson ἐπιτέλεσε στὴν Μακεδονία τιτάνιο ἔργο, ποὺ ἀδικεῖ ἡ ἐξ ἀνάγκης βραχύτατῃ αὐτῇ ἀναφορᾷ. Ὁ M.B. Χατζόπουλος ἐτοιμάζει βάσει ἀδημοσίευτων ἐπιστολῶν, ἐγγράφων καὶ τετραδίων ἐργασίας τὴν συγγραφὴ μονογραφίας μὲ τίτλο Ὁ Ch. Edson στὴν Μακεδονία (1936-1938).

81. J.M.R. Cormack, "Unpublished inscriptions from Beroea", *BSA* 39 (1938-1939) 94-98, τοῦ ἰδίου. "Royal Letters in Beroea", *BSA* 40 (1939-1940) 14-16, τοῦ ἰδίου. "Inscriptions from Beroea", *BSA* 41 (1940-1945) 105-114, τοῦ ἰδίου. "The Nerva Inscription in Beroea", *JRS* 30 (1940) 50-52, τοῦ ἰδίου. "A Letter of Hadrian in Beroea", *JRS* 30 (1940) 148-52, τοῦ ἰδίου. "Dedications to Zeus Hypsistos in Beroea", *JRS* 31 (1941) 19-23, τοῦ ἰδίου. "Epitaph of a Legionary of the *Legio XVI Flavia Firma* from Macedonia", *JRS* 31 (1941) 24-25, τοῦ ἰδίου. "High Priests and Macedoniarchs from Beroea", *JRS* 33 (1943) 39-44, τοῦ ἰδίου. "L. Calpurnius Piso", *AJA* 48 (1944) 76-77, τοῦ ἰδίου. "Inscriptions from Beroea", *Hesperia* 13 (1944) 23-29.

82. Ἀναφορὲς ἐκτάκτου ἐπιμελητοῦ ἀρχαιοτήτων Ἀ. Πολυμένη τῆς 6ης Ἰουνίου 1939, καὶ τῆς 31ης Ἰανουαρίου 1940 πρὸς τὸν ἑφορο ἀρχαιοτήτων Μακεδονίας Ν. Κοτζίᾳ καὶ ἀναφορὰ τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1939 τοῦ τελευταίου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας (ἀρ. πρωτ. 611).

83. Ἀναφορὰ τῆς 18ης Ἰουλίου 1940 τοῦ ἐκτάκτου ἐπιμελητοῦ ἀρχαιοτήτων Ἀ. Πολυμένη πρὸς τὸν ἑφορο ἀρχαιοτήτων Μακεδονίας Ν. Κοτζίᾳ.

84. Ἀναφορὰ τοῦ γυμνασιάρχῃ Βεροίας πρὸς τὸν Ν. Κοτζίᾳ τῆς 27ης Ἰανουαρίου 1939, αἴτηση τῶν Π. Βουζουλίδου καὶ Ἱ. Χαρισιάδου γιὰ τὴν ἐκτέλεση ἀνασκαφῆς στὸ οἰκόπεδό τους, ποὺ διαβιβάζεται στὸν Ν. Κοτζίᾳ ἀπὸ τὸν δήμαρχο Βεροίας τὴν 26η Φεβρουαρίου 1940, αἴτηση τῆς 8ης Ἀπριλίου 1940 τοῦ Ν. Κοτζίᾳ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας γιὰ τὴν ἀνάθεση τῆς ἀνασκαφῆς στὸν ἴδιον, ἔγκριση τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς ἀνασκαφῆς μὲ ἡμερομηνία 3 Ἰουλίου 1940.

85. Ν. Κοτζίᾳ, "Ἀνασκαφαὶ Βεροίας καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν εὐρήματα", *ΑΕ* 1953-1954 III, 167-75.

86. O. Walter, "Archäologische Funde", *AA* 57 (1942) 172-87. Γιὰ τὶς δύο αὐτὲς ἀνασκαφές, πρβλ. Χ.Ι. Μακαρόνα. "Χρονικὰ ἀρχαιολογικά", *Μακεδονικά* 2 (1941-52) 626-27.

87. Ἐπιστολὴ Χ. Μακαρόνα πρὸς H. von Schönebeck ὑπ' ἀρ. πρωτ. 277 τῆς 12ης Δεκεμβρίου 1941.

ἀξιοθρηνήτως βάνανυσον τρόπον ἀπορριφθεῖσαι εἰς ἓνα λάκκον τῆς αὐλῆς τοῦ ναοῦ ἐκαλύφθησαν δι' ἀπορριμμάτων καὶ τῆς κόπρου τῶν ζώων. Αἱ ἐξ αὐτῶν δυσμετακόμιστοι κατετεμαχίσθησαν"⁸⁸. Ἐπιτροπὴ ἀποτελούμενη ἀπὸ τοὺς Ν. Παππαδάκι, Ἀ. Ξυγγόπουλο καὶ Χ. Μακαρόνα, πού ἀπεστάλη ἐσπευσμένα στὴν Βέροια, μπόρεσε μόνον νὰ διαπιστώσει τὴν καταστροφὴ⁸⁹.

Λίγο μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, τὸ θέρος τοῦ 1945, ὁ Χ. Μακαρόνας περιηγεῖται τὴν Ἔδεσσα, τὰ Λευκάδια καὶ τὴν Βέροια γιὰ τὴν διαπίστωση τῶν ἐκεῖ συνθηκῶν φυλάξεως τῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν. Γιὰ τὴν τελευταία γράφει στὴν ἀναφορὰ του: "Αἱ ἀρχαιο-τητες εἶναι ἀξιοθρηνήτως διεσπαρμέναι τῇδε κακεῖσαι, ἥτοι εἰς μίαν ἀποθήκην τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως, εἰς τὸ μητροπολιτικὸν κτήριο, εἰς τὸ Γυμνάσιον, εἰς τὸ ἐπιτροπικὸν τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου, εἰς τὸν ὀπισθεν τοῦ Δικαστηρίου χώρον καὶ ἄλλαχοῦ. Ἐξ ἄλλου τὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γενόμενα εὐρήματα εἴτε τυχαίως εἴτε ἐξ ἀνασκαφῶν παραμένουν κατὰ τὸν τόπον τῆς εὐρέσεως καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ ὑπαίθρον...", προτείνει δὲ τὴν ἴδρυση ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς εἴτε στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη εἴτε στὸ Βακαρὲ Μεδρεσὲ Τζαμί εἴτε σὲ οἰκόπεδο πού παραχωροῦσε ὁ Δῆμος κοντὰ στὴν Ἑλλά⁹⁰.

Τὰ γεγονότα πού ἀπὸ τὸ 1946 ἕως τὸ 1949 καθήμαξαν τὴν Μακεδονία δὲν ἐπέτρεψαν τὴν πραγματοποίησιν καμμιάς ἀπὸ τὶς προτάσεις τοῦ Μακαρόνα⁹¹. Τὸ 1947 ὁ ἐπιμελητὴς Β. Καλλιπολίτης μετεκόμισε ὅλες τὶς ἀρχαιοτήτες στὸν ναὸ τῆς Παναγίας τῆς Κυρι-ώτισσας (τῆς Μικρῆς), καθιστώντας τες ἔτσι προσιτὲς στοὺς ἐπισκέπτες⁹². Καρπὸς τῆς θητείας του στὴν Βέροια, ὅπου λόγῳ τῶν γεγονότων εἶχε μεταφερθεῖ ἡ ἔδρα τῆς Ἐφορείας Δυτικῆς Μακεδονίας καὶ στὴν ὁποία ἐκτελοῦσε καθήκοντα προϊσταμένου⁹³, εἶναι καὶ οἱ δημοσιεύσεις κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη τριῶν ἄρθρων μὲ τρεῖς ἀδημοσίευτες ἐπιγραφὰς ἀντίστοιχα⁹⁴. Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴν ἦλθε τυχαία στὸ φῶς καὶ ὁ γυμνασιαρχικὸς νόμος τῆς πόλεως, οἱ περιπέτειες τῆς ἐκδόσεως τοῦ ὁποίου ἐξιστοροῦνται ἄλλοῦ⁹⁵.

Τὸ 1949 διαδέχθηκε στὴν Βέροια τὸν Καλλιπολίτη ὁ Μ. Ἀνδρόνικος, ὁ ὁποῖος παρέμεινε στὴν θέση αὐτὴν μέχρι τὸ 1953. Κατὰ τὴν ἐκεῖ θητεία του φρόντισε γιὰ τὴν περισυλλογὴ ἀρχαιοτήτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τῆς ἐλληνιστικῆς ἀπελευθερωτικῆς ἐπιγραφῆς πού ἐλάνθανε ἀπὸ δεκαετίες σὲ κτῆμα στὸν Πράσινο Κήπο⁹⁶. Σ' ἓνα μικρὸ ἀλλὰ πολὺτιμο πόνημα ὑπὸ τὸν τίτλο Ἀρχαῖαι Ἐπιγραφαὶ Βεροίας ὁ Ἀνδρόνικος δημοσίευσε μὲ ἀκρίβεια καὶ ἐμβριθῆ σχόλια τὴν ἐπιγραφὴ αὐτὴν καθὼς καὶ ἄλλες ὀκτὼ ἐπιγραφὰς πού εἶχαν προκύψει ἀπὸ τὶς προπολεμικὲς ἀνασκαφές⁹⁷.

Μετὰ τὸν Ἀνδρόνικο τὴν εὐθύνη γιὰ τὶς ἀρχαιοτήτες τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας ἀναλαμβάνει ὁ Φ. Πέτσας, ἀρχικὰ ὡς ἐπιμελητὴς ὑπὸ τὸν κατ' ἀνάθεσιν ἔφορο Χ. Μακαρόνα καὶ ἀπὸ τὸ 1957 ὡς ἔφορος, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν βοήθεια τοῦ ὁλόψυχα

88. Χ.Ι. Μακαρόνα, "Χρονικὰ ἀρχαιολογικά", *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 626.

89. Βλ. ἔκθεσι τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας τῆς 4ης Μαΐου 1942.

90. Ἐκθεσι τοῦ Χ. Μακαρόνα πρὸς τὴν Γενικὴ Διοίκησιν Κεντρικῆς Μακεδονίας ὑπ' ἀρ. πρωτ. 126, τῆς 14ης Ἰουλίου 1945.

91. Βλ. νέα ἐκτενὴ ἔκθεσι τοῦ Χ. Μακαρόνα πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας ὑπ' ἀρ. πρωτ. 9 τῆς 17ης Ἰανουαρίου 1946, μὲ λεπτομερὴ περιγραφὴ τῆς ἐπικρατοῦσης καταστάσεως καὶ ὁλοκληρωμέναις προτάσεις γιὰ τὴν βραχυπρόθεσμη καὶ μακροπρόθεσμη ἐπίλυσι τοῦ προβλήματος τῆς στεγασεως τῶν ἀρχαιοτήτων. Μερικὲς ἀπὸ τὶς παρατηρήσεις του εἶναι ἀκόμη ἐπικαίρες: "Τὸ πλῆθος τῶν ἐπιγραφῶν, τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, τῶν γλυπτῶν, τῶν βωμῶν κλπ. ἀρχαίων, τὰ ὁποῖα συναντᾷ τις ὅθενδήποτε καὶ ἂν διαβῇ, οἱ πεντήκοντα περίπου βυζαντινοὶ ναοὶ μὲ τὰς θαυμασίας τοιχογραφίας των, ἅπαντες σχεδὸν ἀδημοσίευτοι, τὰ παλαιὰ στίτια –ἀπὸ τὰ καλύτερα καὶ ἀντιπροσωπευτικώτερα δείγματα τοῦ βορειοελλαδικοῦ τύπου– ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ ἔχουν κηρυχθῆ διατηρητέα, μᾶς δίδουν μὲν τὸ δικαίωμα νὰ θεωρῶμεν τὴν Βέροϊαν ὡς δευτέραν πόλιν τῆς Μακεδονίας ἐξ ἀπόψεως ἀρχαιολογικῆς, ἀλλὰ μᾶς ἐπιβάλλουν συγχρόνως καὶ ἀναλόγους ὑποχρεώσεις".

92. Χ. Μακαρόνα, "Χρονικὰ ἀρχαιολογικά", *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 626.

93. Πρβλ. Χ. Μακαρόνα, "Χρονικὰ ἀρχαιολογικά", *Μακεδονικά* 7 (1966-1967) 321.

94. Β. Καλλιπολίτης, "Buste d'Olganos, héros éponyme d'un fleuve macédonien", *Mon Piot* 46 (1952) 86-91, τοῦ ἰδίου, "Épigramme inédite en mémoire d'une musicienne de Béroëa", *Studies Robinson II* 371-73, τοῦ ἰδίου, "Στίλι μετ' ἀναγραφῆς δωρεᾶς καὶ κατάλογος ἐφίβων ἐκ Βεροίας", *Γέρας Κεραμοπούλλου* 303-309.

95. Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 13-16.

96. Μ. Ἀνδρόνικου, *Τὸ χρονικὸ τῆς Βεργίνας* (Ἀθήνα 1997) 39.

97. Μ. Ἀνδρόνικου, *Ἀρχαῖαι ἐπιγραφαὶ Βεροίας* (Θεσσαλονίκη 1950).

άφροσιωμένου φύλακος αρχαιοτήτων Π. Ξυλαπετοΐδη πραγματοποιεί υπό αντίξοες συνθήκες μέσα σε μία δεκαπενταετία τιτάριο έργο για την διάσωση και ανάδειξη των αρχαιοτήτων της Βέροιας, έπιστέγασμα του οποίου υπήρξε η ανέγερση του αρχαιολογικού μουσείου της πόλεως κατά την δεκαετία του 1960⁹⁸. 'Ο έπιγραφικός πλούτος της Βέροιας είναι πλέον προσιτός στις σύγχρονες αίθουσες και τους ωραίους κήπους του νεότευκτου κτηρίου⁹⁹. Μέσα από την απρόσωπη και ξηρή υπηρεσιακή αλληλογραφία της εποχής διαφαίνεται η αγωνία του Φ. Πέτσα να ολοκληρώσει την θεμελιώδη συμβολή του με την σύνταξη εύρετηρίου, που προσκρούει στην απώλεια των σημειώσεων του Καλλιπολίτη και στην κωλυσιεργία του Μουσείου Θεσσαλονίκης¹⁰⁰. 'Η μετάθεσή του εκεί το 1965 ως εφόρου Κεντρικής Μακεδονίας τον υποχρεώνει να αφήσει το έργο του ήμιτελές, για να το φέρει εις πέρας, μετά μία βραχεία περίοδο (1965-1968) κατά την οποία προέστη της Έφορείας Δυτικής Μακεδονίας ή 'Αγγελική 'Ανδρειωμένου, ό "νεαρός και εύφυής μαθητής του 'Ανδρόνικου" -όπως τον χαρακτηρίζει ό Cormack-¹⁰¹ 'Ι. Τουράτσουλου, άλλοτε ως εφορεύων (1967-1969 και 1974-1975) και άλλοτε ως πολύτιμος βοηθός της Έφορου Αϊκατερίνης Ρωμοπούλου (1969-1973)¹⁰². Σ' αυτούς οφείλεται ή ολοκλήρωση της εκθέσεως στις αίθουσες του μουσείου και τον κήπο, με την συντήρηση και συστηματική παρουσίαση των εύρημάτων και ή από του μηδενός σχεδόν (με την βοήθεια της 'Ιριδος Τζαχίλη) σύνταξη του εύρετηρίου¹⁰³. Αυτοί επίσης άντεπεξήλθαν στον τεράστιο φόρτο εργασίας, απόρροια της πρωτοφανούς οικονομικής ανάπτυξης και παρεπόμενης οικοδομικής και αγροτικής δραστηριότητας, που έφερε στο φώς άένανη συγκομιδή αρχαιοτήτων.

'Ηδη πριν από την ίδρυση του νέου μουσείου οί έπιγραφές της Βέροιας είχαν κινήσει το ενδιαφέρον του ύφηγητού του Πανεπιστημίου Δ. Κανατσούλη, ό οποίος κατά την δεκαετία του πενήντα αφιέρωσε στην πόλη και το εκεί κατά την ρωμαιοκρατία έδρεϋον Κοινό σειρά πρωτότυπων μελετών, στις οποίες κάνει εύρύτατη χρήση δημοσιευμένου αλλά ενίοτε και άδημοσίευτου έπιγραφικού ύλικού.

Παράλληλα ό J.M.R. Cormack δέν εγκατέλειπε την ιδέα της εκπονήσεως του συντάγματος της "Τρίτης Μερίδος", όπως γνωστοποιούσε με έπιστολή του της 25ης 'Ιουνίου του 1947 προς τον υπεύθυνο για την έκδοση των έλληνικών έπιγραφών στην 'Ακαδημία του Βερολίνου G. Klaffenbach¹⁰⁴. Μετά σιωπή όκτώ έτών, με νεώτερη έπιστολή του της 23ης Φεβρουαρίου 1965 προς τον ίδιο παραλήπτη ανακοινώνει ότι έχει "γράψει το πρώτο σχέδιο για το κείμενο των περίπου 260 έπιγραφών της Βέροιας" και ότι προτίθεται να μεταβεί το φθινόπωρο στην Έλλάδα για να εργασθεί στο νέο μουσείο της Βέροιας¹⁰⁵. 'Η άποστολή τελικά πραγματοποιήθηκε το φθινόπωρο του έπομένου έτους¹⁰⁶. Στην Βέροια μέτρησε και φωτογράφησε κάθε λίθο και έλαβε μερικά έκτυπα "συμπεριλαμβανομένου

98. Πρβλ. Αϊκατερίνης Ρωμοπούλου - 'Ι. Τουράτσουλου, ΑΔ 25 (1970) Χρονικά 379.

99. Πρβλ. ταχυδρομικό δελτάριο με όψεις της Έδεσσας στο όποιο ό J.M.R. Cormack γράφει στον G. Klaffenbach: "Έν Θεσσαλονίκη τη 10η Σεπτεμβρίου 1966. 'Αγαπημένοι συνάδελφοι! 'Επήγαμε στη Θεσσαλονίκη και έμείναμε μίαν εβδομάδα. Τώρα θα φύγουμε για τη Βέροια να δουλέψουμε στο νέο Μουσείο (ένα πολν ώραίο καινούργιο). 'Υστερα θα πάμε στην Έδεσσα και έπειτα στη Νάουσα αν έχομε καιρό. 'Ελπίζομε να σας δοΰμε στο Καϊμπριτζ Σεπτ. 1967. Χαιρετίσματα πολλά! J.M.R. Cormack".

100. Έπιστολές Φ. Πέτσα προς Χ. Μακαρόνα ύπ' άρ. πρωτ. 14 της 12ης 'Ιανουαρίου 1961 και ύπ' άρ. πρωτ. 310 της 30ης 'Ιουλίου 1961 και άπαντήσεις του τελευταίου ύπ' άρ. πρωτ. 40 της 27ης 'Ιουλίου 1961 και ύπ' άρ. πρωτ. 627 της 15ης Αύγουστου 1961.

101. Σε έπιστολή του της 2ας Σεπτεμβρίου 1968 προς τον G. Klaffenbach.

102. Φ. Πέτσα, "Χρονικά αρχαιολογικά", Μακεδονικά 7 (1966-67) 280, του ίδιου, "Χρονικά αρχαιολογικά 1966-1967", Μακεδονικά 9 (1969) 102, του ίδιου, "Χρονικά αρχαιολογικά 1968-1970", Μακεδονικά 14 (1974) 217.

103. Οί δυσχέρειες προσβάσεως στο άρχείο του Μουσείου Θεσσαλονίκης έξηγοΰν πιθανώς όρισμένα λάθη που παρεισέφρησαν στο εύρετήριο, όπως ή έσφαλμένη ένδειξη του τόπου εύρέσεως των έπιγραφών ύπ' αριθ. Α 67, 68, 69, 70, 72, 74, 75, 77, 89, 90, οί όποίες, αντίθετα προς την καταγραφή, δέν προέρχονται από το οικόπεδο Κοσμίδου έπί της Πλατείας 'Ωρολογίου, αλλά από το οικόπεδο Βουζουλίδου - Χαρισιάδου στο βόρειο τείχος της πόλεως.

104. 'Η έπιστολή άπόκειται στο άρχείο της 'Ακαδημίας του Βερολίνου.

105. Φυλάσσεται στο ίδιο άρχείο.

106. Είναι το ταχυδρομικό δελτάριο με όψεις της Έδεσσας, που αναφέρεται άνωτέρω.

καὶ τοῦ πλούσιου ἀμητοῦ ἀδημοσίετου ὕλικου¹⁰⁷. Ὁ Cormack ἐπέστρεψε στὴν Βέροια τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 1968. Σὲ ταχυδρομικὸ δελτάριο μὲ ἡμερομηνία 26 Μαρτίου πρὸς τὸν Klaffenbach γράφει: "Κάνω σχέδιο τοῦ Μουσείου καὶ τῆς θέσεως τῶν λίθων καὶ φωτογραφίζω κάθε ἐπιγραφή. Ὁ Leake γνώριζε μόνον τρεῖς, ἐγὼ γνωρίζω περὶ τὶς 350, πολλές ἀδημοσίετες"¹⁰⁸. Ἀκολούθησαν νεώτερες ἀποστολὲς τὸ φθινόπωρο τοῦ ἴδιου ἔτους, τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 1969 καὶ τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 1970, κατὰ τὶς ὁποῖες ἐργάσθηκε ἰδίως στὴν Πιερία, ἀλλὰ καὶ στὸ μουσεῖο τῆς Βέροιας γιὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ἐκδόσεως τοῦ γυμνασιάρχικου νόμου¹⁰⁹, τὸν ὁποῖον παρουσίασε σὲ ἀνακοίνωσή του τὸν Αὐγουστο τοῦ 1973 στὸ Β' Διεθνὲς Συμπόσιο τῆς Ἀρχαίας Μακεδονίας¹¹⁰.

Ὁ Cormack ἀπεβίωσε αἰφνιδίως τὴν 2α Ἰουνίου 1975¹¹¹. Ἡ συνέχεια τῆς τύχης τοῦ συντάγματος τῆς Τρίτης Μερίδος ἔχει περιγραφεῖ στὸν Πρόλογο. Μένει νὰ μνημονευθοῦν οἱ πρόσφατες ἐκδόσεις μεμονωμένων ἢ συνόλων ἐπιγραφῶν, διὰ βραχέων μόνον, καθὼς ἡ ἐπανέκδοσις τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Δελτίου ἀπὸ τὸ 1960, τοῦ *Supplementum Epigraphicum Graecum* ἀπὸ τὸ 1976 καὶ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἔργου στὴ Μακεδονία καὶ Θράκη ἀπὸ τὸ 1987 καθιστοῦν εὐκόλα προσιτὲς τὶς σχετικὲς πληροφορίες σὲ κάθε ἐνδιαφερόμενο.

Χαρακτηριστικὸ τῆς μετὰ τὸ 1975 περιόδου εἶναι ἡ θεαματικὴ αὐξηση τῆς ἐλληνικῆς συμβολῆς στὴν δημοσίευση τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Βέροιας. Τὸ φαινόμενο ὀφείλεται στὴν ἀλματώδη ἀνάπτυξη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας καὶ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἀφ' ἑνὸς καὶ στὴν λειτουργία ἀπὸ τὸ 1979 τοῦ Κέντρου Ἑλληνικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς Ἀρχαιότητος στὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἑρευνῶν ἀφ' ἑτέρου. Στὶς συνεχιζόμενες δημοσιεύσεις τοῦ Τουράτσογλου¹¹² προσετέθησαν αὐτὲς τοῦ ἐπιμελητοῦ Π. Πάντου¹¹³, ποὺ τὸν διαδέχθηκε στὴν Βέροια, καὶ ἀργότερα τῆς νέας ὑπευθύνου γιὰ τὴν Βέροια ἐπιμελήτριας Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, ἡ ὁποία μόνη ἢ σὲ συνεργασία ἐξέδωσε νέα καὶ σπουδαῖα εὐρήματα¹¹⁴. Στὰ μέλη τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ἐ. Βουτυρᾶ¹¹⁵, καὶ Π. Νίγδελ¹¹⁶ ὀφείλεται ἐπίσης ἡ δημοσίευση νέων ἢ ἡ ἐπανέκδοσις μὲ σημαντικὲς

107. Ἐπιστολὴ τοῦ J.M.R. Cormack πρὸς τὸν Klaffenbach μὲ ἡμερομηνία 22 Ὀκτωβρίου 1966, ἡ ὁποία φυλάσσεται στὰ ἀρχεῖα τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου.

108. Ἀπόκειται στὸ ἴδιο ἀρχεῖο.

109. Ἐπιστολὲς τῆς 3ης Ἀπριλίου 1969, 4ης Μαΐου 1969 καὶ 25ης Ἀπριλίου 1970 πρὸς τὸν G. Klaffenbach, ποὺ ἀπόκεινται στὰ ἀρχεῖα τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου.

110. J.M.R. Cormack, *Ἀρχαία Μακεδονία II* (Θεσσαλονίκη 1977) 139-49.

111. Βλ. νεκρολογία τοῦ J.M.R. Cormack ἀπὸ τὸν G. Daux, *Studies Edson* 13-14.

112. Ἰ. Τουράτσογλου, "Μιλιάρια τοῦ Μουσείου Βεροίας", *Μακεδονικά* 9 (1969) 317-22, τοῦ ἴδιου, "Δύο νέαι ἐπιγραφικαὶ μαρτυρίαι περὶ τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων κατὰ τὸν τρίτον μεταχριστιανικὸν αἰῶνα", *Ἀρχαία Μακεδονία I* (Θεσσαλονίκη 1970) 280-90, τοῦ ἴδιου, "Προσθήκαι καὶ διορθώσεις εἰς ἐκδομένους ἐπιγραφὰς ἐκ Βεροίας", *ΑΑΑ* 4 (1971) 207-210, τοῦ ἴδιου, "Νέος κατάλογος ἐφήβων ἐκ Βεροίας", *ΑΔ* 26 (1971) *Μελέται* 128-32, τοῦ ἴδιου, "Προσθήκαι καὶ διορθώσεις εἰς ἐκδομένους ἐπιγραφὰς ἐκ Βεροίας", *Μακεδονικά* 12 (1972) 66-70, τοῦ ἴδιου, "Πατερῖνος Ἀντιγόνου, ἥρως. Ὑστεροελληνιστικὴ στήλη ἀπὸ τὴν Βέροια", *Κέρνος: Τιμητικὴ προσφορὰ στὸν καθηγητὴ Γεώργιο Μπακαλάκη* (Θεσσαλονίκη 1972) 153-59, τοῦ ἴδιου, "Ἀπὸ τὴν πολιτεία καὶ τὴν κοινωνία τῆς ἀρχαίας Βεροίας: Ἐπιγραφικὲς σημειώσεις", *Ἀρχαία Μακεδονία II* (Θεσσαλονίκη 1977) 481-93, τοῦ ἴδιου, "Anthroponymie Thrace en Macédoine occidentale", *Pulpudeva* 2 (1978) 128-46, τοῦ ἴδιου, "Inscriptions funéraires inédites au Musée de Véroia", *Terra Antiqua Balcanica II (Studia in honorem Chr. M. Danov)* Σόφια 1985, 418-26.

113. Π. Α. Πάντου, "Ἐννοδία Ὀσία. Θεσσαλικὴ θεὰ στὴ Βέροια", *Ἀρχαιογνωσία* 2 (1981) 96-106.

114. Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, "Μονομαχικὰ μνημεῖα στὸ μουσεῖο τῆς Βέροιας", *Ἀμνηστὸς* (Θεσσαλονίκη 1986) 33-51, τῆς ἰδίας, "Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶι, Ὑγιείαι. Ἐπιγραφικὴ μαρτυρία γιὰ τὸ Ἀσκληπιεῖο τῆς Βέροιας", *ΑΔ* 39 (1984) *Μελέται* 205-231, τῆς ἰδίας, "Ἡρακλῆς Κυναγίδας καὶ κυνηγοί. Νέα ἐπιγραφικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ Βέροια", *Ἀρχαία Μακεδονία V* (Θεσσαλονίκη 1993) 77-107, τῆς ἰδίας, "Τιμητικὲς ἐπιγραφὲς ἀπὸ τὴν ἀρχαία Βέροια", *ΑΕΜΘ* 5, 1991 (Θεσσαλονίκη 1994) 39-48, τῆς ἰδίας καὶ τοῦ Ἐμ. Βουτυρᾶ, "New Documents from the Sanctuary of Herakles Kynagidas at Beroia", *Ἐπιγραφὲς τῆς Μακεδονίας* (Θεσσαλονίκη 1996) 13-39, τῆς ἰδίας, "Ἡ Αἰστρεατῶν πόλις: the First Epigraphical Evidence from Beroea", *Μνήμη Μανόλη Ἀνδρόνικου* (Θεσσαλονίκη 1997) 7-17, πρβλ. καὶ τὴν ἐργασία τῆς συναδέλφου τῆς Αἰκατερίνης Ἰζαναβάρη, "Ἡ λατρεία τῶν Αἰγυπτίων Θεῶν στὴ Βέροια", *Ἀρχαία Μακεδονία V* (Θεσσαλονίκη 1993) 1671-82.

115. E. Voutiras, "Bemerkungen zu zwei makedonischen Freilassungsurkunden", *Tyche* 1 (1986) 227-33 βλ. καὶ προηγούμενη σημείωσις.

116. Π. Νίγδελ, "Μία νέα ἐπιγραφικὴ μαρτυρία γιὰ τὸν Ἀρχιερεὰ τοῦ Κοινοῦ τῶν Μακεδόνων Τ. Κλαύδιον Πετερίωνα", *Τεκμήρια* 1 (1995) 179-83, τοῦ ἴδιου, "Oberpriester und Gymnasiarchen im Provinziallandtag Makedoniens: eine neue Ehreninschrift aus Beroia", *Klio* 77 (1995) 170-83.

βελτιώσεις και έμβριθη σχόλια ήδη γνωστών επιγραφών. Τέλος, οί έρευνήτεις του ΚΕΡΑ Άργυρώ Τατάκη¹¹⁷ και Μ.Β. Χατζόπουλος¹¹⁸ εξέδωσαν νέες επιγραφές, έπανεξέδωσαν παλαιές, ή δέ πρώτη δημοσίευσε βάσει των επιγραφών την προσωπογραφία των αρχαίων Βεροιαίων, σταθμό στην αναδίφηση της ιστορίας της πόλεως και πραγματικό "όδηγό" της κοινωνίας της αρχαίας Βέροιας¹¹⁹. Η επισκόπηση των πρόσφατων επιγραφικών εξελίξεων θά ήταν άτελής άν δεν εξήρετο ή συμβολή του Γάλλου συναδέλφου D. Feissel, ό όποιος, μαζί με τον M. Sève, όχι μόνον έφερε στο φώς τους λησμονημένους επιγραφικούς θησαυρούς του Ch. Avezou¹²⁰, αλλά προσέφερε και την άπαραμύλλη σέ ακρίβεια και σοφία έκδοση των παλαιοχριστιανικών επιγραφών της Βέροιας στα πλαίσια του ύποδειγματικού του έργου *Recueil des inscriptions chrétiennes de Macédoine*¹²¹.

117. Άργυρώς Τατάκη, "Αφροδίτη Εύσχίμων από την Βέροια", *Άρχαιογνωσία* 7 (1991-1992) 135-40.

118. Ph. Gauthier - M.B. Hatzopoulos, *La loi gymnasiarchique de Béroia* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 16 Άθήνα 1993), και M.B. Hatzopoulos, *Cultes et rites de passage en Macédoine* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 19 Άθήνα 1984).

119. Argyro B. Tataki, *Ancient Beroea: Prosopography and Society* ("ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ" 8 Άθήνα 1988).

120. D. Feissel - M. Sève, "Inscriptions de Macédoine", *BCH* 112 (1988) 449-66.

121. D. Feissel, *Recueil des inscriptions chrétiennes de Macédoine*. Supplement VIII του *BCH* (Άθήνα 1983).

ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΣ

1. Γεωγραφικά όρια

Ο παρών τόμος αποτελεί τὸ πρῶτο τεῦχος τοῦ συντάγματος τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Κάτω Μακεδονίας μεταξὺ Βερμίου ὄρους καὶ Ἀξιοῦ ποταμοῦ ἢ τῆς "Τρίτης Μερίδος", ὅπως ἔχει ἐπικρατήσει νὰ ἀποκαλεῖται καὶ τῆς ὁποίας ὁ Διόδωρος παραδίδει τὸν ἐξῆς ὀρισμό: *Τρίτον, ὃ περιέχει κατὰ δυσμὰς μὲν ὁ Πηνειὸς ποταμὸς, κατὰ δὲ ἄρκτον τὸ λεγόμενον Βέρ(μ)ον ὄρος, προστεθέντων καὶ τινων τόπων τῆς Παιονίας, ἐν οἷς καὶ πόλεις ἀξιόλογοι Ἔδεσσα καὶ Βέροια*¹. Προηγουμένως εἶχε ἀναφέρει τὸν Ἀξιὸ ποταμὸ ὡς δυτικὸ ὄριο τῆς Δευτέρας Μερίδος καί, κατὰ συνέπειαν, ὡς ἀνατολικὸ τῆς Τρίτης. Ἔτσι τὰ ὅρια τῆς Τρίτης Μερίδος, "τοῦ λίκνου τῆς μακεδονικῆς δυνάμεως" κατὰ τὴν εὐστοχη διατύπωση τοῦ Α. Delacoulonche², περιγράφονται σαφῶς ἀπὸ τὴν φιλολογικὴ παράδοση πού ἀνάγεται στὸν Πολύβιο, ἀλλὰ γνωρίζομε μόνον ἀπὸ τὸν Διόδωρο καὶ τὸν Τίτο Λίβιο³, μὴ ἀφήνοντας καμμίαν ἀμφιβολία –ἐφ' ὅσον βέβαια γίνεαι ὁ ἀπαραίτητος ἀναπροσανατολισμὸς τοῦ χάρτη⁴– ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ τμήμα τῆς Μακεδονίας πού περικλείεται ἀπὸ τὸν Ἀξιὸ ποταμὸ καὶ τὸν Θερμαϊκὸ Κόλπο ἀνατολικά, τὸ ὄρος Βέρμιον δυτικά καὶ τὸν Πηνειὸ ποταμὸ νότια. Θὰ μπορούσε νὰ προβληθεῖ ἡ ἀντίρρηση ὅτι ἡ διαίρεση τῆς Μακεδονίας σὲ μερίδες ἦταν πολὺ ἐφήμερη γιὰ νὰ ἀποτελέσει βάση τῆς κατατάξεως ἐπιγραφικοῦ ὕλικου ἐκτεινόμενου σὲ χίλια καὶ πλέον χρόνια, ἀπὸ τὸν πέμπτον αἰῶνα π.Χ. ἕως τὸν ἕκτον αἰῶνα μ.Χ. Στὴν πραγματικότητα ὅμως ἡ διαίρεση αὕτη εἶχε πολὺ μεγαλύτερη διάρκεια ἀπὸ ὅτι συνήθως πιστεύεται. Ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ μερίδες ὡς διοικητικὲς ὑποδιαίρεσεις ἐπέζησαν αἰῶνες μετὰ τὴν ἱδρυση τῆς ρωμαϊκῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας⁵, ἀφ' ἑτέρου δέ, ὅπως ὑποστηρίχθηκε πρόσφατα⁶, δὲν πρόκειται γιὰ ρωμαϊκὸ δημιούργημα, ἀλλὰ γιὰ τὴν συνέχιση –μὲ διαφορετικὸ ὄνομα– διοικητικοῦ συστήματος χρονολογούμενου ἀπὸ τὴν βασιλεία τοῦ Φιλίππου Β'. Κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἀνεξαρτησίας ἡ Κάτω Μακεδονία μεταξὺ τοῦ Βερμίου ὄρους καὶ τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ, ἢ μεταγενέστερη Τρίτη Μερὶς, ἔφερε τὸ ὄνομα τῆς Βοττίας καὶ περιελάμβανε, ἐκτὸς τῆς καθαυτὸ Βοττίας, τὴν Πιερία, τὴν Ἀλμωπία καὶ τὴν νοτιώτερη Παιονία κατὰ μῆκος τῆς δυτικῆς ὁχθῆς τοῦ Ἀξιοῦ, περιοχὲς τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἦσαν σχηματισμένα ἀπὸ τὰ ἐθνικὰ τῶν φύλων πού τις κατοικοῦσαν πρὶν ἀπὸ τὴν μακεδονικὴν κατάκτηση. Οἱ περιοχὲς αὐτὲς πάλι, στὸ σύνταγμα, ὅπως καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὑποδιαιροῦνται σὲ πόλεις, κάθε μία μὲ τὴν πολιτικὴν τῆς χώρας⁷.

Ἡ ἐκδοση τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Κάτω Μακεδονίας μεταξὺ τοῦ Βερμίου καὶ τοῦ Ἀξιοῦ γίνεται σὲ δύο τεύχη γιὰ προφανεῖς λόγους. Ἦταν πρακτικῶς ἀδύνατον οἱ περὶ τὴς 1.150 ἐπιγραφὲς τῆς περιοχῆς, ἐξαιρουμένων δηλαδὴ τῶν κειμένων τοῦ ἱεροῦ τῆς Λευκόπετρας καὶ τῆς πόλεως τοῦ Δίου, γιὰ τὰ ὁποῖα γίνεται λόγος κατωτέρω, νὰ περιληφθοῦν σ' ἓνα τόμο. Ἔτσι, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ δυσκολώτερο μέρος, τὸ πρῶτο τεῦχος περιέχει τὴς ἐπιγραφὲς τῆς Βέροιας καὶ τῆς χώρας τῆς, ὅπως αὕτη ὀρίσθηκε σὲ προηγούμενο κεφάλαιο

1. Διοδ. 31.8.8.

2. Delacoulonche, "Berceau".

3. Λιβ. 45.29.8.

4. Πρβλ. Hammond, *Macedonia* I 73-74.

5. Πρβλ. ἐπιγρ. ἀρ. 61, 64 καὶ ἴσως 488.

6. Hatzopoulos, *Institutions* I 231-60.

7. Αὐτόθι 123.

(βλ. σελ. 44-46, άνωτέρω), πού άποτελούν τó κατá πολú σημαντικóτερο ήμισυ τοú συνόλου ύλικού.

Οί επιγραφές τοú ιεροú τής Λευκόπετρας, άν και άνήκουν στην χώρα τής Βέροιας, δημοσιεύονται σέ χωριστό τόμο γιά λόγους πνευματικών δικαιωμάτων, αλλά, γιά νά άρθοún εν μέρει τά μειονεκτήματα τής διασπάσεως τοú ύλικού, τά πλήρη εύρετήρια κυρίων όνομάτων και προσηγορικών έμπεριέχονται και στά εύρετήρια τοú παρόντος τεύχους⁸.

Στό δεύτερο τεύχος τοú συντάγματος θά περιληφθοún οί επιγραφές τής λοιπής Βοττίας: Αίγεων, Άλώρου, Μίεζας, Μαρινίας, Σκύδρας, Έδεσσας, Κύρρου, Τύρισσας, Πέλλας, Ίχνων, Άλλάντης (περί τίς 500) και έπίσης τής Άλμωπίας, τής κάτω Παιονίας και τής Πιερίας πλην τοú Δίου, πού προτίθεται νά δημοσιεύσει τó Πανεπιστήμιο τής Θεσσαλονίκης (περί τίς 150), δηλαδή συνολικά περί τά 650 επιγραφικά κείμενα.

2. Χρονολογικά όρια

Άπό χρονολογική άποψη, τó τεύχος τής Βέροιας περιλαμβάνει όλες τίς άρχαίες επιγραφές, έλληνικές και λατινικές, άπό τίς άρχές τοú τέταρτου αιώνας π.Χ., όποτε χρονολογείται ή πρωιμώτερη⁹, μέχρι τó τέλος τοú δευτέρου τέταρτου τοú έκτου αιώνας μ. Χ., όποτε άνάγεται ή όψιμώτερη άκριβώς χρονολογημένη επιγραφή¹⁰. Η συμπερίληψη τών επιγραφών τής ύστερης άρχαιότητας στο τεύχος άποτέλεσε άντικείμενο προβληματισμού όχι τόσο λόγω τής ιδιαιτερότητας "τοú πολιτισμού, τών θεσμών, τοú λεξιλογίου πού μαρτυρούν"¹¹ —πρόβλημα τó όποιο άντιμετωπίζεται— όσο λόγω τής πρόσφατης δημοσιεύσεως τής συλλογής τών χριστιανικών επιγραφών τής Μακεδονίας άπό τόν D. Feissel, ή όποία περιλαμβάνει ύποδειγματική έκδοση και εκείνων τής Βέροιας¹². Τó γεγονός ότι είχαμε συλλέξει 13 επιγραφές πέραν τών 23 πού είχε εκδώσει ό Feissel μάς ώθησε, γιά λόγους πληρότητας, νά (άνα)δημοσιεύσουμε τó σύνολο τοú ύλικού αúτης τής περιόδου μέ σύντομο ύπομνηματισμό, ό όποίος κατ' ούδένα τρόπο δέν προτίθεται νά συναγωνισθεί σέ έμβριθεία εκείνον τοú Γάλλου συναδέλφου μας.

3. Ύπόβαθρο

Στό άνά χείρας τεύχος περιλαμβάνονται μόνον επιγραφές χαραγμένες επί λίθου, όχι δέ χαράγματα σέ μετάλλινα ή κεραμικά σκεύη (*instrumentum domesticum*) ή γραπτές επιγραφές (*dipinti*). Γιά τήν πληρότητα τής πληροφορήσεως τοú άναγνώστη, τά όνόματα ή οί λέξεις πού περιέχονται σέ τέτοιου είδους κείμενα άποδελτιώθηκαν και αúτες στά οικεία εύρετήρια¹³.

4. Κατάταξη

Οί επιγραφές κατατάσσονται κατá τά είωθότα, λαμβάνοντας ύπ' όψιν τίς εύστοχες παρατηρήσεις τοú L. Robert στην βιβλιοκρισία τοú συντάγματος τών επιγραφών τής Θεσσαλονίκης. Προηγούνται ό γυμνασιαρχικός νόμος και τά ψηφίσματα (άρ. 1-2), έπονται δέ οί έπιστολές βασιλέων και οί έπιστολές ή διατάγματα Ρωμαίων αυτοκρατόρων ή διοικητών (άρ. 3-15). Οί "λόγοι" τοú ιεροú τοú Άπόλλωνος, Άσκληπιού και Ύγείας

8. Πρβλ. M.B. Hatzopoulos, "Les inscriptions du sanctuaire de la Mère des Dieux Autochtone à Leukopetra: Consécration d'esclave par une dame de Kyrrhos", *ŽAnt* 47 (1997) 1-12.

9. Έπιγρ. άρ. 147.

10. Έπιγρ. άρ. 438. Ένδεχομένως άκόμη μεταγενέστερη είναι ή άρ. 443.

11. L. Robert, "Les inscriptions de Thessalonique", *RevPhil* 48 (1974) 187-88.

12. Feissel, *Recueil*.

13. Βλ. Μακεδονικά 2 (1941-52) 628, άρ. 66, *BullEpigr* 1939, 11, *SEG* 24 (1969) 504, 522, *AD* 32 (1977) *Χρονικά* 221 και 227, *SEG* 35 (1985) 733-734, *SEG* 36 (1986) 609, *SEG* 39 (1989) 576 και χρυσό ένεπίγραφο δαχτυλίδι στο Μουσείο Βεροίας.

κλείνουν την πρώτη ένότητα (άρ. 16)¹⁴. Την δεύτερη ένότητα αποτελούν οι αναθηματικές επιγραφές, καταταγμένες κατά θεότητα (άρ. 17-39), καθώς και δύο κτητορικές και τρεις άλλες άβέβαιες (άρ. 40-44), και οι απέλευθερωτικές, καθώς ως επί το πλείστον πρόκειται για απέλευθερώσεις δι' αναθέσεως (άρ. 45-57). Η τρίτη ένότητα αποτελείται από τιμητικές επιγραφές, είδος στο οποίο είναι ιδιαίτερος πλούσια η Βέροια. Παρατίθενται κατά σειράν τα κείμενα προς τιμήν βασιλέων, Ρωμαίων αυτοκρατόρων ή διοικητών και συγγενών τους και κατόπιν εκείνα προς τιμήν Μακεδόνων αρχιερέων και αγωνοθετών του Κοινοῦ, μακεδονιαρχών, συνέδρων κ.λπ. εκ μέρους του Κοινοῦ, τῆς πόλεως, φυλῶν, συλλόγων και ιδιωτῶν (άρ. 58-133). Η τέταρτη ένότητα συνίσταται από καταλόγους κυνηγῶν του Ἡρακλέους Κυναγίδα, ἐφήβων¹⁵, νικητῶν ἀγώνων και ἀδιάνωστους (άρ. 134-146). Ἔπονται ὡς πέμπτη ἐνότης οἱ ἐπιτύμβιες ἐπιγραφές, πού εἶναι και οἱ πολυαριθμότερες, καταταγμένες σύμφωνα με τὸ τυπικό τους, τὸ ὁποῖο ἀκολουθεῖ ἐν πολλοῖς χρονολογική ἐξέλιξη. Πρῶτα ἐκείνες με μόνο τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ ἀρχικά στήν ὀνομαστική, ἀργότερα στήν δοτική, ἀλλὰ και τὴν γενική, και τὴν αἰτιατική. Ἐπειτα με τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ στίς ἴδιες πτώσεις και τὴν προσθήκη τῆς λέξεως ἥρως ἢ χαῖρε (άρ. 147-207). Τὸ σύνολο αὐτό, πού ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀνήκει στήν ἐλληνιστική περίοδο, ἀκολουθεῖται ἀπὸ τίς ἐπιτύμβιες με τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ στήν δοτική ἢ σπανιώτερα στήν αἰτιατική ἢ τὴν γενική και τὸ ὄνομα τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ μνημείου στήν ὀνομαστική (ἢ κάθε ὁμάδα σὲ ἀλφαβητική σειρά), τύπος χαρακτηριστικός τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων (άρ. 208-324). Ὁ τύπος αὐτὸς μπορεῖ νὰ διευρύνεται με τὴν χρονολογία ἢ με στοιχεῖα γιὰ τὴν ἡλικία και ἐν γένει τὴν ζωὴ ἢ τίς συνθήκες θανάτου τοῦ νεκροῦ (άρ. 325-333). Ἀλλή δυνατὴ προσθήκη ἀποτελεῖ ἡ λέξη ἥρως και χαῖρε(τε) ἢ εὐτύχει (άρ. 334-363). Ἰδιαίτερες περιπτώσεις συνιστᾷ ἡ μνεῖα τοῦ εἵδους τοῦ μνημείου, προστίμου, θρησκευτικοῦ ἢ ἐπαγγελματικοῦ συλλόγου, ἢ τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ νεκροῦ (άρ. 364-373). Γιὰ τὴν διευκόλυνση τῆς ἀναζητήσεως κατετάγησαν χωριστὰ τὰ ἐπιτύμβια τῶν μονομάχων, πού εἶναι ἰδιαίτερα πολυάριθμα στήν Βέροια (άρ. 374-390)¹⁶ και τὰ ἐπιγράμματα (άρ. 391-408). Ἀκολουθοῦν λίγα ἀπροσδιόριστα, ἓνα δίγλωσσο και δύο λατινικά (άρ. 409-420). Νέα μεγάλη κατηγορία αποτελοῦν οἱ ἐπιγραφές τῆς ὑστερης ἀρχαιότητος, οἱ ὁποῖες παρατίθενται ἐνιαῖα, ἀνεξαρτήτως διπλωματικῆς κατηγορίας, γιὰ τοὺς λόγους πού ἐκτίθενται ἀνωτέρω (άρ. 421-455). Τίς ἐπιγραφές τῆς πόλεως κλείνουν τὰ ἀδιάνωστα σπαράγματα (άρ. 456-479). Τέλος, ἀκολουθοῦν οἱ ἐπιγραφές τῆς χώρας τῆς Βέροιας, με πρῶτα τὰ μιλιάρια (άρ. 480-487), και στήν συνέχεια καταταγμένες κατά τόπο εὐρέσεως (άρ. 488-512).

5. Σύνταξη λημμάτων

Κάθε ἐπιγραφικό λῆμμα περιλαμβάνει πληροφορίες γιὰ τὸν τόπο φυλάξεως και τὸ ἱστορικό τῆς εὐρέσεως (ἢ και ἀπώλειας) τοῦ μνημείου¹⁷ και περιγραφή του σύντομη, δεδομένου ὅτι ἔχει γίνει προσπάθεια ἀπεικονίσεως εἴτε τοῦ ἴδιου εἴτε ἐκτύπου ἢ πανομοιότυπου ἀπογράφου του στοὺς πίνακες πού κλείνουν τὸν τόμο. Ἡ βιβλιογραφία παρατίθεται κατὰ τὸ "γενετικό" σύστημα, διακρίνοντας μεταξὺ ἐκδόσεων κατόπιν αὐτοψίας ἢ ἐπὶ τῇ βάσει φωτογραφίας ἢ ἀπογράφου και ἀπλῶν ἀναδημοσιεύσεων, πού τίθενται ἐντὸς παρενθέσεων, και ἀπλῶν σχολίων, πού μνημονεύονται με τὴν ἔνδειξη "Πρβλ.". Τὰ τετράδια τῶν Wace, Avezou και Edson - Cormack ἀντιμετωπίσθηκαν ὡς ἐκδόσεις τόσο γιὰ προφανεῖς λόγους δεοντολογίας ὅσο και γιὰ λόγους πρακτικούς. Δὲν στάθηκε δυνατόν νὰ γίνει κάτι τὸ ἀνάλογο με τὰ κατάλοιπα τοῦ Cormack, ὅχι διότι μᾶς κατέστησαν προσίτα μόνον μετὰ τὴν οὐσιαστική προετοιμασία τῆς ἐκδόσεως, ὅσο διότι, πλὴν σπανιωτάτων περιπτώσεων, πού δηλώθηκαν, δὲν προσέφεραν τίποτε περισσότερο ἀπὸ τὰ τετράδια τὰ ὁποῖα εἶχε δακτυλογραφήσει ὁ Edson, και τὰ ἐκδεδομένα ἄρθρα τοῦ ἰδίου τοῦ Cormack. Μετὰ τὴν

14. Στὸ Μουσείο Βεροίας φυλάσσεται και ἄλλη ἀδημοσίευτη ἐπιγραφή με "λόγους".

15. Πρόσφατα ἀνακαλύφθηκε και ἄλλος ἐφηβικός κατάλογος, πού παραμένει ἀδημοσίευτος.

16. Ἐχουν ἀνευρεθεῖ και ἄλλη μία δεκάδα μνημείων μονομάχων, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ἀκόμη δημοσιευθεῖ.

17. Ὅπου δὲν σημειώνεται κάτι διαφορετικό, ἢ πόλη στήν ὁποία βρέθηκε ἢ ἐπιγραφή εἶναι ἡ Βέροια.

χρονολογία ακολουθεί το κείμενο της επιγραφής, στην μεταγραφή του οποίου χρησιμοποιούνται τα διακριτικά σύμβολα κατά τον τρόπο που συνιστά ο L. Robert στην εισαγωγή του έργου του *La Carie II* (Παρίσι 1954) 9-14. Συμπληρώσεις είναι φειδωλές και γίνονται μόνον όταν είναι βέβαιες ή πολύ πιθανές. Τολμηρότερες υποθέσεις των συντακτών του συντάγματος ή προγενεστέρων εκδοτών γίνονται στο κριτικό υπόμνημα που ακολουθεί με μικρότερα στοιχεία. Έν τέλει, έπονται σύντομα πραγματολογικά σχόλια, που σκοπό έχουν όχι να εξαντλήσουν τις πληροφορίες του κειμένου, φιλοδοξία ασυμβίβαστη με σύνταγμα εκατοντάδων επιγραφών, αλλά να φωτίσουν τα σημαντικότερα στοιχεία του. Για περισσότερες πληροφορίες ο αναγνώστης παραπέμπεται στην παρατιθέμενη βιβλιογραφία και ιδίως στο "άδελφό" έργο της Α. Τατάκη, που πραγματεύεται όλα τα προσωπογραφικά και ονοματολογικά ζητήματα.

Εύρετήρια κυρίων ονομάτων, χρονολογικοί κατάλογοι αρχόντων και ιερέων, εύρετήρια ελληνικού και λατινικού λεξιλογίου, θεματικός κατάλογος, σημείωμα για την γλώσσα των επιγραφών της Βέροιας, κατάλογος χρονολογημένων επιγραφών, κατάλογοι αντιστοιχιών με παλαιότερες εκδόσεις και με τόπους φυλάξεως και πίνακες με απεικονίσεις των επιγραφών καθώς και τοπογραφικό σχέδιο της Βέροιας και χάρτης της χώρας της, κλείνουν τον τόμο.

Πρέπει, τέλος να διευκρινισθεί ότι για λόγους που ανάγονται στην αρχαιολογική νομοθεσία, σύμφωνα με την οποία ο εύρετής διατηρεί επί μία δεκαετία το δικαίωμα πρώτης δημοσιεύσεως, αλλά και συναδελφικής δεοντολογίας το παρόν τεύχος κατ' αρχήν περιλαμβάνει επιγραφές που ήλθαν στο φως μέχρι το 1983. Τα λίγα μεταγενέστερα εύρηματα που περιέχονται σ' αυτό είναι είτε ιδιαίτερης σημασίας κείμενα που εντάσσουν οι ίδιοι οι έχοντες τα δικαιώματα εκδόσεως ή άλλες επιγραφές που ευγενώς μās παρεχώρησαν αγαπητοί συνάδελφοι της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας.

Η χρονολόγηση των επιγραφών βασίζεται είτε στις πληροφορίες που παρέχει το ίδιο το κείμενο είτε σε εξωτερικά κριτήρια που σχετίζονται με τα υλικά χαρακτηριστικά του ενεπίγραφου μνημείου. Πολλά κείμενα περιλαμβάνουν ρητή χρονολογία, ένδεχομένως δέ και ήμερομηνία. Κατά την περίοδο της βασιλείας ή χρονολογία δίδεται είτε με έτη βασιλείας, στα βασιλικά έγγραφα, είτε με την μνεία ενιαυσίων αρχόντων (ένιote επί πλέον και με έτη βασιλείας) στα έγγραφα των πόλεων. Η μετατροπή των έτων βασιλείας σε έτη του δικού μας χρονολογικού συστήματος είναι εύκολη, διότι είναι ως επί το πλείστον γνωστό το έτος θανάτου των Μακεδόνων βασιλέων, το οποίο λογίζεται ως πρώτο έτος βασιλείας του εκάστοτε διαδόχου τους. Δεδομένου ότι το μακεδονικό έτος είχε δώδεκα σεληνιακούς μήνες (Δίος, Απελλαῖος, Αὐδ(ου)ναῖος, Περίτιος, Δύστρος, Ξανδικός, Ἀρτεμῖσιος, Δαῖσιος, Πάνημος, Λῶος, Γορπιαῖος, Ὑπερβερεταῖος) και ἄρχιζε μετά την φθινοπωρινή ἰσημερία, ή αντιστοίχισή του με συγκεκριμένο έτος του δικού μας χρονολογικού συστήματος είναι δυνατή μόνον όταν ή μακεδονική χρονολογία αναφέρει και τον μήνα. Αντιθέτως, μη διαθέτοντας πλήρεις καταλόγους των έπωνύμων ιερέων του Ἀσκληπιοῦ και των ἐπιστατών και ἀργότερα των πολιταρχών της πόλεως ή των στρατηγών της Βοττίας, δέν μās είναι δυνατόν να μετατρέψομε τις σχετικές ένδείξεις σε έτη του δικού μας χρονολογικού συστήματος. Μετά την καταστολή της επαναστάσεως του Ἀνδρίσκου οἱ Ρωμαῖοι επέβαλαν νέο χρονολογικό σύστημα με ἀφετηρία την 1η Δίου του 148 π.Χ. σ' ανάμνηση της "ἀπελευθερώσεως" της Μακεδονίας ἀπό τόν σφετεριστή. Μετά την επικράτηση του Σεβαστοῦ (Αὐγούστου) προσέθηκε και νέο σύστημα με ἀφετηρία την 1η Δίου του 31 π.Χ. σ' ανάμνηση της νίκης του Ὀκταβιανοῦ στο Ἀκτιο. Ἐνίote οἱ επιγραφές χρονολογούνται και με τα δύο συστήματα (έτους τόσου του και τόσου), με πρώτο το έτος σεβαστόν. Όταν χρησιμοποιείται ένα μόνον σύστημα αυτό ἄλλοτε μὲν χαρακτηρίζεται ως έτος σεβαστόν, ὁπότε είναι εύκολη ή χρονολόγηση, ἄλλοτε δέ παραμένει ἀχαρακτήριστο, ὁπότε μόνον ἄλλα στοιχεία ἐπιτρέπουν την ταύτισή του. Κείμενα σχετιζόμενα με την ρωμαϊκή διοίκηση χρησιμοποιούν ρωμαϊκά συστήματα, ὅπως την μνεία των ενιαυσίων ὑπάτων ή του ἀριθμοῦ των δημαρχικῶν ἐξουσιῶν των αὐτοκρατόρων, που είναι εύκολο να ἀναχθῶν στο δικό μας χρονολογικό σύστημα. Κατά τούς παλαιοχριστιανικούς χρόνους πέραν των ὑπάτων και των έτων βασιλείας των

αυτοκρατόρων γίνεται εύρεia χρήση τών ινδικτιώνων, οί όποίεσ όμωσ μόνεσ τουσ δέν επιτρέπουν τήν άναγωγή στο δικό μας σύστημα. Σπανιώτερα ή χρονολόγηση μπορεί νά γίνει έμμεσα, από άναφορά σέ ιστορικά γεγονότα γνωστά από άλλου ή από τό γενικώτερο ιστορικό πλαίσιο.

Έξωτερικά κριτήρια πού επιτρέπουν κατά προσέγγιση χρονολόγηση τής επιγραφής μπορεί νά είναι τό μνημείο τό ίδιο και τό σχήμα τών γραμμάτων. Για τήν χρονολόγηση μιās βασικής για τήν Βέροια κατηγορίας μνημείων, τών βωμών, διαθέτομε ήδη τήν διατριβή τής Πολυξένης Άδάμ-Βελένη, *Μακεδονικοί βωμοί* (Θεσσαλονίκη 1996). Έλπίζομε δέ ότι σύντομα θα ολοκληρωθεί και ή διατριβή πού ή Βικτωρία Άλλαμανή-Σουρή αφιερώνει στην άλλη μεγάλη κατηγορία ενεπίγραφων μνημείων, στίς στήλες. Όποσδήποτε, ή βραδεία εξέλιξη τών περισσοτέρων τύπων τών μνημείων, συνδυαζόμενη με τήν όχι σπάνια επαναχρησιμοποίησή τουσ ως επιγραφικων "υποβάθρων" δέν επιτρέπει άκριβείς χρονολογήσεις, παρά τήν πρόοδο πού επιτελείται πρόσφατα στην μελέτη τουσ. Άκριβέστερη χρονολόγηση επιτρέπει τό σχήμα τών γραμμάτων και γενικώτερα τό "ύφος" τής γραφής. Άλλά και σ' αυτήν τήν περίπτωση σπάνια επιτρέπουν άσφαλή χρονολόγηση σέ όρια στενότερα τής πεντηκονταετίας. Καί τά όρια αυτά γίνονται ευρύτερα από τά μέσα του 2ου αϊ. μ.Χ., όποτε εξαντλείται ή εύρηματικότησ τών χαρακτών, πού περιορίζονται στην επανάληψη και άνάμιξη παλαιότερων σχημάτων. Γι' αυτό και σέ πολλές περιπτώσεις ή χρονολόγηση γίνεται άσαφώς στον 2ο ή 3ον αιώνα μ.Χ. Φυσικά, όποτε είναι δυνατόν, ή προτεινόμενη χρονολόγηση προκύπτει από συνδυασμό όλων τών προαναφερθέντων κριτηρίων.

Β' ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

Νόμοι - ψηφίσματα

1. Μουσείο Βεροίας Λ 488. Ανακαλύφθηκε τὸ 1949 ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Ἑμμ. καὶ Κωνστ. Καραντουμάνη σὲ κτῆμα τους στὴν θέση Παλαιόφορος στὴν νότια εἴσοδο τῆς Βέροιας, ὅπου εἶχε χρησιμοποιηθεῖ, σὲ δεύτερη χρήσι, ὡς κάλυμμα παλαιοχριστιανικοῦ, πιθανῶς, τάφου. Ἀφοῦ χρησίμευσε ἀρχικὰ ὡς ἐπικάλυψη ἐπικλινοῦς προσβάσεως στὸν κῆπο τους, κατασχέθηκε καὶ μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Θεσσαλονίκης. Στὸ Μουσεῖο Βεροίας μεταφέρθηκε ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ κτηρίου.

Ὁπισθόγραφη στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀριζόντια ἐπίστεψη καὶ κυμάτιο. Ἡ ἐπίστεψη κατὰ τὴν κυρία ὄψη εἶναι ἀποκεκρουμένη, στὴν δὲ πίσω ὄψη ἔχει λειανθεῖ καὶ φέρει δύο βαθύσματα, προφανῶς ἀπὸ δεύτερη χρήσι. Τὸ κάτω μέρος τῆς πρόσθιας ὀψεως ἔχει ὑποστῇ σοβαρὴ διάβρωση. Πρόσθετες μικρὲς φθορὲς παρατηροῦνται σὲ ὅλη τὴν ἐπιφάνεια καὶ στὶς δύο ὀψεις τοῦ μνημείου. Τὰ βαθύσματα στὸ κάτω μέρος τῆς πρόσθιας ὀψεως προφανῶς ὀφείλονται στὴν διαμόρφωση γιὰ τὴν προσαρμογὴ τοῦ μνημείου στὴν βάση του. Διαστάσεις: ὕψος: 1,755' πλάτος: 0,468 (ἐπίστεψη), 0,407 (ἄνω), 0,450 (κάτω)· πᾶχος: 0,195 (ἐπίστεψη), 0,142 (ἄνω), 0,165 (κάτω). Ὑψος γραμμάτων: 0,015 (στίχοι 1-2), 0,005, 0,01 (πλευρὰ Β, στίχος 110). Διάστιχο: 0,002-0,005. Ἡ ἐπιγραφή καὶ στὶς δύο ὀψεις ἀρχίζει κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη καὶ καλύπτει τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἀρχικῶς ὀρατῆς ἐπιφάνειας.

Βιβλιογραφία: J.M.R. Cormack, *Ἀρχαία Μακεδονία* II (1977) 139-49 (*SEG* 27 [1977] 261, μὲ διορθώσεις καὶ προσθήκες τῶν Robert, βάσει ἀπογράφου τοῦ Μακαρόνα), Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 17-28, μὲ μετάφραση στὰ γαλλικὰ στίς σελ. 29-34 (*SEG* 43 [1993] 381, Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 60, πίν. LV-LVI). Μεταγραφή τῆς πίσω ὀψεως εἶχε δημοσιεύσει ὁ Φ. Πέτσας, *Μακεδονικά* 14 (1974) 296-97, ἀρ. 34, βάσει καὶ ἀπογράφου τοῦ Κ. Τροχίδη. Πρβλ. H. Gallet de Santerre, *BCH* 74 (1950) 306 καὶ J.M. Cook, *JHS* 70 (1950) 6 (μὲ τὴν ἀνακοίνωση τῆς ἀνευρέσεως), X.I. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-52) 629-30, ἀρ. 71 (μὲ πληροφορίες γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως καὶ φωτογραφία), Β. Καλλιπολίτου, *Γέρας Κεραμοποῦλλου* 303-304 (μὲ πληροφορίες γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως), *BullEpigr* 1953, 104, Nilsson, *Schule* V, 38, 42, 48, 54, 58, 60, 62, 63, 77, 79 (μὲ ἀπλὲς ἀναφορὲς σὲ ἐπὶ μέρους διατάξεις), Δ. Κανατσούλη, *ΕΕΦΣΠΘ* 7 (1956) 170, C. Schuler, *CP* 55 (1960) 94 (γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς χρονολογήσεως τῶν πολιταρχῶν), *BullEpigr* 1961, 379, J.M.R. Cormack, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) 194 (ἀπλὴ μνεία), *BullEpigr* 1971, 399, F. Gschnitzer, *RE Suppl.* 13 (1973) 493-94 (σχετικὰ μὲ τὴν χρονολόγηση τῶν πολιταρχῶν), L. Robert, *ACF* 74 (1974-75) 535-37 (σχετικὰ μὲ τὸν ὅρο *ἀγοραία τέχνη*), *BullEpigr* 1978, 274 (μὲ πλήρη ἀνάλυση τοῦ κειμένου καὶ προσθήκες καὶ διορθώσεις βάσει ἀπογράφου τοῦ Μακαρόνα, ποὺ ἐν συνεχείᾳ ἐνσωματώθηκαν στὴν ἔκδοση τοῦ *SEG*), D. Knoepfler, *BCH* 103 (1979) 173-79 (μὲ παρατηρήσεις γιὰ τὰ Ἑρμαῖα), Austin, *Hellenistic World* 203-207, ἀρ. 118 (ἀγγλικὴ μετάφραση), L. Moretti, *RivFC* 110 (1982) 45-63 (μὲ ἐκτενὴ σχολιασμὸ τοῦ κειμένου), *SEG* 32 (1982) 634, Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 203, *BullEpigr* 1983, 253, Katherine Adshead, *Studies Dow* 1-6 (σχετικὰ μὲ τὴν *εὐθυνα*), Triantaphyllopoulos, *Rechtsdenken* 221-22, Fanoula Papazoglou, *Historia* 35 (1986) 441-42, Tataki, *Beroea* ἀρ. 633 καὶ σελ. 424-27, Eva Cantarella, *MEFRA* 102 (1990) 49-50, N. Crowther, *ZPE* 85 (1991) 301-304 (σχετικὰ μὲ τὴν *εὐεξία* καὶ τὴν *εὐταξία*), *BullEpigr* 1994, 394.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.

*Οψη Α

- Ἐπὶ στρατηγοῦντος Ἱπποκράτου τοῦ
 Νικοκράτου, vac Ἀπελλαίου vac ΙΘ. vac
 Συναχθείσης ἐκκλησίας Ζώπυρος Ἀμύντου,
 4 ὁ γυμνασίαρχος, Ἀσκληπιάδης Ἡρᾶ, Κάλλιππος
 Ἱπποστράτου εἶπαν ἐπεὶ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ πᾶσαι
 κατὰ νόμον ἀρχουσιν καὶ ἐν αἷς πόλεσιν γυμνάσιά
 ἐστὶν καὶ ἄλειμμα συνέστηκεν οἱ γυμνασιαρχοί-ν
 8 κοὶ νόμοι κεῖνται ἐν τοῖς δημοσίοις, καλῶς ἔχει καὶ πα-
 ρ' ἡμῖν τὸ αὐτὸ συντελεσθῆναι καὶ τεθῆναι ὃν δεδώ- ν
 καμὲν τοῖς ἐξετασταῖς ἐν τῷ γυμνασίῳ ἀναγραφέν-
 τα εἰς στήλην, ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸ δημόσιον τού- ν
 12 του γὰρ γενομένου οἱ τε νεώτεροι μᾶλλον αἰσχυνθή-
 σονται καὶ πειθαρχήσουσι τῷ ἡγουμένῳ αἱ τε πρόσο-
 δοὶ αὐτῶν οὐ καταφθαρήσονται, τῶν αἰρουμένων ἀεὶ
 γυμνασιάρχων κατὰ τὸν νόμον ἀρχόντων καὶ ὑπευθύ- ν
 16 ων ὄντων. vac Ἐδοξεν τῇ πόλει τὸν γυμνασιαρχικὸν
 νόμον ὃν εἰσηνέγκατο Ζώπυρος Ἀμύντου, ὁ γυμνασί-
 αρχος, Ἀσκληπιάδης Ἡρᾶ, Κάλλιππος Ἱπποστράτου κύ-
 [ρ]ιον εἶναι καὶ τεθῆναι εἰς τὰ δημόσια καὶ χρῆσθαι τοῖς
 20 γυμνασιάρχουσιν τούτῳ, τεθῆναι δὲ αὐτὸν καὶ ἐν τῷ ν
 γυμνασίῳ ἀναγραφέντα εἰς στήλην. Ἐκυρώθη Περιτίου ν
 νομηνία. ν Νόμος γυμνασιαρχικός. vac Ἡ πόλις αἰρείσθω
 γυμνασίαρχον ὅταν καὶ τὰς ἄλλας ἀρχάς, μὴ νεώτερον ἐ- ν
 24 τῶν τριά[κοντα] μηδὲ πρεσβύτερον ἐξήκοντα, ὁ δὲ αἰρεθεὶς
 γυμνασίαρχος ἀρχέτω ὁμόσας τὸν ὑπογεγραμμένον ὄρκον
 [ὁ]μν[ύ]ω Δία, Γῆν, Ἥλιον, Ἀπόλλω, Ἡρακλῆν, Ἑρμῆν γυμνασιαρχήσω
 κατὰ τὸν νόμον τὸν γυμνασιαρχικόν, ὅσα δὲ μὴ ἐν τῷ νό-
 28 μῳ γέγραπται γνώμη τῇ [ἐ]μαυτοῦ χρώμενος ὥς ἂν δύ- ν
 νωμαι [ὁ]σοι(ώ)τατα καὶ δικαιότατα, οὔτε φίλῳ χαριζόμενος οὔ-
 τε ἐχθρὸν βλάπτων παρὰ τὸ δίκαιον καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν
 προσόδων τοῖς νέοις οὔτε αὐτὸς νοσφιοῦμαι οὔτε ἄλλῳ
 32 ἐπιτρέψω εἰδὼς τρόπῳ οὐδὲ παρενρέσει οὐδεμιᾷ εὖορ-
 κοῦντι μὲν μοι εἴη πολλὰ καὶ ἀγαθὰ, ἐφιορκοῦντι δὲ τάναν-
 τίᾳ ν ὁ δὲ [α]ἱρεθ[ε]ὶς γυμνασίαρχος, ὅταν εἰσπορεύηται εἰς
 τὴν [ἀ]ρχ[ή]ν, ἀγαγὼν τ[οῦ] Δίου μηνὸς τῇ νομηνίᾳ ἐκκλησίαν
 36 ἐν τῷ [γυμνασί]ῳ προβαλεῖται ἄνδρας τρεῖς, οἵτινες χειροτονη-
 θέντες καὶ ὁμόσαντες τὸν ὑπογεγραμμένον ὄρκον συνεπιβλέ-
 ψονται τοὺς [νεωτέρ]ους καθὼς ἂν πρὸς [α]ὐτοὺς τάξωνται
 καὶ τ[ῶ]ν γυμ[ν]ασι[άρχ]ων ἀ[κο]λουθήσουσιν καθ' ἡμέραν ἐν τῷ γυ-
 40 μνασίῳ -----] τοῦ γυμνασιάρχου μεθ' ὧν δεήσει[ι]
 [κ]αὶ τὴν [-----] ΕΓΔΙΔΟ[-----] τῇ δὲ ὑστέραι τοῦ Δίου προσπα-
 [-----] ΑΙ πολιτάρχας καὶ ἐξεταστὰς
 [-----] τὸ γ[υμν]άσιον μετὰ τῶν προειρημένων ἀνδρῶν
 44 [-----] τὸ ἀποταγὲν ὑπὸ τούτων δι[ι]-

- [δ]ῶται ἀπὸ τῶν πρ[ο]σόδων ὧν ἀναλαμβάνη εἰς τὸ ἄλειμμα καὶ οὕτως
[ἐκ τ]ΟΥΚΑΤΑΛΕΙΠΟΥ [-----] ἔάν δέ τις μὴ ποιήσῃ τῶν προειρη-
μένων, ἀποτινέτω [-----] ἢ δέ] πράξις γινέσθω διὰ τοῦ πολυ-
48 τικοῦ πράκτορος [παραγραψάντων] τῶν ἐξεταστῶν, ἔάν δέ μὴ παρα-
[γράψωσιν, ἀποτινέτωσαν καὶ οὗτοι τὸ ἴσον ἐπίτιμον καὶ τῷ ἐγδικασ]αμέ-
[νῳ διδόσθω τὸ τρίτον μέρος -----.] Ξύλων παρασκευή. Ὑ[....]
[---] μετὰ τῶν ἐξε[τ]αστ[ῶν] Α[---]ΝΑ[---]ντων ἀνδρῶν καὶ μὴ πλεί[...]
52 [-----]τὰς ὑπαρχ[ο]ούσας κτήσε[ις]
[-----]ΙΟΣΟΔΙΟΝΩΣΑΡΧΩΙΚΑ[.]
[-----]δί]κη κρίνων
[-----]ὀμνύομεν Δία, Γῆν.] Ἡλίον, Ἀπόλλω, Ἡρακλ[ῆ]ν,
56 [Ἐρμῆ]ν -----]ΧΟΙ[.]Ε
[-----]γνώμη τῇ ἡμῶν αὐτῶν] χρώμενο[ι]
[ὥς ἂν δυνώμεθα ὀσιώτατα καὶ δικαιοτάτα -----] μένων
[-----]οὐδὲ τῶν ὑπα]ρχου[σῶν προσ]όδων
60 [τοῖς νέοις νοσφιούμεθα, οὔτε φίλῳ χαριζόμενοι] οὔτε ἐχθρὸν βλάπτον-
[τες παρὰ τὸ δίκαιον τρόπῳ οὐδὲ παρευρέσει οὐδεμιᾷ] εὐορκοῦσιν μὲν ἢ-
[μῖν εἴη πολλὰ καὶ ἀγαθὰ, ἐφιορκοῦσιν δὲ τάναντία -----]Σ παίδων, ὁ δὲ α[ἰ]-
[ρεθεῖς] γυμνασίαρχος ----- (ἀκολουθοῦν περίπου 44 στίχοι)-----

*Ὀψη Β

- Ἐπεγδύεσθαι δὲ μηθενὶ ἐξέστω τῶν ὑπὸ τὰ τριάκοντα ἔτη
τοῦ σημείου κειμένου, ἔάν μὴ ὁ ἀφηγούμενος συνχωρήσῃ vac
ὅταν δὲ τὸ σημεῖον ἀρθῇ μηδὲ ἄλλῳ μηθενὶ, ἔάν μὴ ὁ ἀφηγούμε-
4 νος συνχωρήσῃ, μηδὲ ἐν ἄλλῃ παλαίστραι ἀλειφέσθω μηθεὶς ἐν τῇ
αὐτῇ πόλει εἰ δὲ μὴ, κωλυέτω ὁ γυμνασίαρχος καὶ ζημιούτω δρα-
χμ<ν>αῖς πεντήκοντα ὃν ἂν δὲ καταστήσῃ ὁ γυμνασίαρχος ἀφηγεῖ-
σθαι, τούτῳ πειθαρχέτωσαν πάντες οἱ φοιτῶντες εἰς τὸ γυμνά-
8 [σ]ιον, καθάπερ καὶ τῷ γυμνασίαρχῳ γέγραπται τὸν δὲ μὴ πειθαρχοῦν-
τα, τὸν μὲν ὑπὸ τὴν ῥάβδον μαστιγούτω ὁ γυμνασίαρχος, τοὺς ν
δὲ ἄλλους ζημιούτω. vac. Ἀκοντίζειν δὲ καὶ τοξεύειν μελετάτωσαν οἱ
τε ἔφηβοι καὶ οἱ ὑπὸ τὰ δύο καὶ εἴκοσιν ἔτη καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ὅταν
12 οἱ παῖδες ἀλείφονται, ὁμοίως δὲ καὶ ἔάν ἕτερόν τι ἀναγκαῖον φαίνῃ-
ται τῶν μαθημάτων. vac. Περὶ παίδων εἰς τοὺς παῖδας μὴ εἰσπορευ-
έσθω τῶν νεανίσκων μηθεὶς, μηδὲ λαλείτω τοῖς παισίν, εἰ δὲ μὴ, ὁ γυ-
μνασίαρχος ζημιούτω καὶ κωλύετω τὸν ποιοῦντά τι τούτων ἅπán-
16 τάτωσαν δὲ καὶ οἱ παιδοτρίβαι ἐκάστης ἡμέρας δὶς εἰς τὸ γυμνάσιον
τὴν ὥραν ἣν ἂν ὁ γυμνασίαρχος ἀποδείξῃ, ἔάν μὴ τις ἀρρωστήσῃ ν
ἢ ἄλλη τις ἀναγκαῖα ἀσχολία γένηται εἰ δὲ μὴ, ἐμφανισάτω τῷ γυ- ν
μνασίαρχῳ ἔάν τις δοκῇ ὀλιγωρεῖν τῶν παιδοτριβῶν καὶ μὴ παραγίνε-
20 σθαι τὴν τεταγμένην ὥραν ἐπὶ τοὺς παῖδας, ζημιούτω αὐτὸν καθ' ἡμέ-
[ρ]αν δραχμαῖς πέντε κύριος δὲ ἔστω ὁ γυμνασίαρχος καὶ τῶν ν
παίδων τοὺς ἀτακτοῦντας μαστιγῶν καὶ τῶν παιδαγωγῶν, ν
ὅσοι ἂν μὴ ἐλεύθεροι ᾖσιν, τοὺς δὲ ἐλευθέρους ζημιῶν ἐπαναγ-
24 καζέτω<ι> δὲ καὶ τοὺς παιδοτρίβας ποιεῖσθαι ἀπόδειξιν τῶν παίδων ν
[τ]ρίς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ κατὰ τετράμηνον καὶ καθιστάτω αὐτοῖς κριτάς,

- [τ]ὸν δὲ νικῶντα στεφανούτω θαλλοῦ στεφάνωι. vac Οἷς οὐ δεῖ μετεῖ-
 ναι τοῦ γυμνασίου μὴ ἐγδυέσθω δὲ εἰς τὸ γυμνάσιον δ[ο]ῦ[λ]ος μηδὲ ἀπε-
 28 [λ]εύθερος μηδὲ οἱ τούτων υἱοὶ μηδὲ ἀπάλαιστρος μηδὲ ἡταιρευκῶς μη-
 [δ]ὲ τῶν ἀγοραίαι τέχνη κεχρημένων μηδὲ μεθύων μηδὲ μαινόμενος· ἐὰν
 [δ]ὲ τινα ὁ γυμνασίαρχος ἐάσῃ ἀλείφεσθαι τῶν διασαφουμένων εἰδώς,
 [ἢ] ἐνφανίζοντος τινὸς αὐτῷ καὶ παραδείξαντος, ἀποτινέτω δραχμὰς
 32 χιλίας, ἵνα δὲ καὶ εἰσπραχθῇ, δότω ὁ προσαγγέλλων ἀπογραφὴν τοῖς ἐξε-ν
 [τ]ασταῖς τῆς πόλεως, οὗτοι δὲ παραγραψάτωσαν τῷ πολιτικῷ πράκτορι ἐ-
 [α]ν δὲ μὴ παραγράψωσιν ἢ ὁ πράκτωρ μὴ πράξῃ, ἀποτινέτωσαν καὶ οὗτοι τὸ
 ἶσον
 [ἐ]πίτιμον καὶ τῷ ἐγδικασαμένῳ διδόσθω τὸ τρίτον μέρος· ἐὰν δὲ δοκῇ ἀδίκως
 36 [π]αραγεγράφθαι ὁ γυμνασίαρχος, ἐξέστω αὐτῷ ἀντεῖπαντι ἐν ἡμέραις
 [δ]έκα διακριθῆναι ἐπὶ τοῦ καθήκοντος δικαστηρίου· κωλύετωσαν δὲ καὶ οἱ
 ἐπιγινόμενοι γυμνασίαρχοι τοὺς δοκοῦντας παρὰ τὸν νόμον ἀλείφεσθαι·
 [εἰ] δὲ μὴ, ἔνοχοι ἔστωσαν τοῖς αὐτοῖς ἐπιτίμοις. vac Μὴ ἐξέστω δὲ τὸν γυμνα-
 40 [σ]ίαρχον ἐν τῷ γυμνασίῳ κακῶς εἰπεῖν μηθενί, εἰ δὲ μὴ, ζημιούτω αὐτὸν
 δρα- v
 [χ]μαῖς πεντήκοντα· ἐὰν δὲ τις τύπῃ τὸν γυμνασίαρχον ἐν τῷ γυμνασίῳ v
 [κ]ωλύετωσαν οἱ παρόντες καὶ μὴ ἐπιτρεπέτωσαν, καὶ ὁμοίως ζημιούτω
 τὸν τύπτοντα δραχμαῖς ἑκατὸν καὶ χωρὶς ὑπόδικος ἔστω αὐτῷ κατὰ τοὺς
 44 [κ]οινοὺς νόμους· καὶ ὅς ἂν τῶν παρόντων μὴ βοιηθήσῃ δυνατὸς ὢν, ζημιού-
 [σ]θω δραχμαῖς πεντήκοντα. vac Περί Ἑρμαίων ποιείτω δὲ ὁ γυμνασίαρχος τὰ
 Ἑρ- v
 [μ]αῖα τοῦ Ὑπερβερεταίου μηνὸς καὶ θυέτω τῷ Ἑρμεῖ καὶ προτιθέτω ὄπλον
 καὶ v
 ἄλλα τρία εὐεξίας καὶ εὐταξίας καὶ φιλοπονίας τοῖς ἕως τριάκοντα ἐτῶν v
 48 τοὺς δὲ κρινούντας τὴν (εὐεξίαν) ἀπογραφέτω ὁ γυμνασίαρχος τῶν ἐκ τοῦ
 [τ]όπου ἄνδρας ἑπτὰ καὶ τούτους κληρωσάτω καὶ τοὺς λαχόντας τρεῖς ὀρκισάτω
 [τ]ὸν Ἑρμῆν δικαίως κρινεῖν, ὅς ἂν αὐτῷ δοκῇ ἄριστα τὸ σῶμα διάκεισθαι οὔτε
 χάρι-
 τος ἔνεκεν οὔτε ἔχθρας οὐδεμιᾶς· ἐὰν δὲ οἱ λαχόντες μὴ κρίνωσιν
 52 [μ]ηδὲ ἐξομόσωνται ἀδύνατοι εἶναι, κύριος ἔστω ὁ γυμνασίαρχος ζημιῶν
 τὸν ἀπειθοῦντα δραχμαῖς δέκα καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν ἀντὶ τοῦ ἐνλείποντος
 ἀποκληρωσάτω τῆς δὲ εὐταξίας καὶ φιλοπονίας ὁμόσας ὁ γυμνασίαρχος
 τὸν Ἑρμῆν κρινάτω τῆς εὐταξίας, ὅς ἂν αὐτῷ δοκῇ εὐτακτότατος εἶναι v
 56 [τ]ῶν ἕως τριάκοντα ἐτῶν, τῆς δὲ φιλοπονίας, ὅς ἂν αὐτῷ δοκῇ φιλοπονώτατα
 ἀλείφθαι ἐν τῷ ἐνεστώτι ἐνιαυτῷ τῶν ἕως τριάκοντα ἐτῶν οἱ δὲ νικήσαντες
 [ἐ]κείνην τὴν ἡμέραν στεφανηφορεῖτωσαν καὶ ἐξέστω ταινιοῦν τὸν βουλόμενον·
 [π]οιείτω δὲ καὶ λαμπάδα ἐν τοῖς Ἑρμαίοις τῶν παίδων καὶ τῶν νεανίσκων ἢ δὲ
 εἰς τὰ
 60 [ὄ]πλα δαπάνη γινέσθω ἀπὸ τῶν ὑπαρχουσῶν προσόδων. vac. Ἀγέ v τωσαν
 δὲ τὰ Ἑρμαῖα καὶ οἱ ἱεροποιοὶ λαμβάνοντες παρ' ἐκάστου τῶν φοιτῶντων v
 [εἰ]ς τὸ γυμνάσιον μὴ πλεῖον δραχμῶν δύο καὶ ἰστιώντων ἐν τῷ γυμνασίῳ
 ἀν[α]- v
 δεικνύτωσαν δὲ ἀνθ' αὐτῶν ἑτέρους οἵτινες εἰς τοῦτον ἱεροποιήσουσιν Ἑ[ρ]-
 64 [με]ῖ, συντελείτωσαν δὲ τὴν θυσίαν τῷ Ἑρμεῖ καὶ οἱ παιδοτρίβαι ὅταν καὶ οἱ
 ἱεροποιοί, vac

- [λ]αμβάνοντες παρὰ τῶν παίδων μὴ πλεῖον δραχμῆς παρ' ἐκάστου καὶ ποιείτωσαν ν
μερίδας τῶν θυθέντων τὰ κρέα ὡμά, οἱ δὲ ἱεροποιοὶ καὶ ὁ γυμνασίαρχος ἀκρόαμα ν
μηθὲν παραγέτωσαν εἰς τὸν πότον. vac Τὰ δὲ ἄθλα, ἃ ἂν λαμβάνωσιν οἱ νικῶντες,
68 ἀνατιθέτωσαν ἐπὶ τοῦ εἰσιόντος γυμνασιάρχου ἐμ μηνὶν ὀκτώ· εἰ δὲ μὴ, ζημιού-
τω αὐτοὺς ὁ γυμνασίαρχος δραχμαῖς ἑκατὸν καὶ τοὺς λυμαγωγοῦντας καὶ μὴ δι-
καίως ἀγωνιζομένους τοὺς ἀγῶνας κύριος ἔστω ὁ γυμνασίαρχος μαστιγῶν καὶ
ζημιῶν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν τις νίκην ἐτέρῳ παραδῶι. vac Λαμπαδαρχῶν αἵρεσις
72 αἵρεῖσθω δὲ ὁ γυμνασίαρχος τῶν ἐκ τοῦ τόπου λαμπαδάρχας τρεῖς ἐν τῷ
Γορπιαίῳ μηνί, οἱ δὲ αἵρεθέντες παρεχέτωσαν ἔλαιον τοῖς νεανίσκοις ἕκαστος
[ἡ]μέρας δέκα· αἵρεῖσθω δὲ καὶ τῶν παίδων λαμπαδάρχας τρεῖς, οἱ δὲ αἵρεθέντες
παρεχέ-
τωσαν ἔλαιον τὰς ἴσας ἡμέρας, ἐὰν δὲ τις ἀντιλέγῃ τῶν αἵρεθέντων ἢ πατήρ
αὐ-
76 [τ]οῦ ἢ ἀδελφοὶ ἢ ὀρφανοφύλακες, ὥς οὐ δυνατός ἐστιν λαμπαδαρχεῖν,
ἐξομοσάσθω ἐ-
ν ἡμέραις πέντε ἀφ' ἧς ἂν αἵρεθῇ· ἐὰν δὲ μὴ λαμπαδαρχῇ ἢ μὴ ἐξομόσῃται,
ἀποτινέ-
τω ὁ αἵρεθεὶς δραχμὰς πεντήκοντα καὶ ὁμοίως ἀλειφέτω καὶ λαμπαδαρχεῖτω
ὡσαύ-
τως δὲ καὶ ἐὰν ὁ ἐξομοσάμενος φανῇ μὴ δεόντως ὁμωμοκέναι, ἐλεγχθεὶς ὑπὸ τοῦ
80 γυμνασιάρχου καὶ τῶν νέων, ἀποτινέτω δραχμὰς πεντήκοντα καὶ ὁμοίως ἀ-
ναγκασέσθω τιθέναι τὸ ἄλειμμα καὶ λαμπαδαρχεῖν ἀντὶ δὲ τοῦ δικαίως ἐξομο-
σαμένου ἄλλον ἀποδεικνύτω ὁ γυμνασίαρχος, ποιείτω δὲ τὴν τῶν παίδων λαμ-
πάδα ἐκ τῶν φοιτῶντων, οἱ ἂν αὐτῷ δοκῶσιν ἐπιτήδειοι εἶναι, ὁμοίως δὲ καὶ
τῶν νε-
84 ἀνίσκων. vac Ὑπὲρ βραβευτῶν καθιστάτω δὲ ὁ γυμνασίαρχος βραβευτάς, οἱ
ἂν αὐτῷ
δοκῶσιν ἐπιτήδειοι εἶναι, ἐν τε τῇ λαμπάδι τῶν Ἑρμαίων καὶ τῷ μακρῷ δρόμῳ
καὶ ἐν ν
τοῖς λοιποῖς ἀγῶσιν· ἐὰν δὲ τις ἐνκαλῇ τινὶ τῶν βραβευτῶν φάσκων ἡδικῆσθαι
ὑπό τι-
νος εὐθυνέτω αὐτὸν κατὰ τοὺς κοινούς νόμους. vac Κυριενέτω δὲ ὁ γυμνασίαρχος
88 τῶν προσόδων τῶν ὑπαρχουσῶν τοῖς νέοις καὶ ἀπὸ τούτων ἀναλίσκείτω ὅταν δὲ
[ἐ]ξέλθῃ ἐκ τῆς ἀρχῆς, τὸ πλῆθος τῆς προσόδου καὶ εἴ τι ἐκ τῶν ζημιῶν ἢ εὐθυνῶν
εἰ-
[σ]επράχῃ<ι> καὶ τὸ ἀπὸ τούτων ἀναλωθὲν ἀναγράψας εἰς σανίδα ἐκθέτω ἐν τῷ
γυμνασί-
ῳ ἐν μηνὶ Δίῳ τοῦ εἰσιόντος ἔτους, τοῖς δὲ ἐξετασταῖς τῆς πόλεως κατὰ
τετράμη- ν
92 νον ἀποδιδότω καὶ ἐξέστω, ἐὰν τινες βούλωνται, μετὰ τούτων συνεγλογίζεσθαι
αὐτόν· τὸ δὲ περιὸν τῆς προσόδου ἀποδιδότω τῷ μεθ' αὐτὸν γυμνασιάρχῳ ἐν
ἡμέραις
[τ]ριάκοντα, ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῇ· ἐὰν δὲ μὴ ἀποδῶι τοὺς
λόγους ἢ τὰ
περιόντα καθ' ἃ γέγραπται, ἀποτινέτω τοῖς νέοις δραχμὰς χν ἰλίας καὶ πραξάτω
αὐτὸν ὁ ν

- 96 [π]ολιτικός πρά(κ)τωρ παραγραφάντων τῶν ἑξεταστῶν καὶ ὁμοίως τὸν λόγον
 ἀποδότω καὶ ν
 τὰ περιόντα. ν Ὅ δὲ τὴν τοῦ γλοιοῦ πρόσδοτον ν ἀγοράσας παρεχέσθω τὴν τοῦ
 παλαιωτρο-
 [φ]ύλακος χρεῖαν, ποιῶν τὰ προστασσόμενα ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου, ὅσα
 καθῆκεν ἐν τῷ
 [γ]υμνασίῳ· ἐὰν δὲ μὴ πειθαρχῇ ἢ ἀτακτῇ τι μαστιγούσθω ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου.
 νας Ἐὰν δέ
 100 [τ]ις κλέψῃ τι τῶν ἐκ τοῦ γυμνασίου, ἔνοχος ἔστω ἱεροσυλίας δίκη νικηθεὶς ἐπὶ
 τοῦ καθή-
 [κ]οντος δικαστηρίου. νας Ταῖς δὲ ζημίαις ἀπάσαις ἐπιγραφέτω τὴν αἰτίαν ὃ
 γυμνασίάρχος δι' [ἥν]
 [ἐξ]ημίωσεν κα[ὶ] ἀνακηρυσσέτω ἐν τῷ γυμνασίῳ καὶ ἐκτιθέτω τοὺς
 ἐξημιωμένους π[άν]-
 [τα]ς ἐν λευκώματι καὶ παραγραφέτω τῷ πολιτικῷ πράκτορι, ὃ δὲ πράκτωρ
 εἰσπράξας ἀποκ[α]-
 104 [τ]ασησάτω τῷ ἐνεστῶτι γυμνασιάρχῳ· ἐὰν δὲ τις φήσῃ μὴ δικαίως
 ἐξημιῶσθαι ἐξέ-
 [σ]τω ἀντείπαντι αὐτῷ διακριθῆναι ἐπὶ τῶν καθηκόντων ἀρχείων καί, ἐὰν
 νικήσῃ τῇ κρίσει ὃ ζη-
 [μ]ιωθεὶς, ἀποτινέτω ὃ γυμνασίάρχος τὸ ἡμόλιον τῷ νικήσαντι, προσαποτινέτω
 τὸ ἐπίπεμ-ν
 πτον καὶ ἐπιδέκατον. νας Εὐθυνέτω δὲ τὸν γυμνασίαρχον ὃ βουλόμενος ὅταν
 ἐξέλθῃ αὐτῷ ὃ
 108 ἐνιαυτός, ἐμ μηνὶν εἴκοσι τέσσαρσιν, αἱ δὲ περὶ τούτων κρίσεις γινέσθωσαν ἐπὶ
 τῶν καθηκόν-
 των δικαστηρίων. vacat
 Παρὰ τῶν πολιταρχῶν. ν Τοῦ ψηφίσματος "οὗ" εἶς.

Ὁψη Α': Οἱ διάφορες ἐκδόσεις τοῦ κειμένου βασίζονται σὲ δύο ἀπόγραφα: σ' ἐκεῖνο τοῦ Μακαρόνα, τοῦ ὁποίου τὸ πρωτότυπο παρέμεινε ἀνέκδοτο, καὶ σ' ἐκεῖνο τοῦ Cornack, πού δημοσιεύθηκε στὸ Ἑρμῆς Μακεδονία II. Στὴν ὀψη Α', πού μόνη θέτει προβλήματα ἀναγνώσεως, καθὼς ἀπὸ τὸν εἰκοστὸ στίχο καὶ ἐξῆς ὁ λίθος εἶναι ὅλο καὶ περισσότερο διαβρωμένος, τὸ μὲν ἀπόγραφο τοῦ Μακαρόνα τελειώνει στὸν πεντηκοστὸ πρῶτο στίχο καὶ δὲν περιέχει πλέον παρά τέσσερες μεμονωμένες λέξεις στοὺς στίχους 54, 60, 62 καὶ 86, τὸ δὲ ἀπόγραφο τοῦ Cornack διακόπτεται στὸν τεσσαρακοστὸ δεύτερο στίχο. Τὸ ἀπόγραφο τοῦ Μακαρόνα, καίτοι ἀνέκδοτο, χρησιμοποιήθηκε εὐρύτατα ἀπὸ τοὺς Robert στὸ Bulletin Epigraphique τοῦ 1978, γιὰ τὴν συμπλήρωση ἢ διόρθωση ἀναγνώσεων τοῦ Cornack. Ἐνίοτε οἱ Robert προτείνουν δικές τους συμπληρώσεις καὶ μία ἢ δύο φορές μεταφέρουν ἐσφαλμένα τις ἀναγνώσεις τοῦ Μακαρόνα. Τὸ SEG συνδυάζει τὴν ἐκδοση τοῦ Cornack μὲ τις διορθώσεις καὶ συμπληρώσεις τῶν Robert. Στὸ παρὸν ὑπόμνημα, ἀφοῦ εἶχαμε τὴν τύχη νὰ ἐξασφαλίσουμε τὸ ἀπόγραφο τοῦ Μακαρόνα, λαμβάνομε ὑπ' ὄψιν μόνον τις πρωτότυπες συμβολές τοῦ Bulletin καὶ τοῦ SEG καὶ περιοριζόμεσθε στὴν σύγκριση τῶν ἀναγνώσεων τοῦ Cornack μὲ ἐκεῖνες τοῦ Ἑλλήνου ἀρχαιολόγου. Τέλος, πρέπει νὰ προστεθεῖ ὅτι στοὺς στίχους 41 ἕως 51 τὸ ἀπόγραφο τοῦ Μακαρόνα ἐμφανίζει στὴν ἀριστερὴ καὶ πολὺ διαβρωμένη πλευρὰ τῆς ἐγγράφου ἐπιφάνειας ἀναγνώσεις πού δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαληθευθοῦν ἐπὶ τοῦ λίθου. Οἱ ἀμφιβολίες μας γιὰ τὴν βασιμότητα τῶν ἀναγνώσεων αὐτῶν ἐνισχύονται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τις ἀγνοεῖ τὸ πανομοιότυπο τοῦ Κ. Τροχίδη, μόλις κατὰ μία δεκαετία μεταγενέστερο τοῦ ἀπογράφου τοῦ Μακαρόνα. Ἐν τούτοις τις λαμβάνομε ὑπ' ὄψιν ὅταν φαίνονται πιθανές ὑπογραμμίζοντας τὰ γράμματα πού εἶναι (σήμερα;) ἀόρατα. Στὺς στίχους 49-50, ὅπου οἱ ἀναγνώσεις τοῦ Μακαρόνα ἀποκλίνουν ἀπὸ ἀνάλογο ὅρο τῆς Β' ὀψεως, προτείνομε δική μας συμπλήρωση. Τὸ πανομοιότυπο τοῦ Τροχίδη ἐπιτρέπει τὴν προσθήκη μεμονωμένων μόνον γραμμάτων, ἐκτὸς ἴσως ἀπὸ τοὺς στίχους 64 καὶ 65. Στ. 1: Ἐπιστρατηγοῦντος Μακαρόνα, Κανατοσύλης, ἀλλὰ βλ. τὴν ἀντίρρηση τῶν Robert

(1978) ὁ Μακαρόνας παραλείπει, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, τὸ τοῦ στο τέλος τοῦ στίχου. Στ. 14, στο τέλος: δὲ Μακαρόνας, τὸν ὁποῖο δὲν ἀκολουθοῦν οἱ Robert καὶ τὸ SEG. Στ. 18-19: *κύριον Cormack*, Μακαρόνας, SEG. Στ. 19: *αἰρεῖσθαι Cormack*, *χρησθαι Robert* (1978) καὶ SEG, βάσει τοῦ ἀπογράφου Μακαρόνα, καθὼς καὶ ὁ λίθος. Ἀπὸ τὸν στίχο 20 καὶ ἔξῃς ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λίθου ἔχει ὑποστῇ διάβρωση, μὲ ἀποτέλεσμα τὰ γράμματα νὰ εἶναι ὅλο καὶ πὺλ δυοδιάκριτα. Ἐπειδὴ ἡ ὑπόστιξη τῶν πλείστων γραμμῶν τοῦ κάθε στίχου δὲν θὰ εἶχε νόημα καὶ ἐπειδὴ οὔτε ὁ Robert (1978) δηλώνει μὲ ὑπόστιξη τὴν κατάστασι τῶν γραμμῶν ποὺ μεταγράφει ἀπὸ τὸ ἀπόγραφο τοῦ Μακαρόνα, μέχρι τὸ τέλος τῆς ὄψεως αὐτῆς δὲν θὰ χρησιμοποιηθεῖ ἡ ὑπόστιξη γιὰ τὴν δήλωσι τῶν δυοδιάκριτων γραμμῶν. Στ. 20: *γυμνασιάρχους ΕΘ[...ε.11...]ΚΑΤΑ[...ε.7...]Ν Cormack*, *γυμνασιάρχους τούτωι, τεθῆναι δὲ αὐτὸν Robert* (1978), SEG, βάσει Μακαρόνα, καὶ ὁ λίθος: οἱ Robert, SEG ἀντιγράφουν ἐκ παραδρομῆς *τιθέναι*. Στ. 21: *ἀναγραφέντα [ε.7...]ΑΓ[...ε.7...]Α Cormack*, *ἀναγραφέντα εἰς στήλην Robert* (1978), SEG, βάσει Μακαρόνα, καὶ ὁ λίθος. Στ. 22: *νουμηνῖαι [ε.19...] Cormack*, *νουμηνῖαι. ν Νόμος γυμνασιαρχικός. νν Robert* (1978), SEG, βάσει Μακαρόνα, καὶ ὁ λίθος. Στ. 23: *δταν] Cormack*, SEG. Στ. 24: *τ[ρ]ιάκ[οντα] μὴδὲ πρεσβύτερον Cormack*, SEG, *τριάκοντα οὐδὲ πρεσβύτερον Μακαρόνας*. Στ. 25: *γυμνασιάρχος [ε.5.5.]Α ὁμόςας τὸν Cormack*, SEG, *γυμνασιάρχος [---] τὸν Μακαρόνας*. Στ. 26: *δ[μ]νύ[ω [ε.4]ΑΝ[...ε.16...]Ν, Ἐρμῆν Cormack*, *ὁμνύω [---]ΔΗΝ Ἐρμῆν Μακαρόνας*, *δ[μ]νύ[ω [ε.29...]Ν, Ἡρακλῆν Ἐρμῆν SEG*, βάσει Robert (1978). Στ. 27: *τὸν νόμον τὸν γυμνασιαρχικὸν Cormack*, SEG, *τὸν [νόμον τὸν γυμνασιαρχικὸν Μακαρόνας*. Στ. 28: *μωι [ε.12...]ΛΩΜΗ[...ε.8...] οὐ χρώμενος Cormack*, *μωι γέγραπται [---] χρώμενος Μακαρόνας*, *μωι γέγραπται γ[γ]ώμη [δικαιοσύνη] χρώμενος Robert* (1978), SEG, *μωι γέγραπται, κρινῶ vel ἐλέγξω vel ζημώσω γ[γ]ώμη[ι δικαιοσύνη] χρώμενος Triantaphyllopoulos*. Στ. 28-29: *ὡς ἀνδρὶ ν | Δ[ε.3]ΟΥ[ε.4]Α Cormack*, *ὡς ἀν δύνωμα[ι [---] Robert*, *ὡς ἀν δύνωμα[ι] ΟΥ[ε.4]Α SEG* ὅτι ἐν λέξει ὁσιώτατα τὸ τέταρτο γράμμα μοιάζει περισσότερο μὲ Θ παρὰ μὲ Ω, ἀλλὰ αὐτὸ μπορεῖ νὰ ὀφείλεται στο ἕξιμα ἢ καὶ σὲ σφάλμα ἢ καὶ σὲ ἀδέξια χάραξι. Στ. 32: *τρόπωι Cormack*, SEG, *ΤΡ[...ε.3] Μακαρόνας*. Στ. 33: *κοῦντι μὲν μοι εἶη πολλὰ καὶ ἀγαθὰ Cormack*, SEG, *κοῦντι μ[έν] [---] ΠΟ[ε.5.5] ἀγαθὰ Μακαρόνας*. Στ. 34: *αἰρεθεῖς] γυμνασιάρχος Cormack*, SEG, *αἰρεθεῖς γυμ[να]σιάρχος Μακαρόνας* εἰσπορεύ[η]ται Cormack, SEG, εἰσπορεύ[η]ται Μακαρόνας. Στ. 35: *[...ε.23...] τῇ νουμηνῖαι [...ε.10...] Cormack*, *τὴν ἀρχὴν [---]ΗΝΟΣ τῇ Μακαρόνας*, *τὴν ἀρχὴν συναγέτω Περιτίου μ[η]νός τῇ νουμηνῖαι ἐκκλησίαν Robert*, SEG, ἀλλὰ ἡ σύνταξι μὲ τὸν μέλλοντα *προβαλεῖται* τοῦ ἐπομένου στίχου ἀπαιτεῖ μετοχὴ ἀορίστου καὶ ὄχι προστακτικὴ ἐνεστώτος. Στ. 36: *ἐν τῷ [...ε.12...] Cormack*, *ἐν τῷ [γυμνασίωι [---]ΑΙ Μακαρόνας*, *ἐν τῷ [γυμνασίωι ἐλέσθ]αι Robert*, SEG. Στ. 36-37: *ΕΧΕΙΡΟΤ[ε.3] | Ο[...ε.15...] τὸν ὑπογεγραμμένον Cormack*, *χειροτον[η]θέντες [καὶ ὁμόσαντες τὸν ὑπογεγραμμένον Robert*, SEG. Στ. 37-38: *ΣΥΝΕ[ε.4] [---]ΟΥ[...ε.16...] καλῶς ΑΝΠΡ[ε.4] αὐτοὺς ΤΑ[...ε.8...] Cormack*, *συνεπιβλέψονται τοὺς [---]ΟΥΣΑ[ε.4]ΩΣΑΝ πρὸς αὐτοὺς τάξονται Μακαρόνας*, *συνεπιβλέψονται τοὺς [νεωτέρους] δ[π]ως ἀν πρὸς αὐτοὺς τάξονται Robert*, SEG, μὲ ἐπιφύλαξι. Στ. 39: *[...ε.18...]ΗΣΟ[ε.6.6]ΘΗΜ[...ε.11...]ΑΝ[...ε.11...] τῷ γυ- Cormack*, *καὶ τὸ γυμνάσιον [---]ΑΛ[ε.12] [---] οὐσιν καθ' ἡμέραν ἐν τῷ γυ- Robert*, SEG, βάσει Μακαρόνα. Στ. 40: *[...ε.21...] γυμνα]ΣΙΑΡΧΟΥΜ[...ε.8...]ΗΣΕ Cormack*, *μνασίωι [---] τοῦ γυμνασιάρχου μεθ' ὧν δεήσε[ι] Μακαρόνας*, Robert, SEG. Στ. 41: *[...ε.21...]Υ[ε.11]ΤΕΡΑΣΟΥΔΙΟΥ[...ε.11]Θ[...ε.11] παρὰ ν Cormack*, *[καὶ τὴν [---]ΕΓΑΙΔΟ[---]ΕΡΑΙΤΟΥΔΙΟΥ προσπαρ- Μακαρόνας*, *[καὶ τὴν [---]ΕΓΑΙΔΟ[---] τῇ πρωτ- vel ὑστ]έραι τοῦ Δίου προσπαρ- Robert*, SEG. Στ. 42: *[...ε.19...]Τ[...ε.19]ΧΑ[...ε.19]ΑΝ ἐξεταστὰς Cormack*, *[---] πολιτάρχας καὶ ἐξεταστὰς Μακαρόνας*, *[διδόναι vel λαμβάνειν] πολιτάρχας καὶ ἐξεταστὰς Robert*, SEG. Ὁ Cormack δὲν μεταγράφει τοὺς ἐπόμενους στίχους τῆς ὄψεως Α. Στ. 44: *[---] τὸ ἀποταγὲν ὑπὸ τούτων Μακαρόνας*, οἱ Robert ἀντιγράφουν ἐκ παραδρομῆς ἀπὸ τούτων. Στ. 44-45: *Δ[...ε.12]ΩΤΑΙ Μακαρόνας*, *δ[ι]δ[ω]ται Robert*, SEG. Στ. 46: *[---]ΟΥΚΑΤΑΛΕΙΠΟΥ[---] ἐάν δέ τι μὴ ποιήσῃ τῶν προειρη- Μακαρόνας*, οἱ Robert ἀντιγράφουν κατὰ λάθος ἀντὶ τοῦ δευτέρου μισοῦ τοῦ στίχου 46 τὸ δεύτερο μισὸ τοῦ στίχου 47. Στ. 47: ἡ συμπλήρωσι *[ἡ δὲ] εἶναι τῶν Robert*. Στ. 49-50: *γ[ρ]άψωσιν αὐτοὶ ἀποτινέτω[σαν] τὸ [---] ἐπίτιμον καὶ τῷ ἐγδικασα[μέ]ν[ω]ι διδοσθ[ε]ναι τὸ ἡμῖν [---] Μακαρόνας*, οἱ Robert, SEG συμπληρώνουν τὸ *[τε] ἐπίτιμον*, ἀλλὰ βλ. ὅψη Β, στ. 34-35. Στ. 54: ὁ Cormack βλέπει τὴν λέξι *ἐτῶν* στο τέλος τοῦ στίχου. Στ. 60: *βλάπτων Cormack*. Στ. 62: *παίδων Cormack* ἴσως πρόκειται γιὰ τίτλο μιᾶς παραγράφου τοῦ νόμου ποὺ ἀφορᾷ στον διορισμὸ τῶν ὑπευθύνων γιὰ τοὺς παῖδες ἀπὸ τὸν γυμνασιάρχο. Στ. 64, στο τέλος: *ΓΑΡΛΑΒΩΝΤΩΝ Τροχίδης* ἴσως *παραλαβὼν τῶν*. Στ. 65, στὴν ἀρχή: *ΟΝΣΒΥΤ Τροχίδης* ἴσως *πρεσβυτέρων*. Στ. 84: διακρίνεται ἡ λέξι *ταμίας*. Στ. 86: *τῶν νεωτέρων Cormack*.

Ὁψη Β: Δὲν λαμβάνονται ἐδῶ ὑπ' ὄψιν οἱ μικρὲς ἀποκλίσεις ἀπὸ τὸ ἀπόγραφο Μακαρόνα καὶ τὴν ἐκδοσι Cormack στὴν χρήσι τῶν διακριτικῶν σημείων προκειμένου γιὰ γράμματα ποὺ ἔχουν ὑποστῇ διάβρωση στὴν ἀρχή ἢ τὸ τέλος τῶν στίχων. Στ. 1: Οἱ Robert διερωτῶνται μήπως ἡ πρώτη λέξι εἶναι *ἀπεγδύεσθαι*, ἀλλὰ ἡ ἐξετάσι τοῦ λίθου δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν ἀνάγνωσι. Στ.

12: *ἀναγκαῖον*: τὸ δεύτερο, τρίτο καὶ τέταρτο γράμμα σὲ ἀπόξεση. Στ. 13: *εἰς τοὺς*: τὸ τελευταῖο γράμμα τῆς πρώτης λέξεως καὶ τὰ τρία πρῶτα τῆς δευτέρας σὲ ἀπόξεση. Στ. 28: *Μ[.]ΕΗΤΑΙΡΕΥΚΩΣ* Μακαρόνας, *[μη]δὲ ἦται[ρ]ευκῶς* Cormack, *SEG*. Στ. 32: *προσαγγέλλον*: τὸ ὄμικρον προστέθηκε μετὰ τὴν χάραξη τοῦ στίχου ἐπάνω ἀπὸ τὸ οἶγμα. Στ. 35: *[ἀν]τίτιμον* Cormack, *[ἐπ]ίτιμον* SEG καθ' ὑπόδειξιν τῶν Robert (1978). Στ. 38: *[ἐπ]ιγινόμενοι* Cormack, *SEG*, *ἐπιγινόμενοι* Gauthier - Hatzopoulos' δοκοῦντας Hatzopoulos, *Institutions* ἐκ παραδρομῆς. Στ. 44: *βοιηθήση* Μακαρόνας, *βοιηθήση* Cormack, *SEG*. Γιά τὴν γραφὴ *βοιηθήση* βλ. Teodorsson, *System* 203, σημ. 147. Στ. 46: Ὁ Knoepfler ὑποθέτει ὅτι μετὰ τὴν λέξη *ὄπλον* παρελείφθησαν οἱ λέξεις *μακροῦ δρόμου*. Στ. 48: *<εὐεξίαν>* SEG ὕστερα ἀπὸ τὴν διατύπωση ἀμφιβολιῶν ἀπὸ τὸν Cormack: "Has the engraver made a slip here? Should *εὐταξίαν* be *εὐεξίαν*?". Ἰδια παρατήρηση ἀπὸ τὸν Knoepfler, 174, σημ. 31. Στ. 61: *[δ]ὲ τὰ Ἑρμαῖα οἱ* Cormack, *SEG*. Στ. 63-64: *ἱεροποιήσουσιν.ναι* | *συντελείτωσαν* Cormack, *SEG*. Στ. 74-75: *παρεχέ[τ]ωσαν* Cormack, *SEG*. Στ. 76: *ὀρφανοφύλακες* ἢ λέξη αὐτή, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δύο πρῶτα καὶ τὰ τρία τελευταῖα γράμματα εἶναι γραμμένη σὲ ἀπόξεση. Στ. 86-87: οἱ Cormack, *SEG* παραλείπουν τὸ κενὸ μετὰ τὴν λέξη *νόμους*. Στ. 89-90: *εἰ[σ]επράχθη* Cormack, *εἰ[σ]επράχθη<ι>* SEG. Στ. 96: ΠΡΑΒΤΩΡ ὁ λίθος. Στ. 104-105: ὁ χαρακτὴς ἔγραψε ἀρχικὰ *νείκηση* ἀλλὰ ἀπέξεσε στὴν συνέχεια τὸ δεύτερο γράμμα. Στ. 107: Οἱ Cormack καὶ SEG δὲν σημειώνουν τὸ κενὸ μετὰ τὸ *ἐπιδέκατον*.

Ἡ περιοχή στὴν ὁποία ἐντοπίσθηκε ἡ στήλη ταυτίζεται ἀσφαλῶς μὲ τὸ ἀρχαῖο γυμνάσιο καθὼς ἐκεῖ τὸ προηγούμενο ἔτος εἶχε ἀνακαλυφθεῖ ὁ ἐφηβικὸς κατάλογος ἀρ. 135, πρόσφατα δὲ τὸ μεγαλύτερο ἀπότμημα τοῦ διατάγματος γιὰ τὴν λειτουργία τοῦ γυμνασίου (βλ. ἀρ. 7, κατωτέρω).

Ἡ ἐπιγραφή ποὺ χαράχθηκε στὶς δύο ὄψεις τῆς ὀπισθόγραφης στήλης περιέχει τρία μέρη. Τὸ κείμενο τοῦ γυμνασιαρχικοῦ νόμου ἀρχίζει μόνον στὸν εἰκοστὸ δεύτερο στίχο τῆς Α' ὄψεως, εἰσάγεται μὲ τὸν τίτλο *νόμος γυμνασιαρχικὸς* καὶ τελειώνει στὸν ἑκατοστὸ ἑνατο στίχο τῆς Β' ὄψεως. Τοῦ νόμου προηγεῖται τὸ κείμενο τοῦ ψηφίσματος διὰ τοῦ ὁποῖου υἱοθετήθηκε αὐτὸς καὶ τὸ ὁποῖο καταλαμβάνει τοὺς εἴκοσι δύο πρώτους στίχους τῆς Α' ὄψεως. Τέλος, ἀκολουθεῖται ἀπὸ ἓνα στίχο, τὸν ἑκατοστὸ δέκατο στίχο τῆς Β' ὄψεως, διακρινόμενο ἀπὸ τοὺς προηγούμενους ἀπὸ τὴν παρεμβολὴ κενοῦ καὶ τὴν χρῆση μεγαλυτέρων γραμμάτων, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸ διαβιβαστικὸ τοῦ ψηφίσματος καὶ τοῦ νόμου.

Τὸ ψήφισμα, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ μίαν ἡμερομηνία (στ. 1-2) καὶ κλείνει μὲ μίαν ἄλλην (στ. 21-22), ὑποδιαιρεῖται σὲ δύο μέρη ποὺ χωρίζονται ἀπὸ ἓνα κενό. Τὸ πρῶτο (στ. 1-16) περιλαμβάνει, πέραν τῆς ἡμερομηνίας, τὸ προοίμιο, ὅπου ἀναφέρεται ἡ συναγωγὴ τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ ὀνόματα τῶν εἰσηγητῶν τοῦ νόμου (στ. 1-5), ἡ αἰτιολογία (στ. 5-8 καὶ 11-16), κατόπιν, ἀντὶ τοῦ τυπικοῦ τῆς προτάσεως ἀποφάσεως, ἡ ἔκφραση *καλῶς ἔχει* (στ. 8) ἀκολουθούμενη ἀπὸ τὶς προτεινόμενες ἀποφάσεις (στ. 8-11). Ὅπως ἐπεξηγεῖται στὴν σχετική μονογραφία (Gauthier - Hatzopoulos, *Loi*), τὴν 19ῃ Ἀπελλοῦ οἱ εἰσηγητὲς τοῦ νόμου δὲν ἀνέγνωσαν τὸ μακροσκελὲς κείμενό του ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἀνέπτυξαν τοὺς λόγους ποὺ ἐπέβαλλαν τὴν ψήφισή του, ἡ ὁποία ὀρίσθηκε νὰ διεξαχθεῖ ἐνάμισυ μῆνα περίπου ἀργότερα, τὴν νομηνία (πρώτη) τοῦ μηνὸς Περιτίου. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ πολῖτες εἶχαν τὴν ἀνεση νὰ μελετήσουν τὸ κείμενο, τὸ ὁποῖο εἶχε δοθεῖ ἀπὸ τοὺς εἰσηγητὲς στοὺς ἐξεταστὲς καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶχε ἐκτεθεῖ μεταγεγραμμένο σὲ "λευκώματα" (λευκασμένες σανίδες), ὥστε νὰ εἶναι εὐκόλα προσιτὸ στοὺς ἐνδιαφερομένους. Τὸ δεύτερο μέρος τοῦ ψηφίσματος (στ. 16-22) περιέχει τὸ τυπικὸ τῆς λήψεως ἀποφάσεως (στ. 16: *ἔδοξεν τῇ πόλει*) ἀκολουθούμενο ἀπὸ τὴν σχεδὸν κατὰ λέξιν ἐπανάληψη τῶν ἀποφάσεων τοῦ πρώτου μέρους (στ. 16-21) καὶ τὴν μνεία τῆς ἐπικυρωτικῆς ψηφοφορίας μὲ τὴν ἐνδειξὴ τῆς σχετικῆς ἡμερομηνίας (στ. 21-22).

Τὸ διαβιβαστικὸ (στ. 110) μνημονεύει τοὺς πολιτάρχες, ποὺ ταυτίζονται ἴσως μὲ τοὺς δύο -πέραν τοῦ γυμνασιάρχου- εἰσηγητὲς τοῦ νόμου, τὶς ἀρχὲς δηλαδὴ ποὺ διεβίβασαν στὸ γυμνάσιο ἀντίγραφο τοῦ ψηφίσματος καὶ τοῦ νόμου γιὰ νὰ χαραχθεῖ στὴν στήλη ποὺ διασώθηκε ἕως τὶς ἡμέρες μας (*παρὰ τῶν πολιταρχῶν*), καθὼς καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας τῆς ἐκκλησίας (*τοῦ ψηφίσματος* "οὐ" εἶς). Ἀπὸ τὰ μνημονευόμενα πρόσωπα, ὁ Ἱπποκράτης Νικοκράτου, ἄγνωστος ἀπὸ ἄλλου, ἦταν ὁ στρατηγὸς τῆς Βοττίας, στὴν ὁποία ὑπαγόταν ἡ Βέροια. Ὁ γυμνασιάρχος Ζώπυρος Ἀμύντα εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ τὸ

καλαίσθητο ἐπιτύμβιο μνημεῖο του, πού ἀνακαλύφθηκε πρόσφατα καί τὸ ὁποῖο χρονολογεῖται στὸ πρῶτο ἥμισυ τοῦ δεύτερου αἰῶνος π.Χ. (ἀρ. 155, κατωτέρω). Γιὰ τὸν πρῶτο τῶν εἰσηγητῶν Ἀσκληπιάδῃ Ἡρᾶ, δὲν ὑπάρχουν ἄλλες πληροφορίες. Ὁ δεύτερος εἰσηγητὴς Κάλλιππος Ἱπποστράτου εἶναι ἀσφαλῶς ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Ἱπποστράτου τοῦ Καλλίππου καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Τιμοκλέους τοῦ Καλλίππου, ἐπιφανῶν Βεροιαίων, τὰ ὀνόματα τῶν ὁποίων διαβάζονται στὸν κατάλογο ἡγεμόνων, δηλαδὴ ἀξιωματικῶν, πού τιμῶνται μὲ προνόμια ἀπὸ τὸν Ἀντίγονο Δώσωνα τὸν Αὔγουστο τοῦ 223 π.Χ., κατὰ τὶς παραμονὲς τῆς τελικῆς συγκρούσεως μὲ τὸν Κλεομένη Γ' (βλ. ἀρ. 4, κατωτέρω). Τὰ προσωπογραφικὰ αὐτὰ στοιχεῖα ἐπιβεβαιώνουν πολλαπλὲς ἐνδείξεις στὸ ἴδιο τὸ κείμενο τοῦ νόμου, οἱ ὁποῖες τὸν χρονολογοῦν στὸ πρῶτο τρίτο τοῦ Β' π.Χ. αἰῶνος, πρὶν ἀπὸ τὴν κατάλυση τῆς μακεδονικῆς βασιλείας.

Γιὰ μία λεπτομερῆ ἀνάλυση τοῦ κειμένου, βλ. τὴν μονογραφία τῶν Ph. Gauthier καὶ M. B. Χατζόπουλου, καθὼς καὶ τὶς σελίδες πού ἀφιερώνει στὸ κείμενο αὐτὸ ὁ τελευταῖος στὸ βιβλίο του γιὰ τοὺς μακεδονικοὺς θεσμούς (*Institutions* I 131-38).

2. Μουσεῖο Βεροίας Λ 492. Ἐντοπίσθηκε τὸ 1970 στὴν οἰκία Ἀντωνίου Λύχνα, στὴν Θέση Πράσιнос Κῆπος καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλῃ ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀριζόντια, ἀποκεκρουμένη σήμερα, ἐπίστεψη. Ἡ ἐνεπίγραφη ἐπιφάνεια τῆς στήλης, ἰδίως στὸ μέσον, ἔχει φθαρεῖ πολὺ συνεπεία δεύτερης χρήσεως ὡς κατωφλιοῦ, στὴν ὁποία ὀφείλεται καὶ ὁ τὸρμος στὴν κάτω δεξιὰ γωνία. Διαστάσεις: 1,20x0,47x0,12. Ὑψος γραμμῶν: 0,010-0,016. Διάστιχο: 0,006.

Βιβλιογραφία: D.A. Hardy - Ἱ. Τουράτσογλου, *Τεκμήρια* 3 (1997), ὑπὸ ἔκδοσιν. Πρβλ. Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 26 (1971), *Χρονικά* 406 (γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 2ου (ἢ ἀρχὲς 1ου) αἰ. π.Χ.

Ἔτους [-----]
[-----]
[-----]
4 ὁ ἱερεὺς τῶν θεῶν Εὐεργετῶν vac
ἀνανεωσάμενος τὴν ἀπὸ τῶν
προγόνων δόξαν, εἰ καὶ ἡ [τ]ύχη διὰ τοὺς
καιροὺς αὐτῶν ἦν τῶν ἡν, ἐσπούδα-
8 σεν μὴ λειφθῆναι ἀρετῇ, ἄρτι τε τῆς
πολειτῆας ἀπτόμενος οὔτε ἐν τῷ vac
αἰτεῖν ἢ πρεσβεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος
ἀπολέλειπται τῶν πρεσβυτέρων, vac
12 ἐννοηθεῖς δὲ τὰς τῶν πάππων vac
στρατηγίας καὶ δαπάνας ὅσα τε τῆς πόλεως
ἐκεῖνοι καὶ πρὸς κόσμον καὶ πρὸς φυλακὴν
ἀνέστησαν, τὴν μεγίστην καὶ πλείστων
16 δεομένην δαπανημάτων ἱερωσύνην
εὐθαρσῶς ἀπεδέξατο καὶ ὡς [εἰ.4]Κ[.Ι]Ν ἦν
ἀνδρὶ καλῷ καὶ ἀγαθῷ [εἰ.4]ΤΕΜΕΝ τῶν
θεῶν [...] ΤΑΣ καὶ Λ[.Ι] [...] [εἰ.8] ΑΤΑΣ
20 ΠΛ[...εἰ.6] ΛΥΣΑΣΑ[...εἰ.11] ΑΤΑΣ
ΕΠΑ[...εἰ.11] ΑΣΕΝ[...εἰ.5] ΕΙΝΑΙ
τοὺς [...] ΕΓΙΑ[...εἰ.6] ΙΟΙΜΑ[...εἰ.5] ΕΝΩΝ

- καὶ [-----]ΠΠΩΝ
 24 ΟΣ[...JONTEΣ[...ε.9...JΑΓΟΝΑΙ[.JΚΑΙ
 ΒΙΑΣ[...ε.12...JΗΣ[.JΑΧΙΜΩΝ
 ΕΞΙ[...ε.11... διὰ] τοὺς παρεληλυθό-
 28 τας πολέμους καταλελυμένων, ἐφι-
 λοτειμήθη πάντα πρὸς τὸν ἀρχαίων κόσ-
 μον ἀγαγεῖν, ἔν τε τοῖς λοιποῖς ἀτὸν
 ἄξιον καὶ τῶν θεῶν καὶ τῆς πατρίδος
 32 παρίσχηται διὰ πολλὰ καὶ ἐν τοῖς παροῦ-
 σιν ὧν τειμῆς ἄξιος καὶ ἐν τοῖς ἐλπι-
 ζομένοις ἐπεὶ οὖν ἐν τῷ τῶν ἀρχαιρε-
 σιῶν και[ρ]ῷ προβουλευσαμένων τῶν
 36 βουλευτῶν ὅπως ὁ Ἄρπαλος ἀξίως τι-
 μηθῇ τῶν γεγενημένων ὑπ' αὐτοῦ εἰς
 τὴν πατρίδα, ὁ δῆμος ἐπελθὼν ἐπὶ τὸ βου-
 λευτήριον τὴν πλείστην πρόνοιαν ἐ-
 ποιήσατο περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ, ἔδο-
 40 ξεν ἐπαινέσαι τε τὸν Ἄρπαλον ἐπὶ
 τούτοις καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν θαλ-
 λοῦ στεφάνῳ ἀνατεθῆναι τε αὐτοῦ καὶ
 ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐν τῷ ἐπιφανεσ-
 44 τάτῳ τόπῳ τῆς πόλεως ἀναγινώσ-
 κεσθαι δὲ καὶ τὸ ψήφισμα καθ' ἔτος ἐν ταῖς ἀρ-
 χαιρεσίαις, ἀναγραφῆναι δὲ αὐτὸ εἰς στή-
 λην λιθίνην καὶ τεθῆναι παρὰ τὸν ἀνδριάντα.

Οἱ τρεῖς πρώτοι στίχοι εἶναι ἀποκεκρουμένοι καὶ κατὰ τὸ δεξιό τους τέταρτο φθαρμένοι συνεπεία τῆς δευτέρας χρήσεως τοῦ λίθου. Μόνον ἡ πρώτη λέξη τοῦ πρώτου στίχου μπορεῖ νὰ ἀναγνωσθεῖ με βεβαιότητα, οἱ ὑπόλοιποις μαντεύονται μᾶλλον καὶ ἀποκαθίστανται με τὴν βοήθεια ἄλλων παραλλήλων κειμένων. Ἐδῶ παρατίθενται κατὰ στίχο οἱ ἀναγνώσεις τῶν Hardy - Touratsoglou καὶ οἱ δικές μας. Στ. 1: [Ἔ]τους [καὶ ., Βεροιαίων οἱ] πολιτάρχαι Hardy - Touratsoglou Ἔτους ἐβδόμου καὶ τριακοστοῦ vac Γουναροπούλου - Χατζόπουλος. Στ. 2: [προβουλευσαμένων τῶν βουλευτῶν] Hardy - Touratsoglou, [-----] Γουναροπούλου - Χατζόπουλος. Στ. 3: [εἶπαν, ἐπειδὴ Ἄρπαλος ...]ου vacat? Hardy - Touratsoglou, [-----]ου Γουναροπούλου - Χατζόπουλος. Ὅπως ἀναφέρουν οἱ Hardy - Touratsoglou, ἡ ἀποκατάστασή τους βασίσθηκε σὲ ψήφισμα τῶν Καλινδοίων (Hatzopoulos - Loukoulou, *Recherches* I 77-80, K2) καὶ προτείνεται χάριν παραδείγματος. Γὰ ὁλόγραφη μνεῖα τῆς χρονολογίας βλ. τὸν κατάλογο τῶν κυνηγῶν, ἀρ. 134, κατωτέρω. Τὸ 37ο ἔτος τῆς μακεδονικῆς χρονολογίας ἀντιστοιχεῖ στὸ 112/11 π.Χ. Ὁ μῆνας δὲν μπορεῖ νὰ προσδιορισθεῖ δεδομένου ὅτι ἐπτά ἀπὸ τοὺς δώδεκα μακεδονικοὺς μῆνες ἀρχίζουν με τριγωνικὸ γράμμα (Δῖος, Ἀπελλαῖος, Αὐδουναῖος, Δύστρος, Ἀρτεμίσιος, Δαῖσιος, Λῶος). Τὴν χρονολογικὴ ἔνδειξη ἀκολου-
 θοῦσε ἡ ἀναφορά στὴν εἰσήγηση, ἡ ὁποία τὸ πιθανώτερο ἔγινε ἀπὸ τοὺς πολιτάρχες, ὅπως καὶ στὰ ἄλλα τρία μακεδονικὰ ψήφισματα τῆς ἰδίας περιόδου, τῆς Λητῆς (Syll³ 700) καὶ τῶν Καλινδοίων (Hatzopoulos - Loukoulou, *Recherches* I 75-80). Ἔτσι, οἱ τρεῖς πρώτοι στίχοι ἐνδεικτικὰ θὰ μπορούσαν νὰ ἀποκατασταθοῦν ὡς ἑξῆς: Ἔτους ἐβδόμου καὶ τριακοστοῦ | Δ[ί]φου (:) τόση καὶ τόση οἱ πολιτάρχαι εἶπαν ἐπειδὴ Ἄρπαλος τοῦ δεινός (Πολεμαίου:). Στ. 4: ὁ ἱερεὺς τῶν [θ]εῶν [ε.3]ΓΩ[ν vac] Hardy - Touratsoglou. Στ. 6: ἡ τύχη διὰ τ[ο]ῦς Hardy - Touratsoglou. Στ. 8: λει[φθ]ῆναι Hardy - Touratsoglou. Στ. 11: ἀπολέ(λ)ει(πτ)αι π[ο]λιτῶν πρεσβ[υ]τέρων Hardy - Touratsoglou. Στ. 13: δαπ[ά]νας Hardy - Touratsoglou. Στ. 16: ἱερωσύν[η]ν. Στ. 17: εὐθαρσ[ῶ]ς ἀπεδέξατο ὅπως [πρέπ]ον ἦν Hardy - Touratsoglou ἡ προτελευταία λέξη θὰ μπορούσε νὰ ἀναγνωσθεῖ ὡς [προσῆ]κ[ον]. Στ. 18: τή[ν τε περὶ] τῶν Hardy - Touratsoglou. Στ. 19: θεῶ[ν ε.3]ΙΑ[.]ΛΚΑΙ[...ε.11:12...JΑΠ[.]Σ Hardy - Touratsoglou ἵσως θεῶν [τελε]τάς. Στ. 20: ΤΙΑ[ε.5]ΣΑΣΑΜ[...ε.10...JNTΩΣ Hardy - Touratsoglou. Στ. 21: ΕΤ[-----] vac? Hardy - Touratsoglou. Στ. 22: ΤΟΥΣ[...ε.6]ΕΤΙΑΚΑ[...ε.10:11...JΕΝΩΝ Hardy - Touratsoglou. Στ. 23: ΚΑΝ[...ε.20...JΕΠΠΩΝ Hardy - Touratsoglou. Στ. 24: ΟΣ[...ε.5:6]ΗΤ

[...ε.19...]/ΑΤΟΝΑΡΟΚΑ[/] Hardy - Touratsoglou. Στ. 25: ΡΙΑΣ[...ε.19:11...]/ΗΣ[ε3:4]/ΛΙΣΗΜΩΝ vac? Hardy - Touratsoglou ἴσως [μ]αχίμων. Στ. 26: [/ΞΟ[...ε.14:15...]/τοὺς παρεληλυθό- Hardy - Touratsoglou. Στ. 27: καταλελιμένων Hardy - Touratsoglou. Στ. 32: ὦν Hardy - Touratsoglou. Στ. 37: πα[τρί]δα Hardy - Touratsoglou. Στ. 38: λευτή[ριο]ν Hardy - Touratsoglou. Στ. 39: ποιήσ[ατ]ο Hardy - Touratsoglou. Στ. 42: σ[τ]εφάνω Hardy - Touratsoglou.

Τὸ μοναδικὸ ψήφισμα τῆς Βέροιας (μὲ τὴν ἐξαίρεση τοῦ ψηφίσματος γιὰ τὴν κύρωση τοῦ γυμνασιαρχικοῦ νόμου), ποὺ τιμᾷ τὸν νεαρὸ ἱερέα τῶν θεῶν Εὐεργετῶν Ἀρπαλο (γιὰ τὴν λατρεία αὐτὴν, τῆς ὁποίας αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχαιότερη μαρτυρία μετὰ τὸ γνωστὸ ψήφισμα τῆς Λητῆς, βλ. *Syll*³ 700, Hatzopoulos - Loukouroulou, *Morrylos* 45-49), ἀποτελεῖ μεγίστης ἀξίας τεκμήριο γιὰ τὶς πολιτικὲς περιπέτειες καὶ τοὺς θεσμοὺς τῆς πόλεως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ δεύτερου (ἢ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ πρώτου) π.Χ. αἰῶνος.

Ὁ Ἀρπαλος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπόγονος τῆς γνωστῆς, τουλάχιστον ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ τρίτου π.Χ. αἰῶνος, οἰκογενείας, ἡ ὁποία εἶχε ἀναδείξει ἄρχοντες τῆς πόλεως καὶ στενοὺς συνεργάτες τῶν βασιλέων (βλ. ἀρ. 3 καὶ 4, κατωτέρω, καθὼς καὶ Tataki, *Beroea* ἀρ. 230) θέλησε νὰ ἀναβιώσει τὴν δόξα τῶν προγόνων του (*ἀνανεωσάμενος τὴν ἀπὸ τῶν προγόνων δόξαν*), παρ' ὅλον ὅτι οἱ συγκυρίες ἦσαν λιγώτερο εὐνοϊκές (*εἰ καὶ ἡ τύχη διὰ τοὺς καιροὺς αὐτῶν ἦν ἥττων ἦν*). Οἱ καιροὶ εἶναι διακριτικὸς ὑπαινιγμὸς στὶς ὀδυνηρὲς περιπέτειες ποὺ γνώρισε ἡ Μακεδονία μετὰ τὴν κατάλυση τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ βασιλείου: τὶς δηώσεις τοῦ 168-167, τὴν ἐπανάσταση τοῦ Φιλίππου-Ἀνδρίσκου τὸ 149 π.Χ. καὶ τὴν καταστολὴ τῆς, τὴν ἐπανάσταση νέου ψευδο-Φιλίππου τὸ 143/2 π.Χ. καὶ τὶς βαρβαρικὲς ἐπιδρομὲς, ὅπως τῶν Γαλατῶν καὶ Σκορδίσκων, τοὺς ὁποίους σειρὰ Ρωμαίων διοικητῶν ἀδυνατεῖ νὰ ἀντιμετωπίσει ἐπιτυχῶς ἀπὸ τὸ 119 ἕως τὸ 112 π.Χ., ἡ τέλος τὴν εἰσβολὴ τῶν δυνάμεων τοῦ Μιθριδάτη, τὸ 87 π.Χ., ἐὰν γίνῃ δεκτὴ ἡ χρονολογία ποὺ μὲ ἐπιφύλαξη προτείνουν οἱ Hardy - Touratsoglou (βλ. Fanoula Papazoglou, *ANRW* II 7.1 [1979] 304-17). Ὁ νεαρὸς Ἀρπαλος ἐν τούτοις, παρὰ τὶς ἀντίξοες συνθῆκες, μόλις ἐνηλικιώθηκε (*ἄρτι τε τῆς πολειτήας ἀπτόμενος*) δὲν ὑπελείφθη τῶν προγόνων του στὰ διαβήματα καὶ τὶς ἀποστολὰς ὑπὲρ τῆς Βέροιας (*οὔτε ἐν τῷ αἰτεῖν ἢ πρεσβεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀπολέλειπται τῶν πρεσβυτέρων*) δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι ὁ Ἀρπαλος Πολεμαῖου, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πάππος τοῦ τιμωμένου, εἶναι γνωστὸς ὥς ὁ ἐπὶ κεφαλῇ τῆς πρεσβείας ποὺ ἐστάλη τὸ 172 π.Χ. ἀπὸ τὸν βασιλέα Περσέα στὴν Ρώμη κατὰ τὴν μάταιη προσπάθεια τοῦ τελευταίου νὰ ἀποτρέψῃ τὸν ἐπερχόμενον Γ' Μακεδονικὸ Πόλεμο). Ἀνέλαβε δὲ ἀνενδοίαστα τὴν ἀνώτατη καὶ ἀπαιτητικώτερη σὲ δαπάνες ἱερωσύνη ἀναλογιζόμενος τὶς στρατηγίαις καὶ τὶς ἐλευθεριότητες τῶν πάππων του καὶ ὅσα ἐκεῖνοι κατασκεύασαν γιὰ τὸν καλλωπισμὸ καὶ τὴν ἄμυνα τῆς πόλεως. Τὰ οἰκονομικὰ βάρη τῆς ἱερωσύνης τῶν θεῶν Εὐεργετῶν (*δαπάναις, πλείστων δεομένην δαπανημάτων*) μᾶς εἶναι γνωστὰ ἀπὸ μεταγενέστερη ἐπιγραφὴ τῶν Καλινδοίων, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτει τὴν ὑποχρέωση τοῦ ἱερέως τῶν θεῶν Εὐεργετῶν νὰ προσφέρει πολυδάπανες θυσίες, νὰ ἐστιάζεται τὸ σύνολο τῶν πολιτῶν καὶ νὰ προβαίνει σὲ διανομὲς τροφῆς ἢ χρημάτων κατὰ φυλὰς (βλ. Hatzopoulos - Loukouroulou, *Recherches* I 79, ἀρ. K2, στ. 30-33: *καὶ βουθυτήσας καὶ ἰδίᾳ καθ' ἕκαστον τῶν πολειτῶν τὴν πᾶσαν ἑορτὴν εὐώχησεν ἐν τοῖς τρικλείνοις καὶ κατὰ τὸ κοινὸν ταῖς φυλαῖς ἐπιδόσεις ἐποιήσατο λαμπροτάτας*). Πράγματι, ἂν καὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ ψηφίσματος τῶν Καλινδοίων ἡ ἱερωσύνη τῶν θεῶν Εὐεργετῶν εἶχε περιλάβει καὶ τὴν λατρεία τοῦ Καίσαρος Σεβαστοῦ (Αὐγούστου), εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι τὸ τυπικὸ τῆς ἀκολουθοῦσε ἀρχαιότερη παράδοση. Ἱστορικὰ πιὸ ἐνδιαφέρων ἀλλὰ καὶ ἀσαφέστερος γιὰ μᾶς εἶναι ὁ ὑπαινιγμὸς στὶς "στρατηγίαις" τῶν προγόνων τοῦ Ἀρπάλου. Ὁ πρόπαππος τοῦ Ἀρπάλου τῆς ἐπιγραφῆς Πολεμαῖος Ἀρπάλου ἀναγράφεται πρῶτος μεταξὺ τῶν Βεροιαίων ἡγεμόνων (ἀξιωματικῶν) στοὺς ὁποίους ὁ Ἀντίγονος Δώσων παρεχώρησε τὸ 223 π.Χ. ἀτέλεια τῶν πολιτικῶν λειτουργιῶν (βλ. ἀρ. 4, κατωτέρω). Ἄν καὶ ἡ περαιτέρω στρατιωτικὴ σταδιοδρομία τοῦ προγόνου αὐτοῦ τοῦ Ἀρπάλου δὲν εἶναι γνωστὴ, δὲν εἶναι ἀπίθανο ὅτι ἔφθασε στὰ ἀνώτατα στρατιωτικὰ ἀξιώματα.

Δυστυχῶς ἡ φθορὰ τῆς ἐνεπίγραφης ἐπιφανείας δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀνάγνωση τῶν ἐπομένων κρισίμων στίχων ὅπου θὰ περιγράφονταν οἱ ἀρετὲς καὶ τὰ ἐπιτεύγματα καὶ – πρᾶγμα σημαντικώτερο – οἱ συνθήκες ποὺ ἐπικρατοῦσαν κατὰ τὰ τέλη τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.

στην Βέροια και την Μακεδονία γενικότερα. Σώζεται μόνον η αναφορά στους *παρεληλυθότας πολέμους* (στ. 26-27), προφανώς στις ἀλλεπάλληλες ἐπιδρομές τῶν Σκορδίσκων συνοδευόμενες ἴσως καὶ ἀπὸ ἐπαναστατικές κινήσεις τῶν Μακεδόνων (βλ. Fanoula Papazoglou, *ANRW* II 7.1 [1979] 313), πού μόνον ἀπὸ τὸ 113 ἄρχισαν νὰ τίθενται ὑπὸ ἔλεγχον (*καταλελυμένους*), ἐφ' ὅσον εἶναι ὀρθή ἡ χρονολόγηση στὰ τέλη τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Ἡ εἰρηνικὴ ἀνάπαυλα ἐπέτρεπε τὴν προσπάθεια ἀποκαταστάσεως τῆς παλαιᾶς τάξεως, στὸν θρησκευτικὸ ἰδίως τομέα (*ἐφιλοτειμήθη πάντα πρὸς τὸν ἀρχαίων κόσμον ἀγαγεῖν*). Ἡ προσπάθεια αὕτη, πού χαρακτηρίζει τὰ τέλη τοῦ 2ου π.Χ. αἰ. στὴν Βέροια, εἶναι ἐμφανὴς καὶ στὴν σύγχρονη περίπου ἀποκατάσταση τοῦ θεομοῦ τῶν κυνηγῶν τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα (βλ. ἀρ. 134, κατωτέρω).

Μετὰ τὴν ἀπαρίθμηση τῶν ἀρετῶν τοῦ Ἀρπάλου καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν πού προσέφερε στὴν πατρίδα του, τὸ κείμενο ἐπανέρχεται στὴν διαδικασία τοῦ ψηφίσματος, τῆς ὁποίας τὸ πρῶτο σκέλος, ἡ εἰσήγηση τῶν πολιταρχῶν στὴν βουλὴ εἶχε ἐκτεθεῖ στοὺς στίχους 2 καὶ 3. Κατὰ τὸν χρόνο τῶν ἀρχαιρεσιῶν, πού λόγω τῆς δυσκολίας νὰ ἀναγνωσθεῖ ἡ ἀρχὴ τοῦ δευτέρου στίχου, δὲν μπορεῖ νὰ τοποθετηθεῖ σὲ συγκεκριμένο μῆνα (πρβλ. τὴν ἐκλογὴ τοῦ Ἀλκέτα στὴν Μόρρυλο, Hatzopoulos - Loukouroulou, *Morrylos* 41-49), μετὰ τὴν εἰσήγηση τῶν πολιταρχῶν, τὴν ἀποδοχὴ τῆς καὶ τὴν διατύπωση τοῦ προβουλεύματος ἀπὸ τὴν βουλὴ (γιὰ τοὺς μηχανισμοὺς τῆς προβουλευσεως, πρβλ. De Laix, *Proboulcusis*), ὁ δῆμος προσῆλθε στὸ βουλευτήριον (βουλευτήρια, ὡς κτίσματα, στὴν Μακεδονία μαρτυροῦνται στοὺς Φιλίππους: Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 37, τὸ Χaráκωμα: Δήμητσα, *Μακεδονία* ἀρ. 128, καὶ τὶς Σέρρες: V. Beševliev καὶ G. Mihailov, *Belomorski Pregled* I [1942] ἀρ. 18, στ. 9-10), τὸ ὁποῖο, ἂν ἦταν ἀρκετὰ εὐρύχωρο, λειτουργοῦσε ἐνδεχομένως καὶ ὡς ἐκκλησιαστήριον (γιὰ τὰ κτίσματα αὐτά, βλ. πρόσφατα M.H. Hansen καὶ T. Fischer-Hansen, *Political Architecture* 37-75), καὶ ἐπεχειροτόνησε τὸ προβούλευμα (βλ. Hatzopoulos, *Institutions* I 145). Ὅπως δὴποτε, ἀπὸ τὴν διατύπωση τοῦ κειμένου διαφαίνεται ὁ πρωτεύων ρόλος τῆς βουλῆς καὶ ἡ ἐπικουρικὴ καὶ τυπικὴ συμμετοχὴ τοῦ δήμου στὴν λήψη ἀποφάσεων ἤδη ἀπὸ τὶς πρῶτες δεκαετίες τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας. Τὸ κείμενο κλείνει μὲ τὴν ἀπαρίθμηση τῶν ἀποφάσεων τοῦ ψηφίσματος: α) τὸν ἐπαινο, β) τὸν στέφανο ἀπὸ θαλλὸ ἐλιάς, γ) τὴν ἀνάθεση χαλκοῦ ἀνδριάντος στὸ ἐπιφανέστατο μέρος τῆς πόλεως, δ) τὴν ἀνάγνωση τοῦ ψηφίσματος στὴν ἐτήσια ἀρχαιρετικὴ ἐκκλησία κατὰ τὴν ὁποίαν γινόταν ἡ ἐκλογὴ τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως, καὶ ε) τὴν ἀναγραφὴ του σὲ στήλη λίθινη, στὴν στήλη πού ἐφθασε ἕως ἐμᾶς, καὶ ἡ ὁποία ἰδρύθηκε δίπλα στὸν ἀνδριάντα. Ὁ δημόσιος ἐπαινος εἶναι μαζί μὲ τὸν θάλλينو στέφανο οἱ κοινότερες τιμὲς στὴν Μακεδονία καὶ μαρτυρεῖται ἤδη ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς βασιλείας σὲ ψηφίσματα τῶν Φιλίππων, τῆς Ἀμφιπόλεως, τῆς Κασσανδρείας, τοῦ Ἀνθεμοῦντος, τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Μορρύλου, τοῦ Δίου καὶ τῆς Πέλλας (Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 36, 37, 41, 44, 49, 50, 53, 54, 55, 57, 58), κατὰ δὲ τὴν ρωμαϊκὴ περίοδο στὴν Θεσσαλονίκη (*IG* X 2,1, 5, 7 καὶ 11), τὰ Καλίνδεια (Hatzopoulos - Loukouroulou, *Recherches* I 77-80, ἀρ. K2), τὴν Λητὴ (*Syll*³ 700). Ὁ (Θαλλοῦ ἢ θάλλινος) στέφανος μαρτυρεῖται στὴν Γάζωρο, τὸν Ἀνθεμοῦντα, τὴν Θεσσαλονίκη, τὴν Μόρρυλο (Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 39, 49, 50, 53, 54), καὶ κατὰ τὴν ρωμαϊκὴ περίοδο στὴν Θεσσαλονίκη (*IG* X 2,1, 4, 5, 7 καὶ 11), τὸν Ἀνθεμοῦντα (Hatzopoulos - Loukouroulou, *Recherches* I 40-44, ἀρ. A1), τὰ Καλίνδεια (Hatzopoulos - Loukouroulou, *Recherches* I 77-80, ἀρ. K2), καὶ τὴν Λητὴ (*Syll*³ 700). Ἡ ἀνάθεση ἀνδριάντος εἶναι τιμὴ πολὺ σπανιώτερη: δὲν μαρτυρεῖται σὲ κανένα ψήφισμα τῆς περιόδου τῆς βασιλείας καὶ κατὰ τὴν ρωμαϊκὴ περίοδο, μόνον στὰ Καλίνδεια (Hatzopoulos - Loukouroulou, *Recherches* I 77-80, ἀρ. K2), τὸν Ἀνθεμοῦντα (Hatzopoulos - Loukouroulou, *Recherches* I 40-44, ἀρ. A2) καὶ τὴν Θεσσαλονίκη (*IG* X 2,1, 4 καὶ 5). Ἀνάγνωση τοῦ ψηφίσματος κατ' ἔτος δὲν μαρτυρεῖται ρητῶς σ' ἄλλη πόλη τῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ προβλεπόταν ἴσως σὲ μὴ ἀναγνώσιμο σήμερα τμήμα τιμητικοῦ ψηφίσματος τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων τοῦ Ἀνθεμοῦντος (Hatzopoulos - Loukouroulou, *Recherches* I 44-46, ἀρ. A2). Ἡ ἀναγραφὴ τοῦ ψηφίσματος σὲ λίθο ἦταν κοινότατη πρακτικὴ καὶ μαρτυρεῖται φυσικὰ γιὰ ὅλα τὰ κείμενα πού χάρις σ' αὐτὴν ἐφθασαν ἕως ἐμᾶς. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ μνεία τοῦ ἐπιφανεστάτου τόπου, ὅχι καθ' αὐτήν, διότι ἐκεῖ ἰδρύονταν ὅλα σχεδὸν τὰ τιμητικὰ μακεδονικὰ ψηφίσματα στὰ ὁποῖα μνημονεύεται ὁ τόπος ἐκθέσεώς τους

(Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 49, 53, 54, 55, *IG* X 2,1, 5, *Syll*³ 700, πρβλ. Hatzopoulos - Loukopoulou, *Recherches* I 79, ἀρ. K2, στ. 46 καὶ *IG* X 2,1, 7 καὶ 11, ὅπου χρησιμοποιεῖται ὁ ὅρος "ἐπισημότατος τόπος"), ἀλλὰ διότι θέτει τὸ ἐρώτημα ποιὸς ἦταν ὁ ἐπιφανέστατος τόπος στὴν Βέροια. Ἡ ἐπιλογή εἶναι μεταξὺ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἡρακλέους, τὸ ὁποῖο βρισκόταν στὸ δυτικὸ τμήμα τῆς πόλεως καὶ πιθανῶς στὴν ἀκρόπολη (βλ. ἀρ. 3, κατωτέρω), στὸ νοτιοδυτικὸ ἄκρο τῆς πόλεως, καὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, στὴν ἀγορὰ (βλ. ἀρ. 41, κατωτέρω). Δεδομένου ὅτι ἡ στήλη ἐπισημάνθηκε, ὅπως καὶ ἡ ἐλληνιστικὴ ἀπελευθερωτικὴ πράξις (ἀρ. 45, κατωτέρω) στὸ βορειοανατολικὸ ἄκρο τῆς πόλεως, τὸ πιθανώτερο εἶναι ὅτι δὲν προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετο ἄκρο τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πολὺ πλησιέστερη ἀγορὰ (πλατεῖα Ἀγίου Ἀντωνίου).

Ἐπιστολές - διατάγματα

3. Μουσείο Βεροίας Λ 209. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace στὸ σπίτι ἐνὸς κρεοπώλη στὴν ἐβραϊκὴ συνοικία. Ἐκεῖ μελετήθηκε ἀπὸ τὸν Avezou τὸ 1913. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως, ὅπου μελετήθηκε ἀπὸ τὸν Σ. Πελεκίδη καὶ ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Κατὰ τὴν γερμανικὴ κατοχὴ ἡ ἐπιγραφή ἀκολούθησε τὴν τύχη τῶν ἄλλων μνημείων τῆς ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς, ἀλλὰ περισυνελέγη τὸ 1947 ἀπὸ τὸν Β. Καλλιπολίτη καὶ μεταφέρθηκε στὸν ναὸ τῆς Παναγίας τῆς Κυριώτισσας καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀριζόντια ἐπίστεψη. Οἱ διαστάσεις της, ὅταν ἦταν ἀκόμη ἀκέραιη, ἦσαν κατὰ τὸν Wace 0,80x0,54x0,08. Ὅταν μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack ἡ στήλη ἦταν ἤδη ἐλλιπὴς κάτω καὶ δύο τεμάχιά της εἶχαν ἤδη ἀποσπασθεῖ ἀπὸ τὴν ἄνω δεξιὰ πλευρά της. Τὸ ἓνα, ποὺ ἀντιστοιχοῦσε στὸ τέλος τῶν στίχων 1-4, ὑπῆρχε ἀκόμη, τὸ δεῦτερο, μὲ τὸ τέλος τῶν στίχων 5-16, ἦταν ἤδη χαμένο. Οἱ διαστάσεις ποὺ παραδίδει ὁ Cormack εἶναι 0,57x0,58(ἄνω)x0,115. Σήμερα, μετὰ τὴν περαιτέρω φθορὰ ποὺ ὑπέστη ὁ λίθος κατὰ τὴν κατοχὴ, οἱ διαστάσεις εἶναι: 0,57x0,37x0,115. Ὑψος γραμμάτων: 0,010-0,016. Διάστιχο: 0,005.

Βιβλιογραφία: A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-12) 134-39, ἀρ. 1, μὲ πανομοιότυπο βάσει ἐκτύπου τοῦ Wace, (P. Roussel, *REG* 27 [1914] 454-55, *Syll*³ 459, P. Roussel, *REG* 43 [1930] 366-69, Schröter, *De regum* 69, ἀρ. 19, Ch. Edson, *HSCP* 45 [1934] 226-29), Πελεκίδου, *Πολιτεία* 12, σημ. 3, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 1 (J.M.R. Cormack, *BSA* 40 [1939-1940] 14-16, πίν. XXXIb, *SEG* 12 [1955] 311), Hatzopoulos, *Cultes* 102-109, πίν. XXV, τοῦ ἰδίου, *Institutions* II, ἀρ. 8 καὶ πίν. VIII-XI (*SEG* 43 [1993] 379). Πρβλ. Tarn, *Antigonos* 434, σημ. 6, 478 (μὲ συζήτηση γιὰ τὶς χρονολογίες τῆς βασιλείας τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ), A.J. Reinach, *RevEpigr* 2 (1914) 110, P. Schoch, *RE Suppl.* 4 (1924) 711-12, St. Luce, *AJA* 47 (1943) 479, *BullEpigr* 1944, 120, M.N. Tod, *JHS* 65 (1945) 84, Ἀνδρόνικου, Ἐπιγραφαί 21-22, *BullEpigr* 1951, 136, X. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 626, ἀρ. 59 (μὲ πληροφορίες σχετικὰ μὲ τὴν τύχη τοῦ μνημείου κατὰ τὴν κατοχὴ), J.M.R. Cormack, Ἀρχαία Μακεδονία I (1970) 194-95 (μὲ φωτογραφία καὶ εἰδήσεις γιὰ τὴν τύχη τοῦ μνημείου), Ehrhardt, *Studies* 145, Cabanes, *Epire* 59-60, R.M. Errington, Ἀρχαία Μακεδονία II (1977) 118, Sylvie Le Bohec, *Ktéma* 11 (1986) 283, Tataki, *Beroea* ἀρ. 228 καὶ σελ. 422, 424, 430, M.B. Hatzopoulos, *ΠΟΙΚΙΛΑ* 145-47, τοῦ ἰδίου, *BullEpigr* 1991, 375 (σχετικὰ μὲ τὴν συμβασιλεία Δημητρίου Β' καὶ Ἀντιγόνου Γονατᾶ καὶ τὴν ταυτότητα τοῦ Δημητρίου), τοῦ ἰδίου, *Institutions* I 416-19 (μὲ ἀγγλικὴ μετάφραση καὶ σχόλια), Victoria Allamani-Souri - E. Voutiras, Ἐπιγραφές 26-28. Ἡ ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου, ἰδίως τῆς δεύτερης καὶ τρίτης ἐπιστολῆς βασίσθηκε ἰδίως στὴν μελέτη τῶν τετραδίων τῶν A.T.B. Wace (I 8 καὶ II 34) καὶ Ch. Avezou, ποὺ φυλάσσονται στὴν βιβλιοθήκη Pembroke τοῦ Καϊμπριτζ καὶ τὴν Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν ἀντίστοιχα καὶ περιέχουν ἀπόγραφα τῆς ἐπιγραφῆς, στὰ ἐκτυπα τῶν Ch. Edson καὶ J.M.R. Cormack, καθὼς, βέβαια, καὶ στὴν ἐξέταση τοῦ λίθου. Πολύτιμες ἀναγνώσεις γιὰ τὴν δεῦτερη καὶ τρίτη ἰδίως ἐπιστολὴ περιέχονται στὸ ἀνέκδοτο τετράδιο τοῦ Ch. Avezou, ἀρ. 6.

Φωτογραφία, ἐκτυπο.

- Βασιλεύοντος Ἀντιγόνου ἔτους · F · καὶ · Λ · ἐντυχόντων
 Δημητρίῳ τῶν κυνηγῶν Χάρτα τοῦ Νικάνορος, Ἀττύλου τοῦ
 Νικάνορος ἐδόθησαν αἱ ἐπιστολαί. vacat
 4 Δημήτριος Ἀρπάλῳ χαίρειν. Οἱ ἱερεῖς οἱ τοῦ
 Ἑρακ[λ]έους φασὶν τῶν προσόδων τινὰς τῶν
 τοῦ θεοῦ εἰς τὰς πολιτικὰς κατατετάχθαι
 ἐπιμελήθηθι οὖν ὅπως ἀποκατασταθῶσιν
 8 πάλιν τῷ θεῷ ἔρρωσο. vacat
 Δημήτριος Ἀρπάλῳ χαίρειν οἱ [ἀπε]λευ[θ]ερο[ύ]–
 μενοι πρότερον φαίνονται φιάλ[ας ἀνατίθ]εσ[θαι]
 εἰς τὸ ἱερόν ἐπεὶ οὖν [ἐστίν] πε[ριο]υσία εἰς τή[ν]
 12 χρεῖαν τὴν τοῦ θεοῦ ἀνατιθέτωσαν ἀντὶ
 τῶν φιαλῶν κέρατα [κ]αὶ σκύφους ἔρρωσο.
 Δημήτριος Ἀρπάλ[ω]ι χαί[ρειν] οἱ ἱερεῖς οἱ τοῦ
 Ἑρακλέους ἀτε[λεῖς] ἔστων πάντων ὅσ[ων] καὶ οἱ
 16 τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἔρρωσο. Ἔτους [F καὶ] Λ
 [Δ]ύστρου ΙΕ.

Στ. 1-4: ἦσαν ἐξ ὀλοκλήρου ὁρατοὶ στοὺς Wace καὶ Edson - Cormack. Στ. 1: ἔτους ζ' καὶ λ', Roussel (1914), ἀν καὶ στὰ σχόλια ἀναφέρεται στὸ 360 ἔτος. Στ. 2: Χάρτ[α] Woodward, Roussel (1914), Χάρτα Syll³, Roussel (1930), Edson βάσει τοῦ πανομοιότυπου ἀπὸ τὸ ἔκτυπο τοῦ Wace, Χάρτα Cormack, SEG. Στ. 3: Νικάνορος Woodward, Roussel, Syll³, Edson, Νικάν[ο]ρος Edson - Cormack, Cormack καὶ SEG. Στὸ ἔκτυπο ὅμως τοῦ Edson φαίνονται τὰ ἴχνη τοῦ ὀμικρον ἐπισ[το]λαί Woodward, Roussel (1914), ἐπιστολαί Syll³, Edson, ἐπιστολαί Roussel (1930), ἐπισ[το]λαί Edson - Cormack, Cormack, SEG, τὰ ἴχνη ὅμως καὶ τοῦ ὀμικρον καὶ τοῦ λάμβδα εἶναι ὁρατά. Στ. 4: ἱερεῖς Woodward, Roussel, Syll³, Edson, Πελεκίδης, [ἱε]ρεῖς Edson - Cormack, Cormack, SEG, τὰ δύο πρῶτα γράμματα τῆς λέξεως εἶναι ὅμως ὁρατά στὸ ἔκτυπο τοῦ Edson. Στ. 5: Ἑρακλέως [...] φασὶν Woodward, Roussel, Ἑρακλέος [μοι] Syll³, Edson, Ἑρακλέους φασὶν Πελεκίδης, Ἑρακ[λ]έους φασὶν Edson - Cormack, Cormack, SEG, ἡ ἀνάγνωση ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ τὸν Avezou. Στ. 5: τῶν Woodward, Roussel, Syll³, Edson, Πελεκίδης, τῶ[ν] Edson - Cormack, Cormack, SEG. Στ. 5-12: Ὁ Cormack σημειώνει ὅτι τὸ κάτω ἀπότμημα, τὸ ὁποῖο θὰ περιεῖχε τὰ τελευταῖα 6 ἢ 7 γράμματα τῶν στίχων 7-12 εἶχε χαθεῖ. Ἀπὸ τὴν ἀπόδοση τοῦ κειμένου του φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ ἀπότμημα ἐπεκτεινόταν καὶ στὸν στίχο 5 καὶ πιθανώτατα μέχρι καὶ τὸν στίχο 16. Στ. 6: [θ]εοῦ ἰς Woodward, [θ]εοῦ εἰς Roussel, Syll³, Edson, Πελεκίδης, θεοῦ Edson - Cormack, Cormack, SEG, ὅλα τὰ γράμματα ἢ ἴχνη τους ὅμως εἶναι ὁρατά στὸν λίθον κατατετάχθαι Woodward, Roussel, Syll³, Edson, Πελεκίδης, κατα[τε]τάχ[θαι] Edson - Cormack, Cormack, SEG, στὸ ἔκτυπο τοῦ Edson ὅμως φαίνεται ἡ ὀριζόντια κεραία τοῦ ταῦ κατατετάχθαι Hatzopoulos, *Institutions*, ἐκ παραδρομῆς. Στ. 7: ἐ[πι]μελήθηθι Woodward, Roussel (1914), ἐπιμελήθηθι Syll³, Roussel (1930), Edson, ἐπιμελήθηθι Πελεκίδης, Edson - Cormack, Cormack καὶ SEG ἀποκατασταθῶσιν Woodward, Roussel, Syll³, Edson, Πελεκίδης, ἀποκαταστ[αθῶσιν] Edson - Cormack, Cormack, SEG. Στ. 8: Ἐρρώσω, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς ὁ Roussel (1930). Στ. 9-10: Ὁ Woodward δὲν σημειώνει ἄλλη λέξη μετὰ τὸ χαίρειν, I...Λ[---] Edson - Cormack, Cormack, SEG, Οἱ[...]ΛΕΥ[...]ΕΡΟ[...] Avezou, ὁ Cormack προτείνει μὲ ἐπιφύλαξη οἱ [ἀπη]λευθερω[μ]ένοι, μία μετοχή ἐνεστώτος ἐνδείκνυται ὅμως περισσότερο στὴν θέση αὐτὴν καὶ ἡ ἀνάγνωση οἱ [ἀπε]λευ[θ]ερο[ύ]μενοι ἐνισχύεται ἀπὸ τὸ ἀπόγραφο τοῦ Avezou. Ὅσον ἀφορᾷ στὸ ὑπόλοιπο τῆς λέξεως στὸν ἐπόμενον στίχο ὁ μὲν Woodward διαβάξει [με]ν[οι--] οἱ δὲ Edson - Cormack καὶ Cormack, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ τὸ SEG, ΜΕΝΟΙ. Στ. 10: [πρ]ότερον φαίνον[αι--] Woodward, ἀλλὰ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΦΑΙΝ[...] Wace I 8, ΦΑΙΝΟΝ[---] ΦΙΑΛΑΣ Avezou, πρότερον φαίνον[α]ι H...ΕΣ[---] Edson - Cormack, Cormack, SEG, ὁ λίθος φέρει ΦΙΑΛ. Ἡ περαιτέρω φθορά τοῦ λίθου καὶ ἡ μὴ ἱκανοποιητικὴ ποιότητα τοῦ ἐκτύπου τοῦ Edson λόγῳ τῆς διαβρώσεως τῆς ἐπιφάνειας τοῦ λίθου δὲν ἐπιτρέπουν σήμερα τὸν ἔλεγχο τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Cormack, καὶ γι' αὐτὸ τυχὸν συμπλήρωση θὰ ἦταν παρακινδυνευμένη, ἡ λέξη πάντως ποὺ ἀπαιτοῦν τὰ συμφραζόμενα εἶναι τὸ ἀπαρέμφατο ἀνατίθεσθαι. Στ. 11-12: [...]ρ[ό]τε[ρ]ον ἐπε[---] τὴν λα[?] [τ]ρεῖαν Woodward, ἀλλὰ [...]ΩΠΡΟΤΕΡΟΝΕΠΕ[---] [...]ΡΕΙΑΝ Wace II 34, [...]ΣΤΟΠΡΟΝΕΠΠ[---] [...]ΣΙΑΝ Wace I 8, ΕΙΣΤΟΙΕΡΟΝΕΠΕΙΟΥ[...]ΚΑΙΠ[---]ΟΥ[...]ΕΙΝΕΙΣΤΗ | [...]ΧΡΕΙΑΝ Avezou, εἰς τὸ ἱερόν. ἐπεὶ [...]ε.δ...]ΓΕ[...]ΥΣ[---] | [χ]ρεῖαν Edson - Cormack, Cormack, ὁ ὁποῖος προτείνει τὴν

ἀνάγνωση: ἐπεὶ [δὲ φιαλῶν] πε[ριο]υσία ἔστιν εἰς τήν[υ] | χ[ρ]εῖαν. SEG. Για τοὺς λόγους ποὺ ἀναφέρονται παραπάνω, ὁ ἔλεγχος στὸν λίθο δὲν εἶναι δυνατός, ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸ γενικὸ νόημα τῆς προτάσεως τοῦ Cormack δὲν πρέπει νὰ ἀπέχει τῆς πραγματικότητος, πιθανώτερη συμπλήρωση θὰ ἦταν: ἐπεὶ οὖν [ἔστιν] πε[ριο]υσία εἰς τή[ν] | χρεῖαν. Στ. 12: [θεοῦ? ---]αν αντι[.] Woodward, ἀλλὰ ANTI χωρὶς ἀμφιβολίες ὁ Wace, ΑΝΑΤΙΘΕΤΩΣΑΝΑΝΤΙ Avezou, θεοῦ ἀνατιθέτωσαν [ἀντι] Edson - Cormack, Cormack, SEG. Στ. 13: [---]ΟΥΥΠΕΡΩΔ[---] Wace, [---]ονς ἔρρω[σο] Woodward, [..]ΚΑΤΑ/ ---[.]ΥΦΟΥΣΕΡΡΩ Avezou, ΙΕΡΑΤΑ"Π[.]Ι[.] ΦΟΥΣ ἔρρωσο Edson - Cormack, Cormack, ὁ ὁποῖος προτείνει τὴν λέξη [σκύ]φους καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτὴν ἕναν προσδιορισμὸ, ὅπως ἱερατικούς ἢ Ἡρακλείους, παρατηρεῖ ὅμως ὅτι τὰ ἴχνη τῶν γραμμάτων εἶναι δυνατόν νὰ ἀντιπροσωπεύουν ἱερά τὰ ἢ κέρατα. Τὸ SEG δέχεται μὲ ἐπιφύλαξη τὴ συμπλήρωση [σκύ]φους ἐνῶ οἱ Robert προτείνουν μὲ ἐπιφύλαξη ἱερατικούς σκύφους. Ὁ λίθος δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία γιὰ τὴν ἀνάγνωση ποὺ προτείνεται ἐδῶ. Στ. 14: Δημήτριος] Ἀρπ[άλωι χαίρειν]---ιπ[α?] Woodward, ΔΗΜΗΤΡ[---]ΑΡΠ[-----]-Ι-ΟΙΤΟΥ Avezou, Δημήτριος Ἀρπάλ[ω] χαίρειν οἱ ἱερεῖς οἱ τοῦ Woodward, Edson - Cormack, Cormack, SEG καὶ οἱ Robert. Στ. 15: ρακ[αλ]οῦσιν? ----]ον[...] Woodward, ἀλλὰ [---]ΕΟΥ[---] Wace I 8, ΡΑΚ[.]ΟΥΣΑ [---]ΟΝ[---]ΙΟΙ Wace II 34, ΗΡΑΚΛΕΟΥΣΑΠ[---]ΟΝΚΑΙΟΙ Avezou, Ἡρακλ[έ]ους ἀτε[λ]εῖς ἔστιν πάντων ὁσ[ων] Cormack, SEG καὶ οἱ Robert. Στ. 16: [---]Ολύ[?]γπιον ἔρρω[σο] ἔτους [F καὶ Λ] Woodward, [.]ΕΟΥ[---]ΑΝΠΙΟΝΕΡΡΩΣΟΕΤΟΥΣ[---] Avezou, τῶν Ἀ[σκληπιου] ἔρρωσο ἔτους [F καὶ Λ] Cormack, SEG καὶ οἱ Robert, ἴχνη τοῦ τελικοῦ γράμματος τοῦ στίχου ἦσαν πάντως ὁρατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Wace καὶ τοῦ Avezou καὶ δηλώνονται στὸ πανομοιότυπο τῆς ἐκδόσεως τοῦ Woodward. Στ. 17: δὲν ἀναφέρεται ἀπὸ κανέναν ἀπὸ τοὺς προηγούμενους ἐκδότες.

Τὸ κείμενο τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς, καθὼς ἦταν ἡ πρώτη καὶ ἐπὶ ἔτη ἡ μόνη τοῦ εἶδους τῆς ποὺ εἶχε ἀνευρεθεῖ στὴν Μακεδονία, ἔχει συζητηθεῖ κατὰ κόρον. Ἐδῶ θὰ ἀναφερθοῦμε στὰ κυριώτερα μόνον ζητήματα ποὺ ἐγείρει καὶ γιὰ τὰ ὑπόλοιπα παραπέμπομε τὸν ἀναγνώστη στὴν πλούσια σχετικὴ βιβλιογραφία.

Τῆς καθ'αυτὸ ἐπιστολῆς προηγεῖται ἡ χρονολογία καὶ εἰσαγωγικὴ περιγραφή τοῦ εἶδους τῶν παρατιθεμένων κειμένων καθὼς καὶ τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τίς ὁποῖες συντάχθηκαν (στ. 1-3). Τὸ τριακοστὸ ἔκτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ ἀντιστοιχεῖ στὸ ἔτος 249/8 π.Χ. (τὸ μακεδονικὸ ἔτος ἀρχίζει τὸν μῆνα Δῖο, ποὺ ἀντιστοιχεῖ περίπου μὲ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου) τῆς χρονολογίας μας, καθὼς ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἐτῶν βασιλείας του ἄρχισε ἀπὸ τὸ 284/3, ἔτος θανάτου τοῦ πατέρα του Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἐπικράτησή του στὴν Μακεδονία μετὰ τὴν μάχη τῆς Λυσιμαχείας τὸ 277 π.Χ. Πράγματι, ὁ Δημήτριος πέθανε μετὰ τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 283 (πρβλ. P.V. Wheatley, *Historia* 46 [1997] 23), κατὰ πάγια δὲ πρακτικὴ τὸ τελευταῖο ἔτος βασιλείας ἐνὸς Μακεδόνα βασιλέως λογίζεται ὡς τὸ πρῶτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ διαδόχου του. Τὸ 283/2 ὡς πρῶτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Γονατᾶ υἱοθετήθηκε ἀπὸ τοὺς Herzog καὶ Klaffenbach, *Asylieurkunden* 17 γιὰ τὴν χρονολόγηση ψηφίσματος τῆς Ἀμφιπόλεως καὶ ὑποστηρίχθηκε ἀπὸ τὸν M. Chambers, *AJPh* 75 (1954) 385-94, μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ὁ βασιλεὺς αὐτὸς κατ' ἐξαίρεσιν, δὲν θέλησε νὰ ὑπολογίσει ὡς πρῶτο ἔτος τῆς βασιλείας του τὸ τελευταῖο τοῦ Δημητρίου Πολιορκητοῦ ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὸν πατέρα του! Πολὺ πιὸ τεκμηριωμένη εἶναι ἡ ἐπιχειρηματολογία τοῦ F.W. Walbank ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἀπόψεως στὸ "Appendix 3: Philodemus on the Stoics" τοῦ τρίτου τόμου τῆς *History of Macedonia* 584-86. Ὁ Φιλόδημος στὸ *Περὶ Στωικῶν* (P. Herc. 155 ἀπ. 8.5 καὶ 339 στήλη 5 στὴν ἐκδοσὴ τοῦ A. Mayer, *Philologus* 71 [1912] 223-32 = στήλη VI στὴν ἐκδοσὴ τοῦ T. Dorandi, *CronErc* 12 [1982] 91-133), περιέχει ἀπόσπασμα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοῦ Ἀπολλοδώρου, ὁ ὁποῖος ἐπιχειρηματολογεῖ γιὰ νὰ ἀποδείξει ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ μακροβιότης ποὺ ἀποδίδεται στὸν Ζήνωνα τὸν Κιτιέα ἀπὸ τὸν Δημήτριο Σκήψιο (101 ἔτη) καὶ τὸν Ἀπολλώνιο Τύριο (98 ἔτη) βασιίζεται σὲ πλαστὴ ἀλληλογραφία μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου καὶ τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ, στὴν ὁποίαν ὁ πρῶτος ἰσχυρίζεται δῆθεν ὅτι ἦταν ὀγδόντα (ἢ σύμφωνα μὲ ἄλλη ἀνάγνωση ἐνενήντα) ἐτῶν κατὰ τὸ πρῶτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἀντιγόνου κατὰ τὸν Ἀπολλόδορο, ὁ βασιλεὺς δὲν θὰ μπορούσε νὰ γράφει στὴν ὑποτιθέμενη ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ζήωνα ὅτι ὑπακούουν σ' αὐτὸν ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ Μακεδόνες (πεῖθ[εσθαι] Μακεδόνων συλλήβδην) πάντας, σύμφωνα μὲ τὴν συμπλήρωση τοῦ Mayer) οὔτε ἐπὶ ἄρχοντος Εὐθύου οὔτε ἐπὶ ἄρχοντος Ἀναξικράτους. Δεδομένου ὅτι οἱ ἐπώνυμοι αὐτοὶ

ἄρχοντες τῶν Ἀθηνῶν χρονολογοῦνται τὸ 283/2 καὶ τὸ 279/8 ἀντίστοιχα, ὁ Walbank εὖλογα συμπεραίνει ὅτι ἡ πρώτη χρονολογία ἀφορᾷ στὴν διαδοχὴ τοῦ Ἀντιγόνου στὴν βασιλεία μετὰ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του καὶ ἡ δεύτερη στὴν ἀναρχία ποὺ ἐπεκράτησε στὴν Μακεδονία μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Πτολεμαίου Κεραυνοῦ καὶ τὶς ἀποτυχημένες ἀποπειρὲς τοῦ Μελεάγρου καὶ τοῦ Ἀντιπάτρου νὰ ἐδραιώσουν τὴν ἀρχή τους, γεγονὸς ποὺ ἐπέτρεψε στὸν Ἀντίγονο νὰ διεκδικήσει ἀργότερα ἐπιτυχῶς τὴν βασιλεία τῶν Μακεδόνων. Τὸ λάθος τοῦ Walbank εἶναι ὅτι συμπεραίνει ὅτι τὸ μακεδονικὸ καὶ ὄχι τὸ ἀττικὸ ἔτος 283/2, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιεῖ ὁ Ἀπολλόδωρος, ἦταν τὸ πρῶτο τῆς βασιλείας τοῦ Ἀντιγόνου. Τοῦ διέφυγε ὅτι οἱ τρεῖς τελευταῖοι μῆνες τοῦ μακεδονικοῦ ἔτους 284/3, ποὺ τελειώνει περίπου τὸν Σεπτέμβριο, ἀντιστοιχοῦν στοὺς τρεῖς πρώτους μῆνες τοῦ ἀττικοῦ ἔτους 283/2, ποὺ ἀρχίζει περίπου τὸν Ἰούνιο, καὶ ἀνταποκρίνεται ἀκριβῶς στὴν ἐπώνυμη ἀρχὴ τοῦ Εὐθείου. Δὲν ὑπάρχει ἐπομένως κανένας λόγος παραβάσεως τῆς ἀρχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Μακεδόνες βασιλεῖς πεθαίνουν κατὰ τὸ πρῶτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ διαδόχου τους.

Ὁ Δημήτριος, ὁ ἀποστολεὺς τῆς ἐπιστολῆς, εἶναι, παρὰ τὶς ἀμφιβολίες τῶν Wilamowitz (*Syll*³ 459) καὶ Roussel καὶ τὴν ἀντίθετη γνώμη τῆς Le Bohec, ἀσφαλῶς ὁ γιὸς τοῦ Ἀντιγόνου Γονατᾶ (πρβλ. *BullEpigr* 1991, 375), ὁ ὁποῖος τὸν διαδέχθηκε, ἀφοῦ προηγουμένως διετέλεσε συμβασιλεὺς του (πρβλ. ἀρ. 45, κατωτέρω). Οἱ κυνηγοὶ ἀποτελοῦσαν αὐλικὸ σῶμα ἐπιλέκτων εὐγενῶν ἐφήβων ἐπιφορτισμένο μὲ τὴν φύλαξη τῶν βασιλικῶν δασῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐπιλέγονταν οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα. Ἐπὶ πλεόν συγκροτοῦσαν παραστρατιωτικὸ σῶμα ὑπεύθυνο γιὰ τὴν φύλαξη τῶν φρουρίων τοῦ βασιλείου. Κατὰ τὴν θητεία τους ἔφεραν ὑπομέλανα (πελλός), πέτασο καὶ χλαμύδα τοῦ ἰδίου χρώματος (βλ. Hatzopoulos, *Cultes* 102-109). Οἱ Χάρτας Νικάνορος καὶ Ἀττύλος Νικάνορος φέρουν χαρακτηριστικὰ μακεδονικὰ ὀνόματα, ἀλλὰ δὲν εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ ἄλλου (Tatakī, *Beroea* ἀρ. 254 καὶ 1344). Τὸ ρῆμα ἐντυγχάνω παραπέμπει στὴν ἐντευξιν, δηλαδὴ τὴν ἐπίσημη ὑποβολὴ αἰτήματος σὲ μία ἀρχή. Ὁ Ἀρπαλος, ἐπιστάτης, δηλαδὴ ἀνώτατος πολιτικὸς ἄρχων, ἀλλὰ συγχρόνως ὑπόλογος στὴν κεντρικὴ ἐξουσία, ἀνήκει σὲ ἐπιφανῆ οἰκογένεια τῆς Βέροιας, τὴν ὁποίαν παρακολουθοῦμε ἐπὶ σειρὰ γενεῶν. Ὁ γιὸς του Πολεμαῖος Ἀρπάλου ἀναφέρεται ὡς πρῶτος ἀπὸ τοὺς τιμώμενους μὲ προνόμια Βεροιαίου ἡγεμόνες ἀπὸ τὸν Ἀντίγονο Δώσωνα (βλ. ἀρ. 4, κατωτέρω), ὁ ἑγγονὸς του Ἀρπαλος (II) Πολεμαῖου ὑπῆρξε ἱερομνήμων στοὺς Δελφοὺς τὸ 178 (βλ. μαρτ. η') καὶ πρεσβευτὴς τοῦ Περσέως στὴν Ρώμη τὸ 172 π.Χ. (Tatakī, *Beroea* ἀρ. 230) καὶ ἑγγονος τοῦ τελευταίου αὐτοῦ εἶναι πιθανώτατα ὁ τιμώμενος μὲ τὸ ψήφισμα τοῦ τέλους τοῦ 2ου ἡ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1ου αἰ. π.Χ. (βλ. ἀρ. 2, ἀνωτέρω):

Ἀρπαλος (I) Πολεμαῖου (I)

|

Πολεμαῖος (II) Ἀρπάλου (I)

|

Ἀρπαλος (II) Πολεμαῖου (II)

|

Πολεμαῖος (;) (II) Ἀρπάλου (II)

|

Ἀρπαλος (III) Πολεμαῖου (;) (II)

Μὲ τὴν πρώτη ἐπιστολὴ (στ. 4-8) ζητεῖται ἡ ἀποκατάσταση στοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἡρακλέους προσόδων ποὺ εἶχε ἰδιοποιηθεῖ ἡ πόλη. Ἡ διάκριση μεταξὺ τῶν οἰκονομικῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν ἱερῶν, θεωρητικὰ ἰσχυρὴ, γνωρίζει στὴν Μακεδονία, ὅπως καὶ σὲ ἄλλα σημεῖα τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, ἀποκλίσεις (πρβλ. δωρεές ἀγελάδων τῇ πόλ[ει] ὡς <ετ>ε τῶι Ἀσκληπιῶι ἢ τοῖς πολεῖταις ὡς τε τῷ θεῷ) τὴν ἴδια περίπου περίοδο στὴν Μόρφυλο [Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 53-54] μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀναφύονται διενέξεις, ὅπως μεταξὺ τῶν ἀρχῶν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ ἱεροῦ τῶν Αἰγυπτίων θεῶν (πρβλ. Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 15, καὶ τὴν σχετικὴ συζήτησι, *Institutions* I 407-11).

Στὴν δεύτερη ἐπιστολὴ (στ. 9-13) ὁ Δημήτριος ἐπιτρέπει στοὺς ἀπελευθερουμένους δούλους νὰ ἀναθέτουν στοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα ἀντὶ φιαλῶν, ὅπως συνηθίζοταν, καὶ τῶν ὁποίων ὑπῆρχε ὑπερεπάρκεια, κέρατα ἢ σκύφους. Τὸ ἱερὸ τοῦ Ἡρακλέους

Κυναγίδα στην Βέροια, γνωστό από φιλολογικές πηγές (*Παλατίνη Ἀνθολογία* 6, 114-16) και από έπτά άλλες έπιγραφές (βλ. άρ. 4, 29-33, 134, κατωτέρω) πρέπει νά αναζητηθεῖ στο δυτικό τμήμα τής πόλεως, είτε κοντά στην κατεστραμμένη σήμερα έκκλησία τών Ἀγίων Ταξιαρχών (Ο.Τ. 157), πού κατά μία παράδοση οίκοδομήθηκε επάνω στά έρείπια ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους (Struck, *Fahrten* II 42' πρβλ. Delacoulonche, "Berceau" 111) είτε στην ακρόπολη, παρά την σημερινή πλατεῖα δικαστηρίων. Ἦταν τὸ σημαντικώτερο ἱερὸ τής πόλεως καὶ πιθανῶς "ὁ ἐπιφανέστατος τόπος", δηλαδή τόπος ἐκθέσεως βασιλικῶν ἐπιστολῶν καὶ ἄλλων δημοσίων κειμένων. Ἡ ἀνάθεση φιαλῶν στὸν Ἡρακλῆ ἀπὸ ἀπελευθερούμενους δούλους, πού εἶναι γνωστὴ καὶ ἀπὸ ἐπιγραφὴ τής Ἑλήμιας (Ριζάκη - Τουράτσογλου, *ΕΑΜ* άρ. 30), φαίνεται ὅτι ἀποτελοῦσε κανόνα στην Μακεδονία. Ἡ ἀπόφαση τοῦ Δημητρίου ἴσχυσε τουλάχιστον μέχρι τὰ μέσα περίπου τοῦ 1ου αἰῶνος π.Χ., ὅπως προκύπτει ἀπὸ σειρὰ ἀναθέσεων σκύφων βάρους 50 δραχμῶν, πού μνημονεύονται σὲ μεταγενέστερες ἐπιγραφές χαραγμένες σὲ παραστάδα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα (βλ. άρ. 31-33, κατωτέρω). Τὰ κέρατα εἶναι ἐπίσης σκευὴ πότου γνωστὰ καὶ ἀπὸ ἀνάγλυφες καὶ γραπτές παραστάσεις τής Μακεδονίας (πρβλ., μεταξὺ ἄλλων, ἀνάγλυφο Μουσείου Κιλκίς, άρ. εύρ. 131 καὶ παράσταση συμποσίου μακεδονικοῦ τάφου Ἀγίου Ἀθανασίου [στο ἡμερολόγιο *Μακεδόνων Συμπόσιον* (Θεσσαλονίκη 1997)]).

Μὲ την τρίτη ἐπιστολή (στ. 14-16), ὁ Δημήτριος ἐπεκτείνει τὴν ἀτέλεια (γιὰ τὴν ἀτέλεια στην Βέροια, βλ. άρ. 4, κατωτέρω), τής ὁποίας ἤδη ἔχαιραν οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἀσκληπιοῦ -πού, ὅπως θὰ ἰδοῦμε (άρ. 16 καὶ 45, κατωτέρω), ἦσαν οἱ ἐπώνυμοι ἄρχοντες τής Βέροιας, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων πόλεων τής Μακεδονίας- καὶ στοὺς ἱερεῖς τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα, τὸ ἱερὸ τοῦ ὁποίου ἦταν τὸ σημαντικώτερο τής πόλεως.

Ἡ χρονολογία ἐπαναλαμβάνεται στὸν προτελευταῖο στίχο (στ. 16) καὶ συμπληρώνεται στὸν τελευταῖο στίχο (στ. 17) μὲ τὴν ἀκριβῆ ἡμερομηνία. Ὁ Δύστρος εἶναι ὁ πέμπτος μῆνας τοῦ μακεδονικοῦ ἔτους καὶ ἀντιστοιχεῖ περίπου στὸν Φεβρουάριο τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου. Γιὰ τὴν πιθανώτερη ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματός του, βλ. Hoffmann, *Makedonen* 106-107.

4. Μουσεῖο Βεροίας Λ 710. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1980 στην θέση Προμηθεὺς (Ο.Τ. 420), δυτικό προάστιο τής Βέροιας, σὲ δεύτερη χρῆση ὡς καλυπτήρια πλάκα ὑστερορωμαϊκοῦ τάφου.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὴς ἄνω καὶ ἀποκεκρουμένη σὲ διάφορα σημεῖα. Τόρμος στην ἄνω ἐπιφάνεια γιὰ τὴν ὑποδοχὴ μετάλλινου δεσμοῦ πού τὴν συνέδεε μὲ ὑπερκείμενη στήλη, ὅπου ἦταν χαραγμένη ἡ ἐλλείπουσα ἀρχὴ τοῦ κειμένου. Κάτω, ἐπεξεργασία μὲ βελόνι γιὰ τὴν ἐκθεση σὲ βάση, ἴσως σὲ δεύτερη χρῆση. Ὁ δεξιὸς κρόταφος διατρέχεται ἀπὸ κυμάτιο καθ' ὅλο τὸ ὕψος. Ἡ στήλη ἀποτελοῦσε πιθανὸν μέρος παραστάδος ἢ ὀρθοστάτη τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα ἢ κάποιου προσκτίσματος του. Τέσσερες ἐπιγραφές, οἱ τρεῖς (βλ. ἐπίσης άρ. 31, 32, κατωτέρω) ἐπάλληλες στην κυρία ὄψη καὶ ἡ τέταρτη (βλ. άρ. 33, κατωτέρω) στὸν δεξιὸ κρόταφο. Διαστάσεις: 1,20x0,51x0,16. Ὑψος γραμμάτων: 0,013. Διάστιχο: 0,004-0,006.

Βιβλιογραφία: Victoria Allamani-Souri - E. Voutiras, *Ἐπιγραφές* 14-26, πίν. 1-5, 7. Πρβλ. Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 40-41, Hatzopoulos, *Institutions* I 402-403, 452-59, II, άρ. 10, *BullEpigr* 1997, 370, *BullEpigr* 1998, 247.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Αὐγουστος 223 π.Χ.

[-----].\[/-----]
 [-----]N καὶ τὸν / [-----]
 [-----]ΣΙΝ πάντες Τ/ [-----]
 4 [..4]ΚΑ[..4]ΜΕΝ καὶ ΕΓΔΗΛΟΥ ΚΛΙ[...9...]

- NATON' ἐπικεχώρηκα δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσι τοῖς
 συ(ν)αγωνισαμένοις, ὅταν καταλύσωσι τῇ[ν]
 στρατείαν, ἀτέλειαν τῶν πολιτικῶν λειτου[ρ]–
 8 γιῶν. Περὶ (δ)ὲ τούτων καὶ κοινῇ μὲν γέγραφα πρὸς
 Βοττεάτας καὶ πρὸς ὑμᾶς (δ)ὲ καθ' ἰδίαν ἔκρινον ἐπι–
 στέλλαι. ν' Ἐτους ν Ζ, ν Γορπιαίου ν ΙΖ. vacat
 Πολεμαῖος Ἀρπάλου, Τιμοκλῆς Καλλίππου, Ἰππό–
 12 τρατος Καλλίππου, Πανσανίας Νικάνορος, Ἀντήνωρ
 Σωσιμένου, Νικάνωρ Νικάνορος, Νικάνωρ Ἀλεξάνδρου,
 Εὐφρων Ἀριστολάου, Ἀντίπατρος (Δ)ημοφίλου, Εὐθύ–
 νους Ἀλεξάν(δ)ρου, Ἀντίγονος Φοινικίλου, Ἡλιό(δ)ωρος
 16 Ἀγάνορος, Ἀγάθων Λυγκέως, Ἀρμεννος Ἀδαίου, Εὐδη[μί]–
 (δ)ης Μαχάτου, Βότριχος Νικαίχμου, Ἀριστογέν[ης]
 Ἑρμωνος, Ζώιλος Ἀλεξάνδρου, Παράμονος Ἀγ[ησι]–
 στράτου: Ἀλκιμος Παραμόνου, Φιλόξενος Νικ[.ε.4]
 20 Φιλόξενος Τευτίου, Μένανδρος Ἀντιγόνου],
 Νικόλαος Νικοδήμου, Σωγένης Ἑρμο[.ε.4],
 Νικάνωρ ΑΙΚΚΥΡΟΥ, Νικάνωρ Ἀντιγόνου, [.ε.5.]–
 χος Σωσθένου, Λυσίπολις Κλισιμάχου, Ξενοφ[ῶν] Ποσειδ[ίππου],
 24 Διονύσιος Δερ[κ]υλίδου, Μείδων Με[.ε.5.]
 (Γ)λαυκίας Εὐβιότ[ου], Ἀ[δ]αῖος Ἀ(ρ)ίστου,
 Μελέαγρος Φιλίπ[που], Ἐπιτέ(λ)ης Μενάνδρου,
 Νίκανδρος Εὐδίκου, Νικόλαος Περίτου, Φίλων
 28 Παραμόνου, Μελέαγρος Μαχάτου, Ἐπίνικος
 Νικίου, Μένανδρος Πανσανίου, Μένανδρος
 Πύρρου, Ἀ(δ)αῖος Βεττάλου, Σταπόλε[μ]ος Ἀμύντου,
 Τιμοκράτης Δεινίου, Ὀρέστης Ἀμύν[τ]ου, Ἡγή–
 32 σανδρος Εἰκα(δ)ίωνος, Παράμονος Μεγάνδρου,
 (Δ)ήμαρχος (Δ)ιαγόρου, Νικάνωρ Ἀ(δ)αίου, Σωγέ[ν]ης
 [Ἀ]ριστάρχου, Ἀριστοκλῆς Μικίωνος, Φίλιππος Ζω–
 πυρίωνος, Νίκανδρος Ποιμάχου, Δίφιλος Ἐπικρ[ά]–
 36 του, Παρμενίων Μενάνδρου, Ἀντίγονος Μενεκ[ρά]–
 του, ν Βάλακρος Λαμέδοντος, vacat
 Ἀλκίμαχος Μαχάτου. vacat

Στ. 1: Παραλείπεται ἀπὸ τοὺς πρώτους ἐκδότες, πού παραλείπουν ἐπίσης τὶς τελεῖες στοὺς στ. 17, 19 καὶ 28. Στ. 2: καὶ τὸν [---] Allamani - Voutiras. Στ. 3: πάντες τ[---] Allamani - Voutiras. Στ. 4-5: [---]μεν καὶ ἐγ Δήλου κα[τα]πλεῖν κατὰ τὸ δυ[?]νατόν Allamani - Voutiras, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἀρκετὸς χώρος γιὰ 15 γράμματα στὸ κενό, πράγμα πού καθιστᾷ τὴν σύνταξη μὲ τοπικὸ προσδιορισμό, ὅπως ἐγ Δήλου, προβληματικὴ. Ἡ ἀνάγνωση ἐγδήλου (δηλ. ἐκδήλου) εἶναι ἐπίσης δυνατή. Στ. 5: ἐπικεχώρηκα Allamani - Voutiras. Στ. 6: [σ]υ(ν)αγωνισαμένοις Allamani - Voutiras, ΣΥΜΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΟΙΣ ὁ λίθος. Στ. 8: ΛΕ ὁ λίθος. Στ. 11-12: Ἰππόστρατος Allamani - Voutiras. Στ. 14: ΔΗΜΟΦΙΛΟΥ ὁ λίθος. Στ. 15: Ἀλεξάνδρου Allamani - Voutiras, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ὁ λίθος. Στ. 16-17: Εὐδη[?]λης Allamani - Voutiras. Στ. 17: ΛΗΣ ὁ λίθος. Στ. 18-19: Δ[η(vel α)]μο]στράτου Allamani - Voutiras. Στ. 22: Λικκύρου (?) Allamani - Voutiras, οἱ ὁποῖοι προτείνουν καὶ τὶς ἐναλλακτικὲς λύσεις (Ἀ)ικκύρου καὶ (Δ)ικκύρου. Στ. 23: Ξενοφ[---] Ποσει[---] Allamani - Voutiras. Στ. 24: Δερκυλίδου Allamani - Voutiras τὸ τελευταῖο πατρώνυμο τοῦ στίχου εἶναι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, Με[ίδωνος]. Στ. 25: Γλαυκίας Allamani - Voutiras, ΠΛΑΥΚΙΑΣ ὁ λίθος Ἀκίστου Allamani - Voutiras καὶ ὁ λίθος. Στ. 26: [Ἐ]πιτέλης Allamani - Voutiras, ΠΙΤΕΛΗΣ ὁ λίθος. Στ. 30: ΑΛΑΙΟΣ ὁ λίθος. Στ. 32: ΕΙΚΑΛΙΩΝΟΣ ὁ λίθος. Στ. 33: Δήμαρχος (Δ)ιαγόρου Allamani - Voutiras, ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΔΙΑΓΟΡΟΥ ὁ λίθος Ἀδαίου Allamani - Voutiras, ΑΛΑΙΟΥ ὁ λίθος. Στ. 36-37: Μενεκ[ρά(vel ρί)]του Allamani - Voutiras.

Ἡ ἀπώλεια τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιγραφῆς, ἡ ὁποία ἦταν χαραγμένη σὲ ὑπερκείμενο λίθο δυσχεραίνει τὴν κατανόησή της. Τὸ κείμενο ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μέρη: μία ἐπιστολή (στ. 1-10) καὶ ἕναν κατάλογο ἐξήντα ὀνομάτων καὶ πατρωνύμων (στ. 11-38).

Τὸ πρῶτο ζήτημα ἀφορᾷ στὴν ταυτότητα τῆς ἀρχῆς ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκπορεύεται τὸ ἐπίσημο αὐτὸ ἔγγραφο καὶ κατὰ συνέπειαν στίς ἱστορικές συνθήκες τῆς συντάξεώς του. Ἡ ἐπιστολή εἶναι χρονολογημένη μὲ τὴν ἔνδειξη *Ἔτους Ζ, Γορπιαίου ΙΖ*, τὸ δὲ σχῆμα τῶν γραμμάτων ὑποδεικνύει μία χρονολογία στὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ 3ου αἰ. π.Χ., περίοδο κατὰ τὴν ὁποίαν βασιλεύσαν στὴν Μακεδονία ὁ Ἀντίγονος Δώσων (229-221) καὶ ὁ Φίλιππος Ε' (221-179). Οἱ πρῶτοι ἐκδότες τῆς ἐπιγραφῆς ἔκλιναν ὑπὲρ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐπιστολῆς στὸν Ἀντίγονο Δώσωνα καὶ τῆς χρονολογήσεώς της τὸν Αὐγουστο τοῦ 223, ὅταν ὁ Μακεδὼν βασιλεὺς προσπαθοῦσε νὰ δώσει κίνητρα στοὺς ἄνδρες του γιὰ τὴν συνέχιση τῆς ἐκστρατείας στὴν Πελοπόννησο, ἡ ὁποία διαρκοῦσε ἤδη χωρὶς διακοπὴ ἀπὸ τὸν Μάιο τοῦ 224. Ὁ Μ.Β. Χατζόπουλος (Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 40-41, Hatzopoulos, *Institutions* I 402-403, *BullEpigr* 1997, 370) ἀντιμετώπισε μία ἐναλλακτικὴ χρονολόγηση: τὸ ἔβδομο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Φιλίππου Ε'. Ὁ λόγος ἦταν ὅτι ἀπὸ τὴν δευτέρη ἐπιστολή τοῦ βασιλέως αὐτοῦ πρὸς τοὺς Λαρισαίους (*Syll*³ 543), ἡ ὁποία φέρει χρονολογία *Ἔτους Ζ Γορπιαίου ΙΓ*, γίνεται σαφές ὅτι ὁ Φίλιππος διεξῆγε περὶ τὸν Αὐγουστο τοῦ ἔβδομου ἔτους τῆς βασιλείας του ἐκστρατεία (*ἔως ἂν ἐπιστρέψας ἀπὸ τῆς [στρατ]είας διακούσω*). Ἐπειδὴ δὲ καμμία ἐκστρατεία τοῦ Φιλίππου Ε' δὲν παραδίδεται ἀπὸ ἀξιόπιστη πηγὴ γιὰ τὸ ἔτος 216/5 (τὸ ὁποῖο θεωρεῖται συνήθως ὡς τὸ ἔβδομο ἔτος τῆς βασιλείας του) ὑπέθεσε ὅτι ἴσως ἡ ἀνάρρηση τοῦ Φιλίππου Ε' χρονολογεῖται μετὰ τὴν 1η Δίου τοῦ μακεδονικοῦ ἔτους 221/0 καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν τὸ ἔτος αὐτὸ καὶ ὄχι τὸ 222/1 θὰ ἔπρεπε νὰ λογισθεῖ ὡς πρῶτο ἔτος τῆς βασιλείας του. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐν λόγω ἐκστρατεία θὰ ἦταν ἐκείνη τοῦ θέρους τοῦ 214 κατὰ τῶν παραλίων τῆς Ἰλλυρίας, σὲ ἐφαρμογὴ τῆς πρόσφατης συμμαχίας μὲ τὸν Ἀννίβα, στὴν ὁποίαν συμμετεῖχαν 120 λέμβοι καὶ πολλὲς χιλιάδες Μακεδόνες (Hammond, *Macedonia* III 395). Ἐν τούτοις ἡ πρόσφατη ἀνακάλυψη στὸ Πύθιον τῆς Περραιβικῆς Τριπόλεως δύο ἐπιστολῶν τοῦ Ἀντιγόνου Δώσωνος μὲ ἀνάλογες ἀνταμοιβές γιὰ ἀξιωματικούς καὶ ἱππεῖς ποὺ εἶχαν συμβάλει στὴν περιφανῆ νίκη τῆς Σελλασίας, τῆς ὁποίας λάβαμε γνώση χάρις στὴν εὐγενῆ καλωσύνη τοῦ ἀνασκαφέως Ἀ. Τζιαφάλια, προσκομίζει νέο καὶ σοβαρὸ ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ἀποδόσεως καὶ τούτης τῆς ἐπιστολῆς στὸν Δώσωνα.

Τὸ σωζόμενο μέρος τῆς ἐπιστολῆς περιλαμβάνει τρεῖς φράσεις. Τὸ νόημα τῆς πρώτης (στ. 1-5) μᾶς διαφεύγει λόγῳ τῆς καταστάσεως τοῦ λίθου. Οἱ πρῶτοι ἐκδότες ἀναγνωρίζουν τὸ ὄνομα τῆς Δήλου καὶ ὑπενθυμίζουν τίς στενὲς σχέσεις τῶν Ἀντιγονιδῶν μὲ τὴν νῆσο, τὴν σημασία τῆς Δήλου ὡς κέντρον ἐμπορίας σιτηρῶν, καθὼς καὶ τὴν ἀνέγερση ἀπὸ τὸν Δώσωνα ἀναμνηστικοῦ ἀναθήματος γιὰ τὴν νίκη του στὴν Σελλασία. Θὰ μπορούσαμε νὰ προσθέσουμε ὅτι καὶ ἀργότερα ἡ Δήλος χρησίμευσε ὡς τόπος ἀνεφοδιασμοῦ τῶν πλοίων καὶ ἀναπαύσεως τῶν πληρωμάτων τοῦ μακεδονικοῦ στόλου (βλ. Λίβιο 44.28-29). Ἐν τούτοις, ὅπως εἶδαμε στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα, ἡ προτεινόμενη συμπλήρωση φαίνεται πρακτικῶς ἀδύνατη, ὥστε ἡ μνεῖα τῆς Δήλου παραμένει ἀμφίβολη.

Ἡ δευτέρη φράση περιέχει τὴν ἀπόφαση τοῦ βασιλέως νὰ παραχωρήσει μετὰ τὴν λήξη τῆς ἐκστρατείας ἀτέλεια τῶν *πολιτικῶν λειτουργιῶν* στοὺς *ἡγεμόνες* οἱ ὁποῖοι συμπολέμησαν μαζί του. Ἡ ὁρολογία εἶναι γενικὰ ἡ συνήθης ἀναλόγων βασιλικῶν ἐπιστολῶν (πρβλ., γιὰ τὸ ρῆμα *ἐπιχωρῶ*, Welles, *Correspondence* ἀρ. 51, στ. 23: *καὶ τὴν ἀτέληαν αὐτῶν ἐπεχώρησα*, γιὰ τὸ ρῆμα *συναγωνίζομαι* καὶ τὸ οὐσιαστικὸ *ἡγεμών*, OGIS 280: *Βασιλέα Ἀτταλὸν Ἐπιγένης καὶ οἱ ἡγεμόνες καὶ στρατιῶται οἱ συναγωνισάμενοι τὰς πρὸς τοὺς Γαλάτας καὶ Ἀντίοχον μάχας*). Δυσκολία παρουσιάζει μόνον ὁ ὅρος *πολιτικαὶ λειτουργίαι*. Ὁ ὅρος, ὅπως ὀρθὰ ἐπισημαίνουν οἱ πρῶτοι ἐκδότες ἀπαντᾷ στὸν Δημοσθένη (20.18: *εἰσὶ γὰρ δήπου παρ' ἡμῖν αἱ τε τῶν μετοίκων λητουργίαι καὶ αἱ πολιτικαί*), ὅπου οἱ λειτουργίαι τῶν πολιτῶν ἀντιδιαστέλλονται πρὸς ἐκεῖνες τῶν μετοίκων. Ἐδῶ ἀσφαλῶς ἡ ἔννοια εἶναι διαφορετικὴ. Ὅπως ὁ Μ.Β. Χατζόπουλος ἐξηγεῖ ἄλλου (*Institutions* I 437-39), ὁ ὅρος φαίνεται νὰ δηλώνει μὴ στρατιωτικὲς ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν ποὺ ἐκπληρώνονται στὰ πλαίσια τῆς πόλεως ἀλλὰ ὀφείλονται στὴν κεντρικὴ ἐξουσία (π.χ. τὴν κατασκευὴ καὶ

συντήρηση ὁδῶν ἢ τὴν διάθεση ὑποζυγίων), ἡ ὁποία ἔχει ἐπομένως καὶ τὴν δυνατότητα παραχωρήσεως τῆς σχετικῆς ἀπαλλαγῆς (πρβλ. Oliver, *Constitutions* ἀρ. 56, ὅπου οἱ λειτουργίες ἀφοροῦν στὴν στρώση τῶν ὁδῶν).

Ἡ τελευταία φράση τῆς ἐπιστολῆς παρουσιάζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον. Ἀφ' ἐνὸς θεραπεύει κάπως τὴν ἀπώλεια τῆς ἀρχῆς τοῦ κειμένου ἀποκαλύπτοντας τὸν παραλήπτη της (πρὸς ὑμᾶς), ποὺ εἶναι οἱ Βεροιαῖοι (χωρὶς αὐτὸ νὰ ἀποκλείει τυπικὰ ἡ ἐπιστολὴ νὰ ἀπευθύνεται στὸν ἐπιστάτη, τὸν ἀνώτατο ἄρχοντα τῆς πόλεως· πρβλ. Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 9: *Βασιλεὺς Φίλιππος [Ἀδαί]ωι χαίρειν οἱ Αἰῖνοι οἱ κατοικοῦντες παρ' ὑμῶν...*). Ἀφ' ἐτέρου ἀνακοινώνει ὅτι πλὴν τῆς ἐπιστολῆς τούτης ποὺ καθ' ἰδίαν ἀποστέλλεται στοὺς Βεροιαίους, ταυτόσημο κείμενο εἶχε ἀποσταλεῖ καὶ κοινῇ... πρὸς Βοττεάτας, ἓνα ἀπὸ τὰ συντεταγμένα σώματα μὲ πολιτικές, οἰκονομικὲς καὶ στρατιωτικὲς ἀρμοδιότητες στὰ ὁποῖα ὑποδιαιρεῖτο ἡ Μακεδονία καὶ στὸ ὁποῖο συμμετείχαν οἱ πόλεις τῆς Βοττίας, δηλαδή τῆς περιοχῆς μεταξὺ τοῦ ὅρους Βερμίου καὶ τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ (βλ. Hatzopoulos, *Institutions* I 231-60).

Ἡ ἐπιστολὴ κλείνει μὲ τὴν χρονολογία καὶ τὴν ἡμερομηνία, γιὰ τίς ὁποῖες ἔγινε ἤδη λόγος, καὶ ἀκολουθεῖται ἀπὸ κατάλογο ἐξήντα ὀνομάτων καὶ πατρωνύμων. Οἱ πρῶτοι ἐκδότες ἀμφισβητοῦν ὅτι πρόκειται γιὰ τοὺς "συναγωνισαμένους ἡγεμόνας" τῆς ἐπιστολῆς στοὺς ὁποίους παραχωρήθηκε ἀτέλεια τῶν πολιτικῶν λειτουργιῶν καὶ θεωροῦν ὅτι πρόκειται γιὰ ἀνεξάρτητη καὶ μεταγενέστερη προσθήκη. Στηρίζουν δὲ τὴν ἀποψή τους αὐτὴν στὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ὑπάρχει ρητὸς συσχετισμὸς τῆς ἐπιστολῆς μὲ τὸν κατάλογο καὶ στὸ ὅτι ἡ Βέροια δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἔχει 60 ἡγεμόνες, ὅρος ποὺ κατὰ τὴν γνώμη τους δηλώνει ἀνώτατους ἀξιωματικούς ἐπὶ κεφαλῆς χιλίων ἀνδρῶν. Τὰ ἐπιχειρήματα αὐτὰ δὲν εἶναι ἰσχυρά. Ὁ ὅρος ἡγεμόνων, χρησιμοποιοῦται ἐδῶ, ὅπως καὶ σὲ πλεῖστα κείμενα τῆς ἐποχῆς, σὲ ἀντιδιαστολὴ μὲ τοὺς ἀπλοὺς στρατιώτες, ὅπως καὶ στὸ παράδειγμα ποὺ παραθέσαμε ἀνωτέρω. Ἀπὸ ἄλλα μακεδονικὰ ἐπίσημα κείμενα τῆς ἰδίας ἐποχῆς (πρβλ. Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 12 καὶ 17, καὶ τώρα τὸ διάγραμμα ποὺ ἀνακοινώθηκε ἀπὸ τοὺς Π. Νίγδελη καὶ Κ. Σισμανίδη στὸ διεθνὲς συμπόσιο *Ἀρχαία Μακεδονία VI*, Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 1996) προκύπτει ὅτι στὴν μακεδονικὴ στρατιωτικὴ ὁρολογία ἡγεμόνες ἦσαν κατὰ ἱεραρχικὴ σειρὰ οἱ στρατηγοί, σπειράρχαι, τετράρχαι καὶ λοχαγοί (καθὼς καὶ οἱ λεγόμενοι ἔξω τάξεως). Ἀρα, ὅπως λεπτομερῶς ἐξηγεῖ ὁ Μ.Β. Χατζόπουλος (Hatzopoulos, *Institutions* I 452-57) ἡ ταῦτιση τῶν 60 ἀνδρῶν μὲ τοὺς "συναγωνισαμένους ἡγεμόνας" τῶν Βεροιαίων δὲν θὰ ὀδηγοῦσε στὸ παράλογο συμπέρασμα ὅτι οἱ στρατιωτικὲς δυνάμεις τῆς Βέροιας ἀνέρχονταν σὲ 60.000 ἄνδρες, ἀλλὰ στὸ καθ' ὅλα λογικὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ ὀνόματα ἀντιστοιχοῦν στοὺς ἀξιωματικούς τριῶν σπειρῶν, συνολικῆς δυνάμεως 783 ἀνδρῶν, ἀριθμὸς ποὺ ἀνταποκρίνεται στὸ ἀνθρώπινο δυναμικὸ μιᾶς πόλεως ὅπως ἡ ἑλληνιστικὴ Βέροια. Ἡ ἀνακάλυψη στὸ Πύθιο τῆς Περραιβικῆς Τριπόλεως ἐπιστολῆς ποὺ παραχωρεῖ ἀτέλεια σὲ ἡγεμόνες καὶ στὴν ὁποῖαν συνάπτεται παρόμοιος κατάλογος αἶρει καὶ τίς τελευταῖες ἀμφιβολίες. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ γεγονὸς ἀφ' ἐνὸς ὅτι ὁ βασιλεὺς παραχωρεῖ προνόμια πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, προφανῶς ὥς κίνητρο γιὰ τὴν συνέχιση τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐν λόγῳ ἡγεμόνων σ' αὐτόν, καὶ ἀφ' ἐτέρου ὅτι τὰ προνόμια αὐτὰ ἀφοροῦν στοὺς ἀξιωματικούς ἐνὸς μόνον διοικητικοῦ διαμερίσματος τῆς χώρας, τῆς Βοττίας. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ συνδέεται ἴσως μὲ τὴν στρατολογικὴ ὁργάνωση τῆς Μακεδονίας καὶ τὴν ἐκ περιτροπῆς ὑποχρέωση στρατεύσεως τῶν ἀνδρῶν τῶν διαφόρων διαμερισμάτων (Hatzopoulos, *Institutions* I 455-56), δεδομένου ὅτι ἡ παραχώρηση προνομίων ἐννοεῖται εὐκολώτερα ὥς κίνητρο γιὰ τὴν ἐκτέλεση μὴ ὑποχρεωτικῆς ὑπηρεσίας.

Τὰ 120 ὀνόματα καὶ πατρωνύμα τοῦ καταλόγου, ποὺ δίνουν μία ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσα εἰκόνα τοῦ ὀνομαστικοῦ τῆς Βέροιας κατὰ τὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ 3ου αἰ. π.Χ., ἔχουν ἤδη σχολιασθεῖ ἀπὸ τοὺς πρῶτους ἐκδότες καὶ ἀποτελοῦν ἀντικείμενο μελέτης τῆς Ἀργυρῶς Τατάκη (*Ἀρχαία Μακεδονία VI*, ὑπὸ ἐκτύπωση). Ἐδῶ σημειώνονται ἀπλῶς τὰ σημεῖα στὰ ὁποῖα οἱ ἐρμηνεῖς μας διαφέρουν ἀπὸ ἐκεῖνες τῶν πρῶτων ἐκδοτῶν: Στ. 25: τὸ ὄνομα Ἀκιστος δὲν ὑπάρχει· πρόκειται γιὰ ἐσφαλμένη χάραξη τοῦ γνωστοῦ ἀνθρωπωνυμίου Ἀριστος. Στ. 30: Βέτταλος δὲν ἔχει καμμία σχέση μὲ τὸ ὄνομα Βάτταλος, ἀλλὰ πρόκειται γιὰ τὴν ἀναμενόμενη διαλεκτικὴ μορφή τοῦ ἀνθρωπωνυμίου *Φέτταλος (=

Θέσσαλος) (πρβλ. M.B. Hatzopoulos, *Ἀρχαία Μακεδονία* VI, ὑπὸ ἐκτύπωση). Στ. 16: τὸ ἀνθρωπωνύμιο Ἄρμεννος δὲν ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Μακεδονία ἦταν ἤδη γνωστὸ ἀπὸ ἐπιστολὴ τοῦ Φιλίππου Ε' ὡς ὄνομα ἐνὸς Εὐθέστη στρατιώτη (Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 17). Στ. 20: ἡ Ἀργυρῶ Τατάκη (*Ἀρχαία Μακεδονία* VI, ὑπὸ ἐκτύπωση) ἐπιχειρηματολογεῖ πειστικὰ ὅτι τὸ ὄνομα Τεύτιος, δὲν εἶναι ἰλλυρικό, ἀλλὰ ἐλληνικό καὶ ὅτι μαζὶ μὲ τὰ ἀνθρωπωνύμια Τεύταμος, Τευταμίδης, Τευταμίας ἀποτελεῖ παράγωγο τοῦ ἰνδοευρωπαϊκοῦ σχηματισμοῦ *teut-, γνωστοῦ ἰδίως ἀπὸ τὴν γερμανική, καὶ τὴν ἰταλοκελτική οἰκογένεια γλωσσῶν, τοῦ ὁποῖου μόνον ἔχνη διασώζονται στὴν ἐλληνική.

5. Μουσεῖο Θεσσαλονίκης 2332. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἀπὸ τὸν A. Delacoulonche ἐντοιχισμένη στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως στὴν Βέροια. Ἀργότερα χάνονται τὰ ἔχνη της, ἔως ὅτου ἀναγνωρίσθηκε ἀπὸ τὸν M.B. Χατζόπουλο στὸ Μουσεῖο Θεσσαλονίκης, ὅπου προφανῶς μεταφέρθηκε, ἄγνωστο πότε.

Ἄνω δεξιὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἔχνη ἐπιστέψεως. Διαστάσεις: 0,465x0,144x0,055. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,023. Διάστιχο: 0,005.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 263, ἀρ. 73 καὶ σελ. 220-21 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 63, J.M.R. Cormack, *JRS* 30 [1940] 150-51, J.H. Oliver, *Hesperia* 10 [1941] 369-70). Πρβλ. A. Plassart, *BCH* 47 (1923) 183-85, *BullÉpigr* 1944, 123, Rostovtzeff, *Empire* 694-95, σιμ. 4, Φανούλας Παπάξογλου, *Μακεδονία* 199 (γιὰ τὸν ὄρο ἀγοραία, γιὰ τὸν ὁποῖον βλ. ἐπίσης *BullÉpigr* 1968, 462), Tataki, *Beroea* ἀρ. 719a καὶ σελ. 458.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

119-138 (127;) μ.Χ.

- [Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ] Τραῖα-
[νοῦ Παρθικοῦ υἱός, θεοῦ Νέρουα υἱωνός] Τραϊανός
[Ἀδριανός Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος], δημαρχι-
4 [κῆς ἐξουσίας τὸ δωδέκατον(;), ὑπάτος τὸ τρίτον, Βεροί-
[αίων τοῖς ἀρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ
[vacat χαίρειν. vacat]
[.....ε.25.....ΜΑΤΙ ἔτυ]χον προσό-
8 [δου οἱ πρέσβεις.....ε.18.....] πά]ντα περὶ
[ὧν ἐδεήθητέ μου συνεχώρησα, δίκαιά τε ὄντα
[.....ε.26.....] βουλόμε]νος τὰ κοι-
[νὰ συνεδρίου ΕΙ.....ε.20.....]σθαι πλήν
12 [...ε.9... Η ποτε ἀγοραίας οὔσης εἰς πότ'] εἶεν ΟΙ
[.....ε.23.....] ΗΡΙΟΥ τὰς πέ]ντε μν-
[ριάδας ἅς ὑπέρ.....ε.20.....] ὀ]φείλει
[Τι(βέριος) Κλαύδιος Κρίσπος οὐ τοῖς συνέδροις ἀπο]τείνει ὅσοι
16 [...ε.20.....] ΑΓΙΣΤ . ΝΗΛΟΝ μύ]ρια δισχεί-
[λια πεντακόσια.....ε.18.....] δε]δωκέναι
[.....ε.33.....] ΩΜΕΝΚΑ
[.....ε.33.....] τοῦ πεφρον-
20 [τισμένου.....ε.24.....] θ]εάματα
[.....ε.32.....] ΣΤΟΝΑΝ
[.....ε.31.....] τὸ]ν ἀρχι-
[ρέα.....ε.31.....] Ν ΘΕΑΜ[Α]
[-----]

Ἡ ἐπανέυρεση τοῦ ἀποτιμήματος αὐτοῦ καθιστᾷ ἄνευ ἀντικειμένου τὶς παλαιότερες ἀναγνώσεις τῶν Δήμιτσα, Cormack καὶ Oliver, οἱ ὁποῖες βασίζονταν σὲ ἀτελὲς ἀπόγραφο τοῦ Delacoulonche. Γιὰ τὶς συμπληρώσεις βλ. τὸ κριτικὸ ὑπόμνημα τῆς ἐπόμενης ἐπιγραφῆς. Ἀξίζει μόνον νὰ σημειωθεῖ ὅτι στοὺς στίχους 8 καὶ 10 ὁ Oliver προτείνει γιὰ τὸ κείμενο αὐτὸ συμπληρώσεις ἐκτενέστερες ἀπὸ ὅ,τι γιὰ τὸ ἐπόμενο καὶ ὁδηγεῖται ἔτσι στὸ αὐθαίρετο συμπέρασμα ὅτι τὸ δεύτερο κείμενο ἀποτελεῖ βραχύτερη ἐκδοχὴ τοῦ πρώτου. Ἐπίσης, στὸ τέλος τοῦ στ. 17 συμπληρώνει τὴν λέξη *Εὐτυχεῖτε*, διότι τὸ ἀπόγραφο τοῦ Delacoulonche, τὸ ὁποῖο εἶναι πράγματι παραπλανητικὸ, δίνει τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ ἐπιγραφή τελειώνει ἐκεῖ.

Βλ. τὰ σχόλια τῆς ἐπόμενης ἐπιγραφῆς.

6. Βέροια, ναὸς Παναγίας Φανερωμένης. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1914 ἀπὸ τὸν A. Plassart ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο κάτω ἀπὸ τὸ στασίδι κοντὰ στὸ ἱερὸ τοῦ ναοῦ. Ἐκεῖ μελετήθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack, οἱ ὁποῖοι μετακινώντας τὸ στασίδι ἐπέτυχαν πληρέστερη ἀνάγνωση. Πολὺ πρόσφατα ἀποτοιχίσθηκε καὶ μεταφέρθηκε στὴν Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων, ὅπου ὅμως δὲν εἶναι προσιτὴ. Φωτογραφία τῆς μᾶς παραχωρήθηκε εὐγενῶς ἀπὸ τὸν προϊστάμενο τῆς Ἐφορείας Ἀ. Πέτκο.

Ἄνω δεξιὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο τῆς ὁποίας ἡ ἐπιφάνεια εἶναι σήμερα πολὺ περισσότερο ἐφθαρμένη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού τὴν μελέτησαν οἱ Plassart (1914) καὶ Edson καὶ Cormack (1936). Κατὰ τοὺς Edson καὶ Cormack, οἱ ὁποῖοι μελέτησαν ὁλόκληρο τὸν λίθο, οἱ μέγιστες διαστάσεις του ἦσαν 0,62x0,435. "Ὅταν ἦταν ἀκόμη ἐντοιχισμένος τὸ μέγιστο ὁρατὸ πλάτος του ἦταν 0,27. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,035, στ. 2-8: 0,019-0,023. Διάστιχο: 0,015-0,018.

Βιβλιογραφία: A. Plassart, *BCH* 47 (1923) 183-85 (*SEG* 2 [1924] 398), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 54 (J.M.R. Cormack, *JRS* 30 [1940] 148-50, J.H. Oliver, *Hesperia* 10 [1941] 369-70, βάσει καὶ τῶν σημειώσεων τοῦ Edson), τοῦ ἰδίου, *Constitutions* 226-27, ἀρ. 89A. Πρβλ. *Bull'Épigr* 1944, 123, M.N. Tod, *JHS* 65 (1945) 84, Rostovtzeff, *Empire* 694-95, σημ. 4, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 4 (1955-60) 301, Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 199 (γιὰ τὸν ὄρο *ἀγοραία*), Tatakis, *Beroea* ἀρ. 719a καὶ σελ. 458.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

119-138 (127;)

[*Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ* θεοῦ *Τραῖα-*

[*νοῦ Παρθικοῦ υἱός, θεοῦ Νέρουα*] *υἱωνὸς Τραϊανὸς Ἀδρι-*

[*ανὸς Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας*

4 [*τὸ IB(;) , ὑπατος τὸ Γ, Βεροιαίων τοῖς*] *ἀρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ*

[*vacat* *δήμῳ χαίρειν.* *vacat*

[..... *ς. 25*] *ΜΑΤΙ ἔτυχον προσόδου οἱ πρέσβεις*

[..... *ς. 18*] *πάντα περὶ ὧν ἐδεήθητέ μου συνεχώρησα, δίκαι[ά]*

8 [*τε ὄντα* *ς. 26*] *βουλευόμενος τὰ κοινὰ συνεδρίου Εἰ*

[..... *ς. 20*] *σθαι πλὴν *ς. 9*] *Ἡ ποτε ἀγοραίας οὔσης εἰς πότ' εἶεν Οἱ**

[..... *ς. 23*] *ΗΡΙΟΥ τὰς πέντε μυριάδας ἅς ὑπὲρ*

[..... *ς. 18*] *ὀφείλει Τι(βέριος) Κλαύδιος Κρίσπος οὐ τοῖς συνέδροις*

12 [*ἀποτείνει ὅσοι* *ς. 20*] *ἈΓΙΣΤ[.] ΝΝΛΟΝ μύρια δισχέιλια πεν-*

[*τακόσια* -----]

Στ. 4: ἡ συμπλήρωση τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ὑπατείας ὀφείλεται στὸν Oliver· ὁ ἀριθμὸς τῆς δημαρχικῆς ἐξουσίας στηρίζεται στὴν συμπλήρωση τοῦ προηγουμένου ἀποτιμήματος. Ἐκεῖ, τὸ κενὸ ἐννέα περίπου γραμμάτων στὸν στ. 4 θὰ μπορούσε νὰ συμπληρωθεῖ ἱκανοποιητικὰ ἀπὸ τὶς λέξεις ἐνδέκατον ἢ δωδέκατον, ἀποκλειομένου ὅπωςδήποτε -ἐλλείψει χώρου- ἀνώτερου ἀριθμητικοῦ.

ὅπως παρατηρεῖ ὁ Oliver γιὰ ἄλλες ἐπιγραφές τοῦ Ἀδριανοῦ ἀπὸ τὴν Μακεδονία, βλ. *IG X 2, 1, 1018* (122 μ.Χ.), Οἰκονόμου, Ἐπιγραφαί 32, ἀρ. 53 (123 μ.Χ.), Gounaropoulou - Hatzopoulos, *Milliaires* 53, ἀρ. XI (127 μ.Χ.). Στ. 6-7: [Οἱ ἐλθόντες σὺν τῷ ὑμετέρῳ ἀξιῶ]ματι ἔτυχον προσόδου οἱ πρέσβεις | [καὶ ἀκριβῶς ἐδήλωσαν τὰ περὶ ὑμῶν, ὅσα δ' ἐ]δεήθητέ μου συνεχώρησα κλπ. Oliver (1940), [Οἱ ἐλθόντες σὺν τῷ ὑμετέρῳ ψηφίσ]ματι ἔτυχον προσόδου οἱ πρέσβεις | [οὓς ἐπέμ]ηατε καὶ ἀνήνεγκον τὰ περὶ ὑμῶν. Ὅσα ἐ]δεήθητέ μου συνεχώρησα κλπ. Oliver, *Constitutions*, ἀλλὰ ἡ σύνταξη φαίνεται παράδοξη. Πιθανώτερη φαίνεται μία συμπλήρωση ὅπως, π.χ., [Ἀκολουθῶς τῷ ὑμετέρῳ ἀξιῶ]ματι ἔτυχον προσόδου οἱ πρέσβεις | [οἱ ἐλθόντες παρ' ὑμῶν καὶ πάντα περὶ ὧν ἐ]δεήθητέ μου συνεχώρησα. Στ. 7-8: δίκαιά τε ὄντα ἡγούμενος καὶ οὕτως γίνεσθαι β]ουλόμενος Oliver (1940). Στ. 8: συνεδρίου ΕΙ Plassart, Cormack, συνεδρε[υ]όμενα] Oliver (1940), συνέδ[ρ]ε[ια] Oliver, *Constitutions*. Στ. 9: ΕΙΣΤ[...ΙΤ[...]]ΕΥΔ Plassart, ΕΙΣ[...ΙΤ[...]] ἀπόγραφο Edson, ΕΙΣ[...ΙΤ[...]] ΠΙΓ' Cormack, ΤΙ<ΤΕΙΓ' \φ, Oliver (1940), εἰστροπῆς [...] Oliver, *Constitutions* ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο ἀποτμημάτων δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία γιὰ τὴν ἐδῶ προτεινόμενη ἀνάγνωση. Στ. 12: ΛΟΝ μύρια δισχίλια πεν- Plassart, ΓΔΓ' < > > > ΛΟΝ μύρια δισχίλια πεν[τ.] Cormack, τὰ εἰς τ[ὸ]ν ναόν μύρια δισχίλια πεν[τακόσια] Oliver (1940), μόνον μύρια δισχίλια πεν[τα]κόσια. vac Εὐτυχεῖτε] Oliver, *Constitutions* ἡ παλαιότερη ἀνάγνωση τοῦ Oliver φαίνεται πιθανώτερη.

Παρὰ τίς προόδους τῆς ἀναγνώσεως, ἡ κατανόηση τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀδριανοῦ παραμένει προβληματική. Οἱ Βεροιαῖοι ἀπέστειλαν πρεσβεία στὸν αὐτοκράτορα μὲ αἶτημα τὸ ὁποῖο ἐκεῖνος θεώρησε δίκαιο καὶ ἱκανοποίησε. Τὸ αἶτημα ἦταν οἰκονομικοῦ περιεχομένου καὶ συνδεόταν μὲ τίς δραστηριότητες τοῦ συνεδρίου τοῦ Κοινοῦ. Ἡ ἀναφορά στὴν ἀγοραία, μὲ τὴν ὁποία ὑποδηλώνεται ὁ *conventus iuridicus*, δὲν μπορεῖ νὰ διευκρινισθεῖ. Ὅπωςδήποτε, προκύπτει ὅτι ὁ Τιβέριος Κλαύδιος Κρίσπος, γνωστὸς ἀπὸ ἐπιγραφή τῆς Θεσσαλονίκης τοῦ 141 μ.Χ. (*IG X 2,1, 137*, ὅπου ὁ Edson ἐσφαλμένα διακρίνει μεταξὺ ἐνὸς Θεσσαλονικέως Τιβερίου Κλαυδίου Κρίσπου καὶ ἐνὸς Βεροιαίου Τιβερίου Κλαυδίου Πρίσκου) ὡς ἀρχιερεὺς καὶ πολιτάρχης, ὀφείλε στοὺς συνέδρους 50.000 δηνάρια, τὰ ὁποῖα ἤρνεϊτο νὰ ἀποδώσει. Εἶναι πιθανόν, κρίνοντας ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τῶν λέξεων ναός, θεάματα καὶ ἀρχιερεὺς, ὅτι τὸ χρέος αὐτὸ σχετιζόταν μὲ τὴν λειτουργία τοῦ Κοινοῦ.

7. Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο συνισταμένη ἀπὸ τέσσερα συνανήκοντα ἀλλὰ μὴ συναρμώζοντα ἀποτμήματα.

A. Μουσεῖο Βεροίας Λ 789. Τὸ ἀπότμημα τοῦτο, τὸ ὁποῖο εἶναι καὶ τὸ μεγαλύτερο, ἀνερεῦθη τὸ 1987 κατὰ τὴν διάνοιξη τῆς ὁδοῦ Πυθαγόρα (Ο.Τ. 320-321), στὴν θέση τοῦ ἀρχαίου γυμνασίου.

*Ἀνω ἀριστερὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένο κατὰ τὴν κάτω ἀριστερὴν παρειὰ τῆς. Ἡ ἐνέπιγραφή ἐπιφάνεια ἔχει ἐν μέρει διαβρωθεῖ. Διαστάσεις: 1,32x0,575x(μέγιστο 0,15 - ἐλάχιστο 0,135). Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,03, στ. 2: 0,012, στ. 3 κ.έ.: 0,07, στ. 94 κ.έ.: 0,012. Διάστιχο: 0,005-0,007.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

B. Μουσεῖο Βεροίας Λ 326. Τὸ δεύτερο ἀπότμημα εἶχε ἀνευρεθεῖ τὸ 1969 κατὰ τὴν ἐκσκαφὴν θεμελίων στὸ οἰκόπεδο Δέτσκα - Πρωτόγερου - Λιούσα - Τσόμπρα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πίνδου 10 (Ο.Τ. 197).

*Ἀνω ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένο δεξιὰ, ἀριστερά, καὶ κάτω. Διαστάσεις: 0,29x0,22x0,135. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,03, στ. 2: 0,012, στ. 3 κ.έ.: 0,007. Διάστιχο: 0,005.

Βιβλιογραφία: Ί.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 326, αρ. 4, πίν. 338β, J.P. Michaud, *BCH* 95 (1971) 966, εικ. 371. Πρβλ. *BullEpigr* 1972, 258.

Φωτογραφία, έκτυπο.

Ἡ ἀσφαλὴς συμπλήρωση τοῦ ρήματος λέγει στὸν πρῶτο στίχο τοῦ ἀποτμήματος, ἡ ὁμοιότητα τῆς γραφῆς (σχῆμα καὶ διαστάσεις γραμμάτων) καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ κειμένου μᾶς ὡδήγησαν στὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ἀπότμημα αὐτὸ ἀνῆκε στὴν ἴδια στήλη μὲ τὸ προηγούμενο.

Γ. Τὸ τρίτο ἀπότμημα εἶχε ἐπισημανθεῖ τὸ 1911-1912 ἀπὸ τοὺς Ch. Avezou καὶ Ch. Picard στὴν συλλογὴ τοῦ Λυκείου Σουλτανιὲ τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου εἶχε μεταφερθεῖ ἀπὸ τὴν Βέροια. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη του. Ὁ Edson τὸ ἀναζήτησε μάταια προπολεμικῶς στὸ Μουσεῖο Θεσσαλονίκης. Δυστυχῶς, οἱ Avezou - Picard δὲν δημοσίευσαν φωτογραφία του. Τὸ περιεχόμενο ὡστόσο τοῦ κειμένου καὶ οἱ διαστάσεις τῶν γραμμάτων μᾶς ἔκαναν νὰ ὑποπτευθοῦμε ὅτι τὸ ἀπότμημα ἀνῆκε ἐνδεχομένως στὸ ἴδιο μὲ τὰ δύο προηγούμενα μνημεῖο. Ἡ ὑπόθεση αὐτὴ ἐνισχύθηκε σημαντικὰ ὅταν ὁ Μ.Β. Χατζόπουλος ἔθεσε στὴν διάθεσή μας φωτογραφία τοῦ ἐκτύπου τῆς ἐπιγραφῆς, τὸ ὁποῖο εἶχε ἤδη ἐντοπίσει καὶ φωτογραφῆσει στὴν Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν.

"Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο θραυσμένη σὲ δύο συναρμόζοντα τεμάχια, πολὺ ἐλλιπὲς δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Μέγιστο ὕψος: 1,29' πλάτος: 0,445' μέγιστο πάχος: 0,15. Ὁπίσθια ὀψη ἀργή. Ἡ ἐπιγραφή καταλαμβάνει μόνον τὸ ἄνω μέρος τῆς στήλης ἐπὶ συνολικοῦ ὕψους 0,66. Ὑψος γραμμάτων: 0,012. Διάστιχο: 0,007. Στ. 32 κ.έ. ὕψος γραμμάτων 0,03, διάστιχο 0,009. ... Ὁμαλὴ χάραξη. Ἡ ἐπιγραφή ἔχει ἐπιχρισθεῖ μὲ παχὺ κίτρινο χρῶμα, ποὺ καθιστᾷ δύσκολη τὴν ἀνάγνωσή της. Προέλευση: Καραφέρια (Βέροια)". (Avezou - Picard)

Βιβλιογραφία: Ch. Avezou - Ch. Picard, *BCH* 37 (1913) 90-93, αρ. 4 (Abbott - Johnson, *Administration* 444-45). Πρβλ. P. Roussel, *REG* 27 (1914) 454, A. Wilhelm, *SBWien* 214.4 (1932) 43-44 (μὲ μικρὲς διορθώσεις), Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 4 (1955-60) 301-302, L. Robert, *REA* 62 (1960) 318, σημ. 1, Tatakis, *Beroea* αρ. 585, Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 151-52.

Δ. Μουσεῖο Βεροίας Λ 388. Τὸ τέταρτο ἀπότμημα ἀνευρέθη τὸ 1969 στὸ οἰκόπεδο Γ. Ἐλευθεριάδη (πρῶην κτήριο Ἀσφαλείας) ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βενιζέλου στὴν Βέροια καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο. Ὁ Μ.Β. Χατζόπουλος ἀντελήφθη ὅτι ἀνῆκε στὸ κάτω μέρος τῆς ἴδιας στήλης καὶ ὅτι μὲ τὴν παρεμβολὴ χάσματος εἴκοσι πέντε περίπου γραμμάτων διέσωζε τμῆμα τοῦ κειμένου, περιλαμβανομένων καὶ τῶν τελευταίων στίχων, ποὺ ἦταν χαραγμένο δεξιὰ τοῦ τρίτου ἀποτμήματος. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐπιβεβαίωσε τὴν ὑπόθεση ποὺ εἶχαμε διατυπώσει γιὰ τὸ ἀπότμημα Γ καὶ ἐπέτρεψε τὴν ἀποκατάσταση τῆς κατὰ προσέγγισιν θέσεως τῶν τεσσάρων ἀποτμημάτων τῆς στήλης.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένη. Διαστάσεις: 0,472x0,11x0,165. Ὑψος γραμμάτων: 0,012-0,03. Διάστιχο: 0,007-0,009.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, έκτυπο.

Α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

Α

Β

Λ (ο ύ κ ι ο ς) Μ έ μ ι ο ς ‘ Ρ ο υ φ ο ς ἄ [ν θ ρ ὀ π α τ ο ς λ έ γ] ε ι . ♂

- οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' ἂν ἦς μόνον ἐπέβην τῆς τοῦ ἔθ[νους] ἡγεμονίας ----- c. 13-14 -----] ζων ἑμαυτὸν μελ[-----]
- ΡΟ μάλιστα ἐξ ἀδοξίας, εἴ γε μικροτέρων καὶ ἀνακεχωρηκότων πολ[----- c. 31 -----] λλειμμάτων φιλοκαλί[α ----- πεε-]
- 4 πονημένων, ἢ πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας καὶ κατὰ ἀξίωμα [μητρόπολις ----- c. 25 -----] ου παρρησία λείπεται, προενο[η ----- τοιού-]
- τη τε βουλῇ πεπωδότητον καὶ τοιούτῳ δήμῳ κοινοφειεστάτον ----- c. 32 -----] ησαι ἐπεὶ γὰρ τῇ τῶν φιλο[-----]
- εἶσθ' ὅτε λειτουργῶν ἐνδεία συνβέβηκεν τὸ γυμνάσιον κεκείσθαι, ----- c. 32 -----] λόχιστον πᾶσιν μὲν [τοῖς -----]
- 8 ον, μάλιστα δὲ ὕμειν τοῖς διὰ τὴν περὶ ταῦτα μελέτην αὐχρηζαμένοις (:) ----- c. 29 -----] σθ(α) ἐπειελήθην καί[-----]
- ον τῇ πόλει μείναι, ὥστε, ἐπειδὴν γυμνασίαρχος ἐλλίπη, μ[.]νο[----- c. 36 -----] παρξιν διηγεκείαν χ[-----]
- ως ἀφθαρτον φυλάσσεσθαι συναγωνισαμένων οὐν μοι καὶ τῶν κ[ρατίστων (:) ----- c. 29 -----] τῆς βουλῆς, ὧν τὴν πα[-----]
- δῆμῳ μαρτυρίαν νοσφισσάσθαι φθόνῳ μάλλον ἢ εἰμοὶ πρέ[τ]ειν, ψ[----- c. 25 --- μωριάδες (ἢ -ων) ἀργυρίῳ δέκα, ὧν εἰς τὴν α[-----]
- πλήρωσιν συνέντευξαν οἳ τε πρότεροι τῆς πατρίδος καὶ ἡ βουλ[ῆ ----- c. 37 -----] α(;) ὕτοις στενοτέραν [-----]
- 12 στήσαντες πρὸς τὸ τὴν εἰς τοῦτο μου στολ[υ]δὴν μὴ κολουσθῆν[αι ----- c. 37 -----] μας αὐτοῖς καὶ (ε)ξ τ[-----]
- παντός χρόνου [.]ΑΝ[.]Ν αἰτίαν εἶναι· ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο τὸ ἔτος προ[βέβηκεν (:) ----- c. 31 -----] κ(;) καὶ δίκαιον τῷ Μ[----- μη-]
- δὲ ἐν ἐκ τῆς συνήθους κατ' ἐνιαυτὸν οἰκονομίας παραποδίζ[ειν (:) ----- c. 36 -----] α]ποκοπή, ὥστε[----- τῇ τοῦ ἄ-]
- 16 χρόνου συνεχωρήσθαι κατὰ τὸ προϋπάρχον ἔθος τὰς προσόδους ----- c. 38 -----] Η προωδε[-----]
- εἰς τὴν γυμνασιάρχῃαν ἀργύριον ἀπὸ δὲ τοῦ ἐξῆς ἐνιαυτοῦ, ὃς ὕμειν ----- c. 39 -----] σιν κεφ[άλαι -----]
- αὶ ὑπὸ Ἰουλιανοῦ εἰς αὐτὸ τὸ ἀλειπτικὸν ἀπολελειμμένα [μωριάδες ----- c. 36 -----] Π [-----]
- 20 τριακάδος μηνὸς Ὑπερβερεταίου, ὃς ὕμειν ἀπαρτίξει τὸν [ἐνιαύσιον (:) τὸκον -----]
- των τούτων τῶν προγεγραμμένων μωριάδων πέντε [-----]
- σια δεκαδύο, ὧν καὶ αὐτῶν ἄλλος ἐνιαύσιος τόκος συναπ[α]ρτίζεται (:) -----]
- κόσια δεκαπέντε, ἃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συγκεφαλαιούμενα εἰς δη[ν]άρια -----]
- 24 καταθήκη παρὶ Νεοπολέμῳ Νεοπολέμου τῷ τα<α>μά, ὥστ[ε -----]
- ἐνιαυτοῦ ἀπὸντα μῆνα Δεῖον ἀργυρίου γένεσθαι μωριάδ[ες -----]
- προσολόγισμαι καὶ τὰ ὑπὸ Φιλίππου καταλελειμμένα δηνάρια μύ[ρια] τρισχέλια ἑπτὰ (:) -----]
- 28 ρια τρισχέλια ἐπτακόσια ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἡμισυ, αἵτινα ἐν παρακα[ταθήκη -----]
- ἐμῆς συν[.]καταβ[.]σεως ἀπὸ τῶν ὑδρομηχανῶν ἐνιαύσια πεπρω[κ]ότα δηνάρια -----]
- δεδομένα [δη]νάρια ἐπτακισχέλια· ♂ ἐτι καὶ παρὰ Πλαυτιανῶ Ἀλεξ[άνδρῳ -----]

- ἀκοπίαν, δηνάρια χεῖλια τὰ ὑπὲρ τοῦ φαλλοῦ ὕμειν ὑπ' αὐτοῦ χα[ρι]σθέντα
 σα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν διδόντα πρὸς τούτοις καὶ τὰ παρὰ Θαρσύνοντι] δ-]
 32 κτακόσια ἐξήκοντα δύο ἄσάρια τρία ἡμισυ, ἃ ἐκ τῆς ἐνιαυσίαις ----- ὕ(-)]
 πογράφει οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τοῦ ὑπὸ Εὐλαίου δοθέντος σείτο[ρ] λογευθέντα (:) δηνάρια ----- καὶ τὰ ----- ἀπὸ (:) τῶν ὑδρομη-]
 *Ελημ(ι)ωπὸν τοῦ σείτου χάριτος συνδεόμενα δηνάρια χεῖλια πε[ν]- -----]
 χανῶν τῶν γεγενημένων Μενάνδρου δηνάρια τριαχέλια εἰ[-----] -----]
 36 μυριάδες ἔννεα καὶ δηνάρια τριαχέλια ὀκτακόσια ὀγ[δ]οήκοντα[-----] -----, τῶν δὲ εἰς πλ[ή]-]
 ρωσιν λειπόντων δηναρίων ἐξ[ε]κισχιλίων τριακοσίων δέκα εἰ[-----] ----- ἡ (ῆ) τη) τῶν πρώτων τῆς πατρίδος (:)]
 κα(ι τ)ῆς βουλῆς συμπεριφορά (ῆ) -α), ὅπερ καὶ πρότερον εἶπον, ἐκ τῶν το[-----] ----- ἐν-]
 θήκη τῶν δηναρίων ὑπόκειται μυριάδες δέκα δει δὲ τὸν εἰ[-----] -----]
 40 ἄπ(ε)ρ γεινόμενα δηνάρια ἐξακισχιλ(ι)α διὰ τὸ τροπαίκατα μ[ι]-----] ----- γυμνα-]
 σίαρχη] τὴν τοῦ πρώτου τῶν πολεμιστῶν τόπου π[ρ]ῶτο(ν) ΗΔΑ[-----] -----]
 ου μοῖρα εἶναι, ἐπειδὴ τοῖς γ[υ]μνασιαρχοῦσιν δίδεται γέρας τοῦ[-----] -----]
 των ἐπαθλον μὴ ὄντος γ[υ]μνασιαρχου τόπον οὐκ ἔχει ΠΡΟΣΟΜ[-----] -----]
 44 εἰς ἐκείνο δαπανᾶσθαι τοῦτο, ὅπε<ε>ρ ἐπαθλον ἐτέροις δοκεῖ, τοῦ[-----] -----]
 χίας τόπον τῇ τῶν νέων ἀπολείπω συνηθείᾳ ὁμοίως καὶ τὸν τε[-----] -----]
 τὸ τέταρτον καὶ πέμπτον ἐξ ὧν (ῆ) ἔξων) κατὰ τὴν προάγουσαν ἀγωγὴν[-----] -----]
 ἔθος προτεθήσεται δὲ τῇ ἐκ τῆς πόλεως γυμνασιαρχία καὶ ἡ τῶν[-----] ----- ἐὰν μὲν ῆ γυ-]
 48 μνασίαρχος, τῷ κεφαλαίῳ κολληθήσεται, ἐὰν δὲ ἡ πόλις ἀλείφῃ, τῷ εἰ[-----] ----- ἐνιαύ-]
 σιος πρόσοδος δηνάρια χεῖλια ὀκτακόσια ὀδρα δὲ ὅτι ἐξ αὐτῶν δεῖ[-----] -----]
 κοντα, ὥστε τὰ λοιπὰ ἀπολείπεσθαι ἐκ τῶν ὑδρομηχανῶν δη[ν]άρια -----]
 ω τῆς γυμνασιαρχίας ἔσεσθαι καὶ τὴν τῶν ἐφηβαρχικῶν κατ[-----] -----]
 52 ἡν καὶ ὑπὸ τούτων τὸ καθολικὸν κεφάλαιον συναῖεσθαι σ[ι] -----]
 βοήθειαν ὑπάρχει • ὁμοίως καλῶς ἔχον εἶναι μοι δοκεῖ, ὁπόταν ἡ[-----] -----]
 ἐνθήκης σῶμα γένεσθαι δυναμένου τούτου πρὸς καλὴν ἐπ[-----] ----- πό-]
 λεως ἐκάστω ἐνιαυτῷ καὶ κατ' ἐμὴν εὐχὴν μείζονος γεινομένης (:) ----- συ-]
 56 ν(ε)χῶς καὶ ἐπαλλήλως αὐτοῦ καὶ ἡ πόλις τεύεταί μὴ γάρ ὁῶν ΙΣΑ[-----] ----- τοι-]
 οὔτο ἡ ἀπελπισμὸς ὑπάρχων ἐπιδόσεως τῆς τῶν παρ' ὕμειν ἀξιο[-----] ----- ἀνδρῶν -----]
 αν[-----] c. 6 ---] βάνεσθαι • εἰ δέ, ὥστερ ἐλπίζω, πολλοὺς ἔχετε καὶ ἔχο[-----] -----]
 [--- c. 8-9 -----] ῥοσα πρὸς τὸ ἄλειμμα ἀργῶν ἐνιαυτὸς πάλιν ἐνθήκη (ῆ) -η) [-----] -----]
 60 [--- c. 8-9 -----] ὶον καθ' ἐλπίδας ἀγαθὰς συναναβαίνειν καὶ τὸ τῆς ὑπηρεσίας -----]
 [--- c. 8-9 -----] τὸν ἐν γυμνασίῳ τόπον ἔχει τε τῇ νοήσει μου ΥΠΟΔΕ[-----] -----]

- [--- c. 8-9 --- αὐτὸν ἐκεῖνον τ[ω]ν ἰδίων ἀναλωμάτων εἶναι νομιθεῖτην [--- c. 8-9 ---]., ὅταν δὲ ἡ πόλις ἀλείφῃ, τοῖς μὲν ἀρχιερατικοῖς καὶ συνέδροις [--- c. 8-9 ---] μὲν τέφ(σ)αρες παιδ[ά]ρια δὲ δύο, τοῖς δὲ βουλευτικοῖς καί [--- c. 8-9 ---] α, τοῖς δὲ παρὰ τοῦτο τολμῶντας δούλους ἀλείφεσθαι μί [--- c. 8-9 ---] ὃν δούλων ἐξ ὑδρί[α]ς ἀλίσσονται μῆποτε γὰρ τοῦ κατα[--- c. 8-9 ---] ὃν μὲντοι κατὰ τὸ ἐπιστρεφέστατον ταύτης τῆς εὐταξίας [--- c. 8-9 ---] βούντα ἀσφαλῆ κελεύω, ὅταν μὴ ἢ γυμνασίαρχος, εὐθέως ἐν[--- c. 7-8 ---] γ' γυμνάσιον ἐλαίου ἀγορασίας καὶ τῆς κατ' ἐκεῖνο τὸ ἀνάλωσιμα [--- c. 8-9 ---] δὴ μὴ ποιούμενος δὲ καὶ τῆς διαμονῆς αὐτῶν πρόνοιαν [--- ἀρχιερέα] τοῦ ἔθνους φλατίον Παράμιον ἀνδρα κράτιστον καὶ τὴν ἐν[--- c. 8-9 ---] ἰλλίου. Ἄπιον καὶ Σεῦηρον νεανίσκους οὐκ ὀκνηροὺς ΠΡΟΣ[--- c. 6-7 ---] τοῖς διόκλησιν παραλημψιμένους ἀπὸ μηνὸς Δαίου τοῦ ἐν[--- c. 5-6 ---] ἐν μέν, ὅπερ εὐχομαι καὶ ἐλπίζω, εὐρεθῇ γυμνασίαρχος τ[--- c. 8-9 ---] ἐν αὐσία ἐφηβάρχικὰ τῇ τῆς ἐνθήκης ψήφῳ ΠΡΟΣΑ[--- c. 6-7 ---] αὐθεντικοῦ κολουσθῆναι προεισενεκεῖν καθ' ἐξάμηνον [--- c. 8-9 ---] μὴ δὲ πῶν ἰδίων εἰς τὴν τῆς πατρίδος ἀρέσκειαν [--- c. 6-7 ---] Π(α:) ῥάμιονον οὐκ ἀλογίστως ἐπτόχασμαι· τὸ γὰρ μὴ κέ[τι [--- c. 8-9 ---] αὐ μεγαλοφροσύνην τῷ ἔθνει συνίστησιν, τῷ δὲ Π[--- c. 8-9 ---] καὶ ὁ πρότος τῆς πολιτείας τύπος καὶ ἡ ἐνταυσία [--- c. 7-8 ---] στωφρονικωτέραν ἀνανκάσει ποιῆσθαι τὴν ἀλειψίαν [--- c. 8-9 ---] ὁμένης αὐθις δὲ τῆς συναυξήσε(ω)ς τῶν χρημάτων [--- c. 8-9 ---] τῆς ἡδὴ μοι συνελογισμένης ψήφου κατεργνόςκατε (:) [--- c. 8-9 ---] ἀπευκταῖατος μένει(ῇ -εῖ) μὴ πλείων ἢ κατὰ τετράκις [--- c. 8-9 ---] ἀπὸ τῶν ὑδρομηχανῶν χεῖλια ἐπτακόσια εἴκοσι Ἰ [μυριάδων δ(ς)] ἰώ δηναρίων διαχειλίων τρακοσίων ταῦτα εὐθέως (:) [--- c. 8-9 ---] ρχίας ἐνθήκη γίνεται τελειωθέντος δὲ τοῦ κατὰ τῇ [--- c. 8-9 ---] ἡ παρεϊόδυσιν τοῖς διαδεξαμένοις τὴν ἐπιμέλειαν [--- c. 8-9 ---] ταῦτα τὰ ἐν τῷ τῆς ἐαυτῶν ἐπιμελείας χρόνῳ συν[--- c. 4 ---] μὴ δὲ ὀνόμασιν μὴ δὲ χειρογράφους, ἵνα μὴ δὲ ἐκεῖνοι τοῖς [--- c. 8-9 ---] ῖσιν καὶ ἀπωλείας μελέτῃ γενέσθω δὲ [c. 3-] ΠΑΡ[--- c. 7-8 ---] τοῖς παραδιδούσιν ἀσφαλῆς ἡ παράδοσις [c. 3-] ΤΟ[--- c. 6-7 ---] πατρίδος ὑπηρεσίας ἀνάνκη Υ[--- c. 3-4 ---] μὲντοι γε[

[--- c. 8-9 ----]θαι καὶ ἀφανίσαι ΚΑΚΟΤ[--- c. 8 ----]ΑΡ εἰσόω[---]
 [--- c. 8-9 ----] μετατεθείη ἢ ἀρχων ἢ ΠΟ[--- c. 12 ----] Λ[---]
 96 [--- c. 8-9 ----]σεως εἴτε ε[--- c. 4 ----] ΚΕ [---]
 [--- c. 8-9 ----]ΡΟ[.ΙΥ]
 [--- (λείπει ἀπροσδιόριστος ἀριθμὸς στίχων) ---]

Γ

Δ

[---]ΟΝ[---]
 [---]Οὐα[λ]εραι[---]
 [---]ΝΑ Ἰουλ(;)μανῶ [Φ]λανίω [---]
 4 [---]ΛΕ[.] τὸν ἐργολάβον ὡς ὅ.τι μάλισ[α] ---
 [---]ἐάν μὴ κα(τά) τὴν ἐν τῇ συνγραφῇ συμπ[---]
 [---]συ(;)λφόνου πρὸς ἔκτειαν ἔνοχος ἔσται οὐ πρ[---]
 [---]τὰς τῶν Σεβαστῶν εἰκόνας ἐστεφανωμέν[ας] ΦΛΙΡΑΜΝ[.ΙΥ]
 8 [---]τῆ(;)ν χρημάτων ἔξοδον τῇ πατρίδι διοικήσει ὑπ[---]
 [---]τῶν τῆ(;) πόλει συμφερόντων καταλπεῖν δίκην τὴν [---]
 [---]ἀναγκάιον ἡγησάμην (:) τοῦτ[ω] τῷ διατάγματι διορθῶσαι ἐπὶ τοῖνιν κατ[---]
 [---]τὴν προσόδῳ μεγάλα λυπούσαν, κελεύω τοῖς [---]
 12 [---]τὴν πρόρρησιν ἀρθῆναι, εἰ γε λέγεται, δεκάδιῳ ΔΙ[---]
 [---]Δ συντηρήσεως, διαρουμενου τοῦ ἐνιαυτοῦ Ι[---]
 [---]διατ(;)λεῖν τὴν φροντίδα τοῦ πράγματος εἶναι πρὸς [---]
 [---]τον ἴδιον χρόνον ἐπιμελείας, εἰς κατὰ τὴν εἰ[---]
 16 [---]τῷ δὲ ἐπαφέντι κηπουρῷ καὶ ὀχetylοῦντι δι[ἀ(]) ---
 [---]ἀποτάσσω εἰς τὴν τοῦ καινοῦ βαλανείου ἐπιμελείαν (:) --- c. 17-18 ---]Ε ὑδρομη[χαν] ---
 [---]ον οὐκ ἐφείημι γείνεσθαι εἰ γὰρ τομήσειεν τις (:) --- c. 21-22 ---]Σ ΠΡΟΣΤΕΙ[---]
 [---]δηναρίους ---]ακισχυλίους εἰς τὸ γυμνασιαρχικόν περὶ μέν --- c. 23-24 ---]ΣΤΑΣΤΩ[---]
 20 [---]ὑδρομηχ(;)ανὼν μὴ πλέον πράττεσθαι τοῦ συνήθους ὑ[--- c. 24-25 ---]προδιατε[λ]αμέν ---
 [---]α(;)ῖταις ὑμῶν πλέονα σινόδον ἐν ἐκαστῷ μηνί --- c. 21-22 ---]κα[τοικουν] ---
 [---]τον ξυλείας εἰ μὲν ὁ χρόνος ἐτι μοι συνεχῶρε[ι] (:) --- c. 23-24 ---]ς εἴ τι γνω[---]
 [---]συ (:)]ναρπάζεται τῇ ἐπέξει μου, κελεύω τοὺς γε[ρ[--- c. 24-25 ---]μηδὲ ΜΗ[---]
 24 [---]είας, μηδὲ διὰ ταύτης τῆς αὐθαδίας καὶ ἐνε[--- c. 24-25 ---]ΑΠΡΟΣΤΕ[---]

[-----τῆς τῶν] ξύλων χρήσεως ὡς ἐνδεσπότην ὕλης πόλει[-----]ΤΙΝΠΙΟΙΕ[-----]
 [-----] μὲν γὰρ τάχα περὶ τούτου με, καὶ εἰ ἅπαν ἐπει[-----] c. 23-24 ---- τ(;)οῦτο ΚΟ[-----]
 [-----]ας τεμίας ἄξια ὡς τῷ δήμῳ [-----] c. 5 ---] πὴν ἔκτῃ[-----] c. 23-24 ---- ἰδιωτικῶ[-----]
 28 [-----]αὐτὸν συνεκχορησθαι • ἐπεὶ οὖν τὰ ἄλλα[-----] c. 23-24 ----]ΑΤΑΟΙΟ[-----]
 [-----]αἱμὴν τοὺς τοῦτο πολιώντας ποιεῖν ἀναγρ[-----] c. 24-25 ----]ΙΘΕΝΤΑ[-----]
 [-----]κάλλειον ὠχρόται • τοῦτο τὸ διάταγμα βε[-----] c. 13-14-ἐν τῷ ἐπιφανεστ(;)ιάτῳ τῆς [πόλεως τόπω (•)]
 [-----]ῆσται πᾶσιν ΕΥΔΙΑ[-----]JΕΣ ἀναγειν[ὠ]ρκειν [-----] c. 15-16 - • (•) Προτεθῇ[ν]αι βούλοιαι[ι].

32

Τῇ πόλει

[^ρ(;) --c. 10-11--'Ιουλιανὸς διὰ τῆς Γ(αῖου) Π[-----] c. 11-12 ----]πα ^ρ
 [-----] c. 8-9 ----- ἐπιμ[ε]λείας τὴν στήλῃν χα[ρ]άξας ἀνέθηκεν ἐ[κ] τῶν
 ἰδίων.

*Αποτμήματα Α-Β: Στ. Β1: ζων ἑμαυτὸν μέχ Τουράτσογλου, Michaud' ζών; J. καὶ L. Robert' πρὶν ἀπὸ τὸ γράμμα ζῆτα σώζεται ὁ ἀκρεμόνας κεραίας γράμματος, πιθανὸν κάθετης. Στ. Β7: ΣΘΑΙ ὁ λίθος εβλι Τουράτσογλου' σθαί Michaud. Στ. Β8: ΔΙΗΝΕΚΕΙΑΝ ὁ λίθος διηνεκεῖαν Τουράτσογλου, διηνεκεῖ ἂν Michaud. Στ. Α10: ΠΡΕ ΕΙΝ ὁ λίθος πιθανὸν συμπλήρωμα ΠΕ. Στ. Β10: ΙΟΥΔΕΚΑ ὁ λίθος ἰου δέκα Τουράτσογλου καὶ Michaud. Στ. Β12: ΣΙΣΤ ὁ λίθος σιστ Τουράτσογλου καὶ Michaud. Στ. Α13: [J]ΑΔ[.]Ν ὁ λίθος, πρὶν ἀπὸ τὸ γράμμα νῦ διακρίνονται τρεῖς κάθετες κεραῖες διακρίνονται οἱ ἀκρεμόνες τῶν δύο καθέτων κεραίων τοῦ γράμματος πεὶ τοῦ προ[β]έβηκεν[ν]. Στ. Β13: ΤΩΜΙ ὁ λίθος τῷ μι Τουράτσογλου καὶ Michaud. Στ. Β14: το κοπη Τουράτσογλου, ΤΟΚΟΠΗ Michaud. Στ. Β15: ᾠΠΡΟΩΔΕ ὁ λίθος ᾠη προωδε Τουράτσογλου καὶ Michaud. Στ. Β16: ΣΥΝΚΕΦ, σώζονται ἔγχη τῆς ἀνω ὀριζόντιας κεραίας τοῦ πρώτου γράμματος, ἐνῶ ἀπὸ τὸ τελευταῖο εἶναι ἐμφανές κυκλικὸ τιῆμα καὶ ἓνα μέρος τῆς καθέτης κεραίας τοῦ ὑνκε Τουράτσογλου καὶ Michaud. Στ. Α34: ΕΛΗΜΤΩΤΩΝ ὁ λίθος, Στ. Α38: ΚΑΠΗΣ ὁ λίθος, Στ. Α39: διακρίνονται ἡ κάθετη καὶ τιῆμα δύο ὀριζόντιων κεραίων τοῦ τελευταίου γράμματος τοῦ στήχου. Στ. Α40: ΑΠΡΡ ὁ λίθος ΕΞΑΚΙΣΧΕΙΑΤΑ ὁ λίθος διακρίνονται μία κάθετη καὶ μία πλάγια κεραία ἀπὸ τὸ τελευταῖο γράμμα τοῦ στήχου ποὺ θὰ μπορούσε ἐπίσης νὰ ἀνήκουν καὶ στὸ γράμμα νῦ. Στ. Α41: ΠΡΑΣΤΝ ὁ λίθος ἡ κάθετη κεραία στὸ τέλος τοῦ στήχου μπορεῖ νὰ ἀποτελεῖ καὶ μέρος ἑνὸς ἑψιλον. Στ. Α56: ΝΗΧΩΣ ὁ λίθος. Στ. Α82: ΣΥΝΑΥΞΗΣΕΩΣ ὁ λίθος.

*Αποτμήματα Γ-Δ: Ὑπογραμμίζονται ἀναγνώσεις τῶν Avevou - Picard οἱ ὁποῖες δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιβεβαιωθοῦν στὸ σωζόμενο ἔκτυπο τοῦ ἀποτμήματος Γ. Στ. Γ1: οἱ Avevou - Picard. Στ. Γ2: Οὐα[λ]εριαν[ός] Avevou - Picard. Στ. Γ4: λελ[ν] Avevou - Picard' ὅτι Avevou - Picard. Στ. Γ5: σύμπ[νο]ιαν[ν] Avevou - Picard. Στ. Γ6 ἔκτῃ(ξ)ιν Avevou - Picard, ἔ(κ)κτησιν Roussel' οὐ πρ[ός] Avevou - Picard. Στ. Γ7: [τῶ]ν Avevou - Picard. [τὰς τῶ]ν Robert' Φλ (•)Ρ[Α]ΜΝ[•] Avevou - Picard. Στ. Γ8: ὑπ[έρ] Avevou - Picard. Στ. Γ9: [καὶ τῶν τῇ] πόλει συμπερόντων Avevou - Picard. Στ. Γ10: [ἔδοξέ] μοι; τούτ[ω] Avevou - Picard. Στ. Γ12: [τῇ]ν Avevou - Picard' εἴτε Avevou - Picard' δι[ε]τιητάς; Avevou - Picard. Στ. Γ14: [διατ:]ελῇ Avevou - Picard. Στ. Δ17: _ΥΔΡΟΜ ὁ λίθος. Στ. Γ18: οὐκ ὀφέ[λ]η μὴ Avevou - Picard' εἰ γὰρ πολμήσει ἐν τ[ῶ]ν Avevou - Picard' πολμήσειεν τ[ίς]... ὑποκεισεται] Wilhelm. Στ. Γ19: πεντα[κ]ισχελίους Wilhelm' περὶ μέ[ν] οὖν; Avevou - Picard. Στ. Γ20: [δαπ:]ανὼν Avevou - Picard' ὑπ[έρ] Avevou - Picard. Στ. Γ22: συνεχορε[ί]το Avevou - Picard. Στ. Γ23: [ἔπει οὖν;] Avevou - Picard' γερ[λου]σαστάς; Avevou - Picard. Στ. Γ24: ἐνε[ργ]εῖν; Avevou - Picard. Στ. Γ25: πολ[ε]ι Avevou - Picard. Στ. Γ26: καὶ ἐξ ἅπαν ἐπει[γ]ω; Avevou - Picard. Στ. Γ27: [τῆ]ς Avevou - Picard' ἔκτῃ(ξ)ιν; Avevou - Picard. Στ. Γ28: ἀλλ[α] διετάξα; Avevou - Picard. Στ. Γ29: [καὶ ἐπιμορσ]άμην Avevou - Picard' ἀναγρ[ά]μαι Avevou - Picard. Στ. Γ30: ταμείον. Ὀχυρότητα Avevou - Picard' βε[β]λαῶ; Avevou - Picard. Στ. Γ31: [ἐ]κανὸν' ..εὐδ[ι]αν ἐοανάγειν Εὐρυχεῖτε Avevou - Picard. Στ. Γ33: ἐπ[α]ρχείας; Avevou - Picard. Στ. Γ34: [τῆ]ς ἐπιμ[ε]λείας Avevou - Picard' χα[ρ]άξας ἀνέθηκεν ἐκ τῶν Avevou - Picard.

Ἡ *praescriptio* τοῦ ἐγγράφου ἀποτελούμενη ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθυπάτου σὲ ὀνομαστική καὶ ἐπίσης τὸν τίτλο του καὶ τὸ ρῆμα λέγει (*dicit*), ποὺ μὲ ἀσφάλεια μποροῦν νὰ συμπληρωθοῦν στὸν πρῶτο στίχο τῶν ἀποτμημάτων Α καὶ Β, δείχνουν ὅτι τὰ ἀποτμήματα αὐτὰ σώζουν μέρος διατάγματος τοῦ ἀνθυπάτου Λουκίου Μεμίου Ρούφου πρὸς τὴν πόλη τῆς Βέροιας. Ὁ ἀνθύπατος αὐτὸς δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλες πηγές. Ἀπὸ παλαιογραφικὴ ἄποψη ἡ ἐπιγραφή μπορεῖ νὰ χρονολογηθεῖ στὸν δεῦτερο αἰῶνα μ.Χ., πιθανώτερα στὸ πρῶτο μισό του. Στὴν ἴδια χρονολόγηση ὁδηγοῦν καὶ ὀρισμένες ἐσωτερικὲς ἐνδείξεις τοῦ ἐγγράφου.

Κύριο καὶ πιθανώτατα ἀποκλειστικὸ ἀντικείμενο τοῦ σωζομένου στὰ ἀποτμήματα Α-Β μέρους τοῦ διατάγματος ἀποτελοῦν τὰ οἰκονομικὰ τοῦ γυμνασίου τῆς Βέροιας. Οἱ λόγοι τῆς παρεμβάσεως τοῦ ἀνθυπάτου ἐκτίθενται στὸ προοίμιο τοῦ ἐγγράφου, ἀπὸ τὸ ὁποῖο συνάγεται ὅτι τὸ γυμνάσιο τῆς πόλεως κλείνει κατὰ περιόδους ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως *λειτουργῶν*, δηλαδὴ κυρίως γυμνασιάρχων, ποὺ θὰ ἀνελάμβαναν μέρος τουλάχιστον τῶν δαπανῶν τῆς λειτουργίας του (Α-Β στ. 6: *ἔσθ' ὅτε λειτουργῶν ἐνδεία συνβέβηκεν τὸ γυμνάσιον κεκλεῖσθαι*). Γιὰ νὰ χαρακτηρίσει τὸ φαινόμενο αὐτὸ σὲ μία τόσο σημαντικὴ πόλη τῆς Μακεδονίας ὅπως ἡ Βέροια, ὁ ἀνθύπατος χρησιμοποιεῖ ἰδιαίτερα ἔντονη γλῶσσα (Α-Β στ. 6-7: *αἰσχιστον πᾶσιν μὲν [τοῖς ----] | σιν μάλιστα δὲ ὑμῖν*).

Οἱ λόγοι τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων τοῦ γυμνασίου τῆς πόλεως, πέραν τῆς ἀπροθυμίας ἢ ἀδυναμίας ἐπιφανῶν Βεροιαίων νὰ ἀναλάβουν τὸ ἀξίωμα τοῦ γυμνασιάρχου, δὲν μᾶς εἶναι γνωστοὶ οὔτε εἶναι βέβαιο ὅτι νύξεις γι' αὐτοὺς θὰ ὑπῆρχαν στὰ τμήματα τοῦ ἐγγράφου ποὺ ἔχουν χαθεῖ. Πιθανώτερη ὡστόσο αἰτία, ἂν κρίνει κανεὶς ἀπὸ παράλληλες μαρτυρίες γιὰ τὰ οἰκονομικὰ ἄλλων ἐλληνικῶν πόλεων τῆς ἐποχῆς, φαίνεται νὰ εἶναι ἡ μὴ ὀρθολογικὴ ἀξιοποίηση τῶν δημοσίων πόρων ἢ ἀκόμη καὶ ἡ κακοδιαχείρισή τους. Στὴν ὀρθολογικώτερη ἀκριβῶς ἀξιοποίηση δημοσίων πόρων τῆς Βέροιας γιὰ τὴν χρηματοδότηση τῶν ἀναγκῶν τοῦ γυμνασίου στοχεύουν καὶ οἱ ρυθμίσεις στὶς ὁποῖες ἀποφασίζει νὰ προβεῖ ὁ Μέμμιος Ρούφος. Οἱ ρυθμίσεις αὐτὲς προβλέπουν τὴν δημιουργία μονίμων πόρων μέσω τῶν ὁποίων θὰ ἐξασφαλίζεται ἡ ἀπρόσκοπτη καὶ συνεχὴς λειτουργία τοῦ γυμνασίου ἀκόμη καὶ σὲ περιόδους κατὰ τίς ὁποῖες δὲν θὰ ὑπάρχουν πολῖτες πρόθυμοι νὰ ἀναλάβουν τὸ ἀξίωμα τοῦ γυμνασιάρχου.

Στὸν βαθμὸ ποὺ μᾶς ἐπιτρέπουν τὰ χάσματα τοῦ κειμένου, μποροῦμε νὰ παρακολουθήσουμε τὸν τρόπο συγκροτήσεως ἐνὸς βασικοῦ κεφαλαίου, τὸ ὁποῖο ὁ ἀνθύπατος ἀποκαλεῖ *εἰς τὴν γυμνασιαρχίαν ἀργύριον* (Α-Β στ. 17). Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ ἀνέρχεται στὸ ποσὸ τῶν 100.000 δηναρίων (Α-Β στ. 10 καὶ 39), ἀποδίδει τόκους 6.000 δηναρίων (Α-Β στ. 40) καὶ σχηματίζεται ἀφ' ἐνὸς ἀπὸ κληροδοτήματα ποὺ ἄφησαν στὴν πόλη ἐπιφανεῖς πολῖτες καὶ ἀφ' ἐτέρου ἀπὸ δημόσια ἔσοδα ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση κάποιων ὑδροκίνητων μηχανικῶν συστημάτων τὰ ὁποῖα ἀποκαλοῦνται *ὑδρομηχαναί*. Οἱ μηχανὲς αὐτές, ἀναφορὰ στὶς ὁποῖες γίνεται τέσσερες φορές (Α-Β στ. 28, [35], 50, 85), ἀποτελοῦσαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀλεστικούς ὑδρομύλους. Ἄν αὐτὸ εἶναι ὀρθό, τότε τὸ παρὸν διάταγμα μᾶς παρέχει μία ἀπὸ τίς πρωϊμώτερες μαρτυρίες γιὰ τὴν εὐρεῖα χρῆση ὑδρομύλων στὸν ἐλληνορωμαϊκὸ κόσμο. Μόνον ἓνα ἀπὸ τὰ χρησιμοποιούμενα κληροδοτήματα εἶχε δωρηθεῖ γιὰ τίς ἀνάγκες τοῦ γυμνασίου, τὸ ὁποῖο μάλιστα ἀναφέρεται καὶ πρῶτο στὸν σχετικὸ κατάλογο (Α-Β στ. 18: *αἱ ὑπὸ Ἰουλιανοῦ εἰς αὐτὸ τὸ ἀλειπτικὸν ἀπολελειμμέναι [μυριάδες]*)· τὰ ὑπόλοιπα εἶχαν ἀρχικὰ δωρηθεῖ γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση ἄλλων ἀναγκῶν τῆς πόλεως καὶ προφανῶς τώρα ἐπικυρώνεται ἀπὸ τὸν ἀνθύπατο ἡ ἀλλαγὴ τῆς χρήσεώς τους.

Δυστυχῶς ἡ ἀποσπασματικὴ κατάσταση τοῦ κειμένου ἐπιτρέπει μόνον ὑποθέσεις γιὰ τὴν ἐρμηνεία ἄλλων ἀναφορῶν ποὺ παρουσιάζουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, ὅπως λ.χ. αὐτῆς ποὺ γίνεται στὴν ἀλειψη τῶν δούλων (Α-Β στ. 65-66) ἢ στὸν σημαντικὸ ρόλο ποὺ φαίνεται νὰ διαδραματίζει ὁ ἀρχιερέας Φλάβιος Παράμονος στὴν ὅλη ὑπόθεση (Α-Β στ. 20, 71, [78]).

Τὰ ἀποτμήματα Γ καὶ Δ σώζουν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ τέλος τοῦ διατάγματος καὶ ὄχι ἄλλον, καθ' ὅσον δύσκολα θὰ μποροῦσε νὰ ὑποστηρίξει κανεὶς ὅτι στὴν στήλη εἶχαν χαραχθεῖ περισσότερα τοῦ ἐνὸς ἐγγράφου. Τὸ ἀπότμημα Γ εἶχαν χαρακτηρίσει οἱ Avezou - Picard ὡς ἐπιστολή - ἔδικτο (*lettre - édit*) προφανῶς μὲ βάση τὴν ἐσφαλμένη ἀνάγνωση τοῦ καταληκτικοῦ χαιρετισμοῦ *εὐτυχεῖτε* στὸν τελευταῖο στίχο. Πρόκειται ὡστόσο γιὰ διάταγμα, ἐφ' ὅσον χαρακτηρίζεται ἔτσι ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἀποστολέα του (Γ-Δ

στ. 10: [ἀναγκαῖον ἡγησάμην τούτ]ω τῷ διατάγματι διορθῶσαι καὶ στ. 30: τοῦτο τὸ διάταγμα) καὶ καταλήγει μὲ τὴν τυπικὴ στὰ διατάγματα ἔκφραση [Προτεθῆν]αι βούλομαι (Γ-Δ στ. 31). Σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ στὸ περιεχόμενο, ἡ ἀναφορά στὴν ἐπιβολὴ προστίμου ποὺ ὀρίζεται ὅτι θὰ καταβάλλεται εἰς τὸ γυμνασιαρχικόν (Γ-Δ στ. 19) καὶ τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ κάποιο καινόν βαλανεῖον (Γ-Δ στ. 17) μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ υποθέσουμε ὅτι καὶ στὸ τμήμα αὐτὸ τοῦ διατάγματος ὁ ἀνθύπατος ἀσχολεῖται μὲ θέματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ γυμνάσιο. Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἐπίσης ἡ ἐπανεμφάνιση στὰ ἀποτμήματα αὐτὰ τῶν ὑδρομηχανῶν (Γ-Δ στ. 17 καὶ [20]), ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση τῶν ὁποίων ἡ πόλη φαίνεται νὰ ἀποκομίζει σημαντικούς πόρους.

Εἶναι εὐλόγο νὰ υποθέσει κανεὶς ὅτι τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα τοῦ γυμνασίου προκάλεσαν γενικώτερες συζητήσεις καὶ πιθανῶς διαφωνίες στὴν πόλη. Ἡ ἀποσπασματικότητα τοῦ κειμένου δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ κατανοήσουμε τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον πληροφορεῖται τὸ πρόβλημα ὁ ἀνθύπατος καθὼς ἐπίσης καὶ ὅλα τὰ ἐπὶ μέρους στάδια τῆς διαδικασίας ποὺ ἀκολουθεῖ γιὰ τὴν ἐπίλυσή του μέχρι τὴν τελικὴ διατύπωση τῶν ἀποφάσεών του στὸ διάταγμα. Ἐνδιαφέρον πάντως γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον ἀσκεῖ τὴν διοίκηση παρουσιάζει ἡ πληροφορία ποὺ μᾶς δίνει ὁ ἴδιος ὅτι ἐπιφανῆ μέλη τῆς τοπικῆς élite συνεργάστηκαν μαζί του (Α-Β στ. 9: συναγωνισαμένων οὖν μοι καὶ τῶν κ[ρατίστων;]).

Τὸ ἔγγραφο αὐτὸ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἐκτενέστερα ἀνθυπατικὰ διατάγματα ποὺ παραδίδονται σὲ ἐπιγραφές ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ τμήμα τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τὸ πρῶτο ποὺ βρέθηκε στὴ ρωμαϊκὴ ἐπαρχία τῆς Μακεδονίας. Παράλληλα συνιστᾷ τὴν διεξοδικώτερη ἐπιγραφικὴ μαρτυρία ποὺ πιστοποιεῖ τὸ ἐνδιαφέρον ἐνὸς Ρωμαίου ἐπαρχιακοῦ διοικητῆ γιὰ τὴν εὐρυθμὴ λειτουργία τοῦ θεσμοῦ τοῦ γυμνασίου σὲ μία ἑλληνικὴ πόλη.

Ἐκτενὴς σχολιασμός τοῦ παρόντος διατάγματος γίνεται σὲ εἰδικὴ μονογραφία ποὺ θὰ δημοσιευθεῖ ἀπὸ τοὺς ὑπογράφοντες.

Π. Νίγδελης - Γ. Σουρῆς

8. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τοὺς Ch. Avezou καὶ Ch. Picard στὴν συλλογὴ τοῦ Λυκείου Σουλτανιῆ τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου εἶχε προφανῶς μεταφερθεῖ ἀπὸ τὴν Βέροια. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της. Ὁ Edson τὴν ἀναζήτησε μάταια προπολεμικῶς στὸ Μουσεῖο Θεσσαλονίκης. Ἐκτυπο φυλάσσεται στὴν Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν.

"Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πλαισιούμενη ἀριστερὰ ἀπὸ κυμάτιο ἀποκεκρουμένο, τεμαχισμένη σὲ ἑπτὰ θραύσματα ποὺ συναρμολόγουν. Μέγιστο ὕψος: 0,63, μέγιστο πλάτος: 0,295, πάχος: 0,025-0,035. Ὑψος γραμμῶν: 0,015. Διάστιχο: 0,008. Χάραξη σταθερὴ καὶ ἐπιμελημένη. Μικροὶ ἀκρεμόνες" (Avezou - Picard). Ὑπογραμίζονται τὰ γράμματα ποὺ δὲν σῶζονται στὸ ἔκτυπο.

Βιβλιογραφία: Ch. Avezou - Ch. Picard, *BCH* 37 (1913) 87-90, ἀρ. 2 (Oliver, *Constitutions* 351-53, ἀρ. 171). Πρβλ. P. Roussel, *REG* 27 (1914) 454, A. Plassart, *BCH* 47 (1923) 184, σημ. 3 (γιὰ τὴν προέλευση ἀπὸ τὴν Βέροια), Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 4 (1955-60) 301.

165 μ.Χ.

[Αὐτοκράτ]ωρ Καῖσ[αρ Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος Ἀντωνῖνος Σεβαστός,]

[Ἀρμε]νιακός, ἀρχιε[ρεὺς μέγιστος, δημοαρχικῆς ἐξουσί]–

ας τὸ ἐννεακαίδεκα[τον, αὐτοκράτωρ τὸ Γ, ὕπατος τὸ Γ]

4 καὶ Αὐτοκράτωρ Καῖσα[ρ Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος Σεβαστός, Ἀρ]–
μενιακός, ἀρχιερεὺς [μέγιστος, δημοαρχικῆς ἐξουσίας]

τὸ Ε, αὐτοκράτωρ τὸ [Γ, ὕπατος τὸ Β, ἀνθύπατος, θεοῦ Ἀν]–

τωνίνου υἱοί, θεοῦ Ἀ[δριανοῦ υἱωνοί, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρ]–

8 θικοῦ ἔγγονοι, θεοῦ [Νέρου ἀπόγ]ονοι, [Βεροιαίων τοῖς]

ἀρχουσι καὶ τῇ βουλῇ [καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.] vacat

- “Οπως μὲν διάκεισθε π[ρὸς ἡμᾶς ε. 15 ἐστο]–
 χασάμεθα καὶ τοῖς ΥΠΑ[..... ε. 14 τοῖς γεγραμ]–
 12 μένοις ἡμεῖν, νῦν δὲ [..... ε. 27]
 μεμαθήκαμεν ΑΛΛΑ[..... ε. 28]
 ἐαυτῶν καὶ τὴν πρὸς Τ[..... ε. 26]
 ἐπανηρόμεθα ὑμᾶς [..... ε. 28]
 16 νῦν δὲ ἔργῳ πεπείρα[σθε (:)..... ε. 24]
 ὑμῶν ἀπόκρισιν Α[..... ε. 29]
 οὐχ ὡς ἅπασιν καθάπερ..... ε. 26]
 τῶν λειτουργιῶν ΔΙΑ[..... ε. 24 οὐ]–
 20 τως ἐπιτήδειον εἶ[ναι..... ε. 23 οὐ]–
 τως ἡμεῖν ἐπεσ[..... ε. 31]
 ΙΕΙΝ ὁ ἀνὴρ ΦΑΙ[..... ε. 31]
 [3. ΔΙΟΥ ΠΡΟΕΙΧ[..... ε. 30]
 24 [..... ε. 7 ΔΙΑΣΕ[..... ε. 31]
 [-----] \[-----]

Στ. 3: [αὐτοκράτωρ τὸ Β] Avezou - Picard, [αὐτοκράτωρ τὸ Γ] Oliver. Στ. 6: αὐτοκράτωρ τὸ [Β, ὑπάτος τὸ Β, θεοῦ Ἀδριανοῦ Ἀν]– Avezou - Picard, αὐτοκράτωρ τὸ [Γ, ὑπάτος τὸ Β, ἀνθύπατος, θεοῦ Ἀν]– Oliver. Στ. 8: [Νέρου ἀπόγονοι [..... ε. 9:19... τοῖς] Avezou - Picard, οἱ ὅποιοι προτείνουν τὴν συμπλήρωση *Βεροιαιῶν* στὸ ὑπόμνημα, συμπλήρωση πρὸς υἱοθετεῖται καὶ ἀπὸ τὸν Edson (βλ. *Notebook*, Γ' μέρος), [Νέρου ἀπόγονοι, *Βεροιαιῶν?* τοῖς] Oliver. Στ. 10: διακεῖσθε Ι [--- ἐστό]– Avezou - Picard, διακεῖσθε Ι [---] Oliver. Στ. 11: τοῖς ὑπάτοις ε. ?!] Avezou - Picard, τοῖς ὑπα[-----] Oliver. Στ. 13: ἄλλα(?) Avezou - Picard, ἀλλά Oliver. Στ. 15: ὑμᾶς ---] Avezou - Picard καὶ Oliver. Στ. 16: πεπείρα[σθε?] Avezou - Picard, πεπείρ[----] Oliver. Στ. 20-21: [--- οὐ]τως Avezou - Picard, συμπλήρωση πρὸς παραλείπεται ἀπὸ τὸν Oliver. Στ. 21-22: [--- οὐ]τως Avezou - Picard, [---]τῶς Oliver. Στ. 23: προει [---] Avezou - Picard, προει[---] Oliver. Στ. 24: ΙΑΣΕ Avezou - Picard καὶ Oliver, τὸ τελευταῖο ὅμως γράμμα εἶναι πιθανὸν Θ. Στ. 25: παραλείπεται ἀπὸ τοὺς προηγούμενους ἐκδότες.

Γιὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς τίτλους, βλ. Oliver, *Constitutions* 353. Οἱ σχετικὲς συμπληρώσεις ἐπιβεβαιώνονται ἀπὸ δύο ἀπολύτως σύγχρονα μιλιάρια τῆς Μακεδονίας, προερχόμενα ἀπὸ τὴν Ἑδεσσα καὶ τὴν Ἡράκλεια (τὴν Μυγδονική) (Gounaropoulos - Hatzopoulos, *Milliaries* 41-43, ἀρ. VII καὶ 62-63, ἀρ. XIII). Εἶναι ἀξιοπαρατήρητο ὅτι ἡ ἐσφαλμένη ἀπόδοση τοῦ τίτλου τοῦ ἀρχιερέως μεγίστου στὸν Λούκιο Οὐῆρρο ἀπαντᾷ καὶ στίς τρεῖς μακεδονικὲς ἐπιγραφές, πρᾶγμα πρὸς ἀποκλείει τὴν ἐρμηνεία τοῦ Oliver ὡς λάθος ἐκ παραδρομῆς ἀντὶ τοῦ *Παρθικός Μέγιστος*. Τὸ περιεχόμενο τῆς ἐπιστολῆς δὲν μπορεῖ νὰ προσδιορισθεῖ. Ὁ μόνος χαρακτηριστικὸς ὄρος, τῶν λειτουργιῶν, ὁ ὁποῖος χρησιμοποιεῖται καὶ σὲ ἄλλο κείμενο τοῦ 2ου αἰ., σχετικὸ μὲ τὴν στρώση τῶν ὁδῶν (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 247), θὰ μπορούσε ἴσως νὰ θεωρηθεῖ ὅτι ὑποδεικνύει ἀνάλογο ζήτημα ὡς ἀντικείμενο τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐπιστολῆς (Gounaropoulos - Hatzopoulos, *Milliaries* 42-43). Στὴν περίπτωση αὕτη, ἡ ἀνάθεση τῶν δύο –νέων– μιλιαρίων τῆς Ἑγνατίας Ὀδοῦ στὸ ἴδιο ἀκριβῶς ἔτος δὲν θὰ ἦταν ἀπλὴ σύμπτωση.

9. Μουσεῖο Βεροίας Λ 147. Ἀγνωστες συνθηκὲς εὐρέσεως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὲς ἄνω, δεξιὰ καὶ κάτω. Σῶζει μικρὸ μόνον μέρος τοῦ ἀριστεροῦ κροτάφου. Διαστάσεις: 0,75x0,21x0,23. Ὑψος γραμμάτων: 0,0145-0,020. Διάστιχο: 0,018-0,025.

Βιβλιογραφία: Oliver, *Constitutions* 342-45, ἀρ. 167, πίν. 10 (*SEG* 42 [1992] 573). Πρβλ. C.P. Jones, *AJPh* 113 (1992) 146-47, *BullEpigr* 1996, 248.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

161-169 μ.Χ.

- [Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Μ(ἄρκος) Αὐρή]–
 [λιος Ἀντωνίνος Σεβαστός, Ἀρ]–
 [μενιακός, ἀρχιερεὺς μέγιστος,]
 [δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ –,]
 [αὐτοκράτωρ τὸ –, ὕπατος τὸ –,]
 [καὶ Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Λ(ούκιος) Αὐ]–
 [ρήλιος Οὐῆρος Σεβαστός, Ἀρ]–
 [μενιακός, ἀρχιερεὺς μέγιστος,]
 [δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ –, αὐτο]–
 [κράτωρ τὸ –, ὕπατος τὸ –, θεοῦ]
 [Ἀντ]ωνί[νου υἱοί, θεοῦ Ἀδριανοῦ]
 [υἱ]ωνοί, [θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ]
 [ἔκ]γονοι, [θεοῦ Νέρουα ἀπόγονοι]
 4 [Βε]ροιαίω[ν τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ]
 [βο]υλῇ κα[ὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.]
 [᾽Ω]σπερ ὑμ[εῖςε.14.....]
 [χ]αράν ἐν τ[.....ε.18.....]
 8 τὴν πατρώ[αν ἀρχὴν ...ε.11.....]–
 γμένους Η[.....ε.16.....]
 τάς ἀλλήλ[.....ε.16.....]
 τό τε ἀξίωμ[α τῆς μητροπόλεως ὑ]–
 12 μῶν καὶ τὰ [...ε.13..... λαμ]–
 προτάτω Μα[.....ε.13.....]–
 [τ]ετάχθαι [-----]

Οἱ μὴ ἀριθμημένοι στίχοι, ποὺ παραλείπονται ἀπὸ τὸν Oliver, προτείνονται ἐδῶ χάριν παραδείγματος. Ὁ Jones, βασιζόμενος σὲ προφορικὴ παρατήρηση τοῦ Ἱ. Τουράτσογλου ποὺ μεταφέρει ὁ Oliver, ἀλλὰ μὴ λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τὶς διευκρινήσεις τοῦ τελευταίου, ἀμφισβητεῖ ὅτι ὁ λίθος διασώζει οὐσιαστικά τὸ ἀριστερὸ πέρασ τοῦ ἐπιγραφικοῦ πεδίου. Τὸ μόνον ἐκ πρώτης ὄψεως εὐλόγο ἐπιχείρημά του, ὅτι δηλαδή ἡ παρουσία τῶν γραμμῶν ΓΜΕΝΟΥΣ στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου 9 θὰ ἀντέκειτο στὴν τήρηση τῆς συλλαβικῆς τομῆς, δὲν εἶναι ἰσχυρό, διότι ἤδη ἀπὸ τὴν ἐλληνιστικὴ ἐποχὴ, ἡ προφορὰ τῶν παλαιῶν δασέων καὶ μέσων κλειστῶν ὥς διαρκῶν ἐπέτρεψε τέτοιου εἶδους συλλαβικὲς τομές (πρβλ. SEG 39 [1989] 606, στ. 8-9: δο[χ]θέντος καὶ στὴν ἐπόμενη ἐπιγραφή, στ. 1-2: ἀποδεδει[γμένος]). Στ. 2: [θεοῦ] Oliver. Στ. 6-14: [᾽Ω]σπερ ὑμ[εῖς εὐνοϊκῶς δείκνυτε | χ]αράν ἐν τ[ῷ ψηφίσματι ἡμῶν ὅτι] | τὴν πατρώ[αν ἀρχὴν ἥδη συνδιαδεδε]γμένους ἢ[μᾶς καὶ νῦν παραστατοῦν]τας ἀλλήλ[οις ἴστε, διαφυλάττομεν] | τό τε ἀξίωμ[α τῆς μητροπόλεως ὑ]μῶν καὶ τὰς προνομίας ἅς τῷ λαμ[ι]προτάτω Μα[κεδονίας συνεδρίῳ διατ]ετάχθ[αι?---] Oliver, τὸν ὁποῖον δικαίως ἐπικρίνει ὁ Jones γιὰ τὶς ἐν μέρει αὐθαίρετες συμπληρώσεις του. Στ. 9-10: [ὁμοφρονοῦν]τας Jones.

Ἀσχέτως μὲ τὴν ἀκρίβεια τῶν ἐπὶ μέρους συμπληρώσεων τοῦ Oliver, εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἀποτελοῦσε ἀπάντηση τῶν αὐτοκρατόρων σὲ συγχαρητήρια τῶν Βεροιαίων (πρβλ. [χ]αράν), ἴσως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς διαδοχῆς τους στὴν ἀρχὴ (πρβλ. τὴν πατρώ[αν ἀρχὴν] καὶ [διαδεδε]γμένους). Δὲν ἀποκλείεται ἡ ἔκφραση συγχαρητηρίων νὰ συνοδεύετο ἀπὸ αἶτημα τῶν Βεροιαίων σχετικὰ μὲ τὴν προνομιακὴ θέση τῆς πόλεως στὰ πλαίσια τοῦ Κοινοῦ τῶν Μακεδόνων (πρβλ. ἀξίωμ[α τῆς μητροπόλεως] καὶ [τῷ λαμ]προτάτω Μα[κεδόνων συνεδρίῳ]).

10. Συλλογή Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας. Ἀνευρέθηκε τὸ 1993 στὸ οἰκόπεδο Θ. Νίκου, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑδέσσης 25 (Ο.Τ. 211), στὸ κέντρο τῆς ἀρχαίας πόλεως, ὅπου εἶχε χρησιμοποιηθεῖ ὡς κάλυμμα παλαιοχριστιανικοῦ τάφου.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,54x0,41x0,09 (Πέtkος).

Βιβλιογραφία: Ἀ. Πέtkου, *ΑΕΜΘ* 7 (1993) 97-109 καὶ πίν. 5 (μόνον φωτογραφία χωρὶς κείμενο), *BullEpigr* 1997, 374.

Φωτογραφία.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[.....ε.18..... ὕπατο]ς ἀποδεδει-
[γμένος τὸ -, πατήρ] πατρίδος · Βεροιαί-
[ων τοῖς ἄρχουσι] κ(α)ὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ
4 [vac δῆμῳ vac] χαίρειν. vac
[.....ε.16.....]ΑΝ τὴν ὑμετέραν
[.....ε.18.....]ΛΑΙ γινώσκον-
[τεςε.17.....]Ν τιμῶν ΜΕ
8 [.....ε.21.....]ΟΙ πάντα
[.....ε.24.....]ΟΣΑΛΟ
[-----]

Στ. 3: ΚΛΙ ὁ λίθος.

Ἡ κατάσταση τοῦ λίθου δὲν ἐπιτρέπει οὔτε τὴν ταύτιση τοῦ ἀποστολέως αὐτοκράτορος, οὔτε τὴν ἀποσαφήνιση τοῦ περιεχομένου τῆς ἐπιστολῆς.

11. Μουσεῖο Βεροίας Λ 394. Ἀνευρέθηκε τὸ 1969 κατὰ τὴν ἐκτέλεση ἐργασιῶν στὸ παλαιὸ Γυμνάσιο Θηλέων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μητροπόλεως, ὅπου εἶχε χρησιμοποιηθεῖ στὴν κατασκευὴ τοῦ διαδρόμου τῆς εἰσόδου.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Ἡ στήλη ἐκοσμεῖτο ἀρχικὰ μὲ ἐπίστεψη ἢ ὁποία ἔχει ἐπίσης ἀποκρουσθεῖ. Διαστάσεις: 0,60x0,25x0,135. Ὑψος γραμμῶν: στ. 1: 0,025-0,027, στ. 2: 0,020-0,025, στ. 3-6: 0,015-0,018. Διάστιχο: 0,015. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Ἰ.Π. Τουράτσου, *ΑΔ* 24 (1969), *Χρονικά* 325-26, ἀρ. 11β καὶ πίν. 336α. Πρβλ. J.P. Michaud, *BCH* 95 (1971) 964, πίν. 367, μὲ χαρακτηρισμὸ τοῦ μνημείου καὶ φωτογραφία, *BullEpigr* 1972, 258, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1258, Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 152.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος - 2ος αἰ. μ.Χ. (;)

[Βεροιαίων ἄρχο]υσι, βουλῇ, δῆμῳ [χαίρειν.]
[.....ε.13.....]ΩΣ καὶ φιλοτείμω[ς .ε.5.]
[.....ε.15.....] ὑμῖν <ὑμῖν> τὴν γνώ[μην (;) .ε.5.]
4 [.....ε.12.....] δῆμον ἀργυρίου ΜΥΡ[...ε.8..]
[...ε.10... τῷ] γυμνασίῳ · ΕΝΑΜΕ[...ε.10...]
[...ε.11...]ΟΥ Φαβρικιανοῦ ΤΟ[...ε.8...]
vacat

Στ. 1: Ἡ συμπλήρωση τοῦ στίχου εἶναι ἀσφαλής, καθὼς πρόκειται ἀναμφίβολα γιὰ τὸν πρῶτο τῆς ἐπιγραφῆς [---]υσι, βουλὴ δῆμος[---] Τουράτσογλου, [Βεροιαίων ἄρχο]υσι, βουλῇ, δῆμος [χαίρειν] *BullEpigr.* Στ. 2: [--- τιμί]ως Τουράτσογλου, ἀλλὰ ἄλλες διαφορετικὲς συμπληρώσεις εἶναι τουλάχιστον ἐξ ἴσου πιθανές, (πρβλ. *Syll*³ 289, στ. 24-25: δικαίως καὶ φιλοτίμως, 409, στ. 24: καλῶς καὶ φιλοτίμως, 1045, στ. 15: λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως, 900, στ. 38-39: φιλοτείμως καὶ μεγαλοψύχως. Στ. 3: [---]..Ν. Ν τὴν γνω[---] Τουράτσογλου· στὴν πραγματικότητα διττογραφία τῆς λέξεως ὑμῖν με ἔχνη ἀποξέσεως τῆς δευτέρας λέξεως. Στ. 4: μυ[---] Τουράτσογλου, ΜΥΡ ὁ λίθος, πρόκειται ἀσφαλῶς γιὰ ἓνα ἀριθμητικό (μύρια:, μυριάδες:). Στ. 6: [---]υ Φαβρικιανού Τουράτσογλου.

Ἡ κατάσταση διατηρήσεως τῆς ἐπιγραφῆς δὲν ἐπιτρέπει τὴν ταύτιση τοῦ ἀποστολέως, Ρωμαίου διοικητοῦ ἢ αὐτοκράτορος. Τὸ συντομώτατο κείμενο ἀναφέρεται ἀσφαλῶς στὰ οἰκονομικὰ τοῦ γυμνασίου, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὶς λέξεις ἀργυρίου *μυρ[ιάδας:]* καὶ *[τῷ] γυμνασίῳ*. Πρβλ. ἀρ. 7, ἀνωτέρω. Ὁ Φαβρικιανὸς τῆς ἐπιγραφῆς, δεδομένης τῆς σπανιότητος τοῦ ὀνόματος, ἴσως σχετίζεται μετὰ τὸν Φαβρικιανὸν Ἀπερα, τοῦ ὁποῦ ἡ θυγατέρα τιμᾶται ἀπὸ τοὺς συνέδρους τῶν Μακεδόνων σὲ χαμένη σήμερα ἐπιγραφὴ τῆς Ἡράκλειας Λύγκου (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 218). Ἐὰν καὶ ὁ Φαβρικιανὸς τῆς ἐπιστολῆς εἶχε δεσμοὺς μετὰ τὸ συνέδριο τοῦ Κοινοῦ, θὰ εἶχε εὐλογία ἐξήγηση ἢ μνεῖα τοῦ ὀνόματός του σὲ ἐπιστολὴ μετὰ ἀποδέκτη τὴν Βέροια καὶ θὰ ἐπιβεβαιωνόταν ἀκόμη μία φορὰ ἡ στενὴ σχέση μετὰ τοῦ γυμνασίου τῆς πόλεως καὶ τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Κοινοῦ.

12. Μουσεῖο Βεροίας Λ 648. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1977 κατὰ τὴν διάρκεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς στὸ οἰκόπεδο Γ. Μωυσιάδη ἐπὶ τῶν ὁδῶν Μούμογλου καὶ Ἐδέσεως (Ο.Τ. 225) καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένο ἀριστερά, δεξιὰ καὶ κάτω. Διαστάσεις: 0,14x0,09x0,02. Ὑψος γραμμάτων: 0,020-0,025. Διάστιχο: 0,01.

Βιβλιογραφία: Π. Πάντου, *ΑΔ* 32 (1977) *Χρονικά* 227 (*SEG* 34 [1984] 612, στὸ ὑπόμνημα).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.(;)

[*Αὐτοκρ*]άτω[*ρ Καῖσαρ* -----]
[-----] *Σεβ[αστός (;)* -----]
[-----*Ε*]ὕσε[*βής (;)* -----]

Ἡ χρῆση τῆς ὀνομαστικῆς γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορος ὑποδεικνύει ὅτι μᾶλλον πρόκειται γιὰ ἐπιστολή. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ ἰδίου οἰκοπέδου εὐρέθηκε καὶ ἄλλη ἐπιγραφὴ ἀναφερόμενη σὲ Ρωμαῖο αὐτοκράτορα (βλ. ἀρ. 67, κατωτέρω).

13. Μουσεῖο Βεροίας Λ 284. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1969 στὸ προαύλιο τῆς ἰδιοκτησίας Δ. Σαράφογλου στὴν θέση Λαδόμυλοι καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἐπιστύλιο ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο σὲ δευτέρη χρῆση, ἐλλιπὲς ἄνω καὶ κατὰ τὸ ἀριστερὸ τμήμα. Διαστάσεις: 1,08x0,71x0,41. Ὑψος γραμμάτων: 0,023-0,025, 0,007-0,01. Διάστιχο: 0,015-0,02.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Ἱ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969), *Χρονικά* 325, ἀρ. 9 καὶ πίν. 334β, J.P. Michaud, *BCH* 95 (1971) 964, πίν. 368, *BullEpigr* 1972, 258, Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 200.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ. (;)

[-----]ΤΑΙ
 [-----]ΩΡΩΝ παρὰ τῷ
 [-----]Σ καὶ τοῖς τὰ σώ-
 4 [-----]ΜΑΤΑ πωλοῦσι[ν]
 [ἢ ἀγορά]ζουσιν ἄλλως μὴ-
 [τε πωλεῖν μὴ]τε ἀγοράζειν [ε?] ²
 [-----]Ν ἀπογράψων [ε.3]
 8 [-----]τις πωλῇ σώματα,
 [τούτων (;)] τὴν ὥνῃν καταγρά-
 [φειν, τὴν δέ] κρίσιν αὐτῶν
 [γίνεσθαι ὑπὸ (;) τῷ]ν ἀρχόντων δ[ς]
 12 [δὲ μὴ ταῦτα ποιήσῃ ἢ μὴ
 [οὕτως πω(;)λῇ ἢ μὴ ἀν[άγῃ τ]ὴν
 [ὥνῃν (;) κατὰ τὰ ν]ενομοθ[ετ]ημένα,
 [διπλοῦν (;) τῷ] τελώνῃ τὸ τέλος
 16 [ἐπιτελεῖ(;)]ν, καθὼς ΚΑΥΑ
 [-----]ΩΝ ὑπατικός
 [περὶ αὐτῶν (;) ἔκ]ρεινεν.
 [vac Εὐτυ]χεῖται.

Στ. 4: εἶναι πιθανὸν ὅτι στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου εἶχαν ἐκ παραδρομῆς ἐπαναληφθεῖ τὰ γράμματα ΤΟΙΣΤΑΣΩ. Στ. 16-17: ἡ ἀποκατάσταση τοῦ ὀνόματος τοῦ ὑπατικοῦ παρουσιάζει δυσκολίες, δεδομένου ὅτι δὲν εἶναι γνωστὸς ὑπατικός τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα νὰ ἀρχίζει μὲ τὰ γράμματα ΚΑΥΑ. Καὶ ἐὰν ἀκόμη ὑποτεθεῖ ὅτι τὸ δεύτερο γράμμα τοῦ ὀνόματος ἦταν λάμβδα ποὺ κατὰ λάθος χαράχθηκε ὡς ἄλφα καὶ ὅτι μαζὶ μὲ τὸ προηγούμενο γράμμα σχηματίζεται συντομογραφία τοῦ ὀνόματος γένους Κλαύδιος, καὶ πάλι δὲν εἶναι γνωστὸς ὑπατός τοῦ ὁποίου τὸ παρωνύμιο (cognomen) ἀρχίζει μὲ τὰ γράμματα ΥΑ. Ὡς τελευταία ὑπόθεση προτείνεται νὰ εἶχε χαραχθεῖ στὸ τέλος τοῦ στίχου ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος γένους ΚΛΑΥΔΙ- κατὰ λάθος ὡς ΚΑΥΑ[Ι] (πρβλ. ἀρ. 307, κατωτέρω). Θὰ μπορούσε τότε νὰ ἀναγνωρισθεῖ ἐν συνεχείᾳ τὸ παρωνύμιο (cognomen) Περιών καὶ νὰ συμπληρωθεῖ τὸ τέλος τοῦ 16ου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ 17ου στίχου ὡς Κ(λ)αύ(δ)[ι]/[ος Περιί]ων;

Ἡ ἀποσπασματικὴ αὐτὴ ἐπιστολὴ περιέχει διατάξεις παλαιότερου διατάγματος (*edictum*) ἀναφερόμενες στὴν ἀγοραπωλησίᾳ δούλων. Ἡ ἀπώλεια τοῦ ἀριστεροῦ τμήματος τῆς ἐπιγραφῆς δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀκριβῆ κατανόηση τῶν ἐν μέρει σωζομένων διατάξεων. Διαφαίνεται ἡ ὑποχρέωση ἀπογραφῆς (*ἀπογράψων*) τῶν ἐμπορικῶν πράξεων καὶ καταγραφῆς τῶν ὥνῶν, δηλαδὴ καταχωρίσεως τῶν συμβολαίων ἀγοραπωλησίας, στὰ ὁποῖα ἐμφαίνεται καὶ ἡ τιμὴ, προφανῶς γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση φορολογικῶν σκοπιμοτήτων. Σὲ περίπτωσι ἀμφισβητήσεως, τῆς ὑποθέσεως ἐπιλαμβάνονται οἱ τοπικοὶ ἄρχοντες. Τέλος, προβλέπεται ἡ καταβολὴ διπλοῦ τέλους στὸν τελώνῃ γιὰ τοὺς παραβάτες τῶν ἀνωτέρω ρητρῶν. Πρόκειται γιὰ μίαν ἀπὸ τίς σπανιώτατες μνεῖες τελωνῶν σὲ ἐπιγραφὲς τῆς Μακεδονίας (πρβλ. ἀνέκδοτο ἀποσπασματικὸ διάταγμα ἀγνώστου προελεύσεως περὶ ἐμπορίας ἁλατος ποὺ φυλάσσεται στὸ Μουσεῖο Θεσσαλονίκης). Ὁ ὑπατικός, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποκατασταθεῖ, ὅταν εἶχε διατελέσει ἀνθύπατος διοικητῆς τῆς ἐπαρχίας, εἶχε ἐκδώσει τὸ διάταγμα, διατάξεις τοῦ ὁποίου ἐπαναλαμβάνει ὁ συντάκτης τῆς ἐπιστολῆς.

14. Μουσεῖο Βεροίας Λ 240. Ἀνακαλύφθηκε στὸ οἰκόπεδο Μερκ. Καμπίτσογλου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βενιζέλου ἔναντι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ ὑπόφαιο μάρμαρο ἐλλιπὲς ἄνω ἀριστερὰ καὶ κάτω, συγκείμενη ἀπὸ τέσσερα συγκολλημένα τεμάχια. Διαστάσεις: 0,55x0,465x0,107. Ὑψος γραμμάτων: 0,011-0,0165. Διάστιχο: 0,0045-0,012.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.
Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[-----]AE[..
 [-----]INCIMVS V[..
 [-----]I PROCOS̄S V̄IAVI
 4 [-----]VNICVIQVEISS̄[...ε.7...]
 [-----]A QVE et MAETA[.]A[ε.3]M cum
 [-----]M]acedonibus scimus incognitum
 [-----]pro]vincia peteret coa(c)ta(m) et nisi quot sic
 8 [-----]C̄VIS ne indulgentia relinquamus ER
 [-----]OPIAM cōstituta partem non dimidi-
 [am-----]ITV[.] sic meruisse sciunt. Collocabunt
 [-----]VMVS provincia aliu[.] triennio fisci
 12 [-----] nisi utrumque stet[e]rit rursus ire
 [-----]TVLVM non tantam vel tam frequ-
 [entem -----]EMVS ut (h)oc cum beneficii adripere DEBE-
 [-----]EIMAA[.]BIIS an[n]onae necessariam olim
 16 [-----]TAE[.]ISTI praeberē obsequia coeperunt
 [-----]AMV redimus adiuvandum anni quo sunt
 [-----]NTVR RATEST ex (h)erede praeterito PROCU-
 [-----]E curabit quantus numerus sit profectus
 20 [-----]E poterimus an invenire etiam illic LO-
 [-----]VSDEM ETS[.]IIS auri vel argenti quil-
 [-----] videmus ATQVIAEST etiam iste titulum
 [-----] versum conductores manebit neque
 24 [-----]IRE RA[.]VM iam poterit hoc PRO-
 [-----]VI partibus indicabit quitquit
 [-----]VSDE T̄essalonicensibus vel

~ ~ ~

Στ. 7: ὁ χαρακτὴς χάραξε ἀρχικὰ COARTAR καὶ προσπάθησε ἀνεπιτυχῶς νὰ διορθῶσει τὸ λάθος του. Στ. 14: UT IIOC ὁ λίθος. Στ. 18: EXEREDE ὁ λίθος.

Ἡ ἀπώλεια μεγάλου μέρους τοῦ κειμένου δὲν ἐπιτρέπει οὔτε τὴν ταύτιση τοῦ ἀποστολέως οὔτε τὴν ἀκριβῆ κατανόηση τοῦ περιεχομένου. Ἡ κατὰ προσέγγιση χρονολόγησή του βασίζεται στὸν συνδυασμὸ τῆς ἀκόμη καλῆς ποιότητος τῆς χάραξως καὶ τῆς ἀναφορᾶς στὴν στρατιωτικὴ ἀννῶνα (στ. 15), ἡ ὁποία γενικεύεται μόνον κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα μ.Χ. Ἡ πρωιμώτερη μνεία στρατιωτικῆς ἀννῶνης γίνεται σὲ τιμητικὴ ἐπιγραφὴ τῆς Λητῆς τοῦ 121/2 γιὰ τὸν Μάνιο Σαλάριο Σαβῖνο, ... καὶ ταῖς τοῦ κυρίου Καίσαρος τῶν στρατευμάτων διδοεῖαι παρασχόντα εἰς τὰς ἀννῶνας σείτον μεδ(ίμνους) ὕ', κριθῶν μεδ(ίμνους) ρ', κυάμου μεδ(ίμνους) ξ', οἶνον μετρητὰς ρ' πολὺ τῆς οὔσης τειμῆς εὐνότερον (SEG 1 [1923] 276). Δὲν εἶναι γνωστὸ πότε ἀκριβῶς ἡ περιστασιακὴ ἀννῶνα συστηματοποιήθηκε. Στὸ κείμενο γίνεται ἐπανειλημμένα λόγος γιὰ τὴν ἐπαρχία (provincia), ἀσφαλῶς τὴν Μακεδονία, γιὰ τοὺς Μακεδόνες καὶ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι δυνατόν νὰ συναχθεῖ νόημα. Βασικὸ θέμα τῆς ἐπιστολῆς εἶναι οἰκονομικὲς ὑποχρεώσεις τῶν ἐπαρχιωτῶν, τῶν ὁποίων ὁ ἀποστολεὺς φαίνεται νὰ μὴν εἶναι διατεθειμένος νὰ παραιτηθεῖ (ne indulgentia relinquamus), ἢ ἐνδεχομένως νὰ δεχθεῖ κατὰ τὸ ἥμισυ μείωσὴ

τους (*partem non dimidi[am]*). Ἀναφέρονται ἐντὸς διαστήματος τριῶν ἐτῶν ὑποχρεώσεις στὸ αὐτοκρατορικό ταμεῖο (*fiscus*), ἢ ἀννῶνα (ἐνν. *annona militaris*), δηλ. ἡ ὑποχρέωση τῶν ἐπαρχιωτῶν νὰ τροφοδοτοῦν τὸ ρωμαϊκὸ πολιτικὸ καὶ στρατιωτικὸ προσωπικὸ τῆς ἐπαρχίας, πληρωμὲς σὲ χρυσὸ ἢ ἄργυρο (*auri vel argenti*) καὶ οἱ μισθωτὲς δασμῶν (*conductores*), προφανῶς ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν εἰσπραξὴ τους.

15. Μουσεῖο Βεροίας Λ 161. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1940 ἀπὸ τὸν Ν.Κ. Κοτζιᾶ σὲ παλαιοχριστιανικὸ τάφο, ὅπου ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς κάλυμμα σὲ δεύτερη χρήσι, κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ στὸ οἰκόπεδο Στ. Τσιράκογλου, στὴν διασταύρωση τῆς ὁδοῦ Βεροίας-Ναούσης μὲ τὴν ὁδὸ πρὸς τὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ, στὴν βόρεια ἐξοδὸ τῆς πόλεως (θέση Μουαρίφ). Κατὰ τὴν κατοχὴ ἐξαφανίσθηκε. Ἀνευρέθη ἐκ νέου μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὸν Β. Καλλιπολίτη, ἀλλὰ ἀκρωτηριασμένη κατὰ σημαντικὸ μέρος τῆς.

"Στήλη μετὰ γείσου, ἀνευ ἀετώματος, ἀποκεκρουμένη κατὰ τὴν ἀριστερὰν ἄνω καὶ κάτω γωνίαν λοξῶς καὶ ἀποφλοιωμένη καθ' ὅλον τὸ ἄνω πλάτος ἐπίσης λοξῶς ἐλλιπὴς κατὰ τὸ πρὸς τὰ κάτω στενούμενον δεξιὸν ἥμισυ καὶ ὁλόκληρον τὸ κάτω μέρος αὐτῆς τὰ ὀπισθεν καλῶς εἰργασμένη. Σωζόμενον ὕψος 0,83, μέγιστον πλάτος 0,41, μέγιστον πάχος 0,11". (Ν.Κ. Κοτζιᾶς). Σημερινὲς διαστάσεις: 0,525x0,385x0,095. Ὑψος γραμμάτων: 0,018. Διάστιχο: 0,006. Τὰ γράμματα δὲν εἶναι χαραγμένα, ἀλλὰ πρόστυπα ἀνάγλυφα.

Βιβλιογραφία: Ν.Κ. Κοτζιᾶ, *AE* 1953-1954 Γ', 171-75, ἀρ. 5 μὲ φωτογραφία (Šašel-Kos, *Additamenta* ἀρ. 196). Πρβλ. γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως καὶ τὴν χρονολόγησι: Ο. Walter, *AA* 57 (1942) 174-75, P. Amandry, *BCH* 64-65 (1940-1941), 250, T.J. Dunbabin, *JHS* 64 (1944) 93, Χρ. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 627, ἀρ. 60.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

267 μ.Χ.

[*vacat* Bo]na *vacat* [Fortuna *vacat*]
[Imp(erator) Caes[ar Publius Lici[nius Gallienus Augustus]
[cum de]]iberasset pronun[tiavit -----]
4 [..]ICOS v Macedoniae statu[m (;) -----]
desideria cognosceremu[s -----]
nec admonendi a(d) hanc pa[-----]
cum et priusquam et QUODE[-----]
8 *copias diviserimus et hinc [-----]*
BVS missu(m) iri auxilia sponde[-----]
ne quemquam alium LATE[----- rem publi]-
cam regamus ut omnium si [-----]
12 *ut etiam frumentum PO[-----]*
adnuamus nam cum qui [-----]
capto emere permitti SOL[-----]
NIBVS offerimus et ad ista[-----]
16 *cum evehere voluerint [-----]*
prehenditur sub minis [-----o]-
mnes curare qui pius CEP[-- -----]
CTVS veneficii nostri NO[-----]
20 *pro virili parte PERVENIA[-----]*
BANT in trienni tempora [-----]
NAS venignitate subit [-----]
quaestori et legatos [-----]

- 24 nostri ratione iubeat [-----]
 et moderatum credim[us -----]
 quae provincia sem[-----]
 [!:]NTIBVS post trienn[ium -----]
 28 [!:]VM expediendum SV[-----]
 [pr]istinam debeat ► [-----]
 [..]M inceptum quod [-----]

Στ. 1: [---]NA[---] Κοτζιάς και Šašel-Kos χωρίς να παρατηρείται ότι ο χώρος μετά το A δεν έχει χαραχθεί. Στ. 2: [Imp. Caes]ar' Publius Lic[i]n[ius Valerianus] Κοτζιάς. Κατά τον Egger, σύμφωνα με πληροφορία του Walter, και τον Μακαρόνα, πρόκειται για τον Γαλλινό. Ή Šašel-Kos παραθέτει και τις δύο απόψεις. Για τους τίτλους βλ. *PIR* VI², 41-42. Στ. 3: [.....] liberasset pronu[---] Κοτζιάς, Šašel-Kos. Στ. 4: [... os] Κοτζιάς, [.....] Šašel-Kos. Στ. 6: admonendas Κοτζιάς, Šašel-Kos, τέτοια λέξη όμως δεν μαρτυρείται, πιθανώτατα πρέπει να διορθωθεί το S σε D, p[acem] Κοτζιάς, p[---] Šašel-Kos. Στ. 7: quo de[beat] Κοτζιάς, quo de[---] Šašel-Kos. Στ. 9: MISSVIRI ό λίθος, και ή Šašel-Kos, missviri μεταγράφει ό Κοτζιάς' spond[---] Κοτζιάς, Šašel-Kos. Στ. 10: nequem quam Κοτζιάς, ne quem quam Šašel-Kos. Στ. 11: campecamus Κοτζιάς, που σχολιάζει ότι το τέταρτο γράμμα θα μπορούσε να είναι και R, CAMPECAMVS Šašel-Kos. Στην φωτογραφία όμως το έκτο γράμμα μπορεί να αναγνωσθεί ως G. Στ. 14: ό Κοτζιάς σημειώνει ότι θα μπορούσε να αναγνωσθεί στην αρχή του στίχου GVPITO, μέρος της λέξεως EIGVPITO, αλλά στην φωτογραφία αναγνωρίζονται τα γράμματα CAPITO. Στ. 18: mnes Κοτζιάς και Šašel-Kos. Στ. 28: [..]im Κοτζιάς και Šašel-Kos. Στ. 29: [pr]istinam Κοτζιάς, [..]istinam Šašel-Kos. Στ. 30: [..]im Šašel-Kos, [enim inceptum quod] Κοτζιάς, προφανώς εκ παραδρομής.

Ή αρχική έντύπωση του πρώτου εκδότη, που μεταφέρθηκε στις σύντομες ανακοινώσεις του BCH και του JHS (πρβλ. Μακαρόνα 627, σημ. 1), ήταν ότι ή επιγραφή περιείχε νόμο του "Ποπλίου Λικινίου" σχετικό με την απελευθέρωση της Μακεδονίας. Την ίδια όμως εποχή ό R. Egger, ό όποιος επρόκειτο να συνδημοσιεύσει την επιγραφή με τον άνασκαφέα (πρβλ. Walter 174-75), διατύπωσε την γνώμη ότι πρόκειται για "αυτοκρατορική επιστολή του έτους 276 μ.Χ. [sic], περιέχουσα απάντηση του αυτοκράτορος Γαλλιανού προς τους Μακεδόνες, των όποιων ή χώρα είχε πολλά ύποστει από τους πολέμους κατά των Έρουλων και των άλλων γερμανικών φύλων και οι όποιοι ζητούσαν την άρωγή του αυτοκράτορος στην κρίσιμη κατάστασή τους". Στην δημοσίευσή του ό Κοτζιάς θεωρεί την επιγραφή "διάταγμα ή έδικτον, δι' ου ό αυτοκράτωρ Πούπλιος Λικίνιος Ούαλεριανός άπονέμει την έλευθερίαν εις την τέως ρωμαϊκήν έπαρχίαν της Μακεδονίας υπό περιοριστικούς τινες όρους" και την χρονολογεί το 254 μ.Χ., "έντός της κατά τουτο μόνον το έτος διαρκεάσης βασιλείας του αυτοκράτορος τούτου." Ή χρονολόγηση του Κοτζιά δεν ευσταθεί. Ό Ούαλεριανός βασίλευσε από το 253 έως το 260, αλλά ή μονοκρατορία του διήρκεσε ελάχιστες εβδομάδες κατά τις όποιες οι κρίσιμες πολιτικές συνθήκες κάθε άλλο παρά πρόσφορες ήσαν για την διευθέτηση των πραγμάτων μίας μακρινής έπαρχίας. Έπομένως ή επιγραφή ανήκει κατά πάσαν πιθανότητα στην περίοδο της μονοκρατορίας του Γαλλιανού (260-268). Ή χρονολόγηση όμως του Egger, και αν άκόμη θεωρηθεί ως τυπογραφικό λάθος το 276 και διορθωθεί σε 267, δεν ευσταθεί όπως έχει, διότι ή εισβολή των Έρουλων και των Γόθων στην Μακεδονία, μετά την όποία τοποθετεί την επιγραφή, δεν εκδηλώθηκε αυτό το έτος, αλλά το 268. Επί πλέον, στο σωζόμενο κείμενο τίποτε δεν επιβάλλει με βεβαιότητα την χρονολόγησή του μετά την επιδρομή αυτήν, όπως υποθέτει ό Egger. Ό Γαλλινός δεν είχε τον χρόνο να διευθετήσει τα πράγματα της χερσονήσου του Αΐμου μετά την πρώτη νίκη του κατά των Έρουλων και των Γόθων το 268. Ή προδοσία του Αύρεόλου τον ύποχρέωσε να σπεύσει στην Ίταλία, όπου βρήκε τον θάνατο. Ό αυτοκράτωρ όμως ήταν στην έλληνική χερσόνησο επί μακρό διάστημα το 267, πιθανώς για να ενισχύσει την άμυνα της περιοχής εν όψει των άπειλητικών κινήσεων των γερμανικών φύλων. Ή άποστολή των ρωμαϊκών στρατευμάτων (missu(m) iri auxilia), καθώς και τα μέτρα για την άγορά (emere) και διακίνηση (evehere, expendiendum) σίτου (frumentum), όπως έπίσης ή επανειλημμένη άναφορά σε τριετή κύκλο (φορολογικών ύποχρεώσεων;),

ὅπως καὶ στὴν προηγούμενη ἐπιγραφή, μποροῦν κάλλιστα νὰ ἐνταχθοῦν στὴν ἱστορικὴ αὐτὴν συγκυρία. Παρὰ τὴν γνώμη τοῦ Egger, τὸ σωζόμενο μέρος τῆς ἀρχῆς τοῦ κειμένου δὲν συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς ὡς ἐπιστολῆς, τῆς ὁποίας δὲν ἐμφανίζει κανένα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα (ἡμερομηνία, παραλήπτη, κλπ.). Ἀντιθέτως, ἡ χρῆση τοῦ ρήματος pronuntio ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι πρόκειται γιὰ διάταγμα (decretum).

Γιὰ μία ἀκόμη αὐτοκρατορικὴ ἐπιστολὴ βλ. ἀρ. **488**, κατωτέρω.

Λόγοι

16. Μουσείο Βεροίας Λ 702. Ανακαλύφθηκε τὸ 1980, κατὰ τὴν διενέργεια ἀνασκαφῆς στὸ οἰκόπεδο Ἰακωβίδη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑδέσσης (Ο.Τ. 211), κοντὰ στὴν ἀρχαία ἀγορὰ τῆς πόλεως, καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη ἄνω, κάτω καὶ ἀριστερά. Τὸ σωζόμενο τμήμα χωρίζεται σὲ δύο στήλες ("σελίδες") μὲ δύο παράλληλες κάθετες γραμμὲς· μία ἄλλη κάθετη γραμμὴ ὀρίζει τὸ δεξιὸ ἄκρο τῆς δεύτερης "σελίδος". Τὰ περιθώρια αὐτὰ δὲν ἔχουν πάντοτε τηρηθεῖ ἀπὸ τοὺς χαρακτεῖς, ἰδίως στὴν ἀριστερὴ "σελίδα", ἢ ὅποια, ἐν μέρει τουλάχιστον, ἔχει χαραχθεῖ μετὰ τὴν δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,75x0,44x0,13. Ὑψος γραμμάτων: 0,005-0,012. Διάστιχο: 0,008-0,03.

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, *ΑΔ* 39 (1984) *Μελέται* 205-31, πίν. 90 (*SEG* 40 [1990] 530), Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 82, πίν. LXVIb. Πρβλ. Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ, *ΑΔ* 35 (1980) *Χρονικά* 405 (γιά τὶς συνθῆκες εὐρέσεως), *BullEpigr* 1991, 389.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμισυ 3ου αἰ. π.Χ.

Στήλη Α

- [Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶι,
[Υγιέαι, ὁ δεῖνα]
[τοῦ δεῖνος ἱερητεύσας,
4 [ἀπὸ τῶν θυσίμων καὶ τοῦ
[θησαυροῦ -----]
[--- ὀλκή πρὸς δ]ημη-
[τρίειον δραχμαὶ] Ν· Γ·
8 [Ἀπόλλωνι], Ἀσκληπιῶι,
[Υγιέαι, Ἀγαθάνωρ Θαρσν-
[.ε. 5:6 ἱ]ερητεύσας,
[ἀπὸ τῶν] θυσίμων καὶ τοῦ
12 [θησαυρ]οῦ ψυκτῆρα, οὗ ὀλ-
[κὴ δραχ(μαί)] ΡΔ (ὀβολοὶ δύο), κιμῶλιον
[οὗ ὀλκή] δραχ(μαί) Μ· Η· σκά-
[φιον (:)] οὗ ὀλκή δραχ(μαί) ΝΔ·, κύ-
16 [αθον (:)] οὗ ὀλκή δραχ(μαί) Κ· Γ·
[Ἀπ]όλλωνι, Ἀσκληπιῶι,
[Υ]γιέαι, Ἰόλλας
[κ]αὶ Ξένων
20 [ύ]περ τοῦ πάππου
[Ἰό]λλου τοῦ Ἑρμοίτο(υ)
[ἱε]ρητεύσαντος,

24 [ἀπ]ὸ τῶν θυσίμων
[καὶ το]ῦ θησαυροῦ
[.ε.β.γ.]ον ὀλκὴν
[δρα]χ(μαί) ΛΒ (ὀβολοὶ τρεῖς).

28 [Ἀπόλλ]ωνι, Ἀσκλη-
[πιῶι, Ὑγίει]αι, Πάνταυ-
[χος Βαλάκ]ρου ἀπὸ
[τῶν θυσίμω]ν καὶ τοῦ
[θησαυροῦ .2.4]λια δύο,
32 [ῶν ὀλκὴ δραχ(μαί)] Ο.

Στήλη Β

[Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶι]
[Ὑγίειαι, ὁ δεῖνα]
[τοῦ δεῖνος]
4 [ἱερητεύσας], ἀπὸ τῶν
[θυσίμων] καὶ τοῦ θη-
[σαυρο]ῦ δραχ(μαί) ΡΚΖ.
[Ἀπ]όλλωνι, Ἀσκληπιῶι,
8 Ὑγίειαι, Μένανδρος
ὑπὲρ τοῦ πατρός
Πολυγνώτου ἀπὸ τῶν
θυσίμων καὶ τοῦ θη-
12 σαυροῦ ἀργολικόν,
οὗ ὀλκὴ δραχμαὶ δη-
μητρίειαι ΜΖ, (ὀβολοὶ τρεῖς, τριημιωβόλιον).

Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶι,
16 Ὑγίειαι, Θράσων Θρασυ-
κλέους ἱερητεύσας,
ἀπὸ τῶν θυσίμων καὶ
τοῦ θησαυροῦ ὑποφιά-
20 λια τέσσαρα, ῶν ὀλ-
κὴ πρὸς δημητρίειον
δραχμαὶ Σ.

Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπι[ῶι],
24 Ὑγίειαι, Ἀνδροκλείδη[ς]
Φιλίππου ἱερητεύσας,
ἀπὸ τῶν θυσίμων vac v
καὶ τοῦ θησαυρο vac v
28 ἀργολικόν, οὗ ὀλκὴ
δραχ(μαί) Ο (ὀβολοὶ δύο), ἄλλο, οὗ ὀλκ[ῆ]
δραχ(μαί) ΛΑ (ὀβολοὶ τρεῖς), σκυφίον
οὗ ὀλκὴ δραχ(μαί) ΝΒ,
32 κιμώλιον οὗ ὀλκὴ
δραχ(μαί) ΠΒ.

- 36 Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶι,
 Ὑγείαι, Δημήτριος
 Γλαυκίου ἱερητεύ-
 σας ἀπὸ τῶν θυσί-
 [μ]ων καὶ τοῦ θησαυροῦ
 [κι]μῶλιον οὗ ὀλκὴ δραχ(μαί)
 40 [δη]μη(τρίειαι) Ν (ὀβολοὶ δύο), ἀντιγονί-
 [δα ἦ]ς ὀλκὴ δρα(χμαί) Ν· Β· (ὀβολοὶ δύο).

Ἡ λέξη *δραχμή*, ὀλόκληρη ἢ συντομογραφημένη, ἀκολουθεῖται ἀπὸ στιγμή ἢ δίστιγμο. Στήλη Α, στ. 9-10: ἴσως τὸ πατρώνυμο εἶναι *Θαρσυ[κλέους]* = Θρασυκλέους· στὴν περίπτωση αὕτῃ ὁ Ἀγαθάνωρ θὰ ἦταν ἀδελφὸς τοῦ Θράσωνος (στήλη Β, στ. 16-17) ποὺ ἦταν ἱερέας πέντε χρόνια ἀργότερα. Στ. 21: ΕΡΜΟΙΟΤΟΤ ὁ λίθος. Στ. 21-22: τοποθετοῦνται ἐκ παραδρομῆς σὲ ἓνα στίχο ἀπὸ τὸν Hatzopoulos, *Institutions*. Στ. 26: [*δραχ*] Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 29: [*χος . . ε. 6: 8.*]ρου Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, SEG, [*Βαλάκ*]ρου *BullEpigr*, Hatzopoulos. Στήλη Β, στ. 4: [---] Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 40: [ε?]μη Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, SEG, [δη]μη(τρίειαι) Hatzopoulos.

Τὸ κείμενο αὐτὸ εἶναι μεγάλης σημασίας γιὰ τὴν γνώση τῆς λατρείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ στὴν Βέροια καὶ τὴν Μακεδονία γενικώτερα (βλ. Ἑμμ. Βουτυρά, *Ἀρχαία Μακεδονία* V [1993] 251-65, καὶ Chryssoula Veligianni, *ZPE* 100 [1994] 391-405), γιὰ τὴν κατανόηση τῆς οἰκονομικῆς διαχειρῆσεως τῶν ἱερῶν τῆς Μακεδονίας (πρβλ. Hatzopoulos, *Institutions* I 416-18), καὶ γιὰ τὴν τυπολογία τῶν ἀργυρῶν σκευῶν (*ἀργολικόν*, *ὑποφιάλιον*, *σκυφίον*, *κιμῶλιον*, *ἀντιγονίς*, *ψυκτήρ*, *σκάφιον*, *κυάθιον*, γιὰ τὰ ὁποῖα βλ. τὴν ἐνδελεχῆ μελέτη τῆς Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ στὴν πρώτη δημοσίευσή τῆς ἐπιγραφῆς). Ἐπιβεβαιώνει τὴν κοινὴ λατρεία τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς Ὑγείας (Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶι, Ὑγείαι), τὴν ὁποῖαν συναντοῦμε ἤδη στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 18, κατωτέρω), ἀλλὰ καὶ στὰ Καλίνδοια (βλ. Hatzopoulos - Loukouroulou, *Recherches* I 110-17: Ἀπόλλων καὶ Ἀσκληπιός) καὶ στὴν Μόρρυλο (βλ. Hatzopoulos - Loukouroulou, *Morrylos* 63-66: Ἀσκληπιὸς καὶ Ὑγεία), μᾶς πληροφορεῖ ὅτι τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἱεροῦ προέρχονται ἀπὸ τὰ πρὸς θυσίαν ζῶα καὶ ἀπὸ τὶς εἰς χρῆμα προσφορὰς τῶν πιστῶν (*ἀπὸ τῶν θυσίμων καὶ τοῦ θησαυροῦ* βλ. Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, ἐ.ά.) καὶ ὅτι ὑποχρέωση τῶν ἱερέων, ποὺ ἐνίοτε ἐκπληρώνεται ἀπὸ τοὺς κληρονόμους των, ἦταν νὰ μετατρέπουν τὰ εἰσοδήματα αὐτὰ σὲ ἀργυρὰ σκεύη, τῶν ὁποίων τὸ συνολικὸ βάρος κατ' ἔτος κυμαίνεται στὸ σωζόμενο τμῆμα τῆς ἐπιγραφῆς μεταξὺ 32,5 καὶ σχεδὸν 236 δραχμῶν. Ἡ ἐπιγραφή μᾶς προσφέρει ἓνα ἀκόμη κατάλογο ἐπωνύμων ἱερέων μακεδονικῶν πόλεων (πρβλ. Hatzopoulos, *Institutions* I 153-54) μετὰ ἐκείνους τῆς Ἀμφιπόλεως καὶ τῶν Καλινδοίων (βλ. Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 61-62), στὸν ὁποῖον ἀναγνωρίζονται μέλη ἐπιφανῶν οἰκογενειῶν τῆς Βέροιας τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 3ου αἰ. π.Χ., ὅπως ὁ Πάντανχος Βαλάκρου καὶ ὁ Δημήτριος Γλαυκίου (πρβλ. ἀρ. 46, κατωτέρω: Εὐβίोटος, Tataki, *Beroea* ἀρ. 216: Ἀπολλωνίδης Γλαυκίου, ἀδελφὸς τοῦ Δημητρίου καὶ τοῦ Εὐβιότου, καὶ ἀρ. 1011: Πάντανχος Βαλάκρου, ἕγγονος τοῦ ὁμώνυμου ἱερέως, καὶ Hatzopoulos, *Institutions* I 154, σημ. 2).

Ἀναθηματικές, κτητορικές

17. Μουσείο Βεροίας Α 175. Ἀνευρέθη τὸ 1965 κατὰ τὴν διάρκεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς στὸ Β' Δημοτικὸ Σχολεῖο Βεροίας, ἐντοιχισμένη σὲ δεύτερη χρήσιμη σὲ δάπεδο ρωμαϊκῶν χρόνων. Ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Πλάκα ἀπὸ λευκόφαιο μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,28x0,48x0,055. Ἀρχικὰ ἴσως ἐπρόκειτο γιὰ δόμο ἐντοιχισμένο στὴν πρόσοψη τῆς στοᾶς τοῦ ὁποίου μειώθηκε δραστικὰ τὸ πάχος ὅταν χρησιμοποιήθηκε στὸ ρωμαϊκὸ δάπεδο. Ὑψος γραμμάτων: 0,025-0,03. Διάστιχο: 0,015-0,022.

Βιβλιογραφία: Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 20 (1965) *Χρονικά* 427, πίν. 478α-β (τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 7 [1966-1967] 321, ἀρ. 165 καὶ πίν. 31β, G. Daux, *BCH* 92 [1968] 886, καὶ εἰκ. σελ. 889, *BullEpigr* 1969, 362, *SEG* 24 [1969] 501, Κουμανούδη - Ματθαίου, *Ἐπιγραφές* 167, ἀρ. 80), Bringmann - v. Steuben, *Schenkungen* 178-79, ἀρ. 111, Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 26, πίν. XXVIIIb.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

221-179 π.Χ.

Βασιλεὺς Φίλιππος
βασιλέως Δημητρίου
τὰς στοᾶς
Ἀθηνᾶι.

4

Πρόκειται γιὰ ἓνα ἀπὸ τὰ τέσσαρα γνωστὰ ἀναθήματα τοῦ Φιλίππου Ε' ἀπὸ τὴν Μακεδονία (βλ. Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 25-28). Τὰ ἄλλα τρία ἀφιερώνονται στὸν Ἡρακλεῖ Κυναγίδα (Πέλλα), τὸν Δία Μειλίχιο (Πέλλα) καὶ σὲ ἄγνωστη θεότητα (Θεσσαλονίκη). Σκοπὸς τῆς ἀναθέσεως τῶν στοῶν ἦταν συχνὰ ἡ ἐξασφάλιση εἰσοδήματος γιὰ τὸ ἱερὸ ἀπὸ τὴν ἐκμίσθωση τοῦ χώρου σὲ ἐμπορικὲς καὶ βιοτεχνικὲς ἐπιχειρήσεις (πρβλ. Decourt, *Thessalie* I, ἀρ. 52). Τέτοια φαίνεται νὰ εἶναι ἡ περίπτωση τῆς ἀναθέσεως στοῶν καὶ ὑπεποικιῶν στὴ θεὰ Μᾶ ἀπὸ τὴν ναοκόρο τῆς στήν Ἐδεσσα (βλ. Μ.Β. Χατζόπουλου, *Ἐδεσσα* 125-28). Ἡ δεύτερη χρήσιμη τῆς πλάκας καὶ ἡ πλημμελὴς τήρησις τοῦ εὗρετηρίου τοῦ Μουσείου Βεροίας δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ταύτιση τῆς στοᾶς μὲ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη ποὺ κατὰ καιροὺς ἔχουν εἰσέλθει σ' αὐτὸ ἀλλὰ τῶν ὁποίων ἀγνοεῖται ἡ ἀκριβὴς προέλευσις. Ἡ λατρεία τῆς Ἀθηνᾶς στὴν Βέροια δὲν μαρτυρεῖται ἀπὸ ἄλλου. Γνωστὰ κέντρα λατρείας τῆς στήν Μακεδονία ἦταν ἡ Κύρρος (Α. Βαβρίτσα, *Ἀρχαία Μακεδονία* II [1977] 7-11) καὶ ἡ Πέλλα (Παπακωνσταντίνου - Διαμαντούρου, *Πέλλα* 38-40).

18. Μουσείο Βεροίας Α 290. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace στὸ προαύλιο τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου ἀπὸ ὅπου, ἄγνωστο πότε, μεταφέρθηκε στὸ Παλαιὸ Γυμνάσιον θηλέων στὴν ὁδὸ Μητροπόλεως, ὅπου ἀνευρέθηκε τὸ 1969 κατὰ τὴν ἰσοπέδωση τοῦ ὑπογείου τοῦ κτηρίου καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βάθρο ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,26x0,645x0,56. Ὑψος γραμμάτων: 0,025-0,0365. Διάστιχο: 0,006-0,011.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* I 3, ἀρ. 1, A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 144-46, ἀρ. 3 (πρβλ. καὶ σ. 133). Πρβλ. P. Roussel, *REG* 27 (1914) 455, Ἀνδρόνικου, Ἐπιγραφαί 21, σημ. 41, Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325-26, ἀρ. 11α, πίν. 335γ, J.P. Michaud, *BCH* 95 (1971) 969 (μὲ φωτογραφία, εἰκ. 372), Fanoula Papazoglou, *Zbornik* 14 (1979) 15, σημ. 51 (μὲ ὀνοματολογικὲς παρατηρήσεις), Tataki, *Beroea* ἀρ. 868a, Hatzopoulos - Loukopoulou, *Mogyllos* 65, Ἐμμ. Βουτυρά, Ἀρχαία Μακεδονία V (1993) 257, Chrysoula Veligianni, *ZPE* 100 (1994) 391-405.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

131/30 π.Χ.

Ἔτους Η καὶ Ι
Μαρσύας Δημητρίου
Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶι, Ὑγείαι
4 τὸ ἐνκοιμητήριον λίθινον
καὶ τὴν πρὸ τούτου ἐξέδραν
κατεσκεύασεν ἐκ τοῦ ἰδίου.

Στ. 6: *ιδί[ου]* Woodward, ἀλλὰ *ΙΔΙΟΥ* Wace, *ιδίου* ὁ λίθος.

Ὁ Μαρσύας Δημητρίου εἶναι γνωστός καὶ ἀπὸ ἄλλην ἐπιγραφή (ἀρ. 24, κατωτέρω), ὅπου ὡς ἀγορανόμος ἀναθέτει ἀγαλμα στὸν Ἑρμῇ μαζὶ μὲ ἄλλους δύο ἀγορανόμους καὶ τὸν γραμματέα. Ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἀνάθεση στὸν Ἀπόλλωνα, τὸν Ἀσκληπιὸ καὶ τὴν Ὑγεία δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐπιγραφή προέρχεται ἀπὸ τὸ ἴδιο ἱερὸ ὅπως καὶ οἱ λογαριασμοὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἀναθημάτων (ἀρ. 16, ἀνωτέρω), ποὺ ἀνευρέθησαν στὴν ἴδια περιοχὴ, κοντὰ στὴν πλατεῖα τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου. Τὸ ἐνκοιμητήριον εἶναι χαρακτηριστικὸ τῆς λατρείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τὸ δὲ ρῆμα ἐγκαθεῦδω διαβάζεται δύο φορές στὸν ἱερὸ νόμο τῆς Ἀμφιπόλεως (Veligianni 391-92' γιὰ τὴν ἐγκοίμηση γενικά, βλ. αὐτόθι 399, σημ. 36, ὅπου ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία). Ἡ ἐξέδρα προοριζόταν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ δεχθεῖ τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν. Ἀνάλογη κατασκευὴ ἀγνώστου προελεύσεως, ἀλλὰ ἀσφαλῶς ἀπὸ τὴν Βέροια, σώζεται στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως.

19. Μουσεῖο Βεροίας Α 97. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1912 κατὰ τὴν κατεδάφιση "οἰκίσκων τινῶν" πρὸς βορρᾶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου, ὅπου ἦταν προφανῶς ἐντοιχισμένη σὲ δευτέρη χρῆση καὶ μελετήθηκε ἀπὸ τὸν Ὁρλάνδο τὸ 1915-16 ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη, ὅπου μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cornack τὸ 1936.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ δύο τὸρμους συνδέσμων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια καὶ ἀναθύρωση στὶς τρεῖς ἄκμεις τῆς πίσω ὀψews τὰ κυμάτια ποὺ κάποτε κοσμοῦσαν τὴν ἄνω καὶ κάτω ἄκμῃ τῆς κυρίας ὀψews ἔχουν ἀπολαξευθεῖ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρόκειται γιὰ ἐπένδυση βάρου. Διαστάσεις: 0,497x0,70x0,215. Ὑψος γραμμάτων: 0,018. Διάστιχο: 0,015. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸ ἄνω κυμάτιο. Στὸν λίθο ἔχουν χαραχθεῖ ἐπίσης δύο ἐπιγραφές, ἀπελευθερωτικὲς δι' ἀναθέσεως, κάτω ἀπὸ τὴν ἀναθηματικὴ ἢ μία καὶ στὴν δεξιὰ παρεῖα ἢ ἄλλη, τοῦ 240 καὶ τοῦ 262 μ.Χ. ἀντίστοιχα (βλ. ἀρ. 51 καὶ 52, κατωτέρω).

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 144-45, ἀρ. 1, Edson - Cornack, *Notebook* ἀρ. 10 Α I. Πρβλ. Nock, *Conversion* 59 καὶ 282, P. Lambrechts - P. Noyen, *La Nouvelle Clío* 6 (1954) 266, *SEG* 16 (1959) 392, Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 207, Tataki, *Beroea* ἀρ. 217 καὶ σελ. 423, 429-30.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Μέσα 3ου αἰ. π.Χ.

Ἀπολλωνίδης Δεξιλάου ἱερεὺς
Ἀταργάτει Σωτείραι.

Σήμερα μόλις διακρίνονται τὰ ἴχνη τῆς ἐπιγραφῆς. Ἦδη ὅμως τὸ 1936 ὁ Edson σημείωνε: "Στ. 1: Ἀπολλωνίδης σχεδὸν τελείως σβησμένο καὶ τελείως δυσανάγνωστο Δεξιλάου ἀναγνωρίζεται καθὼς ἐπίσης καὶ ἱερεὺς. Ἀταργάτει διακρίνεται ἀπὸ ἴχνη. Σωτείραι ἀναγνωρίζεται" καὶ προσέθετε: "Ἐχω τὴν αἴσθηση ὅτι ἡ ἐπιγραφή δὲν ἦταν χαραγμένη ἀλλὰ ζωγραφισμένη στὸν λίθο. Τὰ διακρινόμενα γράμματα εἶχαν ἓνα βαθυκόκκινο φαιὸ χρῶμα καμμία δὲ χάραξη δὲν ἦταν ὁρατὴ ἢ ἐμφανὴς στὸ ἔκτυπο".

Ὁ Ὀρλάνδος χρονολογοῦσε τὴν ἐπιγραφή στὰ τέλη τοῦ 3ου αἰ. π.Χ. Ὁ Edson ὅμως παρατηρεῖ ὀρθὰ ὅτι: "Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ὑποδεικνύει κατὰ τὴν γνώμη μου ὅτι ὁ λίθος εἶναι τουλάχιστον κατὰ μία γενεὰ ἀρχαιότερος ἀπὸ τὴν χρονολογία ποὺ προτείνει ὁ Ὀρλάνδος (200 π.Χ.), δηλαδή εἶναι περίπου σύγχρονος μὲ τὶς ἐπιστολὲς τοῦ Δημητρίου. Καθ' ὅσον γνωρίζω αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχαιότερη μαρτυρία γιὰ τὴν λατρεία τῆς Συρίας θεοῦ, μὲ ἱερέα, στὴν Εὐρώπη". Πρόκειται ὁπωσδήποτε γιὰ τὴν ἀρχαιότερη μαρτυρία τῆς λατρείας τῆς Ἀταργάτιδος ἢ Συρίας Θεᾶς ἢ Συρίας Παρθένου στὴν Μακεδονία, ἢ ὁποία στὴν Βέροια, ὅπως καὶ στὴν Ἐδεσσα, ὅπου ἐπίσης μαρτυρεῖται ἐνωρίς (πρβλ. Μ.Β. Χατζόπουλου, Ἐδεσσα 132) ἐπικαλύπτει παλαιότερη λατρεία μᾶς προελληνικῆς Μητρός-Παρθένου, μὲ τὴν ὁποία ταυτίζεται. Τὴν μακρὰ διάρκεια τῆς λατρείας τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀταργάτιδος στὴν Βέροια μαρτυροῦν οἱ δύο μεταγενέστερες ἀπελευθερώσεις δι' ἀναθέσεως στὴν ἴδια θεὰ χαραγμένες στὸν ἴδιο λίθο, καὶ ποὺ ἀπέχουν σχεδὸν μισὴ χιλιετία ἀπὸ τὴν πρώτη. Ἐναργῆς περιγραφή τῆς λατρείας τῆς Συρίας Θεᾶς στὴν Βέροια καὶ τὴν χώρα της κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους διαβάζεται στὸ μυθιστόρημα τοῦ Λουκιανοῦ (;) Λούκιος ἢ Ὀνος (34-38) καὶ τὴν λατινικὴ διασκευή του ἀπὸ τὸν Ἀπουλήιο (8.23-31). Κατὰ τὴν ἄποψη τοῦ Edson (βλ. ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς του στὸ ἔργο τοῦ Nock, 282), ὁ Ἀπολλωνίδης Δεξιλάου ταυτίζεται μὲ τὸν πατέρα τοῦ Σιμωνίδη, ἱερομνήμονος τοῦ Περσέως στοὺς Δελφούς (μαρτ. ἡ', ἀνωτέρω).

20. Μουσεῖο Βεροίας Λ 133. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Πλάκα ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο, ποὺ προήλθε ἀπὸ διασκευή, σὲ δεύτερη χρῆση, τμήμα-τος ἐπιστυλίου, πλασιούμενη μὲ κυμάτια στὶς τέσσερες πλευρές. Διαστάσεις: 0,58x0,88x0,13. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,06. Διάστιχο: 0,015-0,025.

Βιβλιογραφία: Ἀργυρῶς Τατάκη, Ἀρχαιογνωσία 7 (1991-92) 135-40, πίν. 25 (SEG 42 [1992] 574). Πρβλ. Düll, *Götterkulte* 49, σημ. 34, Tataki, *Beroca* ἀρ. 860, *BullEpigr* 1994, 398, Anne Pariente, *BCH* 118 (1994) 746, Αἰκατερίνης Τζαναβάρη, Ἀρχαία Μακεδονία V (1993) 1677-78 (γιὰ τὴν ταύτιση μὲ τὴν Ἱσι).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Ἀφροδείτη Εὐσχί-
μονι ν Μάριος Δηλικᾶ-
τος, Πο(πιλλία) Παμφίλα, Τερεντια-
4 νός Πάμφιλος, Λυσιμάχη
ἡ γυνὴ αὐτοῦ, κατ' ὄναρ,
διὰ βίου ἱερωμένου Λ(ουκίου) Βρουττίου Ποπλικια-
νοῦ.

Στ. 1: Ἀφροδίτη Tataki, Ἀφροδείτη SEG καὶ ὁ λίθος. Στ. 6-7: Βρουττίου | Ποπλικιανοῦ Tataki, Βρουττίου Ποπλικια|νοῦ SEG καὶ ὁ λίθος.

Πρόκειται για την πρώτη μαρτυρία της Ἀφροδίτης με τὸ ἐπίθετο Εὐσχήμεων, τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἀναφέρεται τόσο στὶς φυσικὲς ὅσο καὶ στὶς ἠθικὲς ἀρετὲς τῆς θεᾶς (γιὰ μιὰ ἄλλη ἐνδεχόμενη ἀνάθεση στὴν Ἀφροδίτη, βλ. ἀρ. 363, κατωτέρω). Οἱ τέσσερες ἀναθέτες δὲν εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ ἀλλοῦ, ἂν καὶ τὰ ὀνόματα γένους ποὺ φέρουν μαρτυροῦνται ἐπανειλημμένα στὴν Βέροια καθὼς καὶ τὰ ἀνθρωπωνύμια Παμφίλα καὶ Λυσιμάχη. Ὁ Λούκιος Βρούττιος Ποπλικιανὸς εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ ἄλλη ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή (ἀρ. 36, κατωτέρω), ὅπου μαρτυρεῖται, πάλι ὡς ἱερεὺς διὰ βίου, ἀλλὰ τῆς (Ε)ἰσιδος Λοχίας. Ἡ ἀνάληψη τῶν δύο ἱερατικῶν ἀξιωμάτων ἀπὸ τὸ ἴδιο πρόσωπο ἀποτελεῖ ἴσως ἐνδειξὴ γιὰ κοινὴ λατρεία τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῆς Ἱσιδος, καὶ ἐνδεχόμενο συγκρητισμὸ τῶν θεοτήτων, ὅπως στὸ Δῖον (βλ. Παντερμαλῆ, *Δῖον* 24-27) καὶ τὴν Θεσσαλονίκη (*IG X 2,1*, 61). Ἡ ἀνάθεση ἔγινε κατ' ἐπιταγὴν τῆς θεᾶς ἢ ὁποῖα φανερώθηκε σὲ ὄνειρο. Ἀνάλογες περιπτώσεις εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴν λατρεία τῆς Μητρὸς Θεῶν Αὐτόχθονος, στὸ ἱερὸ τῆς ὁποίας μαρτυροῦνται τέσσερες ἀναθέσεις κατ' ἐπιταγὴν καὶ μία κατὰ κέλευσιν τῆς θεοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 34 καὶ 43 κατωτέρω). Γιὰ τὸν τύπο κατ' ὄναρ ἢ κατ' ὄνειρον, βλ. τὴν ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή στὸν Δία Ὑψιστο ἀπὸ τὴν Ἑδεσσα (*J.M.R. Cornack, BSA 58* [1963] 24, ἀρ. 7), καὶ ἰδίως τὰ ἀναθήματα στοὺς Αἰγυπτίους θεοὺς ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη (*IG X 2,1*, 88, 91, 121).

21. Μουσεῖο Βεροίας Λ 508. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1972, στὸ Ο.Τ. 199, ὁδὸς Καρατάσου, στὸ οἰκόπεδο ἀδελφῶν Πορφύρη καὶ Ἡ. Λιάκου κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ παλαιοχριστιανικοῦ κτηρίου μαζί με ἄλλα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη σὲ δευτέρη χρήσι.

Τμήμα ἰωνικοῦ ἐπιστυλίου ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἀπολεπισμένο δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,28x1,58x0,33. Ὑψος γραμμῶν: 0,075-0,115.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 28 (1973) *Χρονικά* 433, πίν. 391γ (G. Touchais, *BCH* 102 [1978] 706, *SEG* 27 [1977] 275), Hatzopoulos, *Cultes* 71, πίν. XXIII. Πρβλ. P. Aupert, *BCH* 99 (1975) 662.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Μέσα 3ου αἰ. π.Χ.

[Δ]ιόνυσος [ι]

[Δ]ιονύσο[υ] Ρωμοπούλου, Touchais, *SEG*.

Τὸ ἐνεπίγραφο ἐπιστύλιο μετὰ τὴν ἀνάθεση στὸν Διόνυσο προέρχεται ἀσφαλῶς ἀπὸ τὸ θέατρο τῆς πόλεως, τοῦ ὁποῖου ἀποτελεῖ καὶ τὴν μόνη βέβαιη μαρτυρία. Δυστυχῶς οἱ συνθήκες ἀνευρέσεως σὲ δευτέρη χρήσι δὲν διευκολύνουν τὸν ἐντοπισμὸ του.

22. Μουσεῖο Βεροίας Λ 585. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1975 στὴν ὁδὸ Ἀγγέλων, πίσω ἀπὸ τὸν ναὸ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μετὰ ὀριζόντια ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση, μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα, ἀνδρὸς κατ' ἐνώπιον ποὺ σπένδει ἐμπρὸς σὲ κυλινδρικό βωμό. Πίσω του σκύλος πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ βωμοῦ ὄρθια μικρότερη μορφή σὲ τρία τέταρτα. Τὸ πρόσωπο τῆς κυρίας μορφῆς εἶναι ἀποκεκρουμένο. Στοιχεῖα γιὰ τὴν ταύτισή του παρέχουν μόνον τὰ μακριὰ μαλλιά τῆς κομμώσεως καὶ ἡ ἀμφίεσή του: κοντὸς χιτώνας συγκρατεῖται ἀπὸ πόρπη στὸν ἀριστερὸ ὦμο, ἱμάτιο ἐλεύθερο ἀναδιπλώνεται στὸ ἀριστερὸ χέρι ποὺ κρατεῖ σκῆπτρο· στὸ δεξιὸ χέρι καθαρσοειδὲς ἀγγεῖο· στὰ πόδια κρηπίδες. Μικρὴ ἀλόκρουση στὸ κάτω δεξιὸ πλαῖσιο τοῦ βαθύσματος. Διαστάσεις: 0,92x0,48x0,078. Ὑψος γραμμῶν: 0,011-0,021. Διάστιχο: 0,003-0,0165. Ἡ ἐπιγραφή Α ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση καὶ ἡ ἐπιγραφή Β, ἀπὸ διαφορετικὸ χαρακτῆρ, κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση ἐκατέρωθεν στεφάνου ἀπὸ κισσόφυλλα.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.
Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀπρίλιος 7 π.Χ.

Ἔτους Ἀ· καὶ Μ· καὶ Ρ· Ἀρτεμισίου
Παράμονος Θεογένους νας
ἀγορανομήσας τοῦ θιάσου
4 ἐκ τοῦ ἰδίου Διονύσῳι. νας

ἀνάγλυφο

Τὸ κοινὸν		τῶν θιασ[ω]–
τῶν Παρά–	στέφανος	μονον
Θεογέ–		νου.

Εἶναι μία ἀπὸ τὶς σπανιώτατες μαρτυρίες γιὰ τοὺς τεχνῖτες τοῦ Διονύσου στὴν Μακεδονία. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παρούσα ἀναθηματικὴ στήλη τῆς Βέροιας, γνωστὴ εἶναι μόνον μία ἄλλη ἀπὸ τὴν Ἀμφίπολη (βλ. Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 164-65). Σπάνιες ἐπίσης εἶναι καὶ οἱ παραστάσεις ἡθοποιῶν, κατηγορία στὴν ὁποίαν ἀνήκει ἀσφαλῶς ἡ κυρία μορφή τῆς παραστάσεως (πρβλ. Ἑλένης Τρακοσοπούλου-Σαλακίδου, *Ἀρχαία Μακεδονία* V [1993] 1562-69). Ὁ θίασος αὐτὸς τῶν τεχνιτῶν τοῦ Διονύσου εἶναι ὀργανωμένος κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν πόλεων, ὅπως ὅλοι οἱ ἐπαγγελματικοὶ ἢ θρησκευτικοὶ σύλλογοι καὶ συσσωματώσεις αὐτῆς τῆς ἐποχῆς, ποὺ γιὰ τοὺς ἀξιωματούχους τῶν ἀντιγράφων τὴν ὁρολογία τῶν πολιτικῶν ἀξιωμάτων (πρβλ. Poland, *Vereinswesen* 330-423). Τὸ κοινὸ τῶν θιασωτῶν τιμᾶ μὲ στέφανο τὸ μέλος του ποὺ ἀνέλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀγορανόμου τοῦ θιάσου (πρβλ. Poland, *Vereinswesen* 427-31). Ὁ Παράμονος Θεογένους δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλου. Τὸ ὄνομά του εἶναι κοινότατο στὴν Βέροια (πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 415), ἀλλὰ τὸ πατρώνυμό του εἶναι σπάνιο καὶ ἀπαντᾷ δύο μόνον φορές. Στὴν ἴδια ἐποχὴ ἀνήκει ὁ Γάιος Ἰούλιος Θεογένης, ποὺ τιμήθηκε ἀπὸ τὴν Βέροια γιὰ τὴν ἐν γένει πολιτείᾳ του (*ἄριστα πεπολιτευμένον*) (βλ. ἀρ. 103, κατωτέρω) καὶ ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ εἶναι συγγενῆς, θὰ μπορούσε μάλιστα νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὸν γιὸ τοῦ ἀγορανόμου τοῦ θιάσου. Ἡ ὁδὸς Ἀγγέλων, ὅπου ἀνακαλύφθηκε τὸ μνημεῖο, γειτονεῖ μὲ τὴν Παλαιὰ Μητρόπολη, ὅπου εἶναι ἐντοιχισμένος σὲ δευτέρη χρήσις ὁ κίονας μὲ τὶς ἀπελευθερώσεις δι' ἀναθέσεως στὸν Διόνυσο Ἄγριο, Ἐρίκρυπτο, Ψευδάνορα. Εἶναι πιθανὸν ὅτι σ' αὐτὸ τὸ τμήμα τῆς πόλεως θὰ πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ τὸ ἀρχαῖο ἱερὸ τοῦ Διονύσου.

23. Μουσεῖο Βεροίας Λ 639. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1977, σὲ δύο τεμάχια, ἐντοιχισμένη σὲ δευτέρη χρήσις στὸ δάπεδο ἀψιδωτοῦ δωματίου κατὰ τὴν διάρκεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς στὸ οἰκόπεδο ἰδιοκτησίας Τσιλιγγιρίδη καὶ Μαυρίδη στὴν ὁδὸ Ἱπποκράτους 18 (Ο.Τ. 80).

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη κάτω ἀριστερὰ καὶ ἑλλιπὴς κατὰ τὴν ἄνω ἀριστερὴ γωνία. Διαστάσεις: 0,14x0,27x0,04. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,018. Διάστιχο: 0,01.

Βιβλιογραφία: Π. Ἀ. Πάντου, *Ἀρχαιογνωσία* 2 (1981) 96-106, πίν. 3, τοῦ ἰδίου, *ΑΔ* 32 (1977) *Χρονικά* 220 (*SEG* 31 [1981] 625, H. Catling, *AR* [1982-1983] 44, *BullEpigr* 1987, 658 καὶ 659), Χρυσοστόμου, *Ἐν(ν)οδία* 115-20. Πρβλ. *BullEpigr* 1967, 350, O. Masson, *ZPE* 55 (1984) 133, σημ. 7 (= *OGS* 417, σημ. 7), Tataki, *Beroea* ἀρ. 781 καὶ σελ. 432-33, καὶ Π. Χρυσοστόμου, *Μακεδονικά* 29 (1993-94) 176-77 (γιὰ τὴν λατρεία τῆς Ἐννοδίας).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. π.Χ.

[Κ]υννάνα
 Ἐπιγένους
 ἱερητεύσασα
 4 Ἐννοδίαι Ὀσίαι
 τὴν θυμέλην.

Τὸ χαρακτηριστικὸ μακεδονικὸ ὄνομα Κυννάνα (βλ. Hoffmann, *Makedonen* 219-20 παρὰ τὴν ἀντίθετη γνώμη τοῦ I.I. Russu, *EphDac* 8 [1938] 196-197), ποὺ ἔφερε καὶ θυγατέρα τοῦ Φιλίππου Β', διαβάζεται καὶ σὲ ἄλλη ἐπιγραφή τῆς Βέροιας (βλ. ἀρ. 391, κατωτέρω). Ἐπίσης χαρακτηριστικὰ μακεδονικὰ εἶναι ἡ λατρεία τῆς Ἐν(ν)οδίας, ἡ ὁποία μαρτυρεῖται ἤδη ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. στὴν Πέλλα (βλ. SEG 30 [1980] 579) καὶ κατὰ τοὺς ἐλληνιστικοὺς καὶ ρωμαϊκοὺς χρόνους ἰδιαίτερα στὴν Ἑορδαία (βλ. Ριζάκη - Τουράτσουλου, *EAM* ἀρ. 94, 98, 99, 100α, 116, 117). Ὀσία, ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Χρυσοστόμου, εἶναι ἴσως ὄχι ἀπλῶς κοσμητικὸ ἀλλὰ λατρευτικὸ ἐπίθετο τῆς Θεᾶς (πρβλ. τὸ ἐπίθετο Διγαία [= Δικαία] τῆς συγγενοῦς θεότητος Ἀρτέμιδος Βλαγανίτιδος [M.B. Hatzopoulos, *BCH* 111 (1987) 402-405]). Ὁ ὅρος *θυμέλη* παραπέμπει σὲ βωμὸ προσαρμοσμένο στὴν χθόνια λατρεία τῆς Ἐν(ν)οδίας.

24. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1910 ἀπὸ τὸν J. Hatzfeld ἐντοιχισμένη στὸν "πύργο τῆς Βιργινίας". Τὸ 1911-1912 μελετήθηκε ἀπὸ τὸν Wace, ἥδη ἀποτοιχισμένη, στὸ ἐρείπιο τοῦ κατεδαφισμένου πλέον πύργου. Σύμφωνα μὲ σημείωση τοῦ Avezou, τὸ μνημεῖο δὲν ἀκολούθησε τὴν ὑπόλοιπη ἀρχαιολογικὴ συλλογὴ τῆς Βέροιας, ὅταν αὐτὴ, μεταξὺ τοῦ Νοεμβρίου καὶ τοῦ Δεκεμβρίου 1913, μεταφέρθηκε στὸ Γυμνάσιον· ἔκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη τῆς.

"Μαρμάρινη βάση ἀγάλματος... 0,21x0,42x0,47... Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια βάθυσμα διαστάσεων 0,22x0,23x0,4. Καλὴ καὶ κανονικὴ χάραξη γραμμῶν" (Woodward). Οἱ διαστάσεις ποὺ παραδίδονται ἀπὸ τὸν Hatzfeld εἶναι 0,215x0,40 καὶ 0,14 γιὰ τὸ ὕψος τῶν γραμμῶν. Στὰ ἀνέκδοτα τετράδια τοῦ Wace (II 37, ἀρ. 20) τὸ ὕψος γραμμῶν σημειώνεται ὡς 0,015.

Βιβλιογραφία: J. Hatzfeld, *BCH* 35 (1911) 238, ἀρ. 6, A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 146-47, ἀρ. 4 καὶ 165 (πρβλ. καὶ σελ. 133). Πρβλ. Fanoula Papazoglou, *Zbornik* 14 (1979) 15, σμ. 51, Tataki, *Beroea* ἀρ. 868b καὶ σελ. 448.

Β' ἡμισυ 2ου αἰ. π.Χ.

Μαρσύας Δημητρίου
 Λυσανίας Λυσανίου
 Ἀριστόνους Διονυσίου
 4 ἀγορανομήσαντες Ἑρμεῖ
 καὶ ὁ γραμματεὺς Λάαν-
 δρος Ὀλυμπιοδῶρου.

Ἀναθήματα ἀγορανόμων εἶναι ἐπίσης γνωστὰ ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη (Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 71), τὴν Κασσάνδρεια (Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 69) καὶ τὸν Ἀνθεμοῦντα (Hatzopoulos - Loukouroulou, *Recherches* I 49-50, ἀρ. A4). Ἀπευθύνονται φυσικὰ στὸν Ἑρμῆ προστάτη τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ἀγορᾶς (Βέροια), ἀλλὰ καὶ στὴν Πειθῶ (Κασσάνδρεια) καὶ τὴν Ἀφροδίτη (Θεσσαλονίκη), προστάτιδες τῆς καλῆς πίστεως καὶ τῆς φιλίας, ἀρετῶν ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὶς συναλλαγές, καθὼς καὶ γενικῶς στοὺς ἀγοραίους θεοὺς (Ἀνθεμοῦς). Γιὰ τὴν λατρεία τοῦ Ἑρμοῦ ὡς χθονίου θεότητος, βλ. τοὺς ἀρ. 252, 349, 391, κατωτέρω. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγορανόμων ποικίλλει (δύο στὸν Ἀνθεμοῦντα, τρεῖς στὴν Βέροια καὶ τὴν Κασσάνδρεια, τέσσερες στὴν Θεσσαλονίκη). Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀγορανόμου μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴν Ἡράκλεια Λύγκου (Hatzopoulos, *Institutions* I 87-88). Ὁ Μαρσύας Δημητρίου εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὸ ἀνάθημά του στὸν Ἀσκληπιῶ τοῦ 131/30 π.

Χ. (βλ. ἀρ. 18, ἀνωτέρω). Οἱ ἄλλοι δύο, καθὼς καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς συναρχίας, δὲν εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ ἄλλου, ἀλλὰ φέρουν ὀνόματα διαδεδομένα στὴν Μακεδονία (βλ. Tataki, *Beroea* 352, 355) τὸ ὄνομα Ὀλυμπιόδωρος, ποὺ ἦταν τότε μαρτυρημένο στὴν Μακεδονία μόνον ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπιγραφή, διαβάζεται τώρα καὶ σὲ ἄλλο κείμενο προερχόμενο ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς Ἀρτέμιδος Διγαίας Βλαγανίτιδος, ποὺ κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἀνήκε στὴν χώρα τῆς Βέροιας (*SEG* 37 [1987] 540).

25. Μουσεῖο Βεροίας Λ 112. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὸν ἀγρὸ Ἰ. Ὑφαντίδου, ἐπάνω σὲ λόφο στὰ ΝΔ τῆς Βέροιας, ὅπου βρισκόταν παλαιότερα τουρκικὸ νεκροταφεῖο. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἄνω ἀπὸτμημα ἀρράβδωτου κιονίσκου ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο. Διαστάσεις: ὕψος 0,50, διάμετρος 0,23. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,03. Διάστιχο: 0,005.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 109 (J.M.R. Cormack, *JRS* 31 [1941] 19-21, σχέδ. 1, Margarita Tačeva-Hitova, *BSt* 19 [1978] 72, ἀρ. 13), Π. Χρυσσοστόμου, *ΑΔ* 44-46 (1989-1991) *Μελέτες* 35, ἀρ. 1, πίν. 8β. Πρβλ. *BullEpigr* 1944, 125, M.N. Tod, *JHS* 65 (1945) 84, Tataki, *Beroea* ἀρ. 17 καὶ σελ. 481, Π. Χρυσσοστόμου, *ΑΕΜΘ* 5 (1991) 99, ἀρ. 1, εἰκ. 6.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Μάιος 119 μ.Χ.

Διεὶ Ὑψίστῳ
Ἀγαῖς κατ' εὐχὴν
ἀνέθηκε. Εὐτυ-
χῶς. Ἔτους *FEΣ*
Δαισίου *HI*.

Ἡ Tačeva-Hitova δὲν κατανέμει τὸ κείμενο σὲ στίχους. Στ. 2: ὁ Cormack γράφει ΑΓΑΙΣ καὶ διερωτᾶται ἂν πρόκειται γιὰ ἀπλογραφία τοῦ ὀνόματος Ἀγ(λ)αῖς ἢ γιὰ ἄγνωστο ὄνομα Ἀγαῖς. Στ. 3: ἀνέ(θ)ηκ(ε) Cormack. Στ. 4: ζξς', προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, ἢ Tačeva-Hitova.

Πρόκειται γιὰ τὴν ἀρχαιότερη χρονολογημένη μαρτυρία τῆς λατρείας τοῦ Διὸς Ὑψίστου στὴν Βέροια. Σύμφωνα μὲ τὸν Cormack, κατὰ τὴν ἰσοπέδωση τμήματος τοῦ λόφου ὅπου ἐντοπίσθηκε ἡ ἐπιγραφή, βρέθηκε σημαντικὸς ἀριθμὸς ἀρχαίων μαρμάρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἄλλοι ἀνάλογοι ἀνεπίγραφοι κίονες. Ἡ πληροφορία ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὸ τοπογραφικὸ ἀρχεῖο τῆς Ἐφορείας τὸ ὁποῖο ἀναφέρει τὴν ἀνεύρεση τὸ 1959 ἄλλων τεσσάρων κιονίσκων, μαρμάρων φαντώματος μὲ ἀνάγλυφο ρόδακα καὶ ἄλλων λειψάνων ἀρχαίου ναοῦ. Εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι πρόκειται γιὰ ἱερὸ Διὸς Ὑψίστου, καθὼς καὶ ἄλλου, π.χ. στὴν Ἑδεσσα (βλ. Π. Χρυσσοστόμου, *ΑΔ* 44-46 (1989-1991) *Μελέτες* 33-34), τὰ ἱερά τῆς θεότητος αὐτῆς εἶναι ἰδρυμένα ἐπάνω σὲ ὕψωμα καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως. Τὸ ὄνομα Ἀγαῖς δὲν εἶναι γνωστὸ ἀπὸ ἄλλου. Ἡ ἀπουσία πατρωνύμου ἀποτελεῖ ἔνδειξη ὅτι ἀνήκει σὲ δούλη. Ὁ τύπος κατ' εὐχὴν ἢ εὐχὴν σὲ ἀναθέσεις εἶναι διαδεδομένους τόσο στὴν Βέροια (βλ. 35, κατωτέρω) ὅσο καὶ ἄλλου στὴν Μακεδονία (πρβλ. Ριζάκη - Τουράτσογλου, *ΕΑΜ* ἀρ. 104). Ἰδιαιτέρο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ ἡμερομηνία Δαισίου *HI*, ἡ ὁποία συμπίπτει μὲ τὴν ἑαρινὴ πανήγυρι τῆς Μητρὸς Θεῶν Αὐτόχθονος στὴν Βέροια (Φ. Πέτσα, *Πρακτικά* Α' 283-84). Ἡ σύμπτωση τῶν ἡμερομηνιῶν παρέχει μία ἐπὶ πλέον ἔνδειξη γιὰ τὴν θέση τοῦ Διὸς Ὑψίστου ὡς παρέδρου τῆς Μητρὸς τῶν Θεῶν ἢ συναφῶν θεοτήτων (βλ. Μ.Β. Χατζόπουλου, *Ἑδεσσα* 131, σημ. 21, *BullEpigr* 1997, 355).

26. Μουσεῖο Βεροίας Λ 670. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1978 κατὰ τὴν διάρκεια ἀνασκαφῆς στὸ οἰκόπεδο Μάντζου - Τσάβη ἐπὶ τῶν ὁδῶν Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ Ἑδέσσης (Ο.Τ. 217) καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη από λευκό μάρμαρο έλλιπής κάτω και έλαφρώς αποκεκρουμένη άνω, με ανάγλυφη άνδρική προτομή κατ' ένώπιον σέ τετράγωνο πλαίσιο και κάτω από αυτήν ανάγλυφη παράσταση άετοϋ μέσα σέ στεφάνι. Διαστάσεις: 0,53x0,75x0,08. "Υψος γραμμάτων: στ. 1-3: 0,015-0,08. Διάστιχο: 0,007-0,015.

Βιβλιογραφία: Μαρίας Σιγανίδου, *ΑΔ* 33 (1978) *Χρονικά* 268, άρ. 4, πίν. 127δ (*SEG* 35 [1985] 714, H. Catling, *AR* [1985-1986] 64, *BullEpigr* 1988, 833), Π. Χρυσοστόμου, *ΑΔ* 44-46 (1989-1991) *Μελέτες* 35-36, άρ. 2. Πρβλ. Tataki, *Beroea add.* 763a, Π. Χρυσοστόμου, *ΑΕΜΘ* 5 (1991) 99, άρ. 2, είκ. 7.

Φωτογραφία, έκτυπο.

Α' ήμισυ 2ου αϊ. μ.Χ.

4	Δι	ά	Ύψιστω
	Π(όπλιος)	ν	Κορνήλιος Ροϋφος
	και οί ύπ'	ά	αϋτόν διάκονοι
	κριτεύοντος	γ	τ[ο]ϋ Σέξ(του) Ποπιλλίου
	Φιλ-	λ	ώτα
	ΝΕ	υ	
		φ	
		ο	

Στ. 2: 'Ο Pleket στο *SEG* γράφει ότι τó πϊ ακολουθείται από ένα μικρό "όμικρον", στην πραγματικότητα πρόκειται για κισσόφυλλο. Στ. 4: οί προηγούμενοι έκδότες δέν σημειώνουν την δεύτερη λέξη τού στίχου. Στ. 5: οί προηγούμενοι έκδότες δέν σημειώνουν τά γράμματα ωΤΑ. Στ. 6: δέν σημειώνεται από τούς προηγούμενους έκδότες' ίσως νε[ωτέρου] στην περίπτωση αϋτήν τó άρθρο τού θά ήταν χαραγμένο στο τέλος τού προηγούμενου στίχου.

Γιά την λατρεία τού Διός Ύψιστου, πού ήταν πολϋ διαδεδομένη στα κατώτερα στρώματα τού πληθυσμού, ιδίως της Δυτικής Μακεδονίας, κατá τούς ρωμαϊκούς χρόνους, βλ. Στέλλας Δρούγου, *Έγνατία* 2 (1990) 45-71, με τις παρατηρήσεις *BullEpigr* 1992, 305, Π. Χρυσοστόμου, *ΑΕΜΘ* 5 (1991) 97-110, με τις παρατηρήσεις *BullEpigr* 1994, 380, τού ίδιου, *Έδεσσα* 99-110, με τις παρατηρήσεις *BullEpigr* 1996, 252 και τού ίδιου, *ΑΔ* 44-46 (1989-1991) *Μελέτες* 30-67. Παρόμοιοι ανάγλυφοι άετοι έντός στεφάνου δρυός είναι χαραγμένοι και σέ άλλες αναθηματικές στήλες της Βέροιας (άρ. 27 και 28, κατωτέρω).

Ή Πόπλιος Κορνήλιος Ροϋφος δέν είναι γνωστός από άλλου, άν και τó όνομα γένους Κορνήλιος και τó έπωνυμο Ροϋφος μαρτυρούνται στην Βέροια (βλ. Tataki, *Beroea* άρ. 762, 763 και 67, 968, 1121). Τó άξίωμά του δέν δηλώνεται ρητώς, αλλά εάν κρίνομε από την ανάλογη διατύπωση αναθήματος στον Δία "Ύψιστο από την Πύδνα (J.M.R. Cormack, *Mélanges Daux* 51-55: υπό άρχισυνάγωγον Αϋρήλιον) Κηπίωνα τόν πριν Πιερίωνος), είναι πιθανώτατο ότι και ό Ποπίλιος Ροϋφος είχε τó ίδιο άξίωμα. Διάκονοι, προφανώς κατώτεροι άξιωματοϋχοι τού θρησκευτικού συλλόγου, άπαντοϋν και σέ άλλην αναθηματική έπιγραφή στον Δία "Ύψιστο (βλ. άρ. 28, κατωτέρω). Τó ρήμα κριτεύω είναι άμάρτυρο άλλου. Ή Σέξτος Ποπίλιος Φιλώτας δέν είναι γνωστός από άλλου παρ' όλον ότι τόσο τó όνομα γένους Ποπίλιος όσο και τó έπωνυμο Φιλώτας μαρτυρούνται στην Βέροια (βλ. Tataki, *Beroea* άρ. 1092-1118 και 1299-1300). Ή Pleket στο *SEG* χρονολογεί την έπιγραφή στον 2ο - 3ο αϊ. μ.Χ., ό Χρυσοστόμου, όρθότερα, στο Α' ήμισυ τού 2ου αϊ. μ.Χ.

27. Μουσείο Βεροίας Λ 832. "Αγνωστες συνθήκες εύρέσεως.

Ανάγλυφη στήλη από λευκόφαιο μάρμαρο, πού άρχικά έκοσμείτο με πρόσθετη άετωματική έπίστεψη. Στο μέσον φέρει στεφάνι δρυός, μέσα στο όποιο εικονίζεται ανάγλυφος άετός πού κάθεται έπάνω σέ κεφαλή ταύρου. Στην άνω όριζόντια έπιφάνεια της στήλης υπάρχουν τρεις τόρμοι. Ή πίσω όψη της στήλης είναι έπιμελώς λειασμένη, ένϋ οί πλάγιες πλευρές είναι κατεργασμένες με βελόνι. Διαστάσεις: 1,00x0,61x0,07. Ύψος

γραμματών: 0,001-0,002. Διάστιχο: 0,005. Ἡ ἐπιγραφή βρίσκεται γύρω καὶ μέσα στὸ στεφάνι δρυός.

Βιβλιογραφία: Π. Χρυσοστόμου, ΑΔ 44-46 (1989-1991) *Μελέτες* 36-39, ἀρ. 4, πίν. 8γ. Πρβλ. τοῦ ἰδίου, *ΑΕΜΘ* 5 (1991) 99, με περιγραφή καὶ ἀναφορὰ στὴν κοινωνικὴ θέση τῶν ἀναθετῶν, καὶ *BullEpigr* 1994, 380 καὶ 1997, 373.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμισυ 2ου - ἀρχὲς 3ου αἰ. μ.Χ. (πρὸ τοῦ 312 μ.Χ.)

Α. Ἐκατέρωθεν καὶ ὑπεράνω τοῦ ἀναγλύφου:

	Οὐάλ[ης ἡλο]κόπος	Γερμανός	Σώστρατος Πρώβ[ου]
	Εὐτρόπ[ιος -----]ΔΑΣ	κηπουρός	Ζωσᾶς ▶ Ζωσίμου
	᾽Ονήσιμ[ος]	Λούκιος	Δημήτρις ▶ Σατύρου
4	Γάιος [-----]	Κομμούνου	Ἰλαρος ▶ γναφεύς
	Κοσμίω[ν -----]	Φίλητος ▶ χρυσοχο-	Πρειμιγένης Ῥωμαί[---]
	Ἡρακλᾶς βαφεύς	ῥς	Τίτος παλαιστρεῖτ[ης]
	Ζωσᾶς ▶ Μαξίμου		Λοῦππος Παπίο[υ]
8	Ἀλέξανδρος ▶ πειλᾶς		Σωτᾶς ναc
	Ἀβάσκαντος		Ἀπρίων
	εἰμαντοτό-		Σῶσπις
	μος		Κίνναμος
12	᾽Ωλιος		Ἐπάγαθ-
	Φλαύιος		ος
	Ἐπίκτη-		Μαξίμ-
	τος		ου
16	Μαξί-		
	μου		
	Μᾶρκος		Ἐπάγαθο[ς]
	ῥηξᾶς		τέκτων
20	Φίλιππος		ΧΡΗΣΜΟΣ
	ἡλοκόπος		Εὐρυμέδογ-
			τος

Β. Ἐντὸς τοῦ ἀναγλύφου:

	Κ(όιντος) Φούριος Οὐάλ[ης]
	᾽Ακανθος χαλκεύ[ς]
	Βάσσοc χρυσο[χοῦς]
4	Μᾶρκος
	᾽Οπήνιος
	᾽Ονήσιμος
	Ῥοῦφος
8	λιθο-
	ξός,
	Μητρό-
	δωρος
12	λιθοξός.

A. Στ. 3: Ὀνήσι[μος] Χρυσσοστόμου. Στ. 4: Κομούνου Χρυσσοστόμου. Στ. 5: Κοσμίων καί, σὸ τέλος τοῦ στίχου, Ῥωμα[---] Χρυσσοστόμου. Στ. 7: Πάπης Χρυσσοστόμου. Στ. 20: ΧΡΗΣΜΟΣ ὁ λίθος, Χρήσ(ι)μος μᾶλλον παρὰ τὸ ἀμάρτυρο Χρήσμος. Στ. 21-22: Εὐρυμέδο[ν]/τος Χρυσσοστόμου.

B. Στ. 2: χαλκεύς Χρυσσοστόμου. Στ. 9 καὶ 12: λιθοτὸς Χρυσσοστόμου, λιθοξὸς *BullEpigr* 1994, 380.

Πρόκειται γιὰ ἀνάθημα στὸν Δία Ὑψιστο, τὸ ὁποῖο παρουσιάζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, καθὼς παρέχει πλούσια στοιχεῖα γιὰ τὴν κοινωνικὴ προέλευση τῶν θρησκευτῶν αὐτῆς τῆς θεότητος. Τὰ 36 μέλη τοῦ θιάσου (ὁ πρῶτος ἐκδότης καταμετρά 34 θεωρώντας τὰ ὀνόματα Σωτᾶς Ἀπρίων καὶ Σῶσις Κίνναμος ὡς ἀνήκοντα σὲ δύο πρόσωπα καὶ ὄχι σὲ τέσσερα, ὅπως συμβαίνει στὴν πραγματικότητα) ἐμφανίζονται μὲ ποικίλους ὀνομαστικούς τύπους: δύο μὲ τὰ *tria nomina* τοῦ Ῥωμαίου πολίτη (M. Orinius Onesimus καὶ Q. Furius Valens), ἑννέα, τουλάχιστον, μὲ ὄνομα καὶ πατρώνυμο (Ζωσᾶς Μαξίμου, Ἐπίκτητος Μαξίμου, Λούκιος Κομμούνου, Σώστρατος Πρώβου, Ζωσᾶς Ζωσίμου, Δημήτρις Σατύρου, Λοῦππος Παπίου, Ἐπάγαθος Μαξίμου, Χρήσ(ι)μος Εὐρυμέδοντος), εἴκοσι εἴτε μὲ ἓνα ἀπλὸ ἀνθρωπωνύμιο (Σωτᾶς, Ἀπρίων, Σῶσις, Κίνναμος) εἴτε, συνηθέστερα, μὲ ἀνθρωπωνύμιο ἀκολουθούμενο ἀπὸ ὄνομα ἐπαγγέλματος (Οὐάλης ἡλοκόπος, Εὐτρόπιος [---]ΔΑΣ, Ἡρακλᾶς βαφεύς, Ἀλέξανδρος πειλᾶς, Ἀβάσκαντος εἰμαντοτόμος, Μᾶρκος ῥηξᾶς, Φίλιππος ἡλοκόπος, Γερμανὸς κηπουρός, Φίλητος χρυσοχοῦς, Ἰλαρος γναφεύς, Τίτος παλαιστρίτης, Ἐπάγαθος τέκτων, Ἀκανθος χαλκεύς, Βάσσος χρυσοχοῦς, Ροῦφος λιθοξός, Μητρόδωρος λιθοξός). Τέλος, τεσσάρων προσώπων (Ὀνήσιμος [---], Γάιος [---], Κοσμίων [---], Πρεμιγένης Ῥωμα[---]) ἡ διατήρηση τοῦ ὀνόματος δὲν ἐπιτρέπει νὰ βεβαιωθεῖ σὲ ποιά κατηγορία ἀνήκουν, ἓνα πέμπτο δὲ φέρει κατὰ ἀνορθόδοξο τρόπο διπλὸ ὄνομα γένους (Ὡλιος Φλαύιος), πὺν δὲν ἐπιτρέπει τὴν κατάταξή του σὲ μία ἀπὸ τίς ἀνωτέρω κατηγορίες.

Μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους πολῖτες, φορεῖς τῶν "τριῶν ὀνομάτων", καὶ τοὺς ἐλεύθερους μὴ Ῥωμαίους πολῖτες μὲ τὸν ἐλληνικὸ τύπο ὀνόματος (ὄνομα καὶ πατρώνυμο) παρουσιάζουν τὰ πρόσωπα μὲ ἓνα μόνον ὄνομα συνοδευόμενο ἢ μὴ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπαγγέλματος. Κατὰ τὴν γνώμη μας (γιὰ μίαν ἄλλη γνώμη, βλ. Fanoula Parazoglou, *ŽAnt* 40 [1990] 111-24, μὲ τὰ σχόλιά μας *BullEpigr* 1992, 297) πρόκειται μᾶλλον γιὰ δούλους παρὰ γιὰ ἐλευθέρους, ὅπως προκύπτει καὶ ἀπὸ τὴν σύγκριση μὲ ἀνάλογη, ἀλλὰ μεταγενέστερη ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή ἀπὸ τὴν Πύδνα (J.M.R. Cormack, *Mélanges Daux* 51-55), ὅπου δίπλα στοὺς ἐλευθέρους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν πλέον ὅλοι τὴν ρωμαϊκὴ πολιτεία, ἐμφανίζονται πρόσωπα μὲ ἓνα ὄνομα καὶ τὴν δήλωση τοῦ ἐπαγγέλματος (Φιλοκύρης οἰκονόμος, Ἐλευσεῖνις οἰκέτης), τὰ ὁποῖα δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ δούλοι.

Τὰ ὀνόματα τῶν ἐπαγγελμάτων παρουσιάζουν καὶ καθ' αὐτὰ ἐνδιαφέρον τόσο γιὰ τὴν οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἱστορία ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἱστορία τῆς γλώσσας. Πρῶτη φορὰ ἀπαντᾷ τὸ ἐπάγγελμα πειλᾶς, τὸ ὁποῖο ἀναμφίβολα δηλώνει τὸν κατασκευαστὴ πέλων. Ἐπίσης ἀμάρτυρο ἀλλὰ καὶ ἀνερμήνευτο, παρὰ τὴν προφανῆ του σχέση μὲ τὸ ρῆμα ῥήγνυμι, παραμένει τὸ ὄνομα ἐπαγγέλματος ῥηξᾶς. Γιὰ τοὺς λιθοξόους ἢ λιθοξοὺς, βλ. L. Robert, *Hellenica* 11-12 (1960) 30-37. Γιὰ τὸν παλαιστρίτη, πρβλ. τὸν παλαιστοφύλακα τοῦ γυμνασιαρχικοῦ νόμου (ἀρ. 1B, στ. 97-98, ἀνωτέρω). Πρόκειται μᾶλλον γιὰ τὸ ταπεινὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα πὺν ἀσκεῖτο ἀπὸ δούλο παρὰ γιὰ φανατικὸ θαμῶνα τῆς παλαίστρας (πρβλ. M.W. Dickie, *Nikephoros* 6 [1993] 105-51).

Ἄν καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τοῦ θιάσου ἀπαντοῦν γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Βέροια (τὰ ἐλληνικά: Εὐτρόπιος, Κοσμίων, Ἀβάσκαντος, Σάτυρος, Παπίας, Σωτᾶς, Κίνναμος, Εὐρυμέδων, καὶ τὰ λατινικά: Κομμούνης [Communis], Πρεμιγένης, Ἀπρίων, Σῶσις [Sospes], καθὼς καὶ τὰ ὀνόματα γένους, Ὡλιος, Φοῦριος καὶ Ὀπήνιος), ὅλα μαρτυροῦνται κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς στὴν ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία.

28. Βέροια, ναὸς Παναγίας Παλαιοφορίτισσας. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐντοιχισμένη δεξιὰ τῆς εἰσόδου τοῦ ἱεροῦ τοῦ ναοῦ, ὅπου μελετήθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack. Ἐκεῖ παραμένει, ἀποτοιχισμένη ἤδη, μέχρι σήμερα, μὲ τὴν προοπτικὴ τῆς μεταφορᾶς της στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

Ἀετωματική στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση ἀετοῦ μέσα σὲ δάφνινο στεφάνι. Ἀπὸ τὸ ἀέτωμα σώζεται σήμερα μόνον ἡ βάση. Διαστάσεις: 1,13x0,77x0,14. Ὑψος γραμμμάτων καὶ διάστιχο ἀκανόνιστα. Ἐπιγραφὲς διαφόρων γραφικῶν χαρακτήρων, δυσδιάκριτες σήμερα λόγῳ τῆς φθορᾶς ποὺ ἔχει ὑποστῇ ὁ λίθος καὶ τοῦ στρώματος κερικοῦ ποὺ τὸν καλύπτει, καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος τῆς ἐλεύθερης ἐπιφάνειας.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 264, ἀρ. 76 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 64), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 100 (J.M.R. Cormack, *JRS* 31 [1941] 21-23, σχέδ. 2, πίν. 1,2, Margarita Tačeva-Hitova, *BSt* 19 [1978] 72, ἀρ. 12), Π. Χρυσοστόμου, *ΑΔ* 44-46 (1989-1991) *Μελέτες* 36, ἀρ. 3. Πρβλ. *BullEpigr* 1944, 125, Tataki, *Beroea* ἀρ. 467 καὶ σελ. 481, Π. Χρυσοστόμου, *ΑΕΜΘ* 5 (1991) 99, ἀρ. 3.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Στὴν βάση τοῦ ἀετώματος: Διὶ [Υψ]ίστω].

Ὑπεράνω τοῦ ἀναγλύφου: [Οἱ] περὶ Ἔρωτα Εὐβιότου διάκονοι.

Γύρω καὶ μέσα στὴν ἀνάγλυφη παράσταση τὰ ὀνόματα τῶν διακόνων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀναγνωρίζονται τὰ ἑξῆς: Γ(άιος) Φλ(άβιος) [---]ΟΙΟΣ, Ἄλκιππος, Ἀλέξανδρος (ἄνω δεξιὰ τοῦ στεφάνου), [Απο]λλοδώρο[υ], Ἀλέξανδρος Νεικολάου, Μένανδρος Παμφίλας, Τίτος Μάλλιος Εἰσίερος (ἐντὸς τοῦ στεφάνου), Κάρπων (κάτω ἀριστερὰ τοῦ στεφάνου), [Λο]ύκιος, [---]ς Φίλας, Εὐάρεσ[τος] (κάτω δεξιὰ τοῦ στεφάνου).

Οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς ἀναγνώσεις αὐτὲς ὀφείλονται στοὺς Edson καὶ Cormack. Στὸ σκαρίφημα τοῦ Delacoulonche ἀναγνωρίζονταν μόνον τὰ ὀνόματα Ἀλέξανδρος (ἄνω δεξιὰ τοῦ στεφάνου), Ἀλέξανδρος καὶ Μενάνδρου (sic) (ἐντὸς τοῦ στεφάνου). Ὁ Cormack, ὁ ὁποῖος διαβάζει ἐπίσης Μενάνδρου στὸ ἴδιο σημεῖο, διορθώνει Μένανδρο(ς) ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ὁ λίθος. Στ. 1: Ὁ Delacoulonche δὲν ἐπισημαίνει τὴν ὑπαρξὴ γραμμμάτων, Διὶ [Υψ]ίστω Cormack. Στ. 2: ΒΙΟΤΟΥΔΙΑΡΝΟΙ[---] Δήμιτσα, (Ε)ὐβιότου διακ[ό]νου Cormack.

Ἀπὸ τὰ σωζόμενα ἴχνη γραμμμάτων (βλ. σκαρίφημα Edson) ἐμφανίζεται ὅτι ὁ λίθος παρουσιάζει παρόμοια πυκνότητα χαράξεως μὲ τὸν προηγούμενο. Δυστυχῶς ἡ μεγάλη φθορὰ ποὺ ἔχει ὑποστῇ δὲν ἐπιτρέπει ἀνάλογη ἀντίληψη πληροφοριῶν.

29. Μουσεῖο Βεροίας Λ 254. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1968 κατὰ τὴν διενέργεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς στὸ οἰκόπεδο Μ. Γεωργιάδου, ὁδὸς Κεντρικὴ 113, καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένο κατὰ τὶς τρεῖς πλευρὲς, ἀριστερά, δεξιὰ καὶ κάτω, καὶ μὲ ἐπίστεψη ἀργοῦ κυματίου. Διαστάσεις: 0,24x0,47x0,31. Ὑψος γραμμμάτων: 0,012.

Βιβλιογραφία: Ἀγγελικῆς Ἀνδρειωμένου, *ΑΔ* 23 (1968) *Χρονικά* 346, πίν. 290α (*BullEpigr* 1970, 354, Φ. Πέτσα, *Μακεδονικά* 15 [1975] 272, ἀρ. 154, P.M. Fraser, *AR* [1969-1970] 21, Sylvie Le Bohec, *Ktema* 11 [1986] 282), Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 73, πίν. LXIIIb. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1394.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμῶν 4ου αἰ. π.Χ.

Ἡ πόλις Ἡρακλεῖ Κυναγίδαι ἐπισ[τατοῦντος τοῦ δεῖνος].

ἐπισ[τάτη] Ἀνδρειωμένου, ἐπισ[τατοῦντος τοῦ δεῖνος] διορθώνουν οἱ Robert, τοὺς ὁποῖους ἀκολουθοῦν καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἐκδότες. Ὁ Fraser ἀποφεύγει τὴν συμπλήρωση.

Ἡ ἀναθηματικὴ αὕτῃ ἐπιγραφὴ ἀποτελεῖ τὴν ἀρχαιότερη μαρτυρία γιὰ τὴν λατρεία καὶ τὸ ἱερὸ τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 3, ἀνωτέρω, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία). Ὁ ἐπιστάτης, ὡς ἀνώτατος ἄρχων καὶ ἐκπρόσωπος τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως ἢ ὁποῖα κάνει τὴν ἀνάθεση, μνημονεύεται ἐπίσης καὶ δίκην ἐπωνύμου, ὅπως καὶ σὲ ἄλλες μακεδονικὲς ἐπιγραφές (βλ. Hatzopoulos, *Institutions* I 156, μὲ παραπομπές). Ἡ ἐπιγραφὴ παρουσιάζει διττὸ ἐνδιαφέρον, διότι καὶ πιστοποιεῖ τὴν νομικὴ προσωπικότητα τῶν πόλεων ἤδη ἀπὸ τὸ β' ἡμῶν τοῦ τετάρτου αἰῶνος καὶ ἀποτελεῖ ἐνδειξὴ γιὰ τὸν ἐνιαύσιο χαρακτῆρα τῶν ἐπιστατῶν, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα διαφορετικὰ δὲν θὰ μπορούσε νὰ χρησιμεύεται γιὰ τὴν δήλωσιν τῆς χρονολογίας.

30. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche "στὸ ρεῖθρο τοῦ ποταμοῦ, στὸν τοῖχο ἑνὸς σπιτιοῦ, στὴν ὁδὸ πρὸς τὸν "Ἅγιο Νικόλαο" ("sur la route d'Hagios Nicolaos"). Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 254, ἀρ. 53 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 68, Ch. Edson, *HSCP* 45 [1934] 229-32, Χρ. Μακαρόνας, *AE* [1936], *Παράρτημα* 5-6). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 246 καὶ σελ. 430, 449.

2ος - 1ος αἰ. π.Χ.

Ἀσκληπιόδωρος Πλευράτου ἱερῇ[τεύσας]
ἐ[κ τ]οῦ ἰδίου Ἡ[ρ]ακλεῖ [Κ]υν[α]γίδ[α] καὶ
[-----]

Στ. 1: ΙΕΡΗ[---] Delacoulonche, Δήμιτσα, ἱερῇ[τεύσας] Edson, Μακαρόνας. Στ. 2: Ε[---] ΟΥΙΛΙΟΥΗ[.]ΑΚΛΕΙ[.]ΥΝ[.]ΠΑ[.]ΚΑΙ Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος μεταγράφει [---] Οὐιλίου Ἡ[ρ](α)κλεῖ[δο]υ[---] καὶ, ἐ[κ τ]οῦ ἰδίου Ἡ[ρ]ακλεῖ [Κ]υν[α]γίδ[α] καὶ Edson, Μακαρόνας.

Ὁ Δήμιτσα γράφει ἡ ἐπιγραφὴ "εὐρέθη ἐπὶ τοῦ τοίχου οἰκίας, κειμένης ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Θεοδώρου". Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται περὶ λάθους. Hagios Nikolaos εἶναι ἀναμφίβολα ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς Παναγίας Δεξιᾶς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Δημοσθένους, ἢ ὁποῖα ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν ἀκολουθεῖ τὸ ρεῖθρο τοῦ ποταμοῦ μὲ κατεύθυνση ἀπὸ Νότο πρὸς Βορρᾶ. Στὴν περιοχὴ αὐτὴν, ὅπως εἶδαμε (βλ. ἀρ. 3, ἀνωτέρω) πρέπει ἐνδεχομένως νὰ ἀναζητηθεῖ τὸ ἱερὸ τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα.

Ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἡρακλέους Ἀσκληπιόδωρος φέρει ἰλλυρικὸ πατρωνυμικὸ (Πλευράτος), πού ἴσως ὀφείλεται στὴν παρουσίαν Ἰλλυριῶν στὴν περιοχὴ, τὴν ὁποῖαν ἀναφέρει ὁ Αἰβίος (45.30.5) καὶ ἡ ὁποία πιθανῶς νὰ συνδέεται μὲ μετακινήσεις πληθυσμῶν ἀπὸ τὸν Φίλιππο Ε' (Πολ. 23.10.4-5).

31. Μουσεῖο Βεροίας Λ 710. Γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως, τὴν περιγραφὴ καὶ τὶς διαστάσεις τῆς στήλης, βλ. ἀρ. 4, ἀνωτέρω.

Ύψος γραμμάτων: 0,009-0,010. Διάστιχο: 0,012-0,015.

Βιβλιογραφία: Victoria Allamani-Souri - E. Voutiras, *Ἐπιγραφές* 15-16, 26-28, πίν. 1,7. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 1ος αἰ. π.Χ.

Δημήτριος, Παρμονίδης, Εὐφράντα, Ζωῖς, Παραμόνα,
Ὀνήσιμος, Ἐπίκτησις, Εὐφροσύνη, Ἀφροδεῖσία, Βεῖθυσ,
Ἀθηναῖς, ἀπελευθερωθέντες ὑπὸ Κρίτωνος τοῦ Εὐτυχίδου
4 Ἡρακ[ε.3]λῆ Κυναγίδαὶ σκύφον οὗ ὀλκή εἰς τὸ αὐτὸ δραχ[μαί] ΦΝ.

Στ. 1: *Παρμενίδης* Allamani - Voutiras. Στ. 2: *Ἐπὶ κλησὶς*, *Ἀφροδισία*, *Βίθυς* Allamani - Voutiras στὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς, *Ἐπὶ κτησὶς*, *Ἀφροδισία*, *Βεῖθυς* στὰ σχόλια. Στ. 4: ἔχουν ἀποξεσθεῖ τρία γράμματα, προφανῶς γιὰ νὰ διορθωθεῖ λάθος τοῦ λιθοξόου.

Σύμφωνα μὲ τὴν δυνατότητα ποὺ παραχωρεῖ ἡ δεύτερη ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου (βλ. ἀρ. 3, ἀνωτέρω) οἱ ἔνδεκα ἀπελευθερωθέντες δοῦλοι ἀναθέτουν, ἀντὶ τῶν παραδοσιακῶν φιαλῶν, ἓνα "συλλογικὸ" ἀργυρὸ σκύφο βάρους 550 δραχμῶν. Ὅπως συνάγεται καὶ ἀπὸ τὶς δύο ἐπόμενες ἀναθέσεις, κάθε δοῦλος ὑπεχρεοῦτο νὰ καταβάλει 50 ἀργυρὲς δραχμὲς, ποσὸ ποὺ ἀναλογεῖ πρὸς τὸ 1/10 τῆς μέσης ἀξίας ἑνὸς δούλου (πρβλ. ἀρ. 32 καὶ 33, κατωτέρω) ὡς δεκάτη γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή του στὸν Ἡρακλῆ Κυναγίδα.

Τὸ ὄνομα καὶ πατρώνυμο τοῦ κυρίου καὶ πέντε ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν ἀπελευθερωθέντων δούλων (Δημήτριος, Παραμόνα, Ὀνήσιμος, Ἐπὶ κτησὶς, Ἀφροδισία) ἀπαντοῦν ἤδη καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφές τῆς Βέροιας. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι σχετικὰ κοινὰ κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴν μὲ τὴν ἐξαίρεση τῶν Εὐφράντα (ἀντὶ Εὐφράντη) καὶ Παρμονίδης (ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ λάθους ἀντὶ τοῦ Παρμενίδης, ἀλλὰ πρβλ. τὸ ὄνομα Παρμονίσκος στὴν Ἀπολλωνία τῆς Ἰλλυρίας, *I. Apollonia* 5).

32. Μουσεῖο Βεροίας Λ 710. Γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως, τὴν περιγραφὴ καὶ τὶς διαστάσεις τῆς στήλης, βλ. ἀρ. 4, ἀνωτέρω.

Ῥῆφος γραμμάτων: 0,013. Διάστιχο: 0,008.

Βιβλιογραφία: Victoria Allamani-Souri - E. Voutiras, *Ἐπιγραφές* 15-16, 26-28, πίν. 1.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 1ου αἰ. π.Χ.

*Ἰταλία ἀπελευθερωθεῖσα ὑπὸ Νικά-
νορος τοῦ Λυσιμάχου σκύφον οὗ ὅλκῃ
δραχ(μαί) Ν. vacat*

Βλ. ἀρ. 31, ἀνωτέρω. Τὸ ὄνομα Ἰταλία ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Βέροια καὶ στὴν Μακεδονία γενικώτερα, ἀλλὰ εἶναι γνωστὸ στὸ ἑλληνικὸ ὀνοματολόγιο ἤδη ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. (*LGPN* II 243).

33. Μουσεῖο Βεροίας Λ 710. Γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως, τὴν περιγραφὴ καὶ τὶς διαστάσεις τῆς στήλης, βλ. ἀρ. 4, ἀνωτέρω.

Ῥῆφος γραμμάτων: 0,015-0,025. Διάστιχο: 0,005-0,010.

Βιβλιογραφία: Victoria Allamani-Souri - E. Voutiras, *Ἐπιγραφές* 15-16, 26-28, πίν. 8.

1ος αἰ. π.Χ.

*[.ε.5.] | |
[.ε.5.] ΝΙ
[ε.4.] Ἡρακ- vac
4 [λεῖ] Κυναγί-
δαι σκύφον
οὗ ὅλκῃ vac
δραχ(μαί) Ν.*

Στ. 1: [.]I Allamani - Voutiras. Στ. 2: ENNI Allamani - Voutiras. Στ. 4: λεῖ Allamani - Voutiras.

Βλ. ἀρ. 31, ἀνωτέρω.

34. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace σὲ "ἰδιωτικὴ οἰκία" τῆς πόλεως ἔκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

"Μαρμάρινη στήλη ἑλλιπὴς ἀριστερὰ μετὰ δύο ἀνισομεγεθῶν δεξιῶν πελμάτων. Διαστάσεις: 0,40x0,30x0,085. Γράμματα πολὺ ἐφθαρμένα, ὕψους 0,015."

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 21, ἀρ. 4, A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 150-51, ἀρ. 9, πρβλ. καὶ σελ. 133, Αἰκατερίνης Τζαναβάρη, *Ἀρχαία Μακεδονία* V [1993] 1673). Πρβλ. P. Roussel, *REG* 27 (1914) 455.

1ος αἰ. π.Χ. - 1ος αἰ. μ.Χ.

[---] ἀγέθ[η]κ[ε]ν
[ἐ]πὶ [σ]ωτηρίαι κα-
[τ'] ἐπιταγήν.

Στ. 1: αγε[---]ν Woodward, ἀλλὰ τὸ πανομοιότυπο ποὺ παραθέτει προφανῶς βάσει ἐκτύπου, καὶ τὸ ἀπόγραφο τοῦ Wace ἐπιτρέπουν τὴν ἀνάγνωση καὶ ἄλλων γραμμάτων. Στ. 2: ΤΗΡ·ΑΤΗΙΑΙΚΑ Wace, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, [ἐ]πὶ? σω[τη]ρίαι Woodward, ἀλλὰ στὸ πανομοιότυπο διακρίνονται ἔχνη καὶ ἄλλων γραμμάτων. Στ. 3: ΗΤΑΙΓΗΝ Wace, [τ'] ἐπ[ι]ταγήν Woodward, ἀλλὰ ἡ ἀρχὴ τῆς λέξεως διακρίνεται στὸ πανομοιότυπο καὶ στὸ ἀπόγραφο τοῦ Wace.

Πρόκειται γιὰ ἀνάθεση στὴν Ἱσι, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ γιὰ τὴν λατρεία τῆς θεότητος αὐτῆς "βήματα" (ἀποτυπώματα πελμάτων) (πρβλ. R. Witt, *Ἀρχαία Μακεδονία* I [1970] 331, Dunand, *Isis* II 51, σημ. 3, 185-86, Αἰκατερίνης Τζαναβάρη, *Ἀρχαία Μακεδονία* V [1993] 1673-74, μὲ βιβλιογραφία, καὶ ἀνάλογα ἀναθήματα ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῶν Αἰγυπτίων θεῶν στὴν Θεσσαλονίκη [*JG* X 2,1, 89, 90, 104, 105] καὶ ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς Ἱσιδος στὸ Δῖον [Δ. Παντερμαλῆ, *Πρακτικά* Α' 273-74, καὶ τοῦ ἰδίου, *Ἀρχαιολογία* 33 (1989) 18-23]). Γιὰ τὸν τύπο κατ' ἐπιταγήν, βλ. ἀρ. 20, ἀνωτέρω, καὶ 43, κατωτέρω.

35. Μουσεῖο Βεροίας Λ 695. Ἀνευρέθηκε τὸ 1980 ἐντοιχισμένη σὲ δεύτερη χρῆση σὲ ρωμαϊκὸ οἰκοδόμημα στὸ οἰκόπεδο Ἰακωβίδη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἐδέσσης (Ο.Τ. 211) καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Κάτω ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ λαξευμένη παράσταση ἀνισομεγεθῶν δεξιῶν πελμάτων. Διαστάσεις: 0,26x0,32x0,085. Ὑψος γραμμάτων: 0,0045-0,019. Διάστιχο: 0,004-0,01. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὰ πέλατα.

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ, *ΑΔ* 35 (1980) *Χρονικά* 406, πίν. 237α, *BullEpigr* 1990, 458 ἢ Βικτωρία Ἀλλαμανῆ ἐπανήλθε ἀνεξάρτητα μὲ διορθώσεις ἐπὶ τοῦ κειμένου της στὸ *ΑΔ* 37 (1982) 306, τὸ ὁποῖο τυπώθηκε τὸ 1989 ἀλλὰ κυκλοφόρησε τὸ 1991, (*SEG* 38 [1988] 585), Αἰκατερίνης Τζαναβάρη, *Ἀρχαία Μακεδονία* V (1993) 1672-73 καὶ εἰκ. 1.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 1ου - ἀρχὲς 2ου αἰ. μ.Χ.

Κόρραγος Ἱέρακος εὐχὴν ἐπὶ
ἱερέως Γ(αῖου) Κανουλίου Ἀπερος.

Στ. 1: ΚΟΡΡΑΓΟΣ ΙΕΡΑΚΟΣ ΕΥΧΗΝ ΕΤΙ Ἀλλαμανῆ (1980), *Κόρραγος Ἱέρακος εὐχὴν ἐπὶ BullEpigr*, Ἀλλαμανῆ (1982), *SEG*, ε[ὐ]χὴν Τζαναβάρη. Στ. 2: ΙΕΡ[.]ΩΣΤΚΑΙΟΥΛΗ[.]ΑΤΕΡΟΣ Ἀλλαμανῆ (1980), *ἱερέως Γ(αῖου) Κανουλίου Ἀπερος BullEpigr*, *SEG* καὶ Τζαναβάρη, *ἱερέως Γ.Κ. [..]ουλίου Ἀπερος* Ἀλλαμανῆ (1982).

Ἀνάθημα στὴν Ἱσι, ὅπως προκύπτει καὶ πάλι ἀπὸ τὴν παράσταση πελμάτων (βλ. προηγούμενη ἐπιγραφή), ἀπὸ τὸν Κόρραγο γιὸ τοῦ Ἱέρακος. Τὸ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὸ

ὄνομα Κόρραγος ἀπαντᾷ ἤδη στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 58 καὶ 142, κατωτέρω, καὶ Tataki, *Beroea* ἀρ. 764-65). Ἀντίθετα τὸ πατρωνυμικὸ Ἰέραξ μαρτυρεῖται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν πόλη αὐτήν, ἀλλὰ εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὴν Ἀμφίπολη (*IG* IV 1² 94, στ. 18, πρβλ. Hatzopoulos, *Amphipolis* 70-71, μὲ παραπομπές) καὶ τὴν Κασσάνδρεια (*IG* X 2,1, 262, στ. 4). Ἡ ἔκφραση *εὐχὴν* χαρακτηρίζει τὴν ἀνάθεση ὡς "τάμα", ὅπως καὶ πολλὲς ἄλλες ἀναθέσεις στοὺς Αἰγυπτίους θεοὺς (βλ. ἀρ. 36, κατωτέρω, καὶ Αἰκατερίνης Τζαναβάρη, *Ἀρχαία Μακεδονία* V [1993] 1673, σημ. 14, ὅπου καὶ οἱ σχετικὲς παραπομπές). Ἡ ἀνάθεση ἐγίνε ὅταν ἦταν ἱερεὺς (προφανῶς τῆς Ἰσιδος), ὁ Γάιος Κανουλήμιος Ἀπερ, γνωστὸς καὶ ἀπὸ ἄλλην ἐπιγραφή (ἀρ. 128, κατωτέρω).

36. Μουσεῖο Βεροίας Λ 313. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche κτισμένη στὴν ἀγία τράπεζα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου (τοῦ Μικροῦ), ὅπου μελετήθηκε ἀπὸ τὸν Wace τὸ 1911-1912 καὶ ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Τὸ 1969 μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Μαρμάρινη στήλη διαστάσεων 0,87x0,64x0,11. Πλαισιώνεται ἀπὸ κυμάτια καὶ κοσμεῖται μὲ σεῖστρο σὲ πρόστυπο ἀνάγλυφο κάτω ἀπὸ τὸ κείμενο. Ἡ ἐπιμελῶς λειασμένη ἐπιφάνεια ἔχει ἀποξεσθεῖ γιὰ τὴν χάραξη τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ δέκατου στίχου. Ὑψος γραμμάτων: 0,013-0,048. Διάστιχο: 0,02.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 249, ἀρ. 39 καὶ σελ. 110 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 61, Baeye, *Sacris* 160-61, Ἐθνικὸς Ὁδηγὸς 1 [1919] 12), Wace, *Τετράδια* II 57, ἀρ. 33, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 72 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 105-106, ἀρ. 1, *SEG* 12 [1955] 316, Vidman, *SIRIS* 48, ἀρ. 107). Πρβλ. Struck, *Fahrten* II 38, σημ. 1, Ch. Avezou - Ch. Picard, *BCH* 37 (1913) 95-96, *BullEpigr* 1946-1947, 136, C.B. Welles, *AJA* 51 (1947) 319, Ἰ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, ἀρ. 7, Vidman, *Isis* 50, R.E. Witt, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) 329-30, τοῦ ἰδίου, *Isis* 68 καὶ εἰκ. 15, Tran tam Tinh, *Isis* 22, Dunand, *Isis* II 190-91, Heyob, *Isis* 73, Grandjean, *Aréologie* 100, σημ. 261, Düll, *Götterkulte* 65-66, 192, σημ. 40, Mora, *Prosopografia* I σελ. 208, ἀρ. 245-46, σελ. 221, ἀρ. 371, σελ. 264, ἀρ. 761, Αἰκατερίνης Τζαναβάρη, *Ἀρχαία Μακεδονία* V (1993) 1671-73. Γιὰ τὰ ὀνόματα βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 335 καὶ σελ. 471.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

Εἵσιδι Λοχία
καὶ τῇ πόλει τὸν
βωμόν ἀνέθηκαν
4 Λ(ούκιος) Βρούττιος Ἀγαθό-
φορος * καὶ ἡ γυνή
αὐτοῦ Ἐλευθέριον
ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς
8 Μειλησίας εὐξάμε-
νοι * ἐπὶ ἱερέως διὰ
βίου Λ(ουκίου) Βρουττίου
Ποπλικιανοῦ.
σεῖστρο

Στ. 4 καὶ 10: Α(ὕλος) Delacoulonche, Δήμιτσα, Baeye, Wace, Ἐθνικὸς Ὁδηγός, Λ(ούκιος) Edson - Cormack, Cormack, *SEG*, Vidmann. Στ. 9-10: Διαβίου, ὡς ὄνομα, Δήμιτσα, Ἐθνικὸς Ὁδηγός. Στ. 10: Λ* ΒΡΟΥΤΤΙΟΥ σὲ ἀποξεσμένη ἐπιφάνεια. Στ. 11: Ποπλικιανοῦ Delacoulonche, Δήμιτσα, Baeye, Ἐθνικὸς Ὁδηγός, Ποπλικιανοῦ Wace, Edson - Cormack, Cormack, *SEG*, Vidman. ΙΚΙΑΝΟΥ σὲ ἀποξεσμένη ἐπιφάνεια.

Ὁ Λούκιος Βρούτιος Ἀγαθόφορος, καὶ ἡ γυναῖκα του Ἐλευθέριον ἀνέθεσαν τὸν βωμὸ στὸν ὁποῖο ἦταν ἐντοιχισμένη ἡ στήλη στὴν Ἱσι Λοχία καὶ τὴν πόλη τῆς Βέροιας ὡς "τάμα" πρὸς χάριν τῆς θυγατέρας τους Μειλησίας. Ἡ Ἱσις Λοχία ἐδῶ, ὅπως καὶ στὴν Θεσσαλονίκη (*IG* X 2,1, 97), εἶναι ἡ προστάτις τῶν τοκετῶν, λειτούργημα στὸ ὁποῖο διαδέχεται τὴν Ἀρτεμὶ Λοχία ἢ Εἰλείθυια, (βλ. ἀρ. 50, κατωτέρω), ὅπως βεβαιώνεται ἀπὸ ἐπιγραφές τοῦ Δίου, ὅπου τὴν ἑλληνιστικὴ λατρεία τῆς Ἀρτέμιδος Εἰλείθυιας ὑποκατέστησε κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἐκείνη τῆς Ἱσιδος Λοχίας (Δ. Παντερμαλῆ, *Πρακτικά* Α' 273-75). Γιὰ τὸν συγκρητισμὸ τῆς Ἱσιδος μὲ ἄλλες θεότητες καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὴν Μητέρα τῶν Θεῶν, ποὺ στὴν Μακεδονία ταυτίζεται μὲ τὴν Δήμητρα, βλ. τὸ πρόσφατο ἄρθρο τοῦ F. Colin, *ZPE* 102 (1994) 271-95. Γιὰ τὴν λατρεία τῶν Αἰγυπτίων θεῶν στὴν Μακεδονία βλ. R. Witt, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) 324-33, καὶ Marie-Hélène Blanchaud, *Ἀρχαία Μακεδονία* IV (1986) 83-86. Κοινές ἀναθέσεις σὲ μία θεότητα καὶ τὴν πόλη εἶναι γνωστὲς καὶ ἀπὸ ἄλλες πόλεις τῆς Μακεδονίας, ὅπως καὶ ἄλλες ἑλληνικὲς περιοχές (πρβλ. Hatzopoulos - Loukouroulou, *Morrylos* 27 καὶ σημ. 1). Ὁ διὰ βίου ἱερεὺς τῆς Ἱσιδος Λοχίας, Λούκιος Βρούτιος Ποπλικιανός, ἦταν καὶ διὰ βίου ἱερωμένος τῆς Ἀφροδείτης Εὐσχήμονος (βλ. ἀρ. 20, ἀνωτέρω) καὶ διετέλεσε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κύριος τοῦ ἀναθέτη, στὸν ὁποῖον μεταβίβασε τὸ ὄνομά του ὅταν τὸν ἀπελευθέρωσε. Ὁ τύπος *εὐξάμενοι* εἶναι ἰσοδύναμος μὲ τὸν τύπο *κατ' εὐχὴν* (βλ. ἀρ. 25, ἀνωτέρω) ἢ *εὐχὴν* (βλ. ἀρ. 35, ἀνωτέρω).

37. Μουσεῖο Βεροίας Λ 581. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1975 κατὰ τὴν διάρκεια ἀνασκαφῆς στὸ οἰκόπεδο Β. Βασιλόγλου (Ο.Τ. 212), σὲ πάροδο τῆς ὁδοῦ Ἑδέσσης. Ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Πεσσόσχημο βάθρο ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ περιθέον κυμάτιο· ἡ ἐπιγραφή στὴν μία ἀπὸ τὶς στενὲς πλευρές. Διαστάσεις: 0,483x0,34x0,83. Ὑψος γραμμάτων: 0,008-0,016. Διάστιχο: 0,01.

Βιβλιογραφία: Θ. Παζαρά - Μ.Β. Χατζόπουλου, *Τεκμήρια* 3 (1997) ὑπὸ ἐκδοσιν. Πρβλ. Ἱ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 30 (1975) *Χρονικά* 261, ἀρ. (ε) (γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως) καὶ Hatzopoulos, *Institutions* I 440 (γιὰ τὴν ἀτέλεια).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. π.Χ.

Πάν καὶ ἐν Ἀρκαδίαι μέγα τίμος, ἀλλὰ
πόθος με πνεῦμα Μακεδονίαι σύμμαχον ἡγάγετο,
Ἱπποκλέους δὲ ἀρετά με τεθαλότα καὶ νέον ᾧδε
4 θῆκε γέ τε ἐκ προγόνων κισσὸν ἀναψάμενος.
Ἀθάνατος βασιλεῖ(ο)ς ἐπεὶ χάρις ἄδε Φιλίππου
καὶ τέκνων τέκνοις αἰδίδως ἐδόθη
καὶ κτεάνων ἀτελὲς δόμος ἄτε ἐπίσημος,
8 Ἀντιγόνου φάμα τόνδε ἐφύλαξεν νόμον.

Στ. 2: Τὸ ἕκτο καὶ ἑβδόμο γράμμα τοῦ στίχου εἶναι χαραγμένα στὸ διάστιχο τῶν στίχων 1-2. Στ. 5: ΒΑΣΙΛΕΙΕΣ ὁ λίθος, ἀντὶ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, προφανῶς ἀπὸ λάθος ἀναγνώσεως τοῦ χαρακτὸς κατὰ τὴν ἀντιγραφή χειρογράφου κειμένου σὲ ἐπισευρμένη γραφή (ΒΑΣΙΛΕΙΟC-ΒΑΣΙΛΕΙΕC).

Τὸ ἐπίγραμμα, ἀποτελούμενο ἀπὸ τέσσερα ἐλεγειακὰ δίστιχα, εἶναι γραμμένο σὲ συμβατικὴ δωρικὴ διάλεκτο μὲ μόνη παρέκκλιση τὸν ἀπτικὸν τύπον ἡγάγετο ἀντὶ τοῦ ἀναμενομένου ἀγάγετο στὸν δεῦτερο στίχο. Ὁ τύπος Μακεδονίαι ἀντὶ τοῦ Μακεδονίαι στὸν ἴδιον στίχο χρησιμοποιεῖται, ὅπως καὶ στὸν ἀρ. 396, κατωτέρω, γιὰ μετρικοὺς λόγους. Τὸ κείμενο ὑποτίθεται ὅτι ἐκφωνεῖται ἀπὸ τὸ "φθεγγόμενον μνημεῖο", τὸ ὁποῖο, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ περιεχόμενό του, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ ἀπεικόνιση τοῦ Πανός. Ἀπὸ τὴν διαπίστωση αὐτὴν προκύπτουν δύο "ἀρχιτεκτονικῆς" φύσεως ζητήματα

(ὁ λόγος τῆς χαράξεως τοῦ ἐπιγράμματος στήν στενή πλευρά τοῦ βάθρου καί ὁ τρόπος στηρίξεως τῆς "εἰκόνης"), πού συζητοῦνται διεξοδικά στήν πρώτη δημοσίευση.

"Ἄν καί ἀπέλαυε μεγάλων τιμῶν στήν πατρίδα του τήν Ἀρκαδία, ὁ Πάν αἰσθάνθηκε τήν σφοδρή ἐπιθυμία νά ἔλθει ὡς θεῖο πνεῦμα σύμμαχο στήν Μακεδονία, ὅπου ὁ Ἴπποκλῆς ἀνέθεσε τήν εἰκόνα του μέ τήν μορφή "θαλεροῦ" νέου στεφανωμένου μέ κισσό, τὸ ἀγαπημένο, μαζί μέ τήν ἄμπελο, φυτὸ τοῦ θεοῦ. Ὁ Ἴπποκλῆς δέν εἶναι γνωστός ἀπὸ ἄλλου, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ δεύτερο ἡμῖς τοῦ ἐπιγράμματος προκύπτει ὅτι ἀνῆκε σὲ ἐπιφανῆ οἶκο στὸν ὁποῖο εἶχε παραχωρηθεῖ στὸ διηνεκές ἀτέλεια (βλ. Hatzopoulos, *Institutions* I 437-40) ἀπὸ κάποιον βασιλέα Φίλιππο, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸν πατέρα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἡ ἀνάθεση τοῦ μνημείου μέ τήν εἰκόνα τοῦ θεοῦ φαίνεται ὡς εὐχαριστήριο, διότι ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος (Γονατᾶς) διετήρησε τὸ προνόμιο αὐτό. Ἡ ἐπιλογή τοῦ Πανὸς δέν εἶναι τυχαία, καθὼς στὸν θεὸ αὐτὸν ἀπέδωσε ὁ Ἀντίγονος τήν περιφανῆ νίκη του ἐπὶ τῶν Γαλατῶν στήν Λυσιμάχεια, τὸ 277 π.Χ., στήν ὁποίαν ὤφειλε τήν ἀποδοχή του ὡς βασιλέως ἀπὸ τοὺς Μακεδόνες. Ἡ κοπὴ χαλκῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων μέ τήν μορφή τοῦ Πανὸς στὸν ἐμπροσθότυπο ἢ τὸν ὀπισθότυπο (H.P. Laubscher, *AM* 100 [1985] 341-45), ἢ σύνθεση ὕμνου στὸν Πᾶνα ἀπὸ τὸν Ἀρατο τὸν Σολέα κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως (A. Barigazzi, *RhM* 117 [1974] 221-46) καὶ ἡ ἱδρυση τὸ 245 π.Χ. ἀπὸ τὸν ἴδιον στήν Δῆλο τῆς ἐορτῆς τῶν Πανείων (Buraselis, *Makedonien*, 143-45) δέν ἀφήνουν ἀμφιβολία ὅτι ὁ Ἀντίγονος Γονατᾶς θεωροῦσε τὸν Πᾶνα ὡς ἰδιαίτερό του προστάτη, γεγονὸς πού ἐξηγεῖ τήν ἐπιλογή τοῦ Ἴπποκλέους.

38. Ἐπισημάνθηκε πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Νικολάου ("ἐς τὴν μητρόπολιν"). Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της. Ὁ Cormack τὸ 1936 ἀγανακτισμένος σημειώνει: "Went to 8 churches of St. Nicholas but didn't find this". Δυστυχῶς γιὰ τὸν Cormack ὅμως, πρόκειται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα γιὰ τὴν ἑνατη ὁμώνυμη ἐκκλησία, πού εὑρίσκετο στήν θέση ὅπου τὸ 1908 κτίσθηκε τὸ Γυμνάσιο (βλ. Χιονίδου, *Βέροια* II 184).

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 262, ἀρ. 69 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 88, Baege, *Sacris* 140, 153). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 714.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Κλαύδιος Εὐκάρπ[ος κ]α[ί] Δωρίς κατ' ἐντ[ο]λ(ήν;) θεοῖς
vacat ἀνέθηκαν. vacat

Στ. 1: ΕΥΚΑΡΠ[...]ΑΔΩΡΕΚΑΤ[.]VΛ^ς Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος μεταγράφει *Εὐκάρπ[ος κ]α[ί] Δωρί(ς) κάτ[ω] (:) θεοῖς* τὸν ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Baege, μέ ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴν ἀποκατάσταση *κάτ[ω] (:) θεοῖς* ἢ Tataki ὑποθέτει κάποια συντομογραφία τῆς φράσεως *καταχθονίοις θεοῖς*. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπάρχουν συμπιλήματα καὶ συντομογραφία τῆς λέξεως *ἐντολή* (ἢ ἴσως *ἐπιταγή*, πρβλ. ἀρ. 34, ἀνωτέρω καὶ 43, κατωτέρω).

Γιὰ τοὺς τύπους *κατ' ἐντολήν*, *κατ' ἐπιταγήν*, κλπ. βλ. ἀρ. 20, ἀνωτέρω.

39. Ἐπισημάνθηκε, ἄγνωστο πότε, στὸν περίβολο τῆς οἰκίας τοῦ συμβολαιογράφου Ἀντ. Σαρρηκωστή, ὅπου εἶχε μεταφερθεῖ ἀπὸ "ἀγρόν τῆς περιοχῆς τῆς Βεροίας". Δέν ἀποκλείεται ὅμως νά προέρχεται ἀπὸ τὸ τεῖχος, ὅπως καὶ ἄλλες ἀρχαιότητες πού συγκεντρώθηκαν ἐκεῖ τὸ 1935. Τὰ ἴχνη της ἔκτοτε φαίνεται νά ἔχουν χαθεῖ.

"Ἄνω δεξιὸν" ἀπότμημα "μαρμαρίνης πλακός", διαστάσεων "0,28x0,26". "Ἐπὶ τὸ ἄνω τοῦτο μέρος ὑπάρχει ταινία πλ. 0,038 μ. καὶ κάτωθεν αὐτῆς γλυφὴ πλ. 0,025 μ. Ὁ πρῶτος στίχος ἀρχίζει εἰς ἀπόστασιν 0,02 μ. κάτω τῆς γλυφῆς. "Υψ. γραμ. 0,02 μ., ο = 0,016 μ. Διάστ. 0,011-0,012".

Avezou. Στ. 5: ΕΙΣΙΙ: \ Delacoulonche, Δήμιτσας, ὁ Delacoulonche, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ ὁ Δήμιτσας, μεταγράφει εἰσάγουσα, ΕΙΣΙΙ: \A Avezou. Στ. 7: ἀνέθηκεν Delacoulonche, Δήμιτσας, παρ' ὅτι στὰ ἀπόγραφα τῶν Delacoulonche καὶ Avezou τὸ νῦ δὲν εἶναι ὁρατό, καθὼς ὁ λίθος εἶναι ἀποκεκρουμένος σ' ἐκεῖνο τὸ σημεῖο.

Γιὰ τὴν ἐπιφανῆ οἰκογένεια τῶν Κλαυδίων Περιώνων, βλ. Tataki, *Beroea* 456-58, M.B. Χατζόπουλου, *Μνήμη Λαζαρίδη* 60. Ἡ ἐπιγραφή παρέχει τὴν ἀρχαιότερη μαρτυρία γιὰ τὴν ὑπαρξὴ μεγάλης γαιοκτησίας στὴν περιοχὴ τῆς Βέροιας. Τὰ χωρία, δηλαδὴ τὰ ἀγροκτήματα, σύμφωνα μὲ ὑπόθεσιν τοῦ Delacoulonche θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναζητηθοῦν στὶς κλιτύς τοῦ Βερμίου δυτικὰ τῆς Βέροιας, ὅπου ἀφθονοῦν οἱ πηγές καὶ ἀπ' ὅπου ἡ ὑψομετρικὴ διαφορὰ θὰ διευκόλυνε τὴν διοχέτευση τῶν ὑδάτων στὴν πόλιν. Ἐὰν ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ εὐσταθεῖ, δὲν ἀποκλείεται τὰ κατάλοιπα ἀρχαίας κατοικήσεως ποὺ ἐπισημάνθηκαν στὸ Κομνήνιο (Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 15 [1964] *Χρονικά* 355-56, καὶ τοῦ ἰδίου, *ΑΔ* 20 [1965] *Χρονικά* 435) νὰ σχετίζονται μὲ τὰ "χωρία" τῶν Κλαυδίων Περιώνων. Γιὰ ἄλλες μαρτυρίες σχετικὰ μὲ τὴν κτηματικὴ περιουσίαν τῶν Περιώνων, βλ. *SEG* 17 (1960) 317 καὶ *BullEpigr* 1994, 405. Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ σημασία τῶν ὑδάτων τῆς Βέροιας καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μᾶς εἶναι γνωστοὶ καὶ ἀπὸ ἄλλες δύο ἐπιγραφές ποὺ ἀναφέρονται ἀντίστοιχα στὰ εἰσοδήματα ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ὑδρομηχανῶν (ἀρ. 7, ἀνωτέρω) καὶ τὴν ἀξιοποίηση τῶν ἀμφοδικῶν ὑδάτων (ἀρ. 41, κατωτέρω). Ἐκτοχεῖον ἀντὶ τοῦ ἐκδοχεῖον γιὰ ἀνάλογα φωνητικὰ φαινόμενα βλ. M.B. Hatzopoulos, *BCH* 111 (1987) 406. Ὁ τύπος *κατεσκευάσασα* τῆς μετοχῆς ἔχει προφανῶς ἐπηρεασθεῖ ἀπὸ τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἀορίστου.

41. Μουσεῖο Βεροίας Λ 919. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1996 ἀπὸ τὴν κ. Λιάνα Στεφανῆ κατὰ τὴν διάρκειαν ἐργασιῶν τοῦ δήμου στὴν ὁδὸ Μητροπόλεως (Ο.Τ. 73), κάτω ἀπὸ τὸ ὑστερορωμαϊκὸ ὁδόστρωμα.

Βάθρο ἀπὸ λευκὸ μάρμαρον μὲ κυμάτιο ἄνω καὶ κάτω κατὰ τὴν πρόσθια καὶ δεξιὰ πλευρά, συγκείμενον ἀπὸ δεκαπέντε τουλάχιστον συναρμώζοντα ἀλλὰ μὴ ἐπιτρέποντα πλήρη ἀποκατάστασιν τοῦ μνημείου ἀποτμήματα, τὰ ὁποῖα προέκυψαν ἀπὸ τὴν θραύσιν τοῦ μνημείου κατὰ τὴν ἐξαγωγήν του ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Τὸ μνημεῖον ἔφερε ἤδη ἀποκρούσεις κατὰ τὸ ἄνω πρόσθιον κυμάτιον προφανῶς λόγῳ δεύτερης χρήσεως. Ἡ ἀριστερὴ πλευρὰ εἶναι λειασμένη, ἰδίως κατὰ τὸ πρόσθιον μέρος· στὴν ἄνω ἐπιφάνειαν φέρει τέσσερες τὸρμους μὲ ἴχνη μολυβδοχορήσεως, στὴν δὲ κάτω ἐπιφάνειαν φέρει ἐπίσης ἓνα τὸρμον γιὰ τὴν στήριξίν του. Διαστάσεις: 0,97x1,24x0,42. Ὑψος κυματίων: 0,135. Πάχος κυματίων: 0,04. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,05, στ. 2: 0,04, στ. 3: 0,038, στ. 4-5: 0,035, στ. 6: 0,03, στ. 7-9: 0,025, στ. 10: 0,022. Διάστιχο: 0,01. Ὁ πρῶτος στίχος στὸ κυμάτιον.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία.

Α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

[-----]ΑΝΘ[-----]

ἀπὸ τῆς Εὐσιαστικῆς πύλης τὰ ἀμφοδικὰ ὕδα-
τα σωλῆσι καινοῖς καὶ τὴν πρὸς τῷ κύθρῳ μαρ-

4 μαρίνην κρήνην σὺν τῷ λοιπῷ αὐτῆς κόσμῳ

καὶ τὸ πολύκρηνον τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ τ[ὸ π]ολ[ύκρη]-

νον τὸ ἐν τῷ Ἀσκληπεί[ῳ] καὶ τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐξαγωγ[ὸν ἐ]-

κ τῶν ἰδίων ἀποκατέστησεν [κ]αὶ τοὺς μερισμο[ὺς ὡς ἡ] πόλις αὐτῶν ἐνέ-

8 τυχε ἀνεμέτρησε, τὸ ἀπο[κεί]μενον ὕδωρ ἀνα[μετρ]ήσα[ς καὶ] ἐξ αὐ-

τοῦ τὸ λείπον τοῖς βουλευτα[ῖ]ς ἀποδούς, ὧν τῇ(ν) ἀ[ν]αγραφ[ὴν εἶ]ς τὸ

νασ γραμματοφυλάκιον ἀπέθε[το].

Στ. 9: ΤΗΑ[.]ΑΓΡΑΦ ὁ λίθος.

“Όλες οἱ πτυχές τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῆς, ἡ ὁποία παρουσιάζει ἐξαιρετικό ἐνδιαφέρον τόσο γιὰ τὴν ἱστορία τῶν θεσμῶν ὅσο καὶ γιὰ τὴν τοπογραφία τῆς ἀρχαίας Βέροιας, δὲν μποροῦν νὰ ἐξετασθοῦν –καὶ ἀκόμη λιγώτερο νὰ ἐξαντληθοῦν– ἐδῶ, θὰ ἀποτελέσουν δὲ ἀντικείμενο ἰδιαίτερου ἀρθρου. Ἡ κατάταξή τῆς στὶς ἀναθηματικὲς βασίζεται στὶς παράλληλες περιπτώσεις ἀνάλογης ἀναθέσεως τῆς Κλαυδίας Ἀμμίας στὴν ἴδια τὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 40, ἀνωτέρω), ὅσο καὶ ἄλλων ἀναθέσεων ἔργων ὑδροδοτήσεως ἀπὸ διάφορα σημεῖα τῆς ἐλληνικῆς οἰκουμένης (πρβλ. π.χ. MAMA VIII 437: Ἀφροδισίας, SEG 27 [1977] 145: Ὅπους, IG IX 1, 47: Στίρις, Syll³ 813C: Δελφοί). Τὰ ὀνόματα τοῦ ἀποδέκτη τῆς ἀναθέσεως καὶ τοῦ ἀναθέτη ἦσαν ἀσφαλῶς χαραγμένα στὸ ἀποκεκρουμένο κυμάτιο, στὸ δεξιὸ ἄκρο τοῦ ὁποίου διαβάζονται ἀκόμη τὰ τρία γράμματα ΑΝΘ. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προσδιορισθεῖ ἂν ἡ ἀνάθεση εἶχε γίνεи σὲ κάποια θεότητα, στὸν αὐτοκράτορα ἢ στὴν προσωποποιημένη κοινότητα τῆς Βέροιας (π.χ. τῇ πόλει ἢ τῷ δήμῳ). Ἰσχυρὴ ἐνδειξη γιὰ τὴν ταυτότητα τοῦ ἀναθέτη ἀποτελοῦν τὰ γράμματα ΑΝΘ, τὰ ὁποία θὰ μπορούσαν νὰ ἀνήκουν στὸ ὄνομα (πιθανὸν προσωνύμιό) του, ἀλλὰ καὶ στὸν τίτλο του στὴν ὀνομαστική. Στὴν τελευταία αὐτὴ περίπτωση δὲν ἀποκλείεται ὁ ἀναθέτης νὰ ἦταν ὁ ἴδιος ὁ ἀνθύπατος, διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας, ὅπως στὴν Ἐφεσο, ἐπιγραφή τῆς ὁποίας τιμᾷ τὸν Γάιο Λαϊκάνιο Βάσσο, τὸν γενόμενον ἀνθύπατον, εὐεργετήσαντα πολλὰ τὴν πόλιν, προνοήσαντα δὲ κατασκευασθῆναι καὶ τὸ ὑδρεγδοχίον καὶ τὴν εἰσαγωγὴν [τ]ῶν εἰς αὐτὸ ὑδά[τ]ων... (IEph 695). Ἡ ὑπόθεση αὐτὴ ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν συνέχεια τῆς ἐπιγραφῆς μας, ὅπου δηλώνεται ὅτι ὁ ἄγνωστος εὐεργέτης προέβη στὸν μερισμὸ τῶν ὑδάτων ὡς ἡ πόλις αὐτῷ ἐνέντυχε, ὅπως δηλαδὴ τοῦ ζήτησε μὲ ἐπίσημο διάβημα ἡ πόλη. Τὸ ρῆμα ἐντυγχάνω καὶ τὸ οὐσιαστικὸ ἐντευξίς εἶναι τεχνικοὶ ὅροι ποὺ δηλώνουν τὴν ὑποβολὴ αἰτήματος πρὸς ἀνώτερο (πρβλ. ἀρ. 3, ἀνωτέρω), ποὺ στὴν συγκεκριμένη περίπτωση δύσκολα θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν ἀνθύπατο, διοικητὴ τῆς ἐπαρχίας.

Ἡ κατανόηση τῆς προσφορᾶς τοῦ εὐεργέτη ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐρμηνεία μιᾶς σειρᾶς τεχνικῶν ὀρων: ἀμφοδικὰ ὕδατα, κύθρος (= χύτρος), πολύκρηνον, ἐξαγωγός, μερισμός, ἀναμετρῶ, ἀναγραφὴ. Παρ’ ὅλον ὅτι ἡ συχνότερη ἔννοια τῆς λέξεως ἀμφοδον εἶναι συνοικία, δὲν ἔχασε ποτὲ αὐτὴν τῆς ὁδοῦ (πρβλ. MAMA VIII 437), στὴν δὲ παρούσα περίπτωση τὸ ἐπίθετο ἀμφοδικός διατηρεῖ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ ἐτυμολογικὸ νόημα τοῦ ἀμφὶ τὴν ὁδόν. Ὅποιος ἔχει γνωρίσει τὴν Βέροια πρὸ τῆς πολεοδομικῆς καὶ οἰκιστικῆς καταστροφῆς ποὺ ὑπέστη ἀπὸ τὸ τέλος τῆς δεκαετίας τοῦ 1960, ἀναγνωρίζει στὰ ἀμφοδικὰ ὕδατα τὰ νερὰ ποὺ ἔτρεχαν ὀρμητικὰ στὰ ρεῖθρα τῶν ὁδῶν τῆς. Κύθρος ἦταν ἀρχικὰ διαλεκτικὴ ἰωνικὴ μορφή τῆς λέξεως χύτρος, ἡ ὁποία διαδόθηκε στὴν κοινὴ καὶ ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ δηλώνει τὴν χύτρα, ἀλλὰ καὶ τὸ πηγᾶδι καὶ τὴν πηγὴ. Τὴν τελευταία αὐτὴν ἔννοια, τοῦ σημείου ἀπὸ ὅπου χέεται ἀπὸ τὴν γῆ νερό, ὅπως σήμερα στὸ ἀλσύλιο τῆς ὁδοῦ Μπουμπουλίνας, ὅπου ἄλλοτε χάρις στὴν ρύμη τῶν ἐκεῖ ὑδάτων ἐκινεῖτο ὁ μύλος τοῦ Εὐθυμίου Ἀποστολίδη, ἔχει καὶ ἐδῶ ἡ λέξη. Ἡ ἐκφραση σὺν τῷ λοιπῷ κόσμῳ μπορεῖ νὰ παραλληλισθεῖ μὲ τὴν ἀνάλογη τὸ ὑδρεκδοχίον σὺν παντί τῷ κόσμῳ σὲ συναφῇ ἐπιγραφὴ τῆς Ἐφέσου (IEph 424). Ἄν καὶ στὴν συγκεκριμένη περίπτωση ὁ λοιπὸς κόσμος δὲν διευκρινίζεται, ἀλλὰ παράλληλα κείμενα μᾶς δίνουν μιὰν ἰδέα τοῦ περιεχομένου τῆς περιφράσεως. Ἔτσι, π.χ., ὁ Γναῖος Καλπὸρνιος Ἐλιξ τιμᾶται σὲ ἐπιγραφὴ τοῦ Ὁποῦντος διότι κατασκεύασε ἰδίαις δαπάναις τὴν κρήνην καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἀγάλματα καὶ τὴν ληνόν, δηλαδὴ τὴν δεξαμενὴ ὅπου συλλέγονταν τὰ νερὰ τῆς κρήνης προτοῦ διοχετευθοῦν ἄλλου (IG IX 1, 282 = SEG 27 [1977] 145), καὶ ἡ ὁποία στὴν συναφῇ ἐπιγραφὴ τῆς Βέροιας (ἀρ. 40, ἀνωτέρω) ἀναφέρεται ὡς ἐκτοχεῖον (πρβλ. στὴν Ἐφεσο, Ἀφροδισιάδα καὶ Μίλητο: ὑδρεγδοχίον [IEph 695], ὑδρεκδοχίον [IEph 424], ὑδρεγδοχεῖα [MAMAVIII 437], ὑδρεγδοχῖα [I.Didyma 262, πρβλ. L. Robert, Hellenica 11-12 (1960) 464, σημ. 4]). Ὅπωςδήποτε δὲ τὰ πολυάριθμα λείψανα κρηνῶν τῆς ἐποχῆς αὐτῆς μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ἀναπλάσουμε τὸ περιεχόμενο τῆς ἐκφράσεως (βλ. σχετικὰ Glaser, Brunnenbauten). Πολύκρηνον, καίτοι ἀμάρτυρο ἀπὸ ἄλλου, ἐρμηνεύεται ἀναμφίβολα ὡς συνώνυμο μὲ τὴν λέξη πολύκρουνον, καθὼς μία πολλαπλὴ κρήνη ταυτίζεται μὲ κρήνη μὲ πολλοὺς κρουνοὺς. Ἐξαγωγός, ὅρος ἀντιθετικὸς πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν ἄλλων συναφῶν ἐπιγραφῶν, ποὺ σημαίνει τὸν ἀγωγὸ πρὸς τὴν κρήνη (πρβλ. IEph 695, IG IX 1, 47), εἶναι ὁ ὀχετὸς ὁ ὁποῖος ἐπιτρέπει τὴν

έκροη των περισσών υδάτων (πρβλ. Ἀθην. 11.501c: *ἐξαγωγὸς βαλανείων*, IG IV 1² 109: *ἐξαγωγίς*, PLond 3, 1177, στ. 315, 320: *ἐξαγω(γός) κρηνῶν*). Ἡ λέξη *μερισμός* δηλώνει τὴν κατάσταση κατανομῆς τῶν υδάτων στοὺς δικαιούχους ποὺ *ἀνεμέτρησε*, δηλαδή ὑπολόγισε ἐπακριβῶς, ὁ ἄγνωστος εὐεργέτης ἀκολουθῶς πρὸς τὸ αἶτημα τῆς πόλεως. Κατὰ τὴν κατανομή αὐτὴν ὑπολόγισε τὰ ἀποταμειυμένα ὕδατα (τὸ ἀπο[κεί]μενον ὕδωρ ἀνα[μετρ]ή-σας) καὶ ἀπέδωσε τὸ *λείπον*, καὶ ἐπομένως ὀφειλόμενο, στοὺς βουλευτὲς τὸν κατάλογο τῶν ὁποίων κατέθεσε στὸ γραμματοφυλάκιο. Συμπερασματικά, ἡ παρέμβαση τοῦ ἄγνωστου εὐεργέτη εἶχε διττὸ χαρακτῆρα. Ἀφ' ἑνὸς βελτίωσε μὲ τεχνικὰ ἔργα τὴν ὑδροδότηση τῆς πόλεως καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ διοικητικὰ μέτρα διευθέτησε ἐκκρεμὴ ζητήματα κατανομῆς τῶν υδάτων μεταξὺ τῶν δικαιούχων.

Παρ' ὅλον ὅτι γνωρίζομε τὴν σημασία τῶν υδάτων ὄχι μόνον γιὰ τὴν ὕδρευση καὶ τὴν ἄρδευση ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν οἰκονομία τῆς πόλεως (βλ. ἀρ. 7, ἀνωτέρω), ὁ τρόπος κατανομῆς τοῦ πλούτου αὐτοῦ μᾶς διαφεύγει. Ἀπὸ τὴν παροῦσα ἐπιγραφή συνάγεται ὅτι ὑπῆρχε μέθοδος μετρήσεως (ἴσως μὲ τὸν χρόνον, ὅπως κατὰ τὴν σύγχρονη ἐποχή) τοῦ διατιθεμένου ὄγκου τῶν υδάτων, καθὼς καὶ ἐπίσημη κατάσταση δικαιούχων, ποὺ ὑποδη-λῶνει ὁ ὅρος *μερισμός*. Ἐκπληξή ἐκ πρώτης ὄψεως προξενεῖ ἴσως τὸ ἰδιαίτερον καθεστῶς τῶν βουλευτῶν, οἱ ὅποιοι ὡς σῶμα εἶχαν προφανῶς ἠϋξημένα δικαιώματα καὶ κατάλογος τῶν ὁποίων ἀπέκειται στὸ *γραμματοφυλάκιο*, τὸ ἀρχεῖο τῆς πόλεως, τὸ *δημόσιον* ἢ τὰ *δημόσια* τῶν ἐλληνιστικῶν χρόνων (πρβλ. ἀρ. 1, ἀνωτέρω καὶ 108, κατωτέρω). Ἐν τούτοις, εἶναι γνωστὸ ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους τὸ ἀξίωμα τῶν βουλευτῶν γίνεται ἰσόβιο καὶ μάλιστα κληρονομικὸ, μεταλλάσσοντας τὸν ἐλληνικὸ δημοκρατικὸ θεσμὸ στὸν ρωμαϊκὸ *ordinem decurionum*. Στὴν ἴδια τὴν Βέροια, ἡ ἱεραρχικὴ κατάταξις τῶν *ἀρχιερατικῶν*, τῶν *συνέδρων* καὶ τῶν *βουλευτικῶν* (βλ. ἀρ. 7, ἀνωτέρω) γιὰ τὴν κατανομή ἐλαίου, δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία γιὰ τὴν θεσμοθέτηση τῆς προνομακτικῆς μεταχειρήσεως τῆς τάξεως αὐτῆς.

Τὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς ἐγείρει ἐπίσης ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέροντα τοπογραφικὰ ζητήματα. Ἡ διοχέτευση τῶν υδάτων ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Εὐιαστικὴ πύλη. Γιὰ τὴν ταύτισή της προσφέρονται τὰ ἐξῆς στοιχεῖα. Ὁ περίβολος τῶν τειχῶν τῆς Βέροιας εἶχε τρεῖς πύλες· τὰ ὀνόματα δύο ἐξ αὐτῶν γνωρίζομε κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους. Πρόκειται γιὰ τὴν Βασιλικὴ πύλη, στὴν βόρεια ἔξοδο τῆς πόλεως, ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε τὴν ἀφετηρία τῆς μεγάλης ὁδοῦ πρὸς Θεσσαλονίκη (ἢ Ἑδεσσα), καὶ γιὰ τὴν Ὀψικιανὴ πύλη, στὴν νοτιο-ανατολικὴ ἔξοδο τῆς Βέροιας, τὸν μετέπειτα Παλαιόφορο, ἀπὸ ὅπου ἐκκινοῦσε ἡ ὁδὸς πρὸς Αἰγεὺς καὶ τὴν θάλασσα (βλ. Παπαζώτου, *Βέροια* 71-76, Ἀ. Πέτκου, *Μνήμη Ἀνδρόνικου* 268). Τὸ ὄνομα τῆς τρίτης, δυτικῆς, πύλης, ποὺ μέσῳ τῆς διαβάσεως τοῦ Βερμίου ὁδηγοῦσε στὴν Ἄνω Μακεδονία, γίνεται γνωστὸ μόνον κατὰ τὴν Τουρκοκρατία, ὁπότε ἀπεκαλεῖτο Σοῦ Καποῦ, δηλαδή ἡ Πύλη τοῦ Νεροῦ, διότι ἀπὸ τὴν περιοχὴ της εἰσέρρεαν στὴν πόλιν τὰ ὕδατα τοῦ Τριποτάμου. Καὶ μόνον τὸ γεγονὸς αὐτὸ θά συνηγοροῦσε ὑπὲρ τῆς ταυτίσεως τῆς δυτικῆς πύλης μὲ τὴν Εὐιαστικὴ. Ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ πολὺ ἰσχυρότερο ἐπιχείρημα. Εὐιαστικὸς εἶναι κτητικὸ ἐπίθετο παράγωγο τοῦ ἐθνικοῦ Εὐιέστης, γνωστοῦ ἀπὸ ἐπιστολὴ τοῦ Φιλίππου Ε' (Hatzopoulos, *Institutions* II ἀρ. 17) καὶ ἀπὸ χωρίο τοῦ Τίτου Λιβίου (42.51.4). Ὅπως ὑποστηρίξαμε καὶ ἄλλου (Hatzopoulos, *Institutions* I 96-101), ἡ πόλις Εὐία, ἀπὸ τὴν ὁποίαν παράγεται τὸ ἐθνικὸ αὐτό, πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ κοντὰ στὸ σημερινὸ χωριὸ Κοιλὰς τοῦ νομοῦ Κοζάνης, τὸ ὁποῖο ἐλέγχει τὴν δυτικὴ ἔξοδο τῆς διαβάσεως τῆς Καστανιάς, μᾶς ἐκ τῶν δύο κυριωτέρων διαβάσεων μεταξὺ Ἄνω καὶ Κάτω Μακεδονίας, ποὺ μὲ ἀφετηρία τὴν Βέροια ἐπέτρεπε τὴν ὑπέρβαση τοῦ ὀρεινοῦ ὄγκου τοῦ Βερμίου. Ὅπως συμβαίνει συχνά (πρβλ. τὴν Ληταία ἢ τὴν Κασσανδριωτικὴ πύλη τῆς Θεσσαλονίκης), ἡ δυτικὴ πύλη τῆς Βέροιας ὀνομάσθηκε ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς πρώτης πόλεως ποὺ συναντοῦσε ἡ ὁδὸς τῆς ὁποίας ἦταν ἡ ἀφετηρία.

Ἀπὸ τὴν δυτικὴ πύλη, ἀπὸ ὅπου καὶ σήμερα ἀρχίζει ἡ ἐθνικὴ ὁδὸς πρὸς Κοζάνη, τὰ ἀμφοδίκὰ ὕδατα μὲ καινούργιους σωλῆνες ἔφθαναν στὴν κρήνη κοντὰ στὸν *κύθρον*, ὁ ὁποῖος, ὅπως ὑποθέσαμε ἀνωτέρω, θά μπορούσε ἴσως νὰ ταυτισθεῖ μὲ τὰ νερά ποὺ πηγάζουν ὀρμητικὰ ἀπὸ τὸν τοῖχο ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἀλσύλιο τῆς ὁδοῦ Μπουμπουλίνας ἀπὸ ἐκεῖ, μὲ διαδρομὴ ποὺ δὲν διευκρινίζεται, τὰ νερά ἔφθαναν στὸ κέντρο τῆς πόλεως. Ἡ στενὴ

συντακτική σύνδεση τοῦ *πολύκρηνον* τοῦ Ἀσκληπιδίου καὶ ἐκείνου τῆς ἀγορᾶς ἐπιβεβαιώνει τὴν τοπογραφικὴ τους γειτνίαση τὴν ὁποία γιὰ ἄλλους λόγους εἶχαμε ὑποθέσει. Οἱ ἐπιγραφικὲς καὶ οἱ ἀρχαιολογικὲς μαρτυρίες (βλ. ἀρ. 24, ἀνωτέρω καὶ Brocas, *Βέροια* 50-52) ἐπιτρέπουν ἤδη τὴν σύνθεση ἀρκετὰ σαφοῦς εἰκόνας τοῦ Ἀσκληπιδίου τῆς Βέροιας, σὲ ἄμεση γειτνίαση μὲ τὴν ἀγορά, μὲ τὶς ἀπαραίτητες ἐγκαταστάσεις γιὰ τὴν σωματικὴ καὶ ψυχικὴ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν: τὸ *πολύκρηνον* καὶ τὸ συγκρότημα λουτρῶν, τὸ *ἐγκοιμητήριον* καὶ τὴν *ἐξέδρα*.

42. Μουσεῖο Βεροίας Λ 101. Ὑγνωστες συνθηκὲς εὐρέσεως.

Ἐπίστεψη βάθρου (;) ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἐλλιπὲς ἀριστερὰ μὲ λαξεύματα σὲ σχῆμα πελμάτων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 0,255x0,85x0,825. Ὑψος γραμμάτων: 0,04. Ἡ ἐπιγραφή μέσα σὲ κυμάτιο.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ἡ πόλις.

Ἡ πόλις ἦταν προφανῶς ὁ ἀναθέτης τοῦ μνημείου ποὺ ἦταν ἰδρυμένο στὸ βάθρο.

43. Μουσεῖο Βεροίας Λ 259. Παραδόθηκε τὸ 1963 ἀπὸ τὸν Ἀντ. Σαρρηκωστή.

Κάτω ἀριστερὸ ἀπότμημα ἀνάγλυφης στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Σήμερα σώζονται μόνον μικρὸ μέρος τοῦ βαθύσματος καὶ τὸ περιβάλλον πλαίσιο. Διαστάσεις: 0,08x0,146x0,04. Ὑψος γραμμάτων: 0,018. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

κατ' ἐπιταγήν;

Γιὰ τὸν τύπο *κατ' ἐπιταγήν*, βλ. ἀρ. 20 καὶ 34, ἀνωτέρω.

44. Βέροια, Βακαρὲ Μεδρεσὲ Τζαμί. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸν μινὰρ τοῦ τζαμιοῦ.

Ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 251, ἀρ. 42 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 66).

Φωτογραφία.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

ν Βω[μός;]

Εὐν[ομίας;]

Ὑποψία προσωποποίηση τῆς Εὐνομίας (πρβλ. SEG 26 [1976-77] 121, στ. 53).

Ἀπελευθερωτικές

45. Μουσείο Βεροίας Λ 207. "Εὑρίσκετο ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν (πλέον τῶν 30, κατὰ πληροφoρίας τῶν ιδιοκτητῶν τοῦ κτήματος ἐν ᾧ εὑρέθη) ἐντὸς τοῦ κτήματος τοῦ Ἀγ. Κατσαμάκα, ἔξωθεν τῆς βορείας παρυφῆς τῆς σχηματιζομένης δι' ἀποτόμου πτώσεως τοῦ ὑψηπέδου τῆς Βεροίας καὶ συμπιπτούσης πρὸς τὴν γραμμὴν τοῦ ἀρχαίου τείχους" (πρόκειται μᾶλλον γιὰ τὸ Ο.Τ. 298, ὅπου ἀνακαλύφθηκε λαξευτὸς ἑλληνιστικὸς τάφος [βλ. Δρούγου - Τουράτσογλου, *Τάφοι* 16, ἀρ. 5]) κατὰ τὸν Μ. Ἀνδρόνικο, ὁ ὁποῖος τὴν μετέφερε στὸν ναὸ τῆς Παναγίας τῆς Κυριώτισσας καὶ τὴν δημοσίευσε τὸ 1950. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,91x0,37x0,08. Ὑψος γραμμάτων: 0,010-0,012. Διάστιχο: 0,004-0,006. Ἐπιγραφή στὸν κορμὸ τῆς στήλης ἀρκετὰ διαβρωμένη στὸ κάτω τῆς μέρος λόγῳ τῆς ἐπὶ μακρὸν παραμονῆς τῆς στὸ ὑγρὸ χῶμα ὅπου ἡ στήλη ἦταν στημένη.

Βιβλιογραφία: Ἀνδρόνικον, *Ἐπιγραφαί* 8-23, ἀρ. 1, πίν. I (SEG 12 [1955] 314, Pouilloux, *Choix* 146-48, ἀρ. 38, Rädle, *Untersuchungen* 88-96, Blavatskaja κ.ἄ., *Sklaverci* 89-101, Moretti, *ISE* II 93-97, ἀρ. 109, Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 93, πίν. LXXVII-LXXVIII. Πρβλ. *BullEpigr* 1951, 136 (μὲ ἐκτενῆ σχόλια), Χρ. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 630 (μὲ στοιχεῖα γιὰ τὶς συνθηκῆς εὐρέσεως), A.M. Woodward, *CR* 2 (1952) 114 (μὲ συμπληρώσεις καὶ διορθώσεις), Westermann, *Systems* 35, Bömer, *Religion* II 120-23, Μπαμπάκου, *Πράξεις* 86-87, σημ. 7, A.M. Woodward, *JHS* 82 (1962) 176 (μὲ συμπληρώσεις καὶ διορθώσεις) (SEG 20 [1964], 787), A.E. Samuel, *JJurPap* 15 (1965) 284-91 (μὲ σχόλια γιὰ τὴν "παραμονή"), Crampa, *Labraunda* III,1, 51, Ehrhardt, *Studies* 144-46 (μὲ σχόλια γιὰ τὴν χρονολόγησιν), H. Heinen, *AncSoc* 7 (1976) 135-38 (μὲ ἀντιρρήσεις γιὰ τὶς ἐρμηνεῖς τῆς Blavatskaja), Cabanes, *Epire* 59-60 (μὲ σχόλια γιὰ τὴν συμβασιλεία Ἀντιγόνου Γονατᾶ - Δημητρίου Β'), R.M. Errington, *Ἀρχαία Μακεδονία* II (1977) 115-22 (μὲ ἀναθεώρησιν τῆς χρονολογίας) (SEG 27 [1977] 260), *BullEpigr* 1978, 275, P. Cabanes, *REG* 93 (1980) 332-33, τοῦ ἰδίου, *Iliria* 1981, 2, 81, σημ. 25 (μὲ σχόλια γιὰ τὸ καθεστῶς ιδιοκτησίας καὶ τὴν χρονολογία), *BullEpigr* 1983, 254, Burstein, *Age* 73-74, ἀρ. 54 (ἀγγλικὴ μετάφρασις), Ἐμμ. Μικρογιαννάκη, *Ἀρχαία Μακεδονία* IV (1986) 393-99, Tataki, *Beroea* ἀρ. 216 καὶ σελ. 423, 424, 429, *BullEpigr* 1988, 831, *BullEpigr* 1989, 352, M.B. Hatzopoulos, *Ποικίλα* 144-47, Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, *ΑΔ* 39 (1984) *Μελέται* 226, E. Grzybek, *Ἀρχαία Μακεδονία* V (1993) 521-27, *BullEpigr* 1994, 397.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

239-229 π.Χ.

Τύχηι vacat ἀγαθῇ.

Βασιλεύοντος Δημητρίου ἔτους ἑβδόμου καὶ εἴκοσ-
τοῦ, μηνὸς Περιτίου, ἐφ' ἱερέως Ἀπολλωνί-

- 4 δον τοῦ Γλανκίου, vac κατέβαλον ἐπ' ἐλευθερίαι Κόσμος,
Μαρούας, Ὅρτυξ Ἀττίнай Ἀλκέτου αὐτοὶ ὑπὲρ αὐτῶν vac
καὶ τῶν γυναικῶν vac Ἀρνίου, Γλαύκας, vac Χλιδάνης,
καὶ τῶν παιδίων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ ἂν τινα ὕστερον
8 ἐπιγένηται καὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς πάντων ἐκάσ-
του χρυσοῦς πεντήκοντα vac καὶ (Ἀ)σπαζᾶτις ὑπὲρ αὐ-
τῆς καὶ τῶν ὑπαρχόντων κατέβαλεν χρυσοῦς

- εἴκοσι πέντε, παραμείναισιν δὲ αὐτοῖς παρὰ νας
- 12 Ἀττίνας ἕως ἂν Ἀττίνας ζῇ καὶ ποοῦσιν ὃ τι ἂν Ἀττίνας προστάσῃ, παθόν(τος) δὲ Ἀττίνα ἐξέστω ἀπιέναι οὗ ἂν βούλωνται. νας Μὴ ἐξέστω δὲ Ἀλκέτα μηδὲ τῇ Ἀλκέτα γυναικὶ μηδὲ τῶν Ἀλκέτα ἐγγόνων μηδὲ Λαρέ-
- 16 ται ἐφάψεσθαι τούτων μηδὲ τῶν γυναικῶν μηδὲ τῶν παιδίων μηδὲ Ἀσπαζάτιος, μηδὲ ἄγειν εἰς δουλείαν, μηδὲ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῆς παρελῆσθαι μηδὲ[ν] π[α]ρϋρέρσει μηδεμιᾷ μηδὲ ἄλλωι ὑπὲρ τούτων εἰ δὲ μή,
- 20 ἐλεύθεροί τε ἔστωσαν καὶ ὁ ἄγων εἰς δουλείαν ἀποτινέτω καθ' ἕκαστον νας σ(ῶ)μα χρυσοῦς ἑκατὸν καὶ τῶι βασιλεῖ νας ἄλλους ἑκατὸν ὑπὲρ ἑκάστου σώματος καὶ ἂν τι ἐκ [τ]ῶ[ν] ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρέλῃται, ἀποτινέτω τὴν ἀξί-
- 24 αν διπλῆν οὗ ἂν παρέλῃται ἀπ' αὐτῶν εἰ δὲ μὴ παραμένωσι μηδὲ ποιῶσιν ὃ τι ἂν Ἀττίνας προστάσῃ καὶ αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία, ἕως ἂν Ἀττίνας ζῇ, τῶι μὴ ποιοῦντι ἄκυρος ἔστω ἡ ἐλευθερία αὐτῶν προστάτας δὲ ἡγοῦνται καὶ
- 28 βασιλέα καὶ βασιλίσσαν καὶ Μαχάταν τὸν Θεογένους καὶ τὰ παιδία αὐτοῦ νας καὶ Ἀρχιππον καὶ Βακχύλον καὶ Δαμόγνητον καὶ Ἰασόνεικον. Μάρτυρες Αἰσχυλῖνος Ἀριστοκλείδου, νας Γαιτέας Χαιρεκράτους,
- 32 Μαχάτας Φιλίππου, Ἀλκέτας Μ[...].6.]ΟΙΚΟΥ [ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος], Πανσανίας Ἀσάνδρου.

Στ. 2: Τὰ δέκα τελευταῖα γράμματα σὲ ἀπόξεση. Στ. 3: ἐφὶ ἱερέως ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐκδότες, ἀλλὰ πρβλ. ἀπιέναι στὸν στ. 13, ποὺ δείχνει ὅτι τὸ κείμενο σημειώνει τὴν διολίσθηση τοῦ ἰῶτα πρὸ ἄλλου φωνήεντος. Στ. 9: Σπαζάτις ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐκδότες, ἀλλὰ πρβλ. Ἀσπαζάτιος στὸν στ. 17 πρόκειται ἴσως γιὰ ἱρανικὸ ὄνομα μὲ πρῶτο συνθετικὸ τὴν λέξη aspa (= ἄλογος). Στ. 13: ΠΑΘΟΝ ὁ λῖθος. Στ. 17: <Α>Σπαζάτιος ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐκδότες, ἀλλὰ βλ. παραπάνω, στὸν στ. 9. Στ. 21: καθ' ἕκαστον ἐν σώμα ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐκδότες' στὴν πραγματικότητα ὁ χαρακτὴς χάραξε ἓνα κακοσχηματισμένο σῆμα, τὸ ἀπέξεσε καὶ συνέχισε στὰ δεξιὰ ἔκαμε ὅμως ἓνα νέο λάθος, χαράσσοντας ΣΑΜΑ ἀντὶ ΣΩΜΑ. Στ. 22: καὶ ἂν τ[ι]ς ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐκδότες' στὴν πραγματικότητα τὸ Ι, τὸ ὁποῖο εἶναι ὁρατό, ἀκολουθεῖται ἀπὸ ἓνα Ε. Στ. 24: ἀτ[ύζω]ν Ἀνδρόνικος, Rouilloux, SEG, ἀπ' αὐτῶν Woodward (1962), Moretti. Στ. 27 κ.ε.: Οἱ περισσότεροι ἐκδότες παραλείπουν τὸ δεύτερο ἥμισυ τοῦ στίχου 27 καὶ τοὺς στίχους 28-33. Πρὶν ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Hatzoroulos, μόνον ὁ Ἀνδρόνικος καὶ τὸ SEG, τὸ ὁποῖο ἀκολουθεῖ καὶ ἡ Blavatskaja, προσπάθησαν νὰ ἀναγνώσουν ἢ νὰ συμπληρώσουν τοὺς στίχους αὐτοὺς. Στὴν παρούσα ἔκδοσιν δὲν ἔχουν ὑποστιχθεῖ τὰ ἀβέβαια γράμματα ἀπὸ τὸν στίχο 27 κ.ε., καθὼς ὅλα τὰ γράμματα εἶναι πολὺ φθαρμένα. Στ. 27: ΑΚΜ[...].ΝΤ[...].ΑΣΔ[...].ΟΥΝΤΑΙ[...]. Ἀνδρόνικος καὶ SEG ὁ πρῶτος ὅμως σημειώνει στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα ὅτι τὸ τρίτο γράμμα θὰ μπορούσε νὰ εἶναι πῖ, ὅσο δὲ γιὰ τὸ δεύτερο γράμμα, ἡ φωτογραφία δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται γιὰ ὕμυλον. Στ. 28: βασιλέα καὶ βασιλ[έ]ως ΑΝΚΑΙΜ[...].ΚΑ[...].ΥΟΝ Θεο[...].γένους Ἀνδρόνικος, ἀκολουθοῦμενος ἀπὸ τὸ SEG, τὸ ὁποῖο σημειώνει στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα τὴν πρότασιν τοῦ Woodward βασιλ[ί]σαν. Στ. 29: καὶ [...]ΜΑΙΕ[...].ΑΥΤΟΣ[...]. καὶ Ἀ[ρχι]ππον καὶ Βακχύλον Ἀνδρόνικος καὶ SEG, καὶ Ἀ[ρχι]ππον Tataki, Beroea 83, ἀρ. 18. Στ. 30: καὶ [...]ΑΣΔ[...].6.]ΜΑ[...].ΤΥΞ[...].4] Ἀνδρόνικος καὶ SEG, τὸ ὁποῖο υἱοθετεῖ τὴν ἀνάγνωσιν ἀπὸ τὸν Woodward τῆς τελευταίας λέξεως ὡς μάρτυρες. Στ. 31: ΑΙΣ[...].ΥΩΝΟΣ[...].ΑΙΣ[...].ΟΙ[...].ΛΕΙΔΟΥ[...].ΑΙ[...].ΑΣΧΑΙΡΕ[...].ΑΠΕ[...]. Ἀνδρόνικος καὶ SEG, τὸ ὁποῖο ὅμως υἱοθετεῖ τὴν ἀνάγνωσιν ἀπὸ τὸν Woodward τῶν δύο πρώτων λέξεων ὡς Αἰσχυλῖνος Ἀριστοκλείδου. Στ. 32: ΑΚΜ[...].ΙΟΣ[...].6.]ΠΠΟΥΣ[...].ΜΥ[...].6.]ΕΩΣ[...].8.] Ἀνδρόνικος καὶ SEG. Στ. 33: [...]ΝΑΣΑΣ[...].ΧΡ[...].9.] Ἀνδρόνικος καὶ SEG, τὸ ὁποῖο προσθέτει στὸ ὑπόμνημα τὴν πρότασιν τοῦ Woodward [...] ἈΝΙΑΣ ΑΣΑΝΔΡΟΥ[---], [---]ίας Λεάνδρου Robert (1951). Τὸ SEG υἱοθετεῖ ἐπίσης τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Woodward ὅτι ὑπάρχει καὶ 34ος στίχος, ἡ ὁποία, ὅμως, δὲν ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τίς φωτογραφίες.

Ἡ μοναδική –μέχρι σήμερα– δημοσιευμένη αὐτὴ ἀπελευθερωτικὴ πράξις τῆς Μακεδονίας πρὶν ἀπὸ τὴν ρωμαϊκὴ κατάκτηση ἔχει εὐρύτατα σχολιασθεῖ στὴν βιβλιογραφία ποὺ παρατίθεται ἀνωτέρω. Ἀρκεῖ ἐδῶ νὰ προστεθοῦν ἐλάχιστα. Ἡ ἀνεύρεση τοῦ μνημείου στὴν περιοχὴ τοῦ βορείου τείχους τῆς πόλεως, ὅπου ἔχει ἔλθει στὸ φῶς πλῆθος ἀρχαιοτήτων προερχομένων ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς ἀρχαίας ἀγορᾶς, ἐνισχύει τὴν ἄποψη ὅτι ἡ στήλη προέρχεται ἀπὸ τὸ ἱερὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τὸ ὁποῖο ἦταν ἰδρυμένο ἐκεῖ καὶ ὅτι ὁ ἐπώνυμος ἱερεὺς εἶναι ὁ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, ὅπως καὶ στίς ἄλλες μακεδονικὲς πόλεις. Περαιτέρω ἐπιβεβαίωση τῆς ἀπόψεως αὐτῆς παρέχεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ οἱ δύο ἄλλοι ἀδελφοὶ τοῦ Ἀπολλωνίδη, ὁ Δημήτριος Γλαυκίου καὶ ὁ Εὐβίος Γλαυκίου διετέλεσαν ἐπίσης ἱερεῖς τοῦ Ἀσκληπιοῦ (βλ. ἀρ. 16, ἀνωτέρω καὶ ἀρ. 46, κατωτέρω).

Τὸ ζήτημα τῆς χρονολογήσεως τῆς ἐπιγραφῆς, ποὺ ἀπασχόλησε ἐπὶ δεκαετίες τοὺς εἰδικούς, λύθηκε μετὰ τὴν ἀνάγνωση τῶν τελευταίων στίχων. Πράγματι, ἡ μνεία τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσας ὡς προστατῶν τῶν ἀπελευθερουμένων δούλων ἀποκλείει τὴν ταύτιση τοῦ βασιλέως Δημητρίου τῆς ἐπιγραφῆς μὲ τὸν Δημήτριο τὸν Πολιορκητὴ τοῦ ὁποίου ἡ τελευταία σύζυγος εἶχε αὐτοκτονήσει πρὶν ἀπὸ τὸ εἰκοστὸ ἔβδομο ἔτος τῆς βασιλείας του, ὅπως καὶ ἂν αὐτὸ ὑπολογισθεῖ (βλ. M.B. Hatzopoulos, *Ποικίλα* 14-47).

Ἡ τιμὴ ἐκάστου δούλου ἀνέρχεται σὲ 25 χρυσοῦς ἢ 500 ἀργυρὲς δραχμές. Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι τὰ ἀναθήματα τῶν ἀπελευθερουμένων δούλων στὸν Ἡρακλῆ Κυναγίδα εἶναι βάρους 50 δραχμῶν, συνιστοῦν δηλαδὴ πραγματικὴ δεκάτη (βλ. ἀρ. 31, ἀνωτέρω). Ὁ Ἀλκέτας καὶ ἡ Λαρέτα ἦσαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὰ τέκνα καὶ οἱ νόμιμοι κληρονόμοι τοῦ Ἀττίνα. Ἡ ἀπελευθέρωση ὑπὸ τὸν ὄρο τῆς παραμονῆς ἀποτελεῖ σύνηθες στοιχεῖο τῶν σχετικῶν πράξεων (βλ. A. Samuel, *JJrPap* 15 [1965] 221-311). Ἀξιοπαρατήρητο εἶναι ὅτι στὴν ἀπελευθερωτικὴ πράξις ἀναγνωρίζονται ρητῶς τὰ ὑπάρχοντα καὶ οἱ οἰκογένειες τῶν δούλων, ἔνδειξη πιθανῶς τοῦ πατριαρχικοῦ χαρακτῆρος τῆς δουλείας καὶ γενικώτερα τοῦ συντηρητισμοῦ τῆς μακεδονικῆς κοινωνίας. Ἡ ἐπιλογή τοῦ προστάτη (γιά τὸν τύπο *προστάτην ἡγοῦμαι* πρβλ. τοὺς συναφεῖς τύπους *προστάτην νέμομαι* [IG VII 1778, SGDI 2251] καὶ *προστάτην αἰροῦμαι* [SGDI 2172]) εἶναι ἀπὸ τίς πρῶτες πράξεις τοῦ ἀπελευθερουμένου δούλου, μνημονεύεται δὲ συχνὰ στίς σχετικὲς πράξεις (πρβλ. Calderini, *Manomissione* 272). Ἀναφορὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσας στὴν θέση αὐτὴν ἀπαντᾷ ἐδῶ γιὰ πρώτη φορά. Τὰ ἄλλα πρόσωπα ποὺ μνημονεύονται εἶναι ἄγνωστα ἀπὸ ἄλλου.

Γιὰ τοὺς τύπους *ἱερέως*, *ἀπιέναι* καὶ τὴν συντακτικὴ ἀσυνέπεια τῶν στ. 14-16 βλ. τὸ σημεῖωμα γιὰ τὴν γλῶσσα τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Βέροιας, κατωτέρω.

46. Μουσεῖο Βεροίας. Ἄγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀριζόντιο γεῖσο ἔντονα διαβρωμένη κατὰ τὴν ἐνεπίγραφη ὄψη τῆς. Διαστάσεις: 0,47x0,24x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,012. Διάστιχα: 0,005.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία.

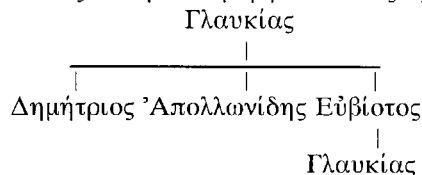
Γ' τέταρτο 3ου αἰ. π.Χ.

- Ἐφ' ἱερέως Εὐβιότου, μηνὸς Ἀρ-
 τεμσίου, ἐλευθερ[?·3] ≤ Π[ε3·4]-
 νος Ἀμύνταν Α[.ΙΕ[.ΙΕΙ] ΑΙ
 4 καὶ τὴν θυγατέρα τὴν Ἀγε-
 λαίαν δίδωσιν Ἀμύντα[ι]
 γυναῖκα ἔχειν καὶ τὰ ὑπά[ρ]-
 χοντα πάντα τὰ [κε]ίμενα [..]
 8 Παρμενίων ζῆι καὶ ἡ γυνή [ῆ]
 Παρ[μ]ε[ν]ίωνος ---] Γ[Υ]Τ[-----]
 ἐπειδάν δέ ΣΑ[...] Ε [-----]

12 ΚΥΡΙ[.JE[-----]
 ΜΕΤΩ[-----]ΕΙΑ[-----]
 κατὰ τὴν [-----]
 αὐτὸς Α[-----]
 Ἰππότα[-----]
 16 Κράτερος Α[-----]
 ΗΛ[...]ΕΥΛ[-----]
 ΠΑΤΑΣΚ[-----]
 ΓΥΝ[-----]
 20 Ἀλκέτας Φιλίππου [-----]

Στ. 2: Ἡ δεύτερη λέξη θὰ μπορούσε νὰ ἀναγνωσθεῖ εἴτε *ἐλευθερίαν* εἴτε *ἐλεύθερον* (ἢ, λιγώτερο πιθανόν, *ἐλευθεροῖ*) ἢ αἰτιατική Ἀμύνταν στὸν ἐπόμενο στίχο συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς δευτέρης ἐκδοχῆς ἀκολουθεῖ ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀπελευθερωτοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποία σώζονται τὰ ἴχνη τῶν δύο ἢ τριῶν πρώτων γραμμάτων ἐὰν αὐτὰ ἐρμηνευθοῦν ὡς ΣΤΡ, ἢ πιθανώτερη συμπλήρωση τοῦ ὀνόματος εἶναι Στρατίνος, ἀνθρωπωνύμιο γνωστὸ ἀπὸ τὴν Βοιωτία (IG VII 3197), ἐὰν ἐρμηνευθοῦν ὡς ΕΠ, τότε πιθανὴ εἶναι ἡ συμπλήρωση Ἐπίγονος, ἀνθρωπωνύμιο πού ἀπαντᾷ στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 143. 231-34, ἀνωτέρω). Στ. 3: Ἡ ἐρμηνεία τοῦ τέλους τοῦ στίχου εἶναι ιδιαίτερα δύσκολη θὰ ἀνέμενε κανεὶς τὴν λέξη *ἀφίησι* ἢ *(ἀνα)κηρύττει*, ἀλλὰ τὰ ἴχνη τῶν γραμμάτων στὸν λίθο δὲν ἐπιτρέπουν τέτοια ἀνάγνωση μήπως πρέπει νὰ ἀναγνωρίσει κανεὶς ἀπλή ἢ σύνθετη μορφή τοῦ ρήματος *τελῶ* στὴν μέση φωνή (ἐκτὸς ἐὰν τὰ τελευταῖα τρία γράμματα ὀφείλονται σὲ διπτογραφία τοῦ *καί* τοῦ ἐπομένου στίχου); Ὅπωςδήποτε ὁμοῦ παρόμοια ἐκφραση δὲν ἀπαντᾷ σὲ ἀπελευθερωτικά κείμενα. Στ. 7: Ἡ λέξη *[κεί]μενα* πλεονάζει ἴσως ὡς προσδιορισμὸς τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλὰ εἶναι ἡ μόνη συμπλήρωση πού φαίνεται δυνατὴ. Στὸ τέλος τοῦ στίχου ἀναμένονται οἱ λέξεις *ἕως ἂν* ἴσως ὁμοῦ τὸ *ἂν* παρελείφθη, παρὰ τὴν ἀναμενόμενη ἀντιστοιχία μὲ τὸ *ἐπειδὴ* τοῦ στ. 10 (πρβλ. Lejeune, *Observations* 72): Στ. 15: Ἀπὸ τὸν στίχο αὐτόν (τὸ ἀργότερο) παρατίθενται ὀνόματα, πιθανῶς προστατῶν καὶ μαρτύρων (πρβλ. τὴν προηγούμενη ἐπιγραφή) τὸ ὄνομα Ἰππότηας μαρτυρεῖται σὲ ἐπιγραφὲς τῆς Ἡράκλειας Μυγδονίας (ἀδημοσίευτη) καὶ τῆς Λητῆς (Ἀθηνᾶ 18 [1906] 35). Στ. 19: Ἄν ἀναγνωρίζοταν ἡ λέξη *γυνή* στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου, θὰ ἦταν ἡ πρώτη γνωστὴ περίπτωση γυναικάς μάρτυρος στὴν Μακεδονία.

Παρ' ὅλον ὅτι εἶναι ἄγνωστες οἱ συνθήκες εὐρέσεως τοῦ μνημείου δὲν θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὴν Βέροια. Πράγματι, ὁ ἱερεὺς Εὐβίотος ταυτίζεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μὲ τὸν πατέρα του Γλαυκία, "ἡγεμόνος" τῶν Βεροιαίων, γνωστοῦ ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Ἀντιγόνου Δώσωνος (ἀρ. 4, στ. 25). Ἐν τῇ αὐτῇ περιπτώσει, ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ἐπώνυμος τῆς πόλεως Εὐβίотος θὰ ἦταν ἀδελφὸς τῶν ἐπίσης ἱερέων τοῦ Ἀσκληπιοῦ Δημητρίου τοῦ Γλαυκίου καὶ Ἀπολλωνίδου τοῦ Γλαυκίου, γνωστῶν ἀντίστοιχα ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Ἀσκληπιείου τῆς Βέροιας (ἀρ. 16, ἀνωτέρω) καὶ τὴν ἄλλη ἐλληνιστικὴ ἀπελευθερωτικὴ πράξη (ἀρ. 45, ἀνωτέρω). Περίπτωση τριῶν ἀδελφῶν πού διετέλεσαν διαδοχικὰ ἱερεῖς τοῦ Ἀσκληπιοῦ μᾶς εἶναι γνωστὴ καὶ ἀπὸ τὰ Καλίνδεια (Hatzopoulos, *Institutions* II 84-85, ἀρ. 62, στ. 17-19), ὅπου οἱ Μενέλαος, Ἀντίγονος καὶ Ἀντιμένων Μενάνδρου διετέλεσαν ὁ ἕνας κατόπιν τοῦ ἄλλου ἱερεῖς τοῦ θεοῦ αὐτοῦ. Τὸ γενεαλογικὸ τους δένδρο διαμορφώνεται ὡς ἑξῆς:

Κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ πρόσωπα τῆς ἐπιγραφῆς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ταυτισθεῖ εἴτε ἐπειδὴ τὰ ὀνόματά τους δὲν μποροῦν νὰ ἀναγνωσθοῦν πλήρως εἴτε ἐπειδὴ εἶναι αὐτὰ πολὺ κοινά. Μοναδικό, ἀντιθέτως, φαίνεται τὸ τυπικὸ τῆς πράξεως, ὅποια ἀνάγνωση τοῦ ρήματος δηλωτικοῦ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἂν υἱοθετηθεῖ στὸν τρίτο στίχο. Μοναδικὴ ἐπίσης εἶναι ἡ πρόνοια γιὰ τὴν, ἐκτὸς τῆς ὑλικῆς, καὶ ἠθικὴ "ἀποκατάσταση" τοῦ

ἀπελευθερουμένου δούλου μὲ σύζυγο. Ἀνάλογος συνδυασμός ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς ἀποκαταστάσεως δούλου μαρτυρεῖται μόνον στὸν Ὅμηρο, ὅπου ὁ Εὐμαιὸς λέγει στὸν μεταμφιεσμένο Ὀδυσσεά ὅτι ὁ κύριός του, ἂν ἐπέστρεφε, καὶ κτήσιν ὅπασσεν /.../ οἶκον τε κλῆρον τε πολυμνήστην τε γυναῖκα (ξ 62-64) καί, ἀργότερα, ὁ ἴδιος Ὀδυσσεὺς ὑπόσχεται στὸν Εὐμαιο καὶ τὸν Φιλοίτιο ὅτι, ἂν νικήσῃ τοὺς μνηστήρες: ἄξομαι ἀμφοτέροις ἀλόχους καὶ κτήματ' ὀπάσσω / οἰκία τ' ἐγγὺς ἐμεῖο τετυγμένα (φ 214-15' πρβλ. Calderini, *Manomissione* 5). Πρόκειται, ὅπως καὶ ἡ ἀναγνώριση τῶν ὑπαρχόντων καὶ τῶν οἰκογενειῶν τῶν δούλων στὴν προηγούμενη ἐπιγραφή, γιὰ ἓνα χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἐπιβιώσεως τοῦ "ἥρωϊκοῦ" παρελθόντος στὴν νεωτερικὴ μορφή τῆς γραπτῆς καὶ "κοσμικῆς" ἀπελευθερωτικῆς πράξεως, συνδυασμὸς παλαιοῦ καὶ νέου, ποὺ μᾶς εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ ἄλλες πτυχές τῆς ἀρχαίας μακεδονικῆς κοινωνίας (πρβλ. Gauthier-Hatzopoulos, *Loi* 173-76).

Ἡ χρῆση πατρωνυμοῦ ἐπιθέτου ἀντὶ γενικῆς γιὰ τὴν δήλωση τῆς πατρότητος (*Ἀγελαεΐα*) ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Μακεδονία, ἀλλὰ ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἄλλην ἀδημοσίευτη ἐπιγραφή ἀπὸ τὴν Πυλαία Θεσσαλονίκης (πρβλ. *Ἐπιγραφές [Κατάλογος]* 67, ἀρ. 61). Τὰ δύο δὲ αὐτὰ παραδείγματα ἐπιβεβαιώνουν πανηγυρικὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ O. Hoffmann γιὰ τὴν συγγένεια τῶν μακεδονικῶν καὶ θεσσαλικῶν διαλέκτων.

Τὰ ὑπάρχοντα τὰ κείμενα εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὰ κινητὰ ἀγαθὰ ποὺ βρίσκονται στὴν κατοχή τοῦ Ἀμύντα (πρβλ. ἀρ. 45, ἀνωτέρω, στ. 8, 10, 23). Γιὰ λόγους ποὺ δὲν εἶναι σαφεῖς λόγω τῆς ἀποσπασματικότητος τοῦ κειμένου, διαφορετικὴ θὰ εἶναι ἡ τύχη τους ἐν ὅσῳ θὰ εἶναι ἐν ζῳῇ ὁ Παρμενίων καὶ ἡ γυναῖκα του καὶ διαφορετικὴ μετὰ τὸν θάνατό τους. Δὲν ἀποκλείεται αὐτοὶ νὰ εἶναι οἱ γονεῖς τοῦ ἀπελευθερωτοῦ, τὴν φροντίδα τῶν ὁποίων ἀποσκοπεῖ ἴσως νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ Ἀμύντα. Ἡ τύχη τοῦ Ἀμύντα μετὰ τὸν θάνατο τῶν δύο αὐτῶν προσώπων δηλωνόταν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα στὴν φράση ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν στ. 10. Εἶναι πιθανὸν ὅτι τὰ δικαιώματά του ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν, θὰ λάμβαναν τότε μονιμώτερο χαρακτήρα. Ἡ πράξη ἔκλεινε μὲ τὴν ἀναγραφὴ μαρτύρων ἴσως δὲ καὶ τῶν προστατῶν (πρβλ. ἀρ. 45, ἀνωτέρω). Μὲ κάποια βεβαιότητα διαβάζονται μόνον τρία, τὸ τελευταῖο μὲ τὸ πατρώνυμό του.

47. Μουσεῖο Βεροίας Λ 302. Βρέθηκε στὸν χωματόδρομο πρὸς τὸν "Κάτω Πράσινο Κῆπο", δίπλα στὸ κτῆμα Περσίδη.

Στήλη ἀπὸ μάρμαρο, ἀποκεκρουμένη στὸ ὀριζόντιο γεῖσο τῆς, ἐλλιπὲς κάτω καὶ ἀποξεσμένη κατὰ τὴν ἐνεπίγραφη ἐπιφάνειά τῆς. Διαστάσεις: 0,595x0,455x0,08. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,007.

Βιβλιογραφία: Ἰ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 326, ἀρ. 12, πίν. 336β (μόνον φωτογραφία).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. π.Χ. (·)

Ἡ συστηματικὴ ἀπόξεση τῆς στήλης ἐπιτρέπει μόνον τὴν ἀνάγνωση μεμονωμένων γραμμάτων. Μόνον ἡ ἀρχὴ τοῦ πρώτου στίχου μπορεῖ ἴσως νὰ συμπληρωθεῖ: Ἀγα[θῇ τύχη...]. Τὸ ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι στὴν ἴδια τοποθεσία ἔχουν ἀνευρεθεῖ τὸ μοναδικὸ ψήφισμα τῆς πόλεως (ἀρ. 2, ἀνωτέρω) καὶ ἡ μέχρι πρό τινος μοναδικὴ ἀπελευθερωτικὴ πράξη ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς (ἀρ. 45, ἀνωτέρω). Τὸ εἶδος τῆς στήλης καὶ τὰ ἐλάχιστα γράμματα ποὺ σώζονται εἶναι συμβατὰ τόσο μὲ τὸ ἓνα ὅσο καὶ μὲ τὸ ἄλλο εἶδος ἐπιγραφῆς. Καὶ τὰ τρία μνημεῖα πρέπει νὰ προέρχονται ἀπὸ τὸ ὅχι πολὺ ἀπομακρυσμένο ἱερὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τὸν ἐπιφανέστατον τόπον τῆς πόλεως.

48. Μουσείο Βεροίας Λ 400. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τοῦ ἱεροῦ, δεξιὰ καὶ ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν ἀγία τράπεζα τοῦ ναοῦ Παναγίας Δεξιᾶς. Τὸ 1970 ἀποκολλήθηκε καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἐλλιπὴς ἀριστερὰ καὶ ἄνω συνεπεία ἐπεξεργασίας κατὰ τὴν ἐπαναχρησιμοποίηση, ἀποκεκρουμένη δεξιὰ καὶ κατὰ τὴν κάτω ἀριστερὴ γωνία. Κάποτε ἔφερε ἐπίστεψη, ὑπόλειμμα τῆς ὁποίας εἶναι τὸ σήμερα σωζόμενο ἐγγράρακτο ἀργὸ κυμάτιο. Διαστάσεις: 0,28x0,31x0,08. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸ κυμάτιο.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 51 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 113-14, ἀρ. 25, *BullEpigr* 1946-1947, 136), Hatzopoulos, *Cultes* 63-65, πίν. 18. Πρβλ. C.B. Welles, *AJA* 51 (1947) 319, Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου - Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 25 (1970) *Χρονικά* 386, ἀρ. 5, πίν. 321δ, *BullEpigr* 1974, 332, Tataki, *Beroea* ἀρ. 96 καὶ σελ. 469-70.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ. (·)

[ε3:4 Ἀλε]ξάνδρα ἰέρια
[Δήμητρος] καὶ Κόρης Νίκη-
[ν ἀφίησι]ν ἀπελευθέραν
4 [εὐθύς:] μετὰ τὸν ἐμὸν
vac [θά]νατον. vac

Στ. 1: [Ἀλεξ]άνδρα Cormack. Οἱ εὐλογες ὅμως συμπληρώσεις ποὺ προτείνει ὁ πρῶτος ἐκδότης στοὺς ὑπόλοιπους στίχους συνεπάγονται χάσμα περισσοτέρων ἀπὸ τρία γράμματα στὸν πρῶτο. Τὸ πιθανώτερο εἶναι ὅτι ἡ Ἀλεξάνδρα, ὅπως οἱ περισσότερες ἰέρειες τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, εἶχε ρωμαϊκὴ πολιτεία καὶ ἐπομένως ὄνομα γένους πρὶν ἀπὸ τὸ ἐπώνυμό της (π.χ. Αἰλία, Ὡλία κλπ.). Στ. 2: [Μητρός] Cormack, [Δήμητρος] Hatzopoulos. Στ. 4-5: ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸ τρίτο στὸ πρῶτο πρόσωπο ἐκ πρώτης ὄψεως ἐκπλήσσει, ἀλλὰ εἶναι συνήθης σὲ ἀνάλογα κείμενα ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς Μητρός Θεῶν Αὐτόχθονος τῆς Λευκόπετρας.

Πρόκειται γιὰ τὴν μοναδικὴ ἐπιγραφικὴ μαρτυρία στὴν Βέροια τῆς λατρείας τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης, ποὺ βεβαιώνεται σὲ ἄλλες πόλεις τῆς Μακεδονίας καὶ ἰδιαίτερα στὴν Λητὴ (Hatzopoulos, *Cultes* 41-61). Ὅπως καὶ τόσες ἄλλες "μητρικὲς" καὶ "παρθενικὲς" θεότητες τῆς καθ'αυτὸ Μακεδονίας, ἡ Δήμητρα καὶ ἡ Κόρη στὴν Βέροια γίνονται ἐγγυήτριες ἀπελευθερώσεως δούλων, συνήθως μὲ τὴν μορφή δωρεᾶς τοὺς πρὸς αὐτές (Hatzopoulos, *Cultes* 113-19). Ἡ διατύπωση ἀφίημι ἀπελευθερον ἀπαντᾷ στὴν γειτονικὴ Θεσσαλία (*SEG* 26 [1976] 670 καὶ 689), εἶναι ὅμως μοναδικὴ στὴν Μακεδονία, ὅπου τὸ πλησιέστερο παράλληλο παρέχει ἐπιγραφή τῆς Σκύδρας (*SEG* 2 [1924] 396): ἀφίημι... ἱερόδουλον, (ὄρος ἰσοδύναμος μὲ τὸν ὄρο ἀπελευθέραν, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς τῆς Λευκόπετρας). Ἡ ἐπιγραφή αὐτὴ ἀποτελεῖ ἰσχυρὸ ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ὅτι καὶ τὰ ἄλλα ἀνάλογα κείμενα πράξεων, ὅπου δὲν μνημονεύεται ρητῶς ἀπελευθέρωση, ἀλλὰ χρησιμοποιοῦνται διατυπώσεις ἀναθηματικοῦ χαρακτήρος (ἀνατίθημι, δωροῦμαι, χαρίζομαι κλπ.) συνεπάγονται στὴν οὐσίᾳ τὴν (ἐνδεχομένως ὑπὸ ὄρους) ἀπελευθέρωση τοῦ δωρουμένου στὴν θεότητα δούλου.

49. Μουσείο Βεροίας Λ 189. Ἐπισημάνθηκε πρώτη φορὰ τὸ 1911 ἀπὸ τὸν Wace ἐντοιχισμένη "στὸ ἄνω μέρος τοῦ δυτικοῦ ἅκρου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Κηρύκου" καὶ Ἰουλίττης. Ἐκεῖ τὴν μελέτησε ὁ Avezou τὸ 1913, ὁ ὁποῖος ἔλαβε καὶ ἔκτυπο. Ἀργότερα ἀποτοιχίσθηκε καὶ μεταφέρθηκε στὴν Συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως, ὅπου μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack τὸ 1936, μετὰ δὲ τὸν τελευταῖο πόλεμο βρῆκε τὴν θέσιν τῆς στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ ὑπόλευκο χονδρόκοκκο μάρμαρο μὲ ἐγχάρακτη, ἐγγεγραμμένη αἰτωματικὴ ἐπίστυψη, ἀποκεκρουμένη ἐλαφρῶς κατὰ τὴν ἄνω ἀπόληξιν. Ἡ ἐνεπίγραφη ἐπιφάνεια εἶναι πολὺ διαβρωμένη, ἰδίως μετὰ τὸν στίχο 20. Διαστάσεις: 0,863x0,33x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,007-0,026. Διάστιχο: 0,002-0,017.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 39-40, ἀρ. 22, A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-12) 139-44, ἀρ. 2, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 6, J.M.R. Cormack, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) 196-98, ἀρ. 5, πίν. XXXIVa, E. Voutiras, *Tyche* 1 (1986) 227-34, εἰκ. 32 (ἀνάτυπο μὲ χειρόγραφες διορθώσεις τοῦ συγγραφέως) (*SEG* 36 [1986] 590). Πρβλ. Avezou, *Cahiers* 1913.4, ἀρ. 7, (ἀπόγραφα στ. 20-25 καὶ 31-32), P. Roussel, *REG* 27 (1914) 455, ἀρ. 2, Latte, *Recht* 102-103, G.G. Mateescu, *EphDac* 2 (1924) 228 (ἀπλή μνεία), I.I. Russu, *EphDac* 8 (1938) 179, Detschew, *Sprachreste* 45, J. Touratsoglou, *Pulprudeva* 2 (1976) 133 καὶ 136, ἀρ. 3(c), 142, εἰκ. 3c, Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 203, D. Feissel - M. Sève, *BCH* 112 (1988) 450-51, ἀρ. 3, Tataki, *Beroea* ἀρ. 221 καὶ σελ. 473, 475, *BullEpigr* 1988, 832, *BullEpigr* 1989, 440.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἰούνιος 181 μ.Χ.

- Ἀριάγνη Βάστου τὴν ὕ-
 πάρχουσιν αὐτῇ παιδί-
 σκην ὀνόματι Ἑλπίδα
 4 δῶρον ἔδωκεν θεᾷ
 Ἀγροτέρα Ἀρτέμιδι, <μη>
 μηθενὸς ἐτέρου αὐτῆς ἐ-
 ξουσίαν ἔχοντος μήτε ἀρ-
 8 χόντων μήτε βουλευτῶν, ὅ-
 πέταξεν δὲ καὶ τὴν ἐπιστολὴν
 τὴν δεδομένην αὐτῇ ὑπὸ τῶν
 ἀδελφῶν * Ἡρακλείδης Βά-
 12 στου καὶ Σύρος Βάστου Ἀριάγνη
 Βάστου τῇ κυρίᾳ ἀδελφῇ χαίριν
 ἡμεῖς, κυρία ἀδελφή, ἐν πολλοῖς
 σοι χάριν οἶδαμεν καὶ νῦν βουλο-
 16 μένης σου τινὰς τῶν ἰδίων θρε-
 πταρίων ἐλευθερῶσαι συνευαρεσ-
 στοῦμεν καὶ συνκατατιθέμεθα σὺ
 γὰρ τῶν ἰδίων ἐξουσίαν ἔχεις, καὶ
 20 γὰρ αὐτὴ αὐτὰ κοπιήσασα πεπόρικας
 οὐ παρ' ἄλλου τινὸς παραλαβοῦσα ἔαν
 καὶ ὡς πρεσβύτερα γυνὴ βούλει δα-
 νίσασθαι καὶ ὑποθέσθαι τι τῶν σῶν ἰς
 24 τὴν διεξαγωγὴν τοῦ γήρως, καὶ ἐν τού-
 τοις συνευαρεστοῦμεν, κυρία, μηδὲν τι
 τηλικούτον παρεχόμενοί σοι ὥς γὰρ
 προείπαμεν καὶ σὰ ἐστὶν καὶ σὺ αὐτὰ
 28 κεκοπίακας. Ἐγράψαμεν τὴν ἐπι(σ)το-
 λὴν σοι ἐν Βεροίᾳ ἔτους ΒΙC σε-
 βαστοῦ τοῦ καὶ ΗΚΤ,ν Περειτίου
 τετράδι διὰ χειρὸς Φλαυίου Ἀ-
 32 λυος διὰ τὸ μὴ αὐτοῦς ἡμᾶς ἐπίστα-

σθαι γράμματα. Ἐρῶσθαί σε εὐχόμε-
θα.ν Μάρτυρες Τίτος Αἴλιος Ἐπίκτη-
τος, Λούκιος Μάγνιος Οὐαλεριανό-
36 [ς], Σέξτος Ποπίλλιος Λυκῖνος.
Ἐγράφη ἡ στήλλη ἔτους BIC σεβαστοῦ,
vacat Πανήμου δευτέρα.

Ἀπὸ τὸν στίχο 20 κ.έ. ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λίθου ἔχει ὑποστεί σημαντική διάβρωση, τὸ δὲ πλῆθος τῶν δυσανάγνωστων γραμμάτων εἶναι τέτοιο ὥστε δὲν κρίθηκε σκόπιμη ἡ ὑπόστιξή τους. Στ. 5: Ὁ Woodward καὶ στήν συνέχεια ὁ Cormack διατηροῦν τὰ δύο τελευταῖα γράμματα θεωρώντας τα ὡς ἀνορθόδοξα συντεταγμένο τμήμα τῆς ἐκφράσεως *μη ἔχοντος μηθενός...* ὁ Voutiras, μᾶλλον ὀρθά, τὰ ὀβελίζει ὡς διττογραφία. Στ. 6: *μηθενός* Voutiras ἐκ παραδρομῆς διορθωμένης στὸ ἀνάτυπο. Στ. 7: *μ(ή)τε* Woodward. Στ. 8-9: *βουλευτῶν | ὑπέταξεν* Voutiras, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς. Στ. 10: *τῶ[ν]* Woodward. Στ. 12: Ἀριάγν[η] Woodward. Στ. 14: *πολλοῖ[ς]* Woodward, παρ' ὅλον ὅτι τὸ πανομοιότυπό του φέρει ΠΟΛΛΟΙC. Στ. 15: *[χ]άριν* Woodward. Στ. 16: *τινα σῶν* Woodward, *τινας τῶν* Edson - Cormack, Cormack, Voutiras, SEG. Στ. 17-18: *συνευαρεστοῦμεν* ὅλοι οἱ προηγούμενοι ἐκδότες, ΛΥΝΕΥΛΡΟC|ΕΤΟΥΜΕΝ Wace, CΥΝΕΥΑΡΕC|CΤΟΥΜΕΝ ὁ λίθος. Στ. 18: *συγκατατιθέμεθα* Voutiras, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς. Στ. 19: Ὁ Woodward μεταγράφει *[καί?]*, παρ' ὅλον ὅτι τὸ ἀπόγραφο τοῦ Wace φέρει ΚΑΙ. Στ. 20: *παρ' αὐτῇ* Woodward, *γάρ αὐτῇ* οἱ ὑπόλοιποι ἐκδότες ΒΟΠΗΛΟCΑΠ·ΠΟΙΚΔΕ Wace, *κοπιά[σ]ασα(?) [.....]* Woodward, ΚΟΠΙΑΦCΑΠΕΠΟΡΙΚΑC Avezou, *κοπιάσασα* περιοδικά Cormack, ΚΟΠΙΑCΟCΑ (πὺ μεταγράφει *κοπιάσ(α)σα*) *πεπόρικας* ὁ Voutiras καὶ τὸ SEG' στήν πραγματικότητα πρόκειται γιὰ κυκλωτερὴ φθορὰ τοῦ λίθου ἐπάνω ἀπὸ τὴν χάραξη τοῦ γράμματος ἄλφα. Στ. 21: *οὐ παρα[.....]ω[...][λ]α[...][ε][...]* Woodward, παρ' ὅλον ὅτι ὁ Wace εἶχε ἀντιγράψει: ΟΠΗΛΙΔΑΔΟΥΤΙ[.]Ο[.]ΠΛ' ἸΛΙCΟΥCΓΑ, Ι, ΟΥΠΗΛΙΔΟΥΤΙΝΟΕΠΑΡΑΛΑ-ΒΟΥCΑCΑΝ ὁ Avezou στὸ ἀπόγραφο του ἀπὸ τὸν λίθο καὶ ΟΥΠΑΡΑΛΛΟΥΤΙΝΟC ΠΑΡΑΛΑΒΟΥCΑCΑ στὸ ἀπόγραφο του ἀπὸ τὸ ἔκτυπο, *οὐ παρ' ἄ(λ)λου τινός παραλαβοῦσασα*, Cormack, ἐξηγώντας τὴν τελευταία λέξη ὡς ὁψιμο τύπο τῆς μετοχῆς *παραλαβοῦσα* σχηματισμένο κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ *κοπιάσασα*, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ G. Klaffenbach, *οὐ παρ' ἄλλου τινός παραλαβοῦσα* ἔαν Voutiras, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ H. Taueber, καὶ τὸ SEG' στὸν λίθο τὸ πρῶτο λάμβδα τῆς λέξεως ἄλλου ἔχει χαραχθεῖ ὡς ἄλφα. Στ. 22: ΓΥΝΗΟΥΛΕΙ Wace, γῶν ἡβούλον Woodward, ΓΥΝΗΒΟΥΛΕΙ Avezou, *γυνή βούλει*, ἀνεξάρτητα οἱ Cormack, Voutiras, SEG. Στ. 23: *τι[.....]νις (?)* Woodward, ΤΙΓΩΝ[.]ΝΙΟ Avezou, ΤΙΤΩΝ[.]ΝΙC Edson - Cormack, ΠΙΓΩΚ[?]ΝΙC Cormack, ὁ ὁποῖος προτείνει τὴν ἀνάγνωση *πρωκ' [ὦ]νῆς, τι τῶν ρ[ὦ]ν ἰς* Voutiras, SEG, ΤΙΤΩΝCΝΙC ὁ λίθος. Στ. 24: *παιδίον[ν] ἀρωγὴν* Woodward, ΠΑΙΔΙΟ=ΑΓΩΓΗΝ ὁ Avezou στὸ ἀπόγραφο ἀπὸ τὸν λίθο, ἀλλὰ ΤΗΝΔΙΕΞΑΓΩΓΗΝ στὸ ἀπόγραφο ἀπὸ τὸ ἔκτυπο, *παιδίον, ἀρωγὴν* Cormack, *τὴν διεξαγωγὴν* Voutiras, SEG. Στ. 24-25: *ὄν, το[ύ]τοις* Woodward, ΕΝΤΟΥ|ΤΟΙC Avezou, *καὶ ὄν το* Edson - Cormack, *ἐν το[ύ]τοις* Cormack, Voutiras, SEG. Στ. 25: *μηδενί* Woodward, *μηδέν τι* Edson - Cormack, Cormack, Voutiras, SEG. Στ. 26: *ὡς γάρ* Edson - Cormack καὶ ὁ Cormack, ὁ ὁποῖος σημειώνει ὡς ἐναλλακτικὴ ἀνάγνωση (*ὥσπερ ?*). Στ. 27: CY Wace, ἀλλὰ εὔ Woodward, σὺ Edson - Cormack, Cormack, Voutiras, SEG. Στ. 28-29: *ἐπιστολὴν* Woodward, ἀλλὰ ΕΠΙΤΟ|ΛΙΝ Wace, *ἐπιστολὴν* Cormack, Voutiras, SEG, ΕΠΙΤΟ|ΛΗΝ Edson - Cormack καὶ ὁ λίθος. Στ. 30: *Περετίου* Woodward, Cormack, *Περετίου[ν]* Edson - Cormack καὶ Voutiras, SEG, ΠΕΡΕΙΤΙΟ ὁ λίθος. Στ. 31-32: *Α[.....]ον* Woodward, ἀλλὰ Δ|ΛΥΟC Wace, Δ|ΛΥΟC Avezou μὲ τὴν παρατήρηση ὅτι πρόκειται μᾶλλον γιὰ τὴν γενικὴ τοῦ ὀνόματος Ἄλυσ, Ἄ[ρ]δνος Cormack καὶ Voutiras, Ἄ[λ]υος SEG' γιὰ τὸ ὄνομα Ἄλυσ πρβλ. N. Vulić, *Spomenik* 71 (1931) 343: Ἄλυσ Ἄλυσ. Στ. 32-33: *ἐπίστα[σ]θαί* Woodward, *ἐπίστασθαί* Edson - Cormack, Cormack, Voutiras. Στ. 33: *ἐρῶσθαι* Voutiras, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς. Στ. 34: Πίος Woodward, Edson - Cormack, Cormack, Τίτος Voutiras, SEG. Στ. 35-36: Οὐαλεριανός[ς] Woodward, Οὐαλεριανός Cormack, Voutiras, SEG. Στ. 37: *ἐγράψαμεν ταδί* Woodward, Edson - Cormack, ἀλλὰ ΕΓΓΡΑΨΕΝCΙΝΑΛΛΗ ὁ Wace, *ἐγράφη ἡ στήλλη* Cormack, SEG, *ἐγράφη ἡ στήλη* Voutiras, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς. Στ. 38: *δευτέρ[α]* Woodward, *δευτέρα* Cormack, Voutiras, SEG.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτῃ ἔχει ἐξαντλητικὰ σχολιασθεῖ στὶς ἐργασίες στὶς ὁποῖες παραπέμπει ἡ βιβλιογραφία. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ διατύπωση *δῶρον ἔδωκεν* τῆς καθ'αυτὸ πράξεως (στ. 4) ἀντιστοιχεῖ στὸ ρῆμα *ἐλευθερῶσαι* τῆς ἐπιστολῆς τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἀριάγνης (στ. 17), ἐπιβεβαιώνοντας ἔτσι τὴν ἐρμηνεία τῶν δωρεῶν δούλων πρὸς θεότητες

πὸν ὑποστηρίχθηκε ἤδη (ἄρ. 48, ἀνωτέρω). Ἡ λατρεία τῆς Ἀρτέμιδος Ἀγροτέρας εἶναι γνωστὴ καὶ ἀπὸ ἄλλην ἐπιγραφὴ τῆς Βέροιας (ἄρ. 109, κατωτέρω), καθὼς καὶ ἀπὸ ἐπιγραφῆς τῆς Ἑορδαίας (Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* ἄρ. 101), τῆς Σκύδρας (*SEG* 17 [1960] 317), τῆς Κύρρου (*SEG* 30 [1980] 554) καὶ τῆς Κασσανδρείας (Δήμιτσα, ἄρ. 780).

50. Μουσεῖο Βεροίας Λ 150. Ἄγνωστες συνθῆκες εὐρέσεως.

Κάτω ἀριστερὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,47x0,28x0,058. Ὑψος γραμμάτων: 0,016-0,028. Διάστιχο: 0,003-0,012. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ἐγχάρακτα κισσόφυλλο καὶ δελφίνι.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἄρ. 256.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

[.] Ι Ι Αὐρηλίας [δεῖνος]
 ἱερευεὺς [ύσης Ἀρτέμι]-
 δι Εἰλιθυί[α ἐσθηλογρά]-
 4 φησα καὶ ἐχ[αρισάμην τῇ]
 θεῷ ἀλοίπ[ητον].

Πρόκειται γιὰ τὴν μοναδικὴ μαρτυρία τῆς λατρείας τῆς Ἀρτέμιδος Εἰλειθυίας στὴν Βέροια, ἡ ὁποία ὅμως ἦταν διαδεδομένη καὶ στὴν Μακεδονία καθὼς προκύπτει καὶ ἀπὸ ἐπιγραφὴ τοῦ Δίου (Δ. Παντερμαλῆ, *Πρακτικά* Α' 275), (πρβλ. τὴν λατρεία τῆς Ἰσιδος Λοχίας [βλ. ἄρ. 36, ἀνωτέρω] καὶ αὐτὴν τῆς Ἀρτέμιδος Λοχίας πὸν μαρτυρεῖται τώρα στὴν περιοχὴ τῆς Κοζάνης [Γεωργίας Καραμήτρου-Μεντεσίδη, *ΑΔ* 47 (1992) *Χρονικά* 457]), ὅπως καὶ στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα. Ὁ ὅρος *στηλογραφῶ*, πὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν διατύπωση *ἐγράφη ἢ στήλη* τῆς προηγούμενης ἐπιγραφῆς εἶναι κοινότατος σὲ ἀνάλογα κείμενα. Ἀλοίπ[ητον] (= ἀλύπητον, πρβλ. ἄρ. 281, κατωτέρω: Ἀλοίπω = Ἀλύπω), παρουσιάζεται γιὰ πρώτη φορά σὲ ἀπελευθερωτικὴ πράξη δι' ἀναθέσεως στὴν Μακεδονία, ἀλλὰ εἶναι ἀσφαλῶς ἀναλόγου σημασίας μὲ τοὺς ὅρους *ἀνέπαφος* (ἀνέφαπτος), *ἀνεπηρέαστος*, *ἀνεπίληπτος*, *ἀνενόχλητος*, *ἀνύβριστος*, *ἀνέγκλητος*, *ἀνεπέγκλητος* κλπ. πὸν ἀπαντοῦν σὲ σχετικὰ κείμενα τῆς Μακεδονίας καὶ ἄλλων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀποβλέπουν στὴν ἀποτροπὴ τοῦ κινδύνου νέου ἀνδραποδισμοῦ τοῦ ἀπελευθέρου (πρβλ. Π.Μ. Νίγδελη, Γ. Σουρῆ, *Τεκμήρια* 2 [1996] 76-79).

51. Μουσεῖο Βεροίας Λ 97. Γιὰ τὶς συνθῆκες εὐρέσεως καὶ τὶς διαστάσεις τοῦ λίθου, βλ. ἄρ. 19, ἀνωτέρω.

Ὑψος γραμμάτων: 0,022-0,03. Διάστιχο: 0,008-0,01. Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι χαραγμένη κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ἄρ. 19.

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 145-47, ἄρ. 2, Edson - Cormack, *Notebook* ἄρ. 10 Α II. Πρβλ. M.N. Tod, *BSA* 23 (1918-19) 207, ἄρ. 16, Nock, *Conversion* 59, L. Robert, *RevPhil* 10 (1936) 141, σημ. 1 (= *OMS* II 1220), P. Lambrechts - P. Noyen, *La Nouvelle Clío* 6 (1954) 266, *SEG* 16 (1959) 393, Tataki, *Beroea* ἄρ. 762 καὶ σελ. 478, 491, Π. Χρυσοστόμου, *ΑΕΜΘ* 3 (1989) 103-104 καὶ εἰκ. 1 (γιὰ τὴν λατρεία τῆς Συρίας Παρθένου).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἰούνιος 240 μ.Χ.

Ἔτους ΑΟΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΖΠΤ Πα-
νήμου ΖΙ Κορνηλία Διονυσία ἔχου-
σα τέκνων δίκαιον ἐστηλογράφησα
4 τῇ θεῷ Συρία Παρθένω κοράσιόν μου ὁ-
νόματι Σωτηρίαν ὡς ἐτῶν τριάκοντα, οἰ-
κογενές.

Ἡ χάραξη σὲ στήλη τῆς ἀπελευθερωτικῆς αὐτῆς πράξεως ἐγίνε τὸν Ἰούνιο τοῦ 240 μ.Χ., ἡμέρα πανηγύρεως στὴν Βέροια, κατὰ τὴν ὁποίαν ἄρχισε ἡ τέλεση τριήμερων κυνηγεσίων, δηλαδὴ θηριομαχιῶν, καὶ μονομαχιῶν (βλ. ἀρ. 69, κατωτέρω). Εἶναι πιθανὸν ὅτι ἡ Κορνηλία Διονυσία προέβη στὴν ἀπελευθέρωση τῆς δούλης τῆς Σωτηρίας ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς. Ἡ ἀναθέτρια ἦταν Ρωμαία πολίτις, ἐπικαλεῖται δὲ τὸ *ius trium liberorum*, τὸ ὁποῖο ἀναγνωρίζει τὸ ρωμαϊκὸ δίκαιο, γιὰ νὰ προβεῖ μόνη τῆς, χωρὶς τὴν κηδεμονία κυρίου, στὴν ἀπελευθέρωση. Ἡ ὀργανιστικὴ λατρεία τῆς Συρίας Θεᾶς ἦταν ἰδιαίτερα δημοφιλὴς στὴν Μακεδονία κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὶς ἐπιγραφικὲς ὅσο καὶ τὶς φιλολογικὲς μαρτυρίες (βλ. Π. Χρυσσοτόμου, ὁ.ἀ. 103-17 καὶ M.B. Χατζόπουλου, *Ἑδεσσα* 128-32). Ἡ χρῆσις τοῦ ὀρου *κοράσιον* γιὰ γυναῖκα τριάντα ἐτῶν ἐκπλήσσει· οἱ δούλῃς αὐτῆς τῆς ἡλικίας χαρακτηρίζονται συνήθως ὡς *παιδίσκαί*. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Σωτηρία γεννήθηκε στὸν οἶκο τῆς κυρίας τῆς ἀπαλλάσσει τὴν Κορνηλία Διονυσία ἀπὸ τὴν ὑποχρέωση νὰ προσκομίσει τὴν *ωνήν*, δηλαδὴ τὸ συμβόλαιο ἀγορᾶς, πὺν διαφορετικὰ ἀποτελοῦσε τὸ ἀποδεικτικὸ στοιχεῖο τῶν δικαιωμάτων κυρίου ἐπὶ δούλου.

52. Μουσεῖο Βεροίας Λ 97. Γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως καὶ τὶς διαστάσεις τοῦ λίθου, βλ. ἀρ. 19, ἀνωτέρω.

Ἡ ἐπιγραφή στὴν ἀριστερὴ πλάγια ὄψη. Ἡ δεξιὰ ἀκμὴ αὐτῆς τῆς ὄψεως φέρει ἀποκρούσεις. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,023. Διάστιχο: 0,005-0,02.

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 147-48, ἀρ. 3, εἰκ. 3, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 10 B I. Πρβλ. M.N. Tod, *BSA* 23 (1918-19) 207, ἀρ. 18, Nock, *Conversion* 59, L. Robert, *RevPhil* 10 (1936) 141, σημ. 1 (= *OMS* II 1220), Καλλιπολίτου - Λαζαρίδου, *Ἐπιγραφαί* 12 (γιὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων), P. Lambrechts - P. Noyen, *La Nouvelle Clío* 6 (1954) 266, *SEG* 16 (1959) 393, Ἰ. Τουράτσογλου, *AAA* 4 (1971) 210 (γιὰ τὴν χρονολογία), *BullEpigr* 1972, 259, Tataki, *Beroea* ἀρ. 219 καὶ σελ. 478, Π. Χρυσσοτόμου, *AEMΘ* 3 (1989) 103-104 καὶ εἰκ. 2 (γιὰ τὴν λατρεία τῆς Συρίας Παρθένου).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Μάρτιος 262 μ.Χ.

[Ἔ]τους Γ ϚΣ σεβ(αστοῦ)
τοῦ καὶ ΘΥ Ξανδ[ι]-
κοῦ Ἀ· Ἀπία Παννυ-
4 χίς, ἔχουσα τέκνων
δίκαιον, ἐστηλογρ[ά]-
φησα τῇ θεῷ Συ-
ρία Παρθένω πα[ι]-
8 δάριον ὀνόμα-
τι Πάννυχον
ὡς ἐτῶν δέκα ΟΛΤΟ
τὸ γεννηθὲν ἐκ πα[ι]-
12 δίσκης μου Νυμφοδώ- [;].

Στ. 1: [Ἔ]τους Ὀρλάνδος, τὸ ταῦ ὅμως διακρίνεται στὸν λίθο. Στ. 1-2: Σεβ[ασ]τοῦ Ὀρλάνδος, ὁ ἐλεύθερος ὅμως χώρος καὶ ἴσως σύμβολο συντομογραφίας στὸ τέλος τοῦ πρώτου στίχου δὲν ἀφήνουν ἀμφιβολία ὅτι ἡ ὀρθὴ ἀνάγνωση εἶναι σεβ(αστοῦ), ὅπως τὸ εἶχαν ἤδη ἀντιληφθεῖ οἱ Edson - Cormack. Στ. 2: θεοῦ Ὀρλάνδος, ΘΥ λίθος, ποὺ ὁ Τουράτσογλου ὀρθῶς ἐρμήνευσε ὡς ἀριθμητικὴ ἔνδειξη καὶ ὄχι ὡς συντομογραφία τῆς λέξεως θεοῦ. Στ. 5-6: ἐστηλο[γράφ]ησα Ὀρλάνδος, στὸν λίθο διακρίνονται ἴχνη ἐνὸς γάμμα καὶ ρῶ σὲ συμπλήμα (;) πρόβλημα δημιουργεῖται, λόγῳ ἐλλείψεως χώρου, γιὰ τὴν θέση τοῦ ἄλφα. Στ. 6-7: Συ[ρ]ρία Ὀρλάνδος, Συ[ρί]α Edson - Cormack καὶ ὁ λίθος. Στ. 10: δεκαολτό (!) Ὀρλάνδος, στὸν λίθο μόνον ἡ λέξη δέκα ἦταν ὁρατὴ ἤδη ἀπὸ τὸ 1936. Στ. 11-12: τὸ ἄλφα τῆς λέξεως παιδίσκης δὲν ἦταν ὁρατό ἤδη ἀπὸ τὸ 1936. Στ. 12-13: Νυμφοδω[ρας] Ὀρλάνδος. Τὸ δέλτα καὶ τὸ ὠμέγα δὲν ἦσαν ὁρατά ἀπὸ τὸ 1936 πρόβλημα ἐπίσης δημιουργεῖ ἡ ἔλλειψη χώρου γιὰ τὴν χάραξη τῶν τριῶν τελευταίων γραμμῶν τῆς λέξεως στὸ τέλος τοῦ στίχου δὲν ἀποκλείεται νὰ ἦσαν χαραγμένα στὸ ἀποκεκρυμμένο σήμερα κυμάτιο.

Οἱ τεχνικοὶ ὅροι τοῦ κειμένου ἀπαντοῦν καὶ στὶς προηγούμενες ἐπιγραφές καὶ ἔχουν ἤδη σχολιασθεῖ ἐκεῖ. Ἄξιο προσοχῆς εἶναι τὸ ὄνομα τόσο τῆς ἀναθέτριας ὅσο καὶ τοῦ ἀπελευθερουμένου δούλου, ποὺ παραπέμπουν ἴσως στὴν ὀργιαστικὴ λατρεία τῆς Συρίας Θεᾶς καὶ ὑποδεικνύουν ὅτι ἡ ἀναθέτρια ἔτρεφε ἰδιαίτερο σεβασμὸ πρὸς αὐτὴν καὶ τῆς εἶχε ἴσως ἤδη ἀπὸ τὴν γέννησή της "τάξει" τὸν νεαρὸ δοῦλο. Παράλληλες περιπτώσεις εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴν Λευκὴ Πέτρα.

53. Παλαιὰ Μητρόπολη. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Ἰ. Παπάγγελο τὸ 1991, ἐντοιχισμένη στὸν νότιο ἐξωτερικὸ τοῖχο τοῦ ναοῦ.

Ἀρράβδωτος κίων, τοῦ ὁποῦ τοῦ ὁρατοῦ τμήμα φέρει ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω τέσσερες πράξεις ἀπελευθερώσεως δι' ἀναθέσεως καὶ τὸν πρώτο στίχο μιᾶς πέμπτης (βλ. ἀρ. 54-57, κατωτέρω). Ὑψος: 3,00' διάμετρος: 0,45. Ὑψος γραμμῶν: 0,01-0,03. Διάστιχο: 0,02-0,025.

Βιβλιογραφία: Hatzopoulos, *Cultes* 65-67, πίν. XIX-XX. Πρβλ. *BullEpigr* 1995, 414.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀπρίλιος 248 μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχῃ.
 Αἰλία Νεικόπο[λις]
 ἔχουσα τέκνω[ν δι]–
 4 καιον, ἐδωρησά[μην]
 θεῷ Διονύσῳ [Ἀγρίῳ (;), Ἐ]–
 ρικρύπτῳ, Ψευδ[άνορι]
 δοῦλον ὀνόματ[ι]
 8 Ἐπίκτητον ὡς ἐτῶν
 εἴκοσι ἕξ, ὃν ἡγοράκιν
 παρὰ Σερείου Ῥούφου,
 καθὼς τὸ προτεθὲν
 12 γραμμάτειον περιέχει,
 ἱερωμένου Ἰουλιανοῦ
 Δημητρίου, ἔτους ν ΘΟΣ
 σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΕῖΤ, Ἀρτεμειοῦ.

Στ. 8: εἴκοσι, ἕξ ὃν Hatzopoulos (*Cultes*), ἡ διόρθωση στὸ *BullEpigr*, καθ' ὑπόδειξιν τῆς Μαρίας Ζάχου-Κοντογιάννη.

Πλήρης σχολιασμὸς αὐτοῦ καὶ τῶν τριῶν ἐπομένων κειμένων γίνεται στὴν ἀναφερόμενη στὴν βιβλιογραφία μονογραφία. Τὸ γραμμάτειον ἦταν ἡ πινακίδα ἡ ὁποία περιεῖχε τὴν πράξη τῆς ἀπελευθερώσεως - ἀναθέσεως καὶ ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ παραμείνει ἐκτεθειμένη

(*προτεθέν*) στὸ ἱερὸ ἐπὶ ἓνα καθορισμένο χρονικὸ διάστημα. Ὁ ἱερεὺς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἐπιγραφὰς τῆς Λευκόπετρας τῶν ἐτῶν 238-240 μ.Χ. Μὲ τὶς ἀπελευθερώσεις δι' ἀναθέσεως στὸ ἱερὸ τοῦ Διονύσου σχετίζεται ἴσως καὶ ἐπιγραφὴ στήν Ἄνω Κώμη στήν Ἑλήμια (μαρτ. ιζ', ἀνωτέρω, 148/9 μ.Χ.· πρβλ. Tataki, *Beroea*, add. ἀρ. 592a), ποὺ ἀναφέρει τὴν ἀνάθεσιν στὸν Διόνυσον ἀνδριάντος κατοικοῦ τῆς Βεροίας ἀπὸ ἀπελευθερο καὶ κληρονόμο του.

54. Γιά τὴν παροῦσα θέση, τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως, τὴν περιγραφὴ καὶ τὶς διαστάσεις τοῦ μνημείου, βλ. ἀρ. 53, ἀνωτέρω.

Βιβλιογραφία: Hatzopoulos, *Cultes* 67-68, πίν. XXI. Πρβλ. *BullEpigr* 1995, 414.
Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἰούνιος 248 μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχῃ.
 Αὐρήλιος Ἀλέξανδρος, ὁ
 πρὶν Λυσιμάχου, Βεροιαῖος
 4 ἐδωρησάμην θεῷ Διονύ-
 σω (Ε)ρικρύπτῳ, Ψευδάνο-
 ρι κοράσιον ὀνόματι Ἀλεξάν-
 δραν ὡς ἐτῶν τεσσάρων, κα-
 8 θὼς τὸ προτεθέν γραμματέι-
 ον περιέχει, ἱερωμένον Ἰου-
 λιανοῦ Δημητρίου, ἔτους
 ΘΟΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ Ε ϚΤ,
 12 Πανήμου Ζ.
 Εὐτυχεῖτε.

Στ. 5: ΕΙΡΙΚΡΥΠΤΩ ὁ λίθος.

55. Γιά τὴν παροῦσα θέση, τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως, τὴν περιγραφὴ καὶ τὶς διαστάσεις τοῦ μνημείου, βλ. ἀρ. 53, ἀνωτέρω.

Βιβλιογραφία: Hatzopoulos, *Cultes* 68-70, πίν. XXI-XXII. Πρβλ. *BullEpigr* 1995, 414.
Φωτογραφία, ἔκτυπο.

264/5 μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχῃ.
 Ἀραβιανὸς
 Μᾶρκος ἐδω-
 4 ρήσατο θεῷ Διονύσῳ
 Ψευδάνορι σώματα οἱ-
 κογενῇ: κοράσιον ὀνόματι
 Ἀφροδίσιαν ὡς ἐτῶν ΚΒ
 8 καὶ αὐτῆς ἀδέλφια
 Ἀφροδείσιον ὡς ἐτῶν ΙΒ,
 Μελάνθιον ὡς ἐτῶν F,
 ἔτους F ϚΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ κ' ΒΙΥ,
 12 ἐπὶ ἱεροφάντου
 Μαρκίου Ἡρακλείδου
 μακεδονιάρχου.

Ὁ Μάρκιος Ἡρακλείδης ἦταν συγχρόνως τοπικὸς ἱερεὺς (ἱεροφάντης) τοῦ Διονύσου καὶ μακεδονιάρχης.

56. Γιὰ τὴν παροῦσα θέση, τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως καὶ τὴν περιγραφή τοῦ μνημείου, βλ. ἀρ. 53, ἄνωτέρω.

Βιβλιογραφία: Hatzopoulos, *Cultes* 70-71, πίν. XXII. Πρβλ. *BullEpigr* 1995, 414.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

264/5 μ.Χ. (;)

Ἀγαθῇ τύχῃ.
 Κάσσιο(ς) Σαλούστιος Ἀλκαῖος
 ἐδωρήσατο θεῷ Ἀγρί[ω] Διο-
 4 νύσω, Κρυπτῷ, Ψευδάνο-
 ρι κόραν ὀνόματι Κασσάν-
 δραν ὡς ἐτῶν ὀκ[τ]ὸ ὡς τὸ π[ρο]-
 τεθὲν πιττάκιον τ[ῆς]
 8 δωρεᾶς περιέχει.
 Εὐτυχεῖτε.

Στ. 2: KACCIOCAΛΛΟΥCTIOC ὁ λίθος.

Ὁ Κάσσιος Σαλλούστιος Ἀλκαῖος εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὸν ἐφηβικὸ κατάλογο (βλ. ἀρ. 137, κατωτέρω). Ἀξιοπαρατήρητος εἶναι ὁ διαλεκτικὸς τύπος κόραν, ποὺ ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἐπιτύμβιες ἐπιγραφές τῆς χώρας τῆς Ἑδεσσας (Anna Panayotou - P. Chrysostomou, *BCH* 117 [1993] 366-69, ἀρ. 4 [κόρας]) καὶ τῆς χώρας τῆς Θεσσαλονίκης (*Επιγραφές [Κατάλογος]* 67, ἀρ. 61 [κόρα]).

57. Γιὰ τὴν παροῦσα θέση, τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως καὶ τὴν περιγραφή τοῦ μνημείου, βλ. ἀρ. 53, ἄνωτέρω.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Β' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχῃ
 [-----]

Τιμητικές

58. Μουσείο Βεροίας Λ 145. *Αγνωστες συνθήκες εύρεσεως.

Δεξιό απόστημα βάσεως από έρυθρωπό μάρμαρο που φέρει αποκρούσεις. Διαστάσεις: 0,17x0,69x0,40. *Ύψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,02.

Βιβλιογραφία: *Αδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* άρ. 765 και σελ. 433.

Φωτογραφία, έκτυπο.

Τέλη 4ου - αρχές 3ου αϊ. π.Χ.

[Κόρραγον τοῦ δεῖνος τὸ]μ πατέρ[α]
[βασίλισσα Στρατονίκ]η ν Κορράγου.

Στ. 2: ή συμπλήρωση οφείλεται στην *Αργυρώ Τατάκη.

*Η Tataki, *Beroea* σελ. 433, υποστηρίζει με πειστικά επιχειρήματα ότι πρόκειται για την γυναίκα του *Αντιγόνου του Μονόφθαλμου, γεγονός που ενισχύει την άποψη ότι ή Βέροια ήταν τὸ λίκνο τῆς δυναστείας τῶν *Αντιγονιδῶν.

59. *Επισημάνθηκε για πρώτη φορά τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὴν εἴσοδο τοῦ *Ορτᾶ Τζαμοῦ, ὅπου μελετήθηκε καὶ ἀπὸ τὸν Wace τὸ 1911-1912 καὶ τὸν Plassart τὸ 1914. Τὸ 1936, ὅποτε τὴν ἀναζήτησαν οἱ Edson καὶ Cormack, δὲν ἀνευρέθη, ἀλλὰ ὅπως σημειώνουν, "it seems, however, highly probable that these inscriptions (δηλαδή ή πρὸς τιμὴν τοῦ Πίσωνος καὶ ή άρ. 62, κατωτέρω, τὴν ὁποῖαν συνεπεῖα συγχύσεως τοῦ Δήμιτσα ἀναζητοῦσαν στὸ *Ορτᾶ Τζαμί) also could be found if the refuse which clusters the exterior of Orta Cami could be removed and the sheds demolished". *Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη τῆς.

Βάση ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 1,10x0,20x0,50. *Ύψος γραμμάτων: 0,03 (Wace).

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 247, άρ. 33 καὶ σελ. 218-19 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* άρ. 58), Wace, *Τετράδια* I 5, άρ. 5 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-12] 164, άρ. 37), J.M.R. Cormack, *AJA* 48 (1944) 76-77 (Σαδικάκη, **Αρχοντες* Α' 110, άρ. 20). Πρβλ. Hatzfeld, *Trafiquants* 54-56, σημ. 5, Edson - Cormack, *Notebook* άρ. 29, Ch. Edson, *HSCP* 51 (1940) 131, *BullEpigr* 1944, 121, M.N. Tod, *JHS* 65 (1945) 84, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 5 (1961-63) 26 καὶ 1, Tataki, *Beroea* άρ. 666 καὶ σελ. 438.

57-55 π.Χ.

Λεύκιον Καλπόρνιον Πίσωνα
ἀνθύπατον Βεροιαῖοι καὶ οἱ ἐνκεκτημένοι
*Ρωμαῖοι τὸν ἐατῶν πάτρωνα.

Στ. 1: Καλπόρνιον ὄλοι ἐκτὸς Δήμιτσα πού γράφει καὶ μεταγράφει Καλπούρνιον Πίσωνα ὄλοι ἐκτὸς Δήμιτσα πού γράφει Πίσωνα, ἀλλὰ μεταγράφει Π[ε]ρίσωνα, ΠΙ[.]ΩΝΑ Wace. Στ. 2: ΒΕΡΟΙΑΟΙ Delacoulonche, Βεροιαῖοι Δήμιττας, Βεροιαῖοι Wace, Woodward, Cormack, Σαδικάκης. Στ. 3: *Ο Delacoulonche γράφει ΕΑ ΤΩΝ καὶ μεταγράφει ΕΑΥΤΩΝ, ὁ Δήμιττας γράφει καὶ μεταγράφει ἐαυτῶν, ἐατῶν Wace, Woodward, Cormack, Σαδικάκης.

Δέν υπάρχει αμφιβολία ότι πρόκειται για τὸν Λεύκιο Καλπούρνιο Πίσωνα Καισωνίνο, ὑπάτο τὸ 58 καὶ ἀνθύπατο Μακεδονίας ἀπὸ τὸ 57 ἕως τὸ 55 π.Χ., ἐναντίον τοῦ ὁποῦ ἐγράψε ὁ Κικέρων. Γιὰ τὴν δράση του στὴν Μακεδονία, βλ. Σαδικάκη, *Ἀρχοντες* Α' 103-21, ποὺ εἶναι διασκευὴ τοῦ παλαιότερου ἀρθροῦ του, "Ἡ ἐν Μακεδονίᾳ δρᾶσις τοῦ Πείσωνος (57-55 π.Χ.)", *Πλάτων* 18 (1966) 317-36, καθὼς καὶ ἀδημοσίευτη ἐπιγραφὴ ἀπὸ τὴν Ἀμφίπολη, ὅπου ὁ ἀνθύπατος τιμᾶται ὡς *πάτρων* καὶ *εὐεργέτης* τῆς πόλεως (βλ. Λαζαρίδη, *Ἀμφίπολις* 43). Γιὰ τὴν παρουσία Ῥωμαίων ἐπιχειρηματιῶν (*negotiatores*) στὴν Μακεδονία βλ. Ἀ.Δ. Ριζάκη, *Ἀρχαία Μακεδονία* IV (1986) 511-24 καὶ πιὸ πρόσφατα, Hatzopoulos - Loukopoulos, *Recherches* I 48, 52, 83 καὶ II, 347-57 καὶ Γ. Βελένη, *Τεκμήρια* 2 (1996) 8-15. Γιὰ τὸν τύπο *εατῶν* στὴν Μακεδονία, βλ. Hatzopoulos - Loukopoulos, *Recherches* I 85 K7, 101 K19 καὶ 102 K20, καὶ γενικά, Threatte, *Grammar* I 383-84.

60. Μουσεῖο Βεροίας Λ 104. "Τυχαῖο εὔρημα σὲ προαύλιο τῆς περιοχῆς τῶν Λαδόμυλων στὰ νότια τῆς Βέροιας", ποὺ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Τμῆμα ἐπενδύσεως μακρᾶς πλευρᾶς βάθρου ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἀποκεκρουμένο κατὰ τὴν ἐπίστεψη ἀριστερὰ καθὼς ἐπίσης καὶ κάτω δεξιὰ. Τὸ κυμάτιο τῆς βάσεως ἀφαιρέθηκε κατὰ τὴν δεύτερη χρῆση τοῦ μνημείου. Διαστάσεις: 0,965x1,31x0,385. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,05, στ. 2: 0,048, στ. 3: 0,045, στ. 4: 0,032, στ. 5-11: 0,025. Διάστιχο: στ. 1-3: 0,05, στ. 3-4: 0,08, στ. 4-5: 0,025, στ. 5-11: 0,015. Ἡ ἀρχικὴ μορφή καὶ οἱ διαστάσεις τοῦ μνημείου, παρὰ τίς ἀληθοφανεῖς προτάσεις τοῦ Ἰ. Τουράτσου, ποὺ στηρίζονται κατὰ κύριο λόγον στὴν διάταξη τοῦ κειμένου, παραμένουν ἀναγκαστικὰ ἀβέβαιες.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσου, *Ἀρχαία Μακεδονία* II (1977) 486-93, πίν. 42, σχ. 1-2 καὶ εἰκ. 3 (Σαδικάκη, *Ἀρχοντες* II, 51-54, *BullEpigr* 1978, 276, J.H. Oliver, *ZPE* 30 [1978] 150 [μὲ διορθώσεις], *SEG* 27 [1977] 263). Πρβλ. J. Touratsoglou, *ZPE* 34 (1979) 272, *BullEpigr* 1979, 258, M.B. Hatzopoulos, *Kongress B'* 149, ἀρ. 42, Tatakis, *Beroea* ἀρ. 879 καὶ σελ. 449-50.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

41-44 μ.Χ.

[-----] \ΩΝ θεῶν ἐγγόνωι · Βεροιαίων ἡ πόλις κ[αὶ ----]
[--- Π(οπλίου) Μεμνίου Ῥήγλου πρεσβευτοῦ Τιβερίου Κλαυδίου Καίσαρος
Σεβασ[τοῦ Γερμανικοῦ ---]
[--- καὶ ἀντιστρατήγου, δι' ἐπιμελητῶν Γ(αῖου) Ἰουλίου Θεοφίλου, Ἀρπάλου τοῦ
Ἀρπάλου vacat

- 4 [πολιταρ]χούντων
[τοῦ δεῖνος] τοῦ Καλλικράτους
[τοῦ δεῖνος] τοῦ Φιλοξένου
[τοῦ δεῖνος] τοῦ Ἀριστομάχου
8 [τοῦ δεῖνος] τοῦ Μενάνδρου
[τοῦ δεῖνος] τοῦ Διοσκουρίδου
[-----] Τ[ασοίτα] · τοῦ Ἀλκίμου
[ἀρχιτεκτονοῦντος Σ]τράτωνος τοῦ Θεοδότου.

Δεδομένης τῆς ἀδυναμίας ἐπακριβοῦς προσδιορισμοῦ τῆς ἀρχικῆς μορφῆς καὶ τῶν διαστάσεων τοῦ μνημείου καὶ ἐπομένως τοῦ ἀκριβοῦς ἀριθμοῦ τῶν ἐλλειπόντων γραμμάτων κάθε στίχου τῆς ἐπιγραφῆς, μόνον ἐνδεικτικὲς καὶ κατ' ἀνάγκην ὑποθετικὲς συμπληρώσεις μποροῦν νὰ προταθοῦν. Αὐτὸς εἶναι ἀσφαλῶς καὶ ὁ λόγος ποὺ τὸ *SEG* παραθέτει μόνον τὸ σωζόμενο κείμενο καὶ σχολιάζει τίς συμπληρώσεις στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα. Στ. 1: Αὐτ. *Τιβερῖωι Κλαυδῖωι Καίσ.* Σεβαστῶι *Γερμανικῶι ...* [ἄων] Τουράτσου, ὁ ὁποῖος προτείνει τὴν συμπλήρωση [συνν]ῶων. Οἱ Robert παρατηροῦν ὅτι ἡ συμπλήρωση [συνν]ῶων θεῶν δὲν ἔχει νόημα. [Τιβερῖωι Κλαυδῖωι Καίσαρι Σεβαστῶι Γερμανικῶι διδύ]μων ἀντιπροτείνει ὁ Oliver. Ὁ Τουράτσου στὴν σύντομη ἀπάντησή

του δὲν σχολιάζει τὴν διόρθωση ποὺ ἀφορᾷ στὰ ὀνόματα καὶ τοὺς τίτλους τοῦ αὐτοκράτορος, ἀλλὰ ἐπιμένει στὴν συμπλήρωση *συνν]άων*, τὴν ὁποία στηρίζει στὴν διαφορετικὴ γωνία χαράξεως τῆς λοξῆς γραμμῆς τῶν γραμμῶν Α καὶ Μ. Ἡ παρουσία τοῦ ὀνόματος τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου εἶναι βέβαιη, ἀλλὰ γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἤδη ἀναφέρθηκαν ὁ ἀκριβὴς προσδιορισμὸς τῆς μορφῆς τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν τίτλων τοῦ δὲν εἶναι δυνατός. Ἀσαφὴς παραμένει, ἐλλείπει ἄλλων παραδειγμάτων, καὶ ἡ συμπλήρωση τοῦ ἐπιθέτου τοῦ Αὐγούστου καὶ τῆς Λιβίας. Στ. 1-2: *ἡ πόλις κ[αὶ οἱ ἐγκεκτημέ]νοι Ῥωμαῖοι ...*] Τουράτσογλου, συμπλήρωση ποὺ δέχεται καὶ ὁ Oliver. Ἡ πρόταση αὐτὴ εἶναι πιθανή, καθὼς στηρίζεται σὲ σειρὰ ἀναλόγων περιπτώσεων ἀπὸ τὴν Μακεδονία καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Βέροια (πρβλ. ἀρ. 59, ἀνωτέρω), παραμένει ὡστόσο ἀβέβαιη ἡ ἀκριβὴς κατανομὴ τῶν λέξεων στοὺς δύο στίχους. Στ. 2: [... *διέποντος τὴν ἐπαρχίαν Π. Μεμίου* *Ῥήγλου πρεσ]βευτοῦ* Τουράτσογλου, Oliver. Τὸ ὄνομα τοῦ διοικητοῦ προκύπτει ἀπὸ τὸν τίτλο τοῦ ὡς πρεσβευτοῦ καὶ ἀντιστρατήγου σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν χρονολόγηση τῆς ἐπιγραφῆς στὴν βασιλεία τοῦ Κλαυδίου. Ἡ περιγραφή τῆς θέσεως τοῦ διοικητοῦ ὡς *διέποντος τὴν ἐπαρχίαν*, χωρὶς νὰ εἶναι βέβαιη, εἶναι πολὺ πιθανή, καθὼς στηρίζεται σὲ ἀνάλογο παράδειγμα ἀπὸ τὴν Μακεδονία (βλ. Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* ἀρ. 186, στ. 31-32' πρβλ. ἀρ. 61, κατωτέρω). Στ. 10: *ταμίον τῆς πόλεως* Τουράτσογλου, Oliver. Ἐξ ἴσου δυνατὴ εἶναι καὶ ἡ συμπλήρωση *ταμιεύοντος*, ἡ ὁποία ἐναρμονίζεται περισσότερο μὲ τὶς μετοχές ποὺ προηγούνται καὶ ἑπονται. Στ. 11: *ἀρχιτεκτονούντος* Τουράτσογλου, *ἀρχιτεκτονῶντος* Oliver, ἴσως ἀπὸ ἀβλεψία κατὰ τὴν ἀπάντηση Τουράτσογλου, καὶ τὸ *SEG*. Μεταξὺ τοῦ 3ου καὶ 4ου στίχου παρεμβάλλονται δύο γράμματα, στὸ ἄκρο ἀριστερὸ τοῦ λίθου ἓνα Δ καὶ στὸ ἄκρο δεξιὸ ἓνα Α. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὅπως μαρτυρεῖ καὶ ἡ διαφορετικὴ μορφή τῶν γραμμῶν, πρόκειται γιὰ "σημεῖα τεκτόνων" σχετιζόμενα μὲ τὴν διάταξη τῶν πλακῶν τῆς ἐπενδύσεως τοῦ βάθρου.

Ἡ χρονολόγηση τῆς ἐπιγραφῆς προκύπτει ἀπὸ τὸν συνδυασμὸ τοῦ χρόνου κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ Μακεδονία διετέλεσε ὑπὸ τὴν διοίκηση πρεσβευτοῦ τοῦ Σεβαστοῦ καὶ ἀντιστρατήγου (15-44 μ.Χ.) μὲ τὰ ἔτη βασιλείας τοῦ Κλαυδίου (41-54 μ.Χ.). Ἄλλο μακεδονικὸ μνημεῖο πρὸς τιμὴν τοῦ Κλαυδίου εἶναι γνωστὸ ἀπὸ ἐνεπίγραφη πλάκα πιθανότατα προερχόμενη ἀπὸ τὴν Πέλλα (Δήμητρα, *Μακεδονία* ἀρ. 366, σὲ συνδυασμὸ μὲ Ch. Edson, *Μνήμη Λαούρδα* 98-100). Ἡ συμμετοχὴ ρωμαϊκοῦ *conventus* σὲ ἀνάλογες ἐνέργειες μαρτυρεῖται ἀπὸ σειρὰ ἐπιγραφῶν προερχομένων, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 59, ἀνωτέρω), ἀπὸ σειρὰ μακεδονικῶν πόλεων (Ἐδεσσα, Στύβερρα, Ἰδομένη, Θεσσαλονίκη, Ἀκανθο, βλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 4 [1955-1960] 265-66, Ἰ. Τουράτσογλου, *Ἀρχαία Μακεδονία* II [1977] 489). Ὁ Πόπλιος Μέμμιος Ῥήγλος ὑπῆρξε δημοφιλὴς σὲ ὅλην τὴν Ἑλλάδα, εἰδικώτερα δὲ στὴν Μακεδονία τιμήθηκε ἐπίσης ἀπὸ τὴν ἀποικία τοῦ Δίου (Οἰκονόμου, *Ἐπιγραφαί* 30-31, ἀρ. 51) καὶ τὴν Ἰδομένη (*SEG* 19 [1963] 438, πρβλ. Σαδικάκη, *Ἀρχοντες* Β' 51-54). Ὁ Ἀρπαλος Ἀρπάλου, ὁ ὁποῖος ἐπιμελήθηκε τῆς ἰδρύσεως τοῦ μνημείου, εἶναι ἴσως ἀπόγονος τῆς γνωστῆς οἰκογένειας τῆς πόλεως (πρβλ. ἀρ. 2 καὶ 3, ἀνωτέρω). Γιὰ τὸν θεσμὸ καὶ τὸν ἀριθμὸ τῶν πολιταρχῶν, βλ. ἀρ. 103, κατωτέρω.

61. Μουσεῖο Βεροίας Λ 96. Ἐντοπίσθηκε τὸ 1898 ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου "στὴν Μητρόπολη, σ' ἓνα μικρὸ παρεκκλήσιο" (πρόκειται προφανῶς γιὰ τὸ ναῖδιο τῆς Ἀγίας Ἀννης πλησίον τῆς νέας μητροπόλεως τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου). Τὸ 1936 μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack καὶ μεταπολεμικῶς ἀπὸ τὸν Κανατσούλη "εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Ἀννης ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ ἐπὶ τοῦ δαπέδου καὶ πρὸ τῆς μεσαίας Πύλης". Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὴς ἀριστερὰ μὲ ἑπτὰ τυφλὲς ὁπὲς ἀπὸ δευτέρη χρήση. Διαστάσεις: 0,63x1,46x0,20. Ὑψος γραμμῶν: στ. 1: 0,06-0,07, στ. 2: 0,045-0,055, στ. 3: 0,05-0,06, στ. 4: 0,035-0,04, στ. 5: 0,045-0,055. Διάστιχο: 0,02-0,055.

Βιβλιογραφία: Μ. Ροστότσεφ, *IPAIK* 4 (1899) 167-70, ἀρ. 1 καὶ σελ. 179 (R. Cagnat - M. Besnier, *RA* 37 [1900] 489, ἀρ. 130, J.A.O. Larsen, *CP* 40 [1945] 67, σημ. 13, M. Feyel, *BCH* 70 [1946] 194-95, ἀρ. 3), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 52, J.A.O. Larsen, *CP* 44 (1949) 88-90 (βάσει ἀπογράφου τῶν Edson καὶ Cormack), Δ. Κανατσούλη, *Προσφορά εἰς Κυριακίδην* 294-304 (*SEG* 16 [1959] 391, Σαδικάκη, *Ἀρχοντες* Β', 59-61), Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 149, σημ. 4 (*SEG* 43 [1993] 383). Πρβλ. *BullEpigr* 1950, 131, *BullEpigr* 1955, 145, H.-G. Pflaum, *IEJ*

19 (1969) 227, ἀρ. 3 (σχετικὰ μὲ τὸν Λ. Βαίβιο Ὀνωράτο), J.M.R. Cormack, *Ἀρχαία Μακεδονία I* (1970) πίν. XXXIVβ (μόνον φωτογραφία), Tataki, Beroea ἀρ. 318.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

69-84 μ.Χ.

- [-----] *Μ]ακεδόνων τὸ Κοινὸν καὶ*
 [-----] *τ]ὴν ἐπαρχίαν Λ(ευκίου) Βαιβίου Ὀνωράτου*
 [-----] *τοῦ Ἀμύντα ἐκ τῶν ιδίων, ἱερω-*
 4 [-----] *συνεδρίου πρώτης μερίδος Ἀπελ-*
 [-----] *αῖρου τοῦ Κλέωνος, τετάρτης Ἀλε-*
 [-----].

Ἡ συζήτηση τῶν πιθανῶν συμπληρώσεων γίνεται στὰ σχόλια. Στ. 1: *[Μ]ακ[ε]δόνων* Ροστόβτσεφ, ἀν καὶ στὸ μεγαλογράμματο πανομοιότυπο τὸ ἔψιλον διακρίνεται στὸ βάθος τῆς ὀπῆς, καὶ γι' αὐτὸ ἀντιγράφεται ἐκτὸς ἀγκυλῶν ἀπὸ ὅλους τοὺς μετέπειτα ἐκδότες. Στ. 2: *Ὀνωράτου* Ροστόβτσεφ καὶ ὅλοι οἱ μετέπειτα ἐκδότες, *Ὀνωράτου* οἱ Edson - Cormack καὶ ὁ λίθος. Στ. 3: *[-]ου Ἀμύντα* Ροστόβτσεφ καὶ ὅλοι οἱ μετέπειτα ἐκδότες, *:ΟΥ* ὁ λίθος. Στ. 4: *Ἀπ[---]* Ροστόβτσεφ, *ΑΠΛ* Ροστόβτσεφ στὸ πανομοιότυπο, Cagnat - Besnier, Edson - Cormack, Larsen (1945), Feyel, *Ἀπελ-* Larsen (1949), Κανατσούλης, *SEG*, Σαδικάκης καὶ ὁ λίθος. Στ. 5, στὸ τέλος: *με-* Ροστόβτσεφ, παρ' ὅλον ὅτι στὸ πανομοιότυπο μεταγράφει *ΑΛΕ*, τὸν ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, Larsen (1945) καὶ Feyel, *Ἀλε-* Edson - Cormack, Larsen (1949), Κανατσούλης, *SEG*, Σαδικάκης καὶ ὁ λίθος.

Ὁ ἐνέπιγραφος λίθος ἀποτελοῦσε μέρος τῆς μαρμάρινης ἐπενδύσεως τῆς πρόσθιας μακρᾶς πλευρᾶς τιμητικοῦ βάθρου, τὸ ἀρχικὸ πλάτος τῆς ὁποίας θὰ ἦταν περίπου τριπλάσιο τοῦ σωζομένου. Στὸ ἑλλείπον ἀριστερὸν τμήμα τοῦ πρώτου στίχου εἶχε ἀναγραφεῖ τὸ ὄνομα τοῦ τιμωμένου αὐτοκράτορος. Δεδομένου ὅτι ὁ Λεύκιος Βαίβιος Ὀνωράτος ἐξελέγη ὑπάτος (consul suffectus) πρὸ τοῦ 85 μ.Χ. (Pflaum, Σαδικάκης) καὶ ὅτι ἡ θητεία του ὡς διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας πρέπει νὰ χρονολογεῖται πρὸ τῆς ἐκλογῆς του αὐτῆς, ὅταν ἦταν ἀκόμη *στρατηγικός* (praetorius), ὁ τιμώμενος αὐτοκράτωρ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ὁποίου διετέλεσε ἡγεμὼν θὰ μπορούσε νὰ εἶναι εἴτε ὁ Οὐεσπασιανός (69-79) εἴτε ὁ Τίτος (79-81) εἴτε ὁ Δομιτιανός (81-96). Μόνον ἡ πρωϊμώτερη μορφή τῶν γραμμάτων ἀπὸ ἐκείνην τῆς ἀναθέσεως στὸν Τίτο (βλ. ἀρ. 62, κατωτέρω) συνηγορεῖ ἰσως ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ τίτλου τοῦ Οὐεσπασιανοῦ στὸ ἑλλείπον τμήμα τοῦ στίχου. Στὸν δεῦτερο στίχο ἀναφερόταν ὁ ὀργανισμὸς ὁ ὁποῖος μαζὶ μὲ τὸ *Κοινόν* τιμοῦσε τὸν αὐτοκράτορα. Ὁ Feyel πρότεινε τὴν συμπλήρωση *οἱ σύνεδροι*, τὴν ὁποίαν ὀρθὰ ἀπορρίπτει ὁ Κανατσούλης μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν περίοδο, μετὰ τὴν κατάργηση τῆς πρωτογενοῦς ἐκκλησίας, τὸ *Κοινόν* καὶ οἱ *σύνεδροι* ἦσαν ταυτόσημοι ὅροι. Ἀλλὰ ἡ συμπλήρωση τὰ *συνέδρια τῶν μερίδων* ἢ ἀπλῶς *αἱ μερίδες*, πὺν προτείνει ὁ ἴδιος, πάσχουν ἐξ ἴσου, δεδομένου ὅτι οἱ μερίδες ἦσαν μέρη τοῦ Κοινοῦ καὶ ὄχι "αὐτοτελεῖς ὀργανώσεις ἄσχετοι πρὸς τὸ κοινόν", ὅτι συνέδρια μερίδων οὐδέποτε ὑπῆρξαν καὶ ὅτι οἱ μόνον γνωστοὶ σύνεδροι εἶναι οἱ σύνεδροι τοῦ Κοινοῦ (πρβλ. Hatzopoulos, *Institutions I* 351-59). Ὅπως ἤδη εἶχε προτείνει ὁ Ροστόβτσεφ, τὸ κενὸ πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ μὲ τὸ ὄνομα καὶ τοὺς τίτλους τῆς Βέροιας, τοὺς ὁποίους γνωρίζομε ἀπὸ λίγο μεταγενέστερες μαρτυρίες (βλ. ἀρ. 63 καὶ 117, κατωτέρω). Στὸν ἴδιο στίχο, τοῦ ὀνόματος τοῦ διοικητοῦ προηγεῖτο ὁ τίτλος του, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νὰ ἀποκατασταθεῖ βάσει ἄλλης μακεδονικῆς ἐπιγραφῆς (Ριζάκης - Τουράτσογλου, *EAM* ἀρ. 186, στ. 31-32: *τῷ διέποντι | τὴν ἐπαρχίαν ἡγεμόνι*) ὡς *[διέποντος τ]ὴν ἐπαρχίαν*. Στὸν τρίτο στίχο ἀκολουθοῦσε τὸ ὄνομα ἐνὸς προσώπου τοῦ ὁποίου δὲν σώζονται οἱ τίτλοι καὶ τοῦ ἱερέως (ἀρχιερέως) τοῦ Κοινοῦ (πὺν συνεχίζονταν στὸν τέταρτο στίχο). Σὲ παλαιότερη ἐργασία μας προτείναμε νὰ ἀναγνωρίσομε στὸ πρόσωπο αὐτὸ τὸν ἀγωνοθέτη καὶ γυμνασίαρχο τῶν ἀγώνων τοῦ Κοινοῦ (Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 149-50). Στὸν τέταρτο καὶ πέμπτο στίχο ἀκολουθοῦσαν τὰ ὀνόματα τῶν ἐπὶ κεφαλῇ τῶν μερίδων τῶν ὁποίων ὁ τίτλος ἔχει προταθεῖ νὰ συμπληρωθεῖ ποικιλοτρόπως: *προστατούντων*

Ροστόβτσεφ, *προστατών* Feyel, *ἀρχόντων* Gauthier - Hatzopoulos. Ὁ Διόδωρος (31.8.9) ἀποκαλεῖ τοὺς ἐπὶ κεφαλῇς τῶν μερίδων *ἀρχηγούς*. Δεδομένου ὅτι στὴν ἀναλόγου περιεχομένου ἐπιγραφή (ἀρ. 64, κατωτέρω), ἐμφανίζεται ἴσως ὁ ἐτυμολογικὰ συγγενὴς ὅρος *ἡγέτης*, θὰ ἦταν δυνατόν νὰ προταθεῖ ἡ συμπλήρωση *ἡγετῶν* ἢ ἄλλου παραγώγου τῆς ἴδιας ρίζας, ὅπως *ἡγουμένων* ἢ *ἀφηγουμένων* (πρβλ. Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 62-65). Ἔτσι, μὲ κάθε ἐπιφύλαξη, προτείνουμε τὸ ἐξῆς κείμενο: [Αὐτοκράτορα Καίσαρα Οὐεσπασιανόν (;) Σεβαστὸν Μ]ακεδόνων τὸ Κοινὸν καὶ | [Βεροιαίων ἢ μητρόπολις καὶ νεωκόρος, διέποντος τ]ὴν ἐπαρχίαν Λ(ουκίου) Βαιβίου Ὀνωράτου | [ἀγωνοθετοῦντος καὶ γυμνασι-αρχοῦντος τοῦ δεινός] τοῦ Ἀμύντα ἐκ τῶν ιδίων, ἱερῶ[[μένου τοῦ δεινός τοῦ δεινός, ἀρχόντων (ἢ ἡγετῶν ἢ ἡγουμένων ἢ ἀφηγουμένων) τοῦ] συνεδρίου: πρώτης μερίδος Ἀπελ[λ]α τοῦ δεινός, δευτέρας τοῦ δεινός τοῦ δεινός, τρίτης Σωτ]αίρου τοῦ Κλέωνος, τετάρτης Ἀλε[[ξάνδρου τοῦ δεινός]. Γιά τὸ Κοινὸ τῶν Μακεδόνων, βλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 27-102. Γιά τὴν ἱστορία τῶν μακεδονικῶν μερίδων, βλ. Hatzopoulos, *Institutions* I 228-60, 250-54 καὶ 346-59. Γιά τὴν προσωπογραφία καὶ τὰ ὀνόματα, βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 318, καὶ τὰ ἄλλα σχετικὰ λήμματα.

62. Βέροια, ναὸς Ἀγίας Ἄννης τῆς ὁδοῦ Ἡρας. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο δεξιὰ ἀπὸ τὴν δεξιὰ εἴσοδο τοῦ ἱεροῦ τοῦ ναοῦ, ὅπου καὶ μελετήθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack. Τὸ ἔκτυπο τὸ ὁποῖο ἔλαβαν φυλάσσεται στὸ Institute for Advanced Study. Μάταια τὴν ἀναζήτησε ὁ Cormack μετὰ τὸν πόλεμο· ὥστόσο βρίσκεται πάντοτε στὴν ἴδια θέση, κάτω ἀπὸ παχὺ στρώμα ἀσβεστοκονιάματος.

"Μαρμάρινος δόμος" (Edson - Cormack). Διαστάσεις: 0,505x0,67. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,06, στ. 2-3: 0,055. Διάστιχό: 0,03 (Edson - Cormack).

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 263, ἀρ. 71 καὶ σελ. 220 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 59), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 77.

Ἔκτυπο.

79-81 μ.Χ.

[Αὐτοκράτορι]
Τίτω Καίσα-
[ρ]ι θεοῦ Οὐεσπα[σι]-
4 [ανοῦ υἱῶ ἀ]ρχιερατεύοντος ΕΚ[---]

Στ. 2: *Κ(α)ίσα* Δήμιτσας. Στ. 4: *ἀρχιερατεύοντος* Delacoulonche, Δήμιτσας· τὴν ἐποχὴ πού οἱ Edson - Cormack μελέτησαν τὴν ἐπιγραφή τὸ πρῶτο γράμμα δὲν ἦταν πλέον ὁρατό.

Σὲ παλαιότερη ἐργασία (Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 149, σημ. 4) ἡ ἐπιγραφή αὐτὴ πρὸς τιμὴν τοῦ Τίτου ἀποδόθηκε ἐκ παραδρομῆς στὸν Οὐεσπασιανό.

63. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 πλαγιασμένη στὴν εἴσοδο τοῦ Ὀρτᾶ Τζαμιού, δεξιὰ τῷ εἰσερχομένῳ, μὲ τὸ ἀριστερό της ἡμισυ παραχωμένο στὸ δάπεδο. Ἐκεῖ τὴν μελέτησε ὁ Wace τὸ 1911-1912, τὴν εἶδε ὁ Avezou τὸ 1913 καὶ ὁ Plassart τὸ 1914, τὴν φωτογράφησε ὁ Drioux τὸ 1917 καὶ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936, οἱ ὁποῖοι κατόρθωσαν νὰ ἀναγνώσουν τὸ πλῆρες σχεδὸν κείμενο. Οἱ προσπάθειες τοῦ Cormack μετὰ τὸν πόλεμο νὰ τὴν ἐπανεύρει ἀπέβησαν ἄκαρπες, τὸ δὲ τζαμί εἶναι σήμερα ἐρειπωμένο.

Μαρμάρινη πλάκα με "ἄδρᾶ κατεργασμένο περιθώριο", ποὺ κατὰ τοὺς Edson καὶ Cormack "περιβάλλει τὴν λειασμένη, ἐνεπίγραφη ἐπιφάνεια. Πίσω ὄψη ἄδρᾶ κατεργασμένη". Οἱ διαστάσεις, κατὰ τοὺς ἴδιους, εἶναι: 1,16x0,84x0,195. Ὑψος γραμμάτων: 0,068 (πρῶτος στίχος) - 0,03 (οἱ ὑπόλοιποι). Διάστιχο: 0,02.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 252, ἀρ. 44 καὶ σελ. 221-25 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 55, Ἑθνικὸς Ὁδηγός 1 [1919] 12), Wace, *Τετράδια* I 4, ἀρ. 2, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 28 (J.M.R. Cormack, *JRS* 30 [1940] 50-52). Πρβλ. Avezou, *Cahiers* 1913.4, χωρὶς ἀριθμό, J.A.O. Larsen, *Survey* IV 453, *BullEpigr* 1944, 122, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 73, ἀρ. 3, J.M.R. Cormack, Ἀρχαία *Μακεδονία* I (1970) 198, ἀρ. 7, Tataki, *Beroea* ἀρ. 626 καὶ σελ. 448, 450.

98 μ.Χ.

Θεὸν Νέρουαν
ἢ Βεροιαίων πόλις
συντηρήσαντα αὐτῇ
4 τὰ τῆς μητροπόλεως
δίκαια, ἐπιδόντος τὴν δαπά-
[νην ἐ]κ τῶν ιδίων *Τιβερίου* Ἰουλίου
[...4]κράτους τοῦ ἀρχιερέως
8 [τῶν Σε]β[α]στῶν καὶ ἀγωνοθέ-
[του τ]οῦ Κοινοῦ Μακεδόνων.

Ἡ ἀνάγνωση τοῦ ἀριστεροῦ τμήματος τῆς ἐπιγραφῆς ποὺ ἐπέτυχαν οἱ Edson καὶ Cormack καθιστᾷ ἄνευ ἀντικειμένου τὴν παράθεση τῶν παλαιότερων συμπληρώσεων.

Ἡ μαρμάρινη πλάκα μετὰ τὴν ἐπιγραφή προέρχεται προφανῶς ἀπὸ βάση ἀγάλματος τοῦ Νέρουα, τὸ ὁποῖο ἰδρύθηκε ἀπὸ τοὺς Βεροιαίους μετὰ τὸν θάνατο τοῦ αὐτοκράτορος (25 Ἰανουαρίου 98), ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν χρῆση τῆς λέξεως *θεόν*, ὡς ἐνδειξὴ εὐγνωμοσύνης διότι τῆς διετήρησε τὸν τίτλο τῆς *μητροπόλεως*. Ἡ δαπάνη καλύφθηκε ἀπὸ τὸν τότε ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτη τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων *Τιβέριο* Ἰούλιο κράτη. Ἡ ὑπόθεση μᾶς εἶναι γνωστὴ καὶ ἀπὸ τὶς ἐπιγραφές πρὸς τιμὴν τοῦ Κοῖντου Ποπιλλίου Πύθωνος (βλ. ἀρ. 117 καὶ 118, κατωτέρω), διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἀρχιερεὺς αὐτὸς τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων τιμᾶται, μεταξὺ ἄλλων, διότι ἐπρέσβευσε ἐπιτυχῶς πρὸς τὸν Νέρουα ὥστε μόνη ἡ Βέροια νὰ ἔχει τὴν νεωκορία τῶν Σεβαστῶν καὶ τὸν τίτλο τῆς μητροπόλεως. Τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ποὺ διεκδίκησε ἀνεπιτυχῶς τότε τοὺς τίτλους τῆς Βέροιας δὲν παραδίδεται, ἀλλὰ ἦταν ἀσφαλῶς ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ ὁποία καὶ τελικῶς τοὺς ἀπέκτησε τὸν 3ο αἰ. μ.Χ. τὸ ἀργότερο. Γιά τὶς τέτοιου εἶδους διενέξεις μεταξὺ πόλεων κατὰ τὴν ρωμαϊοκρατία, βλ. L. Robert, *HSCP* 81 (1977) 1-39 (= *OMS* VI 211-49) καὶ Emmanuelle Collas-Heddeland, *REG* 108 (1995) 410-29.

64. Μουσεῖο Βεροίας Λ 140. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἀπότμημα ἐπενδύσεως βάθρου (:) ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἐλλιπὲς ἀριστερά, δεξιὰ καὶ κάτω καὶ ἀποκεκρουμένο ἄνω, συγκείμενο ἀπὸ τρία συγκολλημένα τεμάχια· ἐπιστέφεται μετὰ κυμάτιο καὶ ὀριζόντιο γεῖσο μετὰ σταγόνες (:). Διαστάσεις: 0,507x0,41x0,23. Ὑψος γραμμάτων: 0,033-0,047. Διάστιχο: 0,0155-0,026. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸ κυμάτιο.

Βιβλιογραφία: Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 256, βάσει ἀναγνώσεως τοῦ Ἰ. Τουράτσογλου. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

102-117 μ.Χ.

[Αὐτοκράτορι Καίσαρι Νέρουα Τραϊανῶ Σεβαστῶ Γερ[μανικῶ, Δακικῶ ----]
 [--- Μακεδόνων τὸ Κοινὸν -----] ΕΤΩΝ Φουλκιν[ίου τοῦ δεῖνος πρώτης]
 [μερίδος, δεῖνος δε]υτέρας, ν Εἰσιδῶρ[ου τοῦ δεῖνος τρίτης,]
 4 [τοῦ δεῖνος τετάρτης, τα]μίου τῶν συνέ[δρων -----]

Ἡ Ἀδάμ-Βελένη σημειώνει ἕναν στίχο πρὶν ἀπὸ τὸν στ. 1, ὅπου διακρίνονται οἱ λέξεις κατὰ τὸ δόξαν' πρόκειται προφανῶς περὶ παραδρομῆς: ἡ φράση ἀνήκει στὴν προτεινόμενη ἀπὸ τὸν Ἰ. Τουράτσογλου συμπλήρωση καὶ δεν εἶναι ὁρατὴ στὸ λίθο. Στ. 1: [τῶ σεβαστῶ Σ[υνεδρίῳ] Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 2: [---] ΕΤΩΝ Φουλκιν[ιος] Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3: [πρεσβ]υτέρας εἰς δῶρ[ον] Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 4: συνέ[δρων] Ἀδάμ-Βελένη.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Τραϊανοῦ γιὰ τὴν Μακεδονία γνωρίζομε ἰδίως ἀπὸ τὰ μιλιάρια τῆς Ἐγνατίας Ὁδοῦ, ποὺ μαρτυροῦν τὴν ἐπισκευὴ τῆς μεγάλης αὐτῆς ὁδικῆς ἀρτηρίας ἐπὶ τῆς βασιλείας του (βλ. P. Collart, *BCH* 59 [1935] 395-415). Τὸ ὄνομα γένους Φουλκίνιος εἶναι γνωστὸ καὶ ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη καὶ τοὺς Στόβους, ἀλλὰ ἀπαντᾷ ἰδίως στὴν Βέροια (Tatakis, *Beroea* ἀρ. 1334-38 καὶ 442, σημ. 172 καὶ *SEG* 39 [1989] 635). Ἡ συμπλήρωση τῆς προηγούμενης τοῦ ὀνόματος λέξεως εἶναι δύσκολη, τόσο μᾶλλον ποὺ δὲν εἶναι σαφές, ἐὰν τὸ πρῶτο σωζόμενο γράμμα τοῦ δευτέρου στίχου εἶναι τρισκελές σίγμα ἢ –καὶ πιθανότατα– ἔψιλον χωρὶς τὴν μεσαία ὀριζόντια κεραία. Ἡ παρουσία τῆς λέξεως [δε]υτέρας ἀκολουθοῦμενη ἀπὸ ἀνθρωπωνύμιο στὸν τρίτο στίχο προδίδει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κείμενο ἀνάλογο μὲ ἐκεῖνο τῆς ἐπιγραφῆς (βλ. ἀρ. 61, ἀνωτέρω), ποὺ ἀπαριθμεῖ τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν τεσσάρων μερίδων. Στὴν περίπτωση αὐτῇ [---] ΕΤΩΝ θὰ ἦταν ἡ γενικὴ πληθυντικὸ τοῦ ἀξιώματος τῶν τεσσάρων αὐτῶν ἀνδρῶν, δηλαδὴ ἐνὸς ὀνόματος εἰς -έτης, τοῦ ὁποῖου ἡ συμπλήρωση δὲν εἶναι προφανής. Ἡ συναφέστερη ἀπὸ ἐννοιολογικῆς ἀπόψεως λέξη, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἀνήκει στὸ σὺνηθες πολιτικὸ λεξιλόγιο, εἶναι ἡ γέτης. Πράγματι δὲ ὁ Διόδωρος (31.8.9) χρησιμοποιεῖ τὸν συγγενῆ ἐτυμολογικὸ ὄρο ἀρχηγοί γιὰ νὰ δηλώσει τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μερίδων (βλ. ἀρ. 61, ἀνωτέρω).

65. Μουσεῖο Βεροίας Λ 146. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1964 κατὰ τὴν διάρκεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς στὸ οἰκόπεδο τῶν ἀδελφῶν Καραντουμάνη, ὁδὸς Ἑλ. Βενιζέλου 13.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,365x0,63x0,12. Ὑψος γραμμάτων: 0,0315-0,036. Διάστιχο: 0,018-0,02.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Γιὰ τὶς συνθηκὲς τῆς ἀνασκαφῆς βλ. Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 20 (1965) *Χρονικά* 425.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

138-161 μ.Χ.

[Αὐτοκράτορα Καίσαρα]
 [θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱόν]
 [θεοῦ Τραϊανοῦ Παρ]–
 [θικο]ῦ ἔγγον[ον]
 [Τ(ίτον) Αἰλίον Ἀδ[ριανόν]
 [Ἀντ]ωνεῖνον Σ[εβασ]–
 4 [τόν] Εὐσεβῆ, ἀρχιε[ρέα]
 [μέγιστ]ον, δημαρχι–
 [κῆς ἐξουσίας τὸ ..]
 [ὑπατον τὸ .., -----]

66. Μουσείο Βεροίας Λ 531. Κατά την κατεδάφιση τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Βαρβάρας βρέθηκε ἐντοιχισμένη σὸ δάπεδο καὶ μεταφέρθηκε σὸ μουσεῖο τὸ 1973.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, προφανῶς ἐπένδυση βάρθρου, μὲ προβαλλόμενη ταινία ἄνω καὶ κυμάτιο κάτω, ἐλλιπὴς ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ καὶ ἀποκεκρουμένη ἄνω καὶ κάτω, πιθανῶς κατὰ τὴν δευτέρη χρήση. Διαστάσεις: 0,81x1,20x0,08. Ὑψος γραμμάτων: 0,055-0,09. Διάστιχο: 0,025. Ἡ ἐπιγραφή σὲ δύο στῆλες μὲ ἐνδιάμεσο κενό.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, ΑΔ 29 (1973-74) *Χρονικά* 706.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

198-210 μ.Χ.

Στήλη Α

[Αὐτοκράτορα Καίσαρα Λ(ούκιον) Σεπτίμ]ιον Σεουήρον εὐσεβῆ
[Περτίνακα Σεβαστόν, Ἀραβικόν, Ἀδια]βηνικόν, Παρθικόν μέ-
[γιστον, εὐτυχῇ, ἀρχιερέα μέγιστον,]

4 [Βεροιαίων ἡ μητρόπολις καὶ νεω]κόρος.

Στήλη Β

Ἰουλίαν [Δόμναν Σεβαστήν, Λ(ουκίου) Σεπτιμίου Σεουήρου εὐσεβοῦς]
Περτίνα[κος Σεβαστοῦ, Ἀραβικοῦ, Ἀδιαβηνικοῦ, Παρθικοῦ]
μεγίστ[ου, εὐτυχοῦς, ἀρχιερέως μεγίστου γυναῖκα, μητέρα]

4 στρατοπ[έδων, Βεροιαίων ἡ μητρόπολις καὶ νεωκόρος].

Ἡ τιμητικὴ αὐτὴ ἐπιγραφή στὸν Σεπτίμιο Σεβήρο καὶ τὴν γυναῖκα του Ἰουλία Δόμνα χρονολογεῖται μεταξὺ τοῦ 198, ὅποτε ὁ αὐτοκράτωρ ἔλαβε τὸν τίτλο τοῦ Παρθικοῦ μεγίστου, καὶ τοῦ 210, ὅποτε ἔλαβε ἐκεῖνον τοῦ Βρεττανικοῦ μεγίστου. Στὴν ἴδια περίοδο τοποθετοῦνται καὶ οἱ ἄλλες ἐπιγραφικὲς μαρτυρίες γιὰ τὸν αὐτοκράτορα αὐτὸν στὴν Μακεδονία καὶ τίς ὁποῖες ἔχει συγκεντρώσει καὶ ἐρμηνεύσει ἡ Fanoula Papazoglou, BCH 85 (1961) 162-75. Σὲ αὐτὲς θὰ πρέπει νὰ προστεθεῖ ἓνα μιλιάριο τῶν Ἀλλανταίων (Gounaropoulou - Hatzopoulos, *Milliaires* 54-61) καὶ ἓνα μιλιάριο τῆς Ἀμφιπόλεως (Μ. Ὅτατζη, *Μνήμη Ἀνδρόνικου* 187-90), ποὺ χρονολογοῦνται κατὰ τὴν ἴδια περίοδο. Ὅπως ὀρθὰ κατὰ τὴν γνώμη μας ὑποστήριξε ἡ Παπάζογλου, τὰ ἐπιγραφικὰ αὐτὰ τεκμήρια σχετίζονται μὲ τὴν ἐπιστροφή τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου ἀπὸ τὴν ἐκστρατεία του στὴν Ἀνατολή, ἀσχέτως ἂν τελικὰ διῆλθε ἢ ὄχι ἀπὸ τὴν Μακεδονία (πρβλ. G. Mihailov, *Acta Antiqua Philippopolitana* [1963] 126). Γιὰ μία ἀκόμη ἐπιγραφικὴ μαρτυρία τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου στὴν Βέροια, βλ. ἀρ. 67, κατωτέρω. *Μήτηρ στρατοπέδων* εἶναι ἡ ἐλληνικὴ ἀπόδοση τοῦ λατινικοῦ τίτλου *mater castrorum*, ποὺ εἶχε ἀποδοθεῖ στὴν Ἰουλία Δόμνα. Ἡ Βέροια ἔλαβε τὴν νεωκορία τῶν Σεβαστῶν, δηλαδὴ τὸ δικαίωμα νὰ ἰδρύσει ναὸ τῶν αὐτοκρατόρων ἤδη πρὸ τῆς βασιλείας τοῦ Νέρβα (96-98). Ἐπὶ Ἐλαγαβάλου (218-222) τῆς παραχωρήθηκε καὶ δευτέρη νεωκορία, ἡ ὁποία ὅμως ἀκυρώθηκε ἀπὸ τὸν Σεβήρο Ἀλέξανδρο, ἀλλὰ ἀποκαταστάθηκε ὀριστικὰ ἀπὸ τὸν Γορδιανὸ Γ' (238-244) (βλ. Gaebler, *Münzen* 22, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 40-41).

67. Μουσείο Βεροίας Λ 647. Βρέθηκε τὸ 1977 σὸ οἰκόπεδο Μουσιιάδη, ὁδὸς Μούμογλου καὶ Ἐδέσσης (Ο.Τ. 225).

Μαρμάρινη πλάκα συγκείμενη ἀπὸ τρία συναρμόζοντα καὶ συγκολλημένα ἀποτμήματα, ἀποκεκρουμένη ἄνω, κάτω καὶ δεξιὰ, ἀλλὰ καὶ τὸ διατηρούμενο εὐθύγραμμο ἀριστερὸ πέρας εἶναι προῖον δευτέρας χρήσεως. Διαστάσεις: 0,238x0,13x0,013. Ὑψος γραμμάτων: 0,025. Διάστιχο: 0,01.

Βιβλιογραφία: Π.Α. Πάντου, *ΑΔ* 32 (1977) *Χρονικά* 227, πίν. 136α (SEG 34 [1984] 612).
Πρβλ. *BullEpigr* 1987, 658.
Φωτογραφία, ἔκτυπο.

209-212 μ.Χ.

---'Αδιαβηνικοῦ Πα]ρθικ[οῦ μεγίστου, ---
----- ἀρχ]ιερέ[ως μεγίστου, ---
δημαρχικῆς ἐξουσί]ας τ[ὸ ---, αὐτοκράτορος
4 τὸ -----]ον, ὑ[πάτου τὸ τρίτον, ---
Μ(άρκου) Αὐρηλίου Ἀντων]είνου Α[ὐγούστου ---
----- τοῦ μεγίστου] καὶ (Θ)ειο[τάτου Αὐτοκράτορος
Καίσαρος Σεπτιμίου] Σενήρο[υ Γέτα ---

Ὁ Πάντος δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ ἀκέραιο ἀριστερὸ τμήμα τῆς πλάκας προέκυψε ἀπὸ δεύτερη χρήση καὶ κατὰ συνέπειαν θεωρεῖ ὅτι τὸ ἀπόσπασμα ἀντιστοιχεῖ στὸ ἀριστερὸ τμήμα τῆς ἐπιγραφῆς καὶ συμπληρώνει ἀνάλογα. Ὅπως δὴ ποτε, τὸ πέρασ τῶν στίχων παραμένει ἄγνωστο καὶ ἡ προτεινόμενη διάταξη εἶναι ἀπλῶς ἐνδεικτική. Στ. 2: *ἱερ[έως]* Πάντος, SEG. Στ. 3: *ίας [τὸ]* Πάντος, SEG. Στ. 6: ΟΕΙΟ ὁ λίθος.

Στὰ σπαράγματα αὐτὰ ἀναγνωρίζονται τὰ ὀνόματα καὶ οἱ τίτλοι τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου, τοῦ Καρακάλλα καὶ τοῦ Γέτα. Γιά τὴν χρήση τοῦ ὀρου *Αὐγουστος* ἀντὶ *Σεβαστός* ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Σεβήρων καὶ ἐξῆς, βλ. Mason, *Greek Terms* 12 καὶ, εἰδικὰ γιὰ τὸν Καρακάλλα, *IGBul*g III 1, 1074, III 2, 1559-1560, *IG* VII 2500, *TAM* IV1, 27.

68. Μουσεῖο Βεροίας Λ 234. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1968, κατὰ τὴν διενέργεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς στὸ οἰκόπεδο Στ. Δέτσκα, ὁδὸς Πίνδου 10 (Ο.Τ. 197), ἐντοιχισμένη σὲ δεύτερη χρήση στὸν πυθμένα ἀρχαίας περιστυλῆς δεξαμενῆς ποῦ ἀνῆκε σὲ μνημειῶδες κτήριο.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,74x1,22x0,008. Ὑψος γραμμάτων: 0,002. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐπὶ κλήση στὴν Ἀγαθὴ Τύχη, περιβάλλεται ἀπὸ κυμάτιο πλάτους 0,05 σὲ σχῆμα κεφαλαίου ἑλληνικοῦ Π.

Βιβλιογραφία: Ἱ. Τουράτσογλου, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) 281-85, πίν. LXXVII, (*AnnEp* 1971, 430, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 13 [1973] 26-27). Πρβλ. Ἀγγελικῆς Ἀνδρειωμένου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 316-17 (μὲ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως), *BullEpigr* 1971, 400 (μὲ λεπτομερῆ σχολιασμό), G. Mihailov, *Epigraphica* 41 (1979) 34-35, σημ. 19, Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 204, Tataki, *Beroea* ἀρ. 984 καὶ σελ. 459, A.M. Gowing *CP* 85 (1990) 49-54 (γιὰ τὸ πλήρες ὄνομα τοῦ Κασσίου Δίωνος), Π.Μ. Νίγδελ, *Τεκμήρια* 2 (1996) 63, σημ. 24 (γιὰ τὴν ἡμερομηνία).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἰούνιος 229 μ.Χ.

Ἀγαθῇ Τύχῃ.

Ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ με-
γίστου καὶ θειοτάτου καὶ ἀηττήτου κυρίου ἡμῶν Αὐτοκράτορος Καίσα-
4 ρος Μ(άρκου) Αὐρηλίου Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου] εὐσεβοῦς, εὐτυχοῦς, Σεβαστοῦ,
ἀρ-
χιερέως μεγίστου, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ὄγδοον, ὑπάτου τὸ Γ, πατὴρ πατρι-
δος, καὶ ὑπὲρ τῆς ἱερωτάτης μητρὸς αὐτοῦ [Ιουλίαν Μαμαίαν] Σεβαστῆς καὶ ὑ-

πέρ τοῦ σύμπαντος θείου οἴκου αὐτῶν καὶ ἱερᾶς συνκλήτου καὶ τῶν δια-
 8 σημοτάτων ἐπάρχων καὶ ἱερῶν στρατευμάτων καὶ δήμου τοῦ Ρωμαί-
 ων, Οὐαλεριανὸς Φιλόξενος ὁ μακεδονiάρχης καὶ ἀρχιερεὺς τοῦ Σε-
 βαστοῦ καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξαν-
 δρείου καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Οὐαλεριανὴ Ἀμμία ἡ ἀρχιέρεια τῆς Σεβαστῆς
 12 ἐπιτελέσουσιν ἐν τῇ λαμπροτάτῃ μητροπόλει τῆς Μακεδονί-
 ας Βεροιαίων πόλει κυνηγεσίων καὶ μονομαχιῶν ἡμέρας
 τρεῖς. Ἀρξονται δὲ τῶν φιλοτιμιῶν τῇ πρὸ Ζ Καλ(ανδῶν) Ἰουλίων,
 Αὐτοκράτορι Καίσαρι Μ(άρκῳ) Αὐρηλίῳ Σεου(ή)ρῳ [Ἀλεξάνδρῳ] εὐσεβεῖ, εὐ-
 16 τυχεῖ, Σεβαστῷ τὸ Γ καὶ Κλ(αυδίῳ) Κασσίῳ Δίῳ τὸ Β ὑπάτοις, ἐλλήνι-
 κῇ δὲ ἔτους ΞΞ σεβαστοῦ τοῦ καὶ FOT, Πανήμου EI.
 vacat Εὐτυχεῖτε. vacat

Στ. 4: τὸ ὄνομα Ἀλεξάνδρου ἔχει ἀποξεσθεῖ. Στ. 6: τὸ ὄνομα Ἰουλίας Μαμαίας ἔχει ἀποξεσθεῖ.
 Στ. 15: ΣΕΟΥΡΩ ὁ λίθος, πρόκειται μᾶλλον γιὰ ἀβλεψία τοῦ χαρακτῆ. Τὸ τελευταῖο ὄνομα τοῦ
 αὐτοκράτορος ἐκτὸς ἀπὸ τὸ τελευταῖο γράμμα ἔχει ἀποξεσθεῖ.

Πρόκειται γιὰ ἐξαγγελία φιλοτιμιῶν (*munera*, βλ. Robert, *Gladiateurs* 273-80), πὺν περι-
 λαμβάνουν ἀγῶνες μονομάχων καὶ προσφέρονται ἀπὸ τὸν μακεδονiάρχη καὶ ἀρχιερέα
 Οὐαλεριανὸ Φιλόξενο καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ ὑπὲρ τῆς υἰείας τοῦ αὐτοκράτορος Σεβήρου
 Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς μητέρας τοῦ Ἰουλίας Μαμαίας, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἔχουν ἀπο-
 ξεσθεῖ μετὰ τὴν καταδίκη τῆς μνήμης των (*damnatio memoriae*) πρβλ. Τουράτσογλου, ἔ.ἀ.
 282). Τέτοιες *invitationes ad munera venationum et gladiatorum* ἐξετίθεντο, κατὰ τὴν μαρτυρία
 τοῦ Ἀγίου Βασιλείου (*Ὁμιλία εἰς Ψαλμὸν ΞΑ'* 4, PG 29, 476, πρβλ. Robert, *Gladiateurs* 261,
 σημ. 2), στὰ περιφανῇ σημεία τῆς πόλεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὴν
 ἀνέγερση αὐτῆς καὶ τῆς ἐπομένης ἐπιγραφῆς στὴν ὁδὸ Πίνδου, σὲ μικρὴ δηλαδὴ
 ἀπόστασι ἀπὸ τὴν πλατεῖα τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου, ὅπου τοποθετεῖται ἡ ἀρχαία ἀγορά.
 Ἀνάλογες ἐξαγγελίες εἶναι γνωστὲς καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη τοῦ ρωμαϊκοῦ κόσμου, ἰδιαίτερα
 δὲ ἀπὸ τὴν Μακεδονία, ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη (IG X 2,1, 137, Γ. Βελένη, *Ἀρχαία Μακεδονία*
 VI [ὑπὸ ἐκτύπωσιν]). Ἀλεξάνδρεια εἶναι τὸ ὄνομα πὺν προστίθεται ἡ ὑποκαθιστᾶ τὰ
 Ὀλύμπια, τὸ ὄνομα δηλαδὴ τῶν ἀγῶνων τοῦ μακεδονικοῦ Κοινοῦ (γιὰ τοὺς ὁποίους βλ.
 Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 94-102). Τὰ Ὀλύμπια, τὰ ὁποῖα ἐτελοῦντο τὸν
 μῆνα Δῖο, δὲν πρέπει νὰ συγχέονται μὲ τὶς μονομαχίες τῆς ἐπιγραφῆς (βλ. Robert, *Gladiateurs*
 267-69) ἀντίθετα Ἰ. Τουράτσογλου, *Ἀρχαία Μακεδονία* I [1970] 287-90). Ὁ Κάσσιος Δῖων
 εἶναι ὁ γνωστὸς ἱστορικός.

69. Μουσείο Βεροίας Λ 235. Γιὰ τὶς συνθῆκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 68, ἀνωτέρω.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἐλλιπὴς δεξιὰ, συγκείμενη ἀπὸ 22 συγκολλημένα τεμάχια.
 Διαστάσεις: 0,985x1,89x0,04. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,019.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) 280 καὶ 285-90, πίν.
 LXXVIII (*AnnEp* 1971, 431, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 13 [1973] 11-16). Πρβλ. Δ.
 Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 88-89, ἀρ. 14, Ἀγγελικῆς Ἀνδρειωμένου, *ΑΔ* 24
 (1969) *Χρονικά* 317 (συνθῆκες εὐρέσεως), *BullEpigr* 1971, 400 (μὲ λεπτομερῇ σχολιασμό), Χ.
 Lorient, *ZPE* 12 (1973) 253-58 (σχετικὰ μὲ τοὺς ὑπάτους), G. Mihailov, *Epigraphica* 41 (1979)
 34-35, σημ. 19, Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 204, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1170a καὶ σελ.
 459, 460 σημ. 266, 491.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἰούλιος 240 μ.Χ.

Ἀγαθῇ Τύχηι

Ἑ[φ]έρ υγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰώνιου διαμονῆς τοῦ θειοτάτου καὶ
 μεγίστου καὶ ἀνεικλήτου Αὐτ[ο]κράτορος Καίσαρος Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ορ-
 διανοῦ εὐσεβοῦς,]
 4 εὐτυχοῦς, Σεβαστοῦ, ἀρχιερέως μεγίστου, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ Γ, ὑπάτου,
 π(ατρός) π(ατρίδος) [καὶ ὑπὲρ τοῦ
 θείου οἴκου αὐτοῦ καὶ ἱερᾶς συνκλήτου καὶ ἱερῶν στρατευμάτων καὶ δήμου τοῦ
 Ῥωμαίων καὶ δι-
 ασημοτάτων ἐπαρχῶν τοῦ ἱεροῦ πραιτωρίου, ὁ μακεδονiάρχης καὶ ἀρχιερεὺς [τῶν
 Σεβαστῶν καὶ ἀγωνο]-
 θέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξανδρείου, ἱεροῦ, οἴκουμενικοῦ,
 ἰσλαστικοῦ, ἰσα[κτίου Λ(ούκιος) Σε]-
 8 πτίμιος Ἰνστεϊανὸς Ἀλέξανδρος καὶ Αἰλ(ία) Ἀλεξάνδρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡ
 ἀρχιέρεια ἐπιτελέσουσιν ἐν τῇ
 λαμπροτάτῃ καὶ Β νεωκόρῳ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεροιαίων πόλι
 κυνηγεσίῳ καὶ μονομαχιῶν]
 ἡμέρας Γ, προσεισάγοντες καθ' ἐκάστην ἡμέραν τῶν φιλοτειμῶν καὶ ἕτερον
 ξεῦγος περὶ τῆς ψυχῆς ἀγω-
 νιούμενον πρὸς τοῖς νενομισμένοις δυσὶν κατὰ συνχώρησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν
 Μ(άρκου) Ἀντωνί-
 12 ου Γορδιανοῦ εὐσεβοῦς, εὐτυχοῦς, Σεβαστοῦ. Ἀρξονται δὲ τῶν φιλοτειμῶν τῇ
 πρὸ Ζ· Καλ(ανδῶν)
 Ἰουλίων. Σουητρίῳ Σαβείνῳ τὸ Β καὶ Ῥαγωνίῳ Βενούστῳ ὑπάτοις, ἐλληνικῇ δὲ
 ἔτους ΑΟΣ σε-
 βαστοῦ τοῦ καὶ · ΖΙΠΤ ▶ Πανήμιον ΖΙ ▶ Εὐτυχεῖτε.

Στ. 2: σωτηρίας Τουράτσογλου, Κανατσούλης, ἔχνη τῶν γραμμάτων εἶναι ὅμως ἀκόμη ὁρατὰ στὸν λίθο. Στ. 3: κ[α]ι Τουράτσογλου, Κανατσούλης, τὸ κάτω μέρος τοῦ γράμματος εἶναι ὅμως ὁρατὸ στὸν λίθο, [Γορδιανοῦ] Τουράτσογλου, *AnnEp*, Κανατσούλης, ἡ ἀρχὴ ὅμως τοῦ πρώτου γράμματος τοῦ ὀνόματος εἶναι ὁρατῇ. Στ. 4: ὑπάτου Π(ρῶτον) π[ατρός] πατρίδος ---] Τουράτσογλου, Κανατσούλης· ἀλλὰ ἡ συμπλήρωση αὕτη δὲν φαίνεται πιθανή 1) διότι ἡ πρώτη ὑπατεία κατὰ κανόνα δὲν δηλώνεται (πρβλ. Cagnat, *Cours* 164, σημ. 1, γιὰ λατινικὲς ἐπιγραφὰς καὶ Oliver, *Constitutions* 34, στ. 9, 58B, στ. 6, 64, στ. 4, 65, στ. 4, 190, στ. 4, 191, στ. 15, γιὰ ἐλληνικὲς), 2) διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπατειῶν, ὅταν δὲν ἐκφράζεται ὀλογράφως, δηλώνεται ἀριθμητικῶς πιθανώτερη φαίνεται ἡ συμπλήρωση π(ατρός) [π(ατρίδος) ---] βάσει τῆς τρέχουσας συντομογραφίας, πρβλ. An-Yonah, *Abbreviations* 95. Στ. 6: τοῦ Σεβαστοῦ Κανατσούλης, ὁ ὁποῖος ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Ἰνστεϊανὸς Ἀλέξανδρος, ὅπως καὶ ὁ Οὐαλεριανὸς Φιλόξενος τῆς προηγούμενης ἐπιγραφῆς ἦταν ἀρχιερεὺς τοῦ Σεβαστοῦ, δηλαδὴ κατὰ τὴν ἀποψή του, ἀρχιερεὺς τῆς τοπικῆς μόνον αὐτοκρατορικῆς λατρείας καὶ ὄχι τῆς κοινῆς μακεδονικῆς, ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Τουράτσογλου. Στ. 7: ἰσακτίου ---] Τουράτσογλου, ἰσολυμπίου ---] Robert, *AnnEp*· στὴν πραγματικότητα στὸν λίθο ὑπάρχουν ἐλάχιστα ἔχνη τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐπομένου γράμματος, τὰ ὁποῖα δὲν μποροῦν νὰ ἀνήκουν σὲ ὀμικρον· ἐπὶ πλεόν εἶναι γνωστὸ ὅτι οἱ ἀγῶνες τοῦ Κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἐκαλοῦντο ἰσάκτιοι (πρβλ. ἀρ. 117, κατωτέρω).

Ὁ Σεπτίμιος Ἰνστεϊανὸς Ἀλέξανδρος καὶ ἡ γυναῖκα του Ἀλεξάνδρα εἶναι ἐπίσης γνωστοὶ ἀπὸ τιμητικὴ ἐπιγραφὴ τῆς Θεσσαλονίκης (*IG* X 2, 1, 203, ὅπου καὶ τὸ οἰκογενειακὸ στέμμα). Ἡ Βέροια φέρει ἐκ νέου τὸν τίτλο τῆς δις νεωκόρου. Ἡ προσεισαγωγὴ καὶ τρίτου ξεύγους μονομάχων πέραν τῶν κανονικῶν δύο, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀγωνισθοῦν μέχρι θανάτου (περὶ ψυχῆς), ὀφείλεται σὲ θεία φιλοδοξία, δηλαδὴ παραχώρηση (συνχώρησις, *indulgentia*) τοῦ αὐτοκράτορος (βλ. Robert, *Gladiateurs* 258-62, 273-75 καὶ *BullEpigr* 1971, 400).

70. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο "παρὰ τὴν ἀνατολικὴν κοίτην τοῦ Τριποτάμου, πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως". Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Βάθρον μαρμάρινον, ἐνεπίγραφον, τοῦ συνήθους ρωμαϊκοῦ τύπου ὕψ. 1,30 τομῆς 0,41x0,41 μ." (βωμός;). "Ἐπὶ τῆς προσθίου ὀψευς ἐν κυματιοφόρῳ πλαισίῳ ἢ ἐπιγραφῇ. Ὑψ. γρ. 0,028."

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 156-57, ἀρ. 14, εἰκ. 11.

253-256 μ.Χ.

	Ἀγαθῇ τύχῃ.
	Τὸν μέγι-
	στον καὶ ἐπι-
4	φανέστατον
	Καίσαρα Πού-
	βλιον Λικίννι-
	ον Ἐγνάτιον Σα-
8	λωνεῖνον Οὐα-
	λεριανὸν ἢ μη-
	τρόπολις καὶ
	δὶς νεωκόρος
12	Βέροια.

Ἡ ἵδρυση τοῦ μνημείου πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Οὐαλεριανοῦ συνδέεται πιθανῶς μετὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τοὺς Γότθους χάρις στὴν ἔγκαιρη ἐπέμβαση τῶν ρωμαϊκῶν δυνάμεων (253-254 μ.Χ.) (πρβλ. Κανατσούλη, *Ἱστορία* 100-101).

71. Μουσεῖο Βεροίας Λ 100. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο, ὁ ὁποῖος γράφει: "ἐπὶ λίθου κυματιοφόρου ὕψ. 0,30, πλάτ. 0,26, μήκ. 1,08 ἀποτελέσαντος ἴσως ποτὲ τὸ ὑπέρθυρον πύλης, ἐντοιχισθέντος δ' εἶτα ἐν τῷ παρὰ τὸ Διοικητήριον πύργῳ". Πρόκειται προφανῶς γιὰ τὸν λεγόμενον "πύργο τῆς Βιργινίας" ποὺ κατεδαφίσθηκε τὸ 1909 ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἡ ἐπιγραφή μεταφέρθηκε ἀρχικὰ στὸ Γυμνάσιο, ὅπου μελετήθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack, καὶ μετὰ τὸν πόλεμον στὸ μουσεῖο.

Ἀριστερὸ ἀπότμημα ἐπιστέψεως ἀπὸ λευκὸ μάρμαρον μετὰ ποικιλία κυματίων στὸ κάτω μέρος. Διαστάσεις: 0,29x0,99x0,25. Ὑψος γραμμάτων: 0,025-0,028.

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 157, ἀρ. 15, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 44.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Ἡ τῶν Βεροιαίων μητρόπολις καὶ δὶς νεωκόρος • Αὐτ[οκράτορι Καίσαρι ---]

Ὁ Ὁρλάνδος παραθέτει ὡς δεῦτερον στίχον: • ΑΥ... Στὸν λίθον ὅμως τὸ κισσόφυλλον καὶ τὰ ἐπόμενα γράμματα εἶναι στὸν ἕνα καὶ μοναδικὸν στίχον, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς συνεχιζόταν πρὸς τὰ δεξιὰ. Οἱ τίτλοι θὰ μπορούσαν ἐξ ἴσου νὰ ἀποκατασταθοῦν στὴν αἰτιατικὴν.

72. Μουσεῖο Βεροίας Λ 265. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρον πανταχόθεν ἀποκεκρουμένον. Διαστάσεις: 0,32x0,26x0,07. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,055, στ. 2-3: 0,04, στ. 1: 0,05. Διάστιχο: 0,015.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίητη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος - 2ος αἰ. μ.Χ. (·)

[I]mp(eratori) C[aes(ari) -----]
 [P(io)] f(elici) Aug(usto) [-----]
 [t(ribunicia)] potest[ate -----]
 4 vacat M[-----]

Ἡ πτώση δὲν εἶναι βεβαία.

73. Μουσείο Βεροίας Λ 23. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1940 κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ Ν. Κοτζιά στὸ οἰκόπεδο Π. Βουζουλίδου καὶ Σ. Χαρισιάδου ἐντοιχισμένη στὸ βορειοδυτικὸ τεῖχος τῆς πόλεως. Προέρχεται πιθανῶς ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς πόλεως, ἡ ὁποία δὲν ἦταν σὲ μεγάλη ἀπόσταση ἀπὸ αὐτό.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐπίστεψη ἀποτελούμενη ἀπὸ ὀριζόντιο γεῖσο καὶ ἀκρωτήρια ἐγγεγραμμένα, ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν βίαση στὴν κυρία ὄψη. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια δύο ὑποδοχὲς πελμάτων. Διαστάσεις: 1,61x0,70x0,61. Ὑψος γραμμάτων: 0,013-0,046. Διάστιχο: 0,015-0,018. Ἐπιγραφή ἐντὸς πλαισίου στὸν κορμὸ ἐπὶ τῆς κυρίας ὀψews.

Βιβλιογραφία: Ο. Walter, *AA* 57 (1942) 183, ἀρ. 23, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 74-75, ἀρ. 5, Ἀδὰμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 237. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, *AnnEp* 1946, 179, Fanoula Papazoglou, *ŽAnt* 5 (1955) 362, Deininger, *Provinziallandtage* 92, σημ. 1, 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 71 καὶ σελ. 458.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχὲς 2ου αἰ. μ.Χ.

Οἱ σύεδροι
 Μ(ᾱρκον) Αἴλιον Βει-
 λανόν Κλαυ-
 4 διανόν Θε-
 ὀτειμον τόν
 ἀρχιερέα τῶν
 Σεβαστῶν
 8 καὶ ἀγωνοθέ-
 την τοῦ Κοι-
 νοῦ Μακεδό-
 * νων.*

Στ. 10-11: Ἡ Ἀδὰμ-Βελένη τοποθετεῖ τὴν λέξη *Μακεδόνων* ὁλόκληρη στὸν δέκατο στίχο.

Οἱ σύεδροι ἦσαν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Μακεδονικῶν πόλεων οἱ ὁποῖοι συναποτελοῦσαν τὸ Κοινὸν τῆς ρωμαϊκῆς περιόδου. Ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων ἦταν ὁ ἀνώτατος ἀξιωματοῦχος τοῦ μακεδονικοῦ ἔθνους. Ὁ τιμώμενος ἀρχιερεὺς δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλου.

74. Μουσείο Βεροίας Λ 20. Γιά τὶς συνθῆκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐπίστεψη ἀποτελούμενη ἀπὸ ὀριζόντιο γεῖσο καὶ ἀκρωτήρια ἐγγεγραμμένα, ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν ἐπίστεψη τῆς κυρίας ὀψews, δεξιὰ καὶ κατὰ τὴν βάση στὴν πίσω ἀριστερὴ γωνία. Διαστάσεις: 1,34x0,72x0,60. Ὑψος γραμμάτων: 0,016-0,047. Διάστιχο: 0,016-0,017. Ἐπιγραφή στὸν κορμὸ ἐπὶ τῆς κυρίας ὀψews.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 183, ἀρ. 20, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 242. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, *AnnEp* 1946, 179, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 5 (1961-63) 73, Deininger, *Provinziallandtage* 94, σημ. 6, J. Wiseman, *AJA* 88 (1984) 571, σημ. 22, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1090 καὶ σελ. 461.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Τὸ κράτιστον
 συνέδριον ἐ-
 ψηφίσατο τειμη-
 4 θῆναι Ποντίαν
 Ἀμμίαν τὴν πεν-
 τάκις ἀρχιέρειαν.
 Τὸν ἀνδριάντα
 8 ἀνέθηκεν ὁ ἀ-
 δελφὸς αὐτῆς Φλά-
 βιος Κλεότειμος.

Στ. 10: ὁ Κλεότειμος Ἀδάμ-Βελένη.

Ὁ Κανατσούλης θεωρεῖ τὴν Ποντία Ἀμμία ἀρχιέρεια τῆς τοπικῆς αὐτοκρατορικῆς λατρείας, διότι δὲν δηλώνεται ρητῶς ὅτι ἦταν ἀρχιέρεια τοῦ Κοινοῦ. Ἐν τοιαύτῃ ὁμως περιπτώσει δὲν ἐξηγεῖται ἡ ἱδρυση μνημείου πρὸς τιμὴν τῆς, ὅχι ἀπὸ τὴν Βέροια ἀλλὰ ἀπὸ τὸ συνέδριο τοῦ Κοινοῦ. Τὸ συνέδριο, ὅπως καὶ οἱ σύεδροι φέρουν συχνὰ τὸ τιμητικὸ ἐπίθετο *κράτιστος*.

75. Μουσεῖο Βεροίας Λ 2. Γιά τίς συνθῆκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένη ἄνω ἀριστερά. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τρεῖς τόρμοι. Διαστάσεις: 1,57x0,73x0,61. Ὑψος γραμμάτων: 0,025-0,046. Διάστιχο: 0,024-0,025. Ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 175, ἀρ. 2, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 83, ἀρ. 8 (μὲ διόρθωση τοῦ Χ. Μακαρόνα, βλ. κατωτέρω), (τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 13 [1973] 27), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 235. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Χ. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 627, σημ. 2, Fanoula Papazoglou, *ŽAnt* 5 (1955) 363, σημ. 52, Deininger, *Provinziallandtage* 92, σημ. 1, 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 721a καὶ σελ. 459.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμῖον 2ου αἰ. μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν
 τοῖς συνέδροις
 Κλαύδιον Λυσί-
 4 μαχὸν τὸν μα-
 κεδονiάρχη^ν
 Πρεῖσκος, vac Νεικό-
 λαος, v Ἀντίγο-
 8 νος τὸν θεῖον.

Στ. 3-5: Κλαύδιον τὸν Μα|κεδονiάρχη^ν Walter, Κλαύδιον Λυσί|μαχὸν τὸν Μακεδονiάρχη^ν Ἀδάμ-Βελένη, Κλαύδιον Λυσί|μαχὸν τὸν Μα|κεδονiάρχη^ν Μακαρόνας καὶ ὁ λίθος.

Ὁ Πρεῖσκος, πού, μαζί μέ τόν Νικόλαο καί τόν Ἀντίγονο, τιμᾷ τόν θεῖο του, εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ μετέπειτα μακεδονiάρχης Τιβέριος Κλαύδιος Πρεῖσκος (βλ. ἀρ. 94, κατωτέρω). Γιὰ ἄλλους πιθανοὺς προσωπογραφικοὺς συσχετισμοὺς, βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 721.

76. Μουσείο Βεροίας Λ 3. Γιὰ τίς συνθῆκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἄνωτέρω.

Βωμός ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μέ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη, ἀποκεκρουμένος ἄνω καὶ κάτω ἀριστερά. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τρεῖς τόρμοι. Διαστάσεις: 1,41x0,62x0,55. Ὑψος γραμμάτων: 0,03-0,035. Διάστιχο: 0,03-0,034. Ἡ ἐπιγραφή στὸν κορμὸ ἐπὶ τῆς κυρίας ὄψεως.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 175, ἀρ. 3, εἰκ. 40, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 78-79, ἀρ. 4 (τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 13 [1973] 24-25), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 238. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Deininger, *Provinziallandtage* 93, σημ. 4, 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 288a καὶ σελ. 459.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.

	Ἀγαθῇ τύχῃ.
	Τὸ Κοινὸν
	Μακεδόνων
4	Μᾶρκ(ον) Αὐρήλ(ιον)
	Κασσιανὸν τὸν
	μακεδονiάρχην
	καὶ ἀγωνοθέ-
8	την τοῦ Κοινοῦ
	τῶν Μακεδό-
	νων.

Στ. 1: Ἀγαθῇ τύχῃ Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 7-8: ἀγωνοθ|έτην Κανατσούλης.

Ἡ γυναῖκα τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου Κασσιανοῦ τιμᾶται στὴν ἐπόμενη ἐπιγραφή. Γιὰ τοὺς μακεδονiάρχες, πέραν τοῦ ἀναφερομένου στὴν βιβλιογραφία ἄρθρου τοῦ Κανατσούλη, βλ. *BullEpigr* 1987, 643, μέ περαιτέρω βιβλιογραφία, καὶ Papazoglou, *Villes* 58, σημ. 27.

77. Μουσείο Βεροίας Λ 17. Γιὰ τίς συνθῆκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἄνωτέρω.

Βωμός ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μέ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη ἀποκεκρουμένος ἄνω δεξιὰ· στὴν ἄνω ἐπιφάνεια δύο τόρμοι. Διαστάσεις: 1,52x0,65x0,54. Ὑψος γραμμάτων: 0,033-0,038. Διάστιχο: 0,034-0,04. Ἐπιγραφή στὸν κορμὸ ἐπὶ τῆς κυρίας ὄψεως.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 178, ἀρ. 17, εἰκ. 47, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 78-79, ἀρ. 4, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 232. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Deininger, *Provinziallandtage* 94, σημ. 6, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 13 (1973) 25-26, Tataki, *Beroea* ἀρ. 576 καὶ σελ. 460.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχηι.
 Τὸ Κοινὸν
 Μακεδόνων
 4 Γαῖαν Ἰουλίαν
 Κασσιανήν
 τὴν ἀρχιέρειαν
 γυναῖκα
 8 Μ(άρκου) Αὐρηλίου
 Κασσιανοῦ
 τοῦ μακεδο-
 νιάρχου.

Στ. 1: Ἀγαθῇ Ἀδάμ-Βελένη.

Ὁ Μάρκος Αὐρήλιος Κασσιανὸς εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ τὴν προηγούμενη ἐπιγραφή.

78. Μουσεῖο Βεροίας Λ 4. Γιά τίς συνθήκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν ἐπίστεψη καὶ τὴν βάση στὴν κυρία ὄψη. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια θέσεις δύο πελμάτων. Διαστάσεις: 1,34x0,64x0,50. Ὑψος γραμμμάτων: 0,04-0,045. Διάστιχο: 0,01-0,025. Ἡ ἐπιγραφή στὸν κορμὸ ἐπὶ τῆς κυρίας ὀψews.

Βιβλιογραφία: O. Walter, AA 57 (1942) 176, ἀρ. 4, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 86-87, ἀρ. 12 (τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 13 [1973] 22-23), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 243. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96 (μὲ ἐρμηνεία τοῦ ὅρου *προβολαί*), Deininger, *Provinziallandtage* 93-94, Tataki, *Beroea* ἀρ. 878 καὶ σελ. 459, M. Wörle, *Fest* 77-100 (γιά τὸν ὅρο *προβολαί*), *BullEpigr* 1990, 448 (γιά τὸν ὅρο *προβολαί*).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν
 τοῖς κρατίστοις
 συνέδροις Π(όπλιον)
 4 Μέμ(μιον) Κυῖντι-
 ανὸν Καπίτω-
 να ἐν προβολαῖς
 μακεδονιαρ-
 8 χικαῖς γενόμε-
 νον Ἰου(λ)(ία) Λυσιμάχη
 τὸν ἄνδρα
 κ(α)ὶ Κυῖντιανοὶ
 12 Ἀλεξάνδρα
 καὶ Καπίτων
 τὸν πατέ[ρα].

Στ. 9: ΙΟΥΑ ὁ λίθος, ποὺ μεταγράφεται Ἰούα ἀπὸ τὸν Walter, Ἰου(λ)(ία) Κανατσούλης, Ἰου(λ)(ί)α Ἀδάμ-Βελένη ἢ Ἀδάμ-Βελένη τοποθετεῖ τὸ Λυσιμάχη σὲ ἐπόμενο στίχο. Στ. 14: πατέρα Walter, πατέ[ρα] Κανατσούλης, Ἀδάμ-Βελένη. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προσδιορισθεῖ ἂν ἡ πρώτη ἀνάγνωση ὀφείλεται σὲ παρόραμα τοῦ Walter (ἢ τοῦ Κοτζιά) ἢ ἂν τὸ μνημεῖο ὑπέστη μεταγενέστερη φθορά.

Οἱ προβολές τοῦ Κοινοῦ τῶν Μακεδόνων εἶναι τώρα γνωστὲς καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Ἀδριανοῦ πρὸς τὸ Κοινόν (SEG 37 [1987] 593), ἡ ὁποία ἱκανοποιεῖ τὸ αἶτημα πρεσβείας ὥστε οἱ παρὰ τὸν τελευταῖον τῆς ἀρχῆς ἑαυτῶν χρόνον ἑτέρους προβαλλόμενοι νὰ προειδοποιοῦν τοὺς ἐνδιαφερομένους τριάντα ἡμέρες ἐνωρίτερα. Ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ προκύπτει ὅτι οἱ ἀπερχόμενοι ἀξιωματοῦχοι τοῦ κοινοῦ προέτειναν τὶς ὑποψηφιότητες τῶν μελλόντων ἀντικαταστατῶν τους. Τέτοια τιμητικὴ πρόταση εἶχε γίνεи καὶ στὸν Πόπλιο Μέμμιο Κιυντιανὸν Καπίωνα. Οἱ λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἐκλογή δὲν ὁλοκληρώθηκε παραμένουν ἄγνωστοι.

79. Μουσεῖο Βεροίας Λ 1. Γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἐπίστεψη ἀποτελούμενη ἀπὸ ὀριζόντιο γεῖσο μὲ γωνιακὰ ἀκρωτήρια στὴν κυρία ὄψη. Ἰχνη πελμάτων στὴν ἐπάνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,43x0,63x0,58. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,067. Διάστιχο: 0,04-0,042. Ἡ ἐπιγραφὴ στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: O. Walter, AA 57 (1942) 175, ἀρ. 1 (Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 91-93, ἀρ. 5), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 241. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Fanoula Papazoglou, *ŽAnt* 5 (1955) 367-68, σημ. 59, Deininger, *Provinziallandtage* 91, σημ. 8, 92, σημ. 1, 94, σημ. 6, 95, σημ. 4, Tataki, *Beroea* ἀρ. 888a καὶ σελ. 461.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Οἱ σύνεδροι
Μενέλαον
Ἀντιγόνου
4 πατέρα συνε-
δρίου • διὰ Ἰουλίου
Μενελάου τοῦ υἱ-
οῦ. vac

Στ. 2: *Μενελάου* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 5: *Γ(αίου) Ἰουλίου* Ἀδάμ-Βελένη.

Ὁ τίτλος *πατὴρ συνεδρίου* ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορά, ἀλλὰ ἔχει ἀσφαλῶς τιμητικὸ περιεχόμενο, ὅπως οἱ ἀνάλογοι τίτλοι *πατὴρ πόλεως*, *πατὴρ πατρίδος* κ.λπ. (πρβλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 91-93). Ὁ τιμώμενος εἶναι πιθανώτατα ἀπόγονος τοῦ ὁμώνυμου γυμνασιάρχου ποὺ μνημονεύεται σὲ ἐπιγραφὴ τῆς Θεσσαλονίκης (*IG X* 2,1, 133) πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 888) τῶν ἀρχῶν τοῦ 1ου αἰ. μ.Χ.

80. Μουσεῖο Βεροίας Λ 6. Γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἄνω, τρεῖς τόρμοι καὶ ἴχνη στηρίξεως ἀνδριάντος. Διαστάσεις: 1,54x0,74x0,68. Ὑψος γραμμάτων: 0,01-0,065. Διάστιχο: 0,027-0,03. Ἐπιγραφὴ στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: O. Walter, AA 57 (1942) 176, ἀρ. 6, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 239. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Deininger, *Provinziallandtage* 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 571 καὶ σελ. 462.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν
τοῖς κρατίστοις
συνέδροις Μᾶρ-
4 κον Ἰνστέιον
Τορκουᾶτον
Γράνιος Λον-
γεῖνος τὸν
8 vac φίλον. vac

81. Μουσεῖο Βεροίας Λ 5. Γιά τὸν τόπο καὶ τὶς συνθήκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. **73**, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐπίστεψη ἀποτελούμενη ἀπὸ ὀριζόντιο γεῖσο μὲ γωνια-
κὰ ἀκρωτήρια. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια θέση πέλματος καὶ τόρμος. Διαστάσεις: 1,49x0,73x0,60.
Ὑψος γραμμάτων: 0,045. Διάστιχο: 0,08-0,015. Ἡ ἐπιγραφή (μὲ ἐξαίρεση τὸν τελευταῖο
στίχο) ἐντὸς πλαισίου στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 176, ἀρ. 5 (Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-
1955] 91, ἀρ. 4), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 246. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Β. Καλλιπολίτου,
Γέρας Κεραμοπούλλου 307 (μὲ παρατήρηση γιὰ τὴν χρονολόγησι), Deininger, *Provinzial-
landtage* 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1227 καὶ σελ. 461-62.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

177/8 μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν
τοῖς συνέδροις
Τερεντιανόν
4 Ἀλέξανδρον
ἄνδρα σύνεδρον
ἀρετῆς ἔνεκεν
ἀναστησάσης
8 τὸν ἀνδριάντα
Ἰουλιανῆς Κλεο-
πάτρας τῆς
γυναικὸς αὐτοῦ
12 vac τοῦ ΕΚΤ ἔτους.

Στ. 8: ἀδριάντα Κανατσούλης, ANΔΡΙΑΝΤΑ ὁ λίθος, ἀπὸ τὸν ὁποῖο μεταγράφει σωστά ὁ Walter
καὶ ἡ Ἀδάμ-Βελένη.

82. Γιά τὶς συνθήκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. **73**, ἀνωτέρω. Ὅταν ἄρχισε ἡ σύνταξι τοῦ εὐρετη-
ρίου τὸ 1969, τὸ μνημεῖο δὲν ἀνευρέθη. Ἴσως λανθάνει ἀκόμη κατὰ χώραν. Ὁ τελευταῖος
ὁ ὁποῖος φαίνεται ὅτι τὸ εἶδε εἶναι ὁ Μακαρόνας, ἄγνωστο ὅμως πότε.

Βωμὸς διαστάσεων: 1,45x0,54-0,57x0,55. Ὑψος γραμμάτων: 0,03-0,04 (Walter).

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 183, ἀρ. 26 (Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3
[1953-1955] 91, ἀρ. 3), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 370. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Χ. Μακαρόνα,
Μακεδονικά 2 (1941-1952) 627, σημ. 2 (μὲ διόρθωσι), Deininger, *Provinziallandtage* 92, σημ.
1, 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 631 καὶ σελ. 462.

181/2 μ.Χ.

Τίτον
Ἰουουέντιον
Γάιον
 4 *ἔστησαντο*
οἱ σύνεδροι
Γαϊανοῦ ἀνα-
στήσαντος
 8 *τοῦ υἱοῦ ἔτους ΘΚΤ.*

Στ. 5-6: μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν στίχων ὁ Walter παρεμβάλλει ἓνα στίχο μετὰ τὴν λέξη *σύνεδρον*. Ὁ Μακαρόνας ἐπισημαίνει ὅτι πρόκειται γιὰ λάθος. Στ. 8: Τὸ μήκος τοῦ στίχου (15 γράμματα) σὲ σχέση μετὰ τοὺς προηγούμενους (ὁ μεγαλύτερος μετὰ 11) δημιουργεῖ τὴν ὑπόνοια ὅτι στὴν πραγματικότητα πρόκειται γιὰ δύο στίχους: *τοῦ υἱοῦ | ἔτους ΘΚΤ.*

Ἐνδιαφέρουσα διάκριση μεταξύ τοῦ ἀπλοῦ ρήματος *ἔστησαντο*, ποὺ σημαίνει τὴν πολιτική ἀπόφαση τῶν συνέδρων, καὶ τοῦ σύνθετου *ἀναστήσαντος*, ποὺ δηλώνει τὴν ἀνάληψη τοῦ οἰκονομικοῦ βάρους τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἀνδριάντος ἀπὸ τὸν γιὸ τοῦ τιμωμένου.

83. Μουσεῖο Βεροῖας Λ 704. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1940, ὅπως καὶ ἡ ἀρ. **73**, ἀνωτέρω, ἀλλὰ παρέμεινε ἐπὶ τόπου στὴν ἰδιοκτησία Σ. Ράδη, ὁδὸς Ἀνεμώνης καὶ Θεσσαλονίκης, μέχρι τὸ 1980, ὁπότε καὶ παραδόθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἐνέπιγραφο βάθρο ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,60x0,92x0,58. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,015. Ἐντὸς πλαισίου ἐπιγραφή σὲ δύο στήλες.

Βιβλιογραφία: Ο. Walter, *AA* 57 (1942) 184, ἀρ. 28, εἰκ. 50 (Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 91-93, ἀρ. 5), Μαρίας Σιγανίδου, *ΑΔ* 35 (1980) *Χρονικά* 411, πίν. 245β. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Deininger, *Provinziallandtage* 92, σημ. 1, 94, σημ. 6, Μαρίας Σιγανίδου, *ΑΔ* 37 (1982) *Χρονικά* 306 (μετὰ διορθώσεις), Tataki, *Beroea* ἀρ. 580 καὶ σελ. 461, *SEG* 39 (1989) 574, *BullEpigr* 1991, 388.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

	<i>Οἱ σύνεδροι</i>	<i>Κατὰ τὸ δόξαν</i>
	<i>Ἰουλίαν Πρίσκιλ-</i>	<i>τοῖς συνέδροις</i>
	<i>λαν · Γ(αῖου) · Ἰουλίου</i>	<i>Γ(αῖου) · Ἰούλιον · Μενέ-</i>
4	<i>Μενελάου · καὶ</i>	<i>λαον · ἀρετῆς · ἔ-</i>
	<i>Αἰλίας · Πρισκίλλης</i>	<i>νεκα · Αἰλία Πρίσ-</i>
	<i>θυγατέρα.</i>	<i>κίλλα · ἡ γυνή.</i>

Ὁ πατέρας τῆς Ἰουλίας Πρισκίλλας, Γάιος Ἰούλιος Μενέλαος, ποὺ τιμᾶται στὴν δεύτερη ἐπιγραφή, εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὸ μνημεῖο ποὺ ἱδρύσε πρὸς τιμὴν τοῦ πατέρα του Μενελάου τοῦ Ἀντιγόνου (βλ. ἀρ. **79**, ἀνωτέρω). Ἔτσι ὁ Κανατσούλης καταρτίζει τὸ ἀκόλουθο στέμμα:

Ἀντίγονος
 |
 Μενέλαος, πατὴρ συνεδρίου
 |
 Γάιος Ἰούλιος Μενέλαος - Αἰλία Πρίσκίλλα
 └──────────┘
 |
 Ἰουλία Πρίσκίλλα

84. Μουσείο Βεροίας Λ 288. Βρέθηκε τὸ 1969 κοντὰ στὸ ἐξοχικὸ κέντρο "Φλαμουριές" μέσα σὲ μπάζα ποὺ προέρχονταν ἀπὸ οἰκόπεδο τῆς Βεροίας καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀσβεστολιθικὴ πλάκα ἀποκεκρουμένη δεξιὰ καὶ ἀπολεπισμένη κάτω. Σὲ δεύτερη χρῆση λαξεύθηκε ἐλαφρὰ τὸ κέντρο τῆς γιὰ νὰ χρησιμοποιηθεῖ ὡς βάση. Διαστάσεις: 0,75x0,715x0,06. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,06, στ. 2-3: 0,05, στ. 4-5: 0,035. Διάστιχο: στ. 1-2: 0,04, στ. 2-6: 0,03, στ. 6-7: 0,025. Κενό, ποὺ ἀντιστοιχεῖ περίπου σὲ τρεῖς στίχους, μεταξὺ τῶν τριῶν πρώτων καὶ τῶν δύο τελευταίων στίχων τῆς ἐπιγραφῆς, οἱ ὁποῖοι διαφέρουν μεταξὺ τους καὶ ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων καὶ ὡς πρὸς τὸ σχῆμα μερικῶν ἐξ αὐτῶν.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 326, ἀρ. 13, πίν. 337β, J.P. Michaud, *BCH* 95 (1971) 964, εἰκ. 369. Πρβλ. *BullEpigr* 1972, 258, Tataki, *Beroea* ἀρ. 183.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Ἀννίαν Τυδδαν[ήν (:)]
 γυναῖκα Οὐει[βίου Οὐ]–
 έντωνος

vacat

4 *Μακεδόνων οἱ σύνεδροι*
 [2:3] τοῦ Κασσάνδρου ἱερωμέν[ου].

Στ. 1: Τύδδαν Τουράτσογλου, Michaud. Στ. 2: ΟΥΕΙΠ Τουράτσογλου, Οὐει[βίου] Michaud. Στ. 3: ΕΝΤΩΝΟΣ Τουράτσογλου, Michaud. Στ. 5: Ἰσως [διὰ] τοῦ Κασσάνδρου ἱερωμένου (βλ. σχόλια).

Ἡ συμπλήρωση τῶν χασμάτων θέτει πολλὰ προβλήματα. Τὸ παρωνύμιο (cognomen) τῆς τιμωμένης εἶναι ἄγνωστο ἀπὸ ἄλλου. Τὰ τρία πρώτα γράμματα τοῦ τελευταίου στίχου εἶναι δύσκολο νὰ ἐρμηνευθοῦν. Ἡ στοίχιση μὲ τὸν προηγούμενο στίχο ὑποδεικνύει ὅτι προηγοῦντο δύο ἕως τρία γράμματα. Ὁ χώρος εἶναι ἀνεπαρκής γιὰ τὴν παρουσία τόσο ἄλλου ἑλληνικοῦ τύπου ὀνόματος, τοῦ ὁποῖου ἡ φράση τοῦ Κασσάνδρου θὰ ἀποτελοῦσε τὸ πατρώνυμο, ὅσο καὶ τῆς ἀρχῆς ρωμαϊκοῦ τύπου ὀνόματος γένους, τοῦ ὁποῖου τὰ γράμματα ΤΟΥ θὰ ἀποτελοῦσαν τὴν κατάληξη, παρ' ὅλον ὅτι θὰ ἀνέμενε κανεὶς ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν νὰ εἶχε τὴν ρωμαϊκὴ πολιτεία. Ἡ παράλειψη τοῦ ρωμαϊκοῦ στοιχείου τοῦ ὀνόματος παρατηρεῖται καὶ σὲ ἄλλο μνημεῖο ποὺ μνημονεύει τὸν Κάσσανδρο (βλ. ἀρ. 375, κατωτέρω), ὅπου ὁ ἀνώτατος ἀξιωματοῦχος τοῦ Κοινοῦ ἀναφέρεται ἀπλῶς ὡς ἐπὶ ἀρχιερέος Κασσάνδρου (sic). Ἐπομένως, πρέπει μᾶλλον νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἀσυνήθιστη στὴν θέση παρουσία τοῦ ἄρθρου, τοῦ ὁποῖου θὰ προηγεῖτο ἴσως ἡ πρόθεσις διὰ καὶ νὰ ἀποκατασταθεῖ ὁ στίχος ὡς [διὰ] τοῦ Κασσάνδρου ἱερωμένου (πρβλ. π.χ. *I. Prusias ad Hyrium* 53: διὰ τοῦ Λυκομήδους τοῦ ἀνδρός αὐτῆς). Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἀξιωματοῦχος αὐτὸς δὲν ταυτίζεται μόνον μὲ τὸν ἀρχιερέα τῆς προαναφερθείσης ἐπιγραφῆς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν Τίτον Φλάουιον Κάσσανδρον τὸν ἀρχιερέα καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων (βλ. ἀρ. 106, κατωτέρω), καθὼς παρατηρεῖται τόσο στὴν ὑπὸ ἐξέταση ὅσο καὶ σ' ἐκείνην τὴν ἐπιγραφή μεγάλη ὁμοιότης στὴν χάραξη τῶν χαρακτηριστικῶν γραμμάτων Ζ καὶ Σ.

85. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace στὸν ναὸ τῆς Ἐξω Παναγιάς. Ἐκεῖ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack "σὲ ἡμικυκλικὸ βῆμα ἐμπρὸς στὴν κεντρικὴ εἴσοδο τοῦ ἱεροῦ". Μετὰ τὴν ἐπισκευὴ τοῦ δαπέδου τοῦ ναοῦ χάνονται τὰ ἔχνη τῆς.

"Μαρμάρινη πλάκα, αποκεκρουμένη ἀριστερά καὶ κάτω. Ὑψος: 0,62. Πλάτος: 1,00. Γράμματα ὕψους: 0,035-0,05 μὲ μικροὺς ἀκρεμόνες" (Wace), "μάρμαρο ἀναδιαμορφωμένο ὥστε νὰ σχηματίζει τὸ πρῶτο βῆμα τοῦ ἱεροῦ. Ὑψος: 0,70, πλάτος κατὰ τὸν πρῶτο στίχο: 1,02, πάχος: ἄνω τῶν 0,22, γράμματα: πρώτου στίχου: 0,055, δευτέρου: 0,04-0,035, τρίτου: 0,04, διάστιχα: στίχων 1-2: 0,06, στίχων 2-3: 0,055" (Edson - Cormack). Οἱ διαστάσεις καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς ἐπιγραφῆς ὁδηγοῦν στοὺς συμπεράσματα ὅτι πρόκειται μᾶλλον γιὰ ἐπένδυση βάρου.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* I 8 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 151, ἀρ. 10), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 70. Πρβλ. Κανατσούλη, *Προσωπογραφία* 593, Tataki, *Beroea* ἀρ. 613.

2ος αἰ. μ.Χ. (;)

	[Κατὰ τὸ δόξαν]	τοῖς συνέδροις
	[-----]IAN	Γ(άιον) Ὑ(ού)λιον Λογ-
	[-----]EIAN	γεῖν[ον] δις
4	[-----]	[-----]

Στ. 2: Προφανῶς μετὰ τὴν ἐπικεφαλίδα τοῦ πρώτου στίχου τὸ κείμενο παρατίθεται σὲ δύο στῆλες Α καὶ Β, στὴν κάθε μία ἀπὸ τίς ὁποῖες τιμῶνται δύο διαφορετικὰ πρόσωπα, μία γυναῖκα ἀριστερά καὶ ἕνας ἄνδρας δεξιά (πρβλ. ἀρ. 83, ἀνωτέρω καὶ 102, κατωτέρω). Στ. Α2: IAN Wace, IAN Woodward, Edson - Cormack καὶ τὸ ἔκτυπό τους. Στ. Α3: PΥΛM Wace, [---]γῆαν Woodward, ἐρμηνεύοντας ὡς συμπλήρωμα ΓΗ τὰ δύο πρῶτα γράμματα ποὺ ἀντέγραψε ὁ Wace, ἢ παροῦσα ἀνάγνωση, ἢ ὁποῖα ἐπιτρέπει ἴσως τὴν συμπλήρωση [ἀρχιέρ]ειαν, στηρίζεται στοὺς ἔκτυπο τῶν Edson - Cormack. Στ. Β2: ΠΙ[.]ΙΟΝΛΟΙ Edson - Cormack, στοὺς ἔκτυπο φαίνεται ὅτι τὸ τελευταῖο γράμμα εἶναι γάμμα. Στ. Β3: ΛΙC Wace, [...]δισ Woodward ἴσως πρόκειται γιὰ γυμνασίαρχο, πρβλ. ἀρ. 115, 116 καὶ 119, κατωτέρω.

Τὸ ὄνομα τοῦ τιμωμένου Γαῖου Ἰουλίου Λογγίνου ἀπαντᾷ ἐπίσης στοὺς Φιλίππους (Κανατσούλη, *Προσωπογραφία* 594). Γιὰ τὴν ταύτιση μὲ ἀνθύπατο τῆς Ἀχαΐας, ποὺ δὲν ἱσχύει, βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 613.

86. Μουσείο Βεροίας Α 8. Γιὰ τίς συνθήκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐπίστεψη ἀποτελούμενη ἀπὸ ὀριζόντιο γεῖσο καὶ ἀκρωτήρια, ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν κυρία ὄψη τῆς βάσεως. Δύο πέλματα καὶ τόρμοι στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Πάνω ἀπὸ τὸ γεῖσο ἀνάγλυφο δισκάριο. Διαστάσεις: 1,49x0,68x0,58. Ὑψος γραμμάτων: 0,055. Διάστιχο: 0,045. Ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 176, ἀρ. 8, εἰκ. 43, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 244. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Deininger, *Provinziallandtage* 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1168 καὶ σελ. 462.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμισὺ 2ου αἰ. μ.Χ.

	Κατὰ τὸ δόξαν
	τοῖς συνέδροις
	Σέξιτιον Γαῖ-
4	ανὸν ἀρετῆς
	ν ἔνεκεν. *

87. Μουσείο Βεροίας Λ 18. Για τις συνθήκες εύρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένος κατὰ τὶς δύο γωνίες τῆς βάσεως στὴν ἀριστερὴ ὄψη· στὴν ἄνω ἐπιφάνεια θέση ζεύγους πελμάτων. Διαστάσεις: 1,65x0,79x0,67. Ὑψος γραμμάτων: 0,058-0,06. Διάστιχο: 0,035. Ἡ ἐπιγραφή στὸν κορμὸ τῆς κυρίας ὄψεως.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 178, ἀρ. 18, εἰκ. 48, Hatzopoulos - Loukoulou, *Moraylos* 96-97, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 248. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96 (μὲ παρατηρήσεις γιὰ τὸ ἐθνικὸ Ἰώριος), Fanoula Papazoglou, *ŽAnt* 5 (1955) 369 καὶ σημ. 66, Deininger, *Provinziallandtage* 92, σημ. 1, 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1239 καὶ σελ. 461.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν
τοῖς συνέδροις
Τορκουᾶτον
4 Λυσιμάχου • Ἰώ-
ριον Ἰσιδώρα Ἀν-
τιγόνου ἢ γυνή
αὐτοῦ.

Ὁ Τορκουᾶτος ἦταν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα σύνοδρος τοῦ Κοινοῦ ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸ Ἰωρον, μικρὴ πόλη τῆς Κρηστωνίας μεταξὺ τῶν σύγχρονων χωριῶν Παλατιανοῦ καὶ Κεντρικοῦ (βλ. Hatzopoulos - Loukoulou, *Moraylos* 96-99).

88. Μουσείο Βεροίας Λ 25. Για τὶς συνθήκες εύρέσεως, βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν βάση στὴν πίσω ὄψη. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τρεῖς τόρμοι. Διαστάσεις: 1,60x0,64x0,63. Ὑψος γραμμάτων: 0,016-0,033. Διάστιχο: 0,01-0,014. Ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 183, ἀρ. 25 (Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 90-91, ἀρ. 1), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 229. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Deininger, *Provinziallandtage* 92, σημ. 1 καὶ 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 79.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 2ου αἰ. μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν
τοῖς κρατίστοις
συνέδροις Αἰ-
4 λιον Λυκομή-
δην τὸν σύνε-
δρον Αἴλιος
8 Ἰσίδωρος ὁ
πατήρ.

Στ. 8: Ἡ Ἀδάμ-Βελένη τοποθετεῖ τὴν λέξη πατήρ στὸν προηγούμενο στίχο.

89. Μουσείο Βεροίας Α 24. Για τὸν τόπο καὶ τὶς συνθήκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη, ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν κυρία ὄψη στὸ ἀριστερὸ μέρος τῆς βάσεως καὶ τὴν ἀριστερὴ γωνία τῆς ἐπιστύψεως. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια δύο ὑποδοχῆς πελμάτων. Διαστάσεις: 1,78x0,86x0,62. Ὑψος γραμμάτων: 0,039-0,051. Διάστιχο: 0,018-0,023. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 183, ἀρ. 24 (L. Robert, *Hellenica* 5 [1948] 34, χωρὶς διάκριση στίχων), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 240. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Deininger, *Provinziallandtage* 91, σημ. 8 καὶ 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 996 καὶ σελ. 462.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Τὸ λαμπρότατον
 συνέδριον Μ(ᾶρκον) Οὐλ-
 πιον Ἰσόδημον
 4 τὸν δοκιμώτατον
 τῶν ῥητόρων ἀρε-
 τῆς ἔνεκα καὶ εὐνοί-
 ας τῆς εἰς τὴν ἐπαρ-
 8 χεῖαν ἀναστησά-
 σης τὸν ἀνδριάντα
 τῆς γυναικὸς αὐτοῦ
 Αἰλί(α)ς Ἰουλίας.

Τὸ κείμενο τῆς Ἀδάμ-Βελένης διακόπτεται μετὰ τὰ τρία πρῶτα γράμματα τοῦ στ. 9. Στ. 9: ἀνδριάντα Walter, ἀνδριάντα ὁ λίθος. Στ. 11: Αἰλίας Walter, Robert, ΑΙΛΙΑΣ ὁ λίθος.

Ὁ Μᾶρκος Οὐλλπιος Ἰσόδημος, χάρις στὴν ρητορικὴ του δεινότητα, προσέφερε προφανῶς ἀνάλογες ὑπηρεσίες στὸ Κοινὸ μὲ ἐκεῖνες τοῦ Λικινίου Ῥουφίνου (βλ. ἀρ. 101, κατωτέρω).

90. Μουσείο Βεροίας Α 15. Για τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἐπίστυψη, ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν ἄνω ἀριστερὴ γωνία τῆς κυρίας ὄψεως. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια φέρει τρεῖς τόρμους. Διαστάσεις: 1,49x0,72x0,59. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,046. Διάστιχο: 0,019-0,021. Ἐπιγραφή στὸν κορμὸ ἐπὶ τῆς κυρίας ὄψεως.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 177-78, ἀρ. 15, G. Mihailov, *EtBalk* 23.4 (1987) 101, ἀρ. 48 (βάσει τῆς φωτογραφίας ποὺ δημοσίευσεν ὁ Cormack) (*SEG* 37 [1987] 544), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 250. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, X. Μάκαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 627, σημ. 2 (μὲ διόρθωση), Deininger, *Provinziallandtage* 92, σημ. 1, 94, σημ. 6, J.M.R. Cormack, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) 198, ἀρ. 8 (μὲ διόρθωση) καὶ πίν. XXXVβ, Tataki, *Beroea* ἀρ. 987.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Οἱ σύnedροι
 Οὐαριανὸν Δει-
 διανὸν Δημήτρι-
 4 ον υἱὸν Οὐαριανοῦ

Διοσκουρίδου καὶ Δει-
διανῆς Μαντοῦς ἥθους
ἔνεκεν ἀναστησάν-
8 των τὸν ἀνδριάν-
τα τῶν γονέων αὐτοῦ.

Στ. 3-4: Δημητρί|ου Ὀνουαριανοῦ Walter, Δημήτρι|ον υ(ί)ὸν Οὐαριανοῦ Μακαρόνας, Mihailov, Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 6: Μαντῶς Walter, Μαντοῦς Cormack, Mihailov, Ἀδάμ-Βελένη καὶ ὁ λίθος. Στ. 8-9: ἀνδριάντα Walter, ἀνδριάντα Mihailov, Ἀδάμ-Βελένη καὶ ὁ λίθος.

Ὁ Οὐαριανὸς Δειδιανὸς Δημήτριος τοῦ ὁποίου οἱ γονεῖς τιμοῦν τὸ ἥθος, θὰ πέθανε ἀσφαλῶς νέος, ὅπως καὶ οἱ τιμώμενοι τῶν ἐπιγραφῶν ἀρ. 91, 92, 98 καὶ 499, κατωτέρω).

91. Μουσεῖο Βεροίας Λ 14. Γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν πίσω ἀριστερὴ γωνία μὲ δύο τόρμους καὶ θέση ζεύγους πελμάτων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,74x0,81x0,63. Ὑψος γραμμάτων: 0,025-0,052. Διάστιχο: 0,022. Ἐπιγραφή ἐντὸς πλαισίου στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: O. Walter, AA 57 (1942) 177, ἀρ. 14, εἰκ. 45, Ἀδάμ-Βελένη, Βωμοί ἀρ. 233. Πρβλ. BullEpigr 1942, 96, Deininger, Provinziallandtage 91, σημ. 8, 94, σημ. 6, Tataki, Beroea ἀρ. 628.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν
τῷ λαμπρο-
τάτῳ συνεδρίῳ
4 Ἰούνιον Ἀντίγο-
νον τὸν καὶ
Ἀνακτόριον
ἥθους καὶ εὐπαιδευ-
8 σίας χάριν ἢ μὴ-
τηρ Ἰουνία Καλή.

Στ. 2-3, 5-6, 7-8: ἡ Ἀδάμ-Βελένη δὲν σημειώνει τὴν διάκριση τῶν στίχων.

Ὅπως καὶ γιὰ ἄλλους παρόμοιους βωμούς (βλ. ἀρ. 90, ἀνωτέρω καὶ ἀρ. 92, 98, κατωτέρω) πρόκειται γιὰ μνημεῖο ποὺ στήθηκε κατὰ παραχώρησιν τοῦ Κοινοῦ εἰς παραμυθίαν (ἀρ. 499, κατωτέρω) γονέως πρόωρα νεκροῦ τέκνου. Ὁ Ἰούνιος Ἀντίγονος εἶναι ἀδελφὸς τοῦ Ἰουνίου Διοσκουρίδη, ποὺ τιμᾶται καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν μητέρα του στὴν ἐπόμενη ἐπιγραφή. Γιὰ τὴν χρῆση ἐπωνύμων (suprenomina) στὴν Βέροια, βλ. Tataki, Beroea σελ. 404-405.

92. Μουσεῖο Βεροίας Λ 22. Γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποτελούμενος ἀπὸ δύο συγκολληθέντα συνανήκοντα τεμάχια μικρὲς ἀποκρούσεις σὲ διάφορα σημεῖα τῆς κυρίας ὄψεως. Διαστάσεις: 1,85x0,90x0,55. Ὑψος γραμμάτων: 0,035-0,053. Διάστιχο: 0,021-0,028. Ἡ ἐπιγραφή ἐντὸς πλαισίου στὸν κορμὸ ἐπὶ τῆς κυρίας ὄψεως.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 183, ἀρ. 22, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 234. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Deininger, *Provinziallandtage* 91, σημ. 8, 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 629. Φωτογραφία, έκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν
τῷ λαμπροτάτῳ
συνεδρίῳ Ἰού-
4 νιον Διοσκού-
ρίδην τὸν καὶ
Δουλκίτιον
ἡθους καὶ εὖ-
8 παιδευσίας
χάριν ἢ μήτηρ
Ἰουνία Καλή.

Στ. 10: Ἰουλία ἢ καλή Ἀδάμ-Βελένη.

Γιὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ μνημείου βλ. τὴν προηγούμενη ἐπιγραφή. Ὁ Ἰούνιος Διοσκούριδης εἶναι ἀδελφὸς τοῦ σ' αὐτὴν τιμωμένου Ἰουνίου Ἀντιγόνου. Γιὰ τὴν χρῆση ἐπωνύμων (*supernomina*), βλ. τὴν προηγούμενη ἐπιγραφή.

93. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. **73**, ἀνωτέρω. Ὅταν ἄρχισε ἡ σύνταξη τοῦ εὐρετηρίου τὸ 1969, τὸ μνημεῖο δὲν ἀνευρέθη. Ἴσως λανθάνει ἀκόμη κατὰ χώραν.

Βωμὸς διαστάσεων: 1,55x0,53-0,62x0,60. Ὑψος γραμμάτων: 0,045 (Walter).

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 183, ἀρ. 27, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 371. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Deininger, *Provinziallandtage* 92, σημ. 1, 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 608.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (;

Κατὰ τὸ δόξαν
τοῖς συνέδροις
Ἰούλιον Κλε-
4 ἀνθην Ἰου-
λία Κλέα τὸν
ἀδελφόν.

Στ. 3-4, 4-5: ἡ Ἀδάμ-Βελένη δὲν σημειώνει τὴν διάκριση τῶν στίχων.

94. Μουσεῖο Βερόιας Λ 7. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. **73**, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένος κάτω δεξιὰ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια φέρει τέσσερες τὸρμους. Διαστάσεις: 1,50x0,665x0,57. Ὑψος γραμμάτων: 0,043. Διάστιχο: 0,01-0,016. Ἡ ἐπιγραφή στὸν κορμὸ ἐπὶ τῆς κυρίας ὀψεως.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 176, ἀρ. 7, εἰκ. 41, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 86, ἀρ. 10 καὶ 90, ἀρ. 2 (τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 13 [1973] 21), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 247. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Deininger, *Provinziallandtage* 91, σημ. 8 (ἀπλή

ἀναφορὰ τοῦ ὅρου *συνέδριον*) καὶ 94, σημ. 6, J. Wiseman, *AJA* 88 (1984) 572, σημ. 27, Tataki, *Beroea* ἀρ. 698 καὶ σελ. 460.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμῶν 3ου αἰ. μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν
τῷ λαμπροτάτῳ
συνεδρίῳ Τιβ(ερίαν) Κλ(αυδίαν)
4 Κο(ῖ)ντιανὴν Τιβ(ερίου) Κλ(αυδίου)
Πρεῖσκου τοῦ μα-
κεδονιάρχου καὶ
Φλαβίας Ἰσιδώρας
8 τῆς μακεδони-
αρχίσεως θυγατέ-
ρα ἡ μήτηρ. *

Στ. 3: Τι(βερίαν) Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 5-6: ἡ Ἀδάμ-Βελένη δὲν σημειώνει τὴν διάκριση τῶν στίχων.

Ὁ πατέρας τῆς Τιβερίας Κλαυδίας Κοῖντιανῆς εἶναι ἓνας τῶν ἀναθετῶν τοῦ βωμοῦ πρὸς τιμὴν τοῦ Κλαυδίου Λυσιμάχου (ἀρ. 75, ἀνωτέρω).

95. Μουσεῖο Βεροίας Λ 10. Γιὰ τὶς συνθῆκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ συμφυᾶ ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένη στὴν δεξιὰ πλευρὰ καὶ μὲ δύο τόμους καὶ θέσεις πελμάτων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Ἡ ἐπίστεψη ἔχει ὀριζόντιο γεῖσο μὲ ἀνάγλυφα γωνιακὰ ἀκρωτήρια καὶ στρόβιλο στὸ κέντρο. Διαστάσεις: 1,54x0,74 x0,65. Ὑψος γραμμάτων: 0,035-0,05 (μικραίνουν προοδευτικά). Διάστιχο: 0,017. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 176, ἀρ. 10 (Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 91, ἀρ. 2), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 231. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, X. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 627, ἀρ. 61 (γιὰ τὶς συνθῆκες εὐρέσεως), J. Touratsoglou, *Pulprudeva* 2 (1976) 132 καὶ 136, ἀρ. 2g, 140, εἰκ. 2g (ὁ ὁποῖος μεταγράφει μόνον τοὺς 6 πρώτους στίχους), Tataki, *Beroea* ἀρ. 279 καὶ σελ. 462.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμῶν 3ου αἰ. μ.Χ.

Οἱ σύνεδροι
Αὐρήλιον Διονυ-
σιανὸν Μαρκέλλια-
4 νὸν Βάσσον Αὐρ(ηλίου) Δι-
ονυσιανοῦ Μαρκέλ-
λου συνέδρου υἱὸν
καὶ Ἀκουτίας Ῥαβω-
8 νίας ἡθους καὶ ἀρε-
τῆς ἔνεκα διὰ τοῦ
πατρὸς Μαρκέλλου.

Στ. 7: Ἀκουτίας Ἀδάμ-Βελένη.

Ὁ Αὐρήλιος Διονυσιανὸς Μαρκελλιανὸς Βάσσος τιμᾶται καὶ μὲ παρόμοιο μνημεῖο πὺν ἴδρυσε ὁ ἀδελφός του, βλ. ἀρ. 96, κατωτέρω.

96. Μουσεῖο Βεροίας Λ 19. Γιά τὸν τόπο καὶ τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ συμφυᾶ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ γωνιακὰ ἀκρωτήρια καὶ ἀνάγλυφο διάκοσμο στὸ τύμπανο, ἀποκεκρουμένος στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τῆς ἐπιστέψεως καὶ τὴν βάση ἀριστερά. Διαστάσεις: 1,53x0,66x0,62. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,047, στ. 2 κ.έ.: 0,03-0,07. Διάστιχο: 0,017-0,019. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 178 καὶ 183, ἀρ. 19 (Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 91, ἀρ. 2), J. Touratsoglou, *Pulprudeva* 2 (1976) 132 καὶ 136, ἀρ. 2(h), 141, εἰκ. 2h (ὁ ὁποῖος μεταγράφει μόνον τοὺς πρώτους ἐξήμισυ στίχους), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 230. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Fanoula Papazoglou, *ŽAnt* 5 (1955) 363, Tataki, *Beroea* ἀρ. 279, 280.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμῶν 3ου αἰ. μ.Χ.

Οἱ σύνεδροι
 Αὐρήλιον Διονυ-
 σιανὸν Μαρκελλια-
 4 νὸν Βάσσον Αὐρη(λίου)
 Διονυσιανοῦ Μαρ-
 κέλλου συνέδρου
 υἱὸν καὶ Ἀκουτίας
 8 Ῥαβωνίας ἡθους
 καὶ ἀρετῆς ἔνεκα
 δι' Αὐρηλίου Διονυ-
 σιανοῦ Μαρκελλια-
 12 <α>νοῦ Μαρκέλλου τοῦ
 vac ἀδελφοῦ vac

Στ. 4: Αὐρ(ηλίου) Κανατσούλης. Στ. 11-12: Μαρελλια|νοῦ Walter, Μαρκελια|νοῦ Κανατσούλης, Ἀδάμ-Βελένη. ΜΑΡΚΕΛΛΙΑ|ΑΝΟΥ ὁ λίθος.

Ὁ Αὐρήλιος Διονυσιανὸς Μαρκελλιανὸς Βάσσος τιμᾶται καὶ μὲ παρόμοιο μνημεῖο πὺν ἴδρυσε ὁ πατέρας του (βλ. ἀρ. 95, ἀνωτέρω).

97. Μουσεῖο Βεροίας Λ 12. Γιά τὸν τόπο καὶ τὶς συνθήκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν πίσω δεξιὰ ἄνω γωνία στὴν κυρία ὄψη φέρει δύο μεγάλες ρωγμές. Ἰχνη πελμάτων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,53x0,73x0,62. Ὑψος γραμμάτων: 0,025-0,038. Διάστιχο: 0,026-0,03. Ἐπιγραφή ἐντὸς πλαισίου στὸν κορμὸ ἐπὶ τῆς κυρίας ὄψεως.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 177, ἀρ. 12 (*BullEpigr* 1942, 96, *AnnEp* 1946, 181, L. Robert, *Hellenica* 5 [1948] 34, τοῦ ἰδίου, *RevPhil* 48 [1974] 219 καὶ σημ. 234 = *OMS* V 306), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 249. Πρβλ. Κανατσούλη, *Προσωπογραφία* 623 καὶ 1212, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1124 καὶ σελ. 508.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμῶν 3ου αἰ. μ.Χ.

Τῇδε Ποσειδίππον
 χαλκήλατον Ἡμαθιῆες
 στήσαν Ἰουλίῃ
 4 μητρὶ χαριζόμενοι
 καὶ δ' αὐτὸν τείοντες
 ἐπεὶ καὶ φέρτατος ἦεν
 θεσμῶν Αὐσονίων
 8 ἱδριδα μῆτιν ἔχων.

Στ. 6: κεν Ἀδάμ-Βελένη.

Ἡ ἑμμετρὴ ἐπιγραφή σχηματίζεται ἀπὸ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα:

Τῇδε Ποσειδίππον χαλκήλατον Ἡμαθιῆες
 στήσαν Ἰουλίῃ μητρὶ χαριζόμενοι
 καὶ δ' αὐτὸν τείοντες ἐπεὶ καὶ φέρτατος ἦεν
 θεσμῶν Αὐσονίων ἱδριδα μῆτιν ἔχων.

Οἱ Ἡμαθιῆες, δηλαδή οἱ Μακεδόνες (πρβλ. Στράβ. 7, ἀπ. 11, Ἰουστ. 7.1.1 καὶ ἄλλες περιπτώσεις πού ἔχει συγκεντρώσει ἡ Papazoglou, *Villes* 126, σημ. 3) ἔστησαν χαλκὸ ἄγαλμα τοῦ Ποσειδίππου, πού εἶναι προφανῶς νεκρός, πρὸς χάριν ἢ μάλλον παραμυθία (πρβλ. ἀρ. 499, κατωτέρω), τῆς μητέρας του Ἰουλίας (πρβλ. ἀρ. 90, 91, 92, ἀνωτέρω καὶ L. Robert, *RevPhil* 48 [1974] 219, σημ. 234 = *OMS* V 306), ἀλλὰ ἀποτείοντας συγχρόνως φόρον τιμῆς σ' ἐκεῖνον πού διέθετε μοναδικὴ σοφία (φέρτατος ἦεν... ἱδριδα μῆτιν ἔχων) στὸν χειρισμὸ τῶν ρωμαϊκῶν νόμων (θεσμῶν Αὐσονίων).

98. Μουσεῖο Βεροίας Λ 13. Γιά τὸν τόπο καὶ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν ἐπίστεψη καὶ τὴν βάση στὴν κυρία ὄψη. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τέσσερες τὸρμοι καὶ θέση ζεύγους πελμάτων. Διαστάσεις: 1,52x0,76x0,77. Ὑψος γραμμάτων: 0,038-0,04. Διάστιχο: 0,019-0,021. Ἐπιγραφή στὸν κορμὸ ἐπὶ τῆς κυρίας ὀψεως.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 177, ἀρ. 13, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 253. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Fanoula Papazoglou, *ŽAnt* 5 (1955) 362, Deininger, *Provinziallandtag* 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1172.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν
 τοῖς συνέδροις
 Σεπτίμιον Πομπώ-
 4 νιον Προκλιανόν
 Ὀρέστην ἡθους καὶ
 εὐπαιδευσίας χά-
 ριν οἱ γονεῖς Προ-
 8 κλιανὸς Ὀρέστης
 καὶ Πομπωνία Ἀρ-
 καρία ἢ καὶ Ἡγή-
 σιλλα.

Στ. 9-10: ἡ Ἀδάμ-Βελένη δὲν σημειώνει τὴν διάκριση τῶν στίχων. Στ. 10-11: Ἀγη|σίλλα Ἀδάμ-Βελένη.

Τὸ γεγονός ὅτι ὁ Σεπτίμιος Πομπώνιος Προκλιανὸς Ὁρέστης τιμᾶται ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του ἀπλῶς *ἤθους καὶ εὐπαιδευσίας χάριν* ὑποδηλώνει ὅτι πέθανε νέος καὶ ὅτι ἡ ἱδρυση τοῦ μνημείου του ἀποφασίσθηκε ἀπὸ τοὺς συνέδρους γιὰ νὰ παρηγορηθοῦν οἱ γονεῖς του (πρβλ. L. Robert, *RevPhil* 48 [1974] 219, σημ. 234 = *OMS* V 306). Γιὰ τὴν χρῆση ἐπωνύμων (*supernomina*), βλ. ἀρ. 91, ἀνωτέρω.

99. Μουσεῖο Βεροίας Α 16. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένος κατὰ τὸ κάτω μέρος τοῦ κορμοῦ καὶ τὴν βάση τῆς κυρίας πλευρᾶς καὶ κατὰ τὴν βάση τῆς ἀριστερῆς (προφανῶς κατὰ δευτέρη χρῆση γιὰ τὴν ἐπισκευὴ τοῦ τείχους). Στὴν ἀνω ἐπιφάνεια θέσεις ξεύγους πελμάτων καὶ μεταξὺ τοὺς δύο τόρμοι. Διαστάσεις: 1,59x0,70x0,62. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,05. Διάστιχο: 0,013-0,01. Ἐπιγραφή στὸν κορμὸ ἐπὶ τῆς κυρίας ὀψεως.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 178, ἀρ. 16, εἰκ. 46, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 251. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Deininger, *Provinziallandtage* 92, σημ. 1, 94, σημ. 6, Tataki, *Beroea* ἀρ. 977.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμῖς 3ου αἰ. μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν τοῖς
κρατίστοις συνέδροις
Ὀνωρατιανὸς Πολύ-
4 χαρμος · Αἰλίου Πο-
τάμωνος τοῦ πατρὸς
τὰ πάντα ἀνδρὸς ἀ-
ρίστου καὶ κοσμίου
8 τὸν ἀνδριάντα ἀνέ-
[στησεν].

Στ. 8-9: ἀνέστησεν Walter, ὡστόσο σύμφωνα μὲ τὴν φωτογραφία ποὺ δημοσιεύει (εἰκ. 46) ὁ τελευταῖος στίχος τῆς ἐπιγραφῆς ἦταν ἤδη κατεστραμμένος. Στ. 7: οἱ λέξεις καὶ κοσμίου ἐντὸς ἀποξέσεως.

Ὅπως παρατηρεῖ ἡ Tataki, τὸ πλήρες ὄνομα τοῦ ἀναθέτου τοῦ βωμοῦ ἦταν πιθανῶς Αἴλιος Ὀνωρατιανὸς Πολύχαρμος. Καὶ ὁ πατέρας καὶ ὁ γιὸς ἦσαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα σύεδροι.

100. Μουσεῖο Βεροίας Α 812. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω. Τὸ μνημεῖο ἐν συνεχείᾳ καταχώσθηκε ἐκ νέου καὶ ἐπανῆλθε τυχαῖα στὸ φῶς τὸ 1990 στὸ οἰκόπεδο Σαρηγιαννίδη (Ο.Τ. 307), ὅπου θὰ ἦταν καὶ ἡ ἀρχικὴ του θέση.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, ἐλλιπὴς κατὰ τὴν ἀριστερὴ γωνία τῆς βάσεως. Φέρει ἐλαφρὲς ἀποκρούσεις καθ' ὅλο τὸ μῆκος τῆς κυρίας ὀψεως, μέρος δὲ τῆς ἐπιστέψεως ἀποκόπηκε κατὰ τὴν πρόσφατη ἐκσκαφή. Διαστάσεις: 1,69x0,70x0,58. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,044, στ. 2-12: 0,036-0,04. Διάστιχο: 0,015-0,02. Ἡ ἐκτύπωση στὴν κυρία ὀψη, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πρῶτο στίχο, ποὺ ἔχει χαραχθεῖ στὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 183, ἀρ. 21 (Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 89-90, ἀρ. 15 καὶ 16, τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 13 [1973] 30-32, J. Wiseman, *AJA* 88 [1984] 574, ἀρ. 4), Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, *AEMΘ* 5 (1991) 43-44, 48, εἰκ. 3 καὶ 4 (*SEG* 44 [1994] 522), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 245. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Fanoula

Papazoglou, *ŽAnt* 32 (1982) 50, σημ. 42, Tataki, *Beroea* αρ. 1169 και σελ. 460, *BullEpigr* 1994, 396, Anne Pariente, *BCH* 118 (1994) 744-46.

Φωτογραφία, έκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Οἱ σύνεδροι
 Σεπτιμίαν
 Σιλβανήν Κε-
 4 λερείνην θυ-
 γατέρα Σεπτιμί-
 ου Σιλβανοῦ
 Κέλερος τοῦ
 8 μακεδονιάρχου
 καὶ Λ(ουκίας) Αὐρηλίας
 Τρεβωνίας Νικο-
 μάχας τῆς ἀρχι-
 12 ερείας.

Στ. 1: Δὲν σημειώνεται ἀπὸ τοὺς Walter, Κανατσούλη, Wiseman. Στ. 2: Σεπτιμία Ἀδάμι-Βελένη. Στ. 9: Τὸ προωνύμιο παραλείπεται ἀπὸ τοὺς Walter, Κανατσούλη καὶ Wiseman. Στ. 9-10: Νικομάχας Walter, Κανατσούλη, Wiseman, Νικομάχας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀδάμι-Βελένη καὶ ὁ λίθος.

Γιὰ τὴν σημαντικὴ, καταγομένη ἀπὸ τὰ Στύβερρα, οἰκογένεια τῶν Σιλβανῶν, βλ. Tataki, *Beroea* αρ. 1169 καὶ 1173, μὲ τὴν σχετικὴ βιβλιογραφία.

101. Μουσείο Βεροίας Λ 9. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. αρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν κυρία ὄψη τῆς βάσεως ἀριστερά. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια δύο τόρμοι γιὰ τὴν ὑποδοχὴ πελμάτων. Κατὰ τὴν δευτέρη χρῆση τοῦ βωμοῦ ὡς οἰκοδομικοῦ ὕλικου ἀποκόπηκε ἡ προεξοχή τῆς βάσεως στὴν κυρία ὄψη. Διαστάσεις: 1,73x0,88x0,54. Ὑψος γραμμάτων: 0,012-0,046. Διάστιχο: 0,013-0,016. Ὁ πρῶτος στίχος τῆς ἐπιγραφῆς κάτω ἀπὸ τὸ κυμάτιο καὶ οἱ ὑπόλοιποι στὴν κυρία ὄψη τοῦ βωμοῦ ἐντὸς πλαισίου.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 176, αρ. 9, εἰκ. 42 (*AnnEp* 1946, 180, L. Robert, *Hellenica* 5 [1948] 29-34, Σαδικάκη, Ἱστορικοὶ Β', 238-40), Ἀδάμι-Βελένη, *Βωμοί* αρ. 236. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, *BullEpigr* 1949, 91, X. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 627, σημ. 2, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 79-82, αρ. 5, Ἱ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 26 (1971) *Μελέται* 130 (μὲ σχόλια γιὰ τὴν ἑλλειπῆ χάραξη), Tataki, *Beroea* αρ. 809a, 415b.

Φωτογραφία, έκτυπο.

Περὶ τὸ 254 μ.Χ.(:)

Ἀγαθῇ τύχῃ.
 (Κατὰ τὸ δόξαν τῶ)
 (λαμπροτάτῳ συνε)-
 4 δρίῳ Λικίνιον
 Ῥουφεῖνον, τὸν ὑ-
 πατικόν, συναγο-
 8 ρεύσαντα τῇ ἐπαρ-
 χείᾳ περὶ τῆς συντε-

λείας τῶν Θετταλῶν,
Δομίτιος Εὐρύδικος
ὁ μακεδονiάρχης
12 ἐκ τῶν ἑαυτοῦ.

Στ. 2-4: Ὁ Walter δὲν σχολιάζει τὸ κενὸ μεταξὺ τῶν στ. 1 καὶ 4, στὴν ἀρχὴ τοῦ ὁποῖου μεταγράφει ἀπλῶς τὰ γράμματα ΔΡΙΩ. Οἱ Robert (1942) συμπληρώνουν [Κατὰ τὸ δόξαν τῷ λαμπροτάτῳ συνε]δρίῳ. Ἡ συμπλήρωση αὐτὴ ἀκολουθεῖται καὶ ἀπὸ τοὺς μεταγενέστερους ἐκδότες καὶ σχολιαστὲς. Ὁ L. Robert, (1948) 29, σημ. 3, σφάλλει πάντως ὅταν γράφει ὅτι δὲν ὑπάρχει χώρος στὸν λίθο μεταξὺ τῶν στίχων 1 καὶ 3.

Ὁ τιμώμενος ὑπατικός Μάρκος Γναῖος Λικίνιος Ρουφίνος εἶναι διάσημος νομομαθής, γνωστός ἀπὸ τὸν Πανδέκτη, καθὼς καὶ ἀπὸ τιμητικὲς ἐπιγραφὰς τῆς Θεσσαλονίκης (IG X 2,1, 142, ὅπου ὁ μακεδονiάρχης Κλαύδιος Μένων τὸν ἀποκαλεῖ ἐνπειρότατον νόμων), καὶ τῶν Θυατείρων (TAM V 2, 984-87, P. Hermann, *Tyche* 12 [1997] 111-23). Γιά τὴν σταδιοδρομία του, βλ. F. Miltner - A. Berger, *RE* 13 (1926) 457-58, W. Kunkel, *Herkunft und soziale Stellung der römischen Juristen* (1967²) 255, ἀρ. 69 (non vidimus), *PIR* V 1² (1970) 56, ἀρ. 236, H. Halfmann, *Epigrafia* II 630. Γιά τὴν ἐκτίμηση τῆς ὁποίας ἔχαιραν οἱ γνῶστες τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου λόγῳ τῶν ὑπηρεσιῶν ποὺ μπορούσαν νὰ προσφέρουν στοὺς ὑπηκόους τοῦ κράτους κατὰ τὶς συναλλαγὰς τοὺς μὲ τὴν ρωμαϊκὴ διοίκηση, πρβλ. ἀρ. 97, ἀνωτέρω. Ὁ μακεδονiάρχης Δομίτιος Εὐρύδικος εἶναι ἐπίσης γνωστός ἀπὸ τιμητικὴ ἐπιγραφὴ τοῦ Βελβενδοῦ τοῦ Β' τετάρτου τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. (Ριζάκη - Τουράτσουλου, *EAM* ἀρ. 38), ὅπου ἀποκαλεῖται μακεδονiάρχης[ς] καὶ ἀρχιερεὺς κα(ι) πρεσβυτεράρχης τῶν Ὀλυμπίων καὶ ἱεροφάντης[ς].

Ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν προκύπτει ὅτι ὁ Λικίνιος Ρουφίνος, ὁ ὁποῖος ἦταν φίλος τοῦ αὐτοκράτορος, συνηγόρησε ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων τοῦ μακεδονικοῦ Κοινοῦ σὲ διαφορὰ ποὺ προέκυψε σχετικὰ μὲ τὴν συμμετοχὴ τῶν Θεσσαλῶν στὰ φορολογικὰ βάρη τῆς ἐπαρχίας, οἱ ὁποῖοι ὅπως φαίνεται, ἤδη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς συγγραφῆς τῆς Γεωγραφικῆς Ὑφηγήσεως τοῦ Κλαυδίου Πτολεμαίου στὰ μέσα τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ. εἶχαν ἀποσπασθεῖ ἀπὸ τὴν ἐπαρχία Ἀχαΐας καὶ προσαρτηθεῖ στὴν ἐπαρχία Μακεδονίας. Ἐδῶ προφανῶς ὁ ὅρος ἐπαρχία, ὅπως καὶ στὴν ἐπιγραφὴ ἀρ. 89, ἀνωτέρω, καθὼς ἐπίσης καὶ στὴν ἀρ. 117, κατωτέρω, εἶναι ταυτόσημος μὲ τὸ ἔθνος ἢ τὸ Κοινόν τῶν Μακεδόνων, ποὺ δὲν περιελάμβανε ὅλην τὴν ρωμαϊκὴ ἐπαρχία, ἀλλὰ μόνον τὶς πόλεις τῆς καθ'αυτὸ Μακεδονίας (πρβλ. Papazoglou, *Villes* 74-75 καὶ 85, Hatzopoulos, *Institutions* I 164).

Ἡ ἀκμὴ τοῦ Λικινίου Ρουφίνου χρονολογήθηκε περὶ τὸ 220 μ.Χ. ἀπὸ τὸν Robert καὶ περὶ τὸ 230 μ.Χ. ἀπὸ τοὺς Keil καὶ von Premerstein, *Reise* II 30-31, ἀρ. 55, ἀλλὰ λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν εἰσβολὴ τῶν Γότθων τὸ 254 μ.Χ. ἀπὸ τὸν ἐκδότη τῶν TAM, P. Hermann, ὁ ὁποῖος ὀρθῶς ἀποδίδει τὴν ἡμιτελῆ χάραξη τῆς ἐπιγραφῆς στὴν χρησιμοποίησι μνημείων γιὰ τὴν ἐσπευσμένη ἐπισκευὴ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως (βλ. καὶ πρὸ πρόσφατα, P. Hermann, *Tyche* 12 [1997] 111-23 καὶ πρβλ. Ch. Edson, *CP* 50 (1955) 189, σημ. 135).

102. Μουσεῖο Βεροίας Λ 835. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1991 στὴν συμβολὴ τῶν ὁδῶν Σταδίου καὶ Θεσσαλονίκης, ὅπου χρησίμευε ὡς καλυπτήρια πλάκα κιβωτιόσχημου τάφου τῶν ὕστερων ρωμαϊκῶν χρόνων στὸ ἴδιο νεκροταφεῖο ἀπὸ τὸ ὁποῖο προέρχεται καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Γαλλιανοῦ ποὺ ἔφερε στὸ φῶς ἡ ἀνασκαφὴ Κοτζιά τὸ 1940 (βλ. ἀρ. 15, ἀνωτέρω).

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ποὺ ἀποτελοῦσε τὴν πρόσθια ὄψη τιμητικοῦ μνημείου. Διαστάσεις: 0,88x1,55x0,16. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,06, στ. 2: 0,05, στ. 3-5: 0,04, στ. 5-7: 0,027. Διάστιχο: στ. 1-2: 0,04, στ. 2-6: 0,03, στ. 6-7: 0,025. Ἡ ἐνέπιγραφη ἐπιφάνεια περιβάλλεται ἀπὸ κοιλόκυρτο κυμάτιο καὶ ταινία. Οἱ δύο ἐπιγραφὰς ἔχουν χαραχθεῖ ἀπὸ διαφορετικὸν χαρακτῆρ.

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, *AEMΘ* 5 (1991) 40-43, εἰκ. 2 (*SEG* 44 [1994] 521), τῆς ἰδίας, *ΑΔ* 46 (1991) *Χρονικά* 302, τῆς ἰδίας, *Μνήμη Ἀνδρόνικου* 7-17. Πρβλ. *BullEpigr* 1994, 396, Tatakis, *Macedonians* 72.

Φωτογραφία, έκτυπο.

Τέλη Ιου - αρχές 2ου αϊ. μ.Χ.

<p>[Τὸν ἀρχιερ]έα τῶν
[Σεβαστῶν] καὶ ἀγωνοθέ-
[την τοῦ] Κοινοῦ Μακεδόνων,
4 [Τι(βέριον) (:) Κλαύ]διον Αἰλιανὸν Ἀλέ-
[ξανδ]ρον Παρμενίωνος,
[Αἰ]στρεάτην, ἡ Αἰστρεατῶν
[πόλις ἀρ]ετῆς καὶ εὐνοίας τῆς εἰς
8 [ἐα]υτὴν ἔνεκεν.</p> | <p>Τὴν ἱέρειαν τῶν
Σεβαστῶν Ἀουιδίαν
 ♣ Ἀμμίαν ♣,
4 θυγατέρα Φίλωνος, γυναῖ-
κα Ἀλεξάνδρου, Αἰστρεάτιν,
ἡ Αἰστρεατῶν ♣ πόλις
 ἀρετῆς ἔνεκεν.</p> |
|--|--|

Στήλη Α, στ. 4: Τὰ ἐλλείποντα γράμματα τοῦ προωνυμίου πρέπει νὰ εἶναι δύο· Τι(βέριον) προτείνει ἡ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ.

Τὸ τιμώμενο ζεῦγος τοῦ ἀρχιερέως τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτη τοῦ Κοινοῦ καὶ τῆς ἱέρεας τῶν Σεβαστῶν στὴν ἰδιαίτερή της πατρίδα δὲν εἶναι γνωστὸ ἀπὸ ἄλλοῦ. Ἡ Αἰστρεατῶν πόλις, ἡ ὁποία ἀνήγειρε τὸ μνημεῖο, μαρτυρεῖται, μὲ παραλλαγές ὡς πρὸς τὸ ὄνομα, σὲ φιλολογικὲς πηγές καὶ ἰδίως στὸν κατάλογο τῶν θεωροδόκων τῶν Δελφῶν (βλ. Parazoglou, *Villes* 333-35). Ἡ ἀκριβὴς της θέση στὴν ἀνατολικὴ Παιονία δὲν ἔχει ἀκόμη διακριβωθεῖ.

103. Μουσεῖο Βεροίας Λ 99. Ἀνακαλύφθηκε, ἄγνωστο πότε, στὸ οἰκόπεδο τοῦ Ἀντ. Σαρρηκωστή καὶ παραδόθηκε στὸ μουσεῖο τὸ 1953.

Βάση ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη κατὰ τὴν ἄνω ἐπιφάνεια, ὅπου καὶ τὸρμος. Διαστάσεις: 0,28x0,67x0,42. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1-3: 0,012-0,02, στ. 4 κ.έ.: 0,005-0,016. Διάστιχο: στ. 1-3: 0,007, στ. 3 κ.έ.: 0,001-0,005.

Βιβλιογραφία: Κανατσούλης, *Μελετήματα* 20, σημ. 6. Πρβλ. C. Schuler, *CP* 55 (1960) 97, ἀρ. 26, Ἰ. Τουράτσογλου, *Ἀρχαία Μακεδονία* II (1977) 481 καὶ 492-93 (μὲ διόρθωση καὶ φωτογραφία), M.B. Hatzopoulos, *Kongress B'* 149, ἀρ. 43, Tataki, *Beroea* ἀρ. 605 καὶ σελ. 449, Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 146-47.

Φωτογραφία, έκτυπο.

Ἀρχές Ιου αἱ μ.Χ.

- [----- ἔτους] _ σεβαστοῦ
Ἡ πόλις · Γάιον · Ἰούλιον · Θεο(γ)ένην – ἄριστα
 πεπολιτευμένον – γυμνασιαρχούντων
4 Ἀλεξάνδρου τοῦ Θεοφίλου, Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλοκράτους, πολειταρχούντων
 Ἀδαίου τοῦ Διοδώρου
 Κλεάνδρου τοῦ Ζωπύρου
 Δημητρίου τοῦ Διονυσίου
8 Δίωνος τοῦ Ἀλε(ξ)άνδρου
 Διογένους τοῦ Ἀμύντου

Στ. 1: [...]τον Κανατσούλης, [...] Σεβαστοῦ Τουράτσογλου. Γιά τὸ ἀριθμητικὸ πού προηγεῖται βλ. σχόλιο κατωτέρω. Στ. 2: Θεοτένην Κανατσούλης βάσει τοῦ λίθου, ἀλλὰ ἡ παρουσία ἀριθμοῦ λαθῶν στὴν χάραξη τοῦ κειμένου (πρβλ. στ. 7 καὶ 8) καθιστοῦν πολὺ πιθανὴ μία ἀβλεψία τοῦ χαρακτή καὶ σ' αὐτὸν τὸν στίχο. Στ. 6: Ἀλεξάνδρου Κανατσούλης, Κλεάνδρου ὁ λίθος. Στ. 7: Ὁ χαρακτή εἶχε γράψῃ ἀρχικά ΔΗΜΗΡΙΟΥ. Στ. 8: Ἀλεξάνδρου Κανατσούλης, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ὁ λίθος.

Ἡ χρονολογία προτείνεται ἀπὸ τὸν Τουράτσογλου προφανῶς βάσει τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων. Ἡ μελέτη φωτογραφίας εἶχε δημιουργήσει τὴν ἐντύπωση ὅτι ἦταν δυνατὴ ἡ ἀνάγνωση διψήφιου ἀριθμοῦ πρὶν ἀπὸ τὴν λέξη *σεβαστοῦ* (Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 146-47). Νεώτερη ἐξέταση τοῦ λίθου ὁδήγησε στὸ συμπέρασμα ὅτι μὲ βεβαιότητα διακρίνεται μόνον κάτω ὀριζόντια κεραία ἀριθμητικοῦ, ἢ ὁποῖα μπορεῖ νὰ ἀνήκει θεωρητικὰ σὲ Δ, Ε, Ζ, Ξ, ἢ Σ. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν καὶ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων, ἡ χρονολόγηση τοποθετεῖται μεταξὺ τοῦ 29/8 π.Χ. (Δ) καὶ τοῦ 28/9 μ.Χ. (Ξ). Ὁ Γάιος Ἰούλιος Θεογένης εἶναι ἄγνωστος ἀπὸ ἄλλου. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὄνομα εἶναι σπάνιο στὴν Βέροια δὲν ἀποκλείεται νὰ πρόκειται περὶ συγγενοῦς τοῦ Παραμόνου τοῦ Θεογένους (ἀρ. 22, ἀνωτέρω) καὶ ἴσως μακρινοῦ ἀπογόνου τοῦ Μαχάτα τοῦ Θεογένους γνωστοῦ ἀπὸ ἀπελευθερωτικὴ πράξη τῆς βασιλείας τοῦ Δημητρίου Β' (βλ. ἀρ. 45, ἀνωτέρω). Ἡ μνεία τῶν δύο γυμνασι-αρχῶν πρὶν ἀπὸ τοὺς πολιτάρχες ἐπιτρέπει τὴν ὑπόθεση ὅτι ἡ πολιτικὴ δραστηριότης τοῦ τιμωμένου συνδέεται μὲ τὸ γυμνάσιο (Tataki). Ὁ ἀριθμὸς τους ἐξηγεῖται μᾶλλον ἀπὸ τὴν ἐξάμηνη διάρκεια τῆς οἰκονομικῆς ἐπαχθοῦς θητείας τους παρὰ ἀπὸ τὴν λειτουργία δύο γυμνασίων στὴν Βέροια. Οἱ πολιτάρχες ἦσαν ἐκείνην τὴν ἐποχὴ οἱ ἀνώτατοι ἄρχοντες τῆς πόλεως. Ἀρχικὰ δύο (βλ. ἀρ. 1, ἀνωτέρω), ὁ ἀριθμὸς τους ἀνῆλθε πιθανώτατα στοὺς πέντε μετὰ τὴν ρωμαϊκὴ κατάκτηση (Hatzopoulos, *Institutions* I 151). Ὁπωσδήποτε, συναρχία πέντε πολιταρχῶν στὴν Βέροια μαρτυρεῖται ἤδη ἀπὸ τὸ 122/21 π.Χ. (βλ. ἀρ. 134, κατωτέρω). Γιὰ τὰ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὰ ὀνόματα Ἀδαῖος καὶ Ἀμύντας, βλ. ἀρ. 154 καὶ 155, κατωτέρω, ἀντίστοιχα.

104. Βέροια, "Ἅγιος Σπυρίδων (ὁ "βλάχικος"). Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸ κέντρο τοῦ δαπέδου τοῦ ναοῦ, ὅπου τὴν ἀντέγραψε καὶ ὁ Wace τὸ 1911-1912 καὶ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936.

Πλάκα (;), ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο διαστάσεων 0,705x0,91. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,45, στ. 2-4: 0,03. Διάστιχο: 0,018.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 261, ἀρ. 66 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 52, Ferguson, *Terms* 13-14, ἀρ. 52), Wace, *Τετράδια* II 31, ἀρ. 15, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 50 (J.M.R. Cormack, *JRS* 33 [1943] 39, *SEG* 12 [1955] 317). Πρβλ. Tataki, *Beroica* ἀρ. 728 καὶ σελ. 384, Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 149.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. μ.Χ.

*Βεροιαίων ἡ βουλὴ καὶ ὁ
[δῆμος] Τι(βερίον) Κλαύδιον Πτολεμαῖον
[τόν] ἀγ[ω]ν[ο]θέτην τῶν Σεβαστῶν
κα[ὶ] * γυμν[α]σί[α]ρχον. vacat*

4

Ἡ παρούσα ἀνάγνωση ὀφείλει πολλὰ στὸ ἔκτυπο τῶν Edson - Cormack. Στ. 1: ΒΕΡΟΙΑΩΝ Delacoulonche, *Βεροιαίων* Δήμιτσα, Ferguson, *[Βερ]ιοαίων* Cormack καὶ *SEG* τὰ τρία πρῶτα γράμματα δὲν διαβάζονται ἤδη ἀπὸ τὸ 1936 ΚΑΙ ὁ Delacoulonche, Wace, τὸ ὁποῖο συμπληρώνουν ὡς καὶ ὁ [δῆμος] οἱ Δήμιτσα, Ferguson, Cormack, *SEG*, θεωρώντας τὸν λίθο ἀποκεκρουμένο δεξιὰ. Στ. 2: [---] ΤΙ[---] ΑΙΟΝ Delacoulonche, Δήμιτσα, Ferguson, ΤΙΚ[.]ΑΥΔΙΟΝ Wace, *Τι. Κλ[α]ύδιον* Cormack, *SEG* σήμερα μόνον τὰ 14 τελευταῖα γράμματα διακρίνονται. Στ. 3: [---]ΤΗΝ Delacoulonche, Δήμιτσα, Ferguson, Wace, *[ἀρχιερέα καὶ ἀγωνοθέτην]* συμπληρώνουν οἱ Cormack, *SEG*, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει χώρος γιὰ τέτοια συμπλήρωση. Στ. 4: [---] \ΙΧΟΝ Delacoulonche, Δήμιτσα, [---]ΑΡΧΟΝ Wace, παραλείπεται ἀπὸ τοὺς Cormack καὶ *SEG*, παρ' ὅλον ὅτι ὁ Edson ἀντιγράφει στὸ τετράδιο τὰ γράμματα ΑΙΧΟΝ.

Παρ' ὅλον ὅτι ὁ τίτλος τοῦ Τιβερίου Κλαυδίου Πτολεμαίου, ποὺ δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλου, παρουσιάζεται συντετμημένος (*ἀγωνοθέτης τῶν Σεβαστῶν* ἀντὶ τοῦ συνήθους

ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων), δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία – παρὰ τὴν ἀντίθετη γνώμη τοῦ Cormack – ὅτι πρόκειται γιὰ ἀνώτατο ἀξιωματοῦχο τοῦ Κοινοῦ. Γιὰ τὴν σχέση μετὰ τῆς ἀγωνοθεσίας τοῦ Κοινοῦ καὶ τῆς γυμνασιαρχίας, βλ. Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 147-51, P. Nigdelis, *Klio* 77 (1995) 179-82.

105. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορά τὸν 18ο αἰῶνα ἀπὸ ἄγνωστο Γάλλο, πού τὴν σχεδίασε. Τὸ 1855 μελετήθηκε ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὴν εἰσοδο τοῦ Ὁρτᾶ Τζαμοῦ. Ἐκεῖ τὴν μελέτησαν καὶ τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τὸ 1898, ὁ Wace τὸ 1911-1912, ὁ Plassart τὸ 1914 καὶ οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936, οἱ ὁποῖοι διευκρινίζουν: "Μαρμάρινος δόμος χρησιμοποιοῦμενος ὡς θεμέλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ νάρθηκος πού περιβάλλει τὸ Ὁρτᾶ Τζαμί, κείμενος ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου, τώρα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς του". Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Διαστάσεις: "0,84x0,64x0,51. Ὑψος γραμμάτων: 1ος στ.: 0,5, 2ος στ.: 0,044, 3ος στ.: 0,044. Διάστιχα: 0,015" (Edson - Cormack).

Βιβλιογραφία: Σχέδιο πού φυλάσσεται στὸ Κέντρο Ἐπιγραφικῶν καὶ Παλαιογραφικῶν Μελετῶν τοῦ Πολιτειακοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ohio, Delacoulonche, "Berceau" 247, ἀρ. 34 καὶ σελ. 218, Μ. Ροστότσεφ, *IPAIK* 4 (1899) 177-78, ἀρ. 5 καὶ σελ. 179, Wace, *Τετράδια* I 4, ἀρ. 3 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 147-48, ἀρ. 5), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 29, L. Robert, *Gnomon* 35 (1963) 70-76. Πρβλ. I.I. Russu, *EphDac* 8 (1938) 186, L. Robert, *ΕΕΦΣΠΑ* 13 (1962-63) 522-23 (γιὰ τὸ ὄνομα Εὐλαιο), Tataki, *Beroea* ἀρ. 414, 715 καὶ 1319 καὶ σελ. 462.

Ἀρχές 2ου αἰ. μ.Χ.

Βεροιαῖοι
Δομτίαν Ἰου-
λίαν Τίτου) Φλαου-
4 ίου Καισεννια-
νοῦ Εὐλαίου *
vac γυναῖκα vac
δι' * ἐπιμελητοῦ
8 Τι(βερίου) Κλαυδίου
vac Εὐλαίου.

Στοὺς στίχους 1, 4 καὶ 5, ὁ Wace ἀντιγράφει τὸ ἔψιλον ὡς σῖγμα, ὁ δὲ Woodward, ἐκλαμβάνοντάς τα ὡς λάθος, ἀντὶ ἔψιλον διορθώνει τὸ ἑβδομο γράμμα τοῦ 4ου στίχου. Οἱ Delacoulonche καὶ Ροστότσεφ, ὅμως, ἀντιγράφουν κανονικὰ ἔψιλον. Στ. 3-4: *Τί. Φλαου/ίου* Robert, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς. Στ. 4-5: ΚΕΣΕΝΤΑ|ΝΟΥ ὁ ἄγνωστος Γάλλος.

Τὸ ζεῦγος δὲν εἶναι γνωστὸ ἀπὸ ἄλλου, ἀλλὰ ὁ Τίτος Φλάουιος Καισεννιανός, κρίνοντας ἀπὸ τὰ ὀνόματά του, καταγόταν κατὰ τὴν Ἀ. Τατάκη πιθανῶς ἀπὸ τὴν ἀριστοκρατικὴ ρωμαϊκὴ οἰκογένεια τοῦ Λευκίου Καισεννίου Παίτου, ὑπάτου τὸ 61 μ.Χ. (*PIR* II² ἀρ. 173) καὶ συζύγου τῆς Φλαβίας Σαβίνας (*PIR* III² ἀρ. 440), ἡ ὁποία θὰ εἶχε συνδεθεῖ μὲ ἀριστοκρατικὴ μακεδονικὴ οἰκογένεια, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ ἐπιβίωση τοῦ χαρακτηριστικοῦ ὀνόματος Εὐλαιο. Ὁ Τιβέριος Κλαύδιος Εὐλαιο, ὁ ὁποῖος ἐπιμελήθηκε τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μνημείου εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ ἐπιγραφή τῆς Σαμοθράκης μὲ κατάλογο μυστῶν τοῦ 113 μ.Χ. (βλ. μαρτ. ιε').

106. Μουσείο Βεροίας Α 491. Τò κύριο μέρος τοῦ μνημείου ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack, ἐντοιχισμένο ὡς κάτω πλαίσιο παραθύρου τοῦ ἱεροῦ τοῦ ναοῦ τῆς Μικρῆς Κυριώτισσας, ἀπὸ ὅπου μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τὸ 1971. Τὸ κάτω δεξιὸ τμήμα τοῦ μνημείου ἐπισημάνθηκε ἐπίσης τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack, οἱ ὁποῖοι ὁμως δὲν τὸ συσχέτισαν μὲ τὸ προηγούμενο, στὸν γειτονικὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων τῆς ὁδοῦ Ἀνοιξέως. Ἔκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη του. Ἐκτυπὸ τῆς φυλάσσεται στὸ Princeton.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Τὸ κείμενο μέσα σὲ βαθυσμένο πλαίσιο κοσμούμενο μὲ κυμάτια. Διαστάσεις: 0,913x0,72x0,16. Ὑψος γραμμάτων: 0,0235-0,0455. Διάστιχο: 0,006-0,022.

Βιβλιογραφία: Α) Τοῦ κυρίου μέρους: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 74 (J.M.R. Cormack, *JRS* 33 [1943] 39-40 καὶ 42-44, *SEG* 12 [1955] 318, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 73-74, ἀρ. 4). Πρβλ. *BullEpigr* 1944, 124, M.N. Tod, *JHS* 65 (1945) 84, Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 26 (1971) *Χρονικά* 406, Φ. Πέτσα, *Μακεδονικά* 15 (1975) πίν. 201β (ἀπλῶς φωτογραφία). Β) Τοῦ ἀποτμήματος: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 85 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 113, ἀρ. 24). Ὁ Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΑΑ* 4 (1971) 207-208, εἰκ. 1, εἶναι ὁ πρῶτος πὺν ἀντελήφθη ὅτι τὰ δύο τεμάχια συνανήκουν καὶ ἀναδημοσίευσε τὴν ἐπιγραφή ἑνιαία. Πρβλ. *BullEpigr* 1972, 259, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1321 καὶ σελ. 384, 458.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Βεροιαίων ἡ βουλὴ καὶ ὁ
 δῆμος * Τ(ίτον) Φλάουιον Κάσ-
 σανδρον τὸν ἀρχιερέα καὶ
 4 ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ
 Μακεδόνων, υἱὸν Μακε-
 δόνων καὶ τῆς πατρίδος,
 πρῶτον τῶν ἀπ' αἰῶνος τοῦ-
 8 τῶ τειμηθέντα τῷ ὀνόμα-
 τι, φιλοκαίσαρα καὶ φιλόπα-
 τριν, πάση προνοίᾳ καὶ πρά-
 ξει συνπαθῶς καὶ συμφε-
 12 ρόντως ὑπὲρ τοῦ ἔθνους
 κ(α)ὶ τῆς πατρίδος ἐν παντὶ και-
 ρῷ ἄριστα πολεितευσάμενον, ἐπι-
 μεληθέντος Δέκμου Ποπλικίου
 16 Φιλώτου.

Οἱ στίχοι 8-16 δὲν ἦσαν ὁρατοὶ μερικὰ ἢ ὀλικά ὅταν ἡ ἐπιγραφή ἦταν ἐντοιχισμένη καὶ στὸ μέτρο αὐτὸ παραλείπονται ἀπὸ τὸν Cormack. Στὸ τμήμα ποῦ ἦταν ὁρατὸ δὲν ὑπάρχουν διαφορὲς μεταξὺ τῶν διαφόρων δημοσιεύσεων. Γιὰ τὸ κάτω μέρος τῆς ἐπιγραφῆς ἡ "συγκόλληση" τῶν δύο τεμαχίων καθιστᾷ ἄνευ ἀντικειμένου τὴν σύγκριση μὲ τὶς παλαιότερες ἐκδόσεις. Ἐπομένως ἡ ἔκδοση τοῦ Τουράτσογλου θεωρεῖται ἐδῶ ὡς *editio princeps*. Στ. 13: καὶ τῆς πατρίδος π[αντί] Τουράτσογλου, ΚΑΙ τῆς πατρίδος ἐν παντὶ ὁ λίθος, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ ἔκτυπο, πρᾶγμα ποῦ ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ τὴν μεταγραφὴ τοῦ σχετικοῦ στίχου στὸ ἀλόγραφο τοῦ Edson καὶ στὴν δημοσίευση τοῦ δευτέρου τεμαχίου ἀπὸ τὸν Cormack: ἐν παντί.

Ὁ τιμώμενος ἀρχιερεὺς καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων Τίτος Φλάβιος Κάσσανδρος ταυτίζεται πιθανότατα μὲ τὸν ἱερωμένο Κάσσανδρο ἄλλης τιμητικῆς ἐπιγραφῆς (βλ. ἀρ. 84, ἀνωτέρω) καὶ τὸν ἀρχιερέα Κάσσα(ν)δρο ἐπιτύμβιας ἐπιγραφῆς (βλ. ἀρ. 375, κατωτέρω). Οἱ τιμητικοὶ τίτλοι υἱὸς Μακεδόνων καὶ τῆς πατρίδος (δηλαδὴ τῆς Βεροίας) δὲν ἀπαντοῦν ἄλλοῦ ὅπως δὲ διευκρινίζει ἡ ἴδια ἡ ἐπιγραφή δίδονται γιὰ

πρώτη φορά (πρῶτον τῶν ἀπ' αἰῶνος τούτῳ τειμηθέντα τῷ ὀνόματι' για ἀνάλογους τίτλους, βλ. τὰ σχόλια στὶς ἐκδόσεις Cormack καὶ Κανατσοῦλη). Παραλλαγή τοῦ τίτλου υἱὸς τῆς πατρίδος εἶναι ἐκεῖνος τοῦ υἱοῦ πόλεως, ὁ ὁποῖος ἀποδίδεται στὸν ἐπίσης ἀρχιερέα Τίτον Φλάουιον Παράμονον (βλ. ἀρ. 119, κατωτέρω). Ἀντιθέτως τὰ ἐπίθετα φιλόκαισαρ καὶ φιλόπατρις εἶναι κοινότατα (πρβλ. σχόλια στὴν ἔκδοση Κανατσοῦλη μὲ παραπομπές). Ὡς λόγοι ἰδρύσεως τοῦ μνημείου ἀναφέρονται ἡ μέριμνα (πάση προνοίᾳ), ἐνέργειες (πράξεις) καὶ ἡ ἐν γένει πολιτεία (πολιτευσάμενον, πρβλ. πεπολιτευμένον, ἀρ. 103, ἀνωτέρω) τοῦ τιμωμένου ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, δηλαδὴ τοῦ συνόλου τῶν Μακεδόνων, ἐκπροσώπηση τοῦ ὁποίου ἦταν τὸ Κοινὸν συνέδριον. Τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μνημείου ἐπιμελήθηκε ὁ ἄγνωστος ἀπὸ ἄλλου Δέκμος Ποπλίκιος Φιλώτας.

107. Μουσεῖο Θεσσαλονίκης 7345. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1970 κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ Γαλεριανοῦ συγκροτήματος τῆς πόλεως στὴν αἴθουσα Β', ὅπου εἶχε χρησιμοποιηθεῖ στὴν στρώση τοῦ δαπέδου. Τὸ ἐλλείπον κάτω ἀριστερὸ ἀποτμήμα ἀνευρέθηκε πρόσφατα ἀπὸ τὶς ἀρχαιολόγους Μαριάννα Καραμπέρη καὶ Εὐγενία Χριστοδουλίδου.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, συγκείμενη ἀπὸ δύο συνανήκοντα καὶ συναρμόζοντα τεμάχια, μὲ ἀποκρούσεις συνεπείᾳ τῆς δεύτερης χρήσεως στὸ ἄνω μέρος τῆς κυρίας ὀψευς καὶ κατὰ μῆκος τῆς δεξιᾶς καὶ ἀριστερῆς παρειάς. Διαστάσεις: 1,17x0,53x0,035. Ὑψος γραμμάτων: 0,04. Διάστιχο: 0,02.

Βιβλιογραφία: *SEG* 27 (1977) 305 (μεταγραφή τοῦ Peeters ἀπὸ τὴν φωτογραφία τοῦ ΑΔ), Aikaterini Rhomiopoulou, *Studies Edson* 302-303, ἀρ. 8, Fanoula Papazoglou, *ŽAnt* 32 (1982) 48-52 (J. Wiseman, *AJA* 88 [1984] 574, ἀρ. 5), *BullEpigr* 1987, 646, Μαριάννας Καραμπέρη - Εὐγενίας Χριστοδουλίδου, *AEMΘ* 11 (1998), ὑπὸ ἐκτύπωση. Πρβλ. Ἀ. Βαβρίτσα, ΑΔ 27 (1972) *Χρονικά* 502 καὶ πίν. 432β, G. Touchais, *BCH* 101 (1977) 606, *SEG* 31 (1981) 640, *BullEpigr* 1983, 252, P.J. Sijpesteijn, *ZPE* 52 (1983) 289, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1181a. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' τέταρτο 3ου αἰ. μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχῃ[ι].
Σιλβανὸν Νεικόλα-
ον τὸν λαμπρότα-
4 τον ὑπατικὸν ἢ μη-
τρόπολις Βέροια
ἀντὶ πολλῶν καὶ με-
γάλων εἰς ἑαν-
8 τὴν εὐεργεσιῶν.

Μετὰ τὴν πρόσφατη ἀνεύρεση τοῦ κάτω ἀριστεροῦ ἀποτμήματος τοῦ λίθου, οἱ παλαιότερες ἀπόπειρες συμπληρώσεως τοῦ κεμένου κατέστησαν ἄνευ ἀντικειμένου.

Ὁ Σιλβανὸς Νικόλαος εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ ἄλλα δύο ἐπιγραφικὰ μνημεῖα: ἓνα τῆς Στύβερρας πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνεψιοῦ του Σεπτιμίου Σιλβανοῦ Νικομάχου (*SEG* 13 [1956] 404) καὶ ἓνα ἄλλο τῶν Στόβων πρὸς τιμὴν τοῦ Ποπλίου Σεντίου Σεπτιμίου Νικολάου (*SEG* 24 [1984] 678). Μνημονεύεται ἴσως καὶ σ' ἓνα τρίτο, ποὺ ἀνεγέρθηκε στὴν Βέροια πρὸς τιμὴν τοῦ Κλαυδίου Λυσιμάχου (βλ. ἀρ. 75, ἀνωτέρω). Οἱ δύο ἀδελφοί του, ὁ Σεπτιμῖος Σιλβανὸς Κέλερ καὶ ὁ Σιλβανὸς Κλαυδιανὸς διετέλεσαν μακεδονιάρχες καὶ ἡ ἀνεψιά του Σεπτιμία Σιλβανὴ Κελερίνη τιμήθηκε ἐπίσης στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 100, ἀνωτέρω). Γιὰ διεξοδικὴ ἐξέταση τῆς ἐπιφανοῦς αὐτῆς μακεδονικῆς οἰκογένειας, βλ. τὸ ἄρθρο τοῦ Wiseman καὶ τὰ σχετικὰ λήμματα τῆς Tataki. Ἄγνωστο εἶναι ἐὰν τὸ μνημεῖο ἰδρύθηκε ἐξ ἀρχῆς στὴν Θεσσαλονίκη ἢ ἐὰν μεταφέρθηκε ἐκεῖ ἀπὸ τὴν Βέροια κατὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Γαλεριανοῦ συγκροτήματος (πρβλ. ἀρ. 111, κατωτέρω).

108. Μουσείο Βεροίας Λ 35. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1898 ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Κωνσταντινουπόλεως στὴν αὐλὴ τοῦ "Γυμνασίου Θηλέων", ὅπου τὴν μελέτησε καὶ ὁ Wace τὸ 1911-1912 (outside the Greek girls' school) καὶ οἱ Edson καὶ Cornack (οἱ ὅποιοι ἀποκαλοῦν τὸ σχολεῖο Β' School) τὸ 1936. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη καὶ ὑποδοχὲς πελμάτων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,52x0,68x0,58. Ὑψος γραμμῶν: 0,015-0,031 (ἀρχικὸ Κ καὶ Φ). Διάστιχο: 0,011. Ἡ ἐπιγραφή ἐντὸς πλαισίου σχηματιζόμενου ἀπὸ ἀργὸ κυμάτιο.

Βιβλιογραφία: Μ. Ροστότσεφ, *IPAIK* 4 (1899) 175-76, ἀρ. 3, σελ. 179, 181 καὶ 187-88, βάσει ἐκτύπου καὶ ἀπογράφου τοῦ Θ.Ἡ. Οὐσπένσκι (R. Cagnat - M. Besnier, *RA* 37 [1900] 490, ἀρ. 132), Wace, *Τετράδια* II 51, ἀρ. 27 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 148-49, ἀρ. 7), Edson - Cornack, *Notebook* ἀρ. 46, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 254. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 329 καὶ σελ. 464.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Μέσα 3ου αἰ. μ.Χ.

Κατὰ τὸ δόξαν τῇ κρ(ατίστη)
 βουλῇ καὶ τῷ ἱερωτάτῳ
 δήμῳ τῆς λαμπρ(οτάτης) Βεροί-
 4 αίων μητροπό(λ)εως
 καὶ Β νεωκόρου Βετουλη-
 νὸν Νεικομήδην πρε-
 σβεύσαντα καὶ σειτω-
 8 νήσαντ(α) καὶ εἰρηναρ-
 χήσαντα Βετουληνὸς
 Νεικομήδης ὁ γραμ-
 μ(α)τοφύλαξ τὸν υἱὸν
 12 ἡθῶν τε ἔνεκα καὶ τῆς
 περὶ τὴν πατρίδα σπου-
 δῆς τε καὶ εὐνοίας.

Στ. 1: κρ(ατίστη) Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3-4: λαμπρ(οτάτης) | Βεροί(ας) αἰων(ίου) μητροπόλεως Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 4: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ὁ λίθος, ὅπως παρατηρεῖ καὶ ὁ Edson. Στ. 5-6: Βετουληνὸν Ροστότσεφ, ἀλλὰ ΒΗΤΟΥΛΗ|ΝΟΝ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, Βετουληνὸν Woodward, Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 7-8: ΣΕΙΤΩ|ΝΗΣΑΝΤΑ ὁ λίθος, ὅπως παρατηρεῖ καὶ ὁ Edson. Στ. 8-9: Οἱ Cagnat - Besnier παραλείπουν τὶς λέξεις καὶ εἰρηναρχήσαντα. Στ. 10-11: ΓΡΑΜ|ΜΑΤΟΦΥΛΑΞ ὁ λίθος, ὅπως παρατηρεῖ καὶ ὁ Edson. Στ. 12: τῇ[ς] Ροστότσεφ, παρ' ὅλον ὅτι στὸ πανομοιότυπο σημειώνεται Η, τῆς Woodward.

Οἱ Βετουληνοί, πατέρας καὶ γιός, δὲν εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ ἄλλοῦ. Τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ (251/2) κάποιος Βετουληνὸς Παράμονος, ἐνδεχομένως συγγενὴς τους, διετέλεσε γυμνασιάρχος στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 137, κατωτέρω). Ὁ τιμώμενος ἀπὸ τὸν πατέρα του κατόπιν ἀποφάσεως τῆς κρ(ατίστης) βουλῆς καὶ τοῦ ἱερωτάτου δήμου (γιὰ τὰ ἐπίθετα πρβλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 5 [1961-1963] 16, σημ. 2 καὶ 24, σημ. 2) τῆς λαμπροτάτης Βεροιαίων μητροπόλεως καὶ δὶς νεωκόρου (γιὰ τοὺς τίτλους, πρβλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 41-42) εἶχε ἀναλάβει δημόσια ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα λόγῳ τῶν δαπανῶν ποῦ συνεπάγονταν προσομοίαζαν σὲ λειτουργίες, ὅπως τὴν συμμετοχὴ σὲ πρεσβεία στὸν διοικητὴ τῆς ἐπαρχίας, τὸν αὐτοκράτορα ἢ ἀκόμη σὲ ἱερά (γιὰ ἄλλους Μακεδόνες ποῦ τιμῶνται γιὰ τὸν ἴδιο λόγο βλ. ἀρ. 2, ἀνωτέρω καὶ ἀρ. 117, κατωτέρω), τὴν σιτωνία, δηλαδὴ τὴν φροντίδα, ἐνίοτε καὶ μὲ προσωπικὴ ἐπιβάρυνση, γιὰ τὴν τροφοδοσίαν

τῆς πόλεως σὲ φθηνὰ σιτηρά (πρβλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 5 [1961-1963] 47-48), καὶ τὴν εἰρηνρχία, δηλαδή τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν τήρηση τῆς τάξεως στὴν πόλη καὶ τὴν χώρα τῆς (γιὰ μία δεύτερη μνεία εἰρηνάρχῃ σὲ ἐπιγραφή τῆς Μακεδονίας, βλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 5 [1961-1963] 48-49). Ὁ πατέρας τοῦ τιμωμένου ἦταν ὁ γραμματοφύλαξ, δηλαδή ὁ ἀρχαιοφύλαξ τῆς Βέροιας (πρβλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 5 [1961-1963] 45), τὰ καθήκοντα τοῦ ὁποίου θὰ ἦσαν ἀνάλογα μὲ αὐτὰ τῶν μνημόνων τῆς ἐλληνιστικῆς περιόδου (βλ. Hatzopoulos - Loukouroulou, *Motyllos* 36-39). Γιὰ τὴν μνεία τοῦ *γραμματοφυλακίου* σὲ ἄλλην ἐπιγραφή τῆς Βέροιας, βλ. ἀρ. 41, ἀνωτέρω.

109. Μουσεῖο Βεροίας Λ 33. Γιὰ τὸν τόπο καὶ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 108, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη καὶ τέσσερες τόμους στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ. Διαστάσεις: 1,35x0,60x0,59. Ὑψος γραμμάτων: 0,014-0,035. Διάστιχο: 0,015.

Βιβλιογραφία: Ἀ.Ἐ. Κοντολέοντος, *Νέα Σμύρνη* 9/9/1889, ἀρ. 3937 (non vidimus) (τοῦ ἰδίου, *REG* 15 [1902] 141-42, R. Cagnat - M. Besnier, *RA* 41 [1902] 456, ἀρ. 233, Baege, *Sacris* 50 καὶ 153), Μ. Ροστόβτσεφ, *IPAIK* 4 (1899) 176-77, ἀρ. 4 καὶ σελ. 179 (βάσει ἐκτύπου καὶ ἀπογράφου τοῦ Θ.Ἡ. Οὐσπένσκι), Wace, *Τετράδια* II 50, ἀρ. 26, Α.Μ. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 148, ἀρ. 6, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 47, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 255. Πρβλ. P. Roussel, *REG* 27 (1914) 455, M.N. Tod, *BSA* 24 (1919-1920, 1920-1921) 66-67 (μὲ συζήτηση τῆς χρονολογίας), Tatakis, *Beroea* ἀρ. 270 καὶ σελ. 65, 464.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Μετὰ τὸ 249/50 μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχῃ.
Ἡ σεμνοτάτη μητρόπολις τῆς Μα-
κεδονίας καὶ δις νεωκόρος
4 Βέροια,
ἡ πατρίς · Λουκίαν
Αὐρηλιανὴν · Ἀλε-
ξάνδραν · θυγατέρα
8 Λουκίου · Αὐρηλιανοῦ
Σωτηρίχου ἀρχιερασαμέ-
νου καὶ ἄρξαντος ἐν τῷ
ἔτι τῷ ΓΤ ἱερασαμένην
12 θεᾶς Ἀρτέμιδος Ἀγροτέ-
ρας ἐν τῷ ΖΤ· ἔτι καὶ
πάντα τὰ καθήκα ποι-
ήσασαν θεοῖς τε καὶ ἀνθρώ-
16 ποις· παρὰ τὸν τῆς ἱερῶ-
σύνης χρόνον· Εὐτυχεῖτε.

Στ. 1: Ἀγαθῇ Τύχῃ Κοντολέον καὶ ὅσοι τὸν ἀκολουθοῦν. Στ. 2: μητρόπολη Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 2-3: Μα[κεδονίας] Κοντολέον (*REG*), Cagnat - Besnier, Baege, Woodward, Μακεδονίας Ροστόβτσεφ, βάσει τοῦ πανομοιότυπου. Στ. 4: ἡ χάραξη σὲ ἀποξεσμένη ἐπιφάνεια· οἱ Edson - Cormack σημειώνουν ἴχνη ἐνὸς ἄλφα ἀριστερά καὶ ἴχνη ἐνὸς ὀμικρον καὶ ἐνὸς ἰῶτα δεξιὰ ἀπὸ τὴν λέξη Βέροια. Στ. 5-17: ὁ Κοντολέον καὶ ὅσοι τὸν ἀκολουθοῦν δὲν τηροῦν τὴν διαίρεση τῶν στίχων. Στ. 9-10: ἀρχιερασαμ[έ]νον Ροστόβτσεφ, παρ' ὅλον ὅτι στὸ πανομοιότυπο σημειώνεται τὸ ἐνίλον, ἀρχιερα-σαμέ|νον Woodward, Edson - Cormack, ἀρχιερασάμε|νον Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 11: ΓΤ Κοντολέον καὶ ὅσοι τὸν ἀκολουθοῦν καὶ Ροστόβτσεφ, παρ' ὅλον ὅτι στὸ πανομοιότυπο σημειώνεται ΓΤ, ΤΤ Ἀδάμ-Βελένη, ΓΤ Woodward, Edson - Cormack καὶ ὁ λίθος. Στ. 13: ΖΤ Κοντολέον καὶ ὅσοι τὸν

ἀκολουθοῦν, καθὼς καὶ Ροστόβτσεφ, παρ' ὅλον ὅτι στὸ πανομοιότυπο σημειώνεται Ζ 9Τ, ΖΙΤ Ἀδάμ-Βελένη, Ζ 9Τ Woodward, Edson - Cormack καὶ ὁ λίθος. Στ. 14: καθήκ(οντ)α Κοντολέων καὶ ὅσοι τὸν ἀκολουθοῦν, καθήκα Ροστόβτσεφ, κάθακα Woodward, καθήκον Ἀδάμ-Βελένη, ἀλλὰ ΚΑΘΗΚΑ Wace, Edson - Cormack καὶ ὁ λίθος.

Γιὰ τοὺς τίτλους τῆς Βέροιας βλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 41-42. Οὔτε ἡ Λουκία Αὐρηλιανὴ Ἀλεξάνδρα οὔτε ὁ πατέρας τῆς Λούκιος Αὐρηλιανὸς Σωτήριχος εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ ἄλλου. Δὲν διευκρινίζεται ἐὰν ὁ Αὐρηλιανὸς Σωτήριχος ἦταν ἀρχιερεὺς τοῦ Κοινοῦ ἢ μόνον τῆς Βέροιας οὔτε μνημονεύεται ἡ ἀρχὴ τὴν ὁποίαν ἤρξε τὸ 245/46 (πρβλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 5 [1961-1963] 71). Γιὰ τὴν λατρεία τῆς Ἀρτέμιδος Ἀγροτέρας, βλ. ἀρ. 49, ἀνωτέρω. Ἡ ἱέρεια τιμᾶται διότι ἐξεπλήρωσε ὅλα τὰ καθήκοντά τῆς (καθήκα, ὅπως τὸ εἶχε ἀντιληφθεῖ ὁ Wace, εἶναι ἐσφαλμένος πληθυντικὸς κατὰ τὴν δεύτερη κλίση τῆς λέξεως καθήκον).

110. Μουσεῖο Βεροίας Α 547. Ὑποψήφιος συνθήκες εὐρέσεως.

Ἀπότμημα βάρους ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,115x0,68x0,375. Ὑψος γραμμάτων: 0,05. Διάστιχο: 0,005.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Κατ[ὰ τὸ δό]ξαν τῇ βουλῇ καὶ
vac τῷ * * δήμῳ. *

111. Θεσσαλονίκη, Γαλεριανὸ συγκρότημα. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1970 κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ δυτικοῦ τμήματος τοῦ χώρου Α τοῦ συγκροτήματος. Τὸ δάπεδο ἦταν στρωμένο μὲ πλάκες μαρμάρου, οἱ ὁποῖες δὲν σώζονταν μὲν, ἀλλὰ μία ἐξ αὐτῶν εἶχε ἀφήσει ἀποτύπωμα ἐπιγραφῆς πέντε στίχων. Ὑψος γραμμάτων: 0,035-0,04" (Βαβρίτσας).

Non vidimus.

Βιβλιογραφία: Ἀ. Βαβρίτσας, *ΑΔ* 27 (1972) *Χρονικά* 501 (*SEG* 27 [1977] 314, *BullEpigr* 1978, 289, Fanoula Papazoglou, *ŽAnt* 32 [1982] 51-52). Πρβλ. Tataki, *Beroea* 274, ἀρ. 1181.

4 [Β]εροιαίων [ἡ βουλῇ]
[κ]αὶ ὁ δήμος [-----]
[--]ΡΗΤΩΝΓΙ[-----]
[--]ΔΙΑΓΩ[-----]
[--]ΟΙ[-----]
[-----]

Στ. 1: Ἡ ἀναγνώριση τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Βέροιας καὶ τῆς μνείας τοῦ δήμου ἐγίνε ἀπὸ τοὺς L. καὶ Jeanne Robert. Ἡ συμπλήρωση τοῦ πρώτου στίχου ὀφείλεται στὸν G. Mihailov, *SEG*.

Πρόκειται προφανῶς γιὰ τιμητικὴ ἐπιγραφὴ πού χαράχθηκε βάσει ψηφίσματος τῆς Βέροιας. Ἀδιάγνωστο παραμένει, ὅπως καὶ στὴν περίπτωση τῆς ἐπιγραφῆς ἀρ. 107, ἂν ἡ Θεσσαλονίκη ἢ ἡ Βέροια ἦταν ἡ ἀρχικὴ θέση ἰδρύσεως τοῦ μνημείου.

112. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο "ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ γυναικείου τουρκικοῦ μοναστηρίου Τοπάλ Ἰσίν. Μετεκομίσθη κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἐνοίκων ἐκ τοῦ «κάστρου»". Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Πλακὸς μαρμαρίνης ἐνεπιγράφου κάτω ἀριστερὸν ἀπότμημα. Διαστ. σφζ. 0,75x0,60 x0,05. Ἐντὸς κυματοφόρου πλαισίου ἡ ἐπιγραφή".

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 157, ἀρ. 16. Πρβλ. Κανατσούλη, *Προσωπογραφία*, 1196, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1117 καὶ σελ. 444.

Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

[Κατὰ τὸ δόξαν τῇ σύγκλη-
τῳ Βεροιαίων
Μ(ᾱρκον) Ποπίλλιον Σωσι-
4 γένην [-----] χάριν.

Ὁ Ὁρλάνδος ὑποθέτει ὅτι σύγκλητος εἶναι ἄλλη ἔκφραση γιὰ τὸ συνέδριο τοῦ Κοινοῦ, ἄποψη τὴν ὁποίαν ἀπορρίπτει ὁ Δ. Κανατσούλης (*Μακεδονικά* 5 [1961-1963] 16, σημ. 1), μὲ τὴν ὀρθὴ παρατήρηση ὅτι τὸ συνέδριο ὅλων τῶν Μακεδόνων δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἀποκαλεῖται *σύγκλητος Βεροιαίων*. Ὁ ἴδιος δὲ προτιμᾷ νὰ ταυτίσει τὴν σύγκλητο μὲ τὴν βουλὴ τῆς πόλεως. Δεδομένου ὅτι πρόκειται γιὰ μοναδικὴ ἀναφορὰ συγκλήτου στὴν Μακεδονία καὶ ὅτι ἡ ἀνάγνωση τοῦ πρώτου στίχου τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ἀβέβαια, ἡ ὑπαρξὴ τέτοιου σώματος στὴν Βέροια πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζεται μὲ κάθε ἐπιφύλαξη.

113. Μουσεῖο Βεροίας, στὴν αὐλὴ. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1806 ἀπὸ τὸν Leake ἐντοιχισμένη στὸν βυζαντινὸ πύργο τῆς Πλατείας Ὁρολογίου (πύργος τῆς Βιργινίας), ἀπὸ ὅπου ἀποκολλήθηκε. Μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Βεροίας τὸ 1975.

Βάθρο ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλαφρὰ ἀποκεκρουμένο στὸ μέσο τῆς ἄνω πλευρᾶς ἴχνη πελμάτων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Ἐπιγραφή στὸ ἄνω μέρος τῆς κυρίας ὀψευς. Διαστάσεις: 0,20x0,93x0,60. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,015.

Βιβλιογραφία: Leake, *Travels* III 292 καὶ πίν. 29, ἀρ. 141 (*CIG* 1957d, Le Bas - Waddington, *Voyage* III, ἀρ. 1330, Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 50, Ferguson, *Terms* 12-13, ἀρ. 50, *Ἐθνικός Ὁδηγός* 1 [1919] 11), Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΑΑ* 4 (1971) 209-10, εἰκ. 2 (*BullEpigr* 1972, 259). Πρβλ. Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 30 (1975) *Χρονικά* 261, ἀρ. (α), Tataki, *Beroea* ἀρ. 1116 καὶ σελ. 444, 463, Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 151.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Ἡ βουλὴ καὶ [οἱ] νέοι Σέξ(τον) Ποπίλλιον
Σοῦμμον νεώτερον. vacat

Στ. 1: Πρὶν ἀπὸ τὴν ἀποτοίχιση τῆς ἐπιγραφῆς οἱ λέξεις ΟΙ ΝΕΟΙ ΣΕΞ δὲν ἦσαν ὁρατὰς καὶ οἱ παλαιότερες ἀπὸ τὸν Τουράτσογλου ἐκδόσεις παρουσιάζουν στὸ σημεῖο αὐτὸ κενὸ πού συμπληρῶνται ὡς Ο ΔΗΜΟΣ ἀπὸ *CIG*, Δήμιτσα, Ferguson καὶ *Ἐθνικός Ὁδηγός* οἱ Τουράτσογλου.

Οἱ νέοι ἦσαν νεαροὶ ἄνδρες μεταξὺ 20 καὶ 30 ἐτῶν (πρβλ. Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 177). Ὡς σῶμα ἐξέδιδαν ψηφίσματα καὶ μόνοι ἢ μαζὶ μὲ ἄλλες ἀρχὲς τιμοῦσαν ἐπιφανεῖς πολῖτες, ἰδίως ὅσους διακρίθηκαν γιὰ τίς εὐεργεσίες τους πρὸς τὸ γυμνάσιο (πρβλ. τὴν ἐπόμενη ἐπιγραφή ἀρ. 114 καὶ Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 151 καὶ 163-65).

114. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὴν αὐλὴ τῆς μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου ἔκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Βάθρο ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο" (Delacoulonche).

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 248, ἀρ. 37 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 51, Ferguson, *Terms* 13, ἀρ. 51, *Ἐθνικός Ὁδηγός* 1 [1919] 11-12), Tataki, *Beroea* ἀρ. 1112 καὶ σελ. 444, 463, Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 151.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ἡ βουλὴ καὶ οἱ νέοι
Κ(οίντων) Ποπίλλιον Πρόκλον Ἰουνια-
νὸν Πύθωνα τὸν γυμνασίαρχον
4 αἰείψαντα καὶ λούσαντα δι' ὅλης
ἡμέρας πανδημεί.

Γιὰ τὰ τιμητικὰ ψηφίσματα τῶν νέων, βλ. τὴν προηγούμενη ἐπιγραφὴ ἀρ. 113. Ὁ Κόιντος Ποπίλλιος Πρόκλος Ἰουνιανὸς Πύθων εἶναι ἴσως ἀπόγονος τοῦ Κοῖντου Ποπίλλιου Πύθωνος, ποὺ τιμᾶται στίς ἐπιγραφές ἀρ. 117, καὶ 118, κατωτέρω. Ὡς γυμνασίαρχος προμήθευσε, προφανῶς ἐξ ἰδίων πόρων, λάδι καὶ ξύλα γιὰ τὸ ἄλειμμα καὶ τὸ λουτρὸ ὅλων τῶν πολιτῶν καθ' ὅλην τὴν ἡμέρα κάποιας ἐορτῆς.

115. Μουσεῖο Βεροίας Λ 504. Βρέθηκε τὸ 1972 στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ κτηρίου τῶν παλαιῶν τουρκικῶν λουτρῶν κατὰ τίς ἐργασίες ἀναστηλώσεως.

Στήλη ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο ἐλλιπὴς κατὰ τὸ δεξιὸ κάτω ἄκρο. Διαστάσεις: 0,71x1,045x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,04. Διάστιχο: 0,005-0,012. Τὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς πλαισιώνεται ἀπὸ κυμάτια.

Βιβλιογραφία: Ἱ. Τουράτσογλου, *Ἀρχαία Μακεδονία* II (1977) 481-86, πίν. 42, εἰκ. 1 (Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 28 [1973] *Χρονικά* 439, *SEG* 27 [1977] 262, *BullEpigr* 1978, 276). Πρβλ. *BullEpigr* 1979, 257, Tataki, *Beroea* ἀρ. 725a καὶ σελ. 457.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 1ου αἰ. μ.Χ.

Τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν
Σεβαστῶν καὶ ἀγνοθέτην
τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων • Τι(βέριον) Κλαύδιον
4 Πειερίωνα Τι(βερίου) Κλαυδίου Πειερίωνος
ὑὸν καὶ δις γυμνασίαρχον δόγματι συνέδρων
Μακεδονίας καὶ πρῶτον τῆς ἐπαρχείας, φυλὴ
Βερεικὴ • δι' ἐπιμελητοῦ • Γ(αῖου) Μαρίου Δομτίου
8 καὶ γραμματέως Λ(ουκίου) Νασιδιηνοῦ Οὐάλεντος. •

Στ. 6-7: ἐπαρχείας | φυλὴ Βερεικὴ Τουράτσογλου, ἐκ παραδρομῆς. Στ. 7: Βερεικὴ Robert (1978).

Ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγνοθέτης τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων Τιβέριος Κλαύδιος Πιερίων ἀνήκει σὲ ἐπιφανέστατη οἰκογένεια τῆς Βέροιας. Ὁ ὁμώνυμος πατέρας του εἶναι γνωστός, ἐκτὸς ἀπὸ τούτην τὴν ἐπιγραφὴν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάθεση τῆς θυγατέρας του καὶ ἀδελφῆς τοῦ ἀρχιερέως Κλαυδίας Ἀμμίας (βλ. ἀρ. 40, ἀνωτέρω). Ὁ ἴδιος τιμᾶται μὲ πανομοιότυπο μνημεῖο ποὺ ἀνήγειρε ἄλλη φυλὴ, τῆς ὁποίας δὲν σώζεται τὸ ὄνομα (βλ. ἀρ. 116, κατωτέρω), καθὼς καὶ ἀπὸ τὸν ἐφήβαρχο Τιβέριο Κλαύδιο Ἐτυμο (βλ. ἀρ. 123,

κατωτέρω). Ὁ τιμητικὸς τίτλος *πρῶτος τῆς ἐπαρχίας* (= πρῶτος τοῦ ἔθνους) ἀπαντᾷ καὶ σ' ἐπιγραφή τῆς Θεσσαλονίκης (IG X 2,1, 172, πρβλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1953-1955] 46 καὶ 59). Γιά τίς φυλές τῆς Βέροιας, βλ. ἀρ. 117, κατωτέρω. Ἡ Βερεικὴ φυλὴ ἀρύει τὸ ὄνομά της ἀπὸ τὸν μυθικὸ Βέρητα, γιὸ τοῦ Μακεδόνοιο καὶ πατέρα τῆς Βέροιας, τῆς Μίεζας καὶ τοῦ Ὀλγάνου (βλ. μαρτ. ἀρ. 4, 31 καὶ 36). Ὁ Γάιος Μάριος Δομίτιος, ποὺ ἐπιμελήθηκε τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μνημείου, καὶ ὁ Λούκιος Νασιδηνὸς Οὐάλης, ὁ γραμματεὺς τῆς φυλῆς, δὲν εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ ἀλλοῦ.

116. Μουσεῖο Βεροίας Λ 144. Ἀπὸ τὸν χώρο τοῦ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου.

Ἀνω τμήμα στήλης ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο σὲ δύο συγκολλημένα τεμάχια. Ἡ ἐπιγραφή μέσα σὲ πλαίσιο τομῆς λεσβίου κυματίου. Διαστάσεις: 0,325x1,195x0,13. Ὑψος γραμμάτων: 0,022-0,055. Διάστιχο: 0,01-0,0235.

Βιβλιογραφία: Ρ. Νίγδελις, *Τεκμήρια* 1 (1995) 179-83. Πρβλ. Κανατσούλη, *Προσωπογραφία*, ἀρ. 709, Ἰ. Τουράτσογλου, *Ἀρχαία Μακεδονία* II (1977) 481-82, σημ. 3, Tataki, *Beroea* ἀρ. 725c.

Τέλη Ιου αἰ. μ.Χ.

Τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν
Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην
[τοῦ Κοινοῦ] Μακ[εδόν]ων Τι(βέριον) Κλαύδιον
4 [Πιερίωνα Τι(βερίου) Κλαυδίου Πιερίωνος]
[νυῖδον καὶ δῖς γυμνασίαρχον δόγματι συνέδρων]
[Μακεδονίας καὶ πρῶτον τῆς ἐπαρχείας, φυλῆ]
[-----]
8 [-----]

Οἱ συμπληρώσεις σύμφωνα με τὴν ἄποψη ποὺ ὑποστήριξε πειστικὰ ὁ Π. Νίγδελις ὅτι πρόκειται γιὰ δευτέρη, πρὸς τιμὴν τοῦ Τιβερίου Κλαυδίου Πιερίωνος ἐπιγραφή ἀπὸ ἄλλη φυλὴ τῆς Βέροιας τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἀτυχῶς δὲν διασώθηκε.

117. Βέροια, ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1898 ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Κωνσταντινουπόλεως στὸ ἱερὸ τοῦ ναοῦ, ὅπου χρησίμευε ὡς Ἀγία Τράπεζα. Ἐκεῖ τὴν μελέτησαν ὁ Ὁρλάνδος τὸ 1915-16 καὶ οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Τὸ μνημεῖο τὸ 1983 βρισκόταν πάντοτε στὴν ἴδια θέση, ἀλλὰ ἡ παρουσία μονίμων καλυμμάτων δὲν ἐπέτρεπε τὴν μελέτη του. Ἔτσι ἡ παρούσα ἐκδοσις γίνεται ἀπὸ ἔκτυπο τοῦ Edson ποὺ ἀντέγραψε καὶ φωτογράφησε ὁ Μ.Β. Χατζόπουλος στὸ Institute for Advanced Studies.

"Πλάξ μαρμαρίνη 0,97x0,64x0,007. Ἐντὸς πλαισίου πλάτους 0,075 ἡ ἐπιγραφή" (Ὁρλάνδος).

Βιβλιογραφία: Μ. Ροστότσεφ, *IPAIK* 4 (1899) 170-72, ἀρ. 2 καὶ 179-88 (R. Cagnat - M. Besnier, *RA* 37 [1900] 489-90, ἀρ. 131), Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 148-50, ἀρ. 4, εἰκ. 4 (ὡς ἀδημοσίευτη) (*SEG* 17 [1960] 315), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 78. Πρβλ. Baeye, *Sacris* 42, M.N. Tod, *BSA* 23 (1918-1919) 76, σημ. 4 (σχετικὰ με τοὺς ὄρους *παράπρασας* καὶ *σιτευωνῶ*), J.A.O. Larsen, *Survey* IV 453 (με συζήτηση γιὰ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἀγωνοθέτες τοῦ Κοινοῦ), L. Robert, *RevPhil* 13 (1939) 131-32, ἀρ. 2 (= *OMS* II 1284-85) (με παράθεση μεγάλου μέρους τῆς ἐπιγραφῆς καὶ δημοσίευση ἄλλης ἐπιγραφῆς με μέρος τοῦ ἴδιου κειμένου), *BullEpigr* 1939, 158, J.M.R. Cormack, *JRS* 30 (1940) 51-52, τοῦ ἴδιου, *JRS* 31 (1941) 20 καὶ σημ. 2, καὶ *JRS* 33 (1943) 40, Robert, *Gladiateurs* 81-82, ἀρ. 15 καὶ σελ. 287, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 71-73, ἀρ. 2, Rostovtzeff, *Empire* 631, σημ. 31, 650-

51, σημ. 97, 694-95, σημ. 4, Ch. Edson, *CP* 53 (1958) 62, σημ. 8 (μὲ παρατηρήσεις γιὰ τὴν φυλὴ Πευκαστική), L. Robert, *Hellenica* 11-12 (1960) 472, σημ. 4 (μὲ ἐρμηνεία τῆς λέξεως διάδομα), *BullÉpigr* 1961, 381, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 5 (1961-1963) 26-27, Ἰ. Τουράτσογλου, *Ἀρχαία Μακεδονία* II (1977) 483-84 (μὲ παρατηρήσεις γιὰ τὴν φυλὴ Πευκαστική), Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 201, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1114b καὶ σελ. 436-37, 444, 448, 450, 463, 482-83, Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 148-49.

Τέλη Ιου αἰ. μ.Χ.

Τὸν διὰ βίου ἀρχιερῇ τῶν Σεβαστῶν
καὶ ἀγωνοθέτῃ τοῦ Κοινοῦ Μ(α)κε-
δόνων Κ(όιντον) Ποπίλλιον Πύθωνα πρεσ-
4 βεύσαντα ὑπὲρ τῆς πατρίδος Βεροί-
ας ἐπὶ θεὸν Νέρουαν ὑπὲρ τοῦ μό-
νην αὐτὴν ἔχειν τὴν νεωκορίαν τῶν Σε-
βαστῶν καὶ τὸ τῆς μητροπόλεως ἀξίω-
8 μα καὶ ἐπιτυχόντα καὶ δόντα ἐν τῷ
τῆς ἀρχιερωσύνης χρόνῳ τὸ ἐπικε-
φάλιον ὑπὲρ τῆς ἐπαρχίας καὶ ὁ-
δοὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκευάσαν-
12 τα καὶ καταγγείλαντα καὶ ἀγαγόντα
εἰσακτίους ἀγῶνας, ταλαντιαίους,
θυμελικούς καὶ γυμνικούς, δόν-
τα θηριομαχίας διὰ παντοίων ζώων,
16 ἐντοπίων καὶ ξενικῶν, καὶ μονομαχί-
ας, ποιησάμενον δὲ κ(α)ὶ σείτων παραπρά-
σεις κ(α)ὶ ἐπευωνίσαντα ἐν καιροῖς ἀνανκ(α)ίοις
κ(α)ὶ διαδόμασιν παρ' ὅλον τὸν τῆς ἀρχιαιρω-
20 σύνης χρόνον πανδήμοις κατὰ πᾶσαν σύ-
νοδον ὑποδεξάμενον τὴν ἐπαρχίαν καὶ
γυμνασιάρχαις κοινῇ πᾶσιν ἑαυτὸν εὐχρη-
στον ἐν παντὶ χρόνῳ παρασχόμενον κ(α)ὶ κα-
24 τ' ἰδίαν προσηνῇ πολείτῃ φυλῇ Πευκαστι-
κῇ τὸν εὐεργέτην. Ἐπεμελήθη Διοσκουρίδης
vacat Ἀλεξάνδρου. vacat

Στ. 1: Σεβασ[τῶν] Ροστόβτσεφ, Cagnat - Besnier, Σεβαστῶν Ὁρλάνδος, Robert, Edson - Cormack, Cormack, *SEG*. Στ. 2-3: Μα[κε]δόνων Ροστόβτσεφ, Cagnat - Besnier, Μακε[δόνων] Ὁρλάνδος, Robert, M[α]κε[δόνων] Cormack, *SEG*, ΜΚΞ|ΔΟΝΩΝ Edson - Cormack καὶ τὸ ἔκτυπο, δεδομένου ὅμως ὅτι τὸ ἄλφα γράφεται συχνὰ χωρὶς τὴν ὀριζόντια κεραία εἶναι δυνατόν τὸ μὴ νὰ θεωρηθεῖ ὡς συμπλήμα μὴ καὶ ἄλφα. Στ. 3-4: πρ[εσ]βεύσαντα Ροστόβτσεφ, πρ[εσ]βεύσαντα Cagnat - Besnier, Ὁρλάνδος, Robert, πρ[ε]σ[βεύσαντα] Cormack, *SEG*, ΠΞΞ τὸ ἔκτυπο. Στ. 4: τίς Edson - Cormack, Cormack, ΗΞ τὸ ἔκτυπο. Στ. 4-5: Βερ[ροί]ας Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ ΒΕΡΟ[.]ΛΞ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν καὶ οἱ Cagnat - Besnier, Βεροί[ας] Ὁρλάνδος, Robert, Edson - Cormack, Cormack, *SEG*. Στ. 5-6: μόνην | αὐτὴν Ὁρλάνδος, ἀκολουθοῦμενος καὶ ἀπὸ τὸν Robert, μό|νην αὐτὴν ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐκδότες, καθὼς καὶ τὸ πανομοιότυπο τοῦ Ροστόβτσεφ καὶ τὸ ἔκτυπο. Στ. 6: ἔχ(ε)ιν Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ ΞΧΕΙΝ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν καὶ οἱ Cagnat - Besnier, ἔχειν Ὁρλάνδος, τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦν ὁ Robert καὶ τὸ *SEG*, ἔχιν Edson - Cormack, Cormack καὶ τὸ ἔκτυπο, ἀλλὰ ἴσως πρόκειται γιὰ ἀτελὴ χάραξη συμπλήματος Χ καὶ Ε. Στ. 6-7: Σεβαστῶν Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ Ξ[.]ΒΛΞΤΩΝ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier καὶ ὁ Baeger, Σεβαστῶν Ὁρλάνδος, Robert, Edson - Cormack, Cormack, *SEG* καὶ τὸ ἔκτυπο. Στ. 7-8: ἀξίω|μα Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ ΑΞΙ[.]ΜΑ τὸ

πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, ἀξίωμα Ὁρλάνδος, Robert, Cormack, SEG καὶ τὸ ἔκτυπο. Στ. 9: τῆς Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ ΗΖ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, τῆς Ὁρλάνδος, Robert, Edson - Cormack, Cormack, SEG καὶ τὸ ἔκτυπο. Στ. 11-12: ἐπισκευάσαν|τα Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ ΖΠΙΖΚΕΥΛΖ[.]ΤΑ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, ἐπισκευάσαν|τα Ὁρλάνδος, Robert, Edson - Cormack, SEG καὶ τὸ ἔκτυπο. Στ. 12: καταγγείλαντα Ροστόβτσεφ, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Ἑρστεντ, ἀλλὰ ΚΑΤΑΝΞΙΑΑΝΙΑ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, καταγγείλαντα Ὁρλάνδος, Robert, Edson - Cormack, SEG καὶ τὸ ἔκτυπο. ἀγαγόντα Ροστόβτσεφ, Cagnat - Besnier, Robert καὶ SEG, ἀπάγοντα Ὁρλάνδος. Ὁ Edson διστάζει μεταξὺ τῶν δύο. Στ. 13: εἰσακτίους Ροστόβτσεφ, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Λάτυσεφ, εἰς Ἀκτίους Cagnat - Besnier, Ὁρλάνδος, εἰσακτίους ὁ Robert, ὁ ὁποῖος τὸ ἐρμηνεύει ὀρθὰ ὡς ἰσακτίους, ἰσακτίους, ἴσως ἀπὸ παρανόηση, τὸ SEG ταλαντιαίου[ς] Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ τὸ σῖγμα ὑπάρχει στὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, ταλαντιαίους Ὁρλάνδος, Robert, Edson - Cormack, SEG, καὶ τὸ ἔκτυπο. Στ. 17, 18, 19, 23: καὶ Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ ΚΙ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, ΚΙ Ὁρλάνδος, Robert καὶ τὸ SEG τὸ ἔκτυπο φέρει πράγματι ΚΙ, ἀλλὰ ἡ ἀνάλογη περίπτωση τῆς λέξεως κατὰ στὸν στίχο 20, ὅπου τὸ συμπλήρωμα Κ, ἐπιτρέπει νὰ θεωρηθεῖ καὶ ἐδῶ ἴσως ὅτι ὑπάρχει συμπλήρωμα κάππα καὶ ἄλφα χωρὶς τὴν ὀριζόντια κεραία. Στ. 17-18: παραπρά|σεις Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ ΠΑΡΑΠΡ[.]ΖΖΙΖ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, παραπρά|σεις Ὁρλάνδος, Robert, Edson - Cormack, SEG καὶ τὸ ἔκτυπο. Στ. 18: ἐπυωνίσαντα Ροστόβτσεφ, Cagnat - Besnier, σιπυωνίσαντα Ὁρλάνδος, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ ὁ Tod καὶ οἱ Edson - Cormack ἡ ἀποκατάσταση τῆς ὀρθῆς ἀρχικῆς ἀναγνώσεως ὀφείλεται στὸν Robert, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ τὸ SEG ἀνανκαίοις Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ ΑΝΑΝΚΙΟΙΖ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, ἀνανκίοις Ὁρλάνδος, Robert, Edson - Cormack, SEG, ΑΝΑΝΚΙΟΙΖ τὸ ἔκτυπο γὰρ τὴν ἐρμηνεία τοῦ φαινομένου βλ. τὴν λέξη κ(α)ι στοὺς στίχους 17, 18, 19, 23. Στ. 20: κατὰ Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ ΚΙΛ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο μεταγράφουν ὡς ΚΤΑ οἱ Cagnat - Besnier, [κ]ατὰ Ὁρλάνδος καὶ SEG, ΚΤΑ Edson - Cormack καὶ τὸ ἔκτυπο, τύπος ποὺ ἐρμηνεύεται ὅπως καὶ οἱ περιπτώσεις ποὺ ἀναφέρονται στὸ ὑπόμνημα τοῦ στίχου 20. Στ. 21: ἐπαρχίαν Ροστόβτσεφ, τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, ἐπαρχίαν Ὁρλάνδος, Edson - Cormack, SEG, καὶ τὸ ἔκτυπο. Στ. 24: πολείτην Ροστόβτσεφ, Ὁρλάνδος, Edson - Cormack, SEG καὶ τὸ ἔκτυπο, ἀλλὰ ΠΟΛΞΙ[.]ΗΝ τὸ πανομοιότυπο, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦν οἱ Cagnat - Besnier, οἱ ὁποῖοι ὁμως φαίνεται νὰ κατανοοῦν πόλει [τ]ὴν φυλή. Στ. 24-25: Πευκαστική Ροστόβτσεφ, ἀλλὰ βάσει τοῦ ἴδιου πανομοιοτύπου ΠΕΥΚΑΣΤΗ|ΚΗ Cagnat - Besnier, Πευκαστική Ὁρλάνδος, Edson - Cormack καὶ Τουράτσογλου, Πευκαστη|κή Edson, στὸ ἄρθρο του στὸ CP, καὶ SEG τὸ ἔκτυπο ἐπιτρέπει τὴν ἀνάγνωση Πευκαστι|κή, ποὺ εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ ἀνάγνωση τοῦ ἀπογράφου τοῦ Edson.

Ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγνοηθέντος τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων Κόιντος Ποπίλλιος Πύθων εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ ἄλλην ἐπιγραφήν ποὺ ἀνέστησαν πρὸς τιμὴν του τρεῖς ἀδελφοὶ ἀπὸ τὴν Βισαλτικὴ πόλιν Εὐπορία (βλ. ἀρ. 121, κατωτέρω) καὶ ἔμμεσα, ἀπὸ τὴν τιμητικὴ ἐπιγραφήν εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Νέρωνα γιὰ τὴν ἀπόφασή του, κατόπιν τῆς ἐπιτυχοῦς ἐκβάσεως τῆς πρεσβείας στὴν ὁποία μετεῖχε ὁ τιμώμενος ἀρχιερεὺς, νὰ διατηρήσει μόνη ἡ Βέροια τὴν νεωκορία τῶν Σεβαστῶν, καὶ τὸν τίτλο τῆς μητροπόλεως, νὰ παραμείνει δηλαδὴ ἡ ἔδρα τοῦ Κοινοῦ (βλ. ἀρ. 63, ἀνωτέρω). Δεδομένου ὅτι ὁ Νέρωνας χαρακτηρίζεται ὡς θεὸς καὶ στὴν πρὸς τιμὴν του καὶ στὴν πρὸς τιμὴν τοῦ Κοῖντου Ποπίλλιου Πύθωνος ἐπιγραφή, συνάγεται ὅτι ἦταν ἤδη νεκρὸς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἱδρύσεως τῶν μνημείων, ὁ ὁποῖος ἐπομένως πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ λίγο μετὰ τὴν 25ῃ Ἰανουαρίου τοῦ 98 μ.Χ., ἡ δὲ πρεσβεία λίγο ἐνωρίτερα, κατὰ τὰ τέλη τοῦ 97 μ.Χ. Ἐπὶ πλέον, ὁ Κόιντος Ποπίλλιος Πύθων κατὰ τὴν διάρκεια τῆς θητείας του ὡς ἀνωτάτου ἀρχοντος τοῦ Κοινοῦ κατέβαλε ἐξ ἰδίων τὸν κεφαλικὸ φόρο (Rostovtzeff, *Empire* 694-95, σημ. 4), καὶ ἐπισκεύασε ἰδίαις δαπάναις τὰς ὁδοὺς ποὺ διέρχονταν ἀπὸ τὴν χώρα τῆς Βέροιας. Ἡ κυριώτερη ἀπὸ αὐτὰς ἦταν ἀσφαλὼς ἡ μεγάλη ἀρτηρία, ἡ ὁποία ἐρχόμενη ἀπὸ τὴν Νότιο Ἑλλάδα διέσχισε τὴν Πιερία καὶ μέσῳ Ἀλώρου καὶ Αἰγεῶν κατέληγε στὴν Βέροια, ὅπου διακλαδιζόταν ἀφ' ἑνὸς πρὸς Ἑδεσσα καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς Πέλλα καὶ Θεσσαλονίκη (βλ. Hatzopoulos - Loukourouli, *Two Studies* 23-53). Ἡ συντήρηση καὶ ἐπισκευὴ τῶν δημοσίων ὁδῶν ἐβάρυνε τὰς πόλεις διὰ τῶν χωρῶν τῶν ὁποίων διήρχοντο (πρβλ. Δήμιτσα, *Μακεδονία* 270, ἀρ. 247 καὶ Gounaropoulou - Hatzopoulos, *Milliaries* 18 καὶ 72-73). Ὁ τιμώμενος ἐπίσης ἐξήγγειλε (καταγγείλαντα) γιὰ τὰς ἐξαγγελίας αὐτοῦ τοῦ εἶδους,

βλ. ἀρ. 68 καὶ 69, ἀνωτέρω), καὶ διοργάνωσε (ἀγαγόντα) ἀγῶνες ἰσακτίους, δηλαδή κατὰ τὸ πρότυπο τῶν Ἀκτίων τῆς Νικοπόλεως, ταλαντιαίους, δηλαδή μὲ ἔπαθλα ἀξίας ἑνὸς ταλάντου, θεατρικούς (θυμελικούς) καὶ ἀθλητικούς (γυμνικούς), προσέφερε δὲ στὴν θέα τῶν συμπατριωτῶν του θηριομαχίες μὲ κάθε εἶδους ζῶα, ἐντόπια (π.χ. ἀρκοῦδες, ταύρους) καὶ ἑξωτικά (π.χ. λέοντες, πάνθηρες) (πρβλ. ἀρ. 68 καὶ 69, ἀνωτέρω: *κυνηγέσια*, καὶ ἀρ. 119, κατωτέρω: *θηριομάχια*) καὶ μονομαχίες (βλ. ἀρ. 119, κατωτέρω). Ὁ Κόιντος Ποπίλλιος Πύθων, σὺν τοῖς ἄλλοις, σὲ περίοδο σιτοδείας (ἐν καιροῖς ἀνανκαίσις), διέθεσε σιτηρὰ σὲ χαμηλές τιμές (ποιησάμενον δὲ καὶ σίτων παραπράσεις καὶ ἐπεωνίσαντα). Καθ' ὅλην δὲ τὴν διάρκεια τῆς θητείας του μοίρασε τροφήμα (ἢ χρήματα) γιὰ τὰ συμπόσια ποῦ προσέφερε στοὺς Μακεδόνες (ἐπαρχία = ἔθνος), οἱ ὅποιοι συνέρρεαν στὴν Βέροια κατὰ τὶς δύο ἀνὰ ἔτος (Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 149) συνόδους-πανηγύρεις τοῦ Κοινοῦ (διαδόμασιν... πανδήμοις κατὰ πᾶσαν σύνοδον ὑποδεξάμενον τὴν ἐπαρχείαν). Οἱ γυμνασιάρχες σχετίζονται πιθανῶς μὲ τοὺς ἀγῶνες τῶν δύο ἐτησίων πανηγύρεων. Τέλος, ὁ Κόιντος Ποπίλλιος Πύθων φάνηκε εὐπροσήγορος καὶ προσηγνής στοὺς συμπολίτες του. Γι' αὐτὸ τιμᾶται ἀπὸ μία ἀπὸ τὶς φυλές τῆς Βέροιας, τὴν Πευκαστική, ἀλλὰ ὄχι μόνον ἀπὸ αὐτήν, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ μὲ τὸ ἴδιο περιεχόμενο ἐπόμενη ἐπιγραφή ποῦ προέρχεται ἀπὸ ἄλλη φυλὴ τῆς ὁποίας δὲν διασώζεται τὸ ὄνομα. Ἄλλες φυλές τῆς Βέροιας, ἡ Παιονίς, ἡ Α[ἰγαίς;] καὶ ἡ Βερεϊκή, μνημονεύονται σ' ἄλλα μνημεῖα τῆς πόλεως (βλ. ἀρ. 120, 119, κατωτέρω καὶ 115, ἀνωτέρω, ἀντίστοιχα). Ὁ Διοσκουρίδης Ἀλεξανδρῶν, ποῦ ἐπιμελήθηκε τοῦ μνημείου, δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλοῦ.

118. Ἐντοπίσθηκε ἀπὸ τὸν Robert τὸ 1932 ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Ἀπότμημα στήλης (;) "πριονισμένο ἀριστερὰ καὶ ἀποκεκρουμένο ἄνω καὶ δεξιὰ. Ἡ χάραξη εἶναι ἀκαλαίσθητη μὲ συμπλήματα. Τὰ σίγμα εἶναι ἀνεστραμμένα" (διαστάσεις δὲν ἀναφέρονται).

Βιβλιογραφία: L. Robert, *RevPhil* 13 (1939) 132, ἀρ. 2 (= *OMS* II 1285). Πρβλ. *BullEpigr* 1939, 158, Robert, *Gladiateurs* 81-82, ἀρ. 15.

Τέλη Ιου αἰ. μ.Χ.

[-----]
[τῆς ἐπ]αρχείας κ(α)ὶ (ὁ)δοῦ[ς ἐκ τῶν ἰδί]-
[ων ἐπισ]κενάσαντα κ(α)ὶ κα[τανγεύ]αντα κ(α)ὶ
[ἀγαγ]όντα ἰσακτίους ἀ[γῶνας, ταλαν]-
4 [τιαίου]ς, θυμελικούς [κ(α)ὶ γυμνικούς],
[δόντ]α θηριομαχία[ς διὰ παντοί]-
[ων ζώω]ν ἐντοπ[ίω]ν κ(α)ὶ ξενικῶν
[-----]

Οἱ συμπληρώσεις καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ μήκους τῶν στίχων δὲν εἶναι, ὅπως παραδέχεται καὶ ὁ Robert, ἀπολύτως ἀσφαλεῖς. Στ. 1, 2, 4 καὶ 6: ὁ Robert διαβάζει ΚΓ πρόκειται χωρὶς ἀμφιβολία γιὰ τὸ γνωστὸ συμπλήμα Κ, ὅπως καὶ στὴν προηγούμενη ἐπιγραφή.

Βλ. τὰ σχόλια τῆς προηγούμενης ἐπιγραφῆς.

119. Μουσεῖο Βεροίας Λ 264+214. Οἱ συνθῆκες εὐρέσεως τοῦ πρώτου ἀποτμήματος εἶναι ἄγνωστες. Τὸ δεύτερο δὲν ἀνευρέθη στὸ οἰκόπεδο Μπαντῆ, στὴν θέση Κάτω Πράσιнос Κῆπος (Nigdelis), ἀλλὰ, σύμφωνα μὲ ἀναφορὰ τοῦ φύλακος ἀρχαιοτήτων Βεροίας Π. Ξυλαπετσίδη, "εἰς τὸ οἰκόπεδο τῆς κ. Κούλας Χαρίση... ἐπὶ τῆς ὁδοῦ "Ἐξω Παναγιᾶς..." προερχόμενο ἀπὸ "τὸ οἰκόπεδο τοῦ κ. Σόλωνος Ἀντωνιάδου... ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀγ. Ἰωάννου".

Δύο συνανήκοντα καὶ συναρμόζοντα τμήματα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Το πρῶτο, διαστάσεων 0,40x0,24x0,05, διατηρεῖ μέρος τοῦ ἀριστεροῦ πέρατός του· τὸ δεῦτερο, διαστάσεων 0,51x0,435x0,13, εἶναι πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Ὑψος γραμμάτων: 0,0265-0,0355. Διάστιχο: 0,007-0,009. Ἐπιγραφή ἐντὸς πλαισίου.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, *Ἀρχαία Μακεδονία* II (1977) 484-85, σημ. 8, πίν. 42, εἰκ. 2, Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 149, P.M. Nigdelis, *Klio* 77 (1995) 170-83. Πρβλ. *BullEpigr* 1978, 276, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1076, *BullEpigr* 1996, 247.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

Φυλὴ Α[.ς.4 δι' ἐπιμελητοῦ]
Πλαυ[τι]ανοῦ Ἀλε[ξάνδρου]
Τ[ίτον] Φλάο[υ]ιον Ἀμύντο[υ υἱόν]
4 Παράμονον τὸν ἀρ[χιε]-
ρέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀ[γω]-
νοθ[έ]την τοῦ Κοινοῦ [Μα]-
κεδ[όν]ων, υἱὸν πόλεως, δ[ίς]
8 γ[υμν]ασίαρχον, δόντα [μο]-
[νομά]χια καὶ θηριομ[άχια]
[ἐν ταῖς] γυμνασ[ιαρχίαις]
[ἐαυτὸν] ἀπ[ροφασίστως]
12 [-----]

Ὡς πρώτη ἔκδοση θεωροῦμε τὴν δημοσίευση τοῦ Π.Μ. Νίγδελη, ποὺ πρῶτος ἔκαμε τὸν συσχετισμὸ τῶν δύο θραυσμάτων. Στ. 1: ὁ Τουράτσογλου συζητεῖ ὀνόματα φυλῶν ποὺ ἀρχίζουν μὲ Α καὶ προέρχονται ἀπὸ θεωνύμια, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα Ἀντιγονίς, πρόταση ποὺ ἐπιδοκιμάζουν καὶ οἱ Robert. Ἡ ἐπιφύλαξη τοῦ Νίγδελη γιὰ τὴν συμπλήρωση τῶν λέξεων δι' ἐπιμελητοῦ εἶναι ἴσως ὑπερβολικὴ. Στ. 2: Πλαυ[τι]ανοῦ Nigdelis. Στ. 5: ἀ[γω] Nigdelis. Στ. 7: κε[δό]νων Nigdelis. Στ. 8: γ[υμν]ασίαρχον Nigdelis. Στ. 10: γυμνα[σιαρχίαις] Nigdelis. Στ. 12: [π.χ. παρασχόντα ἢ ἐπιδιδόντα παῖσιν] Nigdelis.

Ὁ τιμώμενος ἀπὸ τὴν ἄγνωστη φυλὴ, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας ἀρχίζει ἀπὸ Α (Αἰγαίς), Φλάουιος Παράμονος, καθὼς καὶ ὁ ἐπιμεληθεὶς τῆς ἰδρύσεως τοῦ μνημείου Πλαυτιανὸς Ἀλέξανδρος, εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ τὸ διάταγμα τοῦ Μεμμίου Ρούφου (βλ. ἀρ. 7, ἀνωτέρω). Γιὰ τὸν τίτλο υἱὸς πόλεως, πρβλ. τὸν τίτλο υἱὸς πατρίδος (ἀρ. 106, ἀνωτέρω). Οἱ δύο γυμνασιαρχεῖς τοῦ ἀρχιερέως συνδέονται ἀσφαλῶς μὲ τὴν ἀγνονησίαν τοῦ Κοινοῦ. Γιὰ τὰ μονομάχια καὶ τὰ θηριομάχια, βλ. ἀρ. 68, 69, 117, 118, ἀνωτέρω. Γιὰ τὴν ἔκφραση ἀπροφασίστως, βλ. τὰ σχόλια τοῦ Nigdelis (σελ. 175).

120. Μουσεῖο Βεροίας Λ 11. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη, ἀποκεκρουμένος κατὰ τὸ ἄνω ἀριστερὸ μέρος τῆς κυρίας ὀψευς· δύο τόρμοι στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,45x0,72x0,63. Ὑψος γραμμάτων: Α) 0,017-0,07, Β) 0,03. Διάστιχο: στ. 1-7: 0,039-0,042, στ. 8: 0,026. Ἐπιγραφή: (Α) στὴν κυρία ὀψη τοῦ κορμοῦ καὶ (Β) στὸ ὀριζόντιο πλάσιον τοῦ ἀετώματος τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 176-77, ἀρ. 11, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 252. Πρβλ. *BullEpigr* 1942, 96, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 5 (1961-1963) 26-27, Deininger, *Provinziallandtage* 94, σημ. 6, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 13 (1973) 23-24, Ἰ. Τουράτσογλου, *Ἀρχαία Μακεδονία* II (1977) 483-84, Fanoula Papazoglou, *Chiron* 19 (1988) 255-56, σημ. 75, Tataki, *Beroea* ἀρ. 778 καὶ σελ. 396 καὶ 462.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

	A	B
	Οἱ σύνε-	Παιονίς.
	δροι Π(όπλιον)	
	Μ(ᾶρκον) Κυῖν-	
4	τιανόν	
	Μακεδό-	
	να ἄρετῆς	
	ἔνεκεν.	
8	Παιονίς.	

Στ. 1-2: σύν|εδροι Walter, σύνε|δροι ὁ λίθος.

Ὁ Πόπλιος Μᾶρκος Κυῖντιανὸς Μακεδὼν δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλου. Γιὰ τὸν ὀνομαστικὸ τύπο, βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 396, σημ. 398' γιὰ τὰ δύο προωνύμια (praenomina), βλ. ἐπίσης Salomies, *Vornamen* 414-18. Γιὰ τὶς φυλὲς τῆς Βέροιας, βλ. ἄρ. 117, ἀνωτέρω.

121. Μουσεῖο Βεροίας Λ 89. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἀπὸ ἄγνωστο Γάλλο, ὁ ὁποῖος σχεδίασε τὸν λίθο, καὶ ἔπειτα πάλι τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὴν εἴσοδο τοῦ Ὁρτᾶ Τζαμοῦ. Ἐκεῖ τὴν μελέτησαν τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1898, ὁ Wace τὸ 1911-1912, ὁ Avezou τὸ 1913 καὶ ὁ Plassart τὸ 1914. Τὸ 1936, ὅταν ἐπισκέφθηκαν τὴν Βέροια οἱ Edson καὶ Cormack, δὲν ἦταν πλέον ὁρατὴ, ἀλλὰ ἐπανεμφανίσθηκε μεταπολεμικῶς στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,94x0,59x0,26. Ὑψος γραμμάτων: 0,04-0,05 καὶ 0,0029-0,03. Διάστιχο: 0,008-0,012. Ἐπιγραφή ἐντὸς πλαισίου.

Βιβλιογραφία: Σχέδιο ποὺ φυλάσσεται στὸ Κέντρο Ἐπιγραφικῶν καὶ Παλαιογραφικῶν Μελετῶν τοῦ Πολιτειακοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ohio, Delacoulonche, "*Berceau*" 248, ἄρ. 35 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἄρ. 60, *Ἐθνικὸς Ὅδηγός* 1 [1919] 12), Μ. Ροστότσεφ, *IPAIK* 4 (1899) 172-74, ἄρ. 2α, σελ. 179 καὶ 187-88, Wace, *Τετράδια* I 5, ἄρ. 4 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 164, ἄρ. 38). Πρβλ. Π.Ν. Παπαγεωργίου, *Ἀθηνᾶ* 20 (1908) 7, Avezou, *Cahiers* 1913.4, χωρὶς ἀριθμὸ, G.G. Mateescu, *EphDac* 2 (1924) 228, J.A.O. Larsen, *Survey* IV 453, *BullEpigr* 1954, 158, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 (1953-1955) 71-73, ἄρ. 2, J.M.R. Cormack, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) 198, ἄρ. 7 καὶ πίν. XXXVa, J. Touratsoglou, *Pulpudeva* 2 (1976) 133 καὶ 136, ἄρ. 3(a), 141, εἰκ. 3a, Tataki, *Beroea* ἄρ. 1114a καὶ σελ. 436-37, 444, 463.

Τέλη 1ου αἰ. μ.Χ.

	Τὸν διὰ βίου
	ἀρχιερέα τῶν
	Σεβαστῶν καὶ ἀγω-
4	νοθέτην τοῦ Κοι-
	νοῦ Μακεδόνων
	Κ(όιντον) Ποπίλλιον
	Πύθωνα • Βάσ-
8	τος, Τάρυς, Ἀλέ-
	ξανδρος οἱ Ἀπολλο-
	δώρου Εὐποριανοὶ
	Ὅρεινοὶ • τὸν
12	σωτήρα. •

Στ. 1: ΔΙΑΒΙΟΥ Delacoulonche, Δήμιτσας, Ἑθνικός Ὁδηγός οἱ δύο τελευταῖοι μεταγράφουν Δίλιον, διὰ βίου, ανεξάρτητα ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, ὁ ἄγνωστος Γάλλος καὶ οἱ Ροστότσεφ, Παπαγεωργίου, Wace, Woodward. Στ. 2: ΤΩΙΑ ὁ ἄγνωστος Γάλλος. Στ. 3: ΚΑΤΑΓΩ διαβάζει ὁ ἄγνωστος Γάλλος στὸ τέλος τοῦ στίχου. Στ. 6: οἱ Δήμιτσας καὶ Ἑθνικός Ὁδηγός μεταγράφουν καὶ Ποπίλλιον ἀντὶ τοῦ Κ(όιντον) Ποπίλλιον, ὅπως οἱ Ροστότσεφ καὶ Woodward. Στ. 7-8: Δήμιτσας καὶ Ἑθνικός Ὁδηγός μεταγράφουν σεβαστός, Βαστός Ροστότσεφ, Robert, Βάστος Woodward.

Ὁ Κόιντος Ποπίλλιος Πύθων εἶναι γνωστός καὶ ἀπὸ ἄλλες δύο τιμητικές ἐπιγραφές τῆς Βερόιας (βλ. ἀρ. 117 καὶ 118, ἀνωτέρω). Γιά τοὺς ἀρχιερεῖς τοῦ μακεδονικοῦ Κοινοῦ, βλ. τὸ ἀναφερόμενο στὴν βιβλιογραφία ἄρθρο τοῦ Δ. Κανατσούλη. Γιά τὴν Εὐπορία, πόλη τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμόνος, βλ. Papazoglou, *Villes* 359-61 καὶ Hatzopoulos, *Institutions* I 61, σημ. 3, 214-15.

122. Μουσεῖο Βεροίας Λ 152. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἐπίθημα βάσεως ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ τρεῖς τόρμους, δύο κυκλικούς στὰ ἄκρα καὶ ἕναν παραλληλόγραμμο στὴν μέση τῆς ἄνω ἐπιφάνειας. Διαστάσεις: 0,27x0,265x0,58. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,005. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη κάτω ἀπὸ προεξέχον κυμάτιο.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 5 (1961-1963) 77, σημ. 11, τοῦ ἰδίου, *Προσωπογραφία, Συμπλήρωμα* 1615, 1650, 1652, J. Wiseman, *AJA* 88 (1984) 571, σημ. 17, Tatakis, *Beroea* ἀρ. 691.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.

Κλαυδίαν Ἀλκῆστιν Ἰουλιανῆς Ἀμ-
μίας καὶ Κλαυδίου Τέρπνου θυγατέ-
ρα τὴν ἐκ προγόνων ἱέρειαν ἐκγόνην
4 Ἰουλιανῆς Νεικολαΐδος καὶ Πλωτια-
vac νῆς Ἀλκήστεως οἱ μύσται. vac

Ἡ τιμωμένη Κλαυδία Ἀλκῆστις τῆς ἐπιγραφῆς ταυτίζεται ἴσως μὲ τὴν ὁμώνυμη τιμωμένη τῆς ἐπιγραφῆς ἀρ. 127, κατωτέρω. Ἄν καὶ ἡ θεότης ποὺ ὑπηρετοῦσε ἡ Ἀλκῆστις δὲν ἀναφέρεται, ἡ μνεία *μυστῶν* ἀποτελεῖ ἴσως ἔνδειξη ὅτι πρόκειται γιὰ τὸν Διόνυσο. Πρόκειται γιὰ ἄλλη μία περίπτωση παραδοσιακῆς σὲ γένος ἱερωσύνης (βλ. σχετικὰ Hatzopoulos, *Institutions* I 154, σημ. 2).

123. Μουσεῖο Βεροίας Λ 149. Εὐρέθηκε τὸ 1954 στὸ οἰκόπεδο τοῦ Δ. Καραντουμάνη καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο συγκολλημένο ἀπὸ δύο συναρμόζοντα τεμάχια, τὸ ὁποῖο κατὰ πρώτη χρήση ἀπετέλεσε ἐπένδυση ἡμικυκλικοῦ ἐπιτύμβιου βάθρου (βλ. ἀρ. 298, κατωτέρω) καὶ σὲ δευτέρα χρήση χρησιμοποιήθηκε γιὰ τὴν χάραξη τιμητικῆς ἐπιγραφῆς. Φέρει ἴχνη ἀναθρώσεως ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ τῆς κατὰ πρώτη χρήση ἐνεπίγραφης ἐπιφάνειας. Διαστάσεις: 0,88x0,59x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,0165-0,044. Διάστιχο: 0,018-0,037.

Βιβλιογραφία: *BCH* 79 (1955) 274, ἀρ. 4, εἰκ. 4 (*BullEpigr* 1956, 150), Δ. Κανατσούλη, *Μελετήματα* 20, σημ. 3, Tatakis, *Beroea* ἀρ. 725b καὶ σελ. 458, Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 147.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 1ου αἰ. μ.Χ.

Τὸν διὰ βίου ἀρχιερέ-
 α τῶν Σεβαστῶν καὶ
 ἀγωνοθέτην τοῦ
 4 Κοινοῦ Μακεδό-
 νων • Τι(βέριον) Κλαύδιον
 Πειρίωνα γυμνα-
 σιάρχῃσαντα τὸ Β
 8 Τι(βέριος) Κλαύδιος Ἔτυμος
 ἐφηβαρχήσας. vac

Στ. 8-9: δὲν διαχωρίζονται ἀπὸ τὸ BCH.

Γιὰ τὸν τιμώμενο Τιβέριο Κλαύδιο Πιερίωνα, βλ. ἀρ. 115 καὶ 116, ἀνωτέρω. Ὁ ἐφηβαρχος Κλαύδιος Ἔτυμος εἶναι ἄγνωστος ἀπὸ ἄλλου. Ἡ ἵδρυση τοῦ μνημείου σχετίζεται μὲ τὴν γυμνασιαρχία τοῦ τιμωμένου.

124. Μουσεῖο Βεροίας Λ 563. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1974 ἐντοιχισμένο σὲ δεύτερη χρῆση κατὰ τὴν διάλυση λειψάνου βυζαντινοῦ λουτρῶνος στὸ οἰκόπεδο τῶν ἀδελφῶν Κόντα - Ἄρη Καραντουμάνη (Ο.Τ. 218) καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,325x0,32x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,055. Διάστιχο: 0,03.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, ΑΔ 29 (1973-74) Χρονικά 719γ καὶ πίν. 518β (SEG 30 [1980] 557).

1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.

vacat
 [----τὸν ἀρχιερέα τῶν] Σεβαστῶ[ν καὶ ἀγωνοθέτην]
 [τοῦ Κοινοῦ Μακ]εδόνων [-----]
 ΒΑΘ

Στ. 1 καὶ 2: Οἱ Τουράτσογλου καὶ SEG ἀναγνωρίζουν τὶς λέξεις Σεβαστῶ[ν] καὶ [Μακ]εδόνων, ἀλλὰ δὲν προτείνουν ἄλλες συμπληρώσεις. Στ. 3: παραλείπεται ἀπὸ τοὺς Τουράτσογλου καὶ SEG.

125. Μουσεῖο Βεροίας Λ 558. Βρέθηκε στὸ γήπεδο καλαθοσφαίρισεως τοῦ νέου Γυμνασίου Θελέων Βεροίας (Ο.Τ. 320) καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Πλάκα ἀπὸ φαιὸ μάρμαρο (ἐπένδυση βάθρου;) πού σὲ δεύτερη χρῆση χρησιμοποιήθηκε ὡς καλυπτήρια τάφου. Διαστάσεις: 0,65x1,55x0,11. Ὑψος γραμμάτων: 0,002-0,024. Διάστιχο: 0,02-0,025.

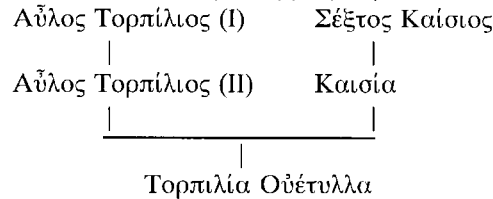
Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, Beroea ἀρ. 1241a.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. μ.Χ.

Τορπιλία Οὐέτυλλα Τορπιλία Οὐέτυλλα
 vac τὴν μητέρα vac vac τὸν πατέρα vac
 Καισίαν Σέξτου Καισίου Αὔλον Τορπίλιον Αὔλου υἱόν.
 4 vac θυγατέρα. vac vacat
 Προεστῶτος τοῦ ἱεροῦ Φιλίου τοῦ Ἀδύμου
 ἀρχινεωκοροῦντος Τυράννου τοῦ Ἀλεξάνδρου
 Νικάνδρου τοῦ Νικάνδρου τὸ πρῶτον.

Ἡ Τορπιλία Οὐέτυλλα, θυγατέρα τοῦ Αὔλου Τορπιλίου καὶ τῆς Καισίας, ἡ ὁποία τιμᾷ τὴν μητέρα της καὶ τὸν πατέρα της, εἶναι γνωστὴ καὶ ἀπὸ ἄλλη ἀνάλογη ἐπιγραφή (βλ. ἀρ. 126, κατωτέρω). Τὸ γενεαλογικὸ τῆς στέμμα μπορεῖ νὰ ἀποκατασταθεῖ ὡς ἑξῆς:

Τὸ ἱερὸ στὸ ὁποῖο ἰδρύθηκε τὸ μνημεῖο δὲν κατονομάζεται. Οὔτε ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Φίλιος Ἀδύμου οὔτε οἱ ἀρχινεωκόροι (*ἀρχινεωκοροῦντος* ἀντὶ τοῦ ἀναμενομένου *ἀρχινεωκορούντων*) Τύραννος Ἀλεξάνδρου καὶ Νικάνδρος Νικάνδρου (γιά πρώτη φορὰ ἐκεῖνο τὸ ἔτος) εἶναι γνωστοί (γιά τοὺς νεωκόρους καὶ ἀρχινεωκόρους στὴν Μακεδονία, βλ. Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 5 [1961-1963] 80).

126. Μουσεῖο Βεροίας Λ 546. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack "στὴν αὐλὴ τοῦ Γ' καὶ Δ' Σχολείου", ὅπου ἀποτελοῦσε τμῆμα τοῦ παλαιοῦ μνημείου τοῦ Βήματος τοῦ Ἀγ. Παύλου. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα βάθρου ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Οἱ διαστάσεις τοῦ μνημείου ὅταν τὸ μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack ἦσαν 0,135x0,61x0,305. Σημερινές διαστάσεις: 0,145x0,66x0,305. Ὑψος γραμμάτων: 0,025. Διάστιχο: στ. 1-2: 0,015.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 103 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 109, ἀρ. 7). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 993.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 1ου αἰ. μ.Χ.

[Καισία] Σέξιου θυγάτηρ Οὐεττίαν
 [---] καὶ Οὐέτυλλα Αὔλου Οὐεττίαν
 [προ]εστῶτος τοῦ ἱεροῦ [τοῦ δεῖνος]
 4 [-----]

Τὸ ἀριστερὸ μέρος τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου στίχου καὶ ὅλος σχεδὸν ὁ τρίτος δὲν σώζονται πλέον στὸν λίθο, ἀλλὰ μποροῦν νὰ ἀναγνωσθοῦν στὸ ἔκτυπο τῶν Edson καὶ Cormack. Στ. 2: ΑΥΔΟΥ Cormack, Αὔλου ὁ λίθος. Στ. 3: Ὁ Cormack προτείνει μὲ ἐπιφύλαξη [*προ]εστῶτος τοῦ* *ΙΕΡΟ*, ἀνάγνωση ποὺ ἐπιβεβαιώνεται τώρα ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψη τῆς ἐπιγραφῆς ἀρ. 125, ἀνωτέρω.

Ἡ τιμωμένη Οὐεττία δὲν εἶναι γνωστὴ ἀπὸ ἄλλου, ἀλλὰ ἡ Καισία καὶ ἡ θυγατέρα της Τορπιλία Οὐέτυλλα μνημονεύονται στὸ παρόμοιο κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς ἀρ. 125, ἀνωτέρω. Ὁ πανομοιότυπος τύπος τῆς χρονολογήσεως μὲ τὸν προεστῶτα τοῦ ἱεροῦ δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία ὅτι καὶ τὰ δύο μνημεῖα προέρχονται ἀπὸ τὸ ἴδιο ἱερό.

127. Μουσεῖο Βεροίας Λ 505. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1972 κατὰ τὴν ἐκσκαφὴν θεμελίων τοῦ οἰκοπέδου Κηρυττοπούλου στὴν ὁδὸ Εἰρήνης (Ο.Τ. 56).

Δωρικὸ κιονόκρανο διαστάσεων 0,135x0,36x0,37 (διάμετρος 0,29). Φέρει ἐπιγραφή ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν ἱμάντων στὸν ἑχίνο καὶ τὸν ἄβακα. Τὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ἀνεστραμμένο σὲ σχέση μὲ τὴν φυσικὴ θέση τοῦ κιονοκράνου, ἔνδειξη πιθανῶς ὅτι πρόκειται γιὰ δευτέρη χρήση. Ὑψος γραμμάτων: 0,025.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 27 (1972) *Χρονικά* 513-15, πίν. 449β (*SEG* 27 [1977] 264, *BullEpigr* 1978, 277). Πρβλ. J. Wiseman, *AJA* 88 (1984) 571, σημ. 17, Tataki, *Beroea* ἀρ. 139 καὶ σελ. 471.

Φωτογραφία, έκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Ἦ Αλκηστιν
Τέρπνος ὁ ἱερεὺς
τὴν μητέρα.

Στ. 2: ὁ Mihailon στὸ SEG (κριτικό ὑπόμνημα) διαβάζει *ἱρεὺς* βάσει τῆς φωτογραφίας. Στὴν πραγματικότητα τὸ ἔψιλον ὑπάρχει ἀλλὰ εἶναι μικρότερου μεγέθους καὶ δυσδιάκριτο στὴν φωτογραφία τῆς πρώτης δημοσιεύσεως.

Πρόκειται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα γιὰ τὴν Κλαυδία Ἦ Αλκηστι τῆς ἐπιγραφῆς ἀρ. 122, ἀνωτέρω. Ἡ παράλειψη τοῦ ρωμαϊκοῦ ὀνόματος γένους τῆς ἴδιας καὶ τοῦ γιοῦ τῆς παρατηρεῖται καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις (βλ. ἀρ. 84, ἀνωτέρω καὶ ἀρ. 375, κατωτέρω).

128. Βέροια, ναὸς τοῦ Ἁγίου Προκοπίου. Ἐπισημάνθηκε στὸ ἱερὸ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τὸν Wace τὸ 1911-1912 ἐκεῖ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936.

Μαρμάρινος δόμος ἐντοιχισμένος ὡς κατώφλι τῆς ἀριστερῆς κόγχης τοῦ ἱεροῦ. Διαστάσεις: 0,60x0,78x0,19. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1-2: 0,045, στ. 3-4: 0,032. Διάστιχο: 0,02.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 67, ἀρ. 38 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-12] 149-50, ἀρ. 8), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 69. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 708.

Τέλη 1ου - ἀρχὲς 2ου αἰ. μ.Χ.

Τι(βέριος) Κλαύδιος Ἀμιλιαν[ός]
καὶ Κλαυδία Οὐάκενα τὴν
θυγατριδὴν ἱερητεύοντος
4 Γ(αῖου) Κανουλήτου Ἦ Απερος.

Στ. 1: *T[i]*. Woodward, *Τι*. Edson - Cormack καὶ ὁ λίθος Ἀμιλιαν[ός] Woodward, Edson - Cormack. Στ. 2: *[Κ]λαυδία* Woodward, *Κλαυδία* Edson - Cormack καὶ ὁ λίθος. Στ. 3: *ἱερητεύοντος* Wace, Woodward, ὁ ὁποῖος συζητεῖ τὸ γλωσσικὸ φαινόμενο, ἀλλὰ τὸ ὄμοιον διακρίνεται στὸ έκτυπο τῶν Edson - Cormack. Στ. 4: *Κανουλήτου* Wace, Woodward, ΚΑΝΘΛΗΙΟΥ ὁ λίθος.

Κατὰ τὸν Woodward τὸ ἀμάρτυρο Ἀμιλιανός εἶναι ἴσως σφάλμα ἀντὶ τοῦ *Αἰμιλιανός* καὶ τὸ ἐπίσης ἀμάρτυρο Οὐάκενα, σφάλμα μεταγραφῆς τοῦ χαρακτὴ ἀντὶ τοῦ γνωστοῦ Οὐάκου (Vacua). Ὁ Γάιος Κανουλήτιος Ἦ Απερ, ἱερεὺς τῶν Αἰγυπτίων θεῶν, εἶναι γνωστός ἀπὸ τὴν ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ ἀρ. 35, ἀνωτέρω.

129. Μουσεῖο Βεροίας Α 530. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 στὸν ναὸ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας. Μετὰ τὴν κατεδάφιση τοῦ ναοῦ μεταφέρθηκε τὸ 1973 στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

Ἀρράβδωτος κίων ἀπὸ φαιοπράσινο μάρμαρο, ἀπολεπισμένος σὲ διάφορα σημεῖα τῆς ἐπιφανείας του. Διαστάσεις: 1,95x0,33 (διάμετρος). Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,03. Διάστιχο: 0,005-0,010.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 257, ἀρ. 59 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 69), Ἱ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 29 (1973-1974) *Χρονικά* 719 (*SEG* 30 [1980] 564).

Φωτογραφία, έκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ἀντιγόνα Δι-
 οσκουρίδου
 τ[ὸν ὕον] Κόνωπα
 4 [ε.3]ΛΟΗΟΥΤΗ
 [...ε.10...]
 [...ε.10...]
 [...ε.10...]
 8 [...ε.10...]
 [...ε.10...]
 [ε.3]ΣΙΝ ἑποίη-
 [σεν ἔτ]ους[---]

Στ. 1: ΑΚ[.]ΤΟΝΑΔΙ Delacoulonche, Δήμιτσας, ΛΝ[---]ΝΑΔΙ Τουράτσογλου καὶ SEG. Στ. 3: [---]
 ΟΝΩΠΑ Delacoulonche, Δήμιτσας, Τ[---]ΟΝΩΠΑ Τουράτσογλου καὶ SEG. Στ. 4: ΑCΙΟΥΙ
 Delacoulonche καὶ Δήμιτσας, ΑC[.]ΙΟΥΤΗ Τουράτσογλου καὶ SEG. Στ. 5: Ν[---] Τουράτσογλου
 καὶ SEG. Στ. 10: [---]ΗΝΕΠΟΙΗ Τουράτσογλου καὶ SEG. Στ. 11: [---]ΟΥC Τουράτσογλου καὶ SEG.

Για τὸ ἀνθρωπωνύμιο Κόνωψ (= Κώνωψ), βλ. Solin, *Personennamen* II 1051 καὶ PSI 10,
 1132, στ. 8· πρβλ. L. Robert, *Hellenica* 8 (1950) 79.

130. Μουσείο Βεροίας Λ 94. Ἐγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἀριστερὸ ἀπότμημα βάσεως ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὑποδοχὲς πελμάτων στὴν ἄνω
 ἐπιφάνεια καὶ κυμάτια στὸ κάτω μέρος τῆς κυρίας ὀψεως. Διαστάσεις: 0,17x0,93x0,72.
 Ὑψος γραμμάτων: 0,012-0,025. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὰ κυμάτια, συνεχιζόταν σὲ
 συνεχόμενο δόμο.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 813.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' τρίτο 2ου αἰ. μ.Χ.

Λιμναῖον Ξενο[---]

Ὁ τιμώμενος εἶναι ἄγνωστος ἀπὸ ἄλλου. Τὸ ὄνομα Λιμναῖος ἦταν δημοφιλὲς στὴν
 Βέροια κατὰ τοὺς ἐλληνιστικοὺς χρόνους (πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 354).

131. Μουσείο Βεροίας Λ 130. Ἐγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Βάση ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὲς δεξιὰ καὶ ἀριστερά, μὲ τόρμο στὴν ἄνω ἐπιφάνεια
 δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,204x0,53x0,37. Ὑψος γραμμάτων: 0,05. Διάστιχο: 0,03.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 934.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

4ος αἰ. π.Χ.

[ἡ δεῖνα] Α ΝΕΟ[---]
 [τοῦ δεινός] Υ ΘΕΟΓ[---]

132. Μουσείο Βεροίας Λ 525. Εύρέθηκε τὸ 1970, στὸ οἰκόπεδο τῶν ἀδελφῶν Δημητριάδη (Ο.Τ. 150).

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένο ἀριστερά, κάτω καὶ δεξιά, ποὺ ἔχει ἐπίστεψη μὲ προβαλλόμενο γεῖσο. Διαστάσεις: 0,185x0,22x0,085. Ὑψος γραμμάτων: 0,038-0,04. Διάστιχο: 0,01.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.

[---]ΑΤΟΙΚΟ[---]

[---]ΝΟΥΣ[-----]

Στὸν πρῶτο στίχο ἀναγνωρίζεται πιθανῶς ἡ λέξη *κατοικοῦντες* καὶ αὐτὸ ὑποδεικνύει μᾶλλον ὅτι πρόκειται γιὰ τιμητικὸ μνημεῖο τὸ ὁποῖο αὐτοὶ ἱδρυσαν ἢ ὑπόθεση ἐνισχύεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐπιγραφή βρέθηκε στὴν περιοχή τῆς ἀρχαίας ἀγορᾶς τῆς Βεροίας.

133. Μουσείο Βεροίας Λ 551. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἀπότμημα βάθρου ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένο ἀριστερά, κάτω καὶ δεξιά. Διαστάσεις: 0,17x1,23x0,485. Ὑψος γραμμάτων: 0,07.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

[---]ΘΙΥΑΛΙΛν IV \ [---]

Κατάλογοι

134. Μουσείο Βεροίας Λ 709. Βρέθηκε τὸ 1980 κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν στὸ οἰκόπεδο Κριαρᾶ, στὴν συνοικία "Προμηθέας" (Ο.Τ. 420) στὸ Β.Δ. τμήμα τῆς πόλεως, ὅπου χρησίμευε ὡς κάλυμμα ὑστερορωμαϊκοῦ τάφου, καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο· ἡ ἐπιφάνεια ἰδίως πρὸς τὸ μέσον ἄρκετὰ φθαρμένη, φέρει μικρὰς ἀποκρούσεις. Διαστάσεις: 1,18x0,43x0,18. Ὑψος γραμμάτων: 0,013-0,025. Διάστιχο: 0,002-0,03.

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, *Ἀρχαία Μακεδονία* V (1993) 77-100, φωτ. 1-7, Hatzopoulos, *Cultes* 105-11, πίν. XXVI-XXIX (*SEG* 43 [1993] 382). Πρβλ. Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ, *ΑΔ* 35 (1980) *Χρονικά* 407, G. Touchais, *BCH* 113 (1989) 643, *BullEpigr* 1990, 458, Anne Pariente, *BCH* 117 (1993) 846, *BullEpigr* 1994, 395, *BullEpigr* 1995, 414.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

122/21-112/11 π.Χ.

	Ἔτους ἐβδόμου καὶ εἰκοστοῦ,
	στρατηγοῦντος Σέξστου
	Πονηρίου, ν πολιταρχούν-
4	των ν Νικολάου τοῦ Λεοντο-
	μένου: Κλεάνδρου τοῦ Νίκωνος,
	Καλλιμέδοντος τοῦ [Ἀμ]ύντου,
	Σωσιμένους τοῦ [...]ωνος,
8	Ἀριστόνου τοῦ [ε.6:7.], κυνηγῶν
	Φίλιππου τοῦ [ε.5:6.] τοῦ Ἰόλλου,
	Ἀδύλου τοῦ [ε.5:6.] τοῦ Ἀμύντου.
	Ἔτους ὀγδόου καὶ εἰκοστοῦ,
12	vacat κυνηγοὶ vacat
	Ἀγέλαος Δημητρίου,
	Νικάνωρ Ἀν[τ]ιμάχου.
	Ἔτ(ους) ν Θ: καὶ Κ: κυνηγοὶ
16	Βάκχιος Ο[.]ΝΛΑ.ΝΑΠΟΥ,
	Ἐπικράτης Νικολάου,
	Παράμονος Ἡρακλ[ε]ίδου,
20	Ἰόλαος Κύτωνος, ἱερητεύ-
	σαντες, Ἡρακλεῖ Κυναγίδαι.
	ν Ἔτους Α καὶ Λ, κυνηγοὶ
	Ἀσκληπιάδης Ὀρέφτου,
	Ζάνατος ΑΝΙΚΑΝΤΟΥ.
24	Ἔτους ν Β καὶ [Λ], κυνηγοὶ
	Υβρίστας [ε.6.]του,
	Φίλιππος ΑΠΟ[ε.4].

- 28 Ἔτους Γ καὶ Λ, κυνηγοὶ
 Κλέων [...]Ο[...]ΝΙΟΥ
 Ἐπίνικος [ε3:4]ΙΟΥ.
 vac Ἔτους Δ καὶ Λ, κυνηγοὶ
 Ἀντίγονος Παραμόνου τοῦ Περίτου,
 32 Λυσίμαχος Πατερίνου, ἱερητεύσας,
 Ἡρακλεῖ. vacat
 Ἔτους Ε καὶ Λ, κυνηγοὶ
 Λυσίμαχος Ἀσκληπιωδώρα
 36 Κλείτος ν Βακχίδου.
 Ἔτους F καὶ Λ, κυνηγοὶ
 Ποσιδώνιος [Μ]ε[ν]εκράτου,
 Δημήτριος Κλέωνος, ἱερη-
 40 τεύσαντες, Ἡρακλεῖ Κυναγί-
 δαι. ν Ἔτου(ς Ζ) καὶ Λ, vacat
 Βοῖσκος Εὐκλέου[ς],
 Κάσσανδρος Ἀντιγόνου,
 44 ἱερητεύσαντες, Ἡρακλεῖ
 Κυναγίδαί, ἐκ τοῦ ἰδίου.

Στ. 4: Νικολ[ά]ου Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 5: Κλεάν[δρου] Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 6: [ε.3]ντου Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 7: Σωσιμένου [τοῦ ε.5:6.]κ(;)ίνου Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, ἡ ὁποία προτείνει τίς ἀποκαταστάσεις [Αἰσχυλ]ίνου, [Πατερ]ίνου καὶ [Αττα]κίνου. Στ. 8: [κυ]νηγῶν Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 9: τοῦ [---]νου Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 10: τοῦ [---]ου Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 11: ὁ[γ]δού καὶ εἰκοστοῦ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 12: κυνηγοί] Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 13: Λ(;)[ε.4:5]ι(;)ου Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 14: Ἀν(;)[.?] μά(;)[.]ου Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 15: Θ: κ[αὶ Κ: κυ]νηγοὶ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 16: [---Α(;)Σ(;)--]ου Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 17: Νικολ[ά]ου Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 22: Ἀσκληπι[ά]δ(η)ς [ε.4]δ(;)ου Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 23: ΖΑΝΑΤΟΣ [ε2ΡΑ----] Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 24: [Β καὶ Λ, κυνη]γοὶ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 25: Ὑβρίστας [---] Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 26: Φίλιππος [---] Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 27: [Γ] καὶ Λ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 28: [---ο---]νου(;) Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 29: [---]νου(;) Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 32: ἱερητεύσα(ντε)ς διορθώνει με ἐπιφύλαξη ἡ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 38: [Εε.3]ΟΙΟΥ]; Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. 39: Κλε[ε.5.] Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, ἡ ὁποία προτείνει τίς συμπληρώσεις Κλε[άνδρου], Κλε[ωνος], Κλε[άρχου], Κλε[ίτου], Κλε[ίνου] καὶ Κλε[υάτας]. Στ. 42: [ε.3]κλέου[ς] Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, ἡ ὁποία συμπληρώνει [Ἡρα]κλέου[ς].

Ὁ κατάλογος τῶν νεαρῶν κυνηγῶν τοῦ Ἡρακλέους Κυναγίδα ἀπὸ τοὺς ὁποίους λαμβάνονται καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦ θεοῦ ἔχει σχολιασθεῖ συστηματικὰ στὶς ἀναφερόμενες στὴν βιβλιογραφία ἐκδόσεις (πρβλ. ἀρ. 3, 4, 29-33, ἀνωτέρω). Ἡ χρονολογία ἐνάρξεως τοῦ καταλόγου δίδεται μετὰ τὸ "μακεδονικὸ" σύστημα (ἀφετηρία 1η Δίου 148 π.Χ.), μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ρωμαίου διοικητοῦ, τὰ ὀνόματα τῶν πέντε πολιταρχῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν δύο πρώτων κυνηγῶν. Ἀκολουθεῖ ἡ χάραξη δέκα ἄλλων ζευγῶν κυνηγῶν, ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὰ δέκα ἐπόμενα ἔτη καὶ πού, μετὰ τὴν πιθανὴ ἐξαίρεση τῶν ἐτῶν 29 καὶ 30, εἶναι ἔργο τοῦ ἰδίου χαρακτῆ. Παρατηρεῖται ὅτι ἀπουσιάζει ἡ μνεία τοῦ τριακοστοῦ ἔτους, εἴτε λόγῳ παροράματος τοῦ λιθοξόου, εἴτε λόγῳ ἄλλου ἐξωγενοῦς παράγοντος, τὰ δὲ τέσσερα ὀνόματα τῶν ἐτῶν 29 καὶ 30 ἔχουν γραφῆ τὸ ἓνα κατόπιν τοῦ ἄλλου. Τρία ζεῦγη κυνηγῶν ἀκολουθοῦνται ἀπὸ τὴν μνεία ἱερητεύσαντες Ἡρακλεῖ (ἢ Ἡρακλεῖ Κυναγίδαί), ἀλλὰ σὲ μία περίπτωση ἡ μνεία ἀφορᾷ σὲ ἓναν ἀπὸ τοὺς δύο κυνηγούς. Ὁ κατάλογος κλείνει μετὰ τὴν ἐνδειξη ἐκ τοῦ ἰδίου, ποὺ δηλώνει ὅτι ἡ χάραξη ἐγίνε δαπάναις τῶν ἰδίων τῶν κυνηγῶν. Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Ρωμαίου διοικητοῦ ὡς στρατηγοῦ σὲ χρονολογία ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἀπελευθερωτικὴ πράξη τῆς Ἑορδαίας τοῦ 57-55 π.Χ. (Ριζάκη - Τουράτσογλου, ΕΑΜ ἀρ. 115) καὶ σὲ ἀδημοσίευτη ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή τῆς Ἀπολλωνίας τοῦ τέλους τοῦ πρώτου αἰ. π.Χ. Ὁ Σέξτος Πομπήιος ἦταν Ρωμαῖος διοικητὴς ποὺ ἤρρε τὸν θάνατο

κατὰ τὴν μεγάλη ἐπιδρομὴ τῶν Σκορδίσκων τοῦ 119 π.Χ. (Syll³ 700). Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν ἀρχαιότερη μετὰ τὴν ρωμαϊκὴ κατάκτηση μαρτυρία γιὰ πολιτάρχες στὴν Βέροια, οἱ ὅποιοι εἶναι ἤδη πέντε τὸν ἀριθμὸς, ὅπως καὶ στὶς μεταγενέστερες ἐπιγραφές. Γιὰ τοὺς κυνηγούς, μετὰ τῶν ὁποίων κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ καταλόγου ἀπλῶς ἐπιλέγονταν οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἀλλὰ οἱ ὅποιοι ἐπὶ μακεδονικῆς βασιλείας ἀποτελοῦσαν αὐλικὸ σῶμα μὲ διευρυμένες ἀρμοδιότητες, βλ. Hatzopoulos, *Cultes* 87-111. Τέλος, ὁ κατάλογος παρουσιάζει ὀνοματολογικὸ ἐνδιαφέρον, καθὼς περιέχει ὀνόματα εἴτε τελείως ἄγνωστα (Ζάνατος, Κύτων), εἴτε νέα γιὰ τὴν Μακεδονία (Υβρίστας), εἴτε σπάνια ἀλλὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Βέροιας (Περίτας, Πατερῖνος), εἴτε, τέλος, χαρακτηριστικὰ μακεδονικὰ ὀνόματα (Ἀδύλος, Ἰόλαος, Ἀντίγονος, Παράμιονος, Λυσίμαχος, Κλεῖτος, Κάσσανδρος, κλπ.).

135. Μουσεῖο Βεροίας Λ 127. Βρέθηκε τυχαῖα τὸ 1948 στὸ κτῆμα τῶν ἀδελφῶν Καραντουμάνη στὸ νοτιοανατολικὸ (καὶ ὄχι στὸ δυτικὸ, ὅπως ἀναφέρει τὸ *BCH* καὶ τὸ *JHS*) ἄκρο τῆς πόλεως, σὲ δευτέρη χρῆση ὡς κάλυμμα τάφου παλαιοχριστιανικῶν χρόνων καὶ μεταφέρθηκε στὴν Ἀρχαιολογικὴ Συλλογὴ (Παναγίας Κυριώτισσας) καὶ κατόπιν στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ λεπτόκοκκο καὶ εὐθριπτο μάρμαρο μὲ ἐλεύθερη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνθεμωτὰ ἀκρωτήρια. Διαστάσεις: 1,235x0,662x0,09. Ὑψος γραμμάτων: στίχοι 1-2: 0,03' στίχοι 3-8: 0,02' στίχοι 9-33: 0,007-0,01. Διάστιχο: στίχοι 3-8: 0,015-0,018' στίχοι 9-33: 0,005. Ὁ πρῶτος στίχος τοῦ κειμένου στὸ τύμπανο τοῦ ἀετώματος, ὁ δεῦτερος στὸ ὀριζόντιο πλαίσιο τοῦ ἀετώματος, τὸ ὑπόλοιπο κείμενο ἐντὸς πλαισίου, ὅπου οἱ εἰσαγωγικοὶ στίχοι 3-8 καταλαμβάνουν ὅλο τὸ πλάτος τῆς στήλης, ὁ δὲ κατάλογος σὲ δύο παράλληλες στήλες 16 καὶ 9 στίχων ἀντίστοιχα. Ἀντίθετα μὲ τὰ γράμματα τῶν πρώτων ὀκτῶ στίχων, ἐκεῖνα τῶν στίχων 9-33 εἶναι ἐπιπόλαια χαραγμένα καὶ ἀκολουθοῦν συχνὰ σχήματα ἐπισευρμένης γραφῆς.

Βιβλιογραφία: Β. Καλλιπολίτη, *Γέρας Κεραμοπούλλου* 303-309, πίν. 19.1 (*SEG* 13 [1956] 398). Πρβλ. P. Amandry, *BCH* 73 (1949) 532, H. Gallet de Santerre, *BCH* 74 (1950) 306, J.M. Cook, *JHS* 70 (1950) 6, X. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 629, ἀρ. 69 (μὲ πληροφορίες γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως), *BullEpigr* 1954, 158 (μὲ πλούσια σχόλια γιὰ τοὺς θεσμοὺς τοῦ γυμνασίου καὶ τὰ ὀνόματα), Fanoula Papazoglou, *ŽAnt* 5 (1955) 358, σημ. 29 (μὲ ὀνομαστικὲς παρατηρήσεις), J.M.R. Cormack, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) 195, ἀρ. 2 (μὲ διορθώσεις ὀνομάτων), Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 26 (1971) *Μελέται* 130, σημ. 5 (μὲ διορθώσεις ὀνομάτων), Tatakis, *Beroea* ἀρ. 1196 καὶ σελ. 466.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

177/8 μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχῃ.

• Ἔτους ΘΣ σεβαστοῦ • τοῦ καὶ ΕΚΤ,

Στάτιος Ἀντίγονος ἔφη •

4 βαρχῶν • ἔδωκα τὰ τοῦ ἐπαγ-
γέλματος εἰς τὸ ἄλειμμα δην(άρια) Φ.

Ἀλειφούσης τῆς πόλεως ἐπι-
μελουμένου τοῦ ἀλείμματος

8 Αὐρηλιανοῦ Πρέιμου ἐφηβοὶ οἶδε:

Στήλη Α

Μ(ἄρκος) Μέσσιος Μάξιμος

Αἴλιος Ζωσᾶς

Κυῖντιλιανὸς Ἐπαφρᾶς

Στήλη Β

Τερεντιανὸς Ἀφροδείσιος

Γεμίνιος Γάιος

Γεμίνιος Λυκίων

12	<i>Τ(ίτος) Φλαύιος Ζωσᾶς</i>	28	<i>Λεοντίσκος Ἀντιγένους</i>
	<i>Ἰούλιος Λυκαρίων</i>		<i>Φίλιππος Φιλίππας</i>
	<i>Στάτιος Εὐβουλίδης</i>		<i>Ἀνχαρινός Γαϊανός</i>
	<i>Φλαύιος Μάριος</i>		<i>Κλαύδιος Φαβρίκιος</i>
16	<i>Φλαύιος Γέλως</i>	32	<i>Λ(ούκιος) Μάγνιος Δράκων</i>
	<i>Σουλπίκιος Κάλλιστος</i>		<i>Γεμίνιος Γάιος</i>
	<i>Νείκανδρος Μηρύλου</i>		• •
	<i>Ἰούλιος Λικίνιος Κοῖντας</i>		
20	<i>Φλαύιος Εὐπορος</i>		
	<i>Πετρώνιος Διομήδης</i>		
	<i>Αἴλιος Λέων</i>		
	<i>Σκίλβας Παραμόνου</i>		
24	<i>Σκίλβας Σκίλβου</i>		
	• •		

Ὁ Καλλιπολίτης χωρίζει τὸ κείμενο σὲ τρία μέρη (εἰσαγωγή, Α καὶ Β στήλη ὀνομάτων), τὰ ὅποια καὶ ἀριθμεῖ ἀνεξάρτητα. Τὴν ἀρίθμηση αὐτὴ ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Cormack. Ἀντίθετα, τὸ SEG υἱοθετεῖ συνεχῆ ἀρίθμηση, ποὺ ἀκολουθεῖται καὶ ἐδῶ. Στ. 9: *Κάσσιος* Καλλιπολίτης, SEG, *Μέσσιος* Cormack. Στ. 11: *Κοῖντιλιανός* Καλλιπολίτης, SEG, *Κυῖντιλιανός* Τουράτσογλου. Στ. 15: *Μᾶρκος* ἢ *Μάριος* Καλλιπολίτης, SEG, *Μάριος* Cormack. Στ. 16: *Γέλλιος* Καλλιπολίτης, SEG, *Γέλως* Τουράτσογλου. Στ. 17: [---]ος Καλλιπολίτης, SEG, *Σουλπίκιος* Cormack. Στ. 18: *Νε[όμ]αν[δρ]ος* Καλλιπολίτης, SEG, *Νείκανδρος* Cormack, ΜΗΡΥΛΟΣ Καλλιπολίτης ("ἄβεβαῖα ἢ ἀνάγνωσις"), SEG (μὲ ἐρωτηματικό) ἢ μικροσκοπικὴ καὶ ἀβαθὴς χάραξη δὲν ἐπιτρέπει ἀσφαλῆ ἀνάγνωση, ἢ φωτογραφία, ὥστόσο, περισσότερο ἀπὸ τὸ ἔκτυπο, ὁδηγεῖ στὴν ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος στὴν γενική, ποὺ εἶναι σύμφωνη μὲ τοὺς κανόνες τῆς ἐλληνικῆς ὀνομαστικῆς. Στ. 19: *Κόιντος* Καλλιπολίτης, SEG, *Κοῖντας* Cormack. Στ. 20: *Εὐπο[ριανός?]* ἢ *Εὐπό[λεμος]* Καλλιπολίτης, SEG. Ἡ πρώτη συμπλήρωση βασιζόταν στὴν μνεία *Εὐποριανῶν* σὲ ἄλλη ἐπιγραφή τῆς Βέροιας (ἀρ. 121, ἀνωτέρω), ἢ ὅποια ὅμως ἐρμηνεύθηκε ὄχι ὡς κύριο ὄνομα ἀλλὰ ὡς ἐθνικὸ ἀπὸ τὸν Robert, *Εὐπορος* Cormack. Στ. 23 καὶ 24: ὁ Καλλιπολίτης ἀκολουθοῦμενος ἀπὸ τὸ SEG συνάγει ἀπὸ τὴν γενικὴ *Σκίλβου* ὅτι τὸ ὄνομα στὴν ὀνομαστική, ποὺ ἐμφανίζεται στοὺς δύο στίχους εἶναι *Σκίλβος* (*Σκίλβος* καὶ *Σκί[λ]βος*] ἀντίστοιχα), *Σκίλβας* Τουράτσογλου. Στ. 26: *Γεμίνιος* [.....] Καλλιπολίτης, SEG, *Γεμίνιος Γάιος* Cormack. Στ. 28: *Ἀντιγόνους* Καλλιπολίτης, *Ἀντιγένους* προτείνει ἐναλλακτικὰ τὸ SEG, *Ἀντιγένους* Τουράτσογλου. Στ. 29: *Φιλίππας* Καλλιπολίτης, SEG, *Φιλίππας* Papazoglou. Στ. 30: Α[.]ΑΡΙΗΝΟΣ (μὲ ἀμφιβολία) Καλλιπολίτης, SEG, *Ἀνχαρινός* Τουράτσογλου, ΑΝΧΑΡΙΗΝΟΣ ὁ λίθος. Στ. 31: *Φλ(αύιος) [Ἀφροδε]σίσιος?* συμπληρώνουν Καλλιπολίτης, SEG, *Φαβρίκιος* Cormack.

Ἐλλείψει γυμνασιάρχου, τὴν δαπάνη τοῦ ἀπαραίτητου γιὰ τὸ ἄλειμμα λαδιοῦ ἀναλαμβάνει ἡ πόλις Βέροια (*ἀλειφούσης τῆς πόλεως*), στὴν δαπάνη ὅμως αὐτὴν συμμετέχει καὶ ὁ ἐφήβαρχος Στάτιος Ἀντίγονος μὲ τὸ ποσὸν τῶν 500 δηναρίων, ὅπως εἶχε ἐπαγγελθεῖ, δηλαδὴ ὑποσχεθεῖ δημοσίᾳ (*ἔδωκα τὰ τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς τὸ ἄλειμμα δηνάρια Φ*). Τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν διανομὴ τοῦ λαδιοῦ εἶχε ὁ Αὐρηλιανός Πρεῖμος (*ἐπιμελουμένου τοῦ ἀλείμματος Αὐρηλιανοῦ Πρεΐμου*). Γιὰ τὴν προσωπογραφία καὶ τὰ ὀνόματα, βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1196 καὶ τὰ ἄλλα σχετικὰ λήμματα, γιὰ δὲ τὸ ζήτημα τῶν ἐφηβικῶν καταλόγων, Fanoula Papazoglou, *Chiron* 18 (1988) 233-70, Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 164-72 καὶ Hatzopoulos - Loukopoulou, *Recherches* II 363-70.

136. Μουσεῖο Βεροίας Α 315. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1969 ἀπὸ τὸν Ἰ. Τουράτσογλου ἐντοιχισμένη στὸν ναὸ τῆς Ἀγίας Ἄννης, ὁδὸς Προφήτου Ἡλιοῦ (ἐνορίας Ἀγίου Ἰωάννου), ὅπου ἐχρησίμευε ὡς Ἀγία Τράπεζα, καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως.

Ἀετωματικὴ στήλη ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο ἐλλιπὴς κάτω, ἀποκεκρουμένη κάτω δεξιὰ καὶ κατὰ τὸ μεσαῖο ἀκρωτήριο τῆς ἐπιστέψεως. Ἡ ἐπιφάνεια στὸ κέντρο τῆς κυρίας ὀψεως ἔχει ὑποστρεφθεὶς ἀπὸ τὴν τοποθέτηση τῆς στήλης μὲ τὴν ἐνεπίγραφη ὄψη πρὸς

τὰ κάτω στὸ βάθρο τῆς Ἀγίας Τράπεζας. Διαστάσεις: 0,94x0,62x0,12. Ὑψος γραμμάτων: 0,016-0,023. Διάστιχο: 0,002-0,018. Ἡ ἐπιγραφή σὲ πεδίο ἐντὸς πλαισίου ποῦ εἶχε χρησιμποιηθεῖ προηγουμένως γιὰ τὴν χάραξη παλαιότερης ἐπιγραφῆς, τῆς ὁποίας, παρὰ τὴν ἀπόξεση, διαφαίνονται ἵχνη μεμονωμένων γραμμάτων.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 26 (1971) *Μελέται* 128-32, πίν. 28-29. Πρβλ. *BullEpigr* 1973, 273, Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου - Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 25 (1970) *Χρονικά* 386, ἀρ. 4, Tataki, Beroea ἀρ. 418 καὶ σελ. 466.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' τέταρτο τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ.

- (Ἔτους τόσοσ σεβαστοῦ τοῦ καὶ τόσοσ ἀλειφ)οῦ-
 σης τῆς πόλεως, ἐπιμελουμένου τοῦ
 (ἀ)λείμματος Δομτίου Πύρρου, ἐφη-
 4 βαρχοῦντος Αὐρ(ηλίου) Εὐτυχίωνος, τοὺς
 ἐφηβεύσαντας ἐνεχάραξεν
 vac Φλ(άβιος) Εὐφρόσυν[νο]ς υἱός: Φλ(αβίου) Οὐρβανοῦ.
 vac Ῥουτίλιος Ποταμωνιανὸς νέος
 8 vac Στάτ(ιος) Ἀντί[γο]νος
 vac Δομ(ίτιος) Τρόφιμ[ος]
 vac Αἰλ(ιος) Μάρκελλος
 vac Οὐέττ(ιος) Αἰλία[ν]ός υἱ[ι]ός
 12 vac Πετρ(ώνιος) Νικηφόρο[ς]
 vac Σεπτ(ίμιος) Κόπρυλλος
 vac Αὐρ(ήλιος) Πολύχαρμος
 vac Αὐρ(ήλιος) Λύκος
 16 vac Οὐείβ(ιος) Νεικοπολιανός
 vac Οὐείβ(ιος) Εὐτύχης
 vac Οὐλπ(ιος) Μεννέας
 vac Πετρ(ώνιος) Ἀλέξανδρος
 20 vac Κλ(αύδιος) Λυνκεύς
 vac Μέστρ(ιος) Λυνκεύς
 vac Μέστρ(ιος) Ὀλύμπις
 vac Αὐρ(ήλιος) Ὀμηρικὸς νέος
 24 vac Φλ(άβιος) Σωκράτης
 vac Αἰλ(ιος) Μακεδὼν νέος
 vac Αἰλ(ιος) Ἀχιλλεύς
 vac Φλ(άβιος) Ὑπερέχων

Στ. 1: Ὁ πρῶτος στίχος, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ τελευταῖο συμπλήρωμα, δὲν χαράχθηκε ποτέ (πρβλ. ἀρ. 101, ἀνωτέρω), τὸ γενικὸ περιεχόμενό του ὅμως μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ βέβαιο ὅπως τὸ ἀποκατέστησε ὁ Τουράτσογλου. Στ. 3: ΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ στὸν λίθο. Στ. 8: Ἀντί[γο]νος Τουράτσογλου. Στ. 9: Δομ(ίτιος) Τρόφιμ[ος] Τουράτσογλου, ΔΟΜΑ•ΤΡΟΦΙΜ[...] στὸν λίθο. Ὁ πρῶτος ἐκδότης παρατηρεῖ σχετικὰ: "εἶναι βέβαιοι ὅτι ἀρχικῶς ἐπὶ τοῦ λίθου εἶχεν ἀναγραφῇ ΔΟΜ-, ἐνθα - siglum δηλωτικὸν συντημήσεως. Τὸ ἀκολουθοῦν τὸ Μ τοῦ ΔΟΜ Α ὀφείλεται εἰς μεταγενεστέραν ἐπέμβασιν, ὡς τοῦτο ἀπέδειξεν ἐπισταμένη τοῦ λίθου ἐξέτασις καὶ ἡ διαφορετικὴ χάραξις καὶ ὁ τύπος τῶν γραμμάτων". Στ. 10: Μά[ρ]κελλος Τουράτσογλου. Στ. 11: Αἶαντος υἱός Τουράτσογλου, ἀνάγνωση ποῦ κρίνεται ἀδύνατη ἀπὸ τοὺς Robert, στὸν λίθο ΑΙΛΙΑ[.]ΟΣΥ[.]Σ. Στ. 12: Νικηφόρος Τουράτσογλου.

Ἡ παράληψη τοῦ μεγαλύτερου μέρους τοῦ πρώτου στίχου, ὅπως ἔχει πειστικά ὑποστηρίξει ὁ πρῶτος ἐκδότης, ἐξηγεῖται ἀπὸ τὸν τρόπο ἐργασίας τοῦ χαρακτή, ὁ ὁποῖος, ἔχοντας προσχεδιάσει τὰ γράμματα στὸν λίθο μποροῦσε νὰ τὰ χαράξει ἀκολουθώντας ὁποιαδήποτε σειρά (ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω ἢ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, ὅπως ἐδῶ) τὸν διευκόλυνε. Ἄγνωστος παραμένει ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖον ἡ χάραξη δὲν ὁλοκληρώθηκε καὶ ἡ στήλη ἐγκαταλείφθηκε. Ὅπωςδήποτε, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ πρώτου στίχου, καθὼς τὸ κείμενό του μπορεῖ νὰ ἀποκατασταθεῖ βάσει ἄλλων ἀνάλογων ἐπιγραφῶν τόσο τῆς Βέροιας (ἀρ. 135, ἀνωτέρω), ὅσο καὶ τῆς Ὀρεστίδος (Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* ἀρ. 187), ποὺ ἀκολουθοῦν τὸ ἴδιο τυπικό. Ἐλλείπει γυμνασιάρχου, τὴν δαπάνη τοῦ ἀπαραίτητου γιὰ τὸ ἄλειμμα τῶν ἐφήβων λαδιοῦ καλύπτει ἡ πόλις Βέροια (ἀλειφούσης τῆς πόλεως), ὁ δὲ Δομίτιος Πύρρος εἶναι ἐπιφορτισμένος μὲ τὴν διανομή (ἐπιμελουμένου τοῦ ἀλείμματος Δομτίου Πύρρου). Γιὰ τὴν προσωπογραφία καὶ τὰ ὀνόματα, βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 418 καὶ τὰ ἄλλα σχετικά λήμματα, γιὰ δὲ τὸ ζήτημα τῶν ἐφηβικῶν καταλόγων, βλ. βιβλιογραφία στὴν προηγούμενη ἐπιγραφή.

137. Μουσεῖο Βεροίας Λ 575. Βρέθηκε τὸ 1974 κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ παλαιοχριστιανικοῦ νεκροταφείου στὴν περιοχὴ Κάτω Ἐλῆας ὅπου, πιθανώτατα σὲ δεύτερη χρῆση, εἶχε χρησιμοποιηθεῖ ὡς κάλυμμα τάφου. Ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Πλάκα ἀπὸ φαιὸ μάρμαρο συγκείμενο ἀπὸ δύο συναρμόζοντα καὶ συγκολλημένα τεμάχια. Διαστάσεις: 0,89x0,785x0,085. Τὸ κείμενο δεξιὰ τῆς ἐπιγραφῆς ἀρ. 138. Ὑψος γραμμάτων: 0,0715-0,03. Διάστιχο: 0-0,02.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 29 (1973-1974) *Χρονικά* 723, πίν. 520β (*SEG* 30 [1980] 556B). Πρβλ. H. Catling, *AR* (1981-1982) 40 καὶ *BullEpigr* 1982, 208 (μὲ διόρθωση τῶν ὀνομάτων), Tataki, *Beroea* ἀρ. 330 καὶ σελ. 467.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

251/2 μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχῃ.

vacat

Ἔτους ΓΠΣ σεβ(αστοῦ)

τοῦ καὶ Θ ϚΤ vac γν-

4 μνασιαρχοῦν-

τος Βετουλη-

νοῦ Παραμόνου,

ἐφηβαρχοῦντος

8 Κασσίου Σαλλου-

στίου Ἀλκαίου (τοῦ νεωτέρου).

Ἡ ἀπουσία παντὸς ὀνόματος ἐφήβου σὲ τοῦτον τὸν κατάλογο καὶ ἡ χάραξη ἑνὸς μόνου ὀνόματος στὸν ἐπόμενο, ἐξηγοῦνται πιθανῶς ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι τὰ (ὑπόλοιπα) ὀνόματα τῶν ἐφήβων εἶχαν ἀπλῶς σχεδιασθεῖ καὶ χρωματισθεῖ χωρὶς νὰ χαραχθοῦν. Γιὰ τὴν προσωπογραφία καὶ τὰ ὀνόματα, βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 330 καὶ τὰ ἄλλα σχετικά λήμματα.

138. Μουσεῖο Βεροίας Λ 575. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως, τὴν περιγραφή καὶ τὶς διαστάσεις τοῦ λίθου, βλ. ἀρ. 137, ἀνωτέρω.

Ὑψος γραμμάτων: 0,0095-0,027. Διάστιχο: 0,015. Τὸ κείμενο στὰ ἀριστερὰ τῆς προηγούμενης ἐπιγραφῆς, ἀρ. 137.

Βιβλιογραφία: Ί. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 29 (1973-1974) *Χρονικά* 723, πίν. 520β (*SEG* 30 [1980] 556A). Πρβλ. H. Catling, *AR* (1981-1982) 40 καὶ *BullEpigr* 1982, 208 (μὲ διόρθωση τῶν ὀνομάτων), Tataki, *Beroea* ἀρ. 305 καὶ σελ. 467.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

255/6 μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχῃ.
 Ἔτους ΖΠΣ (ο)εβαστοῦ
 τοῦ καὶ ΓΥ vac γυμνα-
 4 σιαρχοῦντος Αὐφι-
 δίου Μαξίμου ἐφη-
 βαρχοῦντος Πετρω-
 8 νιανοῦ Θησέως
 τοῦ καὶ Ὁξυτέρπου
 vacat
 εὐτυχῶς.
 Ἐφηβος Ῥουφινιανός
 12 Νείκανδρος ὁ καὶ Σχοινᾶς.

Στ. 2: ΖΠΣΕΒΑΣΤΟΥ ὁ λίθος. Στ. 3: καὶ vac Τουράτσογλου, καὶ ΓΥ vac *SEG* (Pleket) καὶ ὁ λίθος. Στ. 4-5: Αὐ. Φιδίου Τουράτσογλου, Αὐφιδίου *SEG* (Pleket). Στ. 8: ΟΞΥΤΕΠΟΥ Τουράτσογλου, τὸ ὅποιο τὸ *SEG* (Mihailov) προτείνει νὰ ἐριηνευθεῖ ὡς ἀλλοίωση, λόγῳ μεταθέσεως, τοῦ ὀνόματος Ὁξυπέτου, ΟΞΥΤΕΡΙΟΥ ὁ λίθος. Στ. 12: Νείκανδ(δ)ρος Τουράτσογλου, *SEG*, Νεικάν(ο)ρος *BullEpigr*, ΝΕΙΚΑΝΔΡΟΣ ὁ λίθος.

Ὁ τελευταῖος ἐφηβικὸς κατάλογος χρονολογούμενος λίγο πρὶν ἀπὸ τὶς βαρβαρικὲς ἐπιδρομὲς πού σήμαναν τὴν ἀρχὴ τοῦ τέλους τοῦ ἀρχαίου κόσμου στὴν Βέροια.

Γιὰ τὴν χάραξη ἑνὸς μόνον ὀνόματος ἐφήβου, βλ. τὴν προηγούμενη ἐπιγραφή. Ὁ Πετρωνιανὸς Θησεὺς εἶναι ἴσως ἕγγονος τοῦ ὁμωνύμου συζύγου τῆς Ἀμμίας τοῦ Παραμόνου (βλ. ἀρ. 211, κατωτέρω). Γιὰ τὴν προσωπογραφία καὶ τὰ ὀνόματα, βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 305 καὶ τὰ ἄλλα σχετικὰ λήμματα. Γιὰ τὴν χρῆση ἐπωνύμων (*supernomina*) βλ. ἀρ. 91, ἀνωτέρω. Τὸ ἐπώνυμο Ὁξύτερπος, τὸ ὅποιο δηλώνει ἐκεῖνον πού τέρπεται μὲ τὶς μονομαχίες "τῷ ὀξεῖ σιδήρῳ" (πρβλ. Robert, *Gladiateurs* 23), ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Βέροια, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήττει σὲ μία ἐποχὴ πού οἱ μονομαχίες εἶχαν καταστεῖ τὸ δημοφιλέστερο θέαμα.

139. Μουσεῖο Βεροίας Λ 196. Ἀγνωστες συνθηκὲς εὐρέσεως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, ἀποκεκρουμένη δεξιᾷ. Διαστάσεις: 0,875x0,34x0,145. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,018. Διάστιχο: 0,007. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη. Τὰ γράμματα φέρουν ἱχνὴ ἐρυθροῦ χρώματος.

Βιβλιογραφία: Hatzopoulos, *Cultes* 58-59, πίν. XVII (*SEG* 44 [1994] 523). Πρβλ. *BullEpigr* 1995, 414, Tataki, *Beroea add.* 1340a.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

4ος αἰ. π.Χ.

Ἐπὶ Φρασικλείδου
 πεζῶν δρόμος.

Ἀνάλογα ἀναμνηστικὰ μνημεῖα τῶν ἀγώνων δρόμου πού σημάδευαν τὴν μετάβαση ἀπὸ τὴν ἐφηβικὴ στὴν ὥριμη ἡλικία ἔχουν ἀνακαλυφθεῖ στὴν Λητὴ καὶ τὸ Μάνδαλο (βλ.

- 20 [-----]
[-----] 'Α[β]υδηνός
[-----]
[-----]
- 24 [-----]
Δίων [-----]
[-----]
[-----] 'Α]λεξ[αν]δ[ρ]εύς
- 28 [-----]
[-----]
[-----]
[-----]
- 32 [-----]
[-----]
[-----]
[-----]
- 36 [-----]
[-----]
[-----]
[-----]
- 40 [-----]
[-----]
[-----]
[-----]
- 44 [-----]
[-----]
[-----]
[-----]
- 48 [-----]
παῖδες (!) πυκτ[εύων ---] Λάκωνος 'Αλεξανδρεύς
Α[---]ΔΡΟ[--- 'Α]λεξαν[δ]ρεὺς ἀγενήο[υς].
ΑΠ[-----] ΠΤΟΛΕΜ[! : ?]
52 [-----] ΠΤΟΛ[! : ?]
[-----]
[-----] πανκρατιαστάς
ΠΟΛ[.]ΛΩ[---]Ν[---] 'Αλεξανδρε[ύς] Λεωνίδ[ας]
56 Δ[-----]ΕΝΗ[..]ΣΤΡΑΤΩΝ[---]
[---]ΕΣ[---]ΜΑΣΕΡΜΙΔΟΣ
'Αλεξανδρεύς [...]ΝΙΣΥΟΥ[..]ΠΟΓΟΥ Θεσσαλονικεύ[ς]
Στράτων Στράτωνος ['Α]λεξανδρεύς.

Στ. 1: παραλείπεται από Delacoulonche και Δήμιτσα, ΙΛΓΛΙΟΣ Wace και Woodward, Ι[---]Ι[---]Φ[---]ΛΓΑΙΟΣ Edson - Cormack' αναγνωρίζεται ή κατάληξη ενός ἐθνικοῦ, μήπως Α[ί]γγαῖος; Στ. 2: καθαρωδούς Delacoulonche, Δήμιτσα, ἀλλὰ ΚΟΛΙΩΛΟΥΣ ὁ Wace, τὰ ἔχνη ὅμως ποὺ ἀντιγράφει ὁ Cormack ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἀνάγνωσι τοῦ Delacoulonche. Στ. 3: ΑΝΑΞΗΙ[.]Ρ Delacoulonche, Δήμιτσα, ΑΝΑΞΗΜΩΡ Wace, 'Αναξήμ(?)ωρ Woodward, 'Αναξήνωρ Cormack. Στ. 4: ΔΑΣΔΟΛΙΧΟΝ Delacoulonche, Δήμιτσα, ΙΔΑΣΔΟΛΙΧΟΝ Wace, [πα]ῖδας δόλιχον Woodward, Ι[.]Α[.] δόλιχον Cormack. Στ. 5: τὰ ἔχνη ποὺ ἀντιγράφει ὁ Cormack ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἀνάγνωσι τῶν Delacoulonche καὶ Wace. Στ. 6: ΛΡΑΣΔΟΛΙΧΟΝ Delacoulonche, Δήμιτσα, ΙΛΑΣΔΟΛ[ΙΧΟ]Ν Wace, [ἄνδρ]ας

δόλιχον Woodward, ΔΟ[.]ΩΝ Cormack. Στ. 7: ΤΑΙΟΣΑΥ. Γ Ο Υ Ο ΜΠΥΛΗΝΑΙΟΣ Delacoulonche, Δήμιτσας (ὁ ὁποῖος μεταγράφει *Μυτιληναῖος*), ΤΑΙΟΣΑΥ[---]ΤΥΛΗΝΑΙΟΣ Wace, *Γάιος* πρότεινε ὁ Τουράτσογλου σὲ προφορική παρατήρηση, ἀλλὰ τὸ ἔκτυπο δίνει ΤΑΙΟΣ, καὶ ὁ Cormack ἀντιγράφει ΤΑΙΟΣΑΥ[---]Ι[.]ΙΛΗΝΑΙΟΣ. Στ. 8: ΑΣΣΤ Delacoulonche, Δήμιτσας, [παῖ]δας σ[τάδιον] ?] συμπληρώνει ὁ Woodward, ΑΣ_ΤΑ Cormack. Στ. 9: [---]ΡΑΓΟ[---]ΜΥΔΑΟΥΣΟΓΔΓΣΤΗΣ Delacoulonche, παραλείπεται ἀπὸ Δήμιτσα, [---]ΡΑΤΟ[---]ΑΟ[---]ΙΛΣ[.]ΣΤΗΣ Wace καὶ Woodward, [---]ΡΑΤΟ[---]ΔΟ[.]ΕΟΡΑΣ[.]ΣΤΗΣ Cormack. Στ. 10-46: παραλείπονται ἀπὸ Delacoulonche καὶ Δήμιτσα. Στὴν παρῶσα ἔκδοση μεταγράφονται οἱ στίχοι στοὺς ὁποίους βάσει τῶν ἀπογράφων τῶν Wace καὶ Cormack μπορεῖ νὰ ἀποκατασταθεῖ τουλάχιστον μία λέξη. Στ. 13: ΠΟ[.]Ε[---]ΝΩΝΟΣΑ[.]Γ[.]ΛΑΡΕΥ Wace, 'Α[λεξαν]δρεὺς[ς] συμπληρώνει στὸ τέλος ὁ Woodward, [Ε[---]Ι[.]ΙΟΖ[---]ΓΕΥ Cormack. Στ. 16: [---]ΔΑΣ Wace, [παῖ]δας Woodward, [---]Α[.]ΔΑΣ Cormack. Στ. 17: ΠΟΣΙΔΩ[---]ΕΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥ Wace, Ποσιδῶ[νιος] [---]ΕΝΟΥ 'Αλεξανδρεὺς[ς] Woodward, ΠΟΣΙ[.]Ω[.]Ι[.]Γ[.]ΓΗΟΥ[....]ΑΙ Ι[---] Cormack. Στ. 18: [---]Δ[.]ΣΠΥΙ[---] Wace, [παῖ]δ[α]ς πυγ[μῆν] Woodward, [---]Δ[.]ΠΩ[.]Ι[---] Cormack. Στ. 19: ΛΑΚΩΝ Κ[---]ΣΑΝΔΡΟΥΔΙΩΠΩΡΕΥΣ Wace, ΛΑΚΩΝ[---]ΙΟ[---] ΠΡΕΥΣ Cormack, [Κασ]σ[ά]νδρου (ἢ [Αλε]ξ[ά]νδρου) Διωπ(ἢ ν:)ωρεὺς Woodward. Στ. 21: [---]ΛΑ[---]ΙΟΥΑ[.]ΥΔΗΝΟΣ Wace, ὁ Woodward ἀναγνωρίζει τὸ ἐθνικὸ 'Α[β]υδηνός, '[---]Ι[---]ΑΥ[.]ΙΝΝΟΣ Cormack. Στ. 25: Δίων [---]Α[---] Wace, Woodward [---]ΥΛ[---] Cormack. Στ. 27: [---]Π[---]ΛΕΞ[---]ΔΙΕΥΣ Wace, [---]Π[---] 'Α[λε]ξ[αν]δ[ρ]εὺς Woodward, [---]Ω[---] Cormack. Στ. 47: Λάκων Delacoulonche, Δήμιτσας, [---]ΞΑΝ Wace καὶ Woodward. Στ. 48: παραλείπεται ἀπὸ Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, [---]ΑΠ Wace, ὁ Woodward, ἐκ παραδρομῆς, τοποθετεῖ τὰ ἴχνη στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου. Στ. 49: ΠΑΙΔΕΣ ΠΥΚΤ[.]ΑΚ[.]ΛΑΚΩΝΟΣΑΛΕΞΑΝΔΡΕ Delacoulonche, Δήμιτσας, ΠΑΙΣΕΣ[.]Ι[.]ΚΙ[---]ΣΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ Wace, ὁ Woodward παραλείπει τὸν στίχο, χωρὶς νὰ εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ παράλειψη ὀφείλεται σὲ συμφωνία μὲ τὸν Δήμιτσα καὶ διαφωνία μὲ τὸν Wace, ὅπως θὰ μπορούσε νὰ συναχθεῖ ἀπὸ τὴν παρατήρησή του ὅτι "in the lines omitted there is either nothing on the stone or nothing to add to Demitsas' copy.", ΠΑΙΔΕΣ [---]ΑΝ[.]Ι[.]Σ Cormack. Στ. 50: ΣΑΠΕΝΗΓ Delacoulonche, Δήμιτσας, Α[---]ΔΡΟ[---]ΛΕΞΑΝ[.]ΠΡΕΥΣΑΓΕΝΗΟ Wace, ποὺ συμπληρώνει ὡς [Α]λεξανδ[ρ]εὺς ΑΓΕΝΗΡ (? ἀγενεῖους vel sim.) ὁ Woodward, Α[---]ΣΣΑ[---]ΤΕΝΑ Cormack. Στ. 51: ΠΤΟΛΕΜ Delacoulonche, Πτολεμ[αῖος] Δήμιτσας, ΑΠ[---]ΠΤΟΛΕΜ | Wace καὶ Woodward, ΑΠ[---]ΠΤΟΔΕΜ Cormack, χωρὶς νὰ εἶναι σαφές ἂν πρόκειται γιὰ τὸ ἀνθρωπωνύμιο Πτολεμαῖος ἢ τὸ ἐθνικὸ Πτολεμαῖεύς. Στ. 52: ΠΤΟΛ Delacoulonche, Πτολ[εμαίου] Δήμιτσας, ΠΟΛ[---] ὁ Wace, ΤΟΛ Cormack, ἄγνωστο ἂν πρόκειται γιὰ ἀνθρωπωνύμιο ἢ ἐθνικόν. Στ. 53: παραλείπεται ἀπὸ Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, ΒΟΣΑΣ[.]Β Wace καὶ Woodward. Στ. 54: ΠΑΝΚΡΑΤΙΑΣΤΑ Delacoulonche καὶ Δήμιτσας, ΑΛ[---] πανκρατιαστάς Wace καὶ Woodward, [---]ΚΡ[.]Τ[.]ΑΣΤΑ Cormack. Στ. 55: ΑΛΕΞΑΝΔΡΕ[.]ΣΕΩΝΙΑ Delacoulonche, 'Αλεξανδρ[ος] Λεωνίδ[ου] Δήμιτσας, ΠΟΛ[.]ΛΩ[---]Ν[---]ΝΑΓ[.]Σ ΛΕΩΝΙΑΔ[---] Wace, ΠΟΛ[.]ΛΩ [---]Ν[---] 'Αλεξανδ[ρ]εὺς Λεωνίδ[ας(?)] Woodward, ὁ ὁποῖος προτείνει ἐπίσης γιὰ τὸ πρῶτο μισὸ τοῦ στίχου Ποσιδῶ[νιος] ---έ[ν]ου, μὲ βάση τὸν στίχο 17, ΠΟΛ[.]ΩΝ[---]Ν[.]ΡΝΑΔ[---]ΣΑΕΩΝΙ Cormack. Στ. 56: [---]ΕΝΗ[.]ΣΤΡΑΤΩΝ Delacoulonche, Δήμιτσας, Δ[---]ΕΝΗ[.] Στράτων [---] Wace καὶ Woodward, Α[---]ΞΝΙ[.]Σ[.]ΡΑΤΩΝ Cormack. Στ. 57: [---]ΕΣ[.]ΜΑΣΕΡΜΙΔΟΣ Delacoulonche, [---]ΕΣΣ[.]ΜΑΣΕΡΜΙΔΟΣ Δήμιτσας, [---]ΕΣ[---]ΑΣΕΡΙΑ[---] Wace καὶ Woodward. Στ. 58: ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ[---]ΝΙΣΥΟΥ[---]ΠΟΓΟΥΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΥ Delacoulonche, 'Αλεξανδρεὺς [Διο]νυσίου Πογου Θεσσαλονικεὺς Δήμιτσας, 'Αλεξανδρεὺς [---]Θ[εσσα]λ[ονικεὺς Woodward, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥ[---]Ι[.]ΕΣΣΑ[.]ΟΝΙΚΕΥ Cormack. Στ. 59: ΝΑΤΩΝ ΣΤΡΑΤΩΝΟΣ Delacoulonche, Δήμιτσας, Στράτων Woodward, ΣΤΡΑΤΩΝ[---]Ο[---]Σ[---] Cormack.

Ὁ κατάλογος περιλαμβάνει ὀνόματα νικητῶν διαφόρων ἡλικιῶν (παῖδας, ἄνδρας, ἀγενεῖους) σὲ μουσικούς (κιθαρῳδοὺς) καὶ γυμνικούς (δόλιχον, στάδιον, πυγμῆν, παγκρατιαστάς) ἀγῶνες. Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι μνημονεύονται ὀνόματα ἀθλητῶν τόσο ἀπὸ τὴν Μακεδονία, ὅπως Φυλακαῖος (πρόκειται γιὰ μία ἀπὸ τὶς σπανιότατες μνεῖες τῆς πόλεως αὐτῆς τῆς Πιερίας βλ. Hammond, *Macedonia* I 154-55, Parazoglou, *Villes* 120-22, Hatzopoulos, *Institutions* I 109-10, Tataki, *Macedonians* 167), Θεσσαλονικεὺς, 'Εορδέστης (προτοεμφανιζόμενη μορφή τοῦ ἐθνικοῦ τῆς 'Εορδαίας, συχνότερα μαρτυρημένου ὡς 'Εορδαῖος, ἀλλὰ πρβλ. τὸ ἐθνικὸ 'Εορδισαῖ πὺν παραδίδει ὁ Στέφανος Βυζάντιος, προφανῶς παραφθορὰ τοῦ 'Εορδέστης, καθὼς καὶ τὸ ἐθνικὸ τῆς Κύρρου ποὺ ἀπαντᾷ καὶ ὡς *Κυρρέστης* καὶ ὡς *Κυρραῖος*), καὶ πιθανώτατα Αἰγαῖος, ὅσο καὶ ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπο ἐλληνικὸ κόσμον (Λαοδικεὺς, *Μυτιληναῖος*, 'Αβυδηνός καὶ ἰδίως 'Αλεξανδρεὺς, ἐθνικὸ τοῦ ὁποίου ἡ μεγάλη συχνότης εἶναι ἀξιοπαρατήρητη, ὅπως καὶ σὲ ἄλλες ἀγωνιστικὲς ἐπιγραφές [βλ.

σχετικά L. Robert, *Hellenica* 2 (1946) 7]). Ἡ τέλεση πανελληνίων ἀγώνων στήν Μακεδονία μαρτυρεῖται ἀπό διάγραμμα τοῦ Φιλίππου Ε' σύγχρονο μέ τόν ἐξεταζόμενο κατάλογο, πού ἀνακαλύφθηκε πρόσφατα στήν Ἀμφίπολη (Hatzopoulos, *Institutions* II ἀρ. 16). Παραδίδονται τὰ ὀνόματα δύο τέτοιων ἀγώνων στήν Μακεδονία, τῶν Ὀλυμπίων τῶν ἐν Δίῳ, πού ἐτελοῦντο στήν θρησκευτική πρωτεύουσα τῶν Μακεδόνων, καί τῶν Βασιλείων τῶν ἐν Μακεδονίᾳ (βλ. Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 146, σημ. 3), τῶν ὁποίων ὁ τόπος τελέσεως δέν εἶναι γνωστός. Στήν ἀμέσως προαναφερθεῖσα ἐργασία εἶχα διατυπώσει τήν ὑπόθεση ὅτι αὐτὸς ἦσαν οἱ Αἰγέες, ἡ παλαιὰ πρωτεύουσα τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου. Ἡ μελέτη ὅμως τοῦ καταλόγου στὸν ὁποῖον περιλαμβάνονται νικητὲς ἀπὸ ὅλην τὴν ἑλληνικὴ οἰκουμένη σὲ μουσικοὺς καί γυμνικοὺς ἀγῶνες, ἀνάλογους μέ αὐτοὺς πού μαρτυροῦνται ἐπιγραφικά γιὰ τὰ Βασίλεια τὰ ἐν Μακεδονίᾳ, ἐπιτρέπει τὴν διατύπωση τῆς ὑποθέσεως ὅτι πρόκειται γιὰ τὸν πρῶτο γνωστὸν κατάλογο τῶν ἀγώνων αὐτῶν. Στὴν περίπτωση αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ ὑποτεθεῖ εἴτε ὅτι δέν ἐτελοῦντο στίς Αἰγέες, ἀλλὰ στήν Βέροια, τὴν κοιτίδα τῶν Ἀντιγονιδῶν βασιλέων, εἴτε ὅτι ἡ στήλη μεταφέρθηκε στήν Βέροια ἀπὸ τὴν γειτονικὴ Βεργίνα.

141. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο δίπλα στήν πύλη τοῦ ἱεροῦ τοῦ ναοῦ τῆς Ἐξω Παναγιᾶς. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της. Εἶναι ἀξιοπαρατήρητο ὅτι οἱ Edson καὶ Cornack, ἂν καὶ ἐπισκέφθηκαν τὸν ναὸ αὐτὸν τὸ 1936 καὶ μελέτησαν ἐκεῖ ἄλλην ἐπιγραφὴν (βλ. ἀρ. 85, ἀνωτέρω), ἡ ὁποία ἦταν ἐπίσης ἐντοιχισμένη στήν εἴσοδο τοῦ ἱεροῦ, δέν μνημονεύουν διόλου τὸν κατάλογο. Ὅπως δὲ ποτε, τὸ δάπεδο τοῦ ναοῦ ἀνακαινίσθηκε κατὰ τὶς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1960.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἥδη τὴν ἐποχὴ τοῦ Delacoulonche πολὺ φθαρμένη, ἰδίως στὸ ἀριστερὸ τῆς τμήμα.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 258-59, ἀρ. 60 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 54). Πρβλ. G.G. Mateescu, *EphDac* 1 (1923) 80, σημ. 2, I.I. Russu, *EphDac* 8 (1938) 216, L. Robert, *RevPhil* 48 (1974) 244-45 (= *OMS* V 331-32), O. Masson, *RevPhil* 50 (1976) 30-31, *BullEpigr* 1976, 353, J. Touratsoglou, *Pulpudeva* 2 (1976) 135 καὶ 138, ἀρ. 13b, 145, εἰκ. 13b, Tatakis, *Beroea* ἀρ. 1141 καὶ σελ. 430.

2ος αἰ. π.Χ.

	[-----]	Πτολεμαίου
	[-----]	Κ]ερτίμμου
	[-----]	Μένωνος
4	[-----]	Σωταίρου
	[-----]	Μεννίδου
	[-----]	Ἀδύμου
	[-----]	ΠΕΥΤΤΙΟΥ
8	[-----]	ΑΔΟΡΕΟΥ
	[-----]	Παραμόνου
	[-----]	Ἀν]τιπάτρου
	[-----]	Ἀ]δμήτου
12	[-----]	Κερ]τίμμου
	[-----]	Ἀντιγόνου
	[-----]	ΜΟΙΕΟΥ
	[-----]	
16	[-----]	
	[-----]	
	[-----]	Ἀμύντου

	[-----]ΩΝΟΣ
20	[-----]
	[-----]
	[-----]ΑΟΝΟ
	[-----]ΤΙΧΟΥ
24	[-----]ΝΟΥ
	[-----]ΠΙΝΟΥ
	[-----]ΝΟΣ
	[-----]ΑΠΤΟΥ
28	[-----]ΕΟΥ
	[-----]ΗΤΟΥ
	[-----]ΝΙΟΥ
	[-----]
32	[-----]ΣΝ
	[-----]ΠΟΑΟΥ
	[-----]ΠΕΝΟΣ
	[-----]ΑΝ
36	[-----] Πλευράτου
	[-----] Σωστρατίδου
	[-----]ΙΜ
	[-----]ΟΛΒΑΤΟΥ
40	[-----] Μονίμου
	[-----] Ἀδύμου
	[-----] Φιλίππου
	[-----] Σιτάλκου
44	[-----] Δημητρίου
	[-----] Ἀλεξάνδρου
	[-----] Νεοπτολέμου
	[-----] Μενελάου

Στ. 2: ΕΡΤΙΜΜΟΥ Delacoulonche, Δήμιτσας, ή συμπλήρωση όφείλεται στόν Robert. Στ. 7: ίσως Τευτ<τ>ίου. Τό άνθρωπωνύμιο αυτό έμφανίζεται στην περίπου σύγχρονη βασιλική έπιστολή (βλ. άρ. 4, άνωτέρω). Στ. 9: ΠΑΙΑΜΟΝΟΥ Delacoulonche, Παραμόνου Δήμιτσας. Στ. 10: ΤΙΠΑΤΡΟΥ Delacoulonche, ῚΑν/τιπάτρου Δήμιτσας. Στ. 11: ΑΜΗΤΟΥ Delacoulonche, Δήμιτσας. Στ. 12: ΤΙΜΜΟΥ Delacoulonche, Δήμιτσας. Στ. 23: μήπως ῚΑμυν/τίχου ή ῚΟλυμ/πίχου; Στ. 29: μήπως ῚΑδμ/ήτου; Στ. 38: μήπως ῚΚερτ/ίμ/μου; Στ. 25: μήπως ῚΤέρ/πνου;

Λόγω τής άποσπασματικότητας τής στήλης ή φύση τοῦ καταλόγου δέν μπορεί νά προσδιορισθεῖ. Για τήν προσωπογραφία καί τά όνόματα, βλ. Tataki, *Beroea* άρ. 1141, καί τά άλλα σχετικά λήμματα.

142. Μουσείο Βεροίας Α 164. ᾽Αναφέρεται για πρώτη φορά από τόν Κανατσούλη ως "άποκειμένη εις τόν ναόν τής Κυριώτισσας έν Βεροία", όπου περισυνελέγησαν τό 1947 τά διασκορπισθέντα μνημεία τής Συλλογής τής Παλαιάς Μητροπόλεως.

Στήλη από ύπόλευκο μάρμαρο έλλιπής άνω καί δεξιά. Διαστάσεις: 0,40x0,53x0,03. ῚΥψος γραμμάτων: 0,011-0,015. Διάστιχο: 0,003-0,010.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Κανατσούλη, *Προσωπογραφία*, ἀρ. 1550, J. Touratsoglou, *Pulprudeva* 2 (1976) 134 καὶ 137, ἀρ. 8(a), 142, εἰκ. 8a, Tataki, *Beroea* ἀρ. 812 καὶ σελ. 453-54.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. π.Χ. - 1ος αἰ. μ.Χ.

	Παρά[μονος ---]	
	Παράμον[ος ---]	
	Λιμναῖος Λιμ[ναίου]	
4	Δημήτριος Νικολά[υ]	
	vacat	
	A vacat	[-----]
	Ὑγεῖνος Κλέωνος	H[-----]
	Π(όπλιος) Φάβιος Ὀκρατιανός	Λογισμ[ὸς -----]
8	Γαλέστης Γαλέστου	Γάιος Ὀφέλ[λιος]
	Παρμενίων Κλεωνύμου	Ζώιλος Εὐβούλ[οϋ]
	Φίλιππος Κλεωνύμου	Πόντιος Ῥεκέπτου
	Λυσίμαχος Δέρδα	Ἀπολλόδωρος Μάντας
12	Γάιος Λάππιος	Φίλιππος Φιλίππου
	Γάιος Λάππιος	vacat
	Μάρκος Λάππιος	Μακεδὼν Ἀδαίου
		Κόρραγος Παραμόνου

Στ. 1 καὶ 11: οἱ ἀναγνώσεις ὀφείλονται στὸν Π. Πασχίδη. Στ. 6: Διακρίνεται ἴσως τὸ κάτω μέρος ὀριζόντιας κεραίας ἐπάνω ἀπὸ τὸ H τοῦ ἐπομένου στίχου.

Ἡ ἀπώλεια τοῦ ἄνω μέρους τῆς στήλης δὲν ἐπιτρέπει τὸν προσδιορισμὸ τῆς φύσεως τοῦ καταλόγου. Γιὰ τὴν προσωπογραφία καὶ τὰ ὀνόματα, βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 812 καὶ τὰ ἄλλα συναφῆ λήμματα.

143. Μουσεῖο Βεροίας, στὴν πίσω αὐλή. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο ἀριστερὰ τῆς δεξιᾶς εἰσόδου τοῦ ἱεροῦ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Ἄννης, ὁδὸς Προφήτου Ἡλιοῦ, ὅπου τὴν ἀντέγραψε ὁ Wace τὸ 1911-1912 καὶ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἐκεῖ παρέμεινε μέχρι τὸ 1985, ὅποτε μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπῆς ἄνω, στὸ μέσον ἀριστερὰ τρυπημένη καὶ κάτω ἀριστερὰ φθαρμένη ἀπὸ ἀναθύρωση σὲ δεύτερη χρῆση. Ἡ ἐπιγραφή περιβάλλεται ἀπὸ κυμάτιο. Διαστάσεις: 0,93x0,66x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,01-0,02. Διάστιχο: 0,004-0,009.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 259, ἀρ. 61 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 57), Wace, *Τετράδια* II 68-70, ἀρ. 39 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 162-64, ἀρ. 36), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 83 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 24-26, ἀρ. 8 καὶ πίν. 6, *SEG* 24 [1969] 499). Πρβλ. G.G. Mateescu, *EphDac* 1 (1923) 83, σημ. 3, J. Touratsoglou, *Pulprudeva* 2 (1976) 136 καὶ 138, ἀρ. 16, 146, εἰκ. 16, Φανούλας Παπάξογλου, *Μακεδονία* 200 καὶ σημ. 58, Tataki, *Beroea* ἀρ. 611, 1044 καὶ 1046, σελ. 468.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (πρὸ τοῦ 212)

Στήλη Α	Στήλη Β	Στήλη Γ
Φλ(άβιος) Λειβιανός		
Ίούλιος Λεοντᾶς		
Ἀντίγονος Γαῖου		
4 Διονύσιος Γαῖου		
Ἀλέξανδρος Λεύκονος	Πε(τρώνιος) Λεοντᾶς	Ίού(λιος) ΝCΛ[-----]
Ἀγαθήμερος Ἀλεξάνδρου	Πο(πίλλιος) Ἀκοῦτος	Ίού(λιος) Ἑπτάχρυσος
Ἀλέξανδρος Τραλίου	Πο(πίλλιος) Λεοντόλυκος	Ίού(λιος) Ἑπαφρᾶς
8 Σόσσιος Θεαγένους	Πο(πίλλιος) Πρόσδεκτος	Ίού(λιος) Λυδίας
Αἰλιανός Ροῦφος	Πο(πίλλιος) Λύκος	Ίού(λιος) Λύκος
Ξεν[. . . 6.]ς Ἀρτέμωνος	Πε(τρώνιος) Λύκος	Ίού(λιος) Ἑρμείας
Αὔ[. . . 7.]λιος	Πε(τρώνιος) Παρμενίων	Ίού(λιος) Φαῖδρος
12 Αἰ[. . . 8.]ος	Ῥοπίλ(ιος) Μαρῖνος	Ίού(λιος) Εὐτυχος
Δ[. . . 9.] Μαρσ(;)ύας	Σύμφωρος Εὐκ(ά)ρπου	Ίού(λιος) Παρμενίδης
[. . . 11!12.]ος	Σέργιος Δημήτριος	Ίού(λιος) Ὑγεῖνος
[-----]ος	Φλ(άβιος) Δράκας	Ίού(λιος) Κοῖντιανός
16 [-----] vac	Φλ(άβιος) Ἡρακλᾶς	Ίού(λιος) Ἐπίγονος
[-----]ου	Τιτιανός Ζώσιμος	Πε(τρώνιος) Ἀσκληπᾶς
[-----]ου	Διονύσιος Ἀγοραίου	Πομ(πώνιος) Φαυστίον
[-----]ου	Κλ(αύδιος) Τέρπνος	Πο(πίλλιος) Τρύφων
20 [-----] vac	Πατερ() Σεκοῦνδος	Πατ() Ζωίλος
[-----]ου	Φλ(άβιος) Λυκαρίων	Πο(πίλλιος) Λάλος
[-----]ς	Λουσάτιος (ὁ νεώτερος)	Αἰλ(ιος) Σύμμαχος
Ίου[(λιος). 6.7.]ς	Πο(πίλλιος) Κλέαρχος	Πο(πίλλιος) Νείκων
24 Ίού(λιος) Σέπτουμος	Σωτηρίχου (ὁ νεώτερος)	Ίού(λιος) Κλείτος
Ίού(λιος) Εὐτύχης	Μόσχος Ζωίλου	vacat
Ίού(λιος) Θησεύς	Φίλος ν(εώ)τε(ρος) Φιλουτέρας	
Ίού(λιος) Ζωίλος	Ίού(λιος) Προτογέννης	
28 Κλ(αύδιος) C[. . . 7.]ς	Αὐρήλιος Ἰκαρος	
Ίού(λιος) [-----]	Εἵκαρος Φιλώτου	
Λικίνγιος . 5.]ος	Λυκολέων Ἀλεξάνδρου	

Ὁ Cormack γιὰ τὴν ἔκδοσή του χρησιμοποίησε ἀπόγραφο τοῦ Edson. Τὸ τελευταῖο λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἐδῶ μόνον ὅταν διαφέρει ἀπὸ τὴν ἔκδοση. Στ. Α1: ΟΑ[.]ΑCIBIANΟΣ Delacoulonche, Δήμιτσας, ὁ ὁποῖος μεταγράφει ὅμως Ο. Ἀλκιβιανός, Ολ. Λειβιανός Woodward, ΟΙΔΑCIPIANΟΣ ἀπόγραφο Edson, Οὐαλειριανός Cormack, SEG. Στ. Α2: Λεοντᾶς ὅλοι οἱ προηγούμενοι ἑκδότες. ΛΕΟΝΑC ὁ λίθος. Στ. Α3-4: Ὁ Delacoulonche ἔχει ἀντιστρέψει τὴν σειρά τῶν στίχων καὶ τὸν ἀκολουθεῖ ὁ Δήμιτσας. Στ. Α3: Ἀντίγονος Delacoulonche, Δήμιτσας, Cormack καὶ SEG, Ἀντίγονος Woodward. Στ. Α4: Διονύσιος Delacoulonche, Δήμιτσας, Cormack, SEG, Διονύσιος Woodward ΤΑΙΟΥ Delacoulonche καὶ Δήμιτσας, ὁ ὁποῖος ὅμως μεταγράφει Γαῖου. Στ. Α5: ΛΕΥΚΟΝ Delacoulonche, Δήμιτσας, Λεύκονος Woodward, Cormack, SEG. Στ. Α6: ΑΓΑΘΗΜΕΡΟΕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Delacoulonche, Δήμιτσας, ὁ ὁποῖος μεταγράφει Ἀγαθήμερος Ἀλεξάνδρου, παρ' ὅτι ἀντιγράφει ἐκ παραδρομῆς ΑΛΞΕΑΝΔΡΟΥ. Στ. Α7: Μέτανδρος Delacoulonche, Δήμιτσας, Ἀλέξανδρος Woodward, Cormack, SEG. Στ. Α9: COCCIΟC ΘΕΑΓΕΝΗΟΥC Delacoulonche, ἀπόγραφο Edson, Κόκκιος Θεαγένους μεταγράφει ὁ Δήμιτσας, Σόσσιος Θεαγένους Woodward, Cormack, SEG. Στ. Α10: ΤΕΠΙΟΥC CΑΡΕΜΩΝΟC Delacoulonche, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ ὁ Δήμιτσας, Ξενόκριτος Woodward, Ξενόκριτος Ἀρτέμωνος Cormack, SEG. Στ. Α11: [---]CΑΙΟC Delacoulonche, Δήμιτσας, [---]λιος Woodward, Cormack, SEG. Στ. Α12: ΑΙΛ[---]ΙΟC Delacoulonche, Δήμιτσας, Αἰ[---]ος Woodward, Cormack, SEG. Στ. Α13: ΑΛ[---]ΥΑC Delacoulonche, Δήμιτσας, Αἰ[---]γας Woodward, Αἰ[---]ας Cormack, SEG. Στ. Α14: Ι[---]ΟC Delacoulonche, Δήμιτσας, [---]ς Woodward, [---]ος Cormack, SEG. Στ. Α19: [---]ΟΥC Delacoulonche, Δήμιτσας, Woodward, [---]ν Cormack, SEG. Στ. Α21 καὶ 23: παραλείπονται ἀπὸ τὸν Woodward μὲ συνέπεια νὰ ἀκολουθεῖ στοὺς ἐξῆς διαφορετικὴ ἀρίθμηση στίχων. Στ. Α23: ΙΟ[---] Delacoulonche, Δήμιτσας, Ίου[---] Cormack καὶ SEG. Στ. Α28:

ΚΛ^ΥϚ[---]C Delacoulonche, Κλ.[---]ς Δήμιτσας, Woodward, Cormack, SEG. Στ. A30: ΛΙΚΙ[---]OΣ Delacoulonche, ΛΙΚ[---]ϚΔήμιτσας, Λικί[ννιος]---]ος Woodward, Cormack, SEG.

Στ. B5: ΠΕΛΕΟΝΙΑ Delacoulonche, Δήμιτσας, Πε. Λεον[τᾶς] Woodward, Πε. Λέων Cormack, Πε(τρώνιος?) Λέων SEG. Στ. B6: ΠΟΑΚΟΥΤΟC Delacoulonche, Δήμιτσας, Πε. Ἀκούτος Woodward, Cormack, SEG. Στ. B8: ΤΡΟΣΔΕΚΤΟΣ Delacoulonche, Δήμιτσας, Πρόσδεκτος Woodward, Cormack, SEG. Στ. B10: ΛΥΧΟC Delacoulonche, Δήμιτσας, Λύκος Woodward, Cormack, SEG. Στ. B12: ΜΑΡΝΟΣ Delacoulonche, Δήμιτσας, Μάριος Woodward, Cormack, SEG. Στ. B13: ΕΥΚΡΨ Delacoulonche, Δήμιτσας, Εὐκρίου Woodward, Εὐκρίτου Cormack, SEG, ΕΥΚΡΠΟΥ ὁ λίθος. Στ. B14: Δημήτριος Delacoulonche, Woodward, Cormack, SEG, Δημητρίου μεταγράφει ὁ Δήμιτσας. Στ. B15: ΦΛ^ΥΔΡΑΚΑΣ Delacoulonche, ὁ Δήμιτσας μεταγράφει Ἀνδρακᾶς, Φλ. Δρακᾶς (ἢ Δράκας) Woodward, Cormack, SEG. Στ. B18: ΔΙΟΝΥΣΟΣ Delacoulonche, Διονύσιος μεταγράφει ὁ Δήμιτσας καὶ διαβάζουν οἱ Woodward, Cormack, SEG. Στ. B19: ΚΛ^Ο ΤΕΡΠΝΟC Delacoulonche, πού μεταγράφεται ὡς Κλ. Τέρπνος (ἢ Τερπνός) ἀπὸ Δήμιτσα, Cormack, SEG, Κλο. Τέρπνος Woodward. Στ. B20: Ἡ ἀνάπτυξη Πατέρ(κουλλος) προτείνεται ἀπὸ τὸ SEG ἢ Tataki συμπληρώνει μὲ ἐπιφύλαξη Πατερ(γιανός). Στ. B22: ΛΟΥΚΑΤΙΟC Delacoulonche, καὶ Δήμιτσας, πού μεταγράφει ὡς Λουκάτιος, Λού. Σάτιος(?) Woodward, Λου. Σάτιος (ὁ νεώτερος) Cormack, SEG. Στ. B25: CΩΤΡΙΧΟC Delacoulonche καὶ Δήμιτσας (πού μεταγράφει ὁμοῦ Σωτήριχος), Σωτηρίχου Woodward, Σωτηρίχου (ὁ νεώτερος) Cormack, Σωτήριχο(ς) (ὁ νεώτερος) SEG. Στ. B26: ΦΙΛΟΣΕΝΦΙΛΟΤΡΑ^Ι Delacoulonche, Δήμιτσας, Φίλος Ν Φιλοτρᾶς Woodward, Φιλόξενος Φιλοτρᾶς Cormack, SEG, ΦΙΛ^ΔΤΡΑC ὁ λίθος. Στ. B27: ΠΡΟΤΟΓΕΝΕ Delacoulonche, Δήμιτσας, ὁ ὁποῖος μεταγράφει Πρωτογένης, Πρωτογένης Woodward, Πρωτογένης Cormack, SEG. Στ. B28: ΑΥΡΗΝΟC Delacoulonche, Δήμιτσας, Αὐρήλιος Woodward, Cormack, SEG. Στ. B30: ΛΥΚΟΑΩΝ Delacoulonche, Δήμιτσας, Λυκολέων Woodward, Cormack, SEG. Τὰ τρία τελευταῖα γράμματα τοῦ στίχου ἔχουν χαραχθεῖ στὸ διάστιχο τῶν στίχων 29-30.

Στ. Γ5: παραλείπεται ἀπὸ Delacoulonche, Δήμιτσα, [---]ΙΛ[---] Woodward, [---]QY[---] Cormack, SEG. Στ. Γ6: ΕΠΤΑΧΡ^Ο Delacoulonche, Δήμιτσας, Ἐπτάχης(?) Woodward, ΕΠΤΑΧΡC ἀπόγραφο Edson, Ἐπτάχης Cormack, SEG. Στ. Γ8: ΛΥCΤΑC Delacoulonche, Δήμιτσας, ὁ ὁποῖος μεταγράφει Λύκτας, Λυσίας Woodward, Cormack, SEG. Στ. Γ13: ΠΑΡΜΕΝΙΑΔΗΣ Delacoulonche, Δήμιτσας, Παρμ[ε]νίδη[ς] Woodward, Παρμ(ε)νίδης Cormack καὶ SEG. Στ. Γ17: ΠΕ ACKΛΗΤΑC Delacoulonche, Δήμιτσας, ὁ ὁποῖος μεταγράφει Ἀσκλητάς, Πε. Ἀσκληπᾶς Woodward, Cormack, Πε(τρώνιος?) Ἀσκληπᾶς SEG. Στ. Γ18: ΦΑΥCΠΟΝ Delacoulonche, Δήμιτσας, Φανυσίων Woodward, Φανυσ(τίων) Cormack, SEG. Στ. Γ20: Μὲ ἐπιφύλαξη συμπληρώνουν Πατ(έρκουλλος) τὸ SEG καὶ Πατ(ερνιανός) ἢ Tataki. Στ. Γ22: CΥΜΙΑΧΟC Delacoulonche, Δήμιτσας, Σύμμαχος Woodward, Cormack, SEG.

Ἡ ἀπώλεια τοῦ ἄνω τμήματος τῆς στήλης δὲν ἐπιτρέπει τὸν προσδιορισμὸ τοῦ χαρακτήρος τοῦ καταλόγου, ὁ ὁποῖος θὰ περιελάμβανε τὰ ὀνόματα 83 προσώπων. Ἡ Παπάζογλου ὑποθέτει ὅτι πρόκειται περὶ ἀπελευθέρων. Γιὰ τὴν προσωπογραφία καὶ τὰ ὀνόματα, βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 611 καὶ τὰ ἄλλα σχετικά λήμματα.

144. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1910 ἀπὸ τὸν J. Hatzfeld στὸν προθάλαμο τοῦ κονακιοῦ, ὅπου εἶχε μεταφερθεῖ ἀπὸ τὸν ὑπὸ κατεδάφιση τότε βυζαντινὸ πύργο. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν Θεσσαλονίκη, στὴν Σχολὴ Σουλτανιέ, ὅπου μελετήθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τοὺς Ch. Avezou καὶ Ch. Picard. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της. Ὁ Edson τὴν ἀναζήτησε μάταια στὸ Μουσεῖο Θεσσαλονίκης. Ἐκτυπο ἀρ. 289 τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

"Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένη, λαξευμένη ἐκ νέου (retailée) δεξιᾶ. Ὑψος 0,59μ., πλάτος 0,60μ., πάχος 0,11μ.. Ὑψος γραμμάτων περίπου 0,01μ. μέτρια χάραξη χαμηλῆς ἐποχῆς. Ἡ ἐπιγραφή περιβαλλόταν ἀπὸ πλαίσιο, ἔχνη τοῦ ὁποῖου παραμένουν κάτω καὶ δεξιᾶ". (Hatzfeld)

Βιβλιογραφία: J. Hatzfeld, *BCH* 35 (1911) 237-38, ἀρ. 5, Ch. Avezou - Ch. Picard, *BCH* 37 (1913) 93-94, ἀρ. 5. Πρβλ. H. Duchêne, *BCH* 110 (1986) 518-19 (γιὰ τὸ ὄνομα *Καπρείλιος*), Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 200 καὶ σημ. 58, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1278 καὶ σελ. 468.

		Στ. Β
		[-----]ΩΝΙΟΥ
		[-----]Ι
		[-----] Φίλιππος
	4	[----]ΔΗC Ζωσίμου
		[Ζ]ώιλος Διονυσίου
		Κλώδιος Ζώσιμος
		Κόιντος Ζώιλου
Στ. Α		
		[-----]ΟΥC
		[-----]ΟΥ
		[-----] Νηρωνιανός
4		[----]ΛΙΟC 'Ονησίφορος
		Φλ(άβιος) vac 'Ηρακλᾶς
		'Ιούλιος ν Σαμβατίων
		Πό(πλιος) ν Πωλιανός Σωτήριχος
8		Μ(ᾶρκος) ν Μέσσιος Μάξιμος
		vac Δρόσος
	8	Καπρέλιος Βίων
		'Ροπίλιος Ζώσιμος
		'Ρεφριανός 'Αλέξανδρος
		'Εξελευθερικοί
	12	Κλ(αύδιος) 'Ανείκτης
		Πο(πίλλιος) 'Αγαθωνᾶς
		Αὐρήλιος 'Αγαθόβουλος
		Αίλιανός Λυκαρίων
	16	Φλ(άβιος) Καλόκαιρος Γ'Ρ
		Πωλλιανός ΧΙ[...]ΛΙΝΟC
		Πατερνιανός Περσεύς.

Στ. Α1-2: 'Ο Hatzfeld ἐσφαλμένα ὑποθέτει τὴν ὑπαρξὴ ἐνδιάμεσου στίχου ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν σώζονται γράμματα. Στ. Α4: ΛΙΟC παραλείπεται ἀπὸ τὸν Hatzfeld, [Αὐρή]λιος συμπληρώνουν οἱ Avezou - Picard. Στ. Α7: [---]πος Πωλιανός Hatzfeld, Πο. Πωλιανός Avezou - Picard' ΠΟ, συντομογραφία τοῦ Ποπίλλιος, ἐτέθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ λάθος ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Π(όπλιος). Στ. Α8: Μέσσιος Hatzfeld, Μ. Μέσσιος Avezou - Picard.

Στ. Β1: [---]ωνίου Hatzfeld, [---]νίου Avezou - Picard, ἀλλὰ τὰ ἴχνη τοῦ ω ἦσαν ὁρατά. Στ. Β2: παραλείπεται ἀπὸ τὸν Hatzfeld, [---]Ι Avezou - Picard. Στ. Β4: [---]ΙC Hatzfeld, [---]ΔΗC Ζωσίμου Avezou - Picard. Στ. Β8: ΚΑΤΙΡCΙΑΙΟCΚΙΩΝ Hatzfeld, Καπρέλιος Βίων Avezou - Picard. Στ. Β10: 'Ρεφριανός Hatzfeld, 'Ρεφριανός Avezou - Picard. Στ. Β13: 'Αγαθωνᾶς Hatzfeld, 'Αγαθωνᾶς Avezou - Picard. Στ. Β16, στὸ τέλος τοῦ στίχου: [..]Β Hatzfeld, ΕΒ Avezou - Picard. Στ. Β17: Πωλιανός ΧΙ[...]*ν*ος Hatzfeld, Πωλλιανός ΧΙ[...]*ν*ος Avezou - Picard. Στ. Β18: Πατέρνι[ος] [---]ΕΡCΕΥC Hatzfeld, Πατερνιαν[ός] Περσεύς Avezou - Picard.

'Η ἀπώλεια τοῦ ἄνω τμήματος τῆς στήλης δὲν ἐπιτρέπει τὸν προσδιορισμὸ τοῦ χαρακτῆρος τῆς. Ὅπως σημειώνουν καὶ οἱ Avezou - Picard, ὁ ὅρος *ἐξελευθερικοί* δὲν δηλώνει τὰ τέκνα τῶν ἀπελευθέρων, ἀλλὰ τοὺς ἰδίους τοὺς ἀπελευθέρους, πιθανῶς κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν λατινικὸ ὄρο *libertinus*. Γιὰ τὴν προσωπογραφία καὶ τὰ ὀνόματα, βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1278 καὶ τὰ ἄλλα σχετικὰ λήμματα.

145. Μουσεῖο Βεροίας Α 631. Εὐρέθηκε τὸ 1977 μέσα σὲ μπάζα στὸ οἰκόπεδο Μωϋσιάδου ἐπὶ τῶν ὁδῶν Ξάνθης καὶ 'Ι. Κωτουνίου (Ο.Τ. 212) καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βάθρο ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποξεσμένο ἄνω κατὰ τὴν κυρία ὄψη καὶ ἀποκεκρουμένο κάτω δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,75x0,61x0,79. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,035. Διάστιχο: 0,005-0,01.

Βιβλιογραφία: Π.Α. Πάντου, ΑΔ 32 (1977) *Χρονικά* 226, πίν. 136ε (*SEG* 34 [1984] 613). Πρβλ. G. Touchais, *BCH* 109 (1985) 813 καὶ εἰκ. 124, H.W. Catling, *AR* (1985-1986) 64, *BullEpigr* 1987, 658, Tataki, *Beroea* ἀρ. 495 καὶ σελ. 467-68.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (πρὸ τοῦ 212 μ.Χ.)

	<i>Εὐτυχᾶς Εὐτυχᾶνος</i>		<i>Ποπίλλιος Κάνωπος</i>
	<i>Μ(ᾶρκος) Οὐαλέριος Τρύφων</i>		<i>Κράτερος Ἑρμοῦ</i>
	<i>Ποπίλλιος Διονύσιος</i>		<i>Ποπίλλιος Εὐάνγελος</i>
4	<i>Καικίλιος Πετραῖος</i>	12	<i>Ἰούλιος Δρόσος</i>
	<i>Καικίλιος Ζώσιμος</i>		<i>Νίγερ Τόρκου</i>
	<i>Κορνήλιος Παιδέρως</i>		<i>Κλαύδιος Ἑγησίμβροτος</i>
	<i>Ἰούλιος Ἀρτεμίδωρος</i>		<i>Μαρωνιανὸς Ἀφροδείσιος.</i>
8	<i>Ἰούλιος Σκεπτικός</i>		

Στ. 1: *Εὐτυχανὸς* Πάντος, *SEG*, ὅπου ὁ Pleket ὑποθέτει με ἐπιφύλαξη *Εὐτυχ(ι)ανός*, ἀλλὰ πρόκειται γιὰ πατρώνυμο.

Ἡ ἀπόξεση τοῦ ἄνω μέρους τῆς κυρίας ὄψεως δὲν ἐπιτρέπει τὸν προσδιορισμὸ τῆς φύσεως τοῦ καταλόγου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον σώζονται τὰ ὀνόματα δεκαπέντε προσώπων. Δώδεκα ἐξ αὐτῶν εἶναι Ρωμαῖοι πολῖτες καὶ φέρουν ὀνόματα γένους διαδεδομένα στὴν Βέροια. Ἀπὸ τοὺς μὴ Ρωμαίους, ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ πατρώνυμο τοῦ *Εὐτυχᾶ* λόγῳ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς γενικῆς μετὰ τὸ ἔρρινο ἔνθημα (βλ. *BullEpigr* 1988, 812, 1989, 430 καὶ 447, 1990, 454, 1991, 397, 1993, 364), τὸ ὄνομα τοῦ Κρατέρου, ποὺ διατηρεῖ τὴν μακεδονικὴ ὀνοματολογικὴ παράδοση, τὸ χαρακτηριστικὰ θεσσαλικὸ ὄνομα τοῦ Πετραίου, ποὺ ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Μακεδονία, καθὼς καὶ ἐκεῖνο τοῦ Νίγερ, ποὺ συνδυάζει ρωμαϊκὸ παρωνύμιο (*cognomen*) δίκην ὀνόματος μετὰ μὴ ἑλληνικῆς ("θρακικῆς") προελεύσεως πατρώνυμο.

146. Μουσεῖο Βεροίας Λ 562. Βρέθηκε τὸ 1972 κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ παλαιοχριστιανικοῦ κτίσματος, ὅπου εἶχε χρησιμοποιηθεῖ, σὲ δευτέρη χρῆση ὡς πλευρὰ κιβωτιόσχημου τάφου, στὸ οἰκόπεδο τῶν ἀδελφῶν Πορφύρη καὶ Ἡ. Λιάκου (Ο.Τ. 199) ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καρατάσου. Ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα μαρμαρίνης στήλης ἐλλιποῦς ἄνω καὶ κάτω, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιφάνεια εἶναι ἀποξεσμένη καὶ σὲ ὀρισμένα σημεῖα ἀπολεπισμένη συνεπεία δευτέρας χρήσεως κατὰ τὴν ὁποία διανοίχθηκε καὶ ὀπὴ στὸ ἄνω μέρος της. Διαστάσεις: 0,65x0,68x0,07. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,02. Ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ ἴχνη μόνον διακρίνονται ἰδίως στὸ δεξιὸ καὶ κάτω μέρος τῆς ἀρχικῆ ἐνεπίγραφης ἐπιφάνειας.

Βιβλιογραφία: Ἱ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 29 (1973-1974) *Χρονικά* 719, ἀρ. 2 (*SEG* 30 [1980] 563). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1060.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

	[-----]T[-----]
	[-----]PYO[-----]
	[-----]
4	[-----]ΑΝΔΡΟΣ[...ΦΙΛ[-----]
	[-----]ΝΙΑ[-----]
	[-----]
	[-----]
8	[-----] \C\ \ [-----]
	[-----]ΦΙΟΣ [-----]
	[-----]ΗΡΕ[.]Δω[-----]
	[-----]ΑΠΟ[.]ΕΠΘΛΕ[-----]

12 [-----][.]ω[.]! [-----]
[-----]ΜΟΥΝΑΙΚ[-----]
[-----]ΙΟC Περώνιος Τ[-----]
vacat
[-----]C vacat
16 [-----]ΑΝΟΥ vacat

Στ. 1: CAΠA Τουράτσογλου, *SEG*. Στ. 2: ΘAC ΣΟΥ Τουράτσογλου, *SEG*. Στ. 4: ANΔPOCKA[...]**Φ**IA Τουράτσογλου, *SEG*. Στ. 5: OCTIA Τουράτσογλου, *SEG*. Στ. 8-12: παραλείπονται από Τουράτσογλου και *SEG*. Στ. 14: [--]OC ΠETPONIOC T Τουράτσογλου, *SEG*. Στ. 15: παραλείπεται από Τουράτσογλου και *SEG*. Στ. 16: MOY Τουράτσογλου, *SEG*.

Ἡ κακή διατήρηση τῆς ἐπιφάνειας τοῦ λίθου ἐπιτρέπει μόνον τὴν διαπίστωση ὅτι πρόκειται γιὰ κατάλογο.

Ἐπιτύμβιες

147. Μουσείο Βεροίας Λ 197. Βρέθηκε τὸ 1961 στὴν πλατεία Ὁρολογίου, προερχόμενη προφανῶς ἀπὸ τὸ δυτικὸ νεκροταφεῖο καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐλαφρὴ ὀριζόντια ἐπίστεψη. Ἀπὸ τὴν δεύτερη χρῆση τὸρμος στὸ μέσον ἀριστερά. Διαστάσεις: 0,70x0,35x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,04. Διάστιχο: 0,015.

Βιβλιογραφία: Hatzopoulos - Loukopoulou, *Recherches* 129, σημ. 1, πίν. LXXXVII (SEG 40 [1990] 534). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 175 καὶ σελ. 431.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Πρῶτο ἡμισυ 4ου αἰ. π.Χ.

Ἀνδρέας

Ἀνδρωνος

Ὁσβαῖος.

Πρόκειται γιὰ τὴν ἀρχαιότερη ἐπιγραφή τῆς Βέροιας, ὅπως προκύπτει καὶ ἀπὸ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων (ιδίως Ν καὶ Ω) καὶ ἀπὸ τὴν χρῆση τοῦ ἐθνικοῦ τῆς μικρῆς πόλεως Ὁσβης (;), ἡ ὁποία ἔπαυσε νὰ εἶναι αὐτόνομη μετὰ τὸν συνοικισμό τῆς στὴν Θεσσαλονίκη ἀπὸ τὸν Κάσσανδρο. Πράγματι, οἱ Ὁσβαῖοι ἀναφέρονται μαζὶ μὲ τοὺς [Θερ;]μαίους, Παραίπιους, Εὐγεῖς (ἢ Εὐγαίους), τοὺς Ῥαμίους, τοὺς Πρασσιλίους, τοὺς Καλλιπολίτες καὶ τοὺς Κισσεῖτες σὲ ὁροθεσία τοῦ Φιλίππου Β' (Hatzopoulos, *Institutions* II, ἀρ. 4). Γιὰ τὰ ὀνόματα, βλ. τὰ σχόλια τῆς Tataki.

148. Μουσείο Βεροίας Λ 500. Βρέθηκε τὸ 1972 στὸν συνοικισμό Ρωσοπροσφύγων, στὶς ΒΔ παρυφές τῆς πόλεως, στὸν ἀγρὸ Σωτ. Σπανοῦ, κατὰ τὶς ἐργασίες ἰσοπεδώσεως. Χρησίμευε ὡς μία ἀπὸ τὶς καλυπτῆριες πλάκες τάφου ρωμαϊκῶν χρόνων.

Ὁ λίθος ἦταν τουλάχιστον σὲ τρίτη χρῆση, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν διαμόρφωσή του καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι φέρει δύο ἐπιγραφές ἀποσπασματικές διαφορετικῶν ἐποχῶν σὲ δύο διαφορετικὰ σημεῖα. Σὲ πρώτη χρῆση ὁ λίθος ἦταν ἐπιτύμβια στήλη ἐλληνιστικῶν χρόνων, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν παρούσα ἐπιγραφή, ἐνδεχομένως μὲ ἀνάγλυφη παράσταση. Σὲ δεύτερη χρῆση ἡ κυρία ὄψη ὑπέστη ἐπεξεργασία ὥστε νὰ ἀποκτήσει πλαίσιο διαστάσεων 0,83x0,325x0,03 στὶς τρεῖς πλευρὲς καὶ ἀναθύρωση στὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ κορμοῦ μὲ ἀποτέλεσμα νὰ περικοπεῖ τὸ δεξιὸ τμήμα τῆς ἐπιγραφῆς. Νέα ἐπιγραφή (ἀρ. 393, κατωτέρω) χάραχθηκε κατὰ μῆκος στὸ ἐσωτερικὸ μέρος τῆς δεξιᾶς στενῆς πλευρᾶς. Διαστάσεις: 0,985x0,397x0,07. Ὑψος γραμμάτων: 0,021. Διάστιχο: 0,01.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, ΑΔ 28 (1973) *Χρονικά* 438-39, ἀρ. (γ), πίν. 392β (G. Touchais, *BCH* 102 [1978] 706, *SEG* 27 [1977] 265, *BullEpigr* 1979, 257). Πρβλ. G. Daux, *BCH* 104 (1980) 560, σημ. 25, *SEG* 30 (1980) 558, Hansen, *Inscriptions*, ἀρ. 2257, Tataki, *Beroea* ἀρ. 253 καὶ σελ. 337-39, 502.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

4ος - 3ος αἰ. π.Χ.

Ἀττύλος Μενά[νδρου]
Ἀντιγόνα Δαβρ[είου].

Στ. 1: [Μεγ]άπυλος Ρωμοπούλου καὶ SEG, ὅπου ὁ Bingen ἀντιπροτείνει Αἰτύλος, συμπλήρωση μετὰ τὴν ὁποία συμφωνεῖ καὶ ὁ Hansen, [Π]ατύλος (?) προτείνουν οἱ Robert, [Β]αιτύλος ἢ [Δ]αιτύλος προτείνει ὁ Daux, Ἀττύλος Tataki κατόπιν δικῆς μας ὑποδείξεως. Στ. 2: Ὁ Daux παρατηρεῖ ὅτι τὸ πρῶτο γράμμα τοῦ πατρωνύμου μπορεῖ νὰ εἶναι λάμβδα.

Τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς τῆς πρώιμης στήλης συνίσταται κυρίως στὰ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὰ ὀνόματα ποὺ περιέχει. Τὸ ὄνομα Ἀττύλος ἐμφανίζεται καὶ στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου (ἀρ. 3, ἀνωτέρω) καὶ σὲ ἐπιγραφή τῆς Θεσσαλίας (IG IX 2, 515). Τὸ ὄνομα Μενάνδρος εἶναι ἀπὸ τὰ δημοφιλέστερα μακεδονικὰ ὀνόματα, τὸ δὲ γυναικεῖο ἀνθρωπωνύμιο Ἀντιγόνα διατηρεῖ ἐδῶ τὴν διαλεκτικὴ μορφή του. Τέλος, τὸ σπάνιο ὄνομα Δαβρείας ἀπαντᾷ ἐπίσης στὴν Κέλλη (;) Ἑορδαίας (βλ. Ριζάκη - Τουράτσογλου, EAM ἀρ. 93 καὶ 118) καὶ στὰ Καλίνδοια (Hatzopoulos - Loukouroulou, *Recherches* I 110-12, ἀρ. K31).

149. Βέροια, ναὸς Παναγίας Δεξιᾶς. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1947 ἀπὸ τὸν Β. Καλλιπολίτη ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τοῦ βορείου κλίτους τοῦ ναοῦ, ὅπου βρίσκεται καὶ σήμερα, ἐν μέρει καλυμμένη ἀπὸ τὰ στασίδια. Ἡ πληροφορία τοῦ Μακαρόνα ὅτι περισυνελέγη τὸ 1947 ἀπὸ τὸν Καλλιπολίτη δὲν εὐσταθεῖ.

Στήλη ἀπὸ φαιὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,40x0,41. Ὑψος γραμμάτων: 0,01-0,025. Διάστιχο: 0,013.

Βιβλιογραφία: P. Amandry, *BCH* 71-72 (1947-1948) 438, ἀρ. 2 (βάσει στοιχείων Καλλιπολίτη), Χρ. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 628, ἀρ. 64. Πρβλ. *BullEpigr* 1949, 90, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1158 καὶ σελ. 430-31.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 3ου αἰ. π.Χ.

Σαδάλας Νικάνδρου
Στράτων Σαδάλα
Φιλίστα Σαδάλα γυνή.

Στ. 1: Σαδάλας Μακαρόνας, [Σ]αδάλας Amandry.

Τὸ ὄνομα Σαδάλας εἶναι θρακικό, ἀλλὰ ἀπαντᾷ καὶ σὲ περιοχὲς τῆς ἀνατολικῆς ἰδίως Μακεδονίας (Hatzopoulos - Loukouroulou, *Recherches* II 304-305). Τὸ γεγονός ὅτι ὁ πατέρας του φέρει τὸ ἑλληνικὸ ὄνομα Νικάνδρος καὶ ἡ γυναῖκα του τὸ χαρακτηριστικὸ μακεδονικὸ μετὰ διαλεκτικὴ κατάληξη ὄνομα Φιλίστα, ὑποδεικνύει ὅτι δὲν ἐπρόκειτο γιὰ ξένο ἀλλὰ γιὰ πρόσωπο ἀφομοιωμένο στὴν ἑλληνικὴ κοινωνία τῆς Βέροιας ἄσχετα μετὰ τὴν ἀπώτερη καταγωγή του.

150. Μουσεῖο Βεροίας Λ 159. Περισυνελέγη τὸ 1963 ἀπὸ τὸ οἰκόπεδο Εὐγενίας Ἀδαμίδου στὴν περιοχή Πασᾶ Κιόσκι καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μετὰ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ γραπτὴ παράσταση μέσα σὲ βάθυσμα, ἀπὸ τὴν ὁποία σώζεται μόνον κάτω δεξιὰ τὸ κάτω μέρος γυναικεῖας μορφῆς. Διαστάσεις: 0,93x0,473x0,20. Ὑψος γραμμάτων: 0,011-0,020. Διάστιχο: 0,01-0,014. Ἡ ἐπιγραφή σὲ δύο στίχους: ὁ πρῶτος στὸ ἐπιστύλιο καὶ ὁ δεύτερος ἐπάνω ἀπὸ τὴν γραπτὴ παράσταση.

Βιβλιογραφία: Μαρίας Καραμανώλη-Σιγανίδου, *ΑΔ* 18 (1963) *Χρονικά* 233, αρ. β (G. Daux, *BCH* 89 [1965] 792, *BullEpigr* 1967, 350, *SEG* 24 [1969] 521). Πρβλ. Tataki, *Beroea* αρ. 1039 και σελ. 434, 502.

Φωτογραφία, έκτυπο.

3ος αἰ. π.Χ.

Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου: *Παρμένεια Ἀριστύλλας*

Ἀνωθεν γραπτῆς παραστάσεως: *Νίκυλλα Ἰέρωνος*

Τὸ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὸ ὄνομα Παρμένεια (Παρμένεα) μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴν Λευκόπετρα, Ἑδεσσα καὶ Ἐλήμια (βλ. Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* αρ. 46, Tataki, *Beroea* σελ. 348). Ἀξιοσημεῖωτη εἶναι ἡ διαλεκτικὴ γενικὴ Ἀριστύλλας ἀντὶ τοῦ τύπου Ἀριστύλλης τῆς κοινῆς, καὶ ἰδίως ἡ χρῆση μητρωνύμου ἀντὶ πατρωνύμου. Κατὰ τὴν εὐλόγη ὑπόθεση τῆς Ἀργυρῶς Τατάκη (*Beroea* σελ. 434) ἡ Παρμένεια καὶ ἡ Νίκυλλα ἦσαν ἀδελφές ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη γεννημένη πρὶν ἀπὸ τὸν γάμο τῆς Ἀριστύλλας μὲ τὸν Ἰέρωνα.

151. Ἐπισημάνθηκε καὶ μελετήθηκε τὸ 1913 ἀπὸ τὸν Ch. Avezou ἐντοιχισμένη σὲ κρήνη ἐμπρὸς στοὺς Γυμνάσιο Βεροίας. Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη της.

"Στήλη μὲ ἐγγεγραμμένο ἀέτωμα ἀποκεκρουμένη κάτω. Ὑψος 0,62, πλάτος 0,36, πάχος 0,08. Ὑψος γραμμάτων 0,09." (Ch. Avezou)

Βιβλιογραφία: D. Feissel - M. Sève, *BCH* 112 (1988) 449-50, αρ. 1 (*SEG* 38 [1988] 586). Πρβλ. *BullEpigr* 1989, 440.

Β' ἡμῶν τοῦ 3ου αἰ. π.Χ.

Δίφιλος
Νεοπτόλεμος

Εἶναι ἡ μοναδικὴ μαρτυρία τοῦ ἀνθρωπωνυμίου Δίφιλος στὴν Βέροια. Ἀντιθέτως τὸ ὄνομα Νεοπτόλεμος ἦταν δημοφιλὲς στὴν Βέροια καὶ στὴν Μακεδονία γενικώτερα, ἤδη ἀπὸ τὸν 5ο αἰ. π.Χ. (πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 347).

152. Μουσεῖο Βεροίας Λ 731. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1983 κατὰ τὶς ἐργασίες τοῦ δήμου γιὰ τὴν διαπλάτυνση τῆς ὁδοῦ Λυσίου.

Στήλη ἀπὸ λευκόφαιο μάρμαρο μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καί, μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα, ἀνάγλυφη παράσταση ὀρθῆς γυναικείας μορφῆς κατ' ἐνώπιον καὶ δεξιὰ τῆς μικροσκοπικῆς παιδικῆς. Ἀριστερὰ ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς γυναίκας λίκνο (;). Διαστάσεις: 0,73x0,47x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,013-0,018. Διάστιχο: 0,026. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, έκτυπο.

Β' ἡμῶν 3ου αἰ. π.Χ.

Σύνεσις
Στολίδος.

Καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ μητρώνυμο, γνωστὰ ἀπὸ ἄλλου, ἀπαντοῦν γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Βέροια. Τὸ γυναικεῖο ἀνθρωπωνύμιο Σύνεσις φέρει ἡ γυναίκα τοῦ Ἀμφιπολίτη Ὀνομακλέους, γιοῦ τοῦ Μελανίππου ποὺ τάφηκε στὴν Δημητριάδα (Α.Σ. Ἀρβανιτοπούλου,

Πολέμων 5 [1952-1953] 10, ἀρ. 327). Πρόκειται, μαζί με τὴν ἀρ. 150, ἀνωτέρω, γιὰ τὶς ἀρχαιότερες μαρτυρίες μητρωνυμίας στὴν Βέροια καὶ τὴν Μακεδονία γενικώτερα.

153. Μουσείο Βεροίας Λ 153. *Αγνώστες συνθήκες εὐρέσεως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀριζόντια ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένη κάτω δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,905x0,37x0,07. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη εἶναι σήμερα πολὺ δυσδιάκριτη.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 30.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος - 2ος αἰ. π.Χ.

Ἀδυμος
N[ι]κά[νορο]ς
[---]Α[---]

Σὲ ἀπόγραφο τοῦ Cornack:

ΑΔΥΜΟΣ
N ΙΑ Σ
Λ

Τὰ ἀνθρωπωνύμια Ἀδυμος (παράγωγο τοῦ ἐπιθέτου *ἀδύς* - *ῥδύς*) καὶ Νικάνωρ, μὲ τὴν χαρακτηριστικὴ διαλεκτικὴ μορφή τους, ἦσαν ἰδιαίτερα δημοφιλῆ στὴν Βέροια. Τὸ πρῶτο ὄνομα φέρεται ἀπὸ ἄλλους ὀκτὼ Βεροιαίους (*SEG* 18 [1962] 272), τὸ δὲ δεύτερο ἀπὸ δεκαεπτὰ.

154. Μουσείο Βεροίας Λ 277. *Αγνώστες συνθήκες εὐρέσεως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,55x0,257x0,055. Ὑψος γραμμάτων: 0,012. Διάστιχο: 0,007. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη εἶναι ἀποξεσμένη.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος - 2ος αἰ. π.Χ.

[ὁ δεῖνα Ἀρισ]τοξένου,
[ὁ δεῖνα] Ἀδαίου.

*Ἵσως πρόκειται γιὰ ἐπιτύμβιο μνημεῖο πατέρα καὶ γιοῦ, δηλαδὴ τοῦ Ἀδαίου τοῦ Ἀριστοξένου καὶ τοῦ Ἀριστοξένου τοῦ Ἀδαίου. Τὸ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὸ ὄνομα Ἀδαῖος φέρουν ἐπίσης ἑννέα ἄλλοι Βεροιαῖοι: δύο ἀξιωματικοὶ καὶ δύο πατέρες ἀξιωματικῶν τοῦ Ἀντιγόνου Δώσωνος (βλ. ἀρ. 4, ἀνωτέρω), ἓνας ἀπεσταλμένος τοῦ βασιλέως Περσέως στοὺς Ἰλλυριοὺς (Λίβιος 43.19.14, 20.2-4), ἓνας πολιτάρχης τῶν ἀρχῶν τοῦ 1ου αἰ. μ.Χ. (ἀρ. 103, ἀνωτέρω) τὸ ὄνομα ἐμφανίζεται ἐπίσης σὲ ἓναν κατάλογο τῆς ρωμαϊκῆς περιόδου (ἀρ. 142B, ἀνωτέρω) καὶ δύο ἐπιτύμβιες στήλες τῆς ἐλληνιστικῆς περιόδου (ἀρ. 167 καὶ 197, κατωτέρω). Γιὰ τὸ ὄνομα αὐτὸ γενικώτερα, βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 344-45.

155. Μουσείο Βεροίας Λ 792. Βρέθηκε τὸ 1990, κατὰ τὴν ἐκσκαφὴ τοῦ οἰκοπέδου Νικολοπούλου, ὁδὸς Ξάνθης, πάροδος Ἑδέσεως (Ο.Τ. 213).

Κιβωτιόσχημη λάρνακα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, μὲ κυμάτιο στὴν βάση καὶ στὸ ἄνω μέρος τοῦ χωριστοῦ καλύμματος. Ἀπεργὴ πίσω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 0,71x0,67x0,74. Ὑψος γραμμάτων: 0,018. Ἡ ἐπιγραφή στὸ ἄνω μέρος τῆς πρόσθιας ὀψευς τοῦ κυρίως μνημείου.

Βιβλιογραφία: Μαρίας Ἀποστόλου, *ΑΔ* 45 (1990) *Χρονικά* 372, ἀρ. 1 (*BullEpigr* 1997, 372).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμῶν 2ου αἰ. π.Χ.

Ζώπυρος Ἀμύντου.

Ὁ νεκρὸς φέρει τὸ ὄνομα καὶ πατρώνυμο τοῦ γυμνασιάρχου ποὺ μαζί μὲ τοὺς Ἀσκληπιάδῃ Ἡρᾶ καὶ Κάλλιπο Ἱπποστράτου εἰσηγήθηκε τὸν γυμνασιαρχικὸ νόμο τῆς πόλεως (ἀρ. 1, ἀνωτέρω). Ἡ χρονολογία τοῦ μνημείου δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστη μὲ τέτοια ταύτιση. Τὸ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὸ ὄνομα Ἀμύντας ἀπαντᾷ συχνὰ στὴν Βέροια (βλ. εὐρετήριο καὶ μαρτ. ε') καὶ γενικὰ στὴν Μακεδονία (πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 337).

156. Μουσεῖο Βεροίας Λ 287. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace στὸν ναὸ τοῦ Ἀγίου Νικολάου τοῦ Ἀμόλεωτου (ὁδὸς Κόδρου, πάροδος Κερκύρας). Ἐκεῖ μελετήθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack. Τὸ 1969 μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη. Διαστάσεις: 1,225x0,48x0,12. Ὑψος γραμμάτων: 0,013-0,0225. Διάστιχο: 0,002-0,028.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 31, ἀρ. 14, A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 152, ἀρ. 12 (πρβλ. καὶ σελ. 133), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 98, J. Touratsoglou, *Pulprudeva* 2 (1976) 135 καὶ 137, ἀρ. 12(a), 144, εἰκ. 12a. Πρβλ. G.G. Mateescu, *EphDac* 1 (1923) 80, ἀρ. 2, I.I. Russu, *EphDac* 8 (1938) 216 (γιά τὸ ὄνομα Σιτάλκης), Ἰ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, ἀρ. 10, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1176 καὶ σελ. 358-59, 454, 502.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμῶν 2ου αἰ. π.Χ.

Σεύθης Διονυσίου

Ἡθος Σιτάλκου.

Ὁ Woodward χρονολογεῖ τὸ μνημεῖο στὸν 2ο αἰ. π.Χ., ὁ Τουράτσογλου πιστεύει ὅτι ἡ μορφή τῶν γραμμάτων ἐπιτρέπει τὴν ἀκριβέστερη χρονολόγησή του στὸ Β' ἡμῶν τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ, ἐνῶ ὁ Edson σημειώνει "not later than end of 3rd century B.C.". Ἡ γραφὴ παραπέμπει μᾶλλον στὸ Α' ἡμῶν τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Τὰ ὀνόματα Σεύθης, Ἡθος, Σιτάλκης δίνουν ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν ἐντύπωση ὅτι πρόκειται γιὰ οἰκογένεια καὶ μνημεῖο Ὑρακῶν. Στὴν πραγματικότητα ὅμως τὰ ὀνόματα Σεύθης καὶ Σιτάλκης μαρτυροῦνται σὲ διάφορα μέρη τῆς Μακεδονίας (τὸ Σεύθης καὶ στὴν ἴδια τὴν Βέροια), τὸ δὲ Ἡθος, ὑπὸ τὴν διευρυμένη μορφή Ἡθαρος (=Ἑθαρος) ἐμφανίζεται ἤδη στὴν συνθήκη μεταξὺ Περδίκκα καὶ Ἀθηναίων (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 358-59). Δὲν ἀποκλείεται ἐπομένως νὰ πρόκειται γιὰ ἐντόπια οἰκογένεια μὲ προελληνικὲς ρίζες, ἡ ὁποία διατηροῦσε ἀρχαῖα ὀνοματολογικὴ παράδοση. Ἡ Tataki παρατηρεῖ ὅτι ἓνας Διονύσιος Σεύθου τάφηκε στὴν Δημητριάδα περὶ τὸ 225 π.Χ. (Ἀρβανιτόπουλλου, *Μνημεῖα* 234-37, ἀρ. 47). Τὸ νεαρὸ τῆς ἡλικίας του μᾶλλον ἀποκλείει τὴν περίπτωση νὰ εἶναι πατέρας τοῦ νεκροῦ τῆς Βέροιας.

157. Μουσεῖο Βεροίας Λ 168. Βρέθηκε τὸ 1963 στὸ οἰκόπεδο ἀδελφῶν Καραντουμάνη, στὴν θέση Παλαιόφορος καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀνω ἀπὸτμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστυψη. Διαστάσεις: 0,30x0,373x0,079. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,001. Ἡ ἐπιγραφή στὸν κορμὸ τῆς στήλης κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστυψη.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1342.
Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 2ου αἰ. π.Χ.

Χαιρεφάνη[ς]
[Ἀρ]τεμίδωρο[υ].

Στ. 1: [Χ]αιρεφάνη[ς] Tataki.

158. Μουσείο Βεροίας Λ 689. Βρέθηκε τὸ 1979 στὸ οἰκόπεδο Ἀρναουτίδη στὴν ὁδὸ Κομνηνῶν καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἑλλιπὴς κάτω καὶ ἀποκεκρουμένη ἄνω ἀριστερὰ μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,375x0,285x0,006. Ὑψος γραμμάτων: 0,012. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Μαρίας Σιγανίδου, *ΑΔ* 34 (1979) *Χρονικά* 309, πίν. 132β (H. Catling, *AR* (1987-88) 53, *SEG* 38 [1988] 596, *BullEpigr* 1989, 441).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. π.Χ.

Ἀμύντας Πευκόλαου
Ἀρτεμίδωρος Ἀμύντου.

Τὰ ἀνθρωπωνύμια Ἀμύντας καὶ Πευκόλαος εἶναι χαρακτηριστικὰ μακεδονικά. Γιὰ τὸ πρῶτο, ποὺ ἀπαντᾷ συχνὰ στὴν Βέροια, βλ. ἀρ. 155, ἀνωτέρω. Τὸ δεύτερο ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Βέροια, ἀλλὰ μαρτυρεῖται σὺν γειτονικὲς Αἰγέες καὶ μνημονεύεται σὲ φιλολογικὲς πηγές (βλ. Σαατσόγλου-Παλιαδέλη, *Μνημεῖα* 157, ἀρ. κατ. 20 καὶ 282, ἀρ. 60).

159. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Wace τὸ 1911-1912 σὲ ἰδιωτικὴ οἰκία κοντὰ στὸν ναὸ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Ἐπιτύμβια στήλη μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη" (Wace). Ὑψος γραμμάτων: "περ. 0,02" (Wace).

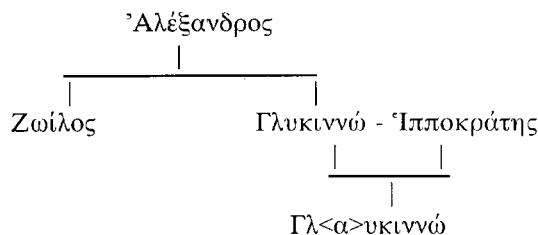
Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 58 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 152, ἀρ. 13, πρβλ. καὶ σελ. 133). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 512 καὶ σελ. 502.

2ος αἰ. π.Χ.

Ζωίλος Ἀλεξάνδρου
Γλ<α>υκιννώ Γλυκιννώ
Ἱπποκράτους Ἀλεξάνδρου.

Στ. 2: ΓΛΑΥΚΙΝΝΩ Wace βάσει αὐτοῦ ὁ Woodward προτείνει τὴν διόρθωση Γλ(α?)υκίννω στὸ ἐπόμενο ὄνομα. Δεδομένου ὅτι οὔτε τὸ Γλαυκιννώ οὔτε τὸ Γλυκιννώ ἀπαντοῦν μὲ τὴν μορφή αὐτὴ καὶ ὅτι οἱ παραλλαγές Γλαύκινα καὶ Γλύκινα ἀπαντοῦν ἢ μὲν πρώτη στὴν Ἀθήνα (*IG* II² 7634), ἢ δὲ δεύτερη στὸν Λαγκαδᾶ (*SEG* 38 [1988] 633) καὶ τὴν κοντινὴ Ἥπειρο (*SEG* 38 [1988] 485), εἶναι ἴσως προτιμότερη ἡ διόρθωση ποὺ προτείνεται ἐδῶ.

Τὰ ὀνόματα Ζωίλος, Ἀλέξανδρος καὶ Ἱπποκράτης εἶναι κοινὰ στὴν Μακεδονία. Γιὰ τὸ ὄνομα Γλυκιννώ, βλ. τὸ κριτικὸ ὑπόμνημα. Τὸ στέμμα μπορεῖ ἐνδεχομένως νὰ ἀποκατασταθεῖ ὡς ἐξῆς:

160. Μουσείο Βεροίας Λ 124. Εύρέθηκε τὸ 1963 στὸ οἰκόπεδο Ἰ. Ἐλευθεριάδου στὴν θέση Ἐξω Παναγιά, στὴν δεξιὰ κόγχη θαλάμου ἑλληνιστικοῦ λαξευτοῦ τάφου. Στὸν ἴδιο τάφο διακρίνονται ἀκόμη τέσσερες γραπτὲς ἐπιγραφές (πρβλ. *SEG* 24 [1969] 504).

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ κοίλανση σχήματος κύβου στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 0,605x0,495x0,405. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,02. Διάστιχο: 0,045-0,005.

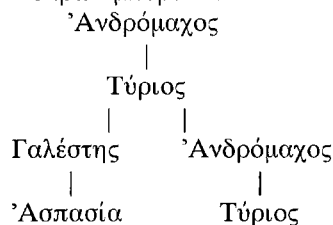
Βιβλιογραφία: Μαρίας Καραμανώλη-Σιγανίδου, *ΑΔ* 18 (1963) *Χρονικά* 232, πίν. 263α. Πρβλ. *SEG* 24 [1969] 504, Φ. Πέτσα, *Μακεδονικά* 15 (1975) 273, ἀρ. 154, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1251 καὶ σελ. 497 σημ. 415.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. π.Χ.

Τύριος
Ἀνδρομάχου

Ὁ Τύριος Ἀνδρομάχου ἦταν τὸ νεώτερο μέλος οἰκογενείας τῆς ὁποίας ἀνακαλύφθηκε ὁ διθάλαμος τάφος. Ἐπάνω ἀπὸ τέσσερες κόγχες ἦσαν γραμμένα μὲ ἐρυθρὸ χρῶμα τὰ ἰσάριθμα ὀνόματα Γαλέστης Τυρίου, Ἀνδρόμαχος Τυρίου, Ἀσπασία Γαλέστου, Τύριος Ἀνδρομάχου. Τὸ στέμμα τῶν νεκρῶν μπορεῖ νὰ ἀποκατασταθεῖ ὡς ἑξῆς:

Τὸ ὄνομα Ἀνδρόμαχος ἐπιχωριάζει στὴν Μακεδονία ἤδη ἀπὸ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. (βλ. Berve, *Alexanderreich* ἀρ. 75-77). Τὸ ἀνθρωπωνύμιο Τύριος, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐθνικὸ τῆς πόλεως Τύρου, δηλώνει ἴσως σχέση τῆς οἰκογένειας μὲ τὴν Φοινίκη, τὸ δὲ Ἀσπασία ἀπαντᾷ γιὰ μόνη φορὰ στὴν Μακεδονία. Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ χαρακτηριστικὸ μακεδονικὸ ὄνομα Γαλέστης ποὺ στὴν Μακεδονία φέρεται μόνον ἀπὸ τέσσερες κατοίκους τῆς Βεροίας (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 352-55 καὶ 412).

161. Μουσείο Βεροίας. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἄνω ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διασώζεται μέρος τῆς ἐπιστέψεως καὶ μέσα σὲ βάθοςμα ἐφηβικὸ κεφάλι κατὰ τρία τέταρτα πρὸς τὰ δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,252x0,50x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,022. Ἡ ἐπιγραφή στὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 2ου - ἀρχὲς 1ου αἰ. π.Χ.

Δημήτριος Ἡροδότου.

Γιὰ τὸ σχετικὰ σπάνιο στὴν Μακεδονία ὄνομα Ἡρόδοτος, πρβλ. *SEG* 42 (1992) 621.

162. Μουσείο Βεροίας Λ 793. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 155, ἀνωτέρω.

Κιβωτιόσχημη λάρνακα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἀποκεκρουμένη ἄνω δεξιά. Θὰ εἶχε καὶ χωριστὸ κάλυμμα ποὺ δὲν σώζεται. Ἀπεργὴ πίσω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 0,50x0,64x0,71. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,022. Ἡ ἐπιγραφή στὸ ἄνω τμήμα τῆς πρόσθιας ὀψευς.

Βιβλιογραφία: Ἀ δημοσίευτη. Πρβλ. Μαρίας Ἀποστόλου, *ΑΔ* 45 (1990) *Χρονικά* 372, ἀρ. 2.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 1ου αἰ. π.Χ.

Ἀλέξανδρος

163. Μουσείο Βεροίας Λ 116. Ἀντίθετα μὲ ὅσα ἀναφέρουν οἱ Walter καὶ Ἀνδρόνικος, σύμφωνα μὲ ἐγγραφο τῆς Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης (15/12/39), ἀνευρέθη τὸ 1939 κατὰ τὴν διενέργεια ἐργασιῶν στὴν αὐλὴ τῆς οἰκίας Ἰορδ. Κοσμίδου, στὴν πλατεῖα Ὁρολογίου. Ἀνῆκε στὸ μαρμάρινο ὕλικό τοῦ δυτικοῦ νεκροταφείου ποὺ εἶχε χρησιμοποιοῦναι γιὰ τὴν ἐπισκευὴ τῶν τειχῶν.

Ἀνάγλυφη στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, προφανῶς μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, κατεστραμμένη σήμερα. Στὸν κορμὸ τῆς στήλης κάτω ἀπὸ ἡμιθόλιο ἀνάγλυφη παράσταση ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά: καθιστῆς γυναῖκας, ὀρθίας δούλης καὶ δύο ὀρθίων ἀνδρῶν. Ἡ στήλη εἶναι ἐλλιπὴς κατὰ τὸ κάτω δεξιὸ ἄκρο. Ἡ ἐπίστεψη καὶ ὅλα τὰ ἐξέχοντα σημεῖα τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀποκρούσθησαν ὅταν, κατὰ τὸν Ἀνδρόνικο, τὸ μνημεῖο χρησιμοποιήθηκε σὲ δευτέρη χρήσι μὲ οἰκοδομικὸ ὕλικό τοῦ τείχους. Διαστάσεις: 1,47x0,56x0,165. Ὑψος γραμμάτων: 0,0125-0,0185. Διάστιχο: 0,002-0,015. Ἡ ἐπιγραφή ἀνάμεσα στὴν ἐπίστεψη καὶ τὸ ἡμιθόλιο.

Βιβλιογραφία: Ἀνδρόνικου, *Ἐπιγραφαί* 30-32, ἀρ. 8, πίν. III,3 (*BullEpigr* 1951, 136a, *SEG* 12 [1955] 338), J. Touratsoglou, *Pulprudeva* 2 (1976) 131 καὶ 136, ἀρ. 1, 139, εἰκ. 1 (ὁ ὁποῖος μεταγράφει τὸ δεξιὸ τμήμα τῆς ἐπιγραφῆς). Πρβλ. τοῦ ἰδίου, *Κέρνος* 159, σημ. 22, Fanoula Parazoglou, *Zbornik* (1979) 14, σημ. 40 (γιὰ τὸ ὄνομα Ἀμμάδικος), Tataki, *Beroea* ἀρ. 771 καὶ σελ. 502.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 1ου αἰ. π.Χ.

Κρατεῦας Νικάδας
Νικάδου Ἀμμαδίκου.

Τὸ ὄνομα Κρατεῦας εἶναι χαρακτηριστικὰ μακεδονικό, γνωστὸ καὶ ἀπὸ φιλολογικὲς πηγές. Ἀπαντᾷ ἄλλη μία φορὰ στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 207, κατωτέρω). Τὸ ἀνθρωπωνύμιο Νικάδας, μὲ μακεδονικὴ διαλεκτικὴ μορφή, ἀπαντᾷ μόνον ἐδῶ (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 368-69). Τὸ ὄνομα Ἀμμαδίκος, ἂν καὶ ἀνήκει σὲ οἰκογένεια (Ἀμμαδίσκος, Ἀμμαδῖς, Ἀμαδῖκα, Ἀμμαδέκα) ποὺ ἀναμφισβήτητα ἐπιχωριάζει στὴν Μακεδονία, δὲν ἔχει ἀσφαλῆ ἐτυμολογία καὶ ἐπομένως ἡ ἐλληνικὴ ἢ προελληνικὴ προέλευσή του εἶναι ἀκόμη ὑπὸ συζητήσιν (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 357, *BullEpigr* 1988, 839 καὶ 1989, 447).

164. Μουσείο Βεροίας Λ 645. Βρέθηκε τὸ 1977 κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ οἰκοπέδου ἰδιοκτησίας Παπαδημητρίου, ὁδὸς Μυτιλέκα 8 (Ο.Τ. 58) καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένον μὲ ἀνάγλυφη παράσταση ἀπὸ τὴν ὁποία σώζονται ἴχνη μορφῆς καὶ δᾶδα. Διαστάσεις: 0,21x0,30x0,06. Ὑψος γραμμάτων: 0,012.

Βιβλιογραφία: Π. Ἀ. Πάντου, *ΑΔ* 32 (1977) *Χρονικά* 224, πίν. 136β (*SEG* 34 [1984] 616). Πρβλ. *BullEpigr* 1987, 658, Tataki, *Beroea* ἀρ. 201.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. π.Χ.

[---]ΕΝΗΑ Ἀντιγόν[ου].

165. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Struck κατὰ μία ἀπὸ τὶς περιοδεῖς του (1898-1902), στὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο τῆς Βέροιας. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Πρόκειται ἴσως περὶ στήλης.

Βιβλιογραφία: A. Struck, *AM* 27 (1902) 315, ἀρ. 29. Πρβλ. I.I. Russu, *EphDac* 8 (1938) 179, Tataki, *Beroea* ἀρ. 322 καὶ σελ. 363, 454, 502.

1ος αἰ. π.Χ. - 1ος αἰ. μ.Χ.

Βαρδίας Ἡρακλεί[δου].

Ἡ ἔκδοση τοῦ Struck γράφει *Βαρδείας*, ἀλλὰ *Βαρδίας* τὸ χειρόγραφό του.

Τὸ ὄνομα Βαρδίας δὲν εἶναι ἑλληνικό. Σύμφωνα πάντοτε μὲ τὸν Struck (*AM* 27 [1902] 314, ἀρ. 28, στ. 12) διαβαζόταν καὶ σὲ ἐπιγραφή τῆς γειτονικῆς Μιέζας. Πιστεύεται ὅτι σχετίζεται μὲ τὸ ἰλλυρικό ὄνομα Βάρδυλις (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 363).

166. Μουσείο Βεροίας Λ 137. Ἀγνωστες συνθῆκες εὐρέσεως.

*Ἀνω δεξιὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση, μέσα σὲ τόξο, δύο ὀρθίων μορφῶν, ἀριστερὰ ἀνδρικῆς (;) κατὰ κρόταφον μορφῆς ποὺ φέρει ἀδιάγνωστο ἀντικείμενο καὶ βακτηρία καὶ δίπλα τῆς γυναικείας (;) μορφῆς κατ' ἐνώπιον. Οἱ ἀνάγλυφες μορφὲς ἔχουν ὑποστει φθορὲς ποὺ καθιστοῦν τὴν ἀκριβῆ ταύτισή τους δυσχερῆ. Διαστάσεις: 0,68x0,31x0,12. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,002. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὸ τόξο μὲ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 907.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. π.Χ. - 1ος αἰ. μ.Χ.

Πόπλιος Ποπλ[ίου]
Μουνάτιος Μουν[ατίου].
Ἀλέξιππος

Ἡ ἐπιγραφή διαβάζεται κατὰ στήλην. Ὁ Πόπλιος Μουνάτιος Ἀλέξιππος ἦταν γιὸς τοῦ Ποπλίου Μουνατίου. Τὸ ὄνομα γένους Munatius εἶναι γνωστὸ ἀπὸ διάφορα μέρη τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 440). Τὸ σπάνιο στὴν Μακεδονία ὄνομα Ἀλέξιππος μαρτυρεῖται καὶ στὸ Δίον (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 365).

167. Μουσείο Βεροίας Λ 166. *Αγνωστες συνθήκες εύρεσεως.

*Ανω απότμημα στήλης από λευκό μάρμαρο με άψιδωτή επίστεψη μέσα στην οποία παριστάνεται ρόδι ανάμεσα σε άνωπὰ φέδια. Στόν κορμό ανάγλυφη παράσταση μέσα σε βάθυσμα, από την οποία σώζεται νεανικό ανδρικό κεφάλι σε τρία τέταρτα. Διαστάσεις: 0,35x0,415x0,15. *Υψος γραμμάτων: 0,02. *Η επιγραφή στο γέισο κάτω από την επίστεψη.

Βιβλιογραφία: *Αδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* άρ. 21.

Φωτογραφία, έκτυπο.

1ος - 2ος αϊ. μ.Χ.

*Αδαῖος *Ηρ[ακ]λε[ί]δ[ου].

Για τὸ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὸ ὄνομα *Αδαῖος, βλ. άρ. 154, άνωτέρω.

168. Μουσείο Βεροίας Λ 108. *Επισημάνθηκε τὸ 1915-1916 από τὸν *Α. *Ορλάνδο στὸ τουρκικὸ νεκροταφεῖο στὰ νότια τῆς Βέροιας. *Αγνωστο πότε μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Κάτω τμήμα κίονος από λευκὸ μάρμαρο διαστάσεων 0,93x0,36, άποκεκρουμένο κατὰ τὴν μία ὄψη. Τὸ σωζόμενο ἄνω τμήμα φέρει ραβδώσεις. *Υψος γραμμάτων: 0,025-0,03. Διάστιχο: 0,015-0,03. *Η επιγραφή στὴν ἀρράβδωτη ἐπιφάνεια, ἡ ὁποία παρουσιάζει ρωγμὴ καὶ φθορές.

Βιβλιογραφία: *Α. *Ορλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 157-58, άρ. 17, *Ι. Τουράτσογλου, *Μακεδονικά* 12 (1972) 67, άρ. Ε', πίν. II,β. Πρβλ. Tataki, *Beroea* άρ. 205.

Φωτογραφία, έκτυπο.

1ος - 2ος αϊ. μ.Χ.

Σέξτος

*Αντώνιος

Λοῦππος

4 καὶ Τορπιλία

ἡ γυνὴ αὐτοῦ.

Στ. 2-3: *Αντωνί|νου ππο *Ορλάνδος, *Αντώνιος | Λοῦππος Τουράτσογλου. Στ. 4: Τορπι|λία] *Ορλάνδος, Τορπιλία Τουράτσογλου. Στ. 5: αὐτ[οῦ] *Ορλάνδος, [α]ῦτοῦ Τουράτσογλου.

Τὰ ὀνόματα γένους Antonius καὶ Turpilius εἶναι γνωστὰ καὶ από ἄλλα σημεῖα τῆς ἑλληνικῆς *Ανατολῆς (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 440-41).

169. Μουσείο Βεροίας Λ 54. *Επισημάνθηκε τὸ 1936 από τοὺς Edson καὶ Cormack "μαζί με ἄρκετὰ ἄλλα μνημεῖα από τὶς ἀνασκαφές τῆς Πλατείας". Προφανῶς προερχόταν από τὸ δυτικὸ νεκροταφεῖο καὶ εἶχε σὲ δεύτερη χρήση ἐντοιχισθεῖ στὸ τεῖχος τῆς πόλεως. *Αργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς από φαιόχρωμο πωρόλιθο άποκεκρουμένος κατὰ τὴν ἐπίστεψη στὴν κυρία ὄψη καὶ κατὰ τὴν βάση στὴν κυρία ὄψη καὶ στίς δύο πλαϊνές. Διαστάσεις: 1,22x0,59x0,54. *Υψος γραμμάτων: 0,032-0,054. Διάστιχο: 0,015-0,018. *Η επιγραφή κάτω από τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* άρ. 35 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 111-12, άρ. 18, *SEG* 12 [1955] 321), *Αδάμ-Βελένη, *Βωμοί* άρ. 296. Πρβλ. *BullEpigr* 1946, 136, Tataki, *Beroea* άρ. 1230.

Φωτογραφία, έκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

[Τ]έρπνη Ἀμ-
μίας τροφός
ν καὶ νάννη ν
4 Πετρωνίας
μήτηρ δὲ Ἑρμοῦ
καὶ Καρποφό[ρ]ου
ζήσασα · Ἀ ἔτη.

Στ. 1: Τερπνή Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 4: Πετρωνίας Cormack καὶ SEG, Πετρωνίας ὁ λίθος. Τὴν διόρθωση αὐτὴν εἶχε κάνει καὶ ὁ Cormack μετὰ τὴν νεώτερη ἐπισκεψή του στὴν Βέροια. Στ. 6: [κ]αὶ Cormack Καρποφόρου Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 7: [...] ἔτη Cormack, ἔτη [...] Ἀδάμ-Βελένη, · Ἀ ἔτη ὁ λίθος.

Ἡ Τέρπνη ποὺ ἔζησε τριάντα χρόνια, ἦταν τροφὸς τῆς Ἀμμίας, ἐκ μητρὸς θεία τῆς Πετρωνίας καὶ μητέρα τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τοῦ Καρποφόρου. Γιὰ τὰ ὀνόματα Ἀμμία καὶ Ἑρμῆς βλ. τὴν συζήτηση Tataki, *Beroea* σελ. 416-18. Γιὰ τὶς κατηγορίες τῶν ὀνομάτων στίς ὁποῖες ἀνήκουν τὰ ἀνθρωπωνύμια Καρπόφορος καὶ Τέρπνη, βλ. αὐτόθι, σελ. 387-88.

170. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Wace τὸ 1911-1912 "σὲ μία τουρκικὴ οἰκία". Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη τῆς.

"Ἐπιτύμβιο ἀνάγλυφο μὲ γυναικεία (;) μορφή κατ' ἐνώπιον, πολὺ φθαρμένο καὶ κατεστραμμένο. Ὑψ. 0,38, πλ. 0,33. Ὑψ. γραμμάτων 0,03. Ἡ ἐπιγραφή ἔχει χαραχθεῖ στὸ πεδίο ἐκατέρωθεν τῆς μορφῆς ἀλλὰ τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ ἀναγνωσθεῖ μετὰ τὰ τέσσερα πρῶτα γράμματα".

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 26, ἀρ. 9 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 155, ἀρ. 21). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1267.

Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

Φίλα [τοῦ δεῖνος]

Φίλα [...] Woodward.

171. Μουσεῖο Βεροίας Λ 615. Βρέθηκε τὸ 1976 στὸ οἰκόπεδο Τσαμήτρου, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Εὐζώνων, καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Πρόχειρη μεταποίηση ἀποτμήματος βωμοῦ ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ χάραξη, κατὰ τὴν δεύτερη αὐτὴ χρήση, χονδροειδῶν ἀκρωτηρίων στὴν ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,98x0,28x0,43. Ὑψος γραμμάτων: 0,04. Ἡ ἐπιγραφή στὸ μέσον τοῦ κορμοῦ τῆς νέας κυρίας ὄψεως.

Βιβλιογραφία: Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 266.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

ΔΙΣΤΙΧΙΣ

Πρόκειται προφανῶς περὶ ὀνόματος, τὸ ὁποῖο ὅμως δὲν μαρτυρεῖται ἀλλοῦ. Παράγεται ἀραγε ἀπὸ τὸ ἐπίθετο *δίστιχος* ἢ μήπως πρόκειται γιὰ ἀμάρτυρο ὄνομα Δυστύχι(ο)ς (πρβλ. Εὐτύχιος);

172. Μουσείο Βεροίας Λ 618. Βρέθηκε τὸ 1977 στὸ οἰκόπεδο Καραντουμάνη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Δόμος-πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ποὺ σὲ δεύτερη χρῆση χρησιμοποιήθηκε ὡς ἐπιτύμβιο μνημεῖο, ὅποτε καὶ χαράχθηκε ἡ ἐπιγραφή, καὶ σὲ τρίτη χρῆση ὡς κάλυμμα ἀγωγοῦ. Στὸ δεξιὸ ἄκρο φέρει λάξευμα συνδέσμου. Διαστάσεις: 0,17x0,92x0,46. Ὑψος γραμμάτων: 0,10.

Βιβλιογραφία: Π. Πάντου, ΑΔ 32 (1977) *Χρονικά* 217-218 (SEG 36 [1986] 608). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 870.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Μασκελλίς.

Ἄπαξ λεγόμενο ὄνομα σχηματισμένο ἐπάνω σὲ λατινικὴ ρίζα (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 388 καὶ σημ. 383).

173. Μουσείο Βεροίας Λ 719. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση, μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα, καθιστῆς ἀνδρικῆς μορφῆς κατὰ τρία τέταρτα πρὸς τὰ ἀριστερὰ μὲ δύο ὀρθιες παιδικές μορφές ἀπέναντί του καὶ μία τρίτη πίσω του ἐπάνω ἀριστερὰ δένδρο μὲ περιελιγμένο φίδι. Διαστάσεις: 0,93x0,57x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,017-0,019. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. π.Χ.

Στράτωνι Διοδώρου.

174. Μουσείο Βεροίας Λ 74. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο τῆς πόλεως, ὅπου τὴν εἶδαν ὁ Plassart τὸ 1914 καὶ ὁ Drioux τὸ 1917. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐπίστεψη μὲ ἀνάγλυφο ἀέτωμα ἢ ἐνεπίγραφη ἐπιφάνεια τῆς κυρίας ὄψεως ἔχει ὑποστῆ φθορά. Διαστάσεις: 1,24x0,54x0,57. Ὑψος γραμμάτων: 0,035-0,015.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 253, ἀρ. 49 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 70), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 273. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 997.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ. (;

Οὕλι[.]άρκω

ΟΥΛΠΙΟΣ ΑΡΚΟ Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος μεταγράφει *Οὕλι[ο]ς*, ΟΥΛΠΙΩ ΜΑΡΚΩ Comrack στὸ σχέδιο δημοσιεύσεως τῆς ἐπιγραφῆς (B 146), *Οὕλι[ω] [Μ]άρκω* Ἀδάμ-Βελένη. Ἡ προφανὴς αὐτὴ ἀνάγνωση ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιβεβαιωθεῖ ἐπὶ τοῦ λίθου.

175. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο τὸ 1915-1916 στὸ τουρκικὸ νεκροταφεῖο στὰ νότια τῆς πόλεως. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

"Πλακὸς μαρμαρίνης αἰετούχου ἄνω δεξιὸν ἀπόκομμα διασφῶν κάτωθεν τοῦ αἰτώματος τὴν ἐπιγραφὴν." "Τὸ πλάτος τῆς πλακὸς θὰ ᾔτο 0,32. Μ. σ. ὕψ. 0,17. Ὑψ. γρ. 0,016." (Ὁρλάνδος).

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 158, ἀρ. 18. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 902 καὶ σελ. 361 καὶ 502.

Ἑλληνιστικοὶ χρόνοι (·)

[M]γασέου.

Γιὰ τὸ ὄνομα Μνασέας, ποὺ δηλώνει ἴσως πρόσωπο σημιτικῆς καταγωγῆς, βλ. Ο. Masson, *BCH* 93 (1969) 692-93, ἀρ. 2.

176. Μουσεῖο Βεροίας Λ 506. Βρέθηκε στὴν Βέροια τὸ 1972 καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Συμφυῆς βάση κίονος (·) ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο ἀποκεκρουμένη ἀριστερὰ καὶ ἐλλιπὴς ἄνω. Ἴσως πρόκειται στὴν πραγματικότητα γιὰ τμῆμα μνημείου μὲ παράσταση ἀσπίδος. Διαστάσεις: 0,11x0,78x0,34. Ὑψος γραμμάτων: 0,04. Ἡ ἐπιγραφὴ στὴν κυρία ὄψη τῆς πλίνθου χαράχθηκε προφανῶς κατὰ τὴν δευτέρη χρήση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. π.Χ. - 1ος αἰ. μ.Χ. (·)

[---]ότου.

177. Μουσεῖο Βεροίας Λ 794. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 155, ἀνωτέρω.

Τεφροδόχος κυλινδρική κάλπη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ συμφυῆς ὀρθογώνιο βάθρο, συγκείμενη ἀπὸ πέντε συναρμολόγοντα θραύσματα. Κοσμεῖται ἀπὸ παραστάσεις βουκράνων καὶ πλοχμούς. Διαστάσεις: συνολικὸ ὕψος: 1,04, ὕψος βάθρου: 0,13, ὕψος καλύμματος: 0,25. Πλάτος βάθρου: 1,08. Πάχος: 1,00. Διάμετρος: 0,82. Πάχος κυλίνδρου: 0,16. Ὑψος γραμμάτων: 0,024. Διάστιχο: 0,012. Οἱ δύο πρῶτοι στίχοι τῆς ἐπιγραφῆς στὸ κάτω μέρος τοῦ καλύμματος, ὁ τρίτος στὸ ἄνω μέρος τοῦ κυρίως μνημείου.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Μαρίας Ἀποστόλου, *ΑΔ* 45 (1990) *Χρονικά* 372, ἀρ. 3.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Μέσα 2ου αἰ. π.Χ.

Μοσχίνη<ι>
Κλεύου
ἡρώισσα.

Τὸ ὄνομα Μοσχίνη ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Μακεδονία (βλ. ὅμως Berges, *Rundaltäre* 139, ἀρ. 183: *Μοσχίς Μακέτα*), ἀλλὰ μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸ Β' τέταρτο τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. στὴν Ἀθήνα (Ἀθην., *Δειπν.* 297b, *LGPN* II 320), τὸν 3ον αἰ. π.Χ. στὸ Δυρράχιο (*I.Dyrrh.* 316) καὶ τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ στὴν Βοιωτία (*IG* VII 3549 [Μοσχεῖνα]). Κλεύας εἶναι ὄνομα ἐπιφανοῦς Μακεδόνα, στρατηγοῦ τοῦ βασιλέως Περσέως (Λίβιος 43.21.5, 23.2-3), ὁ ὁποῖος ἴσως ταυτίζεται μὲ τὸν πατέρα τῆς Μοσχίνης.

Στ. 1: *Bίfc.ʒ* Ἀλλαμανῇ, *SEG*. Στ. 3: ἡ Ἀλλαμανῇ θεωρεῖ πιθανόν ὁ στίχος αὐτὸς νὰ χαράχθηκε μεταγενέστερα. Στ. 3-4: *Γλυκε|ωι* Ἀλλαμανῇ (1980), *Γ(;)λυκε|ου ἡ -ας|* |*---|* ΩΙ Ἀλλαμανῇ (1982),

SEG. Στ. 4: ἡ Ἀλλαμανῇ ἀμφιταλαντεύεται μεταξύ τῆς ἀναγνώσεως [ῥ]ω[ε]ς] –ἐκ παραδρομῆς γράφει [HP]Ω[ΣΕ], τὸ ὁποῖο ὁ Pleket (SEG) ἀντιλαμβάνεται ὡς [ῥ]ω[σι]– καὶ τῆς ὑποθέσεως ὅτι ὁ στίχος αὐτὸς ἀνήκει σὲ μεταγενέστερη χρῆση τῆς στήλης.

Ἡ ἐπιγραφή παρουσιάζει ὀνοματολογικὸ ἐνδιαφέρον λόγῳ τῆς παρουσίας τριῶν χαρακτηριστικὰ μακεδονικῶν ὀνομάτων. Τὸ ἀνθρωπωνύμιο Βίλος, διαλεκτικὴ μορφή τοῦ Φίλος, ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορά στὴν Βέροια, ἀλλὰ μαρτυρεῖται σὲ ἄλλα σημεῖα τῆς Μακεδονίας (Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* ἀρ. 87 καὶ 179 βλ. ἐπίσης Masson, *OGS* 2, 469). Τὸ ἐπίσης διαλεκτικὸ ἀνθρωπωνύμιο Λάανδρος ἦταν ἤδη γνωστὸ στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 24, ἀνωτέρω), μαρτυρεῖται δὲ καὶ στὶς Αἰγέες, τὴν Λητὴ, τὴν Ἑλήμια (βλ. SEG 40 [1990] 526) καὶ τὴν Ἀμφίπολι (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 354-55). Τέλος, τὸ ἐπίσης διαλεκτικὸ γυναικεῖο ὄνομα Ματερῶ ἀπαντᾷ ἐπίσης στὴν Ἑδεσσα (βλ. Tataki, *Edessa* ἀρ. 203) καὶ σὲ διάφορα ἄλλα σημεῖα τῆς βορείου Ἑλλάδος (πρβλ. O. Masson, *BCH* 114 [1990] 508).

180. Γιὰ τὶς συνθῆκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 15, ἀνωτέρω. Σήμερα ἀγνοεῖται ἡ τύχη τῆς.

"Ἐπιτύμβια στήλη (ὑψ. 0,80 μ., πλ. 0,57 μ. καὶ πᾶχ. 0,17 μ.), φέρουσα παράστασιν, ἣς σφύζονται μόνον τὰ κατώτατα ἄκρα γυναικὸς καθημένης ἐπὶ ἔδρας ἀριστερὰ καὶ τεσσάρων ὀρθίως πρὸ τῆς καθημένης ἰσταμένων προσώπων ἐν σειρᾷ (ex voto). Ἐπὶ τοῦ κάτωθεν τῆς παραστάσεως πλαισίου ἡ ἐπιγραφή" (Κοτζίτσ). Κατὰ τὸν Walter ἡ στήλη ἦταν μαρμαρίνη.

Βιβλιογραφία: P. Amandry, *BCH* 64-65 (1940-41) 250, O. Walter, *AA* 57 (1942) 173-74, N. Κοτζίτς, *AE* (1953-54), τόμ. Γ', 170-71, ἀρ. 1. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 239.

2ος αἰ. π.Χ. (·)

Ἀρτεμισία ἡρώισσα.

Τὸ *BCH* κατανέμει τὶς δύο λέξεις τῆς ἐπιγραφῆς σὲ δύο στίχους.

181. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1932, σύμφωνα μὲ ἀναφορὰ τῆς χωροφυλακῆς, στὴν αὐλὴ τῆς "ρουμανικῆς ἐκκλησίας" (κατὰ πᾶσαν πιθανότητα Ἐξω Παναγιά) καὶ μεταφέρθηκε "στὴν αὐλὴ τοῦ Γυμνασίου (Α' Δημοτικὸν Σχολεῖον)", ὅπου τὸ 1936 μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack ἔκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη τῆς.

"Ἑλληνιστικὴ ἐπιτύμβια στήλη πλήρης καθ' ὅλες τὶς πλευρές. Ἀποκεκρουμένη ἄνω καὶ κατὰ τὴν κάτω δεξιὰ γωνία. Ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία ἡ ἐπιγραφή. Κατόπιν τὸ πεδίο τοῦ ἀναγλύφου, κάτω ἀπὸ τὸ ὁποῖο μία ἄλλη ἐπιγραφή. Λειασμένη πίσω πλευρά... Ἀνάγλυφο: ἀριστερὰ ὄρθια ἱματισφόρος γυναικεῖα μορφή κατ' ἐνώπιον μὲ τὴν κεφαλὴ στραμμένη πρὸς τὰ δεξιὰ, δεξιὸ χέρι στὸν ἀριστερὸ ὦμο, ἀριστερὸ χέρι στὴν ἀριστερὴ ὀσφῦ. Κατόπιν δένδρον μὲ περιελιγμένο φίδι. Κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον πετεινός. Στὰ δεξιὰ χλαυδοφόρος ἄνδρας στραμμένος κατὰ τὸ ἥμισυ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τείνει ἀκαθόριστο ἀντικείμενον στὸν πετεινόν" (Edson - Cormack). "Ὑψος 0,60' πλάτος (ἄνω) 0,355, πλάτος (κάτω) 0,335' πᾶχος 0,07. Ὑψος γραμμάτων: πρώτης ἐπιγραφῆς 0,01, δεύτης ἐπιγραφῆς 0,015.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 40 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-39] 96-97, ἀρ. 7, εἰκ. 30,7). Πρβλ. *BullEpigr* 1944, 126 καὶ 1972, 81, Tataki, *Beroea* ἀρ. 388 καὶ σελ. 502.

2ος αἰ. π.Χ.

Διογένης ν Βαρναίου ν ἥρωος Δάδα ἡ[ρ]ώισσα.

Στ. 2: Δάδα Π[---] Ζ[---] Cormack. Ἡ ἀνάγνωσή μας ἀπὸ τὸ ἔκτυπο. "Ἦδη οἱ Robert διερωτῶντο "n'a-t-on pas ensuite ἡρώισσα ?".

Τὰ ἀνθρωπωνύμια Βαρναῖος καὶ Δάδα εἶναι μᾶλλον σημετικά (πρβλ. *BullEpigr* 1944, 34 καὶ 1972, 81) παρὰ τὴν ἀντίθετη γνώμη τοῦ Cormack, ποὺ ἀκολουθεῖ ἄποψη τοῦ G. Cröner στοὺς SEG 2 (1924) 754 (στοὺς ὑπόμνημα) (πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 369-70, *BullEpigr* 1992, 311).

182. Μουσείο Βεροίας Λ 173. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1913 στοὺς Διοικητήριον τῆς Βέροιας ἀπὸ τὸν Ch. Avezou, ὁ ὁποῖος τὴν εἶδε πάλι στοὺς τέλους τοῦ ἴδιου ἔτους στοὺς Γυμνάσιο τῆς πόλεως, ὅπου καὶ μελετήθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως, ὅπου μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack τὸ 1936, καὶ μεταπολεμικῶς κατέληξε στοὺς μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο συγκείμενη ἀπὸ δύο τεμάχια μὲ ἀνάγλυφη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση σὲ βάθυσμα. Ἀριστερά, ἐμπρὸς ἀπὸ δένδρο, στὰ κλαδιά τοῦ ὁποῖου περιελίσσεται φίδι, καθιστὴ γυναῖκα κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ, ἀντικρυστὰ δούλη προσφέρει κίστη καὶ στὴν συνέχεια τρεῖς ὀρθιες μορφές κατ' ἐνώπιον, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ μεσαία γυναικεία. Στὸ βάθος διακρίνονται ἄλλες τρεῖς γυναικεῖες μορφές κατὰ δεξιὸν κρόταφον. Διαστάσεις: 0,82x0,565x0,11. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1-2: 0,013-0,015, στ. 3: 0,028. Διάστιχο: 0,004. Οἱ δύο πρῶτοι στίχοι τῆς ἐπιγραφῆς ἐπάνω καὶ ὁ τρίτος κάτω ἀπὸ τὴν ἀνάγλυφη παράσταση.

Βιβλιογραφία: Avezou, *Cahiers* 1913.4, ἀρ. 1, Ἀ. Ὁρλάνδου, *AD* 2 (1916) 154-55, ἀρ. 10, εἰκ. 9, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 16, D. Feissel - M. Sève, *BCH* 112 (1988) 450, ἀρ. 2 (*SEG* 38 [1988] 587 καὶ 583, *BullEpigr* 1989, 440 καὶ 358). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 491 καὶ σελ. 502.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 1ος αἰ. π.Χ.

Εὐρυδίκη Ἀντίγονος *Μελίτα*
Βι(λ)οίτου *Μένωνος*.

ἀνάγλυφο

ἥρωες

Στ. 2: *Βιδοίτου* Ὁρλάνδος, *BCH*, *Βιδοίτου* Avezou, *ΒΙΑΟΙΤΟΥ* ὁ λίθος, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς Ἀγνωνος Ὁρλάνδος (ἀλλὰ *Μένων* στὰ σχόλια), *Μένωνος* Avezou, Edson - Cormack, Feissel - Sève καὶ ὁ λίθος.

Εὐρυδίκη εἶναι δημοφιλὲς ὄνομα στὴν Μακεδονία ἤδη ἀπὸ τὸν 4ον αἰ. π.Χ., μὲ γνωστότερη τὴν μητέρα τοῦ Φιλίππου Β' (*Εὐρυδίκη Σίρρα*). Βιλοίτας εἶναι ἡ ἀναμενόμενη διαλεκτικὴ μορφή τοῦ ἀνθρωπωνυμίου Φιλοίτας (βλ. O. Masson, *BullEpigr* 1989, 358). Τὴν διαλεκτικὴ του κατάληξη, διατηρεῖ ἐπίσης τὸ γυναικεῖο ἀνθρωπωνύμιο Μελίτα, τὸ ὁποῖο ἀπαντᾷ ἄλλη μία φορὰ στὴν Βέροια (βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 875).

183. Μουσείο Βεροίας Λ 123. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἑλλιπὴς κάτω δεξιὰ καὶ φέρουσα μικρὲς ἀποκρούσεις, μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση, σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα, τριῶν μορφῶν: ἀπὸ ἀριστερὰ γυναῖκας καθιστῆς κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ στὴν συνέχεια δύο ὀρθίων ἀνδρῶν κατ' ἐνώπιον. Διαστάσεις: 1,135x0,46x0,085. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1-3: 0,01, στ. 4: 0,013. Διάστιχο: στ. 1-2, 2-3: 0,002, στ. 3-4: 0,003. Ἡ ἐπιγραφὴ ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 664 καὶ σελ. 503, *BullEpigr* 1990, 236.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 1ος αἰ. π.Χ.

Καλλίχη	Καλλίνου
Θεμίσων	Καλλί<ι>νου
Καλλίνας	Μολύκκου
Ἡρωες.	

Στ. 2: ΚΑΛΛΙΠΙΝΟΥ στον λίθο, προφανώς διττογραφία.

Οἱ νεκροὶ Καλλίχη καὶ Θεμίσων εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀδελφοί, τέκνα τοῦ Καλλίνας. Τὸ στέμμα μπορεῖ νὰ ἀποκατασταθεῖ ὡς ἑξῆς:

Μόλυκκος	
Καλλίνας	
Θεμίσων	Καλλίχη

Τὰ σπάνια διαλεκτικὰ ὀνόματα Καλλίνας καὶ Καλλίχη δὲν ἀπαντοῦν ἄλλοῦ στὴν Μακεδονία, ἀλλὰ μαρτυροῦνται στὴν Βοιωτία καὶ τὰ Μέγαρα (*IG VII 29*, στ. 10 καὶ 2973, πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 368). Γιὰ τὸ ἐπίσης σπάνιο, χαρακτηριστικὰ μακεδονικὸ καὶ θεσσαλικὸ, ἀνθρωπωνύμιο Μόλυκκος, βλ. Ο. Masson, *ZPE* 110 (1996) 95-99 καὶ *BullEpigr* 1996, 236.

184. Μουσεῖο Βεροίας Λ 105. Ἡ ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἀριστερὸ ἀπότμημα ἐπιστέψεως βάθρου ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ λαξεύματα σὲ σχῆμα πελμάτων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 0,22x1,46x0,67. Ὑψος γραμμάτων: 0,035. Ἡ ἐπιγραφή: ὁ πρῶτος στίχος στὸ προβαλλόμενον γεῖσο καὶ ὁ δεῦτερος στὸν κορμό.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 981.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 1ος αἰ. π.Χ.

Ἡρωες vac
Οὐ(α)δῆα Εὐλαί[ου].

Στ. 2: ΟΥΔΔΗΑ ὁ λίθος, Οὐ(α)δῆα Tataki' Εὐλά[νδρου] Tataki.

Τὸ γυναικεῖο ἀνθρωπωνύμιο Οὐαδῆα (Οὐαδέα), ποὺ ἀπαντᾷ σὲ διάφορες περιοχὲς τῆς Μακεδονίας: στὴν Πιερία (Οἰκονόμου, *Ἐπιγραφαί* 37, ἀρ. 59), τὴν Θεσσαλονίκη (Καλλιπολίτου - Λαζαρίδου, *Ἐπιγραφαί* 40, ἀρ. 13, στ. 8), τὴν Βισαλτία (*SEG* 30 [1980] 612) καὶ στὴν Μακεδονία γενικώτερα ἀπὸ τὸν 4ον αἰ. π.Χ., τὴν Ἑορδαία (Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* ἀρ. 94, πιθανῶς καὶ ἀρ. 89) καὶ στὴν ἴδια τὴν Βέροια ὑπὸ τὴν μορφή Βαδῆα (βλ. ἐπιγραφή ἀρ. 188, κατωτέρω), ἐθεωρεῖτο προελληνικῆς (φρυγικῆς - βρυγικῆς) προελεύσεως (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 357-58). Πρόσφατα οἱ Brixhe καὶ Παναγιώτου ἀνέπτυξαν σοβαρὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ ἑλληνικὸ ὄνομα Φαδεῖα - Ἀδε(ῖ)α, μὲ ἀπόπειρα ἀποδόσεως τοῦ ἀρχικοῦ φθόγγου (Cl. Brixhe - Anna Panayotou, *ZPE* 91 [1992] 129-35). Τὸ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὸ ἀνδρικὸ ἀνθρωπωνύμιο Εὐλαιοσ ἀπαντᾷ ἄλλες τρεῖς φορές στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 105, ἀνωτέρω). Στὸ ὄνομα αὐτό, ποὺ μαρτυρεῖται ἐπίσης καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τῆς Μακεδονίας (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 368 καὶ *BullEpigr* 1994, 405), ἔχει ἀφιερῶσει εἰδικὴ μελέτη ὁ L. Robert (*ΕΕΦΣΠΑ* 1962/63, 519-29 = *OMS* II 977-87).

185. Μουσείο Βεροίας Λ 246. "Αγνωστες συνθήκες εύρεσεως.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση νεκροδείπνου: ἀριστερά καθιστὴ γυναικεία μορφή κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ δεξιὰ ἀνακεκλιμένος ἄνδρας κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ ἀριστερά. Διαστάσεις: 0,205x0,273x0,08. Ὑψος γραμμάτων: 0,01-0,013. Διάστιχο: 0,001. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 572, *BullEpigr* 1990, 457.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. π.Χ.

[Ι]όλαος Νικά[---]
[Ο]δέτα Ἰόλλου ἥρ[ωες].

Στ. 1: Νικά[νορος] ἢ Νικά[νδρου]. Στ. 2: Ἴσως ὁ χαρακτήρ ἀντέγραψε ἐκ παραδρομῆς ΙΟΛΛΟΥ ἀντὶ ΙΟΛΑΟΥ ὅπως ὁποῦντε πρόκειται γιὰ τὸ ἴδιο ὄνομα ἢ ὑποκοριστικὸ του.

Τὸ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὸ ὄνομα Ἰόλαος ἢ Ἰόλλας, ποὺ μαρτυρεῖται ἤδη ἀπὸ τὸν 5ον αἰ. π.Χ. (Θουκ. 1.62.2), ἀπαντᾷ ἐπανειλημμένως καὶ στὴν Βέροια. Τὸ σπανιώτατο καὶ χωρὶς ἐτυμολογία ἀνθρωπωνύμιο Ὀδέτα διαβάζεται καὶ σὲ ἐπιγραφή ἀπὸ τὴν Ἀλωρο (*BullEpigr* 1990, 457).

186. Μουσείο Βεροίας Λ 185. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὴν συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὴς κάτω καὶ ἀποκεκρουμένη ἄνω. Μέσα σὲ παραλλήλογραμμο βάθυσμα φέρει ἀνάγλυφη παράσταση, ἀπὸ ἀριστερά: καθιστῆς γυναικείας μορφῆς κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐμπρὸς τῆς κατ' ἐνώπιον νεαρῆς γυναικείας μορφῆς καὶ δεξιὰ δούλης κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ ἀριστερά, ποὺ προτείνει πυξίδα. Ἀνάμεσα στίς δύο τελευταῖες μορφές δένδρο μὲ περιελιγμένο φίδι. Διαστάσεις: 0,53x0,45x0,13. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,02. Διάστιχο: 0,026-0,03. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 14 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 111, ἀρ. 17). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 946 καὶ σελ. 502.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. π.Χ.

[-----]
[Ν]ικάν[ο]ρος
ἡρώισσα.

187. Μουσείο Βεροίας Λ 157. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Wace τὸ 1911-1912 σὲ τουρκικὴ ἰδιωτικὴ κατοικία. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη, ὅπου μελετήθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack, καὶ τελικὰ στὸ μουσεῖο.

Ἀριστερὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἑξεργὴ ἀνάγλυφη γυναικεία προτομή σὲ παραλλήλογραμμο βάθυσμα. Τόρμος στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Κατὰ τὸν Woodward τὸ μνημεῖο εἶχε ἀρχικὰ ἄλλη μία προτομή, οἱ δὲ Edson καὶ Cormack σημειώνουν ὅτι ἓνα ἀπότμημα στὴν Νέα Μητρόπολη εἶναι ἴσως τὸ ἄλλο ἥμισυ τοῦ μνημείου. Διαστάσεις: 0,545x0,398(0,57 Edson καὶ Cormack)x0,16. Ὑψος γραμμάτων: 0,027-0,030. Διάστιχο: 0,002. Ἡ ἐπιγραφή στὸ ἄνω μέρος τοῦ πλαισίου.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 23, ἀρ. 6 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-12] 154, ἀρ. 18), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 11, Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 154-55, ἀρ. 74 (πὸν τὴν θεωρεῖ ἀδημοσίευτη). Πρβλ. I.I. Russu, *EphDac* 8 (1938) 199, Fanoula Papazoglou, *Actes VIIe* 164, Tataki, *Beroea* ἀρ. 824 καὶ σελ. 454.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Μέσα Ιου αἰ. μ.Χ.

*Λυκκήια [τοῦ δεῖνος]
ἡ[ρώισσα].*

Στ. 1: ΛΥΚΚΗΙΑ Wace καὶ Woodward, ὁ ὁποῖος τὸ μεταγράφει ὡς *Λυκκήια* [τὸν δεῖνα], ΛΥΚΚΗΙ Λαγογιάννη. Ἡ διάταξη ὁμῶς τοῦ κειμένου καὶ ἡ σύγκριση μὲ ἄλλα ἐπιτύμβια μνημεῖα τῆς ἴδιας ἐποχῆς συνηγοροῦν μᾶλλον ὑπὲρ τῆς παρουσίας πατρωνύμου μετὰ τὸ ὄνομα. Στ. 2: ἡ[ρώα (?).] Woodward.

Τὸ σπανιώτατο ἀνθρωπωνύμιο Λυκκήια ἀπαντᾷ μόνον στὴν Θεσσαλία (*IG IX 2*, 538, στ. 33). Ἔχει συσχετισθεῖ μὲ τὸ παιονικὸ ὄνομα Λύκκειος (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 401, μὲ βιβλιογραφία).

188. Μουσεῖο Βεροίας Λ 131. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 σὲ ἰδιωτικὴ οἰκία κοντὰ στοῦ Τζεκούρ Τεκὲ Τζαμί. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στοῦ μουσεῖο τῆς πόλεως.

Ἀνάγλυφη στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Ἡ κυρία παράσταση σὲ τετράγωνο πίνακα περιλαμβάνει τέσσερες μορφές: ἀριστερὰ καθιστὴ γυναῖκα, ἔμπρὸς τῆς ὄρθια νεαρὴ κόρη κατὰ κρόταφον, στὴν συνέχεια γυναῖκα καὶ ἄνδρας ὄρθιοι κατ' ἐνώπιον. Διαστάσεις: 0,568x0,445x0,095. Ὑψος γραμμάτων: 0,0115-0,033. Διάστιχο: 0,003-0,004. Ἡ ἐπιγραφή: οἱ δύο πρῶτοι στίχοι ἐπάνω καὶ ὁ τρίτος κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφο.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 265, ἀρ. 77 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 71), J.M.R. Cormack, *ArchP* 22-23 (1974) 210, ἀρ. 19, εἰκ. 12. Πρβλ. *BullEpigr* 1974, 331, Tataki, *Beroea* ἀρ. 309, Cl. Brixhe - Anna Panayotou, *ZPE* 91 (1992) 134.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. μ.Χ.

*Βαδῆα Ἀφροδεῖσις
Ἀφροδεισίου Λιμναίου.*

ἀνάγλυφο

Ἡρωες.

Στ. 1: ΒΑΔΗΑ Delacoulonche, Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος δὲν τὸ μεταγράφει, ΓΑΔΗΑ Cormack, Tataki, *Βαδῆα* Panayotou καὶ ὁ λίθος.

Ἡ Βαδῆα (γιὰ τὸ ὄνομα βλ. ἀρ. 184, ἀνωτέρω) εἶναι προφανῶς μητέρα τοῦ Ἀφροδεισίου καὶ σύζυγος τοῦ Λιμναίου, ὁ ὁποῖος φέρει ὄνομα ποῦ ἐπιχωριάζει στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 130 καὶ 142, ἀνωτέρω) καὶ στὴν Μακεδονία γενικώτερα ἀπὸ τὸν 4ον αἰ. π.Χ. (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 354).

189. Μουσείο Βεροίας Λ 729. Βρέθηκε στην περιοχή Βόσπορος και παραδόθηκε στο μουσείο το 1983 από τον κ. Τσιτηρίδη.

Στήλη από λευκό μάρμαρο, αποκεκρουμένη κάτω δεξιά, με αετωματική επίστεψη και έξεργη ανάγλυφη παράσταση σε παραλληλόγραμμο βάθυσμα από αριστερά: καθιστής γυναικείας μορφής κατά κρόταφον προς τα δεξιά, ὀρθίας δούλης ἀπέναντί της, πού της προσφέρει πυξίδα, και πίσω τους δένδρο με περιελιγμένο φίδι, κάτω από το κάθισμα μικρό πτηνό, στο δεξιό μέρος καθιστής ανδρικής μορφής προς τα αριστερά και ἀπέναντί του νεκρού ὀρθίου δούλου, πού τοῦ προσφέρει ἀδιάγνωστο ἀντικείμενο. Διαστάσεις: 1,39x0,85x0,15. Ὑψος γραμμάτων: 0,019-0,039. Ἡ ἐπιγραφή: ὁ πρῶτος στίχος κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη, ὁ δεύτερος μέσα στὸ βάθυσμα καὶ ὁ τρίτος κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. μ.Χ.

Φιλοτέρα Ἀ(λ)εξανδρου Κάσσανδρ[ος]
Παραμόνου

ἀνάγλυφο

ἦ ρ [ω ε ς].

Στ. 1: ΑΑΕΞΑΝΔΡΟΥ ὁ λίθος.

“Ολα τὰ ὀνόματα εἶναι χαρακτηριστικὰ μακεδονικὰ πού ἐπιχωριάζουν καὶ στὴν Βέροια.

190. Μουσείο Βεροίας Λ 282. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack “στὴν πάροδο Πλατάνου” μαζί με ἄλλες ἀρχαιότητες. Τὸ 1969 περισυνελέγη ἀπὸ τὴν οἰκία Ἀπ. Μπιζέτα στὴν πλατεῖα Ἀγίας Παρασκευῆς καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο με ἐγγεγραμμένη αετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση στὸν κορμό. Τὸ μνημεῖο εἶναι ἀποκεκρουμένο στὴν ἐπίστεψη καὶ ἔχει ὑποστῆ φθορὰ λόγῳ τῆς ἐκθέσεώς του σὲ ὑπαίθριο χῶρο στὴν κυρία ὄψη, πράγμα πού καθιστᾷ δυσχερῆ τὴν ἀκριβῆ ἀναγνώριση τῆς παραστάσεως. Ὁ Cormack διακρίνει “ἄλογο πρὸς τὰ δεξιά με περίτεχνη σέλλα, μακροὺς ἀναβατήρες καὶ ἀδιάγνωστο ἀντικείμενο (προφανῶς ὄχι ἱππέα) στὴν σέλλα”. Ὁ Τουράτσογλου ἀναγνωρίζει παράσταση “τεθνεῶτος ἱππέως ἀνακεκλιμένου πρὸς τὰ ὀπίσω”. Διαστάσεις: 1,15x0,55x0,56. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,015. Ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀνάγλυφη παράσταση.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 111 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 109, ἀρ. 9), Ἱ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, ἀρ. 3 καὶ πίν. 333γ, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 316. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1309.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 2ου αἰ. μ.Χ.

Φλάουιος
νν Ἀγάθων
ἦ ῥως. *

Τὸ ὄνομα Ἀγάθων ἐπιχωριάζει ἰδιαίτερα στὴν Μακεδονία (πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 381, σημ. 327 καὶ σελ. 415, σημ. 22).

191. Μουσείο Βεροίας, στην αυλή. *Αγνωστες συνθήκες εύρεσεως.

*Επιτύμβιος βωμός από λευκό μάρμαρο, αποκεκρουμένος κατά την αριστερή πλευρά της βάσεως και μεγάλο μέρος της επιστέψεως. *Ανάγλυφη παράσταση σε ἔξεργο κανόνα κόρης μεταξύ ἱματιοφόρου ἀνδρὸς με γενειάδα καὶ πεπλοφόρου γυναικὸς. Διαστάσεις: 0,96x0,68x0,38. *Υψος γραμμάτων: 0,017. *Ἡ ἐπιγραφή στην ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: *Αδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 335.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

ΛΟΣ[.] ἤρωσ

COG[.]IPIN > IC *Αδάμ-Βελένη.

192. Μουσείο Βεροίας Λ 894. *Ανακαλύφθηκε τὸ 1996 κατὰ τὴν διάρκεια ἐργασιῶν τοῦ δήμου στὴν περιοχή τοῦ ὑπὸ ἀνέγερσιν βυζαντινοῦ μουσείου.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἑλλιπὴς ἄνω καὶ ἀποκεκρουμένη κατὰ τὴν αριστερὴ πλευρὰ τῆς πρόσθιας ὀψews. *Ἐντὸς βαθύσματος ἀνάγλυφη παράσταση, ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ, καθιστῆς γυναικείας μορφῆς κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ, ποὺ δεξιῶνεται ὀρθιο ἱματιοφόρο ἀνδρα κατ' ἐνώπιον. Στὸ δεξιὸ ἄκρο ὀρθια γυναικεία μορφή κατ' ἐνώπιον. Διαστάσεις: 1,18x0,73x0,13. *Υψος γραμμάτων: 0,032. *Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: *Αδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος μ.Χ.

*Ἡρωσ.

193. Μουσείο Βεροίας Λ 170. *Αγνωστες συνθήκες εύρεσεως.

Κάτω ἀριστερὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο με ἀνάγλυφη παράσταση, ἀπὸ τὴν ὁποία σώζεται μόνο τὸ κάτω μέρος δύο ὀρθιῶν ἀνδρικῶν μορφῶν. Τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς διακρίνονται με μεγάλη δυσκολία. Διαστάσεις: 0,63x0,82x0,17. *Υψος γραμμάτων: 0,09.

Βιβλιογραφία: *Αδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. π.Χ. - 1ος αἰ. μ.Χ. (.)

*Ἡρω[ες].

194. Μουσείο Βεροίας Λ 151. *Ανακαλύφθηκε τὸ 1954 κατὰ τὴν διενέργεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς ἀπὸ τὸν Φ. Πέτσα στὸ οἰκόπεδο Γ. Πιτιβάνου, στὴν περιοχή τῆς *Ἐξω Παναγιᾶς, καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμός ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἑλλιπὴς κατὰ τὸ ἀριστερὸ μέρος με ἀνάγλυφο πλοχμὸ στὸ μέσο τῶν πλευρῶν καὶ οὐρὰ δράκοντος κάτω ἀπὸ τὸν πλοχμὸ στὴν κυρία ὄψη. Διαστάσεις: 0,46x0,19x0,47. *Υψος γραμμάτων: 0,018-0,029. Διάστιχο: 0,01-0,0115. *Ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὸν πλοχμὸ.

Βιβλιογραφία: BCH 79 (1955) 274, ἀρ. 4. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 364 καὶ σελ. 504.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 1ος αἰ. π.Χ.

[δεῖνα Δα(:)]μοκλέους
[ῥως, χ]αῖρε.vac

Στ. 1: [--- Δα]μοκλέους BCH, ἢ Tataki θεωρεῖ πιθανές καὶ τὶς συμπληρώσεις [Πολε]μοκλέους, [Ερ]μοκλέους, [Τι]μοκλέους. Στ. 2: Ἡ διάταξη τῆς λέξεως χαῖρε σὲ σχέση μετ' τὸ πατρώνυμο τοῦ πρώτου στίχου ὁδηγεῖ στοὺς συμπεράσματα ὅτι προηγεῖτο ἄλλη λέξη, πιθανώτατα ῥως.

195. Μουσεῖο Βερόιας Λ 121. Ἐπισημάνθηκε καὶ μελετήθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Cormack καὶ Edson στὴν Μητρόπολη, ὅπου εἶχε μεταφερθεῖ ἀπὸ τὸ "Φρούριο (Κάστρο)", προφανῶς τὸν "Πύργο τῆς Βιργινίας". Ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε ἀργότερα στοὺς μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλειπὴς κάτω καὶ ἀριστερά, με ἀετωματικὴ ἐπίστειψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα: ἀπὸ ἀριστερὰ καθιστὴ γυναικεία μορφή κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐμπρὸς τῆς κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ ἀριστερὰ ὄρθια δούλη μετ' πυξίδα, δίπλα τῆς ὄρθιος ἔφηβος κατ' ἐνώπιον, δίπλα τοῦ ὄρθια ἀνδρική μορφή κατ' ἐνώπιον, στὴν συνέχεια ἄλλη ὄρθια ἔφηβική μορφή κατ' ἐνώπιον προσβλέπει σὲ καθιστὴ γυναικεία μορφή κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ ἀριστερά. Στὸ βάθος ὁθόνη ἀποκρύπτει τὸ κάτω μέρος δύο δένδρων, στοὺς ἀριστερὸ ἀπὸ τὰ ὅποια περιελίσσεται φίδι. Διαστάσεις: 1,035x0,69x0,095. Ὑψος γραμμάτων: 0,014-0,02. Διάστιχο: 0,005-0,009. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 31 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-1939] 95-96, ἀρ. 6, εἰκ. 30,6). Πρβλ. *BullEpigr* 1944, 126, Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 39-40, σημ. 1 (γὰρ τὸν εἰκονογραφικὸ τύπο), Tataki, *Beroea* ἀρ. 788 καὶ σελ. 504.

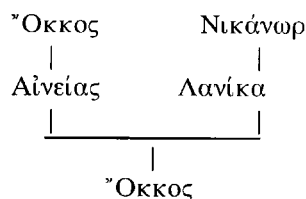
Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. π.Χ.

[Λ]ανείκα Αἰνείας Ὀκκος
[Νι]κάνωρος Ὀκκου Αἰνείου
[X] α ί ρ ε τ ε.

Στ. 1: Ἀνείκα Cormack, [Λ]ανείκα προτείνει ὁ Edson σὲ σημείωμά του πρὸς τὸν Cormack, [Λ]ανείκα Tataki. Ἡ στοίχιση τῶν λέξεων μαρτυρεῖ ὅτι λείπουν δύο γράμματα στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου. Τὸ μόνο ὅμως γνωστὸ ὄνομα τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ συμπληρωθεῖ εἶναι τὸ Λανείκα.

Ἡ Λανίκα ἦταν γυναίκα τοῦ Αἰνεία καὶ μητέρα τοῦ Ὀκκου. Τὸ γενεαλογικὸ στέμμα ἀποκαθίσταται ὡς ἑξῆς:

Ἡ Λανίκα φέρει τὸ χαρακτηριστικὸ μακεδονικὸ ὄνομα τῆς μητέρας τοῦ Κλείτου καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (Berve, *Alexanderreich* ἀρ. 462). Τὸ ὄνομα Νικάνωρ εἶναι ἀπὸ τὰ δημοφιλέστερα στὴν Βέροια καὶ τὴν Μακεδονία γενικώτερα (Tataki, *Beroea* σελ. 413-14). Τὸ ἥρωικὸ ἀνθρωπωνύμιο Αἰνείας εἶναι σπάνιο, ἀλλὰ ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τῆς Μακεδονίας (πρβλ. Hatzopoulos, *Institutions* II ἀρ. 77). Ὀκκος, ἀντίθετα εἶναι ἄπαξ λεγόμενον ὅχι μόνον στὴν Βέροια ἀλλὰ καὶ στοὺς καθαρὸ ἐλληνικὸ ὀνοματολόγιο γενικώτερα. Ἡ Tataki τὸ θεωρεῖ προελληνικὸ (Tataki, *Beroea* σελ. 369-70). Τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ στὴν Σέλγη

τῆς Πισιδίας (*I. Selge* 28), ὅπου θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς ἐκδότες ὡς γαλατικό, καθὼς ἀπαντᾷ καὶ στὸ Νωρικό (*CIL* III 4987), σχετικὰ δὲ εἶναι γνωστὸ ὅτι οἱ Μακεδόνες βασιλεῖς εἶχαν ἐγκαταστήσει Γαλάτες ἐποίκους στὴν Βοττία (Λίβιος, 45.30.6-7). Ἐν τούτοις, δὲν ἀποκλείεται τὸ ὄνομα νὰ εἶναι ἑλληνικό, ἐὰν ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ἡ γλῶσσα τοῦ Ἑσυχίου "ὄκκον' ὀφθαλμόν", καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι πιθανῶς στὴν μακεδονικὴ ὁ ἰνδοευρωπαϊκὸς φθόγγος /kʷ/ ἀποδίδεται ὡς /κ/ (/κκ/ μὲ ἐκφραστικὸ ἀναδιπλασιασμό), ὅπως τὸ /kw/ ἀποδίδεται ὡς /κκ/, π.χ. στὸ ὄνομα Ἰκκότας (= Ἰπλότας) πρβλ. Hatzopoulos - Loukopoulos, *Recherches* II, 264-65.

196. Μουσεῖο Βεροίας Λ 180. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν φύλακα ἀρχαιοτήτων Βεροίας Π. Ξυλαπετόδη τὸ 1956 στὸ προαύλιο τῆς οἰκίας τοῦ Εὐ. Γαλανόπουλου στὴν περιφερειακὴ ὁδὸ προερχόταν ἀπὸ κτῆμα τοῦ ἰδιοκτήτη στὸν συνοικισμό Παπάγου. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, ἐλλιπὴς κάτω. Διαστάσεις: 0,47x0,36x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,019. Διάστιχο: 0,023. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 11.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. π.Χ.

Ἀγαθοκλεῖ Φιλίππου
ἧ ρ ω ι.

197. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας. Ἐντοπίσθηκε τὸ 1932 ἀπὸ τὸν Robert ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Βαλτισινῆς. Ἐκεῖ μελετήθηκε καὶ τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,59x0,458x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,008. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Robert, *Froehner* 96-97, Edson-Cormack, *Notebook* ἀρ. 56 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-1939] 95, ἀρ. 3). Πρβλ. *BullEpigr* 1938, 206, *BullEpigr* 1944, 126, Tataki, *Beroea* ἀρ. 23 καὶ σελ. 354 καὶ 503.

Ἔκτυπο.

2ος αἰ. π.Χ.

Ἀδαίωι Φιλίππου
Φιλίνναι Ἀδύμου
Ἀδύμωι Ἀδαίου
4 ἧρωσι.

Στ. 2: *Φιλιννῇ* Robert, προφανῶς μὴ ἀναγνωρίζοντας τὸ ὄνομα τῆς Φίλιννας στὴν δοτικὴ (Φιλίνναι = Φιλίννη).

Τὸ στέμμα τῆς οἰκογένειας ἔχει ὡς ἑξῆς:

Φίλιππος	Ἀδύμος
Ἀδαῖος	Φίλιννα
Ἀδύμος	

Τὰ ὀνόματα εἶναι χαρακτηριστικὰ μακεδονικά, πλὴν τῆς Φίλιννας, τὸ ὁποῖο, μεταξὺ ἄλλων, ἔφερε ἡ Λαρισαία δευτέρα γυναῖκα τοῦ Φιλίππου Β'.

198. Μουσεῖο Βεροίας Λ 181. Βρέθηκε τὸ 1962 στὸ οἰκόπεδο 'Ι. Ἐλευθεριάδου, στὴν περιοχὴ "Κάτω Πράσινο Κήπος" καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο συγκείμενη ἀπὸ δύο συγκολλημένα τεμάχια, ἐλαφρῶς ἀποκεκρουμένη ἄνω δεξιὰ. Φέρει ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,72x0,32x0,05. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,016, στ. 2: 0,02. Διάστιχο: 0,03. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 27.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. π.Χ.

Ἀδίστα Εὐλάνδρου
ἡρώισση.

Τόσο τὸ ὄνομα τῆς νεκρῆς, μὲ τὰ διαλεκτικὰ χαρακτηριστικά του (Ἀδίστα = Ἡδίστη), ὅσο καὶ τὸ πατρώνυμό της εἶναι χαρακτηριστικὰ μακεδονικά. Γιὰ τὸ πρῶτο βλ. Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* ἀρ. 47, *BullEpigr* 1990, 474 καὶ τὴν συζήτηση τῶν Cl. Brixe - Anna Panayotou, *ZPE* 91 (1992) 129-35, γιὰ τὸ δεύτερο, πού ἐμφανίζεται ἤδη τὸν 5ον αἰ. π.Χ. (*IG* I³ 89, στ. 63), βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 355 καὶ *BullEpigr* 1994, 405.

199. Μουσεῖο Βεροίας Λ 188. Ἀγνωστες συνθῆκες εὐρέσεως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα, ἀπὸ ἀριστερὰ καθιστῆς γυναικείας μορφῆς κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ πού δεξιῶνεται ὀρθία ἀνδρική κατ' ἐνώπιον, δίπλα στὴν ὁποία στέκει κατ' ἐνώπιον παιδική μορφή. Διαστάσεις: 0,875x0,39x0,105. Ὑψος γραμμάτων: 0,012. Διάστιχο: 0,005. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 839.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. π.Χ.

Λυσιμάχῳ Σωσιπάτρ[ου]
ἡρώσι.

Ὁ πληθυντικὸς ἡρώσι πρέπει νὰ ὀφείλεται σὲ λάθος. Ἡ ἀνάγλυφη παράσταση δὲν εὐνοεῖ τὴν ὑπόθεση ὅτι τὰ δύο ἀνθρωπωνύμια εἶχαν παραταχθεῖ ἀσύνδετα κατὰ δοτικὴν. Τὸ ὄνομα Λυσίμαχος ἀπαντᾷ ἄλλες ὀκτὼ φορὲς στὴν Βέροια (βλ. ἐπίσης Helly, *Gonnoi* II ἀρ. 117, στ. 9-10) καὶ εἶναι διαδεδομένο στὴν Μακεδονία (Tataki, *Beroea* σελ. 365). Τὸ ὄνομα Σωσιπάτρος ἐμφανίζεται ἐδῶ γιὰ μοναδική φορὰ στὴν Βέροια, εἶναι ὅμως γνωστὸ ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη (Tataki, *Beroea* σελ. 366), μαρτυρεῖται δὲ καὶ στὴν Βέροια μὲ τὸν τύπο Σώπατρος (βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1212).

200. Μουσεῖο Βεροίας Λ 300. Ἀγνωστες συνθῆκες εὐρέσεως.

Βάθρο ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο συγκείμενο ἀπὸ δύο συναρμόζοντα τεμάχια. Διαστάσεις: 0,47x0,87x0,83. Ὑψος γραμμάτων: 0,035-0,04. Διάστιχο: 0,02.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1292.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. π.Χ.

*Φιλοξένα Σ[ω]σιγένους
ἡρώισση.*

Στ. 1: Σ[ω]σιγένους Tataki.

Τὸ γυναικεῖο ὄνομα στὴν διαλεκτικὴ του μορφὴ Φιλοξένα ἀπαντᾷ ἐπίσης στὴν Ἑορδαία (βλ. Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* ἀρ. 123) καὶ στὴν Πέλλα (*SEG* 42 [1992] 619) πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 357 καὶ *BullEpigr* 1992, 307).

201. Μουσεῖο Βεροίας, στὴν ἀποθήκη. Ἐγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,37x0,24x0,05. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,002.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. π.Χ.

*Μαχάταν
Ἀντιγόνου
ἡρώι.*

Ἀξιοπρόσεκτος εἶναι ὁ συμφυρμὸς τοῦ τύπου μὲ τὴν αἰτιατικὴ καὶ τοῦ τύπου μὲ τὴν δοτικὴ. Τὸ ὄνομα Μαχάτας ἀπαντᾷ ἄλλες πέντε φορές στὴν Βέροια.

202. Μουσεῖο Βεροίας Λ 795. Γιά τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 155, ἀνωτέρω.

Ἀποσπασματικὴ σαρκοφάγος ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀρθογώνιο κάλυμμα. Διαστάσεις: 0,52 (χωρὶς τὸ κάλυμμα), 0,12 (τὸ κάλυμμα), 0,64 (σύνολο) x1,88x0,53. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή σὲ μία ἀπὸ τὶς πλάγιες πλευρές.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Μαρίας Ἀποστόλου, *ΑΔ* 45 (1990) *Χρονικά* 372, ἀρ. 4.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμισυ 2ου αἰ. π.Χ.

*Ἀρπάλωι Πύθ[ωνος]
ἡ ρ ω [ι].*

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προσδιορισθεῖ—ἂν καὶ εἶναι πιθανόν—ἐὰν ὁ νεκρὸς ἀνήκει στὴν ἐπιφανῆ οἰκογένεια τῶν Ἀρπάλων τῆς Βέροιας (βλ. ἀρ. 3, ἀνωτέρω). Καὶ τὸ ἀνθρωπινὸ Πύθων φέρεται ἀπὸ Βεροιαίους ποὺ διακρίθηκαν κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους (βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1112, 1114).

203. Μουσεῖο Βεροίας Λ 561. Γιά τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 146, ἀνωτέρω.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένη ἀριστερὰ καὶ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία. Διαστάσεις: 0,99x0,38x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,0125-0,0155. Διάστιχο: 0,004-0,009. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Ί. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 29 (1973-74) *Χρονικά* 719, ἀρ. (β)1 καὶ πίν. 518α (*SEG* 30 [1980] 562, *BullEpigr* 1982, 208, O. Masson, *ZPE* 55 [1984] 134-36 [με σχόλια γιὰ τὰ ὀνόματα], *SEG* 34 [1984] 615). Πρβλ. Λ. Δεριζιώτη, *ΑΑΑ* 7 (1974) 174-83 (γιὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ χώρου), Tataki, *Beroea* ἀρ. 401 καὶ σελ. 503.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμισυ 2ου αἰ. π.Χ.

Διονυσίωι Λαομάγαι
[Π]ανταύχου Περίτου
ἥρωι.

Στ. 1: [Δ]ιονυσίωι Τουράτσογλου καὶ *SEG*.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν τὰ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὰ ὀνόματα Πάνταυχος, Περίτας καὶ Λαομάγα. Τὸ πρῶτο ἀπαντᾷ ἐπανειλημμένως στὴν Βέροια (βλ. εὐρετήριο καὶ μαρτ. ἀρ. 6), καὶ γενικώτερα στὴν Μακεδονία, στὴν Θεσσαλονίκη (*IG* X 2,1, 2), τὴν Ἑδεσσα (J.M.R. Cormack, *ArchP* 22 [1973] 207, ἀρ. 10) καὶ τὴν Στύβερρα τῆς Δερριόπου (*SEG* 38 [1988] 679, στ. 55, πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 347-48). Τὸ δεύτερο φέρουν ἀκόμη τρεῖς Βεροιαῖοι (μαρτ. ιγ', στ. 18, ἀνωτέρω) καὶ μαρτυρεῖται ἐπίσης στὴν Θεσσαλονίκη (*IG* X 2,1, 69, στ. 30) καὶ τρεῖς φορές στὴν Λητὴ (*SEG* 1 [1923] 276, στ. 19, X. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 [1941-1952] 619, ἀρ. 420, στ. 1, 12, Tataki, *Beroea* σελ. 356). Τέλος, γιὰ τὸ ὄνομα αὐτό, ποὺ ἔφερε ὁ σκύλος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (Πλουτ., Ἀλεξ. 61.3, Θεόπ., *FGH* 115, ἀπ. 340), βλ. ἐπίσης *BullEpigr* 1995, 422. Στὸ γυναικεῖο ἀνθρωπωνύμο Λαομάγα, ποὺ ἀπαντᾷ μόνον ἐδῶ καὶ στὴν Πύδνα ὑπὸ τὴν μορφή Λαμάγα (ἀδημοσίευτο ἐπιτύμβιο μνημεῖο) ἀφῆρσε ἀρθρο ὁ O. Masson, *ZPE* 55 (1984) 133-36. Γιὰ τὸν σχηματισμὸ του, βλ. ἐπίσης *BullEpigr* 1991, 385.

204. Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Κωνσταντινουπόλεως 723. Εὐρέθηκε στὴν Βέροια καὶ εἰσήχθη στὸ Αρχαιολογικὸ Μουσεῖο Κωνσταντινουπόλεως στίς 15/8/1895.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο με ἐλεύθερη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση σὲ ναόσχημο πλαίσιο καθιστῶν μορφῶν, ἀνδρὸς (ἀριστερά) καὶ γυναικὸς (δεξιά), ἑκατέρωθεν βωμοῦ καὶ δένδρου με περιελιγμένο φίδι. Σὲ δεῦτερο ἐπίπεδο παῖς καὶ θεραπαινὶς ἐστραμμένοι ἀντίστοιχα πρὸς τοὺς κυρίους τοῦ ἰδίου φύλου. Ἡ στήλη ἔχει ὑποστῆ φθορὲς στὴν ἐπίστεψη, τὴν δεξιὰ πλευρὰ καὶ τὴν ἀνάγλυφη ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,055x0,51. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Ἡ ἐπιγραφὴ κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Mendel, *Catalogue* 153-54, ἀρ. 939 (723). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 635 καὶ σελ. 504.

2ος - 1ος αἰ. π.Χ.

Ἰππόστρατε Ἀμμία
Ἀλεξάνδρου Ἀθηνοῦς
Χαίρε-

4

τ ε.

Στ. 1: Ὁ Mendel ἐκ παραδρομῆς μεταγράφει Ἰππόστρα|τε.

Ἰππόστρατος εἶναι ὄνομα ποὺ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀντιγόνου Δώσωνος φέρει γόνος ἐπιφανοῦς οἰκογενείας τῆς Βέροιας (βλ. ἀρ. 1 καὶ 4, ἀνωτέρω). Τὸ ὄνομα Ἀθηνῶ εἶναι γνωστὸ καὶ ἀπὸ ἄλλην ἐπιγραφὴ τῆς πόλεως (βλ. ἀρ. 209, κατωτέρω).

205. Μουσείο Βεροίας Λ 221. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἑλλιπὴς ἄνω καὶ κάτω καὶ ἀποκεκρουμένη κατὰ τὴν ἀριστερὴ πλευρά. Στὸν κορμὸ ἀνάγλυφη παράσταση μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα: ἀριστερὰ ὄρθια ἀνδρική μορφή κατὰ τρία τέταρτα πρὸς τὰ δεξιὰ δεξιῶνεται ἄλλην ἀνδρική κατὰ τρία τέταρτα πρὸς τὰ ἀριστερά, ποὺ συνοδεύεται ἀπὸ δύο παιδικὲς μορφές, ἢ μία ἔμπρὸς του καὶ ἡ ἄλλη πίσω του, ἐπίσης κατὰ τρία τέταρτα, πρὸς τὰ ἀριστερά. Πίσω ἀπὸ τὴν δεξιὰ παιδική μορφή κορμὸς δένδρου μὲ περιελιγμένο φίδι. Διαστάσεις: 0,47x0,39x0,12. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,008. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 4 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-1939] 94, ἀρ. 1, εἰκ. 30,1, *BullEpigr* 1944, 126). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 344 καὶ σελ. 503.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχὲς 1ου αἰ. π.Χ.

*Γαυάν[η] Γαυάνου
Παλαμάνδρῳ Γαυάνου
ἥρῳσιν.*

Γαυάνης ἦταν τὸ ὄνομα ἑνὸς ἀπὸ τοὺς δύο ἀδελφοὺς τοῦ Περδίκκα, τοῦ μυθικοῦ ἱδρυτῆ τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου (Ἡροδ. 8.137). Τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ ἐπίσης στὴν Θεσσαλία (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 357). Ἡ Φανούλα Παπάζογλου, *Balkanica* 8 (1977) 77-78, σημ. 48, τὸ θεωρεῖ προελληνικό. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ εἶναι ἑλληνικὸ καὶ νὰ παράγεται ἀπὸ τὴν ρίζα τοῦ *γηθέω* (<γαF-εθ-έω). Σπανιώτατο εἶναι ἐπίσης καὶ τὸ ἀνθρωπωνύμιο Παλάμανδρος, ποὺ ἔφερε ἕνας στρατηγὸς τοῦ Εὐμένους, προφανῶς μακεδονικῆς καταγωγῆς (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 356).

206. Μουσείο Βεροίας Λ 293. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack χρησιμοποιούμενη ὡς ἄνω ἐπιφάνεια τῆς Ἀγίας Τραπεζῆς τοῦ ναοῦ Παναγίας Χαβιαρά. Τὸ 1969 μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Καλυπτῆρια πλάκα βάθρου (;) ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀναθύρωση, ἄνω ἐπιφάνεια καὶ ἄργρὸ κυμάτιο κάτω ἀπὸ τὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς. Διαστάσεις: 0,15x0,715x0,755. Ὑψος γραμμάτων: 0,026-0,0355. Διάστιχο: 0,005-0,006.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 68 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-1939] 97-98, ἀρ. 11), J. Touratsoglou, *Pulprudeva* 2 (1976) 131 καὶ 136, ἀρ. 2b, 140, εἰκ. 2b. Πρβλ. τοῦ ιδίου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, ἀρ. 6 καὶ πίν. 337α, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1067.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.

*Ποπλίῳ • Πετρωνίῳ Βάσσῳι
ἥρῳι*

Ποπλίῳ Πετρωνίῳ Βάσσῳι οἱ ἄλλοι ἐκδότες, ΠΟΠΛΙΩΙ ΠΕΤΡΩΝΙΩΙ ΒΑΣΣΩΙ Edson - Cormack καὶ ὁ λίθος.

Τὸ ὄνομα γένους Πετρώνιος ἦταν πολὺ διαδεδομένο στὴν Βέροια. Τὸ παρωνύμιο (cognomen) Βάσσος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν εἶναι λατινικῆς προελεύσεως, ἀλλὰ ἀνάγεται στὸ προελληνικὸ ὀνοματολόγιο τῆς Μακεδονίας (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 403). Στὴν ἴδια οἰκογένεια ἀνήκουν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ οἱ ἀναγραφόμενοι στὸ ἐπιτύμβιο μνημεῖο ἀρ. 298, κατωτέρω.

207. Μουσείο Βεροίας Λ 93. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 στὴν γωνία τῶν ὁδῶν Ἀκαταμαχήτου καὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅπου ἐχρησίμευε ὡς ἀναβαθμὸς, ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack, οἱ ὅποιοι προφανῶς δὲν εἶδαν ὁλόκληρη τὴν στήλη, διότι δὲν μνημονεύουν τὴν ἀνάγλυφη παράσταση καὶ ἀναφέρουν κατὰ πολὺ μικρότερες διαστάσεις (0,215x0,315x0,24).

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη ἀριστερά, δεξιὰ καὶ ἄνω πού διασώζει μέρος δύο ἀνάγλυφων ἀκέφαλων προτομῶν. Διαστάσεις: 0,535x0,33x0,28. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,029. Διάστιχο: 0,009-0,010. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 108 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 109, ἀρ. 8), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 310, ὡς ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 769.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Κρατεύα[ν]
τὸν ἴδιον [ύδν]
ἥρωα. ♣

Στ. 1: Ὁ Cormack ὑποθέτει τὴν ὑπαρξὴ ἑνὸς πρώτου χαμένου στίχου καὶ συμπληρώνει --[Δημο- (?)]κράτει[α], τέτοιος στίχος ὅμως δὲν ὑπάρχει στὸν λίθο, πού εἶναι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀκέραιος Κράτει[α] Tataki, [---] Κρατε[---] Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 1-2: [τ]ὸν ἴδιον [ἄνδρα] Cormack, [---]ων ἰδίου [---] Ἀδάμ-Βελένη, ἔχνη ὅμως τοῦ ταῦ σώζονται στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου. Ἐξ ἄλλου ἢ συμμετρία τοῦ κειμένου ἀπαιτεῖ λέξη συντομώτερη ἀπὸ ἄνδρα.

Τὸ χαρακτηριστικὸ μακεδονικὸ ὄνομα Κρατεύας ἀπαντᾷ ἄλλη μία φορὰ στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 163, ἀνωτέρω).

208. Μουσείο Βεροίας Λ 472. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὸν ναὸ τῆς Παναγίας Κυριώτισσας (τῆς "Μικρῆς") ὅπου χρησίμευε ὡς ἀναβαθμὸς στὰ ἀριστερὰ τῆς δεξιᾶς εἰσόδου τοῦ ἱεροῦ. Τὸ 1971 ἀποκολλήθηκε καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως.

Κάτω δεξιὸ τμῆμα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀφαίρεση μέρους τῆς ἀριστερῆς πλευρᾶς καὶ τὴν χάραξη ψευδοπεσσῶν στὰ δύο πλάγια ἄκρα, ἡ στήλη χρησιμοποιοῦντο σὲ δεύτερη φάση ὡς χώρισμα παραθύρου κόγχης ναοῦ (πρβλ. ἀρ. 489, κατωτέρω). Οἱ τὸρμοι ὀφείλονται στὴν ἐπόμενη χρῆση τῆς στήλης ὡς ἀναβαθμοῦ. Διαστάσεις: 0,95x0,48x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,03. Διάστιχο: 0,035.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 75 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 110, ἀρ. 13), Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΑΑ* 4 (1971) 208-209. Πρβλ. Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 26 (1971) *Χρονικά* 406, *BullEpigr* 1972, 259, Tataki, *Beroea* ἀρ. 14.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Ἀγάθων
τῷ εἰδίῳ θρεπτῷ
[Χ]αρ[ί]νῳ μνίας χάριν. ♣

Στ. 2: [τ]ῷ Cormack, τῷ Τουράτσογλου. Στ. 3: [---]νῳ Cormack, [Χ]αρ[ί]νῳ Τουράτσογλου' χ[ά]ριν Cormack, χ[ά]ριν Τουράτσογλου.

Γιὰ τὸ ὄνομα Ἀγάθων, πού ἐπιχωριάζει ἰδιαίτερα στὴν Μακεδονία, βλ. ἀρ. 190, ἀνωτέρω. Ἀντιθέτως τὸ ὄνομα Χαρίνος ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Βέροια καὶ

στήν Μακεδονία γενικότερα. *Θρεπτός* είναι τὸ παιδί ποὺ γιὰ ποικίλους λόγους δὲν ἀνατράφηκε ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλην οἰκογένεια (βλ. A. Cameron, *Studies Buckler* 27-62 καὶ Teresa-Giulia Nani, *Epigraphica* 5-6 [1943-44] 45-84).

209. Μουσείο Βεροίας Λ 142. "Αγνωστες συνθηκὲς εὐρέσεως.

"Ανω ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη, στὸ τύμπανο τῆς ὁποίας ἀνάγλυφος "Θρᾶξ" ἱππεὺς πρὸς τὰ δεξιὰ, ὅπου δένδρο μὲ περιελιγμένο φίδι. Στὸν κορμὸ ἀνάγλυφη παράσταση· σώζονται μόνον τὰ κεφάλια, ἓνα ἀνδρικό καὶ ἓνα γυναικεῖο. Διαστάσεις: 0,58x0,295x0,11. "Υψος γραμμάτων: 0,018. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸ ἀέτωμα.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 38.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

[---]ιος Ἀθηνῶ τῇ συμβίῳ μνείας χάριν.

Τὸ γυναικεῖο ὄνομα Ἀθηνῶ ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἄλλο ἐπιτύμβιο μνημεῖο τῆς Βέροιας (βλ. ἀρ. 204, ἀνωτέρω).

210. Μουσείο Βεροίας Λ 501. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1971 κατὰ τὴν ἀσφαλτόστρωση τῆς ὁδοῦ Ἀνθέων, ἐντοιχισμένη στὸ ρωμαϊκὸ τεῖχος κοντὰ στὴν βόρεια πύλη τῆς Βέροιας. Ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη, στὰ ἀκρωτήρια τῆς ὁποίας εἰκονίζονται ἀνάγλυφες παλάμες. Διαστάσεις: 1,59x0,73x0,59. "Υψος γραμμάτων: 0,050-0,055. Διάστιχο: 0,035.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 27 (1972) *Χρονικά* 513, πίν. 447δ (*SEG* 27 [1977] 273), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 260. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 258.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχὲς 3ου αἰ. μ.Χ.

4 *Αὐρηλία Ἀμ-
μία Πετρωνι-
ανῶ Ἀγαθη-
μέρῳ τῷ τέκνῳ
ἐκ τῶν ἐ[α]ντῆς
μνή[μ]ης χάρι[ι]ν.*

Στ. 3-4: Ἀγα[θ]ῆ|μέρῳ Ρωμοπούλου, *SEG*, Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 5: [ἐκείνου] Ρωμοπούλου, *SEG* (ὅπου ὁ Mihailon προτείνει ἐκ τῶν [ιδίων]), Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 6: μνή[μ]ης χάριν] Ρωμοπούλου, *SEG*, Ἀδάμ-Βελένη.

Ἀμμία εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ κοινότερα, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προελληνικά, ὀνόματα τῆς Βέροιας (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 357-58). Τὸ ὄνομα γένους Πετρωνιανὸς εἶναι παράγωγος τοῦ ἐπίσης κοινότατου στήν Βέροια Πετρώνιος. Ἀγαθήμερος ἀνήκει στὴν μεγάλη κατηγορία "εὐοιώνων" ὀνομάτων ποὺ διαδίδονται σ' ὅλην τὴν ἐλληνικὴ οἰκουμένη κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 386). Ἴσως δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι στὴν θηλυκὴ του μορφή, Ἀγαθημερίς, φέρεται ἀπὸ δύο δοῦλες (βλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 8, 9). Γιὰ τὸν συμβολισμό τῶν παλαμῶν, ἐνδειξὴ πρόωρου θανάτου, βλ. π.χ. *BullEpigr* 1958, 16.

211. Μουσείο Βεροίας Λ 503. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1971 στὸν ἴδιο τόπο καὶ ὑπὸ τις ἴδιες συνθῆκες ὅπως καὶ ἡ ἐπιγραφή ἀρ. **210**, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη διακοσμημένη μὲ ἀνάγλυφες παραστάσεις "Θρακὸς" ἱππέως στὸ τύμπανο καὶ παλαμῶν στὰ ἀκρωτήρια. Διαστάσεις: 1,64x0,72x0,61. Ὑψος γραμμάτων: 0,055. Διάστιχο: 0,03. Ἡ ἐπιγραφή στήν κυρία ὄψη τοῦ βωμοῦ.

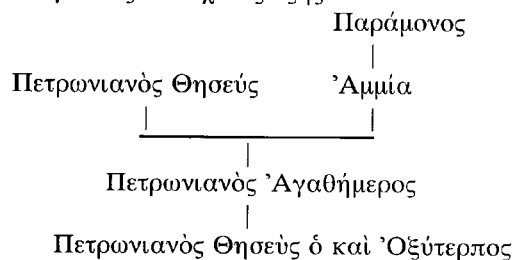
Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 27 (1972) *Χρονικά* 513, πίν. 449γ (*SEG* 27 [1977] 270), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 281. Πρβλ. G. Touchais, *BCH* 101 (1977) 601, εἰκ. 208, Tataki, *Beroea* ἀρ. 154 καὶ σελ. 508.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 2ου - ἀρχὲς 3ου αἰ. μ.Χ.

Ἀμμία Πα-
ραμόνου
Πετρωνι-
4 ανῶ Θησεῖ
 τῷ ἐαυτῆς
 ἀνδρὶ μνεί-
 ας χάριν.

Εἶναι πιθανὸν ὅτι ἡ Ἀμμία Παραμόνου εἶναι τὸ ἴδιο πρόσωπο μὲ τὴν Αὐρηλία Ἀμμία τῆς προηγούμενης ἐπιγραφῆς καὶ ὅτι ἀπέκτησε τὴν ρωμαϊκὴ πολιτεία καὶ τὸ ὄνομα γένους Αὐρηλία διὰ τοῦ διατάγματος τοῦ Καρακάλλα (212 μ.Χ.), καθὼς καὶ ὅτι ὁ Πετρωνιανὸς Θησεὺς εἶναι πάππος τοῦ ὁμωνύμου ἐφηβάρχου τοῦ 255/6 (βλ. ἀρ. **138**, ἀνωτέρω). Τότε τὸ στέμμα τῆς οἰκογενείας θὰ εἶχε ὡς ἑξῆς:

Γιὰ τὸν συμβολισμό τῶν παλαμῶν βλ. ἀρ. **210**, ἀνωτέρω.

212. Μουσείο Βεροίας Λ 573. Μεταφέρθηκε τὸ 1974 στὸ μουσεῖο ἀπὸ τὴν οἰκία τοῦ Ν. Κόγια, ὁδὸς Ἀγγέλων 9, ὅπου βρισκόταν ἀπὸ χρόνια. Κατὰ πληροφορίες τοῦ πρώτου κατόχου προέρχεται ἀπὸ τὴν θέση Λιανοβρόχι Βεροίας.

Στήλη ἀπὸ φαιὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη κάτω δεξιὰ, μὲ ἐγχάρακτη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα: ἀπὸ ἀριστερὰ καθιστῆς γυναῖκας κατὰ κρόταφον, καὶ στήν συνέχεια τριῶν ὀρθίων ἀνδρικῶν μορφῶν κατ' ἐνώπιον: Θανάτου, νέου καὶ ἀνδρα. Διαστάσεις: 0,76x0,41x0,14. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,0285. Διάστιχο: 0,004-0,014. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἱ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 29 (1973-1974) *Χρονικά* 719, ἀρ. (α), πίν. 517δ (*SEG* 30 [1980] 561). Πρβλ. G. Touchais, *BCH* 105 (1981) 821 (χωρὶς κείμενο), Tataki, *Beroea* ἀρ. 158.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχὸς 3ου αἰ. μ.Χ.

Ἀνμιανὸς κὲ Μελίτα
τῶ (τέ)κνῳ Ἀγμιανῶ μνί-
* ας χάριν. *

Στ. 1: Ἀμμιανὸς Τουράτσογλου, SEG, ANMIANOC ὁ λίθος. Στ. 2: τὰ δύο πρῶτα γράμματα τῆς λέξεως (τέ)κνῳ ἔχουν παραλειφθεῖ Ἀμμιανῶ Τουράτσογλου, SEG, ΑΛΜΙΑΝΩ ὁ λίθος.

Τὸ γυναικεῖο ὄνομα Μελίτα ἀπαντᾷ ἄλλη μία φορά στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 182, ἀνωτέρω), καθὼς ἐπίσης καὶ στὶς γειτονικὲς Αἰγέες (βλ. Tataki, Beroea ἀρ. 876). Γιὰ ἄλλες παραστάσεις τοῦ Θανάτου, βλ. ἀρ. 240, 249 καὶ 354, κατωτέρω.

213. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὴν τάφρο τοῦ φρουρίου στὴν Βέροια. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

Ἀνάγλυφη στήλη (;).

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 265, ἀρ. 78 (Δήμιτσα, Μακεδονία ἀρ. 86, Ἐθνικὸς Ὁδηγὸς 1 [1919] 14). Πρβλ. Tataki, Beroea ἀρ. 215.

3ος αἰ. μ.Χ. (;)

	Ἀπολλωνία Μέστυ-
	ος Ἀντιγόνῳ τῶ ἰδί-
	ῳ ἀνδρὶ καὶ Ἀντιγό-
4	ναν τὴν ἰδίαν θυγατέ-
	ρα
	μ
	ν
8	[ή]
	μ
	η
	ς
12	χ
	ά
	ρ
	ι
16	ν.

Στ. 1-2: ΜΕCΙΥ|ΟC Delacoulonche, Δήμιτσα, Ἐθνικὸς Ὁδηγός. Στ. 8: παραλείπεται ἀπὸ τὸν Delacoulonche καὶ τοὺς ἐκδότες ποὺ τὸν ἀκολουθοῦν. Δὲν ἀποκλείεται νὰ παρελείφθη ἀπὸ τὸν χαρακτὴ ἢ νὰ χαράχθηκε μαζί μὲ τὸ γράμμα νϋ στὸν προηγούμενο στίχο.

Τὸ προελληνικὸ ὄνομα Μέστυς εἶναι εὐρὲως διαδεδομένο, ἰδίως στὴν πέραν τοῦ Ἀξιοῦ ἀνατολικὴ Μακεδονία (πρβλ. Tataki, Beroea σελ. 402 καὶ Hatzopoulos - Loukopoulou, Recherches II 289-90, μὲ παραπομπὴ καὶ βιβλιογραφία). Ἀντίγονος καὶ Ἀντιγόνα (μὲ τὴν διαλεκτικὴ κατάληξη) εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ διαδεδομένα ὀνόματα ποὺ ἐπιχωριάζουν στὴν Μακεδονία (πρβλ. Tataki, Beroea σελ. 339 καὶ 346).

214. Μουσείο Βεροίας Λ 566. Βρέθηκε τὸ 1974 μέσα σὲ μπάζα κατὰ τὴν θεμελίωση τοῦ νέου Γυμνασίου Θηλέων στὴν τοποθεσία "Κάτω Ἑληά" (Ο.Τ. 320). Προέρχεται προφανῶς ἀπὸ τὸ νότιο νεκροταφεῖο τῆς πόλεως. Παραδόθηκε ἀπὸ τὸν Θ. Μιχαηλίδη στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγχάρακτη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καί, σὲ ἐλαφρὸ παραλληλόγραμμο βάθυσμα, ἀνάγλυφη παράσταση ἡμίγυμνης γυναικείας μορφῆς κατ' ἐνώπιον, ποὺ φέρει διπλωμένο ἔνδυμα (μᾶλλον παρὰ μεγάλο ψάρι, πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 711b). Ἴσως πρόκειται γιὰ παράσταση τῆς νεαρῆς νεκρῆς ὡς Ἀφροδίτης (πρβλ. ἀρ. 244, 284, 354, 508, κατωτέρω). Διαστάσεις: 0,40x0,28x0,05. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,02. Διάστιχο: 0,002-0,018. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἱ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 29 (1973-1974) *Χρονικά* 718, πίν. 517β (*SEG* 30 [1980] 560). Πρβλ. *BullEpigr* 1982, 208, Tataki, *Beroea* ἀρ. 711b.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Κλαύδιος Ἀπολ-
λώνης Ζωσίμη
παρθένῳ μνείας
χάριν.

Ὁ Κλαύδιος Ἀπολλώνης εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ τὸ ἐπιτύμβιο μνημεῖο ποὺ ἀνήγειρε γιὰ τὴ σύζυγό του Βερονίκη (βλ. ἀρ. 356, κατωτέρω).

215. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Struck (1898-1902) στὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο τῆς Βέροιας. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Στήλη (;). Ἡ διάταξη τοῦ κειμένου στὴν ἔκδοση τοῦ Struck προδίδει τὴν ὑπαρξὴ ἀνάγλυφης παραστάσεως.

Βιβλιογραφία: A. Struck, *AM* 27 (1902) 315, ἀρ. 31. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 255.

3ος αἰ. μ.Χ.

	Αὐρη-	
μ		χ
ν	λία	ά
ε		ρ
ί	Αὐρή-	ι
α		ν
ς	λιος	

216. Μουσείο Βεροίας Λ 156. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο στὸ Γυμνάσιο Βεροίας. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη, ὅπου μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson - Cormack τὸ 1936, καὶ τέλος στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως.

Ἀπότμημα κυκλικοῦ βάθρου ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο συγκείμενο ἀπὸ δύο τεμάχια. Διαστάσεις: 0,50x0,405x0,13. Ὑψος γραμμάτων: 0,058-0,077. Διάστιχο: 0,02-0,031.

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 155, ἀρ. 12, εἰκ. 10, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 25. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 595.

Ἀρχές 2ου αἰ. μ.Χ.

Ἰούλιος Ἀ[φό]-
 βητος νέ[ος]
 Εἰουλίω [Ἀφο]-
 4 βήτω τῷ π[ατρι]
 [ξ]ήσαντι.

Στ. 1: [..]Ἰούλιος α[...]. Ὁρλάνδος. Στ. 2: [..]Βῆτος νε[...]. Ὁρλάνδος, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὴν Tataki, ἀλλὰ τὸ ὄνομα Βῆτος εἶναι ἄγνωστο. Στ. 3: ε Ἰουλίω Ὁρλάνδος, ἀλλὰ πρόκειται γιὰ ἰωτακίζουσα γραφή τοῦ ὀνόματος Ἰούλιος. Στ. 4: Βήτω τῷ π[ατρι] Ὁρλάνδος. Σήμερα τὸ μνημεῖο ἔχει ὑποστῇ φθορὰ καὶ τὰ ὑπογραμμισμένα γράμματα δὲν εἶναι πλέον ὁρατά. Στ. 5: [νεικ]ήσαντι Ὁρλάνδος.

Τὸ ὄνομα Ἀφόβητος ἀπαντᾷ μεταξὺ ἄλλων στὴν Ἄνδρο, τὴν Εὐβοία, τὴν Ἀθήνα (LGPN I 97, II 81) καὶ τὴν περιοχή τῆς Κυζίκου (I. Kyzikos 123). Σὲ περίπτωσι ὁμωνυμίας ὁ χαρακτηρισμὸς νέος ἢ νεώτερος διακρίνει τοὺς κατονομαζομένους.

217. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Βαλτισινῆς, 2,50 μ. ἀπὸ τὴν ὠραία πύλη. Πρόσφατα ἀποτοιχίσθηκε καὶ μεταφέρθηκε στὴν Συλλογὴ.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγράκτικη ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράστασι στὸν κορμό, ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ, δύο ὀρθίων μορφῶν, ἀνδρικῆς καὶ γυναικείας ἐφηβικῆς, ποὺ κρατεῖ ἀδιάγνωστο ἀντικείμενο στὸ ἀριστερὸ χέρι, κατ' ἐνώπιον καὶ ὥριμης γυναικείας καθιστῆς σὲ τρία τέταρτα. Διαστάσεις: 0,51x0,43x0,055. Ὑψος γραμμάτων: 0,017. Διάστιχο: 0,004-0,01. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράστασι.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 55 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 108-109, ἀρ. 6). Πρβλ. *BullEpigr* 1946-1947, 136, C. B. Welles, *AJA* 51 (1947) 319, Tataki, *Beroea* ἀρ. 311.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.

Ἀφροδιτῶ Εὐβίοτῳ [τ]ῷ [ι]δίῳ συνβίῳ
 ἔκ τῶν ἑαυτοῦ μνείας χάριν.

Στ. 1: Σίλα τῷ ἰδίῳ Cormack, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ καὶ ἡ Tataki, ὁ Robert (*BullEpigr*) σημειώνει ὅτι τὸ ἀπόγραφόν του δὲν ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀνάγνωσι αὐτῆς. Στ. 2: ἔκ τῶν ἑαυτῶν Cormack, ἔκ τῶν ἑαυτοῦ Robert (*BullEpigr*) καὶ ὁ λίθος.

Ἀφροδιτῶ καὶ Εὐβίοςτος ἀπαντοῦν καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφές τῆς Βέροιας (βλ. ἀρ. 4, 28, 46, ἀνωτέρω, καὶ ἀρ. 374, κατωτέρω).

218. Μουσεῖο Βεροίας Λ 310. Ἐπισημάνθηκε πρὶν ἀπὸ τὸ 1971 στὴν αὐλὴ τοῦ Δ. Νικολαΐδη (ὁδὸς Ἀνοιξέως).

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἐλαφρῶς ἀποκεκρουμένος ἄνω ἀριστερά. Διαστάσεις: 0,88x0,40x0,34. Ὑψος γραμμάτων: 0,045-0,05. Διάστιχο: 0,012-0,018. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψι τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Ἱ. Τουράτσουλου, *ΑΔ* 26 (1971) *Μελέται* 130, σημ. 6, τοῦ ἰδίου, *Studia Danon* 424-25, ἀρ. 12, εἰκ. 12 (*SEG* 35 [1985] 729, *BullEpigr* 1988, 830), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 262. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 314.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Ἀχιλλᾶς
Ἀχειλλεῖ
τῷ αἰγόνῳ
4 (μν)είας
(χάριν).

Στ. 3: [αἰ]γονῷ (sic) Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 4-5: τὰ γράμματα ἐντὸς παρενθέσεων δὲν χαράχθηκαν ποτέ, ὅπως ἐπεσήμανε ὁ Τουράτοσγλου (1971), ὁ ὁποῖος ὅμως στὴν μεταγενέστερη ἔκδοσή του σημειώνει ἐκ παραδρομῆς {μν}είας {χάριν}, δίνοντας τὴν ἐντύπωση ὅτι τὰ γράμματα χαράχθηκαν κατὰ λάθος· ὁ Pleket (SEG) ὑποθέτει [μν]είας [χά]ριν, τὸ ἴδιο δὲ σημειώνει καὶ ἡ Ἀδάμ-Βελένη.

Τὸ ὄνομα Ἀχιλλεύς (καὶ ἡ παραλλαγή του Ἀχιλλᾶς) ἀνήκει στὰ "λογοτεχνικά" ἀνθρωπωνύμια ποὺ ἔγιναν δημοφιλῆ κατὰ τὴν αὐτοκρατορική περίοδο (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 385-87). Στὴν Βέροια ἀπαντᾷ ἄλλες πέντε φορές. Ἡ λέξη αἰγόνῳ ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ἐγγόνῳ.

219. Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Κωνσταντινουπόλεως 216. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐντοιχισμένη σὲ ἰδιωτικὴ οἰκία κοντὰ στὸν ναὸ τῆς Παναγίας Δεξιᾶς. Πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Βέροιας μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου φυλάσσεται καὶ σήμερα.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη κατὰ τὴν ἄνω δεξιὰ καὶ κάτω ἀριστερὴ γωνία καὶ ἑλλιπὴς κάτω δεξιὰ μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση μέσα σὲ ὀρθογώνιο βάθυσμα τριῶν μορφῶν κατ' ἐνώπιον: καθιστῆς γυναίκας ἀριστερά, κόρης στὸ μέσο καὶ γενειοφόρου ἀνδρὸς δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,695x0,54x0,08. Ὑψος γραμμάτων: 0,028 (Mendel). Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 262, ἀρ. 68 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 87), Mendel, *Catalogue* III ἀρ. 935. Πρβλ. Reinach, *Catalogue* ἀρ. 183, Tataki, *Beroea* ἀρ. 693.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Κλαυδία Βακχίς Κ[λαυδία (;)]
Τυράννα τῷ [τέκνῳ μνεί]–
* ας χάριν.

Στ. 1: BAXXIEK Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, ποὺ μεταγράφοντας συμπληρώνει *Βακχί[α ἐκ τῶν ἰδίων ?], Κλαυδία Βάκχης Κ[λαυδία?]* Mendel. Στ. 2: ΤΩ Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος συμπληρώνει τῷ [υἱῷ], τῷ [τέκνῳ] Mendel. Ἡ Tataki ἀντιλαμβάνεται τὸ ὄνομα *Τυράννα* ὡς ἀρσενικὸ (Τυράννας). Στ. 3: Μ•ΑΣ Delacoulonche, Υἱ ΑΣ Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος μεταγράφει [μ]ν[εί]ας. Ὁ Mendel στοὺς στίχους 2-3: [μνεί] *ας χάρι[ν].

Ἡ Κλαυδία Τυράννα εἶναι ἡ εἰκονιζομένη στὸ μέσον τοῦ ἀναγλύφου. Τὸ ὄνομά της εἶναι τὸ θηλυκὸ τοῦ ἀρσενικοῦ ἀνθρωπωνυμίου Τύραννος, ποὺ ἀπαντᾷ καὶ στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 125, ἀνωτέρω).

220. Μουσεῖο Βεροίας Λ 226. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace σὲ τουρκικὴ ἰδιωτικὴ κατοικία. Προπολεμικῶς μεταφέρθηκε στὴν συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως, ὅπου τὸ 1936 μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack, κατὰ δὲ τὴν κατοχὴ εἶχε τὴν τύχη τῶν λοιπῶν μνημείων. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση περισυνελέγη καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο, ὅπου τὰ πέντε τεμάχια, στὰ ὁποῖα εἶχε τεμαχισθεῖ (;) συγκολλήθηκαν καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Cormack.

Στήλη από λευκό μάρμαρο με έγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη και αποτροπαϊκές παλάμες ως ακρωτήρια. Στόν κορμό ανάγλυφη παράσταση από αριστερά προς τα δεξιά καθιστής γυναικείας μορφής που γνέθει κατά κρόταφον, εμπρός της παιδικής μορφής κατά μέτωπον και δεξιά της ανδρικής μορφής επίσης κατά μέτωπον, που κρατεί δρέπανο στο δεξιό και στέλεχος στο αριστερό χέρι. Πίσω από τόν άνδρα κλῆμα ἀμπέλου. Διαστάσεις: 0,763x0,65x0,09. "Υψος γραμμάτων: 0,0185-0,035. Διάστιχο: 0,008-0,013. "Η ἐπιγραφή κάτω ἀπό τήν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 26, ἀρ. 8 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 155, ἀρ. 20), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 18, Λαγογιάννη, *Πορτραίτα* 172, ἀρ. 95. Πρβλ. J.M.R. Cormack, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) 199 καί πίν. XXXVIIa (με πληροφορίες γιά τήν τύχη τοῦ μνημείου κατά τήν Κατοχή καί φωτογραφία), Tataki, *Beroea* ἀρ. 375 καί σελ. 507.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Δημητρία Ἀμμιανῶ τῷ ἰδί-
ῳ ἀνδρὶ ν μνεῖ ν ας ν χά ν ριν.

Γιά τόν συμβολισμό τῶν παλαμῶν βλ. ἀρ. 210, ἀνωτέρω.

221. Μουσείο Βεροίας Λ 34. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὸ οἰκόπεδο Ἀντ. Σαρρηκωστή, ὅπου εἶχε μεταφερθεῖ μετὰ τήν διεξαγωγή αὐθαίρετης ἀνασκαφῆς τὸ 1935 ἀπὸ τὸν ἐν λόγῳ συμβολαιογράφο στὸ βορειοδυτικὸ τεῖχος τῆς πόλεως. Τὸ μνημεῖο, προερχόμενο προφανῶς ἀπὸ τὸ βόρειο νεκροταφεῖο, εἶχε χρησιμοποιηθεῖ ὡς οἰκοδομικὸ ὕλικὸ κατὰ τήν ἐπισκευὴ τοῦ τείχους στὰ μέσα τοῦ 3ου αἰ. μ.Χ. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο με ἐγγεγραμμένη αετωματικὴ ἐπίστεψη, ἀποκεκρουμένος στήν κάτω δεξιὰ γωνία τῆς κυρίας ὀψews. Διαστάσεις: 1,69x0,71x0,46. "Υψος γραμμάτων: 0,022-0,04. Διάστιχο: 0,014. "Η ἐπιγραφή στήν κυρία ὀψη τοῦ κορμοῦ κάτω ἀπὸ τήν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 92 (J.M.R. Cormack, *Hesperia* 13 [1944] 23-24 καὶ 28, ἀρ. 6, *SEG* 12 [1955] 330), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 279. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 65 καὶ σελ. 508, 512 σημ. 474.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.

ΙΛΙΑΝΟΣ Δημήτριος Πο-
σιδωνεῖω τῷ συνγε-
νῇ μνεῖας χάριν.

Στ. 1: (Α)ἰλιανὸς Tataki, Ἀδάμ-Βελένη καί, με ἐπιφύλαξη, ὁ Cormack στὸ ὑπόμνημα Ἴ(ου)λιανὸς εἶναι μία ἀκόμη πιθανὴ λύση. Στ. 2-3: ἡ Ἀδάμ-Βελένη τοποθετεῖ τὸ ὄνομα Ποσιδωνεῖω ὁλόκληρο στὸν δεῦτερο στίχο.

222. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στήν συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως. Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη τῆς.

"Επίπεδη στρογγυλὴ μαρμαρινὴ πλάκα σὲ τρία τεμάχια, ἑλλιπὴς κάτω. Διάμετρος 0,48, περιθώριο 0,015, πάχος (στὸ περιθώριο) 0,045, πάχος (πρὸς τὸ κέντρο) 0,02. "Υψος ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω (σωζόμενο) 0,355. "Υψος γραμμάτων: 0,025, διάστιχα: 0,013" (Edson - Cormack).

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 23 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-39] 97, ἀρ. 8). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 392.

2ος αἰ. μ.Χ. (;)

Διονυσία
Ἀχιλλῆ τῷ
ἰδίῳ συνβί-
4 ῳ μνείας
 χάριν.

Γιὰ τὸ ὄνομα Ἀχιλλεύς, βλ. ἀρ. 218, ἀνωτέρω.

223. Μουσεῖο Βεροίας, στὴν πίσω αὐλή. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τοῦ σηκοῦ, ἀριστερὰ τῆς δεξιᾶς εἰσόδου τοῦ ἱεροῦ σπὸν ναοῦ τῆς Ἀγίας Ἄννης (ὁδὸς Προφήτου Ἡλιοῦ).

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος στὴν ἐπίστεψη καὶ τὸ ἄνω μέρος τῆς κυρίας ὄψεως κατὰ τὴν δεύτερη χρῆση στὸ δάπεδο. Διαστάσεις: 1,03x0,585x0,06. Ὑψος γραμμάτων: 0,044-0,055. Διάστιχο: 0,02-0,034.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 82 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-39] 97, ἀρ. 9). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 818.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Λονγιν[ία]
Διονυσία
Εὐγάμῳ *
4 τῷ ἀνδρὶ
 μνείας χάριν.

Στ. 1: Λονγίν[α] ἢ Λονγεῖ[να] Cormack, Λονγιν[ία] ἢ Λονγεῖ[νιανή] Tataki.

224. Μουσεῖο Βεροίας Λ 206. Ἀπὸ τὴν συλλογὴ τοῦ συμβολαιογράφου Ἀ. Σαρρηκωστή στὴν Βέροια μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀριζόντια ἐπίστεψη, ἐλαφρὰ ἀποκεκρουμένη ἄνω ἀριστερὰ καί, σπὸν κορμό, μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα, τριῶν ὀρθιῶν μορφῶν κατ' ἐνώπιον ἀπὸ ἀριστερὰ: δύο ἀνδρικῶν καὶ μιᾶς γυναικείας. Τῆς πρώτης μορφῆς ἡ κεφαλὴ εἶναι ἀποκεκρουμένη. Διαστάσεις: 0,815x0,34x0,08. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,018. Διάστιχο: 0,007-0,01. Ἡ ἐπιγραφὴ κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 407.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Διονύσις Ῥόδῃ τῇ γυ-
ναικὶ καὶ τῷ πατρὶ Εὐ-
4 τυχείδῃ καὶ ἐαυτῷ
 ζῶν.

Γιὰ τὸ ὄνομα τῆς γυναικός, πρβλ. *IG* X 2,1, 608: Κλαυδία Ῥόδα (Θεσσαλονίκη).

225. Ἐντοπίσθηκε τὸ 1983 ἀπὸ τοὺς Μ.Β. Χατζόπουλο καὶ Ἄννα Παναγιώτου ἐνσωματωμένη στὸ βόρειο τεῖχος τῆς Βέροιας, πίσω ἀπὸ τὸν τετράγωνο μαρμάρινο πύργο, ὅπου διαβάσθηκε ἐν μέρει διὰ τῆς ἀφῆς.

Στήλη (;). Διαστάσεις: 0,60x0,62. Ύψος γραμμάτων: 0,06. Διάστιχο: 0,03.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

”Εκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

4 ΙΟΙ[-----]
 Ω Διονυσ[ίω τῷ ιδίῳ ἄν]-
 δρι καὶ ΜΑΡ[.ε.4 τῇ θυ]-
 γατρι καὶ Ι[.ε.6. τῷ]
 γαμβρῷ κ[αὶ ...ε.8...]
 ΓΕΓΡΑΜΜ[...ε.12...]
 μνήμ[ης χάριν].

226. Μουσείο Βεροίας Λ 191. 'Επισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack "στὴν αὐτὴ ἰδιωτικῆς οἰκίας στὴν ὁδὸ Μ. 'Αλεξάνδρου". Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη από λευκό μάρμαρο με έγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη και ανάγλυφη παράσταση σέ παραλληλόγραμμο πλαίσιο τριῶν μορφῶν ἀπὸ ἀριστερά πρὸς τὰ δεξιὰ: καθιστῆς καλυπτροφόρου γυναικείας μορφῆς σέ τρία τέταρτα, καὶ κατ' ἐνώπιον ἱματιοφόρου ἀγοριοῦ καὶ ἄνδρα. Διαστάσεις: 0,97x0,59x0,9. Ὑψος γραμμάτων: 0,037. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 81 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-39] 97, ἀρ. 10). Προβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 426.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αι. μ.Χ.

Εἰλαρία Ἀμ- vac
μανῶ τῷ εἰδίῳ
ἀνδρὶ μνείας
4 χάριν.

Στ. 1: Οί Edson - Cormack αντιγράφουν ΕΙΛΑΗΑΑΜ πού ό τελευταίος μεταγράφει (Σ)ιλά(ν)α ?, ΕΙΛΑΡΙΑΑΜ ό λίθος, όπως είχε ήδη αντιληφθεί ό Cormack στό σχέδιο της τελικής δημοσιεύσεως.

227. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wacc "ὅς ἔναν τεκὲ" τῆς Βέροιας. Ἐκτοτε ἀγνοοῦνται τὰ ἔχνη της.

"Συνθησιμένη έπιτύμβια στήλη" (Wace), "Ταφικό μνημείο" (Woodward). Διαστάσεις: 1,05x0,41x0,22. Ύψος γραμμάτων: 0,03 (Wace).

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετραδία* 19, ἀρ. 14, A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 153, ἀρ. 15. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 433.

2ος - 3ος αι. μ.Χ.

Ἑλενος vac
 τῇ εἰδίᾳ θυ-
 γατρὶ Φιλω-
 4 τέρα μνίας
 ν χάριν.

Τὸ ὄνομα Ἑλενος ἀπαντᾷ καὶ ἄλλες δύο φορές στὴν Βέροια (βλ. ἐπόμενη ἐπιγραφή ἀρ. 228 καὶ 327, κατωτέρω, καὶ Tataki, *Beroea* σελ. 385-86). Φιλωτέρα ἦταν παραδοσιακὸ ὄνομα δημοφιλὲς στὴν Μακεδονία (πρβλ. Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* ἀρ. 9, 62 καὶ 192).

228. Μουσεῖο Βεροίας Λ 98. Ἐγνωστες συνθηκῆς εὐρέσεως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἀποκεκρουμένη ἀριστερὰ συνεπείᾳ μεταποιήσεως σὲ δεύτερη χρήση, μὲ ἐγγεγραμμένο ἀέτωμα καὶ ἀνάγλυφες παραστάσεις στὸ τύμπανο "Θρακὸς" ἱππέως στὰ δὲ δύο ἐπάλληλα διάχωρα: ἄνω δύο προτομῶν ζεύγους κατ' ἐνώπιον καὶ κάτω δύο προτομῶν νέων κατ' ἐνώπιον καὶ Ἐρωτος-Θανάτου ἐπάνω σὲ βάθρο ἀνάμεσά τους. Διαστάσεις: 1,07x0,53x0,22. Ὑψος γραμμάτων: 0,022. Διάστιχο: στ. 1-2: 0,02, στ. 2-4: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή ἀνάμεσα στὶς δύο μορφές τοῦ ἄνω διαχώρου (οἱ τέσσερες πρῶτοι στίχοι) καὶ στὸ γέῃσο ποὺ χωρίζει τὰ δύο διάχωρα (ὁ πέμπτος στίχος).

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 432.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ἑλένω
 τῷ νίῳ
 μνήμης
 4 χάριν.

[Ἑ]λενος.

Γιὰ τὸ ὄνομα Ἑλενος, βλ. τὴν προηγούμενη ἐπιγραφή ἀρ. 227.

229. Μουσεῖο Βεροίας Λ 86. Ἐγνωστες συνθηκῆς εὐρέσεως.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένος κάτω ἀριστερὰ καὶ ἄνω δεξιὰ. Σώζεται τμῆμα τόρμου στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,02x0,46x0,375. Ὑψος γραμμάτων: 0,036. Διάστιχο: 0,015. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: I. Touratsoglou, *Studia Danon* 423-24, ἀρ. 10, εἰκ. 10 (*SEG* 35 [1985] 727, *BullEpigr* 1988, 830), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 286. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 437.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμῶν 3ου αἰ. μ.Χ.

Ἑλπίς Χρυ-
 σείδι τῇ ν
 γλυκυτά-
 4 τη θυγατρὶ
 μνείας χά-
 ριν.

Στ. 1-2: *Ἑλνίς Χρυ|σίει* Touratsoglou, λόγω τυπογραφικοῦ λάθους, *Ἑλπίς Χρυ|σεῖδι* BullEpigr, SEG, Ἀδάμ-Βελένη καὶ ὁ λίθος ἴσως ὀρθώτερα Χρυσεῖδι, ἐὰν πρόκειται περὶ φωνητικοῦ φαινομένου (ἀνοικτὴ προφορὰ τοῦ φωνήεντος, τοῦ παλαιοῦ /e:/ πρὸ ἄλλου φωνήεντος, πρβλ. *Νηρεῖς* σὲ ἐπιγραφή τῆς Λευκόπετρας, BullEpigr 1994, 399). Στ. 4: *θυγατρ[ι]* Touratsoglou, SEG, Ἀδάμ-Βελένη.

Τὸ ἀνθρωπωνύμιο Χρυσήϊς ἀνήκει στὰ λογοτεχνικὰ ὀνόματα ποὺ ἔγιναν δημοφιλῆ κατὰ τὴν αὐτοκρατορικὴ περίοδο (πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 385-86), ἦταν ὅμως ἤδη τὸ ὄνομα τῆς δευτέρας γυναίκας τοῦ Ἀντιγόνου Δώσωνος (βλ. Sylvie Le Bohec, REG 94 [1981] 34-46).

230. Μουσεῖο Βεροίας Λ 27. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1809 ἀπὸ τὸν Leake σὲ τουρκικὸ νεκροταφεῖο στὴν βόρεια ἔξοδο τῆς Βεροίας, στὸν δρόμο πρὸς Νάουσα. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς πόλεως μεταφέρθηκε ἀπὸ τὸν γυμνασιάρχη Ἀ. Λαζάρου στὴν αὐλὴ τοῦ Γυμνασίου, ὅπου τὴν μελέτησαν τὸ 1936 οἱ Edson καὶ Cormack. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη, γωνιακὰ ἀκρωτήρια καὶ διακόσμηση στὰ τύμπανα. Διαστάσεις: 1,18x0,56x0,52. Ὑψος γραμμάτων: 0,04-0,045. Διάστιχο: 0,015. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Leake, *Travels* III 292 καὶ πίν. 30, ἀρ. 142 (CIG II 1957e, Le Bas - Waddington, *Voyage* III ἀρ. 1333), Delacoulonche, "Berceau" 263, ἀρ. 74 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 77, *Ἐθνικὸς Ὁδηγὸς* I [1919] 13), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 39 (J.M.R. Cormack, BSA 58 [1963] 28, ἀρ. 17 καὶ πίν. 7), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοὶ* ἀρ. 282. Πρβλ. Pape - Benseler 1130, SEG 24 (1969) 515, J.M.R. Cormack, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) πίν. XXXIIa (χωρὶς κείμενο), Tataki, *Beroea* ἀρ. 182.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.

4

Ἀννία Ἐπιγό-
νη · Φλαβιανῶ
τῶ ἰδίῳ τέ-
κνῳ · τῷ καὶ
Παπποῦνι
μνείας χάριν.

Ὁ Leake θεώρησε ὅτι τὸ μνημεῖο ἰδρύθηκε γιὰ τὸν γιὸ καὶ τὸν πάππο τῆς Ἀννίας Ἐπιγόνης, ὁ ὁποῖος δὲν κατονομάζεται. Οἱ ἄλλοι ἐκδότες καὶ σχολιαστὲς ἐρμήνευσαν τὴν λέξη Παπποῦνι ὡς δοτικὴ τοῦ ἀγνωστοῦ ἀπὸ ἄλλου ἐπωνύμου (supernomen) Παπποῦνις. Στὴν πραγματικότητα πρόκειται γιὰ δοτικὴ μὲ ἐπένθεμα -ν- τοῦ ἐπωνύμου Παπποῦς (γιὰ τὴν χαρακτηριστικὴ αὐτὴν μακεδονικὴ κλίση, βλ. BullEpigr 1988, 812, 1989, 430 καὶ 447, 1990, 454, 1991, 397 καὶ 1993, 364).

231. Μουσεῖο Βεροίας Λ 163. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὸ ὑπόγειο τοῦ Γυμνασίου Βεροίας. Ἀργότερα τμῆμα τῆς μόνον μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Σήμερα σώζεται ἀπότμημα πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο διαστάσεων 0,37x0,16x0,08 μὲ ἴχνη ἀνάγλυφης παραστάσεως ἐπάνω ἀπὸ τὸ κείμενο. Σύμφωνα μὲ τὴν μαρτυρία τῶν δύο ἐπιγραφικῶν τὸ μνημεῖο ἦταν "ρωμαϊκὴ ἐπιτύμβια πλάκα μὲ ἀνάγλυφη παράσταση, χωρὶς ἀέτωμα, μὲ ὀριζόντια ἐπίστυψη. Ὁπίσθια ὄψη ἀδρὰ κατεργασμένη. Ὑψος: 0,715, πλάτος (ἄνω): 0,485 (κάτω): 0,465, ὕψος ἀναγλύφου: 0,43, πλάτος ἀναγλύφου: 0,44, πλάτος ἄνω περιθωρίου: 0,025, πλάτος ἀριστεροῦ περιθωρίου: 0,02, πλάτος δεξιοῦ περιθωρίου: 0,02,

ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ ἀναγλύφου ἕως τὸ κάτω μέρος τοῦ λίθου: 0,026, πᾶχος: 0,065. "Υψος γραμμάτων: 0,025, διάστιχα σχεδὸν ἀνύπαρκτα. Ἀνάγλυφο ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ: τηβεννοφόρος ὄρθια ἀνδρική μορφή κατ' ἐνώπιον. Στὸ κέντρο ἄμπελος μὲ βότρες. Δεξιὰ καθιστὴ γυναικεία μορφή, κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ ἀριστερά, μὲ τὸ κεφάλι κατὰ μέτωπον στηριζόμενο στὸ δεξιὸ χέρι. Ἐπιγραφή ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφο." (Edson - Cormack)

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 37 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-39] 98, ἀρ. 12). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 446.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ἐπίγονος Ἡρακλέω-
νι τῷ ἀδελφῷ μνείας
χάριν. *

232. Μουσεῖο Βεροίας Λ 39. Γιά τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 163, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ κυκλικὸ ἔξαρμα, γιὰ τὴν τοποθέτηση τεφροδόχου, στήν ἄνω ἐπιφάνεια καὶ ἀνάγλυφες παραστάσεις, σὲ δύο διαζώματα, μέσα σὲ βάθυσμα, στήν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ: ἄνω ἀνδρική καὶ γυναικεία προτομή κατ' ἐνώπιον, κάτω ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἴδιο σχῆμα μὲ παιδικὴ μορφή ἀνάμεσά τους. Ἡ κυρία ὄψη τοῦ μνημείου καὶ τὰ πρόσωπα τῶν ἀναγλύφων σφυροκοπήθηκαν κατὰ τὴν δεύτερη χρῆση τοῦ μνημείου, πιθανῶς στὸ τεῖχος τῆς πόλεως. Διαστάσεις: 1,65x0,80x0,70. "Υψος γραμμάτων: πάνω: 0,026 κάτω: 0,022. Διάστιχο: πάνω: 0,036 κάτω: 0,018. Ἡ ἐπιγραφή στὰ κυμάτια κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη καὶ κάτω ἀπὸ τὸ βάθος μὲ τὶς ἀνάγλυφες παραστάσεις.

Βιβλιογραφία: Ἀνδρόνικου, *Ἐπιγραφαί* 28, ἀρ. 5, πίν. III,2 (*SEG* 12 [1955] 335), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 305. Πρβλ. *Bull'Épigr* 1951, 136α, Tataki, *Beroea* ἀρ. 852.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

[Ἐπίγονος δεῖνος]
καὶ Μαξίμα καὶ [ἡ] δεῖνα ἢ γυν-]
νὴ αὐτοῦ
4 καὶ Ἐλπίς Ἐπιγόνου θυγάτηρ, ἐαν-
τοὺς ζῶντας. Καὶ Διοδώραν Μαξίμας.

Στ. 1: Ἐπίγονος Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 2: Τὸ ἀριστερὸ μέρος τοῦ κυματίου μὲ τὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου ὑπέστη φθορὰ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἀνδρόνικου. Στ. 4: ἐαυτοὺς Ἀδάμ-Βελένη.

Ἡ Tataki ὑποθέτει ὅτι ἡ Μαξίμα ἦταν ἡ γυναῖκα τοῦ Ἐπιγόνου. Τὸ ὄνομα τῆς γυναίκας τοῦ Ἐπιγόνου ἦταν ὅμως χαραγμένο στὸ δεξιὸ μέρος τοῦ δευτέρου στίχου, ποὺ δὲν σώζεται. Ἡ Μαξίμα ἦταν ἴσως ἀδελφὴ τοῦ Ἐπιγόνου καὶ ἡ Διοδώρα νόθη θυγατέρα τῆς, ὅπως προτείνει ἡ Tataki.

	ὁ δεῖνα	
Ἐπίγονος + ἡ δεῖνα		Μαξίμα
Ἐλπίς		Διοδώρα

233. Στὸ ὑπ' ἀριθμὸν 611 ἔγγραφο τῆς 15/12/1939 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Ἑθνικῆς Παιδείας ἀναφέρεται μεταξὺ ἄλλων εὐρημάτων προερχομένων ἀπὸ τὴν οἰκία Ἰορδ. Κοσμίδου (βλ. ἀρ. 163, ἀνωτέρω) καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 11δ: "Βωμοεῖδοὺς στήλης δεξιὰ ἄνω γωνία. Ἐπὶ τοῦ γείσου
[---] Ἐπίγονος

Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους

T[---] τῇ γυναικί

ὑψ. 0,35, πλ. 0,215, πχ. 0,08".

Ἡ στήλη αὐτὴ δεν δημοσιεύθηκε ποτὲ οὔτε ἀναφέρεται πουθενὰ ἔκτοτε.

234. Σύμφωνα μὲ ἀναφορὰ τοῦ ἐκτάκτου ἐπιμελητοῦ ἀρχαιοτήτων Στρουθόπουλου, ἀνευρέθη τὸ 1935 ἐντοιχισμένη στὸ ἀνατολικό τεῖχος τῆς Βέροιας, κοντὰ στὴν τοποθεσία Ἑληᾶ. Ἐκτοτε φαίνεται νὰ χάνονται τὰ ἴχνη τῆς.

"Ἀρχαία ἐνεπίγραφος στήλη" μὲ ἐπιγραφὴ "ἐλληνορωμαϊκῶν χρόνων".

Τὸ κείμενο παρατίθεται ὡς ἑξῆς: *Γυλάπιος Ἐπίγονος Ποπλικία ἀγαθῇ μερίδι τε καὶ ὥραϊα γυναικί αὐτοῦ μνήμης χάριν*. Παρὰ τὰ λάθη τοῦ συντάκτη, τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέτη μπορεῖ ἴσως νὰ ἀποκατασταθεῖ ὡς *Γ(άιος) Λάπιος Ἐπίγονος* καὶ τῆς νεκρῆς ὡς *Ποπλικία Ἀγαθημερίς*. Δύο ἄλλοι Γάιοι Λάπιοι μαρτυροῦνται στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 142, ἀνωτέρω), ἐνῶ γνωστὸ εἶναι ἐπίσης καὶ τὸ ρωμαϊκὸ ὄνομα γένους Ποπλίκιος, καθὼς καὶ τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα Ἐπίγονος καὶ Ἀγαθημερίς.

235. Μουσεῖο Βεροίας Λ 703. Βρέθηκε τὸ 1980 στὴν παρακείμενη στὸ βόρειο τεῖχος οἰκία Ράδη καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Κάτω ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφο παραλληλόγραμμο πλαίσιο. Διαστάσεις: 0,52x0,34x0,115. Ὑψος γραμμάτων: 0,027-0,039. Διάστιχο: 0,002-0,004. Ἡ ἐπιγραφὴ μέσα στὸ πλαίσιο. (Διατηροῦνται ἴχνη ἐρυθροῦ χρώματος στὰ γράμματα).

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ, *ΑΔ* 35 (1980) *Χρονικά* 407, πίν. 238β, τῆς ἰδίας, *ΑΔ* 37 (1982) *Χρονικά* 306 (μὲ διορθώσεις), (*SEG* 38 [1988] 595). Πρβλ. H. Catling, *AR* (1988-89) 81, *BullEpigr* 1990, 458, *BullEpigr* 1991, 388.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

4 *Ἐπτάχρυ-
σος Βενο-
ύσστα τῇ
εἰδίᾳ μν-
είας χάρι-
vac ν.*

Στ. 1: *ε||TAXPY Ἀλλαμανῆ* (1980), *ΕΠΤΑΧΡΥ Ἀλλαμανῆ* (1982), *SEG*.

Τὸ σπάνιο ὄνομα Ἐπτάχρυσος ἀπαντᾷ ἐπίσης ἄλλη μία φορά στὴν Βέροια (βλ. τὸν κατάλογο ἀρ. 143, στ. Γ6, ἀνωτέρω).

236. Μουσεῖο Βεροίας Λ 398. Τὸ 1969 μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο ἀπὸ τὸ προαύλιο τῆς οἰκίας Δ. Τσαλκάγκαρη, δίπλα στὸν ναὸ τῆς Παναγίας Φανερωμένης.

Κάτω τμήμα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση δύο μορφῶν κατ' ἐνώπιον ἐκατέρωθεν βωμοῦ: Πλούτωνος μὲ δικέφαλο Κέρβερο καὶ σκῆπτρο ἀριστερὰ καὶ

Θανάτου πού κρατεῖ κατεβασμένη δάδα δεξιά. Διαστάσεις: 0,33x0,30x0,065. "Ύψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,005. Ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφο. Οἱ τρεῖς πρῶτοι στίχοι, ἀνάμεσα σὲ ὀριζόντιες γραμμές, ἀπὸ ἄλλον χαρακτὴ ἀπ' ὅ,τι οἱ δύο τελευταῖοι.

Βιβλιογραφία: Ἰ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, ἀρ. 2 καὶ πίν. 333β, J.P. Michaud, *BCH* 95 (1971) 961, εἰκ. 365, Wrede, *Consecratio* 204, ἀρ. 27 καὶ 263, ἀρ. 182. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 461.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.

Ἑρμῶνῃ Καλανδίῳ τῷ γλῶ-
κυτάτῳ τέκνῳ μ(ν)είας ν
vac χάριν. vac
4 Ζωσίμῃ Φιλήτῳ τῷ τέκνῳ
ν μνείας χ(ά)ριν. vacat

Στ. 2: *μνείας* Wrede, ΜΕΙΑΣ ὁ λίθος, τὸν ὁποῖον μεταγράφουν ὀρθὰ οἱ ἄλλοι ἐκδότες. Στ. 3: Προστέθηκε ἀργότερα μὲ μικρότερα γράμματα (0,01) καταλαμβάνοντας τὸν χώρο τοῦ διαστίχου. Στ. 5: *χάριν* Wrede, ΧΡΙΝ ὁ λίθος, ὅπως ἐπισημαίνουν ὀρθὰ οἱ ἄλλοι ἐκδότες.

Τὸ ὄνομα Ἑρμῶνῃ (γνωστὸ ἀπὸ τὴν θυγατέρα τοῦ Μενελάου καὶ τῆς Ἑλένης) ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν "φιλολογικῶν" ἀνθρωπωνυμίων πού διαδίδονται κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους. Τὸ ὄνομα Καλανδίων ἀνήκει στὴν ἴδια οἰκογένεια τῶν "ἡμερολογιακῶν" ὀνομάτων, ὅπως τὸ Νουμήνιος, Εἰκαδίων ἢ Τριακαδίων (βλ. Bechtel, *Personennamen* 521-22).

237. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Hatzfeld τὸ 1908 ἐντοιχισμένη στὸν "πύργο τῆς Βιργινίας" τὸ 1911-1912 τὴν μελέτησε ὁ Wace στὰ θεμέλια τοῦ ἤδη κατεδαφισμένου πύργου. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Ἐπιτύμβια στήλη μὲ ἐπίστεψη καὶ δύο ἐπάλληλες ἀνάγλυφες παραστάσεις πού χωρίζονται ἀπὸ ταινία μὲ δυσανάγνωστη ἐπιγραφή. Συνολικὸ ὕψος: 0,82. Μέτρια καὶ δυσδιάκριτη χάραξη: Γ. Ω." (Hatzfeld) Ὁ Woodward προσθέτει ὅτι στὸ ἄνω διάζωμα παριστᾶται μητέρα καὶ παιδί καὶ στὸ κάτω δύο παιδιά, καὶ δίνει τὸ ὕψος γραμμάτων ὡς 0,015-0,02.

Βιβλιογραφία: J. Hatzfeld, *BCH* 35 (1911) 238-39, ἀρ. 7, A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 160-61, ἀρ. 34 (πρβλ. καὶ σελ. 165). Ἡ ἐπιγραφή δὲν ὑπάρχει στὰ τετράδια τοῦ Wace. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 462.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[-----]
[Ἑρ]μῶνῃ τῇ γλυκυτάτῃ
[συ]νβίῳ μνείας χάριν.

Στ. 1: ΝΙΟ.. Ὀλύμπ.. Hatzfeld, ΕΩΝΤΟΝΙΚΛΥΚΔ Woodward. Πρόκειται πιθανώτατα γιὰ ρωμαϊκὸ ὄνομα γένους (Ἀντώνιος;) ἀκολουθούμενο ἀπὸ παρωνύμιο (cognomen), ἴσως Λυκαρίων.

238. Μουσεῖο Βεροίας Λ 307. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1969 στὸ οἰκόπεδο Ἀ. Σαρρηκωστῆ καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Κάτω δεξιὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση μέσα σὲ βάθυσμα, ἀπὸ τὴν ὁποία σώζονται μεγάλο μέρος καθιστῆς γυναικείας μορφῆς κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἐμπρὸς της τὰ πόδια ὄρθιας ἀνδρικήs (;) μορφῆς. Διαστάσεις:

0,62x0,32x0,075. "Υψος γραμμάτων: 0,028-0,03. Διάστιχο: 0,025. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1381, 466.
Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

[---]PIANH Ὕρωτι
[--- μ]νείας χάριν. ✱

239. Μουσείο Βεροίας Λ 212. Βρέθηκε κατὰ τὴν ἐκσκαφὴ θεμελίων στὸ οἰκόπεδο τοῦ Μ. Μπαντῆ, στὴν περιοχὴ "Κάτω Πράσιнос Κῆπος" καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση Θανάτου μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα ἐλαφρῶς ἀποκεκρουμένη ἄνω δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,64x0,39x0,084. "Υψος γραμμάτων: 0,013-0,02. Διάστιχο: 0-0,008. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: I. Touratsoglou, *Studia Danov* 418-19, ἀρ. 1, εἰκ. 1 (*SEG* 35 [1985] 718, *BullEpigr* 1988, 830). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 485.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Μέσα 2ου αἰ. μ.Χ.

ν Εὐοδία Φορ<ι>τουνάτω
τῷ τέκνῳ μνήμης χάριν.

Στ. 1: Εὐοδία Touratsoglou.

Γιὰ τὸ ἀντίστοιχο ἀρσενικὸ ὄνομα Εὐοδος, βλ. ἀρ. **240**, κατωτέρω.

240. Μουσείο Βεροίας Λ 732. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1983 κατὰ τὶς ἐργασίες τοῦ δήμου γιὰ τὴν διαπλάτυνση τῆς ὁδοῦ Λυσίου.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη ἀριστερὰ ἄνω καὶ κάτω μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα Θανάτου (;) κατ' ἐνώπιον ποὺ κρατεῖ βότρυ στὸ δεξιό του χέρι· ἐκατέρωθεν τῆς μορφῆς παλάμες κατ' ἐνώπιον. Διαστάσεις: 0,69x0,44x0,08. "Υψος γραμμάτων: 0,016-0,025. Διάστιχο: 0,010-0,018. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Εὐοδος κὲ Ζωσίμη τῷ γλυκυ-
τάτῳ τέκνῳ Ἀρώγῳ ✱
μ(νε)ί vac ας vac χά vac ριν.

Στ. 1: ὁ χαρακτὴς μετὰ τὴν λέξη κὲ χάραξε ἓνα ἰῶτα τὸ ὁποῖο στὴν συνέχεια διόρθωσε σὲ ζῆτα.

Στ. 3: ΜΕΝΙ ὁ λίθος.

Τὸ σπάνιο ὄνομα Ἀρωγος (πρβλ. Βόηθος) ἀπαντᾷ μεταξὺ ἄλλων καὶ στὴν Ἀττικὴ (πρβλ. *LGP* II 72).

241. Μουσείο Βεροίας Λ 42. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορά τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὸ ἑβραϊκὸ νεκροταφεῖο. Ἐκεῖ τὴν μελέτησαν ὁ Wace τὸ 1911-1912, ὁ Plassart τὸ 1914, τὴν φωτογράφησε ὁ Drioux τὸ 1917 καὶ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀριζόντιο γεῖσο. Διαστάσεις: 1,29x0,66x0,59. Ὑψος γραμμάτων: 0,04. Διάστιχο: 0,007. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 253, ἀρ. 47 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 97), Wace, *Τετράδια* I 6, ἀρ. 9, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 65, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοὶ* ἀρ. 264. Πρβλ. A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 164, ἀρ. 40, Tatakis, *Beroea* ἀρ. 346.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Γελλία Ζοή
Γελλίῳ Ἰουλιανῷ
Ἐνδήμῳ τῷ ἀνδρὶ
4 μνίας χάριν.

Στ. 2: Ἰουλιαν[ῶ] Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3: ἀνδρ[ί] Ἀδάμ-Βελένη.

Τὸ ὄνομα Ἐνδημος ἀπαντᾷ συχνὰ στὴν Λευκὴ πέτρα.

242. Μουσείο Βεροίας Λ 80. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορά ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 στὸ ἑβραϊκὸ νεκροταφεῖο. Ἐκεῖ μελετήθηκε ἀπὸ τὸν Wace τὸ 1911-1912 καὶ τὸν Plassart τὸ 1914, φωτογραφήθηκε ἀπὸ τὸν Drioux τὸ 1917 καὶ μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, ἀποκεκρουμένος κατὰ τὸ πρόσθιο τμήμα τῆς βάσεως συνεπεία δευτέρας χρήσεως. Διαστάσεις: 1,21x0,57x0,46. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,006-0,007. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 254, ἀρ. 51 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 100), Wace, *Τετράδια* I 7, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 61 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 28, ἀρ. 16 καὶ πίν. 8), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοὶ* ἀρ. 287. Πρβλ. A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 164, ἀρ. 42, *SEG* 24 (1969) 514, Tatakis, *Beroea* ἀρ. 523.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ζωσίμη Φιλο-
δεσπότη τῷ
ἀνδρὶ μνίας
4 vac χάριν. *

Τὸ ὄνομα Φιλοδέσποτος ἀνήκει στὰ ὀνόματα περιγραφικὰ ἀτομικῶν χαρακτηριστικῶν ποὺ διαδίδονται κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους (πρβλ. Tatakis, *Beroea* σελ. 387-88).

243. Βέροια, ΒΑ τεῖχος. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1970 κατὰ τὸν καθαρισμὸ τοῦ βορειοανατολικοῦ τμήματος τοῦ τεῖχους, στὸ οἰκόπεδο Ὁ. Γεμιτζόγλου.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, στὸν κορμὸ ἐντὸς πλαισίου ἀνάγλυφη παράσταση πεζοῦ ἀνδρὸς συνοδευόμενου ἀπὸ ἄλογο πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἔμπρὸς σὲ καίοντα βωμό· ἀριστερὰ ἀπὸ τὸν βωμὸ φίδι περιελιγμένο σὲ δένδρῳ ἢ

παράσταση προβάλλεται σέ κανόνα. Διαστάσεις: 1,86x0,82x0,752. Ύψος γραμμάτων: 0,031-0,062. Διάστιχο: 0,017-0,02. Ἡ ἐπιγραφή κατανέμεται σέ τρία σημεία: 1) στό κυμάτιο πού συνδέει τήν ἐπίστεψη μέ τόν κορμό, 2) στό ἄνω μέρος τοῦ κορμοῦ, ἐπάνω ἀπό τὸ πλαίσιο καὶ 3) μέσα στοῦ πλαίσιο κάτω ἀπὸ τὸν κανόνα.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου - Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 25 (1970) *Χρονικά* 385, πίν. 320α-β (γενικὴ ἀποψη τοῦ χώρου), (J.P. Michaud, *BCH* 97 [1973] 346), Πολυξένης Ἀδάμ-Βελένη, *Μακεδονικά* 23 (1983) 178, πίν. 4γ, τῆς ἰδίας, *Βωμοί* ἀρ. 317. Πρβλ. *BullEpigr* 1974, 332, *SEG* 35 (1985) 715, Tataki, *Beroea* ἀρ. 530.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Πρῶτο ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

Ζώσιμος Νεικοπόλεως
Πετρωνίῳ Ἀμύντα

ἀνάγλυφο

τῷ πατρὶ
4 μνείας χάριν.

Στ. 2: Ἀμύντα Ρωμοπούλου - Τουράτσογλου, *BCH*, Ἀδάμ-Βελένη (1996), Ἀμύντα Tataki. Ἡ δημοσίευση τῆς Ἀδάμ-Βελένη (1983) δὲν χρησιμοποιεῖ ὑπογεγραμμένη καὶ ἀκολουθεῖ μονοτονικό σύστημα.

244. Μουσεῖο Βεροίας Λ 59. Ἀγνωστες συνθηκῆς εὐρέσεως.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν κάτω ἀριστερὴ καὶ τὴν κάτω δεξιὰ γωνία, μέ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση Ἀφροδίτης κατ' ἐνώπιον πού φέρει μῆλο –καὶ ὄχι κάτοπτρο, ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Wrede– μέσα σὲ τοξοειδῆ κόγχη. Γιά τὴν παράσταση, πρβλ. καὶ ἀρ. 214, ἀνωτέρω, καὶ 284, 354, 508, κατωτέρω. Διαστάσεις: 0,925x0,515x0,337. Ύψος γραμμάτων: 0,025. Διάστιχο: 0,015. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: H. Wrede, *RhM* 78 (1971) 162, ἀρ. 3 (μέ κεφαλαῖα μόνον), τοῦ ἰδίου, *Consecratio* 321, ἀρ. 329 (σὲ μικρογράμματη μεταγραφὴ), (*SEG* 31 [1981] 650), I. Touratsoglou, *Studia Danov* 425, ἀρ. 13, εἰκ. 13 (*SEG* 35 [1985] 730), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 333. Πρβλ. *BullEpigr* 1988, 830, Tataki, *Beroea* ἀρ. 531 καὶ σελ. 492-93. Φωτογραφία τοῦ μνημεῖου παραθέτει ὁ Wrede στὸν πίνακα 39, ἀρ. 3 μέ λανθασμένη ἀπόδοση σὲ ἄλλο μνημεῖο τῆς Θεσσαλονίκης, πού στὸν κατάλογό του φέρει τὸν ἀριθμὸ 318.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 2ου αἰ. μ.Χ.

Ζώσιμος Τριακαδίω-
νος Χρήστη τῇ ἰδίᾳ θρεπτ-
ῇ μνείας χάριν.

Στ. 1-2: *Τρειάκᾳ Δίῳ*νος Wrede καὶ *SEG*, *Τριακαδίῳ*νος Touratsoglou. Στ. 2: *χρηστῇ* Wrede (1981), *SEG*, *Χρηστῇ* Ἀδάμ-Βελένη, *Χρηστῇ* Touratsoglou.

Γιά τὸ ὄνομα Τριακαδίων, βλ. ἀρ. 236, ἀνωτέρω. Γιά ὀνόματα δηλωτικὰ ἀνθρώπων ἀρετῶν, ὅπως Χρήστη, βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 387-88. Γιά τὸν ὄρο *θρεπτῇ*, βλ. ἀρ. 208, ἀνωτέρω.

245. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1913 ἀπὸ τὸν Ch. Avezou στὸ Διοικητήριον. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ Γυμνάσιον τῆς Βέροιας, ὅπου τὴν εἶδε ὁ Ἄ. Ὁρλάνδος τὸ 1915-1916. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Μικρὴ στήλη ἀπὸ λεπτόκοκκο μάρμαρον, ἀποκεκρουμένη ἄνω. Ὑψος 0,48, πλάτος 0,41, πάχος 0,049. Ἀνάγλυφο (26x28): ἄνδρας κατ' ἐνώπιον ἀνακεκλιμένος σὲ κλίνῃ. Ἰχνη ἐρυθροῦ καὶ πράσινου χρώματος... Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,02. Διάστιχα: 0,01." (Avezou). "Πλάξ ἀνάγλυπτος ἐπιτύμβιος (διαστ. 0,31x0,48x0,05), εἰκονίζουσα νεκρόδειπνον. Ἐν τῷ βάθει καὶ ταῖς πτυχαῖς τοῦ ἱματίου τοῦ ἀνδρὸς ζωηρὰ ἴχνη χρωμάτων ἐρυθροῦ καὶ πρασίνου. Ἔργασία κακὴ ρωμαϊκῶν χρόνων. Κάτωθεν τῆς εἰκόνος ἡ ἐπιγραφή." (Ὁρλάνδος)

Βιβλιογραφία: Avezou, *Cahiers* 1913.4, ἀρ. 4, Ἄ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 153, ἀρ. 7. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 536.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (·)

*Ἡράκλεα Παράτω τῷ ἀν-
δρὶ ἐκ τῶν ἑαυτοῦ μνεί-
ας χάριν.*

Ἡράκλεα, γραφή τοῦ θηλυκοῦ ἀνθρωπωνυμίου Ἡράκλεια, ποὺ ἀποδίδει τὴν ἀνοικτὴ προφορά πρὸ ἄλλου φωνήεντος τοῦ φωνήεντος τὸ ὅποιο προέκυψε ἀπὸ τὴν παλαιὰ δίφθογγο -ci-, ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἄλλην ἐπιγραφή τῆς Βέροιας (ἀρ. 305, κατωτέρω).

246. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 στὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο τῆς Βέροιας. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 254, ἀρ. 52 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 101). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1094.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

*Ποπιλλία Ἡ-
ράκλεια Κο-
ῖντω Ποπιλ-
λίῳ Παραμόνω
τῷ ἀνδρὶ μνεί-
νας χάριν.*

Στ. 3-4: Ὁ Δήμιτσα ἀντιγράφει κατὰ λάθος ΠΟΛ|ΛΙΩ καὶ μεταγράφει Πολ|λίῳ. Στ. 5: Ὁ Δήμιτσα ἀντιγράφει κατὰ λάθος ΑΝΔΡ καὶ μεταγράφει ἀνδρ[ι].

247. Μουσεῖο Βεροίας Λ 473. Ἐπισημάνθηκε πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου. Ἐκεῖ τὴν μελέτησαν ὁ Wace τὸ 1911-1912, τὴν φωτογράφησε ὁ Drioux τὸ 1917 καὶ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Τὸ 1971 ἀποκολλήθηκε καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρον ἀποκεκρουμένος στὴν ἐπίστεψη καὶ τὸ κάτω ἀριστερὸ μέρος τῆς βάσεως. Διαστάσεις: 1,05x0,51x0,44. Ὑψος γραμμάτων: 0,031-0,05. Διάστιχο: 0,02-0,03. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 262, ἀρ. 70 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 85, Ἐθνικὸς Ὁδηγός 1 [1919] 13), Wace, *Τετράδια* II 54, ἀρ. 30, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 73, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 270. Πρβλ. Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 26 (1971) *Χρονικά* 406, Tataki, *Beroea* ἀρ. 544.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

4 Ἡρακλιανὸς
τῇ γλυκυ-
τάτῃ συμ-
βίῳ Διδύ-
μῃ μνεί-
ας χάριν.

Στ. 4-5: Ἡ Ἀδάμ-Βελένη δὲν σημειώνει τὴν διάκριση τῶν στίχων.

248. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὸ Βακαρὲ Μεδρεσὲ Τζαμί, στὴν εἴσοδο τοῦ ὁποίου τὴν εἶδε, ἤδη μερικῶς καλυμμένη, ὁ Plassart τὸ 1914 καὶ ὁ Drioux τὸ 1917. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

Μᾶλλον ταυτίζεται μὲ τὸ μνημεῖο ποὺ οἱ Edson καὶ Cormack περιγράφουν ὡς ἐξῆς: "Large marble block acting as foundation to room on right side of entrance. Inscribed face surrounded by well-cut moulding. The inscription which occupied the upper portion of the face has been cut away. Nothing can be read save A and H". Στήλῃ ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο· ἡ κυρία ὄψη πλαισιώνεται ἀπὸ κυμάτια.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 248, ἀρ. 36 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 78, *Ἐθνικὸς Ὁδηγός* 1 [1919] 13). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 284.

3ος αἰ. μ.Χ. (·)

4 Αὐρήλιος Ἡρα-
κλέων Κεστρω-
νιανῇ Αὐρηλία
τῇ γλυκυτάτῃ
γυνεκί μνε[ί]-
ας χάριν καὶ ἑαν-
τῷ ζῶν.

Τὸ τελευταῖο γράμμα τῶν στίχων 1 ἕως 4 χαράχθηκε ἐκτὸς τοῦ πλαισίου, σύμφωνα μὲ τὸ πανομοιότυπο τοῦ Delacoulonche.

249. Μουσεῖο Βεροίας Λ 580. Βρέθηκε τὸ 1975 στὸ οἰκόπεδο τοῦ Σωτ. Τέττου (πρώην Ἀντ. Βαϊνᾶ) στὴν περιοχὴ κτημάτων Ἀγάογλου, μεταξὺ τῶν συνοικισμῶν Καλλιθέα καὶ Ἐληᾶ στὴν Βέροια, ἀπ' ὅπου μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλῃ ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐλαφρὲς ἀποκρούσεις ἄνω καὶ κάτω μὲ παραστάσεις κατ' ἐνώπιον παλαμῶν στὸ δεξιὸ καὶ ἀριστερὸ ἄκρο τῆς ἐπιστέψεως καὶ ἐγγάρακτου κυπαρισσιοῦ δίπλα στὴν ἀριστερὴν παλάμη. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη σὲ τετράπλευρο βάθυσμα τρεῖς ἀνάγλυφες ὄρθιες μορφὲς κατ' ἐνώπιον, ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ, γυναίκας, Θανάτου καὶ ἱματιοφόρου ἀνδρός. Κάτω ἀπὸ τὴν ἀνδρική μορφή καὶ ἐκτὸς πλαισίου ἐγγάρακτη παράσταση ἵππου ποὺ βαδίζει πρὸς τὰ δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,72x0,48x0,12. Ὑψος γραμμάτων: 0,016-0,027. Διάστιχο: 0,012-0,026. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸ βάθυσμα.

Βιβλιογραφία: Ἱ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 30 (1975) *Χρονικά* 261, ἀρ. (β) (*SEG* 33 [1983] 507, *BullEpigr* 1987, 656). Πρβλ. H. Catling, *AR* (1983-84) 47, Tataki, *Beroea* ἀρ. 559.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Θεοφίλα Μουστιανῶ
τῷ εἰδίῳ ἀνδρὶ
• μνίας χάριν.

Γιὰ τὸν συμβολισμό τῶν παλαμῶν, βλ. ἀρ. 210, ἀνωτέρω. Γιὰ ἄλλες παραστάσεις Θανάτου, βλ. ἀρ. 212 καὶ 240, ἀνωτέρω. Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ διατήρηση τῆς διαλεκτικῆς καταλήξεως (Θεοφίλα) σὲ τόσο ὀψιμη ἐποχή.

250. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐντοιχισμένη ἀνάποδα στὸ κατῶφλι τῆς εἰσόδου τοῦ Τσερμέν Τζαμιού (πλατείας Μπότσαρη). Ἐκεῖ τὴν φωτογράφησε ὁ Drioux τὸ 1917 καὶ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Μαρμαρίνη στήλη... Ἀνάγλυφο ἀποτελούμενο ἀπὸ δύο πρόσωπα: γυναίκα καθιστὴ ἐνδεδυμένη μακρὸ χιτῶνα, ἄνδρας γυμνὸς ὀρθίος ἐμπρὸς της, ἱμάτιο ριγμένο ἀπὸ τὸν ἀριστερὸ ὤμο στὸν βραχίονά του" (Delacoulonche). Οἱ Edson καὶ Cormack δὲν διακρίνουν πλέον τὸ φύλο τῆς ὀρθίας μορφῆς, προσθέτουν δὲ ὅτι πρόκειται γιὰ κάλυμμα σαρκοφάγου. Διαστάσεις: "Ύψος: 0,20-0,25, πλάτος: 2,08..., πάχος: 0,955, ὕψος τοῦ πεδίου τοῦ ἀναγλύφου: 0,25, πλάτος τοῦ πεδίου τοῦ ἀναγλύφου: 0,32. Ύψος γραμμάτων: 0,03-0,035, διάστιχο: 0,015" (Edson - Cormack). Ἡ ἐπιγραφή ἐκατέρωθεν τοῦ ἀναγλύφου.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 253, ἀρ. 46 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 96), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 102 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 26, ἀρ. 12, πίν. 6). Πρβλ. *SEG* 24 (1969) 511, Tataki, *Beroea* ἀρ. 563.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Θυμέλη		Προθοήνορι
τῷ ἰδίῳ	ἀνάγλυφο	ἀνδρὶ
μνήμης		χάριν.

Τὸ σπανιότατο ὄνομα Προθοήνωρ φέρει ἓνας ἄσημὸς Βοιωτὸς στὴν Ἰλιάδα (B 495). Γι' αὐτὸ ἡ Tataki, *Beroea* σελ. 386, σημ. 368, ὑποθέτει ὅτι, ὅπως π.χ. τὸ ὄνομα Πτολεμαῖος, ἀνήκει στὰ ἀρχαῖκά ὀνόματα ποὺ ἐπέζησαν στὴν Μακεδονία. Γιὰ τὸ γυναικεῖο ἀνθρωπωνύμιο Θυμέλη, βλ. Argyro Tataki, *Tyche* 8 (1993) 195, σημ. 90.

251. Μουσεῖο Βεροίας Λ 192. Βρέθηκε τὸ 1955 σὲ ἀτομικὸ τάφο, ὅπου σὲ δεύτερη χρῆση χρησιμοποιήθηκε ὡς κάλυμμα, στὸ οἰκόπεδο Δαμιανοῦ Κουϊκόγλου, στὴν περιοχὴ Γεωργικοῦ Συνοικισμοῦ κάτω ἀπὸ τὴν τοποθεσίαν Βόσπορος στὴν Βέροια καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση νεκροδείπνου κάτω ἀπὸ ἀψίδα, ἀριστερὰ καθιστῆς γυναικείας μορφῆς καὶ δεξιὰ ἀνακεκλιμένης ἀνδρικής. Σὲ χαμηλότερο ἐπίπεδο δεξιὰ ἀνάγλυφη παράσταση Θανάτου. Διαστάσεις: 0,62x0,535x0,12. Ύψος γραμμάτων: 0,002. Διάστιχο: στ. 1-2: 0,024, στ. 3-4: 0,012. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση τοῦ ζεύγους.

Βιβλιογραφία: I. Touratsoglou, *Studia Danov* 419-20, ἀρ. 3, εἰκ. 3 (*SEG* 35 [1985] 720). Πρβλ. *BullEpigr* 1988, 830, Tataki, *Beroea* ἀρ. 656.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Καλημερία τῷ ἰ-
δίῳ συμβίῳ Πίστῳ
τῷ γλυκυτάτῳ ἐκ τῶν
4 ἐκείνου ἐκείνῳ μνείας χάριν.

Γιὰ τὰ σύνθετα ὀνόματα τοῦ τύπου Καλημερία, βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 386, γιὰ δὲ ὀνόματα περιγραφικὰ ἀνθρώπινων ἀρετῶν, ὅπως Πίστος, βλ. αὐτόθι, σελ. 387-88.

252. Μουσεῖο Βεροίας Λ 61. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως. Εἰσήχθη στὸ Μουσεῖο Βεροίας πρὶν ἀπὸ τὰ πρῶτα ἤδη ἔτη τῆς λειτουργίας του.

Βωμός ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη μὲ ἀνάγλυφη παράσταση σὲ δύο ἐπίπεδα στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ: ἄνω Ἑρμῆς Κερδῶος Ψυχοπομπὸς κατ' ἐνώπιον μὲ βαλάντιο στὸ δεξιὸ χέρι καὶ κηρύκειο στὸ ἀριστερὸ καὶ κάτω "Θρᾶξ" ἱππέας ποὺ καλπάζει πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀπὸ κάτω βωμός. Διαστάσεις: 0,99x0,455x0,42. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,03. Διάστιχο: 0,002-0,004. Ἡ ἐπιγραφή σὲ τέσσερες στίχους ἐκατέρωθεν τῆς παραστάσεως τοῦ Ἑρμοῦ.

Βιβλιογραφία: Wrede, *Consecratio* 282, ἀρ. 231 (*SEG* 31 [1981] 651), Πολυξένης Ἀδάμ-Βελένη, *Μακεδονικά* 23 (1983) 175-76, ἀρ. 5, πίν. 3α (ὡς ἀδημοσίευτο), I. Touratsoglou, *Studia Danov* 425-26, ἀρ. 14, εἰκ. 14 (*SEG* 35 [1985] 731), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοὶ* ἀρ. 331. Πρβλ. *BullEpigr* 1988, 830, Tataki, *Beroea* ἀρ. 689.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

	Κισσὸ-	ς Ἑρμο-
	φίλῳ	τῷ τέ-
	(κ)νῳ	μνεί-
4	ας χά-	ριν

Ὁ Wrede (καὶ τὸ *SEG*) δὲν δηλώνει μὲ ποιὸν ἀκριβῶς τρόπο κατανέμεται ἡ ἐπιγραφή ἐκατέρωθεν τοῦ ἀναγλύφου. Ἡ Ἀδάμ-Βελένη (1983, 1996) δὲν διακρίνει μεταξὺ στίχων καὶ τομῶν στὸν ἴδιο στίχο. Στ. 2-3: τῷ τέ|κνῳ Wrede, *SEG*, Ἀδάμ-Βελένη (1983), τῷ τε | Ἰανῷ Touratsoglou, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἀνάγνωση τοῦ Wrede εἶναι λανθασμένη, καὶ Ἀδάμ-Βελένη (1996), ΤΩΤΕ|ΙΑΝΩ ὁ λίθος. Πρόκειται προφανῶς γιὰ λάθος ἀντιγραφῆς τοῦ χαρακτῆ, ὀφειλόμενο ἴσως σὲ κακογραμμένο χειρόγραφο, ποὺ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνάλυση τοῦ γράμματος κάππα στὰ δύο γραφικὰ συστατικά του στοιχεῖα (I καὶ <) καὶ τὴν στροφή κατὰ 45° τοῦ δεύτερου. Στ. 3-4: μνε|ίας Wrede καὶ *SEG*, μνείας Ἀδάμ-Βελένη (1983), μνε|ας Touratsoglou, Ἀδάμ-Βελένη (1996). Στ. 4: χάριν Ἀδάμ-Βελένη (1983), χωρὶς νὰ δηλώνει τὴν τομὴ στὸν στίχο.

253. Μουσεῖο Βεροίας Λ 205. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace σὲ τουρκικὴ οἰκία τῆς πόλεως, προερχόταν ὅμως ἀπὸ τὸν κατεδαφισμένο ἤδη "πύργο τῆς Βιργινίας". Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη, ὅπου τὸ 1936 τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack. Τελικὰ κατέληξε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη ἄνω δεξιὰ, ἀποτελούμενη ἀπὸ δύο συγκολλημένα τεμάχια μὲ ἀνάγλυφη παράσταση ἐντὸς παραλληλόγραμμου βαθύσματος τεσσάρων προτομῶν κατ' ἐνώπιον, δύο ἀνδρικών καὶ δύο γυναικείων ἐναλλάξ. Πιθανώτατα ὑπῆρχε καὶ δεῦτερο διάζωμα ἐπάνω ἀπὸ τὸ σωζόμενο σήμερον. Διαστάσεις: 0,47x0,64x0,14. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Ἡ ἐπιγραφή στὴν ἄνω πλευρὰ τοῦ πλαισίου.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 60, ἀρ. 36 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 158, ἀρ. 29), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 20. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 787.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

Λάμης ▸ ΝΕΙΚΕΙ

Τὰ ὑπογραμμισμένα γράμματα, ποὺ ἀντέγραψε ὁ Wace, δὲν ἦσαν ὁρατὰ ἤδη τὸ 1936 συνεπεία ἀπολεπίσεως τοῦ λίθου.

Τὸ ὄνομα Λάμ(ο)ς ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ (μὲ βεβαιότητα βλ. τὴν ἐπόμενη ἐπιγραφή ἀρ. 254) στὴν Βέροια καὶ τὴν Μακεδονία γενικώτερα, ἀλλὰ εἶναι διαδεδομένο κυρίως στὴν Δυτικὴ καὶ Βορειοδυτικὴ Ἑλλάδα (βλ. *LGPN* IIIA 267).

254. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche σὲ τουρκικὴ οἰκία τῆς Βέροιας κοντὰ στὸ Μπαῖρ Τζαμί. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 250, ἀρ. 40 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 102). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 803.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[---]ΜΙΣ ν Λέοντι τῷ ἀδελφῷ.

[Λά]μης ἢ [Ἄ]μ[ι]μης Tataki.

Γιὰ τὸ ὄνομα, ἐὰν εἶναι πράγματι Λάμης, βλ. τὴν προηγούμενη ἐπιγραφή ἀρ. 253.

255. Ἐπισημάνθηκε στὸν ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (τοῦ Μικροῦ) ἀπὸ τὸν Ἀσλάνογλου, ὁ ὁποῖος ἔδωσε ἀπόγραφό του στὴν ρωσικὴ ἀποστολὴ ποὺ ἐπισκέφθηκε τὴν Βέροια τὸ 1898. Ἐκεῖ τὴν μελέτησε καὶ ὁ Wace τὸ 1911-1912. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Βέροιας τὴν ἀναφέρει ὁ Ἑθνικὸς Ὁδηγὸς στὴν ἀποθήκη τῆς ὑποδιοικήσεως Βεροίας, ἀπὸ ὅπου μεταφέρθηκε ἀργότερα στὴν συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως, ὅπου τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Στὴλῃ μὲ ἐλεύθερη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Σὲ παραλληλόγραμμα βάθυσμα στὸν κορμὸ ἀνάγλυφη παράσταση τριῶν ὀρθίων μορφῶν ἀπὸ ἀριστερά, ἀνδρὸς, κόρης καὶ ἐφήβου, καὶ καθιστῆς γυναίκας δεξιᾶ. Κατὰ τὴν παρατιθέμενη μεταγενέστερη περιγραφὴ τῶν Edson καὶ Cormack, τὸ μνημεῖο δὲν ἦταν πλέον πληρὺς: "Broken slab of marble, broken away top and bottom, unevenly finished right and left sides. Back fairly smoothly picked. Top portion of face consists of lower portion of relief which shows the lower limbs of persons. To right seated draped figure of indeterminate sex facing left. In front of this figure to the left are seen crossed legs of nude figure. Third left knees of draped figure. The left of the last figure can be seen." Διαστάσεις: 0,52x0,38 (Woodward), 0,34x0,29x0,05 (Edson - Cormack). Ὑψος γραμμάτων: 0,02 (Woodward), 0,02-0,025 (Edson - Cormack). Διάστιχο: στ. 1-2: 0,015, στ. 2-3: 0,03 (Edson - Cormack). Ἡ ἐπιγραφὴ κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Μ. Ροστόβτσεφ, *IPAIK* 4 (1899) 178, ἀρ. 7 καὶ σελ. 179, Wace, *Τετράδια* II 56, ἀρ. 32 (Α.Μ. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 157, ἀρ. 27), Ἑθνικὸς Ὁδηγός 2 [1920-21] 40, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 9. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 815.

3ος αἰ. μ.Χ.

Λογί ν νος Λογί(νω)

τῷ <τε> τέκνω

μνείας χάριν.

Στ. 1: ὁ Ροστόβτσεφ, βάσει τοῦ ἀπογράφου τοῦ Ἀσλάνογλου, ὁ ὁποῖος σημειώνει τὰ δύο τελευταῖα γράμματα ἀχνότερα, καὶ ὁ Ἑθνικός Ὁδηγός μεταγράφουν *Λογίνω*. Οἱ Edson καὶ Cormack σημειώνουν κενὸ τριῶν γραμμάτων στὸ τέλος τοῦ στίχου. Στ. 2: Ὁ χαράκτης ἀπέξεσε τὴν πρώτη συλλαβὴ τῆς λέξεως *τέκνω* καὶ χάραξε τὴν λέξη δεξιότερα. Οἱ Edson καὶ Cormack σημειώνουν κενὸ τεσσάρων γραμμάτων στὸ τέλος τοῦ στίχου. Ἐπίσης παρατηροῦν τὴν χάραξη ὀριζόντιας γραμμῆς ἐπάνω ἀπὸ τὸ δεξιὸ ἥμισυ τοῦ πρώτου στίχου καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸν τρίτο στίχο.

Λογῖνος, φωνητικὴ γραφὴ τοῦ ὀνόματος Λογγῖνος μὲ ἀποβολὴ τοῦ ἔρρινου συμφώνου.

256. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Wace τὸ 1911-1912 "στὴν κατοικία ἑνὸς καδῆ" στὴν Βέροια. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

Βωμός (;) μὲ ἀνάγλυφη παράσταση νεκροδείπνου ἀνδρὸς καὶ γυναικός, κατὰ Wace. Διαστάσεις: 1,25x0,60x0,56. Ὑψος γραμμάτων: 0,035. Ἡ ἐπιγραφὴ ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* I 9, ἀρ. 15 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 153, ἀρ. 16). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 819.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

*Λοπεῖνα Λουπέρκω
μνείας vac χάριν.*

Στ. 1: Ὁ Woodward παρατηρεῖ ὅτι τὸ *πῖ* τῆς πρώτης λέξεως μπορεῖ νὰ ὀφείλεται σὲ λάθος τοῦ χαράκτη ἀντὶ δύο γάμμα, καὶ τὸ ὄνομα νὰ πρέπει νὰ ἀναγνωσθεῖ *Λογγεῖνα*. Τὸ πιθανώτερο, πρόκειται γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἀπόδοση τοῦ λατινικοῦ *Lupina*.

257. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1934 ἀπὸ τὸν Χ. Μακαρόνα στὰ δικαστήρια Βεροίας ἀπ' ὅπου μεταφέρθηκε στὸ ὑπόγειο τοῦ Γυμνασίου Βεροίας, ὅπου μελετήθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

"Απότμημα ρωμαϊκῆς ἐπιτύμβιας στήλης ἀποκεκρουμένης ἄνω καὶ κάτω. Ὅπισθια ὄψη ἀδρὰ κατεργασμένη, ἄνισο πάχος. Ὑψος: 0,395' πλάτος: 0,40' πάχος: 0,085. Ὑψος γραμμάτων: 0,025-0,030' διάστιχα: 0,015. Διατηρούμενο ὕψος ἀναγλύφου: 0,175, πλάτος ἀναγλύφου κάτω: 0,245, πλάτος ἀριστεροῦ περιθωρίου: 0,09, πλάτος δεξιοῦ περιθωρίου: 0,07. Ἀνάγλυφη παράσταση: στὴν κάτω ἀριστερὴ γωνία καίων βωμός· στὸ κέντρο κάτω μέρος γυμνοῦ ἀνδρικοῦ ἀγάλματος κατ' ἐνώπιον ἐπάνω σὲ βάση· στὴν κάτω δεξιὰ γωνία δελφίνι. Ἡ ἐπιγραφὴ κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφο." (Edson - Cormack).

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 36 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-39] 98, ἀρ. 13). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 80a.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

*Αἴλιος Λύκος
Φοιβι(α)νῇ τῇ θυγα-
τρὶ μνείας χάριν.*

Στ. 2: *Φοιβιανῇ* Cormack, ΦΟΙΒΙΑΝΗ τὸ ἔκτυπο.

Σώζεται ἐπίσης τὸ ἐπιτύμβιο μνημεῖο ποὺ ἀνήγειρε ἀργότερα γιὰ τὸν Αἴλιο Λύκο ἡ γυναῖκα του Αἰλία Φίλα (βλ. ἀρ. 288, κατωτέρω).

258. Μουσείο Βεροίας Λ 696. Βρέθηκε τὸ 1980 στὸν ἀγρὸ τῆς Σουλτάνας Μποΐτση στὶς Σαραντόβρυσες Βεροίας καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη στηριγμένη ἐπάνω σὲ κίονες-πλαίσια. Διαστάσεις: 0,83x0,615x0,083. Ὑψος γραμμάτων: 0,0315-0,034. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή μεταξὺ τῶν κιόνων.

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ, *ΑΔ* 35 (1980) *Χρονικά* 408, πίν. 239α (*SEG* 38 [1988] 592). Πρβλ. G. Touchais, *BCH* 113 (1989) 643, εἰκ. 127, *BullEpigr* 1990, 458.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Λυσιανὴ Χαρμο-
σύνῃ τῇ εἰδίᾳ μη-
τρὶ ἐκ τῶν ἐκεί-
νης ἐκείνῃ μνεί-
ας χάριν.

259. Μουσείο Βεροίας Λ 278. Ἀγνωστες συνθῆκες εὐρέσεως.

Κάτω ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση, μέσα σὲ βάθυσμα, ὁρθίας κατ' ἐνώπιον γυναικείας μορφῆς. Διαστάσεις: 0,30x0,372x0,065. Ὑψος γραμμάτων: 0,027-0,032. Διάστιχο: 0,007-0,021. Ἡ ἐπιγραφή ἐκατέρωθεν τῆς παραστάσεως.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 836.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

	Λυ	χη
	σιμά-	
	τῷ τέ-	κνω
4	μνί-	ας χά-
		ριν.

Στ. 1: *Λυσιμάχη*, ἡ τελευταῖα συλλαβὴ τοῦ ὀνόματος χαράχθηκε ἐπάνω ἀπὸ τὸν στίχο.

260. Μουσείο Βεροίας Λ 213. Ἀγνωστες συνθῆκες εὐρέσεως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,52x0,40x0,05. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,025, στ. 2-3: 0,02, στ. 4: 0,028, στ. 5: 0,045. Διάστιχο: 0,02. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: I. Touratsoglou, *Studia Danov* 422, ἀρ. 7, εἰκ. 7 (*SEG* 35 [1985] 724). Πρβλ. *BullEpigr* 1988, 830, Tataki, *Beroea* ἀρ. 846.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Μακρόβεις καὶ Δέν-
βερ Βικτωρεῖνῳ στα-
τιωναρίῳ τῷ φίλῳ
μνεί-
ας χάριν.

Μακρόβειος ἀντὶ τοῦ Μακρόβιος. Τὸ ὄνομα Δένβερ, προφανῶς μὴ ἑλληνικό, δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοῦ. Stationarii milites ἦσαν στρατιῶτες μὲ ἀστυνομικά καθήκοντα (βλ. F. Lammert, *RE* III A,2 (1929) 2213.

261. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Struck (1898-1902) στὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο. Ἐκεῖ τὴν εἶδε καὶ ὁ Wace τὸ 1911-1912. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Στήλη (;). Διαστάσεις: 1,07x0,33x0,25. Ὑψος γραμμάτων: 0,02.

Βιβλιογραφία: A. Struck, *AM* 27 (1902) 315, ἀρ. 33, Wace, *Τετράδια* I 6, ἀρ. 8. Πρβλ. A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 164, ἀρ. 43, Tataki, *Beroea* ἀρ. 853.

2ος αἰ. μ.Χ.

Μαξιμῶ · Μαξίμα
τῷ γλυκυτάτῳ
τέκνῳ κέ τοῖς θ[ρέ]–
4 ψασιν μνίας χά[ριν].

Στ. 1: ΥΑΗΣΤΜΑΣ Μα(ξ)ίμα Struck, ΜΑΣΙΜΩ · ΜΑΣΙΜΑ Wace καὶ Woodward, μὴ διακρίνοντας τὴν μέση ὀριζόντια κεραία, ἢ Tataki τονίζει Μαξίμῳ Μαξίμα. Μία ἄλλη δυνατὴ ἀνάγνωση εἶναι Μάξιμῳ (= Μάξιμος) Μαξίμα. Στ. 2: τῇ Struck, Τῷ ἀπόγραφο Wace. Στ. 4: χά[ριν] Struck, ΧΑ[–] Wace.

Γιὰ τὴν σημασία τοῦ ὅρου *θρέψασιν*, βλ. ἀρ. 208, ἀνωτέρω.

262. Μουσεῖο Βεροίας Α 220. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack "στὸν ἀριστερὸ νάρθηκα" τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἐλλιπὴς ἄνω καὶ κάτω. Ἡ ἐπιφάνεια πλαισιώνεται, τουλάχιστον στὶς τρεῖς πλευρές, ἀπὸ ἔξεργη ταινία. Προφανῶς στὴν ἀρχικὴ τῆς μορφῇ ἡ στήλη εἶχε ἀνάγλυφες παραστάσεις σὲ δύο διαζώματα. Ἰχνη τῆς παραστάσεως τοῦ ἄνω διαζώματος διακρίνονται ἐπάνω ἀπὸ τὸ μέσον τῆς ἄνω ταινίας. Τὸ μεγάλο ὕψος καὶ ὁ τρόπος διαμορφώσεως τῆς ταινίας δημιουργοῦν τὴν ὑπόνοια ὅτι τὸν χῶρο τοῦ σημερινοῦ βαθύσματος κατελάμβανε ἀρχικὰ ἀνάγλυφη παράσταση. Τὴν ὑπόνοια αὕτη ἐνισχύουν ἀφ' ἑνὸς ἡ διαφορετικὴ μορφὴ τῶν γραμμάτων ποὺ ἔχουν χαραχθεῖ στὸ βάθος σὲ σχέση μὲ αὐτὰ ποὺ διακρίνονται στὴν ταινία καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀδυναμία νὰ συνδυασθοῦν τὰ δύο κείμενα. Διαστάσεις: 0,50x0,70x0,105. Ὑψος γραμμάτων: 0,038-0,045. Διάστιχο: 0,02-0,035.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 105 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-45] 113, ἀρ. 22, *SEG* 12 [1955] 324). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 265.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἡ ἐπιγραφή τῆς ταινίας:

2ος αἰ. μ.Χ.

Μαρκία

Ἡ ἐπιγραφή τοῦ βαθύσματος:

3ος αἰ. μ.Χ.

Αὐρηλία Οὐρβά–
να Πετιλλίῳ Κλαυ–
διανῷ τῷ ἰδίῳ ἀνδρί.

Οἱ προηγούμενοι ἐκδότες, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Tataki, ἐκλαμβάνουν τὸ κείμενο ὡς ἐνιαῖο.

263. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὴν συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως (ἀρ. 50). Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη της.

"Μαρμάρينو ἀπότμημα στήλης ἀποκεκρουμένο δεξιὰ καὶ κάτω. Ὑψος 0,515, πλάτος (μέγ.) 0,22, πάχος (μέγ.) 0,195. Κυμάτιο στὸ ἄνω μέρος τῆς κυρίας ὀψευς μόνον, ὕψους 0,172. Ὑψος γραμμάτων 0,03, διάστιχα στ. 1-2, 2-3: 0,025, στ. 3-4: 0,03-0,035" (Edson - Cormack).

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 12 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 108, ἀρ. 5). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 871.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Μεγέθι[ος]
[Δ]ημητρί[ου]
[Λ]εοντῶ[τῆ]
4 [σ]υμβίω μ[νή]-
[μης χ]άρι[ν].

Στ. 1: Ὁ Cormack προτείνει τὴν συμπλήρωση *Μεγέθ[ιος]* ἢ *Μεγεθ[ίας]*. Στ. 1-2: [τοῦ δεῖνα Δ]ημητρί[α ἢ ἰω--] Cormack, ἀλλὰ τὸ Δ πρέπει νὰ εἶναι κάτω ἀπὸ τὸ Μ τῆς ἀρχῆς τοῦ πρώτου στίχου καὶ διότι ὑπάρχει ὁ χώρος στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου καὶ διότι ἡ μὴ τήρηση τῆς συλλαβικῆς τομῆς εἶναι ἀπίθανη. Στ. 3-4: *έοντο[ς τῆ ἰδία]* (ἢ *τῶ ἰδίω*) *σ]υμβίω* Cormack ὁ ὁποῖος προτείνει τὴν συμπλήρωση *[Εὐρυλ]έοντο[ς]*, ἀλλὰ ὑπάρχει χώρος γιὰ ἓνα γράμμα στὴν ἀρχὴ τῶν στίχων 3 καὶ 4, ἐνῶ ἡ μὴ τήρηση τῆς συλλαβικῆς τομῆς εἶναι ἀπίθανη· ΛΕΟΝΤΟ = *Λεοντῶ* ἀντὶ τοῦ κλασσικοῦ *Λεοντοῖ*.

264. Μουσεῖο Βεροίας Λ 280. Εὐρέθηκε τὸ 1964 κατὰ τὴν διενέργεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς στὸ οἰκόμεδο ἀδελφῶν Καραντουμάνη, ὁδὸς Βενιζέλου 13.

Ἀπότμημα βωμοῦ ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,45x0,33x0,435. Ὑψος γραμμάτων: 0,032. Διάστιχο: 0,01.

Βιβλιογραφία: Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 20 (1965) *Χρονικά* 425 (φωτογραφία χωρὶς κείμενο), *SEG* 24 (1969) 520, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 297 (ὡς ἀδημοσίευτη). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 533. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[ε:3]HCIC N[ε3:4]
[τῶ] ἰδίω ἀδε[λ]-
[φῶ] ἐκ τῶν ἰδ[ί]-
4 [ω]ν μνείας χά-
ριν.

Στ. 1: [*Η*]γησιστ[ράτω (:)] τὸ *SEG*, ἀκολουθούμενο μὲ ἐπιφύλαξη καὶ ἀπὸ τὴν Tataki, [...]*ασκ(α)* Ἀδάμ-Βελένη· ὁ στίχος εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκατασταθεῖ ὡς: [*Μιλ*]ήσις N[έωνος] τὸ *SEG* ὑποθέτει ὅτι προηγεῖτο καὶ ἄλλος στίχος.

265. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο στὴν αὐλὴ τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Κυριώτισσας. Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη της.

"Πλακὸς ἐπιτυμβίου τὸ ἄνω ἥμισυ, φέρον λαξευτὸν ἀετωμάτιον μετ' ἀκρωτηρίων. Πλ. 0,30 πᾶχ. 0,80 μ. σ. ὕψ. 0,32 μ. Εὐθὺς ὑπὸ τὸ ἀέτωμα ἡ ἐπιγραφή." (Ὁρλάνδος)

Βιβλιογραφία: Ἰ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) *Χρονικά* 154, ἀρ. 9. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 924.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[Νε]ικηφορίς Κάλωνει τ[ῶ]
ἰδίῳ ἀνδρὶ μνίας χάριν.

Γιὰ τὸ ὄνομα Κάλ(λ)ων, βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 385.

266. Μουσεῖο Βεροίας Λ 28. Ἐγνωστες συνθήκες εὐρέσεως, ἀσφαλῶς ἐντὸς τῆς πόλεως, κατὰ τὸν Τουράτσογλου, ἀπὸ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως κατὰ τὴν Ἀδάμ-Βελένη.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 1,27x0,57x0,52. Ὑψος γραμμάτων: 0,038. Διάστιχο: 0,02. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: I. Touratsoglou, *Studia Danov* 424, ἀρ. 11, εἰκ. 11 (*SEG* 35 [1985] 728), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 271. Πρβλ. *BullEpigr* 1988, 830, Tataki, *Beroea* ἀρ. 970.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

Ὀλυμπιάς
Εὐπόρῳ τῶ
ἰδίῳ ἀνδρὶ
μνείας χάριν
4 ἐκ τῶν ἰδίων
αὐτῶ.

267. Μουσεῖο Βεροίας Λ 199. Βρέθηκε τὸ 1955 σὲ δεύτερη χρῆση σὲ τάφο ὅπου χρησιμοποιήθηκε ὡς καλυπτήρια πλάκα, στὸ οἰκόπεδο Δαμ. Κουϊκόγλου στὴν περιοχή Γεωργικοῦ Συνοικισμοῦ (τοποθεσία Βόσπορος) στὴν Βέροια καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,64x0,50x0,04. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: στ. 1-2 καὶ 2-3: 0,02, στ. 3-4: 0,05. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: I. Touratsoglou, *Studia Danov* 421-22, ἀρ. 6, εἰκ. 6 (*SEG* 35 [1985] 723). Πρβλ. *BullEpigr* 1988, 830, Tataki, *Beroea* ἀρ. 768.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.

Κουσιπίδιος Ὀνησᾶς Νείκη
κὲ Εὐκτῆμονι τοῖς γονῖσι
κὲ Διονυσίῳ τῶ ἀδελφῶ μνή-
vacat
4 vac μης χάριν. vacat

Τοῖς γονῖσι ἀντὶ τοῦ κλασσικοῦ τοῖς γονεῦσι (πρβλ. *IG* X 2,1, 441). Γιὰ τὸ ὄνομα Εὐκτῆμων, βλ. καὶ ἀρ. 319, κατωτέρω.

268. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace σὲ ἑλληνικὴ ἰδιωτικὴ κατοικία κοντὰ στὸν ναὸ τοῦ Ἀγίου Κηρύκου. Ἔκτοται χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Ἀετωματικὸ μαρμάρينو ἀνάγλυφο πολὺ ἐφθαρμένο. Ὑψ. 0,54, πλάτ. 0,58. Ὑψ. γραμμάτων 0,02. Ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ: καθιστὴ γυναῖκα κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ, ἄνδρας, ἄλλος ἄνδρας, ἀγόρι, ἄνδρας καὶ δύο γυναῖκες, ὅλοι ὄρθιοι" (Woodward). Ἀπὸ κάτω ἡ ἐπιγραφή. Ὁ Wace δὲν ἀναφέρει τὴν ὑπαρξὴ ἀετώματος.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 33, ἀρ. 17 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 156, ἀρ. 23). Πρβλ. I.I. Russu, *EphDac* 8 (1938) 206, Tataki, *Beroea* ἀρ. 980.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

ΟΛΟΤΡΙΟΣ Ξενύλλη τῇ ιδίᾳ γυν-
[αικὴ μνεί]ας χάριν.

Στ. 1: Ὁτότριος προτείνει ὁ Woodward, ἀλλὰ πρόκειται μᾶλλον γιὰ λάθος, τὸ ὁποῖο μετὰ τὴν ἀπώλεια τοῦ μνημείου δὲν μπορεῖ νὰ ἐλεγχθεῖ. Στ. 2-3: Ἡ μὴ τήρηση τῆς συλλαβικῆς τομῆς ἐκπλήσσει· μήπως τὸ μνημεῖο ἦταν φθαρμένο στὸ σημεῖο αὐτό;

Ὁ συσχετισμὸς τῆς πρώτης λέξεως ἀπὸ τὸν Russu μὲ τὸ ὄνομα Ὅσταφος, ποὺ ἀπαντᾷ στὴν Θράκη, στερεῖται βάσεως.

269. Μουσεῖο Βεροίας Λ 308. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1936 ἐντοιχισμένη στὸ βορειοδυτικὸ τεῖχος τῆς πόλεως κατὰ τὴν διάρκεια ἐργασιῶν δενδροφυτεύσεως. Ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε στὸ οἰκόπεδο Ἀ. Σαρρηκωστῆ, ὅπου ἐπανευρέθηκε ἀπὸ τὸν Ἰ. Τουράτσογλου τὸ 1972 καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο ἐλλιπὴς κατὰ τὸ ἀριστερὸ καὶ τὸ κάτω μέρος καὶ ἀποκεκρουμένη κατὰ τὴν δεξιὰ πλευρά. Φέρει ἐγχάρακτη ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,435x0,22x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,04-0,45. Διάστιχο: 0,005-0,01. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 93 (J.M.R. Cormack, *Hesperia* 13 [1944] 23-24, 29, ἀρ. 8), Ἰ. Τουράτσογλου, *Μακεδονικά* 12 (1972) 66, ἀρ. Β', πίν. I,β. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1293.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμῖς 2ου αἰ. μ.Χ.

[Παμ]φίλα τῶ
[γλυκ]υτάτῳ
[ἀνδρὶ] Φιλοξέ-
4 [νῳ ἐ]κ τῶν ἐκε[ί]-
[νου μν]είας
[χά]ριν.

Στ. 1: [--] ΠΑΑ Cormack, ποὺ ἐξετάζει τὴν ὑπόθεση τὸ ὄνομα τῆς γυναῖκας νὰ εἶναι Ζωῖλα. Ἡ ἀντίρρηση τοῦ λόγῳ τοῦ σχήματος τοῦ φῖ, ἰσχύει ἐξ ἴσου γιὰ τὸ ὠμέγα, τὸ ὁποῖο εἶναι ἐπίσης ρομβοειδὲς στὸν τέταρτο στίχο. Ἡ ἀνάμειξη σχημάτων ἐκείνην τὴν ἐποχὴ ἀποτελεῖ τρέχουσα πρακτικὴ, [...]φίλα Τουράτσογλου. Στ. 2: [γλυκ]υτάτ(ῳ) Cormack, ὁ ὁποῖος διευκρινίζει ὅτι "τὸ τελευταῖο ὁρατὸ γράμμα τοῦ στίχου 2 εἶναι Α", [γλυκ]υτάτ[ῳ] Τουράτσογλου. Στὴν πραγματικότητα τὰ ἴχνη τοῦ τελευταίου γράμματος ποὺ ὁ Cormack ἐξέλαβε ὡς ἄλφα ἀνήκουν στὸ ἀριστερὸ μέρος ἐνὸς ὠμέγα (πρβλ. στ. 4) ἄλλωστε τὸ ἄλφα στὴν ἐπιγραφή ἔχει διαφορετικοὺς ἀκρεμόνες. Στ. 3: [(?) υῖῳ] συμπληρώνει ὁ Cormack, [υῖῳ] ἢ [ἀνδρὶ] Τουράτσογλου. Ἡ μνεία τῆς κατασκευῆς μὲ δαπάνη ἐκ τῶν ἐκείνου καθιστᾷ πιθανώτερη τὴν δεύτερη συμπλήρωση. Στ. 4-5: /ΘNEKE Cormack, [ἐκ τ]ῶν ἐκε[ί]νου Τουράτσογλου. Στ. 5: [μ]νείας Cormack, [μν]είας Τουράτσογλου.

270. Μουσείο Βερόιας Λ 312. Ανακαλύφθηκε τὸ 1940 κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀνασκαφῆς Κοτζιᾶ στὴν βόρειο εἴσοδο τῆς Βέροιας, στὸ οἰκόπεδο Στ. Τσιράκογλου (βλ. ἀρ. 15, ἀνωτέρω). Ἐκεῖ παρέμεινε μέχρι τὸ 1970, ὁπότε μεταφέρθηκε ἀπὸ τὸν Ἰ. Τουράτσογλου στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως.

Ἀπότμημα μακρᾶς πλευρᾶς σαρκοφάγου ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,48x1,34x0,165. Ὑψος γραμμῶν: 0,043-0,078. Διάστιχο: 0,016-0,045.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 173 (χωρὶς διαίρεση σὲ στίχους), P. Amandry, *BCH* 64-65 (1940-1941) 250 (μὲ λανθασμένη διαίρεση σὲ στίχους), N. Κοτζιᾶ, *AE* (1953-1954) τ. Γ', 171, εἰκ. 7, Ἰ. Τουράτσογλου, *Μακεδονικά* 12 (1972) 67-69, ἀρ. Στ', πίν. IIIa. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 521. Τὰ κείμενα τῶν δύο πρώτων δημοσιεύσεων ἀνάγονται κατὰ πάσαν πιθανότητα σὲ πληροφορίες ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἀνασκαφέα.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[---]ΙΜΑ Παννύχου τῇ ἰδίᾳ θυ[γατρὶ]
[--- vacat] μνή vac μην vac χά vac [ριν].

Στ. 1: [---]μη Walter, Ζωσίμη Amandry, [Ζωσίμη Κοτζιᾶς, [(:) Ζωσίμη] Τουράτσογλου, τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ Walter, θυγάτηρ Amandry, τῇ ἰδίᾳ θυ[γατρὶ] Κοτζιᾶς, τῇ ἰδίᾳ θυ[γατρὶ] Τουράτσογλου. Στ. 2: μνείας χάριν Walter, μνήμης χάριν Amandry, [μνείας χάριν Κοτζιᾶς, μνήμης χάν[ριν] Τουράτσογλου.

Τὸ ὄνομα Πάννυχος ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἄλλην ἐπιγραφή τῆς Βέροιας (βλ. ἀρ. 52, ἀνωτέρω), ὅπου διαβάζεται καὶ τὸ θηλυκὸ ἀνθρωπωνύμιο Παννυχίς.

271. Μουσείο Βερόιας Λ 291. Ἐπισημάνθηκε πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο ἐμπρὸς στὴν κυρία εἴσοδο τοῦ ἱεροῦ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Νικολάου τοῦ Ἀμόλευτου (ὁδὸς Κόδρου, ἀράδος Κερκύρας). Ἐκεῖ ἀντιγράφηκε ἀπὸ τὸν Wace τὸ 1911-1912 καὶ μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Τὸ 1969 μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως.

Πιθανῶς ἀπότμημα μακρᾶς πλευρᾶς σαρκοφάγου ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἑλλιπὲς δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Διαστάσεις: 0,46x1,17x0,15. Ὑψος γραμμῶν: 0,077-0,10. Διάστιχο: 0,047.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 260, ἀρ. 64 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 84, Ἑθνικὸς Ὁδηγός 1 [1919] 13), Wace, *Τετράδια* II 30, ἀρ. 13, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 97 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 26, ἀρ. 10, πίν. 7, *SEG* 24 [1969] 510). Πρβλ. Ἰ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, ἀρ. 10 καὶ πίν. 335α, Tataki, *Beroea* ἀρ. 808.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη Ιου αἰ. μ.Χ.

Λικινία Παραμό[να]
[Αἰλ(:)]ίω Σωκράτει τῷ ἀνδ[ρὶ]
[μνήμ]ης vac χάριν. vac

Στ. 1: ΑΙΚΙΜΙΑ Delacoulonche, Δήμιτσα, Wace, Ἑθνικὸς Ὁδηγός, Λικινία Cormack, *SEG* ΠΑΡΑΜ[---] Delacoulonche, Δήμιτσα, Wace, Ἑθνικὸς Ὁδηγός, ὁ ὁποῖος στὴν μεταγραφή μεταφέρει τὸ ἰῶτα ἀπὸ τὸν στ. 2 στὸν στ. 1, Παραμ[όνα] Cormack, *SEG*. Στ. 2: ΙΩ Delacoulonche, Δήμιτσα, Wace, ---ίω Cormack, *SEG* ΤΩ Delacoulonche, Δήμιτσα, Wace, Ἑθνικὸς Ὁδηγός, τῷ ἀνδ[ρὶ] Cormack, *SEG*. Στ. 3: Ι+Σ Delacoulonche, Wace, Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος μεταγράφοντας συμπληρώνει [νίψ μνήμ]ης τὸν ἀκολουθεῖ ὁ Ἑθνικὸς Ὁδηγός, [μνήμ]ης Cormack, *SEG*.

Εἶναι πιθανὸν ἡ ἐνεπίγραφη μακρὰ πλευρὰ σαρκοφάγου, ἡ ὁποία ἦταν ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο ἐφαπτόμενη μὲ τὸ παρὸν ἀπότμημα καὶ δημοσιεύεται ἐδῶ ὑπὸ τὸν ἀριθμὸ 370, νὰ ἀνήκει στὸ ἴδιο μνημεῖο ἀποτελώντας τὴν ἄλλη πλευρὰ του.

272. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν ἀποστολὴ τοῦ 1898 στὸ σπίτι τοῦ κ. Μπουγιότα (:) στὴν Βέροια (ἀπόγραφο Ἀσλάνογλου). Τὸ 1911-1912 τὴν ἀντέγραψε ὁ Wace "σὲ μία κρήνη κοντὰ στὴν Ἀγία Φωτεινή". Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη της.

Ἐπιτύμβιο ἀνάγλυφο: "Ἰππεὺς πὺν πλήττει κάπρῳ" (Ροστότσεφ), "Ἰππεὺς πρὸς τὰ δεξιὰ, κάπρῳ" (Wace). Διαστάσεις: "περ. 0,20x0,20. "Υψ. γραμμάτων 0,02" (Wace, Woodward).

Βιβλιογραφία: Μ. Ροστότσεφ, *ΙΡΑΙΚ* 4 (1899) 178-79, ἀρ. 8, Wace, *Τετράδια* II 46, ἀρ. 23 (Α.Μ. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 157-58, ἀρ. 28). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1015.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[-----] Παραμόνα.

ΣΠΑΡΑΜΟΝΑ Ροστότσεφ. Ὁ Woodward σημειώνει: "τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ προφανῶς λείπει, Παραμόνα εἶναι τὸ ὄνομα τῆς ἀναθέτριας". Ἀλλὰ δὲν εἶναι πιθανώτερο νὰ προηγεῖται τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθετη, ὁπότε τὸ ὄνομα Παραμόνα θὰ ἦταν σὲ δοτική;

273. Μουσεῖο Βεροίας Λ 36. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὴν πλατεῖα Ὁρολογίου. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ κατεστραμμένο τὸ μεγαλύτερο τῆς ἐπιφάνειας τῆς κυρίας ὀψεως γιὰ τὴν προσαρμογὴ του στὸ τεῖχος κατὰ τὴν δεύτερη χρῆση του ὡς οἰκοδομικοῦ ὕλικου. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τόρμος. Διαστάσεις: 1,79x0,91x0,58. "Υψος γραμμάτων: 0,03-0,04. Διάστιχο: 0,07-0,010. Ἡ ἐπιγραφὴ στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 32 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-45] 112-13, ἀρ. 21), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 274. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1021.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμῶν 2ου αἰ. μ.Χ.

Παράμονος • καὶ •

• Κλ(αύδιος) Ἐπάγαθος τ[ο]ῖς

γονεῦ[σιν] ἐ[κ] τ[ῶν]

4 ἐαυτῶν κ[α]μ[ά]των

μνείας χ[ά]ριν].

Στ. 2: [τοῖς] Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3: γονεῦσαι [---] Cormack, Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 4: ἐαυτῶν [---] Cormack, Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 5: χάριν Cormack, [χάριν] Ἀδάμ-Βελένη.

Εἶναι ἀξιοπαρατήρητο ὅτι μόνον ὁ δεύτερος ἀδελφὸς ἔχει τὴν ρωμαϊκὴ πολιτεία. Γιὰ τὶς ἐκφράσεις τοῦ τύπου ἐκ τῶν ιδίων κόπων, πρβλ. L. Robert, *RevPhil* 48 (1974) 229 (= *OMS* V 316). Ἡ διατύπωση ἐκ τῶν ιδίων (ἢ ἐαυτῶν) καμάτων σὲ ἐπιτύμβιες ἐπιγραφές μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἄλλη ἐπιγραφὴ τῆς Βέροιας (βλ. ἀρ. 426, κατωτέρω), καθὼς καὶ στὴν γειτονικὴ Θράκη (*IGBulg* III 2, 1023 καὶ 1823), καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἐλληνικοῦ κόσμου.

274. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche σὲ τουρκικὸ νεκροταφεῖο στὴν βόρεια ἑξοδο τῆς Βέροιας, στὸν δρόμο πρὸς τὴν Νάουσα. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 263, ἀρ. 75 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 93, Ἐθνικὸς Ὁδηγός 1 [1919] 13). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1061.

3ος αἰ. μ.Χ.

*Πετρωνίῳ (;)
μνήμης χάριν*

275. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Struck (1898-1902) στὸ ἑβραϊκὸ νεκροταφεῖο. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Στήλη (;).

Βιβλιογραφία: A. Struck, *AM* 27 (1902) 315, ἀρ. 35. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 498.

3ος αἰ. μ.Χ.

*Πολυδάμα Εὐτυ-
χία ζῶσα ἑαυτῇ
καὶ τοῦ ἀνδρὶ Κλ-
4 αὐδίου μνίας χά-
ριν.*

Πολυδάμα<v>*α* Struck στὸ *AM*, *Πολυδάμα* στὸ χειρόγραφό του.

Ἡ Tataki (*Beroea* σελ. 158, ἀρ. 498), θεωρεῖ ὅτι ἡ πρώτη λέξη δὲν εἶναι ὄνομα. Πολυδάμας ὅμως εἶναι γνωστὸ μακεδονικὸ ὄνομα (πρβλ. Berne, *Alexanderreich* II 322-23, ἀρ. 648). Πρόβλημα δημιουργεῖ ἡ ἀσυνταξία τοῦ κειμένου, ἡ ὁποία δὲν ἐπιτρέπει τὴν κατανόηση τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἀναφερομένων προσώπων καὶ δημιουργεῖ ὑπόνοιες γιὰ τὴν ἀκρίβεια τοῦ ἀπογράφου τοῦ Struck. Ἡ ἀπώλεια τοῦ μνημείου δὲν ἐπιτρέπει ἐπαλήθευση.

276. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace "κοντὰ σὲ μία πηγὴ δίπλα στὸν βαμβακόμυλο (ἢ λαδόμυλο;) σ' ἓνα λόφο πίσω ἀπὸ τὴν πόλη, ὅπου κάλυπτε τάφο μὲ δύο σκελετοὺς" κατὰ τὸν Woodward. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Μακρὰ λίθινη πλάκα ἀποκεκρουμένη δεξιὰ ἢ ἀρχικὰ συναρμόζουσα μὲ ἄλλη πλάκα πιθανῶς ἀρχικὰ μέρος σαρκοφάγου". Διαστάσεις: 0,80x1,33x0,18. "Ύψος γραμμάτων: 0,10 ἀρχίζοντας 0,50 ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ πέρασ, μὲ ἀκρεμόνες καὶ μᾶλλον περίτεχνα" (Woodward).

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 16, ἀρ. 2 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 153-54, ἀρ. 17). Πρβλ. M.N. Tod, *BSA* 23 (1918-1919) 81, σημ. 2, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1130 καὶ σελ. 509 σημ. 465.

Τέλη 1ου αἰ. μ.Χ.

*Ποτάμω[ν τοῦ δεῖνος]-
νου καὶ [ἢ δεῖνα Πο]-
σιδωνίου [ἑαυτοῖς]
4 ζῶ[ντες].*

Στ. 1-2: *Ποτάμω[ν ---]νου* Woodward, ποὺ ὑποθέτει *Ποτάμω[ν Παραμό]νου*. Στ. 2: *καὶ [---]* Woodward. Στ. 2-3: *Σιδωνίου* Woodward, *[Πο]σιδωνίου* Tod.

277. Ἐπισημάνθηκε τὸν 18ο αἰ. ἀπὸ ἄγνωστο Γάλλο περιηγητὴ, σχέδιο τοῦ ὁποίου διατηρεῖται στὰ κατάλοιπα τοῦ Cormack στὸ Κέντρο Ἐπιγραφικῶν καὶ Παλαιογραφικῶν Μελετῶν τοῦ Πολιτειακοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ohio. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

Πλάκα.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

4 Πύρρος Ἀρετῇ
τῇ θυγατρὶ
μνήμης χ-
άριν.

278. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὀρλάνδο "ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Βακαρὲ Μεδρεσὲ Τζαμίου". Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

"Πλάξ ἐνφοκοδομημένη διαστ. 0,91x0,67 ὑψ. γρ. 0,05."

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὀρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 155, ἀρ. 11. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 266.

3ος αἰ. μ.Χ. (;)

4 Αὐρηλία Ῥοδογύνῃ
Κεσστρωνιανῶ
Καλογεννήτῳ
[τ]ῶ γλυκυτάτῳ τέκνῳ.

Ῥοδογύνῃ, "ρωμαντικὸν" ὄνομα ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν τραγικὴ ἱστορία τῆς Παρθίδος συζύγου τοῦ Σελευκίδη βασιλέως Δημητρίου Β' (πρβλ. *BullEpigr* 1959, 542).

279. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὴν ὁπὴ τηλεβόλου τοῦ τουρκικοῦ φρουρίου. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

Πλάκα (;).

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 246, ἀρ. 31 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 73, *Ἐθνικὸς Ὁδηγός* 1 [1919] 13). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1121b.

2ος αἰ. μ.Χ.

4 Ποπλίκιος
Ῥοῦφος τῶ
παιδαγωγῶ
Νήφοντι
μνήμης χά-
ριν.

Ὁ Ποπλίκιος Ῥοῦφος εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὸ ἐπιτύμβιο μνημεῖο ποὺ ἀνήγειρε γι' αὐτόν, τὴν ἀδελφὴν του Ποπλικία Σεμπρώνιλλα, τὴν μητέρα του Αἰλία Ρουφεῖνη καὶ τὸν ἴδιον ὁ πατέρας του Ποπλίκιος Ἑρμείας (βλ. ἀρ. 360, κατωτέρω). Τὸ στέμμα τῆς οἰκογένειας κατὰ τὸν Κανατσούλη ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ποπλίκιος Ἑρμείας — Αἰλία Ῥουφεῖνη
|
Ποπλίκιος Ῥοῦφος Ποπλικία Σεμπρώνιλλα

Για τοὺς παιδαγωγοὺς, βλ. Gauthier - Hatzopoulos, *Loi* 74-75.

280. Μουσείο Βεροίας Λ 494. "Αγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἀπότμημα βάσεως (;) ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,08x1,07x0,76. Ὑψος γραμμάτων: 0,025. Διάστιχο: 0,028.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

vac * Σεγοῦννος * Ζωσ[---]
Φικτω[ρι-----]

Τὸ ἀνθρωπωνύμιο Σεγοῦννος εἶναι ἀμάρτυρο. Τὸ ὄνομα γένους Fictorius ἀπαντᾷ καὶ στὴν Πέλλα (Šašel-Kos, *Additamenta* ἀρ. 201).

281. Ἐντοπίσθηκε ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 στὴν οἰκία ἱερέως κοντὰ στὸν ναὸ τῶν Μικρῶν Ἀναργύρων. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Ἡ ἐπιγραφή σὲ ἡμικυκλικὴ διάταξη γύρω ἀπὸ βάθυσμα.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 266, ἀρ. 79 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 92, Ἑθνικὸς Ὁδηγός 1 [1919] 13). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1163.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Σεκούνδα Ἀλοίπω τῷ γλυκυτάτῳ [-----] χάρειν.

Λεῖπει ὁ χαρακτηρισμὸς (ἀνδρὶ ἢ τέκνῳ) καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς τυπικῆς φράσεως μνήμης ἢ μνείας χάρειν. Ἀλοιπος = Ἀλυπος.

282. Μουσείο Βεροίας Λ 397. Περισυνελέγη ἀπὸ προαύλιο οἰκίας δίπλα στὸν ναὸ τῆς Παναγίας Παλαιοφορίτισσας καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ φαιὸ μάρμαρο ἐλλιπὲς ἄνω. Διαστάσεις: 0,295x0,305x0,06. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,024. Διάστιχο: 0,001.

Βιβλιογραφία: Ἰ.Π. Τουράτσου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, ἀρ. 4, πίν. 333δ, J.P. Michaud, *BCH* 95 (1971) 964, εἰκ. 366. Πρβλ. G. Daux, *BCH* 102 (1978) 621 (ἀναφορὰ στὸ ὄνομα Σεκουνδία), Tataki, *Beroea* ἀρ. 1165.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Σεκούνδιλ—
λα Μεσστρί—
ω τῷ ἀνδρὶ
4 μνείας χά—
ρειν.

Στ. 1: Ὁ Daux παρατηρεῖ: "Μοῦ συνέβη νὰ ἀπορρίψω ὀνόματα μὲ ὑπερβολικὴ σπουδὴ. Μόλις εἶχα δηλώσει (*Recueil Plassart*, 1976, σ. 79) ὅτι δὲν ἐγνώριζα ὄνομα Σεκουνδία καὶ ἰδοὺ πὺν συναντοῦσα μία στὴν Βέροια (*ΑΔ* 24, Β, πίν. 333)". Ἡ ἐπιγραφή ὅμως στὴν ὁποία παραπέμπει ὁ Daux δὲν ἐμφανίζει τέτοιο ὄνομα, ἀλλὰ Σεκούνδιλ|λα.

283. Μουσείο Βεροίας Λ 496. Βρέθηκε τὸ 1972 στὴν ὁδὸ Κρήτης, κατὰ τὴν διάνοιξη αὐλακος ὑδροδοτήσεως. Παραδόθηκε στὸ μουσεῖο ἀπὸ τὸν Γ. Παπαδόπουλο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο σὲ δύο τεμάχια συγκολλημένα διαστάσεων 0,54x0,35x0,05. Φέρει ἀψιδωτὴ ἐπίστεψη μὲ ἐγχάρακτη διακόσμηση καὶ ἀνάγλυφη παράσταση τριῶν ὀρθίων μορφῶν κατ' ἐνώπιον, ἀνδρὸς μεταξὺ δύο παιδιῶν. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 28 (1973) *Χρονικά* 438, πίν. 392α (G. Touchais, *BCH* 102 [1978] 706, εἰκ. 142, H. Catling, *AR* [1978-1979] 28, *SEG* 27 [1977] 268). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1226.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Τειμόθεος Ἐνδήμῳ
τῷ πατρὶ μνείας
χά vac ριν *

Στ. 1: Τιμόθεος Catling.

284. Μουσείο Βεροίας Λ 520. Επιστημάνθηκε τὸ 1972, ἐντοιχισμένη στὸ προαύλιο τῆς οἰκίας Ἀρζόγλου (Ο.Τ. 120).

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὴς ἄνω ἀριστερὰ μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καί, μέσα σὲ βάθυσμα, ἀνάγλυφη παράσταση Ἀφροδίτης (;) κατ' ἐνώπιον καὶ σκύλου ἀριστερὰ τῆς. Διαστάσεις: 0,76x0,28x0,095. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,007. Ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸ βάθοςμα.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 28 (1973) *Χρονικά* 439, ἀρ. (γ) καὶ πίν. 393δ (*SEG* 27 [1977] 269), Wrede, *Consecratio* 322, ἀρ. 333. Πρβλ. *BullEpigr* 1979, 257, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1236.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Τιτιανὸς Ἀμυν-
τιανῇ τῷ γλυ-
(κυ)τάτῳ τέκ(ν)ῳ
μνίας χάριν.

4

Στ. 1-2: Ἀννητιανῇ Wrede. Στ. 2-3: γλυ/[κυ]τάτῳ Ρωμοπούλου, γλυ/(κυ)τάτῳ *SEG* ὀρθά, τὰ γράμματα ΚΥ παραλείφθηκαν ἀπὸ τὸν χαρακτή. Στ. 3: ΤΕΚΤΩ στὸν λίθο.

Γιὰ τὴν παράσταση νεκρῆς ὡς Ἀφροδίτης, πρβλ. ἀρ. 214 καὶ 244, ἀνωτέρω, καὶ 354, 508, κατωτέρω καθὼς καὶ Ph. Petsas, *BSt* 4 (1963) 167-68, ἀρ. 13 (Πέλλα).

285. Ἐπιστημάνθηκε ἀπὸ μέλη τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1898 "κοντὰ στὸν Πύργο τῆς Φρουρᾶς". Τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ (1898-1902) τὴν μελέτησε ὁ Struck "ἐμπρὸς στὸν Πύργο τοῦ Ὁρολογίου στὰ νότια τῆς πόλεως". Ἐκεῖ τὴν εἶδε καὶ ὁ Wace τὸ 1911-1912 ("στὰ θεμέλια πύργου τοῦ βυζαντινοῦ τείχους δίπλα στὸ Διοικητήριο"). Τελευταία φορὰ ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ἐθνικὸ Ὁδηγὸ τὸ 1920-21 στὸ ἴδιο σημεῖο μὲ τὴν παρατήρηση ὅτι ἦταν "τεθραυσμένη εἰς δύο τεμάχια". Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη τῆς.

Στήλη. Ύψος γραμμάτων: 0.07 (Woodward).

Βιβλιογραφία: Μ. Ροστότσεφ, *IPAIK* 4 (1899) 178-79, ἀρ. 6, A. Struck, *AM* 27 (1902) 315, ἀρ. 30, A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 160, ἀρ. 33, Ἑθνικός Ὁδηγός 2 [1920-21] 40. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 88 καὶ σελ. 57, σημ. 125. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ ἐκάστοτε ἐκδότες ἀγνοοῦν τὴν ὑπαρξὴ τῶν προγενεστέρων.

3ος αἰ. μ.Χ.

4 Αἴλιος Τρα-
ϊανὸς Αὐρη-
λία Ζωσίμη
τῇ ἑαυτοῦ
vac γυναικί.

286. Μουσεῖο Βεροίας Λ 646. Βρέθηκε τὸ 1977 στὴν νοτιοανατολικὴ ὁχθὴ τοῦ Ἀλιάκ-
μονος, σὲ μπάζα προερχόμενα ἀπὸ τὴν Βέροια.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος ἄνω, ἀριστερὰ καὶ κάτω, μὲ ἐγχάρακτη
ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 1,32x0,65x0,50. Ύψος γραμμάτων: 0,025-0,04. Διάστιχο:
0,015. Ἡ ἐπιγραφὴ στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Π. Ἀ. Πάντου, *ΑΔ* 32 (1977) *Χρονικά* 228 (*SEG* 34 [1984] 617),
Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 277. Πρβλ. O. Masson, *ZPE* 42 (1981) 199 (γιά τὸ ὄνομα Νόημα),
BullEpigr 1987, 658, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1262.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

4 Φαῦστος κέ Νόη-
μα Κομνίῳ Εὐ-
τυχίῳ τῷ υἱῷ
μνήμης χάριν. *

287. Βέροια, ναὸς Ἀγίας Ἀννης (Προφήτου Ἡλιοῦ). Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ
τὸν Ὁρλάνδο ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο ἀμέσως κάτω ἀπὸ τοὺς ἀναβαθμοὺς τῆς εἰσόδου
τοῦ ναοῦ καὶ μελετήθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack.

Ἄνω δεξιὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ
ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,305x0,27. Ύψος γραμμάτων: 0,035. Διάστιχο: 0,012. Ἡ ἐπιγραφὴ
στὸν κορμό.

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 159-60, ἀρ. 23, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ.
84.

Ἐκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

4 [Φί:]ΛΑ *Νικά-
[νορι:]τῷ συν-
[βίῳ] μνίας
χάρ[ιν].

Στ. 1: [.. Κ]ανικλ[εῖῳ] Ὁρλάνδος, ΛΝΙΚΛ Edson - Cormack, \A*NIKA ὁ λίθος. Στ. 3: [μν]ίας
Ὁρλάνδος, ΝΙΑΣ Edson - Cormack, στὸν λίθο διακρίνονται ἡ ἄνω δεξιὰ κεραία τοῦ μῦ καὶ τὸ νῦ. Στ. 4:
[χάριν] Ὁρλάνδος, Ρ Edson - Cormack, στὸν λίθο φαίνεται τὸ ἄνω μέρος τοῦ χῖ, τοῦ ἄλφα καὶ τοῦ ρῶ.

288. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορά τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche κοντὰ στὸν Πύργο τοῦ Ὁρολογίου· τὸ 1911-1912 ὁ Wace τὴν μελέτησε "σ' ἓναν τεκέ". Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Μαρμάρινος βωμός (καὶ ὄχι στήλη ὅπως γράφουν οἱ Delacoulonche καὶ Wace). Διαστάσεις: 1,50x0,55x0,52. Ὑψος γραμμάτων: 0,04 (κατὰ Wace).

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 252, ἀρ. 45 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 95), Wace, *Τετράδια* I 9, ἀρ. 13. Πρβλ. A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 164, ἀρ. 39, Tataki, *Beroea* ἀρ. 58.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Αἰλία Φίλα
Αἰλίῳ Λύκῳ
τῷ ἀνδρὶ
4 μνείας χάριν.

Γιὰ τὸν Αἴλιο Λύκο, ὁ ὁποῖος ἀνήγειρε ἐπιτύμβιο μνημεῖο στὴν θυγατέρα του Φοιβιανή, βλ. ἀρ. 257, ἀνωτέρω.

289. Μουσεῖο Βεροίας Λ 510. Βρέθηκε τὸ 1971 στὴν πλατεῖα Ὁρολογίου κατὰ τὴν διενέργεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς στὸ Ο.Τ. 115.

Βωμός ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο διαστάσεων 1,03x0,38x0,40 μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη στὴν κυρία ὄψη, καὶ κάτω ἀπὸ αὐτὴν δύο μορφές, μία ἀνδρική καὶ μία γυναικεία σὲ ἔξεργο ἀνάγλυφο, στὴν ἀδρὰ κατειργασμένη στενὴ πλευρὰ ἐπιγραφή. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,002.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 27 (1972) *Χρονικά* 513, πίν. 447α-β (*SEG* 27 [1977] 272), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 302. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1290.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 2ου αἰ. μ.Χ.

Φιλόνικος Φιλονίκῳ τῷ υἱῷ
καὶ Παραμόνῃ [τῇ] γυναικί.

Στ. 2: ΠΑΡΑΜΟΝ[Α ΤΗ ΓΥΝ]ΑΙΚΙ Ρωμοπούλου καὶ *SEG*, ὅπου ὁ Mihailov προτείνει *Παραμόν[η]*, *Παραμόνα τῇ γυναικί* Ἀδάμ-Βελένη.

290. Μουσεῖο Βεροίας Λ 41. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 221, ἀνωτέρω.

Βωμός ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Ἡ ἐπιγραφὴ στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 1,50x0,75x0,46. Ὑψος γραμμάτων: 0,035. Διάστιχο: 0,024.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 88 (J.M.R. Cormack, *Hesperia* 13 [1944] 23-24 καὶ 28, ἀρ. 5, *SEG* 12 [1955] 329), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 278. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1297.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Φιλουμένη Ἀ-
χιλλεῖ τῷ ἰδίῳ
ἀνδρὶ μνείας
4 χάριν.

Για τὸ φιλολογικὸ ὄνομα Ἀχιλλεύς, βλ. ἀρ. 218, ἀνωτέρω.

291. Μουσείο Βεροίας Λ 467. Βρέθηκε τὸ 1970 κατὰ τὸν καθαρισμὸ τοῦ βορείου τείχους στὸ οἰκόπεδο Ὑλγας Γεμισζόγλου καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀριστερὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ποὺ σώζει τὴν ἀρχὴ βαθύσματος πρὸς τὰ δεξιὰ, ὅπου θὰ ὑπῆρχε ἀνάγλυφη παράσταση. Ἡ ἐπιγραφή θὰ συνεχιζόταν σὲ ἄλλο πεδίο δεξιὰ ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφο. Διαστάσεις: 0,135x0,08x0,035. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,025. Διάστιχο: 0,003-0,005.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

	vacat	
	ΛΟΥ	[---]
	CΕΡΗ	[---]
	τῷ · ἰ-	[δίω]
4	τέ-	[κνω]
	[-----]	

Στ. 1: Λοῦ[κιος] ἢ Λου[κία]; Στ. 2: Σερή[να] ἢ Σερε[νία]; Στ. 5: [μνείας (ἢ μνήμης) χάριν].

292. Μουσείο Βεροίας Λ 549. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1971, κατὰ τὶς ἐργασίες γιὰ τὴν διαπλάτυνση τῆς ὁδοῦ Ἀνθέων (Ο.Τ. 173).

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένους ἄνω δεξιὰ καὶ μὲ πολὺ φθαρμένη ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,70x0,80x0,60. Ὑψος γραμμάτων: 0,07. Διάστιχο: 0,014. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

	[...ε.10...]Σ
	[...ε.9...]ΝΗ
	[τῷ ἰδίω] ἀνδρὶ
4	[μνήμης] χάριν

293. Για τὶς συνθήκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 221, ἀνωτέρω. Μετὰ τὴν ἐπισήμανσή της ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Μικρὸ ἀπότμημα μαρμάρινης πλάκας. Ὅπισθια ὄψη λειασμένη. Ὑψος 0,195, πλάτος 0,23, πάχος 0,028. Ὑψος γραμμάτων: 0,023. Ὑπογραμμοὶ στὴν κυρία ὄψη γιὰ τὴν ζύγιση τῶν γραμμάτων, ἡ ἐπιγραφή πιθανῶς δὲν ὁλοκληρώθηκε πρὶν ἀπὸ τὴν δεύτερη χρῆση" (Edson - Cormack). Ὁ Edson προσέθεσε ἀργότερα: "Νομίζω ὅτι ἐνθυμοῦμαι σαφῶς ὅτι σ' αὐτὸν τὸν λίθο, κάτω ἀπὸ τὸ ἀπομένον τμῆμα τῆς ἐπιγραφῆς, εἶχαν χαραχθεῖ δύο παράλληλες γραμμὲς γιὰ νὰ δεχθοῦν τὴν συνέχεια τῆς ἐπιγραφῆς -συνέχεια ποὺ οὐδέποτε ἔγινε. Δὲν ἔγινε ἔκτυπο -διότι τὸ ἀπότμημα φαινόταν τότε πολὺ μικρὸ- σοβαρὸ λάθος".

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 94 (J.M.R. Cormack, *Hesperia* 13 [1944] 23-24 καὶ 29, ἀρ. 9).

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (;)

[ἀ]νδρὶ μ[νείας ἥ -νήμης χάριν].

[ἀ]νδρὶ / Cormack.

294. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Ἀπὸ τὴν δυσανάγνωστη περιγραφή του προκύπτει ὅτι πρόκειται γιὰ ἐπιτύμβιο μνημεῖο ρωμαϊκῶν χρόνων μὲ ἀνάγλυφη παράσταση ἀνδρός, γυναικὸς καὶ παιδιοῦ (;) ἀνάμεσά τους. Διαστάσεις: 0,57x0,56x0,48. Ὑψος γραμμάτων: 0,03.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 22, ἀρ. 5.

[-----]
[τ]ῷ ἰδίῳ [---;]
[-----]

295. Μουσεῖο Βεροίας Λ 232. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,40x0,4x0,147. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,014.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[Αἶ]γλη Ἐπαφ[ρόδι]–
[τ]ὸν τὸν ὑὸ[ν]
[κ]αὶ [α]ὕτην ζ[ῶσα].

296. Μουσεῖο Βεροίας Λ 82. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 στὸ ἑβραϊκὸ νεκροταφεῖο. Ἐκεῖ τὸ μελέτησαν ὁ Wace τὸ 1911-1912 καὶ ὁ Plassart τὸ 1914. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη καὶ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη. Στὸν κορμὸ ἀνάγλυφη παράσταση ἱππέως καὶ σκύλου ποὺ κυνηγᾷ λαγὸ ἀνάμεσα σὲ δύο γυναῖκες μορφές. Ἡ ἐπιφάνεια, ἰδίως τοῦ ἀναγλύφου, εἶναι διαβρωμένη. Διαστάσεις: 0,99x0,53x0,44. Ὑψος γραμμάτων: 0,035. Διάστιχο: στ. 1-2: 0,015, στ. 2-3: 0,075. Ἡ ἐπιγραφή: ὁ πρῶτος στίχος στὸ ὀριζόντιο γεῖσο τοῦ ἀετώματος, ὁ δεῦτερος στὸ ὑποκείμενο κυμάτιο καὶ ὁ τρίτος ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 253, ἀρ. 48 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 98), Wace, *Τετράδια* I 7, Πολυξένης Ἀδάμ-Βελένη, *Μακεδονικά* 23 (1983) 176, ἀρ. 6 καὶ πίν. 3β (*SEG* 35 [1985] 716), τῆς ἰδίας, *Βωμοί* ἀρ. 315. Πρβλ. A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 164, ἀρ. 41, Tataki, *Beroea* ἀρ. 161.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Ἀμμιν Παράμονον
τὸν ἴδιον ἄνδρα
μνήμης χάριν.

*Αμμιν (= *Αμμιον), ύποκοριστικό τοῦ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προελληνικοῦ θηλυκοῦ ἀνθρωπωνυμίου *Αμμία, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 400-401.

297. Βέροια, βόρειο τεῖχος. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1983 ἀπὸ τὸν Μ.Β. Χατζόπουλο ἐντοιχισμένο στὰ θεμέλια τοῦ βόρειου τεῖχους τῆς Βέροιας.

Βάθρο (:) ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση ἱππέως ποὺ καλπάζει πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ πάλλει ἀκόντιο στὸ δεξιό του χέρι. Δεξιὰ ἀπὸ τὸν ἱππέα βωμὸς καὶ δένδρο, κάτω δὲ ἀπὸ τὸ ἄλογο σκύλος. Διαστάσεις: 1,27x0,72x0,71. Ὑψος γραμμάτων: 0,019-0,032. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Κλ(αύδιος) Ἀντέρως καὶ Νείκεα
ἡ μήτηρ Χρήσιμον τὸν οἶόν
μνήμης χάριν καὶ Χρησίμαν
τὴν θυγατέραν αὐτοῦ
4 Ἐρωτῖς, Παράμονος, Νείκων
ζῶντες ἡ μήτηρ νκαὶ Ἀντέρωτα.

Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ γραφή οἶόν ἀντὶ τοῦ υἱόν, ποὺ μαρτυρεῖ τὴν σύμπτωση τοῦ φθόγγου ποὺ ἀποδίδουν οἱ δύο γραφές, καθὼς καὶ ἡ αἰτιατικὴ *θυγατέραν*, δεῖγμα τῆς προϊούσης συγχύσεως μεταξὺ τρίτης καὶ πρώτης κλίσεως, ἡ ὁποία ὀφείλεται στὴν ἀποσιώπηση τοῦ τελικοῦ συμφώνου τῆς καταλήξεως (βλ. Ἄννας Παναγιώτου, *Μελέτες* 19-20, καὶ ἀρ. 301, 305, 312, 333, 365, κατωτέρω). Ἐνδιαφέρον ἐπίσης παρουσιάζει ἡ διατήρηση τῆς διαλεκτικῆς καταλήξεως τοῦ γυναικείου ἀνθρωπωνυμίου *Χρησίμα*. Ἡ ἐπιγραφή χαράχθηκε προφανῶς σὲ δύο στάδια: α) ἀρχικὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς Κλαύδιο Ἀντέρωτα καὶ Νίκαια γιὰ τὰ τέκνα τοὺς Χρήσιμο καὶ Χρησίμα, β) ἀργότερα δὲ ἀπὸ τὴν μητέρα Νίκαια καὶ τὰ ἐπιζῶντα τέκνα Ἐρωτίδα, Παράμονο καὶ Νίκωνα γιὰ τὸν Ἀντέρωτα.

298. Μουσεῖο Βεροίας Λ 149. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως καὶ τὴν περιγραφή, βλ. ἀρ. 123, ἀνωτέρω.

Ὑψος γραμμάτων: 0,045. Διάστιχο: 0,04.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, *Μακεδονικά* 12 (1972) 66-67, ἀρ. Γ', πίν. Πα, τοῦ ἰδίου, *Pulprudeva* 2 (1976) 131 καὶ 136, ἀρ. 2α, 139, εἰκ. 2α. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1066 καὶ σελ. 370.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 1ου αἰ. μ.Χ.

[-----]
[Πετ]ρώνιον Βάσσο[ον]
[Πετ]ρώνιος Ἐρμα[---]
4 τὸν ἑαυτοῦ * υἱ[όν].

Στ. 2: Ἐρμα[δίων ?] Τουράτσογλου (1976) Ἐρμα[ς ?] ἢ Ἐρμα[δίων ?] Tataki.

Στὴν ἴδια οἰκογένεια ἀνήκει πιθανότατα καὶ ὁ Πόπλιος Πετρώνιος Βάσσος γνωστὸς ἀπὸ ἐπιτύμβιο μνημεῖο τοῦ τέλους τοῦ 1ου ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ. (βλ. ἀρ. 206, ἀνωτέρω).

299. Ἐπισημάνθηκε πρώτη φορά ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο τὸ 1915-1916 "ἡμικεχωσμένον ἐν τῇ γῇ τοῦ προαυλίου τῆς ἐκκλησίας Κυριωτίσσης". Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Βάθρον ἐπιτύμβιον κυβοειδές, μαρμαρινόν, διαστ(άσεων) 0,57x0,55, ὕψ. γρ. 0,02."

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 153-54, ἀρ. 8 (J. Touratsoglou, *Pulprudeva* 2 [1976] 133 καὶ 136, ἀρ. 3b). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 325b καὶ σελ. 454, 509.

Τέλη 1ου αἰ. μ.Χ.

[Β]άστ[ον Ἀπολλοδώρου]
[Ἀλέξα]νδρον Ἀπολλοδ[ώρου]
[Ἀπο]λλόδωρος ὁ ἀδελφ[ός].

Οἱ δύο νεκροὶ ἀδελφοὶ ἐμφανίζονται μαζὶ μὲ ἓνα τρίτον ἀδελφό, τὸν Τάρυ, ὡς ἀναθέτες μνημείου πρὸς τιμὴν τοῦ Κοῖντου Ποπιλλίου Πύθωνος (βλ. ἀρ. 121, ἀνωτέρω). Ἡ ἀπουσία τοῦ τέταρτου ἀδελφοῦ, τοῦ Ἀπολλοδώρου, ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἐπιγραφή ἴσως ὀφείλεται στὸ νεαρὸ τῆς ἡλικίας του. Γιὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἀδελφῶν, ποὺ εἶναι χαρακτηριστικὰ τῆς κοιλιάδας τοῦ Στρυμόνος, ὅπου τοποθετεῖται ἡ πατρίδα τους Εὐπορία, βλ. ἀρ. 121, ἀνωτέρω.

300. Μουσεῖο Βεροίας Λ 518. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὸ προαύλιο τῆς Εὐαγγελικῆς ἐκκλησίας, ἀπὸ ὅπου μεταφέρθηκε τὸ 1972 στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο τοῦ ὁποῖου ἡ κυρία ὄψη ἔχει ἐκσκαφεῖ σὲ μεγάλο βάθος κατὰ τὴν μετασκευὴ του σὲ ποτίστρα, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα στὸ βάθος τῆς ἀριστερῆς πλευρᾶς καὶ τὴν διάβρωση τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ μαρμάρου. Διαστάσεις: 1,31x0,66x0,65. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,02. Τμήμα ἐπιγραφῆς στὸ κυμάτιο τῆς βάσεως.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 59 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-45] 113, ἀρ. 23), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 265. Πρβλ. Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 27 (1972) *Χρονικά* 513, Tataki, *Beroea* ἀρ. 400.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

[-----] Διονύσιον Κασσάνδρου
[-----] τοὺς πενθεροὺς.

Στ. 1: Δι[ο]γύσιον Cormack, Tataki, *Διονυσίου Ἀδάμ-Βελένη*. Στ. 2: πενθερο[ὺς ---] Cormack, Tataki, ἐν τούτοις τὰ δύο τελευταῖα γράμματα διακρίνονται, δὲν ὑπάρχει δὲ χώρος γιὰ τὴν συνέχιση τοῦ στίχου αὐτοῦ.

Οἱ δύο στίχοι ἔχουν χαραχθεῖ ἀπὸ δύο διαφορετικοὺς χαρακτεῖς, προφανῶς σὲ διαφορετικὲς χρονικὲς στιγμές. Δὲν διακρίνεται πλέον, οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ γαμβροῦ στὴν ἀρχὴ τοῦ πρώτου στίχου οὔτε ἐκεῖνο τῆς πενθερᾶς στὴν ἀρχὴ τοῦ δευτέρου.

301. Μουσεῖο Βεροίας. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὸ ὑπόγειο τοῦ Γυμνασίου τῆς Βέροιας. Ἐκτοτε ἀγνοεῖτο ἡ τύχη της ἕως ὅτου ἐπανευρέθη στὸν ἴδιο χώρο τὸ 1998.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ δισκάριο στὸ μέσον τοῦ ἀετώματος, ἑλλιπὴς κάτω μὲ ἀνάγλυφες παραστάσεις σὲ δύο διαζώματα. Ἄνω: κόρη μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς κατ' ἐνώπιον· κάτω: γυναίκα καθιστὴ κατὰ κρόταφον

πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ δεξιὰ της κόρη κατ' ἐνώπιον. Διαστάσεις: 0,745x0,50x0,095. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,011, στ. 2: 0,02, στ. 3-4: 0,002. Διάστιχα: στ. 1-3: 0,009, στ. 3-4: 0,008. Οἱ στίχοι 1-2 κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστυψη καὶ οἱ 3-4 μεταξὺ τῶν δύο διαζωμάτων.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 38 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-45] 110-11, ἀρ. 14, *SEG* 12 [1955] 319). Πρβλ. C.B. Welles, *AJA* 51 (1947) 319, Tataki, *Beroea* ἀρ. 262. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

*Πο(πιλλία) > Εὐπορώ > Πο(πίλλιον) Δόνακα τὸν ἑαυτῆς
ἀνδρα > καὶ Εὐτύχαν τὴν θυγατέραν ζῶσαν*

ἀνάγλυφο

4 *καὶ Παραμόναν > νας καὶ Ἦπιν τὸν
τὴν μητέραν αὐτοῦ > ἀδελφὸν αὐτοῦ.*

ἀνάγλυφο

Στ. 1: [Αὐ]ρ. Cormack καὶ *SEG*, Π' ὁ λίθος δὲν ὑπάρχει χώρος γιὰ δύο γράμματα στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου Πό(πλιον) Cormack. Στ. 3: Παραμόνα[ν] • Cormack, *SEG*, ἀλλὰ τὸ τελικὸ νῦ εἶναι ὁρατὸ στὸν λίθο.

Γιὰ τὶς αἰτιατικὲς *θυγατέραν* καὶ *μητέραν*, βλ. ἀρ. 297, ἀνωτέρω. Τὸ ὄνομα Δόναξ δὲν ἀπαντᾷ ἄλλοῦ στὴν Μακεδονία, ἀλλὰ εἶναι γνωστὸ ἀπὸ ἄλλα σημεῖα τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, ἤδη ἀπὸ τὸν 3ο αἰ. π.Χ. (βλ. π.χ. *IG* II² 8014a). Γιὰ τὸ ὄνομα Ἦπιν (= Ἦπιος), βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 388. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ διατήρηση τῶν διαλεκτικῶν καταλήξεων στὰ ὀνόματα Εὐτύχα καὶ Παραμόνα.

302. Μουσεῖο Βεροίας Λ 75. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 στὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο. Ἐκεῖ τὸν εἶδε καὶ τὸν φωτογράφησε ὁ Drioux τὸ 1917 καὶ τὸν μελέτησαν καὶ οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἑλλιπὲς ἄνω, ποὺ διασώζει ὥστόσο ὑποδοχὴ γιὰ τεφροδόχο κάλπη, μὲ ἀνάγλυφες παραστάσεις σὲ δύο ἐπίπεδα ἀπὸ τὸ ἄνω διάζωμα σφύζονται ἔχνη καθιστῆς μορφῆς ἀριστερά· στὸ κάτω διάζωμα ὄρθια ἀνδρική μορφή, δίπλα τῆς γυναικεῖα μικρότερου μεγέθους, δένδρο μὲ περιελιγμένο φίδι καί, τέλος, ὄρθια γυναικεῖα μορφή, ποὺ στηρίζονται σὲ ἑξέργο ἀνάγλυφο κανόνα. Στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ τοῦ βωμοῦ, ἀνάγλυφη μορφή ὀρθίου ἀνδρὸς μέσα σὲ βάθυσμα. Διαστάσεις: 1,27x0,58x0,28. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,02. Διάστιχο: 0,005-0,007. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση τοῦ κάτω διαζώματος.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 254, ἀρ. 50 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 99), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 60 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 27-28, ἀρ. 15 καὶ πίν. 7), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 336. Πρβλ. *SEG* 24 (1969) 513, Tataki, *Beroea* ἀρ. 500.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

*Εὐτυχὸς Χρησίμαν τὴν ἰδί-
αν πενθερὰν μνήμης χάριν
καὶ ἑαυτὸν ζῶντα.*

Στ. 1: [Ε]ὔτυχος Cormack ἰδίαν Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3: [κα]ῖ Cormack, ἡ Ἀδάμ-Βελένη παραλείπει τελείως τὴν λέξη.

303. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο· ἔκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη του.

"Μακεδονικὸ ἐπιτύμβιο μνημεῖο. Κυμάτια ἄνω καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἐνεπίγραφη ἐπιφάνεια. Λίθος πολὺ διαβρωμένος· μόνον τὸ δεξιὸ ἥμισυ τοῦ πρώτου στίχου διατηρεῖται. "Υψος: 1,235. Πλάτος: ἄνω: 0,535. "Υψος ἄνω κυματίου: 0,34. Πλάτος κάτω ἀπὸ τὸ ἄνω κυμάτιο: 0,505. Ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ ἄνω κυματίου ἕως τὸ ἄνω μέρος τοῦ κάτω κυματίου: 0,66. Πλάτος στὸ ἄνω μέρος τοῦ κάτω κυματίου: 0,52. Ἀπὸ τὴν βάση ἕως τὸ ἄνω μέρος τοῦ κάτω κυματίου: 0,23. Γράμματα καλὰ, ἐπιμελημένα, ρωμαϊκά: 0,045. Διάστιχο προφανῶς 0,02." (Edson - Cormack)

Βιβλιογραφία: Ἀ δημοσίευτη (Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 63).

2ος αἰ. μ.Χ.

[---]Εὐτυχον
[-----] | Α

304. Μουσείο Βεροίας Λ 60. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace στὸ ἀνατολικὸ τεῖχος. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ φαιὸ πωρόλιθο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποκεκρουμένη στὸ ἀριστερὸ τῆς μέρος. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τὸρμος. Διαστάσεις: 0,91x0,55x0,50. "Υψος γραμμάτων: 0,04-0,05. Διάστιχο: 0,016-0,02. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* I 6, ἀρ. 6 (Α.Μ. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 153, ἀρ. 14, Fanoula Papazoglou, *ŽAnt* 27 [1977] 145, σημ. 26), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 294. Πρβλ. Fanoula Papazoglou, *Zbornik* 14 (1979) 12, σημ. 33, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1101.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Πο(πίλλιος) Ἥλιος καὶ
Δάφνι • τὸν νί-
ὄν καὶ Πο(πίλλιος) Ἥλι-
4 ος τὸν ἀδελ-
vac φόν.

Στ. 1 καὶ 4: Πό(πλιος) Woodward, Papazoglou, Πο(πίλλιος) Tataki. Στ. 2: ΔΑΦΝΙΣ Wace, Woodward, Papazoglou, Δάφνη Tataki, Ἀδάμ-Βελένη, ΔΑΦΝΙ• ὁ λίθος φαίνεται ὅτι ὁ λιθοξόος χάραξε πρώτα ἓνα σίγμα στὸ τέλος τῆς λέξεως, τὸ ὁποῖο ἀπέξεσε ἐν συνεχείᾳ καὶ συγκάλυψε μὲ κισσόφυλλο. Στ. 3-4: Ἥλ[(ι)]ος Ἀδάμ-Βελένη.

Τὸ ὄνομα Ἥλιος ἀπαντᾷ ἐπίσης στὴν Θεσσαλονίκη (*IG* X 2,1, 262 IV 9, πρβλ. *BullEpigr* 1991, 397-98, καὶ τὸ σύνθετο ἀνθρωπωνύμιο Ἥλιοφῶν στὴν ἴδια τὴν Βέροια, ἀρ. 341, κατωτέρω). Δάφνι (= Δάφνη) εἶναι τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς του, τὸ ὁποῖο ἀπαντᾷ καὶ ἄλλοῦ στὴν Βέροια (πρβλ. ἀρ. 316, κατωτέρω). Εἶναι περιέργο ὅτι, ἐνῶ ὁ ἐπιζῶν καὶ ὁμῶνυμος μὲ τὸν πατέρα γιὸς ἀναφέρεται, τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ του ἀποσιωπᾶται.

305. Μουσείο Βεροίας Λ 67. Ἀνακαλύφθηκε πρὸ τοῦ 1953 στὸ κτῆμα Χατζημάμογλου στὴν θέση "Πράσινο Κῆπος".

Πῶρινος βωμὸς μὲ ἔξαγμα στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 0,94x0,47x0,40. "Υψος γραμμάτων: 0,025-0,04 (τὸ μέγεθος βαίνει μειούμενο ἀπὸ στίχο σὲ στίχο). Διάστιχο: στ. 1-2: 0,03, στ. 2-3, 3-4: 0,01, στ. 4-5: 0,07, στ. 5-6: 0,025. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 269. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 537. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

4 Ἡράκλεα
Ἀμέριμνον
τὸν καὶ Λυχνᾶν
ἡαυτῆς ἄνδραν
vacat
μνήμης.
χάριν.

Στ. 4: ἄνδρα Ἀδάμ-Βελένη.

Γιὰ τὸν τύπο Ἡράκλεα, πρβλ. ἀρ. 245, ἀνωτέρω. Γιὰ σχηματισμοὺς ἀνάλογους τοῦ ἀνθρωπωνυμίου Ἀμέριμνος, βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 386. Γιὰ τὸ ἐπώνυμο Λυχνᾶς, τὸ ὁποῖο ὀφείλεται προφανῶς στὴν ἐπαγγελματικὴ ιδιότητα τοῦ νεκροῦ, πρβλ. αὐτόθι, σελ. 405. Γιὰ τὴν γραφὴν ἡαυτῆς, βλ. Threatte, *Grammar* I 147. Γιὰ τὸν τύπο ἄνδραν, πρβλ. ἀρ. 297, ἀνωτέρω.

306. Μουσεῖο Βεροίας Λ 273. Παραδόθηκε τὸ 1969 ἀπὸ τοὺς Δ. Παπαγιαννούλη καὶ Γ. Θωμόγλου, οἱ ὁποῖοι τὴν βρῆκαν σὲ δευτέρη χρῆση ὡς πλάκα καλύψεως παλαιοῦ ὀχέτου στὴν ὁδὸ Μπουμπουλίνας 14-16.

Ἄνω δεξιὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη καὶ στὸν κορμὸ μέσα σὲ βάθος ἀνάγλυφη παράσταση δύο μορφῶν. Τρίτη μορφὴ θὰ ὑπῆρχε στὸ χαμένο ἀριστερὸ τμήμα τῆς στήλης. Διαστάσεις: 0,48x0,64x0,13. Ὑψος γραμμάτων: 0,016-0,023. Διάστιχο: 0,004-0,008. Ἐπιγραφή στὸ ὀριζόντιο γεῖσο κάτω ἀπὸ τὸ ἀέτωμα καὶ στὸ βάθος μεταξὺ τῶν ἀναγλύφων κεφαλῶν.

Βιβλιογραφία: Ἀγγελικῆς Ἀνδρειωμένου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 327. Πρβλ. *BullEpigr* 1972, 258, Tataki, *Beroea* ἀρ. 775.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Στὸ ὀριζόντιο γεῖσο:

[---]Η · τὸν ἡαυτῆς · ὕδν
Κρίτωνα ΤΕΚΤΟ[---]

Μεταξὺ τῶν κεφαλῶν:

ΑΟ	Ν
ΖΩΟΥ	CA

Στ. 2: ΤΕΚΤ[---] Ἀνδρειωμένου.

307. Μουσεῖο Βεροίας Λ 584. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὸν ναὸ τοῦ Ἀγίου Νικολάου τοῦ Εὐλοτραφτῆ (καὶ ὅχι τοῦ Ψαρρᾶ, ὅπως γράφουν οἱ δύο ἐπιγραφολόγοι), ὅπου χρησίμευε ὡς βάση τῆς Ἀγίας Τράπεζας. Τὸ 1975, ὅταν ἡ ἐκκλησία κατεδαφίσθηκε, μεταφέρθηκε ἀπὸ τὸν Ἱ. Τουράτσογλου στὸ μουσεῖο.

Βωμός από λευκό μάρμαρο με έγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη ελαφρά αποκεκρουμένη δεξιά. Διαστάσεις: 1,20x0,60x0,49. Ύψος γραμμάτων: 0,035-0,05. Διάστιχο: 0,005-0,015. Ἡ ἐπιγραφή στήν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 101 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-45] 109-10, ἀρ. 10), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 275. Πρβλ. Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 30 (1975) *Χρονικά* 261, ἀρ. (δ) (πληροφορίες γιὰ τὴν μεταφορά), Tataki, *Beroea* ἀρ. 1323.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Τι(βέριος) Φλ(άβιος) Λέων Κλαυδί-
αν Βυζαντίαν
τὴν ἑαυ(τοῦ) γυναῖκα
4 μνείας χάριν.

Στ. 1: Λέω Cormack, ποὺ ἐρμηνεύει τὸν τύπο ὡς "ἐναλλακτικὴ μορφή τοῦ ὀνόματος Λέων ἢ συντομογραφία ἄλλου ὀνόματος", Λέων ὁ λίθος. Ὁ λιθοξόος χάραξε κατὰ λάθος ΚΑΥΔΙ καὶ κατόπιν προσέθεσε ἓνα μικρότερο λάμβδα στὸν λιγοστὸ χώρο μεταξὺ τῶν δύο πρώτων γραμμῶν. Στ. 3: ΕΑΥ ὁ λίθος, μάλλον ἐκ παραδρομῆς τοῦ λιθοξόου.

Γιὰ ἐθνικὰ ὡς ἀνθρωπωνύμια, πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 342-43.

308. Μουσεῖο Βεροίας Λ 37. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Struck (1898-1902) στὸ ἑβραϊκὸ νεκροταφεῖο. Ἐκεῖ τὸν μελέτησε ὁ Wace τὸ 1911-1912 καὶ οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμός ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 1,08x0,54x0,57. Ύψος γραμμάτων: 0,05. Διάστιχο: 0,04. Ἡ ἐπιγραφή στήν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: A. Struck, *AM* 27 (1902) 315, ἀρ. 34, Wace, *Τετράδια* I 6, ἀρ. 7, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 66, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 276. Πρβλ. A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 164, ἀρ. 44, I.I. Russu, *EphDac* 8 (1938) 218, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1249.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Τυρία ▶ Νι-
καρέτη
Τυριανόν
4 Θάλλον τ[όν]
ἑαυτῆς ἀνδρ[α]
μνήμης
ν χάριν.

Στ. 3-4: *Τυριανῶ* | *Θάλλω* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 4: ΘΑΛΛΟΝΤ[---] Edson - Cormack. Στ. 5: *ἑαυτ(ῆς)* Struck, ὁ ὁποῖος πάντως στὸ πανομοιότυπο σημειώνει ΕΑΥΤΙ, ΕΑΥΤΗ Wace, ΕΛΥΤΕΛΝΔΡ[---] Edson - Cormack, *ἑαυτὶ* Ἀδάμ-Βελένη, ΕΑΥΤΗC ὁ λίθος.

309. Μουσεῖο Βεροίας Λ 55. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Πώρινος βωμός ἐπίστεψη καί, ἄνω καὶ κάτω, κυμάτια ἀποκεκρουμένα κατὰ τὴν πρόσθια ὄψη. Διαστάσεις: 1,15x0,61x0,385. Ύψος γραμμάτων: Στ. 1: 0,05, Στ. 2 κ.έ.: 0,03. Διάστιχο: Στ. 1-4: 0,02, Στ. 4-5: 0,05.

Βιβλιογραφία: Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 272. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 992. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

ν ΟΥΕΣΣΕ[ε. 4-5]
καὶ Γράπτη [...ε. 8...]
ν Συνέρωτ[α ζήσα]-
4 vac ντα μνή[μης]
vac χάριν.

Στ. 1: *Ουέσσε[α:]* Tataki, Ἀδάμ-Βελένη ἴσως *Ουέσσε[ία---]*, ὄνομα γένους ποῦ ἀπαντᾷ τὴν ἴδια ἐποχὴ στὴν Θεσσαλία (βλ. SEG 15 [1958] 373 καὶ 27 [1977] 206).

Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποκατασταθεῖ. Τὸ θηλυκὸ ἀνθρωπωνύμιο Γράπτη ἀπαντᾷ στὴν Ἑδεσσα (βλ. Tataki, *Edessa* ἀρ. 149).

310. Μουσεῖο Βεροίας Λ 728. Ἐντοπίσθηκε ἀνάμεσα σὲ μπάζα στὴν περιοχὴ Τριποτάμου καὶ παραδόθηκε στὸ μουσεῖο τὸ 1983 ἀπὸ τὸν κ. Πασχαλίδη.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο συγκείμενη ἀπὸ δύο τεμάχια ποὺ συναρμόζουν· φέρει διάφορες μικροαποκρούσεις. Ἔχει ἀνάγλυφες παραστάσεις σὲ δύο ἐπάλληλα ἐπίπεδα: ἄνω: δύο γυναικεῖες μορφές καθιστὲς ἀντικρυστὰ καὶ ἀνάμεσά τους ὄρθια κατ' ἐνώπιον ἀνδρική μορφή· κάτω: δύο ὄρθιες ἀνδρικές μορφές κατ' ἐνώπιον στὰ ἄκρα καί, ἀνάμεσά τους, πρὸς τὰ ἀριστερὰ κόρης καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ νεαροῦ παιδιοῦ. Διαστάσεις: 0,995x0,697x0,08. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,03. Διάστιχο: 0,004-0,008. Ἡ ἐπιγραφή ἀνάμεσα στὰ δύο ἐπίπεδα καὶ κάτω ἀπὸ τὴν δευτέρη παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

ἀνάγλυφο

[...ε. 8...]μος Πιθανὴν καὶ Φίλαν τὰς συνβίους,

ἀνάγλυφο

αἷς χάριν ἔσχον • καὶ τὰ τέκνα ζῶντα
Πρόκλον, Ὀνησίμους δύο, Ἀμμίαν ζῶν.

Τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέτη δὲν σφύζεται· δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ ὡς [Ὀνήσι]μος, ὁμώνυμος τῶν δύο ἀπὸ τοὺς γιούς του. Οἱ Πιθανὴ καὶ Φίλα, ποὺ ὑπῆρξαν γυναῖκες του, εἶναι ἤδη νεκρές. Τὸ μνημεῖο ἀνηγέρθη γιὰ τὸν ἴδιον καὶ τὰ ἐπιζῶντα τέκνα του Πρόκλου, δύο Ὀνησίμους καὶ Ἀμμία. Ἡ νοσταλγικὴ ἔκφραση τρυφερότητος *αἷς χάριν ἔσχον*, ἀντὶ τοῦ συνήθους *μνήμης* (ἢ *μνείας*) *χάριν*, ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Βέροια.

311. Μουσεῖο Βεροίας Λ 233. Ἐκ περισυλλογῆς ἀπὸ τὸ ζαχαροπλαστεῖο Σερεμέτα.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀψιδωτῆς ἄνω ἀπολήξεως (:) μὲ ἔξεργη ἀνάγλυφη παράσταση τριῶν προτομῶν κατ' ἐνώπιον ἀπὸ ἀριστερά: ἀνδρική, παιδική καὶ γυναικεία καί, ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς παιδικῆς μορφῆς, μὲ λιγώτερο ἔξεργο ἀνάγλυφο: ἀριστερὰ προτομὴ ἀλόγου καὶ δεξιὰ δένδρο μὲ περιελιγμένο φίδι. Τὸ μνημεῖο εἶναι ἀρκετὰ

ἐφθαρμένο καὶ σὲ σημεῖα ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,53x0,59x0,16. Ὑψος γραμμάτων: Α': 0,01-0,015, Γ': 0,018. Διάστιχο: 0,005. Ἡ ἐπιγραφή: τὸ κείμενο Α ἀνάμεσα στὸ δένδρο καὶ τὸ ἄλλογο, τὸ Β κάτω ἀπὸ τὴν ἀνδρική μορφή καὶ τὸ Γ κάτω ἀπὸ τὴν γυναικεία.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Α'
ΟΛΟ
ῚΡε[κ]έπτο[ν]
τὸν ἴδιο[ν]
4 θρεπτό[ν]

ἀνάγλυφο

Β'
[---]Γ'Γ'
[-----]

Γ'
[κα]ὶ τὴν ἑαυτοῦ
| θυγατέρα

Στ. Β 2: ἀδιάγνωστα ἴχνη γραμμάτων.

Γιὰ τὸν ὄρο θρεπτός, βλ. ἄρ. 208, ἀνωτέρω.

312. Εὐρέθηκε στὴν Βέροια πρὸ τοῦ 1901, ὁπότε ὁ τότε σχολάρχης Βεροίας Τούσης ἔδωσε ἀπόγραφο στὸν Παπαγεωργίου. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν συλλογὴ τῆς σχολῆς Ἰδαδιῆ τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου τὸ 1912 τὴν μελέτησαν οἱ Ch. Avezou καὶ Ch. Picard. Κατόπιν χάνονται τὰ ἴχνη τῆς. Ἐκτυπο καὶ φωτογραφία τῆς φυλάσσονται στὴν Γαλλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν.

Ἔπιτύμβια στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Ὑψος 0,88, πλάτος 0,46, πάχος 0,215. Ἀνάγλυφο σὲ δύο ἐπάλληλα διάχωρα ποὺ ἐπιστέφει ἀέτωμα κοσμούμενο μὲ ἀκρωτήρια. Στὸ κέντρο τύμπανο, πτερωτὴ Νίκη πρὸς τὰ ἀριστερὰ ποὺ φέρει στέφανο στὸ δεξιὸ χέρι. Ἀπὸ κάτω ἱματιοφόροι ἄνδρας καὶ γυναῖκα σπένδουν ἀπὸ φιάλη σὲ τετράπλευρο πεσσό (βωμό, ὀρθότερα, κατὰ τὸν Παπαγεωργίου), μὲ κυμάτια ἄνω καὶ κάτω ὁ πεσσὸς ἐπιστέφεται μὲ κουκουνάρι, ἐπιτύμβιο σύμβολο. Ἀπὸ κάτω τρία πρόσωπα κατ' ἐνώπιον ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ: ἄνδρας ποὺ φέρει τήβεννο, νεαρὸ ἀγόρι μὲ γυμνὸ τὸ δεξιὸ στήθος, ἱματιοφόρος γυναῖκα. Μεταξὺ τῶν δύο κάτω διαχώρων ἐπιγραφή ἐπιμελῶς χαραγμένη σὲ ταινία ὕψους 0,04 ἐκ. Ὑψος γραμμάτων 0,015, διάστιχα 0,005 ἐκ." (Avezou - Picard)

Βιβλιογραφία: Π.Ν. Παπαγεωργίου, Ἀλήθεια 19/7/1905, ἄρ. 15 (μὲ κεφαλαῖα), Ch. Avezou - Ch. Picard, BCH 37 (1913) 101-102, ἄρ. 12, εἰκ. 1. Πρβλ. Robert, *Gladiateurs* 184-85, σημ. 2, *BullEpigr* 1971, 645.

2ος αἰ. μ.Χ.

Στρήνος Νίκην τὴν αὐτοῦ γυναῖκαν
τὴν κέ ἱέρειαν, μνήμης χάριν. ▶

Στ. 1: Νείκην Παπαγεωργίου, Νίκην Avezou - Picard. Στ. 2: καὶ Παπαγεωργίου, παρ' ὅτι τὸ ἀπόγραφό του ἔχει ΚΕ, κέ Avezou - Picard ἱέρειαν Παπαγεωργίου, κέ Avezou - Picard.

Γιὰ τὸν τύπο γυναῖκαν, βλ. ἄρ. 297, ἀνωτέρω. Τὸ ὄνομα Στρήνος ἀπαντᾷ στὴν χώρα τῆς Θεσσαλονίκης (IG X 2,1, 1008), καθὼς καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου (πρβλ. Robert, *Gladiateurs* 184-85).

313. Μουσείο Βεροίας Λ 85. Μεταφέρθηκε τὸ 1967 στὸ μουσεῖο ἀπὸ τὸν συνοικισμὸ Παπάγου.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἑλλιπὲς κάτω δεξιὰ μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση ἐπάνω σὲ προβαλλόμενο κανόνα στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ δύο προτομῶν τῶν ὁποίων τὰ πρόσωπα ἔχουν ἀποκρουσθεῖ. Διαστάσεις: 0,89x0,38x0,40. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,037. Ἡ ἐπιγραφή στὸ ὀριζόντιο γεῖσο τοῦ ἀετώματος καὶ στὸ ὑποκείμενο κυμάτιο.

Βιβλιογραφία: Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 22 (1967) *Χρονικά* 413, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 308. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 822.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

*Αὐρ[η]λ[ίαν] Φιλίππαν
τῇ ἀδελφῇ καὶ [---]*

Στ. 1: Παραλείπεται ἀπὸ Πέτσα, *Λυ*[---] Tataki, *Αὐρηλία* [---] *τῇ ἀδελφῇ καὶ* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 2: ΤΗ ΑΔΕΛΦΗ ΚΑΙ Πέτσας, [---] Ἀδάμ-Βελένη.

Τῇ ἢ ἀπὸ σύγχυση τοῦ τύπου μὲ δοτικὴ μὲ τὸν τύπο μὲ αἰτιατικὴ ἢ ἀπὸ ἀπλή παραλείψη τοῦ νῦ ἀπὸ τὸν χαρακτῆρ.

314. Μουσείο Βεροίας Λ 148. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἀπότμημα πώρινης στήλης πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,475x0,48x0,15. Ὑψος γραμμάτων: 0,055. Διάστιχο: 0,04.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

*[-----]ΛΔΙΩ[----]
[---τ]ῇν γυναι[κα.]*

315. Μουσείο Βεροίας Λ 219. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Κάτω δεξιὸ ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφες παραστάσεις σὲ δύο ἐπάλληλα διάχωρα. Ἀπὸ τὸ ἄνω ἐλάχιστα ἵχνη σώζονται, στὸ κάτω παρίστανται δύο ὀρθιες μορφές κατ' ἐνώπιον, ἀνδρική ἀριστερά, γυναικεία δεξιὰ. Κάτω ἀπὸ τὸ δεύτερο διάχωρο διακοσμητικὴ (;) *tabula ansata*. Διαστάσεις: 0,43x0,34x0,20. Ὑψος γραμμάτων: 0,01-0,017. Διάστιχο: 0,002. Ἡ σωζόμενη ἐπιγραφή ἀνάμεσα στὰ δύο διάχωρα.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 189.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

*[-----]ΟΡΙΑ ΑΝΤΙΓ[....]
[-----]ΝΟΣ καὶ τῶν τέκν[ων]
[μνήμης ἢ μνείας] vacχάριν.*

316. Μουσείο Βεροίας Λ 38. Για τις συνθήκες εύρέσεως βλ. ἀρ. **163**, ἀνωτέρω. Ἡ συστηματική σφυροκόπηση τῶν τεσσάρων ἀνάγλυφων πλευρῶν ὁδηγεῖ στοὺς συμπεράσματα ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ μνημεῖο χρησιμοποιήθηκε στοὺς τοίχους ὡς οἰκοδομικὸ ὑλικό.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφες παραστάσεις στὶς τέσσερες ὄψεις σφυροκοπημένες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες μόνον στὴν ὀπίσθια διακρίνεται παράσταση νεκροδείπνου. Διαστάσεις: 1,38x0,76x0,47. Ὑψος γραμμάτων: 0,04. Διάστιχο: 0,02. Ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Ἀνδρόνικου, *Ἐπιγραφαί* 27-28, ἀρ. 4, πίν. III,1 (*SEG* 12 [1955] 334), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 326. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 45 καὶ σελ. 397 σημ. 404, 509 σημ. 465. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

✦ Αἰλία ✦ Αὐρηλία ✦ τῆς ✦
 ἀδελφῆς ✦ Δάφνης ✦
 ✦ μνείας ✦ χάριν. ✦

317. Μουσείο Βεροίας Λ 519. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὴν πλατεῖα Ὁρολογίου, ὅπου εἶχε πρόσφατα ἀνακαλυφθεῖ κατὰ τὴν ἐκεῖ σωστικὴ ἀνασκαφή. Ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε ἀργότερα στὸν ναὸ τῆς Παναγίας Κυριώτισσας (τῆς "Μικρῆς"), καὶ τὸ 1971 στοὺς τοίχους τῆς πόλεως.

Βωμὸς ἀπὸ παρόλιθο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἀποτελούμενος ἀπὸ δύο συγκολλημένα τεμάχια, ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν ἀριστερὴ πλευρὰ τῆς κυρίας ὄψεως. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια ὑποδοχὴ γιὰ τὴν τοποθέτηση κώνου πεύκης. Διαστάσεις: 1,27x0,53x0,55. Ὑψος γραμμάτων: 0,01-0,045. Διάστιχο: 0,01-0,025. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 34 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-45] 112, ἀρ. 20, *SEG* 12 [1955] 323), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 263. Πρβλ. Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 27 (1972) *Χρονικά* 513, Tataki, *Beroea* ἀρ. 340 καὶ σελ. 509 σημ. 465.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Γαλέστης
 [Α]ρίστωνος
 τοῦ Δ ν ομιτί-
 4 ου Ἰσαγ(ό)ρα
 τοῦ ἰδίου θρε-
 πτοῦ μνήης
 ναc χάριν.

Στ. 1: [Γ]αλέστης Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 2: Ἀρίστωνος Edson - Cormack, Cormack καὶ *SEG*, Ἀρίστωνος Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3: [τ]οῦ Edson - Cormack, Cormack, *SEG*, Ἀδάμ-Βελένη [Δ]ομιτίου Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 4: Ἰσαγ[ό]ρα Edson - Cormack, Cormack, *SEG*, Ἀδάμ-Βελένη, τὸ ὄνομα δὲν χαραχθηκε ποτὲ στὸν λίθο. Στ. 5-6: θρε[ε]πτοῦ Edson - Cormack, Cormack, *SEG*. Στ. 7: μνή(μης) Ἀδάμ-Βελένη.

Ἐνδιαφέρουσα ἐπιβίωση τοῦ παλαιοῦ μακεδονικοῦ ὀνόματος Γαλέστης (βλ. ἀρ. **160**, ἀνωτέρω). Ὅπως παρατηρεῖ ἡ Tataki (*Beroea* ἀρ. 340), τὸ γεγονός ὅτι ὁ θρεπτός φέρει ρωμαϊκὸ ὄνομα γένους σημαίνει ὅτι δὲν ἦταν δούλος. Γιὰ τοὺς θρεπτοὺς, βλ. ἀρ. **208**, ἀνωτέρω.

318. Μουσείο Βεροίας Λ 30. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1940 στὸ ἴδιο μέρος καὶ ὑπὸ τὶς ἴδιες συνθήκες ὅπως ἡ ἐπιγραφή ἀρ. 15, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο τοῦ ὁποῖου ἡ ἐπίστεψη ἀπολήγει σὲ τεφροδόχο κύστη, μὲ ἀνάγλυφες παραστάσεις προτομῶν σὲ τρία ἐπάλληλα διαζώματα. Ἄνω, προτομή νέου κατ' ἐνώπιον, στὸ μέσον προτομὲς ζεύγους μὲ παιδίσκη ἀνάμεσά τους, ἐπίσης κατ' ἐνώπιον, κάτω, προτομὲς ζεύγους ἐπίσης κατ' ἐνώπιον. Διαστάσεις: 1,52x0,65x0,645. Ὑψος γραμμάτων: 0,022-0,037. Διάστιχο: 0,002-0,006. Ἐπιγραφή στὸ ἐπίθημα τοῦ βωμοῦ, μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ δεύτερου διαζώματος, στὸ μέσον ἀκρωτηρίων, ἡ ὁποία συνεχίζεται στὸ ἄνω μέρος τοῦ κορμοῦ τοῦ βωμοῦ, ἀκριβῶς ἐπάνω ἀπὸ τὸ δεύτερο διάζωμα.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 184, ἀρ. 30, εἰκ. 51, P. Amandry, *BCH* 64-65 (1940-41) 250, A. Rüschi, *JDAI* 84 (1969) 142-43, ἀρ. R1, εἰκ. 68-69, Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 161-64, ἀρ. 81, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 306. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 468 καὶ σελ. 498, 509 σημ. 465.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Μέσα 2ου αἰ. μ.Χ.

*Ἔσπερος Παραμόνας
τῆς ἰδίας γυναικὸς
μνείας χάριν καὶ αὐτὸν*

4

ζῶντα

Στ. 1: *Παραμόνας* Walter, *BCH* καὶ Tataki, *Παραμονᾶς* Rüschi. Στ. 3: *αὐτὸν* Walter, *αὐτοῦ* Amandry, *αὐτὸν* Rüschi καὶ Ἀδάμ-Βελένη.

Ὁ Ἔσπερος ἀνήγειρε τὸ μνημεῖο γιὰ τὴν νεκρὴ γυναῖκα τοῦ Παραμόνα καὶ τὸν ἑαυτοῦ. Παρόμοια συντακτικὴ ἀσυνέπεια ἀπαντᾷ καὶ ἄλλου (πρβλ. ἀρ. 331, κατωτέρω).

319. Ἐπισημάνθηκε τὸν 18ο αἰ. ἀπὸ ἄγνωστο Γάλλο περιηγητὴ, σχέδιο τοῦ ὁποῖου διατηρεῖται στὰ κατάλοιπα τοῦ *Cornack* στὸ Κέντρο Ἐπιγραφικῶν καὶ Παλαιογραφικῶν Μελετῶν τοῦ Πολιτειακοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ohio. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη του.

Βωμὸς μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

4 *Γαλεριανὸς
Εὐκτῆμων
Κλανδίας Ἀλε-
ξάνδρας τῆς
ἑαυτοῦ γυναι-
κὸς μνήμης
χάριν.**

Στ. 3: ΛΑC τὸ ἀπόγραφο, Ἀλε διορθώνει ὁ Klaffenbach.

Τὸ ἀνθρωπωνύμιο Εὐκτῆμων ἀπαντᾷ ἤδη στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 267, ἀνωτέρω).

320. Μουσείο Βεροίας Λ 258. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορά ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη μεταξὺ δύο δόμων ἀναβαθμοῦ στὴν εἴσοδο τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Κυριώτισσας. Ἐκεῖ μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,06x0,32x0,216. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,03.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 263, ἀρ. 72 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 94), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 76. Πρβλ. I.I. Russu, *EphDac* 8 (1938) 193, ἀρ. 3, Tataki, *Beroea* ἀρ. 738. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.

Λ
Τω Κλείτου Ι

Στ. 1: Δεν ἀναφέρεται ἀπὸ τοὺς Delacoulonche, Δήμιτσα καὶ Tataki, Λ - Edson - Cormack. Στ. 2: Τω Κλείτου Ι Delacoulonche, Τω Κλείτου Δήμιτσα, ἢ Tataki ὑποθέτει ὅτι πρόκειται γιὰ κάποιο ὄνομα τοῦ τύπου Ἡράκλειτος, Εὐκλείτος ἢ Σωσίκλειτος, Τω ΚΛΕΙΤΟΥ Ιω, Edson - Cormack.

Ἴσως τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος Κλεῖτος προηγεῖται συντετμημένο ρωμαϊκὸ ὄνομα γένους.

321. Μουσείο Βεροίας Λ 438. Βρέθηκε τὸ 1970 κατὰ τὴν ἐκσκαφὴ τῶν θεμελίων στὸ οἰκόπεδο Κοκκινίδη, στὴν διασταύρωση τῶν ὁδῶν Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ Π. Τσαλδάρη.

Κάτω ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση μέσα σὲ βάθυσμα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν σώζονται ἴχνη ποδιῶν δύο μορφῶν, ἀνδρικῆς (;) καὶ γυναικείας. Διαστάσεις: 0,23x0,325x0,067. Ὑψος γραμμάτων: 0,01. Διάστιχο: 0,002. Ἡ ἐπιγραφὴ κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 820.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Λούκις τ[ῆς ἰδίας]ς [γυ]ναικὸς
μνήμης χάριν. *

Λούκις εἶναι ὄψιμη μορφή τοῦ ρωμαϊκοῦ προωνυμίου Lucius.

322. Μουσείο Βεροίας Λ 58. Ἐπισημάνθηκε πρώτη φορά ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὰ δεξιὰ τῆς νοτίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου (ἢ Ἁγίου Σπυρίδωνος, τῆς ἐνορίας τῆς Ἁγίας Τριάδος). Ἐκεῖ ἀντιγράφηκε ἀπὸ τὸν Wace τὸ 1911-1912, φωτογραφήθηκε ἀπὸ τὸν Grioux τὸ 1917 καὶ μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Μεταπολεμικῶς μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ πολὺ ἐφθαρμένη τὴν κυρία ὄψη· κοσμεῖται μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἐγγεγραμμένη, ἀκραῖα ἀκρωτήρια καὶ ἀσπιδίσκη στὸ τύμπανο τοῦ ἀετώματος. Ὑπολείμματα βάσεως κώνου πεύκης. Διαστάσεις: 0,82x0,40x0,40. Ὑψος γραμμάτων: 0,028. Διάστιχο: 0,005-0,010. Ἡ ἐπιγραφὴ στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 260, ἀρ. 62 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 81), Wace, *Τετράδια* II 28, ἀρ. 11, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 99 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 26, ἀρ. 9, πίν. 6), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 289. Πρβλ. *SEG* 24 (1969) 509, Tataki, *Beroea* ἀρ. 642 καὶ σελ. 509 σημ. 465.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Καικιλία Παραμόν-
α Καικιλίου Παρα-
μόνου τοῦ ἰδίου
4 υἱοῦ ἐποίησεν μνεί-
ν ας χάριν.

Στ. 2-3: *Παραμόνου* Delacoulonche καὶ Δήμιτσας, ἡ Ἀδάμ-Βελένη δὲν σημειώνει τὴν διάκριση τῶν στίχων, *Παραμόνου* Cormack καὶ ὁ λίθος. Στ. 4: ΕΠΟΗCΕ Wace. Στ. 4-5: *μν[εί]ας* Ἀδάμ-Βελένη.

323. Μουσεῖο Βεροίας Λ 64. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1913 ἀπὸ τὸν Ch. Avezou στὸ Διοικητήριον. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ Γυμνάσιο, ὅπου τὴν μελέτησε τὸ 1915-1916 ὁ Ἀ. Ὀρλάνδος· τέλος μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀριζόντια ἐπίστυψη ἀποκεκρουμένος ἄνω ἀριστερά. Στὸ μέσον τῆς κυρίας ὄψεως ὅπῃ ἀπὸ δευτέρη χρήση τοῦ μνημείου ὡς σκάφης ἢ νεροχύτη, γιὰ τὴν ὁποία βαθύνθηκε ἡ δεξιὰ πλευρά του. Διαστάσεις: 0,92x0,43x0,48. Ὑψος γραμμάτων: 0,025-0,035. Διάστιχο: 0,05-0,01. Ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Avezou, *Cahiers* 1913.4, ἀρ. 5, Ἀ. Ὀρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 152-53, ἀρ. 6, εἰκ. 8 (A. Wilhelm, *SBBerl* [1932] 72, J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 110, ἀρ. 12), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 259. Πρβλ. *BullEpigr* 1946-1947, 136, Tataki, *Beroea* ἀρ. 59 καὶ σελ. 509 σημ. 465.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Αἰλίας Φιλου-
μενῆς ἰδίας γυ-
νεκὸς κέ υἱοῦ
4 κέ θυγατρὸς Ὀν-
ήσιμος ἔθηκα
μνήμης χά-
[ρ]ιν.

Στ. 1-2: Ἡ Ἀδάμ-Βελένη κατανέμει τὸ κείμενο σὲ τέσσερες στίχους. Στ. 2-3: *γυ|νεκὸς* Avezou, Ὀρλάνδος καὶ ὁ λίθος, *γυναικὸς* Wilhelm. Στ. 3: *κεῦθυ* Ὀρλάνδος, *κέ υἱοῦ* Avezou, Wilhelm καὶ ἀνεξάρτητα Cormack (πρβλ. *BullEpigr*).

324. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὀρλάνδο τὸ 1915-1916 "ἐντετοιχισμένη ἐν τῷ βυζαντινῷ τείχει κατὰ τὸν Μπαμπᾶ-Τεκέν". Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

"Πλάξ μαρμαρίνη... Ὑψ. 0,67 μ. σ. πλ. 0,35... Ὑψ. γραμμ. 0,03 μ."

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὀρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 158-59, ἀρ. 20. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1366.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (;)

[-----]ΙΣΗΣ
[-----]ῦ καὶ τῶν
[-- τέκ]νων.

Στ. 2: *[ὑπὲρ ἑαυτοῦ]* Ὀρλάνδος, πιθανώτερα ὁμως *[τῆς γυναικὸς αὐτοῦ]*. Στὴν περίπτωση αὐτὴ στὸν πρῶτο στίχο θὰ πρέπει νὰ ἀναγνωρισθεῖ ἓνα ὄνομα γυναικὸς στὴν γενική.

325. Μουσείο Βεροίας Λ 155. *Αγνωστες συνθήκες εύρέσεως.

Στήλη από λευκό μάρμαρο αποκεκρουμένη ἄνω ἀριστερὰ καὶ κάτω δεξιὰ, με ἀνάγλυφη παράσταση, μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα ὀρθίας γυναικείας μορφῆς κατ' ἐνώπιον. Διαστάσεις: 0,50x0,63x0,075. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1-3: 0,035, στ. 4-5: 0,02-0,03. Διάστιχο: στ. 1-2: 0,003, στ. 2-3: 0,01, στ. 3-4: 0,02, στ. 4-5: 0,025-0,03. Ἡ ἐπιγραφή ἐκατέρωθεν τῆς παραστάσεως, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πρῶτο στίχο πού ἔχει χαραχθεῖ ἐπάνω ἀπὸ αὐτήν.

Βιβλιογραφία: I. Touratsoglou, *Studia Danov* 419, ἀρ. 2, εἰκ. 2 (*SEG* 35 [1985] 719). Πρβλ. *BullEpigr* 1988, 830, Tataki, *Beroea* ἀρ. 751.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἰούνιος 234 μ.Χ.

	[...9:10...]λος	Κομνία *
	[τῇ ἑαυτοῦ σ]–	υμβίω
	[μνήμης ἢ μνείας]	χάριν
4	[ἔτους ΕΞ]Σ σεβα–	στοῦ τοῦ · κὲ Α
	[ὀγ]δοοικοστοῦ	τριακοσίο[στοῦ]
	ν Πανήμου ΚΕ.	

Στ. 4-5: (ὀ)γδοοικοστοῦ Touratsoglou, πού σημειώνει "ΤΟΥ-ΚΕΑ ὁ λίθος", ἀλλὰ ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἄλφα ὑπάρχει ὀριζόντια γραμμὴ πού δηλώνει ὅτι πρόκειται γιὰ ἀριθμητικὸ ψηφεῖο καὶ ἐπομένως ἡ χρονολογία πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ ὡς 381. Οἱ στίχοι 4-6 ἔχουν χαραχθεῖ με μικρότερα γράμματα ἀπὸ ἄλλον χαρακτή.

326. Μουσείο Βεροίας Λ 103. *Αγνωστες συνθήκες εύρέσεως.

Σαρκοφάγος (;) ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πού μετασκευάσθηκε σὲ δεύτερη χρῆση σὲ δεξαμενὴ. Γιὰ τὸν λόγὸ αὐτὸν στὸ μέσο περίπου τοῦ πλάτους τῆς κυρίας ὀψews ἀνοίχθηκε αὐλακας ἐκροῆς. Διαστάσεις: 0,36x1,00x1,02. Ὑψος γραμμάτων: 0,03-0,035. Διάστιχο: 0,015-0,025. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὀψη.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 786, 1382.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Φεβρουάριος 133 μ.Χ.

	Λάλος ἱατρὸς Σ[ω]τήριν τὴν ἑαν–
	τοῦ γυναιῖκα καὶ [τοῦ]ς γονεῖς ἑαυτοῦ
	καὶ τὰ παιδιά ζῶντα μνήμης χάριν
4	vac ἔτους ΔΞΡ Δύστρου.

Γνωρίζομε καὶ ἄλλον ἱατρὸ τῆς Βέροιας (ἀρ. 360, κατωτέρω). Σ[ω]τήριν (= Σωτήριον), ὑποκοριστικὸ τοῦ Σωτηρία. [Τοῦ]ς γονεῖς ἑαυτοῦ ἀντὶ τοῦ τοῦς ἑαυτοῦ γονεῖς. Ἡ χρονολογία δίδεται με ἔτος σεβαστόν.

327. Μουσείο Βεροίας Λ 502. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1971 στὸν ἴδιο τόπο καὶ ὑπὸ τὶς ἴδιες συνθήκες ὅπως καὶ ἡ ἐπιγραφή ἀρ. 210, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἐλλιπὴς κατὰ τὸ κάτω ἀριστερὸ ἄκρο τῆς βάσεως τῆς κυρίας ὀψews καὶ ἀποκεκρουμένος κατὰ τὸ ἀριστερὸ ἀκρωτήριο. Φέρει ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη με ἀνάγλυφη παράσταση "Θρακὸς" ἱππέως πού θηρεύει ἀγριόχοιρο με τὴν βοήθεια σκύλου ἐμπρὸς ἀπὸ βωμὸ καὶ δένδρο με περιελιγμένο φίδι στὸ τύμπανο

καὶ παλαμῶν στὰ ἀκρωτήρια. Στὸν κορμὸ μέσα σὲ βάθος ἀνάγλυφῃ παράστασι προτομῆς νέου καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸν ἀριστερό του ὦμο καθιστῇ γυναικεία μορφή. Διαστάσεις: 1,48x0,73x0,60. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,008. Τὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς ἐπάνω καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἀνάγλυφῃ παράστασι τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 27 (1972) *Χρονικά* 513, πίν. 449α (*SEG* 27 [1977] 271), Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 169-70, ἀρ. 90, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 298. Πρβλ. G. Touchais, *BCH* 101 (1977) 601, εἰκ. 207 (χωρὶς κείμενο), *BullEpigr* 1978, 277 (μὲ μέρος τοῦ κειμένου), Tataki, *Beroea* ἀρ. 649.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Σεπτέμβριος 177 μ.Χ.

Καιπιανὴ Ὡφελίμα Καιπ[ια]γόν
Ἔλενον τὸν υἱὸν μνήμης *

ἀνάγλυφο

4 χάριν * ἔτους ὀγδόου διακοσια-
στοῦ, Ὑπερβερεταίου * ΠΓ. *

Στ. 1: Και[πια]γόν Ρωμοπούλου, *SEG*, Λαγογιάννη, Καιπιανόν Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3-4: διακοσιο[στοῦ] *BullEpigr*. Στ. 4: Ὑπερβερεταίου *BullEpigr*, Ὑπερβερε(ε)ταίου διορθώνει ἢ Λαγογιάννη, χωρὶς νὰ χρειάζεται ἢ συγκοπὴ εἶναι χαρακτηριστικὸ τῆς μακεδονικῆς διαλέκτου.

Ἡ χρονολογία δίδεται μὲ ἔτος σεβαστόν. Ἀξιοπρόσεκτη εἶναι ἡ διαλεκτικὴ κατάληξι τοῦ θηλυκοῦ ἀνθρωπωνύμιου Ὡφελίμα. Γιὰ τὸν τύπο διακοσιαστοῦ, πρβλ. Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* ἀρ. 117 καὶ 186, στ. 41, *IG X* 2,1, 168 καὶ Mihailov, *Langue* 59.

328. Μουσεῖο Βeroίας Λ 285. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Τετράγωνο κάλυμμα λάρνακος ἀπὸ παρόλιθο ἀποκεκρουμένο κατὰ τὴν ἀριστερὴ γωνία τῆς κυρίας ὀψεως, μὲ ἀετωματικὴ διαμόρφωσι στὴν πρόσοψή του. Διαστάσεις: 0,16x0,58x0,54. Ὑψος γραμμάτων: 0,025. Ἡ ἐπιγραφὴ στὸ κάτω μέρος τοῦ ἀετώματος.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

128 μ.Χ.

[Ἔτο]υς ΕΡ σεβαστοῦ Αὐδουνα[ίου ---]

Ὁ τρίτος μῆνας τοῦ μακεδονικοῦ ἡμερολογίου ἐμφανίζεται στὶς ἐπιγραφές τῆς Μακεδονίας μὲ τὴν μορφή *Αὐδωναῖος* κατὰ τοὺς ἐλληνιστικοὺς χρόνους καὶ μὲ τὴν μορφή *Ἀἰδωναῖος* ἀργότερα. Καὶ οἱ δύο τύποι, καθὼς καὶ ὁ παρὼν τύπος *Αὐδουναῖος* προέρχονται ἀπὸ διαφορετικὲς ἐξελίξεις τοῦ *Ἀφιδωναῖος*, παράγωγο τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀδου (βλ. M.B. Hatzopoulos, *Ἀρχαία Μακεδονία* VI [ὑπὸ ἐκτύπωσι]).

329. Μουσεῖο Βeroίας Λ 309. Βρέθηκε τὸ 1969 στὴν Βέροια καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Κάτω ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,25x0,26x0,07. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,007.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ἀλέξι[ις καὶ ἡ δεῖνα, οἱ]
 γονῖς, Γρηγορίῳ θρεπ[τῶ ἐ]-
 πταεῖ καὶ δύο σεληνῶν
 4 μνείας χάριν. *

Τὸ ὄνομα Ἀλέξις ἀπαντᾷ καὶ στὴν Λευκόπετρα (Φ. Πέτσα, Ἀφιέρωμα εἰς Βαβοῦσκον, Ε' 327, ἀρ. 7). Γὰρ τὸν ὄρο θρεπτός, βλ. ἀρ. 208, ἀνωτέρω. Ἡ χρῆσις τοῦ ὄρου σεληνῶν ἀντὶ μνηῶν ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Μακεδονία.

330. Γὰρ τῖς συνθηκῆς εὐρέσεως καὶ τὴν παροῦσα θέσις, βλ. ἀρ. 243, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψις ἀποκεκρουμένη δεξιὰ, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία ἀνὰ δύο προτομέες, ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, σὲ δύο διαζώματα, νεωτέρων ἄνω, ὠριμωτέρων κάτω. Ἡ ἐπιγραφὴ κατανέμεται σὲ τρία σημεῖα: α) στὴν ἐπίστεψις κάτω ἀπὸ τὸ ἀέτωμα, β) στὸ ἄνω μέρος τοῦ κορμοῦ ἐπάνω ἀπὸ τὸ πρῶτο διάζωμα καὶ γ) κάτω ἀπὸ τὸ δεῦτερο διάζωμα. Διαστάσεις: 1,24x0,55x0,64. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1-2: 0,018-0,028, στ. 3: 0,015-0,017, στ. 4-5: 0,025-0,04. Διάστιχο: στ. 1-2: 0,002.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου - Ἰ. Τουράτσογλου, ΑΔ 25 (1970) Χρονικά 385, πίν. 320α-β (BullEpigr 1974, 332), Ἀδάμ-Βελένη, Βωμοὶ ἀρ. 304. Πρβλ. J.P. Michaud, BCH 97 (1973) 346, Λαγογιάννη, Πορτραῖτα 169, ἀρ. 89 (ἀπλή ἀναφορά) καὶ σ. 36 (γιὰ τὴν ἡλικία τῶν μορφῶν), Tataki, Beroea ἀρ. 1208.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Σύνφορος καὶ Φαβία τοῖς τέ[κνοις]
 μνήμης χάριν καὶ Φαβίῳ ζ[ῶντι]
 Συνφορίων ἐτῶν · Κ·Δ· Ποθινὴ ἡ ἀδ[ελφή]
 4 vacat ἐτῶν · Δ

ἀνάγλυφο

Σύνφορος vac Φαβία.

Ἡ πρώτη ἔκδοσις χρησιμοποιεῖ παρενθέσεις γιὰ νὰ δηλώσῃ τὰ χάσματα καὶ ἡ χρῆσις αὐτὴ ἐπαναλαμβάνεται στὴν ἀναδημοσίευσιν τοῦ BullEpigr. Ἡ Ἀδάμ-Βελένη δὲν χρησιμοποιεῖ ἐπιγραφικὰ σύμβολα καὶ στοὺς στίχους 1, 3, 5, γράφει τὰ ὀνόματα Σύνφορος καὶ Συνφορίων ὡς Σύνφορος καὶ Συμφορίων. Στ. 2: Φαβίῳ ἀδελφῇ Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3-4: ἡ Ἀδάμ-Βελένη δὲν σημειώνει τὴν διάκρισιν τῶν στίχων. Στ. 3: ποθινὴ ἀδελφῇ Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 4: Δ(), δηλαδὴ Δ[] οἱ ἄλλοι ἐκδότες, ἀλλὰ, δεδομένου ὅτι, προκειμένου περὶ ἡλικίας, οἱ δεκάδες προηγούμενοι τῶν μονάδων, δὲν ἀναμένεται ἄλλο γράμμα μετὰ τὸ Δ. Στ. 4-5: οἱ προηγούμενοι ἐκδότες ἐμφανίζουν τὸ κείμενον ὡς ἓναν στίχον. Στ. 5: ἡ Ἀδάμ-Βελένη κατανέμει τὸ κείμενον σὲ δύο στίχους.

Οἱ γονεῖς Σύνφορος καὶ Φαβία, ποὺ εἰκονίζονται στὸ κάτω διάστημα, ἀνήγειραν τὸ μνημεῖον γιὰ τὰ νεκρὰ τέκνα τοὺς Συμφορίωνα καὶ Ποθινὴν, ποὺ εἰκονίζονται στὸ κάτω διάζωμα, καὶ γιὰ τὸν ἀκόμη ἐν ζῳῇ γιό τοὺς Φάβιο.

331. Μουσεῖο Βεροίας Λ 29. Γὰρ τῖς συνθηκῆς εὐρέσεως βλ. ἀρ. 73, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψις ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν πρόσθια καὶ ἀριστερὴ πλευρὰ τῆς βάσεως καὶ τὴν δεξιὰ πλευρὰ τῆς ἐπιστέψεως

καὶ ἀπολεπισμένος κατὰ τὴν ἀριστερὴ γωνία τῆς πρόσθιας ὀψευς. Στὸ τέλος τοῦ ἑβδομου στίχου ἐγχάρακτε παράσταση "ψυχῆς" (:). Διαστάσεις: 1,26x0,61x0,64. Ὑψος γραμμάτων: 0,03-0,036. Διάστιχο: 0,03.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *AA* 57 (1942) 184, ἀρ. 29, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 280. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 85.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Αἴλιος Περιγένης · Πο-
 [π]ιλλίαν · Ἀγνήν τὴν ἰ-
 [δί]αν · γυναῖκα συν-
 4 ζησάσης · αὐτῷ σε-
 μνῶς · ἔτη ΙΓ' μν-
 ήμης χάριν καὶ αὐ-
 [τ]οῦ ζῶντος ἀνάγλυφον
 8 ήρώισσ(α)ν. ♣

Στ. 3-4: συν[ζ]ησάσης Walter, Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 5: ἡ Ἀδάμ-Βελένη σημειώνει κενὸ στήν θέση τῆς ἡλικίας. Στ. 6-7: αὐ|τοῦ Walter, Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 8: ήρώισσαν Walter, Ἀδάμ-Βελένη, ΗΡΩΙΣΣΑΝ ὁ λίθος.

Συντακτικὴ ἀσυνέπεια, μὲ σύγχυση ἢ ἀνάμιξη πτώσεων ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφές τῆς Βερόιας (πρβλ. ἀρ. 318, ἀνωτέρω). Δὲν εἶναι βέβαιο πῶς πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ τὸ ἀριθμητικὸ σύμβολο. Ἡ μία λύση εἶναι νὰ ἀναγνωσθεῖ ὡς ΙΓ (= 13) παραβλέποντας τὸ ἐγγεγραμμένο λάμβδα ἢ ἄλλη νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἀτελής ἀπόδοση ἀττικοῦ ἀριθμητικοῦ ΙΓ' (= 51). Στὴν ἐκδοχὴ αὕτη –ἔστω ἂν γινόταν δεκτὴ ἡ μακροβιότης τοῦ ζεύγους– θὰ ἐξέπλητταν ἡ χρῆσις τοῦ ἀττικοῦ συστήματος, ποὺ τελευταία φορὰ μαρτυρεῖται στὴν Μακεδονία τὸν 4ο αἰῶνα π.Χ. καὶ ἡ πρόταξις τῆς μονάδος. Τέλος, ἡ Tataki προτείνει 33 ἔτη, ἀγνοῶντας τὸ Ι, ἵσως ἐπειδὴ ἡ παῦλα, ποὺ ἀποτελεῖ ἔνδειξις ἀριθμητικοῦ, χαράχθηκε μόνον ἐπάνω ἀπὸ τὸ Γ'.

332. Μουσεῖο Βεροίας Λ 514. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο "ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Νιζέτ Μαχμούτ". Τὸ 1972 ἐντοπίσθηκε πάλι ἀπὸ τὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία στὸ προαύλιο τοῦ ἰδιωτικοῦ Γυμνασίου Τσαλέρα, ἀπὸ ὅπου μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως.

Βωμός ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀριζόντιο γεῖσο ὡς ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 1,00x0,47x0,45. Ὑψος γραμμάτων: 0,035-0,04. Διάστιχο: 0,007-0,03. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 159, ἀρ. 22, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 268. Πρβλ. Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 27 (1972) *Χρονικά* 513, Tataki, *Beroea* ἀρ. 445.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

ν'Επιγόνη
 Παράμονον
 τὸν υἱὸν
 4 τελευτήσαν-
 ταν ἐν ἀποδη-
 μία μνήμης
 χάριν.

Για τὴν σύγχυση τῆς καταλήξεως τῆς αἰτιατικῆς ἐνικοῦ μεταξὺ πρώτης καὶ τρίτης κλίσεως, βλ. ἀρ. 297, ἀνωτέρω. Για τὴν μνεία τοῦ θανάτου στὴν ξένη, πρβλ. τὴν ἐπόμενη ἐπιγραφή καὶ *BullEpigr* 1992, 314.

333. Για τὶς συνθήκες εὐρέσεως, βλ. ἀρ. 221, ἀνωτέρω. Μετὰ τὴν ἐπισήμανσή της ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack τὰ ἴχνη τῆς ἐπιγραφῆς χάνονται.

"Απότμημα ἀπὸ ρωμαϊκὴ ἐπιτύμβια στήλη, ἀποκεκρουμένο ἄνω, ἀριστερὰ καὶ κάτω· τὸ κάτω δεξιὸ ἄκρο τοῦ ἀνάγλυφου πεδίου εἶναι μόλις ὁρατό· ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ σκληρὸ ῥωμαϊκὸ κονίαμα ποὺ ἀφαιρέθηκε μερικῶς μὲ δυσκολία. Ἀποξέσθηκε μόνον ὅσο ἦταν ἐπαρκὲς ὥστε νὰ ἐπιτρέψει τὴν ἀνάγνωση τῶν γραμμάτων. Ἡ πλήρης ἀφαίρεση θὰ ἀπαιτοῦσε ὥρες. Μέγιστο ὕψος 0,45 μ.· μέγιστο πλάτος κατὰ τὸν 5ο στίχο 0,35 μ.· πάχος 0,06 μ. "Υψος γραμμάτων 0,03-0,035 μ.· διάστιχα 0,01-0,015 μ. Ἡ ὁπισθία ὄψη περίπου ἴσου πάχους, ἀλλὰ ὄχι τελείως λειασμένη" (Edson - Cormack).

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 86 (J.M.R. Cormack, *Hesperia* 13 [1944] 23-24 καὶ 29, ἀρ. 7, *SEG* 12 [1955] 331). Πρβλ. *BullEpigr* 1944, 127, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1362.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[-----]ῆμα ♣
[-----] τῷ εἰδί-
[ω τέ]κνω ἐκ τῶν
4 [εἰ]δίων μνίας
♣ χάριν ♣
ἐν ἀποδημίᾳ
τελευτήσαντι.

Ὁ Cormack ἀναζητεῖ ἓνα γυναικεῖο ὄνομα στὸν πρῶτο στίχο, ἀλλὰ ἡ παρουσία τοῦ κισσοφύλλου τὸν ἐμποδίζει νὰ δεχθεῖ ἓνα ὄνομα ὅπως [Φι]λημά[τιον]. Στὴν πραγματικότητα ὑπάρχει σειρὰ γυναικείων ὀνομάτων ποὺ λήγουν σὲ [---]ῆμα (π.χ. *Νόημα*, βλ. Argyro Tataki, *Tyche* 8 [1993] 191, σημ. 36). Ἐνδεχομένως τοῦ ἑλληνικοῦ γυναικεῖου ὀνόματος προηγεῖτο ρωμαϊκὸ ὄνομα γένους. Στ. 2: τὸ τελευταῖο γράμμα τοῦ στίχου ἔχει χαραχθεῖ στὸ διάστιχο τῶν στίχων 2-3.

Για τὴν μνεία θανάτου στὴν ξένη, βλ. σχόλια προηγούμενης ἐπιγραφῆς ἀρ. 332.

334. Κατὰ χώραν, ἐντοιχισμένος στὴν δυτικὴ ὄψη τοῦ τείχους κάτω ἀπὸ τὸν βυζαντινὸ πύργο. Ἐπισημάνθηκε κατὰ τὶς σωστικὲς ἀνασκαφές τοῦ 1971.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἑλλιπὲς κατὰ τὸ κάτω ἀριστερὸ τμήμα τῆς κυρίας ὀψεως, μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ παράσταση "Θρακὸς" ἱππέως στὸ τύμπανο. Στὸν κορμὸ ἔξεργη ἀνάγλυφη παράσταση δύο καθιστῶν ἀντικρουστῶν μορφῶν ἀνδρὸς ἀριστερὰ καὶ γυναικὸς δεξιὰ ἐκατέρωθεν τρίποδος πρὸς τὸν ὁποῖον σπένδει ὁ πρῶτος. Διαστάσεις: 1,43x0,62. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 27 (1972) *Χρονικά* 513, πίν. 447γ (*SEG* 27 [1977] 274), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 340. Πρβλ. G. Touchais, *BCH* 101 (1977) 601 καὶ εἰκ. 206, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1137 καὶ σελ. 493.

Β' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

Πρεμιλλιανῶ Κουρτίῳ vac Πρεμιλλιανῇ Διονυ-
σία vacat
vacat τῷ πάτρωνι vac ἥρωι vac
4 vacat καὶ ἐαυτῇ ζώσῃ.

Ἡ Ἀδάμ-Βελένη κατανέμει λανθασμένα τοὺς στίχους.

Τὸ μνημεῖο ἀνεγέρθηκε ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρω Πρεμιλλιανὴ Διονυσία γιὰ τὸν πρόην κύριό της.

335. Βέροια, βόρειο τείχος. Ἐντοπίσθηκε ἀπὸ τὴν Ἄννα Παναγιώτου καὶ τὸν Μ. Χατζόπουλο ἐντοιχισμένη στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τοῦ βορείου τείχους.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πλαισιούμενη μὲ κυμάτιο. Διαστάσεις: 1,44x1,00. Ὑψος γραμμῶν: 0,075-0,08, τὰ μικρά: 0,04. Διάστιχο: 0,08. Ἡ ἐπιγραφή μέσα στὸ πλαίσιο.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.

Λ(ουκίῳ) Μαρίῳ Μαρ-
κέλλῳ ἥρῳι
Κορνήλιος Δι-
4 ονυσᾶς καὶ Μα-
ρία Συμφέρου-
σα οἱ γονεῖς αὐτοῦ.

Τὸ γυναικεῖο ἀνθρωπωνύμιο Συμφέρουσα (Συνφέρουσα) ἀπαντᾷ καὶ στὴν Θεσσαλονίκη (IG X 2,1, 808). Γιὰ τὰ ὀνόματα αὐτοῦ τοῦ τύπου, βλ. Argyro Tataki, *Tyche* 8 (1993) 195. Ὁ νεκρὸς ἦταν προφανῶς τέκνο τῆς Μαρίας Συμφέρουσας ἀπὸ ἄλλον πατέρα.

336. Μουσεῖο Βεροίας Λ 223 καὶ 511. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1913 στὸ Διοικητήριο ἀπὸ τὸν Avezou, ὁ ὁποῖος τὴν εἶδε ἀκέραια. Ὁ Ὀρλάνδος ἀναφέρει ὅτι τὴν εἶδε, ἤδη "δίχα τεθραυμένη", τὸ 1915-1916 στὸ χωριὸ Σφηκιά (Βόσοβα). Ἐὰν δὲν πρόκειται γιὰ λάθος τοῦ τελευταίου, θὰ πρέπει νὰ ὑποθεθεῖ ὅτι μεταφέρθηκε ἀπὸ τὴν Βέροια στὴν Σφηκιά καὶ ἐπειτα πάλι στὴν Βέροια, στὴν Συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως, ὅπου τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Μετὰ τὸν πόλεμο, κατὰ τὸν ὁποῖον ὑπέστη φθορὰς, μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο συγκείμενη ἀπὸ δύο τεμάχια, σήμερὰ ἐλλιπὴς ἄνω δεξιὰ καὶ ἀποκεκρουμένη κάτω ἀριστερά. Φέρει ἐλεύθερη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφες παραστάσεις μέσα σὲ παραλληλόγραμμα βαθύσματα σὲ δύο διαζώματα: ἄνω: πέντε ὄρθιες μορφές κατ' ἐνώπιον, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη καὶ ἡ τέταρτη ἀπὸ ἀριστερὰ γυναικεῖες, οἱ δύο μεταξὺ τους ἐφηβικὲς καὶ ἡ πέμπτη ἀδιάγνωστη, κάτω: ἐπίσης πέντε ὄρθιες μορφές κατ' ἐνώπιον, ἡ δευτέρα καὶ ἡ τέταρτη γυναικεῖες καὶ οἱ ὑπόλοιπες ἀνδρικές. Διαστάσεις: 0,85x0,52x0,10. Ὑψος γραμμῶν: στ. 1: 0,012-0,018, στ. 2: 0,01, στ. 3: 0,02-0,025, στ. 4-5: 0,018-0,021. Διάστιχο: στ. 1-3: 0,002, στ. 4-5: 0,004-0,008. Ἡ ἐπιγραφή κατανέμεται ὥς ἐξῆς: στίχοι 1-2 κάτω ἀπὸ τὸ τύμπανο, ὁ τρίτος στίχος μέσα στὸ βάθυσμα τοῦ ἄνω διαζώματος καὶ οἱ στίχοι 4-5 στὸ ὀριζόντιο πλαίσιο μεταξὺ τῶν διαζωμάτων.

Βιβλιογραφία: Avezou, *Cahiers* 1913.4, ἀρ. 2, Ἀ. Ὀρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 161, ἀρ. 27, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 7. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 486.

2ος αἰ. μ.Χ.

Εὐπορία Ἀγαθόφορον μνήμ-
ν ης vac χά vac ριν vac
ἥρῳα

ἀνάγλυφο

4 καὶ τὸν εἴ(διο)ν ἄνδρα κὲ τὰ τέ-
vac κνα ζῶντα. vac

Στ. 4: ΕΙΟΔΙΝ ὁ λίθος, προφανῶς λάθος τοῦ χαρακτῆρ ἀντὶ ΕΙΔΙΟΝ (= ἰδιον). Στ. 4-5: τέκ|να Ὀρλάνδος.

337. Μουσεῖο Βεροίας Λ 48. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 κοντὰ στὴν θύρα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου. Ἐκεῖ τὴν ἀντέγραψε ὁ Wace τὸ 1911-1912 καὶ τὴν εἶδαν νὰ κεῖται οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Μεταπολεμικῶς μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

Βωμός ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγχάρακτη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη στὴν κυρία ὄψη ποὺ κοσμοῦν ἀκρωτήρια δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ δύο ἑξεργοὶ ὁμόκεντροι κύκλοι στὸ κέντρο. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια φέρει ρηχὸ κυκλικὸ βάθυσμα καὶ δύο μικροὺς τόρμους. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη κυμάτια καὶ σὲ καμπύλο διάχωρο ἄνω, ἀνάγλυφη παράσταση ἱππέως πρὸς τὰ δεξιὰ ποὺ καταφέρει πλῆγμα μὲ τὴν λόγχη του σὲ ὄρθια –καὶ ὄχι γονατιστὴ ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Cormack– ἀνθρώπινη μορφή ἐμπρὸς σὲ βωμό· στὸ δεξιὸ ἄκρο, παρ' ὅλο ποὺ εἶναι ἀποκεκρουμένο, διακρίνεται δένδρο μὲ περιελιγμένο φίδι καὶ ἀνθρώπινη μορφή ἐμπρὸς σὲ βωμό. Διαστάσεις: 1,32x0,64x0,57. Ὑψος γραμμῶν: στ. 1 καὶ 3: 0,04, στ. 2: 0,03. Ἡ ἐπιγραφή: ὁ πρῶτος στίχος ἐκατέρωθεν τῶν ὁμόκεντρων κύκλων τῆς ἐπιστέψεως, ὁ δεῦτερος κάτω ἀπὸ τὰ κυμάτια καὶ ὁ τρίτος κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφο.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 251, ἀρ. 43 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 67), Wace, *Τετράδια* II 32, ἀρ. 16, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 95 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 27, ἀρ. 13 καὶ πίν. 8), Πολυξένης Ἀδάμ-Βελένη, *Μακεδονικά* 23 (1983) 173-74, ἀρ. 1, πίν. 1α, τῆς ἰδίας, *Βωμοί* ἀρ. 314. Πρβλ. *SEG* 24 (1969) 512, Ph. Petsas, *Pulpudeva* 2 (1976) 198, εἰκ. 8 (μόνον φωτογραφία), *SEG* 35 (1985) 715, Tataki, *Beroea* ἀρ. 308.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

Ἡρ – ωα
Ἀφροδείσιον

ἀνάγλυφο

ἡ ἀδελφή.

Στ. 1: Ἡ Ἀδάμ-Βελένη (1983) χωρίζει τὴν λέξη ἡρῶα σὲ δύο στίχους ἡρ|ῶα.

338. Μουσεῖο Βεροίας Λ 167. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὴν αὐλὴ τοῦ Γυμνασίου Βεροίας. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο, ἀφοῦ προηγουμένως – προφανῶς κατὰ τὴν Κατοχὴ– ὑπέστη σοβαρὲς ἀποκρούσεις ἄνω καὶ δεξιὰ.

Ῥωμαϊκὴ ἐπιτύμβια στήλη, ἀποκεκρουμένη ἄνω καὶ κάτω μὲ πεδίο ἀναγλύφου. Ἡ ὀπισθία ὄψη ἀρχικὰ λειασμένη, σήμερ ἀποκεκρουμένη. Ἡ ἐπιγραφή στὸ περιθώριο μεταξὺ ἀετώματος καὶ ἀναγλύφου καὶ ἐκατέρωθεν τῆς μοναχικῆς μορφῆς στὸ πεδίον τοῦ ἀναγλύφου. Τὸ ἀνάγλυφο περιέχει μορφή ἱματιοφόρου, προφανῶς ἀνδρὸς ἔντονα ἀποκεκρουμένη. Ὑψος: 0,625. Πλάτος στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἀναγλύφου: 0,415, πάχος στὸ κάτω μέρος τοῦ ἀναγλύφου: 0,40. Ἀέτωμα καὶ περιθώριο: 0,095. Ὑψος ἀναγλύφου: 0,42. Πλάτος ἀναγλύφου στὸ κέντρο: 0,355. Πλάτος ἀριστεροῦ περιθωρίου: 0,25. Πλάτος δεξιοῦ περιθωρίου: 0,25. Ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ ἀναγλύφου ἕως τὸ κάτω μέρος τοῦ λίθου 0,13. Πάχος:

0,115. "Υψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχα: 0,05." (Edson - Cormack). Σήμερα λείπει τελείως ή επίστεψη και τμήμα του άνω και του δεξιού μέρους του βαθύσματος. Κάτω άριστερά κυκλική όπή από δεύτερη χρήση. Διαστάσεις: 0,34x0,36x0,11. "Υψος γραμμάτων: 0,015-0,022. Διάστιχο: 0,008-0,011.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* άρ. 41 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-45] 111, άρ. 15, *SEG* 12 [1955] 320). Πρβλ. Tataki, *Beroea* άρ. 207 και σελ. 396 σημ. 398.

Φωτογραφία, έκτυπο.

2ος αϊ. μ.Χ.

♣ Γ(άιος) ♣ Ου(λέριος) Έρμᾶς ό πατήρ και Τερτία

	ή μήτηρ		και Μαξι-
	μα ή αδελ-		φή τόν
4	έαυτῶν	ανάγλυφο	υόν άνέ-
	θηκαν		Νείκαν-
	δρον		ήρωα, ♣

Στ. 1: 'Αουέρνας Cormack, ανάγνωση την όποία ή Tataki θεωρεί προβληματική, ἘΡΜΑC τὸ έκτυπο. Τὸ συμπίλημα πρέπει προφανῶς νά αναλυθεῖ ὡς ΟΥΑ(λέριος), ὅπως σημειώνει ὁ Cormack σὸ σχέδιο δημοσιεύσεως.

339. Έπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορά τὸ 1806 ἀπὸ τὸν Leake στὴν Βέροια. Ὡς ἀκριβῆς τόπος εὐρέσεως ἀναφέρεται "τὸ ἴδιο μέρος" ὅπως καὶ γιὰ τὴν ἐπιγραφή άρ. 230, ἀνωτέρω, ποὺ βρέθηκε "σ' ἓνα τουρκικὸ νεκροταφεῖο". Ἀπὸ τὴν ἔμμεση ἀναφορά τοῦ τόπου εὐρέσεως καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Delacoulonche εἶδε τὸ μνημεῖο αὐτὸ τὸ 1855 ἐντοιχισμένο σὸ "τουρκικὸ φρούριο" δημιουργοῦνται ἀμφιβολίες γιὰ τὴν ἀκρίβεια τῆς πληροφορίας τοῦ Leake. Μετὰ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ Delacoulonche χάνονται τὰ ἔχνη τῆς.

"Μαρμάρινη στήλη μήκους 1,63. "Υψος γραμμάτων 0,065." (κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ Delacoulonche).

Βιβλιογραφία: Leake, *Travels* III 292 καὶ πίν. 30, άρ. 143 (*CIG* 1957f, Le Bas - Waddington, *Voyage* III, 313, άρ. 1332), Delacoulonche, "Berceau" 247, άρ. 32 (Δήμτσας, *Μακεδονία* άρ. 72). Πρβλ. Tataki, *Beroea* άρ. 1123.

1ος - 2ος αϊ. μ.Χ.

[Εὔ]πορος Ἀμμίας ♣ Γ(άιον) Σκίρτιον Ἀγάθω[ν]α
[τόν] υἱόν καὶ ♣ Σκίρτίαν Ζωσίμην τὴν γυναῖκα
[ξ]ήσαντας σεμνῶς ♣ ἥρωας.

Στ. 1: Πόρος Leake, *CIG*, Le Bas, Delacoulonche, Δήμτσας, ἀλλὰ εἶναι προφανές ἀπὸ τοὺς ἄλλους στίχους ὅτι τὸ μνημεῖο εἶναι ἐλλιπές ἀριστερά. ΑΓΑΘ[...]Α Leake, *CIG*, Le Bas, ΑΓΑΘ[...]Α Delacoulonche, Ἀγάθ[ων]α Δήμτσας.

340. Μουσείο Βεροίας Λ 177. Έπισημάνθηκε πρώτη φορά ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 σὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Βέροιας περισυνέλεγε "μερίμνη τοῦ ὑποδιοικητοῦ κ. Ν. Τότσιου" καὶ ἐναπετέθη στὴν ἀποθήκη τοῦ κτηρίου τῆς ὑποδιοικήσεως Βεροίας, ὅπου τὴν φωτογράφησε ὁ Drioux τὸ 1917. Τὸ 1936 φυλασσόταν στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη, ὅπου τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack.

"Επιτύμβια στήλη, αποκεκρουμένη ἄνω, τώρα σὲ τρία τεμάχια. Ὅπισθία ὄψη ἀδρὰ κατεργασμένη. Ἡ ἐπιγραφή καταλαμβάνει τὴν ἐπιφάνεια ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ πεδίο τοῦ ἀναγλύφου... Ἀνάγλυφο: ἀριστερὰ ἱματιοφόρος, πεπλοφόρος καθιστὴ γυναῖκα πρὸς τὰ δεξιὰ μὲ τὸ χέρι στὸ πηγούνι. Ἡ κεντρικὴ μορφή εἶναι ἱματιοφόρος κόρη κατὰ μέτωπον, μὲ τὴν κεφαλὴ ἑλαφρῶς στραμμένη πρὸς τὰ ἀριστερά. Ἡ δεξιὰ μορφή (παριστάνει) ἄνδρα μὲ μακρὸν χιτῶνα, χέρια σταυρωμένα ἐμπρὸς καὶ ἀποκεκρουμένη κεφαλὴ. Ὑψος (σωζόμενο): 0,69. Πλάτος στὸ κάτω μέρος τοῦ πεδίου τοῦ ἀναγλύφου: 0,353. Πάχος: $\pm$ 0,055. Ἀπόσταση ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ ἀναγλύφου ἕως τὸ κάτω μέρος τῆς στήλης: 0,285. Πλάτος ἀναγλύφου (κάτω): 0,295. Πλάτος ἀριστεροῦ περιθωρίου: 0,027. Πλάτος δεξιοῦ περιθωρίου: 0,027. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,03, στὸν 4ο στίχο: ϕ = 0,012, ω = 0,013. Διάστιχα μεταξὺ 1ου, 2ου, 3ου, 4ου στίχου: περ. 0,01, μεταξὺ στίχων 4-5: 0,015." (Edson - Cormack). Μεταπολεμικῶς μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως τὸ κάτω καὶ μόνο περισωθὲν ἀπότμημα, ποὺ διασώζει μόνον ἵχνη τῆς καθιστῆς μορφῆς, καὶ τὸ κάτω μέρος τῶν δύο ἄλλων. Διαστάσεις: 0,51x0,35x0,08. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 260, ἀρ. 63 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 82), *Ἐθνικὸς Ὁδηγός* 2 (1920-21) 40, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 24 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 28, ἀρ. 18, πίν. 7). Πρβλ. *SEG* 24 (1969) 516, Tatakis, *Beroea* ἀρ. 489.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Εὐπρέπης Σερα-
ποῦν τὴν γυναῖ-
κα μνήμης χάριν
4 καὶ ἑαυτὸν ζῶντα,
ἥρωες.

Στ. 1-2: Σερα|πούνην Ἐθνικὸς Ὁδηγός.

Σεραποῦς, γυναικεῖο ἀνθρωπωνύμιο παράγωγο τοῦ ὀνόματος τοῦ Σαράπιδος (βλ. *LGPN* I 404, P. Aupert, *BCH* 104 [1980] 248-49, ἀρ. 53, O. Masson, στὸ *SEG* 39 [1989] 1544 [ὑπόμνημα]).

341. Μουσεῖο Βεροίας Λ 918. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1996 στὴν ὁδὸ Ἀκροπόλεως, περιοχὴ Προμηθέως.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη κοσμημένη μὲ ρόδακες καὶ ἀκρωτήρια καί, ἐντὸς πλαισίου, ἀνάγλυφη παράσταση ἕξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ μικροῦ παιδιοῦ κατ' ἐνώπιον στὴν παραστάδα, ἐλλείπει χώρου, κορασίδος, ὀρίμου ἀνδρός, γυναικὸς καὶ ἐφήβου. Διαστάσεις: 1,10x0,52x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,002. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ἡλιοφῶν Λύκαν τὴν γυ-
νῆκα μνήμης χάριν κὲ Οὐα-
λέριν τὸν υἱὸν ἥρωα.

Γιὰ τὸ σύνθετο ἀνθρωπωνύμιο Ἡλιοφῶν, πρβλ. τὸ ἀπλὸ Ἡλιος, ἀρ. 304, ἀνωτέρω.

342. Μουσείο Βεροίας Λ 210. Για τις συνθήκες εύρεσως βλ. ἀρ. 163, ἀνωτέρω.

Κάτω ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένη, ἡ ὁποία σώζει τὸ κάτω μέρος ἀνάγλυφης παραστάσεως: ἀπὸ ἀριστερά, μᾶς ἀνδρικῆς καὶ δύο γυναικείων μορφῶν. Διαστάσεις: 0,69x0,61x0,14. Ὑψος γραμμμάτων: 0,026-0,035. Διάστιχο: 0,005. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: I. Touratsoglou, *Studia Danov* 420-21, ἀρ. 4, εἰκ. 4 (SEG 35 [1985] 721). Πρβλ. *BullEpiigr* 1988, 830, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1361.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.

[Αὐρ]ήλιος Λεοντογένης [Αὐρη]–
[λία]ν ▶ Γραφίδα ▶ τὴν ἑαυτοῦ γ[υ]–
[ναῖκ]α ▶ καὶ ἑαυτὸν ▶ ζῶντας ▶ κ[αί]
4 [Λεον]τίσκον ▶ τὸν υἱὸν ▶ Φιλ[ίπ]–
[πα]ν ▶ τὴν θυγατέρα ▶ ἡρώας. ▶

Στ. 1: Συμπλήρωμα Γ καὶ Ε, ἴσως ἐπειδὴ τὸ γάμμα ἀρχικὰ παραλείφθηκε ἀπὸ τὸν χαρακτή. Στ. 1-2: [Αὐ]ρηλία]ν προτείνει ὁ Mihailon (SEG). Στ. 2-3: γ[υν]/[αῖκ]α Touratsoglou, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ὑποτεθεῖ ὅτι ὁ χαρακτήρ δὲν ἐτήρησε τὴν συλλαβικὴ διαίρεση, ὅπως ἐπισημαίνει καὶ ὁ Mihailon (SEG). Στ. 4: [?:?]τίσκον Touratsoglou, [?:?]ίσκον ἐκ παραδρομῆς τὸ SEG, ὅπου ὁ Mihailon προτείνει στὸ ὑπόμνημα [Λεον]τίσκον τὴν ἴδια συμπλήρωση εἶχε ἀνεξάρτητα προτείνει ἡ Ἄννα Παναγιώτου. Στ. 4-5: Φιλ[ε?]]/[.]ν οἱ προηγούμενοι ἐκδότες.

Γιὰ τὰ ὀνόματα τοῦ τύπου Γραφίς, βλ. Argyro Tataki, *Tyche* 8 (1993) 194-95.

343. Μουσείο Βεροίας Λ 44. Για τις συνθήκες εύρεσως βλ. ἀρ. 163, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, στὴν κυρία ὄψη τῆς ὁποίας ἀνάγλυφες παλάμες ὡς ἀκρωτήρια. Στὶς τέσσερες πλευρὲς τοῦ κορμοῦ τέσσερες ἀνάγλυφες παραστάσεις σὲ βαθυσμένο πεδίο: στὴν κυρία ὄψη καὶ στὶς δύο πλαϊνὲς παραλλαγὲς τοῦ ἴδιου θέματος: ἄνδρας, νέος στὴν πρόσθια καὶ τὴν δεξιὰ πλευρά, προχωρημένης ἡλικίας στὴν πίσω ὄψη, συνοδευόμενος ἀπὸ ἔνοπλο "ὑπασπιστὴ" ὁδηγεῖ ἀπὸ τὰ ἡνία ἄλλογο πρὸς βωμὸ καὶ δένδρo μὲ περιελιγμένο φίδι στὴν ἀριστερὴ ὄψη καθιστὴ γυναικεία μορφή κατὰ κρόταφον καὶ ἀντίκρυ τῆς δούλης προσφέρει πυξίδα. Κατὰ τὴν δευτέρη χρήση ἡ βάση τῆς ὀπίσθιας ὀψεως ἀποκρούσθηκε γιὰ νὰ διευκολυνθεῖ ἡ ἐντοίχισή της. Διαστάσεις: 1,37x0,76x0,58. Ὑψος γραμμμάτων: στ. 1: 0,027, στ. 2: 0,36, στ. 3: 0,029. Διάστιχο: 0,012. Ἡ ἐπιγραφή: ὁ πρῶτος στίχος στὴν ταινία τοῦ ἀετώματος, οἱ ἄλλοι δύο στὸν κορμό, ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: P. Lemerle, *BCH* 63 (1939) 316, εἰκ. 27, O. Walter, *AA* 55 (1940) 273-74, εἰκ. 77-80, X. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 1 (1940) 481-82, εἰκ. 16α-δ, Ἀνδρόνικου, *Ἐπιγραφαί* 28-30, ἀρ. 6, πίν. IV (SEG 12 [1955] 336, Πολυξένης Ἀδάμ-Βελένη, *Μακεδονικά* 23 (1983) 176-77, ἀρ. 1, πίν. 3γ-δ καὶ 4α), τῆς ἰδίας, *Βωμοί* ἀρ. 318. Πρβλ. Ph. Petsas, *Pulprudeva* 2 (1976) 196-98 (μόνον φωτογραφίες), Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 159, ἀρ. 79, Tataki, *Beroea* ἀρ. 566.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Ἡρώα Λοῦππον

Λ(ούκιος) Ἰαυλῆνος Μάξιμος
κ(α)ὶ Φλ(αβία) Σαμβατίς τὸν υἱόν.

Στ. 1: Λοῦπρον Lemerle, Walter, Ἀνδρόνικος, SEG, Ἀδάμι-Βελένη, Λοῦπρον (ἐκ παραδρομῆς;) Μακαρόνας. Στ. 2: Ἰαυλῆνος Lemerle, Μακαρόνας, Ἀνδρόνικος, SEG, Ἀδάμι-Βελένη, Παυλῆνος Walter. Στ. 3: καὶ οἱ ἄλλοι ἐκδότες, ΚΛΙ ὁ λίθος.

Ἰαυλῆνος εἶναι τὸ ρωμαϊκὸ ὄνομα γένους Iavolenus. Σαμβατίς εἶναι ἐβραϊκὸ ὄνομα (πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 404). Γιὰ τὸν συμβολισμό τῶν παλαμῶν, βλ. ἀρ. 210, ἀνωτέρω.

344. Μουσεῖο Βεροίας Λ 102. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Ἀνδρόνικο πρὶν ἀπὸ τὸ 1950 στὸν περίβολο τῆς οἰκίας τοῦ συμβολαιογράφου Ἀντ. Σαρρηκωστή, ἀπὸ ὅπου μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βάση ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὑποδοχὴ πλίνθου στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 0,22x1,05x0,68. Ὑψος γραμμάτων: 0,04. Διάστιχο: 0,25. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη.

Βιβλιογραφία: Ἀνδρόνικου, *Ἐπιγραφαί* 30, ἀρ. 7 (SEG 12 [1955] 337). Πρβλ. *BullEpigr* 1951, 136α, Tataki, *Beroea* ἀρ. 880 καὶ σελ. 452, 503.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. μ.Χ.

*Μένανδρον Ἀδύμου ἥρωα vac
Ἀττία Κοῖντα τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα.*

345. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 σὲ βλαχικὴ ἰδιωτικὴ οἰκία ἀπὸ τὸν Wace. Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη τῆς.

Ἐπιτύμβιο μνημεῖο. Ὑψ. 1,02, πλ. 0,45, πάχ. 0,46. Ὑψ. γραμμάτων 0,05 ἐλαφρὰ ἐφθαρμένη σὲ μερικὰ σημεῖα. Πρόκειται προφανῶς γιὰ βωμό.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 36, ἀρ. 19 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 156-57, ἀρ. 25). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1326.

2ος αἰ. μ.Χ. (;)

*Τι(βέριος) Φλάβι-
ος Ὀνήσι-
μος Καλ-
4 λέαν τὸν
φίλον μ-
νήμης
8 χάριν
ἥρωα.*

Οἱ ὑποστίξεις μόνον στὸν Wace.

346. Μουσεῖο Βεροίας Λ 53. Ἀγνοοῦνται οἱ συνθήκες εὐρέσεως καὶ εἰσαγωγῆς στὸ Μουσεῖο Βεροίας, ὅπου τὴν μελέτησε ὁ Cornack πρὶν ἀπὸ τὸ 1973.

Βωμὸς ἀπὸ φαιὸ πωρόλιθο μὲ ἐγγεγραμμένη ὀριζόντια ἐπίστεψη καὶ γωνιακὰ ἀκρωτήρια· δύο τόρμοι στὴν ἀρχικὰ πλαϊνὴ ὄψη τῆς ἐπιστέψεως. Τὸ μνημεῖο φέρει ἐλαφρὲς ἀποκρούσεις σὲ διάφορα σημεῖα. Διαστάσεις: 1,28x0,64x0,64. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,067 (στὴν ἀρχικὰ κυρία ὄψη), 0,02-0,047 (στὴν ἀρχικὰ πλαϊνὴ ὄψη). Διάστιχο: στ. 1-4: 0,006-0,015, στ. 5-6: 0,032 (στὴν ἀρχικὰ κυρία ὄψη), στ. 1-5: 0,004-0,007, στ. 5-6: 0,035-0,045 (στὴν ἀρχικὰ πλαϊνὴ ὄψη). Ἐπιγραφὲς σὲ δύο ὄψεις τοῦ κορμοῦ. Προφανῶς τὰ

λάθη καὶ οἱ ἐλλείψεις τῆς χαράξεως τῆς ἐπιγραφῆς στήν ἀρχικά κυρία ὄψη ὁδήγησαν στήν ἐκ νέου χάραξη τῆς ἐπιγραφῆς στήν ἀρχικά πλαϊνὴ ὄψη τοῦ βωμοῦ.

Βιβλιογραφία: J.M.R. Cornack, *ArchP* 22-23 (1974) 207-208, ἀρ. 11, εἰκ. 9, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 292. Πρβλ. *BullEpigr* 1974, 331, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1010.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Ἐπιγραφή στήν ἀρχικά πλαϊνὴ ὄψη τοῦ βωμοῦ:

4 Πάνταυχος
τὸν πατέρα
καὶ Δαννάη τὸν
ἄνδρα Πολύβιον
μνήμης vac χάριν
ἥρωα<ι>.

Ἐπιγραφή στήν ἀρχικά κυρία ὄψη τοῦ βωμοῦ:

4 Πάνταυχος
τὸν πατέρα
καὶ Δαννάη τὸν
ἄνδρα μνήμης χάριν
ἥρωα<ι>.

Κύρια ὄψη, στ. 4: *χάριν* Ἀδάμ-Βελένη, ἔχει ὁμως χαραχθεῖ μόνο τὸ πρῶτο γράμμα τῆς λέξεως. Στ. 5: *ἥρωα* Ἀδάμ-Βελένη.

Γιὰ τὸ ὄνομα Πάνταυχος, βλ. ἀρ. 203, ἀνωτέρω.

347. Μουσεῖο Βεροίας Λ 43. Γιὰ τίς συνθηκῆς εὐρέσεως βλ. ἀρ. 221, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο σὲ δύο τεμάχια, ἀποκεκρουμένος στήν ἀριστερὴ πλευρὰ τῆς κυρίας ὄψεως τοῦ κορμοῦ, μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, ἡ ὁποία φέρει τόρμο στήν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,49x0,66x0,41. Ὑψος γραμμάτων: 0,025-0,04. Διάστιχο: 0,015-0,025. Ἡ ἐπιγραφή στήν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Edson - Cornack, *Notebook* ἀρ. 91 (J.M.R. Cornack, *Hesperia* 13 [1944] 23-24 καὶ 27, ἀρ. 3, *SEG* 12 [1955] 327), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 288. Πρβλ. *BullEpigr* 1944, 127, Papazoglou, *Héraclée* I, 19 (γιὰ τὸ ἐθνικὸ), Κανατσούλη, *Προσωπογραφία (Συμπλήρωμα)* ἀρ. 1623, Tataki, *Beroea* ἀρ. 619 καὶ σελ. 483.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

4 Ἰούλιον Περικλέα
Ἡρακλεώτην Πομπω-
νία Μαρκία τὸν γλυκύ-
τατον ἄνδρα καὶ φι- vac
λοθηρότατον καὶ πάν-
τα ἄριστον εἰς αὐτὴν
γενόμενον, ἥρωα.

Στ. 2-3: *Πομπο|νία* Cornack, *SEG*, Papazoglou, *Πομπω|νία* Κανατσούλης, Ἀδάμ-Βελένη καὶ ὁ λίθος.

Ὁ Woodhead στὸ *SEG*, ἡ Papazoglou καὶ ὁ Κανατσούλης ἀποδίδουν τὸ ἐθνικὸ Ἑρακλεώτης στὴν Ἑράκλεια Λυγκηστίδα, δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ πρόκειται γιὰ τὴν Ἑράκλεια τῆς Μυγδονίας (βλ. Gounaropoulou - Hatzopoulos, *Milliaries* 70, σημ. 1).

348. Μουσεῖο Βεροίας Λ 122. Περισυνελέγη τὸ 1965 κοντὰ στὸν κινηματογράφο "Ζάππειον" καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο μὲ ἐλεύθερη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση σὲ τετράγωνο βάθυσμα τεσσάρων μορφῶν: ἀριστερὰ καθιστὴ γυναικεία κατὰ κρόταφον καὶ στὴν συνέχεια τρεῖς ὄρθιες κατ' ἐνώπιον μορφές, δύο ἀνδρικές καὶ ἀνάμεσά τους μία γυναικεία. Ἡ στήλη εἶναι ἀποκεκρουμένη κατὰ τὴν ἄνω δεξιὰ γωνία καὶ τὸ ἀριστερὸ πλαίσιο τῆς παραστάσεως, καθὼς ἐπίσης καὶ στὰ κεφάλια τῶν δύο δεξιότερων μορφῶν. Διαστάσεις: 0,98x0,745x0,15. Ὑψος γραμμάτων: 0,017-0,034. Διάστιχο: 0-0,01. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 20 (1965) *Χρονικά* 434 καὶ πίν. 492α, G. Daux, *BCH* 92 (1968) 891-92, εἰκ. 10 (*BullEpigr* 1969, 362, *SEG* 24 [1969] 519). Πρβλ. Maria Alexandrescu-Vianu, *Dacia* 19 (1975) 190, 196, ἀρ. 106 (γιὰ τὸν εἰκονογραφικὸ τύπο), Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 155, ἀρ. 75, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1206.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 2ου αἰ. μ.Χ.

Συνετός καὶ Φωτὶς Ἀκτὴν τὴν
θυγατέρα ἥρωα, Δίκαι(ο)ν τὸν ὑὸν ἑαυτῶν
ἥρωα.

Στ. 2: *Δίκαι[ο]ν* Πέτσας, *Δίκαιν* Daux, Robert καὶ *SEG*. Ὁ λίθος φέρει τὰ γράμματα ΔΙΚΑΙΝ, χωρὶς νὰ ὑπάρχουν ἵχνη ἢ χώρος γιὰ τὸ ὄμικρον ποὺ ἀποκαθιστᾷ ὁ πρῶτος ἐκδότης. Ὁ Daux παρατηρεῖ "il faut écrire Δίκαιν", ἀλλὰ τέτοιος τύπος δὲν μαρτυρεῖται. Πρόκειται προφανῶς γιὰ ἀβλεψία τοῦ χαράκτη. Δὲν εὐσταθεῖ ἐπίσης ἡ παρατήρηση τοῦ Daux, τὴν ὁποία παρανοεῖ τὸ *SEG*, γράφοντας *[[Δίκαιν τὸν ὑὸν ἑαυ]]τῶν*, ὅτι τὸ δεύτερο ἡμῖς τοῦ δεύτερου στίχου "semble regravée sur une rasure".

Γιὰ ὀνόματα δηλωτικὰ ἀτομικῶν χαρακτηριστικῶν, ὅπως Συνετός, βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 387-88. Τὸ σπάνιο ὄνομα Φωτὶς ἀπαντᾷ καὶ στὴν Ρώμη (βλ. H. Solin, *Personennamen* 688). Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι στὴν Βέροια ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἀγίας Φωτίδας. Τὸ γυναικεῖο ἀνθρωπωνύμιο Ἀκτὴ μαρτυρεῖται σὲ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἤδη ἀπὸ τὸν 2ο αἰ. μ.Χ. (πρβλ. Bechtel, *Personennamen* 551).

349. Μουσεῖο Βεροίας Λ 46. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1950 στὸ βόρειο τεῖχος κατὰ τὴν σωστικὴ ἀνασκαφὴ τοῦ Μ. Ἀνδρόνικου γιὰ τὴν θεμελίωση τοῦ ἐκκοκιστηρίου βάμβακος Τσιτηρίδου, ὅπου εἶχε ἐντοιχισθεῖ σὲ δεύτερη χρῆση προερχόμενος προφανῶς ἀπὸ τὸ παρακείμενο νεκροταφεῖο. Ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε ἀρχικὰ στὴν Παναγία Κυριώτισσα καὶ ἐν συνεχείᾳ στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, μὲ τόρμο στὴν ἄνω ἐπιφάνεια καὶ ἀνάγλυφες παραστάσεις ἀξιοσημείωτης τέχνης στὶς τρεῖς ὀψεις τοῦ κορμοῦ καὶ ἐπιγραφές στὶς δύο ἀπὸ αὐτές. Διαστάσεις: 1,66x0,89x0,77. Ἡ ἀνεπίγραφη ἀνάγλυφη ὄψη φέρει παράσταση καλπάζοντος "Θρακὸς" ἱππέως πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἐμπρὸς του καίοντα βωμὸ καὶ φίδι περιελιγμένο σὲ δένδρο. Κάτω ἀπὸ τὸ ἄλογο σκύλος ἀντιμετωπίζει κάπρο. Στὴν κυρία πλευρά, σὲ ἐξεργὸ ἀνάγλυφο, παράσταση ἀγάλματος Κερδίου Ἑρμῆ μὲ πέτασο, κηρύκειο στὸ ἀριστερὸ χέρι καὶ βαλάντιο στὸ δεξιό, καὶ φτερωτὰ πέδιλα ἐπάνω σὲ βάση, ὅπου εἰκονίζονται πετεινὸς καὶ κάνθαρος. Ἡ παράσταση βρίσκεται ἐντὸς

πλαισίου, στην άνω πλευρά τοῦ ὁποίου εἶναι χαραγμένος ὁ πρῶτος στίχος τῆς ἐπιγραφῆς, ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπο κατανέμεται ἐκατέρωθεν τοῦ ἀναγλύφου. Ὑψος γραμμάτων: 0,035. Διάστιχο: στ. 1-2: 0,03, στ. 2-5: 0,025. Ἡ τρίτη ἀναγλυφή πλευρὰ φέρει παράσταση γυναικείας προτομῆς κατ' ἐνώπιον σὲ βαθυσμένο πεδίο. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,025.

Βιβλιογραφία: A. Rüsch, *JDAI* 84 (1969) 143-44, ἀρ. R3 καὶ πίν. 71, Wrede, *Consecratio* 280-81, ἀρ. 225, πίν. 33,1, Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 158-59, ἀρ. 78, πίν. 7α-β, Πολυξένης Ἀδάμ-Βελένη, *Μακεδονικά* 23 (1983) 175, ἀρ. 4, πίν. 2β, τῆς ἰδίας, *Βωμοί* ἀρ. 330. Πρβλ. X. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-52) 628-29, ἀρ. 66, πίν. XVIa (μὲ πληροφορίες γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως), Ἰ. Παπαδημητρίου, *Ἑλληνικὴ Δημιουργία* Δ, 7 τεῦχος 70 (1951) 46 (non vidimus), Siegrid Düll, *Μνήμη Λαοῦρδα* 124 (πρβλ. 131, σημ. 85), Ph. Petsas, *Pulprudeva* 2 (1976) 199, εἰκ. 9 (μόνον φωτογραφία), *SEG* 35 (1985) 715, Tataki, *Beroea* ἀρ. 573.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

120-140 μ.Χ.

	Ὅψη Α'	
	Λυκόφ-	ρονος
	Φαύσ-	στα
	ζῶ- ἀνάγλυφο	σα
4	Ἑρμᾶν	τὸν ἴδιον
	ὕὸν ἦ-	ρῶα.

Ὅψη Β'
 Ἰόλνη Ἑρμᾶ γυνή
 vac εἰς τὴν νζῶσα.

Ὁ Wrede δὲν σημειώνει τὴν διάταξη τῶν γραμμάτων κάθε στίχου σὲ σχέση μετὰ τὸ ἀνάγλυφο. Ἡ Ἀδάμ-Βελένη ἐπισημαίνει τὶς τομὲς μέσα στὸν στίχο μετὰ τὸ ἴδιο σύμβολο, ὅπως καὶ τὶς ἀλλαγὰς στίχου. Στ. Α2: Φαῦστα Wrede. Στ. Α4: Τὸ τελευταῖο γράμμα ἔχει χαραχθεῖ ἐκτὸς τοῦ πλαισίου. Στ. Α5: υἱὸν Wrede. Ἡ Ἀδάμ-Βελένη (1983) δὲν μνημονεύει τὴν δευτέρη ὄψη καὶ ἐπομένως καὶ τὴν ἐπιγραφή της.

350. Μουσεῖο Βεροίας Α 227. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace "σὲ τουρκικὴ οἰκία". Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Βέροιας περισυνελέγη καὶ φυλασσόταν στὴν ἀποθήκη τοῦ Διοικητηρίου. Τὸ 1936 μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη. Ἄγνωστο πότε μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο, ἀλλὰ ἐλλιπὴς ἄνω καὶ τεμαχισμένη στὰ δύο.

Ἡ στήλη κάτω δεξιὰ φέρει τόρμο ἀπὸ δευτέρη χρήση. Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο με ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφες παραστάσεις: "Στὸ ἀέτωμα ἄλογο πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ ἄλογο βωμός· ἐπάνω καὶ δεξιὰ ἀπὸ τὸν βωμὸ φίδι. Πρῶτο ἀνάγλυφο ἀπὸ ἀριστερά: ἱματιοφόρος ἄνδρας κατ' ἐνώπιον μετὰ τὸ δεξιὸ χεῖρ στὸ στήθος καὶ τὸ ἀριστερὸ ἀναπαυόμενον σὲ κορμὸ δένδρου (:). Κεντρικὴ μορφή ἱματιοφόρος γυναῖκα κατ' ἐνώπιον στάση παρόμοια μετὰ τῆς ἥδη περιγραφείσης μορφῆς. Δεξιὰ ἱματιοφόρος ἀνδρική μορφή σὲ ὅμοια στάση κατ' ἐνώπιον. Κάτω ἀνάγλυφο: ἕξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ: ἀγόρι μετὰ κοντὸ χιτῶνα κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ πού φέρει ραβδί στὸν δεξιὸ ὄμο καὶ σάκκο ἢ ὕφασμα στὸν ἀριστερὸ ὄμο. Κατόπιν ἱματιοφόρος ἀνδρική μορφή κατ' ἐνώπιον στὴν ἴδια στάση μετὰ τὶς μορφὲς τοῦ πρώτου ἀναγλύφου. Δεξιὰ καθιστὴ ἱματιοφόρος καὶ πεπλοφόρος γυναικεία μορφή κατὰ τὰ τρία τέταρτα πρὸς τὰ ἀριστερά." (Edson - Cormack) Διαστάσεις: 0,51x0,59x0,11. Οἱ ἀρχικὲς διαστάσεις κατὰ μὲν τὸν Wace ἦσαν 0,97x0,58x0,7, κατὰ δὲ τοὺς

Edson - Cormack 0,090x0,60x0,11. "Υψος γραμμμάτων: 1ος στίχος: 0,02, 2ος στίχος: 0,02-0,03. Έπιγραφή κάτω από κάθε διάζωμα.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 24, αρ. 7 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 154, αρ. 19), *Έθνικός Έοδηγός* 2 (1920-21) 40, Edson - Cormack, *Notebook* αρ. 21. Πρβλ. Tataki, *Beroea* αρ. 1266.

Φωτογραφία, έκτυπο.

2ος - 3ος αϊ. μ.Χ.

Φίλα καί Έλαρος ό άνήρ αύτής Άνθον τόν έαυτής

ανάγλυφο

άδελφόν * ήρωα.

Ό Έθνικός Έοδηγός κατανέμει κατά λάθος τήν έπιγραφή σέ τρείς στίχους. Στ. 1: Έλαρος ό άνήρ αύτής Άνθον Woodward καί Edson - Cormack, *Γλαυκος ό άνήρ | Χρύσανθον Έθνικός Έοδηγός*.

Γιά όνόματα δηλωτικά άτομικών χαρακτηριστικών, όπως Έλαρος (< ίλαρός), βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 387-88.

351. Μουσείο Βεροίας Α 298. Έπισημάνθηκε από τόν Wace τόν 1911-1912 "έξω από τήν έκκλησία του Έαγίου Άντωνίου". Έκεί, στο "έπιτροπικόν Έαγίου Άντωνίου - γραφεΐα κοινότητος" μελετήθηκε από τούς Edson καί Cormack τόν 1936. Άργότερα μεταφέρθηκε στο μουσείο.

Άπότμημα βωμοΰ από λευκό μάρμαρο πού σέ δεύτερη χρήση μετασκευάστηκε, μέ άφαίρεση του άνω τμήματός του καί μικροΰ μέρους του άριστεροΰ πλαισίου, σέ βάση κίονα, μέ ανάγλυφη παράσταση έντός βαθύσματος, από άριστερά, όρθιου άνδρός σέ τρία τέταρτα πρός τά δεξιά, βωμοΰ μέ αναρριχώμενο φίδι, ίππέως πρός τά άριστερά, δούλης πού προσφέρει πυξίδα σέ καθισμένη γυναίκα κατά κρόταφον πρός τά δεξιά επάνω σέ θρόνο μέ ύποπόδιο. Διαστάσεις: 0,66x0,65x0,52. "Υψος γραμμμάτων: 0,027-0,037. "Υπόλοιπο έπιγραφής κάτω από τόν ανάγλυφο.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 10, αρ. 1, A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 160, αρ. 32, Edson - Cormack, *Notebook* αρ. 49, Πολυξένης Έδάμ-Βελένη, *Μακεδονικά* 23 (1983) 174-75, αρ. 3, πίν. 2α (ώς άδημοσίευτη), Έδάμ-Βελένη, *Βωμοί* αρ. 320.

Φωτογραφία, έκτυπο.

1ος αϊ. μ.Χ.

[τό]γ υϊόν έαυτών ήρωα.

Η άρχή τής έπιγραφής ήταν προφανώς στο άνω, χαμένο σήμερα, τμήμα του μνημείου. Η Έδάμ-Βελένη παραλείπει τελείως τήν πρώτη λέξη.

352. Έπισημάνθηκε τόν 1911-1912 από τόν Wace σέ έβραϊκή οικία. Έκτοτε άγνοείται ή τύχη της.

"Αέτωμα επιτύμβιας στήλης ύψ. 0,18, πλ. 0,28, μέ γράμματα ύψ. 0,02. Τόν τύμπανο πληροΐ ανάγλυφη παράσταση άλλόγου πρός τά άριστερά μέ σκύλο από κάτω στο κυμάτιο, κάτω από τόν ανάγλυφο, ή έπιγραφή." (Woodward). Πρόκειται μάλλον για άπότμημα έπιστέφους μέ μέρος μόνον παραστάσεως "Θρακός" ίππέως.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 66 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 160, αρ. 31).

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (·)

Ἡρώα.

353. Μουσείο Βεροίας Λ 468. Κατὰ τὴν ἀναφορὰ τοῦ φύλακα ἀρχαιοτήτων Βεροίας Π. Ξυλαπετσίδη ἀνακαλύφθηκε τὸ 1955 ἐντοιχισμένη στὸ ἀρχαῖο τεῖχος "εἰς τὴν θέσιν Δημοτικὸς Φόρος παρὰ τὴν εἴσοδο τῆς πόλεως, εἰς τὸ οἰκόπεδο τοῦ κ. Σάββα Τσιτηρίδη". Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ ἀνάγλυφες προτομὲς ἀνδρογύνου σὲ βαθειὰ τοξωτὴ κόγχη. Διαστάσεις: 1,645x0,87x0,86. Ὑψος γραμμάτων: 0,03-0,065. Διάστιχο: 0,015-0,03. Ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν κόγχη.

Βιβλιογραφία: A. Rüsch, *Jdl* 84 (1969) 146, ἀρ. R6, εἰκ. 74-75, Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 160-61, ἀρ. 80, πίν. 13, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 301. Πρβλ. Ph. Petsas, *EAA* VII, λῆμμα "Veria", στ. 1136, εἰκ. 1269 (ἀπλῶς φωτογραφία), Tataki, *Beroea* ἀρ. 735 καὶ σελ. 509 σημ. 465.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' τέταρτο 2ου αἰ. μ.Χ.

*Τι(βέριος) Κλαύδιος Φίλητος
ἐαυτοῦ καὶ τῆς ἰδίας γυ-
ναικὸς • Κλαυδίας Κονάρτας
• ἥρωι. •*

4

Στ. 1: *Φίλιτος* Rüsch, *Φίλητος* Λαγογιάννη, Ἀδάμ-Βελένη καὶ ὁ λίθος.

Γιὰ τὴν συντακτικὴ ἀσυνέπεια, πρβλ. ἀρ. 331, ἀνωτέρω καὶ 361, κατωτέρω.

354. Μουσείο Βεροίας Λ 195. Παραδόθηκε στὸ Μουσείο τὸ 1961 ἀπὸ τὸν Θ. Νικολαΐδη, ὁ ὁποῖος τὴν βρῆκε στὴν τοποθεσίᾳ Βόσπορος.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφες παλάμες κατ' ἐνώπιον στὰ ἀκρωτήρια καὶ ἀνάγλυφη παράσταση σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα Ἀφροδίτης καὶ δεξιὰ τῆς Θανάτου. Διαστάσεις: 0,80x0,596x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,019-0,031. Διάστιχο: 0,001-0,015. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: H. Wrede, *RhM* 78 (1971) 162, ἀρ. 6 (μὲ κεφαλαῖα), τοῦ ἰδίου, *Consecratio* 322, ἀρ. 335 (μόνον μικρογράμματα μεταγραφῇ). Πρβλ. Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 171, ἀρ. 93, Tataki, *Beroea* ἀρ. 97.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.

*Ἀλεξάνδρα τῇ γλυκυτάτῃ
ἀδελφῇ οἱ ἀδελφοὶ μνήας χάριν,
χῆρε παροδῖτα.*

Στ. 2: *μνείας* Wrede καὶ Λαγογιάννη.

Γιὰ τὸν συμβολισμό τῶν παλαμῶν, βλ. ἀρ. 210, ἀνωτέρω. Γιὰ τὴν παράσταση τῆς νεκρῆς ὡς Ἀφροδίτης, βλ. ἀρ. 214, 244 καὶ 284, ἀνωτέρω, καὶ 508, κατωτέρω.

355. Μουσείο Βεροίας Λ 136. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορά τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Βαρβάρας. Ὁ Wace τὸ 1911-1912 σημειώνει ὅτι τὴν ἀντέγραψε "in a house (;) by Ai Anajire" καὶ ὁ Ch. Avezou ἕναν χρόνο ἀργότερα (1913) στὸ Διοικητήριο. Ἐκεῖ τὴν εἶδε ὁ Plassart τὸ 1914 καὶ ὁ Drioux τὸ 1917, ὁ ὁποῖος τὴν φωτογράφησε. Τὸ 1936, ἤδη σπασμένη, φυλασσόταν στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη, ὅπου τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack. Μεταπολεμικῶς μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως.

Ἀπότμημα ἀνάγλυφης στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὲς ἄνω καὶ κάτω καὶ ἀποκεκρουμένο κατὰ τὴν κυρία ὄψη τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ σωζομένου τμήματος. Στὸ κάτω σωζόμενο διάζωμα διακρίνονται ἕξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ καθιστὴ γυναικεῖα μορφή κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ, ἀγαλμάτιο Ἡρακλέους (;) ἐπάνω σὲ βάση καὶ ὄρθια ἱματιοφόρος ἀνδρική μορφή κατὰ μέτωπον. Στὸ ἄνω διάζωμα κατὰ τὸν Delacoulonche ὑπῆρχε "γυμνὸς ἥρως ἐφιππος, φίδι καὶ δένδρο". Ὁ Wace προσθέτει στὸ σκαρίφημά του κάπρο καὶ σκύλο, καθὼς καὶ βωμὸ ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ δένδρο. Ὁ Plassart, διορθώνοντας τὸν Delacoulonche, ἐπιβεβαιώνει τὴν προσθήκη τοῦ Wace καὶ σημειώνει ὅτι ὁ ἥρως φέρει χιτῶνα. Πρόκειται γιὰ παραλλαγή τῆς γνωστῆς παραστάσεως "Θρακὸς" ἱππέως. Διαστάσεις: 0,485x0,585x0,07. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,005-0,01.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 257, ἀρ. 57 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 79), Wace, *Τετράδια* II 52, ἀρ. 28, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 17 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 29, ἀρ. 20, πίν. 8). Πρβλ. Avezou, *Cahiers* 1913.4, χωρὶς ἀριθμὸ, *SEG* 24 (1969) 518, Tataki, *Beroea* ἀρ. 137.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Ἀλκέτης καὶ Ἀρτεμις τῷ νύ-
μφῳ Ἀλκέτῃ μνείας χάριν.
vac Χέρετε παροδεῖτε.

Ἀλκέτας (Ἀλκέτης) εἶναι χαρακτηριστικὸ μακεδονικὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖο ἀπαντᾷ ἄλλες δύο φορές στὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 45, ἀνωτέρω). Γιὰ τὴν χρῆση τοῦ θεϊκοῦ ὀνόματος Ἀρτεμις ὡς ἀνθρωπωνυμίου, βλ. O. Masson, *ZPE* 66 (1986) 126-30.

356. Μουσείο Βεροίας Λ 565. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 214, ἀνωτέρω.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγχάρακτη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ κατ' ἐνώπιον παλάμες ἐκατέρωθεν τοῦ ἀετώματος. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα παράσταση ἀργαλειοῦ καὶ ὄρθιας δούλης ποὺ γνέθει, ἀριστερά, καὶ καθιστῆς γυναίκας, δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,60x0,40x0,05. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,005. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἱ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 29 (1973-1974) *Χρονικά* 718, πίν. 517α (*SEG* 30 [1980] 559). Πρβλ. G. Touchais, *BCH* 105 (1981) 820, εἰκ. 88 (χωρὶς κείμενο), H. Catling, *AR* (1981-1982) 39, εἰκ. 80 (χωρὶς κείμενο), Tataki, *Beroea* ἀρ. 711a καὶ σελ. 507.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Κλαύδιος Ἀπολλώνιος Βερονί-
κη τῇ ἰδίᾳ γυνεκὶ μνίας
χέρε vac χάριν vac τε παρο-
δεῖτε.

4

Στ. 3-4: Οἱ λέξεις *χέρετε παροδεῖτε* μὲ μικρότερα γράμματα (0,015).

Για τὸν συμβολισμό τῶν παλαμῶν, βλ. ἀρ. 210, ἀνωτέρω. Ὁ Κλαύδιος Ἀπολλώνιος εἶναι γνωστός καὶ ἀπὸ τὸ ἐπιτύμβιο μνημεῖο τῆς θυγατέρας του Ζωσίμης (ἀρ. 214, ἀνωτέρω). Τὸ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὸ ὄνομα τῆς νεκρῆς ἀπαντᾷ ἤδη ἀπὸ τὸν 4ο αἰ. π.Χ. ὑπὸ τὴν μορφή Βερενίκα (βλ. Hatzopoulos, *Cultes* 44, [Λητή]) καὶ Βερνίκα (*SEG* 35 [1985] 798).

357. Μουσεῖο Βεροίας Λ 51. Για τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 221, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ὑποδοχὴ ἀκανόνιστου σχήματος στήν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,21x0,52x0,45. Ὑψος γραμμάτων: 0,03-0,035. Διάστιχο: 0,015-0,017. Ἡ ἐπιγραφή στήν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 90 (J.M.R. Cormack, *Hesperia* 13 [1944] 23-24 καὶ 28, ἀρ. 4, *SEG* 12 [1955] 328), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 291. Πρβλ. L. Robert, *Gnomon* 35 (1963) 70, σημ. 2 (= *OMS* VI 609, σημ. 2) (γιά τὸ ὄνομα Βότρως), Tataki, *Beroea* ἀρ. 736.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Κλεαγόρα Βό-
τρυϊ τῷ νίῳ ἐκ
τῶν ιδίων μνεί-
4 ας χάριν. Χαῖ-
ρε παροδεῖτα.

Στ. 1-2: Βότρυϊ Cormack, *SEG*.

Για τὸ ὄνομα Βότρως, ποὺ μαρτυρεῖται γιὰ Μακεδόνες ἀπὸ τὸν 5ον αἰ. π.Χ., βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 381 καὶ σημ. 327.

358. Μουσεῖο Βεροίας Λ 261. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,24x0,135x0,075. Ὑψος γραμμάτων: 0,017. Διάστιχο: 0,01-0,012. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: I. Touratsoglou, *Studia Danica* 422-23, ἀρ. 8, εἰκ. 8 (*SEG* 35 [1985] 725). Πρβλ. *BullEpigr* 1988, 830, Tataki, *Beroea* ἀρ. 945.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 2ου αἰ. μ.Χ.

[Νι]κάνωρ Ν[---]
τῷ ιδίῳ ἀδ[ελφῷ ---]
ΝΙ μνίας ν χ[άριν vac]
4 vac χῆρε πα[ροδίτα. vac]

Στ. 1: Ὁ Touratsoglou ὑπολογίζει περίπου ὀκτὼ γράμματα στὸ χάσμα, προφανῶς βάσει τῆς συμπληρώσεως *Ν[ικάνωρος]*, ποὺ προτείνει στὸ ὑπόμνημα, ἀλλὰ τὸ πατρώνυμο δὲν εἶναι βέβαιο καὶ τὸ χάσμα μπορεῖ νὰ εἶναι σημαντικὰ μικρότερο. Στ. 2: μὲ τὸ ἴδιο σκεπτικὸ ὑπολογίζει τέσσερα γράμματα στὸ χάσμα τοῦ στίχου αὐτοῦ. Στ. 2-3: τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ, ποὺ μᾶλλον ἀκολουθεῖ κλίση μὲ ἐπένθημα -ν-. Στ. 3: *κ[άριν]* Touratsoglou, ἐκ παραδρομῆς.

359. Μουσείο Βεροίας Λ 305. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1936 ἐντοιχισμένη στὸ δυτικὸ τεῖχος, κοντὰ στὴν πλατεῖα Ὡρολογίου, ὅπου μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack. Πρὶν ἀπὸ τὸ 1970 περισυνελέγη καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως. Τὸ μνημεῖο προέρχεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπὸ τὸ γειτονικὸ ρωμαϊκὸ νεκροταφεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη συγκείμενος ἀπὸ τρία μεγάλα καὶ ἄλλα μικρότερα συγκολλημένα τεμάχια, ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν βάση ἀριστερὰ καὶ, ἐλαφρότερα, δεξιὰ. Διαστάσεις: 1,13x0,575x0,45. Ὑψος γραμμάτων: 0,035. Διάστιχο: 0,015-0,06 στὸ τέλος.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 33 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-45] 112, ἀρ. 19, *SEG* 12 [1955] 322), Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου - Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 25 (1970) *Χρονικά* 386, ἀρ. 3, πίν. 321γ, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 261. Πρβλ. *BullEpigr* 1974, 332 (χωρὶς κείμενο καὶ σχόλια), Χ. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 1 (1940) 481 (γιά τὶς συνθήκες τῆς ἀνευρέσεως), Tataki, *Beroea* ἀρ. 278.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.

Αὐρήλιος Ἀτ-
 vac τιος Πετρώ-
 vac νιος Ἀττία
 4 vac Εἰρήνη τῇ
 vac συμβίῳ μνεί-
 vac ας vac χάριν
 vacat
 vac χαῖρε παροδεῖ-
 8 * τα. *

Στ. 2: *Πετρόνιος* Edson - Cormack, Cormack, *SEG*, *Πετρόνιος* Ρωμοπούλου - Τουράτσογλου, Ἀδάμ-Βελένη καὶ ὁ λίθος. Στὸς στίχους 4-5 καὶ 7-8 ἡ Ἀδάμ-Βελένη δὲν σημειώνει τὴν τομὴ τῶν στίχων.

360. Μουσείο Βεροίας Λ 21. Γιά τὶς συνθήκες εὐρέσεως βλ. ἀρ. 163, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος ἄνω, κάτω καὶ δεξιὰ κατὰ τὴν δευτέρη χρῆση τοῦ μνημείου, προφανῶς στὸ τεῖχος τῆς πόλεως. Διαστάσεις: 1,53x0,67x0,42. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,035, στ. 2: 0,053, στ. 3-7: 0,048. Διάστιχο: 0,03. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστυψη (ὁ πρῶτος στίχος) καὶ σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα (τὸ ὑπόλοιπο κείμενο) στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ. Ἰχνη ἐρυθροῦ χρώματος στὰ γράμματα.

Βιβλιογραφία: Ἀνδρόνικου, *Ἐπιγραφαί* 26-27, ἀρ. 3, πίν. II,2 (*SEG* 12 [1955] 333), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 295. Πρβλ. *BullEpigr* 1951, 136α, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1120α, σελ. 504.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Χαίρετε.
 Ποπλικίοις
 Ῥούφῳ * καὶ Σεμ-
 4 πρωίλλῃ τοῖς τέ-
 κνοις * καὶ Αἰλία *
 Ῥουφείνῃ · τῇ
 γυναικὶ * καὶ ἑαυτῷ
 8 Ἑρμείας ἱατρός.

Στ. 3-4: *Σεμ|πρω|νί|μι* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 4-5: ἡ Ἀδάμ-Βελένη δὲν σημειώνει τὴν τομὴ τῶν στίχων *τέ(κνοις)* Ἀδάμ-Βελένη.

Ὁ Ποπλίκιος Ῥοῦφος εἶναι ἐπίσης γνωστὸς ἀπὸ τὸ μνημεῖο ποὺ ἀνήγειρε εἰς μνήμην τοῦ παιδαγωγοῦ του Νήφωνος (βλ. ἀρ. 279, ἀνωτέρω). Ὁ Ποπλίκιος Ἑρμείας εἶναι καὶ αὐτὸς ἐπίσης γνωστὸς ἀπὸ τὸ μνημεῖο ποὺ ἀνήγειρε εἰς μνήμην τοῦ ἀπελευθέρου του Κάστορος (βλ. ἀρ. 500, κατωτέρω). Οἱ ἐπιγραφές τῆς Βέροιας μᾶς παραδίδουν τὸ ὄνομα καὶ ἐνὸς ἄλλου ἱατροῦ (βλ. ἀρ. 326, ἀνωτέρω).

361. Μουσεῖο Βεροίας, στὴν αὐλή. Ἄγνωστες συνθῆκες εὐρέσεως.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀριζόντια ἐπίσπειρη ἀποκεκρουμένη ἀριστερά. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τόρμος. Διαστάσεις: 1,17x0,55x0,50. Ὑψος γραμμάτων: 0,025-0,03. Διάστιχο: 0,003-0,005. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 284.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ἀχιλλεὺς καὶ
τὰ [τ]έκνα αἰ-
κ τῶν αἰκίνης
4 αἰκίν<ι>ης Ἑρμι-
όνην νμνείας
χάριν ν χαῖρε πα-
ροδ vac εῖτα.

Στ. 2: *τέκνα* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3: [---] *νλικινε* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3-4: Ἡ λέξη *αἰκίνης* (= ἐκείνης) ἐπανελήφθη κατὰ λάθος. Στ. 4: [---] *ερω* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 5: [---] *μνείας* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 6: [χ]αῖρε Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 7: [ροδ]ί[τ[α]] Ἀδάμ-Βελένη.

Γιὰ τὸ ὄνομα Ἀχιλλεὺς, βλ. ἀρ. 218, ἀνωτέρω. Γιὰ τὴν συντακτικὴ ἀσυνέπεια, βλ. ἀρ. 331 καὶ 353, κατωτέρω.

362. Μουσεῖο Βεροίας Λ 182. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 σὲ βλαχικὴ ἰδιωτικὴ οἰκία ἀπὸ τὸν Wace. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως, ὅπου μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack. Κατὰ τὴν κατοχὴ ὑπέστη τὴν τύχη τῶν ἄλλων μνημείων τῆς συλλογῆς, θραύσθηκε σὲ τεμάχια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μόνον τὰ δύο κατέληξαν στὸ μουσεῖο, ὅπου καὶ συγκολλήθηκαν.

Κάτω δεξιὸ ἀπότμημα ἐπιτύμβιας στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀργὸ κυμάτιο κάτω, σήμερα σὲ δύο τεμάχια καὶ ἑλλιπὲς κάτω δεξιὰ. Σημερινές διαστάσεις: 0,44x0,46x0,13. Τὴν ἐποχὴ ὅπου ὁ Wace μελέτησε τὸ μνημεῖο οἱ διαστάσεις ἦσαν 0,71x0,55· οἱ Edson καὶ Cormack τὶς παραθέτουν λεπτομερέστερα ὡς ἑξῆς: "Ὑψος δεξιὰ: 0,72, ἀριστερά: 0,30. Τὸ κάτω μέρος τῆς στήλης ἐπεξεργασμένο ὡς βάση μὲ κυμάτιο, τοῦ ὁποῖου τὸ συνολικὸ ὕψος εἶναι 0,31 (βάση καὶ κυμάτιο). Πλάτος (βάσεως): 0,565. Πάχος (μέγιστο): 0,22 (βάσεως). Πάχος τῆς στήλης καθ' αὐτήν: 0,12. Ὑψος ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ κυματίου ἕως τὸ ἄνω σωζόμενο μέρος τοῦ λίθου: 0,41". Ὑψος γραμμάτων: 0,019-0,0405. Διάστιχο: 0,003-0,038.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 35, ἀρ. 18 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 156, ἀρ. 24), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 8. Πρβλ. Tataki, *Beroica* ἀρ. 1034 καὶ σελ. 504.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

[Παρα]σκευή
 [---]ον καὶ τὸ •
 [τέκνο]ν Ἀρτεμιδώραν
 4 [ἐποίη]σεν ἐκ τῶ(ν) ιδί(ων)
 [χαῖρ]αι Παρασκευή, χαῖρε καὶ σύ.

Στ. 3: δὲν συμπληρώνεται ἀπὸ Woodward. Στ. 4: τῶν Woodward, ἀλλὰ Τω Wace καὶ ὁ λίθος. Στ. 5: [κ]αὶ Woodward, ἀλλὰ τὸ μῆκος τοῦ στίχου προϋποθέτει κενὸ περισσοτέρων γραμμιάτων. Ὁ Cormack, στὴν προετοιμασία τῆς δημοσιεύσεως σημειώνει ὅτι ὁ 5ος στίχος χαράχθηκε ἀργότερα ἀπὸ ἄλλον χαρακτή.

Τὸ ὄνομα Παρασκευή, ὅπως παρατηρεῖ ἡ Tataki, *Beroea* σελ. 504, ἀνήκει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα σὲ χριστιανή. Θὰ πρόκειται τότε γιὰ μία ἀπὸ τὶς πρωιμώτερες χριστιανικὲς ἐπιγραφὰς τῆς Μακεδονίας.

363. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο τὸ 1915-1916 στὸ Γυμνάσιο τῆς Βέροιας. Τὸ 1936 μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

"Ἐπὶ μαρμαρίνου κατὰ τὰς τρεῖς πλευρὰς ἀποκεκρουμένου 0,63x0,34x0,18. "Υψ. γρ. 0,035" (Ὁρλάνδος). Ἡ παραλειπόμενη λέξη εἶναι προφανῶς "ἀποτμήματος". Λεπτομερέστερη περιγραφή παραδίδουν οἱ Edson καὶ Cormack: "Μαρμάρινος δόμος. Ὁ λίθος φαίνεται ἀποκεκρουμένος ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ. Ἄνω (ῥη) ἄρχικη. Κάτω πιθανῶς ἀποκεκρουμένος. Ὁπίσθια (ῥη) λειασμένη... Ὑψος: 0,34. Πλάτος: 0,625. Πάχος: 0,15. Ὑψος γραμμιάτων: στ. 1-4: 0,04, στ. 5: 0,03. Διάστιχο μεταξὺ στ. 1-2: 0,007, στ. 2-3: 0,03, στ. 3-4: 0,01-0,015, στ. 4-5: 0,005-0,015".

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 159, ἀρ. 21, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 19. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 900.

2ος αἰ. μ.Χ.

ΕΠΙ[.ΛΙΑΙ[---]
 Ἀφροδείτη (·)
 [Μ]ητροδώρε Αἰ-
 4 [λ]ιανοῦ υἱέ εὐτύ[χει]
 [ἀ]λιθ[ος]. •

Στ. 1: *Επ [..] Παγ[...]* Ὁρλάνδος, *Επι ΛΙΑΙ* Edson - Cormack. Στ. 3-5: Ὁ Ὁρλάνδος σημειώνει: "αἱ τρεῖς τελευταῖαι γραμμαὶ ἐγράφησαν δι' ἄλλης χειρός".

Ἐνδεχομένως πρόκειται γιὰ δύο διαφορετικὲς χρήσεις τοῦ λίθου: α) γιὰ τὴν χάραξη ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς στὴν Ἀφροδίτη, β) ὡς ἐπιτύμβιου μνημείου. Γιὰ ἄλλη λατρεία τῆς Ἀφροδίτης, βλ. ἀρ. 20, ἀνωτέρω. Γιὰ τὴν ἐκφραση ἀληθῶς, πρβλ. *BullEpigr* 1968, 540.

364. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Struck (1898-1902) στὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Στήλη (·).

Βιβλιογραφία: A. Struck, *AM* 27 (1902) 315, ἀρ. 32. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 592.

3ος αἰ. μ.Χ.

Τάφον τὸν ἔνθα
[ἐ]π(οί)ησεν Ἰούλιο[ς]
μνήμης χάριν.

Στ. 2: πάησεν (so?) Struck.

365. Μουσείο Βεροίας Λ 215. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1913 ἀπὸ τὸν Ch. Avezou στὴν αὐλὴ τοῦ Ἀντ. Γεωργίου "Μπαμπούκα" (ἢ Παμπούκα ἢ Κατιρτζῆ κατὰ τὸν Ὁρλάνδο). Τὸ 1915-1916 ὁ Ἀ. Ὁρλάνδος τὴν μελέτησε στὸ Γυμνάσιο, ὅπου εἶχε μεταφερθεῖ. Ἡ πληροφορία τοῦ Ἑθνικοῦ Ὁδηγοῦ ὅτι φυλασσόταν "ἐντὸς τῆς ἀποθήκης τοῦ κτηρίου τῆς ὑποδιοικήσεως Βεροίας", ὅπου εἶχε περισυλλεγεῖ χάρις στὴν φροντίδα τοῦ ὑποδιοικητοῦ Ν. Τότσιου, ἀναφέρεται στὴν πρὸ τοῦ 1915-1916 περίοδο. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη, ὅπου τὸ 1936 τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack. Τελικὰ κατέληξε στὸ μουσεῖο.

Πλάκα ἀπὸ ὑπόφαιο μάρμαρο μὲ ἐγχάρακτο ἐγγεγραμμένο ἀέτωμα καὶ ἐγχάρακτη σπεῖρα κάτω ἀπὸ τὸ κείμενο καὶ μεγάλο διακοσμητικὸ κισσόφυλλο. Διαστάσεις: 0,65x0,34x0,07. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,015. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸ ἀέτωμα, μὲ ἐγχάρακτους ὑπογραμμούς.

Βιβλιογραφία: Avezou, *Cahiers* 1913.4, χωρὶς ἀριθμὸ, Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 158, ἀρ. 19, εἰκ. 12 (*SEG* 38 [1988] 591), Ἑθνικὸς Ὁδηγὸς 2 (1920-21) 40 (ὡς ἀδημοσίευτο), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 5. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1048, πίν. IX καὶ σελ. 496.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

4 Πιέρεις εἰδεία γυ-
νεκεὶ Εὐμηκεί-
φ ἐποίησα ταύ-
την τὴν στιλλῖ-
δαν μνήμης
χάρειν. Χαίραι-
τε παροδεῖτε.
μαϊάνδρος
ρ

Στ. 1: *Πιερισιδία* μεταγράφει ὁ Ἑθνικὸς Ὁδηγός, ὁ ὁποῖος στὴν μικρογράμματη μεταγραφὴ τοῦ κειμένου διορθώνει συστηματικὰ τὶς ἀποκλίσεις ἀπὸ τοὺς ὀρθογραφικοὺς κανόνες τῆς κοινῆς.

Ὁ Ὁρλάνδος τονίζει *Πιερεις* (sic), τὸ ὁποῖο θεωρεῖ συγκεκριμένον τύπον τοῦ *Πιερίων*. Στὴν πραγματικότητα πρόκειται γιὰ συγκεκριμένον τύπον τοῦ Πιέρειος. Το ὄνομα τῆς γυναικὸς τοῦ εἶναι μᾶλλον Εὐμήκειον παρὰ Εὐμήκειος (πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 496). Γιὰ τὸν τύπον *στιλλῖδαν*, βλ. ἀρ. 297, ἀνωτέρω.

366. Μουσείο Βεροίας Λ 640. Βρέθηκε τὸ 1977 ἐντοιχισμένη σὲ δευτέρη χρῆση στὸ δάπεδο μεγάλου δημοσίου κτηρίου στὸ οἰκόπεδο Τσιλιγγιρίδη - Μαυρίδη ἐπὶ τῶν ὁδῶν Ἰπποκράτους καὶ Προφῆτου Ἡλιοῦ (Ο.Τ. 80) καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,21x0,173x0,027. Ὑψος γραμμάτων: 0,026-0,033. Διάστιχο: 0,004-0,009. Ἡ ἐπιγραφή, μὲ ἐγχάρακτους ὑπογραμμούς, διατηρεῖ ἵχνη ἐρυθροῦ χρώματος στὴν χάραξη.

Βιβλιογραφία: Π.Ἀ. Πάντου, *ΑΔ* 32 (1977) *Χρονικά* 220, πίν. 135α (*SEG* 34 [1984] 618). Πρβλ. *BullEpigr* 1987, 658.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

4 [-----]Π[-----]
[γυν]αικί Ω[-----]
[ε.3]ΕΡΩC μνε[ίας]
[χ]άριν ἐποίησ[εν]
τὴν στήλην.
• •

Στ. 1: παραλείπεται ἀπὸ τὸν Πάντο. Στ. 2: [---]ΚΗ Πάντος. Στ. 3: [---]ΡΩC ΜΝ[ΕΙΑC] Πάντος, ἴσως [Χρυσ]έρως ἢ [Παιδ]έρως ἢ κάποιο ἀναλόγου συνθέσεως ὄνομα.

367. Μουσεῖο Βεροίας Λ 83. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστειψη ἀποκεκρουμένος δεξιὰ. Στὸν κορμὸ, φθαρμένη σήμερα, ἀνάγλυφη παράσταση δύο τουλάχιστον μορφῶν, καθιστῆς ἀριστερά καὶ ὄρθιας δεξιὰ. Διαστάσεις: 1,00x0,41x0,29. Ὑψος γραμμάτων: 0,011-0,029. Διάστιχο: 0,001-0,015. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω καὶ κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 341. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 648.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

4 *Καικίλις Βηρ[---]*
κυμάτιον
καὶ Κεκιλία Τρύφ[αι]-
να Ἀρτεμιδώρῳ γλ[υ]-
κυτότῳ τέκνῳ μ[νείας]
χάριν. vacat

ἀνάγλυφο

8 *Ὅς ἂν δὲ τοῦτον*
τὸν βωμὸν μετάρη
[δ]όσι εἰς τὸ ταμῖον (δηνάρια) ΒΦ.

Στ. 1: *Βῆρ[ος]* Tataki, Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 2: *Τρι[---]* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3: *ια* Ἀδάμ-Βελένη *[γ]λυ* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 7: *μετάρ[η]* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 8: *(δ)όσι* Ἀδάμ-Βελένη.

368. Μουσεῖο Βεροίας Λ 656. Περισυνελέγη τὸ 1978 ἀπὸ τὸ οἰκόπεδο Π. Κηρυττόπουλου, ὁδὸς Κυριώτισσας (Ο.Τ. 57), ὅπου παλαιότερα τὸ Σινάν-Μπέη τζαμί, καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἑλλιπὴς ἀριστερά, συγκείμενος ἀπὸ δύο συγκολλημένα τεμάχια, μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστειψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση νεκροδείπνου

σὲ ἀψιδωτὴ κόγχῃ: διασώζεται ἀνακεκλιμένη μορφὴ ἀνδρός, ἀριστερά του τὸ ἄνω μέρος γυναικείας μορφῆς καὶ σὲ χαμηλότερο διάχωρο ὀρθία παιδική μορφὴ κατ' ἐνώπιον. Διαστάσεις: 1,08x0,51x0,45. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,035. Διάστιχο: 0,005. Ἡ ἐπιγραφή: οἱ δύο πρῶτοι στίχοι στὸ ἀέτωμα καὶ στὸ κυμάτιο, οἱ ὑπόλοιποι ἐπάνω καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἀψιδωτὴ κόγχῃ.

Βιβλιογραφία: Μαρίας Σιγανίδου, *ΑΔ* 33 (1978) *Χρονικά* 268, πίν. 128β, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 323 (ὡς ἀδημοσίευτη).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Κλαυτῆς ἰ[δία]ς γυναικὸς
μνήμης χάριν. Σωσι-
βίαν ἔσ[τ]ησα ἐγὼ βω-
4 [μ]όν' ἐὰν δέ τις βά-
[λη ὀ] σ-

ἀνάγλυφο

[τᾶ, δώ]σι (δ)η(νά)(ρια) Φ
[εἰς τ]ὸν φίσ[κον]
8 [καί] • ΑΦ εἰς τήν
[πόλιν].

Στ. 1: *ιδίας* Σιγανίδου, Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 2: *σώσι* Σιγανίδου. Στ. 3-9: δὲν ἀναφέρονται ἀπὸ τὴν Σιγανίδου. Στ. 3-4: ἡ Ἀδάμ-Βελένη τοποθετεῖ τὸ ὄνομα Σωσιβίαν στὸν στ. 3' *ἔστησα* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 5: ---ιλημ--φ---νφ---ιβ--φ Ἀδάμ-Βελένη, προφανῶς σημειώνοντας γράμματα ὁρατὰ στοὺς ἐπόμενους στίχους. Στ. 6: ΛΗΜ στὸν λίθο.

Ἡ χρῆσις τῆς αἰτατικῆς πτώσεως *Σωσιβίαν* ἐκπλήττει. Πιθανώτερη ἀπὸ τὴν ἐρμηνεία τοῦ ὀνόματος ὡς ἀντικειμένου τοῦ ρήματος *ἔστησα*, μὲ τὴν λέξη *βωμόν* ὡς κατηγορούμενο, εἶναι ἡ παρουσία σφάλματος τοῦ συντάκτη ἢ τοῦ χαρακτὴ ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *Σωσιβίας*. Γιά τὴν ἔκφραση *βάλλω ὁστᾶ* καὶ παρόμοια πρόστιμα πληρωτέα στὸν φίσκο, δηλαδὴ τὸ αὐτοκρατορικό ταμεῖο, καὶ τὴν πόλιν, βλ. *I. Parion* 43, 46, 48.

369. Μουσεῖο Βεροίας Λ 395. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τοῦ πίσω ἀριστεροῦ μέρους τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (τοῦ Μεγάλου). Ἐκεῖ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλῃ ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγάρακτο ἀέτωμα, στοῦ ὁποῖου τὸ τύμπανο ὑπάρχει ἀνάγλυφος φυτικὸς διάκοσμος. Ἡ δεξιὰ πλευρὰ τῆς κυρίας ὄψεως διαβρωμένη ἀπὸ τὰ βήματα τῶν πιστῶν. Διαστάσεις: 0,51x0,33x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,028. Διάστιχο: 0,09.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 256, ἀρ. 55 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 103), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 79 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-45] 106-107, ἀρ. 2, G. Klaffenbach, *AbhBerl* [1958] II 27, ἀρ. XI, *SEG* 17 [1960] 316). Πρβλ. *BullEpigr* 1959, 237, Ἰ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, ἀρ. 5, πίν. 334α, Tataki, *Beroea* ἀρ. 960.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Ξανθίων [-----]
 τῇ συνβίῳ [ἐ]κ [τῶ]–
 ν ἰδίων μνε[ί]ας
 4 χάριν. Χαίρ[ετε]
 παροδῖτα[ι. Ἐάν]
 τις κατα[βά]λ[η το]–
 ὕτο ἰ κο[-----]
 8 ρη, δώσι τῶ [τα]–
 μίῳ χιλίας λίτρ[α]ς.

Στ. 1: ΞΑΝΘΜΝ Delacoulonche καὶ Δήμιττας, ὁ ὁποῖος μεταγράφει Ξάνθη(ς?)ν, Ξανθίων Cormack, Klaffenbach, SEG. Στ. 2: ΤΗ ΣΥΝ Delacoulonche καὶ Δήμιττας, ὁ ὁποῖος μεταγράφει τῇ[ς?] συν[βίου], τῇ συνβίῳ ἐκ τῶ]ν Cormack, Klaffenbach, SEG. Στ. 3: ὁ Delacoulonche καὶ ὁ Δήμιττας τὸν παραλείπουν τελείως, ν ἰδίων μ[νήμης] Cormack, Klaffenbach, SEG. Στ. 4: Χάριν Delacoulonche καὶ Δήμιττας, χάριν χαί[ρε] Cormack, Klaffenbach, SEG. Στ. 5: ΝΑΡΟΔΙΤ Delacoulonche καὶ Δήμιττας, ὁ ὁποῖος μεταγράφει (π)αροδῖτ[α ἢ -αι], παροδῖτ[α. Εἰ δέ] Cormack καὶ Klaffenbach, παροδῖτ[α. Ἐάν δέ] SEG. Στ. 6: ΙΤΣΚΑΤ Delacoulonche καὶ Δήμιττας, τις ΚΑΤ[---] Cormack, τις κατ[ορύση το] Klaffenbach, SEG, BullEpigr. Στ. 7-8: ΥΤΟΜΟ [---] | ΡΗΛΩΣΙΒΩ Delacoulonche καὶ Δήμιττας, ΥΤΟΙΚΟ[---]PH Cormack, ὕτο ἰ κο[προφο]ρῇ Klaffenbach, SEG, συμπλήρωση τὴν ὁποία ἀπορρίπτουν οἱ Robert ἴσως κο[μύση ἢ ᾶ]. Στ. 8-9: δώσι τῶ βω[μίῳ] Δήμιττας, δώσι τῶ [τα]μίῳ Cormack, Klaffenbach, SEG, BullEpigr. Στ. 9: χίλια.... Δήμιττας, χιλίας δρα[χμάς] Cormack, Klaffenbach, SEG, BullEpigr, ἀλλὰ στὸ ἀπόγραφο τοῦ Edson ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἡ ἔκδοση τοῦ Cormack σημειώνεται ΧΙΛΙΑΣ \Π[---].

Σχετικὰ μὲ τὰ πρόστιμα σὲ λίτρες χρυσοῦ ἢ ἀργύρου (ὅπως κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐδῶ) κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα, βλ. Feissel, *Recueil* σελ. 64, 69 καὶ 245.

370. Μουσεῖο Βεροίας Λ 289. Ἐπισημάνθηκε πρώτη φορά τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐντοιχισμένη στὸ ἴδιο σημεῖο ὅπως καὶ ἡ ἐπιγραφή ἀρ. 271, ἀνωτέρω, μὲ τὴν ὁποία εἶχε τὴν ἴδια τύχη.

Πιθανῶς ἀπότημα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο τῆς ἄλλης μακρᾶς πλευρᾶς τῆς ἴδιας σαρκοφάγου ὅπως καὶ ἐκείνη τῆς ἐπιγραφῆς ἀρ. 271, ἀνωτέρω. Διαστάσεις: 0,48x0,985x0,145. Ὑψος γραμμάτων: 0,045-0,055. Διάστιχο: 0,015-0,02.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 262, ἀρ. 67 (Δήμιττα, *Μακεδονία* ἀρ. 83), Wace, *Τετράδια* II 30, ἀρ. 12, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 96 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 26, ἀρ. 11, πίν. 7, *SEG* 24 [1969] 508). Πρβλ. Ἰ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, ἀρ. 10, πίν. 335β.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 1ου αἰ. μ.Χ.

[-----] αἰώνιον. Ἐάν δέ τις τελευτήσα–
 [-----] χίλια πεντακόσια. Εἰ δέ τις βουλή–
 [θῇ -----] τα]μείῳ τὸ αὐτὸ πρόστειμον, ἐκτός
 4 [-----]ν τεθῆναι. Χαῖρε παροδεῖτα.

Στ. 1: ΑἰΛΝΙΟΝ Delacoulonche, ποὺ μεταγράφει [---]νιον ὁ Δήμιττας, αἰώνιον Cormack, SEG ἢ Σ Delacoulonche καὶ Δήμιττας, ὁ ὁποῖος μεταγράφει [τ]ίς, Cormack, SEG. Στ. 2: ΙΛΙΑ Delacoulonche, [χ]ίλια Δήμιττας, Cormack, SEG. Στ. 3-4: ΒΟΥΛΗ[---]ΜΕΙΩ Delacoulonche, βουλή[θείη][---]μείω Δήμιττας, βουλή[θείη ---τα]μείω Cormack, SEG. Στ. 4: ΝΤΕΘΗΝΑΙ Delacoulonche, Cormack, SEG ὁ Δήμιττας μεταγράφοντας συμπληρώνει [κατα]τεθῆναι.

Τὸ πρόστιμο ἐκφράζεται ἐδῶ ἀσφαλῶς σὲ δηνάρια.

371. Μουσείο Βεροίας Λ 497. Βρέθηκε τὸ 1972 στὸ ἴδιο μέρος καὶ ὑπὸ τὶς ἴδιες συνθήκες μὲ τὴν ἐπιγραφή ἀρ. **148**, ἀνωτέρω.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη κάτω δεξιὰ καὶ ἀπολεπισμένη δεξιὰ, μὲ ἀνάγλυφες παραστάσεις σὲ δύο διαζώματα: ἄνω ὀρθία ἀνδρική μορφή κατ' ἐνώπιον πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ καθιστὴ γυναικεία μορφή κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ. Κάτω γυναικεία καὶ ἀνδρική μορφή ὀρθιες κατ' ἐνώπιον. Διαστάσεις: 1,12x0,42x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,022. Διάστιχο: 0,003-0,0075. Ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη καὶ ἀπὸ τὰ δύο διαζώματα.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 28 (1973) *Χρονικά* 438-39, ἀρ. (δ) καὶ πίν. 392γ (*SEG* 27 [1977] 267, G. Touchais, *BCH* 102 [1978] 706, εἰκ. 145, *BullEpigr* 1979, 257).

Πρβλ. Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 165, ἀρ. 83 (ἀπλή ἀναφορά), Tataki, *Beroea* ἀρ. 149.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ἀμμία ἡ γυνὴ καὶ Κουαρτίων
ὁ υἱὸς vacat

ἀνάγλυφο

Γεμέλλω μνήμης χάριν

ἀνάγλυφο

4 *καὶ οἱ συνήθεις οἱ περὶ*
Ποσιδώνιν τὸν ἀρ-
χισυνάγωγον.

Στ. 4: ὁ χαρακτὴς ἔγραψε ἀρχικὰ CYNΠΘΕΙC, τὸ ὁποῖο στὴ συνέχεια διόρθωσε.

Δὲν γνωρίζομε τὸν χαρακτήρα τῆς συνθηθείας, δηλαδὴ τοῦ σωματείου τοῦ ὁποίου ὁ Ποσε(ι)δώνι(ο)ς ἦταν ἀρχισυνάγωγος. *Συνήθειες* ἢ *κολλήγια* ἢ *δοῦμοι* μὲ λατρευτικὸ καὶ ἐπαγγελματικὸ χαρακτήρα ἀπαντοῦν καὶ σὲ ἄλλες πόλεις τῆς Μακεδονίας καὶ ἰδιαίτερα στὴν Θεσσαλονίκη (βλ. *IG* X 2,1, 288, 289, 291, 679, 982, E. Voutiras, *ZPE* 90 [1992] 87-96, Ἐπιγραφές (*Κατάλογος*) 73, ἀρ. 72, *BullEpigr* 1987, 680, 1992, 314 καὶ 1995, 422). Οἱ συνήθειες εἶχαν φιλανθρωπικὲς δραστηριότητες, στίς ὁποῖες συμπεριλαμβανόταν ἡ φροντίδα γιὰ τὴν κηδεία καὶ τὸν ἐντάφιασμό τῶν μελῶν τους.

372. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace στὴν κατοικία Ἑλληνα ὀρολογοποιοῦ. Τὸ 1942 φυλασσόταν στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη, κατὰ πληροφορία τοῦ Χρ. Μακαρόνα. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη τῆς μέχρι πολὺ πρόσφατα, ὅποτε ἐπανευρέθη ἀπὸ τὸν Ἰ. Παπάγγελο.

"Ἀετωματικὴ στήλη. Ὑψ. 0,52, πλ. 0,77. Ὑψ. γραμμάτων 0,05."

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 27, ἀρ. 10 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 155, ἀρ. 22, P. Roussel, *REG* 27 [1914] 455). Πρβλ. Poland, *Vereinswesens* 120, Tataki, *Beroea* ἀρ. 84.

2ος αἰ. μ.Χ.

4 *• Αἰλίω •*
• Ὁρέστη
• ἡ συνήθεια
• τῶν ὄνων
μνίας χάριν.

Ἡ συνήθεια τῶν ὄνων ἦταν τὸ σωματεῖο τῶν καρραγωγέων, οἱ ὅποιοι ἦσαν γνωστοὶ καὶ μὲ τὸν λατινογενῆ ὄρο *μουλίωνες* (*mulio*). Γιὰ τοὺς μουλίωνες γενικὰ βλ. L. Robert, *Hellenica* 10 (1955) 46-54 καὶ *BullEpigr* 1958, 301. Γιὰ τὶς σχετικὲς ἐπιγραφικὲς καὶ εἰκονογραφικὲς μαρτυρίες στὴν Μακεδονία εἰδικώτερα, βλ. *BullEpigr* 1994, 402.

373. Μουσεῖο Βεροίας Λ 138. Ἔως τουλάχιστον τὸ 1932 φυλασσόταν σὲ ἰδιωτικὴ οἰκία. Πρὶν ἀπὸ τὸ 1936 μεταφέρθηκε στὸν ἀριστερὸ νάρθηκα τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, ὅπου μελετήθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ στὸν κορμό, μέσα σὲ βάθυσμα, ἀνάγλυφη παράσταση τοῦ νεκροῦ σὲ στάση ἀπαγγελίας ἐπάνω σὲ βῆμα. Δεξιὰ ἀπὸ τὴν κεφαλὴ του στέφανος. Διαστάσεις: 0,83x0,454x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,0185-0,024. Διάστιχο: 0,005-0,014. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφο καὶ στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ στεφάνου.

Βιβλιογραφία: Robert, *Études* (1938) 95-96 (βάσει ἀπογράφου ποὺ τοῦ δόθηκε τὸ 1932 ἀπὸ τὸν Λόλλη Σμυρλή), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 106 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 107-108, ἀρ. 4), Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 164-65, ἀρ. 82. Πρβλ. *BullEpigr* 1939, 157, *BullEpigr* 1946-47, 136, C.B. Welles, *AJA* 51 (1947) 319, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 4 (1955-1960) 269, *BullEpigr* 1958, 299, Θ. Σαδικάκη, *ΑΕ* (1965) 161, ἀρ. 37 (μὲ μέρος τοῦ κειμένου καὶ χωρὶς διαίρεση σὲ στίχους), τοῦ ἰδίου, *ΑΕ* (1970) 82, ἀρ. 150, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1195, πίν. 5 καὶ σελ. 483.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Μέσα 2ου αἰ. μ.Χ.

ἐντὸς στεφάνου:

᾽ΑΚΤ-

ΙΑ

ἀνάγλυφο

Σπέ(δ)ιος • Σάτυρος Νεικοπο-
λείτης, φωνασκός, ἐνθάδε
• κεῖμε •

Τὸ κείμενο μέσα στὸν στέφανο παραλείπεται ἀπὸ τὸν Robert. Στ. 1: ΣΠΕΛΙΟΣ Robert, ποὺ τὸ ἐρμηνεύει ὡς Σπέδιος. Ὁ Cormack προτείνει μὲ ἐπιφύλαξη Σ. Πέ(δ)ιος, ὁ Σαδικάκης ὑποθέτει ὅτι πρόκειται γιὰ ἀπλογραφία τοῦ ΣΠΠΕΔΙΟΣ = Σπ(ούριος) Πέδιος, Σπέ(δ)ιος Tataki' ΣΑΤΟΣ Robert, Σάτυρος Cormack καὶ οἱ λοιποί.

Ὁ Σπέδιος Σάτυρος, ποὺ κατήγετο ἀπὸ τὴν Νικόπολη, ἦταν φωνασκός, δηλαδὴ διδάσκαλος ἀπαγγελίας, καὶ εἶχε, ὅπως μαρτυρεῖ ὁ στέφανος, καταγάγει νίκη, προφανῶς στὸ ἀγώνισμα τῆς ἀπαγγελίας, στὰ ᾽Ακτια, τοὺς πανελλήνιους ἀγῶνες ποὺ διεξήγοντο ἀνὰ τετραετία στὴν πατρίδα του. Ὁ θάνατος τὸν ἤρε στὴν Βέροια, ὅπου πιθανῶς εἶχε προσέλθει στοὺς ἀγῶνες τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων.

374. Μουσεῖο Βεροίας Λ 241. Βρέθηκε τὸ 1962 στὸ οἰκὸπεδο Ἐλευθεριάδη καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκόφαιο μάρμαρο συγκείμενη ἀπὸ δύο συγκολλημένα τεμάχια μὲ ἐπιφάνεια ἐλαφρῶς ἀποκεκρουμένη σὲ διάφορα σημεῖα. Μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα ἀνάγλυφη παράσταση νεκροδείπνου μὲ ἀνακεκλιμένο μονομάχο. Δεξιὰ ἀπὸ τὸ ἀνάκλιντρο περικεφαλαία ἐπάνω σὲ θυρεό (*scutum*) ἔμπρὸς ἀπὸ τὸ ἀνάκλιντρο τράπεζα καὶ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάκλιντρο σκύλος στὸ ἀριστερὸ καὶ δεξιὸ πλαίσιο ἀνὰ τρία στεφάνια, ποὺ συμβολίζουν ἰσάριθμες νῖκες. Διαστάσεις: 0,46x0,41x0,06. Ὑψος γραμμάτων:

0,022-0,032. Διάστιχο: 0,006. Ἡ ἐπιγραφή στὸ ἄνω πλαίσιο καὶ στὸ βάθος ἐκατέρωθεν τῆς κεφαλῆς τῆς μορφῆς.

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, *Ἀμνητός* 39, ἀρ. Γ2, πίν. 6.1 (*SEG* 36 [1986] 600). Πρβλ. *BullEpigr* 1988, 834, Tataki, *Beroea* ἀρ. 310.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τελευταῖο τέταρτο 2ου αἰ. μ.Χ.

ν Ἀφροδιτῶ vacat
τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ Ξιφί-
ανι μνήμης χ ἄριν
4 ἐξ τῶν ἐκί νου.

Ξιφίας εἶναι προφανῶς τὸ ψευδώνυμο τοῦ μονομάχου, πρβλ. Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, *Ἀμνητός* 50. Γιὰ τὴν κατηγορία στὴν ὁποῖαν ἀνήκει, βλ. αὐτόθι, σελ. 43. Γιὰ τὸν διαλεκτικὸ τύπο τῆς δοτικῆς, βλ. ἀρ. 230, ἀνωτέρω καὶ 377, κατωτέρω.

375. Βέροια, ΒΑ τεῖχος. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1954 ἐντοιχισμένη στὴν ΒΑ πλευρὰ τοῦ τείχους μέσα στὸ οἰκόπεδο Ὁ. Γεμιτζόγλου.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν κυρία ὄψη κάτω ἀριστερά, μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση ἐντὸς πλαισίου σκηνῆς νεκροδείπνου: ἀνακεκλιμένη ἀνδρική μορφή· στὴν κεφαλὴ τοῦ ἀνακλίντρου περικεφαλαία ἐπάνω σὲ θυρεό (scutum), ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ ἀνάκλιντρο τράπεζα. Διαστάσεις: 1,37x0,68x0,55. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,02. Διάστιχο: 0,03-0,07. Ἡ ἐπιγραφή σὲ ἔξεργη ταινία κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφο.

Βιβλιογραφία: *BCH* 79 (1955) 274, ἀρ. 4, *BullEpigr* 1956, 150 (βάσει φωτογραφίας πὺν ἀπέστειλε στοὺς Robert ὁ Μ. Ἀνδρόνικος), Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, *Ἀμνητός* 38-39, ἀρ. Γ1, πίν. 5.4 (*SEG* 36 [1986] 599 καὶ 38 [1988] 589), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 321. Πρβλ. Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 17 (1961-62) *Χρονικά* 218, πίν. 260δ (μόνον φωτογραφία), Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου - Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 25 (1970) *Χρονικά* 385, πίν. 320α-β (μόνον φωτογραφία), Tataki, *Beroea* ἀρ. 505.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Ζμάραγδος Νυμφέρω-
τι Ἐφεσίῳ μνήμης χά-
ριν ἐπὶ ἀρχιερέος Κασσάδρου.

Στ. 3: Τὸ *BCH* παραλείπει τὶς τρεῖς τελευταῖες λέξεις, τὶς ὁποῖες προσέθεσαν οἱ Robert ἢ Ἀδάμ-Βελένη κατανέμει τὸ κείμενο σὲ δύο στίχους ἐπ' Ἀδάμ-Βελένη· *Κασσάνδρου* Ἀδάμ-Βελένη, *Κασσά(ν)δρου* οἱ Robert καὶ ἢ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, ἀλλὰ πρόκειται πιθανότατα γιὰ γλωσσικὸ φαινόμενο, ὅπως ἐπισημαίνει καὶ ὁ Pleket (*SEG* 38 [1988]).

Ὁ ἀρχιερεὺς Κάσσα(ν)δρος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἤρρε τὸν θάνατο ὁ μονομάχος Νυμφέρως κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν Τίτο Φλάουιο Κάσσανδρο πὺν τιμᾶται ἀπὸ τὴν βουλὴ καὶ τὸν δῆμο τῶν Βεροιαίων (βλ. ἀρ. 106, ἀνωτέρω) καὶ τὸν ἐπώνυμο ἱερέα ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἱ συνέδρου τιμοῦν τὴν Ἀννία Τυδανὴν (βλ. ἀρ. 84, ἀνωτέρω). Ζμάραγδος ἦταν δημοφιλὲς ψευδώνυμο μονομάχων, πὺν ἐξέφραζε τὴν ἐλπίδα πλουτισμοῦ καὶ δόξας (Robert, *Gladiateurs* 301).

376. Μουσείο Βεροίας Λ 230. *Αγνωστες συνθηκές εύρέσεως.

Δεξιό απόστημα στήλης από υπόλευκο μάρμαρο με έγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη. Ἡ ἐπιγραφή πλαισιώνεται ἐπάνω, δεξιὰ καὶ κάτω ἀπὸ ἐγχάρακτη γραμμὴ-πλαίσιο καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ ἐλαφρὸ βάθυσμα. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐπιγραφή εἶναι πλήρης, ἐνῶ ἡ συμμετρία θὰ ἀπαιτοῦσε τὴν παρουσία ἀντίστοιχου ἐνεπίγραφου πεδίου ἀριστερὰ ἀπὸ τὸ βάθυσμα δημιουργεῖ τὴν ὑπόνοια ὅτι ἀπόστημα χρησιμοποιήθηκε γιὰ δεύτερη φορά. Διαστάσεις: 0,46x0,26x0,08. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,03. Διάστιχο: 0,008-0,01. Ἰχνη ἐρυθροῦ χρώματος στὴν χάραξη τῶν γραμμάτων καὶ τρία στεφάνια κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή πού δηλώνουν ὅτι ἡ στήλη ἀνήκε σὲ μονομάχο.

Βιβλιογραφία: I. Touratsoglou, *Studia Danov* 421, ἀρ. 5, εἰκ. 5, Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρή, Ἀμητός 42, ἀρ. Δ1 (*SEG* 35 [1985] 722). Πρβλ. *BullEpigr* 1988, 830, Tataki, *Beroea* ἀρ. 508.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ζοῖλος <ΠvacA>

Πασινείκῳ

ἐκκ τῶν ἐ vac αυ—

4 τοῦ μνεί—

ας χάριν.

Στ. 1: Ὁ χαρακτὴς ἔγραψε ἀρχικὰ τὰ γράμματα ΠvacA ἐκατέρωθεν τῆς διαχωριστικῆς γραμμῆς τοῦ πλαισίου, τὰ ὁποῖα ἀπέξεσε στὴν συνέχεια. Στ. 3: Τὰ γράμματα AY ἔξω ἀπὸ τὸ πλαίσιο.

Πασίνικος εἶναι ὄνομα χαρακτηριστικὸ μονομάχου. Γιὰ τὴν γραφή ἐκκ, πρβλ. ἀρ. 381, κατωτέρω.

377. Μουσείο Βεροίας Λ 776. Βρέθηκε στὴν θέση Μουαρίφ καὶ παραδόθηκε ἀπὸ τὸν Ἰ. Μαυρίδη στὸ μουσεῖο τὸ 1987.

Ἐπιτύμβιος βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο με ἀνάγλυφη παράσταση νεκροδείπνου: ἄνδρας ἀνακεκλιμένος καὶ ἐμπρὸς του μικρὴ τράπεζα με ἐδέσματα· σὲ δεῦτερο πεδίο διακρίνεται κρᾶνος μονομάχου καὶ θυρεός. Στὴν ἐπίστεψη ἔχουν χαραχθεῖ δεκατέσσερες στέφανοι. Διαστάσεις: 1,25x0,40x0,42. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,005. Ἡ ἐπιγραφή πάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 322.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Οἱ συνοπλᾶνες

Θουρίνῳ μνήμης

χάριν.

Συνοπλᾶνες εἶναι ὁ χαρακτηριστικὸς μακεδονικὸς σχηματισμὸς (πρβλ. ἀρ. 230, ἀνωτέρω) τοῦ πληθυντικοῦ τῆς λέξεως συνοπλᾶς, πού ἀπαντᾷ ἐπίσης —ἀν καὶ δὲν εἶχε σαφῶς ἀναγνωρισθεῖ— σὲ ἐπιτύμβια ἐπιγραφή τῆς Φιλιππουπόλεως (*IGBulg* III 1, 1019 [*IG* X 2,1, 1035]) γιὰ Θεσσαλονικέα μονομάχο καὶ σημαίνει τὸν ἐν ὅπλοις συνάδελφο. Γιὰ τὸ ψευδώνυμο Θουρίνος, χαρακτηριστικὸ μονομάχου, πού δηλώνει τὴν ὀρμητικότητα, πρβλ. Robert, *Gladiateurs* 300.

378. Μουσείο Βεροίας Λ 222. *Αγνωστες συνθήκες εύρεσης.

*Ανω απόστημα στήλης από λευκό μάρμαρο με έγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη και σε παραλληλόγραμμο βάθυσμα ανάγλυφη παράσταση μονομάχου κατ' ἐνώπιον. Φορεῖ πλατεῖα ζώνη. Στὸ ἀριστερὸ χέρι κρατεῖ σπάδικα (κλάδο φοίνικος, σύμβολο νίκης), ἐνῶ τὸ δεξιὸ ἀναπαύεται στὴν κορυφὴ κράνους. Διαστάσεις: 0,39x0,31x0,10. *Υψος γραμμάτων: 0,014-0,016. *Ἡ ἐπιγραφή στὸ γεῖσο τοῦ αὐτώματος ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμητός, 35-36, ἀρ. Α3, πίν. 4.3 (SEG 36 [1986] 593). Πρβλ. *BullEpigr* 1988, 834, Tataki, *Beroea* ἀρ. 565.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

**Ιάσων ἑαυτῷ **

*Ιάσων, ἓνα ἀπὸ τὰ πολλὰ μυθολογικὰ ὀνόματα ποὺ εἶχαν τὴν προτίμηση τῶν μονομάχων (πρβλ. Robert, *Gladiateurs* 187 καὶ 299).

379. Μουσείο Βεροίας Λ 697. Βρέθηκε τὸ 1980 στὸ παρακείμενο στὸ βόρειο τεῖχος οἰκόπεδο Ράδη καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἡμίεργος ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο με έγγεγραμμένη αετωματική ἐπίστεψη καὶ ἔξεργη ἀνάγλυφη παράσταση στὸν κορμὸ ἀνακεκλιμένης ἀνδρικήs μορφῆs, σήμερα ἀρκετὰ ἀποκεκρουμένηs, με παιδὶ καθισμένο στὰ γόνατα ἀριστερὰ ἀπὸ τὴν παιδική μορφή σκαρίφημα σκύλου στοιχειωδῶs χαραγμένο πίσω τους πλάτανος καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση δεκαῆξι στεφάνια. Διαστάσεις: 1,53x0,70x0,49. *Υψος γραμμάτων: 0,02-0,025. Διάστιχο: 0,015. *Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω ἀπὸ τὰ στεφάνια.

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμητός 41, ἀρ. Γ7, πίν. 6.4, τῆs ἰδίας, ΑΔ 35 (1980) *Χρονικά* 407, πίν. 238γ (SEG 36 [1986] 605, SEG 38 [1988] 594), H.W. Catling, *AR* (1988-89) 81, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 324. Πρβλ. Tataki, *Beroea add.* 573a, *BullEpigr* 1988, 834, *BullEpigr* 1990, 458.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τελευταῖο τέταρτο 2ου αἰ. μ.Χ.

**Ιουναρία Πλατάνῳ τῷ
πατρὶ μνήμης χάριν.*

16 στεφάνια

Τὸ θηλυκὸ ἀνθρωπωνύμιο Ἰουναρία προέκυψε ἀπὸ ἀναγραμματισμὸ τοῦ ρωμαϊκοῦ ὀνόματος Ἰανουαρία (Ianuaria), ὀφειλόμενο προφανῶs σὲ παραδρομὴ τοῦ χαρακτή. Πλάτανος ἦταν τὸ ὄνομα κήρυκος (πραϊκωνος) ποὺ ἀνήκε σὲ "φαμιλία" μονομάχων τῆs Σμύρνης (πρβλ. Robert, *Gladiateurs* 212, ἀρ. 249).

380. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace στὰ ἐρείπια τοῦ ἤδη κατεδαφισμένου "πύργου τῆs Βιργινίας" ("in tower by the konak"). *Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη του.

"Ἐπιτύμβιο μνημεῖο με ἀνάγλυφη παράσταση ἀνδρὸς με «σκελέα λουτροῦ», ποὺ κρατεῖ δόρυ με τὰ δύο χέρια καὶ προχωρεῖ πρὸς τὰ δεξιὰ δεξιὰ, γυναίκα καθιστῆ σὲ θρόνο. *Υψ. 0,97, πλ. 0,35, πᾶχ. 0,35. *Υψ. γραμμάτων 0,02". Ἀπὸ τὶς διαστάσεις τοῦ μνημείου φαίνεται ὅτι μᾶλλον πρόκειται γιὰ βωμό. Ἡ παράσταση ἐρμηνεύθηκε ἀπὸ τὸν Robert ὡs μονομάχου "ρητιαρίου" ποὺ φορεῖ subligaculum καὶ κρατεῖ τρίαινα.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 38, ἀρ. 21 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 157, ἀρ. 26, Robert, *Gladiateurs* 46 καὶ 84, ἀρ. 19, Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμητός, 38, ἀρ. B4). Πρβλ. A.J. Reinach, *RevEpigr* 2 (1914) 111, *BullEpigr* 1940, 66, *SEG* 36 (1986) 598, Tataki, *Beroea* ἀρ. 873 καὶ σελ. 405, 507 σημ. 451.

2ος αἰ. μ.Χ.

Μελανίπῳ τῷ κέ Καύ-
ματι Ἀλεξάνδρα,

ἀνάγλυφο

ἐτῶν ΙΗ.

Στ. 1: ΜΕΛΑΝΙΠῶ Wace, *Μελανίπ(π)ῳ* μεταγράφει ὁ Woodward, *Μελανίπῳ* Robert, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, *Μελανίπ[π]ῳ* Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, ἐπίσης ἐκ παραδρομῆς.

Ὁ Robert παρατηρεῖ ὅτι Μελάνιππος εἶναι ὄνομα ποῦ φέρουν καὶ ἄλλοι μονομάχοι. Ἡ προσωνυμία *Καῦμα* ἀρμόζει σὲ μονομάχο ποῦ ἐνσπείρει τρόμο.

381. Μουσεῖο Βεροίας Λ 184. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὸν ναὸ τῆς Ἀγίας Βαρβάρας. Τὸ 1911-1912 ὁ Wace τὴν ἀντέγραψε σὲ ἓνα σπίτι κοντὰ στὸν ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων. Τὸν ἐπόμενο χρόνο (1913) ὁ Ch. Avezou τὴν εἶδε στὸ Διοικητήριο, ὅπου, κατὰ τὸν Ἐθνικὸ Ὁδηγό, εἶχε περισυλλεγεῖ "τῇ μερίμνῃ τοῦ ὑποδιοικητοῦ κ. Ν. Τότσιου". Ἐκεῖ τὴν εἶδαν καὶ ὁ Plassart τὸ 1914 καὶ ὁ Drioux τὸ 1917, ὁ ὁποῖος τὴν φωτογράφησε. Τὸ 1936 φυλασσόταν στὴν Μητρόπολη, ὅπου τὴν μελέτησαν – ἀκόμη ἀκέραια – οἱ Edson καὶ Cormack. Μεταπολεμικῶς μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τῆς πόλεως.

Ἀνάγλυφη στήλη μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, σήμερα κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποκεκρουμένη, ἐλλιπὴς κατὰ τὴν ἄνω δεξιὰ γωνία καὶ ἀποκεκρουμένη κατὰ τὴν ἄνω ἀριστερὴ γωνία, μὲ παράσταση μονομάχου κατὰ μέτωπον ποῦ φέρει θώρακα κατὰ τὴν Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ (διακρίνεται ἡ ζώνη), ξίφος στὸ δεξιὸ χέρι καὶ στὸ ἀριστερὸ στέλεχος ποῦ ἀπολήγει σὲ μηνοειδὲς ἄγκιστρο. Κατὰ τὴν Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ τὸ δεξιὸ χέρι φέρει προστατευτικὴ ἐπένδυση ἕως τὸν πῆχυ. Διαστάσεις: 0,60x0,45x0,08. Ὑψος γραμμάτων: 0,023-0,025. Διάστιχο: 0,007-0,012.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 257, ἀρ. 58 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 80, Ἐθνικὸς Ὁδηγός 1 [1919] 14, 2 [1920-21] 40), Wace, *Τετράδια* II 53, ἀρ. 29, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 3 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 29, ἀρ. 19, πίν. 8, *BullEpigr* 1965, 233). Πρβλ. Avezou, *Cahiers* 1913.4, χωρὶς ἀριθμὸ, *SEG* 24 (1969) 517, Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμητός, 36, ἀρ. Α4, πίν. 4.4, Tataki, *Beroea* ἀρ. 925.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχὲς 3ου αἰ. μ.Χ.

Νεικηφόρος ἐκκ τῶν ἐ-
αυτοῦ ἐαυτῷ μνείας χά-
ριν.

Στ. 1: ἐκ Δήμιτσας, Ἐθνικὸς Ὁδηγός, παρ' ὅτι στὸ πανομοιότυπο τοῦ 1919 σημειώνεται ΕΚΚ. Στ. 2: μνήμης Robert (*BullEpigr*), προφανῶς ἐκ παραδρομῆς.

Γιὰ τὸ ἄγκιστρο τοῦ μονομάχου, βλ. Robert, *Gladiateurs* 106, ἀρ. 46, πίν. 13, 235-36, ἀρ. 299, πίν. 14, καὶ τοῦ ἰδίου, *Hellenica* 5 (1948) πίν. 7.4. Ἡ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ χαρακτηρίζει τὸν μονομάχο ὡς κοντραρητιάριο. Νικηφόρος, χαρακτηριστικὸ ψευδώνυμο μονομάχου (βλ. Robert, *Gladiateurs* 299). Γιὰ τὴν γραφὴ ἐκκ, πρβλ. ἀρ. 376, ἀνωτέρω.

382. Μουσεῖο Βεροίας Λ 63. Ἀναφέρεται τὸ 1920-21 ἀπὸ τὸν Ἑθνικὸ Ὁδηγὸ στὴν αὐλὴ τοῦ Γυμνασίου Βεροίας. Ἐκεῖ μελετήθηκε καὶ ἀπὸ τὸν Robert τὸ 1932 καὶ τοὺς Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ στὸν κορμὸ, σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα, ἀνάγλυφη παράσταση νεκροδείπνου, ἀπὸ ἀριστερά: γυναῖ-
κας καθιστῆς σὲ δίφρο κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀντίκρυ τῆς ἀνακεκλιμένου
ἀνδρὸς μὲ τράπεζα ἐμπρὸς του. Κάτω ἀπὸ τὴν γυναῖκα θυρεὸς, περικεφαλαία καὶ κνη-
μῖδα μονομάχου (καὶ ὄχι μονομάχος πάνοπλος ποὺ προχωρεῖ, ὅπως ἀναφέρει ὁ Robert).
Ἐπάνω ἀπὸ τὴν παράσταση σειρὰ μὲ ὀκτὼ στεφάνους. Διαστάσεις: 1,10x0,52x0,40. Ὑψος
γραμμάτων: στ. 1-2: 0,014, στ. 3-7: 0,008. Διάστιχο: 0,002. Ἡ ἐπιγραφὴ στὸ ἐπάνω ὀριζόντιο
πλαῖσιο τῆς παραστάσεως καὶ κάτω ἀπὸ τὴν γυναικεῖα μορφή ἀνάμεσα στὰ πόδια τοῦ
δίφρου καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸ κράνος.

Βιβλιογραφία: Ἑθνικὸς Ὁδηγὸς 2 (1920-21) 40, Robert, *Gladiateurs* 46 καὶ 83-84, ἀρ. 18, πίν. XXIII, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 45, Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμνητὸς, 40-41, ἀρ. Γ5, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 329. Πρβλ. *BullEpigr* 1940, 66, G. Klaffenbach, *Gnomon* 21 (1949) 321-22, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1085, 686.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.

Πολυδεύκης Κεστίλλω

· μνείας · χάριν. *

ἀνάγλυφο

4

μή-
τηρ
Οὐά-
λου.

Πά(λος) Α.

Στ. 1: Πολυθεύκης μεταγράφει ὁ Ἑθνικὸς Ὁδηγός, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, ἀφοῦ στὸ πανομοιότυπο ἔχει ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ, Πολυδεύκης ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐκδότες. Στ. 3-7: Παραλείπονται ἀπὸ τὸν Ἑθνικὸ Ὁδηγὸ, ΜΗ[...]|Ρ|ΟΥΑ|ΛΟΥ|| Ι Α| Edson - Cormack. Στ. 5-6: Ὁ Klaffenbach ἐρμηνεύει τὸν τύπο ὡς γενικὴ τοῦ ὀνόματος Οὐάλος· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρόκειται γιὰ γενικὴ τοῦ ὀνόματος Οὐάλης, ποὺ ἀκολουθεῖ τὴν πρώτη κλίση.

Ὁ Πολυδεύκης, ποὺ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ μυθικοῦ πύκτη, ἦταν ἀσφαλῶς ἐπίσης μονομάχος, σύντροφος τοῦ νεκροῦ. Ὁ Κέστιλλος, τοῦ ὁποῦ τοῦ ψευδώνυμο ἐπίσης παραπέμπει στὴν πυγμαχία (λατ. caestus), ἦταν πρῶτος πάλος, δηλαδὴ μονομάχος πρώτης κατηγορίας (Robert, *Gladiateurs* 28-31) καὶ ἀνῆκε στοὺς βαρέως ὅπλισμένους, μὲ κράνος, θυρεὸ (scutum) καὶ μία κνημίδα, τὰ ὅπλα ποὺ εἰκονίζονται στὸ ἀνάγλυφο. Ἡ μνεία τῆς μητέρας του στὴν ἐπιγραφὴ, ἡ ὁποία ἀπεικονίζεται καὶ στὸ ἀνάγλυφο, ἀκολουθεῖται ἀπὸ τὸ ὄνομα Οὐάλης, τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ ταυτίζεται μὲ τὸ πραγματικὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ μονομάχου.

383. Μουσείο Βεροίας Λ 208. Βρέθηκε, άγνωστο πότε, έναντι του ναού της Παλαιοφορίτισσας και παραδόθηκε από τον Δ. Κριαρά στο μουσείο.

Στήλη από λευκό μάρμαρο με οριζόντια επίστεψη και ανάγλυφη παράσταση μέσα σε παραλληλόγραμμο βάθυσμα, που πλαισιώνεται από παραστάδες, επιστύλιο και ακρωτήρια, μονομάχου ὀρθίου κατ' ἐνώπιον, ὁ ὁποῖος στὸ δεξιὸ χέρι κρατεῖ ράβδο (*iudis*). Ἡ στήλη εἶναι ἀποκεκρουμένη κατὰ τὴν κάτω ἀριστερὴ γωνία. Διαστάσεις: 0,73x0,31x0,11. Ὑψος γραμμάτων: 0,008-0,0135. Διάστιχο: 0,002-0,007. Ἡ ἐπιγραφή στὸ ὀριζόντιο γεῖσο τῆς ἐπιστέψεως καὶ κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση. Σῶζεται ἐρυθρὸ χρῶμα στὸ βάθος τῆς χαράξεως τῶν γραμμάτων.

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμητός, 36-37, ἀρ. Α6, πίν. 5.2 (*SEG* 36 [1986] 595). Πρβλ. Δ. Παντερμαλῆ, *Μακεδονία* 215 καὶ σημ. 40, *Λαγογιάννη, Πορτραῖτα* 165, ἀρ. 84, *BullEpigr* 1988, 834, *Tatakis, Beroea* ἀρ. 1134 καὶ σελ. 507.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' τέταρτο 2ου αἰ. μ.Χ.

*Πούπλιον σουμμαρούδην οἱ
ὑπογεγραμμένοι μνήμης χάριν.*

ἀνάγλυφο

	<i>Ἐκλεκτος σουμμαρούδης</i>	
4	<i>Ὀνήσιμος σεκουνδαρούδης</i>	
	<i>Ἀχαϊκός</i>	<i>Κλασσικός,</i>
	<i>Λ(ούκιος) Πουφίκης</i>	<i>Ῥεσιτιούτος</i>
	<i>Κάρειος</i>	
8	<i>Δημήτριος</i>	<i>Ἀθικτος</i>
	<i>Πηριδίων</i>	<i>Ἀγάθων</i>
	<i>Λ(ούκιος) Ναιβηνός</i>	<i>Σπάταλος πραίκων</i>
	<i>Εὐτυχᾶς σαλπιστής.</i>	

Τὸ μνημεῖο ἀνεγέρθηκε πιθανώτατα ἀπὸ φαμίλια μονομάχων, τὰ μέλη τῆς ὁποίας ὑπογράφονται, εἰς μνήμην τοῦ συνταξιοδοτηθέντος σουμμαρούδης (*summa iudis*), δηλαδὴ πρώτης τάξεως μονομάχου, Πουπλίου, ὁ ὁποῖος εἰκονίζεται μετὰ τὴν τιμητικὴ ράβδο ποὺ ἔλαβε (*iudem accipere*) μετὰ τὸ πέρασ τῆς σταδιοδρομίας του (Robert, *Gladiateurs* 27-28). Δύο ἀπὸ τοὺς μονομάχους ποὺ ἔχουν ρωμαϊκὴ πολιτεία (Λούκιος Πουφίκι(ο)ς καὶ Λούκιος Ναιβηνός) εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπελευθεροί, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι δοῦλοι. Στὴν φαμίλια περιλαμβάνονται ἕνας σουμμαρούδης καὶ ἕνας σεκουνδαρούδης, δηλαδὴ ἔμπειροι μονομάχοι πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν ἐκπαίδευση τῶν συναδέλφων τους καὶ τὴν διαιτησίαν τῶν ἀγῶνων, ἕνας πραίκων, δηλαδὴ κήρυκας ποὺ ἀναγγέλλει τοὺς ἀγῶνες, καὶ ἕνας σαλπικτής (βλ. Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμητός 44-45, μετὰ βιβλιογραφία). Ἀθικτος εἶναι ψευδώνυμο ποὺ προσιδιάζει σὲ μονομάχο (πρβλ. Robert, *Gladiateurs* 299-300). Τὸ ψευδώνυμο Πηριδίων, ποὺ δὲν φαίνεται γνωστὸ ἀπὸ ἄλλου, ὅπως καὶ τὸ ψευδώνυμο Σπάταλος, τὸ ὁποῖο ἀπαντᾷ σὲ διάφορες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου τὴν ἐποχὴ αὐτὴ (βλ. π.χ. *LGPN* II 403, *IIA* 400, *BGU* 9, 1900, *III* 40), παραπέμπουν στίς οἰκονομικὲς ἀνησυχίες τῶν μονομάχων.

384. Μουσείο Βεροίας Λ 217. Σύμφωνα μετὰ ἔγγραφο τοῦ φύλακα ἀρχαιοτήτων Βεροίας Π. Ξυλαπετσιδῆ, ἐντοπίσθηκε τὸ 1955 "εἰς τὴν οἰκίαν Ἰ. Κωτούλα, κατοικοῦ Βεροίας, κειμένην εἰς θέσιν Πουρὶ Κιόσκι, παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως". Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προέρχεται ἀπὸ παρακείμενο ἀρχαῖο νεκροταφεῖο.

Στήλη από φαιό μάρμαρο με ανάγλυφη παράσταση σε άβαθές διάχωρο γενειοφόρου μονομάχου κατ' ἐνώπιον μέσα. Ὁ εἰκονιζόμενος φορεῖ τριπλὸ περίζωμα (balteus), ποὺ προστατεύει τὸ κάτω μέρος τοῦ στήθους, subligaculum (σκελέα), κνημίδα (ocrea) στήν ἀριστερὴ κνήμη καὶ προστατευτικὴ ἐπένδυση (manica) στὸν δεξιὸ ὤμο καὶ βραχίονα. Τὸ ἀριστερό του χέρι ἀναπαύεται ἐπάνω σὲ κράνος ποὺ στηρίζεται σὲ θυρεὸ (scutum), ἐνῶ τὸ δεξιὸ κρατεῖ σπάδিকা (κλαδί φοίνικος), σύμβολο τῆς νίκης. Διαστάσεις: 0,442x0,32x0,05. Ὑψος γραμμάτων: 0,0105-0,021. Διάστιχο: 0,002-0,011. Ἡ ἐπιγραφή δεξιὰ ἀπὸ τὴν ἀνάγλυφη μορφή.

Βιβλιογραφία: Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 170-71, ἀρ. 91, Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμητός, 35, ἀρ. Α2, πίν. 4.2 (SEG 35 [1985] 813). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1180.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

περ. 180 μ.Χ.

Σιλβανή
Μαρίσκῳ
τῷ ἰδί(ῳ) ἀν-
δρὶ ἐκ τῶν
ἐκίνου
μνίας
χάριν

Στ. 3: ΙΔΙ ὁ λίθος. Ἡ Λαγογιάννη δὲν διακρίνει τὸν στίχο 5 ἀπὸ τὸν 6.

Μαρίσκος εἶναι ψευδώνυμο προσφιλὲς σὲ μονομάχους, βλ. ἀρ. 497, κατωτέρω, Robert, *Gladiateurs* 28-31, Tataki, *Beroea* σελ. 399 καὶ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, ἐ.ἀ., σελ. 50, μὲ παραπομπές.

385. Μουσεῖο Βεροίας Λ 698. Βρέθηκε τὸ 1980 στὸ παρακείμενο στὸ βόρειο τεῖχος οἰκόπεδο Ράδη καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο με ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, σήμερα πολὺ ἀποκεκρουμένη, καὶ ἀνάγλυφη παράσταση νεκροδείπνου: ἀνακεκλιμένος ἄνδρας κατ' ἐνώπιον, πίσω του καθιστὸ παιδί κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ γυναῖκα καθιστὴ σὲ κάθισμα τοποθετημένο πίσω ἀπὸ τὸ ἀνάκλιντρο κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ. Κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάκλιντρο περικεφαλαία με ὑψηλὸ λοφίο καὶ θυρεὸς (scutum) μονομάχου, καθὼς καὶ δέκα πέντε στεφάνια σὲ δύο σειρές. Διαστάσεις: 0,96x0,42x0,35. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,02. Τὸ πρῶτο μέρος τῆς ἐπιγραφῆς, ποὺ ἦταν χαραγμένο στήν ἐπίστεψη, δὲν σώζεται πλέον. Διαβάζεται μόνον ὁ τελευταῖος στίχος τῆς κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη.

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ, *ΑΔ* 35 (1980) *Χρονικά* 408, πίν. 238δ, τῆς ἰδίας, *ΑΔ* 37 (1982) *Χρονικά* 306, τῆς ἰδίας, Ἀμητός 39-40, ἀρ. Γ3, πίν. 6.2 (SEG 36 [1986] 601, SEG 38 [1988] 593), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 325. Πρβλ. H.W. Catling, *AR* (1988-1989) 81, Tataki, *Beroea add.* 1397a.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[----- τῷ ἰδί]—
ῳ ἀνδρὶ μνήμης χάριν.

Στ. 2: (ἰδί)ῳ Ἀδάμ-Βελένη, προφανῶς θεωρώντας ὅτι δὲν ὑπῆρχε κείμενο χαραγμένο στήν ἐπίστεψη.

386. Μουσείο Βεροίας Λ 65. Ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Cormack τὸ 1973 ἤδη στὸν κήπο τοῦ Μουσείου.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐπίστεψη ἀπὸ ὀριζόντιο γεῖσο καὶ γωνιακὰ ἀκρωτήρια καί, σὲ βαθυσμένο πεδίο στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ, ἀνάγλυφη παράσταση ἀνακεκλιμένου μονομάχου· κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάκλιντρο σκύλος πρὸς τὰ δεξιὰ, τράπεζα καὶ κρᾶνος καὶ κυρτὸ ἐγχειρίδιο (sica) ἐπάνω σὲ ἐξάπλευρη ἀσπίδα. Διαστάσεις: 1,20x0,46x0,44. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,029. Διάστιχο: 0,014-0,02. Κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση ἡ ἐπιγραφή.

Βιβλιογραφία: J.M.R. Cormack, *ArchP* 22-23 (1974) 209-10, ἀρ. 18, εἰκ. 11 (G. Daux, *BCH* 99 [1975] 162), Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμητός 40, ἀρ. Γ4 (*SEG* 36 [1986] 602), Ἀδάμ-Βελήνη, *Βωμοί* ἀρ. 327. Πρβλ. *BullEpigr* 1974, 331 (μὲ πλούσια σχόλια) καὶ *BullEpigr* 1976, 355, Tataki, *Beroea* ἀρ. 109. Γιὰ τὸ *χαῖρε παρὰ* βλ. π.χ. *SEG* 19 (1963) 657 καὶ L. Robert, *RevPhil* 48 (1974) 245-46 (= *OMS* V 332).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.

Χαίροις, ὦ παροδίτα,
παρὰ Ἀλεξάνδρου
νεοθνήτου· κίμ-
4 ἐ τ' εἴκοσι ἐτῶν μοῖ[τ]-
ραν ἔχων ἰδίαν. Ἀμμ[ία]
Ἀλεξάνδρῳ ἐκ τῶν ἐκί-
νου μνείας χάριν.
8 πυ(γμῶν). ὀκτὼ στέφανοι

Στ. 1: *παροδεῖτα* Ἀδάμ-Βελήνη. Στ. 4: δὲν διακρίνεται ἡ ὀριζόντια κεραία τοῦ ταῦ στὴν λέξη ἐτ' ἔγιναν δύο ἀπόπειρες χαράξεως τοῦ πρώτου ἰῶτα στὴν λέξη εἴκοσι.

Ἡ ἐπιγραφή ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα (κατὰ προσέγγισιν) ἐλεγειακὸ δίστιχο:

Χαίροις, ὦ παροδίτα, παρ' Ἀλεξάνδρου νεοθνήτου.
Κεῖμαι τ' εἴκοσι ἐτῶν μοῖραν ἔχων ἰδίαν.

ἀκολουθοῦμενο ἀπὸ τὸν συνήθη τύπο τῶν ἐπιτυμβίων τῆς ἐποχῆς σὲ πεζὸ λόγο:

Ἀμμία Ἀλεξάνδρῳ ἐκ τῶν ἐκείνου μνείας χάριν.

καὶ τὴν ἔνδειξη ὅτι ὁ νεκρὸς κατὰ τὸν σύντομο βίον τοῦ ἀπέβη νικητῆς σὲ ὀκτὼ μονομαχίες. Ὅπως ἐξήγησε μὲ πολλὰ παραδείγματα ὁ L. Robert, *μοῖραν ἔχων ἰδίαν* σημαίνει ὅτι ὁ νεκρὸς ἀπέθανε ἀπὸ φυσικοῦ θάνατο.

387. Μουσείο Βεροίας Λ 216. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1932 ἀπὸ τὸν Robert ἐντοιχισμένο στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐξωτερικοῦ τοίχου τοῦ Μελετείου Παρθεναγωγείου. Ἐκεῖ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη κάτω καὶ ραγισμένη σὲ διάφορα σημεῖα, μὲ ἀετωματικὴ ἀπόληξη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση μονομάχου κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ, ποῦ φορεῖ ζώνη καὶ σκελέα (subligaculum) καὶ εἶναι ὀπλισμένος μὲ περικεφαλαία, ἐγχειρίδιο, θυρεὸ καὶ κνημίδα στὴν ἀριστερὴ κνήμη. Ἡ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ διακρίνει δερμάτινες προστατευτικὲς ταινίες στὸ δεξιὸ σκέλος καὶ τὸ δεξιὸ χέρι. Διαστάσεις: 0,67x0,545x0,075. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,035. Διάστιχο: 0-0,019. Ἡ ἐπιγραφή ἐκατέρωθεν τῆς μορφῆς.

Βιβλιογραφία: Robert, *Gladiateurs* 82-83, ἀρ. 17, πίν. III, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 48, Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμητός 38, ἀρ. B3 (*SEG* 36 [1986] 597). Πρβλ. *BullEpigr* 1940, 66, G. Klaffenbach, *Gnomon* 21 (1949) 321 (γιὰ τὴν λέξη ΜΕΔΙΑ), J.M.R. Cormack, Ἀρχαία Μακεδονία I (1970) 195-96, ἀρ. 4 (μὲ φωτογραφία), Tataki, *Beroea* ἀρ. 1192.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.

		λία
	Πατρίς δέ μ– οι Παντα–	
	ἐν ὅπλοις	δ' ἐπτεκεδε[κ]–
4	[ἐ]της ὄνομ–	α δέ μ[ο]ι
	Σουλπίκις.	Μεδία κέ
	Ἰουλιανό–	Νικαεύς
	rasura	с
8	ἐκ τῶν ἐκίνου μνίας	
	vac χάριν.	

Στ. 2: [Πα]τρίς Robert, Edson - Cormack, Ἀλλαμανῆ-Σουρή, ΠΑΤΡΙC ὁ λίθος, Παντ[α]– Robert, Edson - Cormack, τὸ τελευταῖο γράμμα εἶναι ὅμως ὁρατὸ ἔστω καὶ ἀχνά· ἡ συνέχεια τῆς λέξεως εἶναι γραμμένη στὸν πρῶτο στίχο. Στ. 3: [ἐν] Robert, Ἀλλαμανῆ-Σουρή, N Edson - Cormack, с N ὁ λίθος. Στ. 3-4: δέ ΓΕΝ ἢ δ' ἐγεν[.]HC Robert, τὸ ὅποιο συμπληρώνει δ' ἐγενόμην, ΔΕΠΤΕ[.]Ε[–]–]ΤΗΣ Edson - Cormack, "Τὰ γράμματα στὸ τέλος τοῦ στίχου 2(3) καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ στίχου 3(4) πρέπει νὰ ὑποκρύπτουν κάποιον τεχνικὸ ὄρο γιὰ μονομάχο. Τὸ τέλος τοῦ στίχου 2(3) ἔχει ἓνα πῖ, ἔψιλον καὶ ταῦ σὲ συμπίλημα ἀκολουθούμενο ἀπὸ μία κάθετο, ἢ ὅποια ὅμως θὰ μπορούσε νὰ εἶναι καὶ βλάβη τοῦ λίθου. Ἀκολουθεῖ χώρος γιὰ δύο ἢ τρία γράμματα, ἂν χαράχθηκαν ποτέ, ἀλλὰ ἡ βλάβη τοῦ λίθου μπορεῖ νὰ εἶναι παλαιὰ καὶ ὁ χαράκτης μπορεῖ νὰ τὴν ἀπέφυγε. Στὸ ἄκρο τοῦ λίθου φαίνεται ἓνα ἔψιλον, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ πρόκειται γιὰ σίγμα μὲ σημάδι τοῦ λίθου. Τὸ γράμμα μπορεῖ νὰ μὴν ἀνήκει στὸν στίχο αὐτόν, π.χ. τὸ τελικὸ σίγμα τοῦ Ἰουλιανός στὸν στίχο 5(6) κάτω ἀπὸ τὸ νῦ τοῦ Νικαεύς... Ὁ στίχος 3(4) ἀρχίζει μὲ ἦτα (ἴσως ταῦ καὶ ἦτα σὲ συμπίλημα, παρ' ὅλον ὅτι τὸ φαινόμενο ὡς ταῦ μπορεῖ νὰ εἶναι σημάδι τοῦ λίθου) ἀκολουθούμενο ἀπὸ σίγμα." (Cormack). Ὁ Cormack προτείνει μὲ ἐπιφύλαξη ἐπέτης (= secutor), πετρ[ων]στήτης ἢ πετ[ευρ]ετής (= petaurista), δὲ πετ[ε.3]σ[.]της Ἀλλαμανῆ-Σουρή, δὲ Πεσι[.]ότης (second fatherland ?) Mihailov (SEG), ΔΕΠΤΕΚΕΔΕ[.]ΤΗΣ ὁ λίθος. Στ. 4: μ[οι] Robert, Edson - Cormack, Ἀλλαμανῆ-Σουρή, τὸ ἰῶτα εἶναι ὅμως ὁρατὸ στὸ ἄκρο τοῦ στίχου. Στ. 5: [Σ]ουλπίκις Robert, Edson - Cormack τὸ σίγμα εἶναι ὅμως ὁρατὸ. ΜΕΔΙΑ [.] Robert, Edson - Cormack, Με(ι)δία[ς] Klaffenbach, Με(ι)δίας Cormack, ὑποθέτοντας ὅτι ἡ ὀριζόντια κεραία εἶναι ἀπλῶς βλάβη τοῦ λίθου, Με(ι)δίας(;) Ἀλλαμανῆ-Σουρή, SEG, ΜΕΔΙΑΚΕ ὁ λίθος. Πρόκειται γιὰ κάποιο γυναικεῖο ὄνομα (Μήδεια ἢ λατινικὸ *Media, πρβλ. Medianus). Στ. 6: [Ἰουλιανός] Robert, πρὶν ὅμως ἀπὸ τὸ ὄμικρον εἶναι ὁρατὰ τὰ τρία γράμματα ἰῶτα, ἔψιλον, ἰῶτα· τὸ τελικὸ σίγμα δὲν λείπει, ἀλλὰ, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Cormack, βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς λέξεως Νικαεύς. Ἰ(vac)ουλιανός Ἀλλαμανῆ-Σουρή. Στ. 8: ΕΡΙΝΟΥ Edson - Cormack, ἐκίνου Ἀλλαμανῆ-Σουρή.

Ὁ μονομάχος Σουλπίκιος ἀπὸ τὴν Πανταλία τῆς Θράκης φονεύθηκε σὲ ἡλικία δέκα ἐπτὰ ἐτῶν (ἐπτεκεδεκέτης ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ἐπτακαϊδεκέτης) στὴν Βέροια. Ἡ σύντροφός του Μεδία καὶ ὁ φίλος του Ἰουλιανός ἀπὸ τὴν Νίκαια φρόντισαν γιὰ τὴν ταφή του μὲ χρήματα τοῦ ἴδιου. Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι στὴν περιοχὴ τοῦ μέσου ροῦ τοῦ Στρυμόνος, ὅπου καὶ ἡ Πανταλία, μαρτυροῦνται ἀρκετοὶ Νικαεῖς ἀπὸ τὴν Βιθυνία (βλ. *IGBulg IV* 1955, στὸ ὑπόμνημα).

388. Μουσεῖο Βεροίας Λ 323. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ εἴσοδο τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Χαβιαρᾶ, ὅπου τὴν μελέτησε ὁ L. Robert τὸ 1932 καὶ οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Τὸ 1969 μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ποὺ κοσμοῦν ἐγχάρακτες παλάμες στὸ τύμπανο. Ἐπιγραφή ἐντὸς πλαισίου ποὺ σχηματίζουν ἄνω καὶ κάτω σειρὲς "στεφάνων"

(κάτω και δεύτερη σειρά με στέφανο μεταξύ φύλλων κισσοῦ) και ἀριστερά και δεξιά γραμμικά περιθώρια με ἐγχάρακτες παραστάσεις: ἀριστερά "δικράνου" (;) με πέντε στελέχη ἄνω και "σπάδικος" (φοινικόκλαδου) κάτω και δεξιά τρίαίνας. Διαστάσεις: 1,19x0,60x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,025. Διάστιχο: 0,005-0,01.

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 63, ἀρ. 37, A.M. Woodward, *BSA* 18 (1911-1912) 133-34 και 158-59, ἀρ. 30 (R. Cagnat - M. Besnier, *RA* [1914] 361, ἀρ. 214, Δ. Κανατσούλης, *Μακεδονικά* 14 [1974] 180, σημ. 2), L. Robert, *Istros* 1 (1934) 9 (τοῦ ἰδίου, *Gladiateurs* 82, ἀρ. 16 και σελ. 19, 46, 96), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 67. Πρβλ. P. Roussel, *REG* 27 (1914) 255, L. Robert, *RA* (1929) II, 33 (= *OMS* I, 700), Fanoula Papazoglou, *ŽAnt* 2 (1955) 358 (με παρατηρήσεις για τὸν ὀνομαστικὸ τύπο), Ἰ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, *Ἀμνητός* 42, ἀρ. Δ2, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1332 και σελ. 405.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

- Φλαμμεάτης ὁ τὸ πρὶν Ζώσι-
μος, πρῶτος πάλος ῥητιαρίων,
π(υγμῶν) Κ, ἐκ παιδὸς ἄλιπτος, ἐνθά-
4 δε κῖμε, παροδεῖτα, θνήσκω οὐ-
χ ὑπὸ ἀντιπάλου ἀλλὰ ὑπὸ βίας,
ἐπτὰ στεφανωθείς ἤπτῳ
οὐχ ὑπὸ ἀντιδίκου ἀλλὰ ὑπὸ βίας.
8 Ἑρμιόνη Φλαμμεάτη τῷ πρὶν
Ζωσίμῳ ἀνδρὶ ἐκ τῶν ἑαυτῆς
μνίας χάριν ἐὰν δέ τις ταύ-
την τὴν στηλλίδα κατα-
12 στρέψη ἢ κακὸν τι ποιήσῃ,
δώσι εἰς τὸ ταμίον (δηνάρια) ΒΦ.

Στ. 3: Π Κ Woodward, Cagnat - Besnier, Κανατσούλης, π(υγμῶν) κ' Robert (*Gladiateurs*), ΑΛΙΠΠΙΟΣ Cagnat - Besnier (προφανῶς ἐξ ἀβλεψίας). Στ. 4: κῖμε Wace, Woodward, Cagnat - Besnier και Κανατσούλης, κῖμε Robert, Edson - Cormack και ὁ λίθος. Στ. 5: ΒΙΑ Wace, βία[ς] Woodward, Cagnat - Besnier, Robert, Edson - Cormack, Κανατσούλης, ὡστόσο ἓνα μικροσκοπικὸ σίγμα φαίνεται κολλημένο σχεδὸν στὸ περιθώριο. Στ. 9: ΕΑΥΤΣ Cagnat - Besnier, προφανῶς λόγω κακῆς ἀποδόσεως τοῦ συμπλήματος Η. Στ. 11: ΣΤΗΛΛΙΔΑ Wace, Edson - Cormack και ὁ λίθος' στηλῖδα Woodward, Cagnat - Besnier, Robert, Κανατσούλης.

Φλαμμεάτης (ἀπὸ τὴν λατινικὴ λέξη flamma = φλόγα, πρβλ. Καῦμα, ἀρ. 380, ἀνωτέρω) εἶναι τὸ ψευδώνυμο τοῦ Ζωσίμου, ὁ ὁποῖος ἦταν πρῶτος πάλος ῥητιαρίων, δηλαδὴ πρῶτης τάξεως μονομάχος τοῦ ὁποῦ κύρια ὅπλα ἦσαν τὸ δίκτυ (rete ἢ retis) και ἡ τρίαίνα. Τὸ "δίκρανο" ἐμφανίζεται ὡς ὅπλο ῥητιαρίων και σὲ ἄλλα μνημεῖα: βλ. L. Robert, *Gladiateurs* 104-105, ἀρ. 44 και πίν. IV, 229-33, ἀρ. 296 και πίν. XX). Ὁ Φλαμμεάτης χαρακτηρίζεται ἐκ παιδὸς ἄλιπτος, δηλαδὴ ἄλειπτος, ἀήττητος (Robert, *Gladiateurs* 22) συμμετέσχε δὲ σὲ εἴκοσι ἀγῶνες (πυγμῇ = pugna = ἀγών), ποὺ συμβολίζουν τὰ εἴκοσι κοσμήματα τῆς στήλης, σὲ ἐπτὰ ἐκ τῶν ὁποῶν ἐξῆλθε νικητής. Ὁ θάνατος του δὲν ὀφείλεται σὲ ἀντίπαλο (ἀντίδικον), ἀλλὰ σὲ ἄλλου εἶδους βίαιο θάνατο, ποὺ συμβολίζουν και οἱ δύο παλάμες τοῦ τυμπάνου (πρβλ. ἀρ. 210, ἀνωτέρω), ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν διευκρινίζεται. Για τὴν ταφή του φρόντισε με δικά της ἐξοδα ἡ γυναῖκα του Ἑρμιόνη (για τὸ "ἐπικὸ" αὐτὸ ὄνομα, βλ. ἀρ. 236 και 237, ἀνωτέρω).

389. Μουσείο Βεροίας Λ 77. *Αγνωστες συνθήκες εύρεσεως.

Βωμός από λευκό μάρμαρο αποκεκρουμένος κατά την επίστεψη και την βάση με ανάγλυφη παράσταση νεκροδείπνου σὲ ἀψιδωτὸ ἔξεργο διάχωρο: ἡ παράσταση εἶναι διαβρωμένη, διακρίνεται ὥστόσο δεξιὰ ἀνακεκλιμένος μονομάχος κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ ἀριστερά, στραμμένος πρὸς μόλις διακρινόμενη ἡμιανακεκλιμένη γυναικεία μορφή. Ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν κλίνη μικρὴ τράπεζα καὶ στὴν κεφαλὴ τοῦ ἀνακλίντρου θυρεὸς (scutum) καὶ ἐπάνω του περικεφαλαία. Ἀριστερὰ ἀπὸ τὸ διάχωρο σκύλος πρὸς τὰ δεξιὰ. Διαστάσεις: 1,24x0,64x0,58. Ὑψος γραμμάτων: 0,025. Διάστιχο: 0,008. Κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση ἡ ἐπιγραφή σὲ ἔξεργο (tabula).

Βιβλιογραφία: Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμητός, 41, ἀρ. Γ6, πίν. 6.3 (SEG 36 [1986] 604), Ἀδάμ-Βελένη, Βωμοὶ ἀρ. 328. Πρβλ. Tataki, *Beroea add.* 1351a.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχὲς 3ου αἰ. μ.Χ.

Υ[.]ΔΘΛΝΙ τῷ
 ἰδίῳ ἀνδρὶ
 ΔΑΔΙΔΝ[.] μνή-
 4 vac μης χάριν. vac

Στ. 1: Υ[ε?]W[T]ANTA[ε.3] Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, τὸ ὁποῖο μεταγράφει με ἐπιφύλαξη [T]αντάλ[ω τῷ], [ε.3T]ANTA[ε.3] Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3: ΔΑΜΙΔΝ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, με τὴν ὑπόθεση ὅτι ἡ λέξη δήλωνε τὸν τόπο καταγωγῆς τοῦ μονομάχου, ΔΑΜΙΔ| Ἀδάμ-Βελένη. Ἡ ἀνάγνωση πού προτείνεται ἐδῶ θὰ ἐπέτρεπε ἴσως τὴν ἀναγνώριση τοῦ ἐθνικοῦ Δαλδιανὸς στὴν δοτική. Μονομάχος Ἀνταῖος Δαλδιανὸς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἐπιγραφή τῶν Θυατείρων (βλ. Robert, *Gladiateurs* 220-21, ἀρ. 271). Ὅπως δὲποτε, καὶ στοὺς δύο στίχους ἡ κατάσταση διατηρήσεως δὲν ἐπιτρέπει ἀσφαλεῖς συμπληρώσεις.

390. Μουσείο Βεροίας Λ 674. Βρέθηκε τὸ 1978 κατὰ τὴν διάρκεια ἀνασκαφῆς στὸ οἰκόπεδο Μάντζου - Τσάβη, ἐπὶ τῶν ὁδῶν Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ Ἐδέσσης (Ο.Τ. 217) καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο συγκείμενο ἀπὸ ἑννέα τεμάχια συγκολλημένα. Διαστάσεις: 0,23x0,35x0,05. Ὑψος γραμμάτων: 0,017-0,019. Διάστιχο: 0,02-0,025.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Μαρίας Σιγανίδου, *ΑΔ* 33 (1978) *Χρονικά* 268, ἀρ. 3.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[-----]Ο παλαισμο[σύν]η ΕΜ[---]
 [-----] ἔρως εἶλεν Ἐνυαλίου vac
 [-----]σκοιν ἐνὶ σταδίοισιν ἐς ἀμφο[τερ---]
 4 [-----]Ι ὕων νῦν μόθον ὄρνυμ[---]

Πρόκειται ἀσφαλῶς γιὰ ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα μονομάχου. Στὸν πρῶτο στίχο ἀναγνωρίζεται ἡ ποιητικὴ ἀπόδοση τῆς *πυγμῆς* (pugna). Στὸν δεῦτερο τὸ ὄνομα τοῦ Ἐνυαλίου, μαζὶ με τὸν Ἄρη (Robert, *Gladiateurs* 21-22), προστάτη τῶν μονομάχων, χρησιμοποιεῖται ὡς μετωνυμία τῆς σταδιοδρομίας πού ἐπέλεξε ὁ νεκρὸς. Στοὺς δύο ἐπόμενους στίχους οἱ λέξεις ἐνὶ σταδίοισιν, δηλαδὴ "στὰ ἀμφιθέατρα" (βλ. Robert, *Gladiateurs* 21-22), καὶ μόθον, δηλαδὴ βοή τῆς μάχης, ἐπιβεβαιώνουν τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐπιγράμματος.

391. Μουσείο Βεροίας Α 160. Βρέθηκε τὸ 1962 κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ διθάλαμου λαξευτοῦ τάφου καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτὸν στὸ οἰκόπεδο Ἰ. Ἐλευθεριάδου, στὴν θέσῃ ῥῆξω Παναγιᾶ, ὁδὸς ῥανεμῶνῃς (Ο.Τ. 305-306) καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ναόσχημη στήλῃ ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐλεύθερη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφῃ παράστασῃ σὲ βάθυσμα μεταξὺ πεσσῶν: ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ: ἡ νεκρὴ κατὰ τρία τέταρτα πρὸς τὰ δεξιὰ, μὲ θολία στὴν κεφαλὴ, κρατεῖ ἡλακάτῃ (ρόκα) καὶ ἄτρακτο (ἄδράχτι), δίπλα στὴν νεκρὴ δούλῃ κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ ἀριστερὰ κρατεῖ σκιάδι ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴ τῆς κυρίας τῆς, δεξιὰ τῆς ἐπάνω σὲ βάθρο ῥερμῆς κατ' ἐνώπιον μὲ κηρύκειο στὸ ἀριστερὸ τοῦ χέρι καὶ ἐμπρὸς τοῦ παιδικῆ μορφῇ, προφανῶς Θάνατος, ἐπίσης κατ' ἐνώπιον, μὲ σβυσμένο δαυλὸ πρὸς τὰ κάτω στὸ δεξιὸ χέρι. Στὸ δεξιὸ ἄκρο τῆς παραστάσεως ἑρμαϊκὴ στήλῃ. ῥεπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τῶν μορφῶν διπλὸ κάτοπτρο, θολία(ς), ριπίδι, πυξίδα, στέφανος. Διαστάσεις: 0,94x0,573x0,115. ῥψος γραμμῶν: 0,0095-0,036. Διάστιχο: 0,002-0,013. ῥῆ ἐπιγραφὴ κάτω ἀπὸ τὸ βάθυσμα ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πρῶτο στίχο πού εἶναι χαραγμένος στὸ ἐπιστύλιο καὶ τὸν δεῦτερο καὶ τὸν τρίτο πού διατάσσονται στὸ βάθρο κάτω ἀπὸ τὶς θεϊκὲς μορφές.

Βιβλιογραφία: Μαρίας Καραμανώλῃ-Σιγανίδου, ΑΔ 18 (1963) Χρονικά 233, πίν. 265α, μὲ μέρος μόνον τοῦ κειμένου, ἀλλὰ μὲ φωτογραφία ἀπὸ τὴν ὁποία συμπλήρωσε τὸ κείμενο ὁ G. Daux, BCH 89 (1965) 792, καὶ εἰκ. 1 σελ. 793, Φ. Πέτσα, Μακεδονικά 7 (1966-67) 321, ἀρ. 165, πίν. 32 (μὲ μόνον τὸ ἐπίγραμμα), SEG 24 (1969) 503. Πρβλ. BullEpigr 1967, 350 (μὲ ὀνομαστικὲς παρατηρήσεις), Πέτσα, Τάφος 126-27, τοῦ ἰδίου, Μακεδονικά 9 (1969) 192, ἀρ. 154, Verilhac, ῥωροι (γιά τὸ θέμα τοῦ πρόωρου θανάτου), O. Masson, ZPE 55 (1984) 133-35 (γιά τὰ ὀνόματα ῥδέα καὶ Κυρνάνα, βλ. ἐπίσης ἐπιγραφὴ ἀρ. 23, ἀνωτέρω), BullEpigr 1987, 659 (γιά τὸ ὄνομα Κυρνάνα), Tataki, Beroea ἀρ. 26 καὶ σελ. 497 σημ. 415, 504.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. π.Χ.

ῥεπιγραφὴ στὸ ἐπιστύλιο:

ῥδέα Κασσάνδρου

ἀνάγλυφο

ῥπὸ τὴν ἑρμαϊκὴ στήλῃ:

ῥερμῇ

Χθονίωι

ῥπὸ τὸ βάθυσμα:

Γνῶθι τὸν ῥδείας ὕπ' ἐμοὶ τάφον ἦν ἔτ' ἄωρον
παρθένον ἐγ νούσον δεινὸς ἔμαρψε ῥαῖδης

ματρὶ δὲ κῆδος αἰεὶ μέγα Κυρνάναι ἅ μιν ἔτικτε

4 καὶ μέγα Κασσάνδρῳ πατρὶ λιποῦσα ἔθανεν.

Στ. 2-3: ῥερμῇ χθονίῳ Σιγανίδου, ῥερμῇ χθονίῳ Daux καὶ Robert, ῥερμῇ χθονίῳ SEG.

ῥῆ ῥδέα, ὅπως καὶ οἱ γονεῖς τῆς Κάσσανδρος καὶ Κυρνάνα φέρουν χαρακτηριστικὰ μακεδονικὰ ὀνόματα (γιά τὸ θηλυκὸ ἀνθρωπωνύμιο (F)αδέα [ἄττ. ῥδεία], Βαδῆα, βλ. ἀρ. 184 καὶ 188, ἀνωτέρω, καὶ Tataki, Beroea σελ. 344-45, γιά τὸ ὄνομα Κυρνάνα, βλ. ἀρ. 23, ἀνωτέρω καί, ἰδίως, Π. Πάντου, ῥρχαιογνωσία 2 [1981] 96-97, ὅπου ἀποδεικνύεται ὅτι πρόκειται γιά ἑλληνικὸ ὄνομα πού ἐπιχωριάζει στὴν βόρειο ῥλλάδα). Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι ἡ ῥδέα καὶ ἡ μητέρα τῆς Κυρνάνα φέρουν τὸ ἴδιο ὄνομα μὲ τὴν ἀνεψιὰ καὶ τὴν ἑτεροθαλὴ ἀδελφὴ τοῦ Μ. ῥαλεξάνδρου. Οἱ τέσσερες στίχοι τοῦ ἐπιτυμβίου ἐπιγράμματος ἀντιστοιχοῦν σὲ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα πού ἀναπτύσσουν τὸ θέμα τοῦ ἄωρου θανάτου, τὸ ὁποῖο ἐμφανίζεται καὶ σὲ ἄλλα ἐπιγράμματα ἀπὸ τὴν Βέροια (βλ. ἀρ. 397, 404, κατωτέρω), καὶ τὴν Μακεδονία γενικώτερα (βλ. Verilhac, ῥωροι, ἀρ. 18, 23, 26, 30, 51, 58, 64, 81, 165).

392. Μουσείο Βεροίας Λ 294. Βρέθηκε τυχαία τὸ 1969 στὴν περιοχή τοῦ συνοικισμού τῆς Κάτω Ἑληᾶς, ὅπου τοποθετεῖται τὸ νότιο νεκροταφεῖο τῆς πόλεως, καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο μὲ ἀνθεωτὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση τεσσάρων μορφῶν μέσα σὲ τετράγωνο βάθυσμα: ἔμπρὸς ἀπὸ τεντωμένη ὀθόνη, ποὺ διαχωρίζει δύο ἐπίπεδα, ἀριστερά, καθιστὴ γυναικεία μορφή κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ, ἀντικρυστά τῆς ὀρθία δούλη ἐπίσης κατὰ κρόταφον, δεξιώτερα ὀρθιος ὁ νεκρὸς κατ' ἐνώπιον μὲ τὴν κεφαλὴ στραμμένη κατὰ τρία τέταρτα πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀκόμη δεξιώτερα δὲ ὁ δοῦλος του κατὰ κρόταφον κρατεῖ ἡνία ἀλόγου τοῦ ὁποῖου ἡ προτομὴ προβάλλει ἐπάνω ἀπὸ τὴν ὀθόνη. Ἐπίσης ἐπάνω ἀπὸ τὴν ὀθόνη καὶ πίσω ἀπὸ τὴν δούλη προβάλλει τὸ ἄνω μέρος δένδρου μὲ περιελιγμένο φίδι. Διαστάσεις: 2,17x0,53x0,15. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1-2: 0,015, στ. 3-6: 0,01. Διάστιχο: στ. 1-2: 0,01, στ. 3-6: 0,005. Ἐπιγραφή: κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη οἱ δύο πρῶτοι στίχοι καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἀνάγλυφη παράσταση οἱ ὑπόλοιποι.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, *Κέρνος* 153-59, πίν. 44-45. Πρβλ. Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου - Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 25 (1970) *Χρονικά* 386, ἀρ. 1, *Μακεδονία* 197, εἰκ. 132 (μόνον φωτογραφία), *Λαγογιάννη, Πορτραῖτα* 154, ἀρ. 71, *Tataki, Beroea* ἀρ. 1043 καὶ σελ. 451-52, 497 σημ. 415, 504-505.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 1ος αἰ. π.Χ.

Πατερῖνος Ἀντιγόνου

vac ἥρωσ. vac

ἀνάγλυφο

4 Τὸν πινυτὸν ψυχᾶ πατρία κόνις ἄδε καλύπτει
πέντ' ἀκριτεῖς ἐτέων πλησάμενον δεκάδας
Ἀντιγόνου κλυτὸν νῖα παλαιδόξου Πατερῖνον,
ὄμ πάτρα ταγὸν δισσάκις ἀνύσατο,
εὐσεβέων δὲ μολόντος ἀλαμπέα δώματα πατρός,
γένν' ἀγαθῶν Ἀγάθα τόνδ' ἀνέτευξε πέτρον.

Πατερῖνος εἶναι σπάνιο, χαρακτηριστικὰ μακεδονικὸ ὄνομα, ποὺ ἐπιχωριάζει στὴν Βέροια, ὅπου ἀπαντᾷ καὶ μία ἄλλη φορὰ στὸ πατρώνυμο τοῦ κυνηγοῦ Λυσιμάχου (ἀρ. 134, ἀνωτέρω), ἴσως γιοῦ τοῦ Πατερῖνου, ποὺ ἀπαθανατίζεται στὸ παρὸν μνημεῖο. Ὁ Πατερῖνος, σύμφωνα μὲ τὸ ἐπίγραμμα, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία ἐλεγειακὰ δίστιχα, πέθανε σὲ ἡλικία πενήντα ἐτῶν, ἀφοῦ ἐξελέγη δύο φορές στὰ ἀνώτατα πολιτικά ἀξιιώματα τῆς πατρίδος του, ἡ δὲ θυγατέρα του Ἀγάθα ἀνήγειρε τὸ μνημεῖο. Δὲν εἶναι σαφὲς ἂν ὁ ὄρος ταγὸς χρησιμοποιεῖται ἀπλῶς ποιητικῇ ἀδείᾳ ἢ ἂν διαιωνίζει τὴν ὀνομασία ποὺ ἔφεραν οἱ ἄρχοντες τῆς Βέροιας –ὅπως αὐτοὶ τῆς γειτονικῆς Μίεζας, ἀλλὰ καὶ τῆς μακρινῆς Πέλλας (ἢ Τύρισσας)– πρὶν ἀπὸ τὴν μεταρρύθμιση ποὺ ἀνέδειξε τοὺς πολιτάρχες ὡς κατ' ἐξοχὴν ἄρχοντες τῶν μακεδονικῶν πόλεων (βλ. Hatzopoulos, *Institutions* I 156 καὶ κατάλογο ὄνων, ποὺ δημοσιεύει προσεχῶς ὁ Π. Χρυσόστομος). Γιὰ τὴν ἔκφραση *εὐσεβέων... δώματα*, πρβλ. *χῶρον... εὐσεβέων*, ἀρ. 404, κατωτέρω.

393. Μουσείο Βεροίας Λ 500. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως, τὴν περιγραφή καὶ τὶς διαστάσεις βλ. ἀρ. 148, ἀνωτέρω.

Ὑψος γραμμάτων: 0,017.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 28 (1973) *Χρονικά* 438-39, ἀρ. (γ), πίν. 392β (*SEG* 27 [1977] 265, G. Touchais, *BCH* 102 [1978] 706). Πρβλ. Hansen, *Inscriptions* ἀρ. 2257.

2ος - 1ος αἰ. π.Χ.

Ζῶν ἐποίησα, θανὼν μνήμην ἐποίησα παροῦσιν.

Ὁ Touchais ἐπισημαίνει ὅτι πρόκειται γιὰ δακτυλικὸ ἑξάμετρο.

394. Μουσεῖο Βεροίας Λ 128. Περισυνελέγη τὸ 1947 ἀπὸ τὴν οἰκία τοῦ Β. Καπετανάκη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ 10ης Μεραρχίας, ὅπου ἦταν ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τῆς αὐλῆς καὶ μεταφέρθηκε στὴν συλλογὴ τῆς Παναγίας Κυριώτισσας καὶ στὴν συνέχεια στὸ μουσεῖο.

Πρόσθιο ἀπότμημα βωμοῦ ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ παράσταση σὲ ἑξεργὸ ἀνάγλυφο δύο προτομῶν, ἀνδρικῆς ἀριστερὰ καὶ γυναικείας δεξιὰ, στὴν κυρία ὄψη. Τὸ μνημεῖο πέραν τῆς ἀποκοπῆς τοῦ ὀπίσθιου μέρους κατὰ τὴν δευτέρη χρήση, εἶναι ἐλλιπὲς ἄνω καὶ ἀποκεκρουμένο ἄνω ἀριστερὰ, κατὰ τὴν ἀνδρική προτομή, καὶ κάτω δεξιὰ κατὰ τὴν βάση. Διαστάσεις: 0,73x0,55x0,18. Ὑψος γραμμάτων: 0,0115-0,021. Διάστιχο: 0-0,0165. Ἡ ἐπιγραφὴ κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: V. Kallipolitis, *Studies Robinson II*, 371-73, πίν. 75 (*BullEpigr* 1954, 159, *SEG* 12 [1955] 339, Peek, *GVI* 118, ἀρ. 479), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 300. Πρβλ. P. Amandry, *BCH* 71-72 (1947-48) 438, ἀρ. 1, X. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 628, ἀρ. 64, L. Robert, *Gnomon* 35 (1963) 77 (= *OMS VI* 616) (μὲ σχόλια γιὰ τὸ ὄνομα Μύρισιμος), Tataki, *Beroea* ἀρ. 186.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 2ου - ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.

*Μουσάων θεράπεινα λυροκτύπος
ᾧδε τέθαιπται, Ἀντιγόνα χρηστή, παῖς
ἔτι φαινομένη, ἄνδρα Μύρισιμον ἀφί-
4 σα, γόοις (δ)ς πάντοτε κοσμεῖ ταύτην
καὶ τύμβοις δῶκε μαραιομένην.*

Στ. 3-4: ἀφ[εῖ]σα Kallipolitis, *BullEpigr*, *SEG*, Peek, ἀφεί[σα] Ἀδάμ-Βελένη, ἀφί[σα] ὁ λίθος. Στ. 4: ΩΣ ὁ λίθος, Kallipolitis, *SEG*, Ἀδάμ-Βελένη. Τὴν ἐρμηνεία (δ)ς, δηλαδὴ ὡς ἐσφαλμένη γραφὴ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ποὺ ἀπαιτεῖ τὸ νόημα, πρότειναν οἱ Robert καὶ ὁ Peek.

Τὸ ἐπίγραμμα τῆς Ἀντιγόνας ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα:

*Μουσάων θεράπεινα λυροκτύπος ᾧδε τέθαιπται,
Ἀντιγόνα χρηστή, παῖς ἔτι φαινομένη,
ἄνδρα Μύρισιμον ἀφίσα, γόοις (δ)ς πάντοτε κοσμεῖ
ταύτην καὶ τύμβοις δῶκε μαραιομένην.*

Ἡ νεκρὴ, προφανῶς λυρῳδὸς τὸ ἐπάγγελμα, εἶχε ἐπιδείξει τὶς ἱκανότητές της ἀπὸ τὴν παιδική της ἡλικία. Ὄταν πέθανε, ὁ ἄνδρας τῆς Μύρισιμος (γιὰ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖο ἀπαντᾷ καὶ στὴν Θεσσαλονίκη (*Samothrace II* 1, 58), πέρα ἀπὸ τὶς παραπομπὲς τοῦ Καλλιπολίτη, βλ. καὶ *BullEpigr* 1953, 194, καθὼς καὶ Robert, *Noms* 180) τὴν παρέδωσε στὸν τάφο κοσμώντας τὴν πάντοτε μὲ τοὺς γόους του. Ἡ παρουσία τῆς λυρῳδοῦ στὴν Βέροια δὲν εἶναι ἴσως ἄσχετη μὲ τοὺς θυμελικοὺς καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνες ποὺ διεξήγοντο ἐκεῖ κατὰ τὴν ρωμαϊκὴ περίοδο καὶ οἱ ὁποῖοι συνεχίζουν τὰ Ὀλύμπια τοῦ Δίου (βλ. ἀρ. 117, ἀνωτέρω).

395. Μουσείο Βεροίας Λ 56. Για τις συνθήκες εύρέσεως βλ. ἀρ. 221, ἀνωτέρω.

Βωμός ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,92x0,45x0,46. Ὑψος γραμμάτων: 0,035-0,037. Διάστιχο: 0,01-0,015. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 89 (J.M.R. Cormack, *Hesperia* 13 [1944] 23-24 καὶ 26-27, ἀρ. 2, εἰκ. 6, Peek, *GVI* 53, ἀρ. 202, *SEG* 12 [1955] 326), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 283. Πρβλ. *BullEpigr* 1944, 127, Tataki, *Beroea* ἀρ. 192.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Ἀντιγόνῳ
Λεύκῃ τύν-
βον τεύξα-
4 σα συνεύνῳ
θήκατο σωφρο-
σύνης σύνθε-
μα καὶ φιλίας.

Στ. 7: *φιλίης* Ἀδάμ-Βελένη.

Ἐλεγειακὸ δίστιχο, μὲ τὸ κισσόφυλλο νὰ διαχωρίζει τοὺς δύο στίχους.

396. Μουσείο Βεροίας Λ 26. Για τις συνθήκες εύρέσεως βλ. ἀρ. 163, ἀνωτέρω.

Βωμός ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη ἐλαφρῶς ἀποκεκρουμένη ἄνω δεξιὰ. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια ἵχνη ἐγγεγραμμένου κύκλου διαμέτρου 0,25. Διαστάσεις: 0,92x0,46x0,40. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,023-0,026. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: O. Walter, *Jdl* 55 (1940) 273-74, X. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 1 (1940) 481, 483 καὶ εἰκ. 17, Ἀνδρόνικου, *Ἐπιγραφαί* 24-26, ἀρ. 2, πίν. II,1 (Peek, *GVI* 140, ἀρ. 572, *SEG* 12 [1955] 332), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 285. Πρβλ. P. Lemerle, *BCH* 63 (1939) 316 (μόνον φωτογραφία), *BullEpigr* 1941, 85 καὶ *BullEpigr* 1951, 136a, Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 203, Tataki, *Beroea* ἀρ. 324.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Βασίλῃς πόσιν ἔνθα
τάφων ὑπὸ κεύθεσι κρύπτει
Κλείνον Ἀμαστριανόν
4 γαῖα Μακεδονίῃ
Φοίβου φορμίνγων ὑπο-
φήτορα τὸν θυμέλῃσιν
πάντων (τ)ῶν μελέων ἴστο-
8 ρ' ἄ(π)ειρον ὄχλου. vacat

Στ. 3: *Κλείνον* ὅλοι οἱ ἐκδότες πλὴν τοῦ Μακαρόνα, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ὅτι πρόκειται γιὰ τὸ ἐπίθετο *κλεινός*. Στ. 5: *φορμίνγων* Walter, (καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸ *BullEpigr*) προφανῶς ἀπὸ ἀβλεψία. Στ. 7: ΠΑΝΤΩΝΩΝ ὁ λίθος, τὸ ὁποῖο μεταγράφει ὡς παντώνων (= παντώνιος = παντοῖος) ὁ Walter, θεωρώντας πιθανώτερη τὴν ὑπόθεση αὐτὴ ἀπὸ τυχὸν λάθος τοῦ λιθοξόου ἀντὶ πάντων τῶν τὸν ἀκολουθοῦν οἱ Ἀνδρόνικος (ὁ ὁποῖος ἐναλλακτικὰ προτείνει παντ(ό)νων, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ

Ξυγγόπουλου), SEG, πα(μφ)ώνων Peek, Ἀδάμ-Βελένη. Ὁ Μακαρόνας μεταγράφει πάντων (τ)ῶν καὶ τὸν ἀκολουθεῖ ἡ Παπάζογλου. Ὁ Coptack σὲ σχέδιο δημοσιεύσεως ὑποθέτει ΠΑΝΩΝΩΝ (πάντων τῶν). Στ. 8: ΑΤΕΙΡΟΝ ὁ λίθος, τὸ ὁποῖο μεταγράφουν ὡς ἀτειρόν οἱ Walter, Ἀνδρόνικος, SEG, Ἀδάμ-Βελένη, ἀλλὰ ἄ(π)ειρον ὁ Μακαρόνας καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Παππαδάκι ὅχλον Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 7-8: Τὰ τελευταῖα ἔξι γράμματα τοῦ στίχου 7 καὶ ὅλος ὁ στίχος 8 εἶναι χαραγμένα βαθύτερα καὶ ἴσως εἶναι τὸ ἔργο ἄλλου χαράκτη.

Ἡ Βάσιλα ἔθαιψε στὴν Μακεδονία (Μακεδονίη εἶναι παραδοσιακὴ ποιητικὴ μορφή πού ἀπαιτεῖ τὸ μέτρο· πρβλ. SEG 35 [1985] 774) τὸν ἄνδρα τῆς Κλείνο ἀπὸ τὴν Ἀμαστρί τῆς Παφλαγονίας, δεξιότητι τῆς φόρμιγγος τοῦ Ἀπόλλωνος, γνώστη ὅλων τῶν θυμελικῶν μελῶν γιὰ διακεκριμένα ἀκροατήρια. Γιὰ τοὺς θυμελικοὺς ἀγῶνες στὴν Βέροια, πού ἐξηγοῦν τὴν ἐκεῖ παρουσία τοῦ Κλείνου ἀπὸ τὴν μακρινὴ Ἀμαστρί, βλ. ἀρ. 394, ἀνωτέρω.

Τὸ ἐπίγραμμα σχηματίζεται ἀπὸ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα:

Βασίλης πόσιν ἔνθα τάφων ὑπὸ κεύθει κρύπτει
Κλείνον Ἀμαστριανὸν γαῖα Μακεδονίη,
Φοίβου φορμίνγων ὑποφήτορα τὸν θυμέλῃσιν
πάντων (τ)ῶν μελέων ἵστορ' ἄπειρον ὅχλου.

397. Μουσεῖο Βεροίας Λ 92. Ἀγνωστος συνθήκης εὐρέσεως.

"Βωμός" ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ὀριζόντια ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφες παραστάσεις προτομῶν κατ' ἐνώπιον σὲ δύο ἐπάλληλα διάχωρα στὴν κυρία ὄψη. Κατὰ τὴν μετατροπὴ τοῦ σὲ δεξαμενὴ, σὲ δευτέρη χρήσι, ἀποκρούσθηκαν τὰ πρόσωπα τῶν προτομῶν, ἀνοίχθηκαν δύο ὁπὲς στὸ κάτω διάχωρο καὶ κοιλάνθηκε ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ πλευρά. Τὸ μνημεῖο φέρει ἀπίσης ἀπόκρουση ἄνω δεξιὰ. Διαστάσεις: 1,37x0,66x0,85. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1-4: 0,01, στ. 5: 0,04. Διάστιχο: 0,005-0,01.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 393.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμῖου 2ου αἰ. μ.Χ.

Ὁ σπείρας δὲ πατήρ Διονύσιος ἡ δ[ὲ τεκοῦσα]
Χρυσάριν, ἔξ δὲ μόνων ὧν καὶ δέκ' ἐτ[έων]
πάτρη δ' ἔστι Βέροια τὸ δ' οὔνομα τῷδε Σ[.ε.5:7.]
4 ἦν ἐθέλης γνῶναι χρυσὸν ἐρώτημα.

ἀνάγλυφο
[-----] Σ ♣
ἀνάγλυφο

♣ Δι[ο]γύσις.

Στ. 2: τὸ δεύτερο νῦ τῆς λέξεως μόνων εἶναι χαραγμένο στὸ ἐπάνω διάστιχο.

Οἱ τέσσερες στίχοι τοῦ ἐπιτυμβίου ἐπιγράμματος ἀντιστοιχοῦν σὲ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα. Ὁ νεκρὸς, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα ἄρχιζε ἀπὸ σίγμα, γιὸς τοῦ Διονυσίου (τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα ἐπαναλαμβάνεται στὴν βάση τοῦ μνημείου) καὶ τῆς Χρυσαρίου, γεννημένος στὴν Βέροια, πέθανε σὲ ἡλικία δέκα ἔξι ἐτῶν.

398. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο στὴν αὐλὴ τοῦ Ἱ. Ντόνα. Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη τῆς.

"Στήλης μαρμαρίνης αἰετούχου ἄνω ἡμῖου. Διαστ. 0,39x0,26x0,05."

Βιβλιογραφία: Ἰ.Α. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 156, ἀρ. 13. Πρβλ. L. Robert, *Hellenica* 11-12 (1960) 14, σημ. 4 (μὲ μέρος τοῦ κειμένου), *BullEpigr* 1961, 381, Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 204, Tataki, *Beroea* ἀρ. 647, H.W. Pleket, *Greci* 524.

3ος αἰ. μ.Χ. (·)

Καικίλις ἄρτοκόπος
[κ]εῖμαι νέκυσ ἐνθάδ' ὁ
τλήμων, Πεισαῖα
4 στάδια δωδεκά-
 κισ κατιδῶν
 [Μοί]ρα δὲ καὶ νούσῳ
 ἦ ὦ[-----]
8 [-----]
 [-----]
 [-----]

Στ. 7: ἦ ὦ[ρα] (·). Στ. 8: [--- καμών] κτλ. Ὁρλάνδος ἀλλὰ, ἂν δὲν πρόκειται γιὰ λανθασμένη τοποθέτηση τῆς ἀγκύλης καὶ κανένα γράμμα τοῦ στίχου αὐτοῦ δὲν ἦταν ὁρατό, διερωτᾶται κανεῖς ποῦ βασίζεται ἡ συμπλήρωση τοῦ Ὁρλάνδου.

Τὸ ἐπίγραμμα ἀπετελεῖτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπὸ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα διατεταγμένα σὲ δέκα στίχους, ἂν κρίνει κανεῖς ἀπὸ τὴν ἔκταση τοῦ πρώτου ποῦ διατηρεῖται ἀκέραιο:

Καικίλις ἄρτοκόπος κεῖμαι νέκυσ ἐνθάδ' ὁ τλήμων
Πεισαῖα στάδια δωδεκάκισ κατιδῶν,
Μοῖρα δὲ καὶ νούσῳ ἦ ὦ[ρα (·) -----]
[-----]

Ὁ ἄρτοποιὸς Καικίλιος, φανατικὸς φίλαθλος, πέθανε ἀπὸ νόσο σὲ ἡλικία ἀσφαλῶς ἄνω τῶν πενήντα ἐτῶν, ἀφοῦ εἶχε παρακολουθήσει δώδεκα φορές τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες. Ἀξίζει ὥστόσο νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὸ ἱερὸ τοῦ Διὸς στὴν Ὀλυμπία (*InO* 78) ὁ ὅρος ἄρτοκόπος ἀπαντᾷ σὲ καταλόγους βοηθητικῶν ἱερατικῶν ἀξιωματῶν καὶ ἐπαγγελμάτων (πρβλ. Berthiaume, *Mageiros* 17-32 καὶ 72).

399. Μουσεῖο Βεροίας Λ 52. Γιὰ τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως βλ. ἀρ. 221, ἀνωτέρω.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ τόρμος στὴν ἄνω ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,16x0,56x0,50. Ὑψος γραμμάτων: 0,017-0,019. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 87 (J.M.R. Cormack, *Hesperia* 13 [1944] 23-26, ἀρ. 1, εἰκ. 5, *BullEpigr* 1944, 127, Peek, *GVI* 169, ἀρ. 672, *SEG* 12 [1955] 325), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 290. Πρβλ. St. Luce, *AJA* 48 (1944) 286, M.N. Tod, *JHS* 65 (1945) 84, Φανούλας Παπάζογλου, *Μακεδονία* 203, Tataki, *Beroea* ἀρ. 703.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.

Κλαυδιανὸς θρέψας καὶ Κάστῳρ
σύνγαμος ἀνὴρ • τύμβον ἔ-
τευξαν ἐμοὶ μνημόσυνον φι-
4 *λίης • Εἰμὶ δὲ μειμᾶς ἐγώ,*
Κύριλλα, ἢ πρίν ποτε δόξης •

- 8 ἀραμένα πλείστους ἐν θυμέ-
λαις στεφάνους. * Nῦν δέ με
Μοιράων μίτος ἤρπασε κ(ο)ῦ-
κέτ' αἰίδω. * Κεῖμαι δ' ἐν ζα-
θέῃ μητροπόλει Βεροία. *

Στ. 5: ἡ Ἀδάμ-Βελένη παραλείπει τὸ ἄρθρο δόξη Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 8: KEY ὁ λίθος.

Τὸ ἐπίγραμμα συνίσταται σὲ τρία ἐλεγειακὰ δίστιχα, τῶν ὁποίων οἱ στίχοι ὀρίζονται ἀπὸ τὰ κισσόφυλλα. Ἡ Κύριλλα, ἡθοποιὸς μίμων (μιμᾶς), ἦταν θυγατέρα ἢ θρεπτή (γιά τὸν ὄρο βλ. ἄρ. 208, ἀνωτέρω) τοῦ Κλαυδιανοῦ καὶ γυναῖκα τοῦ Κάστορος, οἱ ὅποιοι ἀνήγειραν καὶ τὸ ἐπιτύμβιο μνημεῖο τῆς. Γιὰ τοὺς θυμελικοὺς ἀγῶνες τῆς "ζαθέης μητροπόλεως Βεροίας", ὅπου ἡ Κύριλλα ἔδρεψε στεφάνους, βλ. ἄρ. 394 καὶ 396, ἀνωτέρω.

400. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορά ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸν γυναικωνίτη τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Δεξιᾶς. Ἐκεῖ τὴν ἀντέγραψε καὶ ὁ Wace τὸ 1911-1912. Οἱ Edson καὶ Cornack σημειώνουν ὅτι τὸ 1936 ὁ γυναικωνίτης δὲν ὑφίσταται πλέον καὶ τὰ ἔχνη τῆς ἐπιγραφῆς ἔκτοτε χάνονται.

Στήλη(;).

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 268, ἄρ. 88 (Kaibel, *EG* 210-11, ἄρ. 527, Δήμητσα, *Μακεδονία* ἄρ. 76, Mihailov, *Epigramme* 12-13, ἄρ. 128, Peek, *GVI* 33, ἄρ. 107), Wace, *Τετράδια* II 59. Πρβλ. J.R. Ellis, *Hermes* 14 (1879) 259, Tataki, *Beroea* ἄρ. 774.

3ος αἰ. μ.Χ. (;)

- 4 Ὠκυμόρου πινυτοῦ Κρισπίνου ἐ[νθά]-
δε σῆμα, ᾧ οὔται πέδων γένο[ς ---]
μετόπισθε φανῖτε ἄμφω γ[άρ]
προτέρους κήρ ὀλοή δάμασε[ν]
[τ]οῦν[ε]κά μιν στήλην γράψατο
[Σ]οζομενή νν κουριδί[η] με-
ρόπεσσι κὲ ἐσσομένοισι πυθέσ[θαι (;)].

Οἱ συμπληρώσεις ὀφείλονται στὸν Kaibel, τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦν οἱ ὑπόλοιποι ἐκδότες, ἀλλὰ εἶναι ἀσφαλῶς προφανές ἀπὸ τὸ ἀπόγραφο τοῦ Delacoulonche ὅτι ἡ ἀρχὴ τῶν τεσσάρων πρώτων στίχων εἶναι πλήρης, ἀπὸ δὲ τὴν ἀρχὴ τῶν στίχων 5 καὶ 6 λείπει μόνον ἓνα γράμμα. Ἀντιθέτως, ἡ ἐπιγραφή εἶναι ἐλλιπὴς στὸ τέλος τῶν περισσοτέρων στίχων. Γι' αὐτὸ ἡ ἀρχὴ τῆς λέξεως ἐνθάδε πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ στὸ τέλος τοῦ πρώτου στίχου (ὅπως ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ τὴν κάθετη κεραία πού ἀντιγράφει ὁ Wace μετὰ τὸ *Κρισπίνου*), στὸ δὲ τέλος τοῦ δευτέρου στίχου θὰ πρέπει νὰ ἦσαν χαραγμένα τὰ γράμματα πού σχηματίζουν μία μακρὰ συλλαβή, ἡ ὁποία λείπει ἀπὸ τὸ δεῦτερο ἑξάμετρο. Στ. 2: ΟΥΤΑΡ Wace' μήπως οὗ γάρ; Ἀλλὰ τότε καθίσταται προβληματικὴ ἡ συμπλήρωση γ[άρ] στὸ τέλος τοῦ ἐπόμενου στίχου. ΓΕΔΩΝ Delacoulonche, ΠΕΔΩΝ Wace. Ὁ Ellis προτείνει γιὰ τὸν στίχο αὐτὸν τὴν μᾶλλον αὐθαίρετη διόρθωση οὐκ ἠπεδανόν τὸ γένος. Στ. 3: ΑΜΦΩ I Delacoulonche, Wace. Στ. 4: ΤΜΡΟΤΕΡΟΥΣ Delacoulonche, ΠΡΟΤΕΡΟΥΣ Wace' στὸ τέλος τοῦ στίχου ΔΑΜΑC Delacoulonche, ΔΑΜΑC Wace. Στ. 5: ΟΥΝΚΑ Delacoulonche, Wace. Στ. 6: ΟΖΟΜΕΝΗ Delacoulonche, ΟΖ[...]H Wace. Στ. 6-7: ΚΟΥΡΙΔΙ Η' | ΡΟΠΕC C I Delacoulonche, ΚΟΥΠΑΙ[.]ΗΙ- | ΡΟΠΕQ I Wace' ὁ Kaibel, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐκδότες, μεταγράφει *κουριδίη* | [με]ρόπεσσι. Στ. 7: ΚΕΕC C O M E N O I C I ΠΥΘΕC T Delacoulonche, ΙQ E C C A M E N O I C I ΠΥ[.]ΥC T Wace' ἡ ἀπώλεια τοῦ μνημείου δὲν ἐπιτρέπει ἀσφαλῆ ἀποκατάσταση τοῦ τέλους τοῦ στίχου.

Τὸ ἐπίγραμμα ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἑξάμετρα, δύο πεντάμετρα καὶ ἓνα ἑξάμετρο:

᾽Ωκυμόρου πινυτοῦ Κρισπίνου ἐνθάδε σῆμα,
 ᾧ οὐται πέδων γένος [-] μετόπισθε φανίτε
 ἄμφω γάρ προτέρους κῆρ ὅλοη δάμασεν
 τοῦνεκά μιν στήλην γράψατο Σοζομενή
 κουριδίη μερόπεσσι κέ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.

Ὁ Κρισπίνος πέθανε χωρίς νὰ ἀφήσει ἀπογόνους (οὔτε παίδων γένος... μετόπισθε φανεῖται), διότι ὁ θάνατος πῆρε τὰ παιδιά του πρὶν ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ ἡ γυναῖκα του Σωζομενή ἐπέγραψε τὸ ἐπίγραμμα σὲ στήλη, ὥστε νὰ πληροφοροῦνται τὴν μοῖρα του οἱ σύγχρονοι θνητοὶ καὶ οἱ ἐπόμενες γενεές.

401. Μουσεῖο Βεροίας Λ 272. Εὐρέθηκε τὸ 1968 κατὰ τὴν ἐκσκαφὴ θεμελίων στὸ οἰκόπεδο Κοκκαλιάρη - Μπεσικιάρη, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ναοῦ τοῦ Μ. Θεολόγου.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὴς ἄνω καὶ κάτω. Διαστάσεις: 0,26x0,295x0,06. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,03. Οἱ στίχοι ὀρίζονται ἀπὸ ὀριζόντιες ἐγχάρακτες γραμμές.

Βιβλιογραφία: Ἰ.Π. Τουράτσουλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 326, ἀρ. 1, πίν. 337γ, J.P. Michaud, *BCH* 95 (1971) 964, εἰκ. 370. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 796 καὶ σελ. 508.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Ἄνδρ' ἀγαθὸν πι-
 νυτόν τε καὶ ἐν ν
 πρώτοισι φανέντα *
 4 ἐν πόλι ἡμετέρῃ τύμ- ν
 βος ὅδε κατέχι **
 τὸν πάντες λογάδες ται
 Λεόντιον ἡδὲ πολῖται *
 [-----]

Στ. 6: *λογαδεσται* Michaud, ὁ ὁποῖος ὑποθέτει ὅτι πρόκειται γιὰ νέα λέξη.

Τὸ ἐπίγραμμα ἀπετελεῖτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπὸ δύο ἐλεγειακὰ δίστιχα, τοῦ δεύτερου τῶν ὁποίων λείπει ὁ δεύτερος στίχος. Οἱ στίχοι ὀρίζονται μὲ κισσόφυλλα. Ὁ Λεόντιος εἶχε ἀναδειχθεῖ μεταξὺ τῶν "πρώτων", κατηγορία ἀξιωματούχων γνωστὴ ἀπὸ τὸ διάταγμα τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ. (βλ. ἀρ. 7, ἀνωτέρω) καὶ ἔχαιρε ἐκτιμήσεως τόσο μεταξὺ τῶν "ἐκλεκτῶν" Βεροιαίων (ἴσως τῶν βουλευτῶν) ὅσο καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων συμπολιτῶν του.

402. Μουσεῖο Βεροίας Λ 568. Παραδόθηκε τὸ 1972 ἀπὸ τὸν κάτοικο Βεροίας Λ. Λαμπριανίδη, στὸ σπῖτι τοῦ ὁποίου χρησίμευε ὡς κατώφλι.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὴς ἄνω. Διαστάσεις: 0,42x0,50x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,003-0,007.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 28 (1973) *Χρονικά* 439, ἀρ. (β) καὶ πίν. 393γ (μὲ μεταγραφὴ σὲ μεγαλογράμματη γραφὴ) (*SEG* 27 [1977] 266 [μὲ μεταγραφὴ σὲ μικρογράμματη γραφὴ καὶ κριτικὸ ὑπόμνημα]). Πρβλ. *BullEpigr* 1979, 257, Tataki, *Beroea* ἀρ. 857 καὶ σελ. 506.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 2ου αἰ. μ.Χ.

\\MO

- [?·3] στε]φανωθείς [... ε.13·14...]
 [ε.3]ας ἀθλήματα ΛΥΖCIII[ε.5·6 κα]-
 4 λοβάτης εἴτ' ὀξυβάτης ΔΕΛ[... ε.8...]-
 λιστής τοῦ θρέψαντος ἀπ' αἰῶ[νος με]-
 γάλου παραδόξου Μαξίμου Ἀμ[?·3]
 ων συναγωνιστής ὁ λαλητὸς ζήσα[ς]
 8 ἐνδόξως ἐνιαυτοὺς εἴκοσι καὶ ἑπτὰ
 κεῖται τῷ θανάτῳ μηκέτ' ὀφειλό-
 μενος.

Στ. 1: παραλείπεται ἀπὸ τὶς προηγούμενες δημοσιεύσεις. Στ. 2: [---]ΑΝΩΘΕΙΟ.[---] Ρωμοπούλου, [---]ΑΝΩ ΘΕΙΟΥ[---], SEG, ὅπου ἀναφέρεται προτεινόμενη ἀνάγνωση τοῦ Bingen [στε]φανωθείς. Στ. 3: ΛC Ρωμοπούλου, ΛC SEG, ποὺ προτείνει τὴν συμπλήρωση [-ου νι]/[κήσ]ας, ἢ ἀνάγνωση τῆς Ρωμοπούλου σταματᾷ στὴν λέξη ἀθλήματα, θυ[.]πο[υ-υ(σ)κα] SEG, ποὺ προτείνει τὴν συμπλήρωση θυ[σ]πο[λέμητα]. Στ. 4: ΕΠΟΣΥΒΑΤΗΣ ΔΕ.[---] Ρωμοπούλου, εἴτ' ὀξυβάτης δέ [υ- κοτυ:] SEG, ποὺ γιὰ τὴν πρώτη λέξη προτείνει τὴν συμπλήρωση [κα]λοβάτης ἢ [σκα]λοβάτης. Στ. 5: [κοτυ]λιστής προτείνει τὸ SEG ΑΠΑΙC.[---] Ρωμοπούλου, ἀπ' αἰῶ[νος με] SEG. Στ. 6: ΠΑΡΑΜΟΝΟΥ Ρωμοπούλου, παραδόξου SEG, σὺν τέλος τοῦ στίχου Α.[---] Ρωμοπούλου, Α[υ-υ] SEG. Στ. 7: ΩΝΟΥΝΑΓΩΝΙCΤΗCΟΛΛΗΤΟCΕΗC[---] Ρωμοπούλου, ων συναγωνιστής ὁ λαλητὸς ζήσα[ς] SEG. Στ. 9-10: ΜΗΚΕΤΟΦΘΙΝΟ|ΜΕΝΟC Ρωμοπούλου, μηκέτ' ὀφι(λ)όμενος Robert, μηκέτ' ὀφειλό|μενος SEG.

Τὸ ἐπίγραμμα συνίστατο σὲ σειρὰ δακτυλικῶν ἑξαμέτρων καὶ ἑνὸς καταληκτηρίου πενταμέτρου:

[-----]
 [-----]
 τοῦ θρέψαντος ἀπ' αἰῶνος μεγάλου παραδόξου
 Μαξίμου Ἀμ[...]ων συναγωνιστής ὁ λαλητὸς,
 ζήσας ἐνδόξως ἐνιαυτοὺς εἴκοσι καὶ ἑπτὰ,
 κεῖται τῷ θανάτῳ μηκέτ' ὀφειλόμενος.

Ὁ νεκρὸς, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα δὲν διακρίνεται πλέον, θρεπτὸς καὶ συναγωνιστής τοῦ παραδόξου, δηλαδὴ καταπληκτικοῦ (Robert, *Gladiateurs* 251-52), καὶ μοναδικοῦ (γιὰ τὴν ἐπευφημία εἰς ἀπ' αἰῶνος, βλ. Robert, *Études* 108-11) Μαξίμου, ὑπῆρξε καὶ ὁ ἴδιος φημισμένος ἀκροβάτης (καλοβάτης ἢ σκαλοβάτης' ὀξυβάτης ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορά) κατὰ τὸν βραχὺ βίον του. Ὁ πρόωρος θάνατος (θανάτῳ μηκέτ' ὀφειλόμενος) τὸν ἤρρε σὲ ἡλικία 27 ἐτῶν στὴν Βέροια, ὅπου πιθανῶς τὸν εἶχαν προσελκύσει οἱ ἀγῶνες τοῦ Κοινοῦ τῶν Μακεδόνων (βλ. ἀρ. 394, 396 καὶ 399, ἀνωτέρω).

403. Μουσεῖο Βεροίας Λ 898. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1996 στὴν ὁδὸ Ἀκροπόλεως, περιοχὴ Προμηθέως.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη κατὰ τὴν πρόσθια καὶ δεξιὰ πλευρά. Ἡ ὀπίσθια ὄψη εἶναι ἀδρὰ κατεργασμένη. Ἡ ἐπίστυψη κατὰ τὴν ἀριστερὴν πλευρά καὶ τὸ κυμάτιο τῆς βάσεως κατὰ τὴν ἀριστερὴν καὶ πρόσθια ὄψη ἔχουν ἀποκρουσθεῖ συνεπείᾳ δεύτερης χρήσεως. Διαστάσεις: 1,22x0,37 (ἐπίστυψη) x 0,34 (κορμός) x 0,41 (ἐπίστυψη) x 0,39 (κορμός). Ὑψος γραμμάτων: 0,025. Διάστιχο: 0,007. Ἡ ἐπιγραφὴ στὴν κυρία ὄψη.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ιος αἰ. μ.Χ.

Παρθενόπης ὁ πα-
 τήρ ΚΕΙ[-----] Σ[.]
 [.]πολλά [-----]]
 4 [.]ΩΓΡΑ[-----]]
 [.]ΩΝΗΓ[-----]]
 [.]Λ[.]ΗΘ[-----]]
 [.]ΚΙΚΕΡ[-----]]
 8 [.....]Η[----- ὡς μὴ]
 ὥφει[λεν -----]]
 [.]Ρ[.]Ε[-----]]
 [.]ΟΝΑΙ[-----]]
 12 ΏΝΗΚΕΙ[-----]]
 [.]ΑΘΕΝΑ[-----]]
 ΊΒΑΣΤ[-----]]
 τὸν θά[νατον; ----]]
 16 ΜΕΝΙ|Μ[-----]]
 ΤΑΚ[-----]]
 ΚΑΤΑ[.]ΕΙΕ[-----]]
 [.]ΥΩΝ[.]Π[-----]]
 20 γέγονεν Δ[-----]]
 Κλεόπα ΧΑΛ[.]Π[--]]
 ΛΙ τῷ ἰδίῳ [μνεί]-
 * ας χά[ριν].

Ἡ διάβρωση τοῦ λίθου δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου, τὸ ὁποῖο ἀναγνωρίζεται πάντως ὡς ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα. Τὸ ἀνθρωπωνύμιο Παρθενόπη εἶναι ἴσως ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὸ σύγχρονο μυθιστόρημα τῶν ἐρώτων τοῦ Μετιόχου καὶ τῆς Παρθενόπης.

404. Μουσεῖο Βεροίας Λ 62. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο "ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἐπισκοπικοῦ" ἀπέναντι ἀπὸ τὸν ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν αὐλὴ τοῦ Γυμνασίου, ὅπου τὴν μελέτησαν πρὶν ἀπὸ τὸ 1920 ὁ συντάκτης τοῦ Ἑθνικοῦ Ὁδηγοῦ καὶ τὸ 1936 οἱ Edson καὶ Cormack καὶ τελικὰ ἀπὸ ἐκεῖ στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ὀριζόντια ἐπίστεψη καὶ γωνιακὰ ἀκρωτήρια. Στὸ πέρασ τοῦ τρίτου στίχου ἐγχάρακτη παράσταση "ψυχῆς" (;). Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια ὑποδοχὴ διαμέτρου 0,14. Ἡ ἀριστερὴ πλευρὰ τῆς κυρίας ὀψεως φέρει ἀποκρούσεις. Διαστάσεις: 1,06x0,43x0,39. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,005-0,01. Ἐπιγραφή ἀπὸ τὴν ὀριζόντια ἐπίστεψη ἕως καὶ στὴν βάση τοῦ μνημείου.

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 151-52, ἀρ. 5, εἰκ. 7 (*SEG* 38 [1988] 590), Ἑθνικὸς Ὁδηγός 2 [1919] 40, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 43, Peek, *GVI* 477, ἀρ. 1594, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 293. Πρβλ. W. Morel, *Hermes* 65 (1930) 223-24, ἀρ. 7, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1036.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

- Τὴν περικαλλέα Παρ-
 θενόπην κλυτὸν
 εἶδος ἔχουσιν
 4 δέξατο Φερσε-
 φόνῃ χώρον ν
 ἐς εὐσεβέων. νν
 ὦ Φθόνε καὶ Πλου-
 8 τεῦ, συλήσας χρύ-
 σεον ἄνθος νας
 καὶ κείρας γονέων
 ἐλπίδας ἐσθλοτάτας,
 12 εἴ τοι καὶ τέθνηκεν,
 ἀπιστεῖν γὰρ ἔχει με,
 [π]ῶς θείας μορφῆς
 [ῥ]ψατο Μοῖρα πικρά;
 16 [Εἰ] γὰρ καὶ μέτρον ἦλι-
 [κ]ίας ἐπὶ γῆρας ἀνῆλ[θε],
 εἴχες ἐλεῖν ψυχὴν
 ἦνπερ ἄωρον ἔχεις
 20 πάντων γὰρ τέκνον ἦν
 πάντες φιλέεσκον ὁμοί-
 ως
 Παρθενόπην, Ἀῖδη, νν
 24 νῦν σὺ μόνος κατέχεις!
 Ἀχιλλεὺς Παρθενόπ[η]
 τῇ θυγατρὶ μνείας [χάριν].

Τὸ SEG κατανέμει τοὺς στίχους σὲ μετρικὲς μονάδες, χωρὶς μνεία τοῦ χωρισμοῦ τῶν στίχων στὸν λίθο. Στ. 4-5: Φερσε|φώνη Ἐθνικὸς Ὀδηγός. Στ. 8-9: πλού|τει Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 11: [ἐ]λπίδας Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 13: [ἀ]πιστεῖν Ὀρλάνδος, SEG, ΠΙΣΤΕΙΗ Ἐθνικὸς Ὀδηγός. Στ. 14: ΩΣ Ἐθνικὸς Ὀδηγός, πῶς Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 15: [ῥ]ψατο Ὀρλάνδος, -ΑΤΟ Ἐθνικὸς Ὀδηγός, ῥψατο Ἀδάμ-Βελένη, [ῥ]ψατο SEG καὶ ὁ λίθος. Στ. 16: [οὗ] Ὀρλάνδος, ὁ Ἐθνικὸς Ὀδηγός δὲν ἐπιχειρεῖ συμπλήρωση, [εἰ] προτείνει ὁ Morel, οὐ Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 16-17: ἡ[λι]/[κ]ίας Ὀρλάνδος, ΗΛΙ|ΚΙΑΣ Ἐθνικὸς Ὀδηγός, ἡλικ(ί)ας Ἀδάμ-Βελένη, ἡλι|[κ]ίας SEG καὶ ὁ λίθος. Στ. 17: ἀνῆλ[θε] Ὀρλάνδος, Ἀδάμ-Βελένη, ΑΝΛΑΘΕ Ἐθνικὸς Ὀδηγός, ΑΝΗΛ[.] ὁ λίθος. Στ. 18: [εἴ]χες Ὀρλάνδος, SEG, ΕΙΧΕΣ Ἐθνικὸς Ὀδηγός καὶ ὁ λίθος. Στ. 19: [ῥ]νπερ Ὀρλάνδος, SEG, ΗΝΠΕΡ Ἐθνικὸς Ὀδηγός καὶ ὁ λίθος. Στ. 20: [π]άντων SEG, πάντων οἱ ὑπόλοιποι ἐκδότες καὶ ὁ λίθος τέκνον ἦν Ὀρλάνδος, ΤΕΚΝΩΝ Ἐθνικὸς Ὀδηγός, Ἀδάμ-Βελένη, τέκνον ἦ[ν] SEG, ΤΕΚΝΟΝ ΗΝ ὁ λίθος. Στ. 21: [π]άντες SEG, πάντες οἱ ὑπόλοιποι ἐκδότες καὶ ὁ λίθος ὁμοί[α] Ὀρλάνδος, SEG, ΟΜΟΥ Ἐθνικὸς Ὀδηγός, Ἀδάμ-Βελένη, ΟΜΟΙ ὁ λίθος. Στ. 22: παραλείπεται ἀπὸ τοὺς Ὀρλάνδο, Ἐθνικὸς Ὀδηγός, SEG, Ἀδάμ-Βελένη, ἐν τούτοις ἐπάνω στὸ κυμάτιο ποὺ δημιουργεῖ τὸ πέρασμα ἀπὸ τὸν κορμὸ στὴν βάση στὸ μέσον περίπου καὶ κάτω ἀπὸ τὰ γράμματα ἐψίλον καὶ σίγμα τῆς λέξεως φιλέεσκον τοῦ προηγούμενου στίχου ἔχουν χαραχθεῖ τὰ γράμματα ὦμέγα καὶ σίγμα. Στ. 25: Παρθενόπ[η] Ὀρλάνδος, SEG, Ἀδάμ-Βελένη, ΠΑΡΕΝΟΠΗ Ἐθνικὸς Ὀδηγός, ΠΑΡΘΕΝΟΠ[.] ὁ λίθος. Στ. 26: [χάριν] Ὀρλάνδος, SEG, Ἀδάμ-Βελένη, ΧΑΡΙΝ Ἐθνικὸς Ὀδηγός, ὁ λίθος ὅμως εἶναι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀποκεκρουμένος.

Τὸ ἐπιτύμβιο ἐπίγραμμα ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε ἐλεγειακὰ δίστιχα καὶ ἀκολουθεῖται ἀπὸ πεζὸ κείμενο ποὺ καταλαμβάνει τοὺς τελευταίους δύο στίχους τῆς ἐπιγραφῆς:

Τὴν περικαλλέα Παρθενόπην κλυτὸν εἶδος ἔχουσιν
 δέξατο Φερσεφόνῃ χώρον ἐς εὐσεβέων.
 ὦ Φθόνε καὶ Πλουτεῦ, συλήσας χρύσεον ἄνθος

καὶ κείρας γονέων ἐλπίδας ἐσθλοτάτας,
 εἴ τοι καὶ τέθνηκεν, ἀπιστεῖν γὰρ ἔχει με,
 πῶς θείας μορφῆς ἦψατο μοῖρα πικρά;
 Εἰ γὰρ καὶ μέτρον ἡλικίας ἐπὶ γῆρας ἀνῆλθε,
 εἵχες ἐλεῖν ψυχὴν ἥνπερ ἄωρον ἔχεις
 πάντων γὰρ τέκνον ἦν, πάντες φιλέεσκον ὁμοίως
 Παρθενόπην, Ἀῖδη, νῦν σὺ μόνος κατέχεις!

Ἀχιλλεύς Παρθενόπῃ τῇ θυγατρὶ μνείας χάριν.

Τὸ ἐπίγραμμα ἀναπτύσσει τὸ κλασσικὸ θέμα τοῦ ἄωρου θανάτου, γιὰ τὸ ὁποῖο, βλ. ἀρ. 391, ἀνωτέρω. Γιὰ τὸ ὄνομα Παρθενόπῃ, βλ. ἀρ. 403, ἀνωτέρω. Γιὰ τὴν ἀναφορὰ στὸν *χῶρον*... εὐσεβέων, πρβλ. ἀρ. 392, ἀνωτέρω.

405. Βέροια, ναὸς Παναγίας Φανερωμένης. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸ κατώφλι ἐσωτερικὰ τῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ. Ἐκεῖ τὴν μελέτησαν ὁ Plassart τὸ 1914 καὶ οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936, ὅποτε ἡ κατάστασις διατηρήσεως τοῦ λίθου ἦταν πολὺ καλλίτερη.

Στήλῃ ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη, γωνιακὰ ἀκρωτήρια καὶ διακόσμηση στὸ τύμπανο. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς στήλης λόγῳ τῆς θέσεώς της στὸ δάπεδο εἶναι σήμερα πολὺ φθαρμένη καὶ τὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς σὲ πολλὰ σημεῖα δὲν διακρίνεται πλέον. Διαστάσεις: 0,77x0,34. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: ±0,01.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 266, ἀρ. 81 (Kaibel, *EG* 210, ἀρ. 526, Δήμητσα, *Μακεδονία* ἀρ. 74, Ἑθνικὸς Ὁδηγός I [1919] 12-13, Mihailov, *Epigramme* 12, ἀρ. 127), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 53 (J.M.R. Cormack, *BSA* 58 [1963] 27, ἀρ. 14, πίν. 8). Πρβλ. *SEG* 24 (1969) 507, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1271.

Φωτογραφία.

3ος αἰ. μ.Χ.

Ἐνθα νέκυς κεῖμε
 Φιλήρεμος, ὃν ἐ-
 πόθησεν δεσπο-
 4 σύνη τύχη καὶ ἀπή-
 γαγαν δαίμονες
 αὐτοῦ ζωῆς καὶ
 θανάτου ἀναπό-
 8 στατος τούτου
 ἐγενήθην. νν Ἑρμι-
 ὄνη με ἔθηκε γυνή
 [ε. 4:5] Αἰῶν. Χαί-
 12 ροις παροδεῖτα.

Ἡ φθορὰ τῆς ἐνεπίγραφης ἐπιφάνειας τοῦ λίθου καθιστᾷ ἄνευ ἀντικειμένου τὴν χρῆσιν ὑπεστιγμένων γραμμάτων. Στ. 4: IYXHC Delacoulonche, *τύχης* Kaibel, Δήμητσα, Ἑθνικὸς Ὁδηγός, Mihailov, *τύχη* Cormack. Στ. 5-6: καὶ | ἀπήγαγαν Delacoulonche, Cormack, καὶ ἀπή|γαγαν Δήμητσα, Ἑθνικὸς Ὁδηγός, Mihailov. Στ. 6: ΑΥΤΟΥ Delacoulonche, Mihailov, Cormack, αὐτο(ι) διορθώνει ὁ Kaibel καὶ ἀκολουθοῦν οἱ Δήμητσα καὶ Ἑθνικὸς Ὁδηγός. Στ. 11: χάσμα τεσσάρων ἕως πέντε γραμμάτων ποὺ συνδυαζόμενο μὲ τὰ γράμματα Αἰῶν συμπληρώνεται μὲ ἐπιφύλαξη ἀπὸ τὸν Kaibel ὡς [παρ]ά[γ]ων. Ἡ πρότασις αὕτη ὡς ἀδύνατη ἀπορρίπτεται ἀπὸ τὸν Cormack, ὁ ὁποῖος εἶχε σκεφθεῖ τὴν συμπλήρωσιν [ἐν γῇ Βερο]αίων, ἡ ὁποία ὅμως τοῦ φάνηκε ὅτι ἦταν πολὺ μεγάλη γιὰ τὸ χάσμα. Ἄν τὸ μέτρο τὸ ἐπέτρεπε, ἡ συμπλήρωσις [γῇ Βερο]αίων θὰ ἀνταποκρινόταν καλλίτερα στὴν ἔκτασι τοῦ χάσματος.

Τὸ ἀρκετὰ ἀδέξιο παρὸν ἐπίγραμμα συνίσταται σὲ τέσσερα δακτυλικά –κατὰ προσέγγισιν– ἐξάμετρα, ἀκολουθούμενα ἀπὸ τὸν χαιρετισμὸ *χαίροις παροδίτα* σὲ πεζὸ λόγο:

*Ἔνθα νέκυσ κείμε Φιλήρεμος, ὃν ἐπόθησεν
δεσποσύνη τύχη καὶ ἀπήγαγαν δαίμονες αὐτοῦ
ζωῆς καὶ θανάτου ἀναπόστατος τούτου ἐγενήθην.
Ἑρμιόνη με ἔθηκε γυνή [ΥΥ]αῖων.*

Γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ μέτρου, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Cormack, ἡ πρώτη συλλαβὴ τοῦ *Φιλήρεμος*, τὸ ἀναφορικὸ ὃν καὶ ἡ πρώτη συλλαβὴ τοῦ *τύχη* πρέπει νὰ νοηθοῦν ὡς μακρές, ἐνῶ πρέπει νὰ βραχυνθοῦν ἡ τελευταία συλλαβὴ τοῦ *ἀπήγαγαν* καὶ τοῦ *ἀναπόστατος* καὶ νὰ ἐκθλιβεῖ ἡ δεύτερη συλλαβὴ τοῦ *τούτου*. Ὁ *Φιλήρεμος*, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἀνήκει στὴν κατηγορία ἐκείνων ποὺ δηλώνουν προσωπικά χαρακτηριστικά (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 387-88) καὶ ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Βέροια, φθονήθηκε ἀπὸ τὴν τύχη καὶ οἱ δαίμονες τὸν ἀπήγαγαν ἀπὸ τὴν ζωὴ, ὥστε ἐγίνε ἀχώριστος ἀπὸ τὸν θάνατο. Ἡ γυναικα τοῦ μὲ τὸ "ἐπικὸ" ὄνομα Ἑρμιόνη (βλ. ἀρ. 236, ἀνωτέρω, πρβλ. ἀρ. 237 καὶ 388, ἀνωτέρω) τὸν ἔθαψε –ἀν ἡ προτεινόμενη συμπλήρωση εἶναι σωστή– στὴν Βέροια.

406. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche "κοντὰ στὴν κρήνη". Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Ἀπότμημα πλάκας ἀποκεκρουμένο ἀπὸ ὅλες τὶς πλευρές.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 276, ἀρ. 92α (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 117).

3ος αἰ. μ.Χ. (;)

ιυιΜ
[---]Α τὸν ὄλεθ[ρον]
[---] ὀδυνηρὸς [-----]
4 [---]ον τύμβο[-----]
[---]θαλαμ[-----]

Στ. 1: παραλείπεται ἀπὸ τὸν Δήμιτσα. Στ. 2: ἡ συμπλήρωση *ὄλεθ[ρον]* ὀφείλεται στὸν Δήμιτσα. Στ. 3: *ΔυΝΗΡΟC* Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος μεταγράφει *[ρον]* πρὸς, θεωρώντας ὅτι ἡ ἐπιγραφή εἶναι πλήρης δεξιὰ στοὺς στίχους 2 καὶ 3 καὶ ὅτι ἡ τελευταία συλλαβὴ τῆς λέξεως *ὄλεθρον* βρίσκεται στὸν στίχο 3. Στ. 4: *[τὸ]ν τύμβο[ν]* συμπληρώνει ὁ Δήμιτσα. Στ. 5: *θάλαμ[ον]* συμπληρώνει ὁ Δήμιτσα, ἀλλὰ οἱ συμπληρώσεις εἶναι ἀβέβαιες, καθὼς ἡ σύνταξη τοῦ κειμένου παραμένει ἀπροσδιόριστη.

407. Στὸ ὑπ' ἀριθμὸν 611 ἔγγραφο τῆς 15/12/1939 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Ἑθνικῆς Παιδείας ἀναφέρεται μεταξὺ ἄλλων εὐρημάτων προερχομένων ἀπὸ τὴν οἰκία Ἰορδ. Κοσμίδου (βλ. ἀρ. 163, ἀνωτέρω) καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 10ε: "Ἀπότμημα μαρμάρينو ἐξ ἐπιγράμματος

*[---]νης δ' ἐπὶ τέρμα καὶ
εὐλογίας νούσων ἰάματα δείξας
[---]ΑΙΟΙ τέχνης ἔλιπε.*

μῆκ. 0,75, πλ. 0,205, πχ. 0,265".

Ἡ στήλη αὕτη δεν δημοσιεύθηκε ποτὲ οὔτε ἀναφέρεται πουθενὰ ἔκτοτε.

408. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη κοντὰ στὴν εἴσοδο τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς Φανερωμένης. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Ἀπότμημα στήλης (;).

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 266, ἀρ. 81α (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 75).
Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1204.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

ΗΜΕ
ΜΕΔ ΕΤΑΤΟ ΔΗΜΑΘΙ
[Σ]ύμφορος Σούμμο

Στὸν δεύτερο στίχο ἀναγνωρίζεται ἴσως τὸ τοπωνύμιο Ἡμαθία, γεγονός πού ὑποδεικνύει ὅτι πρόκειται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα γιὰ ποιητικὸ κείμενο, καὶ στὸν τρίτο τὰ ἀνθρωπωνύμια Σύμφορος, ὅπως ὑποθέτει σὲ σημείωσή του ὁ Cormack καὶ ἡ Tataki, καὶ ἴσως Σοῦμμος.

409. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche κοντὰ στὴν πύλη τοῦ Παλαιοφόρου.
Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

"Ἀπότμημα στήλης" κατὰ τὸν Delacoulonche.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 256, ἀρ. 56 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 104).
Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1302.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (·)

[-----] ΦΛΑ[---]
[-----]ΠΤΗΘ[---]
[ἐκ τῶν ιδίων
4 [μνεί]ας χάριν.

Στ. 2: [γλυκυτ]άτη ἐ[κ ---] Cormack στὸ σχέδιο δημοσιεύσεως τῆς ἐπιγραφῆς (B 171). Στ. 3-4: Οἱ συμπληρώσεις ὀφείλονται στὸν Δήμιτσα.

410. Μουσεῖο Βεροίας Λ 470. Ἀγνωστες συνθηκῆς εὐρέσεως.

Πώρινος βωμὸς μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη, ἐλαφρὰ ἀποκεκρουμένος σὲ διάφορα σημεῖα καὶ μὲ πολὺ ἐφθαρμένη ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 1,532x0,682x0,46. Ὑψος γραμμάτων: 0,029-0,052. Διάστιχο: 0,0415. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 352 (χωρὶς μνεία ἐπιγραφῆς).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (·)

[ε.3]ΑΝΔΡΟΣ
[ε.4.]Α[. .]ΠΟ
[ε.4.] μνείας
4 [χά]ρι[ν].

411. Μουσεῖο Βεροίας, στὴν αὐλή. Ἀγνωστες συνθηκῆς εὐρέσεως.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, πού σὲ δεύτερη χρῆση χρησιμοποιήθηκε ὡς κρήνη. Ἡ πρόσοψη διακοσμεῖται μὲ ναόσχημη κατασκευή, τῆς ὁποίας ἡ πρόσοψη ἀποδίδεται μὲ ἐγγράκτο ἀέτωμα καὶ παραστάσεις καθὼς καὶ μὲ βάθυσμα. Διαστάσεις: 0,94x0,38x0,22. Ὑψος γραμμάτων: 0,015. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸ βάθυσμα.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.
Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[---]Λ[....]ΟΙΙ
[-----]CΤΙΙ
[--- μνεία- ἢ μνήμη]ς [χ]άριν.

412. Μουσείο Βεροίας Λ 314. Βρέθηκε κοντὰ στὰ Δημοτικά Σφαγεῖα (στὴν ὁδὸ πρὸς Νάουσα) καὶ παραδόθηκε τὸ 1970 ἀπὸ τὸν Στ. Μισσυρλῆ στὸ μουσεῖο.

Μικρὸ ἀπότμημα πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο μαρμάρινης στήλης μὲ ἀνάγλυφη παράσταση κιθαρωδοῦ κατ' ἐνώπιον. Διαστάσεις: 0,225x0,20x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,012-0,016. Διάστιχο: 0,002. Ἡ ἐπιγραφή ἐπάνω καὶ ἐκατέρωθεν τῆς μορφῆς.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.
Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[-----] ΙΟΥ μνεί[ας]
[χά] ἀνάγλυφο ριν

413. Μουσείο Βεροίας Λ 281. Τὸ 1969 μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο ἀπὸ τὸ προαύλιο τῆς οἰκίας Φιλόσογλου στὴν ὁδὸ Γ. Γουδῆ.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 1,55x0,71x0,62. Ὑψος γραμμάτων: 0,041. Διάστιχο: 0,005. Ἐπιγραφή τεσσάρων στίχων ἔχει ἀποξεσθεῖ.

Βιβλιογραφία: Ἰ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, ἀρ. 1 καὶ πίν. 333α, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 349. Πρβλ. *BullEpigr* 1972, 258.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (;

[-----] ΡΟ
[-----]•
[-----]
4 μνείας, χάριν

Στ. 1: Τὰ ἔχνη δὲν ἀναφέρονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐκδότες.

414. Μουσείο Βεροίας Λ 578. Βρέθηκε τὸ 1974 κατὰ τὴν διενέργεια ἀναστηλωτικῶν ἐργασιῶν ἐντοιχισμένο στὴν πλακόστρωση τοῦ ναοῦ τῶν Ἀγίων Θεοδώρων καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀνω ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση καλπάζοντος ἵππου πρὸς τὰ δεξιὰ κάτω ἀπὸ προβαλλόμενο γεῖσο σήμερα ἀρκετὰ ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,26x0,20x0,065. Ὑψος γραμμάτων: 0,023. Ἡ ἐπιγραφή στὸ γεῖσο.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 29 (1973-74) 724, πίν. 519ε. Πρβλ. *SEG* 30 (1980) 559-64 (ἀπλή ἀναφορά).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ. (·)

[---]ΑΝΟΝΤΟΙ[---]

415. Μουσείο Βεροίας Λ 493. "Αγνωστες συνθήκες εύρέσεως.

Ἀπότμημα βωμοῦ (·) ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Ἡ ἐπεξεργασία τῆς κυρίας ὀψευς δημιουργεῖ ὑπόνοιες ὅτι ἴσως πρόκειται γιὰ ἐπίστεψη βωμοῦ. Διαστάσεις: 0,18x0,64x0,29. Ὑψος γραμμάτων: 0,035. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστεψη (·).

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[---θ]εος Ἀπολλ[---]

416. Μουσείο Βεροίας, στὴν αὐλή. "Αγνωστες συνθήκες εύρέσεως.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,94x0,42x0,165. Ὑψος γραμμάτων: 0,05-0,055. Διάστιχο: 0,025. Ἡ ἐπιγραφή στὴν πλαϊνὴ πλευρά, προφανῶς κατὰ τὴ δευτέρη χρήση τῆς στήλης.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

[---]N

[---]IA

[---]Ω

[---]ΤΩ

[---] ♣

417. Μουσείο Βεροίας Λ 276. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου.

"Λεπτὴ μαρμάρινη πλάκα ἀγνώστου προελεύσεως. Ἐξὶ θραύσματα, ἐκ τῶν ὁποίων τρία συναρμόζοντα σχηματίζουν τὸ μεγαλύτερο ἀπότμημα (Α), δύο συναρμόζοντα σχηματίζουν τὸ (Β) καὶ ἓνα ἀπότμημα ποὺ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τοποθετηθεῖ (C). (Α) Ὑψος 0,56, ἀποκεκρουμένο ἀριστερά, δεξιὰ καὶ κάτω, διατηρεῖ ἄνω πέρας. Πλάτος 0,61. Ὅπισθια ὀψη ἀδρὰ κατεργασμένη. Πάχος: 0,025-0,03. Γράμματα: στ. 1 καὶ 2: λατινικά: στ. 1: 0,09, στ. 2: 0,055. Διάστιχο: 0,015. Στ. 2 καὶ 3: 0,04+. Στ. 3 καὶ 4 ἑλληνικά. Στ. 3: γράμματα κυμαίνονται μεταξὺ 0,09, 0,065, 0,05. Διάστιχο: στ. 3 καὶ 4: 0,02, στ. 4: 0,06-0,06. Τὸ ἀπότμημα (Α) σχηματίζεται ἀπὸ Α¹, Α², Α³. (Β) σχηματίζεται ἀπὸ Β⁴ καὶ Β⁵. Πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο, δὲν συναρμόζει. Ὑψος: 0,33. Πλάτος: 0,263. Πάχος καὶ γράμματα ὅπως τὸ (Α). (C) C⁶. Μικρὸ θραῦσμα προφανῶς ὄχι ἀπὸ τὸ ἴδιο τμῆμα τοῦ λίθου. Ὑψος: 0,225. Πλάτος: 0,16. Πάχος: ὡς ἀνωτέρω. Στ. 1: λατινικά. Στ. 2: ἑλληνικά. Στ. 1: 0,076. Διάστιχο: 0,015. Στ. 2: 0,06. (Β) περιέχει ἴδιον ἀριθμὸ στίχων ὅπως τὸ (Α). Ἀδύνατον νὰ προσδιορισθεῖ ἡ θέση του δεξιὰ ἢ ἀριστερά τοῦ (Α)" (Edson - Cormack). Σήμερα σώζονται μόνον δύο συναρμόζοντα καὶ συγκολλημένα θραύσματα τοῦ ἀποτμήματος (Α). Διαστάσεις: 0,51x0,56x0,04.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 104 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-45] 107, ἀρ. 3), Ἰ. Τουράτσογλου, *Μακεδονικά* 12 (1972) 67, ἀρ. Δ' (Šašel-Kos, *Addimenta* ἀρ. 199). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1164 καὶ σελ. 509 σημ. 460.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμῖν 2ου αἰ. μ.Χ.

(A) *Secunda* ▶
 ann(os ;)
 θυγάτηρ Σε[---]
 ΕΑ παρθένο[ς]

(B) \IA
 ▶D
 YPIA

(C) νR
 MIA

Ὁ Cormack τοποθετεῖ τὸ ἀπότμημα (B) ἀριστερὰ καὶ τὸ ἀπότμημα (C) δεξιὰ τοῦ ἀποτμήματος (A), συμπληρώνει δὲ ὡς ἑξῆς:

(B)	(A)	(C)
[Fi]lia	<i>Secunda</i>	
d(ecem)	<i>ann(os)</i>	
[Φο]υρία	<i>θυγάτηρ Σεκ[οῦν]δα ἔτη I ζήσα[---]</i>	[F]φι[ia] (;)
4	<i>σα παρθένο[ς]</i>	ΛΙΑ

Ὁ Τουράτσογλου παρατηρεῖ ὅτι τὸ πρῶτο γράμμα τοῦ 4ου στίχου τοῦ ἀποτμήματος (A) δὲν εἶναι σίγμα ἀλλὰ ἔνιλον καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ συμπλήρωση [ζήσα]σα δὲν εἶναι δυνατή. Τὸ πρῶτο γράμμα τοῦ δευτέρου στίχου τοῦ ἀποτμήματος (C) εἶναι μᾶλλον μὴ παρὰ λάμβδα, ὅπως ἀντιγράφουν οἱ Edson - Cormack. Ἡ Šašel-Kos ἐπαναλαμβάνει, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, τοὺς δύο στίχους τοῦ ἀποτμήματος (C). Ἡ ἀποκατάσταση τῆς ἐπιγραφῆς στὴν ἀρχικὴ τῆς μορφή δὲν φαίνεται δυνατή.

Πρόκειται γιὰ τὸ μοναδικὸ δίγλωσσο ἐπιτύμβιο μνημεῖο τῆς Βέροιας.

418. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου, ὅπου καὶ παραμένει. Ἐκεῖ τὴν ἀντέγραψε καὶ ὁ Wace τὸ 1911-1912.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 1,78x0,47. Ὑψος γραμμάτων: 0,053-0,083. Διάστιχο: 0,01-0,016.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 249, ἀρ. 38 (*CIL* III, ἀρ. 596, Δήμητρα, *Μακεδονία* ἀρ. 119, Baege, *Sacris* 140), Wace, *Τετράδια* II 46, ἀρ. 24. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 968 καὶ σελ. 370.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. μ.Χ.

Diis
 Manibus
 L(ucio) Octavio
 4 L(ucii) f(ilio) Aem(ilia) Rufo
 s(uis) q(ue).

Στ. 4: L. Faem. Δήμητρας, L F AEM *CIL*. Στ. 5: S O Delacoulonche, S(uis) Q(ue) διορθώνει καὶ συμπληρώνει ὁ Mommsen στὸ *CIL*, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ ὁ Baege, ἐνῶ ὁ Δήμητρας παραλείπει ἐντελῶς τὸν στίχο.

419. Μουσείο Βεροίας Λ 490. "Άγνωστες συνθήκες εύρεσεως.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 651.

1ος - 2ος αι. μ.Χ.

Τὸ μνημεῖο κατασκευάσθηκε ἀπὸ τὸν Τίτο Καισέρνιο Ἑρωτα, προφανῶς ἀπελεύθερο καὶ τὴν Ποπλικία Ἀπρωνιανή, ἴσως πρῶην κυρία του, γιὰ τὸν γιό τους Τίτο Καισέρνιο Ἀπρωνιανό.

420. Μουσείο Βερούας Α 139. *Αγνωστες συνθήκες εύρεσης.

Πλάκα από λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη δεξιὰ καὶ κάτω καὶ σὲ πολλὰ σημεῖα ἀπολεπισμένη. Διαστάσεις: 1,10x0,60x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,04-0,05. Διάστιχο: 0,034-0,042. Ἡ ἐπιγραφή μέσα σὲ βάθυσομα μὲ διπλὸ πλαίσιο.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Προβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1133.

Φωτογραφία, έκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Στ. 6: DOMITIAMMIA ὁ λίθος.

Τὸ μνημεῖο ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν Τίτο Ποπλίκιο Σεβήρο καὶ τὴν Δομιτία Ἀμμία, προφανῶς γυναῖκα του, γιὰ τοὺς ἰδίους. Τὸ γενεαλογικὸ στέμμα τοὺς ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τίτος Ποπλίκιος Νέπων

Τίτος Ποπλίκιος Σεβήρος — Δομτία Ἀμμία

Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ προσωνύμια (cognomina) τῶν νεκρῶν, ἡ Δομιτία Ἀμμία ἀνῆκε σὲ ἐντόπια οἰκογένεια, ἐνῷ ὁ ἄνδρας τῆς σὲ οἰκογένεια ἰταλικῆς καταγωγῆς, πράγμα ποὺ ἐξηγεῖ καὶ τὴν γλῶσσα τῆς ἐπιγραφῆς.

Ἐπιγραφές τῆς ὑστερης ἀρχαιότητος

421. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1898 στὸν ναὸ τοῦ Ἀγίου Μηνᾶ ἀπὸ τὴν ἀποστολὴ τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Κωνσταντινουπόλεως ἔκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη του.

Ἔνεπιγραφο κιονόκρανο σὲ δεύτερη χρήσι ὡς βάθρο σταυροῦ".

Βιβλιογραφία: Ἀνωνύμου, *ΙΡΑΙΚ* 4.3 (1899) 131, πανομοιότυπο χωρὶς μεταγραφὴ (Feissel, *Recueil* ἀρ. 56).

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

Ὑπ(ἐρ) εὐχ(ῆς) TCXTCINI
[τῶ]ν μ(εγαλο)π(ρεπεστάτων) ἐπάρχ(ων) †
† ἀνέθ(ηκε) Στρυμόνιος.
4 † ὁ σεκ(ρετάριος). † †

Κατὰ τὸν Feissel πρόκειται γιὰ κτητορικὴ ἐπιγραφὴ ναοῦ, ποὺ μέσῳ τοῦ ὑπαλλήλου τοῦ Στρυμονίου ἀνέθεσε ὁ ἐπαρχος τοῦ Ἰλλυρικοῦ. Γιὰ τὸ ὄνομα Στρυμόνι(ο)ς ποὺ ἀπαντᾷ καὶ στὴν Θεσσαλονίκη (*IG* X 2,1, 168), βλ. τὰ σχόλια τοῦ Feissel.

422. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας, ἀρ. 485. Ἀγνωστες συνθῆκες εὐρέσεως.

Ἀνω δεξιὸ ἀπότμημα μαρμαρίνης πλάκας σὲ δεύτερη χρήσι, ἡ ὁποία ἀρχικὰ περιβαλλόταν ἀπὸ κυμάτιο. Κατὰ τὴν δεύτερη χρήσι χαράχθηκε μέσα σὲ κυκλικὸ πλαίσιο σταυρὸς μὲ ἀνάγλυφους ρόδακες ἐκατέρωθεν τῆς ἄνω κεραίας. Διαστάσεις: 0,365x0,345x0,065. Ὑψος γραμμάτων: 0,031-0,037. Διάστιχο: 0,003-0,005. Ἡ ἐπιγραφὴ κάτω ἀπὸ τὸν σταυρό.

Βιβλιογραφία: Feissel, *Recueil* ἀρ. 69, πίν. XV.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

Μημόρι-
ον Βιτιλι-
ανοῦ.

Μημόριον, ἑλληνικὴ προσαρμογὴ τοῦ λατινικοῦ memoria εἶναι ὁ κοινότερος ὅρος στὴν Βέροια, καὶ τὴν δυτικὴ Μακεδονία γενικώτερα, γιὰ τὴν δήλωση τοῦ ἐπιτύμβιου μνημείου κατὰ τοὺς παλαιοχριστιανικοὺς χρόνους (πρβλ. Feissel, *Recueil* σελ. 23-24). Βιτιλιανὸς εἶναι παραφθορὰ τοῦ λατινικοῦ ὀνόματος Vitellianus (Βιτελλιανός).

423. Βέροια, ναὸς τοῦ Ἀγίου Βλασίου. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τοῦ κεντρικοῦ κλίτους τοῦ ναοῦ. Ἐκεῖ τὴν μελέτησε καὶ ὁ Feissel στὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ 1970.

Πλάκα από λευκό μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,68x0,74. Ύψος γραμμάτων: 0,03-0,037. Διάστιχο: 0,01-0,015.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 267, ἀρ. 82 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 110, Ferguson, *Terms* 73, ἀρ. 110), Τζαφερόπουλου, *Ἡμαθία* 51 (non vidimus) (Χιονίδου, *Βέροια* II, 194, σημ. 4), Feissel, *Recueil* ἀρ. 66, πίν. XIV.

Ἔκτυπο.

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

Μημόριον Εὐγενίου
ν πρεσβυτέρου. †

Στ. 1: Μνημόριον Τζαφερόπουλος, Μ[ν]ημόριον Χιονίδης.

Ἔνα ἀπὸ τὰ πολλὰ μνημεῖα ποὺ μνημονεύουν ἱερωμένους (βλ. ἐπόμενες).

424. Βέροια, ναὸς Παναγίας Περιβλέπτου. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τοῦ βορείου κλίτους ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ τέμπλο καὶ τὴν ἀριστερὴ εἴσοδο τοῦ ναοῦ. Ἐκεῖ τὴν ἀντέγραψαν τὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1898, ὁ Wace τὸ 1911-1912, τὴν φωτογράφησε ὁ Drioux τὸ 1917 καὶ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936 καὶ πιὸ πρόσφατα ὁ Feissel.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,59x0,62. Ύψος γραμμάτων: 0,03-0,05. Διάστιχο: 0,02.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 267, ἀρ. 84 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 111, Ferguson, *Terms* 73, ἀρ. 111), Ἀωνύμου, *ΙΡΑΙΚ* 4.3 (1899) 129, Wace, *Τετράδια* II 55, ἀρ. 31, Edson - Cormack, *Notebook*, χωρὶς ἀριθμὸ, μεταξὺ τῶν ἀρ. 76 καὶ 77, Feissel, *Recueil* ἀρ. 65, πίν. XIV.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

Μημόριον
Θεοδούλου κ(αί)
Εὐτροπίου πρεσβ(υτέρων).

Στ. 2: κ[αί] Δήμιτσα, Ferguson, ὁ λίθος φέρει Κς, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Feissel. Στ. 3: ΠΡΕCΒIC Delacoulonche, Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος μεταγράφει πρεσβυτέρου, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸν Ferguson, ΠΡΕCΒB *ΙΡΑΙΚ*, ΠΡΕCΒ' Edson - Cormack, πρεσβ(υτέρων) Feissel, ΠΡΕCΒBς ὁ λίθος, ὅπως παρατήρησε ὀρθὰ ὁ Feissel.

425. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας. Βρέθηκε τὸ 1978 κατὰ τὴν διάρκεια ἀνασκαφῆς παλαιοχριστιανικοῦ νεκροταφείου, ὅπου χρησιμοποιήθηκε σὲ δεύτερη χρῆση ὡς καλυπτῆρια πλάκα, στὸ οἰκόπεδο Σαρηγιαννίδη ἐπὶ τῆς παρόδου τῆς 16ης Ὀκτωβρίου καὶ Ἰωνος ἔξω ἀπὸ τὸ δυτικὸ τεῖχος.

Διαστάσεις: 0,393x0,325x0,052. Ύψος γραμμάτων: 0,029-0,055. Διάστιχο: 0-0,006.

Βιβλιογραφία: Θ. Παζαρά, *ΑΔ* 33 (1978) *Χρονικά* 278, πίν. 133α, τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 24 (1984) 234-35, πίν. 1β (*SEG* 35 [1985] 732, H. Catling, *AR* [1985-86] 64). Πρβλ. *BullEpigr* 1987, 435.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

Μημόριον
Μαρτυρίου
ράπτου
4 ν ὑποδιακό(νου).

Στ. 3-4: τὸ τελευταῖο γράμμα τῆς λέξεως ὑποδιακό(νου) ἔχει γραφεῖ, προφανῶς ἐλλείψει χώρου, στὸν προηγούμενο στίχο.

Τὸ ὄνομα Μαρτύριος ἀπαντᾷ καὶ στὴν Ἑδεσσα καὶ στὴν Θεσσαλονίκη (Feissel, *Recueil* ἀρ. 17 καὶ 150). Ὁ νεκρὸς συνδύαζε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ράπτη καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ὑποδιακόνου.

426. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας, ἀρ. 6. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Πλάκα ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο, μὲ ραβδώσεις σὲ δεύτερη χρῆση, ἐλλιπὴς ἀριστερὰ καὶ κάτω. Διαστάσεις: 0,22x0,182x0,05. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,025. Διάστιχο: 0,005.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

[†] † †
[Μημόρι]ον Πολυκ-
[άρπου ὑ]ποδιακώ-
[νου ὃ ἐ]ποίησεν
4 [ἐξ ἰδί]ων καμά-
[των. Ε]ἰ δέ τις
[τολμήσει -----]
[-----]

Στ. 3: ἴσως καλλίτερα [τὸ ἐ]ποίησεν, πού ἀνταποκρίνεται καλλίτερα στὸ μέγεθος τοῦ χάσματος.

Γιὰ τὴν ἔκφραση ἐξ ἰδίων καμάτων, βλ. ἀρ. 273, ἀνωτέρω.

427. Ἀπόγραφο τῆς ἐπιγραφῆς, πού βρισκόταν στὸ ἱερὸ τοῦ ναοῦ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ἔγινε ἀπὸ τὸν Γ. Ἀσλάνογλου καὶ παραδόθηκε τὸ 1898 στὰ μέλη τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Κωνσταντινουπόλεως πού ἐπισκέφθηκε τὴν Βέροια τὸ ἴδιο ἔτος. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη τῆς.

"Μαρμάρινη πλάκα".

Βιβλιογραφία: Μ. Ροστότσεφ, *IPAIK* 4 (1899) 178, ἀρ. 9 (Feissel, *Recueil* ἀρ. 67).

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

† Μημ(όριον) Σιλβίνο[υ].

Ὁ Ροστότσεφ μεταγράφει Σιλβην[οῦ], παρ' ὅλον ὅτι τὸ ἀπόγραφο τοῦ Ἀσλάνογλου φέρει *CIABINO* Σιλβήνο[υ] Feissel, πού θεωρεῖ ὅτι ὑπάρχει συμπλήρωμα HN μετὰ τὸ βῆτα.

Ὁ Feissel δὲν μπόρεσε νὰ ἐπανεύρει τὴν ἐπιγραφή. Τὸ 1936 ὅμως οἱ Edson καὶ Cormack (*Notebook*, χωρὶς ἀρ., μεταξὺ τῆς ἀρ. 52 καὶ 53) εἶδαν δύο χριστιανικὲς ἐπιγραφὲς στὸν ναὸ αὐτόν: α) μία ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο δεξιὰ ἀπὸ τὴν ἀγία τράπεζα, διαστάσεων 0,715x0,37, μὲ ἀδιάγνωστο κείμενο λόγῳ τῆς φθορᾶς ποὺ εἶχε ὑποστεί ἀπὸ τὰ βήματα τῶν πιστῶν καὶ β) μία ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο ἀριστερὰ καὶ ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν ὠραία πύλη, διαστάσεων 0,11x0,47. Οἱ Edson καὶ Cormack προσθέτουν δὲ ὅτι ἡ δευτέρη αὕτὴ ἐπιγραφή διέσωζε τὸ ἄνω καὶ κάτω πέρας ἀλλὰ ἦταν ἀσφαλῶς ἀποκεκρουμένη δεξιὰ, ὅτι τὸ ὕψος γραμμάτων κυμαινόταν μεταξὺ 0,005 καὶ 0,025, τὸ διάστιχο μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου στίχου μεταξὺ 0,02 καὶ 0,025 καὶ ὅτι ἡ χάραξή της ἦταν πλημμελής. Τὸ κείμενο ποὺ ἀντέγραψαν οἱ δύο ἐπιγραφολόγοι ἔχει ὡς ἑξῆς:

ΛΛΗCΤΗ ΧΗCΣ "ΟΥΔC·ΛΟ·CΟΥΦ Ξ
 ΧΕΕΟΝΜό
 Μ

Παραμένει ἀσαφὲς ἂν καμμία ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς αὐτὲς μπορεῖ νὰ συσχετισθεῖ μὲ ἐκείνη τοῦ ἀπογράφου τοῦ Ἀσλάνογλου.

428. Μουσεῖο Βεροίας Λ 396. Μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο ἀπὸ τὸν ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὅπου ἦταν ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο στὴν πίσω ἀριστερὴ γωνία τοῦ ναοῦ. Ἐκεῖ τὴν ἀντέγραψαν τὸ 1936 οἱ Edson καὶ Cormack.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὲς ἀριστερὰ καὶ ἀποκεκρουμένη δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,633x0,384x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,027-0,045. Διάστιχο: 0,02-0,033.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη (Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 80).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

6ος αἰ. μ.Χ. (;)

*Μημ(όριον) Στεφά[νου κ(αί)]
 Σαβήνας.*

Στ. 1: ΜΜC ΓΕΦΑ Edson - Cormack. Στ. 2: ᾠΒΚΝΑΕ Edson - Cormack. Οἱ Edson καὶ Cormack δὲν ἦσαν βέβαιοι ἂν ἡ ἐπιγραφή ἦταν χριστιανικὴ ἢ ὄχι.

429. Μουσεῖο Βεροίας Λ 522. Βρέθηκε τὸ 1973 στὸ ὑστερορωμαϊκὸ νεκροταφεῖο στὴν θέση τοῦ νέου Γυμνασίου Θηλέων Βεροίας καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη ἀριστερά, κάτω καὶ κατὰ τὴν ἄνω δεξιὰ γωνία. Διαστάσεις: 0,29x0,31x0,05. Ὑψος γραμμάτων: 0,023-0,030. Διάστιχο: 0,01-0,012.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

6ος αἰ. μ.Χ. (;)

*[Κοι]μπίριον vac
 [Ἀποσ]τολίου τριμ[ιταρίου ;]
 [-----]ΟΥ κέ Κυρίλ-
 4 [λου ---]εσ(---) vac
 [-----]ου.*

Τριμτάριοι, δηλαδή κατασκευαστές ύφασμάτων με τριπλή ύφανση, αναφέρονται σε σύγχρονα επιγραφικά κείμενα (πρβλ. P. Orsi, *NS* [1895] 482, αρ. 159: Συρακοῦσες). Ἡ ιδιότης τοῦ δεύτερου νεκροῦ πρέπει ἴσως νὰ ἀποκατασταθεῖ ὡς *πρεσ(βυτέρου)*.

430. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν Ὠραία Πύλη τοῦ ναοῦ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

ῴΥψος: 0,90. Πλάτος: ἄνω: 0,35, πλάτος: μέσον: 0,41, πλάτος: κάτω: 0,405. Πάχος: ἀπροσδιόριστο. Τεμάχιο: 0,14x0,05 ἐλλείπει ἀπὸ τὴν ἄνω ἀριστερὴ γωνία. Ἐπιγραφή στὸ ἄνω μέρος τῆς πλάκας. ῴΥψος γραμμάτων: 0,025-0,03. Διάστιχο: 0,01-0,02." (Edson - Cormack).

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη (Edson - Cormack, *Notebook* αρ. 71).

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

*Κυμτίριον NAN[---]
[.]ΩΝ ἔνθα κῖτε [---]*

Στ. 2: ΩΛΕΝΘΑΚΙΤΟ Edson - Cormack, μετὰγενέστερη διόρθωση τοῦ Cormack: *κῖτε*.

Ὁ τύπος πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ ὡς: *κοιμητήριον* τοῦ δεινός *ἐνθα κεῖται* ὁ δεῖνα (πρβλ. Feissel, *Recueil* αρ. 131, 134, 140, 152, 161, 165, 166, 170, 171, 178, 182, 188).

431. Μουσεῖο Βεροίας Λ 263. Ἀγνώστου προελεύσεως.

Ἀριστερὸ ἄνω ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλαφρῶς ἀποκεκρουμένο ἄνω. Διαστάσεις: 0,19x0,17x0,065. ῴΥψος γραμμάτων: 0,02-0,025. Διάστιχο: 0,005.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

*Κυμητ[ήριον (;) ---]
ΗΩΝΕ[-----]
ΠΟΝΠ[-----]
||*

Στ. 1-2: Μήπως *κυμητ[ήρ]ηων* (πρβλ. *μημούρηων*, αρ. 454, κατωτέρω);

432. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας, αρ. 22 (505). Μεταφέρθηκε στὴν Συλλογὴ ἀπὸ τὸν ναὸ τῆς Ἀγίας Ἀννης (ὁδὸς Προφήτου Ἡλιοῦ), στὸν νάρθηκα τοῦ ὁποῖου φυλασσόταν μέχρι τότε. Ἐκεῖ τὴν εἶχαν ἀντιγράψει τὸ 1936 οἱ Edson καὶ Cormack.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὴς ἀριστερὰ καὶ κάτω. Διαστάσεις: 0,505x0,37x0,072. ῴΥψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,01.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook*, χωρὶς ἀριθμὸ, μετὰξὺ τῶν αρ. 83 καὶ 84, Feissel, *Recueil* αρ. 70, πίν. XV.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

† Μν(η)μ(εῖον) Πέτρου στρατι-
ώτου κα(ι) Δημητρίας
τίς συνβίω αὐτοῦ.

Στ. 2: κ(αι) Feissel, πού διαβάζει στὸν λίθο ΚΛ, ΚΑ Edson - Cormack καὶ ὁ λίθος.

Τίς συνβίω = τῆς συμβίου. Γιὰ ἄλλον στρατιωτικὸ στὴν Βέροια, βλ. ἀρ. 443, κατωτέρω.

433. Μουσεῖο Βεροίας Λ 569. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1974 κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ παλαιοχριστιανικοῦ νεκροταφείου στὴν ἐπίχωση τοῦ τάφου KIB 2 στὴν περιοχὴ Κάτω Ἑληᾶς (Ο.Τ. 319).

Πεσσίσκος σταυροειδοῦς διατομῆς ἀπὸ ὑπόφαιο μάρμαρο ἀποκεκρουμένος ἄνω καὶ ἐλλειπὴς κάτω. Διαστάσεις: 0,31x0,09x0,095. Ὑψος γραμμάτων: 0,013-0,023. Διάστιχο: 0,005. Ἡ ἐπιγραφή σὲ δύο ἀπέναντι πλευρές.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσου, ΑΔ 29 (1973-74) Χρονικά 723, πίν. 520α (SEG 30 [1980] 565, BullEpigr 1982, 208).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

4ος αἰ. μ.Χ.

	Πλευρά Α	Πλευρά Β
	[Τ]άφ-	Θε[ο]-
	ος ἄ-	δῶ-
	νδρα-	ρου
4	πόδ-	προσ-
	ων	στά-
		του.

Προσάτης εἶναι προφανῶς ἡ ἑλληνικὴ ἀπόδοση τοῦ λατινικοῦ patronus, δηλαδὴ ἄρχων τοῦ ἐπαγγελματικοῦ σωματείου (collegium), στὸ ὁποῖο ἐργάζονταν οἱ δοῦλοι. Γιὰ τὰ κολλήγια, βλ. τὸ ἑκτενὲς ἄρθρο τοῦ E. Kornemann, RE IV (1900) 380-480.

434. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας, ἀρ. 8. Ἐντοπίσθηκε τὸ 1954 στὸ προαύλιο τοῦ Ἑλκη Τσαρτζῆ "ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σοῦ-Καποῦ", δηλαδὴ κοντὰ στὴν δυτικὴ εἴσοδο τῆς πόλεως.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη ἀριστερὰ καὶ φθαρμένη κατὰ τὴν ἐπιφάνεια τῆς κυρίας ὀψews. Διαστάσεις: 0,446x0,36x0,055. Ὑψος γραμμάτων: 0,01-0,015. Διάστιχο: 0,007.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος αἰ. μ.Χ. (;)

	Σοφίης ταφ[-----]
	vacat
	Ἔτο[υς -----]
	[-----]
4	[-----]

[-----]ΥΩΝΓ[.]
 [----]ΤΙ[-----]Ι[----]
 [-----]ΙC[----]
 8 [-----]Ι[..]Ρ[.]ΦΕΙC ---]
 [-----]ΑΡΚΙΦ[.]ΟC vac
 [---]ΜΑΡΤ[.]ΙΘΟΥΡΕ
 [-----]ΑΤΟ C C Α
 12 [-----]Ι Ι vac
 [-----]Χ Ι Ι Τ Ο Ι
 [-----]Ι Ι Ρ Α
 [---]Ι Ι Ν
 16 [---]Ο Ν

435. Συλλογή Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας ἀρ. 31. *Αγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Πλάκα ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,708x0,44x0,06. *Υψος γραμμάτων: 0,035. Διάστιχο: 0,015.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

*Αγνῆς διακό-
 vacat νο[υ;].

Γιὰ ἄλλες γυναῖκες διακόνους στὴν Μακεδονία, πρβλ. Feissel, *Recueil* ἀρ. 20, 21, 275 καὶ 241.

436. Συλλογή Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας. Μεταφέρθηκε ἀπὸ τὸ Μουσεῖο Βεροίας, ὅπου εἶχε εἰσαχθεῖ τὸ 1974.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπῆς ἄνω καὶ μὲ ἐλαφρὰ ἀπολεπίσματα. Διαστάσεις: 0,383x0,342x0,072. *Υψος γραμμάτων: 0,025-0,044. Διάστιχο: 0-0,02.

Βιβλιογραφία: Feissel, *Recueil* ἀρ. 57, πίν. Χ.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος - 4ος αἰ. μ.Χ.

[-----]CΙ
 [-----]Εν-
 θάδε τάκρυν
 4 μηδεῖς ἀφῆ.
 Χαίροις με-
 τὰ τῶν ἀγί-
 ων. ♣ ♣

Στ. 3: Ὁ Feissel διορθώνει (δ)άκρυν, θεωρώντας τὴν γραφὴ ΤΑΚΡΥΝ ὡς γραφικὸ σφάλμα τοῦ χαρακτῆ, μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἄλλα παραδείγματα συγχύσεως ψιλῶν καὶ μέσων στὴν Μακεδονία. Στὴν πραγματικότητα πρόκειται γιὰ συχνὸ φαινόμενο. Πρβλ. M.B. Hatzopoulos, *BCH* 111 (1987) 406-410, καὶ τοῦ ἰδίου, *Ἀρχαία Μακεδονία VI* (ὑπὸ ἐκτύπωση).

Ὁ Feissel διαγιγνώσκει τὴν ἀπόπειρα ἐμμέτρου συνθέσεως στὴν παρουσία τῆς ποιητικῆς λέξεως *δάκρυ* (*τάκρυν*), ἀντὶ τοῦ *δάκρυον*, καὶ ἀναγνωρίζει ἱαμβικὸ μέτρο στὸν 4ο στίχο (Δὲν θὰ μποροῦσε ὅμως *τάκρυν* - *δάκρυν* νὰ εἶναι ἀπλῶς νεωτερικὴ μορφή τοῦ *δάκρυον*;). Παραλλαγή τῆς ἐκφράσεως *χαίροις μετὰ τῶν ἁγίων*, ποὺ χαρακτηρίζει τὸ κείμενο ὡς χριστιανικόν, καὶ συνδυάζει τὸν παραδοσιακὸ χαιρετισμὸ (πρόσθετη, μετὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων, ἔνδειξη τῆς πρωιμότητος τοῦ μνημείου) μὲ τὴν χαρακτηριστικὰ χριστιανικὴ μνεῖα τῶν ἁγίων, ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἄλλην παλαιοχριστιανικὴ ἐπιγραφή τῆς Μακεδονίας (βλ. Feissel, *Recueil* ἀρ. 127).

- 437.** Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας ἀρ. 9 (492). Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως. Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη ἄνω, κάτω καὶ ἀριστερά. Διαστάσεις: 0,28x0,31x0,052. Ὑψος γραμμάτων: 0,019-0,036. Διάστιχο: 0-0,013. Βιβλιογραφία: Feissel, *Recueil* ἀρ. 72, πίν. XV. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

6ος αἰ. μ.Χ.

[-----]
[-----ο]ν κ(αῖ) ΥΠΓ[.ΠΥ
[-----]ον κ(αῖ) ἐνδο-
4 [ξοτάτου ---]έσκου κ(αῖ) Ἰωάννου
[---- γεναμέ]γου τοῦ τὴν μα-
[καρίαν μνήμην --- ο]ν κόμ(ητος) κ(αῖ) τίς τοῦ-
[του συμβίου ---] vac.

Στ. 2: ΠΓ[.] Feissel.

Ἡ ἀπώλεια τοῦ ἀριστεροῦ μεγαλύτερου μέρους τῆς στήλης δυσχεραίνει τὴν κατανόηση τοῦ κειμένου. Ὁ Feissel ἀναγνωρίζει τὴν μνεῖα δύο ὑψηλὰ ἰσταμένων προσώπων, ἐνὸς ἐνδοξοτάτου (*gloriosissimus*) καὶ ἐνὸς κόμητος. Ἡ σχέση τοῦ μνημονευομένου Ἰωάννου μὲ τὰ προαναφερθέντα πρόσωπα δὲν εἶναι σαφής.

- 438.** Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως. Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,905x0,48x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,029. Διάστιχο: 0,01-0,024. Ἡ ἐπιγραφή στὸ ἄνω μέρος τῆς πλάκας. Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Δεκέμβριος 545 μ.Χ.

Μημόριον Βαλλεντίνου προτί[κ]-
τορ[ο]ς κόμ(ητος) κ(αῖ) τῆς συμβ(ίου) αὐτοῦ
[Θ]εοδούλης. Ἐτάφι ἐνταῦθα μ(ηνί) Δεκε-
4 μβρ(ίω) ἰνδ(ικτιῶνος) Ἡ βασιλείας τοῦ θειοτάτ[ου]
[Αὐγού]στου Φλ(αβίου) Ἰουστινιανοῦ ἔτους ΗΙ.

Στὸν Βαλεντῖνο εἶχε ἀπονεμηθεῖ τὸ ἀξίωμα τοῦ κόμητος προφανῶς γιὰ τὶς ὑπηρεσίες ποὺ εἶχε προσφέρει ὡς σωματοφύλαξ (*προτίκτωρ*) τοῦ αὐτοκράτορος. Πρῶτο παράδειγμα χρονολογήσεως μὲ ἔτη βασιλείας στὴν Μακεδονία. Τὸ σύστημα αὐτὸ δὲν κατέστη δημοφιλὲς καὶ ἔμεινε περιορισμένο σὲ αὐλικοὺς κύκλους (βλ. D. Feissel, *Ktema* 18 [1993] 171-88).

439. Βέροια, ναὸς Παναγίας Δεξιᾶς. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τοῦ βορείου κλίτους κοντὰ στὸ τέμπλο τοῦ ναοῦ. Ἐκεῖ τὴν μελέτησε πιὸ πρόσφατα καὶ ὁ Feissel.

Πλάκα ἀπὸ φαῖδ μάρμαρο, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιφάνεια εἶναι σήμερα πολὺ φθαρμένη καὶ ἐν μέρει καλυμμένη ἀπὸ στασίδια. Διαστάσεις: 0,51x0,81. Ὑψος γραμμάτων: 0,028-0,038. Διάστιχο: 0,02-0,028.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 267, ἀρ. 83 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 107), Ἀ. Παπαδόπουλου-Κεραμέως, "Διορθωτικά" (1902) 424, ἀρ. 26, Feissel, *Recueil* ἀρ. 71, πίν. XV. Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

Ἐνθάδε κῆτε Ἰωάννης
νέος υἱὸς Ζηνοβίου τοῦ ΕΔΕ
ἐκδ(ίκου). Ἐτελεύτησεν ἐτ(ῶν) Η, μη(νός)
4 Μαρτίου Γ ἰνδ(ικτιῶνος) Θ.

Στ. 2: ΖΗΝΟΠΙΘ Delacoulonche, Ζηνορ(β?)ίου μεταγράφει ὁ Δήμιτσα, Ζηνοβίου ὁ Feissel. Στ. 2: Ἐδέ(σσης) συμπληρώνει ὁ Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, ἐδε(σίμου) προτείνει στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα ὁ Feissel, ἀλλὰ υἱοθετεῖ στὴν μετάφρασή του τὴν ἐκδοχὴ τοῦ Παπαδόπουλου-Κεραμέως. Στ. 3: ἡ ἀνάπτυξη ἐκδ(ίκου) ὀφείλεται στὸν Παπαδόπουλο-Κεραμέα, τὸν ὁποῖο ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Feissel. ΕΤΕΔΕΙ Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος δὲν τὸ μεταγράφει, ἐτελεύτησεν Παπαδόπουλος-Κεραμεύς καὶ Feissel. ΕΤΗΜ Delacoulonche, ΕΤΗΜΝ ἀντιγράφει ὁ Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος συνδυάζοντας μὲ τὰ πέντε προηγούμενα γράμματα μεταγράφει τῆς ἐν ἐτη(ει) μ[η]ν[ός], ἐτ(ῶν) Η μη(νί) Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, Feissel. Στ. 4: ΣΝΝΔΣῚE Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος δὲν τὸ μεταγράφει, Γ ἰνδ(ικτιῶνος) Ε Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, Γ ἰνδ(ικτιῶνος) Θ Feissel.

Ὁ Ζηνοβίος ἦταν ἐκδικος (defensor civitatis) τῆς Ἑδεσσας, ἐὰν ἐρμηνευθεῖ ἔτσι ἡ συντομογραφία ΕΔΕ, ἢ τῆς ἴδιας τῆς Βέροιας, ἐὰν υἱοθετηθεῖ ἡ ἐρμηνεία ἐδε(σίμου). Γιὰ μίαν ἄλλην μνεία ἐκδίκου, βλ. ἀρ. **440**, κατωτέρω.

440. Μουσεῖο Βεροίας Λ 495. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1914 ἀπὸ τὸν Plassart στὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο, ὅπου μελετήθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο, ὅπου μελετήθηκε καὶ πάλι ἀπὸ τὸν Feissel.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη ἄνω δεξιὰ, ἑλλιπὴς κάτω ἀριστερά, προφανῶς κατὰ τὴν δεύτερη χρῆση τῆς ὥς βαθμίδος, ὅπως μαρτυροῦν καὶ οἱ ὁπὲς μὲ τὴν κατὰ μῆκος τους ρωγμὴ. Διαστάσεις: 1,34x0,51x0,11. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,025. Διάστιχο: 0,02. Ἡ ἐπιγραφή στὸ ἄνω μέρος.

Βιβλιογραφία: A. Plassart, *BCH* 47 (1923) 185 (*SEG* 2 [1924] 399, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 62, Feissel, *Recueil* ἀρ. 68, πίν. XIV).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

†Μημόριον [δ]ιαφέρ[ον]
Πατρ[ι]κεῖω ἀπὸ · ἐκ· δ(ίκων)
[..]ΑΜ τῆς Διοκλητια-
4 νοῦ π(όλεως) ἔνθα ἀπετέθ[η]
μη(νί) Ὀκτωβρίῳ Α, ἰνδ(ικτιῶνος) [..].

Στ. 1: †M[.]O[.]ON[.]ΛΦ Plassart, πού συμπληρώνεται ως †M[ημ]ό[ρι]ον [δι]αφ[έρον--] από τὸν Crönert στὸ SEG, μὲ τὸν ὁποῖον συμφωνεῖ καὶ ὁ Feissel, HM..OMION... \ Φ.. Edson - Cormack, στὸν λίθο περισσότερα γράμματα εἶναι ὁρατά, στὸ τέλος τοῦ στίχου ἴσως διαφέρ(ον). Στ. 2: ΓC[.]CΙΩΛΠΟΕΚΔ Plassart, ΓC[.]Cίω ἀπὸ ἐκδ[ί]κ Crönert στὸ SEG, ΓΛC..ACIΩ ΔΠΟΕΚ.Δ Edson - Cormack, Π[ε3:4]ασιώ ἀπὸ ἐκδ[ί]κ-- Feissel, ΠΑΤΡ[.]ΚΕΙΩΑΠΟΕΚ.Δ.[] ὁ λίθος. Στ. 3: [---]—IC Plassart, τὸ ὁποῖο συμπληρώνει [ε]τ(ο)υς ὁ Crönert στὸ SEG, IΔIC Edson - Cormack, [ων.]HIC Feissel, I[.]AMTHC ὁ λίθος. Τὸ πιθανώτερο εἶναι ὅτι ἡ λέξη ἐκδίκων εἶναι συντομογραφημένη στὸν στ. 2, καὶ ὅτι ἀκολουθεῖ μία συντομογραφημένη λέξη ποὺ λήγει σὲ AM, ὅπως π.χ. γεναμ(ένω) (πρβλ. ἀρ. 437, ἀνωτέρω καὶ ἀνάλογες ἐκφράσεις σὲ ἐπιγραφὲς τῆς Λευκόπετρας). Στ. 3-4: ΔΙΟΚΛΗΤΙΑ-|ΝΟΥΠΕ||.JA[.]I[.]ETEΘ Plassart, τὸ ὁποῖο συμπληρώνει ὡς Διοκλητια|νου πέ' παρετέθη μη||— ὁ Crönert στὸ SEG, ΔΙΟΚΛΗΤΙΑ|ΝΟΥΠΕ||.OΛ/I.ETEΘ Edson - Cormack, Διοκλητια|νουπ(όλεως) ένθα ἀπετέθη Feissel. Στ. 5: [---]OKT[---] Plassart, τὸ ὁποῖο συμπληρώνει ὡς [μη]νι 'Οκτ[ωβρίω ----] ὁ Crönert στὸ SEG, OKT[---]IN Edson - Cormack, μ[η]ν(ι) 'Οκτοβρίω ἀ' ἰνδ(ικτιῶνος) [...] Feissel.

Ὁ νεκρὸς εἶχε διατελέσει ἔκδικος (defensor civitatis) τῆς Διοκλητιανουπόλεως. Δὲν εἶναι ὅμως σαφὲς ἂν πρόκειται γιὰ τὴν γειτονικὴ Πέλλα, ἢ ὁποία ἔφερε αὐτὸ τὸ ὄνομα γιὰ ἓνα μᾶλλον βραχὺ διάστημα (βλ. Papazoglou, *Villes* 140-41), ἢ γιὰ τὴν Διοκλητιανούπολη τῆς Ὁρεστίδος (ποὺ ἀνῆκε τότε στὴν Θεσσαλία), ἢ ἀκριβὲς θέση τῆς ὁποίας ἀμφισβητεῖται, ἀλλὰ ταυτίζεται πιθανώτατα μὲ τὴν Καστοριά (βλ. Papazoglou, *Villes* 238-39).

441. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας, ἀρ. 512. Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος. Ἐκεῖ τὴν ἀντέγραψε πρὸ τοῦ 1899 ὁ τότε μητροπολίτης Βεροίας καὶ Ναούσης Κοσμάς Εὐμορφόπουλος καὶ τὴν εἶδε ὁ Plassart τὸ 1914. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν Βυζαντινὴ Συλλογὴ Βεροίας, ὅπου τὴν μελέτησε ὁ Feissel.

Πλάκα ἀπὸ φαιὸ μάρμαρο ἐλλιπὲς ἄνω δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,882x0,98x0,072. Ὑψος γραμμάτων: 0,01-0,05. Διάστιχο: 0,005-0,028.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 268, ἀρ. 86 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 108, Ἀ. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, "Διορθωτικά" [1902] 422-23, ἀρ. 24), Μ.Ι. Γεδεών, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 19 (1899) 173-74, βάσει τοῦ ἀπογράφου τοῦ μητροπολίτη Βεροίας, (Χιονίδου, *Βέροια* II, 83, σημ. 1, χωρὶς διακριτικὰ σύμβολα), Feissel, *Recueil* ἀρ. 64, πίν. XIII. Πρβλ. De Rossi, *Roma* III 455, σημ. 4, Ἀ. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, *Βυζαντινὰ Χρονικά* (Πετρούπολη) 7 (1900) 266, E. Kurtz, *BZ* 9 (1900) 715.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1η Σεπτεμβρίου 492 μ.Χ.

†Μημ(όριον) τῶν μ(εγαλο)π(ρεπεστάτου) κόμ(ητος) Φαταλίου κ(αί)
τῆς λαμ(προτάτης) συμβίου αὐτοῦ Κελερίνη[ς]
κ(αί) τοῦ ἐγγόνου αὐτῶν λαμ(προτάτου) Σιλβα[νοῦ],
4 ὅστις ἐτάφι ἐνταῦθα καλᾶ[νδ(αις)]
Σεπτεμβρ(ίαις) ἰν(δικτιῶνος) Α ὑπ(ατεία) τοῦ δεσ-
πό(του) ἡμῶν Ἀναστασίου τὸ Α
κ(αί) Ῥούφου λαμ(προτάτου). †

Στ. 1: MHM Delacoulonche, τὸ ὁποῖο μεταγράφεται *Μημ(όριον)* ἀπὸ De Rossi, μ(ν)ῆμ(α) ἢ μμη(όριον) ἀπὸ τὸν Δήμιτσα μ(ν)ῆμα Γεδεών καὶ Χιονίδης, μμη(όριον) Feissel ἢ λέξη ΤΩΝ, τὴν ὁποία εἶδε ὁ Delacoulonche καί, μὲ δυσκολία, ὁ Feissel, ἦταν προφανῶς ἤδη δυσδιάκριτη τὴν ἐποχὴ τοῦ μητροπολίτη Εὐμορφόπουλου, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Γεδεών τὴν μεταγράφει τοῦ, ἀνάγνωση ποὺ ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Χιονίδης· ΝΠ Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος τὸ παραλείπει στὴν μεταγραφή, λ(α)μπ(ροτάτων) Γεδεών, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ ὁ Χιονίδης χωρὶς τὶς παρενθέσεις, λ(α)μ(προτάτων) Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, μ(εγαλο)π(ρεπεστάτου) Feissel· ΚΟΜ

Delacoulonche, Δήμιτσας, ή ανάπτυξη κόμ(ητος), την οποία ακολουθούν οι υπόλοιποι οφείλεται στον Γεδεών· ο Feissel σημειώνει ότι στο τέλος του στίχου το *καί* ίσως ήταν χαραγμένο ολογράφως, αλλά το σύμβολο συντομογραφίας διακρίνεται μετά το Κ. Στ. 2: ΛΑΜ Delacoulonche, Δήμιτσας, λα(μ(προτάτη)ς Γεδεών, λαμ(προτάτης) Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, Feissel· ΚΕΛΕΡΙΝ Delacoulonche και Δήμιτσας, που μεταγράφει *Κελερίν[ης]*, *Κελερίνης* Γεδεών, Χιονίδης, *Κελερίνη[ς]* Feissel. Στ. 3: ΕΓΓΟΝΟC Delacoulonche, Δήμιτσας, ό όποιος μεταγράφει όμως *έγγόνο(ν)*, *έγγονός* Γεδεών, Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, Χιονίδης· ό Feissel, παρ' όλον ότι στο σημείο αυτό ή επιφάνεια του λίθου είναι πολύ εφθαρμένη, επιβεβαιώνει την ανάγνωση *έγγονος*, γενική του τύπου *έγγων*, του όποιου προσκομίζει παραδείγματα· τά ίχνη του τελευταίου γράμματος της λέξεως έν τούτοις δέν αποκλείουν την ανάγνωση *έγγόνου*. ΛΑΜΙΑΒ Delacoulonche και Δήμιτσας, ό όποιος μεταγράφει *Λαμσίλβ[ου]* λαμ(προτάτου) Σιλβ[ανού] ή Σιλβ[έστρου] Γεδεών, λαμ(προτάτου) Σιλβ[ίου] Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, λαμ(προτάτου) Σιλβ[ανού] Feissel. Στ. 4: ΚΑΛ Delacoulonche, Δήμιτσας, ό όποιος όμως παραλείπει νά τό μεταγράψει· *καλ(ανδών)* Γεδεών, Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, *καλά[νδ(αις)]* Feissel. Στ. 5: СЕПТЕМВРЪ Delacoulonche και Δήμιτσας, ό όποιος μεταγράφει *Σεπτεμβρ(ί)ου*, *Σεπτέμβρου* Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, *Σεπτεμβρίων ς* (;) Γεδεών, Χιονίδης, *Σεπτεμβρ(ίαις)* Feissel, ό όποιος όρθά παρατηρεί ότι ό Delacoulonche στο τέλος της λέξεως άντέγραψε ίσως "ένά σημείο συντομογραφίας χαμένο" σήμερα· τό σημείο αυτό, ένωμένο μέ τό προηγούμενο γράμμα, φαίνεται άχνά στο έκτυπο, και είναι αυτό που εξέλαβε ως ς ό Γεδεών· IN3A Delacoulonche, Δήμιτσας, ό όποιος δέν τό μεταγράφει· παραλείπεται επίσης από τόν Γεδεών και τόν Χιονίδη, *ίν(δικτιώνος)* Α Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, *ίνδ(ικτιώνος)* α' Feissel, ό όποιος έρμηνεύει τό προτελευταίο γράμμα όχι ως σύμβολο συντομογραφίας αλλά ως Δ "άσυνήθους μορφής και όριζόντια γραμμή"· ΥΠ Delacoulonche, Υ Δήμιτσας, που δέν τό μεταγράφει· (*καί έπί*) *ύπ(ατειας)* Γεδεών, *ύπ(ατεύοντος)* Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, *ύπ(ατεία)* ό Feissel. Στ. 6: ΤΟΑ Delacoulonche, Δήμιτσας, ό όποιος έχοντας παραλείπει την όριζόντια γραμμή μεταγράφει *το[υ]* Α, οι υπόλοιποι τό Α. Στ. 7: ΛΑΜ Delacoulonche, Δήμιτσας, που δέν τό μεταγράφει, λαμ(προτάτου) Γεδεών, Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, Χιονίδης, λαμ(προτάτου) Feissel.

Η σταδιοδρομία του Φαταλίου, καίτοι άγνωστη από άλλες πηγές, ήταν αρκετά σημαντική ώστε νά του άπονεμηθεϊ τό άξίωμα του κόμητος και ό τίτλος του μεγαλοπρεπεστάτου, που συνδέεται συνήθως μέ αυτό. Για την άκριβή χρονολόγηση της έπιγραφής βλ. τά σχόλια του Feissel.

442. Μουσείο Βεροίας Α 694. Περισυνελέγη τό 1979 από τόν ναό του 'Αγίου 'Αντωνίου και μεταφέρθηκε στο μουσείο.

Βωμίσκος από λευκό μάρμαρο άποκεκρουμένος άνω δεξιά και κάτω άριστερά, μέ όπή στο μέσον από μεταγενέστερη χρήση ως κρήνη. Ό τύπος του μνημείου και τά ίχνη αποξέσεως στην ένεπίγραφή επιφάνεια μαρτυρούν ότι της χρήσεώς του ως έπιτύμβιου μνημείου είχε προηγηθεϊ άλλη παλαιότερη. Έχει έπίστεψη μέ όριζόντιο γεϊσο και βάση μέ κυμάτια. Διαστάσεις: 0,45x0,325x0,204. Ύψος γραμμάτων: 0,023-0,0355. Διάστιχο: 0,002-0,013. Η έπιγραφή στην κυρία όψη του κορμού.

Βιβλιογραφία: 'Αδάμ-Βελένη, *Βωμοί* άρ. 267.

Φωτογραφία, έκτυπο.

4ος αϊ. μ.Χ. (;)

†
Δομετιανού
κὲ Ῥοδόπης
μεμόριον
4 συνοικήσα—
σα τῷ ἀνδρὶ
ἔτη εἴκοσι.

Μεμόριον είναι σπανιώτερος τύπος του συνηθέστερου *μημόριον* (πρβλ. Feissel, *Recueil* άρ. 52, 159, 249).

443. Βέροια, ναὸς Ἀγίας Παρασκευῆς (κοντὰ στὴν Παναγία Δεξιὰ). Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τοῦ ναοῦ. Ἐκεῖ τὴν εἶδε ὁ Plassart τὸ 1914 καὶ τὴν μελέτησε ὁ Feissel τὸ 1976.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,77x1,305. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,04. Διάστιχο: 0,008-0,03.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 268, ἀρ. 87 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 109), Feissel, *Recueil* ἀρ. 63, πίν. XIII. Πρβλ. Bayet, *Commentatio* 46, σημ. 3, Ἀ. Παπαδόπουλου-Κεραμεύς, "Διορθωτικά" (1902) 423, ἀρ. 25, Ν. Βέη, *IPAIK* 14 (1909) 103-104, ἀρ. 6.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Τέλη 6ου αἰ. μ.Χ.

†Ἐν Χριστῷ κυμ(ητήριον)
 Ἀρία λαμ(προτάτου) στρατευ-
 σαμένου ἐν τῷ γεν-
 4 νεοτάτου ἀριθ-
 μοῦ τῶν καθοσιωμ(ένων)
 σαγιτταρίων αἴτι ΛF,
 μῆνες F, ἡμ(έρας) IE, τὰ δὲ
 8 πάντα <τον> τῆς ζωῆς
 μου ἔτι ὕδεν ὁ Κτίστης.

Οἱ ἀριθμοὶ στοὺς στίχους 6 καὶ 7 ἔχουν χαραχθεῖ ἐντὸς πλαισίων. Στ. 1: KYMS Delacoulonche, Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος μεταγράφει κυ(ρίῳ) (ἡ)μ(ῶν τῆς), [I(ησο)ῦ] κυμ(υθεῖς) Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, [I(ησο)ῦ] κυμ(ητήριον) Βέης, οἱ ὁποῖοι προσθέτουν τὸ I καὶ τὸ Y τῆς λέξεως Ἰ(ησο)ῦ γιὰ νὰ συμπληρώσουν κενὸ ποῦ ἔχει, κακῶς, ἀφήσει στὸ ἀπόγραφό του ὁ Delacoulonche, κυμ(ητήριον) Bayet, Feissel. Στ. 2: APIAΛAMS Delacoulonche, Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος δὲν τὸ μεταγράφει, Ἀρία λαμ(προτάτου) Feissel. Στ. 4-5: OCΙΩMS Delacoulonche, Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος δὲν τὸ μεταγράφει ὅπως ἀντελήφθη ὁ Feissel, τὰ γράμματα αὐτὰ ἔχουν κατὰ λάθος χαραχθεῖ στὸ τέλος τοῦ 4ου ἀντὶ τοῦ 5ου στίχου, ὅπου ἀνήκουν καὶ συμπληρώνουν τὰ γράμματα ΚΑΘ σχηματίζοντας τὴν λέξη καθοσιωμ(ένων). Στ. 6: CAGITSTAPIΩΝΑΙΤNNI Delacoulonche, Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος δὲν μεταγράφει τὸν στίχο, σαγιτταρίων αἴτι λς Feissel. Μεταξὺ τῶν δύο T τῆς λέξεως σαγιτταρίων σύμβολο συντομογραφίας, προφανῶς κατὰ λάθος ἢ γραμμὴ ποῦ φαίνεται νὰ ἐνώνει τὸ τελευταῖο γράμμα τῆς λέξεως αἴτι μὲ τὸ πλῆσιον ποῦ ἀκολουθεῖ ὀφείλεται σὲ βλάβη τοῦ μαρμάρου. Στ. 7: □ Delacoulonche, Δήμιτσα, χωρὶς μεταγραφή, F Feissel. Στ. 8-9: TON THC ZOHC | MOY ὁ λίθος, Delacoulonche, Δήμιτσα, τὸν τῆς ζωῆς μου (βίον?) Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, <τον> τῆς ζωῆς | μου Feissel. Στ. 9: YΔEN Delacoulonche, NΔEN Δήμιτσα, χωρὶς μεταγραφή, ὕδεν Feissel.

Τὸ μνημεῖο τοῦ λαμπροτάτου (clarissimus) Ἀρία, ὁ ὁποῖος ὑπηρετήσε ἐπὶ 36 ἔτη, 6 μῆνες καὶ 15 ἡμέρες στὸ γενναιότατο σῶμα (ἀριθμός = numerus) τῶν καθοσιωμένων σαγιτταρίων (τοξοτῶν) ἔχει διεξοδικὰ σχολιασθεῖ ἀπὸ τὸν Feissel. Ἡ σύγχυση μεταξὺ καταλήξεων τῆς δοτικῆς καὶ τῆς γενικῆς στοὺς στίχους 3-5, ὀφείλεται στὴν προφορὰ / u / τοῦ ἀρχαίου / o: / στὴν Μακεδονία, τῆς ὁποίας ὑπάρχουν πολλὰ παραδείγματα (πρβλ. Feissel, *Recueil* σελ. 275 καὶ Ἀννας Παναγιώτου, *Ἑλληνικὴ Διαλεκτολογία* 3 [1992-93] 14-18). Σύγχυση μεταξὺ ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς τῶν τριτοκλίτων μαρτυρεῖ ὁ τύπος μῆνες (ἀντὶ μῆνας). Τὰ ἐπίθετα γενναιότατος καὶ καθοσιωμένος εἶναι συνήθη γιὰ στρατιωτικὰ σώματα (βλ. Feissel, *Recueil* ἀρ. 27 καὶ σελ. 70, μὲ παραδείγματα). Ἡ *Notitia dignitatum* ἀναφέρει στὸ ἀνατολικὸ Ἰλλυρικὸ δύο σώματα τοξοτῶν, ἵπποτοξότες (equites sagittarii seniores) καὶ ἐπιλέκτους τοξότες (sagittarii lecti), σ' ἓνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσε νὰ ἀνήκει ὁ Ἀρίας. Εἶναι, τέλος, ἐνδιαφέρον ὅτι ὁ νεκρὸς ἀγνοοῦσε τὴν ἀκριβῆ ἡλικία του (τὰ δὲ πάντα τῆς ζωῆς μου ἔτη οἶδεν ὁ Κτίστης). Ὁ τίτλος τοῦ λαμπροτάτου ποῦ ἀποδίδεται στὸν παλαίμαχο Ἀρία ὑποδεικνύει ὀψιμη χρονολογία, πρὸς τὰ τέλη τοῦ ἔκτου αἰῶνος μ.Χ.

444. Μουσείο Βεροίας Λ 299. Βρέθηκε στην Βέροια τὸ θέρος τοῦ 1947 καὶ ἐναποτέθηκε στὴν τοπικὴ συλλογὴ ἀρχαιοτήτων.

Κυλινδρικός πεσσὸς ἀπὸ πολύχρωμο μάρμαρο ποὺ παρουσιάζει μείωση στὶς ἀπολήξεις. Ὑψος: 0,72. Διάμετρος: 0,43. Ὑψος γραμμάτων: 0,04-0,05. Διάστιχο: 0,009-0,02.

Βιβλιογραφία: V. Kallipolitis, *Mélanges Grégoire* II 357-60 (ὅπου καὶ προσθήκη μὲ παρατηρήσεις τοῦ H. Grégoire), Feissel, *Recueil* ἀρ. 59, πίν. XI. Πρβλ. X. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 631, ἀρ. 73, *BullEpigr* 1952, 72, L. Robert, *Hellenica* 13 (1965) 101, σημ. 2 (μὲ παράλληλα κείμενα).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

4ος αἰ. μ.Χ.(:)

✦ Τὸν παντοκράτο- ✦
 ρά σοι κὲ ἅγιον Θεὸν
 κὲ τὴν Τύχην σοι τοῦ
 4 ἀνεικῆτου βασιλείου,
 μὴ κλάσης μηδὲ ἄρης
 τὸν στύλον μηδὲ τοῦς
 λίθους, ἄνθρωπε.

Στ. 7: ἀνθ[ρω]πε Kallipolitis, ἄνθρωπε Feissel καὶ ὁ λίθος.

Γιὰ τὸν τύπο τοῦ ἔξορκισμοῦ, βλ. D. Feissel, *BCH* 104 (1980) 464-65 (μὲ παραδείγματα). Ἡ ἐπὶ κλήση τῆς τύχης τοῦ αὐτοκράτορος ἔχει προχριστιανικὲς καταβολές. Ὁ συνδυασμὸς τῆς μὲ τὴν ἐπὶ κλήση τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ ἐδῶ, καθιερώνεται ἀργότερα, ὅπως προκύπτει ἀπὸ παπυρολογικὲς μαρτυρίες (βλ. παρατηρήσεις H. Grégoire, *BullEpigr* 1952, 72 καὶ σχόλια Feissel). Παρ' ὅλον ὅτι οἱ Robert διατείνονται ὅτι ὁ πεσσὸς προέρχεται ἀπὸ δημόσιο κτήριο, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐπιγραφή φιλοδοξεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν προστασία, ὁ Feissel –ὀρθὰ κατὰ τὴν γνώμη μας– ὑποστηρίζει ὅτι ὁ στύλος γιὰ τὸν ὁποῖον γίνεται λόγος στὸ κείμενο εἶναι τὸ ἴδιο τὸ ὑπόβαθρο τῆς ἐπιγραφῆς, ποὺ μαζὶ μὲ τοὺς λίθους συναποτελοῦσε τὸ ἐπιτύμβιο μνημεῖο (γιὰ τὴν χρῆση τοῦ ρήματος αἶρω σὲ παρόμοια κείμενα, πρβλ. ἀρ. 370, ἀνωτέρω, καὶ τοῦ ὀνόματος λίθος γιὰ ἐπιτύμβια μνημεῖα, *IG* X 2,1, 832) καὶ προσκομίζει ὡς τὸ προσφυέστερο σχόλιο στὴν ἐπιγραφή ἓνα νόμο τοῦ 357 μ.Χ. (*Cod. Iust.* 23,14, ἔκδ. Krueger: si quis igitur de sepulchro abstulerit saxa vel marmora vel columnas aliamve quamcumque materiam..., decem pondo auri cogatur fisco inferre), ὁ ὁποῖος ἐπαναλαμβάνεται (μὲ διαφορετικὸ πρόστιμο) στὰ *Βασιλικά* (LX, 23,14, ἔκδ. Heimbach: ἐάν τις ἀπὸ τάφου ἀφέληται λίθους ἢ κίονας ἢ μάρμαρα ἢ ἄλλην οἰανδήποτε ὕλην, εἴκοσι λίτρας χρυσοῦ τῷ δημοσίῳ καταβαλλέτω).

445. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας, ἀρ. 20 (503). Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως.

Πλάκα ἀπὸ φαιὸ μάρμαρο ἐλλιπὴς κάτω ἀριστερά, ἀπολεπισμένη στὸ ἴδιο σημεῖο καὶ μὲ ἑλαφρὲς ἀποκρούσεις στὴν ὑπόλοιπη ἐνεπίγραφη ἐπιφάνεια. Διαστάσεις: 0,42x0,44x0,055. Ὑψος γραμμάτων: 0,012. Διάστιχο: 0,002-0,005.

Βιβλιογραφία: Feissel, *Recueil* ἀρ. 62, πίν. XII.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

4ος - 5ος αἰ. μ.Χ.

- [Αὐρ]ηλία Ἀριανή [δούλη το]ῦ Θ(εο)ῦ ††[. < I] ζῶ-
 σα καὶ παροῦσα καὶ παροῦσα τὸν γλυκύτατόν
 μου ἄνδρα ν Ἀρεστίδην τὸν κέ Οὐαλ[---]
 4 βετρανῶν ν καὶ τὴν γλυκ[υτά]την μου θυγατέ-
 ρα Ἀγροτέρην καὶ τὸ γλυκύτατόν μ[ο]ν θρεπτάρην,
 ὃ ἐγ[ὼ ἀ]νέθρεψα ὑπ[ὸ] τὰς ἐμὰς μάλας, Γερόντιν. Ἰδοῦσα
 ὅτι [...]ΕCΩCE Γερόντιν] ἔτ(η) ἐποίησα τοῦτο τὸ
 8 κοιμ[ητ]ήριν ἐκ τῶν ἰδείων μόχθων, ἐπὶ τὰ
 παιδά[ρι]α ποιήσασα καὶ μηδὲ ἐνὸς τῶν θυγατέ-
 ρων μου μὴ θελουσῶν συνκαταθέσθαι τῆς ΔΑ
 [...]ΕC. Τοῦτο οὖν μαρτύρομε τὸ ἀγιώτατον
 12 [...]ον τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς(ς) ἐκκλησί-
 [ας ...] μετὰ τὴν ἐ ν μὴν τελευτήν, καικη-
 [δευμέν]ης ἐμοῦ τῆς προγεγραμμένης
 [...]ίου, εἰς τοῦτο τὸ κοιμητήριν ἢ τι[ς]
 16 [τολμήσ]η τῶν θυγατέρων μου ἢ ἕτερός τις,
 [δώσει τῇ ἀγί]α ἐκκλησίᾳ τῇ κατὰ Βέροϊαν
 [προστίμου χ]ρυσοῦ λίτρας πέντε καὶ
 [τῇ πόλει -----].

Δεξιὰ ἀπὸ τὸ κείμενο, κάθετα μεταξὺ τῶν στίχων 10 καὶ 4:

Γεροντίου

Στ. 1: ΑΡΙΑΝ[.....]ΙΘΥΝ[.]ΤΑ Feissel. Μετὰ τὸ Θ ἀρχίζει ἀπόξεση στὴν ὁποία ἔχουν ἐκ τῶν ὑστέρων χαραχθεῖ τὰ γράμματα ΥΝ, -τὸ τελευταῖο ὅμως ἔχει κατὰ κάποιον τρόπο διαγραφῆ με δύο ὀριζόντια κτυπήματα ποὺ σχηματίζουν σταυροὺς με τὶς κάθετες κεραῖες του- ἄλλα τρία περίπου γράμματα, τὰ ὁποῖα ὅμως ἔχουν ἐκ νέου ἀποξεσθεῖ καὶ τῶν ὁποίων διακρίνονται μόνον ἀμυδρὰ ἴχνη, καὶ κατόπιν τὰ γράμματα ΖΩ. Ἡ παῦλα ποὺ διακρίνεται ἐπάνω ἀπὸ τὸ γράμμα Υ ὑποδηλώνει τὴν γνωστὴ συντομογραφία Θ(εο)ῦ (πρβλ. Feissel, *Recueil* ἀρ. 135 καὶ 136). Στ. 2: Στὸ μέσο τοῦ στίχου καὶ μετὰ τὸ ἑνατο γράμμα του καὶ ἕως τὸ δέκατο ἔκτο γράμμα ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ στίχου ὑπάρχει νέα ἀπόξεση, προφανῶς γιὰ νὰ διορθωθεῖ ἡ διπτογραφία τῶν λέξεων ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΑ. Στ. 3: τ[ὸ]ν Feissel. Στὸ τέλος τοῦ στίχου ὑπάρχει ἀπόξεση, ποὺ προφανῶς ἐκ παραδρομῆς ἔχει ἀκρωτηριάσει τὸ ὄνομα ποὺ ἀρχίζει με τὰ γράμματα ΟΥΑΛ καὶ πρέπει νὰ συμπληρωθεῖ εἴτε ὡς ΟΥΑΛ[ΕΝΤΑ], ὅπως προτείνει ὁ Feissel, εἴτε ὡς ΟΥΑΛ[ΕΡΙΟΝ], ὅπως φαίνεται νὰ ὑποδεικνύουν τὰ σωζόμενα ἴχνη γραμμάτων. Στ. 4: ΖΕΤΙΑΝΩΝ Feissel, ὁ ὁποῖος στὰ σχόλιά του γράφει: "la lecture étant sûre, il ne faut pas songer à βετρανῶν." Ἡ ἐξέταση τοῦ λίθου, τῶν φωτογραφιῶν καὶ τοῦ ἐκτύπου δὲν ἀφήνει ὅμως ἀμφιβολίες. Ἀσαφές παραμένει ἐὰν ἡ γραφή με ὠμέγα ὀφείλεται σὲ λάθος τοῦ χαρακτή ἢ στὴν παρουσία κάποιας λέξεως στὸ τμήμα τοῦ προηγούμενου στίχου ποὺ ἔχει ἀποξεσθεῖ. Στ. 6: ἐγὼ Feissel ΜΑΛΛΑC Feissel' πρόκειται ὅμως γιὰ τὴν αἰτιατικὴ πληθυντικὴ τοῦ ὀνόματος μάλη Γερό(ν)τιν Feissel, θεωρώντας ὅτι στον λίθο χαραχθῆκε Ἡ τὰ πέντε τελευταῖα γράμματα τῆς λέξεως Γερόντιν χαραχθῆκαν ἐκ τῶν ὑστέρων πάνω ἀπὸ τὸ ἰδοῦσα. Στ. 7: [...]ΩCE[....]IT[....]ET Feissel. Τὸ ρῆμα ποὺ δηλώνει τὸν θάνατον τῆς Γεροντίου ἴσως εἶναι ἀποσώζω, δηλαδή ὀλοκληρώνω, περατώνω, πρβλ. τὸ νεοελληνικὸ ἀποσώνω. Στ. 9: [π]αιδά[ρι]α Feissel. Στ. 10: ΤΕCΔΑ Feissel, εἶναι ὅμως προφανές ὅτι τὰ τρία πρῶτα γράμματα ἀντιστοιχοῦν στὴν δοτικὴ πληθυντικὴ τοῦ θηλυκοῦ ἄρθρου. Στ. 11: CΕ Feissel, πρόκειται ὅμως γιὰ τὴν κατάληξη τῆς δοτικῆς πληθυντικῆς πρωτοκλίτου θηλυκοῦ. Στ. 11-12: τό(ν) ἀγιώτατον | [κλῆρ]ον Feissel. Στ. 12: ἀγίας Feissel, ΑΓΙΑCC ὁ λίθος (πρόκειται γιὰ τὸν γνωστὸ ἀναδιπλασιασμὸ ἐμπρὸς σὲ ταῦ, πῖ, κάππα) ΚΑΘΟΛΙΚΗC ὁ λίθος. Στ. 13: [ὡς] μετὰ Feissel. Στ. 15: [...]ΙCΟΥ Feissel, [...]ΙΟΥ ὁ λίθος. Στ. 15-16: τι[ς] Feissel. Στ. 16: μου ἕτερός τις Feissel, ὁ ὁποῖος παραλείπει τὸ διαζευκτικὸ ἢ. Δεξιὰ ἀπὸ τὸ κυρίως κείμενο καὶ μεταξὺ τῶν στίχων 10 καὶ 4 εἶναι χαραγμένο κάθετα τὸ ὄνομα τοῦ Γεροντίου, ΕΕΙΝΤΙ[---] Feissel, ὁ ὁποῖος ὑποθέτει ὅτι πρόκειται γιὰ ἐνδειξη πέμπτης ἰνδικτιῶνος, ἀλλὰ ΓΕΡΟΝΤΙΟ[.] ὁ λίθος.

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ πλούσιου σὲ πληροφορίες αὐτοῦ κειμένου δυσχεραίνεται ἀπὸ τὴν φθορὰ πού ἔχει ὑποστεί σὲ καίρια σημεῖα καὶ τὶς ἀδεξιότητες τοῦ συντάκτη του, οἱ ὁποῖες πλημμελῶς μόνον ἔχουν διορθωθεῖ μὲ ἀποξέσεις καὶ διαγραφές. Ὅπως ὀρθὰ διέγνωσε ὁ Feissel, ἀπὸ τὸν νομικὸ τύπο *ζῶσα καὶ παρούσα*, πρόκειται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα γιὰ διὰ διαθήκης ἱδρυση ταφικοῦ μνημείου. Ἡ Αὐρηλία Ἀρ(ρ)ιανή (ἐὰν εἶναι ὀρθή ἢ ἀνάγνωσις) ἀναφέρεται κατ' ἀρχὰς στὸν ἄνδρα τῆς Ἀριστείδης (Ἀρεστίδην), τὸν καὶ Οὐαλέριο(;), τὴν θυγατέρα τῆς Ἀγροτέρου (παραδοσιακὸ ὄνομα ἀπὸ τὸ ἐπίθετο Ἀγροτέρα τῆς Ἀρτέμιδος, μὲ τὸ ὁποῖο λατρευόταν στὴν ἴδια τὴν Βέροια [βλ. ἀρ. 49 καὶ 109, ἀνωτέρω] καὶ σὲ ἄλλες γειτονικὲς πόλεις τῆς Μακεδονίας [βλ. M.B. Χατζόπουλου, *AE* 1995, ὑπὸ ἐκτύπωση]) καὶ τὴν θρεπτή τῆς (γιὰ τὸν ὅρο βλ. ἀρ. 208, ἀνωτέρω) Γερόντιον. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ ἐκφραση *ἦν ἐγὼ ἀνέθρεψα ὑπὸ τὰς ἐμὰς μάλας*, ἡ ὁποία ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ σὲ παρόμοιο κείμενο. Ἡ ἐρμηνεία τῶν στίχων 6-7 εἶναι ἐπισφαλής, πιθανὸν ὅμως νὰ ὑποκρύπτεται ἰδιωματικὸς εὐφημισμὸς ἀνάλογος αὐτῶν πού ἀπαντοῦν στὴν νεώτερη γλῶσσα, ὁ ὁποῖος νὰ δηλώνει τὸ ἐνδεχόμενο τοῦ θανάτου τῆς Γεροντίου (ἰδοῦσα *ὅτι ἀπέσωσε Γερόντιν ἔτη;*), γεγονὸς πού ὥθησε τὴν Ἀριανὴ νὰ κατασκευάσει τὸν τάφο γιὰ τὶς φύσει καὶ θέσει θυγατέρες τῆς, χωρὶς τὴν θέληση τῶν ὁποίων κανεὶς δὲν θὰ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνταφιασθεῖ σ' αὐτόν. Ὡς μάρτυρες καὶ ἐκτελεστὲς τῶν θελήσεών τῆς ἐπικαλεῖται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸν κλῆρον (τό(ν) *ἀγιώτατον* | *[κλῆρ]ον*) *τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας*, δηλαδὴ τῆς ὀρθοδόξου (μὴ αἰρετικῆς, πρβλ. Feissel, *Recueil* ἀρ. 233) ἐκκλησίας, ὥστε μετὰ τὸν θάνατο καὶ τὴν ταφή τῆς σ' αὐτὸ τὸ μνημεῖο (*κοιμητήριον*), ἐὰν κανεὶς πλήν τῶν θυγατέρων τῆς τολμήσει παρόμοια πράξη (*ἢ τις τολμήσῃ τῶν θυγατέρων μου ἢ ἕτερός τις = εἴ τις ἕτερος τῶν θυγατέρων μου τολμήσῃ*), νὰ δώσει στὴν ἀγία ἐκκλησία τῆς Βέροιας πέντε λίτρες χρυσοῦ καὶ στὴν πόλιν ἴσως ἄλλες τόσες. Δεδομένου ὅτι κανεὶς νόμος δὲν τιμωροῦσε τὸν ἐνταφιασμὸ σὲ ξένο τάφο, ἡ προστασία τῶν ταφῶν ἀνεζητεῖτο σὲ ἀπαγορευτικὰ πρόστιμα αὐθαίρετου ὕψους, ἢ εἰσπραξὴ τῶν ὁποίων ἐπαφίετο σὲ δικαιοῦχους πού καθόριζε ὁ ἰδιοκτήτης καὶ πού κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἀποκτοῦσαν συμφέρον στὴν δίωξη τῶν παραβατῶν. Στὴν Βέροια, τὸ ὕψος τῶν προστίμων ποικίλλει σὲ παλαιότερες ἐποχὲς ἀπὸ 1.500 ἕως 2.500 δηνάρια (ἀρ. 368, 369 καὶ 370, ἀνωτέρω) καὶ ἀργότερα ἀπὸ μία λίτρα ἀργύρου (ἀρ. 455, κατωτέρω) μέχρι ἄνω τῶν πέντε καὶ ἴσως δέκα λίτρες χρυσοῦ (δηλαδὴ 180 φορὲς μεγαλύτερο ποσό, ἂν ἡ σχέση χρυσοῦ - ἀργύρου ἦταν ἐκείνη τὴν ἐποχὴ 1 πρὸς 18, βλ. Feissel, *Recueil* σελ. 69) ἐδῶ. Τὸ πρόστιμο τῶν χιλίων λιτρῶν, ἔστω καὶ ἂν πρόκειται γιὰ λίτρες ἀργύρου (ἀρ. 369, ἀνωτέρω), εἶναι χαρακτηριστικὸ τόσο τοῦ ἀποτρεπτικοῦ χαρακτῆρος τῶν προστίμων ὅσο καὶ τῆς αὐθαιρεσίας μὲ τὴν ὁποίαν ὀρίζονταν αὐτά. Ἀντίθετα, τὰ πρόστιμα τῶν πέντε ἕως δέκα λιτρῶν τῆς παρούσης ἐπιγραφῆς κινοῦνται στὰ ἴδια ὅρια μὲ τὸ πρόστιμο πού προσέβλεπε ὁ νόμος τοῦ 357 κατὰ τῶν καταστροφῶν τῶν ταφικῶν μνημείων, πού ἀναφέρθηκε προηγουμένως (βλ. ἀρ. 444, ἀνωτέρω).

446. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο "ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀφούζ Μουσταφᾶ". Οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936 εἶδαν καὶ μελέτησαν στὴν Παλαιὰ Μητρόπολιν δύο ἀποτμήματα τῆς στήλης πού διέσωσαν τὸ ἄνω ἀριστερὸ καὶ τὸ κάτω τμήμα τοῦ μνημείου. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη του.

"Πλάξ μαρμαρίνη διαστ. 0,35x0,35x0,04. Ὑψ. γρ. 0,02-0,03." (Ὁρλάνδος) Οἱ Edson καὶ Cormack περιγράφουν ὡς ἐξῆς τὰ δύο ἀποτμήματα: (ἀρ. 26): "Λεπτὴ μαρμαρίνη στήλη ἀποκεκρουμένη δεξιὰ καὶ κάτω. Ἄνω δεξιὰ γωνία ἀποκεκρουμένη. Ὁπισθία ὀψὲς ἀδρὰ κατεργασμένη. Πλημμελὴς χάραξις. Ὑψος: 0,24. Πλάτος: 0,19. Πάχος: 0,38. Γράμματα: ὕψος κυμαίνεται ἀπὸ 0,02 ἕως 0,04. Διάστιχα: 0,035±" (γιὰ τὸ κείμενο, βλ. κριτικὸ ὑπόμνημα). (ἀρ. 11α): "Μαρμαρίνη στήλη ἀποκεκρουμένη ἄνω, κάτω καὶ δεξιὰ. Διατηρεῖται ἀριστερὸ πέρας. Ὁπισθία ὀψὲς ἀδρὰ κατεργασμένη. Ὑψος (μέγ.): 0,17. Πλάτος: 0,32. Πάχος: ±0,35. Γράμματα πολὺ ἄτεχνα, μόλις χαραγμένα: Ὑψος: 0,025-0,03. Διάστιχο: 0,025-0,03, ἰδιαίτερα ἀκανόνιστο" (γιὰ τὸ κείμενο, βλ. κριτικὸ ὑπόμνημα).

Βιβλιογραφία: Ἄ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 161, ἀρ. 28 (Feissel, *Recueil* ἀρ. 58), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 11α καὶ ἀρ. 26 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 111, ἀρ. 16). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 856, 638.

3ος - 4ος αἰ. μ.Χ.

[Τ]ῷ γλυκυτάτῳ
 ἀνδρὶ Μαξίμῳ •
 Ἰσιδώρα ἐποίη-
 4 σεν ταύτην τὴν
 στιλῖδα μνήμης χά-
 ριν ἵ τις δὲ τολμῇ
 ἀνῦξεν, δώσει Κυρίῳ
 8 λόγον.

Ὁ Cormack τὴν δημοσίευσε ὡς ἐξῆς: [τ]ῷ γλυκ[υτάτῳ] | ἀνδρὶ Μαξίμῳ | Ἰσιδώρα ἐ[ποίη]σεν ΤΑΝ---. Τὸ κάτω ἀπότμημα, τὸ ὁποῖο δὲν δημοσιεύθηκε, διότι εἶχε θεωρηθεῖ χριστιανικό (ἂν καὶ ὁ Edson, σὲ σημείωσή του, ἀμφισβητεῖ τὸν χριστιανικό χαρακτήρα τῆς ἐπιγραφῆς, μόνον δὲ πολὺ ἀργότερα ἀντελήφθη ὁ Cormack, ὅπως φαίνεται ἀπὸ μεταγενέστερη σημείωση, ὅτι οἱ ἐπιγραφὲς ποὺ εἶχαν καταγραφεῖ ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 11α καὶ 26 ἦσαν ἀποτμήματα μιᾶς καὶ μόνης ἐπιγραφῆς ποὺ εἶχε δημοσιεύσει ὁ Ὁρλάνδος), εἶχε ἀντιγραφεῖ ὡς ἐξῆς: [---]ΗΗΙΑ [---] | ΣΤΙΛΙΔΑ ΜΝΗΜΗΣΧΑΤ | ΡΙΝΙΤΙΣΔΕΤΟΛΩΜ | ΑΝΥΞΕΝΔΩΣΙΚΥΡΙΩ | vacat ΛΟΓΟΝ.

Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ μνημείου ὡς *στηλίδος* ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὲς τῆς Βέροιας (ἀρ. 365 καὶ 388, ἀνωτέρω· γὰρ τὴν χρῆση του σὲ ἄλλες περιοχὲς τῆς ἐλληνικῆς οἰκουμένης, βλ. Feissel, *Recueil* σελ. 62). Γὰρ τὴν χρῆση τοῦ ἐνεστώτος *τολμῇ*, βλ. D. Feissel, *BCH* 101 (1977) 212, σημ. 29. Ὁ τύπος *ἀνῦξεν* (= *ἀνοίξειν*), ἀντὶ τοῦ ἀναμενομένου *ἀνοῖξαι*, εἶναι χαρακτηριστικὸ τῆς συγχύσεως μεταξὺ μέλλοντος καὶ ἀορίστου στὸ ἀπαρέμφατο. Ἡ τυπικὴ ἔκφραση *δώσει Κυρίῳ λόγον* εἶναι παραλλαγή τῆς *λόγον δώσει τῷ Θεῷ*, ποὺ εἶναι διαδεδομένη στὴν Μακεδονία καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴ (14, 12) τοῦ ἀποστόλου Παύλου (βλ. Feissel, *Recueil* σελ. 202). Ἡ πλησιέστερη παράλληλη ἔκφραση ἀπαντᾷ στὴν Ἑδεσσα (Feissel, *Recueil* ἀρ. 32: *ἐὰν δέ τις... τολμήσῃ αἰπανῶ[ξαι, λόγο]ν δοῦσι τοῦ Θε[οῦ]*).

447. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βέροιας ἀρ. 30 (413). Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἄ. Ὁρλάνδο ἐντοιχισμένο στὸ κατώφλι τῆς Ὁραίας Πύλης τοῦ ναοῦ τῶν Ἀγίων Θεοδώρων, ἀπὸ ὅπου ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,61x0,835x0,065. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,025. Διάστιχο: 0,02.

Βιβλιογραφία: Ἄ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 162, ἀρ. 31 (Feissel, *Recueil* ἀρ. 60, πίν. XI). Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος - 6ος αἰ. μ.Χ.

†ΧΜΓ. Θεῖον δώρημα, ἀγνίας διδάσκα-
 λος, τὸν μακαρισμὸν Κ(υρίο)υ κτησαμένη,
 μήτηρ παρθένων εὐσεβῶν (κ)αθηγεμόν,
 4 λέγω (δ)ὴ Μυγδονίης κ(αί) Γρατισήμης, ρίζης ὁσίης
 κλάδων ε(ὐ)γενεστάτων, Θεοδώρα τοῦνομ[α],
 ἀειπάρθετος, τὸ πνεῦμα παρ(α)<φ>θεμένη τῷ Θ(ε)ῷ
 κ(αί) δεσπότη, τύμβῳ τὸ σῶμα φρουρῖν καταλί-
 8 ψασά· τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ποιεῖτε ἱκεσίας.

Ὁ Ὀρλάνδος δὲν διακρίνει μεταξὺ συμπληρώσεων καὶ ἀναλύσεων συντομογραφιῶν. Στ. 1: ἀγνήας Ὀρλάνδος, ἀγνίας Feissel καὶ ὁ λίθος. Στ. 3: τὸ πρῶτο γράμμα τῆς λέξεως *καθηγεμόν*, ποὺ παραλείφθηκε ἀπὸ τὸν χαρακτὴρ συμπληρώνεται ἀπὸ τοὺς Ὀρλάνδο καὶ Feissel. Στ. 4: *ση* Ὀρλάνδος καὶ ὁ λίθος, *(δ)ή* διορθώνει ὁ Feissel. *Μυγδονίης* ἐκ Ὀρλάνδος, *Μυγδονίης κ(αί)* Feissel, ὀρθά *γρ(α)τισήμης* Ὀρλάνδος, ποὺ προφανῶς δὲν τὸ ἐρμηνεύει ὡς κύριο ὄνομα. Στ. 5: *εὐ]γενεστάτων* Ὀρλάνδος, *ε(ὕ)ε(ν)εστάτων* Feissel διαβάζοντας ΕΙΕΙΕ στὸν λίθο, ὁ ὁποῖος ὅμως ἔχει ΕΓΕΝΕ στὸ σημεῖο αὐτό. Στ. 6: *παροφθεμένη* Ὀρλάνδος καὶ ὁ λίθος, *παρ[α]<φ>θεμένη* Feissel.

Τὸ ἐπιτύμβιο αὐτὸ ἐπίγραμμα ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑννέα στίχους:

- Θεῖον δώρημα, ἀγνίας διδάσκαλος,
τὸν μακαρισμὸν Κυρίου κτησαμένη,
μήτηρ παρθένων εὐσεβῶν καθηγεμόν,
4 λέγω δὴ Μυγδονίης καὶ Γρατισσίμης,
ρίξης δόσης κλάδων εὐγενεστάτων,
Θεοδώρα τοῦνομα, ἀειπάρθενος,
τὸ πνεῦμα παραθεμένη τῷ Θεῷ καὶ δεσπότη,
8 τύμβῳ τὸ σῶμα φρουρεῖν καταλείψασα
τάς ὑπὲρ αὐτῶν ποιεῖτε ἱκεσίας.

Ἡ ἀπόπειρα συνθέσεως ἱαμβικῶν τριμέτρων, ἐμφανῆς στοὺς δύο πρώτους στίχους, ἐκφυλίζεται ἐν συνεχείᾳ, ἐνίοτε δέ (στ. 5 καὶ 9) ἀναδύονται ῥυθμοὶ ποὺ ἀναγγέλλουν τὸν βυζαντινὸ δωδεκασύλλαβο, ὅπως ὀρθὰ παρατηρεῖ ὁ Feissel. Τὰ ἀρχικὰ ΧΜΓ, ποὺ ἀπαντοῦν καὶ σὲ ἄλλες ἐπιγραφὰς τῆς Μακεδονίας (Feissel, *Recueil* ἀρ. 25, 129, 165, 255), ἐπιδέχονται ποικίλες ἐρμηνεῖς (βλ. J.-O. Tjäder, *Eranos* 68 [1970] 148-90), ἀναπτύσσονται δὲ ἀπὸ τὸν Ὀρλάνδο ὡς *Χ(ριστέ) μ(εθ' ἡμῶν) γ(ενοῦ)*, ἀπὸ τὸν Tjäder ὡς *Χ(ριστὸν) Μ(αρία) γ(εννα)* καὶ ἀπὸ τὸν Feissel ὡς *Χ(ριστὸς) ἐκ Μ(αρίας) γ(εννηθείς)*. Ἡ ἔκφραση *θεῖον δώρημα* ἀναγγέλλει ἀπὸ τὸν πρῶτο στίχο τὸ ὄνομα τῆς νεκρῆς, Θεοδώρα. Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ὡς Μητρὸς καθηγεμόνος δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία ὅτι ἦταν ἡγουμένη κάποιας μονῆς στὴν Βέροια. Μεταξὺ τῶν μαθητριῶν τῆς τὸ ἐπίγραμμα μνημονεύει τὴν Μυγδονία (τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ καὶ στὴν Σίδη, Feissel, *Recueil* σελ. 65, μὲ βιβλιογραφία) καὶ τὴν Γρατίσιμα (Gratissima), ποὺ σύμφωνα μὲ τὸπο κοινὸ συναφῶν κειμένων προσομοιώνονται μὲ κλάδους, ρίζα τῶν ὁποίων ἦταν ἡ ἡγουμένη Θεοδώρα. Τὸ πρῶτο σκέλος (*τὸ πνεῦμα παραθεμένη τῷ Θεῷ καὶ δεσπότη*) τῆς κοινότητος ἀντιθέσεως μεταξὺ πνεύματος καὶ σώματος ἐμπνέεται ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ πρὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιο (23,46): *πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμα μου*. Ἡ τελικὴ ἐκκλήση ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῆς ἡγουμένης συμπεριλαμβάνει καὶ τίς ἀγαπητὲς τῆς μαθήτριες Μυγδονία καὶ Γρατίσιμα.

448. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας, ἀρ. 21 (504). Ἀγνώστου προελεύσεως.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὲς δεξιὰ καὶ κάτω. Διαστάσεις: 0,45x0,415x0,065.

Ύψος γραμμάτων: 0,011-0,034. Διάστιχο: 0,01-0,029.

Βιβλιογραφία: Feissel, *Recueil* ἀρ. 61, πίν. XII.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

6ος αἰ. μ.Χ.

- vac †*Η* βούλει ιδέναι, ² Ω[-----]
ΑΙΣΤΕ τύμβος οὔτος, μαθ' ὡς [-----]
ΤΟ' φιλελαιεῖμον ἴν μὲν γάρ, χει[ρῶν ---(:) καί]
4 ὀρφανῶν μήτηρ, καταπονουμ[ένων -----],
καὶ εἶνα μὴ δόξω πολλὰ λέγιν, πάν[των καταφύ]–
γιον' τοῦνομα δ' αὐτῆς Παύλα δι[ακόνισσα]

8 ³Ανεπαύσατο δὲ μη(νί) Αὐγ[ούσ]τω ἱ[νδ(ικτιῶνος) ---]
 † *Ετι δὲ ἀγεπα[ύσατο] -----]
 [..]ΡΑ Μακεδο[νία] -----]
 [-----]: Τ [-----]

Στ. 1: χάραγμα σὰν ἀπόστροφος μετὰ τὴν λέξη ἰδέναί. Στ. 1-2: ὦ [ξεῖνε, τίني τετέλ]αιστε (= τετέλεσται) ἢ [ξεῖνε, τίني ἡγλ[ά]ιστε (= ἡγλάισται)] προτείνει, παραδείγματος χάριν, ὁ Feissel. Ἡ μὴ τήρηση τῆς συλλαβικῆς τομῆς φαίνεται ὁμως ἀπίθανη. Μήπως [ῶτινι] αἰστέ (= ἐστί); Στ. 2-3: ὦ[ς] [--]το Feissel, στὸ χάσμα ὑπῆρχε προφανῶς μέσο ρῆμα στὸ τρίτο πρόσωπο τοῦ ἀορίστου ἢ χρήση τοῦ ἔτι στὸν στ. 8 θὰ ὀδηγοῦσε στὴν ὑπόθεση ὅτι καὶ ἐδῶ εἶχε χρησιμοποιηθεῖ τὸ ρῆμα [ἀνεπαύσα]το, ἀλλὰ τὸ νόημα δὲν συμβιβάζεται εὐκολα μὲ τὰ συμφραζόμενα, ὅπου περιγράφεται ὁ χαρακτήρας τῆς νεκρῆς. Στ. 3: ἀπόστροφος μετὰ τὴν λέξη φιλελαίειμον (= φιλελαϊήμων), χε[ίρ ---] Feissel, ἀλλὰ βλ. παράλληλα παραδείγματα Feissel ἀρ. 267, στ. 3-4, 272, στ. 3-4, ὅπου χῆρες καὶ ὀρφανὰ μνημονεύονται μαζί. Ἐάν τὸ μήκος τοῦ στίχου τὸ ἐπέτρεπε, θὰ περίμενε κανεὶς μίαν ἄλλη λέξη καὶ ὄχι τὴν λέξη μήτηρ νὰ προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν λέξη χηρῶν. Στ. 4: ὁ Feissel προτείνει στὰ σχόλιά του τὴν συμπλήρωση καταπονουμ[ένων βοηθός]. Στ. 5-6: πάν[----]γιον Feissel. Στ. 7: [μη(νί)] Αὐγ[ούσ]του ---] Feissel. Στ. 10: Δὲν μεταγράφεται καθόλου ἀπὸ τὸν Feissel.

Καὶ ἡ παρούσα ἐπιτύμβια ἐπιγραφή ἀποτελεῖ στὸ πρῶτο τῆς μέρος (στ. 1-7), ἀπόπειρα συνθέσεως ἐμμέτρου κειμένου, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ σὲ ἱαμβικὸ μέτρο κλασσικὴ ἀποστροφή πρὸς τὸν περαστικὸ (Εἰ βούλει εἰδέναι..., πρβλ. Peek, GVI 1330-1341) καὶ ὁ ποιητικὸς τύπος τοῦνομα. Ὁ ἀποσπασματικὸς ὁμως χαρακτήρας τοῦ κειμένου συνδυαζόμενος μὲ τὴν ἀδεξιότητα τοῦ συντάκτη δὲν ἐπιτρέπει τὴν μέτρηση τῆς συνέχειας. Γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ τάφου ὡς τύμβου, πρβλ. ἀρ. 394, 399, 401, 406, ἀνωτέρω). Στὸν τάφο τῆς Παύλας προσετέθη ἀργότερα ἡ σορὸς τῆς Μακεδονίας, ὁπότε ἐγίνε καὶ ἡ σχετικὴ προσθήκη τῶν στίχων 8 καὶ ἐξῆς.

449. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας. Γιὰ τὶς συνθήκες εὐρέσεως, περιγραφή τοῦ μνημείου καὶ διαστάσεις, βλ. ἀρ. 450, κατωτέρω.

Ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή ἀρ. 450, κατωτέρω καὶ μὲ ἀντίστροφη φορὰ ἔχουν χαραχθεῖ ἑλληνικὰ στοιχεῖα. Ὑψος γραμμάτων: 0,028.

Βιβλιογραφία: Feissel, *Recueil* ἀρ. 74, πίν. XVI. Πρβλ. Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 29 (1973-1974) *Χρονικά* 706.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

6ος αἰ. μ.Χ.

Εὐτύ(χ)ι (κ)ὲ σύ.

Ὁ Feissel διαβάζει ΕΥΤΥΗΙΕΖΥ καὶ προτείνει μὲ ἐπιφύλαξη εὐτύ(χ)ι ἐ(σ)ύ. ΕΥΤΥΗΙΕΖΥ ὁ λίθος.

Ἡ θέση τῆς παρούσης ἐπιγραφῆς σὲ σχέση μὲ τὴν ἐπομένη (ἀρ. 450, κατωτέρω) δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία ὅτι προέρχεται ἀπὸ δεύτερη χρήση. Ἡ χαρακτηριστικὰ προχριστιανικὴ ἐπευφημία σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀπόξεση τῶν σταυρῶν ποὺ πλασιῶναν τὸ χριστιανικὸ κείμενο ἐκπλήσσει.

450. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας, ἀρ. 38 ἢ 36. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1973 κατὰ τὴν κατεδάφιση τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Βαρβάρας, ὅπου ἦταν ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο μὲ τὴν κυρία ὄψη πρὸς τὰ κάτω. Ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε στὴν Βυζαντινὴ Συλλογὴ τῆς πόλεως.

Πλάκα από φαιό μάρμαρο απολεπισμένη κάτω, διακοσμημένη με δύο σταυρούς, που κάποτε αποξέστηκαν, εκατέρωθεν του κειμένου. Ο λίθος από δεύτερη χρήση φέρει και δεύτερη επιγραφή (άρ. 449, ανωτέρω) κάτω από την προηγούμενη και κατ' αντίστροφη φορά. Διαστάσεις: 0,77x0,81x0,09. Ύψος γραμμάτων: 0,02-0,0425. Διάστιχο: 0,003-0,015.

Βιβλιογραφία: Feissel, *Recueil* αρ. 74, πίν. XVI. Πρβλ. Αικατερίνης Ρωμιοπούλου, *ΑΔ* 29 (1973-1974) *Χρονικά* 706.

Φωτογραφία, έκτυπο.

5ος - 6ος αϊ. μ.Χ.

Memoria dua(ru)m (p)ue(l)a-
rum virg(i)num Rome-
um Abundantiae
4 (e)t Termantiae.

Στ. 1-2: DUABPMUEIIA|RUM στον λίθο, dua(ru)m (p)ue(l)a|rum Feissel. Στ. 2: VIRGNUM στον λίθο. Στ. 3: Abu(n)dantiae Feissel, ο οποίος διαβάζει ABUNDANTIAE στον λίθο. Στην πραγματικότητα η διαγώνιος κεραία του Ν έχει χαραχθεί. Στ. 4: T στον λίθο (e)t Feissel.

Στην ελληνική ή επιγραφή θα ήταν "Μημόριον δύο κορών παρθένων Ῥωμαίων Ἀβουδαντίας καὶ Θερμαντίας". Romeum ἀντὶ τοῦ ἀναμενόμενου Romanarum ὀφείλεται ἴσως στὴν ἐπίδραση τῆς ἐλληνικῆς (Ῥωμαίων), ὅπως καὶ σὲ ἄλλες δύο ἐπιγραφές τῆς Ἰταλίας ποὺ παραθέτει ὁ Feissel (*CIJud* 559 καὶ *InscrIt* X 2, 65), καὶ ἀντικατοπτρίζει τὸ δίγλωσσο περιβάλλον τῆς Βέροιας ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

451. Βέροια, ναὸς Ἀγίου Δημητρίου (τοῦ Τρανοῦ). Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο ἐμπρὸς καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ τὸ τέμπλο τοῦ ναοῦ ἐκεῖ τὴν μελέτησαν τὸ 1911-1912 ὁ Wace καὶ πιὸ πρόσφατα ὁ Feissel.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὲς ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,27x0,69. Ύψος γραμμάτων: 0,024-0,055. Διάστιχο: 0,02.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 266, αρ. 80 (*CIL* III 597, Δήμιτσα, *Μακεδονία* αρ. 120, Diehl, *Inscriptiones* 2445), Wace, *Τετράδια* II 56, Feissel, *Recueil* αρ. 73, πίν. XVI, M.B. Hatzopoulos, *BSt* 21 (1980) 99, σημ. 4.

Φωτογραφία, έκτυπο.

5ος - 6ος αϊ. μ.Χ.

[I]n nomine Domi[n]i
[m]emoria domna [A]-
[q]uilina ucsor In-
4 [no]centi. † vacat

Στ. 1: N Delacoulonche καὶ Wace, [I]n συμπλήρωσε ὁ Mommsen στὸ *CIL*, τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι, DOMIN Delacoulonche καὶ Wace, Domi[n]i συμπληρώνει ὁ Mommsen, τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦν καὶ οἱ ὑπόλοιποι. Στ. 2: EMORIA Delacoulonche, Wace, [m]emoria συμπληρώνει ὁ Mommsen τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦν οἱ ὑπόλοιποι· στὸ τέλος τοῦ στίχου ὁ Feissel συμπληρώνει ἓνα Α, ἀλλὰ τὸ γράμμα αὐτὸ μπορεῖ ἐξ ἴσου καλὰ νὰ συμπληρωθεῖ στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐπομένου στίχου. Ὁ Wace σημειώνει μὲ ἐπιφύλαξη ἓνα Ε στὸ τέλος τοῦ στίχου. Στ. 3: UILINAUESOR Delacoulonche, UILINAUCSOR Wace, /ULI[NA] UCSOR Mommsen, ...aug Sor. Δήμιτσα, ..Ina ucsor Diehl, [q]uilina ucsor Feissel. Στ. 4: CENTI Delacoulonche, [no]centi συμπληρώνει ὁ Mommsen τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦν οἱ ὑπόλοιποι.

Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ταπεινῆς αὐτῆς ἐπιτύμβιας ἐπιγραφῆς συνίσταται στὸ ὅτι μαρτυρεῖ τὴν παρουσία μιᾶς λατινόφωνης μειονότητος στὴν Βέροια τοῦ 5ου - 6ου αἰ. μ.Χ., ἡ ὁποία δὲν ἀποτελεῖτο μόνον ἀπὸ ξένους (πρβλ. ἀρ. 450, ἀνωτέρω) ἢ ἀπὸ ἀνώτερα στελέχη τοῦ κράτους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κοινούς πολῖτες, οἱ ὅποιοι μιλοῦσαν ἤδη μία πρόδρομη μορφή τῶν νεολατινικῶν γλωσσῶν καὶ διαλέκτων, ὅπως προκύπτει καὶ ἀπὸ φωνητικά φαινόμενα (*domna* ἀντὶ τοῦ *domina*) καὶ ἀπὸ τὴν ἀπώλεια τῆς αἰσθήσεως τῶν πτώσεων [*memoria domna Aquilina uxore Innocenti* ἀντὶ τοῦ *memoria dominae Aquilinae uxoris Innocenti(i)*].

452. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας, ἀρ. 37. Ἀνακαλύφθηκε στὸν ἴδιο τόπο καὶ ὑπὸ τις ἴδιες συνθῆκες ὅπως ἡ ἐπιγραφή ἀρ. 450, ἀνωτέρω.

Πλάκα ἀπὸ φαιδὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,545x0,604x0,09. Ὑψος γραμμάτων: 0,025. Διάστιχο: 0,001-0,005.

Βιβλιογραφία: Feissel, *Recueil* ἀρ. 75, πίν. XVI. Πρβλ. Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου, *ΑΔ* 29 (1973-1974) *Χρονικά* 706.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

6ος αἰ. μ.Χ.

†M(e)m(oria) Belesario Phl(avio) kand[(idato)]
ex trib(un)o it Gerontia. †

Στ. 1: *M̄sM̄* ὁ λίθος, M(e)m(oria) Feissel. Στὴν συνέχεια ὁ Feissel διαβάζει Belesari *ΟΗ ΚΑΝ*[...], ἀναλύοντας ὡς *PH* τὸ συμπλήρωμα *PI* τοῦ λίθου, θεωρώντας ὡς σύμβολο συντομογραφίας τὸ στοιχεῖο *L*, τὸ ὁποῖο ἀκολουθεῖ, καὶ μὴ μεταγράφοντας τὸ ἐπόμενο στοιχεῖο *S*, τὸ ὁποῖο ὅμως χαρακτηρίζει στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα ὡς "*S couché*". Στὴν πραγματικότητα ὅμως, δεδομένης τῆς ἀπώλειας τοῦ αἰσθήματος τῶν πτώσεων ποὺ μαρτυρεῖ καὶ αὕτη ἡ ἐπιγραφή, ὅπου ἐμφανίζεται ὁ τύπος *Gerontia* (ἀφαιρετική; ὀνομαστική;) ἀντὶ τῆς ἀναμενόμενης γενικῆς *Gerontiae*, καθὼς καὶ ἡ προηγούμενη (ἀρ. 451, ἀνωτέρω), ὅπου παρουσιάζεται ἀνάλογο φαινόμενο, εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι ἀντὶ τῆς ἀναμενόμενης γενικῆς *Belesari* χάραχθηκε ἡ ἀφαιρετική (:) *Belesario*, στὴν ὁποία ἐπομένως θὰ πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ καὶ τὸ *O* πρὶν ἀπὸ τὸ συμπλήρωμα. Ἐξ ἄλλου τὸ "*S couché*" παρουσιάζει ὅλα τὰ γνωρίσματα τοῦ συμβόλου τῆς συντομογραφίας (πρβλ. Feissel 134, στ. 8) πρᾶγμα ποὺ καθιστᾷ ἄκρως ἀπίθανη τὴν ἐρμηνεῖα ἐπίσης ὡς συντομογραφίας τοῦ προηγούμενου στοιχείου *L*. Στὴν πραγματικότητα τὸ τελευταῖο εἶναι μᾶλλον ἓνα "*L à barre oblique*", τοῦ ὁποίου τὴν χρῆση στὴν ἐπιγραφή ἐπισημαίνει ὁ ἴδιος ὁ Feissel. Παρ' ὅλον ὅτι ἡ θέση τῆς εἶναι ἀσυνήθιστη, ἡ λέξη *Phl*. θὰ πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ παρὰ ὡς *Phl(avio)*, τὸ *nomen* τῆς οἰκογενείας τῶν Βελισαρίων, ἢ, ὅπως προτείνει διὰ ζώσης ὁ Feissel, ὡς συντομογραφία τοῦ ἐπιθέτου *flavialis*. Ἡ ἐπόμενη λέξη ἀρχίζει ἄρα ἀπὸ τὸ γράμμα *K* καὶ λήγει στὸ γράμμα μὲ τὸ "*trait horizontal surmonté d'une boucle*", προφανῶς ἓνα *D*, τὸ ὁποῖο ἀκολουθοῦσε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ σύμβολο τῆς συντομογραφίας. Στ. 2: (e)t διορθώνει ὁ Feissel, ἀλλὰ ἴσως δὲν πρόκειται γιὰ ἀβλεψία ἀλλὰ γιὰ γλωσσικὸ φαινόμενο. *Gerontia* ἀντὶ τοῦ ἀναμενόμενου *Gerontiae*.

Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι καὶ ἐπιγραφή ποὺ συντάχθηκε γιὰ νεκροὺς ἀνωτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων παρουσιάζει ἀνάλογα γλωσσικὰ φαινόμενα, ὅπως σύγχυση μεταξὺ /e/ καὶ /i/ τῆς κλασσικῆς λατινικῆς (*Belesario* - *Belisario* καὶ ἀντιστρόφως *it* = *et*) καὶ σύγχυση στὴν χρῆση τῶν πτώσεων (*Belesario* ἀντὶ *Belisarii* καὶ *Gerontia* ἀντὶ *Gerontiae*), μὲ τὴν προηγούμενη, ποὺ γράφηκε γιὰ πρόσωπο ταπεινότερης προελεύσεως. Ὁ Βελισάριος, ὁ ὁποῖος φέρει ὄνομα ποὺ κατέστη δημοφιλὲς χάρις στὰ κατορθώματα τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, εἶχε διατελέσει ἀξιωματικὸς καὶ μέλος τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς (βλ. Ο. Seeck, *RE* III [1899] 1468-1469).

453. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 στὸ ἐβραϊκὸ νεκροταφεῖο ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack, οἱ ὁποῖοι παραδίδουν τὴν ἐξῆς περιγραφή: "Υποκύανος-υπόφαιος λίθινος δόμος μέσα στὴν βλάστηση. Ἀποκεκρουμένος δεξιὰ καὶ ἀριστερά, διατηρεῖ ἄνω καὶ κάτω πέρατα. Ὑψος: 0,594. Πλάτος: περ. 0,93. Πάχος: 0,16. Ἡ ἐπιγραφή ἐλλιπὴς ἀριστερά. Ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῆς ἐπιγραφῆς ἕως τὸ κάτω μέρος τοῦ λίθου: 0,07. Γράμματα: 0,055-0,04. Διάστιχο: 0,02." Τὸ μνημεῖο εἶναι σήμερα χαμένο.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευστη (Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 64).

6ος αἰ. μ.Χ. (·)

[Memoria(·) L]upercia I
[-----]N. Χύριε Ὡστε.

Ἡ ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος τῆς νεκρῆς πρέπει νὰ θεωρεῖται βεβαία (γιὰ τὸ ὄνομα Lupercia, βλ. *CIL* III 9209). Τὴν πιθανώτερη συμπλήρωση τῆς ἀρχῆς τοῦ στίχου, κρίνοντας καὶ ἀπὸ τὶς ἄλλες χριστιανικὲς λατινικὲς ἐπιγραφὰς τῆς Βέροιας, θὰ προσέφερε ἡ λέξις *memoria*, γιὰ τὴν ὁποία ἡ μὴ χρῆσις τῆς ἀναμενόμενης γενικῆς (*Luperciae*) δὲν ἀποτελεῖ ἐμπόδιο. Στὸν δεῦτερο στίχο ἀναγνωρίζεται μὲ βεβαιότητα ἡ ἐπὶ κλήσις *Χύριε* (= Κύριε) ἀκολουθούμενη ἴσως ἀπὸ τὴν λέξις (*Χρ*)ιστέ(·). Ἡ ἐπιγραφή, παρὰ τὴν ἐλλιπὴ τῆς διατήρησης, εἰκονίζει καλλίτερα ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὶς προηγούμενες (ἀρ. 451, 452, ἄνωτέρω), τὴν ἐπιβίωση στὴν Βέροια κατὰ τὴν ὑστατὴ ἀρχαιότητα ἑνὸς λαϊκοῦ λατινόφωνου στοιχείου ἐντονώτατα ἐπηηρεασμένου ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸ περιβάλλον τῆς πόλεως.

454. Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Βεροίας, ἀρ. 16 (499). Ἐπισημάνθηκε τὸν Νοέμβριον τοῦ 1913 ἀπὸ τὸν Ch. Avezou στὸ Διοικητήριον τῆς Βέροιας, ἀπὸ ὅπου μεταφέρθηκε στὸ Γυμνάσιον, ὅπου τὴν μελέτησε ὁ Ἀ. Ὁρλάνδος τὸ 1915-16. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν Συλλογὴ Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων, ὅπου τὴν μελέτησε ὁ D. Feissel τὸ 1975-1976.

Πλάκα ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρον ἀποκεκρουμένη κάτω καὶ κατὰ τὴν ἄνω δεξιὰ γωνία, μὲ ἀνάγλυφον παράστασιν ἐπτάφωτης λυχνίας ἀπὸ τὴν βάση τῆς ὁποίας ἀναφύονται δύο κισσόφυλλα, καὶ στὴν συνέχεια ἀπὸ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά "κίτρο (*ethrog*), κέρας (*schofar*), φοίνικας (*loulab*) καὶ κάποιον ἀπροσδιόριστον φυτικὴν παράστασιν", σύμφωνα μὲ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Feissel, ἀλλὰ "ἢ ἀπροσδιόριστον φυτικὴν παράστασιν" (*thorah* ἢ "φαράσι" κατὰ τὸν Robert) εἶναι κίτρο, εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι τὸ ἀντικείμενον δίπλα στὴν ἐπτάφωτον λυχνίαν ποὺ χαρακτηρίζει ὡς κίτρο ὁ Feissel εἶναι φαράσι. Διαστάσεις: 0,533x0,30x0,072. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,033. Διάστιχο: 0,002-0,028. Ἡ ἐπιγραφή στὸ ἄνω μέρος τῆς στήλης.

Βιβλιογραφία: Avezou, *Cahiers* 1913.4, ἀρ. 3, Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 163, ἀρ. 32, εἰκ. 15 (L. Robert, *REJ* 101 [1937] 83, τοῦ ἰδίου, *Hellenica* 3 [1946] 104-105, B. Lifshitz, *CILJd* I², *Prolegomenon*, 77-78, ἀρ. 694a), Feissel, *Recueil* ἀρ. 294, πίν. LXV. Πρβλ. L. Robert, *Hellenica* 11-12 (1960) 394-95, σημ. 8 καὶ *BullEpigr* 1961, 381.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

5ος αἰ. μ.Χ. (·)

Μημούρηων
Ἰωσήs Ἀλεξαδρέου[s]
ιοῖώς Παριγορί-
ου.

4

Στ. 2: [Ἰ]ωάν[σ]υ] κέ Ἀδρέου Ὁρλάνδος καὶ Robert, Lifshitz, Ἰωσήs Ἀλεξαδρέου(s) Feissel, ἡ συλλαβὴ *λε* ποὺ εἶχε παραληφθεῖ προσετέθη κατόπιν πάνω ἀπὸ τὸ δεύτερον Ἀ' στὸ τέλος τοῦ στίχου πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπόκρουση ὑπῆρχε θέση γιὰ τὸ σίγμα. Στ. 3: *ιοῖώς* ἀντὶ *υῖός* ἢ *υῖων* πρότεινε ὁ Robert, μετὰ ὁμῶς τὴν νέα ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος ἡ πρώτη ὑπόθεσις ἀποδεικνύεται ἡ ὀρθή· ὅπως παρατηρεῖ ὁ Feissel, θὰ περίμενε κανεὶς τὴν γραφὴν *οἰός*.

Μημούρηων είναι ενδιαφέρουσα πρόδρομη μορφή του μεταγενέστερου τύπου *μνημούρι*. Ένδιαφέρον επίσης παρουσιάζει ή φωνητική γραφή *Ἀλεξαδρέους* (πρβλ. Ἀννας Παναγιώτου, *Ἑλληνική Διαλεκτολογία* 3 [1992-93] 24 καὶ 26, σημ. 124). Ὁ Ἰωσήs, γιὸs τοῦ Παρηγορίου φέρει ἑβραϊκὸ ὄνομα καὶ ἑλληνικῆς ἐτυμολογίας, ἀλλὰ χαρακτηριστικὸ γιὰ Ἑβραῖο, πατρώνυμο (βλ. Feissel, *Recueil* σελ. 243). Ὡπως ὑπενθυμίζει ὁ Feissel, Ἑβραῖος ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια μαρτυρεῖται καὶ στὸν Ἀλμυρὸ τῆς Θεσσαλίας (*CIJud* 696).

455. Βέροια, ναὸs Παναγίας Γοργοπηκόου (ἐνορίας Κυριωτίσσης). Ἐπισημάνθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τοῦ δεξιοῦ κλίτους ἐμπρὸs στὸ ἱερὸ τοῦ ναοῦ· ἐκεῖ τὴν μελέτησαν ὁ Plassart τὸ 1914, ὁ L. Robert τὸ 1932, οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936 καὶ ὁ D. Feissel πὸ πρόσφατα.

Πλάκα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένη ἄνω δεξιά. Διαστάσεις: 0,61x0,41. Ὑψὸs γραμμάτων: 0,02-0,04 (πρὸs τὸ τέλος μικραίνουν). Διάστιχο: 0,009-0,02.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 267, ἀρ. 85 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 89), L. Robert, *REJ* 101 (1937) 83-85 (τοῦ ἰδίου, *Hellenica* 3 [1946] 105-107, B. Lifshitz, *CIJud* I², *Prolegomenon*, 78, ἀρ. 694b), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 57, Feissel, *Recueil* ἀρ. 295, πίν. LXV. Πρβλ. Π.Ν. Παπαγεωργίου, *Ἀθηνᾶ* 20 (1908) 8, *BullEpigr* 1938, 207, L. Robert, *Hellenica* 11-12 (1960) 391 καὶ 394-95, σημ. 8, *BullEpigr* 1961, 381.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

4ος - 5ος αἰ. μ.Χ. (;)

Τῆς ὁσ[ίας]
 Μαρέας τάφο[ς]
 Τερτίας δὲ καὶ
 4 Λεοντίου θυγάτηρ
 ἐπέγραψα ἐγὼ
 Ἀλέξανδρος
 ὁ γαμβρὸs μῆs-
 8 κόμενος τῆς ε[ὐ]-
 εργεσίας αὐτῆς
 (ἐάν) τις ἀνύξῃ
 τὸν τάφον
 12 δώσῃ τῇ ἁγιοτά[τῃ]
 συναγωγ(γῇ) ἀρ(γύρου) λί(τρων) Α.

Στ. 1: THCOC Delacoulonche, Δήμιτσα καὶ Robert, *τῆς ὁσ[ίας]* Lifshitz, Feissel. Στ. 2: ΜΑΡΕΑCΤΑΦΟ Delacoulonche, Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος μεταγράφει *Μαρέας τάφο[ς?]*, Edson - Cormack, *Μάρθας τάφο[ς]* ὁ Παπαγεωργίου, προφανῶs διότι ὁ Δήμιτσα ἀντέγραψε ἐκ παραδρομῆς ἀνάποδο Ε, *Μαρέας τάφο[ς?]* Robert, Lifshitz, *Μαρέας τάφο[ς]* Feissel. Στ. 4: ΟΥΓΑΤΗ Delacoulonche, οὐ γάρ Δήμιτσα, *θυγάτη[ρ]* Robert, Lifshitz, Feissel, ΘΥΓΑΤΗ Edson - Cormack καὶ ὁ λίθος. Στ. 5: ΕΠΕΓΡΑΨΑC Τω Delacoulonche, Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος μεταγράφει *ἐπεγράψατο*, *ἐπέγραψα ἐγὼ* Robert, Edson - Cormack, Lifshitz, Feissel. Στ. 7-8: ΜΗC|ΚΟΜΕΝΟC Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, πὺν μεταγράφει *μ[ι]ν|ησ|κόμενος*, *μ(ν)|ησ|κόμενος* Robert καὶ Lifshitz, *μῆs|κόμενος* Feissel. Στ. 8-9: Ε|ΕΡΓΕCΙΑC Delacoulonche, *ε[ὐ]|εργεσίας* συμπληρώνουν οἱ Δήμιτσα, Robert, Lifshitz, Feissel. Στ. 10: C/ΛΗΤΙCΑΜΞΗ Delacoulonche καὶ Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος μεταγράφει --- *ητις ἀνοίξῃ*, CΛ ἢ *τις ἀνύξῃ* Robert (1937), CΛΗΤΙCΑΝΞΗ Edson - Cormack, *ἐάν) τις ἀνύξῃ* Robert (1946), Lifshitz, *(ἐάν) τις ἀνύξῃ* Feissel. Στ. 13: ΑΡΑΙΑ Delacoulonche, Δήμιτσα, ὁ ὁποῖος συμπληρώνει *[δην]άρια*, *(δην)άρια* Robert, ΑΥΛΙΑ Edson - Cormack, *λ(ίτρων) (μίαν)* Lifshitz, *ἀρ(γύρου) λ(ίτρων) Α'* Feissel.

Τὸ ἐπιτύμβιο μνημεῖο τῆς Μαρίας, θυγατέρας τοῦ Λεοντίου καὶ τῆς Τερτίας, ἵδρυσε ὁ γαμβρός της Ἀλέξανδρος ἐνθυμούμενος (*μησκόμενος* = *μμνησκόμενος*, πρβλ. *IG X 2,1*, 436: *μέμνησθε ἀντὶ μέμνησθε* καὶ τὸ νεοελληνικὸ *μῆστητι ἀντὶ μνήσθητι*), τὶς πρὸς αὐτὸν εὐεργεσίης της. Ὁ ἐβραϊκὸς χαρακτήρας τῆς ἐπιγραφῆς, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν μνεία τῆς "ἀγιωτάτης συναγωγῆς" ὡς ἀποδέκτη τοῦ προστίμου, συνάγεται καὶ ἀπὸ τὸν χαρακτηρισμὸ τῆς νεκρῆς ὡς ὁσίας, τὸ σημεῖο τῆς ὀνομα (*Μαρέα* = Μαρία, πρβλ. Ἀννας Παναγιώτου, *Ἑλληνικὴ Διαλεκτολογία* 3 [1992-93] 14), καὶ τὸ δημοφιλέστατο σὲ ἐβραϊκοὺς κύκλους ὄνομα Λεόντιος (βλ. Feissel, *Recueil* σελ. 244, μὲ σχετικὴ βιβλιογραφία). Μὲ τὶς λέξεις *ἐπέγραψα ἐγὼ Ἀλέξανδρος* ὁ ἰδρυτὴς τοῦ μνημείου διακηρύσσει τὰ δικαιώματα ἰδιοκτησίας του (πρβλ. L. Robert, *RevPhil* 48 [1974] 230 = *OMS V* 317). Ἡ τελευταία αὐτῇ πράξει τῆς κατασκευῆς ἐνὸς ἐπιτύμβιου μνημείου μαρτυρεῖται καὶ σὲ ἐπιγραφὰς τῆς Θεσσαλονίκης (*IG X 2,1*, 560 καὶ 588). Τὸ πρόστιμο μιᾶς λίτρας ἀργύρου κατὰ τῶν παραβατῶν τῆς ἀπαγορεύσεως ἄλλης χρήσεως τοῦ τάφου εἶναι σχετικὰ χαμηλὸ σὲ σύγκριση μὲ αὐτὰ πού ἐξετάσθηκαν προηγουμένως (ἀρ. 368, 369, 370, 445, ἀνωτέρω).

Ἀδιάγνωστες

456. Μουσείο Βεροίας Λ 616. Βρέθηκε τὸ 1977 στὸ οἰκόπεδο Καραντουμάνη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀριστερὸ ἄνω ἀπότμημα ἐπιστέψεως (;) βάθρου (;) ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ποὺ σὲ δεύτερη χρῆση χρησιμοποιήθηκε ὡς κατώφλι. Διαστάσεις: 0,10x0,88x0,62. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Ἡ ἐπιγραφή στὸ προβλεπόμενο γεῖσο.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ἀγαθῇ vacat [Τύχη]

457. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1911-1912 ἀπὸ τὸν Wace "σὲ μία οἰκία". Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἔχνη της.

"Μαρμάρينو ἀπότμημα ὕψ. 0,06, πλ. 0,14. Ὑψ. γραμμάτων 0,05" (Woodward). Ὁ Wace ὅμως σημειώνει "letters 0,03".

Βιβλιογραφία: Wace, *Τετράδια* II 21, ἀρ. 3 (A.M. Woodward, *BSA* 18 [1911-1912] 151, ἀρ. 11).

90/91 μ.Χ.

Ἔτους) ΒΚΡ [σεβαστοῦ]

Ὁ Woodward καταλήγει στὴν ἀκτιακὴ χρονολογία βάσει τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων, ἀλλὰ τὴν ὑπολογίζει ἀπὸ τὸ 30 π.Χ.

458. Μουσείο Βεροίας Λ 176. Βρέθηκε τὸ 1965 κατὰ τὴν διάρκεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς στὸ Β' Δημοτικὸ Σχολεῖο Βεροίας καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο ἀποκεκρουμένη κατὰ τὶς τρεῖς πλευρές, ἀριστερά, δεξιὰ καὶ κάτω. Διαστάσεις: 0,25x0,325x0,105. Ὑψος γραμμάτων: 0,04. Διάστιχο: 0,045.

Βιβλιογραφία: Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 20 (1965) *Χρονικά* 429, πίν. 480στ' (G. Daux, *BCH* 92 [1968] 886 καὶ εἰκ. 7 σελ. 890, *SEG* 24 [1969] 502). Πρὸβλ. Φ. Πέτσα, *Μακεδονικά* 15 (1975) 272-73, ἀρ. 154, εἰκ. 57 (μὲ διόρθωση Ἰ. Τουράτσογλου).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

139-148 μ.Χ.

Ἔτους:] ΟΡ σεβα[στοῦ]

μηνός] Ξανδικ[οῦ 1:2]

ΕΤΙ-ΟΤΤ Ε

Στ. 1: [--- Αὐτοκράτ]ωρ Σεβα[στός ---] Πέττας (ΑΔ), Daux, SEG, [...9...] ΟΡ σεβα[στοῦ] προτείνει ὀρθά ὁ Ἰ. Τουράτσογλου στήν ἐπιστολή του πρὸς Φ. Πέτσα (Μακεδονικά) ἐπισημαίνοντας τὴν κυματιστὴ γραμμὴ ἐπάνω ἀπὸ τὸ δμικρον καὶ τὸ ρῶ. Στ. 3: Οἱ Πέττας, Daux καὶ SEG δὲν ἐπισημαίνουν τὰ ἴχνη τῶν γραμμάτων, πού ἐμφανίζονται πρώτη φορά, τὰ περισσότερα, στὸ σκαρίφημα πού συνόδευε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Ἰ. Τουράτσογλου.

459. Μουσεῖο Βεροίας Λ 579. Γιά τὶς συνθηκὲς εὐρέσεως βλ. ἀρ. **414**, ἀνωτέρω.

Ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,20x0,08x0,008. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,01.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, ΑΔ 29 (1973-74) Χρονικά 724, πίν. 521δ. Πρβλ. SEG 30 (1980) 559-564 (ἀπλὴ ἀναφορά).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

[---] ΠΠΩ [-----]
[---] _AN [----]
[---]ΩNE . [---]
4 [---] EK [-----]

Στ. 2: [---]ΕΑΝ Τουράτσογλου. Στ. 3: ΩΕ Τουράτσογλου. Στ. 4: ΕΙ Τουράτσογλου.

460. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Struck (1898-1902) στὸν δρόμο πρὸς τὸν σιδηροδρομικὸ σταθμό. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της.

Ἀπότμημα (;) μαρμάρινου δόμου. Διαστάσεις: 0,35x0,40.

Βιβλιογραφία: A. Struck, AM 27 (1902) 316, ἀρ. 36 (Baege, Sacris 50).

1ος - 2ος αἰ. μ.Χ. (;)

ΩΜΩΣΤ
ΡΤΕΜΙ
ΙΒΟΗΘ

Στ. 1: ΩΜΩΣ Struck, ἀλλὰ σημειώνει ὅτι τὸ δεύτερο Ω δὲν εἶναι βέβαιον, στὸ δὲ χειρόγραφο τοῦ ἄρθρου του προτείνει μὲ ἐπιφύλαξη τὴν συμπλήρωση [β]ωμός τ[ῆς] | [Α]ρτέμ[ιδος] | [--]Ι βοήθ[εια]. Ὁ Baege καθ' ὑπόδειξιν τοῦ O. Kern συμπληρώνει: [B]ωμός τ[ῆς] Α]ρτέμ[ιδ]ι Βοηθ[όωι].

461. Μουσεῖο Βεροίας Λ 545. Ἀγνωστες συνθηκὲς εὐρέσεως.

Ἀπότμημα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,17x0,66x0,36. Ὑψος γραμμάτων: 0,13.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.

[---]ΚΑΘΙ[---]

Τὸ ἀπότμημα προέρχεται ἀπὸ μνημειώδη ἐπιγραφή, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων καὶ τὴν ποιότητα τῆς χαράξεως.

462. Μουσείο Βεροίας Λ 296. *Αγνωστες συνθήκες εύρέσεως.

Ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένης δεξιὰ καὶ ἀριστερά.
Διαστάσεις: 0,22x0,28x0,035. Ὑψος γραμμάτων: 0,05.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος - 2ος αἰ. μ.Χ.

[---]IEI

463. Ἐπισημάνθηκε στὴν Παλαιὰ Μητρόπολη τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack.

*Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη της.

"Μαρμάρينو ἀπότμημα πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Ὑψος 0,21, πλάτος 0,285, πάχος 0,105. Ὑψος γραμμάτων, στ. 1: 0,025-0,04, στ. 2-3: 0,025, διάστιχα: 0,025". Ἀπὸ τὸ ἔκτυπο φαίνεται ὅτι τὸ κείμενο ἀριστερὰ εἶναι πλήρες.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 27 (J.M.R. Cormack, *BSA* 41 [1940-1945] 110, ἀρ. 11).

Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι (·)

[-----]
ΤΟΥ[---]
ΡΗ[-----]
4 ΤΡ[-----]

Στ. 1: ΙΟΥ Cormack. Στ. 3: Τ Cormack.

464. Μουσείο Βεροίας Λ 266. *Αγνωστες συνθήκες εύρέσεως.

Ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,26x0,11x0,16. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1-2: 0,03-0,032, στ. 3-4: 0,023-0,042(Φ). Διάστιχο: 0,015-0,02.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (·)

[---]Ι Ψ Λ [-----]
[---] ΚΟΙΝΤ[-----]
[---]· vac Μ·Ο[---]
4 [---] ΦΛΑΥΙ[---]
vacat

465. Μουσείο Βεροίας. *Αγνωστες συνθήκες εύρέσεως.

Ἀπότμημα κίονος ἀπὸ λευκόφαιο μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,23x0,22x0,16. Ὑψος γραμμάτων: 0,025. Διάστιχο: 0,02.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (;)

[---]ΣΤΑ[---]
[---]ΗΜΗ[---]
vac BE[---]
4 vac ΕΥ[---]

466. Μουσείο Βεροίας Λ 571. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1974 κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ παλαιοχριστιανικοῦ κτίσματος στὸ οἰκόπεδο Πορφύρη - Λιάκου (Ο.Τ. 199), ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καρατάσου.

Ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,25x0,14x0,045. Ὑψος γραμμάτων: 0,045. Διάστιχο: 0,04.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, ΑΔ 29 (1973-74) *Χρονικά* 724, πίν. 520στ'. Πρβλ. SEG 30 (1980) 559-64 (ἀπλή ἀναφορά) καὶ *BullEpigr* 1982, 208.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[---]ΑΤΑ[---]
[---]ΤΟ[---]
[---]Τ[---]

Στ. 3: παραλείπεται ἀπὸ τὸν Τουράτσογλου.

467. Μουσείο Βεροίας Λ 260. Ἀγνωστες συνθηκῆς εὐρέσεως.

Ἀπότμημα στήλης ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,21x0,115x0,055. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,03. Διάστιχο: 0,05.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[---]ΗCΑΠΟ[---]
[---]ΚΩΤ[---]

468. Μουσείο Βεροίας Λ 237. Γιὰ τὶς συνθηκῆς εὐρέσεως, βλ. ἄρ. 68, ἀνωτέρω.

Ἀνω δεξιὸ ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,20x0,075x0,045.

Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,02. Διάστιχο: 0,028.

Βιβλιογραφία: Ἀγγελικῆς Ἀνδρειωμένου, ΑΔ 24 (1969) 316.

Φωτογραφία, ἔκτυπο. Πίν. ἄρ.

2ος - 1ος αἰ. π.Χ.

[---]ΟΥ
[---]ΩΝ

Στ. 2: ΝΕ Ἀνδρειωμένου.

469. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche ἐντοιχισμένη στὸ Βακαρὲ Μεδρεσὲ Τζαμί, ὅπου τὴν εἶδε καὶ ὁ Plassart τὸ 1914, ἐν μέρει ἀποτοιχισμένη. Σήμερα δὲν εἶναι πλέον ὁρατή.

Μαρμάρινη πλάκα ἀγνώστων διαστάσεων.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 250, ἀρ. 41 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 65).

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (;)

ΜΙ
ΚΟΙΥΝ

470. Μουσεῖο Βεροίας. Ἀγνώστες συνθήκες εὐρέσεως.

Ἄνω ἀπότμημα μαρμάρινης πλάκας ἀποκεκρουμένο δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Διαστάσεις: 0,515x0,415x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,035-0,044.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[---]EYC

471. Μουσεῖο Βεροίας Λ 304. Περισυνελέγη τὸ 1968 στὸ προαύλιο τῆς οἰκίας τοῦ Ἀ. Παυλίδου, στὴν ὁδὸ Λεωνίδου, καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὲς κατὰ τὴν ἀριστερή, ἄνω καὶ δεξιὰ πλευρά. Διαστάσεις: 0,30x0,74 (Τουράτσογλου). Ὑψος γραμμάτων: 0,015.

Βιβλιογραφία: Ἰ.Π. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 325, ἀρ. 8β.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

[---] \ΤΗϚ [---]

ΤΗΙ Τουράτσογλου.

472. Βέροια, ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1983 ἀπὸ τὸν Μ. Β. Χατζόπουλο ἐντοιχισμένη στὸ δάπεδο τοῦ βορείου κλίτους τοῦ ναοῦ.

Ἀπότμημα ἐπιστυλίου (;) ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο συνεπεία δεύτερης χρήσεως, μὲ ὑποδοχὲς γιὰ μνημειώδη γράμματα ἀπὸ χαλκὸ. Διαστάσεις: 0,305x0,81. Ὑψος γραμμάτων: 0,26.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

[---]ΤΗ[---]

473. Μουσεῖο Βεροίας. Ἀγνώστες συνθήκες εὐρέσεως.

Δόμος ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος. Διαστάσεις: 0,182x0,40x0,685. Ὑψος γραμμάτων: 0,025-0,03.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

vac CΩ vac

- 474.** Μουσείο Βεροίας, στην αποθήκη. Για τις συνθήκες εύρεσεως, βλ. ἀρ. 68, ἄνωτέρω.
 Ἀπότμημα κίονα ἀπὸ λευκόφαιο μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,125x0,27x0,22. Ὑψος γραμμάτων: 0,035.
 Βιβλιογραφία: Ἀγγελικῆς Ἀνδρειωμένου, *ΑΔ* 24 (1969) *Χρονικά* 316.
 Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

ΛΗΙ

ΛΗ Ἀνδρειωμένου.

- 475.** Ἐπισημάνθηκε τὸ 1983 ἀπὸ τοὺς Μ.Β. Χατζόπουλο καὶ Ἄννα Παναγιώτου, ἐντοιχισμένη στὴν βόρεια πλευρὰ τοῦ βορείου τείχους τῆς πόλεως. Δὲν εὐρέθηκε κατὰ τὴν περιοδεΐα τοῦ 1998.
 Δόμος ἀπὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,54x1,17x1,19.
 Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

ΟCΑΝ ΩΔΕΤΙ
CΤΑΡΟΥΙ

- 476.** Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 στὴν αὐλὴ τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Γοργοεπηκόου. Ἐκτοτε χάνονται τὰ ἴχνη της. Ὁ Δήμιτσας κατὰ λάθος τὴν ἀποδίδει στὴν Πατρίδα.
 Ἀπότμημα πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο.
 Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 267, ἀρ. 85α, Δήμιτσας, *Μακεδονία* ἀρ. 91.
 2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

4 [-----]Κ[-----]
 [-----]μη]δένα[-----]
 [--- ἄνθρ]ωπον[-----]
 [-----]ΡΝΑΥ[---]
 [-----]ΚΑΡΠ[---]
 [-----]Κ[-----]

Στ. 6: [---]Κ[---] Delacoulonche, [---]V[---] Δήμιτσας.

- 477.** Μουσείο Βεροίας Λ 507. Βρέθηκε τὸ 1972 στὸ οἰκόπεδο Σαρηγιαννίδη καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.
 Ἀπότμημα ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἑλλιπὲς ἄνω, δεξιὰ καὶ κάτω. Διαστάσεις: 0,13x0,096x0,06. Ὑψος γραμμάτων: 0,032-0,04. Διάστιχο: 0,003-0,004.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.
Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι (;)

vac ΔΙ[---]

vac CN[---]

478. Μουσεῖο Βεροίας. Ἀγνωστες συνθήκες εὐρέσεως. Τὸ μνημεῖο δὲν ἀνευρέθηκε τὸ 1998.

Δεξιὸ ἀπότμημα ἐπιστυλίου (;) ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

[---]ΥΛΙΝΙC[-----]

479. Μουσεῖο Βεροίας Α 570. Βρέθηκε τὸ 1972 κατὰ τὴν ἀνασκαφὴ παλαιοχριστιανικοῦ κτίσματος στὸ οἰκόμεδο Πορφύρη - Λιάκου (Ο.Τ. 199) ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καρατάσου. Ἀπὸ ἐκεῖ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα πλάκας ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο πανταχόθεν ἀποκεκρουμένο. Διαστάσεις: 0,29x0,13x0,05. Ὑψος γραμμάτων: 0,021. Διάστιχο: 0,016.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 29 (1973-74) *Χρονικά* 724, πίν. 520ε. Πρβλ. *SEG* 30 (1980) 559-564 καὶ *BullEpigr* 1982, 208.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι

[-----] ῬΑ [-----]

[---] Υ suaε [-----]

[---] ASSETC [---]

4 [---] MEMI [-----]

[---] ΙΥQVI [-----]

Στ. 1: [---]ΛΛΙ[---] Τουράτσογλου. Στ. 2: [---]ΥSVΛΙ[---] Τουράτσογλου. Στ. 3: [---]ΙASSEFI[---] Τουράτσογλου. Στ. 5: [---]ΥQV[---] Τουράτσογλου.

Ἐπιγραφές τῆς χώρας Βεροίας

Μιλιάρια

480. Μουσείο Βεροίας Λ 478. Μεταφέρθηκε τὸ 1969 στὸ μουσεῖο ἀπὸ τὴν οἰκία τοῦ Σωτ. Πετρίδη στὸ Λαζοχώρι Ἡμαθίας.

Κίων ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν ἄνω καμπύλη ἀπόληξή του. Ὑψος: 0,75. Διάμετρος: 0,308. Ὑψος γραμμάτων: 0,03. Διάστιχο: 0,014.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου - Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 25 (1970) *Χρονικά* 388 καὶ Φ. Πέτσα, *Μακεδονικά* 15 (1975) 272, ἀρ. 154. Πρβλ. *SEG* 37 (1987) 546, Hatzopoulos - Loukouroulou, *Two Studies* 30, ἀρ. 6, καὶ 32.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

216/7 μ.Χ.

Imp[e]r[ator]
[Caes]ar M(arcus) [Aurelius Antoninus]
[piu]s, fel[ix, Augustus,]
4 Parthi[cus maximus,]
[Br]itann[icus maximus,]
Germani[cus ma]xim[us,]
pontif[ex maxi]mus, tr[i]–
8 bounici[a pote]st(ate) X[X],
imp(erator) III, c[o(n)s(ul) III] p(ater) p(atriciae) pro–
co(n)s(ul), res(tituit).
M(illia) P(assuum) I

Στ. 7-8: tr[i]bounici[a], ἴσως ὑπὸ τὴν ἐπιρροή τῆς ἑλληνικῆς γραφῆς τοῦ φθόγγου /u/.

Ὁ μιλιοδείκτης αὐτός, ποὺ φέρει τὸ ὄνομα καὶ τοὺς τίτλους τοῦ Καρακάλλα, δὴλωνε τὴν ἀπόσταση ἑνὸς ρωμαϊκοῦ μιλίου ἀπὸ τὴν Βέροια κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ ποὺ ἀκολουθώντας τις παρυφές τοῦ Βερμίου ὁδηγοῦσε στὴν Μίεζα, Σκύδρα καὶ Ἑδεσσα, ὅπου διασταυρωνόταν μὲ τὴν Ἑγνατία ὁδὸ (βλ. Hatzopoulos - Loukouroulou, *Two Studies* 35). Ἡ συμπλήρωση τοῦ ἔτους τῆς δημαρχικῆς ἐξουσίας στηρίζεται στοὺς ὑπόλοιπους μιλιοδείκτες μὲ ἀνάθεση στὸν Καρακάλλα ἀπὸ τὴν Μακεδονία (βλ. Μ. Ὁτατζί, *Μνήμη Ἀνδρόνικου* 192-94, μὲ παραπομπές). Οἱ ἐργασίες στὸ ὁδικὸ σύστημα τῆς Μακεδονίας ποὺ αὐτὰ μαρτυροῦν σχετίζονται ἀσφαλῶς μὲ τὴν σχεδιαζομένη τότε, ἀλλὰ μὴ πραγματοποιηθεῖσα πορεία τοῦ αὐτοκράτορος μέσῳ τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν ἐπιστροφή του ἀπὸ τὴν Ἀνατολή.

481. Μουσείο Βεροίας Λ 649. Βρέθηκε τὸ 1977 στὸν ἀκάλυπτο χῶρο τοῦ οἰκοπέδου Γ. Πάσχου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀριστοτέλους 18 καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀπότμημα ἀρράβδωτου κίονος ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ὃ ὁποῖος σὲ δεύτερη χρῆση ἀκρωτηριάσθηκε κατὰ τὸ κάτω ἄκρο του καὶ ὑπέστη ἀφαίρεση τμήματος τῆς κυρτῆς

ἐπιφανείας γιὰ νὰ χρησιμοποιηθεῖ ὡς κατώφλι. Φέρει ἐπίσης ἱχνη φωτιάς. Ὑψος: 0,89. Διάμετρος: 0,29. Ὑψος γραμμάτων: 0,037-0,048. Διάστιχο: 0,007-0,043.

Βιβλιογραφία: Π. Α. Πάντου, *ΑΔ* 32 (1977) *Χρονικά* 227-28, πίν. 136γ-δ (*SEG* 34 [1984] 614). Πρβλ. *SEG* 37 (1987) 546, *BullEpigr* 1987, 658, Hatzopoulos - Loukoulou, *Two Studies* 30, πίν. VI (μόνον φωτογραφία).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

239 μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύ[χη].
[Αὐ]τοκράτορι Κ[α]ί[σ]αρι
[Μ(άρκῳ)] Ἀντωνίῳ Γ[ο]ρδιανῷ
4 [εὐ]σεβεῖ, εὐτ[υ]χεῖ,
[Σε]βαστῷ, ἀρχιερεῖ
[μ]εγίστῳ, δη[μ]αρ-
[χ]ικῆς ἐξο[υ]σίας
8 [τ]ὸ Β, ὑπάτῳ, π(ατρί) π(ατρίδος)
ἡ μητρόπολις
[κ]αὶ δις νεωκό[ρος]
vac Βεροιέω[ν].

Στ. 2: [Αὐ]τοκράτορι Καίσαρι Πάντος. Στ. 3: Ἀντωνίῳ Γορδιανῷ Πάντος. Στ. 4: Εὐ[τυ]χεῖ Πάντος. Στ. 5: ἀρχι[ε]ρεῖ Πάντος. Στ. 7: ἐξο[υ]σίας Πάντος. Στ. 9: Μητρόπ[ο]λις Πάντος. Στ. 10: νεωκόρος Πάντος. Στ. 11: Βεροιέων Πάντος.

Ἄν καὶ ὁ μιλιοδείκτης αὐτὸς βρέθηκε στὴν Βέροια, ὅπου εἶχε ὑποστεῖ μετασκευὴ σὲ δεύτερη χρῆση, ἡ ἀφιέρωσή του στὸν Γορδιανὸ μαρτυρεῖ ὅτι ἀνήκει στὴν σειρὰ τῶν μιλιοδεικτῶν μὲ παρόμοιες ἀφιερώσεις ποὺ εἶχαν στηθεῖ κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ ποὺ μὲ βορειοανατολικὴ κατεύθυνση διέσχισε τὴν μακεδονικὴ πεδιάδα νοτίως τῆς Λουδιακῆς λίμνης κατευθυνόμενη πρὸς τὴν Πέλλα (*Πευτιγεριανὸς Πίναξ*) ἢ τὴν Ἀλλάντη (*Itinerarium Antoninum*), ὅπου διασταυρωνόταν μὲ τὴν Ἑγνατία ὁδὸ (βλ. Hatzopoulos - Loukoulou, *Two Studies* 32-35).

482. Μουσεῖο Βεροίας Λ 113. Βρέθηκε στὸν ναὸ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου (τοῦ Μικροῦ;). Ἄγνωστο πότε μεταφέρθηκε στὴν ἀρχαιολογικὴ συλλογὴ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὸ μουσεῖο.

Κυλινδρικός ἰσοπαχὴς κίων ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, τοῦ ὁποῖου οἱ ἄνω καὶ κάτω βάσεις ἔχουν λειανθεῖ κατὰ τὴν μεταγενέστερη χρῆση τοῦ ὡς ἀρχιτεκτονικοῦ μέλους σὲ βυζαντινὸ πιθανῶς ναό. Ὑψος: 1,40. Διάμετρος: 0,34.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, *Μακεδονικά* 9 (1969) 320-21, ἀρ. 3, εἰκ. 5-6 (*AnnEp* 1974, 586, Šašel-Kos, *Additamenta* ἀρ. 240). Πρβλ. Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 20 (1965) *Χρονικά* 434, πίν. 491α, G. Daux, *BCH* 92 (1968) 896, εἰκ. 18, *BullEpigr* 1970, 355, *SEG* 37 (1987) 546, Hatzopoulos - Loukoulou, *Two Studies* 30 καὶ 33, πίν. III.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Στὸν κίονα ἔχουν χαραχθεῖ καὶ ἐν μέρει ἀποξεσθεῖ ἕξι ἐπ'ἀλλήλα κείμενα ἀπὸ τὰ ὁποῖα διατηροῦνται περισσότερο ἢ λιγώτερο ἐκτενῇ ἱχνη καὶ τὰ ὁποῖα (μὲ χρονολογικὴ) σειρὰ εἶναι:

- 1) 239 μ.Χ. (:) [*Αγα*]θῆ[ι τύχη].

Δέν αναγνωρίζεται από τους προηγούμενους εκδότες, καθώς μέρος της έγινε απόπειρα να ενσωματωθεί στην ἀφιέρωση τοῦ Ἰουλιανοῦ, γεγονός που προκάλεσε τὴν λανθασμένη ἀνάγνωση ANET. Ὑψος γραμμῶν: 0,055.

- 2) 305/6 μ.Χ. Ἀγαθῇ τύχη.

Εὐτυχῶς.

Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι θεωρήθηκαν ἀπὸ τὸν Τουράτσογλου καὶ τὴν Šašel-Kos ὅτι ἀνήκουν στὴν ἀφιέρωση στοὺς Κωνσταντῖνο καὶ Λικίννιο, ἢ ὅποια ὁμως εἶναι γραμμένη στὴν λατινικὴ. Ὑψος γραμμῶν: 0,02.

- 3) 314-317 μ.Χ. Imp(erator) Caes(ar) Fl(avius) Val(erius)
Constantinus p(ius), f(elix),
invictus, Augustus et
4 Imp(erator) Caes(ar)
[Licinianus Licinnius κλπ.]

Ἡ πρώτη λέξη τοῦ 4ου στίχου παραλείπεται ἀπὸ τοὺς ἄλλους εκδότες. Ὑψος γραμμῶν: 0,035. Διάστιχο: 0,005.

- 4) 335-350 μ.Χ. Φλ(άβιον) Βα(λέριον)
Κώνσταντα.

Ὁ Τουράτσογλου συγχέει τὸν Κώνσταντα μὲ τὸν Κωνσταντῖο Χλωρό καὶ τὸ σφάλμα ἐπαναλαμβάνεται ἀπὸ τοὺς Robert. Ὑψος γραμμῶν: 0,045. Διάστιχο: 0,004.

- 5) 361-363 μ.Χ. Ἰο[υλια]-
<νός> νός
[Αὔ]γουστος.

Ἐγινε απόπειρα γιὰ τὴν τελευταία συλλαβὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ αὐτοκράτορος νὰ χρησιμοποιηθοῦν τὰ γράμματα ΘΗ, ἀπὸ τὴν ἐπὶ κλήση τῆς ἀφιερώσεως στὸν Γορδιανό. Ἐπειδὴ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἦταν ἱκανοποιητικό, ἡ συλλαβὴ ἐπανελήφθη δεξιότερα. Ὑψος γραμμῶν: 0,05. Διάστιχο: 0,017.

- 6) 364-367 μ.Χ. D(ominis) n(ostris)
Valentiniano et
Valente Aug(ustis)

Ὑψος γραμμῶν: 0,04. Διάστιχο: 0,015.

1) Ἡ ἀφιέρωση στὸν Γορδιανό ἀνήκει στὴν ἴδια σειρὰ μὲ τὸ ἀρ. 481, ἀνωτέρω, τοῦ ὁποίου καὶ θὰ ἀκολουθοῦσε τὸ τυπικό. 2) Γιὰ τὴν ἀφιέρωση στὸν Κωνσταντῖο καὶ τὸν Γαλέριο, πρβλ. Gounaropoulou - Hatzopoulos, *Milliaries* 24, ἀρ. IIB, 43, ἀρ. VIIB, 44, ἀρ. VIIIA. 3) Γιὰ τὴν ἀφιέρωση στὸν Κωνσταντῖνο καὶ τὸν Λικίννιο, βλ. Gounaropoulou - Hatzopoulos, *Milliaries* 45, ἀρ. VIIIB. 4) Τὸ ὄνομα γένους τοῦ Κώνσταντος γράφεται λανθασμένα Φλάβιον Βαλέριον ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Φλάβιον Ἰούλιον. Ἀνάλογο σφάλμα παρατηρεῖται σὲ μιλιοδείκτη τῆς ἀρχαίας Κέλλης, ὅπου ἀναγράφεται ὡς Φλάβιος Κλαύδιος. 5) Τὸ ὄνομα τοῦ Ἰουλιανοῦ τίθεται ἐδῶ στὴν ὀνομαστικὴ, ἐνῶ σ' ἄλλον μιλιοδείκτη τῆς ἴδιας σειρᾶς

προτιμᾶται ἡ γενική (βλ. ἀρ. 485, κατωτέρω). 6) Γιὰ τὴν ἀφιέρωση στὸν Οὐαλεντινιανὸ καὶ τὸν Οὐάλεντα, πρβλ. Gounaropoulos - Hatzopoulos, *Milliaries* 20-21, ἀρ. IC. Γιὰ τὴν χρῆση τῆς ἀφαιρετικῆς ἀντὶ τῆς ἀναμενομένης δοτικῆς, πρβλ. J. Marcillet-Jaubert, *AntAfr* 16 (1980) 169, ἀρ. 17, 171, ἀρ. 19, 173, ἀρ. 22, μὲ βιβλιογραφία. Παρ' ὅλον ὅτι ὁ μυλιοδείκτης βρέθηκε στὴν Βέροια σὲ δευτέρη χρῆση, τὸ γεγονὸς ὅτι φέρει τὶς ἴδιες ἑξι ἀφιερώσεις μὲ τὸν μυλιοδείκτη τοῦ Σταυροῦ (ἀρ. 485, κατωτέρω), ὁ ὁποῖος περισυνελέγη σχεδὸν κατὰ χώραν, δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὴν σήμανση τῆς ἴδιας ὁδοῦ πρὸς Ἀλλάντη ἢ Πέλλα διὰ μέσου τῆς Μακεδονικῆς πεδιάδος.

483. Μουσεῖο Βεροίας Λ 109. Ἀγνωστες συνθηκῆς εὐρέσεως.

Ἀρράβδωτος κίων ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος ἄνω καὶ ἀπολεπισμένος σὲ καίριο σημεῖο τῆς ἐνεπίγραφης ἐπιφάνειας. Στὸ ἄνω πέρασ κυκλικὸς τόρμος. Ὑψος: 1,25. Διάμετρος: 0,32. Ὑψος γραμμάτων: ἐπιγραφή 1: 0,025-0,03, ἐπιγραφή 2: 0,02-0,03. Διάστιχο: ἐπιγραφή 1: 0,018-0,022, ἐπιγραφή 2: 0,008-0,018.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Hatzopoulos - Loukopoulou, *Two Studies* 28 καὶ 33 (SEG 37 [1987] 546).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1) 239 μ.Χ. (:) [Αὐτοκράτορι Καίσαρι
[Μ(άρκω) Ἀντωνίω Γορ]διανῶ [εὐσεβεῖ],
[εὐτυχεῖ, Σεβ]αστῶ, [ἀρχιερεῖ]
4 [μεγίστῳ, δημ]αρχικῆς ἐξουσί]ας
[τὸ Β, ὑπ]ά[τῳ ἢ μητροπόλι]ς
[καὶ δις νεωκόρος Βεροιαίων (:)].

2) 408-432 μ.Χ. Ὀνω[ρίῳ καὶ]
Θεοδοσ[ίῳ]
Αὐγούστοι[ς]

Ἄν καὶ αὐτοῦ τοῦ μυλιοδείκτη ἡ προέλευση εἶναι ἄγνωστη, ἡ ἀφιέρωση στὸν Γορδιανόν, ἡ ὁποία ἀπαντᾷ σὲ ὅλους τοὺς μυλιοδείκτες τῆς ὁδοῦ Βέροιας-Πέλλας (ἢ Ἀλλάντης), ἀποτελεῖ ἰσχυρότατη ἔνδειξη ὅτι καὶ αὐτὸς ἐντάσσεται στὴν σήμανση τῆς ὡς ἄνω ὁδοῦ.

484. Μουσεῖο Βεροίας Λ 111. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1965 ἐντοιχισμένος στὸν ναὸ Ἀγίου Βλασίου, ἀπὸ ὅπου ἀποτοιχίσθηκε καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τὸ 1966.

Ἀνω ἀπότμημα κίονος ἀπὸ ἐρυθρόφαιο σπογγώδη λίθο. Ὑψος: 0,35. Διάμετρος: 0,35.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσου, *Μακεδονικά* 9 (1969) 321-22, ἀρ. 4, εἰκ. 7 (*BullEpigr* 1970, 355, *AnnEp* 1972, 562, Šašel-Kos, *Additamenta* ἀρ. 242). Πρβλ. Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 20 (1965) *Χρονικά* 434, πίν. 492δ, Hatzopoulos - Loukopoulou, *Two Studies* 28 καὶ 33, πίν. II (SEG 37 [1987] 546).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ὁ κίων φέρει τρεῖς ἐπιγραφές, δύο ἐπ'ἀλλήλες στὴν μίαν ὄψη καὶ μία τρίτη στὴν ἄλλην ὄψη. Ἀπὸ τὴν ἀρχαιότερη, ποὺ ἦταν γραμμένη στὴν λατινικὴ σώζονται μόνον τὰ ἑξῆς γράμματα:

1) Ὑψος γραμμάτων: 0,06.

238-244 μ.Χ. [Go]rdi[a]n[o;]

RDIL Τουράτσογλου· ήδη οί συντάκτες της *AnnEp*, ακολουθούμενοι από την Šašel-Kos, αναγνωρίζουν τὸ ὄνομα τοῦ Γορδιανοῦ.

2) Ἡ δεύτερη σώζεται ἀκέραια (ὕψος γραμμάτων: 0,022, διάστιχο: 0,01):

293-311 μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχῃ.
 Τῷ κυρίῳ ἡμ[ῶν]
 Αὐτοκράτορι Καίσ[αρι]
 4 Γαλερίῳ [Βαλερίῳ Μαξιμια] –
 νῷ Σεβ(αστῷ), ἡ μητρόπο–
 [λι]ς Βέροια.

3) Ἡ τρίτη –καὶ βραχύτατη– ἐπιγραφή σώζεται ἐπίσης ἀκεραία (ὕψος γραμμάτων: 0,06, διάστιχο: 0,01):

363/4 μ.Χ.

Φλα(βίῳ)
 Ἰοβια(νῷ).

Φλά(βιον) Ἰοβια(νόν) Τουράτσογλου, Φλα(βίῳ) Ἰοβια(νῷ) *AnnEp* καὶ Šašel-Kos.

Τὸ ὄνομα τοῦ Γορδιανοῦ –ἂν ἡ ἀνάγνωση εἶναι ὀρθή– κατατάσσει καὶ τοῦτον τὸν μιλοδείκτη, μαζί μὲ τοὺς ἄλλους τρεῖς προηγούμενους, στὴν σειρὰ ποὺ ἰδρύθηκε κατὰ μήκος τῆς ὁδοῦ Βέροιας-Πέλλας (ἢ Ἀλλάντης).

485. Μουσεῖο Βεροίας Λ 114. Περισυνελέγη τὸ 1965 ἀπὸ τὸν περίβολο τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τοῦ Σταυροῦ Βεροίας καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Ἀρράβδωτος κίων ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ τὴν ἄνω ἀπόληξή του διαμορφωμένη σὲ πλατυσμένο κόλουρο κῶνο. Διαστάσεις: 1,25x0,36. Φέρει ἕξι ἐπάλληλες ἐπιγραφές.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσογλου, *Μακεδονικά* 9 (1969) 318-19, ἀρ. 2, εἰκ. 3-4 (*AnnEp* 1972, 561, Šašel-Kos, *Additamenta* ἀρ. 241). Πρβλ. Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 20 (1965) *Χρονικά* 435, πίν. 491β (ἀπλή μνεία μὲ φωτογραφία), G. Daux, *BCH* 92 (1968) 896, εἰκ. 17 (ἀπλή μνεία μὲ φωτογραφία), Φ. Πέτσα, *Μακεδονικά* 9 (1969) 198, ἀρ. 172 (ἀπλή μνεία), *BullEpigr* 1970, 355, Φ. Πέτσα, *Μακεδονικά* 15 (1975) 293, ἀρ. 172.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1) Ἀπὸ τὴν πρώτη ἐπιγραφή (ὕψος γραμμάτων: 0,04) σώζονται ἀρκετὰ γράμματα ἢ ἔχνη γραμμάτων, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ ἀποκατασταθεῖ πλήρως μὲ τὴν βοήθεια ἀναλόγων ἀφιερώσεων στὸν Γορδιανὸ (πρβλ. ἀρ. 481, ἀνωτέρω):

239 μ.Χ. (;)

Ἀγαθῇ τύχῃ.
 [Αὐτοκράτορι] Καίσαρ[ι]
 [Μ(άρκῳ) Ἀντωνίῳ] Γορδι[ανῷ]
 4 [εὐσεβεῖ, ε]ὐτυχεῖ,
 [Σεβαστῷ, ἀρχιε]ρεῖ με–
 [γίστῳ, δημαρ]χικῆς
 [ἐξουσίας τὸ Β(;)], ὑπά–
 8 [τω π(ατρι) π(ατρίδος), ἡ μητ]ρόπο–
 [λις καὶ δις νεω]κό–
 ρος Βέροια,
 Θ

Στ. 2: [[---]]C[[P]] K[[αία]- Τουράτσογλου, πού ἐρμηνεύεται αὐθαίρετα ὡς [Αὐτ]ο[κράτο]ρι K[αία]- ἀπὸ τὴν AnnEr καὶ τὴν Šašel-Kos. Στ. 3: [[ρι--- Γ]]ορδι- Τουράτσογλου, ρι [M(άρκω)] Ἀντωνίω Γ]ορδι- AnnEr καὶ Šašel-Kos. Στ. 4: [[ανῶ--- E]]τυχεῖ Τουράτσογλου, [ανῶ Εὐσεβεῖ E]ὔτυχεῖ AnnEr καὶ Šašel-Kos (πού λησμονεῖ νὰ κλείσει τὴν ἀγκύλη). Στ. 5: Σ[εβαστῶ] Τουράτσογλου, AnnEr καὶ Šašel-Kos. Στ. 7-8: ἐ[[ξουσίας---]] πα|τ[ρὸς πατρίδος]] Τουράτσογλου, [ὑ]πά|τ[ρ]οῦ τὸ ?, π(ατρί) πατρίδος AnnEr καὶ Šašel-Kos.

2) Τὴν δεύτερη ἐπιγραφή (ὕψος γραμμάτων: 0,02, διάστιχο: 0,01) δὲν ἀντέγραψε ὁ Τουράτσογλου οὔτε οἱ μεταγενέστεροι ἐκδότες, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται γιὰ ἀφιέρωση στὸν Γαλέριο:

293-311 μ.Χ. Τῷ κυρίῳ ἡμῶν
 Αὐτοκράτορι Καίσαρι
 Γαλ(ερίῳ) Βαλ(ερίῳ) Μαξιμιανῶ Σεβ(αστῶ)
 4 ἡ μητρόπολις Βέροια.

3) Ἀπὸ τὴν τρίτη ἐπιγραφή (ὕψος γραμμάτων: 0,025) ὁ Τουράτσογλου ἀντέγραψε μόνον τὴν τελικὴ λέξη: εὐτυχῶς. Ὅπως καὶ ἀνωτέρω (ἀρ. 482, ἐπιγραφή 2, ἀνωτέρω) πρόκειται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα γιὰ ἀφιέρωση στὴν δεύτερη τετραρχία:

305-306 μ.Χ. Ἀγα[θ]ῇ τύ[χη].

 εὐτυχῶς

4) Ἡ τέταρτη ἐπιγραφή (ὕψος γραμμάτων: 0,03, διάστιχο: 0,02), πού ἀγνοεῖται ἀπὸ τοὺς προηγούμενους ἐκδότες, εἶναι ἡ δυσκολώτερη νὰ ἀποκατασταθεῖ. Ἴσως, σύμφωνα μὲ τὴν ἀποκατάσταση πού ἐπιχειρεῖται ἐδῶ, πρόκειται γιὰ ἀφιέρωση στοὺς γιούς τοῦ Λικινίου καὶ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου (πρβλ. IG X 2,1, 1018B καὶ Gounaropoulos - Hatzopoulos, *Milliaries* 31-33, ἀρ. IVC καὶ IVD):

317-324 μ.Χ. Τοὺς κυρί[ους, ἡμῶν ἐπιφα]-
 νεστάτο[υς Καί]-
 σ<ι>αρα[ς Κλαύδιον Κρί]-
 4 σπον κα[ὶ Λικινία]-
 νόν Λ[ικίνιον καί]
 Κλαύδ[ιον Κωνσταντῖνον].

5) Ἡ πέμπτη ἀφιέρωση (ὕψος γραμμάτων: 0,04, διάστιχο: 0,005), στὴν γενικὴ, ἔγινε στὸν Ἰουλιανό (πρβλ. ἀρ. 482, ἐπιγραφή 5, ἀνωτέρω):

361-363 μ.Χ. Φλαυ(ίου) Κλαυδ(ίου)
 Ἰουλιανοῦ
 Αὐγούστου

6) Ὁ μιλιοδείκτης ἀφιερώθηκε γιὰ ἕκτη καὶ τελευταία φορά (ὕψος γραμμάτων: 0,04, διάστιχο: 0,01) στὸν Οὐαλεντινιανὸ καὶ Οὐάλεντα (πρβλ. ἀρ. 482, ἐπιγραφή 6, ἀνωτέρω):

364-367 μ.Χ. D(ominis) n(ostris)
 Valentiniano et
 Valente Augustis

Τὸ ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι ὁ μιλιοδείκτης αὐτὸς ποὺ δήλωνε τὸ ἔνατο ρωμαϊκὸ μίλι ἀπὸ τὴν Βέροια, περισυνελέγη σὲ σημεῖο ποὺ ἀπέχει αὐτὴν τὴν ἀπόσταση ἀπὸ τὴν πόλη, δηλαδὴ οὐσιαστικὰ κατὰ χώραν. Ἡ ἀνακάλυψή του προσέφερε πολὺτιμη ἔνδειξη γιὰ τὴν διαδρομὴ τῆς ὁδοῦ Βέροιας-Θεσσαλονίκης μέσῳ Πέλλας (ἢ Ἀλλάντης), ἡ ὁποία ταυτίζεται σχεδὸν μὲ ἐκείνην τῆς ὀθωμανικῆς περιόδου καὶ τῆς νεώτερης ἐθνικῆς ὁδοῦ (βλ. Hatzopoulos - Loukopoulos, *Two Studies* 31-35).

486. Μουσεῖο Βεροίας Λ 542. Βρέθηκε τὸ 1967 ἔξω ἀπὸ τὸ χωριὸ Νησί.

Ἄνω ἀπότμημα ἀρράβδωτου κίονος ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,19x0,14x0,98. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,01.

Βιβλιογραφία: Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 22 (1967) *Χρονικά* 413. Πρβλ. τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 15 (1975) 292, ἀρ. 171, Hatzopoulos - Loukopoulos, *Two Studies* 30 καὶ 31-32, πίν. V (*SEG* 37 [1987] 546).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

286-305 μ.Χ.

[Ἀγα]θῇ τύχ[η].
[Τοὺς μεγίστο]υς καὶ ἀ[νικῆ]τους]
[κυρίους ἡμῶν Αὐτοκράτορας]
4 [Γ(άιον) Οὐαλ(έριον) Διοκλητιανόν]
[καὶ Μ(ᾶρκον) Αὐρ(ήλιον) Οὐαλ(έριον) Μαξιμιανόν]
[-----]

Στ. 1: Ἀγαθῇ τύχῃ Πέτσας. Στ. 2: ΟΚΑνΙΑ Πέτσας.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ἀποτμήματος, ποὺ ἀνευρέθηκε κατὰ χώραν, εἶναι ὅτι παρέχει πρόσθετο σημεῖο διελεύσεως τῆς ὁδοῦ Βέροιας-Θεσσαλονίκης μέσῳ Πέλλας (ἢ Ἀλλάντης). Ὁ Φ. Πέτσας (*ΑΔ* 19 [1964] *Χρονικά* 359, πρβλ. τοῦ ἰδίου, *ΑΔ* 20 [1965] *Χρονικά* 434-35, τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 9 [1969] 198, ἀρ. 170, τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 15 [1975] 292, ἀρ. 170, καὶ G. Daux, *BCH* 92 [1968] 895-96, εἰκ. 17) ἀναφέρει ὅτι μετέφερε τὸ 1964 στὸ Μουσεῖο Βεροίας ἀρράβδωτο κίονα παρόμοιο μὲ τὸν μιλιοδείκτη τοῦ Σταυροῦ (ἀρ. 485, ἀνωτέρω), μὲ ἐπάλληλες ἐλληνικὲς καὶ λατινικὲς ἐπιγραφές, ποὺ εἶχε ἀνεύρει 750 περίπου μέτρα βορείως τῆς Ἀλεξάνδρειας (Γιδᾶ). Δυστυχῶς δὲν στάθηκε δυνατόν νὰ ἐπανευρεθεῖ ὁ μιλιοδείκτης αὐτός, ὁ ὁποῖος θὰ παρείχε ἕνα ἀκόμη σημεῖο διελεύσεως τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀρτηρίας.

487. Μουσεῖο Βεροίας Λ 110. Περισυνελέγη ἀπὸ τὸν Φ. Πέτσα, πρὶν ἀπὸ τὸ 1968, ἀπὸ τὸ οἰκόπεδο Ν. Περσίδη στὴν θέση "Πράσινος Κῆπος", ὅπου ἦταν καταχωμένος, καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Κυλινδρικός ἀρράβδωτος κίων ἀπὸ ἐρυθρόφαιο σκληρὸ λίθο. Ὑψος: 1,41. Διάμετρος: 0,40. Ὑψος γραμμάτων: 0,04-0,07. Διάστιχο: 0,02-0,04.

Βιβλιογραφία: Ἰ. Τουράτσουλου, *Μακεδονικά* 9 (1969) 317-18, ἀρ. 1, εἰκ. 1-2 (*AnnEp* 1972, 560, Šašel-Kos, *Additamenta* ἀρ. 239). Πρβλ. *BullEpigr* 1970, 355, Hatzopoulos - Loukopoulos, *Two Studies* 28 καὶ 33, πίν. I (*SEG* 37 [1987] 546).

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

141 μ.Χ.

Imp(eratoris) Caesari(s)
T(iti) Aeli Hadria-
ni Antonini
4 Aug(usti), Pii, pontif(icis)
max(imi), trib(unicia) pot(estate) IIII,
co(n)s(ulis) III.
vacat
XVIII

Στ. 1: Imp(eratoris) Caesari Τουράτσογλου, Imp(eratoris) Caesari(s) *AnnEp* και Šašel-Kos, ὁρθά, διότι τὰ ἄλλα στοιχεία τοῦ ὀνόματος ἐκφέρονται στήν γενική. Στ. 4-5: Pontif(ici) | max(imo) συμπληρώνει ὁ Τουράτσογλου, pontif(icis) | max(mi) *AnnEp* και Šašel-Kos, ὁρθά, βάσει τῆς προηγούμενης διαπιστώσεως. Στ. 5: trib(unicia) pot(estate) Τουράτσογλου, trib(uniciae) pot(estatis) *AnnEp* και Šašel-Kos, ἡ διόρθωση ὅμως αὐτή δὲν ἐπιβάλλεται, δεδομένου ὅτι ἡ συνηθέστερη διατύπωση τῆς δημαρχικῆς ἐξουσίας εἶναι στήν ἀφαιρετική. Στ. 6: Co(n)s(uli) Τουράτσογλου, co(n)s(ulis) *AnnEp*, Šašel-Kos, ὁρθά, βάσει τῆς παρατηρήσεως στὸν στίχο 1.

Ἄν καὶ ὁ μιλιοδείκτης δὲν ἀνακαλύφθηκε κατὰ χώραν, ὁ τόπος εὐρέσεως –σὴν βόρειο ἐξοδό τῆς πόλεως– σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν κατάσταση τοῦ ὁδικοῦ δικτύου κατὰ τοὺς νεώτερους χρόνους καὶ τὶς συνθηκὲς ὁδοποιίας κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους δὲν ἀφήνουν ἀμφιβολία ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὴν ὁδὸ Βέροιας-Θεσσαλονίκης. Πράγματι, πρέπει νὰ ἀποκλεισθεῖ ὅτι ἀνῆκε σὴν ὁδὸ Βέροιας-Πύδνας καὶ ὅτι μεταφέρθηκε ἀπὸ ἀπόσταση 27 περίπου χιλιομέτρων διασχίζοντας μὲ πορθμεῖο τὸν ἀγεφύρωτο Ἀλιάκμονα. Γιὰ καθαρὰ πρακτικὸς λόγους ἡ ἐπιλογή εἶναι μεταξὺ τῆς βόρειας, Βέροιας-Ἐδεσσας, καὶ τῆς βορειοανατολικῆς, Βέροιας-Θεσσαλονίκης, ὁδοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι γνωστὸ ὅτι σὴν Μακεδονία οἱ πόλεις ἔστηναν μιλιοδείκτες πού δήλωναν ἀποστάσεις ἀπὸ τὸ ἀστικό κέντρο μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν χωρῶν τους (πρβλ. Gouparoglou - Hatzopoulos, *Milliaires* 74-75) καὶ ἐπειδὴ ἡ χώρα τῆς Βέροιας δὲν ἐξετείνετο πρὸς βορρᾶν σὲ ἀπόσταση 27 χιλιομέτρων, δεδομένου ὅτι –ἂν ὅχι ἡ Μίεζα– ἡ Σκύδρα παρέμεινε αὐτόνομη πόλις καὶ κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους (βλ. M.B. Χατζόπουλου, *Μνήμη Λαζαρίδη* 58-62, καὶ Papazoglou, *Villes* 149-52), ὡς μόνη δυνατότης παραμένει ἡ ἀπόδοση τοῦ μιλιοδείκτη στὸ 18ο μίλι τῆς ὁδοῦ Βεροίας-Θεσσαλονίκης, δηλαδὴ σὲ σημεῖο περὶ τὰ ὀκτὼ ἢ ἑννέα χιλιόμετρα βορειοανατολικά τῆς Αλεξάνδρειας (Γιδᾶ). Ἄλλος μιλιοδείκτης μὲ ἀνάθεση στὸν Ἀντωνίνο Εὐσεβῆ ἀνακαλύφθηκε πρόσφατα δυτικὰ τῆς Ἀμφιπόλεως (βλ. M. Ὁτατζί, *Μνήμη Ἀνδρόνικου* 195).

Ἀσώματα

488. Μουσεῖο Βεροίας Λ 198. Ἡ ὑπαρξὴ τῆς ἐπισημαίνεται γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1926 σὲ ἐπιστολὴ τοῦ Μητροπολίτη Βεροίας πρὸς τὸν ἑφορο ἀρχαιοτήτων Στ. Πελεκίδη. Φυλασσόταν στὸ ἐπισκοπεῖο τῆς Βέροιας, ὅπου εἶχε μεταφερθεῖ κατ' ἐντολὴν τοῦ Μητροπολίτη ἀπὸ τὰ Ἀσώματα καὶ ὅπου μελετήθηκε τὸ 1932 ἀπὸ τὸν L. Robert καὶ τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

Στήλη ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο ἀποκεκρουμένη ἄνω καὶ ἀριστερά. Ἡ ἐπιγραφή πλαισιώνεται δεξιὰ ἀπὸ ἐγγράκτῃ γραμμῇ. Διαστάσεις: 0,92x0,72x0,07. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1-6: 0,025, στ. 7-11: 0,03. Διάστιχο: στ. 1-6: 0,015, στ. 7-11: 0,02. Ἡ ἐπιγραφή στὸ ἄνω μέρος τῆς στήλης.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 30 (J.M.R. Cormack, *JRS* 33 [1943] 40-44, ἀρ. 2, εἰκ. 7, *AnnEp* 1947, 118, *SEG* 12 [1955] 313, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 3 [1951-1955] 75-76, ἀρ. 1 καὶ σελ. 90, ἀρ. 17, τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 13 [1973] 28-29), Šašel-Kos, *Addimenta* ἀρ. 197. Πρβλ. *BullEpigr* 1944, 124 (μὲ παρατηρήσεις γιὰ τὴν ἀνάγνωση τοῦ τελευταίου στίχου), Tataki, *Beroea* ἀρ. 77 καὶ σελ. 459.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[-----]DRITAM[.]V
 [-----] volunta]tem corroboraremus quod
 [-----]aacidere debuimus ne quis
 4 [-----] quam quaestionem nam
 [-----]it denotatus provocabit
 [-----]tatem nostram [-----]
 [-----]
 8 [-----]Αἴλ(ιος) Κυῆτος ὁ ἀξιολογώτατος
 [---- μακεδονιάρχ]ης· καὶ Τυρράνιος Αἴλιανός
 [----- ὁ ἀξι]ολογώτατος μακεδονιάρχης
 [-----]Ιδωρος. vacat

Στ. 1: πρῶτη νι Cormack καὶ ὅσοι τὸν ἀκολουθοῦν, [---][...]AV[...][---] Šašel-Kos. Στ. 2: [--- volunta]tem προτείνει ὁ Cormack. Στ. 3: \ECIDERE ποὺ συμπληρώνει μὲ ἐπιφύλαξη [--- pr]aacidere ὁ Cormack καὶ ὅσοι τὸν ἀκολουθοῦν, aacidere Šašel-Kos. Στ. 4: [--- moveat ali]quam προτείνει μὲ ἐπιφύλαξη ὁ Cormack. Στ. 5: [--- si quis mover]it προτείνει μὲ ἐπιφύλαξη ὁ Cormack. Στ. 5-6: [--- severi]tatem προτείνει μὲ ἐπιφύλαξη ὁ Cormack. Ἡ Šašel-Kos διατείνεται ὅτι οἱ στίχοι αὐτοί, τοὺς ὁποίους συμπληρώνει provocabit | [severit]atem nostram, ἐπιτρέπουν τὸν ὑπολογισμό τῶν ἐλλειπόντων γραμμάτων σὲ περίπου ἑπτὰ γιὰ κάθε στίχο. Ὅπως ὁμως ὀρθῶς ὑποστηρίζει ὁ Cormack, δὲν ὑπάρχει ἔνδειξη γιὰ τὶς ἀρχικὲς διαστάσεις τοῦ λίθου, εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι ἔχει χαθεῖ σημαντικὸ μέρος τῆς ἐπιγραφῆς ποὺ ἦταν χαραγμένο ἄνω καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ τὸ σωζόμενο ἀπότμημα. Στ. 6-7: τὸ τέλος τοῦ στίχου 6 καὶ ὁλόκληρος ὁ ἕβδομος στίχος ἔχουν ἀποξεσθεῖ. Στ. 11: [I]δωρος BullEpigr, [---]ιδωρος οἱ ἄλλοι ἐκδότες.

Καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ἀκριβὴς ἡ πληροφορία τῶν Edson καὶ Cormack ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἀνευρέθηκε στὸ χωριὸ Ἀσώματα, εἶναι μᾶλλον ἀπίθανο αὐτὴ νὰ ἦταν ἡ ἀρχικὴ τῆς θέσης. Πράγματι, πρόκειται ἀσφαλῶς γιὰ αὐτοκρατορικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸ Κοινὸ τῶν Μακεδόνων στὴν λατινικὴ, τῆς ὁποίας διασώζεται μόνον μέρος τῶν τελευταίων στίχων, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν μακεδονιαρχῶν, οἱ ὅποιοι τὴν κοινοποιοῦν, πρβλ. τὴν δημοσίευση ἐπιστολῆς τοῦ Ἀδριανοῦ πρὸς τὸ Κοινὸ ἀπὸ τοὺς πολιτάρχες κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῆς Θεσσαλονίκης (SEG 37 [1987] 593 καὶ BullEpigr 1990, 448). Ἡ δημοσίευση ἑνὸς τέτοιου κειμένου ἔχει θέση στὴν Βέροια, τὴν ἑδρα τοῦ Κοινοῦ, καὶ ὄχι σὲ μία ἄσημη κώμη. Στὸ σωζόμενο τμήμα τῆς ἐπιστολῆς ὁ ἀποστολεὺς ἐπιβεβαιώνει παλαιότερη ἀπόφαση (voluntatem corroboraremus). Ὁ Cormack ὑποθέτει ὅτι σκοπὸς τῆς ἐπιβεβαιώσεως εἶναι ἡ ἀποφυγὴ τῆς ἐγέρσεως ἐρωτημάτων καὶ ὅτι ὁ τυχὸν παραβάτης (si quis moverit) ἀπειλεῖται μὲ τὴν αὐστηρότητα τοῦ ἀποστολέως (provocabit--- severitatem [;] nostram). Τὸ πολύσημον ὁμως τῆς λέξεως quaestio (ἀνάκριση, βάσανος), δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀσφαλὴ ἀποκατάσταση τοῦ νοήματος. Ἀνερμήνευτη εἶναι ἡ ἀπόξεση τῶν στίχων 6 καὶ 7, καθὼς κανένα γράμμα δὲν διακρίνεται κάτω ἀπὸ αὐτήν. Ἄν εἶχε πράγματι προηγηθεῖ χάραξη, τὰ γράμματα θὰ ἦσαν σαφῶς μικρότερα ἀπὸ ἐκεῖνα τοῦ σωζομένου τόσο λατινικοῦ ὅσο καὶ ἑλληνικοῦ κειμένου. Ἡ ἀβεβαιότης σχετικὰ μὲ τὴν ἑκταση τοῦ χάσματος δὲν ἐπιτρέπει τὸν καθορισμὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων ποὺ παρατίθενται κάτω ἀπὸ τὸ κείμενο τῆς ἐπιστολῆς. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἦσαν τουλάχιστον τρία μεταξὺ τῶν ὁποίων δύο μακεδονιαρχεῖς. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ θέτει ἐκ νέου τὸ πρόβλημα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μακεδονιαρχῶν. Ὁ Κανατσούλης ὑποθέτει ὅτι πρόκειται γιὰ τὸν ἐν ἐνεργείᾳ μακεδονιάρχη καὶ τὸν προκάτοχό του. Ἡ ἐπιγραφή ὁμως μπορεῖ ἐπίσης νὰ θεωρηθεῖ ὅτι συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ὅτι μακεδονιαρχεῖς ἀπεκαλοῦντο οἱ ἀρχηγοὶ τῶν τεσσάρων μερίδων (πρβλ. ἀρ. 61, ἀνωτέρω, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία).

489. Ἀσώματα, ναὸς Ἀγίου Ἀθανασίου. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο τὸ 1915-1916 ὡς μεσοχώρισμα τοῦ παραθύρου τῆς κόγχης τοῦ ναοῦ.

Στήλη ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο μὲ ἀνάγλυφη παράσταση ἀνδρικῆς μορφῆς ἀριστερά, τριῶν παιδικῶν στὸ μέσον (καὶ ὄχι ἑνός, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ὁρλάνδος) καὶ γυναικείας δεξιᾶ. Διαστάσεις: 0,61x0,385x0,07. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,028. Διάστιχο: 0,015. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάγλυφο εἶναι προσιτὴ μόνον στὴν ἀφή.

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 160, ἀρ. 24. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 91.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Ἀκὴ Ὀνησιφόρῳ τῷ
ἀνδρὶ μνείας χάριν.
[-----] • [-----]
4 [-----]

Στ. 3-4: Ὁ Ὁρλάνδος δὲν ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρχαν, ἴσως ἀπὸ προηγούμενη χρήση, δύο ἀκόμη στίχοι ποὺ ἔχουν διαγραφεῖ.

Τὸ ὄνομα Ἀκὴ εἶναι ἀνατολικῆς προελεύσεως (βλ. Tataki, *Beroea* σελ. 404).

490. Μουσεῖο Βεροίας Λ 194. Ἀνακαλύφθηκε τὸ 1948 στὸ χωριὸ Ἀσώματα καὶ μεταφέρθηκε στὴν Ἀρχαιολογικὴ Συλλογὴ Βεροίας τὸ 1955.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐλεύθερη αἰτωματικὴ ἐπίστυψη καὶ στὸν κορμὸ ἀνάγλυφη παράσταση τριῶν ὀρθίων μορφῶν ἀπὸ τὰ δεξιᾶ, μιᾶς ἀνδρικῆς καὶ μιᾶς παιδικῆς κατ' ἐνώπιον καὶ μιᾶς γυναικείας κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ ἀριστερά. Διαστάσεις: 1,01x0,435x0,08. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,025. Διάστιχο: 0,01-0,025. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Ἄνδρα μνήμης χάριν καὶ τ-
ὁ παιδὶν ἥρωα. Ἐπιγούς.

Ἡ μορφή, τὸ μέγεθος καὶ ἡ διάταξη τῶν γραμμάτων δίνει τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ χάραξη ἐγίνε σὲ τρία στάδια: 1) ἄνδρα... χάριν, 2) καὶ τὸ... ἥρωα (μὲ ἔχνη διορθώσεως), 3) τέλος, προσθήκη τοῦ ὀνόματος τῆς ἐπιζούσης ἀναθέτριας στὴν γενικὴ (τὸ γυναικεῖο ἀνθρωπώ-νυμιο Ἐπιγὼ δὲν ἀπαντᾷ ἀλλοῦ, ἀλλὰ εἶναι ὑποκοριστικὸ τοῦ γνωστοῦ Ἐπιγόνῃ).

Κομνήνιον

491. Μουσεῖο Βεροίας Λ 283. Ἀπὸ τὸ χωριὸ Κομνήνιον μεταφέρθηκε τὸ 1965 στὸ μουσεῖο.

Βάση ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο συγκείμενη ἀπὸ δύο τεμάχια καὶ ἐλαφρὰ ἀποκεκρουμένη σὲ διάφορα σημεῖα. Διαστάσεις: 0,38x0,91x0,84. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,042, στ. 2: 0,058. Ἡ ἐπιγραφή στὴν πλίνθο τῆς βάσεως καὶ τὸ ὑπεράνω αὐτῆς κυμάτιο.

Βιβλιογραφία: Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 20 (1965) *Χρονικά* 435, πίν. 496α (G. Daux, *BCH* 92 [1968] 898, καὶ εἰκ. 19 σελ. 896, *BullEpigr* 1969, 362), *SEG* 24 (1969) 523, (Φ. Πέτσα, *Μακεδονικά* 15 [1975] 295, ἀρ. 176). Πρβλ. τοῦ ἰδίου, *Μακεδονικά* 9 (1969) 200, ἀρ. 176, Tataki, *Beroea* ἀρ. 61.

Φωτογραφία, έκτυπο.

2ος αϊ. μ.Χ.

[A]ἰλιανὴν Ὀλυμπιάδα τῇ[ν ---]
ἡρώϊδα.

Στ. 1: [--- Ὀλυμπιάδα[---] Πέτσας (ΑΔ), Daux, *BullEpigr*, [A]ἰλιανὴν Ὀλυμπιάδα SEG, προφανῶς βάσει τῆς φωτογραφίας καὶ Πέτσας (Μακεδονικά).

Ἡ συνεχιζόμενη δημοτικότης τοῦ ὀνόματος Ὀλυμπιάς ἴσως δὲν εἶναι ἄσχετη μὲ τὴν ἀλεξανδρολατρεία, γιὰ τὴν ὁποία πρβλ. Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* ἀρ. 148, μὲ βιβλιογραφία. Τὸ σύνθημα θηλυκὸ τῆς λέξεως ἥρωσις ἐπιγραφὲς τῆς Μακεδονίας εἶναι ἡρώισσα.

492. Μουσεῖο Βεροίας Λ 242. Μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Βεροίας τὸ 1963 ἀπὸ τὸ Κομνήνιον Τριποτάμου.

Στήλη ἀπὸ ὑπόλευκο μάρμαρο συγκείμενη ἀπὸ πέντε τεμάχια, ἐλλιπὴς ἀριστερὰ καὶ ἄνω μὲ ἀνάγλυφη παράσταση σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα δύο μορφῶν κατ' ἐνώπιον, μιᾶς παιδικῆς καὶ μιᾶς γυναικείας. Διαστάσεις: 0,65x0,36x0,06. Ὑψος γραμμάτων: 0,025. Διάστιχο: 0,005. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Φ. Πέτσα, *ΑΔ* 19 (1964) *Χρονικά* 355-56, πίν. 420β, χωρὶς κείμενο ἀλλὰ μὲ φωτογραφία ποὺ διάβασε ὁ G. Daux, *BCH* 90 (1966) 867, εἰκ. 6 (*BullEpigr* 1967, 351, *SEG* 24 [1969] 506). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 509.

2ος αϊ. μ.Χ.

Ζοΐχην τὴν τρο-
φὸν * Δημήτριος.

Στ. 1-2: τροφὸν Daux, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, τροφὸν *BullEpigr*, *SEG*.

Τὸ γυναικεῖο ἀνθρωπωνύμιο Ζοΐχη ἀπαντᾷ ἐπίσης σὲ δύο ἐπιγραφὲς τῆς Λευκόπετρας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ἀδημοσίευτη, καθὼς καὶ στὴν Ἑορδαία (Ριζάκη - Τουράτσογλου, *EAM* ἀρ. 116-117, πρβλ. Tataki, *Beroea* σελ. 380, σημ. 322).

Κορυφή

493. Κορυφή, ναὸς Ἀγίας Παρασκευῆς. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἀπὸ τὸν Delacoulonche στὸ ἱερὸ τοῦ ναοῦ, ὅπου χρησίμευε ὡς Ἀγία Τράπεζα. Λόγω τῆς ἐπικαλύψεως τῆς ἐνεπίγραφης ἐπιφάνειας ἀπὸ πλάκα μαρμάρου δὲν ἦταν δυνατὴ οὔτε ἡ φωτογράφησις οὔτε ἡ λήψις ἐκτύπου οὔτε ἡ μελέτη τῆς ἐπιγραφῆς.

"Στήλη" (Delacoulonche).

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 278, ἀρ. 94 καὶ σελ. 218 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 140).

2ος - 3ος αϊ. μ.Χ.

Τ(ίτος) Μάριος Αἰλιανὸς Τέρπνος
ζῶν.

Στ. 1: ὁ Delacoulonche μεταγράφει *Γαῖος*, ἀλλὰ στὸ ἀπόγραφό του σημειώνει Τ. Ὁ Δήμιτσας ἀντιγράφει ΜΑΡΟΣ καὶ μεταγράφει *Μάρσιος*, ἐπίσης θεωρεῖ ὡς ἐλλείποντα καὶ συμπληρώνει ἐντὸς ἀγκυλῶν ὅλα τὰ γράμματα ποὺ ἔχουν χαραχθεῖ σὲ μικρότερο μέγεθος.

Λαζοχώρι

494. Μουσεῖο Βεροίας Λ 477. Μεταφέρθηκε τὸ 1970 ἀπὸ τὸ Λαζοχώρι στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος στὶς ἄνω καὶ κάτω γωνίες μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 1,08x0,45x0,36. Ὑψος γραμμάτων: 0,055-0,06. Διάστιχο: 0,005. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Αἰκατερίνης Ρωμοπούλου - Ἰ. Τουράτσογλου, *ΑΔ* 25 (1970) *Χρονικά* 388, πίν. 325γ. Πρβλ. Φ. Πέτσα, *Μακεδονικά* 15 (1975) 272, ἀρ. 154, Tataki, *Beroea* ἀρ. 423, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 364.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Δωρίδι •
ν καὶ vac
Ἀπολλο-
4 ν δώρωι
οἱ γονεῖς.

Στ. 3-4: Ἀπολλοδώρω Ρωμοπούλου - Τουράτσογλου, Ἀδάμ-Βελένη.

Μακροχώρι

495. Μουσεῖο Βεροίας Λ 257. Βρέθηκε στὸν ἀγρὸ τοῦ Ἰ. Δαμανλῆ στὴν περιοχὴ Μαυροδένδρι τοῦ χωριοῦ Μακροχωρίου καὶ παραδόθηκε στὸ Μουσεῖο Βεροίας ἀπὸ τὸν Γ. Μυλωνᾶ.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλαφρὰ ἀποκεκρουμένη στὴν ἄνω δεξιὰ καὶ κάτω ἀριστερὴ γωνία μὲ ἀνάγλυφη παράσταση δικτυβόλου μονομάχου σὲ ὀρμητικὴ κίνηση πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἔχει ἀκάλυπτη τὴν κεφαλὴ καὶ φορεῖ χιτωνίσκο ποὺ ἀφήνει γυμνὸ τὸ στήθος του. Ἡ ἀριστερὴ του ὠμοπλάτη καλύπτεται ἀπὸ προστατευτικὴ ἐπένδυση. Ὡθεῖ μὲ τὰ δύο χέρια τρίαινα, συγχρόνως ὅμως μὲ τὸ δεξιὸ κρατεῖ καὶ ἐγχειρίδιο, τοῦ ὁποῖου διακρίνεται ἡ αἰχμηρὴ ἀπόληξη. Διαστάσεις: 0,37x0,33x0,115. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,025. Διάστιχο: 0,01-0,022. Ἡ ἐπιγραφή κάτω δεξιὰ.

Βιβλιογραφία: Ἀγγελικῆς Ἀνδρειωμένου, *ΑΔ* 23 (1968) *Χρονικά* 349, ἀρ. (δ) καὶ πίν. 292δ, (*BullEpigr* 1970, 356). Πρβλ. Φ. Πέτσα, *Μακεδονικά* 15 (1975) 270, ἀρ. 154, πίν. 201α, Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, *Ἀμητός* 37-38, ἀρ. Β2 (*SEG* 36 [1986] 596), Tataki, *Beroea* ἀρ. 1049 καὶ σελ. 507 σημ. 451.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Β' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.

Πεκου-
λιάρις
πυ(γμῆς) Α.

Στ. 1-2: Τὸ *BullEpigr* δὲν τοὺς διακρίνει. Στ. 3: Ἡ ἐρμηνεία του ὀφείλεται στοὺς Robert.

Ἐάν τὸ μνημεῖο εἶναι ἐπιτύμβιο, ὁ Πεκουλιάρις φονεύθηκε ἤδη ἀπὸ τὸν πρῶτο ἀγῶνα του, ὅπως δηλώνει ὁ τρίτος στίχος: *πυγμῆς* (= *pugna*) *πρώτης*. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως τὸ μνημεῖο νὰ εἶναι ἀναμνηστικὸ "φιλοτιμιῶν" καὶ νὰ ἀνεγέρθηκε ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ τὶς χρηματοδότησε (πρβλ. Robert, *Gladiateurs* 59-64).

496. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1902 ἀπὸ τὸν Struck, ὁ ὁποῖος γράφει στὸ χειρόγραφο τοῦ ἄρθρου του: "Ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ ποὺ ὁδηγεῖ ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη στὴν Βέροια, ἡῦρα σὲ ἀπόσταση λιγώτερη τῆς μᾶς ὥρας ἀπὸ τὴν Βέροια, στὸ ὄρυγμα τῆς ὁδοῦ, ἓνα ἀπότμημα... ἐπιγραφῆς σὲ πέντε τεμάχια... Τὰ πολὺ ὁμορφα μικρὰ γράμματα εἶναι καθαρὰ καὶ ἐπιμελῶς χαραγμένα σὲ μάρμαρο διαστάσεων 0,56x0,23x0,07". Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη της.

Βιβλιογραφία: A. Struck, *AM* 27 (1902) 316, ἀρ. 37.

Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς (·)

	[---]ΗΧΟΡΠΓ[-----]
	[---]ΙΤΟΝΑΝΗ[-----]
	[---]ΙΗΡΕΙΣΚ[-----]
4	[---]ΔΕΕΠΡΑ[-----]
	[---]ΠΙΔΟΕΑΥ[-----]
	[---]ΞΕΝΟΥΝ[-----]
	[---]ΜΑΙΔΕΚ[-----]
8	[---]ΣΑΜΦΙΠ[-----]
	[---]ΥΔΟΣΠΑ[-----]

Στ. 6: [*προ?*]ξένου N Struck, ὁ ὁποῖος ὁμως στὶς χειρόγραφες σημειώσεις του προτείνει [*ἔδο*]ξεν οὖν. Στ. 8: Ἀμφιπ[ολ---?] Struck. Στ. 9: [*Αβ?*]νδος Struck.

497. Μουσεῖο Βεροίας Λ 665. Παραδόθηκε τὸ 1978 στὸ μουσεῖο ἀπὸ τὸν Ἀντ. Κασαπίδη, ὁ ὁποῖος τὴν βρῆκε στὸν ναὸ τοῦ Προφήτη Ἡλία Ταγαροχωρίου Μακροχωρίου.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλαφρὰ ἀποκεκρουμένη ἄνω ἀριστερὰ μὲ ἀνάγλυφη παράσταση μέσα σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα μονομάχου κατ' ἐνώπιον, ποὺ φορεῖ τριπλὸ περίζωμα (*balteus*), κνημίδα (*ocrea*) στὴν ἀριστερὴ κνήμη καὶ προστατευτικὴ ἐπένδυση (*manica*) στὸ δεξιὸ χέρι, μὲ τὸ ὁποῖο κρατεῖ σπάδικα (κλαδὶ φοίνικος), ἐνῶ τὸ ἀριστερὸ ἀναπαύεται ἐπάνω σὲ πανοπλία ἀποτελούμενη ἀπὸ θυρεὸ (*scutum*) καὶ περικεφαλαία. Μικρὸ πτηνὸ ἀριστερὰ ἀπὸ τὴν παράσταση καί, μεταξὺ ἐβδόμου καὶ ὀγδόου στίχου καὶ στὸ δεξιὸ περιθώριο, ἕξι στεφάνια. Διαστάσεις: 0,56x0,46x0,10. Ὑψος γραμμάτων: 0,015-0,02. Διάστιχο: 0,003. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ τῆς μορφῆς καὶ κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Μαρίας Σιγανίδου, *ΑΔ* 33 (1978) *Χρονικά* 268, πίν. 128δ, Βικτωρίας Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, Ἀμνητός, 34-35, ἀρ. Α1, πίν. 4.1 (*SEG* 35 [1985] 717). Πρβλ. G. Touchais, *BCH* 110 (1986) 716, εἰκ. 82, *SEG* 36 (1986) 591, *BullEpigr* 1988, 834, Tataki, *Beroea add.* 1122a.

Τέλη 2ου αἰ. μ.Χ.

	Α'	Β'
	Πόπλις	ἀλ' ὑπὸ
	ὁ καὶ Μα-	τύχης
	ρίσκος	ἐνθάδε
4	Ἄρπει-	κατοι-
	νος πο-	κῶ, πα-
	λύμο-	ροδ(ε)ῖ-
	χθος	τα.
8	ἐγὼ ὑ-	
	πὸ μη-	
	δενός	
	λιφθίς,	

Γ'

Ἀλεξάνδρα Μαρίσκω
vac μνείας χάριν vac

Στ. Α4-5: ΑΡΤΕΙ|ΝΟΣ Σιγανίδου καὶ SEG, Ἄρπει|νος Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. Α5-6: ΠΟ|ΥΜΟ|ΧΘΟΣ Σιγανίδου. Στ. Β1: ἀλ' ὑπὸ Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ. Στ. Β5-7: ΠΑ|ΡΟΔΟΙ|ΤΑ Σιγανίδου, πα|ροδεῖ|τα Ἀλλαμανῆ-Σουρῆ, ΠΑ|ΡΟΔΟΙ|ΤΑ ὁ λίθος.

Ὁ Πόπλις, πὺν εἶχε ἐπιλέξει ὡς nom de guerre τὸ Μαρίσκος, δημοφιλὲς ὄνομα μεταξὺ τῶν μονομάχων (πρβλ. ἀρ. 384, ἀνωτέρω) καὶ καταγόταν ἀπὸ τὴν πόλιν Αἰρί τῆς Ἀπουλίας (ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται γιὰ ἀναγραμματισμὸ τοῦ ἐθνικοῦ Ἀπρινός, πολίτης τῶν Ἀπρων τῆς Θράκης), δὲν ἠττήθηκε ἀπὸ κανένα (ὑπὸ μηδενὸς λειφθείς), ἀλλὰ πέθανε ἀπὸ ἄλλη (ἀπροσδιόριστη) αἰτία καὶ ἐτάφη ἀπὸ τὴν σύντροφό του Ἀλεξάνδρα. Ἴσως ὑπάρχει ἀπόπειρα ἑμμετρικῆς συνθέσεως ἀπὸ τὸν 4ο ἕως τὸν 11ο στίχο.

Νέα Νικομήδεια

498. Μουσεῖο Βεροίας Λ 115. Ἐντοπίσθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωριοῦ Μπραϊνάτες (σημ. Νέα Νικομήδεια) καὶ ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγχάρακτη ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη καὶ ἐντὸς παραλληλογράμμου βαθύσματος πρόστυπη ἀνάγλυφη παράσταση δύο ὀρθίων μορφῶν πολεμιστοῦ καί, μικρότερης, ἵπποκόμου σὲ τρία τέταρτα πρὸς τὰ δεξιὰ, πὺν ὁδηγοῦν ὁ ἓνας ἄλογο καὶ ὁ ἄλλος ἵππῆριο (poney). Ὁ πρῶτος φέρει "θρακικὸ" (δηλαδὴ μακεδονικὸ) κράνος, θώρακα μὲ περύγια, χλαμύδα καὶ δύο δόρατα (ἢ ἀκόντια;) στὸ ἀριστερὸ χέρι. Ἡ στήλη ἐλλιπὴς κάτω καὶ ἀποκεκρουμένη ἄνω ἀριστερὰ ἔχει ὑποστειφθερὲς ἀπὸ τὴν μετασκευὴ τῆς σὲ κατώφλι. Διαστάσεις: 1,425x0,472x0,145. Ὑψος γραμμάτων: 0,02-0,029. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή στὸν κορμὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίστυψη.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 114 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-1939] 94-95, ἀρ. 2, εἰκ. 30,2). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 164 καὶ σελ. 502.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

4ος αἰ. π.Χ. (;

Ἀμύντας
[Στρά]τωνος.

Στ. 2: --τωνος Cormack, Tataki.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ μνημείου συνίσταται κυρίως στὴν ἀνάγλυφὴ τοῦ παράστασι, ἡ ὁποία ἀποκλίνει σὲ δύο σημεῖα ἀπὸ τὶς μέχρι τοῦδε παραστάσεις Μακεδόνων ἱππέων. Ἄφ' ἑνὸς ὁ ἐπιθετικὸς ὄπλισμός ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο δόρατα (ἢ ἀκόντια) καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ ἱπποκόμος ἐμφανίζεται ὡς (δυνάμει) ἔφιππος. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ συνηγοροῦν ὑπὲρ μᾶς σχετικὰ πρῶιμης χρονολογήσεως τοῦ μνημείου, πρὶν ἀπὸ τὴν παγίωσι τοῦ "κανονισμοῦ" τοῦ ἱππικοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Φιλίππου (βλ. ὑπὸ ἐκτύπωσιν μελέτη τοῦ Μ.Β. Χατζόπουλου σχετικὰ μὲ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ).

499. Μουσεῖο Βεροίας Λ 66. Μνημονεύεται γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Ἑθνικὸ Ὁδηγὸ τὸ 1920-21 ὡς εὑρισκομένη στὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ τῶν Πέτρου καὶ Παύλου στὸ χωριὸ Μπραῖνάτες (σημ. Νέα Νικομήδεια). Οἱ Edson καὶ Cormack, ποὺ ἐπισκέφθηκαν τὴν ἐκκλησίαν τὸ 1936 (χωρὶς νὰ γνωρίζουν τὴν ὑπαρξὴ τῆς συγκεκριμένης ἐπιγραφῆς), δὲν τὴν εἶδαν ἐκεῖ. Ὁ Cormack τὴν ἐντόπισε μεταπολεμικὰ στὸ Μουσεῖο Βεροίας, ὅπου εἶχε ἐν τῷ μεταξύ μεταφερθεῖ.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος κάτω δεξιὰ, μὲ ἐγχάρακτη, ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια ὑποδοχὴ πελμάτων. Διαστάσεις: 1,20x0,48x0,45. Ὑψος γραμμάτων: 0,026-0,03. Διάστιχο: 0,015-0,020. Ἡ ἐπιγραφὴ στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Ἑθνικὸς Ὁδηγὸς 4 (1920-21) 118 (Ch. Edson, *HThR* 41 [1948] 197), J.M.R. Cormack, *Ἀρχαία Μακεδονία* I (1970) 198-99, ἀρ. 10, πίν. XXXVIβ (G. Mihailov, *EtBalk* 23.4 [1987] 101, ἀρ. 48, μὲ τμήμα τῆς ἐπιγραφῆς, Δ. Κανατσούλη, *Μακεδονικά* 13 [1973] 3, ἀρ. 10), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 257. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 729a καὶ σελ. 460.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

3ος αἰ. μ.Χ.

Οἱ σύνεδροι
Κλαύδιον Πλω-
τεῖνον υἱόν
4 Κλαυδίου Μέ-
νωτος Μακε-
δονιά[ρ]χου εἰς
παραμ[υθ]ίαν
8 τοῦ πατρός,
vacat
ἐπιμε[λ]ηθέν-
τος τῆς ἀναστά-
12 σεως Ἰουλιανοῦ
νΜενάνδρου.ν

Στ. 2-3: ΚΑΛΥΔΙΟΝ ΠΛΩΤΕΙΝΟΝ ἀντιγράφει ὁ Ἑθνικὸς Ὁδηγός, *Κλαύδιον Πλωτεῖνον* διορθώνει καὶ συμπληρώνει ὁ Edson, *Κλαύδιον Πλωτεῖνον* ὁ Cormack, *Κλαύδιον Πλωτεῖνον* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3: ΙΟΝ Ἑθνικὸς Ὁδηγός, [υ]ῖόν Edson, Ἀδάμ-Βελένη, υἱόν Cormack. Στ. 4-5: ΚΑ.....ΥΜΕ|ΝΟ Ἑθνικὸς Ὁδηγός, *Κλαυδίου Μένωνος* Edson, Ἀδάμ-Βελένη, *Κλαυδίου Μένωνος* Cormack. Στ. 5-6: ...ΜΑΚΕ|ΔΟΝΙ...ΥΕΚ Ἑθνικὸς Ὁδηγός, [τοῦ] *Μακεδονιάρχου* ἐκ Edson, *τοῦ Μακεδονιάρχου εἰς* Cormack, [τοῦ] *Μακεδονιάρχου* εἰς Ἀδάμ-Βελένη, στὸν λίθο ὅμως δὲν ὑπάρχει χώρος γιὰ τὸ ἄρθρον τοῦ. Στ. 7: ΠΑΙΔ...ΙΑΝ Ἑθνικὸς Ὁδηγός, Edson, *παραμυθίαν* Cormack, *παραμυθίαν* Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 8: ...ΙΟΥ...ΣΕ Ἑθνικὸς Ὁδηγός, Edson, *τοῦ πατρός* Cormack, *τοῦ [πατρός] ἐ-* Ἀδάμ-Βελένη. Ὁ Ἑθνικὸς Ὁδηγός ἀκολουθοῦμενος ἀπὸ τὸν Edson σημειώνει ἕναν ἐπόμενο στίχο, ὁ ὁποῖος ἀρχίζει μὲ τὸ γράμμα Γ. Ὁ Cormack ἐπίσης στὴν θέση αὕτη σημειώνει τὴν ὑπαρξὴ στίχου, χωρὶς ὅμως νὰ μεταγράψει κανένα γράμμα του. Στὴν πραγματικότητα πρόκειται γιὰ κενό. Στ. 10-

11: ΕΠΙ.....ΘΕΝ|ΤΟC 'Εθνικός 'Οδηγός, ἐπι[μελη]θέν|τος Edson, 'Αδάμ-Βελένη, ἐπιμεληθέν|τος Cormack. Στ. 11-12: ...ΑΝΑΧΤ|ΡΕΟ 'Εθνικός 'Οδηγός, [τῆς] ἀναστά|σεω[ς] Edson, 'Αδάμ-Βελένη, τῆς ἀναστά|σεως Cormack. Στ. 12: ΟΥΛΙΑΝΟΥ 'Εθνικός 'Οδηγός, [Γ]Ιουλιανου Edson, 'Αδάμ-Βελένη, 'Ιουλιανου Cormack. Οἱ τελευταῖοι τέσσερες στίχοι ἔχουν χαραχθεῖ ἀπὸ ἄλλο χέρι.

'Ανάλογο "παραμυθητικό" μνημεῖο ἱδρυσε ἡ πόλις Θεσσαλονίκη (IG X 2,1, 173). Σ' αὐτὸ ὁ νεκρὸς ἀποκαλεῖται Κλαύδιος Ρούφριος Πλωτίνος καὶ ὁ πατέρας του Κλαύδιος Μένων χαρακτηρίζεται ὡς ἱεροφάντης. Ὡς δὲ πάμπλος τοῦ νεκροῦ μνημονεύεται ὁ Ρούφριος 'Ιούστος ὁ λαμπρότατος ὑπατικός. Ὁ Κλαύδιος Μένων τιμᾶται ὡς ἀρχιερεὺς ἀπὸ τρεῖς φυλὲς τῆς Θεσσαλονίκης (IG X 2,1, 183, 184, 185). Ὁ ἴδιος ἱδρυσε τιμητικούς βωμοὺς γιὰ τὸν Λικίνιο Ρουφῖνο (IG X 2,1, 142, πρβλ. ἀρ. 101, ἀνωτέρω) καὶ γιὰ τὸν διοικητὴ τῆς Μακεδονίας Κόιντο Οὐαλέριο Ρούφριο 'Ιούστο (IG X 2,1, 143), τοῦ ὁποῖου νυμφεύθηκε τὴν θυγατέρα (βλ. στέμμα τοῦ Edson, IG X 2,1, 185 καὶ Tataki, *Beroea* ἀρ. 723, παρὰ τὴν διαφορετικὴ ἀποψη τοῦ Κανατσούλη). Γιὰ τὴν σχέση μετὰ τοῦ τίτλου τοῦ μακεδονιάρχου καὶ τοῦ ἱεροφάντη, βλ. Hatzopoulos, *Cultes* 68-70.

500. Μουσεῖο Βεροίας Λ 70. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν 'Α. Ὁρλάνδο στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ χωριοῦ Μπραϊνάτες (σημ. Νέα Νικομήδεια). Τὸ 1936 ὁ Cormack σημειώνει ὅτι ἡ ἐπιγραφή δὲν βρέθηκε καὶ ὅτι ἡ ἐκκλησίᾳ εἶχε ἀνοικοδομηθεῖ τρία ἢ τέσσερα ἔτη ἐνωρίτερα. Μεταφέρθηκε, ἄγνωστο πότε, στὸ μουσεῖο.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο, ἀποκεκρουμένος κάτω, μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστυψη. Διαστάσεις: 1,15x0,39x0,35. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,025, στ. 2-6: 0,04-0,055. Διάστιχο: 0,025-0,03. Ἡ ἐπιγραφή στὸ γεῖσο τοῦ ἀετώματος καὶ στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: 'Α. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 160-61, ἀρ. 26 (*SEG* 38 [1988] 588), 'Αδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 366. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1120b καὶ σελ. 493.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος αἰ. μ.Χ.

Χαίρα[ι]τε.

κυμάτων

Ποπλίκιος

Ἑρμείας

4

Κάστορι

τῷ ἀπε-

λευθέρωι.

Στ. 1: παραλείπεται ἀπὸ τὸν Ὁρλάνδο καὶ τὸ *SEG*, χαῖρε 'Αδάμ-Βελένη.

Ὁ ἱατρὸς Ποπλίκιος Ἑρμείας εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ τὸ ἐπιτύμβιο μνημεῖο ποὺ ἱδρυσε γιὰ τὴν οἰκογένειά του (ἀρ. 360, ἀνωτέρω) πρβλ. καὶ τὸ μνημεῖο ποὺ ἱδρυσε ὁ γιὸς του, Ποπλίκιος Ρούφος, γιὰ τὸν παιδαγωγό του, ἀρ. 279, ἀνωτέρω).

501. Μουσεῖο Βεροίας Λ 76. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack τὸ 1936 "ἔξω ἀπὸ μία νεόκτιστη ἐκκλησίᾳ" στὸ χωριὸ Μπραϊνάτες (σημ. Νέα Νικομήδεια). Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλαφρὰ ἀποκεκρουμένη ἄνω δεξιὰ καὶ κάτω ἀριστερὰ μὲ ἀνάγλυφη παράσταση σὲ παραλληλόγραμμα βάθυσμα στρατιώτη κατ' ἐνώπιον μὲ τὸν

όπλισμό του. Διαστάσεις: 1,09x0,68x0,255. Ύψος γραμμάτων: στ. 1-5: 0,04-0,065, στ. 6: 0,013. Διάστιχο: 0,029-0,04. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὴν μορφή σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 115 (J.M.R. Cormack, *JRS* 31 [1941] 24-25, εἰκ. 3, *AnnEp* 1947, 102), Šašel-Kos, *Additamenta* ἀρ. 198. Πρβλ. Θ. Σαδικάκη, *Ἀρχαία Μακεδονία II* (1977) 451, ἀρ. 132, Tataki, *Beroea* ἀρ. 594 καὶ σελ. 73 σημ. 237, 446. Γιά τὸν τύπο πρβλ. Mendel, *Catalogue* 1336.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 2ου αἰ. μ.Χ. (·)

B(ona) F(ortunae)
Iul(ius) Aufidius
mil(es) leg(ionis) XVI F(laviae) f(irmae)
4 fuit ann(or)um XXVII
✦ militavit ann(os)
VIII. Val(e). ✦

Στ. 3: f(irmae) f(idelis) ἀναλύνει ἢ *AnnEp*. Στ. 6: Ἡ Šašel-Kos δὲν τὸν διακρίνει ἀπὸ τὸν στίχο 5.

Ὁ Ἰούλιος Αὐφίδιος, ὁ ὁποῖος πέθανε σὲ ἡλικία 27 ἐτῶν μετὰ ἀπὸ στρατιωτικὴ σταδιοδρομία ἐννέα ἐτῶν, ἀνῆκε στὴν λεγεῶνα Flavia firma, ἡ ὁποία συστήθηκε ἀπὸ τὸν Οὐεσπασιανὸ καὶ τοποθετήθηκε στὴν Καππαδοκία καὶ ἔπειτα στὴν Συρία. Ἡ παρουσία της στὴν Μακεδονία συνδέεται ἴσως, κατὰ τὴν Šašel-Kos, μὲ τοὺς δακικοὺς πολέμους τοῦ Τραϊανοῦ.

Νησί

502. Νησί, ναὸς Ἀγίων Ἀναργύρων. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸν Delacoulonche τὸ 1855 στὴν αὐλὴ τοῦ ναοῦ. Σύμφωνα μὲ τοπικὲς πληροφορίες προερχόταν ἀπὸ ἓνα σημεῖο "δύο ὥρες ἀπὸ τὸ Νησί, ποὺ καλύπτεται ἀπὸ τὰ νερά τὸν χειμῶνα". Ὁ Δήμιτσας, ποὺ δὲν τὴν εἶδε, τὴν ἀποδίδει κατὰ λάθος στὸ Νησί Ἐδέσσης. Τὸ λάθος τοῦ Δήμιτσα ἐπαναλαμβάνει ἡ Στουγιαννάκη. Ἡ ἐπιγραφή ἐντοπίσθηκε ἐκ νέου καὶ δημοσιεύθηκε ὡς ἀδημοσίευτη ἀπὸ τὴν Ἀγγελικὴ Ἀνδρειωμένου καὶ σχολιάσθηκε ἀπὸ τοὺς Robert καὶ τὸν Φ. Πέτσα. Τὸ μνημεῖο εἶδαν ἐπίσης οἱ Cormack καὶ Τουράτσογλου, οἱ ὁποῖοι ἐτοίμασαν ἑκδόσή του ποὺ δὲν δημοσιεύθηκε.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἀποκεκρουμένος ἄνω καὶ δεξιὰ. Διαστάσεις: 1x0,54x0,41. Ύψος γραμμάτων: 0,03-0,032. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφή στὴν κυρία ὄψη τοῦ κορμοῦ.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 278, ἀρ. 95 καὶ σελ. 127 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 44, Στουγιαννάκη, *Πέλλα* ἀρ. 98 [ὅπου ἐσφαλμένα ἀποδίδεται στὸ Νησίον Πέλλης]), Ἀγγελικῆς Ἀνδρειωμένου, *ΑΔ* 21 (1966) *Χρονικά* 355, ἀρ. 8, καὶ τῆς ἰδίας, *ΠΑΕ* (1966) 25, ἀρ. 7 (*SEG* 25 [1971] 710), Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 365. Πρβλ. *BullEpigr* 1969, 363, Φ. Πέτσα, *Μακεδονικά* 15 (1975) 292-93, ἀρ. 171, Tataki, *Beroea* ἀρ. 847.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

Ἀρχές 2ου αἰ. μ.Χ.

Μαλεία ΕΛΠ[...]
Μαλείω Κορν[ηλί]-
ω Θεοδότ[ω]
4 τῷ τέκνῳ
μνείας
✦ χάριν.

Στ. 1: ΕΛΠι Delacoulonche 278, ΕΛΠ Delacoulonche 127, Ἀνδρειωμένου, *SEG*, ὁ Δήμιτσας συμπληρώνει Ἐλπ[ίς] καὶ τὸν ἀκολουθοῦν ἡ Στουγιαννάκη καὶ οἱ Cormack - Τουράτσογλου, Ἐλπ[ίς] Ἀδάμ-Βελένη. Ὁ λίθος ὅμως φέρει μία λοξή κεραία, πού εἶναι ἀπίθανο νὰ ἀνήκει σέ ἰῶτα. Ἡ δημοσίευση τοῦ κειμένου τῆς ἐπιγραφῆς στὸ *ΑΔ* γίνεται κατὰ τέτοιον τρόπο, ὥστε νὰ δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωση ὅτι τὸ κείμενο ἦταν διατεταγμένο σὲ δύο στήλες. Στὸ γεγονός αὐτὸ ὀφείλονται καὶ τὰ σχόλια τῶν Robert, γιὰ τὰ ὁποῖα θὰ γίνει λόγος πάρα κάτω. Στ. 2: ΜΑΛΕΙΩ Delacoulonche, πού μεταγράφουν Μαλείω οἱ Δήμιτσας, Στουγιαννάκη, Cormack - Τουράτσογλου, Ἀδάμ-Βελένη, ΜΑΛΕΙ(Ω;) ἡ Ἀνδρειωμένου, ΜΑΛΕΙ *SEG*. Στ. 2: ΚΟΡΝ|Ω Delacoulonche, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ σκαρίφημά του φαίνεται ὅτι ὁ στίχος δὲν εἶναι πλήρης δεξιά, Κόρν|ω μεταγράφει ὁ Δήμιτσας καὶ Κόρνω ἡ Στουγιαννάκη χωρὶς νὰ δηλώνει τὴν ἀλλαγὴ στίχου, ΚΟΡΗ|Ω Ἀνδρειωμένου (*ΑΔ*) τὴν ὁποία ἀκολουθεῖ καὶ τὸ *SEG*, Κορν|ηλί|ω Cormack - Τουράτσογλου, Κορν|ηλίω Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 3-4: ΘΕΟΛΟΓ|ν|Ω Delacoulonche, τὸ ὁποῖο μεταγράφει Θεολόγ|ω ὁ Δήμιτσας καὶ ἡ Στουγιαννάκη, ἀλλὰ σὲ ἓνα στίχο. Ἡ Ἀνδρειωμένου βλέπει μόνον ΘΕ[---]Θ[---]|Ω, τὴν ὁποία ἀκολουθεῖ τὸ *SEG*, Θεολόγ|ω τ|ῶ Cormack - Τουράτσογλου, Θεοδό|τω] Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 4-6: δὲν μεταγράφονται ἀπὸ τὴν Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 4: ΤΕ Delacoulonche, πού μεταγράφουν αὐτοῦσιο οἱ Δήμιτσας καὶ Στουγιαννάκη, Τ[---] Ἀνδρειωμένου καὶ *SEG*, τέ|κνω] Cormack - Τουράτσογλου. Στ. 5: [...]|ΝΕΙΑΣ Delacoulonche, πού ἀντιγράφει ἐκ παραδρομῆς ΜΝΕΙΑΣ ὁ Δήμιτσας, ἀλλὰ μεταγράφει ὀρθὰ [μ]νείας, μνείας χάριν ἡ Στουγιαννάκη πού δὲν διακρίνει μεταξὺ τοῦ 5ου καὶ 6ου στίχου, [--]Ξ Ἀνδρειωμένου, τὴν ὁποία ἀκολουθεῖ τὸ *SEG*, μνείας Cormack - Τουράτσογλου. Στ. 6: παραλείπεται ἀπὸ τὴν Ἀνδρειωμένου καὶ τὸ *SEG*. Οἱ Robert, μὲ βάση τὴν δημοσίευση τοῦ *ΑΔ* πρότειναν μὲ ἐπιφύλαξη τὴν ἀνάγνωση τῶν στίχων 2-4 ἀριστερὰ Μαλεί|ω θε|ῶ καὶ στίχο 2 δεξιὰ Κόρη. Ὁ Πέτσας ὑπογραμμίζει τὸν ἀβέβαιο χαρακτήρα τῶν ἐρμηνειῶν αὐτῶν.

503. Ἐπισημάνθηκε σὲ κατώφλι μνημειώδους οἰκοδομήματος πού ἀνασκάφηκε τὸ 1966 ἀπὸ τὴν Ἀγγελικὴ Ἀνδρειωμένου στὸ κτῆμα Στεφ. Παντῆ μεταξὺ τῆς θέσεως Φαία καὶ τοῦ χωριοῦ Νησί. Ὁ λίθος δὲν ἀνευρέθηκε τὸ 1983.

Μαρμάρινη πλάκα διαστάσεων 0,95x0,52x0,15 (Ἀνδρειωμένου).

Βιβλιογραφία: Ἀγγελικῆς Ἀνδρειωμένου, *ΠΑΕ* (1966) 24-25, ἀρ. 3, τῆς ἰδίας, *ΑΔ* 21 (1966) *Χρονικά* 355, ἀρ. 3 (*SEG* 25 [1971] 710, στὸ κριτικὸ ὑπόμνημα).

X
ON (ἦ Π)

Ὁ στίχος 2 ἀντιγράφεται ὡς ON στὸ *ΠΑΕ* καὶ ὡς ΟνΠ στὸ *ΑΔ*.

Πατρίς

504. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1855 ἐντοιχισμένη στὸν ἀνατολικὸ τοῖχο τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς, τοῦ χωριοῦ Πατρίς (Τουρκοχώρι), 2,60μ. ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Ἐκεῖ τὴν μελέτησαν οἱ Edson καὶ Cormack τὸ 1936. Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη τῆς.

Κάτω δεξιὸ ἀπότμημα στήλης μὲ ἀνάγλυφη παράσταση "ἀριστερὰ ἱματιοφόρου γυναικείας μορφῆς κατ' ἐνώπιον: τὸ ἀριστερὸ χέρι κρατεῖ τὸ ἱμάτιο καὶ τὸ δεξιὸ διαγωνίως ἐμπρὸς στὸ στήθος" δεξιά, ἱματιοφόρου ἀνδρική μορφῆς στὴν ἴδια στάση". Διαστάσεις: 0,415x0,235. Ὑψος γραμμάτων: 0,022. Διάστιχο: 0,01. Ἡ ἐπιγραφὴ κάτω ἀπὸ τὴν παράσταση.

Βιβλιογραφία: Delacoulonche, "Berceau" 242, ἀρ. 25 (Δήμιτσα, *Μακεδονία* ἀρ. 90 καὶ ἐκ παραδρομῆς καὶ ἀρ. 105, ὅπου ἀποδίδεται στὴν Βέροια), Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 110 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-1939] 98, ἀρ. 14). Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 581.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[-----]
[-----]ΩΝ Ἰουλιανῇ
[τῇ γλυκυτάτῃ μου γυναικί].

Στ. 2: MINIOYAIΔIANH Delacoulonche, Δήμιτσας, πού μεταγράφει άλλοτε *Μινίου Αίλιανή* και άλλοτε ---μινίου Αίλιανή, [---]ων Ίουλιανή Cormack. Στ. 3: TH MOY TYNAK Delacoulonche, Δήμιτσας, [τῇ γλυκυτάτῃ μου γυναικί] Cormack.

Ράχη

505. Ράχη, θέση Κότσικας (περὶ τὰ τέσσερα χιλιόμετρα νοτίως τῆς Ράχης), ναὸς τῆς Ἀναλήψεως. Ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὴν Ἄννα Παναγιώτου τὸ 1983 ἐντοιχισμένη ἀριστερὰ ἀπὸ τὴν εἴσοδο τοῦ ναοῦ. Κατὰ τὸν κάτοικο τοῦ χωριοῦ Μ.Ε. Στεφανόπουλο, ἀνακαλύφθηκε σὲ δεύτερη χρῆση ὡς κάλυμμα τάφου σὲ ἀγροὺς τῆς μονῆς τῶν Ἀγίων Ἀσωμάτων στὸ ἀσκηταριὸ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου τοῦ χωριοῦ Ράχη.

Διαστάσεις: 0,175x0,39. Ὑψος γραμμάτων: 0,026-0,035. Διάστιχο: 0,015-0,017.

Βιβλιογραφία: Anna Panayotou - P. Chrysostomou, *BCH* 117 (1993) 394-96, ἀρ. 22, εἰκ. 31 (*SEG* 43 [1993] 385, Μ.Β. Χατζόπουλου, *Ἐδεσσα* 128-29). Πρβλ. Μ.Β. Hatzopoulos, *Μνήμη Λαζαρίδη* 58-59, σημ. 16, *BullEpigr* 1994, 401.

Ἔκτυπο.

173/4 μ.Χ.

[Κάσ]σανδρος Κλεο[---]
[τὰ ἄ]ν(ε)τα Μᾶ κατεσκ[εύασεν]
[ἔτ]ους νας ΕΣ σεβ[αστοῦ].

Στ. 1: [---][.]ΑΝΔΡΟΣ Panayotou - Chrysostomou, οἱ ὅποιοι προτείνουν [Ἀλέ]ξανδρος ἢ [Κάσ]σανδρος. Στ. 2: ΝΣΤΑΜΑ Panayotou - Chrysostomou, οἱ ὅποιοι, μετὰ ἀπὸ πραγμάτευση τῶν πιθανῶν λύσεων, προτείνουν ἀν(ά)στημα (= κτήριο) ἢ [---]Ν στάμα (= ἡ θέση τοῦ αὐτοκράτορος στὸν ἱππόδρομο), ὑπόθεση πού σημαίνει ὅτι ὁ λίθος θὰ εἶχε μεταφερθεῖ ἀπὸ τὴν Βέροια, [ἄ]ν(ε)τα Μᾶ Χατζόπουλος (*Ἐδεσσα* καὶ *BullEpigr*). Στ. 3: σεβ[αστοῦ] ἢ σεβ[αστοῦ] Panayotou - Chrysostomou.

Πρόκειται μᾶλλον γιὰ ἀνάθημα στὴν θεὰ Μᾶ-Μητέρα τῶν θεῶν προερχόμενο ἀπὸ τὸ γειτονικὸ ἱερὸ τῆς Λευκόπετρας. Γιὰ τὴν ἔννοια ἀναθέτω, καθιερώνω, τοῦ ρήματος ἀνίημι, βλ. *LSJ*, λ. ἀνίημι, ἀρ. 6' πρβλ. ἐπίσης Robert, *Gladiateurs* 136, ἀρ. 36, στ. 26-28. Ἐδῶ τὰ ἀνετα δηλώνουν πιθανῶς εἰδικώτερα τὰ προσιτὰ στοὺς πιστοὺς –σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ ἄβατα– τμήματα τοῦ ἱεροῦ.

506. Μουσεῖο Βεροίας Λ 433. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack στὴν οἰκία Ἀλεξ. Φωτιάδη, ὁ ὅποιος τὸ εἶχε ἀνεύρει κατὰ τὴν ἄρωση ἀγροῦ του στὸ χωριὸ Ράχη (Ράχωβα), ἀπὸ ὅπου μεταφέρθηκε τὸ 1955 στὴν Ἀρχαιολογικὴ Συλλογὴ Βεροίας.

Ἄνω ἀπότμημα κυλινδρικοῦ βωμοῦ μὲ προεξέχουσα ἐπίστεψη. Ὑψος: 0,19. Διάμετρος: 0,18. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,028. Διάστιχο: 0,012-0,014.

Βιβλιογραφία: Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 113 (J.M.R. Cormack, *BSA* 39 [1938-1939] 95, ἀρ. 4, εἰκ. 30,4). Πρβλ. *BullEpigr* 1944, 126, Tataki, *Beroea* ἀρ. 1050 καὶ σελ. 503.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

1ος αἰ. π.Χ.

Περδίκας
Λάου
ἥρω[ς].

Τὸ ὄνομα Λᾶος ἀπαντᾷ στὴν Βέροια καὶ τὴν Αἴγυπτο, ὅπου ἐγκαταστάθηκαν Μακεδόνες (Tataki, *Beroea* σελ. 368 καὶ 412, μὲ παραπομπές), ἀλλὰ καὶ στὴν Αἰτωλία (*IG* IX 1², 117).

507. Ἐπισημάνθηκε τὸ 1915-1916 ἀπὸ τὸν Ἀ. Ὁρλάνδο ἐντοιχισμένη (;) ἀνάποδα ἐμπρὸς καὶ δεξιὰ ἀπὸ τὴν νότια πύλη τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου στὴν Ράχη (Ράχωβα). Ἐκεῖ μελετήθηκε καὶ τὸ 1936 ἀπὸ τοὺς Edson καὶ Cormack. Ἐκτοτε ἀγνοεῖται ἡ τύχη της.

Ἄνω ἀπότμημα στήλης μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Διαστάσεις: 0,20x0,99x0,41. Ὑψος γραμμῶν: 1ος στ.: 0,025, 2ος στ.: 0,02. Διάστιχο: 0,02 (Edson - Cormack). Ἡ ἐπιγραφή στὸ τύμπανο.

Βιβλιογραφία: Ἀ. Ὁρλάνδου, *ΑΔ* 2 (1916) 160, ἀρ. 25, Edson - Cormack, *Notebook* ἀρ. 112. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1367.

1ος αἰ. π.Χ. (;)

Ἡρωες

[---]χου Φίλιννα Διονυσίου

Στ. 2: ΟΥ Π[.]ΛΙΝΝΑ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Ὁρλάνδος, ΟΥ[.]ΚΙΝΝΑΔΙΟΝΥ Edson - Cormack.

Γιὰ τὸ ὄνομα Φίλιννα, βλ. ἀρ. 197, ἀνωτέρω.

Σκυλλίτσι

508. Σκυλλίτσι, ναὸς Ἀγίου Νικολάου. Ἀναφέρεται πρώτη φορὰ στὸν Ἑθνικὸ Ὁδηγὸ τοῦ 1920-1921 ἐντοιχισμένη στὴν πρόσοψη τῆς ἐκκλησίας. Τὸν Μάιο τοῦ 1955 τὴν εἶδε στὴν ἴδια θέση καὶ τὴν ἀντέγραψε ὁ φύλακας ἀρχαιοτήτων Βεροίας Π. Ξυλαπετσιδῆς.

Ἐπιτύμβιος βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο (σήμερα βαμμένος) μὲ ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ ἀνάγλυφη παράσταση δύο γυναικῶν στὸν τύπο τῆς Ἀφροδίτης κατ' ἐνώπιον καὶ μεταξὺ τὸς μικρότερης καθιστῆς γυναικείας μορφῆς, ποὺ ἐνδεχομένως κρατεῖ ριπίδιο καὶ φορᾷ σκιάδι, κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ ἀριστερά. Ὁρατὲς διαστάσεις: 1,10x0,49. Ὑψος γραμμῶν: 0,029. Διάστιχο: 0,02.

Βιβλιογραφία: Ἑθνικὸς Ὁδηγός 4 (1920-21) 116, ἀναφορὰ Π. Ξυλαπετσιδῆ ὑπ. ἀρ. πρωτ. 153 τῆς 5ης Μαΐου 1955. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 1243.

Φωτογραφία.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ. (;)

Τορπίλιος Λύκος

Αἰλία Εὐτυχίδι

τῇ ἰδίᾳ συμβίῳ

4 *ἐπιγνοὺς ἥθη καὶ*

τρόπον ἐκ τῶν ἰδίω[ν]

ν μνείας χάριν. vac

Ὁ Ἑθνικὸς Ὁδηγός, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν Ξυλαπετσιδῆ, δὲν σημειώνει σωστά τὴν διάταξη τῶν στίχων καὶ δὲν σημειώνει τὴν φράση ἐκ τῶν ἰδίων.

Γιὰ ἄλλο παράδειγμα συζυγικῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἀγάπης, βλ. ἀρ. 395, ἀνωτέρω. Γιὰ τὸν εἰκονογραφικὸ τύπο τῆς Ἀφροδίτης, βλ. ἀρ. 214, 244, 284, 354, 508, ἀνωτέρω.

Σταυρός

509. Μουσεῖο Βεροίας Α 79. Ἡ ἐπιγραφή ἐπισημάνθηκε στὸν Σταυρὸ ἀπὸ τὸν Ἑθνικὸ Ὁδηγὸ πρὸ τοῦ 1920-1921, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν δημοσίευσε τὸ κείμενο. Τὸ 1932 ὁ Λόλλης

Σμυρλῆς ἔδωσε ἀπόγραφο στὸν L. Robert κατὰ τὴν διεύλεση τοῦ τελευταίου ἀπὸ τὴν Βέροια. Τὸν Μάιο τοῦ 1945 τὴν εἶδε ὁ Ch. Edson, μαζί με ἓναν ἄλλον βωμὸ ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ. Κατὰ πληροφορίες κατοικοῦ βρέθηκε πρὶν ἀπὸ τοὺς Βαλκανικοὺς Πολέμους ἀπὸ Τοῦρκο γαιοκτήμονα κατὰ τὴν ἐπισκευὴ τζαμιοῦ κοντὰ στὸν Σταυρό. Ἀργότερα μεταφέρθηκε στὸ Μουσεῖο Βεροίας.

Βωμὸς ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη. Ἡ ἀριστερὴ πλευρὰ ἔχει ὑποστεῖ ἐπεξεργασία μὲ ἀναθύρωση σὲ δεύτερη χρήσι. Ἡ δεξιὰ πλευρὰ, ποὺ εἶναι ἡ ἀρχικὴ κυρία ὄψη, παρουσιάζει βαθυσμένο πεδίο, στὸ ὁποῖο ὅμως δὲν χαράχθηκε ποτὲ ἐπιγραφή. Ἡ ἄνω πλευρὰ φέρει ἐγκάρσιο αὐλακα πλάτους 0,08 καὶ ἐκατέρωθεν τόρμους. Διαστάσεις: 1,23x0,51x0,545. Ὑψος γραμμάτων: στ. 1: 0,02, στ. 2-8: 0,024-0,028, στ. 9: 0,018-0,03(Υ). Διάστιχο: στ. 1-8: 0,025, στ. 8-9: 0,052.

Βιβλιογραφία: L. Robert, *RevPhil* (1939) 128-31, ἀρ. 1 = OMS II 1281-83, Ἀδάμ-Βελένη, *Βωμοί* ἀρ. 258. Πρβλ. Ἐθνικὸς Ὁδηγὸς 4 (1920-21) 117, *BullEpigr* 1939, 158, Ch. Edson, *HThR* 41 (1948) 164, M.N. Tod, *Studies Robinson* II (1953) 388, ἀρ. 132 καὶ 397, J.M.R. Cormack, Ἀρχαία Μακεδονία I (1970) 195, ἀρ. 3, πίν. XXXIIIa (μὲ διόρθωση), Tataki, *Beroea* ἀρ. 300 καὶ σελ. 464-65.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

250/51 μ.Χ.

Ἀγαθῇ τύχη.
 Αὐρήλιος Ῥωμανὸς
 κατεσκεύασεν τῇ π[α]–
 4 τρίδι τῇ λαμπροτάτῃ
 μητροπόλει Βεροία
 καὶ Β νεωκόρῳ ὑδρ[ο]–
 σκοπήσας ἐν τῷ ΒΠΣ
 8 σεβαστῷ ἔτει. vac
 vacat
 Εὐτυχῶς.

Στ. 1: ἀγαθῇ τύχῃ Cormack. Στ. 3-4: κατεσκεύασεν τῇ λαμπροτάτῃ Robert, τῇ πα|τρίδι τῇ λαμπροτάτῃ Cormack, Ἀδάμ-Βελένη. Στ. 5-6: ὑδρο|σκοπήσας Robert. Στ. 7: ΠΣ Ἀδάμ-Βελένη.

Τὸ ρῆμα ὑδροσκοπῶ ἀπαντᾷ μία ἀκόμη φορὰ σὲ ἐπιτύμβιο βωμὸ τῆς Θεσσαλονίκης ποὺ στήθηκε πρὸς τιμὴν κάποιου Ἀπολλωνίου γιοῦ τοῦ Ἀρτεμᾶ γνωστοῦ καὶ ὡς Μαξιμου, ὁ ὁποῖος διετέλεσε ὑδροσκόπος καὶ ἱερεὺς τοῦ Διονύσου (*IG* X 2,1, 503). Οἱ Baege (σελ. 91), Robert (σελ. 130-31) καὶ Edson (σελ. 163-64) ἐρμηνεύουν τὸν ὄρο ὡς θρησκευτικοῦ περιεχομένου καὶ συνδεόμενο μὲ τὴν λατρεία τοῦ Διονύσου. Ὁ Ἀπολλώνιος, ὅπως καὶ ὁ Ῥωμανός, μετῆρχοντο τὴν μαντικὴ σκοποῦντες τὴν ταραχὴ ἢ τὸν θόρυβο τῶν ὑδάτων ἢ τὴν κίνησι ἀντικειμένων ποὺ ρίχνονταν στὸ νερὸ ἢ ἀκόμη τοὺς ἀντικατοπτρισμοὺς τῆς ὑδάτινης ἐπιφάνειας.

Τρίλοφος

510. Μουσεῖο Βεροίας Λ 125. Βρέθηκε στὴν θέση "Πλατάνια" τοῦ χωριοῦ Τρίλοφος καὶ παραδόθηκε τὸ 1964 ἀπὸ τὸν Ἀντ. Καζάνα (ἢ Μαζάνα) στὸ μουσεῖο.

Βάσις ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο. Διαστάσεις: 0,31x0,65x0,56. Ὑψος γραμμάτων: 0,013.

Βιβλιογραφία: Ἀδημοσίευτη. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 162.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

4ος αἰ. π.Χ.

[ὁ δεῖνα ᾿Α]μύντα Ποσειδῶ[νι ---]

Ὁ Ποσειδῶν ἐδῶ, ὅπως καὶ ἄλλοῦ στὴν Μακεδονία (πρβλ. Ριζάκη - Τουράτσογλου, *ΕΑΜ* ἀρ. 32 καὶ 88) εἶναι θεὸς τῶν ποταμῶν καὶ τῶν πηγαίων ὑδάτων.

Φυτεία

511. Μουσείο Βεροίας Λ 733. Μνημονεύεται πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Ἑθνικὸ Ὁδηγὸ τὸ 1920-1921, ἐντοιχισμένη σὲ κελλὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Νικολάου στὸ χωριὸ Φυτεία. Ἀργότερα ἀποτοιχίσθηκε καὶ φυλασσόταν στὸ πνευματικὸ κέντρο τοῦ χωριοῦ, ἀπὸ ὅπου μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο τὸ 1983.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλλιπὴς κατὰ τὸ ἄνω μέρος καὶ ἀποκεκρουμένη ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ. Φέρει ἀνάγλυφες παραστάσεις σὲ δύο διαζώματα μέσα σὲ παραλληλόγραμμα βαθύσματα. Ἀπὸ τὸ ἄνω διάζωμα σώζονται ἱγνη καθιστῆς μορφῆς δεξιὰ κατὰ κρόταφον καὶ ἀπὸ τὸ κάτω δύο ὀρθιες μορφές κατ' ἐνώπιον, ἀνδρική ἀριστερά, γυναικεία δεξιὰ. Διαστάσεις: 0,67x0,45x0,085. Ὑψος γραμμάτων: 0,018-0,025. Διάστιχο: 0,005-0,01. Ἡ ἐπιγραφή μεταξὺ τῶν δύο διαζωμάτων.

Βιβλιογραφία: Ἑθνικὸς Ὁδηγὸς 4 (1920-21) 92. Πρβλ. Tataki, *Beroea* ἀρ. 107.

Φωτογραφία, ἔκτυπο.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

[᾿Α]λέξανδρος, Πώλλα [καί]
vac τὰ τέκνα ζῶν[τες].

Στ. 1: ΛΕΑΝΔΡΟΣ ΠΩΛΛΑ Ἑθνικὸς Ὁδηγὸς. Στ. 2: ἀπὸ τὴν λέξη ζῶν[τες] ὁ Ἑθνικὸς Ὁδηγὸς ἀντιγράφει μόνον τὸ γράμμα ὦμέγα.

512. Μουσείο Βεροίας Λ 190. Βρέθηκε τὸ 1942 ἀπὸ τὸν Δ. Γεωργόπουλο μέσα σὲ ἀρχαῖο τάφο στὴν θέση Ἰσιώματα τοῦ χωριοῦ Φυτεία καὶ μεταφέρθηκε στὸ μουσεῖο.

Στήλη ἀπὸ λευκὸ μάρμαρο ἐλαφρὰ ἀποκεκρουμένη κάτω δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Φέρει ἐγγεγραμμένη ἀετωματικὴ ἐπίστεψη καὶ στὸν κορμὸ σὲ παραλληλόγραμμο βάθυσμα παράσταση, ἀριστερά, καθιστῆς γυναικείας μορφῆς κατὰ κρόταφον πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ δεξιὰ ὀρθιᾶς ἀνδρικῆς μορφῆς κατ' ἐνώπιον, ἀνάμεσά τους καὶ ὑψηλὰ παράσταση "Θρακὸς" ἱππέως ποὺ καλπάζει πρὸς τὰ δεξιὰ πρὸς δένδρο μὲ περιελιγμένο φίδι. Διαστάσεις: 0,76x0,47x0,075. Ὑψος γραμμάτων: 0,02. Διάστιχο: 0,006. Ἡ ἐπιγραφή κάτω ἀπὸ τὸν ἱππέα.

Βιβλιογραφία: Χ.Ι. Μακαρόνα, *Μακεδονικά* 2 (1941-1952) 633, ἀρ. 80. Πρβλ. *BullEpigr* 1953, 109, Λαγογιάννη, *Πορτραῖτα* 171, ἀρ. 92, Tataki, *Beroea* ἀρ. 501.

2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.

Εὖτυ-
χος καὶ
Κλαυδι-
4 ανὸς Ὁφε-
λίῳνι τῷ ἁ-
δελφῷ μνί-
ας χάριν.

Στ. 7-8: μν[εί]ας Μακαρόνας.

Γ' ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

Ἀρίθμηση στίχων δίδεται μόνον ὅταν ἡ ἐπιγραφή ὑπερβαίνει τοὺς ὀκτὼ στίχους. Γιά λόγους ποὺ ἐξηγοῦνται στὴν εἰσαγωγή, στὰ εὐρετήρια συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ λήμματα τῶν εὐρετηρίων τοῦ συντάγματος ἐπιγραφῶν τῆς Λευκόπετρας, χωρὶς ἀριθμὸ συντάγματος συμπεριλαμβάνονται ἐπίσης καὶ οἱ λέξεις τῶν λιγοστῶν ἐπιγραφῶν τῆς Βέροιας ποὺ δὲν ἔχουν χαραχθεῖ σὲ λίθο καὶ ἄρα δὲν περιέχονται στὸ σύνταγμα (*BullEpigr* 1939, 11, *Μακεδονικά* 2 [1941-52] 628, ἀρ. 66, *SEG* 24 [1969] 504, 522, *ΑΔ* 32 [1977] *Χρονικά* 221 καὶ 227, *SEG* 35 [1985] 733-734, *SEG* 36 [1986] 609 καὶ *SEG* 39 [1989] 576).

I. ΟΝΟΜΑΤΑ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Τὰ ὀνόματα ρωμαϊκοῦ τύπου εὐρετηριάζονται μὲ βάση τὸ παρωνύμιο (cognomen), ὅταν αὐτὸ ὑπάρχει. Ὑπάρχουν χωριστοὶ κατάλογοι μὲ τὰ προωνύμια (praenomina), τὰ ὀνόματα γένους (nomina gentilicia) καὶ τὰ ἐπώνυμα (supernomina). Τὰ ὀνόματα τῶν λατινικῶν ἐπιγραφῶν βρίσκονται σὲ χωριστὸ κατάλογο, κατὰ σειρὰν ὀνόματος γένους. Σὲ κάθε ὄνομα παρατίθενται καὶ πληροφορίες γιὰ συγγένεια μὲ ἄλλα ἄτομα, ἰδίως ἡ μνεῖα συζύγου, τέκνων καὶ γονέων, ἀκόμη καὶ ὅταν οἱ πληροφορίες αὐτὲς δὲν προκύπτουν ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς στὶς ὁποῖες γίνεται παραπομπή (ὅποτε καὶ βρίσκονται ἐντὸς παρενθέσεως). Ὅταν δὲν σημειώνεται διαφορετικὰ, οἱ ἀναφερόμενοι εἶναι Βεροιαῖοι (παῦλα ἐντὸς παρενθέσεως δηλώνει ὅτι τὸ ὄνομα δὲν ἀνήκει μὲν κατ' ἀνάγκην σὲ Βεροιαῖο, δὲν ὑπάρχουν δὲ ἄλλα στοιχεῖα γιὰ τὴν καταγωγή του, ἐνῷ δ. ἢ ἀπ. ἐντὸς παρενθέσεως ὑποδηλώνουν δοῦλο καὶ ἀπελεύθερο ἀντίστοιχα).

1. Ὀνόματα στὴν ἐλληνική.

Α[---]ΔΡΟ[---] (Ἀλεξανδρεῖς): 140, στ. 50.

Ἀβάσκαντος (δ.): 27Α, στ. 9.

Ἀγάθα Πατερίνου: 392.

Γ[Αγ]αθάνωρ Θαραυ[. 5.5.6]: 16Α, στ. 9.

Ἀγάθεια (δ.): Λευκ.

Ἀγάθειος Στρατονεΐκης (δ.): Λευκ.

Ἀγαθημερίς, ὁδ. Παραμόνου (δ.): Λευκ.

Ἀγαθημερίς, Ποπλικία, σύζ. Γ(αίου) Λαππίου Ἐπιγόνου: 234.

Ἀγαθήμερος Ἀλεξάνδρου: 143Α, στ. 6.

Ἀγαθήμερος, Πετρωιανός, υἱ. Αὐρηλίας Ἀμμίας καὶ Πετρωιανοῦ Θησέως (π. Πετρωιανοῦ Θησέως τοῦ καὶ Ὁξυτέρου): 210 211.

Ἀγαθόβουλος, Αὐρηλίας (ἀπ.): 144Β, στ. 14.

Ἀγαθοκλῆς Φιλίππου: 196.

Ἀγαθόφορος, Λ(ούκιος) Βρούτιος (ἀπ.): 36, στ. 4-5.

Ἀγαθόφορος, συγγενὴς Εὐπορίας: 336.

Ἀγάθων (-): 383, στ. 9.

Ἀγάθων, π. Ἀγάθωνος: Λευκ.

Ἀγάθων Ἀγάθωνος: Λευκ.

Ἀγάθων, Κλ(αύδιος), σύζ. Κλαυδίας Εὐβούλης: Λευκ.

Ἀγάθων Λυγκέως: 4, στ. 16.

Ἀγάθων[ν], Γ(αίος) Σκίρτιος, υἱ. Σκιρτίας Ζωσίμης, θετὸς υἱ. [Εὐ]πόρου: 339.

Ἀγάθων, Φλάουιος: 190.

Ἀγάθων, θετὸς π. [Χ]αρ[ί]νου: 208.

Ἀγαθωνᾶς, Πο(πίλλιος) (ἀπ.): 144Β, στ. 13.

Ἀγαῖς (δ.): 25.

Ἀγάνωρ, π. Ἥλιο(δ)ώρου: 4, στ. 16.

Ἀγέλαος Δημητρίου: 134, στ. 13.

Ἀγ[ηοῖ]στρατος, π. Παραμόνου: 4, στ. 18.

Ἀγνή: 435.

Ἀγνή, Πο[π]ίλλια, σύζ. Αἰλίου Περιγένους: 331.

Ἀγοραῖος, π. Διονυσίου: 143Β, στ. 18.

Ἀγριόνη (δ.): Λευκ.

Ἀγροτέρην Ἀρεστίδου τοῦ καὶ Οὐαλ[ερίου] καὶ [Αὐρ]ηλίας Ἀριανῆς: 445, στ. 5.

Ἀδαῖος: 154.

Γ[Α]δαῖος Ἀ(ρ)ίστου: 4, στ. 25.

Ἀδαῖος, π. Ἀρμέννου: 4, στ. 16.

Ἀ(δ)αῖος Βεττάλου: 4, στ. 30.

Ἀδαῖος Διοδώρου: 103, στ. 5.

Ἀδαῖος Ἡρ[ακ]λε[ῖ]δ[ου]: 167.

Ἀδαῖος, π. Μακεδόνης: 142Β, στ. 14.

Ἀ(δ)αῖος, π. Νικάνορος: 4, στ. 33.

Ἀδαῖος Φιλίππου, σύζ. Φιλίννας, π. Ἀδύμου: 197.

Ἀδέα Κασσάνδρου καὶ Κυρνάνας: 391.

Ἀδίστα Εὐλάνδρου: 198.

Γ[Α]δμητος: 141, στ. 11.

Ἀδύλος [5.3.9.], ἐγγ. Γ[Αμ]ύντου: 134, στ. 10.

Ἀδυμος: 141, στ. 6.

Ἀδυμος: 141, στ. 41.

Ἀδυμος Ἀδαίου καὶ Φιλίννας: 197.

Ἀδυμος, π. Λύκας: Λευκ.

Ἀδυμος, π. Μενάνδρου: 344.

Ἀδυμος Ν[ι]κά[νορος]: 153.

Ἀδυμος, π. Φιλίννας: 197.

Ἀδυμος, π. Φιλίου: 125.

Ἀδυμος, π. [---]νίδου: Λευκ.

Ἀέρο[π]ος, Κλαυδί[ος], υἱ. Κλαυδίας Ἀμμίας: 40.

Ἀθηναῖς (δ.): 31.

Ἀθηνῶ, μ. Ἀμμίας: 204.

Ἀθηνῶ, σύζ. [---]ίου: 209.

Ἀθικτος (-): 383, στ. 8.

Αἰ[. 5.8. ...]ος: 143Α, στ. 12.

Αἰ[γ]λη, μ. Ἐπαφ[ροδίτου]: 295.

ΑΙΚΚΥΡΟΥ (γεν.), π. Νικάνορος: 4, στ. 22.

Αἰλιανός, π. Μητροδώρου: 363.

Αἰλιανός, Οὐέτιος, π. Οὐεττί(ου) Αἰλια[ν]οῦ: 136, στ. 11.

Αἰλια[ν]ός, Οὐέττι(ος), υἱός: 136, στ. 11.

- Αϊλιανός, Τυρράνιος (-): 488, στ. 9.
 Αϊνεΐας Ὁκκου, σύζ. [Λ]ανείκας, π. Ὁκκου: 195.
 Αἰσχυλῖνος Ἀριστοκλείδου: 45, στ. 31.
 Ἀκάκιος: σὲ χρυσὸ δαχτυλίδι στὸ Μουσεῖο Βεροίας, χωρίς ἀριθμό.
 Ἀκανθος (δ.): 27B, στ. 2.
 Ἀκή, σύζ. Ὀνησιφόρου: 489.
 Ἀκτὴ Συνετοῦ καὶ Φωτίδος: 348.
 Ἀκοῦτος, Πο(τίλλιος): 143B, στ. 6.
 Ἀλέξαδρος (δ.): Λευκ.
 Ἀλεξάνδρα: 354.
 Ἀλεξάνδρα (δ.): 54, στ. 6.
 Ἀλεξάνδρα (δ.): Λευκ.
 [Ἀλε]ξάνδρα (δ.): Λευκ.
 Ἀλεξάνδρα, Αἰλ(ία), σύζ. [Λ(ουκίου) Σ]επτιμίου Ἰνσπεϊανού Ἀλεξάνδρου (-): 69, στ. 8.
 Ἀλεξάνδρα, μ. Αὐρηλίας (δ.): Λευκ.
 Ἀλεξάνδρα, Λουκία Αὐρηλιανή, θυγ. Λουκίου Αὐρηλιανοῦ Σωτηρίχου: 109, στ. 5-7.
 Ἀλεξάνδρα, θρεπτὴ [---], μ. Ζω[αί]μης καὶ Λυκαρίωνος (δ.): Λευκ.
 Ἀλεξάνδρα, Κλαυδία, σύζ. Γαλεριανοῦ Εὐκτήμονος: 319.
 Ἀλεξάνδρα, Κυϊντιανή, θυγ. Π(οπλίου) Μεμ(μίου) Κυϊντιανοῦ Καπίτανος (-): 78, στ. 12.
 Ἀλεξάνδρα, σύζ. (:) Μελανίπου τοῦ καὶ Καύματος (-): 380.
 Ἀλεξάνδρα Νείκης, μ. Παραμόνου, Ἑλένης καὶ Ἀλεξάνδρου (δ.): Λευκ.
 Ἀλεξάνδρα, σύζ. Ποπλίου τοῦ καὶ Μαρίσκου (Ἀρπίνῃ ἢ Ἀπρηγῇ): 497Γ.
 Ἀλεξάνδρα, θρεπτὴ Τρυφέρου (δ.): Λευκ.
 Ἀλεξάνδρα Τυριανῆς (δ.): Λευκ.
 Ἀλεξάνδρα, Ὡλία: Λευκ.
 [Ἀλε]ξάνδρα, [...]: 48.
 Ἀλέξανδρος: 141, στ. 45.
 Ἀλέξανδρος: 162.
 Ἀλέξανδρος (:): 61.
 Ἀλέξανδρος: 28.
 Ἀλέξανδρος: SEG 35 (1985) 734.
 [Ἀλ]έξανδρος: AΔ 32 (1977) Χρονικά 227.
 Ἀλέξανδρος (δ.): 27A, στ. 8.
 Ἀλέξανδρος (δ.): Λευκ.
 Ἀλέξανδρος (δ.): Λευκ.
 Ἀλέξανδρος, π. Ἀγαθημέρου: 143A, στ. 6.
 Ἀλέξανδρος Ἀλεξάνδρας (δ.): Λευκ.
 Ἀλέξανδρος, σύζ. (:) Ἀμμίας (-): 386.
 Ἀλέξανδρος, σύζ. Ἀντιγόνας, π. Κλήτας: 178.
 Ἀλέξανδρος Ἀπολλοδώρου (Εὐποριανός): 121, στ. 8' 299.
 Ἀλέξανδρος, Αὐρήλιος, ὁ πρὶν Λυσιμάχου: 54, στ. 2.
 Ἀλέξανδρος, Μάρκος Αὐρήλιος (στρατ.): Λευκ.
 Ἀλέξανδρος, π. Γλυκιννοῦ καὶ Ζωίλου: 159.
 Ἀλέξανδρος, π. Αὐρη(λίας) Διονυσίας: Λευκ.
 Ἀλέξανδρος, θρεπτὸς Διονυσίου (δ.): Λευκ.
 Ἀλέξανδρος, π. Διοσκουρίδου: 117, στ. 26.
 Ἀλέ(ξ)ανδρος, π. Δίωνος: 103, στ. 8.
 Ἀλέξανδρος Εὐγενέας (δ.): Λευκ.
 Ἀλέξανδρος(δ)ρος, π. Εὐθύνου: 4, στ. 15.
 Ἀλέξανδρος, π. Ζωίλου: 4, στ. 18.
 [Ἀλ]έξανδρος Ἡρακλείδου: Λευκ.
 Ἀλέξανδρος Θεοφίλου: 103, στ. 4.
 Ἀλέξανδρος, Γ(άιος) Ἰούλιος(ς): Λευκ.
 Ἀλέξανδρος, π. Ἱπποστράτου: 204.
 Ἀλέξανδρος, [Τι(βέριος) (:)] Κλαύδιος Αἰλιανός, υἱ. Παρμενίωνος, σύζ. Ἀουιδίας Ἀμμίας (Αἰστρεάτης): 102A, B.
 Ἀλέξανδρος Λεύκωνος: 143A, στ. 5.
 Ἀλέξανδρος, π. Λυκολέοντος: 143B, στ. 30.
 Ἀλέξανδρος, γαμβρὸς Μαρίας: 455, στ. 6.
 Ἀλέξανδρος Νεικολάου: 28.
 Ἀλέξανδρος, π. Νικάνορος: 4, στ. 13.
 Ἀλέξανδρος, Πετρ(ώνιος): 136, στ. 19.
 Ἀλέξανδρος, Πλαυτιανός: 7, στ. AB26' 119, στ. 2.
 Ἀλέξανδρος Πυρρούλου, σύζ. Ἰουλίας (Κυρραῖος): Λευκ.
 [Ἀ]λέξανδρος, σύζ. Πάλλας: 511.
 Ἀλέξανδρος, Ῥεφριανός: 144B, στ. 10.
 Ἀλέξανδρος, [Λ(ούκιος) Σ]επτίμιος Ἰνσπεϊανός, σύζ. Αἰλ(ίας) Ἀλεξάνδρας (-): 69, στ. 7-8.
 Ἀλέξανδρος, Τερεντιανός, σύζ. Ἰουλιανῆς Κλεοπάτρας (-): 81, στ. 3-4.
 Ἀλέξανδρος, π. Τιτιανῆς: Λευκ.
 Ἀλέξανδρος Τραλίου: 143A, στ. 7.
 Ἀλέξανδρος, π. Τυράννου: 125.
 Ἀλέξανδρος Φιλοκράτους: 103, στ. 4.
 Ἀ(λ)έξανδρος, π. Φιλοτέρας: 189.
 → Πρβλ. καὶ Ἀλέξαδρος.
 Ἀλέξιππος, Πόπλιος Μουνάτιος, υἱ. Ποπλ(ίου) Μουν(ατίου): 166.
 Ἀλέσιος, π. Ἀλεξίου: Λευκ.
 Ἀλέξις Ἀλεξίου: Λευκ.
 Ἀλέξις(ς), θετὸς π. Γρηγορίου: 329.
 Ἀλκαῖος (I), Κάσσιος Σαλλούστιος, π. Κασσίου Σαλλούστιου Ἀλκαίου (II): 137, στ. 8-9.
 Ἀλκαῖος (II), Κάσσιος(ς) Σαλλούστιος, υἱ. Κασσίου Σαλλούστιου Ἀλκαίου (I): 56, στ. 2' 137, στ. 8-9.
 Ἀλκέτας, π. Ἀττίνα: 45, στ. 5, 14, 15.
 Ἀλκέτας Μ[.....]ΟΙΚΟΥ: 45, στ. 32.
 Ἀλκέτας Φιλίππου: 46, στ. 20.
 Ἀλκέτης Ἀλκέτου καὶ Ἀρτέμειδος: 355.
 Ἀλκέτης, σύζ. Ἀρτέμειδος, π. Ἀλκέτου: 355.
 Ἀλκηστis, Κλαυδία, θυγ. Κλαυδίου Τέρπνου καὶ Ἰουλιανῆς Ἀμμίας, μ. (Κλαυδίου) Τέρπνου: 122' 127.
 Ἀλκηστis, Πλωτιανή: 122.
 Ἀλκίμαχος Μαχάτου: 4, στ. 38.
 Ἀλκιμος Παραμόνου: 4, στ. 19.
 Ἀλκιμος, π. [Τ]ασοίτου: 60, στ. 10.
 Ἀλκιππος: 28.
 Ἀλοιπος, συγγενὴς Σεκούνδας: 281.
 Ἄλυσ, Φλαύιος: 49, στ. 31.
 Ἀμ[?]ων (-): 402.
 Ἀμαρακίς, Κλαυδία: Λευκ.
 Ἀμάτοκος, Πόπλιος(ς) Αἰλῖος, θετὸς π. [Ν]είκωνος: Λευκ.
 Ἀμέριμνος ὁ καὶ Λυχνᾶς, σύζ. Ἡρακλέας: 305.
 Ἀμία, μ. Αὐρηλίας Φίλας: Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Ἀμμία.
 Ἀμιλιαν[ός], Τι(βέριος) Κλαύδιος, σύζ. Κλαυδίας Οὐακεύας: 128.
 Ἀμιλλα, Πετρωνία: Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Ἀμμιλα.
 Ἀμμάδικος, π. Νικάδου: 163.
 Ἀμμία: 169.
 Ἀμμία: Λευκ.
 Ἀμμία (δ.): Λευκ.
 Ἀμμία (δ.): Λευκ.
 Ἀμμία Ἀθηνοῦς: 204.
 Ἀμμία, σύζ. (:) Ἀλεξάνδρου (-): 386.
 Ἀμμία, Ἀουιδία, θυγ. Φίλωνος, σύζ. [Τι(βέριου) (:)] Κλαυδίου Αἰλιανοῦ Ἀλεξάνδρου (Αἰστρεάτης): 102A, B.
 Ἀμμία, Αὐρηλία, θυγ. Παραμόνου, σύζ. Πετρωνιανοῦ Θησέως, μ. Πετρωνιανοῦ Ἀγαθημέρου: 210' 211.
 Ἀμμία, σύζ. Γεμέλλου, μ. Κουαρτίωνος: 371.
 Ἀμμία, Ἰουλιανή, σύζ. Κλαυδίου Τέρπνου, μ. Κλαυδίας Ἀλκίσσεως: 122.
 Ἀμμία, Κλαυδία, θυγ. Κλαυδίου Πειρι[ω]νος (I), μ. Κλαυδί[ων] Ἀμύντου, Ἀερό[π]ου, Λ[ου]κίας, Πειριώνος (III): 40.

- Ἀμμία. Οὐαλεριανή, σύζ. Οὐαλεριανοῦ Φιλοξένου (-): 68, στ. 11.
 Ἀμμία. Ποντία, ἄδ. Φλαβίου Κλεοτίμου (-): 74, στ. 4-5.
 Ἀμμία. Ποπιλλία: Λευκ.
 Ἀμμία, μ. Ποσιδωνίου καὶ Νείκωνος (δ.): Λευκ.
 Ἀμμία [...]. μου καὶ Πιθανῆς ἢ Φίλας: 310.
 → Πρβλ. καὶ Ἀμία.
 Ἀμμιανός, σύζ. Δημητριάς: 220.
 Ἀμμιανός, σύζ. Εἰλαρίας: 226.
 Ἀμμιανός Λαμύρας (δ.): Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Ἀμμιανός.
 Ἀμμιλα, Αἰλία: Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Ἀμιλλα.
 Ἀμμιν, σύζ. Παραμόνου: 296.
 Ἀμύντας: 510.
 Ἀμύντας: 141, στ. 18.
 Ἀμύντας: 61.
 Ἀμύντας, σύζ. [...] Ἀγελάου (ἄπ.): 46, στ. 3, 4.
 Ἀμύντας, π. [...] πάππος Ἀδύλου: 134, στ. 10.
 Ἀμύντας, π. Ἀρτεμιδώρου: 158.
 Ἀμύντας, π. Διογένους: 103, στ. 9.
 Ἀμύντας, π. Ζωπύρου: 1Α, στ. 3, 17 155.
 Ἀμύντας, π. Καλλιμέδοντος: 134, στ. 6.
 Ἀμύντας, Κλαύδιος, υἱ. Κλ(αυδίας) Ἀμμίας: 40.
 Ἀμύντας, π. Λαδόμας: Λευκ.
 Ἀμύν[τ]ας, π. Ὀρέστου: 4, στ. 31.
 Ἀμύντας, Πετρώνιος, σύζ. Νεικοπόλεως, πατρὺς Ζωσίμου: 243.
 Ἀμύντας Πευκολάου: 158.
 Ἀμύντας, π. Σταπολέ[μ]ου: 4, στ. 30.
 Ἀμύντας [Στρά]τωνος: 498.
 Ἀμύντας, π. Τί(του) Φλαο[υ]ίου Παραμόνου: 119, στ. 3.
 Ἀμυντιανὴ Τιτιανῶ: 284.
 Ἀμυντιανός, Αὐρήλιος ἢ Αὐρηλιανός: Λευκ.
 Ἀμύντιχο[ς]: SEG 24 (1969) 522.
 Ἀνακτόριος: Βλ. Ἰούνιος Ἀντίγονος ὁ καὶ Ἀνακτόριος.
 Ἀναξίγηwor Θεοδώρου (Λαοδικεύς): 140, στ. 3.
 Ἀνδρέας Ἀνδρωνος (Ὁσβαῖος): 147.
 Ἀνδρίσκα: Λευκ.
 Ἀνδροκλείδης[ς] Φιλίππου: 16Β, στ. 24.
 Ἀνδρόμαχος (Ι), π. Τυρίου (Ι): SEG 24 (1969) 504.
 Ἀνδρόμαχος (ΙΙ) Τυρίου (Ι), π. Τυρίου (ΙΙ): 160.
 Ἀνδρων, π. Ἀνδρέου (Ὁσβαῖος): 147.
 Ἀνθέστιος: Λευκ.
 Ἀνθος, ἄδ. Φίλας: 350.
 Ἀνείκτης, Κλ(αυδίας) (ἄπ.): 144Β, στ. 12.
 ΑΝΙΚΑΝΤΟΥ (γεν.), π. Ζανάτου: 134, στ. 23.
 Ἀνμιανός Ἀνμιανῶ καὶ Μελίτας: 212.
 Ἀνμιανός, σύζ. Μελίτας, π. Ἀνμιανῶ: 212.
 → Πρβλ. καὶ Ἀμμιανός.
 Ἀντέρως, Κλ(αυδίας), σύζ. Νεικέας, π. Χρησίμου, Χρησίμας, Ἐρωτίδος, Παραμόνου, Νείκωνος: 297.
 Ἀντήνωρ Σωσιμένου: 4, στ. 12.
 ΑΝΤΙΠ[---]: 315.
 Ἀντιγένης, π. Λεοντίσκου: 135, στ. 28.
 Ἀντιγόνα Ἀπολλωνίας καὶ Ἀντιγόνου: 213, στ. 3.
 Ἀντιγόνα Δαβρ[ε]ίου: 148.
 Ἀντιγόνα Διοσκουρίδου, μ. Κόνωπος: 129, στ. 1.
 Ἀντιγόνα Μυρίσμου: 394.
 Ἀντιγόνα Οὐνέντου, σύζ. Ἀλεξάνδρου, μ. Κλήτας: 178.
 Ἀντιγόνα Παρμόνης (δ.): Λευκ.
 Ἀντίγονος: 141, στ. 13.
 Ἀντίγονος, σύζ. Ἀπολλωνίας, π. Ἀντιγόνας: 213, στ. 2.
 Ἀντίγονος Γαῖου: 143Α, στ. 3.
 Ἀντίγονος, Ἰούνιος, ὁ καὶ Ἀνακτόριος, υἱ. Ἰουνίας Καλῆς (-): 91, στ. 4-6.
 Ἀντίγονος, π. Ἰσιδώρας: 87.
 Ἀντίγονος, π. Κασσάνδρου: 134, στ. 43.
 Ἀντίγονος, ἀνεμῖος Κλαυδίου Λυσιμάχου (-): 75.
 Ἀντίγονος, σύζ. Λεύκης: 395.
 Ἀντίγονος, π. Μαχάτου: 201.
 Ἀντίγον[ος], π. Μενάνδρου: 4, στ. 20.
 Ἀντίγονος Μενεκ[ρά]του: 4, στ. 36.
 Ἀντίγονος, π. Μενελάου (Θεσσαλονικεύς;): 79.
 Ἀντίγονος Μένωνος: 182.
 Ἀντίγονος, π. Νικάνορος: 4, στ. 22.
 Ἀντίγονος Παραμόνου: 134, στ. 31.
 Ἀντίγονος Παραμόνου: Λευκ.
 Ἀντίγονος, π. Πατερίνου: 392.
 Ἀντίγονος, Ποπίλλιος, υἱ. ΚΑΡΗ[---]: Λευκ.
 Ἀντίγονος, Στάτιος: 135, στ. 3.
 Ἀντί[γο]νος, Στάτιος: 136, στ. 8.
 Ἀντίγονος Φοινικίου: 4, στ. 15.
 Ἀντίγον[ος], π. [...] ΕΝΗΑΣ: 164.
 Ἀν[τ]ίμαχος, π. Νικάνορος: 134, στ. 14.
 Ἀν[τ]ίχοχος (δ.): Λευκ.
 Ἀντίχοχος (δ.): Λευκ.
 Ἀν[τ]ίπατρος: 141, στ. 10.
 Ἀντίπατρος (δ.): Λευκ.
 Ἀντίπατρος (δ.): Λευκ.
 Ἀντίπατρος (Δημοφίλου: 4, στ. 14.
 ΑΠ[---] (-): 140, στ. 51.
 Ἀπελ[λ]ας (-): 61.
 Ἀπερ, Γ(αίος) Κανουλήιος: 35 128.
 Ἀπιος, [...] Ἰλλιος: 7, στ. Α72.
 ΑΠΟ[... 4] (γεν.), π. Φιλίππου: 134, στ. 26.
 Ἀπολλ[---]: 415.
 Ἀπολλοδώρο[ς]: 28.
 Ἀπολλοδώρος Ἀπολλοδώρου (Εὐποριανός): 299.
 Ἀπολλοδώρος, π. Βάστου, Τάρνου, Ἀλεξάνδρου, Ἀπολλοδώρου (Εὐποριανός): 121, στ. 9 299.
 Ἀπολλοδώρος, ἄδ. Δωρίδος: 494.
 Ἀπολλοδώρος, Κλεωννυμιανός: Λευκ.
 Ἀπολλοδώρος Μάντας: 142Β, στ. 11.
 Ἀπολλοδώρο[ς] Ὀδ[υ]σεύς, π. Κλεωννυμίου: Λευκ.
 Ἀπολλωνία Μέστου, σύζ. Ἀντιγόνου, μ. Ἀντιγόνας: 213, στ. 1.
 Ἀπολλωνίδης Γλαυκίου: 45, στ. 3.
 Ἀπολλωνίδης Δεξιλάου: 19.
 Ἀπολλωνίς, Κλαύδιος, σύζ. Βερονίκης, π. Ζωσίμης: 214 356.
 Ἀποσ[τ]όλιος: 429.
 Ἀπρίων (δ.): 27Α, στ. 9.
 Ἀρεστίδης ὁ καὶ Οὐαλ[ε]ριος, σύζ. [Αὐρ]ηλίας Ἀριανῆς, π. Ἀγροτερίου, θετὸς π. Γερωντίου: 445, στ. 3.
 Ἀρετὴ Πύρρου: 277.
 Ἀριάγνη Βάστου: 49, στ. 1, 12.
 Ἀριάγνη, μ. Παραμόνου (ιερόδουλος): Λευκ.
 Ἀριανή, [Αὐρ]ηλία, σύζ. Ἀρεστίδου τοῦ καὶ Οὐαλ[ε]ρίου, μ. Ἀγροτερίου, θετὴ μ. Γερωντίου: 445, στ. 1.
 Ἀρίας: 443.
 Ἀρίσταρχος, π. Σωγέ[ν]ους: 4, στ. 34.
 Ἀριστογένης[ς] Ἑρμωνος: 4, στ. 17.
 Ἀριστοκλείδης, π. Αἰσχυλίνου: 45, στ. 31.
 Ἀριστοκλῆς Μικίωνος: 4, στ. 34.
 Ἀριστόλαος, π. Εὐφρονος: 4, στ. 14.
 Ἀριστόμαχος: 60, στ. 7.
 Ἀριστόνους Διονυσίου: 24.
 Ἀριστόνους [... 6?]: 134, στ. 8.
 Ἀρισ[τ]όξενος: 154.
 Ἀ(ρ)ιστος, π. Ἀ[ρ]δαίου: 4, στ. 25.
 Ἀριστυλλὰ, σύζ. Ἰέρωνος (;), μ. Παρμενείας (καὶ Νικύλλας): 150.
 Ἀρίστων: Λευκ. 135.
 Ἀ[ρ]ίστων, π. Γαλέστου: 317.
 Ἀρκαρία, Πομπωνία, ἢ καὶ Ἠγήσυλλα, σύζ. Προκλιανῶ Ὀρέστου, μ. Σεπτιμίου Πομπωνίου Προκλιανῶ Ὀρέστου (-): 98, στ. 9-11.
 Ἀρμεννος Ἀδαίου: 4, στ. 16.

- Ἄρνιον, σύζ. Κόσμου (δ.): 45, στ. 6.
 Ἄρπαλος (III), διαεγγονος Πολεμαίου (II) Ἄρπάλου (I): 2, στ. 3, 35, 40.
 Ἄρπαλος, π. Ἄρπάλου: 60, στ. 3.
 Ἄρπαλος Ἄρπάλου: 60, στ. 3.
 Ἄρπαλος (I), π. Πολεμαίου (I): 3, στ. 4, 9, 14' 4, στ. 11.
 Ἄρπαλος Πύθ[ωνος]: 202.
 Ἄρσένιος: Λευκ.
 Ἀρτεμεισία Λαδόμας καὶ Λυκόφρονος: Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Ἀρτεμισία.
 Ἀρτεμιδώρα, ἴσως ἄδ. Εὐκάρπου καὶ Πτολεμαῖ: Λευκ.
 Ἀρτεμιδώρα [Παρα]σκευῆς: 362.
 Ἀρτεμίδωρος Ἀμύντων: 158.
 Ἀρτεμίδωρος Καικιλίου Βιηρ[---] καὶ Κεκιλίας Τρυφαίνης: 367.
 Ἀρτεμίδωρος Βίλ[ου]: 179.
 Ἀρτεμίδωρος, Ἰούλιος: 145, στ. 7.
 [Ἀρ]τεμίδωρο[ς], π. Χαιρεφάνους: 157.
 Ἀρτεμίκλη Οὐγενέτου: 178.
 Ἀρτεμις, σύζ. Ἀλκέτου, μ. Ἀλκέτου: 355.
 Ἀρτεμισία: 180.
 Ἀρτεμισία, Αὐρηλία: Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Ἀρτεμισία.
 Ἀρτέμων, π. Ξεν[---]: 143Α, στ. 10.
 Ἀρχιππος: 45, στ. 29.
 Ἀρωγος Εὐδόου καὶ Ζωσίμης: 240.
 Ἀσανδρος, π. Παισανίου: 45, στ. 33.
 Ἀσκληπᾶς, Πε(τρώ)νιος: 143Γ, στ. 17.
 Ἀσκληπιάδης (δ.): Λευκ.
 Ἀσκληπιάδης, Αὐρηλιανὸς ἢ Αὐρηλῖος: Λευκ.
 Ἀσκληπιάδης Ἡρᾶ: 1Α, στ. 4, 18.
 Ἀσκληπιάδης Ὀρέστου: 134, στ. 22.
 Ἀσκληπιодώ(ρα), (Α)ὐρη(λ)ία: Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Ἀσκληπιодώρα.
 Ἀσκληπιодωρος, π. Λουσιμάχου: 134, στ. 35.
 Ἀσκληπιодωρος Πλευράτου: 30.
 → Πρβλ. καὶ Ἀσκληπιодωρος.
 Ἀσκληπιодώρα, Αὐρηλία: Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Ἀσκληπιодώρα.
 Ἀσκληπιодωρος, Αἴλιος: Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Ἀσκληπιодωρος.
 Ἀσπαζᾶτις (δ.): 45, στ. 9, 17.
 Ἀσπασία Γαλέστου: SEG 24 (1969) 504.
 Ἀταλάντη, μ. Εὐφιλῆτου: BullEpigr 1939, 11.
 Ἀτίλιος, σύζ. Κασάνδρας: Λευκ.
 Ἀττίκυλλα Σόφης: Λευκ.
 Ἀττίνας Ἀλκέτου, σύζ. Λαρέτας (:): 45, στ. 5, 12, 13, 25, 26.
 Ἀττύλος Μενά[νδρου]: 148.
 Ἀττύλος Νικάνορος: 3, στ. 2.
 ΑΥ[---], π. ΤΑΙΟΥ (Μιτυληναῖος): 140, στ. 7.
 Αὐ[.ε.τ.]λιος: 143Α, στ. 11.
 Αὐρηλία: 50.
 Αὐρηλία: 215.
 Αὐρηλία, Αἴλια, ἄδ. Δάφνης: 316.
 Αὐρηλία Ἀλεξάνδρας (δ.): Λευκ.
 Αὐρηλία, Κεστρωνιανή, σύζ. Αὐρηλίου Ἡρακλέωνος: 248.
 Αὐρηλιανή, Αἴλια: Λευκ.
 Αὐρηλιανός, [Αἴ]λιος: Λευκ.
 Αὐρηλῖος: 215.
 ΑΦ[.ε.θ.] (δ.): Λευκ.
 Ἀφδάλος Διονυσίου ([.]ΓΕ[.]ΑΤΗΣ): Λευκ.
 [Ἀφ]όβητος, Εἰούλιος, π. Ἰουλίου Ἀ[φ]οβήτου: 216.
 Ἀ[φ]όβητος, Ἰούλιος, νί. Εἰουλίου [Ἀφ]οβήτου: 216.
 Ἀφρο[---], ΠΩ[.]νή: Λευκ.
 Ἀφροδεσία (δ.): 31.
 Ἀφροδεσία (δ.): Λευκ.
 Ἀφροδεσία (δ.): Λευκ.
 Ἀφροδεσίον, ἄδ. Ἀφροδεσίας καὶ Μελανθίου (δ.): 55, στ. 9.
 Ἀφροδεῖσιος: 337.
 Ἀφροδεῖσιος, Μαρωνιανός: 145, στ. 15.
 Ἀφροδεῖσιος, Τερεντιανός: 135, στ. 25.
 Ἀφροδεῖσις, π. Βαδῆας: 188.
 Ἀφροδεῖσις Βαδῆας καὶ Λιμναίου: 188.
 Ἀφροδεῖτη (ἴσως τὸ ὄνομα τῆς θεᾶς): 363.
 Ἀφροδεῖτώ, σύζ. Εὐβότου: 217.
 Ἀφροδεσία, ἄδ. Ἀφροδεσίον καὶ Μελανθίου (δ.): 55, στ. 7.
 Ἀφροδεῖτώ, σύζ. Ξιφίου (-): 374.
 Ἀχαῖκος (-): 383, στ. 5.
 Ἀχειλλεύς, ἐγγονὸς Ἀχιλλᾶ: 218.
 Ἀχιλλᾶς, πάππος Ἀχειλλέως: 218.
 Ἀχιλλεύς, Αἰλ(ιος): 136, στ. 27.
 Ἀχιλλεύς, σύζ. Ἑρμῶν: 361.
 Ἀχιλλεύς, π. Παρθενόπης: 404, στ. 25.
 Ἀχιλλεύς, σύζ. Φιλουμενῆς: 290.
 Ἀχιλλεύς, σύζ. Διονυσίας: 222.
 Βαδῆα Ἀφροδεσίου, μ. Ἀφροδεσίου: 188.
 → Πρβλ. καὶ Οὐαδῆα.
 Βακχίδης, π. Κλείτου: 134, στ. 36.
 Βάκχιος Ο[.]ΝΛΛΑΝΛΙΟΥ: 134, στ. 16.
 Βακχίς, Κλαυδία, μ. Κ[λαυδίας] Τυράννας: 219.
 Βακχύλος: 45, στ. 29.
 Βάλακρος Λαμέδοντος: 4, στ. 37.
 [Βάλακ]ρος, π. Πανταύ[χου]: 16Α, στ. 29.
 Βαλλεντῖνος, σύζ. [Θ]εοδούλης: 438.
 Βαρδίας Ἡρακλείδου: 165.
 Βαρναῖος, π. Διογένους: 181.
 Βάσιλα, σύζ. Κλείνου (Ἀμαστριανή): 396.
 Βάσος (δ.): 27Β, στ. 3.
 Βάσος, Αὐρηλῖος Διονυσιανὸς Μαρκελιανός, νί. Αὐρηλίου Διονυσιανοῦ Μαρκέλλου καὶ Ἀκουτίας Ῥαβωνίας (-): 95, στ. 2-4' 96, στ. 2-4.
 Βάσος[ος], [Πετ]ρώνιος, π. [Πετ]ρωνίου Ἑρμα[---]: 298.
 Βάσος, Πόπλιος Πετρώνιος: 206.
 Βάστος Ἀπολλοδώρου (Εὐποριανός): 121, στ. 7' 299.
 Βάστος, π. Ἀριάγνης, Ἡρακλείδου καὶ Σύρου: 49, στ. 1, 11, 12, 13.
 Βεῖθος (δ.): 31.
 Βενούστα, σύζ. Ἐπαχρύσου: 235.
 Βερονίκη, σύζ. Κλαυδίου Ἀπολλωνίου, μ. Ζωσίμης (:): 356.
 Βέτταλος, π. Ἀ(δ)αίου: 4, στ. 30.
 Βιηρ[---], Καικίλις, σύζ. Κεκιλίας Τρυφαίνης, π. Ἀρτεμιδώρου: 367.
 Βιβώ: SEG 36 (1986) 609.
 Βικτωρεῖνος (-): 260.
 Βι(λ)οῖτας, π. Εὐρυδίκης: 182.
 Βίλ[ος], π. Ἀρτεμιδώρου: 179.
 Βιτυλιανός: 422.
 Βίων, Καπρεῖλιος: 144Β, στ. 8.
 Βοῖσκος Εὐκλέου[ς]: 134, στ. 42.
 Βότριχος Νικαίχμου: 4, στ. 17.
 Βότρις Κλεαγόρας: 357.
 Βριζεῖνος, π. Ἰουλίου Δημητρίου: Λευκ.
 Βυζαντία, Κλαυδία, σύζ. Τι(βερίου) Φλ(αβίου) Λέοντος: 307.
 Γαῖανός, Ἀναρυηνός: 135, στ. 30.
 Γαῖανός, νί. Τίτου Ἰουουεντίου Γαίου (-): 82.
 Γαῖανός, Σέξτιος (-): 86.
 Γάιος (δ.): 27Α, στ. 4.
 Γάιος, π. Ἀντιγόνου καὶ Διονυσίου: 143Α, στ. 3-4.
 Γάιος, Γεμίνιος: 135, στ. 26.
 Γάιος, Γεμίνιος: 135, στ. 33.
 Γάιος, Τίτος Ἰουουέντιος, π. Γαῖανος (-): 82.
 Γαιτέας Χαιρεκράτους: 45, στ. 31.
 Γαλέστις [Ἀ]ρίστωνος, θετὸς π. Δομιτίου Ἰσα(ό)ρα: 317.
 Γαλέστις, π. Γαλέστου: 142Α, στ. 8.
 Γαλέστις Γαλέστου: 142Α, στ. 8.

- Γαλέστις Τυρίου (I), π. Ἀσπασίας: SEG 24 (1969) 504.
 Γανάνης, π. Γανάν[ου] καὶ Παλαμάνδρου: 205.
 Γανάν[ης] Γανάνου: 205.
 Γέλως, Φλαύιος: 135, στ. 16.
 Γέμελλος, σύζ. Ἀμμίας, π. Κουαρτίωνος: 371.
 Γερμάνα (δ.): Λευκ.
 Γερμάνα ναία (μᾶλλον θυγατέρα τῆς προηγούμενης) (δ.): Λευκ.
 Γερμανός (δ.): 27A, στ. 1.
 Γερμανός Λαμύρας (δ.): Λευκ.
 Γερόντιν, θετὴ θυγ. Ἀρεσιτίδου τοῦ καὶ Οὐαλ[ερίου] καὶ [Αὐρ]ηλίας Ἀριανῆς: 445, στ. 6, 7-10.
 Γλαύκα Λουκίου, σύζ. Ὀρέστου, μ. Μαρκίας καὶ θετὴ μ. Εἰσιδόρας (Ἑορδαία): Λευκ.
 Γλαύκα, σύζ. Μαρσίου (δ.): 45, στ. 6.
 Γλα[ύκη ἢ -α]: SEG 35 (1985) 734.
 Γλαυκίας (I), π. Δημητρίου, Ἀπολλωνίδου καὶ Εὐβιότου: 16B, στ. 36 45, στ. 4.
 (Γ)λαυκίας (II) Εὐβιότου: 4, στ. 25.
 Γλαυκίας, π. Παρμενίωνος (Φιλακαῖος): 140, στ. 5.
 Γλα[ύκος]: SEG 35 (1985) 734.
 Γλύκερ[ος], π. Ματεροῦς: 179.
 Γλυκινῶ Ἀλεξάνδρου, σύζ. Ἰπποκράτους, μ. Γλ<α>υκινῶς: 159.
 Γλ<α>υκινῶ Ἰπποκράτους καὶ Γλυκινῶς: 159.
 Γράπτη, συγγενὴς Συνέρωτος καὶ ΟΥΕΣΣΕ[---]: 309.
 Γράτα: Βλ. Πράτα.
 Γρατισίμα: 447.
 Γραφίς, [Αὐρ]ηλία, σύζ. [Αὐρ]ηλίου Λεοντογένους, μ. [Λεον]τίσκου καὶ Φιλ[ίππου]: 342.
 Γρηγόριος, θερεπτός Ἀλεξ[ίου]: 329.
 Δ[---], π. Λεωνίδου (-): 140, στ. 56.
 Δ[---], Σκυριανή: Λευκ.
 Δαβρ[είας], π. Ἀντιγόνας: 148.
 Δάδα: 181.
 Δαμόγνητος: 45, στ. 30.
 [Δα]μοκλῆς: 194.
 Δαμόνικος: SEG 36 (1986) 609.
 Δανάη, σύζ. Πολυβίου, μ. Πανταύχου: 346.
 Δάφνη, ἀδ. Αἰλίας Αὐρηλίας: 316.
 Δάφνη, σύζ. Πο(πιλίου) Ἡλίου, μ. Πο(πιλίου) Ἡλίου: 304.
 Δεινίας, π. Τιμοκράτους: 4, στ. 31.
 Δένβερ (-): 260.
 Δεξιλαός, π. Ἀπολλωνίδου: 19.
 Δέρδας, π. Λυσιμάχου: 142A, στ. 11.
 Δερ[κ]υλίδης, π. Διονυσίου: 4, στ. 24.
 Δηλικάτος, Μάριος: 20.
 Δημ[---] (δ.): Λευκ. 37, στ. 3.
 (Δ)ήμαρχος (Δ)ιαγόρου: 4, στ. 33.
 Δημητρία, σύζ. Ἀμμιανού: 220.
 Δημητρία, σύζ. Πέτρου: 432.
 Δημητριάς, Αὐρηλία: Λευκ. 89, στ. 2.
 Δημήτριος (-): 383, στ. 8.
 Δημήτριος: 141, στ. 44.
 Δημήτριος: 492.
 Δημήτριος (δ.): 31.
 Δημ[ήτρι]ος, π. Ἀγελάου: 134, στ. 13.
 Δημήτριος Γλαυκίου: 16B, στ. 35.
 Δημήτριος Διονυσίου: 103, στ. 7.
 Δημήτριος Διονυσίου, σύζ. (Π)αισιθέας: Λευκ.
 Δημήτ[ρι]ος, π. Διοσκου: Λευκ.
 Δημήτριος Ἡροδότου: 161.
 Δημήτριος, ΙΛΙΑΝΟΣ ((Α)ιλανός ἢ Ἰ(ου)λιανός), συγγενὴς Ποσιδωνείου: 221.
 Δημήτριος, Ἰουλιανός: 53, στ. 12-13 54, στ. 9-10 Λευκ.
 Δημήτριος, Ἰουλιανός: Λευκ.
 Δημήτριος, Ἰούλιος, υἱ. Βριζείνου: Λευκ.
 Δημήτριος Κλέωνος: 134, στ. 39.
 Δημήτριος, π. Μαρσίου: 18 24.
 [Δ]ημήτρι[ος], π. Μεγεθί[ου]: 263.
 Δημήτριος Νικολάου: 142A, στ. 4.
 Δημήτριος, Οὐαριανός Δειδιανός, υἱ. Οὐαριανού Διοσκουρίδου καὶ Δειδιανῆς Μαντοῦς (-): 90.
 Δημήτριος, Σέργιος: 143B, στ. 14.
 Δημήτρις Σατύρου: 27A, στ. 3.
 (Δ)ημόφιλος, π. Ἀντιπάτρου: 4, στ. 14.
 (Δ)ιαγόρας, π. (Δ)ημάρχου: 4, στ. 33.
 Διδύμη, σύζ. Ἡρακλιανού: 247.
 Διδύμη, μ. Φλ(αβίου) Συμφόρου: Λευκ.
 Δίκαι(ος) Συνετοῦ καὶ Φωτίδος: 348.
 Διογένης Ἀμύντου: 103, στ. 9.
 Διογένης Βαρναίου: 181.
 Διοδώρα Μαξίμας: 232.
 Διόδωρος, π. Ἀδαίου: 103, στ. 5.
 Διόδωρος, π. Στράτωνος: 173.
 Διομήδης, Πετρώνιος: 135, στ. 21.
 Διονυσάς, Κορνήλιος, σύζ. Μαρίας Συμφέρουσας, θετός π. Λ(ουκίου) Μαρίου Μαρκέλλου: 335.
 Διονυσία, Αὐρη(λία), ἢ πρὶν Ἀλεξάνδρου: Λευκ.
 Διονυσία, σύζ. Ἀρχιλέως: 222.
 Διονυσία, Κορνηλία: 51.
 Διονυσία, Λονγιν[ία], σύζ. Εὐγάμου: 223.
 Διονυσία, Πρεμιλλιανή (ἀπ.): 334.
 Διονύσιος Ἀγοραίου: 143B, στ. 18.
 Διονύσιος, θετός π. Ἀλεξάνδρου (ἱεροδούλος): Λευκ.
 Διονύσιος, π. Ἀριστόνου: 24.
 Διονύσιος[ς], π. Ἀφδάλου ([.]ΓΕ[...])ΑΘΗΣ: Λευκ.
 Διονύσιος Γαίου: 143A, στ. 4.
 Διονύσιος Δερ[κ]υλίδου: 4, στ. 24.
 Διονύσιος, π. Δημητρίου: 103, στ. 7.
 Διονύσιος, π. Δημητρίου: Λευκ.
 Διονύσιος Ἐνθαδίωνος, π. Ἰουλίας (Κυρραῖος): Λευκ.
 Διονύσιος Εὐκτήμονος καὶ Νείκης: 267.
 Διονύσιος, π. [Ζ]ωίλου: 144B, στ. 5.
 Διονύσιος Κασσάνδρου: 300.
 Διονύσιος, σύζ.(:) Κρισπίνας: Λευκ.
 Διονύσιος[ς], π. Μαρ[.ς.4 (δοτ.)]: 225.
 Διονύσιος [Π]ανταύχου: 203.
 Διονύσιος, Ποπίλλιος: 145, στ. 3.
 Διονύσιος, π. Σεύθου: 156.
 Διονύσιος, π. Φιλίννας: 507.
 Διονύσιος, σύζ. Χρυσαρίου, π. Σ[.ς.5:7.] (ὄνομ.): 397.
 Διονύσις Εὐτυχείδου, σύζ. Ῥόδης: 224.
 Διοσκουρίδης: 60, στ. 9.
 Διοσκουρίδης Ἀλεξάνδρου: 117, στ. 25.
 Διοσκουρίδης, π. Ἀντιγόνας: 129, στ. 1-2.
 Διοσκουρίδης, Ἰούνιος, ὁ καὶ Δουλκίτιος, υἱ. Ἰουνίας Καλῆς (-): 92, στ. 3-6.
 Διοσκουρίδης, Οὐαριανός, σύζ. Δειδιανῆς Μαντοῦς, π. Οὐαριανού Δειδιανού Δημητρίου (-): 90.
 Διοσκοῦς Δημητ[ρι]ίου, θετός π. Εὐθίας: Λευκ.
 ΔΙΣΤΙΧΙΣ: 171.
 Δίφιλος Ἐπικρ[ά]του: 4, στ. 35.
 Δίφιλος Νεοπτολέμου: 151.
 Δίων (-): 140, στ. 25.
 Δίων Ἀλε(ξ)άνδρου: 103, στ. 8.
 Δομετιανός, σύζ. Ῥοδόπης: 442.
 Δομίτιος, Γ(άιος) Μάριος: 115.
 Δόναξ, Πο(πιλίου), υἱ. Παραμόνας, σύζ. Πο(πιλίας) Εὐποροῦς, π. Εὐτύχας: 301.
 Δόξα (δ.): Λευκ.
 Δούλης, π. Ζωσίμης: Λευκ.
 Δουλκίτιος: Βλ. Ἰούνιος Διοσκουρίδης ὁ καὶ Δουλκίτιος.
 Δράκας, Φλ(αβίος): 143B, στ. 15.
 Δρακοντίς, Αὐρηλία, σύζ. Αὐρηλίου Μαρριανού: Λευκ.
 Δράκων, Λ(ούκιος) Μάγνιος: 135, στ. 32.
 Δρόσος: 144A, στ. 9.
 Δρόσος, Ἰούλιος: 145, στ. 12.

- Δωρίς, ἄδ. Ἀπολλοδώρου: 494.
Δωρίς, σύζ. Κλαυδίου Εὐκάρπ[ου]: 38.
Εἰερώνυμος: Λευκ.
→ Πρβλ. καὶ Ἱερώνυμος.
Εἰκα(δ)ίων, π. Ἥγησάνδρου: 4, στ. 32.
Εἵκαρος Φιλώτου: 143B, στ. 29.
→ Πρβλ. καὶ Ἰκαρος.
Εἰλαρία, σύζ. Ἀμμιανοῦ: 226.
→ Πρβλ. καὶ Ἰλαρος.
Εἰρήνη, Ἀττία, σύζ. Αὐρηλίου Ἀττίου Πετρωνίου: 359.
Εἰσιδόρα, θρεπτή Ὀρέστου καὶ Γλαύκας (δ.): Λευκ.
→ Πρβλ. καὶ Ἰσιδώρα.
Εἰσιδωρ[ος] (-): 64.
→ Πρβλ. καὶ Ἰσιδώρος.
Εἰσίερος, Τίτος Μάλλιος: 28.
Ἐκλεκτος (-): 383, στ. 3.
Ἐλένη (δ.): Λευκ.
Ἐλένη Ἀλεξάνδρας (δ.): Λευκ.
[Ἐ]λενος, π. Ἐλένου: 228.
Ἐλενος [Ἐ]λένου: 228.
Ἐλενος, Καμπ[ια]νός, υἱ. Καπιανῆς Ὠφελίμας: 327.
Ἐλενος, π. Φιλωτέρας: 227.
Ἐλευθέριον, σύζ. Λ(ουκίου) Βρουττίου Ἀγαθοφόρου καὶ μ. Μελησίας: 36, στ. 6.
Ἐλλανός(ς) (Ἐλλανοῦ, μάλλον ἑβραϊκὴ ἐπικλίση): SEG 35 (1985) 733.
ΕΛΠ[...], Μαλεία, μ. Μαλείου Κορν[ηλίου] Θεο-
δότη[ου]: 502.
Ἐλπίδια (δ.): Λευκ.
Ἐλπίς (δ.): 49, στ. 3.
Ἐλπίς (δ.): Λευκ.
Ἐλπίς Ἐπιγόνου: 232.
Ἐλπίς, μ. Πασιθέ[ας]: Λευκ.
Ἐλπίς, μ. Χρυσείδος: 229.
Ἐνδημία (δ.): Λευκ.
Ἐνδημος, Γέλλιος Ἰολιανός, σύζ. Γελλίας Ζοῆς: 241.
Ἐνδημος, Ἰουλιανός (ἢ Εἰουλιανός): Λευκ.
Ἐνδημος, π. Τειμοθέου: 283.
Ἐνθαδίων, π. Διονυσίου, πάππος καὶ θετός π. Ἰουλίας (Κυρραῖος): Λευκ.
Ἐπάγαθο[ς] (δ.): 27A, στ. 18.
Ἐπάγαθος (δ.): Λευκ.
Ἐπάγαθος, Κλ(αύδιος), ἄδ. Παραμόνου: 273.
Ἐπάγαθος Μαξίμου: 27A, στ. 12.
Ἐπαφρᾶς, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 7.
Ἐπαφρᾶς, Κυντιλιανός: 135, στ. 11.
Ἐπαφρόδετος, Κλ(αύδιος): Λευκ.
[Ἐπαφ]ρόδετος Φιλώτου, συγγενὴς Καλῆς: Λευκ.
Ἐπαφρόδετος (δ.): Λευκ.
Ἐπαφ[ρόδι]τος [Αἰ]γλῆς: 295.
Ἐπιγᾶς (δ.): Λευκ.
Ἐπιγένης, Αἴλιος (ἢ Ἐλιος): Λευκ.
Ἐπιγένης, π. [Κ]υννάνας: 23.
Ἐπιγόνῃ, Ἀννία, μ. Φλαβιανοῦ τοῦ καὶ Παπποῦνος: 230.
Ἐπ[ι]γόνῃ, Αὐρηλ[ία]: Λευκ.
Ἐπιγόνῃ, μ. Παραμόνου: 332.
Ἐπίγονος, Ν(ουμέριος) Δέλλιος: Λευκ.
Ἐπίγονος, ἄδ. Ἡρακλέωνος: 231.
Ἐπίγονος, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 16.
Ἐπίγονος, Γ(άιος) Λάππιος, σύζ. Ποπλικίας Ἀγαθη-
μερίδος: 234.
Ἐπίγονος, ἄδ. Μαξίμας, π. Ἐλπίδος: 232.
Ἐπίγονος, σύζ. Τ[---]: 233.
Ἐπιγώ: 490.
Ἐπικράτης: 39.
Ἐπικρ[ά]της, π. Διφίλου: 4, στ. 35.
Ἐπικράτης Νικολάου: 134, στ. 17.
Ἐπικτήσις (δ.): 31.
Ἐπικτήσις (δ.): Λευκ.
Ἐπικτήτος (δ.): 53, στ. 7.
Ἐπικτήτος, Τίτος Αἴλιος: 49, στ. 34.
Ἐπικτήτος Μαξίμου: 27A, στ. 14.
Ἐπίνικος Νικίου: 4, στ. 28.
Ἐπίνικος [εἰ.4]ΙΟΥ: 134, στ. 29.
[Ἐ]πιτέ(λ)ης Μενάνδρου: 4, στ. 26.
Ἐπτάχρυσος, σύζ. Βενούσσας: 235.
Ἐπτάχρυσος, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 6.
Ἐρμα[---], [Πετ]ρώνιος, υἱ. [Πετ]ρωνίου Βάσσο[ου]: 298.
Ἐρμαδίων, π. Ἐρμᾶ: Λευκ.
Ἐρμαῖς (δ.): Λευκ.
Ἐρμᾶς Ἐρμαδίωνος: Λευκ.
Ἐρμᾶς, Γ(άιος) Οὐα(λέριος), σύζ. Τερτίας, π. Μαξίμας καὶ Νεικάνδρου: 338.
Ἐρμᾶς Φαύστας, σύζ. Ἰόλης: 349A' 349B.
Ἐρμείας, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 10.
Ἐρμείας, Ποπλίκιος, σύζ. Αἰλίας Ῥουφείνης, π. Ποπλικίων Ῥούφου καὶ Σεμπρωνίλλης: 360' 500.
Ἐρμηόνη, μ. Ἡρακλέωνος (δ.): Λευκ.
→ Πρβλ. καὶ Ἐρμιόνη.
Ἐρμῆς (δ.): Λευκ.
Ἐρμῆς Ἰουκούνας (δ.): Λευκ.
Ἐρμῆς Κοπρίας (δ.): Λευκ.
Ἐρμῆς, π. Κρατέρου: 145, στ. 10.
Ἐρμῆς Λαμύρας (δ.): Λευκ.
Ἐρμῆς [Τ]έρπης: 169.
[Ἐρ]μιόνη: 237.
Ἐρμιόνη, σύζ. Ἀχιλλέως: 361.
Ἐρμιόνη, σύζ. Ζωσίμου τοῦ καὶ Φλαμμεάτου (-): 388, στ. 8.
Ἐρμιόνη, μ. Καλανδίωνος: 236.
Ἐρμιόνη, σύζ. Φιληρέμου: 405, στ. 9.
→ Πρβλ. καὶ Ἐρμηόνη.
Ἐρμο[...], ε.4(γεν.), π. Σωγένης: 4, στ. 21.
Ἐρμοίτας, π. [Ιό]λλου: 16A, στ. 21.
Ἐρμόφιλος Κισσοῦ: 252.
Ἐρμων, π. Ἀριστογένης[ος]: 4, στ. 18.
Ἐρως: 238.
Ἐρως Εὐβιότου: 28.
Ἐρωτῆς Κλ(αυδίου) Ἀντέρωτος καὶ Νεικέας: 297.
Ἐσπερος, σύζ. Παραμόνας: 318.
ΕΤΟΠΡΙΑ[---], Αὐρηλ[ιος]: Λευκ.
Ἐτυμος, Τι(βέριος) Κλαύδιος: 123, στ. 8.
Εὐάνγελος, Ποπίλλιος: 145, στ. 11.
Εὐάρεσ[τος]: 28.
Εὐάρεστος Νεικολαΐδος: Λευκ.
Εὐβίος, σύζ. Ἀφροδιτοῦς: 217.
Εὐβίος (Γλαυκίου), π. (Γ)λαυκίου: 4, στ. 25' 46, στ. 1.
Εὐβίος, π. Ἐρωτος: 28.
Εὐβούλη: Λευκ.
Εὐβούλη (δ.): Λευκ.
Εὐβούλη, Κλαυδία, σύζ. Κλ(αυδίου) Ἀγάθωνος: Λευκ.
Εὐβουλίδης, Στάτιος: 135, στ. 14.
Εὐβουλός, π. Ζωίλου: 142B, στ. 9.
Εὐγάμος, σύζ. Λογγιν[ίας] Διονυσίας: 223.
Εὐγένεα, μ. Φιλίτης, Ἀλεξάνδρου καὶ Φίλωνος (δ.): Λευκ.
Εὐ[γε]νείδης: βλ. Παπίας Θα[ύμα]τος, ὁ καὶ Εὐ[γε]-
νείδης.
Εὐγένιος: 423.
Εὐδη[μύ]δης Μαχάτου: 4, στ. 16.
Εὐδικός, π. Νικάνδρου: 4, στ. 27.
Εὐήθεια, θρεπτή Διοσκοῦ καὶ μ. Παραμόνας (δ.): Λευκ.
Εὐθύονος Ἀλεξάν(δ)ρου: 4, στ. 14.
Εὐκαρπος, ἴσως ἄδ. Πτολεμαῖ καὶ Ἀρτεμιδώρας: Λευκ.
Εὐκαρπ[ος], Κλαύδιος: 38.
Εὐκ(α)ρπος, π. Συμφόρου: 143B, στ. 13.
Εὐκλῆ[ς], π. Βοίσκου: 134, στ. 42.
Εὐκράτης: Λευκ.
Εὐκρήμων, Γαλεριανός, σύζ. Κλαυδίας Ἀλεξάνδρας: 319.

- Εὐκτήμων, σύζ. Νείκης, π. Κουσιπίου Ὀνησᾶ καὶ Διονυσίου: 267.
 Εὐλαϊος: 7, στ. AB33.
 Εὐλαϊος, Τι(βέριος) Κλαύδιος: 105, στ. 8-9.
 Εὐλαϊ[ος], π. Οὐ(α)δής: 184.
 Εὐλαϊος, Τι(τος) Φλάουιος Καισεννιανός, σύζ. Δομιτίας Ἰουλίας: 105, στ. 3-5.
 Εὐλανδρος, π. Ἀδίστας: 198.
 Εὐμήκειον, σύζ. Πειέριος: 365.
 Εὐδοδία, μ. Φορ<α>τουνάτου: 239.
 Εὐδοδος, σύζ. Ζωσίμης, π. Ἀρώγου: 240.
 Εὐπορία (δ.): Λευκ.
 Εὐπορία, συγγενής Ἀγαθοφόρου: 336.
 Εὐπορία, μ. Ἠγησάνδρας (δ.): Λευκ.
 Εὐπορία Καρσάνδρας (δ.): Λευκ.
 [Εὐ]πορος Ἀμίας, σύζ. Σκιρτίας Ζωσίμης, πατριὸς Γ(αίου) Σκιρτίου Ἀγάθω[ν]ος: 339.
 Εὐπορος, σύζ. Ὀλυμπιάδος: 266.
 Εὐπορος, Φλαύιος: 135, στ. 20.
 Εὐπορώ, Πο(πιλλία), σύζ. Πο(πιλλίου) Δόνακος, μ. Εὐτύχας: 301.
 Εὐπρέπης, σύζ. Σεραποῦντος: 340.
 Εὐρυδίκη: Λευκ.
 Εὐρυδίκη Βι(λ)οίτου: 182.
 Εὐρυδίκη, Στατιανή: Λευκ.
 Εὐρύδικος, Δομίτιος (-): 101, στ. 10.
 Εὐρυμέδων, π. ΧΡΗΣΜΟΥ: 27Α, στ. 21.
 Εὐτράπελος, Φλαύιος: Λευκ.
 Εὐτρόπιος: 424.
 Εὐτρόπιος (δ.): 27Α, στ. 2.
 Εὐτύχα Πο(πιλλίου) Δόνακος καὶ Πο(πιλλίας) Εὐποροῦς: 301.
 Εὐτυχᾶς (-): 383, στ. 11.
 Εὐτυχᾶς (δ.): Λευκ.
 Εὐτυχᾶς, π. Εὐτυχᾶνος: 145, στ. 1.
 Εὐτυχᾶς Εὐτυχᾶνος: 145, στ. 1.
 Εὐτύχης, Ἰού(λιος): 143Α, στ. 25.
 Εὐτυχείδης, π. Διονυσίου: 224.
 Εὐτυχία Πολυδάμαντος, σύζ. Κλαυδίου: 275.
 Εὐτυχίδης, π. Κρίτωνος: 31.
 Εὐτυχίς, Αἰλία, σύζ. Τορπλίου Λύκου: 508.
 Εὐτυ[χίς], Ἰουλία: Λευκ.
 Εὐτυ[χίς], Ἰουλία (ἴσως ταυτίζεται μετὰ τὴν προηγούμενη): Λευκ.
 Εὐτύχης, Οὐεῖβ(ιος): 136, στ. 17.
 Εὐτυχίων, Αὐρ(ήλιος): 136, στ. 4.
 Εὐτυχίων, Κομίνιος, υἱ. Φαύστου καὶ Νοήματος: 286.
 Εὐτυχος: 303.
 Εὐτυχος (δ.): Λευκ.
 Εὐτυχος, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 12.
 Εὐτυχος, Κεκυλιανός, υἱ. Κλαυδιανῆς Σωσιπάτρας: Λευκ.
 Εὐτυχος, ἄδ. Κλαυδιανοῦ καὶ Ὠφελίανος: 512.
 Εὐτυχος, γαμβρὸς Χρησίμας: 302.
 Εὐφίλητος Ἀταλάντης: *BullEpigr* 1939, 11.
 Εὐφράντα (δ.): 31.
 Εὐφροσύνη (δ.): 31.
 Εὐφροσύνη, μ. Μεν[οί]του (δ.): Λευκ.
 Εὐφρόσυν[ος], Φλ(άβιος), υἱ. Φλ(αβίου) Οὐρβανού: 136, στ. 6.
 Εὐφρων Ἀριστολάου: 4, στ. 14.
 Ζάνατος ΑΝΙΚΑΝΤΟΥ: 134, στ. 23.
 Ζηνόβιος, π. Ἰωάννου: 439.
 Ζμάραγδος (-): 375.
 Ζοή, Γελλία, σύζ. Γελλίου Ἰολιανοῦ Ἐνδμήμου: 241.
 Ζοή Ζοῆς (δ.): Λευκ.
 Ζοή, μ. Λυκολένας καὶ Ζοῆς (δ.): Λευκ.
 Ζοῖλος (-): 376.
 → Πρβλ. καὶ Ζωῖλος.
 Ζοῖχη, τροφὸς Δημητρίου: 492.
 Ζοῖχη, μ. Θεοδᾶ (δ.): Λευκ.
 [Ζω]ῖλος (-): 140, στ. 11.
 Ζωῖλος Ἀλεξάνδρου: 4, στ. 18.
 Ζωῖλος Ἀλεξάνδρου: 159.
 [Ζ]ωῖλος Διονυσίου: 144Β, στ. 5.
 Ζωῖλος Εὐβούλου: 142Β, στ. 9.
 Ζωῖλος, Ἰού(λιος): 143Α, στ. 27.
 Ζωῖλος, π. Κοῖντου: 144Β, στ. 7.
 Ζωῖλος, π. Μόσχου: 143Β, στ. 25.
 Ζωῖλος, Πατ() : 143Γ, στ. 20.
 Ζωῖ[λος]: *SEG* 39 (1989) 576.
 → Πρβλ. καὶ Ζοῖλος.
 Ζωῖς (δ.): 31.
 Ζωπύρα (δ.): Λευκ.
 Ζωπυρίων, π. Φιλίππου: 4, στ. 34.
 Ζώπυρος Ἀμύντου: 1Α, στ. 3, 17 155.
 Ζώπυρος, π. Κλεάνδρου: 103, στ. 6.
 Ζωσ[---]: 280.
 Ζωσᾶς, Αἴλιος: 135, στ. 10.
 Ζωσᾶς Ζωσίμου: 27Α, στ. 2.
 Ζωσᾶς Κοσμίας (δ.): Λευκ.
 Ζωσᾶς Μαξίμου: 27Α, στ. 7.
 Ζωσᾶς, Τι(τος) Φλαύιος: 135, στ. 12.
 Ζωσίμη (δ.): Λευκ.
 Ζω[σί]μη Ἀλεξάνδρας (δ.): Λευκ.
 Ζωσίμη, Αὐρηλία, σύζ. Αἰλίου Τραϊανοῦ: 285.
 Ζωσίμη Δουληγος: Λευκ.
 Ζωσίμη, σύζ. Εὐδόου, μ. Ἀρώγου: 240.
 Ζωσίμη Κλαυδίου Ἀπολλωνίου (καὶ Βερονίκης): 214.
 Ζωσίμη, μ. Μαρκέλλου καὶ Πανηγυριάρχου (δ.): Λευκ.
 Ζωσίμη, θρεπτή Νηρείδος (δ.): Λευκ.
 Ζωσίμη, Σκιρτία, σύζ. [Εὐ]πόρου, μ. Γ(αίου) Σκιρτίου Ἀγάθω[ν]ος: 339.
 Ζωσίμη, μ. Φιλίτου: 236.
 Ζωσίμη, σύζ. Φιλοδεσπότου: 242.
 Ζωσιμανή (δ.): Λευκ.
 Ζώσιμος (δ.): Λευκ.
 Ζώσιμος (δ.): Λευκ.
 Ζώσιμος (δ.): Λευκ.
 Ζώσιμος, π. Ζωσᾶ: 27Α, στ. 2.
 Ζώσιμος, Κακίλιος: 145, στ. 5.
 Ζώσιμος, Κλώδιος: 144Β, στ. 6.
 Ζώσιμος Λυκολέοντος: Λευκ.
 Ζώσιμος, π. (Π)ασιδέας: Λευκ.
 Ζώσιμος, υἱ. Πετρωνίου Ἀμύντου καὶ Νεικοπόλεως: 243.
 Ζώσιμος, Ῥοπίλιος: 144Β, στ. 9.
 Ζώσιμος, Τιτιανός: 143Β, στ. 17.
 Ζώσιμος Τρεακαδίωνος, θετὸς π. Χρήστης: 244.
 Ζώσιμος, ὁ καὶ Φλαμμεάτης, σύζ. Ἐρμιόνης (-): 388, στ. 1, 9.
 Ζώσιμος, π. [---]δου: 144Β, στ. 4.
 Η^ΑΔ[---], [...]λιανή: Λευκ.
 Ἠγησάνδρα Εὐπορίας (δ.): Λευκ.
 Ἠγησάνδρος Εἰκα(δ)ίωνος: 4, στ. 31.
 Ἠγήσυλλα: Βλ. Πομπωνία Ἀρκαρία ἢ καὶ Ἠγήσυλλα.
 Ἠγησίμβροτος, Κλαύδιος: 145, στ. 14.
 Ἠδέα, Κλαυδία: Λευκ.
 Ἠθος Σιτάλκου: 156.
 Ἠλιό(δ)ωρος Ἀγάνορος: 4, στ. 15.
 Ἠλιος, Πο(πίλλιος), σύζ. Δάφνης, π. Πο(πιλλίου) Ἠλίου: 304.
 Ἠλιος, Πο(πίλλιος), υἱ. Πο(πιλλίου) Ἠλίου καὶ Δάφνης: 304.
 Ἠλιοφῶν, σύζ. Λύκας, π. Οὐαλερίου: 341.
 Ἠπας, υἱ. Παραμόνας, ἄδ. Πο(πιλλίου) Δόνακος: 301.
 Ἡρακλᾶς (δ.): 27Α, στ. 6.
 Ἡρακλᾶς, Φλ(άβιος): 144Α, στ. 5.
 Ἡρακλᾶς, Φλ(άβιος) (ἴσως ταυτίζεται μετὰ τὸν προηγούμενο): 143Β, στ. 16.
 Ἡράκλεα, σύζ. Ἀμερίνου τοῦ καὶ Λυχνᾶ: 305.

- Ἡράκλεα, σύζ. Παράτου: 245.
 Ἡράκλεα, Ποπιλία: Λευκ.
 Ἡράκλεια, Ποπιλία, σύζ. Κοΐντου Ποπιλίου Παραμόνου: 246.
 Ἡρ[ακ]λε[ί]δ[η]ς, π. Ἀδαίου: 167.
 Ἡρακλείδης, π. Ἰ[Α]λεξάνδρου: Λευκ.
 Ἡρακλείδης, π. Βαρδίου: 165.
 Ἡρακλείδης Βάστου: 49, στ. 11.
 Ἡρακλείδης, Μάρκιος: 55, στ. 13.
 Ἡρακλ[ε]ίδης, π. Παραμόνου: 134, στ. 18.
 Ἡρακλέων, Αὐρήλιος, σύζ. Κεστρωνιανῆς Αὐρηλίας: 248.
 Ἡρακλέων, ἄδ. Ἐπιγόνου: 231.
 Ἡρακλέων Ἑρμιόνης (δ.): Λευκ.
 Ἡρακλῆς (δ.): Λευκ.
 Ἡρακλιανός, σύζ. Διδύμης: 247.
 Ἡράς, π. Ἀσκληπιάδου: 1Α, στ. 4, 18.
 Ἡρόδοτος, π. Δημητρίου: 161.
 Θαλάμη (δ.): Λευκ.
 [Θαλά]μη(ς) (δ.): Λευκ.
 Θάλαμος (δ.): Λευκ.
 Θάλλος, Τυριανός, σύζ. Τυρίας Νικαρέτης: 308.
 Θαρσ[υ] [ε.δ.γ(γεν.)], π. Ἀγ[α]θάνορος: 16Α, στ. 9.
 Θαρσύνων: 7ΑΒ, στ. 31.
 Θα[ύ]μας[το]ς: βλ. Παπίας Θα[ύ]μας[το]ς ὁ καὶ Εὐ[γ]ε-
 νείδης: Λευκ.
 Θεαγένης, π. Σοσίου: 143Α, στ. 8.
 → Πρβλ. καὶ Θεογένης.
 Θεμίσων Καλλί<α>νου: 183.
 Θεογ[---]: 131.
 Θεο(γ)ένης, Γάιος Ἰούλιος, υἱ. Παραμόνου(ς): 103, στ. 2.
 Θεογένης, π. Μαχάτου: 45, στ. 28.
 Θεογένης, π. Παραμόνου: 22.
 → Πρβλ. καὶ Θεαγένης.
 Θεοδᾶς Ζοῦχης (δ.): Λευκ.
 Θεοδότη: Λευκ.
 Θεοδότη (δ.): Λευκ.
 Θεοδότη, Αὐρηλία: Λευκ.
 Θεοδότη ἢ πρὶν Συνφόρου (ἱεροδόουλος): Λευκ.
 Θεόδοτος (δ.): Λευκ.
 Θεόδοτος[ος], Μάλειος Κορν[ή]μιος, υἱ. Μαλείας
 ΕΛΠ/[...] (ὄνομ.): 502.
 Θεόδοτος, π. [Σ]τράτωνος: 60, στ. 11.
 [Θ]εοδούλη, σύζ. Βαλλεντίνου: 438.
 Θεόδουλος: 424.
 Θεοδώρα: 447.
 Θεόδωρος: 433.
 Θεόδωρος, π. Ἀναξίνορος (Λαοδικεύς): 140, στ. 3.
 Θεότειμος, Μ(άρκος) Αἰλῖος Βειλιανός Κλαυδιανός (-):
 73, στ. 2-5.
 Θεοφίλα, σύζ. Μουσιτιανῶ: 249.
 Θεοφίλα, [---]ία: Λευκ. 58, στ. 4.
 Θεόφιλος, π. Ἀλεξάνδρου: 103, στ. 4.
 Θεόφιλος, Γ(άιος) Ἰούλιος: 60, στ. 3.
 Θερίνος (δ.): Λευκ.
 Θησεύς, Ἰού(λιος): 143Α, στ. 26.
 Θησεύς, Πετρωνιανός, σύζ. (Αὐρηλίας) Ἀμμίας, (π.
 Πετρωνιανῶ Ἀγαθιμέρου): 211.
 Θησεύς, Πετρωνιανός, ὁ καὶ Ὁξύτερπος (υἱ. Πετρωνι-
 ανῶ Ἀγαθιμέρου): 138, στ. 6-8.
 Θουρίνος (-): 377.
 Θρασυκλῆς, π. Θράσωνος: 16Β, στ. 16.
 Θράσων Θρασυκλέους: 16Β, στ. 16.
 Θυμέλη, σύζ. Προθοίνορος: 250.
 Ι[ε.δ.γ.]. (δοτ.), γαμβρός Διονυσίου: 226.
 Ἰασόνεικος: 45, στ. 30.
 Ἰάσων (-): 378.
 Ἰεουλιανός (Νικαεύς): 387, στ. 6.
 → Πρβλ. καὶ Ἰουλιανός.
 Ἰέραξ, π. Κορράγου: 35.
 [Ἰε]ροκλῆς, π. Ἰεροκλέους: Λευκ.
 Ἰεροκλῆς [Ἰε]ροκλέως: Λευκ.
 Ἰέρων, (σύζ. Ἀριστύλλας), π. Νικύλλας: 150.
 Ἰερώνυμος (ἢ Εἰερώνυμος), Κομίνιος (ἢ Κομένιος,
 Κομήνιος): Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Εἰερώνυμος.
 Ἰκαρος, Αὐρήλιος: 143Β, στ. 28.
 → Πρβλ. καὶ Εἰκαρος.
 Ἰλαρος (δ.): 27Α, στ. 4.
 Ἰλαρος, σύζ. Φίλας: 350.
 → Πρβλ. καὶ Εἰλαρος.
 Ἰνάχιος: βλ. Κρισπίνιος ὁ καὶ Ἰνάχιος.
 Ἰόλαος Κύτωνος: 134, στ. 19.
 [Ἰ]όλαος Νικα[---]: 185.
 Ἰόλη, σύζ. Ἑρμᾶ: 349Β.
 [Ἰ]όλλας Ἑρμοίο(υ): 16Α, στ. 21.
 Ἰόλλας, ἐγγ. [Ἰ]όλλου: 16Α, στ. 18.
 Ἰόλλας, π. [Ο]δέτας: 185.
 Ἰό[λ]λας, π. [ε.δ.γ.], πάππος Φιλίππου: 134, στ. 9.
 Ἰουανάρια Πλατάνου (-): 379.
 Ἰουκούνδα, μ. Ἑρμοῦ (δ.): Λευκ.
 Ἰουκούνδος: Λευκ.
 Ἰουλία, Αἰλί(α), σύζ. Μ(άρκου) Οὐλπίου Ἰσοδήμου (-):
 89, στ. 11.
 Ἰουλία, Αὐρηλία (ἐκ Πελεγονικῆς): Λευκ.
 Ἰουλία Διονυσίου, θετῆ θυγ. Ἐνθαδίωνος, σύζ.
 Ἀλεξάνδρου (Κυρραία): Λευκ.
 Ἰουλία, Δομιτία, σύζ. Τ(ίτου) Φλαυίου Καισενιανοῦ
 Εὐλαίου: 105, στ. 2-3.
 Ἰουλία, μ. Κοΐντας: Λευκ.
 Ἰουλία, μ. Ποσειδίππου (-): 97.
 Ἰουλία, Φερωνία Κασανδριανή: Λευκ.
 Ἰουλιανή: 504.
 Ἰουλιανός: 7, στ. ΑΒ18, ΓΔ3, 33.
 Ἰουλιανός, Κομίνιος: Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Ἰεουλιανός.
 Ἰούλιο[ς]: 364.
 Ἰπποκλῆς: 37.
 Ἰπποκράτης, σύζ. Γλυκιννοῦς, π. Γλ<α>υκιννοῦς: 159.
 Ἰπποκράτης Νικοκράτους (-): 1Α, στ. 1.
 Ἰππόστρατος Ἀλεξάνδρου: 204.
 Ἰππόστρατος Καλλίππου (Ι), π. Καλλίππου (ΙΙ): 1Α, στ.
 5, 18' 4, στ. 11.
 Ἰππότα[ς]: 46, στ. 15.
 Ἰσαγ(ό)ρας, Δομίτιος, θρεπτός Γαλέστου: 317.
 Ἰσιδώρα Ἀντιγόνου, σύζ. Τορκονάτου (Ἰωρία): 87.
 Ἰσιδώρα, σύζ. Μαξίμου: 446.
 Ἰσιδώρα, Φλαβία, σύζ. Τιβ(ερίου) Κλ(αυδίου) Πρέι-
 σκου, μ. Τιβ(ερίας) Κλ(αυδίας) Κο(τ)ντιανῆς (-):
 94, στ. 7.
 [Ἰ]σιδωρος (-): 488, στ. 11.
 Ἰσιδωρος, Αἰλῖος, π. Αἰλίου Λυκομήδους (-): 88.
 → Πρβλ. καὶ Εἰσιδωρος.
 Ἰσόδημος, Μ(άρκος) Οὐλπίος, σύζ. Αἰλί(α)ς Ἰουλίας
 (-): 89, στ. 2-3.
 Ἰταλία (δ.): 32.
 Ἰωάννης: 437.
 Ἰωάννης Ζηνοβίου: 439.
 Ἰωσῆς Παριγορίου (Ἀλεξανδρεύς): 454.
 Καϊκίλις: 398.
 Καίσιος, θυγ. Σέξτου Καίσιου, σύζ. Αὔλου Τορπιλίου
 (ΙΙ), μ. Τορπιλίας Οὐρετύλλας: 125' 126.
 Καίσιος, Σέξτος, π. Καίσιος: 125' 126.
 Καλανδίων Ἑρμιόνης: 236.
 Καλή, συγγενὴς [Ἐπαφ]ροδείτου: Λευκ.
 Καλή, Ἰουνία, μ. Ἰουνίου Ἀντιγόνου τοῦ καὶ
 Ἀνακτορίου καὶ Ἰουνίου Διοσκουρίδου τοῦ καὶ
 Δουλικτίου (-): 91, στ. 9' 92, στ. 10.
 Καλημερία, σύζ. Πίστου: 251.
 Καλλέας: 345.
 Καλλικράτης: 60, στ. 5.
 Καλλιμέδων [Ἀμ]ύντου: 134, στ. 6.

- Καλλίνας Μολύκκου, π. Θερμίωνος καὶ Καλλίχης: 183.
 Κάλλιππος (I), π. Τιμοκλέους καὶ Ἱπποστράτου: 4, στ. 11, 12.
 Κάλλιππος (II) Ἱπποστράτου: 1A, στ. 4, 18.
 Καλλι[τίων]: Λευκ.
 Κάλλιστος, Βετούριος: Λευκ.
 Κάλλιστος, Σουλπίκιος: 135, στ. 17.
 Καλιτύχη: Λευκ.
 Καλιτύχη (δ.): Λευκ.
 Καλιτύχη (δ.): Λευκ.
 Καλλίχη Καλίνου: 183.
 Καλογέννητος, Κεστρωνιανός, υἱ. Αὐρηλίας Ῥοδογύνης: 278.
 Καλόκαρος ὁ καὶ Ὀλύμπιος (δ.): Λευκ.
 Καλόκαιρος, Φλ(άβιος) (ἀπ.): 144B, στ. 16.
 Κάλων, σύζ. [Νε]μικηφορίδος: 265.
 Κάνωπος, Ποπίλλιος: 145, στ. 9.
 Καπίτων, Π(όπλιος) Μέμ(μιος) Κυντιανός, σύζ. Ἰου(λ)ίας Λυσιμάχης, π. Κυντιανῶν Ἀλεξάνδρας καὶ Καπίτωνος (-): 78, στ. 3-5.
 Καπίτων, Κυντιανός, υἱ. Π(οπλίου) Μεμ(μίου) Κυντιανοῦ Καπίτωνος (-): 78, στ. 13.
 ΚΑΡΗ[---], π. Ποπίλλιου Ἀντιγόνου καὶ Σαμβατίδος: Λευκ.
 Κάριος (-): 383, στ. 7.
 Καρπόφο[ρος] [Τ]έρπηνης: 169.
 Κάρπων: 28.
 Κασάνδρα, σύζ. Ἀτιλίου: Λευκ.
 Κασάνδρα (δ.): 56, στ. 5.
 Κασάνδρα (δ.): Λευκ.
 Κασ[σάνδρα], μ. Κασσάνδρου καὶ Εὐπορίας (δ.): Λευκ.
 Κασσάνδρα Λαμύρας (δ.): Λευκ.
 Κάσσανδρος: Λευκ.
 Κάσσανδρος Ἀντιγόνου: 134, στ. 43.
 Κά(σ)σανδρος, Αὐρήλιος, ὁ πρὶν Κασσάνδρου: Λευκ.
 Κάσσανδρος, π. Αὐρηλίου Κα(σ)σάνδρου: Λευκ.
 Κάσσανδρος, Αὐρήλιος, υἱ. Κασσάνδρου (Ἑλημῶτης): Λευκ.
 Κάσσανδρος, π. Αὐρηλίου Κασσάνδρου (Ἑλημῶτης): Λευκ.
 Κάσσανδρος, π. Διονυσίου: 300.
 Κάσσανδρ[ος], υἱ. Κασ[σάνδρας] (δ.): Λευκ.
 [Κάσ]σανδρος Κλεο[---]: 505.
 Κάσσανδρος, σύζ. Κυννάνας, π. Ἀδέας: 391.
 Κ[άσ]σανδρος, π. Λάκωνος (f---ρεῦς): 140, στ. 19.
 Κάσσανδρος Λαμύρας (δ.): Λευκ.
 Κάσσανδρ[ος] Παραμόνου: 189.
 Κάσσανδρος, Τ(ίτος) Φάκουιος: 84' 106, στ. 2-3' 375.
 Κασσιανή, Γαῖα Ἰουλία, σύζ. Μ(άρκου) Αὐρηλίου Κασσιανοῦ (-): 77, στ. 4-5.
 Κασσιανός, Μ(άρκος) Αὐρήλιος, σύζ. Γαίας Ἰουλίας Κασσιανῆς (-): 76, στ. 4-5' 77, στ. 8-9.
 Κάσιος, Αἴλιος: Λευκ.
 Κάσιος, Πόπλιος Αἴλιος: Λευκ.
 Κάστωρ (ἀπ.): 500.
 Κάστωρ, σύζ. Κυρίλλας (-): 399, στ. 1.
 Καῦμα: Βλ. Μελάνπιος ὁ καὶ Καῦμα.
 Κέλερ, Σεπτίμιος Σιλβανός, σύζ. Λ(ουκίας) Αὐρηλίας Τρεβωνίας Νικομάχας, π. Σεπτιμίας Σιλβανῆς Κελερείνης (Στυβερραῖος): 100, στ. 5-6.
 Κελερεῖνη, Σεπτίμια Σιλβανή, θυγ. Σεπτιμίου Σιλβανοῦ Κέλερος καὶ Λ(ουκίας) Αὐρηλίας Τρεβωνίας Νικομάχας (Στυβερραῖα): 100, στ. 3-4.
 Κελερίνα, Λουκία Τρι(φ)ωνία: Λευκ.
 Κελερίνη, σύζ. Φαταλίου: 441.
 [Κ]ερτίμματος: 141, στ. 2.
 [Κερ]τίμματος: 141, στ. 12.
 Κέστιλλος: Βλ. Οὐάλης ὁ καὶ Κέστιλλος.
 Κίνναμος: 27A, στ. 11.
 Κισσός, π. Ἑρμοφίλου: 252.
 Κλασικός (-): 383, στ. 5.
 Κλαυδιανός, ἀδ. Εὐτύχου καὶ Ὠφελίωνος: 512.
 Κλαυδιανός, (θετός): π. Κυρίλλας (-): 399, στ. 1.
 Κλαυδιανός, Πετίλλιος, σύζ. Αὐρηλίας Οὐρβάνας: 262.
 Κλαύδιος, σύζ. Πολυδάμας: 275.
 Κλέα, Ἰουλία, ἀδ. Ἰουλίου Κλεάνθου (-): 93.
 Κλεαγόρα, μ. Βότρυς: 357.
 Κλεάνδρος Ζωπύρου: 103, στ. 6.
 Κλεάνδρ[ος] Νίκωνος: 134, στ. 5.
 Κλεάνθης, Ἰούλιος, ἀδ. Ἰουλίας Κλέας (-): 93.
 Κλέαρχος (I), Ποπίλλιος, υἱ. Σωτηρίχου (I), π. Ποπίλλιου Σωτηρίχου (II), πάππος Πο(πιλίου) Κλεάρχου (II): 143B, στ. 23-24.
 Κλέαρχος (II), Πο(πίλλιος), υἱ. Σωτηρίχου (II): 143B, στ. 23-24.
 Κλείνος, σύζ. Βασίλης (Ἀμαστριανός): 396.
 Κλείτος: 320.
 Κλείτος Βακχίδου: 134, στ. 36.
 Κλείτος, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 24.
 → Πρβλ. καὶ Κλήτα.
 Κλεο[---], π. [Κασ]σάνδρου: 505.
 Κλέοπας: 403.
 Κλεοπάτρα ἡ Κλευπάτρα, Αἰλία: Λευκ.
 Κλεοπάτρα, Αἰλία: Λευκ.
 Κ<λ>εοπάτρα, σύζ. (:) Αὐρ(ηλίου) Πυρίχου: Λευκ.
 Κλεοπάτρα, Ἰουλιανή, σύζ. Τερεντιανοῦ Ἀλεξάνδρου (-): 81, στ. 9-10.
 Κλεότειμος, Φλάβιος, ἀδ. Ποντίας Ἀμμίας (-): 74, στ. 9-10.
 Κλεύας, π. Μοσχίνης: 177.
 Κλέων, π. Δημητρίου: 134, στ. 39.
 Κλέων, π. [Σωτ(;)αίρου (-): 61.
 Κλέων, π. Ὑγείνου: 142A, στ. 6.
 Κλέων [...][Ο][...]Ν[ΙΟΥ]: 134, στ. 28.
 Κλεων[ύμη:] Ἀπολλοδώρου: Λευκ.
 Κλεώνυμος, π. Παρμενίωνος καὶ Φιλίππου: 142A, στ. 9-10.
 Κλήτα Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντιγόνας: 178.
 → Πρβλ. καὶ Κλείτος.
 Κλισίμαχος, π. Λυσιπόλιδος: 4, στ. 23.
 Κοδ[ρ]ᾶτος: Λευκ.
 ΚΟΙΝΤ[---]: 464.
 Κοῖντα, Ἀττία, σύζ. Μενάνδρου: 344.
 Κοῖντα Ἰουλίας: Λευκ.
 Κοῖντα, μ. Ἰουλίου Λικινίου: 135, στ. 19.
 Κο(ῖ)ντιανή, Τιβ(ερία) Κλ(αυδία), θυγ. Τιβ(ερίου) Κλ(αυδίου) Πρεῖσκου καὶ Φλαβίας Ἰσιδώρας (-): 94, στ. 3-4.
 Κοῖντιανός, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 15.
 Κόντος Ζωῖλου: 144B, στ. 7.
 Κομνία, σύζ. [..ε.9:10..]λου: 325.
 Κομμούνης, π. Λουκίου: 27A, στ. 4.
 Κόνων, Μάρκος Λόλλιος: Λευκ.
 Κόνων Ἀντιγόνας: 129, στ. 3.
 Κοπρία (δ.): Λευκ.
 Κοπρία (δ.): Λευκ.
 Κοπρία (δ.): Λευκ.
 Κοπρία (δ.): Λευκ.
 Κοπρία, μ. Κοπρύλλου καὶ Σαβεί[ν]ας (δ.): Λευκ.
 Κοπρία, μ. Λύκου καὶ Ἑρμοῦ (δ.): Λευκ.
 Κόπρυλος (δ.): Λευκ.
 Κόπρυλλος Κοπρίας (δ.): Λευκ.
 Κόπρυλλος, Σεπτ(ίμιος): 136, στ. 13.
 Κόρραγος Ἰέρακος: 35.
 Κόρραγος Παραμόνου: 142B, στ. 15.
 Κόρραγος, π. Στρατονίκης: 58.
 Κοσμ[ία], Αὐρηλιανή: Λευκ.
 Κοσμία, μ. Ζωσά (δ.): Λευκ.
 Κοσμίω[ν] (δ.): 27A, στ. 5.
 Κόσμος, σύζ. Ἀρνίου (δ.): 45, στ. 4.

Κονάρτα, Κλαυδία, σύζ. Τι(βέριου) Κλαυδίου Φιλήτου: 353.

Κουαρτίων Γεμέλλου και Ἀμμίας: 371.

Κούρτιος, Πρεμιλλιανός: 334.

Κράτεια (δ.): Λευκ.

Κράτεια, (Α)ἰλί(α): Λευκ.

Κράτερος: 46, στ. 16.

Κράτερος Ἑρμοῦ: 145, στ. 10.

Κρατεύας: 207.

Κρατεύας Νικάδου: 163.

Κρισπίνα, σύζ.(;) Διονυσίου (ιερόδουλος): Λευκ.

Κρισπίνος ὁ κέ Ἰνάχιος: Λευκ.

Κρισπίνος, σύζ. [Σ]οζομενής: 400.

Κρίσπος, [Τι(βέριος); Κ]λαύδιος (-): 5, στ. 15' 6, στ. 11.

Κρίτων: 306.

Κρίτων Εὐτυχίδου: 31.

Κυήτος, Αἰλ(ιος) (-): 488, στ. 8.

[Κ]υννάνα Ἐπιγένους: 23.

Κυνάνα, σύζ. Κασσάνδρου, μ. Ἀδέας: 391.

Κύριλλα, θυγ. ἡ θρεπτή Κλαυδιανοῦ, σύζ. Κάστωρος (-): 399, στ. 5.

Κύριλ[λος]: 429.

Κύτων, π. Ἰολάου: 134, στ. 19.

Λάανδρος Ὀλυμπιοδώρου: 24.

Λάανδ[ρος], π. Ὠφελίανος: 179.

Λαδόμα Ἀμύντου: Λευκ.

Λαδόμα, σύζ. Λυκόφρονος, μ. Ἀρτεμεισίας: Λευκ.

Λαίς, Αἰλία: Λευκ.

Λάκων (Ἀλεξανδρεὺς): 140, στ. 49.

Λάκων Κ[ασ]σάνδρου ([--]ρεῖς): 140, στ. 19.

Λάλος, Πο(πίλλιος): 143Γ, στ. 21.

Λάλος, σύζ. Σ[ω]τηρίου: 326.

Λαμέδων, π. Βαλάκρου: 4, στ. 37.

Λάμης, συγγενής ΝΕΙΚΕΙ[---]: 253.

Λαμύρα, μ. Ἑρμοῦ, Ἀμμιανοῦ, Κασσάνδρου, Κασσάνδρας και Γερμανοῦ (δ.): Λευκ.

Λαμυρίδης, π. Νέπωνος: Λευκ.

[Λ]ανεῖκα Νικάνωρος, σύζ. Αἰνείου, μ. Ὀκκον: 195.

Λαομάγα Περίτου: 203.

Λαός, π. Περδίκας: 506.

Λάππιος, Γάιος: 142Α, στ. 12.

Λάππιος, Γάιος: 142Α, στ. 13.

Λάππιος, Μάρκος: 142Α, στ. 14.

Λαρέτα, σύζ. Ἀττίνου (ς): 45, στ. 15.

Λειβιανός, Φλ(άβιος): 143Α, στ. 1.

Λεοντάς (δ.): Λευκ.

Λεοντάς, Αὐρήλιος, υἱ. Παραμόνου: Λευκ.

Λεοντάς, Ἰούλιος: 143Α, στ. 2.

Λεοντάς, Πε(τρώνιος): 143Β, στ. 5.

Λεόντιος: 401.

Λεόντιος, σύζ. Τερτίας, π. Μαρίας: 455, στ. 4.

Λεοντίσκος Ἀντιγένους: 135, στ. 28.

[Λεον]τίσκος [Αὐρ]ηλίου Λεοντογένους και [Αὐρηλία]ς Γραφίδος: 342.

Λεοντογένης, [Αὐρ]ηλίας, σύζ. [Αὐρηλία]ς Γραφίδος, π. [Λεον]τίσκου και Φιλ[ίπ]πας: 342.

Λεοντόλυκος, Πο(πίλλιος): 143Β, στ. 7.

Λεοντομένης, π. Νικολάου: 134, στ. 4.

Λεοντώ (δ.): Λευκ.

Λεοντώ, Ἀβιλία: Λευκ.

[Λ]εοντώ, σύζ. Μεγεθ[ί]ου: 263.

Λεύκη, σύζ. Ἀντιγόνου: 395.

Λεύκων, π. Ἀλεξάνδρου: 143Α, στ. 5.

Λεύκων, π. Λεύκωνος: Λευκ.

Λεύκων Λεύκωνος: Λευκ.

Λέων (δ.): Λευκ.

Λέων, Αἰλιος: 135, στ. 22.

Λέων, Τι(βέριος) Φλ(άβιος), σύζ. Κλαυδίας Βυζαντίας: 307.

Λέων, ἀδ. [--]μίου: 254.

Λεωνίδας[ς] Δ[---] (-): 140, στ. 55.

Λεωνίδας, Ποπίλλιος: Λευκ.

Λεωνίδας, π. Ποπίλλιον Λεωνίδα (-): Λευκ.

Λεωνίδας, Ποπίλλιος, πρὶν Λεωνίδα (βετρανός): Λευκ.

Λικίν[ιος] (ἴσως ὄνομα γένους): 143Α, στ. 30.

Λικίνιος, Ἰούλιος, υἱ. Κοίντας: 135, στ. 19.

Λιμναῖος, π. Ἀφροδείσιου: 188.

Λιμ[ναῖος], π. Λιμναίου: 142Α, στ. 3.

Λιμναῖος Λιμ[ναίου]: 142Α, στ. 3.

Λιμναῖος Ξενο[---]: 130.

Λο[---] (δ): Λευκ.

Λογγεῖν[ος], Γ(άιος) Ἰούλιος (-): 85.

→ Πρβλ. και Λογγεῖνος.

Λογίνος, π. Λογί(νου): 255.

Λογί(νος) Λογίνου: 255.

Λογισμ[ός]: 142Β, στ. 7.

Λογγεῖνος, Γράνιος (-): 80.

→ Πρβλ. και Λογγεῖνος.

Λοπεῖνα, σύζ. (ς) Λουπέρκου: 256.

ΛΟΥ[---], π. ἡ μ. Σερη[---]: 291.

Λ[ου]κία, Κλαυδία, θυγ. Κλαυδίας Ἀμμίας: 40.

[Λο]ύκιος: 28.

Λούκ[ιος], Αἴλιος: Λευκ.

Λούκιος, Αἴλιος: Λευκ.

Λούκιος, Αἴλιος, π. Αἰλίου Λουκίου: Λευκ.

Λούκιος, Αἴλιος, νέος: Λευκ.

Λούκιος, π. Γλαύκας (Ἑορδαῖος): Λευκ.

Λούκιος Κομμούνου: 27Α, στ. 3.

Λούκις: 321.

Λουπέρκος, σύζ.(ς) Λοπεῖνας: 256.

Λοῦππος, Σέξτος Ἀντώνιος, σύζ. Τορπιλίας: 168.

Λοῦππος Λ(ουκίου) Ἰαυλῆνου Μαξίμου και Φλ(αβίας) Σαμβατίδης: 343.

Λοῦππος Παπίου: 27Α, στ. 7.

Λουσατίος, π. Λουσατίου: 143Β, στ. 22.

Λουσατίος νέος: 143Β, στ. 22.

Λυ[---] (δ.): Λευκ. 122.

Λυγκεύς, π. Ἀγάθωνος: 4, στ. 16.

→ Πρβλ. και Λυγκεύς.

Λύκα (δ.): Λευκ.

Λύκα Ἀδύμου: Λευκ.

Λύκα, σύζ. Ἡλιοφώντος, μ. Οὐαλερίου: 341.

(Λ)ύκα, Πετρωνία: Λευκ.

Λυκαρίων, Αἰλιανός (ἀπ.): 144Β, στ. 15.

Λυκαρίων [Ἀλεξά]νδρας (δ.): Λευκ.

Λυκαρίων, Ἰούλιος: 135, στ. 13.

Λυκαρίων, Φλ(άβιος): 143Β, στ. 21.

Λυκίνος, Σέξτος Ποπίλλιος: 49, στ. 36.

Λυκίων, Γεμίνιος: 135, στ. 27.

Λυκκία: 187.

Λυκολένα Ζοῆς (δ.): Λευκ.

Λυκολέων (δ.): Λευκ.

Λυκολέων Ἀλεξάνδρου: 143Β, στ. 30.

Λυκολέων, π. Ζωσίμου: Λευκ.

Λυκομήδης, Αἴλιος, υἱ. Αἰλίου Ἰσιδώρου (-): 88.

[Λ]ύκος: Λευκ.

Λύκος (δ.): Λευκ.

Λύκος (δ.): Λευκ.

Λύκος, Αἴλιος, σύζ. Αἰλίας Φίλας, π. Φοιβι(α)νῆς: 257' 288.

Λύκος, Αὐρ(ήλιος): 136, στ. 15.

Λύκος, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 9.

Λύκος Κοπρίας (δ.): Λευκ.

Λύκος, Πε(τρώνιος): 143Β, στ. 10.

Λύκος, Πο(πίλλιος): 143Β, στ. 9.

Λύκος, Τορπίλιος, σύζ. Αἰλίας Εὐτυχίδης: 508.

Λυκόφρων, σύζ. Λαδόμας και π. Ἀρτεμεισίας: Λευκ.

Λυκόφρων, π. Φαύστας: 349Α.

Λυνκεύς, Κλ(αύδιος): 136, στ. 20.

Λυνκεύς, Μέστρο(ιος): 136, στ. 21.

→ Πρβλ. και Λυνκεύς.

Λυσανίας, π. Λυσανίου: 24.

- Λυσανίας Λυσανίου: 24.
 Λυσανή Χαρμοσύνης: 258.
 Λυσίας, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 8.
 Λυσικλῆς, π. [---]ου: 39.
 Λυσιμάχη: 259.
 Λυσι[μ]άχη, Αὐρηλία: Λευκ.
 Λυσιμάχη, Ἰου(λ)ία, σύζ. Π(οπλίου) Μεμ(μίου) Κυν-
 τianoῦ Καπίτωνος, μ. Κυντιανῶν Ἀλεξάνδρας
 καὶ Καπίτωνος (-): 78, στ. 9.
 Λυσιμάχη, σύζ. Τερεντιανοῦ Παμφίλου: 20.
 Λυσιμαχος Ἀσκληπιοδώρου: 134, στ. 35.
 Λυσιμαχος, Αὐρήλιος, συγγενὴς Αὐρηλίας Νικο-
 πόλεως (Ἑλημιώτης): Λευκ.
 Λυσιμαχος, π. Αὐρηλίου Ἀλεξάνδρου: 54, στ. 3.
 Λυσιμαχος Δέρδα: 142Α, στ. 11.
 Λυσιμαχος, Κλαύδιος, θεῖος Πρείσκου, Νεικολάου,
 Ἀντιγόνου (-): 75.
 Λυσιμαχος, π. Νικάνορος: 32.
 Λυσιμαχος Πατερίνου: 134, στ. 32.
 Λυσιμαχος Σωσιπάρ[ου]: 199.
 Λυσιμαχος, π. Τορκουάτου (Ἰώριος): 87.
 Λυσιπολις Κλισιμάχου: 4, στ. 23.
 Λυχνάς: Βλ. Ἀμέριμνος ὁ καὶ Λυχνάς.
 Μ[.....]ΟΙΚΟΣ, π. Ἀλέτα: 45, στ. 32.
 Μακεδο[νία]: 448, στ. 9.
 Μακεδονία (δ.): Λευκ.
 Μακεδῶν (δ.): Λευκ.
 Μακεδῶν Ἀδαίου: 142Β, στ. 14.
 Μακεδῶν, Αἴλιος, π. Αἴλ(ίου) Μακεδόνας: 136, στ. 25.
 Μακεδῶν, Αἴλ(ιος), νέος: 136, στ. 25.
 Μακεδῶν, Π(όπλιος) Μ(ἄρκος) Κυντιανός: 120Α.
 Μακρόβεις (-): 260.
 Μαμαρίς, Μαρσιδία: Λευκ.
 Μάντα, μ. Ἀπολλοδώρου: 142Β, στ. 11.
 Μαντώ, Δειδιανή, σύζ. Οὐαριανοῦ Διοσκουρίδου, μ.
 Οὐαριανοῦ Δειδιανοῦ Δημητρίου (-): 90.
 Μαξίμα, ἁδ. Ἐπιγόνου, μ. Διοδώρας: 232.
 Μαξίμα Γ(αίου) Οὐα(λερίου) Ἑρμοῦ καὶ Τερτίας: 338.
 Μαξίμα Μαξιμοῦς: 261.
 Μαξιμ[...]: Λευκ.
 Μ(α)ξιμιανός (δ.): Λευκ.
 Μάξιμος (-): 402.
 Μάξιμος, Αὐφίδιος: 138, στ. 4-5.
 Μάξιμος, π. Ἐπαγάθου: 27Α, στ. 14.
 Μάξιμος, π. Ἐπικτήτου: 27Α, στ. 16.
 Μάξιμος, π. Ζωσᾶ: 27Α, στ. 7.
 Μάξιμος, Λ(ούκιος) Ἰανυλῆνος, σύζ. Φλ(αβίας) Σαμβα-
 ῖδος, π. Λούππου: 343.
 Μάξιμος, σύζ. Ἰσιδώρας: 446.
 Μάξιμος, Μ(ἄρκος) Μέσσιος: 135, στ. 9' 144Α, στ. 8.
 Μαξιμώ, μ. Μαξίμας: 261.
 Μαρί, ε. 4 (δοτ.), θυγ. Διονυσίου: 225.
 Μαρία Λεοντίου καὶ Τερτίας: 455, στ. 2.
 Μαρία (ιερόδουλος): Λευκ.
 Μαριανή (δ.): Λευκ.
 Μαρινός (δ.): Λευκ.
 Μαριανός, Αὐρήλιος, σύζ. Αὐρηλίας Δρακοντίδος:
 Λευκ.
 Μαρίνος, Ροπίλ(ιος): 143Β, στ. 12.
 Μάριος, Φλαύιος: 135, στ. 15.
 Μαρίσκος: Βλ. Πόπλις ὁ καὶ Μαρίσκος.
 Μαρίσκος, σύζ. Σιλβανῆς (-): 384.
 Μαρκελλείνα Μάρκου: Λευκ.
 Μαρκελ[λίνα], [---]νῆ: Λευκ.
 Μάρκελλος, Αἴλ(ιος): 136, στ. 10.
 Μάρκελλος, Αὐρη(λ)ιος Διονυσιανός, σύζ. Ἀκουτίας
 Ῥαβωνίας, π. Αὐρηλίου Διονυσιανοῦ Μαρκελλι-
 ανοῦ Βάσσου καὶ Αὐρηλίου Διονυσιανοῦ
 Μαρκελλι<α>ανοῦ Μαρκέλλου (-): 95, στ. 4-6, 10'
 96, στ. 4-6.
 Μάρκελλος, Αὐρήλιος Διονυσιανός Μαρκελλια<α>νός,
 υἱ. Αὐρηλίου Διονυσιανοῦ Μαρκέλλου καὶ
 Ἀκουτίας Ῥαβωνίας (-): 96, στ. 10-12.
 Μάρκελλ(ος) Ζωσίμης (δ.): Λευκ.
 Μά(ρ)κ(ε)λλος, Κλαύδιος: Λευκ.
 Μάρκελλος, Λ(ούκιος) Μάριος, υἱ. Μαρίας Συμφέ-
 ρουσας, θετὸς υἱ. Κορνηλίου Διονυσᾶ: 335.
 Μαρκία: 262.
 Μαρκία Ὀρέστου καὶ Γλαύκας: Λευκ.
 Μαρκία, Πομπωνία, σύζ. Ἰουλίου Περικλέους
 (Ἡρακλεῶτις): 347.
 Μᾶρκος (δ.): 27Α, στ. 18.
 Μᾶρκος, Ἀραβιανός: 55, στ. 2-3.
 Μᾶρκος, π. Μαρκελλείνας: Λευκ.
 [Μ]ᾶρκος, Οὐλπί[ος]: 174.
 Μαρσῆας, σύζ. Γλαύκας (δ.): 45, στ. 5.
 Μαρσῆας Δημητρίου: 18' 24.
 [Μαρσ:]ύας, Λ[...?...]: 143Α, στ. 13.
 Μαρτύριος: 425.
 Μασκελλίς: 172.
 Ματερῶ Γλυκέρ[ου]: 179.
 Μαχάτας, π. Ἀλκιμάχου: 4, στ. 38.
 Μαχάτας Ἀντιγόνου: 201.
 Μαχάτας, π. Εὐδη[μίδου]: 4, στ. 17.
 Μαχάτας Θεογένους: 45, στ. 28.
 Μαχάτας, π. Μελεάγρου: 4, στ. 28.
 Μαχάτας Φιλίππου: 45, στ. 32.
 Μεγέθι[ος] [Δημητρίου], σύζ. [Λ]εοντοῦς: 263.
 Μεδία (-): 387, στ. 5.
 Μείδων Με[ίδωνος]: 4, στ. 24.
 Με[ίδων], π. Μείδωνος: 4, στ. 24.
 Μειλησία Λουκίου Βρουττίου Ἀγαθοφόρου καὶ
 Ἐλευθερίου: 36, στ. 8.
 Μελάνθιον, ἁδ. Ἀφροδισίου καὶ Ἀφροδισίας (δ.):
 55, στ. 10.
 Μελάντιος, ὁ καὶ Καῦμα, σύζ. (;) Ἀλεξάνδρας (-): 380.
 Μελεάγρος Μαχάτου: 4, στ. 28.
 Μελεάγρος Φιλίπ[που]: 4, στ. 26.
 Μελίτα: 182.
 Μελίτα (δ.): Λευκ.
 Μελίτα, σύζ. Ἀνμιανοῦ, μ. Ἀνμιανοῦ: 212.
 Μελίτων (δ.): Λευκ.
 Μένανδρος: 7, στ. ΑΒ35.
 Μένανδρος: 60, στ. 8.
 Μένανδρος Ἀδύμου, σύζ. Ἀττίας Κοῖντας: 344.
 Μένανδρος Ἀντιγόνου: 4, στ. 20.
 Μένα[νδρος], π. Ἀττύλου: 148.
 Μένανδρος, π. [Ἐ]πιτέ(λ)ους: 4, στ. 26.
 Μένανδρος Παμφίλας: 28.
 Μένανδρος, π. Παραμόνου: 4, στ. 32.
 Μένανδρος, π. Παρμενίωνος: 4, στ. 36.
 Μένανδρος Παυσανίου: 4, στ. 29.
 Μένανδρος Πολυγνώτου: 16Β, στ. 8.
 Μένανδρος Πύρρου: 4, στ. 29.
 [Μεν]έδημος: 39.
 Μενεκ[ρά]της, π. Ἀντιγόνου: 4, στ. 36.
 [Μ]εν[ν]εκράτης, π. Ποσιδωνίου: 134, στ. 38.
 Μενέλαος: 141, στ. 47.
 Μενέλαος Ἀντιγόνου, π. (Γαῖου) Ἰουλίου Μενελάου
 (Θεσσαλονικεὺς): 79.
 Μενέλαος, Γ(αῖος) Ἰούλιος, υἱ. Μενελάου, σύζ. Αἰλίας
 Πρισκίλλης, π. Ἰουλίας Πρισκίλλης (Θεσσαλο-
 νικεὺς): 79' 83.
 Μενναῖς (δ.): Λευκ.
 Μεννέας, Οὐλπίος: 136, στ. 18.
 Μεννίδης: 141, στ. 5.
 Μεν[οί]τας Εὐφροσύνης (δ.): Λευκ.
 Μένων: 141, στ. 3.
 Μένων, π. Ἀντιγόνου: 182.
 Μένων, Κλαύδιος, π. Κλαύδου (Ῥουφρίου) Πλωτεῖνου
 (Θεσσαλονικεὺς): 499.

- Μέσστριος, σύζ. Σεκουνδύλλης: 282.
 Μέστυς, π. Ἀπολλωνίας: 213, στ. 1.
 Μέστυς, π. Αὐρηλίον Ποσιδωνίου τοῦ κέ Παντα-
 κίαν[οῦ]: Λευκ.
 Μήρυλος, π. Νεικάνδρου: 135, στ. 18.
 Μητρόδωρος (δ.): 27B, στ. 10.
 Μητρόδωρος Αἰλιανού: 363.
 Μητρώ, Αἰλία: Λευκ.
 Μικίων, π. Ἀριστοκλέους: 4, στ. 34.
 Μνασέας: 175.
 Μόλυκος, π. Καλλίνου: 183.
 Μόνιμος: 141, στ. 40.
 Μοσχίνη Κλεῦου: 177.
 Μόσχος Ζωίλου: 143B, στ. 25.
 Μουν[άτιος], Πόπλι[ος], π. Ποπλίου Μουνατίου
 Ἀλεξίππου: 166.
 Μουσιανός, σύζ. Θεοφίλας: 249.
 Μυγδονία: 447.
 Μύρισιμος, σύζ. Ἀντιγόνας: 394.
 Ν[---], ἄδ. [Νι]κάνορος: 358.
 Ν[ε3:4 (δοτ.)], ἄδ. [2:3]ησίον: 264.
 Ναβηγός, Λ(ούκιος) (-): 383, στ. 10.
 ΝΑΝ[---]: 430.
 ΝCΑ[---], Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 5.
 Νεβρίς: Λευκ.
 Νεικανδρος, Μ() (Μάρκιος ἢ Μέμμιος): Λευκ.
 Νεικανδρος Μηρύλου: 135, στ. 18.
 Νεικανδρος Γ(αίου) Οὐα(λερίου) Ἑρμοῦ καὶ Τερτίας:
 338.
 Νεικανδρος, Ῥουφινιανός, ὁ καὶ Σχοινᾶς: 138, στ. 11-
 12.
 → Πρβλ. καὶ Νικάνδρος.
 Νεικάνωρ (δ.): Λευκ.
 Νεικάνωρ, Αὐρήλιος: Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Νικάνωρ.
 Νείκα, σύζ. Κλ(αυδίου) Ἀντέρωτος, μ. Χρησίμου.
 Χρησίμας, Ἐρωτίδος, Παραμόνου, Νείκωνος: 297.
 ΝΕΙΚΕΙ[---], συγγενὴς Λαμίου: 253.
 Νεικέρως, π. Νεικοτύχης (δ.): Λευκ.
 Νεικέρως, Φουνδάνιος: Λευκ.
 Νείκη (δ.): Λευκ.
 Νείκη (δ.): Λευκ.
 Νείκη, μ. Ἀλεξάνδρας (δ.): Λευκ.
 Νείκη, σύζ. Εὐκτῆμονος, μ. Κουσιπιδίου Ὀνησᾶ καὶ
 Διονυσίου: 267.
 → Πρβλ. καὶ Νίκη.
 Νεικήτας (δ.): Λευκ.
 [Νε]ικηφορίς, σύζ. Κάλωνος: 265.
 Νεικηφόρος (-): 381.
 → Πρβλ. καὶ Νικηφόρος.
 Νεικόβουλος, π. Αὐρηλίου Νεικοβούλου: Λευκ.
 Νεικόβουλος, Αὐρήλιος, ὁ πρὶν Νεικοβούλου: Λευκ.
 Νεικολαῖς, μ. Εὐάρεστου: Λευκ.
 Νεικολαῖς, Ἰουλιανή: 122.
 Νεικόλαος, π. Ἀλεξάνδρου: 28.
 Νεικόλαος, ἀνεμῖος Κλαυδίου Λυσιμάχου (-): 75.
 Νεικόλαος, Σιλβανός (Στυβερραῖος [;], ὑπατικός): 107.
 → Πρβλ. καὶ Νικόλαος.
 Νεικομήδης, Βετουληνός (Ι), π. Βετουληνοῦ Νεικο-
 μήδους (ΙΙ): 108, στ. 9-10.
 Νεικομήδης, Βετουληνός (ΙΙ), υἱ. Βετουληνοῦ Νεικο-
 μήδους (Ι): 108, στ. 5-6.
 Νεικοπολιανός, Οὐεῖβ(ιος): 136, στ. 16.
 Νεικόπολις, π. Νηρείδος: Λευκ.
 Νεικόπολις, Αἰλία: 53, στ. 2.
 Νεικόπολις, σύζ. Πετρωνίου Ἀμύντου, μ. Ζωσίμου:
 243.
 → Πρβλ. καὶ Νικόπολις.
 Νεικοτύχη Νεικέρωτος (δ.): Λευκ.
 [Ν]εῖκων, θρεπτός Ποπλίου Αἰλίου Ἀματόκου (δ.):
 Λευκ.
 Νεῖκων Ἀμμίας (δ.): Λευκ.
 Νεῖκων Κλ(αυδίου) Ἀντέρωτος καὶ Νεικέας: 297.
 Νεῖκων, Πο(πύλλιος): 143Γ, στ. 23.
 → Πρβλ. καὶ Νίκων.
 Νεο[---]: 131.
 Νεοπτόλεμος: 141, στ. 46.
 Νεοπτόλεμος, π. Διφίλου: 151.
 Νεοπτόλεμος, π. Νεοπτολέμου: 7, στ. ΑΒ24.
 Νεοπτόλεμος Νεοπτολέμου: 7, στ. ΑΒ24.
 Νέπων Λαμυρίδου: Λευκ.
 Νηρεῖς Νεικοπολίου, θετὴ μ. Ζωσίμης: Λευκ.
 Νηρωνιανός, [---]: 144Α, στ. 3.
 Νηφών, παιδαγωγός Ποπλικίου Ῥούφου: 279.
 Νίγερ Τόρκου: 145, στ. 13.
 Νικ[.ε.4(γεν.)], π. Φιλοξένου: 4, στ. 19.
 Νικα[---], π. [Γ]ολάου: 185.
 Νικάδας Ἀμμαδίκου, π. Κρατεῦου: 163.
 Νίκαιχος, π. Βοτρίχου: 4, στ. 17.
 Νικάνδρα (δ.): Λευκ.
 Νικάνδρος Εὐδίκου: 4, στ. 27.
 Νικάνδρος (Ι), π. Νικάνδρου (ΙΙ): 125.
 Νικάνδρος (ΙΙ) Νικάνδρου (Ι): 125.
 Νικάνδρος Ποιμάχου: 4, στ. 35.
 Νικάνδρος, π. Σαδάλα: 149.
 → Πρβλ. καὶ Νεικανδρος.
 [Ν]ικάν[ω]ρ: 186.
 Νικάνωρ Ἀ(δ)αίου: 4, στ. 33.
 Ν[ι]κά[νωρ], π. Ἀδύμου: 153.
 Νικάνωρ ΑΙΚΚΥΡΟΥ: 4, στ. 22.
 Νικάνωρ Ἀλεξάνδρου: 4, στ. 13.
 Νικάνωρ Ἀντιγόνου: 4, στ. 22.
 Νικάνωρ Ἀν[τ]ιμάχου: 134, στ. 14.
 Νικάνωρ, π. Ἀττύλου: 3, στ. 4.
 [Νι]κάνωρ, π. [Α]ανείκας: 195.
 Νικάνωρ Λυσιμάχου: 32.
 [Νι]κάνωρ, ἄδ. Ν[---]: 358.
 Νικάνωρ, π. Νικάνορος: 4, στ. 13.
 Νικάνωρ Νικάνορος: 4, στ. 13.
 Νικάνωρ, π. Πανσανίου: 4, στ. 12.
 Νικά[νωρ], σύζ. [Φι]λλας: 287.
 Νικάνωρ, π. Χάρτα: 3, στ. 2.
 → Πρβλ. καὶ Νεικάνωρ.
 Νικαρέτη, Τυρία, σύζ. Τυριανοῦ Θάλλου: 308.
 Νίκη (δ.): 48.
 Νίκη, σύζ. Στήρινον: 312.
 → Πρβλ. καὶ Νείκη.
 Νικηφόρος[ς], Πετρί(ωνιος): 136, στ. 7.
 → Πρβλ. καὶ Νεικηφόρος.
 Νικίας: Λευκ. 90, στ. 7.
 Νικίας, π. Ἐπινίκου: 4, στ. 29.
 Νικόδημος, π. Νικολάου: 4, στ. 21.
 Νικοκράτης, π. Ἰπποκράτους (-): 1Α, στ. 2.
 Νικόλαος, π. Δημητρίου: 142Α, στ. 4.
 Νικόλαος[ς], π. Ἐπικράτους: 134, στ. 17.
 Νικόλαος Λεοντομένου: 134, στ. 4.
 Νικόλαος Νικοδήμου: 4, στ. 21.
 Νικόλαος Περίτου: 4, στ. 27.
 → Πρβλ. καὶ Νεικόλαος.
 Νικομάχα, Λ(ουκία) Αὐρηλία Τρεβωνία, σύζ. Σεπτιμίου
 Σιλβανού Κέλερος, μ. Σεπτιμίας Σιλβανῆς Κελερεί-
 νης (Στυβερραῖα ;): 100, στ. 9-11.
 Νικόπολις (δ.): Λευκ.
 Νικόπολις, Αὐρηλία, συγγενὴς Αὐρηλείου Λυσιμάχου
 (Ἐλημιώτης): Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Νεικόπολις.
 Νίκυλλα Ἰέρωνος (καὶ Ἀριστύλλας): 150.
 Νίκων (δ.): Λευκ.
 Νίκων, π. Κλεάνδρου: 134, στ. 5.
 → Πρβλ. καὶ Νεῖκων.
 Νόημα, σύζ. Φαύστου, μ. Κομνίου Εὐτυχίωνος: 286.
 Νουννία, Ἰουλία Κοπρία: Λευκ.

Νυμφέριος (Ἐφέσιος): 375.
 Νυμφοδώ[ρα:], μ. Παννύχου (δ.): 52, στ. 12.
 Ξανθίων: 369, στ. 1.
 Ξεν[. ε. ρ.] Ἀρτέμωνος: 143Α, στ. 10.
 Ξενο[---], π. Λιμναίου: 130.
 Ξενοφ[ών] Ποσειδ[ίππου]: 4, στ. 23.
 Ξένυλλα, σύζ. ΟΛΟΤΡΙΟΥ: 268.
 Ξένων, ἔγγ. [Ἰό]λλον: 16Α, στ. 19.
 Ξιφίας, σύζ. Ἀφροδίτου (-): 374.
 Ο[.]ΝΛΑ.ΝΑΠΟΥ (γεν.), π. Βακχίου: 134, στ. 16.
 [Ο]δέτα Ἰόλλου: 185.
 [Οδ]υσσεύς, π. Ἀπολλοδώρου: Λευκ.
 Ὀκκος, π. Αἰνείου: 195.
 Ὀκκος Αἰνείου καὶ [Λ]ανείκας: 195.
 Ὀκρατιανός, Π(όπλιος) Φάβιος: 142Α, στ. 7.
 Ὀλυμπιάς, [Α]ίλιανη: 491.
 Ὀλυμπιάς, σύζ. Εὐτόρου: 266.
 Ὀλυμπιόδωρος, π. Λαάνδρου: 24.
 Ὀλύμπις: βλ. Καλόκαιρος ὁ καὶ Ὀλύμπις.
 Ὀλύμπις, Μέστριος: 136, στ. 22.
 Ὀμηρικός, Αὐρήλιος, π. Αὐρηλίου Ὀμηρικοῦ: 136, στ. 23.
 Ὀμηρικός, Αὐρηλίου, νέος: 136, στ. 23.
 Ὀνησᾶς, Κουσιπίδης, υἱ. Εὐκτήμονος καὶ Νείκης: 267.
 Ὀνήσιμος (-): 383, στ. 4.
 Ὀνήσιμος (δ.): 27Α, στ. 3.
 Ὀνήσιμος (δ.): 31.
 Ὀνήσιμος, σύζ. Αἰλίας Φιλονυμένης: 323.
 Ὀνήσιμος, Μάρκος Ὀπίνιος: 27Β, στ. 4-6.
 Ὀνήσιμος, Τι(βέριος) Φλάβιος: 345.
 Ὀνήσιμος [..ε. ρ..]μου καὶ Πιθανῆς ἢ Φίλας: 310.
 Ὀνήσιμος [..ε. ρ..]μου καὶ Πιθανῆς ἢ Φίλας: 310.
 Ὀνησίφορος, σύζ. Ἀκῆς: 489.
 Ὀνησίφορος, [---]λιος: 144Α, στ. 4.
 Ὄξυτερπος: βλ. Πετρωνιανός Θησεὺς ὁ καὶ Ὄξυτερπος.
 Ὀρέστις, Αἴλιος: 372.
 Ὀρέστις Ἀμύν[τ]ου: 4, στ. 31.
 Ὀρέστις, π. Ἀσκληπιάδου: 134, στ. 22.
 Ὀρέστις, σύζ. Γλαύκας, π. Μαρκίας: Λευκ.
 Ὀρέστις, Σεπτιμῖος Πομπώνιος Προκλιανός, υἱ. Προκλιανοῦ Ὀρέστου καὶ Πομπωνίας Ἀρκαρίας τῆς καὶ Ἡγησίλλας (-): 98, στ. 3-5.
 Ὀρέστις, Προκλιανός, σύζ. Πομπωνίας Ἀρκαρίας τῆς καὶ Ἡγησίλλας, π. Σεπτιμίου Πομπωνίου Προκλιανοῦ Ὀρέστου (-): 98, στ. 7-8.
 Ὀρεστίνη (ἢ Ὀρεστένη), Αἰλία (ἢ Ἐλία): Λευκ.
 Ὄρνυξ, σύζ. Χλιδάνης (δ.): 45, στ. 4.
 ΟΛΟΤΡΙΟΥ, σύζ. Ξενύλλης: 268.
 Οὐ(α)δὴ Εὐλαί[ου]: 184.
 → Πρβλ. καὶ Βαδῆα.
 Οὐάκενα (Οὐάκουα), Κλανδία, σύζ. Τι(βερίου) Κλανδίου Ἀμιλιαν[οῦ]: 128.
 [Οὐαλ]εριαν[ός]: 7, στ. ΓΔ2.
 Οὐαλεριανός, Λούκιος Μάγνιος: 49, στ. 35.
 Οὐαλέριος: βλ. Ἀρεστίδης ὁ καὶ Οὐαλ[έριος].
 Οὐαλέριος, Αὐρήλιος, ὁ πρὶν Ποσιδωνίου: Λευκ.
 Οὐαλέριος, Αὐρήλιος, ὁ (π)ρὶν Φιλίππου (ἐκ Πελεγονικῆς): Λευκ.
 Οὐαλέριος Ἡλιοφώντος καὶ Λύκας: 341.
 Οὐάλ[ης] (δ.): 27Α, στ. 1.
 Οὐάλης (δ.): Λευκ.
 Οὐάλης ὁ καὶ Κέσπιλλος (-): 382.
 Οὐάλης, Λ(ούκιος) Νασιδιηνός: 115.
 Οὐάλ[ης], Κ(όντος) Φούριος: 27Β, στ. 1.
 Οὐένετος, π. Ἀντιγόνας καὶ Ἀρτεμικλῆας: 178.
 [Οὐ]έντων, Οὐείβιος, σύζ. Ἀννίας Τυδδαν[ῆς] (-): 84.
 ΟΥΕΣΣΕ[---] (Οὐεσσεῖα), συγγενὴς Συνέρωτος καὶ Γράπτης: 309.
 Οὐετία: 126.

Οὔετυλλα, Τορπιλία, θυγ. Αὔλου Τορπιλίου (II) καὶ Κασίας: 125' 126.
 Οὐρβάνα, Αὐρηλία, σύζ. Πετιλλίου Κλαυδιανοῦ: 262.
 Οὐρβανός, Φλ(άβιος), π. Φλ(αβίου) Εὐφροσύ[νου]: 136, στ. 6.
 Ὀφέλ[λιος], Γάιος: 142Β, στ. 8.
 Παιδέρως, Κορνήλιος: 145, στ. 6.
 Παλάμανδρος Γανάνου: 205.
 Παμφίλα, μ. Μενάνδρου: 28.
 Παμφίλα, Πο(πιλλία): 20.
 [Παμ]φίλα, σύζ. Φιλοξέ[νου]: 269.
 Πάμφιλος, Τερεντιανός: 20.
 Πανηγυριάρχης Ζωσίμης (δ.): Λευκ.
 Παννυχίς, Ἀππία: 52, στ. 3.
 Πάννυχος Νυμφοδώ[ρας:] (δ.): 52, στ. 9.
 Πάννυχος, π. [---]ΙΜΑΣ: 270.
 Παντακιαν[ός]: βλ. Αὐρήλιος Ποσιδωνίος ὁ [πρὶν] Μέστριος ὁ καὶ Παντακιαν[ός].
 Πάνταυ[χος] Βαλάκ[ρου] (I) (καὶ π. Βαλάκρου [II]): 16Α, στ. 28.
 [Π]άνταυχος, π. Διονυσίου: 203.
 Πάνταυχος Πολυβίου καὶ Δανάης: 346.
 Παπίας Θα[ύμας]τος ὁ καὶ Εὐ[γε]νείδης: Λευκ.
 Πάπιος, π. Λούππου: 27Α, στ. 7.
 Παπποῦς: βλ. Φλαβιανός ὁ καὶ Παπποῦς.
 Παραμόνα: 272.
 Παραμόνα (δ.): 31.
 Παραμόνα (δ.): Λευκ.
 Παραμόνα[α] (δ.): Λευκ.
 [Πα]ραμό[να] (δ.): Λευκ.
 Παραμόνα Εὐθήθας (δ.): Λευκ.
 Παραμόνα, σύζ. Ἐσπερου: 318.
 Παραμόνα, Καικιλία, μ. Καικιλίου Παραμόνου: 322.
 Παραμό[να], Λικινία, σύζ. [Αἰλ(;)ίου] Σωκράτους: 271.
 Παραμόνα, μ. Πο(πιλλίου) Δόνακος καὶ Ἡπίου: 301.
 Παραμόνα, σύζ. Φιλονίκου, μ. Φιλονίκου: 289.
 Παραμόνη: βλ. Παρμόνη.
 Παράμονος: 141, στ. 9.
 Παρά[μ]ονος: 142Α, στ. 1.
 Παράμ[ονος]: 142Α, στ. 2.
 Παράμονος (δ.): Λευκ.
 Παράμονος (δ.): Λευκ.
 Παράμονος (δ.): Λευκ.
 Π(α)ράμονος (δ.): Λευκ.
 [Πα]ράμ[ονος] (δ.): Λευκ.
 Παράμονος, ἀδ. Ἀγαθημερίδος (δ.): Λευκ.
 Παράμονος Ἀγ[η]σι[στράτου]: 4, στ. 18.
 Παράμονος Ἀλεξάνδρας (δ.): Λευκ.
 Παράμονος, π. Ἀλκίμου: 4, στ. 19.
 Παράμονος, σύζ. Ἀμμίου: 296.
 Παράμονος, π. Ἀντιγόνου: Λευκ.
 Παράμονος Ἀριάγνης: Λευκ.
 Παράμονος, π. (Αὐρηλίας) Ἀμμίας: 211.
 Παράμονος, π. Αὐρηλίου Λεοντᾶ: Λευκ.
 Παράμονος, π. Αὐρηλίου Παραμόνου: Λευκ.
 Παράμονος, Αὐρηλίου, ὁ πρὶν Παραμόνου: Λευκ.
 Παράμονος, Βετουληνός: 137, στ. 5-6.
 Παράμονος Ἐπιγόνης: 332.
 Παράμονος Ἡρακλ[εῖ]δου: 134, στ. 18.
 Παράμονος Θεογένους, ἴσως π. Γαῖου Ἰουλίου Θεο(γ)ένους: 22.
 Παράμονος, Καικίλιος, υἱ. Καικιλίας Παραμόνας: 322.
 Παράμονος, π. Κασσάνδρου: 189.
 Παράμονος Κλ(αυδίου) Ἀντέρωτος καὶ Νεικέας: 297.
 Παράμονος, ἀδ. Κλ(αυδίου) Ἐπαγάθου: 273.
 Παράμονος, π. Κορράγου: 142Β, στ. 15.
 Παράμονος Μενάνδρου: 4, στ. 32.
 Παράμονος Περίτου, π. Ἀντιγόνου: 134, στ. 31.
 Παράμονος, Κόντος Ποπίλλιος, σύζ. Ποπιλλίας Ἡρακλείας: 246.
 Παράμονος, π. Σκίλβου: 135, στ. 23.

- Παράμονος, π. Φίλωνος: 4, στ. 28.
 Παράμονος, Τίτος Φλάουιος, υί. Ἀμύντο[υ]: 7, στ. AB20, 71, 78' 119, στ. 3-4.
 [Παρα]σκευή, μ. Ἀρτεμιδώρας: 362.
 Παράτος, σύζ. Ἡρακλέας: 245.
 Παρησία Παρμόνης (δ.): Λευκ.
 Παρθενόπη: 403.
 Παρθενόπη Ἀχιλλέως: 404, στ. 1.
 Παριγόριος, π. Ἰωσή (Ἀλεξανδρεὺς): 454.
 Παρμένεια (δ.): Λευκ.
 Παρμένεια Ἀριστύλλας: 150.
 Παρμενίδης, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 13.
 → Πρβλ. καὶ Παρμονίδης.
 Παρμενίων Γλαυκίου (Φυλακαῖος): 140, στ. 5.
 Παρμενίων, π.(;) Στρί[ατί]νου: 46, στ. 8, 9.
 Παρμενίων, π. [Τι(βερίου) (:) Κλαυ]δίου Αἰλιανοῦ Ἀλεξάνδρου (Αἰστρεάτης): 102Α.
 Παρμενίων Κλεωνύμου: 142Α, στ. 9.
 Παρμενίων Μενάνδρου: 4, στ. 36.
 Παρμενίων, Πε(τρώνιος): 143Β, στ. 11.
 Παρμόνη, μ. Παρησίας καὶ Ἀντιγόνας (δ.): Λευκ.
 Παρμονίδης (δ.): 31.
 → Πρβλ. καὶ Παρμενίδης.
 Πασυθέα (δ.): Λευκ.
 Πασυθέ[α] Ἐλπίδας (δ.): Λευκ.
 (Π)ασυθέα Ζωσίμου, σύζ. Δημητρίου: Λευκ.
 Πασίνεικος (-): 376.
 Πατεκία, Αἰλία Εἰουλία: Λευκ.
 Πατερῖνος Ἀντιγόνου, π. Ἀγάθας: 392.
 Πατερῖνος, π. Λυσιμάχου: 134, στ. 32.
 Πατρι[ί]κειος (Διοκλητιανουπολίτης): 440.
 Παύλα: 448, στ. 6.
 Πανσανίας Ἀσάνδρου: 45, στ. 33.
 Πανσανίας, π. Μενάνδρου: 4, στ. 29.
 Πανσανίας Νικάνορος: 4, στ. 12.
 Πειέρις, σύζ. Εὐμήκειος: 365.
 Πειριών (Ι), Τι(βέριος) Κλαύδιος, π. Τι(βερίου) Κλαυδίου Πειριώνος (ΙΙ) καὶ Κλαυδίας Ἀμμίας: 40' 115' 116.
 Πειριών (ΙΙ), Τι(βέριος) Κλαύδιος, υί. Τι(βερίου) Κλαυδίου Πειριώνος (Ι), ἀδ. Κλαυδίας Ἀμμίας: 40' 115' 116' 123, στ. 5-6.
 Πειριών (ΙΙΙ), Κλαύδιος, υί. Κλαυδίας Ἀμμίας: 40.
 Πεκουλιάρης (-): 495.
 Πελεγένης, Πό(πλιος) Αἴλιος: Λευκ.
 Περδίκας Λάον: 506.
 Περυγένης, Αἴλιος, σύζ. Πο[π]ιλίας Ἀγνής: 331.
 Περικλῆς, Ἰούλιος, σύζ. Πομπωνίας Μαρκίας (Ἡρακλεώτης): 347.
 Περίτας, π. Λαομάγας: 203.
 Περίτας, π. Νικολάου: 4, στ. 27.
 Περίτας, π. Παραμόνου: 134, στ. 31.
 Περσεύς, Πατερνιανός (ἀπ.): 144Β, στ. 18.
 Πετραῖος, Κακίλιος: 145, στ. 4.
 Πέτρος, σύζ. Δημητρία: 432.
 Πετρωνία, ἀνεψιά [Τ]έρπνης: 169.
 Πετρώνιος: 146, στ. 14.
 Πετρώνιος: 274.
 Πετρώνιος, Αὐρήλιος Ἀττιος, σύζ. Ἀττίας Εἰρήνης: 359.
 Πευκόλαος, π. Ἀμύντου: 158.
 Πηριδίων (-): 383, στ. 9.
 Πιθανή, σύζ. [..ε.δ.]μου: 310.
 Πίστος, σύζ. Καλλιμερίας: 251.
 Πλάτανος, π. Ἰουαναρίας (-): 379.
 Πλαυτιανή (δ.): Λευκ.
 Πλευράτος: 141, στ. 36.
 Πλευράτος, π. Ἀσκληπιωδώρου: 30.
 Πλωτεῖνος, Κλαύδιος (Ρούφριος), υί. Κλαυδίου Μένανος (Θεσσαλονικεὺς): 499.
 ΠΟ[---], θρεπτός Ἀφδάλου (δ.): Λευκ.
 Ποθινὴ Συνφόρου καὶ Φαβίας: 330.
 Ποίμαχος, π. Νικάνδρου: 4, στ. 35.
 ΠΟΛ[.]ΛΩ[---] (Ἀλεξανδρεὺς): 140, στ. 55.
 Πολεμαῖος (ΙΙ) Ἀρπάλου (Ι): 4, στ. 11.
 Πολεμαῖος (:) (ΙΙΙ) Ἀρπάλου (ΙΙ), π. Ἀρπάλου (ΙΙΙ): 2, στ. 3.
 Πολύβιος, σύζ. Δανάης, π. Πανταύχου: 346.
 Πολύγνωτος, π. Μενάνδρου: 16Β, στ. 10.
 Πολυδάμας, π. Εὐτυχίας: 275.
 Πολυδεύκης (-): 382.
 Πολύκ[αρπος]: 426.
 Πολυξένη (δ.): Λευκ.
 Πολύχαρμος, Αὐρ(ήλιος): 136, στ. 14.
 Πολύχαρμος, (Αἴλιος) Ὀνωρατιανός, υί. Αἰλίου Ποτάμωνος (-): 99, στ. 3-4.
 Πόντιος Ῥεκέπτου: 142Β, στ. 10.
 Ποπλικιανός, Λ(ούκιος) Βρούτιος: 20' 36, στ. 10-11.
 Πόπλις ὁ καὶ Μαρίαςκος, σύζ. Ἀλεξάνδρας (Ἀρπίνος ἢ Ἀρρηγός): 497Α, στ. 1-3.
 → Πρβλ. καὶ Πούπλιος.
 Ποσειδίππος Ἰουλίας (-): 97.
 Ποσειδ[ιππος], π. Ξενοφ[ώντος]: 4, στ. 23.
 Ποσιδωνία (δ.): Λευκ.
 Ποσιδώνιος, συγγενὴς Ἰλιανοῦ Δημητρίου: 221.
 [Πο]σιδώνιος: 276.
 Ποσιδών[ις] Ἀμμίας (δ.): Λευκ.
 Ποσιδώνιος, Αὐρήλιος: Λευκ.
 Ποσιδώνιος, Αὐρήλιος, ὁ [πρίν] Μέστυος, ὁ κέ Παντακιαν[ός]: Λευκ.
 Ποσιδώνιος, π. Αὐρηλίου Οὐαλερίου: Λευκ.
 Ποσιδώνιος [Μ]ε[ν]εκράτου: 134, στ. 38.
 Ποσιδ[ω]ν[ι]ος[---]ΕΝΟΥ (Ἀλεξανδρεὺς): 140, στ. 17.
 Ποσιδώνιος: 371.
 Ποτάμων, Αἴλιος, π. (Αἰλίου) Ὀνωρατιανοῦ Πολυ-
 χάρμου (-): 99, στ. 4-5.
 Ποτάμω[ν] [---]νοῦ: 276.
 Ποταμωνιανός, Ῥουτίλιος, π. Ῥουτιλίου Ποταμω-
 νιανοῦ: 136, στ. 7.
 Ποταμωνιανός, Ῥουτίλιος, νέος: 136, στ. 7.
 Πούπλιος (-): 383, στ. 1.
 → Πρβλ. καὶ Πόπλις.
 Πουφίκης, Λ(ούκιος) (-): 383, στ. 6.
 Πρ[---]: Λευκ.
 Πράτα (ἢ Γράτα;) (δ.): Λευκ.
 Πρεμιγένης Ῥωμα[---]: 27Α, στ. 5.
 Πρεῖμος, Αὐρηλιανός: 135, στ. 8.
 Πρεῖσκος, Τιβ(έριος) Κλ(αύδιος), ἀνεψιὸς Κλαυδίου Λυσιμάχου, σύζ. Φλαβίας Ἰουδώρας, π. Τιβ(ερίας) Κλ(αυδίας) Κο(ῖ)ντιανῆς (-): 75' 94, στ. 4-5.
 Πρίσκιλλα, Αἰλία, σύζ. Γ(αίου) Ἰουλίου Μενελάου, μ. Ἰουλίας Πρισκίλλης (Θεσσαλονικεῖα): 83.
 Πρίσκιλλα, Ἰουλία, θυγ. Γ(αίου) Ἰουλίου Μενελάου καὶ Αἰλίας Πρισκίλλης (Θεσσαλονικεῖα): 83.
 Προθοσήνωρ, σύζ. Θυμέλης: 250.
 Πρόκλα, Κλ(αυδία): Λευκ.
 Πρόκλα, Τιβερία Κλαυδία: Λευκ.
 Πρόκλος [..ε.δ.]μου καὶ Πιθανῆς ἢ Φίλας: 310.
 Πρόκλος, [---]ος: Λευκ.
 Πρόσδεκτος, Πο(πίλλιος): 143Β, στ. 8.
 Προτογένης, Ἰού(λιος): 143Β, στ. 27.
 Πρῶβ[ος], π. Σωστράτου: 27Α, στ. 1.
 ΠΤΟΛ[---(ὄνομα ἢ ἔθνικό)] (-): 140, στ. 52.
 Πτολεμ[---(ὄνομα ἢ ἔθνικό)] (-): 140, στ. 51.
 Πτολεμαῖος: 141, στ. 1.
 Πτολεμαῖος, Τι(βέριος) Κλαύδιος: 104.
 Πτολεμᾶς, ἴσως ἀδ. Εὐκάρπου καὶ Ἀρτεμιδώρας: Λευκ.
 Πύθ[ων], π. Ἀρπάλου: 202.
 Πύθων, Κ(όντιος) Ποπίλλιος: 117, στ. 3' 121, στ. 6-7.
 Πύθων, Κ(όντιος) Ποπίλλιος Πρόκλος Ἰουνιανός: 114.
 Πύρχος, Αὐρ(ήλιος), σύζ. (:) Κ<λ>εοπάτρας: Λευκ.

- Πύρρος, π. Ἀρετῆς: 277.
 Πύρρος, Δομίτιος: 136, στ. 3.
 Πύρρος, π. Μενάνδρου: 4, στ. 30.
 Πυρρούλας, π. Ἀλεξάνδρου: Λευκ.
 Πάλλα, σύζ. [Α]λεξάνδρου: 511.
 Ῥαβωνία, Ἀκουτία, σύζ. Αὐρηλίου Διονυσίου
 Μαρκέλλου, μ. Αὐρηλίου Διονυσίου Μαρκελλι-
 ανοῦ Βάσσου καὶ Αὐρηλίου Διονυσίου
 Μαρκελλία<α>νοῦ Μαρκέλλου (-): 95, στ. 7-8' 96,
 στ. 7-8.
 Ῥεκέπτος, θρεπτός [---]: 311.
 Ῥεκέπτος, π. Ποντίου: 142B, στ. 10.
 Ῥεσιτιούτος (-): 383, στ. 6.
 Ῥοδογύνη, Αὐρηλία, μ. Κεσστρωιανοῦ Καλογεννήτου:
 278.
 Ῥόδη, σύζ. Διονυσίου: 224.
 Ῥοδόπη, σύζ. Δομετιανῶ: 442.
 Ῥουφείνη, Αἰλία: Λευκ.
 Ῥουφείνη, Αἰλία, σύζ. Ποπλικίου Ἑρμείου, μ.
 Ποπλικίων Ῥούφου καὶ Σεμπρωνίλλης: 360.
 Ῥουφίνη: Λευκ.
 Ῥούφος (δ.): 27B, στ. 7.
 Ῥούφος, Αἰλιανός: 143A, στ. 9.
 Ῥούφος, Αὐρηλίου (ἑλμιάτης): Λευκ.
 Ῥούφος, Π(όπλιος) Κορνήλιος: 26.
 Ῥούφος, Ποπλίκιος, υἱ. Ποπλικίου Ἑρμείου καὶ
 Αἰλίας Ῥουφείνης: 279 360.
 Ῥούφος, Σέριος: 53, στ. 9.
 Ῥωμαί[---], π. Πρεμιγένους: 27A, στ. 5.
 Ῥωμανός, Αὐρηλίου: 509, στ. 2.
 Σ[ε.δ.7.], υἱ. Διονυσίου καὶ Χρυσάρου: 397.
 Σ[ε.δ.7.], Κλ(αύδιος): 143A, στ. 28.
 Σαβεί[ν]α Κοπρίας (δ.): Λευκ.
 Σαβήνα, σύζ. Στεφάνου: 428.
 Σαδάλας Νικάνδρου, σύζ. Φιλίστας, π. Στράτωνος: 149.
 Σαλλουστιανή, Αὐρηλία: Λευκ.
 Σαμβατίς, θυγ. ΚΑΡΗ[---]: Λευκ.
 Σαμβατίς, Φλ(αβία), σύζ. Λ(ουκίου) Ἰαυλίνου
 Μαξίμου, μ. Λούπλου: 343.
 → Πρβλ. καὶ Σανβατίς.
 Σαμβατίων, Ἰούλιος: 144A, στ. 6.
 Σανβατίς (δ.): Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Σαμβατίς.
 Σαπφώ, Αὐρηλία: Λευκ.
 Σαπφώ (ἢ Σαφφώ), Αὐρηλία (μᾶλλον ἀπόγονος τῆς
 προηγούμενης): Λευκ.
 Σάτυρος, π. Δημητρίου: 27A, στ. 3.
 Σάτυρος, Σπέ(δ)ιος (Νικοπολίτης): 373.
 Σαφφώ, Αὐρηλία: βλ. Αὐρηλία Σαπφώ.
 Σεβήρος, Φλάβιος (ἢ χωρὶς τὸ ὄνομα γένους): Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Σευήρος.
 Σεγοῦννος: 280.
 Σεκοῦνδα, συγγενὴς Ἀλοίπου: 281.
 Σεκοῦνδιλλα, σύζ. Μεσστρίου: 282.
 Σεκοῦνδος, Πατερ() : 143B, στ. 20.
 Σελίγη (δ.): Λευκ.
 Σεμπρώνιλλα, Ποπλίκια, θυγ. Ποπλικίου Ἑρμείου
 καὶ Αἰλίας Ῥουφείνης: 360.
 Σέπτουμος, Ἰούλιος: 143A, στ. 24.
 Σεραποῦς, σύζ. Εὐπρέπου: 340.
 Σερη[---], υἱ. ἢ θυγ. ΛΟΥ[---]: 291.
 Σευήρος, [---]ῖλλιος: 7, στ. A72.
 → Πρβλ. καὶ Σεβήρος.
 Σεύθης Διονυσίου: 156.
 Σιλβανή, σύζ. Μαρίσκου (-): 384.
 Σιλβα[νός], ἐγγονὸς Φαταλίου καὶ Κελερίνης: 441.
 Σιλβίνος: 427.
 Σιτάλκης: 141, στ. 43.
 Σιτάλκης, π. Ἡθου: 156.
 Σκεπτικός, Ἰούλιος: 145, στ. 8.
 Σκίλβας Παραμόνου: 135, στ. 23.
 Σκίλβας, π. Σκίλβου: 135, στ. 24.
 Σκίλβας Σκίλβου: 135, στ. 24.
 [Σ]οξομενή, σύζ. Κρισπίνου: 400.
 Σόσσιος Θεαγένους: 143A, στ. 8.
 [Σ]οτηρίς, Αἰλία: Λευκ.
 Σουλπίκις (Παυταλιεύς): 387, στ. 5.
 Σοῦμμος: 408.
 Σοῦμμος, Σέξ(τος) Ποπίλλιος, π. Σέξτου Ποπίλλου
 Σοῦμμου: 113.
 Σοῦμμος, Σέξ(τος) Ποπίλλιος, ὁ νεώτερος: 113.
 Σόφη, μ. Ἀπικίλλας: Λευκ.
 Σοφία: 434.
 Σπάταλος (-): 383, στ. 10.
 Σταπόλε[μ]ος Ἀμύντου: 4, στ. 30.
 Στέφα[νος], σύζ. Σαβήνας: 428.
 Στολὶς, μ. Συνέσεως: 152.
 Στρά[τι]νος(;) Παρμενίωνος(;): 46, στ. 2.
 Στρατονείκη, μ. Ἀγαθείου (δ.): Λευκ.
 [Στρά]των, π. Ἀμύντου: 498.
 Στράτων Διοδώρου: 173.
 [Σ]τράτων Θεοδότου: 60, στ. 11.
 Στράτων, υἱ. Σαδάλα καὶ Φιλίστας: 149.
 Στράτων, π. Στράτωνος (Ἀλεξανδρεὺς): 140, στ. 59.
 Στράτων Στράτωνος (Ἀλεξανδρεὺς): 140, στ. 59.
 Στράτων, π. [---]ένους(;) (-): 140, στ. 56.
 Στρήνος, σύζ. Νίκης: 312.
 Στρυμόνιος (-): 421.
 Σύμμαχος, Αἰλ(ιος): 143Γ, στ. 22.
 Συμφέρουσα, Μαρία, σύζ. Κορνήλιου Διονυσά, μ.
 Λ(ουκίου) Μαρίου Μαρκέλλου: 335.
 → Πρβλ. καὶ Συνφέρουσα.
 Σύμφωρος: 408.
 Σύμφωρος (δ.): Λευκ.
 Σύμφωρος Εὐκ(άρ)που: 143B, στ. 13.
 Σύμφωρος, Φλ(αβίος), υἱ. Διδύμης: Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Σύνφωρος.
 Συνέρως, συγγενὴς ΟΥΕΣΣΕ[---] καὶ Γράπτης: 309.
 Σύνεσις Στολίδος: 152.
 Συνετός, σύζ. Φωτίδος, π. Ἀκτῆς καὶ Δικαί(ο)υ: 348.
 Συνφέρουσα (δ.): Λευκ.
 → Πρβλ. καὶ Συμφέρουσα.
 Συνφορίων Συνφόρου καὶ Φαβίας: 330.
 Σύνφωρος, π. Θεοδότης: Λευκ.
 Σύνφωρος, σύζ. Φαβίας, π. Φαβίου, Συνφορίωνος,
 Ποθινῆς: 330.
 → Πρβλ. καὶ Σύμφωρος.
 Σύρος Βάστου: 49, στ. 12.
 Σχοινᾶς: βλ. Ῥουφινιανὸς Νεϊκανδρὸς ὁ καὶ Σχοινᾶς.
 Σωγέ[ν]ης [Α]ριστάρχου: 4, στ. 33.
 Σωγένης Ἑρμο[ε.4]: 4, στ. 21.
 Σωξομενός (δ.): Λευκ.
 Σωκράτης, [Αἰλ(ι)]ος, σύζ. Λικινίας Παραμό[νας]: 271.
 Σωκράτης, Φλ(αβίος): 136, στ. 24.
 Σώπα[τρος] (δ.): Λευκ.
 Σώπατρος, Αὐρηλίου, π. Αὐρηλίου Σωπάτρου: Λευκ.
 Σώπατρος, Αὐρηλίου, ὁ νεότερος: Λευκ.
 Σωσιβία: 368, στ. 2.
 Σωσιγένης, Μ(άρκος) Ποπίλλιος: 112.
 Σ[ω]σιγένης, π. Φιλοξένας: 200.
 Σωσιμένης, π. Ἀντήγορος: 4, στ. 13.
 Σωσιμένης [...]ωνος: 134, στ. 7.
 Σωσιπάτρα, Κλαυδιανή, μ. Κεκιλλιανῶ Εὐτύχου:
 Λευκ.
 Σωσίπατρ[ος], π. Λυσιμάχου: 199.
 Σώσις (δ.): 27A, στ. 10.
 Σωσσοθένης, π. [ε.δ.5.]χου: 4, στ. 23.
 Σωστρατίδης: 141, στ. 37.
 Σωστρατος Πρώβ[ου]: 27A, στ. 1.
 Σώταιρος: 141, στ. 4.
 [Σώτ(ε)]αρος Κλέωνος (-): 61.
 Σωτᾶς (δ.): 27A, στ. 8.

- Σωτᾶς, Ἐλβιος: Λευκ.
 Σωτήρ, Κλαύδιος: Λευκ.
 Σωτήρ, Κλαύδιος: Λευκ.
 Σωτηρία (δ.): 51.
 Σ[ω]τήριν, σύζ. Λάλου: 326.
 → Πρβλ. καὶ Σοτηρίς.
 Σωτήριχος, Λούκιος Αὐρηλιανός, π. Λουκίας Αὐρηλιανῆς Ἀλεξάνδρας: 109, στ. 8-9.
 Σωτήριχος (Ι), π. Ποπιλίου Κλεάρχου (Ι): 143B, στ. 24.
 Σωτήριχος (ΙΙ), Ποπίλλιος, υἱ. Ποπιλίου Κλεάρχου (Ι), π. Πο(πιλίου) Κλεάρχου (ΙΙ): 143B, στ. 24.
 Σωτήριχος, Πό(πλιος) Πωλιανός: 144A, στ. 7.
 Σωτήριχος, π. Σωτηρίχου (Κυζικηνός): Λευκ.
 Σωτήριχος Σωτηρίχου (Κυζικηνός): Λευκ.
 Τ[---], σύζ. Ἐπιγόνου: 233
 ΤΑΙΟΣ ΑΥ[---] (Μιτυληναῖος): 140, στ. 7.
 Τάρυς Ἀπολλοδώρου (Εὐποριανός): 121, στ. 8.
 [Τ]ασοίτας Ἀλκίμου: 60, στ. 10.
 Τειμόθεος Ἐνδήμου: 283.
 [Τ]έρπη, νάννη Πετρωνίας, μ. Ἑρμοῦ καὶ Καρποφόρου: 169.
 Τέρπνος, Κλ(αύδιος) (μᾶλλον συγγενὴς τῶν τριῶν ἐπομένων): 143B, στ. 19.
 Τέρπνος, Κλ(αύδιος) (μᾶλλον συγγενὴς τῶν ἐπομένων): Λευκ.
 Τέρπνος, Κλαύδιος, σύζ. Ἰουλιανῆς Ἀμμίας, π. Κλαυδίας Ἀλκήστεως: 122' 127.
 Τέρπνος, (Κλαύδιος), υἱ. Κλαυδίας Ἀλκήστεως: 127.
 Τέρπνος, Τ(ίτος) Μάριος Αἰλιανός: 493.
 Τερτία, σύζ. Γ(αίου) Οὐα(λερίου) Ἑρμᾶ, μ. Μαξίμας καὶ Νεικάνδρου: 338.
 Τερτία, σύζ. Λεοντίου, μ. Μαρέας: 455, στ. 3.
 Τεύτιος, π. Φιλοξένου: 4, στ. 20.
 Τιμοκλῆς Καλλίππου: 4, στ. 11.
 Τιμοκράτης Δεινίου: 4, στ. 31.
 Τιτιανὴ Ἀλεξάνδρου: Λευκ.
 Τιτιανός, π. Ἀμυντιανῆς: 284.
 Τίτος (δ.): 27A, στ. 6.
 Τορκάτα (δ.): Λευκ.
 Τόρκος, π. Νίγερρος: 145, στ. 13.
 Τορκουάτος, Μάρκος Ἰνστέιος (-): 80.
 Τορκουάτος Λυσιμάχου, σύζ. Ἰσιδώρας (Ἰώριος): 87.
 Τορπιλία, σύζ. Σέξτου Ἀντωνίου Λούππου: 168.
 Τορπίλιος, Αὔλος (Ι), π. Αὔλου Τορπιλίου (ΙΙ): 125.
 Τορπίλιος, Αὔλος (ΙΙ), υἱ. Αὔλου Τορπιλίου (Ι), σύζ. Καισίας, π. Τορπιλίας Οὐεττύλας: 125' 126.
 Τραϊανός, Αἴλιος, σύζ. Αὐρηλίας Ζωσίμης: 285.
 Τράλιος, π. Ἀλεξάνδρου: 143A, στ. 7.
 Τρειακαδίων, π. Ζωσίμου: 244.
 Τροφίμη (δ.): Λευκ.
 Τροφίμη, Αὐρηλία, ἡ πρὶν Φιλίππου: Λευκ.
 Τροφίμη, Ὀφελλία: Λευκ.
 Τρόφιμος, Δομ(ίτιος): 136, στ. 9.
 Τρύφαινα (δ.): Λευκ.
 Τρύφαινα, Κεκιλία, σύζ. Καικιλίου Βηρ[---], μ. Ἀρτεμιδώρου: 367.
 Τρύφερος, θετὸς π. Ἀλεξάνδρας (ιερόδουλος): Λευκ.
 Τρύφων, Μ(άρκος) Οὐα(λερίου): 145, στ. 2.
 Τρύφων, Πο(πίλλιος): 143Γ, στ. 19.
 Τυδδαν[ι]; Ἀννία, σύζ. Οὐει[βίου] Οὐ[έντωνος] (-): 84.
 Τυράννα, Κ[λαυδία], θυγ. Κλαυδίας Βακχίδος: 219.
 Τύραννος Ἀλεξάνδρου: 125.
 Τυριανή, μ. Ἀλεξάνδρας (δ.): Λευκ.
 Τύριος (Ι) Ἀνδρομάχου (Ι), π. Γαλέστου καὶ Ἀνδρομάχου (ΙΙ): SEG 24 (1969) 504.
 Τύριος (ΙΙ) Ἀνδρομάχου (ΙΙ): 160.
 Τυρική (δ.): Λευκ.
 Ὑβρίστας [ε.δ.]: 134, στ. 25.
 Ὑγεῖνος, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 14.
 Ὑγεῖνος Κλέωνος: 142A, στ. 6.
 Ὑγία (δ.): Λευκ.
 Ὑπερέχων, Φλ(άβιος): 136, στ. 27.
 Φαβία, σύζ. Συνφόρου, μ. Φαβίου, Συνφορίωνος, Ποθινῆς: 330.
 Φάβιος Συνφορίωνος καὶ Φαβίας: 330.
 Φαβρικιανός (ἴσως ὄνομα γένους): 11.
 Φαβρίκιος, Κλαύδιος: 135, στ. 31.
 Φαῖδρος, Ἰού(λιος): 143Γ, στ. 11.
 Φατάλιος, σύζ. Κελερίνη[ς], πάππος Σιλβα[νοῦ]: 441.
 Φαύστα Λυκόφρονος, μ. Ἑρμᾶ: 349A.
 Φανστίον, Πομ(ώνιος): 143Γ, στ. 18.
 Φαῦστος, σύζ. Νοήματος, π. Κομινίου Εὐτυχίωνος: 286.
 Φῆλιξ (δ.): Λευκ.
 Φικτ[ω]ρι[---]: 280.
 Φίλα: 28.
 Φίλα: 170.
 Φίλα, Αἰλία, σύζ. Αἰλίου Λύκου: 288.
 Φίλα, Αὐρηλία, ἡ πρὶν Ἀμίας: Λευκ.
 Φίλα, σύζ. Ἰλάρου: 350.
 [Φί]λα, σύζ. Νικά[νορος]: 287.
 Φίλα, σύζ. [ε.δ.]: 310.
 Φιλήρεμος, σύζ. Ἑρμιόνης: 405, στ. 2.
 Φιλήτη Εὐγενέας (δ.): Λευκ.
 Φίλητος (δ.): 27A, στ. 5.
 Φίλητος Ζωσίμης: 236.
 Φίλητος, Τι(βέριος) Κλαύδιος, σύζ. Κλαυδίας Κουάρτας: 353.
 Φίλιος Ἀδύμου: 125.
 Φίλινα Ἀδύμου, σύζ. Ἀδαίου, μ. Ἀδύμου: 197.
 Φίλινα Διονυσίου: 507.
 Φιλίππα, Αὐρηλ[ία]: 313.
 Φιλίππα, θυγ. [Αὐρηλίου] Λεοντογένης καὶ [Αὐρηλίας] Γραφίδος: 342.
 Φιλίππα, μ. Φιλίππου: 135, στ. 29.
 Φιλιππᾶς (δ.): Λευκ.
 Φιλιππᾶς (δ.): Λευκ.
 Φίλιππος: 7, στ. AB26.
 Φίλιππος: 141, στ. 42.
 Φίλιππος [ε.δ.], ἐγγ. Ἰό[λ]λου: 134, στ. 9.
 Φίλιππος (δ.): 27A, στ. 20.
 Φίλιππος (δ.): Λευκ.
 Φίλιππος, π. Ἀγαθοκλέους: 196.
 Φίλιππος, π. Ἀδαίου: 197.
 Φίλιππος, Αἰλιανός: Λευκ.
 Φιλίππος(ι), Αἴλιος: Λευκ.
 Φίλιππος, π. Ἀλκέτου: 46, στ. 20.
 Φίλιππος, π. Ἀνδροκλείδου: 16B, στ. 25.
 Φίλιππος, π. Αὐρηλίου Οὐα(λερίου) (ἐκ Πελεγονικῆς): Λευκ.
 Φίλιππος, π. Αὐρηλίας Τροφίμης: Λευκ.
 Φίλιππος ΑΠΟ[ε.δ.]: 134, στ. 26.
 Φίλιππος Ζωπυρίωνος: 4, στ. 34.
 Φίλιππος Κλεωνύμου: 142A, στ. 10.
 Φίλιππος, Λικίνιος: Λευκ.
 Φίλιππος, π. Μαχάτου: 45, στ. 32.
 Φίλιππος, π. Μελεάγρου: 4, στ. 26.
 Φίλιππος Φιλίππας: 135, στ. 29.
 Φίλιππος, π. Φιλίππου: 142B, στ. 12.
 Φίλιππος Φιλίππου: 142B, στ. 12.
 Φίλιππος, π. Φιλίππου: Λευκ.
 Φίλιππος Φιλίππου: Λευκ.
 Φίλιππος, [---]: 144B, στ. 3.
 Φιλίσση (δ.): Λευκ.
 Φιλίστα, σύζ. Σαδάλα, μ. Στράτωνος: 149.
 Φιλίστη, Κομνία (ἡ Κομνία): Λευκ.
 Φιλοδέσποτος, σύζ. Ζωσίμης: 242.
 Φιλοκράτης, π. Ἀλεξάνδρου: 103, στ. 4.
 Φιλονίκος, σύζ. Παραμόνας, π. Φιλονίκου: 289.
 Φιλονίκος Φιλονίκου καὶ Παραμόνας: 289.
 Φιλοξένα Σ[ω]σιγένης: 200.
 Φιλόξενος: 60, στ. 6.
 Φιλόξενος Νικ[ε.δ.]: 4, στ. 19.

- Φιλόξενος, Ουαλεριανός, σύζ. Ουαλεριανῆς Ἀμμίας (-): 68, στ. 9.
 Φιλόξε[νος], σύζ. [Παμ]φίλας: 269.
 Φιλόξενος Τευτίου: 4, στ. 20.
 Φίλος, π. Φίλου, σύζ. Φιλουτέρας: 143B, στ. 26.
 Φίλος Φίλου καὶ Φιλουτέρας: 143B, στ. 26.
 Φιλοτέρα Ἀ(λ)εξανδρόν: 189.
 → Πρβλ. καὶ Φιλουτέρα, Φιλωτέρα.
 Φιλουμένη, Αἰλία, σύζ. Ὀνησίμου: 323.
 Φιλουμένη, σύζ. Ἀχιλλέως: 290.
 Φιλοῦς (δ.): Λευκ.
 Φιλουτέρα, σύζ. Φίλου, μ. Φίλου: 143B, στ. 26.
 → Πρβλ. καὶ Φιλουτέρα, Φιλωτέρα.
 Φίλων, π. Ἀουιδίας Ἀμμίας (Αἰστρεάτης): 102B.
 Φίλων Εὐγενέας (δ.): Λευκ.
 Φίλων Παραμόνου: 4, στ. 27.
 Φιλωτ[ας] (δ.): Λευκ.
 Φιλωτάς, π. Εἰκάρου: 143B, στ. 29.
 Φιλωτάς, π. [Ἐπαφ]ροδείτου: Λευκ.
 Φιλωτάς, Σέξ(τος) Ποπίλλιος: 26.
 Φιλωτάς, Δέκμος Ποπλίκιος: 106, στ. 15-16.
 Φιλωτέρα (δ.): Λευκ.
 [Φίλω]τέρα (δ.): Λευκ.
 Φιλωτέρα Ἑλένου: 227.
 → Πρβλ. καὶ Φιλοτέρα, Φιλουτέρα.
 Φλαβ[ι---] (ἴσως ὄνομα γένους): Λευκ.
 Φλαβιανός καὶ Παπποῦς, υἱ. Ἀννίας Ἐπιγόνης: 230.
 Φλαμμεάτης: Βλ. Ζώσιμος ὁ καὶ Φλαμμεάτης.
 ΦΛΑΥΙ[---] (ἴσως ὄνομα γένους): 464.
 Φλαύιος, Ὡλιος: 27A, στ. 12-13.
 Φλώρος, Σενπρώνιος Ἀμυντιανός: Λευκ.
 Φοιβ(α)νὴ Αἰλίου Λύκου: 257.
 Φοινικίλος, π. Ἀντιγόνου: 4, στ. 15.
 Φορουνάτος, Αὐρήλιος: Λευκ.
 Φορ<ι>τουνάτος Εὐδοκίας: 239.
 Φουλκίν[ιος] (-): 64.
 Φρασικλείδης: 139.
 Φωτίς, σύζ. Συμετοῦ, μ. Ἀκτῆς καὶ Δικαί(ο)ν: 348.
 Χαϊρεκράτης, π. Γαιτέου: 45, στ. 31.
 Χαϊρεφάνη[ς] [Ἀρ]τεμιδώρ[ου]: 157.
 [Χ]αρ[ι]νος, θρεπτός Ἀγάθωνος: 208.
 Χαρμοσύνη, μ. Λυσισανῆς: 258.
 Χάρτας Νικάνορος: 3, στ. 2.
 ΧΙ[...ΛΙΝΟΣ, Πωλλιανός (ἄπ.): 144B, στ. 17.
 Χλιδάνη, σύζ. Ὀρτυγος (δ.): 45, στ. 6.
 Χρησίμα Κλ(αυδίου) Ἀντέρωτος καὶ Νεικέας: 297.
 Χρησίμα, πενθερά Εὐτύχου: 302.
 Χρήσιμος Κλ(αυδίου) Ἀντέρωτος καὶ Νεικέας: 297.
 ΧΡΗΣΜΟΣ (Χρήσ(ι)μος) Εὐρυμέδοντος: 27A, στ. 20.
 Χρήστη, θρεπτή Ζωσίμου: 244.
 Χρυσάριον, σύζ. Διονυσίου, μ. Σ[.ε.5:7.] (ὄνομ.): 397.
 Χρυσεῖς Ἑλπίδος: 229.
 Ω[---], σύζ. [ε.3]έρωτος: 366.
 Ὁφελίμα, Καϊπιανή, μ. Καίπ[ια]νοῦ Ἑλένου: 327.
 Ὁφελίων, ἄδ. Εὐτύχου καὶ Κλαυδιανοῦ: 512.
 Ὁφελίων Λαάνδρου: 179.
 [---] Ἀγελάου, σύζ. Ἀμύντου: 46, στ. 4.
 [ε.5:6.] (γεν.) [Ἀμ]ύντου, π. Ἀδύλου: 134, στ. 10.
 [ε.6:7.], π. Ἀριστόνου: 134, στ. 8.
 [ε.5:6.] (γεν.) Ἰό[λ]λου, π. Φιλίππου: 134, στ. 9.
 [---], Αὐρηλία (Ἑορδαία): Λευκ.
 [---], Αὐρηλία: Λευκ.
 [---], Ἰού(λιος): 143A, στ. 29.
 [---]ΑΔΟΡΕΟΥ (γεν.): 141, στ. 8.
 [ε.3]άνδρος: 410.
 [---]ανος: Λευκ.
 [---]ΑΟΝΟ (γεν.): 141, στ. 22.
 [---]ΑΠΤΟΥ (γεν.): 141, στ. 27.
 [---]δης Ζωσίμου: 144B, στ. 4.
 [---]ΕΝΗΑ Ἀντιγόνου: 164.
 [---]ένης, π. Ποσιδω[ν]ίου (Ἀλεξανδρεύς): 140, στ. 17.
 [---]ΕΟΥ (γεν.): 141, στ. 28.
 [ε.3]έρως, σύζ. Ω[---]: 366.
 [---]ημα: 333.
 [ε.3]ησις, ἄδ. Ν[ε.3:4] (δοτ.): 264.
 [---]ΗΤΟΥ (γεν.): 141, στ. 29.
 [---]ΙΑΤΟΡΟΣ (γεν.) (δ.): Λευκ.
 [---]ΙΕΥΤΤΙΟΥ (γεν., μήπως Τεῦτ<τ>ιος): 141, στ. 7.
 [---]ΙΜΑ Παννύχου: 270.
 [---]ΙΟΥ (γεν.), σύζ. Ἀθηνοῦς: 209.
 [ε.3:4]ιος, π. Ἐπινίκου: 134, στ. 29.
 [---]ΙΣΗΣ (γεν.): 324.
 [---]κράτης, Τι(βέριος) Ἰούλιος: 63, στ. 6-7.
 [---]λαν (δ.): Λευκ.
 [---]ΛΙΑΝΗ: Λευκ.
 [---]ΛΟΣ: 191.
 [ε.9:10.]λος, σύζ. Κομνίας: 325.
 [---]μης, ἄδ. Λέοντος: 254.
 [---]ΜΟΙΕΟΥ (γεν.): 141, στ. 14.
 [ε.8.]μος, σύζ. Πιθανῆς καὶ Φίλας, π. Πρόκλου, Ὀνησίμου, Ὀνησίμου καὶ Ἀμμίας: 310.
 [ε.9:]ΝΗ, σύζ. [ε.10:]Σ (ὄνομ.): 292.
 [---]νίδης Ἀδύμου: Λευκ.
 [---]ΝΙΣΟΥ[.]ΠΟΓΟΥ (Θεσσαλονικεύς): 140, στ. 58.
 [---]νιος: 141, στ. 30.
 [---]ΝΟΣ (γεν.): 141, στ. 26.
 [---]νος, π. Ποτάμω[νος]: 276.
 [---]ΝΟΥ (γεν.): 141, στ. 24.
 [---]ΟΙΟΣ, Γ(άιος) Φλ(άβιος): 28.
 [---]Ο[.]ΝΙΟΥ (γεν.), π. Κλέωνος: 134, στ. 28.
 [---]ΟΝΤΑ (αἰτ.) (δ.): Λευκ.
 [ε.5:12:]ος: 143A, στ. 14.
 [---]ΟΡΙΑ: 315.
 [---]ΟΣΑΡΙΩ (δ.): Λευκ.
 [---]οτος: 176.
 [ε.2:]ου (γεν.) Λυσικλέους: 39.
 [---]ΟΥΒΕΡΙ[---]: Λευκ.
 Π[ε.5:12:]πα (γεν., ὄνομα γένους καὶ παρωνύμιο), Γ(άιος): 7, στ. ΓΔ33.
 [---]ΠΕΝΟΣ (γεν.): 141, στ. 34.
 [---]ΠΟΑΟΥ (γεν.): 141, στ. 33.
 [---]πον: Λευκ.
 [---]ΠΝΟΥ (γεν.): 141, στ. 25.
 [.]ΡΑΤΟ[---] (Ἑορδέστης): 140, στ. 9.
 [---]ριανή: 238.
 [---]ς Ἐπικράτου: 39.
 [ε.6:7.]ς, Ἰού(λιος): 143A, στ. 23.
 [---]ς Φίλας: 28.
 [ε.9:]ς, σύζ. [ε.9:]ΝΗΣ: 292.
 [---]τιχος: 141, στ. 23.
 [ε.9:]του (γεν.), π. Ὑβρίστου: 134, στ. 25.
 [---]τρος: Λευκ. 119.
 [---]χος: 507.
 [ε.5:]χος Σωσθένου: 4, στ. 22.
 [---]ων: 141, στ. 19.
 [---]ων, π. Σωσιμένους: 134, στ. 7.
 [---]ώνιος: 144B, στ. 1.

2. Ὄνόματα στήν λατινική.

Abundantia (*Romea* [=Romana]): 450.

[Aq]uilina uxor In[no]centi: 451.

T(itus) Caesernius Apronianus, υἱ. T(iti) Caesernii Erotis et Publiciae Apronianae: 419.

T(itus) Caesernius Eros, σύζ. Publiciae Apronianae, π. T(iti) Caesernii Aproniani (ἀπ.): 419.

Domiti(a) Ammia Gn(aei) Domiti Menelai filia, σύζ. T(iti) Publici Severi: 420.

Gn(aeus) Domitius Menelaus, π. Domiti(a)e Ammiae: 420.

In[no]centius, σύζ. [Aq]uilinae: 451.

Iul(ius) Aufidius (*miles*): 501.

L(ucius) Octavius, π. Lucii Octavii: 418.

L(ucius) Octavius, L(ucii) f(ilius) Aem(ilia): 418.

[L]upercia: 453.

(Phlavia;) Gerontia, σύζ. Phl(avii;) Belesarii: 452.

Phl(avius;) Belesarius, σύζ. (Phlaviae;) Gerontiae: 452.

Publicia T(iti) fil(ia) Aproniane, σύζ. T(iti) Caesernii Erotis, μ. T(iti) Caesernii Aproniani: 419.

T(itus) Publicius, π. Publiciae Apronianae: 419.

T(itus) Publicius Nepos, π. T(iti) Publici Severi: 420.

T(itus) Publicius Severus T(iti) Publici Nepotis filius, σύζ. Domiti(a)e Ammiae: 420.

Rufus: 418.

Secunda: 417.

Termantia (*Romea* [=Romana]): 450.

II. ΠΡΟΩΝΥΜΙΑ, ΟΝΟΜΑΤΑ ΓΕΝΟΥΣ, ΕΠΩΝΥΜΑ.

Δέν παρατίθενται τὰ προωνύμια καὶ τὰ δνόματα γένους Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων καὶ ἀξιωμα-
τούχων.

1. Προωνύμια (*praenomina*).

Aulus (2): Αὔλος Τορπίλιος (I, II).

Decimus (1): Δέκμος Ποπλίκιος Φιλώτας.

Gaius (16): Γ(άιος) Σκίρτιος Ἀγάθω[ν], Γ(άιος) Ἰούλιο[ς] Ἀλέξαν[δρος], Γ(άιος) Κανουλήιος Ἄπερ, Γ(άιος) Μάριος Δομίτιος, Γ(άιος) Λάππιος Ἐπίγονος, Γ(άιος) Οὐα(λέριος) Ἑρμᾶς, Γάιος Ἰούλιος Θεο(γ)ένης, [Γ(άιος) Ἰούλιος Θεόφιλος, Γαῖα Ἰουλία Κασσιανή, Γάιος Λάππιος (2), Γ(άιος) Ἰούλιος Λογγεῖνος, Γ(άιος) Ἰούλιος Μενέλαος, Γάιος Ὀφέλ[λιος], Γ(άιος) Φλ(άβιος) [---]ΟΙΟΣ, Γ(αῖου) Τ[ε.β.]πα (γεν.). Ὡς ἀπλό ὄνομα τὸ φέρουν 2 ἄτομα ὡς παρωνύμιο 3 ἄτομα.

Gnaeus (1): Gn(aeus) Domitius Menelaus.

Lucius (16): Λ(ούκιος) Βρούττιος Ἀγαθόφορος, Λουκία Αὐρηλιανή Ἀλεξάνδρα, [Λ(ούκιος) Σεπτίμιος Ἰνστέιανός Ἀλέξανδρος, Λ(ούκιος) Μάγνιος Δράκων, Λουκία Τρι(φ)ωνία Κελερίνα, Λ(ούκιος) Ἰαυλῆνος Μάξιμος, Λ(ούκιος) Μάριος Μάρκελλος, Λ(ούκιος) Ναιβηνός, Λ(ουκία) Αὐρηλία Τρεβωνία Νικομάχα, Λούκιος Μάγνιος Οὐαλεριανός, Λ(ούκιος) Νασιδιηνός Οὐάλης, Λ(ούκιος) Βρούττιος Ποπλικιανός, Λ[ούκιος] Πουφίκις, Λούκιος Αὐρηλιανός Σωτήριχος, L(ucius) Octavius (I, II). Ὡς ἀπλό ὄνομα τὸ φέρουν 4 ἄτομα, ὡς παρωνύμιο 4 ἄτομα.

Marcus (12): Μᾶρκος Αὐρήλιος Ἀλέξανδρος, Μ(ᾶρκος) Αἴλιος Βελιανός Κλαυδιανός Θεότειμος, Μ(ᾶρκος) Οὐλπιος Ἰσόδημος, Μ(ᾶρκος) Αὐρήλιος Κασσιανός, Μᾶρκος Λόλλιος Κόνων, Μᾶρκος Λάππιος, Μ(ᾶρκος) Μέσσιος Μάξιμος, Π(όπλιος) Μ(ᾶρκος) Κυντιανός Μακεδών, Μᾶρκος Ὀπτήνιος Ὀνήσιμος, Μ(ᾶρκος) Ποπίλλιος Σωσιγένης, Μᾶρκος Ἰνστέιος Τορκουάτος, Μ(ᾶρκος) Οὐαλέριος Τρύφων. Ὡς ἀπλό ὄνομα τὸ φέρει 1 ἄτομο (δοῦλος) ὡς παρωνύμιο τὸ φέρουν 3 ἄτομα.

Numerius (1): Ν(ουμέριος) Δέλλιος Ἐπίγονος.

Publius (11): Πόπλιος Μουνάτιος Ἀλέξιππος, Πόπλιο[ς] Αἴλιος Ἀμάτοκος, Πόπλιος Πετρώνιος Βάσσος, Π(όπλιος) Μέμ(μιος) Κυντιανός Καπίτων, Πόπλιος Αἴλιος Κάσσιος, Π(όπλιος) Μ(ᾶρκος) Κυντιανός Μακεδών, Πόπλι[ος] Μουνάτιος, Π(όπλιος) Φάβιος Ὀκρατιανός, Πό(πλιος) Αἴλιος Πελιγένης, Π(όπλιος) Κορνήλιος Ρούφος, Π(όπλιος) Πωλιανός Σωτήριχος. Ὡς ἀπλό ὄνομα τὸ φέρουν 2 ἄτομα.

Quintus (4): Κ(όιντος) Φούριος Οὐάλης, Κόιντος Ποπίλλιος Παράμονος, Κ(όιντος) Ποπίλλιος Πύθων, Κ(όιντος) Ποπίλλιος Πρόκλος Ἰουνιανός. Ὡς ἀπλό ὄνομα τὸ φέρουν 2 ἄτομα ὡς παρωνύμιο, 1 ἄτομο.

Sextus (6): Σέξτος Καΐσιος, Σέξτος Ἀντώνιος Λούππος, Σέξτος Ποπίλλιος Λυκίνος, Σέξ(τος) Ποπίλλιος Σούμμος (I, II), Σέξ(τος) Ποπίλλιος Φιλώτας.

Tiberius (15): [Τι(βέριος) (;) Κλαύ]διος Αἰλιανός Ἀλέξανδρος, Τι(βέριος) Κλαύδιος Ἀμιλιαν[ός], Τι(βέριος) Κλαύδιος Ἐτυμος, Τι(βέριος) Κλαύδιος Εὐλαιο, Τι(βερία) Κλ(αυδία) Κο(ι)ντιανή, [Τι(βέριος) Κ]λαύδιος Κρίσπος, Τι(βέριος) Φλ(άβιος) Λέων, Τι(βέριος) Φλάβιος Ὀνήσιμος, Τι(βέριος) Κλαύδιος Πειριών (I, II), Τι(βέριος) Κλ(αυδίας) Πρεῖσκος, Τιβερία Κλαυδία Πρόκλα, Τι(βέριος) Κλαύδιος Πτολεμαῖος, Τι(βέριος) Κλαύδιος Φίλιππος, Τι(βέριος) Ἰούλιος [...]κράτης.

Titus (14): Τί(τος) Φλάουιος Παράμονος, Τίτος Ἰουουέντιος Γάιος, Τίτος Μάλλιος Εἰσίερος, Τίτος Αἴλιος Ἐπικτήτος, Τί(τος) Φλάουιος Καισενιανός Εὐλαιο, Τί(τος) Φλαύιος Ζωσᾶς, Τί(τος) Φλάουιος Κάσανδρος, Τί(τος) Φλάουιος Παράμονος, Τί(τος) Μάριος Αἰλιανός Τέρπος, T(itus) Caesernius Apronianus, T(itus) Caesernius Eros, T(itus) Publicius, T(itus) Publicius Nepos, T(itus) Publicius Severus. Ὡς ἀπλό ὄνομα τὸ φέρει ἓνα ἄτομο (δοῦλος).

2. Ὄνόματα γένους (*nomina*).

Ὅταν ὀλόκληρο τὸ ὄνομα γένους τίθεται ἐντὸς παρενθέσεως, δὲν ἀπαντᾷ στήν ἐπιγραφή, ἀλλὰ συνάγεται ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν γονέων ἢ ἀπὸ ἄλλες πηγές.

- Acutius (1): Ἀκουτία Ῥαβωνία.
- Aelianus (6): [Τι(βέριος)] Κλαύδιος Αἰλιανός Ἀλέξανδρος, Αἰλιανός Λυκαρίων, [Α]ἰλιανή Ὀλυμπιάς, Αἰλιανός Ῥούφος, Τι(τος) Μάριος Αἰλιανός Τέρπνος, Αἰλιανός Φίλιππος. Ὡς ἄπλό ὄνομα ἢ παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ 4 ἄτομα. Πρβ. Ίλιανός.
- Aelius (51): Αἰλ(ία) Ἀλεξάνδρα, Πόπλιος[ς] Αἴλιος Ἀμάτοκος, Αἰλία Ἀμμίλα, Αἴλιος Ἀσκληπιόδωρος, Αἰλία Αὐρηλία, Αἰλία Αὐρηλιανή (2), [Αἰ]λίος Αὐρηλιαν[ός], Αἴλιος Ἀχιλλεύς, Αἴλιος Ἐπιγένης, Τίτος Αἴλιος Ἐπίκτητος, Αἰλία Εὐτυχίς, Αἴλιος Ζωσᾶς, Μ(ἄρκος) Αἴλιος Βειλιανός Κλαυδιανός Θεότειμος, Αἰλί(α) Ἰουλία, Αἴλιος Ἰσίδωρος, Αἴλιος Κάσσιος, Πόπλιος Αἴλιος Κάσσιος, Αἰλία Κλεοπάτρα ἢ Κλευπάτρα, (Α)ἰλί(α) Κράτεια, Αἴλιος Κυῆτος, Αἰλία Λαῖς, Αἴλιος Λέων, Αἴλιος Λούκιος (3), Αἴλιος Λούκιος νέος, Αἴλιος Λυκομήδης, Αἴλιος Λύκος, Αἴλιος Μακεδών, Αἴλιος Μακεδών, Αἴλιος Μάρκελλος, Αἰλία Μητρώ, Αἰλία Νεικόπο[λις], Αἴλιος Ὀρέστης, Αἰλία Ὀρεστίνη, Αἰλία Εἰουλία Πατεκία, Πό(πλιος) Αἰ(λιος) Πελεγένης, Αἴλιος Περιγένης, (Αἴλιος) Ὀνωρατιανός Πολύχαρμος, Αἴλιος Ποτάμων, Αἰλία Πρίσκιλλα, Αἰλία Ῥουφείνη, Αἰλία [Σ]οτηρίς, Αἴλιος Σύμμαχος, [Αἰλ]ίος Σωκράτης, Αἴλιος Τραϊανός, Αἰλία Φίλα, Αἴλιος Φίλ[ιππος], Αἰλία Φιλουμένη, (Αἰλία) Φοιβ(α)νή.
- Amyntianus (1): Σενπρώνιος Ἀμυντιανός Φλώρος.
- Ancharienus (1): Ἀνχαρινός Γαϊανός.
- Annus (2): Ἀννία Ἐπιγόνη, Ἀννία Τυδδαν[ή].
- Antonius (1): Σέξτος Ἀντώνιος Λούππος.
- Appius (1): Ἀππία Παννυχίς.
- Arabianus (1): Ἀραβιανός Μάρκος.
- Attius (3): Ἀττία Εἰρήνη, Ἀττία Κοῖντα, Αὐρήλιος Ἄττιος Πετρώνιος.
- Aurelianus (6): Λουκία Αὐρηλιανή Ἀλεξάνδρα, Αὐρηλιανός Ἀμυντιανός, Αὐρηλιανός Ἀσκληπιάδης, Αὐρηλιανή Κοσμί[α], Αὐρηλιανός Πρεῖμος, Λούκιος Αὐρηλιανός Σωτήριχος.
- Aurelius (61): Αὐρήλιος Ἀγαθόβουλος, Αὐρήλιος Ἀλέξανδρος, Μάρκος Αὐρήλιος Ἀλέξανδρος, Αὐρηλία Ἀμμία, Αὐρήλιος Ἀμυντιανός, [Αὐρ]ηλία Ἀριανή, Αὐρηλία Ἀρτεμισία, Αὐρήλιος Ἀσκληπιάδης, (Α)ὐρη(λ)ία Ἀσκληπιόδω(ρα), Αὐρηλία Ἀσκληπιόδωρα, Αὐρη(λία) Διονυσία, Αὐρήλιος Διονυσιανός, Μαρκελλιανός Βάσσος, [Αὐρηλία] Γραφίς, Αὐρηλία Δρακοντίς, Αὐρηλία Δημητριάς, Αὐρη[λ]ία Ἐπ[ι]γόνη, Αὐρήλιος[ς], ΕΥΟΠΡΙΑ[---], Αὐρ(ήλιος) Εὐτυχίων, Αὐρηλία Ζωσίμη, Αὐρήλιος Ἡρακλέων, Αὐρηλία Θεοδότη, Αὐρήλιος Ἰκαρος, Αὐρηλία Ἰουλία, Αὐρήλιος Κάσσανδρος, Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος Κασσιανός, Αὐρήλιος Λεοντάς, (Αὐρήλιος) Λεοντίσκος, [Αὐρ]ηλ(ιος) Λεοντογένης, Αὐρ(ήλιος) Λύκος, Αὐρη(λία) Λυσι[μ]άχη, Αὐρήλιος Λυσίμαχος, Αὐρήλιος Μαριανός, Αὐρ(ήλιος) Διονυσιανός Μάρκελλος, Αὐρήλιος Διονυσιανός Μαρκελλία<α>νός Μάρκελλος, Αὐρήλιος Νεικόβουλος, Αὐρήλιος Νεικάνωρ, Λ(ουκία) Αὐρηλία Τρεβωνία Νικομάχα, Αὐρηλία Νικόπολις, Αὐρήλιος Ὀμηρικός, Αὐρ(ήλιος) Ὀμηρικός νέος, Αὐρήλιος Οὐαλέριος, Αὐρηλία Οὐρβάνια, Αὐρ(ήλιος) Παράμονος, Αὐρήλιος Ἄττιος Πετρώνιος, Αὐρ(ήλιος) Πολύχαρμος, Αὐρήλιος Ποσιδώνιος, Αὐρ(ήλιος) Πύριχος, Αὐρηλία Ῥοδογύνη, Αὐρ(ήλιος) Ῥούφος, Αὐρήλιος Ῥωμανός, Αὐρηλία Σαλλουστιανή, Αὐρηλία Σαπφώ (2), Αὐρήλιος Σάπατρος, Αὐρήλιος Σάπατρος νεότερος, Αὐρηλία Τροφίμη, Αὐρηλία Φίλα, Αὐρ[η]λ[ία] Φυλίπα, (Αὐρηλία) Φυλίπα, Αὐρήλιος Φορτουνάτος, Αὐρ[η]λία ---. Ὡς ἄπλό ὄνομα ἢ παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ 8 ἄτομα.
- Aufidius (1): Αὐφίδιος Μάξιμος. Ὡς παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ ἓνα ἄτομο.
- Avidius (1): Αουδία Ἀμμία.
- Avilius (1): Ἀβιλία Λεοντώ.
- Bibius (3): Οὐεῖβ(ιος) Εὐτύχις, Οὐεῖβ(ιος) Νεικοπολιανός, Οὐεῖβ(ιος) Οὐῖντων.
- Brutius (3): Λ(ούκιος) Βρούτιος Ἀγαθόφορος, (Βρουττία) Μειλησία, Λ(ούκιος) Βρούτιος Ποπλικιανός.
- Caecilius (7): (Καϊκίλιος) Ἀρτεμίδωρος, Καϊκίλις Βηρ[---], Καϊκίλιος Ζώσιμος, Καϊκίλια Παραμόνα, Καϊκίλιος Παράμονος, Καϊκίλιος Πετραῖος, Κεκιλία Τρύφαινα. Ὡς ἄπλό ὄνομα φέρεται ἀπὸ ἓνα ἄτομο.
- Caecilianus (1): Κεκυλλιανός Εὐτυχος.
- Caepianus (2): Καίπ[ι]ανός Ἐλενος, Καίπιανή Ὠφελίμα.
- Caesennianus (1): Τι(τος) Φλάουιος Καεσεννιανός Εὐλαιο.
- Caesernius (2): Τι(τος) Caesernius Apronianus, Τι(τος) Caesernius Fros.
- Caesius (2): Σέξτος Καίσιος, Καίσια.
- Caestronianus (2): Κεστρωνιανή Αὐρηλία, Κεστρωνιανός Καλογέννητος.
- Canuleius (1): Γ(άιος) Κανουλῆιος Ἄπερ.
- Caprilius (1): Καπρεῖλιος Βίων.
- Cassandrianus (1): Φερωνία Κασανδριανή Ἰουλία.
- Cassius (2): Κάσσιος Σαλλούστιος Ἀλκαῖος (I), Κάσσιος(ς) Σαλλούστιος Ἀλκαῖος (II). Ὡς ἄπλό ὄνομα φέρεται ἀπὸ 3 ἄτομα.
- Claudianus (2): Μ(ἄρκος) Αἴλιος Βειλιανός Κλαυδιανός Θεότειμος, Κλαυδιανή Σωσιπάτρα. Ὡς ἄπλό ὄνομα ἢ παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ 3 ἄτομα.
- Claudius (52): Κλ(αύδιος) Ἀγάθων, Κλαύδι[ος] Ἀέρο[π]ος, Κλαυδία Ἀλεξάνδρα, [Τι(βέριος)] Κλαύδιος Αἰλιανός Ἀλέξανδρος, Κλαυδία Ἀλκησις, Κλαυδία Ἀμαρακίς, Τι(βέριος) Κλαύδιος Ἀμιλιαν[ός], Κλ(αυδία) Ἀμμία, Κλαύδι[ος] Ἀμύντας, Κλ(αύδιος) Ἀνεΐκτητος, Κλ(αύδιος) Ἀντέρως, Κλαύδιος Ἀπολλώνιος, Κλαυδία Βακχίς, Κλαυδία Βυζαντία, Κλ(αύδιος) Ἐπάγαθος, Κλ(αύδιος) Ἐπαφρόδειτος, (Κλαυδία) Ἐρωτίς, Τι(βέριος) Κλαύδιος Ἐτμος, Κλαυδία Εὐβούλη, Κλαύδιος Εὐκαρπ[ος], Τι(βέριος) Κλαύδιος Εὐλαιο, (Κλαυδία) Ζωσίμη, Κλαύδιος Ἡγησίμβροτος, Κλαυδία Ἥδεα, Τι(βερία) Κλ(αυδία) Κοῦντιανή, Κλαυδία Κονάρτα, [Τι(βέριος)] Κλαύδιος Κρίσπος, Κλαυδία Λ[ου]κία, Κλ(αύδιος) Λυνκεύς, Κλαύδιος Λυσίμαχος, Κλαύδιος Μά(ρ)κ(ε)λλος, Κλαύδιος Μένων, (Κλαύδιος) Νείκων, Κλαυδία Οὐάκενα, (Κλαύδιος) Παράμονος, Τι(βέριος) Κλαύδιος Πειρίων (I, II), Κλαύδιος Πειρίων, Κλαύδιος (Ῥούφριος) Πλωτεῖνος, Τι(βέριος) Κλ(αύδιος) Πρεῖσκος, Τιβερία Κλαυδία Πρόκλα, Τι(βέριος) Κλαύδιος Πτολεμαῖος, Κλ(αύδιος) Σωτή[ρ], Κλ(αύδιος) Σ[.ε.τ.]ς, (Κλαύδιος) Τέρπνος, Κλαύδιος Τέρπνος, Κλ(αύδιος) Τέρπνος, Κ[λαυδία] Τυράννα, Κλαύδιος Φαβρίκιος, Τι(βέριος) Κλαύδιος Φίλιππος, (Κλαυδία) Χρησίμα, (Κλαύδιος) Χρησίματος. Ὡς ἄπλό ὄνομα φέρεται ἀπὸ ἓνα ἄτομο.

- Cleonymianus (1): Κλεωννιανός Ἀπολλόδωρος.
 Clodius (1): Κλώδιος Ζώσιμος.
 Cominius (4): Κομίνιος Εὐτυχίων, Κομίνιος Ἱερώνυμος, Κομίνιος Ἰουλιανός, Κομινία Φιλίστη. Ὡς ἄπλο ὄνομα φέρεται ἀπὸ ἓνα ἄτομο.
 Coprius (1): Ἰουλία Κοπρία Νουννία.
 Cornelius (5): Κορνήλιος Διονυσᾶς, Κορνηλία Διονυσία, Μάλειος Κορν[ήλι]ος Θεόδοτ[ος], Κορνήλιος Παιδέρως, Π(όπλιος) Κορνήλιος Ῥοῦφος.
 Cuspidius (1): Κουσιπίδιος Ὀνησᾶς.
 Dellius (1): Ν(ουμέριος) Δέλλιος Ἐπίγονος.
 Didianus (2): Οὐαριανός Δειδιανός Δημήτριος, Δειδιανὴ Μαντώ.
 Dionysianus (3): Αὐρήλιος Διονυσιανός Μαρκελλιανός Βάσσω, Αὐρ(ήλιος) Διονυσιανός Μάρκελλος, Αὐρήλιος Διονυσιανός Μαρκελλία<α>νός Μάρκελλος.
 Domitius (7): Δομίτιος Εὐρύδικος, Δομτία Ἰουλία, Δομίτιος Ἰσαγ(ό)ρας, Δομίτιος Πύρρος, Δομ(ίτιος) Τρόφιμος, Domiti(a) Ammia, Gn(aeus) Domitius Menclaus. Ὡς παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ ἓνα ἄτομο.
 Elvius (1): Ἐλβιος Σωτᾶς.
 Fabricianus (1): Φαβρικιανός (ἴσως παρωνύμιο).
 Favius (1): Π(όπλιος) Φάβιος Ὀκρατιανός. Ὡς ἄπλο ὄνομα φέρεται ἀπὸ 2 ἄτομα.
 Feronius (1): Φερωνία Κασανδριανὴ Ἰουλία.
 Flavius (30): Φλάουιος Ἀγάθων, Φλαῦιος Ἄλυσ, Φλαῦιος Γέλως, Φλ(άβιος) Δράκας, Φλαῦιος Εὐτράπελος, Τ(ίτος) Φλάουιος Καισεννιανός Εὐλαῖος, Φλαῦιος Εὐπορος, Φλ(άβιος) Εὐφρόσυν[ος], Τ(ίτος) Φλαῦιος Ζωσᾶς, Φλ(άβιος) Ἡρακλᾶς (2), Φλαβία Ἰσιδώρα, Φλ(άβιος) Καλόκαιρος, Τ(ίτος) Φλάουιος Κάσσανδρος, Φλάβιος Κλεότειμος, Φλ(άβιος) Λειβιανός, Τι(βέριος) Φλ(άβιος) Λέων, Φλ(άβιος) Λυκαρίων, Φλαῦιος Μάριος, Τι(βέριος) Φλάβιος Ὀνήσιμος, Φλ(άβιος) Οὐρβανός, Τ(ίτος) Φλαῦιος Παράμονος, Φλ(αβία) Σαμβατίς, [Φλάβιος] Σεβήριος, Φλ(άβιος) Σύμφωρος, Φλ(άβιος) Σωκράτης, Φλ(άβιος) Ὑπερέχων, Γ(άιος) Φλ(άβιος) [---] ΟΙΟΣ, (Phlavia:) Gerontia, Phl(avius:) Belesarius. Ὡς παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ ἓνα ἄτομο.
 Fundanias (1): Φουνδάνιος Νεικέρως.
 Furius (1): Κ(όιντος) Φούριος Οὐάλ[ης].
 Galerianus (1): Γαλεριανός Εὐκτίμων.
 Gellius (2): Γέλλιος Ἰουλιανός Ἐνδημος, Γελλία Ζοή.
 Geminus (3): Γεμίνιος Γάιος (2), Γεμίνιος Λυκίων.
 Granus (1): Γράνιος Λονγεῖνος.
 Honoratianus (1): (Αἴλιος;) Ὀνωρατιανός Πολύχαμος.
 Iavolenus (2): (Ἰαυλῆνος) Λοῦππος, Λ(ούκιος) Ἰαυλῆνος Μάξιμος.
 ΙΛΙΑΝΟΣ ((Α)ἰλιανός ἢ Ἰ(ου)λιανός;): (1): Ἰλιανός Δημήτριος.
 Insteianus (1): [Λ(ούκιος) Σ]επτίμιος Ἰνστεϊανός Ἀλέξανδρος.
 Insteius (1): Μάρκος Ἰνστεῖος Τορκουάτος.
 Iulianus (6): Ἰουλιανὴ Ἀμμία, Ἰουλιανός Δημήτριος, Ἰουλιανός Ἐνδημος, Γέλλιος Ἰουλιανός Ἐνδημος, Ἰουλιανὴ Κλεοπάτρα, Ἰουλιανὴ Νεικολαῖς. Ὡς ἄπλο ὄνομα ἢ παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ 4 ἄτομα. Πρβλ. καὶ Ἰλιανός.
 Iulius (45): Γ(άιος) Ἰούλιος Ἀλέξαν[δρος], Ἰούλιος Ἀρτεμίδωρος, Εἰούλιος Ἀφ[ό]βητος, Ἰούλιος Ἀφ[ό]βητος, Ἰούλιος Δημήτριος, Ἰούλιος Δρόσος, Ἰού(λιος) Ἐπαφρᾶς, Ἰού(λιος) Ἐπίγονος, Ἰού(λιος) Ἐπάχρυσος, Ἰού(λιος) Ἑρμείας, Ἰού(λιος) Εὐτύχης, Ἰουλία Εὐτ[υ]χίς, Ἰού(λιος) Εὐτυχος, Ἰού(λιος) Ζωῖλος, Γάιος Ἰούλιος Θεο(γ)ένης, Γ(άιος) Ἰούλιος Θεόφιλος, Ἰού(λιος) Θησεύς, Γαία Ἰουλία Κασσιανή, Ἰουλία Κλέα, Ἰούλιος Κλεάνθης, Ἰού(λιος) Κλεῖτος, Ἰού(λιος) Κοῖντιανός, Ἰούλιος Λεοντᾶς, Ἰούλιος Λικίνιος, Γ(άιος) Ἰούλιος Λογγεῖν[ος], Ἰούλιος Λυκαρίων, Ἰού(λιος) Λύκος, Ἰού(λιος) Λυαῖας, Ἰου(λ)(ία) Λυσιμάχη, Γ(άιος) Ἰούλιος Μενέλαος, Ἰού(λιος) ΝCΑ[---], Ἰουλία Κοπρία Νουννία, Ἰού(λιος) Παρμενίδης, Αἰλία Εἰουλία Πατεκία, Ἰούλιος Περικλῆς, Ἰουλία Πρίσκιλλα, Ἰού(λιος) Προτογένης, Ἰούλιος Σαμβατίων, Ἰού(λιος) Σέπτουμος, Ἰού(λιος) Ὑγεῖνος, Ἰού(λιος) Φαῖδρος, Ἰού(λιος) [---], Τι(βέριος) Ἰούλιος [...]κράτης, Ἰού(λιος) [c. 6-7].ς, Iul(ius) Aufidius. Ὡς ἄπλο ὄνομα ἢ παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ 7 ἄτομα.
 Iunianus (1): Κ(όιντος) Ποπίλλιος Πρόκλος Ἰουνιανός Πύθων.
 Iunius (3): Ἰούνιος Ἀντίγονος ὁ καὶ Ἀνακτόριος, Ἰούνιος Διοσκουρίδης ὁ καὶ Δουλικίτιος, Ἰουνία Καλή.
 Iuventius (2): Τίτος Ἰουονέντιος Γάιος, (Ἰουονέντιος) Γαῖανος.
 Lappius (4): Γ(άιος) Λάππιος Ἐπίγονος, Γάιος Λάππιος (2), Μάρκος Λάππιος.
 Licinius (2): Λικίν[ιος], Λικινία Παραμό[να]. Ὡς παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ ἓνα ἄτομο.
 Lollius (1): Μάρκος Λόλλιος Κόνων.
 Longinius (1): Λονγιν[ία] Διονυσία.
 Magnus (2): Λ(ούκιος) Μάγνιος Δράκων, Λούκιος Μάγνιος Οὐαλεριανός.
 Mallius (3): Τίτος Μάλλιος Εἰσείρος, Μαλεῖα ΕΛΠ[...], Μάλειος Κορν[ήλι]ος Θεόδοτ[ος].
 Marcellianus (2): Αὐρήλιος Διονυσιανός Μαρκελλιανός Βάσσω, Αὐρήλιος Διονυσιανός Μαρκελλία<α>νός Μάρκελλος.
 Marcius (1): Μάρκιος Ἡρακλείδης. Ὡς ἄπλο ὄνομα ἢ παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ 3 ἄτομα.
 Marius (5): Μάριος Δηλικᾶτος, Γ(άιος) Μάριος Δομίτιος, Λ(ούκιος) Μάριος Μάρκελλος, Μαρία Συμφέρουσα, Τ(ίτος) Μάριος Αἰλιανός Τέρπνος. Ὡς ἄπλο ὄνομα ἢ παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ 2 ἄτομα.
 Maronianus (1): Μαρωνιανός Ἀφροδεῖσιος.
 Marsidius (1): Μαροιδία Μαμαρίς.
 Memmianus (1): Π(όπλιος) Μέμμιος Κυντιανός Κατίτων.
 Messius (1): Μ(άρκος) Μέσσιος Μάξιμος.
 Mestrius (2): Μέστρ(ιος) Λυνκεύς, Μέστρ(ιος) Ὀλύμπης. Ὡς ἄπλο ὄνομα φέρεται ἀπὸ ἓνα ἄτομο.
 Munatius (2): Πόπλ[ιος] Μουνάτιος, Πόπλιος Μουνάτιος Ἀλέξιππος.
 Μ() (Μάρκιος ἢ Μέμμιος;): Μ() (Μάρκιος ἢ Μέμμιος;) Νεϊκανδρος.
 Ναιβηνός (Naevienus ἢ Naevenus) (1): Λ(ούκιος) Ναιβηνός.
 Nasidienus (1): Λ(ούκιος) Νασιδιηνός Οὐάλης.

- Octavius (2): L(ucius) Octavius (I, II).
 Olius (2): 'Ωλία 'Αλεξάνδρα, 'Ωλιος Φλαύιος.
 Ophellius (2): Γάιος 'Οφέλ[ιος], 'Οφελία Τροφίμη.
 Oripinus (1): Μάρκος 'Ορίνιος 'Ονήσιμος.
 Pat(): Πατ() Ζωίλος.
 Pater(): Πατερ() Σεκουνδος.
 Paternianus (1): Πατερνιανός Περεσεύς.
 Paulianus (3): ΠΩ[---]ν[ι] 'Αφρο[---] (;), Πο(πίλλιος) Πωλιανός Σωτήριχος, Πωλλιανός ΧΙ[---]ΛΙΝΟΣ.
 Petillius (1): Πετίλλιος Κλαυδιανός.
 Petronianus (3): Πετρωνιανός 'Αγαθήμερος, Πετρωνιανός Θησεύς, Πετρωνιανός Θησεύς ὁ καὶ 'Οξύτερπος.
 Petronius (14): Πετρ(ώνιος) 'Αλέξανδρος, Πετρωνία 'Αμύλλα, Πετρώνιος 'Αμύντας, Πε(τρώνιος) 'Ασκληπᾶς, [Πετ]ρώνιος Βάσσ[ος], Πόπλιος Πετρώνιος Βάσσος, Πετρώνιος Διομήδης, [Πετ]ρώνιος 'Ερμα[---], (Πετρώνιος) Ζώσιμος, Πε(τρώνιος) Λεοντάς, Πετρωνία (Λ)ύκα, Πε(τρώνιος) Λύκος, Πετρ(ώνιος) Νικηφόρος, Πε(τρώνιος) Παρμενίων. 'Ως ἀπλὸ ὄνομα ἢ παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ 4 ἄτομα.
 Plautianus (1): Πλαυτιανός 'Αλέξανδρος.
 Plotianus (1): Πλωτιανή 'Αλκίσις.
 Pomponius (4): Πομπωνία 'Αρκαρία ἢ καὶ 'Ηγήσυλλα, Πομπωνία Μαρκία, Σεπίμιος Πομπώνιος Προκλιανός 'Ορέστις, Πομπ(ώνιος) Φανστίων.
 Pontius (1): Ποντία 'Αμμία. 'Ως ἀπλὸ ὄνομα φέρεται ἀπὸ ἑνα ἄτομο.
 Porpilius (34): Πο(πίλλιος) 'Αγαθωνᾶς, Πο[π]ιλία 'Αγνή, Πο(πίλλιος) 'Ακοῦτος, Ποπιλία 'Αμμία, Ποπίλλιος 'Αντίγονος, Ποπίλλιος Διονύσιος, Πο(πίλλιος) Δονᾶς, Ποπίλλιος Εὐάγγελος, Πο(πιλία) Εὐπορά, (Ποπιλία) Εὐτύχα, Πο(πίλλιος) 'Ηλίας (I, II), Ποπιλία 'Ηράκλεα, Ποπιλία 'Ηράκλεια, Ποπίλλιος Κάνωπος, Ποπίλλιος Κλέαρχος (I, II), Πο(πίλλιος) Λάλος, Πο(πίλλιος) Λεοντόλυκος, Ποπίλλιος Λεωνίδας, Σέξτος Ποπίλλιος Λυκίνος, Πο(πίλλιος) Λύκος, Πο(πίλλιος) Νείκων, Πο(πιλία) Παμφίλα, Κόντος Ποπίλλιος Παράμονος, Πο(πίλλιος) Πρόσδεκτος, Κ(όντος) Ποπίλλιος Πύθων, Κ(όντος) Ποπίλλιος Πρόκλος 'Ιουλιανός Πύθων, Σέξ(τος) Ποπίλλιος Σοῦμμος (I, II), Μ(ἄρκος) Ποπίλλιος Σωσιγένης, Ποπίλλιος Σωτήριχος, Πο(πίλλιος) Τρύφων, Σέξ(τος) Ποπίλλιος Φιλώτας.
 Primillianus (2): Πρεμιλλιανή Διονυσία, Πρεμιλλιανός Κούρτιος.
 Proclianus (2): Σεπίμιος Πομπώνιος Προκλιανός 'Ορέστις, Προκλιανός 'Ορέστις.
 Proclus (1): Κ(όντος) Ποπίλλιος Πρόκλος 'Ιουλιανός Πύθων. 'Ως ἀπλὸ ὄνομα ἢ παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ 4 ἄτομα.
 Publicius (9): Ποπλικία 'Αγαθημερίς, Ποπλίκιος 'Ερμείας, Ποπλίκιος 'Ροῦφος, Ποπλικία Σεμπρώνιλλα, Δέκμος Ποπλίκιος Φιλώτας, Publicia Aproniane, T(itus) Publicius, T(itus) Publicius Nepos, T(itus) Publicius Severus.
 Puficius (1): Λ(ούκιος) Πουφίκις.
 Quintianus (4): Κύντιανή 'Αλεξάνδρα, Π(όπλιος) Μέμ(μιος) Κύντιανός Καπίτων, Κύντιανός Καπίτων, Π(όπλιος) Μ(ἄρκος) Κύντιανός Μακεδών.
 Quintilianus (1): Κύντιλιανός 'Επαφράς.
 Refrianus (1): 'Ρεφριανός 'Αλέξανδρος.
 Rufinianus (1): 'Ρουφινιανός Νείκανδρος ὁ καὶ Σχοινᾶς.
 Rufrius (1): Κλαύδιος ('Ρούφριος) Πλωτεῖνος.
 Rupilius (2): 'Ροπίλιος Ζώσιμος, 'Ροπίλ(ιος) Μαρῖνος.
 Rutilius (2): 'Ρουτίλιος Ποταμωνιανός (I, II).
 Sallustius (2): Κάσσιος Σαλλούστιος 'Αλκαῖος (I, II).
 Scirtius (2): Γ(άιος) Σκίρτιος 'Αγάθω[ν], Σκίρτια Ζωσίμη.
 Sempronius (1): Σεμπρώνιος 'Αμυντιανός Φλώρος.
 Septimius (5): [Λ(ούκιος) Σ]επίμιος 'Ινστοειανός 'Αλέξανδρος, Σεπίμιος Σιλβανός Κέλερ, Σεπτιμία Σιλβανή Κελερείνη, Σεπ(ίμιος) Κόπρυλλος, Σεπίμιος Πομπώνιος Προκλιανός 'Ορέστις.
 Sergius (1): Σέργιος Δημήτριος.
 Serius (1): Σέρειος 'Ροῦφος.
 Sextius (1): Σέξιτιος Γαϊανός.
 Silvanus (3): Σεπίμιος Σιλβανός Κέλερ, Σεπτιμία Σιλβανή Κελερείνη, Σιλβανός Νεικόλαος. 'Ως ἀπλὸ ὄνομα φέρεται ἀπὸ δύο ἄτομα.
 Spedius (1): Σπέ(δ)ιος Σάτυρος.
 Statianus (1): Στατιανή Εὐρυδική.
 Statius (3): Στάτιος 'Αντίγονος, Στάτ(ιος) 'Αντί[γο]νος, Στάτιος Εὐβουλίδης.
 Sulpicius (1): Σουλπίκιος Κάλλιστος. 'Ως ἀπλὸ ὄνομα φέρεται ἀπὸ ἑνα ἄτομο.
 Tatianus (1): Τατιανή 'Αλεξάνδρα.
 Terentianus (3): Τερεντιανός 'Αλέξανδρος, Τερεντιανός 'Αφροδείσιος, Τερεντιανός Πάμφιλος.
 Titianus (1): Τιτιανός Ζώσιμος. 'Ως ἀπλὸ ὄνομα φέρεται ἀπὸ δύο ἄτομα.
 Torpilius (4): Τορπίλιος Λύκος, Τορπιλία Οὐτέτυλλα, Αὐλος Τορπίλιος (I, II). 'Ως ἀπλὸ ὄνομα ἢ παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ τρία ἄτομα.
 Trebonius (1): Λ(ουκία) Αὐρηλία Τρεβωνία Νικομάχα.
 Tryphonius (1): Λουκία Τρι(φ)ωνία Κελερίνα.
 Tyrianus (1): Τυριανός Θάλλος. 'Ως ἀπλὸ ὄνομα φέρεται ἀπὸ ἑνα ἄτομο.
 Tyrius (1): Τυρία Νικαρέτη. 'Ως ἀπλὸ ὄνομα φέρεται ἀπὸ δύο ἄτομα.
 Tyrranius (1): Τυρράνιος Αἰλιανός.
 Ulprius (3): Μ(ἄρκος) Οὐλπιος 'Ισοδήμος, Οὐλπι[ος] Μ]ἄρκος, Οὐλπιος Μενέας.
 Valerianus (2): Οὐαλεριανή 'Αμμία, Οὐαλεριανός Φιλόξενος. 'Ως παρωνύμιο φέρεται ἀπὸ ἑνα ἢ δύο ἄτομα.
 Valerius (4): Γ(άιος) Οὐα(λέριος) 'Ερμᾶς, (Οὐαλερία) Μαξίμα, (Οὐαλέριος) Νείκανδρος, Μ(ἄρκος) Οὐα(λέριος) Τρύφων. 'Ως ὄνομα ἢ ἐπώνυμο φέρεται ἀπὸ 4 ἄτομα.
 Varianus (2): Οὐαριανός Δειδιανός Δημήτριος, Οὐαριανός Διοσκουρίδης.
 Vettius (2): Οὐέτιος Αἰλιανός (I, II).

Vettulenus (3): Βετουληνός Νεικομήδης (I, II), Βετουληνός Παράμονος.
 Veturius (1): Βετούριος Κάλλιοςτος.
 Vilianus (1): Μ(ἄρκος) Αἴλιος Βειλιανός Κλαυδιανός Θεότειμος.
 [---]ιος: [---]ία Θεοφίλα.
 [---]ίλλιος: [---]ίλλιος Ἄπιος, [---]ίλλιος Σευήρος.
 [...]λιανός: [...]λιανή ΗΑΔ[---].
 [---]λιος: [---]λιος Ὀνησιφόρος.
 [---]νός: [---]νή Μαρκελ[λίνα].
 [---]ος: [---]ος Πρόκλος.

3. Ἐπώνυμα (supernomina).

Ἀνακτόριος: Ἰούνιος Ἀντίγονος ὁ καὶ Ἀνακτόριος.
 Δουλκίτιος: Ἰούνιος Διοσκουρίδης ὁ καὶ Δουλκίτιος.
 Εὐγενείδης: Παπίας Θα[ύμα]τος ὁ καὶ Εὐ[γε]νεΐδης.
 Ἡγήσιλλα: Πομπωνία Ἀρκαρία ἢ καὶ Ἡγήσιλλα.
 Θαύμαστος: Παπίας Θα[ύμα]τος ὁ καὶ Εὐ[γε]νεΐδης: Λευκ.
 Ἰνάχιος: Κρισπίνιος ὁ καὶ Ἰνάχιος.
 Καῦμα: Μελάνπιος ὁ καὶ Καῦμα.
 Κέστυλλος: Οὐάλης ὁ καὶ Κέστυλλος.
 Λυχνάς: Ἀμέριμνος ὁ καὶ Λυχνάς.
 Μαρίσκος: Πόπλις ὁ καὶ Μαρίσκος.
 Ὀλύμπις: Καλόκαιρος ὁ καὶ Ὀλύμπις.
 Ὁξύτερος: Πετρωιανός Θησεύς ὁ καὶ Ὁξύτερος.
 Οὐαλέριος: Ἀρεστίδης ὁ καὶ Οὐαλ[έριος].
 Παντακιανός: Αὐρήλιος Ποσιδώνιος ὁ καὶ Παντακιαν[ός].
 Παπποῦς: Φλαβιανός ὁ καὶ Παπποῦς.
 Σχοινᾶς: Ῥουφινιανός Νείκανδρος ὁ καὶ Σχοινᾶς.
 Φλαμμεάτης: Ζώσιμος ὁ καὶ Φλαμμεάτης.

III. ΟΝΟΜΑΤΑ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ, ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΩΝ

Τὰ ὀνόματα ποὺ ἀκολουθοῦν δὲν συμπεριλαμβάνονται στοὺς ἀνωτέρω καταλόγους.

1. Μακεδόνες βασιλεῖς καὶ οἱ οἰκογένειές τους.

Στρατονίκη Κορράγου, σύζ. Ἀντιγόνου Μονοφθάμου: 58.
 Ἀντίγονος Γονατᾶς: Βασιλεὺς Ἀντιγόνου ἔτους F καὶ Λ: 3, στ. 1.
 Δημήτριος Β': ἐντυχόντων Δημητρίῳ τῶν κυνηγῶν: 3, στ. 2' Δημήτριος Ἀρπάλῳ χαίρειν: 3, στ. 4, 9, 14'
 Βασιλεὺς Φίλιππος βασιλεὺς Δημητρίου τὰς στοάς Ἀθηνᾶν: 17 Βασιλεὺς Δημητρίου ἔτους ἐβδόμου καὶ εἰκοστοῦ: 45.
 Φίλιππος Ε': Βασιλεὺς Φίλιππος βασιλεὺς Δημητρίου τὰς στοάς Ἀθηνᾶν: 17.

2. Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες καὶ οἱ οἰκογένειές τους.

Κλαύδιος: Τιβερίου Κλαυδίου Καίσαρος Σεβασ[τοῦ Γερμανικοῦ]: 60, στ. 2.
 Οὐεσπασιανός: [Αὐτοκράτορα Καίσαρα Οὐεσπασιανόν (:)] Σεβαστόν]: 61.
 Τίτος: [Αὐτοκράτορι] Τίτω Καίσαρ[ρ]ι θεοῦ Οὐεσπασιανοῦ υἱῷ]: 62.
 Νέρβας: Θεὸν Νέρουαν: 63.
 Τραϊανός: [Αὐτοκράτορι Καίσαρι Νέρουα Τραϊανῷ] Σεβαστῷ Γερ[μανικῷ, Δακικῷ ---]: 64.
 Ἀδριανός: [Αὐτοκράτωρ Καίσαρ θεοῦ] Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱός, θεοῦ Νέρουα υἱόνος], Τραϊανός [Ἀδριανός Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος], δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ δωδέκατον (:), ὑπάτος τὸ τρίτον, Βεροιαίων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ [χαίρειν]: 5, στ. 1-6' [Αὐτοκράτωρ Καίσαρ θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱός, θεοῦ Νέρουα] υἱόνος, Τραϊανός Ἀδριανός Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας [τὸ IB (:), ὑπάτος τὸ Γ, Βεροιαίων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν]: 6, στ. 1-5.
 Μάρκος Αὐρήλιος: [Αὐτοκράτωρ Καίσαρ Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος Ἀντωνίνος Σεβαστός Ἀρμενικῶς, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ἑννεακαδέκατον, αὐτοκράτωρ τὸ Γ, ὑπάτος τὸ Γ]... θεοῦ Ἀντωνίνου υἱοί, θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱωνοί, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ ἑγγονοί, θεοῦ [Νέρουα ἀπόγονοι [Βεροιαίων τοῖς] ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ [καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.]: 8, στ. 1-9' [Αὐτοκράτωρ Καίσαρ Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος Ἀντωνίνος Σεβαστός Ἀρμενικῶς, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ -, αὐτοκράτωρ τὸ -, ὑπάτος τὸ -, θεοῦ Ἀντωνίνου υἱοί, θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱωνοί, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ ἑγγονοί, [θεοῦ Νέρουα ἀπόγονοι Βεροιαίων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.]: 9, στ. 1-5.
 Λούκιος Οὐήρος: καὶ Αὐτοκράτωρ Καίσαρ Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐήρος Σεβαστός, Ἀρμενικῶς, ἀρχιερεὺς [μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας] τὸ Ε, αὐτοκράτωρ τὸ [Γ, ὑπάτος τὸ Β, ἀνθύπατος, θεοῦ Ἀντωνίνου υἱοί, θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱωνοί, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ ἑγγονοί, θεοῦ [Νέρουα ἀπόγονοι [Βεροιαίων τοῖς] ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ [καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.]: 8, στ. 4-9' καὶ Αὐτοκράτωρ Καίσαρ Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐήρος Σεβαστός, Ἀρμενικῶς, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ -, αὐτοκράτωρ τὸ -, ὑπάτος τὸ -, θεοῦ Ἀντωνίνου υἱοί, θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱωνοί, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ ἑγγονοί, [θεοῦ Νέρουα ἀπόγονοι Βεροιαίων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.]: 9, στ. 1-5.

Ἀντωνίνος Εὐσεβής: [Αὐτοκράτορα Καίσαρα θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱόν, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ ἐγγονόν, Τ(ίτον) Αἰῶλιον Ἀδριανόν Ἀντωνεῖνον Σεβαστόν] Εὐσεβή, ἀρχιερέα μέγιστον, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ... ἔπατον τὸ ...]: 65 Imp(eratoris) Caesaris(s) T(iti) Aeli Hadriani Antonini Aug(usti), Pii, pontif(icis) max(imi), trib(unicia) pot(estate) III, co(n)s(ulis) III: 487.

Κόμμοδος: παρὰ τῷ κυρίῳ ἡμῶν Μ(άρκω) Αὐρηλίῳ Κομόδῳ: Λευκ.

Σεπτίμιος Σεβήρος: [Αὐτοκράτορα Καίσαρα Λ(ούκιον) Σεπτίμιον Σεουήρον εὐσεβή [Περτίνακα Σεβαστόν, Ἀραβικόν, Ἀδιαβηνικόν, Παρθικόν μέγιστον, εὐτυχῇ, ἀρχιερέα μέγιστον]: 66Α' [... Ἀδιαβηνικοῦ, Πα]ρθικ[οῦ] μεγίστου --- ἀρχιερέ[ως] μεγίστου --- δημαρχικῆς ἐξουσίας τ[ὸ] ---, αὐτοκράτορος τὸ ---]ον, ὑ[πάτου] τὸ τρίτον ---]: 67.

Ἰουλία Δόμνα: Ἰουλιαν[Δόμναν Σεβαστήν, Λ(ουκίου) Σεπτίμιον Σεουήρον εὐσεβοῦς] Περτίνακος Σεβαστοῦ, Ἀραβικοῦ Ἀδιαβηνικοῦ, Παρθικοῦ] μεγίστου, εὐτυχούς, ἀρχιερέως μεγίστου γυναῖκα, μητέρα] στρατοπ[έδων]: 66Β.

Καρακάλλας: [... Μ(άρκου) Αὐρηλίου Ἀντωνίου Αὐγουστοῦ ---]: 67 Imp[er]ator [Caes]ar M(arcus) [Aurelius Antoninus] p[ri]us, fel[ix], Augustus, Parth[ic]us maximus, [Br]itann[ic]us maximus, German[ic]us max[im]us, pontif[ic] max[im]us, tr[ib]un[ic]ia pote[st]ate X[X], imp(erator) III, c(o)n(s)ul IIII, p(ater) (patriae) proco(n)s(ul) res(tituit): 480, στ. 1-10.

Γέτας: [τοῦ μεγίστου] καὶ (0)εἰσ[τάτου] Αὐτοκράτορος Καίσαρος Σεπτιμίου Σευήρου Γέτα ---]: 67.

Σεβήρος Ἀλέξανδρος: Ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ μεγίστου καὶ θεοτάτου καὶ ἀηττήτου κυρίου ἡμῶν Αὐτοκράτορος Καίσαρος Μ(άρκου) Αὐρηλίου Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου] εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ, ἀρχιερέως μεγίστου, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ὄγδοον, ὑπάτου τὸ Γ, πατρὸς πατρίδος: 68, στ. 1-6 Αὐτοκράτορι Καίσαρι Μ(άρκω) Αὐρηλίῳ Σεουήρῳ [Ἀλεξάνδρῳ] εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, Σεβαστῷ τὸ Γ: 68, στ. 15-16.

Ἰουλία Μαμαία: ... καὶ ὑπὲρ τῆς ἱερωτάτης μητρὸς αὐτοῦ [Ἰουλίας Μαμαίας] Σεβαστῆς: 68, στ. 6.

Γορδιανός: Ὑπ[ε]ρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ θεοτάτου καὶ μεγίστου καὶ ἀνεκίτου Αὐτ[ο]κράτορος Καίσαρος Μάρκου Ἀντωνίου Γορδιανοῦ εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ, ἀρχιερέως μεγίστου, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ Γ, ὑπάτου, πατρὸς π(ατρίδος): 69, στ. 1-4 κατὰ συνχώρησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Μ(άρκου) Ἀντωνίου Γορδιανοῦ εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ: 69, στ. 11-12' [Αὐτοκράτορι Κ[α]ί[σα]ρι Μ(άρκω) Ἀντωνίῳ Γορδιανῷ [εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, [Σε]βαστῷ, ἀρχιερεῖ [μ]εγίστῳ, δη[μ]αρχικῆς ἐξο[υ]σίας [τ]ὸ Β, ὑπάτῳ, π(ατρί) π(ατρίδος) ἡ μητρόπολις [κ]αὶ δις νεωκόρος] Βεροῖαν: 481, στ. 2-12' [Αὐτοκράτορι Καίσαρι Μ(άρκω) Ἀντωνίῳ Γορδιανῷ, [εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, Σε]βαστῷ [ἀρχιερεῖ μεγίστῳ, δημ]αρχικῆς ἐξουσί[ας] [τὸ Β, ὑπ]άτῳ ἡ μητρόπολις [καὶ δις νεωκόρος Βεροῖαν: 483.1' [... Go]r[di]a[n]o---]: 484.1' [Αὐτοκράτορι Καίσαρι Μ(άρκω) Ἀντωνίῳ Γορδιανῷ, εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, [Σε]βαστῷ ἀρχιερεῖ μεγίστῳ, δημ]αρχικῆς ἐξουσί[ας] τὸ Β, ὑπάτῳ, π(ατρί) π(ατρίδος), ἡ μητ[ρ]όπολις καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 485.1.

Οὐαλεριανός: Τὸν μέγιστον καὶ ἐπιφανέστατον Καίσαρα Ποῦβλιον Λικίνιον Ἐγνάτιον Σαλωνεῖνον Οὐαλεριανόν ἡ μητρόπολις καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 70, στ. 2-12.

Γαλληνός: [Imp(erator) Caes]ar Publius Lic[inius] Gallienus Augustus cum de[liber]asset pronu[n]tiavit: 15, στ. 2.

Διοκλητιανός: [Τοὺς μεγίστους καὶ ἀνικητούς κυρίους ἡμῶν αὐτοκράτορας Γ(άιον) Οὐαλ(έριον) Διοκλητιανόν καὶ Μ(άρκον) Αὐρ(ήλιον) Οὐαλ(έριον) Μαξιμιανόν]: 486.

Μαξιμιανός: [Τοὺς μεγίστους καὶ ἀνικητούς κυρίους ἡμῶν αὐτοκράτορας Γ(άιον) Οὐαλ(έριον) Διοκλητιανόν καὶ Μ(άρκον) Αὐρ(ήλιον) Οὐαλ(έριον) Μαξιμιανόν]: 486.

Γαλέριος: Τῷ κυρίῳ ἡμ[ῶν] Αὐτοκράτορι Καίσαρι Γαλερίῳ [Βαλερίῳ Μαξιμιανῷ] Σεβ(αστῷ), ἡ μητρόπολις Βέροια: 484.2' Τῷ κυρίῳ ἡμῶν Αὐτοκράτορι Καίσαρι Γαλερίῳ Βαλερίῳ Μαξιμιανῷ Σεβ(αστῷ), ἡ μητρόπολις Βέροια: 485.2.

Κωνσταντίνος: Imp(erator) Caes(ar) Fl(avius) Val(crius) Constantinus p(rius), f(elix), invictus, Augustus: 482.3.

Κρίσπος, υἱ. Κωνσταντίνου: Τοὺς κυρίους ἡμῶν ἐπιφανέστατους Καί[σ]α[ρ]α Κλαύδιον Κρί[σ]πον...: 485.4.

Κώνστας: Φλ(άβιον) Βα(λέριον) (sic) Κώνσταντα: 482.4.

Κωνσταντίνος, υἱ. Κωνσταντίνου: Τοὺς κυρίους ἡμῶν ἐπιφανέστατους Καί[σ]α[ρ]α... Κλαύ[διον] Κωνσταντίνον]: 485.4.

Λικίνιος: Imp(erator) Caes(ar) [Licinianus Licinius ---]: 482.3.

Λικίνιος, υἱ. Λικινίου: Τοὺς κυρίους ἡμῶν ἐπιφανέστατους Καί[σ]α[ρ]α... καὶ Λικινία[ν]ον [Λικινίου]...: 485.4.

Ἰουλιανός: Ἰο[υ]λια[ν]ός<νός>νος [Αὐ]γουστος: 482.5' Φλαυ(ίου) Κλαυδ(ίου) Ἰουλιανοῦ Αὐγουστοῦ: 485.4.

Ἰοβιανός: Φλα(βίῳ) Ἰοβιανῷ: 484.3.

Οὐαλεντιανός: D(ominis) n(ostris) Valentiniano et Valente Aug(ustis): 482.6' D(ominis) n(ostris) Valentiniano et Valente Augustis: 485.6.

Οὐάλης: D(ominis) n(ostris) Valentiniano et Valente Aug(ustis): 482.6' D(ominis) n(ostris) Valentiniano et Valente Augustis: 485.6.

Ὀνώριος: Ὀνω[ρί]ω καὶ Θεοδοσίῳ Αὐγουστοῦ: 483.2.

Θεοδόσιος Β': Ὀνω[ρί]ω καὶ Θεοδοσίῳ Αὐγουστοῦ: 483.2.

Ἀναστάσιος: ὑπ(ατεία) τοῦ δεσπ(ότου) ἡμῶν Ἀναστασίου τὸ Α'.

Ἰουστινιανός: βασιλείας τοῦ θεοτάτου Αὐγουστοῦ Φλ(αβίου) Ἰουστινιανοῦ ἔτους HI.

3. Ρωμαῖοι ἀξιωματοῦχοι.

Λ(εύκιος) Βαίβιος Ὀνωρᾶτος (διοικητῆς τῆς ἐπαρχίας): 61.

Λεύκιος Καλπύρνιος Πίσων (ἀνθύπατος, διοικητῆς τῆς ἐπαρχίας): 59.

ΚΑΥ[---] [---]ων (ὑπατικός): 13, στ. 16-17.

Κλαύδιος Κάσιος Δίων (ὑπάτος): 68, στ. 16.

(Μάρκος Γναίος) Λικίνιος Ῥουφεῖνος (ὑπατικός): 101, στ. 4-5.

Λ(ούκιος) Μέμμος Ῥούφος: 7, στ. AB1 (ἀνθύπατος, διοικητῆς τῆς ἐπαρχίας).

[Π(όπλιος) Μέμμιος Ῥήγλος] (πρεσβευτής Σεβαστοῦ καὶ ἀντιστράτηγος): 60, στ. 2.
 Ῥαγώνιος Βενούστος (ὑπατος): 69, στ. 13.
 Σέξτος Πομπήιος (στρατηγός, διοικητής τῆς ἐπαρχίας): 134, στ. 2-3.
 Σουήτριος Σαβείνος (ὑπατος): 69, στ. 13.
 Τερτυλλιανός Ἀκύλας (ἀνθύπατος, ἡγεμών, διοικητής τῆς ἐπαρχίας): Λευκ.
 (Φλάβιος) Ῥοῦφος (ὑπατος): 441.

IV. ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΕΡΟΙΑΙΩΝ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΕΩΝ

Οἱ ἀξιωματοῦχοι τοῦ καταλόγου αὐτοῦ περιλαμβάνονται καὶ στὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον.

1. Στρατηγοὶ Βοττίας

Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.: Ἱπποκράτης Νικοκράτου.

2. Ἀξιωματοῦχοι Κοινοῦ Μακεδόνων (ὅλες οἱ χρονολογίαι εἶναι μ.Χ.)

Ἀρχιερεῖς Σεβαστῶν καὶ ὀγνοθεῖτες

69-84 (μᾶλλον 69-79): [---] Ἀμύντου.
 1ος αἰ.: Τι(βέριος) Κλαύδιος Πτολεμαῖος.
 98: Τιβέριος Ἰούλιος [...]. κρᾶτης.
 Τέλη 1ου αἰ.: Τι(βέριος) Κλαύδιος Πειριών (II),
 Κ(όντος) Ποπίλλιος Πύθων.
 Τέλη 1ου - ἀρχὴς 2ου αἰ.: [Τι(βέριος) Κλαύ]διος
 Αἰλιανός Ἀλέξανδρος.
 Ἀρχὴς 2ου αἰ.: Μ(ἄρκος) Αἰλῖος Βελιανός Κλαυδιανός
 Θεότειμος.
 Α' ἡμισυ 2ου αἰ.: Τ(ίτος) Φλάουιος Παράμονος.
 2ος αἰ.: Τ(ίτος) Φλάουιος Κάσσανδρος.
 228/29: Οὐαλεριανός Φιλόξενος.
 239/40: [Λ(ούκιος) Σε]πτίμιος Ἰνστέιανός Ἀλέξανδρος.

Μακεδονιάρχες

Β' ἡμισυ 2ου αἰ.: Κλαύδιος Λυσίμαχος.
 228/29: Οὐαλεριανός Φιλόξενος.
 239/40: [Λ(ούκιος) Σε]πτίμιος Ἰνστέιανός Ἀλέξανδρος.
 Α' ἡμισυ 3ου αἰ.: Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος Κασσιανός,
 Τι(βέριος) Κλ(αύδιος) Πρεῖσκος, Π(όπλιος)
 Μέμ(μιος) Κνίτιανός Καπίτων (ὑποψήφιος
 μακεδονιάρχης).
 264/5: Μάρκιος Ἡρακλείδης.
 2ος - 3ος αἰ.: Τυρρᾶνιος Αἰλιανός, [---] Ἰσιδωρος,
 Αἰλ(ιος) Κνήτος.
 Α' ἡμισυ 3ου αἰ.: Μ(ἄρκος) Αὐρήλ(ιος) Κασσιανός.
 3ος αἰ.: Σεπτίμιος Σιλβανός Κέλερ, Κλαύδιος Μένων.

Ἀρχιερεῖς Σεβαστῶν

Τέλη 1ου - ἀρχὴς 2ου αἰ.: Ἀουιδία Ἀμμία.
 2ος αἰ.: Ποντία Ἀμμία.
 228/29: Οὐαλεριανή Ἀμμία.
 239/40: Αἰλ(ία) Ἀλεξάνδρα.
 Α' ἡμισυ 3ου αἰ.: Γαῖα Ἰουλία Κασσιανή.
 3ος αἰ.: Λ(ουκία) Αὐρηλία Τρεβωνία Νικομάχα.

Ἡγέτες Α' μερίδος

69-84 (μᾶλλον 69-79): Ἀπελ[λάς].
 102-117: Φουλκίν[ιος].

Ἡγέτες Γ' μερίδος

69-84 (μᾶλλον 69-79): [Σώτ]αιρος Κλέωνος.
 102-117: Εἰσιδωρ[ος].

Ἡγέτες Δ' μερίδος

69-84 (μᾶλλον 69-79): Ἀλέ[ξανδρος] (;).

Σύνεδροι

1ος - 2ος αἰ.: Φαβρικιανός (;).
 2ος αἰ.: Μενέλαος Ἀντιγόνου (πατήρ συνεδρίου).
 177/8: Τερεντιανός Ἀλέξανδρος.
 Β' ἡμισυ 2ου αἰ.: Τορκουάτος Λυσιμάχου Ἰώριος (;).
 Τέλη 2ου αἰ.: Αἰλῖος Λυκομήδης.
 Α' ἡμισυ 3ου: Αὐρ(ήλιος) Διονυσιανός Μάρκελλος.

3. Ἀξιωματοῦχοι Βεροίας

Ἐπώνυμοι ἱερεῖς (Ἀσκληπιοῦ)

Β' ἡμισυ 3ου αἰ. π.Χ.: [Ἀγ]αθάνωρ Θαρσ[...],
 [Ἰό]λλας Ἑρμοίτο(υ), Πάνταν[χος Βαλάκ]ρου,
 Θράσων Θρασυκλέους, Ἀνδροκλείδης[ς] Φιλίππου,
 Δημήτριος Γλαυκίου.
 Γ' τέταρτο 3ου αἰ. π.Χ.: Εὐβίσιος Γλαυκίου.
 239-229 π.Χ.: Ἀπολλωνίδης Γλαυκίου.

Ταγοί (·)

2ος - 1ος αἰ. π.Χ.: Πατερῖνος Ἀντιγόνου.

Πολιτάρχες

Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.: Ἀσκληπιάδης Ἡρᾶ, Κάλλιππος
 (II) Ἱπποστράτου (;).
 122/1 μ.Χ.: Ἀριστόνους [·ε.δ.7·], Καλλιμέδων
 [Ἀμ]ύντου, Κλέανδρ[ος] Νίκωνος, Νικόλαος
 Λεοντομένου, Σωσιμένης [...].ωνος.
 Ἀρχὴς 1ου αἰ. μ.Χ. (πρὶν τὸ 28/9): Ἀδαῖος Διοδώρου,
 Δημήτριος Διονυσίου, Διογένης Ἀμύντου, Δίων
 Ἀλεξάνδρου, Κλέανδρος Ζωπύρου.

41-44 μ.Χ.: [---] Ἀριστομάχου, [---] Διοσκουρίδου, [---]
 Μενάνδρου, [---] Καλλικράτους, [---] Φιλοξένου.

Ταμίες

41-44 μ.Χ.: [---] Τησοίτας Ἀλκίμου.
 Μέσα 2ου αἰ. μ.Χ.: Νεοπτόλεμος Νεοπτολέμου.

Ἀγορανόμοι

2ος αἰ. π.Χ.: Ἀριστόνους Διονυσίου, Λυσανίας
 Λυσανίου, Μαρσύας Δημητρίου.

Γραμματεῖς - Γραμματοφύλακες

2ος αἰ. π.Χ.: Λάανδρος Ὀλυμπεοδώρου.
 Τέλη 1ου αἰ. μ.Χ.: Λ(ούκιος) Νασιδιηνός Οὐάλης
 (γραμματεὺς Βερεικῆς φυλῆς).
 Μέσα 3ου αἰ. μ.Χ.: Βετουληνός Νεικομήδης.

Γυμνασίαρχοι

(δὲν διακρίνονται γυμνασίαρχοι τοῦ Κοινοῦ καὶ
 γυμνασίαρχοι τῆς πόλεως)
 Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.: Ζώπυρος Ἀμύντου.

Ἀρχές 1ου αἰ. μ.Χ. (πρὶν τὸ 28/9): Ἀλέξανδρος Θεοφίλου, Ἀλέξανδρος Φιλοκράτους.
69-84 (μᾶλλον 69-79): [---] Ἀμύντου.
1ος αἰ. μ.Χ.: Τι(βέριος) Κλαύδιος Πτολεμαῖος.
Τέλη 1ου αἰ. μ.Χ.: Τι(βέριος) Κλαύδιος Πειρίων (II), Κ(όιντος) Ποπίλλιος Πύθων.
Α' ἡμισυ 2ου αἰ.: Τι(ίτος) Φλάουιος Παράμονος.
2ος αἰ. μ.Χ.: Γ(άιος) Ἰούλιος Λογγεῖνος (;).
2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.: Κ(όιντος) Ποπίλλιος Πρόκλος Ἰουλιανὸς Πύθων.
255/6 μ.Χ.: Αὐφίδιος Μάξιμος.

Ἐφήβαρχοι

Τέλη 1ου αἰ. μ.Χ.: Τι(βέριος) Κλαύδιος Ἔτυμος.

177/8 μ.Χ.: Στατίος Ἀντίγονος.
Β' τέταρτο 3ου αἰ. μ.Χ.: Αὐρ(ήλιος) Εὐτυχίων.
255/6 μ.Χ.: Πετρωνιανὸς Θησεὺς ὁ καὶ Ὁξύτερπος.

Σιτῶνες

Μέσα 3ου αἰ. μ.Χ.: Βετουληνὸς Νεικομήδης.

Εἰρηνάργες

Μέσα 3ου αἰ. μ.Χ.: Βετουληνὸς Νεικομήδης.

Οἰκονόμοι

229/30 μ.Χ.: Κοδ[ρ]ᾶτος.

4. Ἱερεῖς (ἐκτὸς τῶν ἱερέων τοῦ Ἀσκληπιοῦ)

Ἱερεῖς Αἰγυπτίων θεῶν
Τέλη 1ου - ἀρχές 2ου αἰ. μ.Χ.: Γ(άιος) Κανουλῆιος Ἄπερ.
Α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.: Λ(ούκιος) Βρούτιος Ποπλικιανός.

Ἱερεῖς Ἀρτέμιδος Εἰλιθυίας
3ος αἰ. μ.Χ.: Αὐρηλία [---].

Ἱερεῖς Ἀρτέμιδος Ἀγροτέρας
249/50 μ.Χ.: Λουκία Αὐρηλιανή Ἀλεξάνδρα.

Ἱερεῖς Ἀταργάτιδος (Συρίας Θεᾶς)
Μέσα 3ου αἰ. π.Χ.: Ἀπολλωνίδης Δεξιλάου.

Ἱερεῖς Ἀφροδίτης
Α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.: Λ(ούκιος) Βρούτιος Ποπλικιανός.

Ἱερεῖς Διμήτρος
2ος αἰ. μ.Χ.: [....] Ἀλεξάνδρα.

Ἱερεῖς Διονύσου
Ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.: Κλαυδία Ἀλκησις.
3ος αἰ. μ.Χ.: (Κλαύδιος) Τέρπνος.
247/8 μ.Χ.: Ἰουλιανὸς Δημήτριος.
264/5 μ.Χ.: Μάρκιος Ἡρακλείδης.

Ἱερεῖς Ἐννοδίας
2ος αἰ. π.Χ.: [Κ]υννάνα Ἐπιγένους.

Ἱερεῖς Θεῶν Εὐεργετῶν
111 π.Χ.: Ἀρπαλὸς (II) (;).

Ἱερεῖς Διὸς Ὑγίστου
Α' ἡμισυ 2ου αἰ. μ.Χ.: Π(όπλιος) Κορνῆλιος Ροῦφος.
2ος - 3ος αἰ. μ.Χ.: Ἐρως Εὐβιότου.

Ἱερεῖς Ἡρακλέους Κυναγίδα
120/19 π.Χ.: Βάγκιος Φ[...]. ΝΛΑ. ΝΛΠΟΥ, Ἐπικράτης Νικολάου[υ].

119/8 (;) π.Χ.: Ἰόλαος Κύτωνος, Παράμονος Ἡρακλ[εῖ]-
δου.
115/4 π.Χ.: Λυσίμαχος Πατερίνου.
113/2 π.Χ.: Δημήτριος Κλέωνος, Ποσιδώνιος [Μ]ε[ν]-
κράτου.
112/1 π.Χ.: Βοῖσκος Εὐκλέου[ς], Κάσσανδρος Ἀντι-
γόνου.
2ος - 1ος αἰ. π.Χ.: Ἀσκληπιόδωρος Πλευράτου.

Ἱερεῖς Μητρὸς Θεῶν Αὐτόχthonος
(ὅλες οἱ χρονολογίες εἶναι μ.Χ.)
170/1: Αὐρήλιος Σώπατρος.
Τέλη 2ου αἰ.: Βετούριος Κάλλιος.
183/4 ἕως 186/7: Αἰλία Κλεοπάτρα ἢ Κλευνάτρα.
187/8: Αὐρηλ[ία] Ἐπ[ι]γόννη, Καλλισ[τίων].
189/90: Κλ(αύδιος) Τέρπνος.
192/3: Αἰλία Ἀμμίλα, Κομινία Φιλίστη.
193/4: Αἰλία Ὀρεστίνη.
195/6: Αἰλία Μητρώ.
199/200: (Αἰλία;) Ὀρεστίνη.
203/4: Αἰλία Αὐρηλιανή.
208/9: Αἰλία Ρουφείνη.
209/10 ἕως 210/11: Ἰουλιανὸς Δημήτριος.
211/2: Αἴλιος Κάσιος.
211/2 ἢ 212/3: Κάσσανδρος.
212/3: [Αἰ]λιος Αὐρηλιανός.
214/5: Εὐβούλη.
210-220: [...]. Λιανή ΗΑΔ[---].
224/5: Αἰλία Κλεοπάτρα.
227/8: Αὐρηλία Ἀσκληπιοδώρα.
229/30: Φερωνία Κασανδριανή Ἰουλία, ΠΩ[...]. νή
Ἀφρο[---].
233/4-234/5: Αὐρηλία Σαφφώ.
238/9-240: Ἰουλιανὸς Δημήτριος.
241/2 ἕως 243/4: Αὐρηλία Σαλλουστιανή.
249/50: Μαξιμ[...].
253/4: Λουκία Τρι(φ)ωνία Κελερίνα, Αὐρηλία Θεοδότη.
253/4 ἢ 254/5: [---]. νή Μαρκελ[λίνα].
309/10 ἢ 311/2: Εὐρυδίκη.

V. ΟΝΟΜΑΤΑ ΘΕΩΝ, ΛΑΤΡΕΥΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ, ΟΝΟΜΑΤΑ ΕΟΡΤΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ

1. Προχριστιανικά ὀνόματα καὶ ἐπίθετα

Ἀγριος: θεῶ Διονύσου [Ἀγρίφ(ς), Ἐ]ρικρύπτω, Ψευδ[άνορι]: 53, στ. 4' θεῶ Ἀγρί[φ] Διονύσου, Κρυπτῶ, Ψευδάνορι: 56, στ. 3.
Ἀγροτέρα: ἔδωκεν θεᾶ Ἀγροτέρᾳ Ἀρτέμιδι: 49, στ. 5' θεᾶς Ἀρτέμιδος Ἀγροτέρας: 109, στ. 12-13.
Ἀθηνᾶ: τὰς στοᾶς Ἀθηνᾶν: 17.
Ἄδης: Ἄδιη, σὺ νῦν μόνον κατέχεις: 404, στ. 23.
Ἄκτια: 373.

Ἀπόλλων: [ὁ] μν[ύ]ω Δία, Γῆν. Ἥλιον, Ἀπόλλω, Ἡρακλῆν, Ἐρμῆν: 1Α, στ. 26' [---] ὀμνύομεν Δία, Γῆν, Ἥλιον, Ἀπόλλω, Ἡρακλῆν, Ἐρμῆν: 1Α, στ. 55' Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶν, Ὑγείαι: 16Α, στ. 1' Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶν, Ὑγείαι: 16Α, στ. 8' Ἀπ[ό]λλωνι, Ἀσκληπιῶν, Ὑγείαι: 16Α, στ. 17' Ἀπόλλ[ων]ι, Ἀσκλη[πι]ῶν, Ὑγεί[αι]: 16Α, στ. 27' Ἀπόλλωνι, Ἀσκληπιῶν, Ὑγείαι: 16Β, στ. 1'

Βέροια: 49, στ. 29' 70, στ. 12' 107' 109, στ. 4' 117, στ. 4' 397' 399, στ. 10' 445, στ. 17' 484B' 485A, στ. 10' 485B' 509, στ. 5' **Λευκ.**

Βεροιαῖος, Βεροιαῖοι: 5, στ. 4' 6, στ. 4' 8, στ. 8' 9, στ. 4' 10, στ. 2' 11' 54, στ. 3' 59' 60, στ. 1' 63, στ. 2' 66A' 66B' 68, στ. 13' 69, στ. 9' 71' 104' 105, στ. 1' 106, στ. 1' 108, στ. 3' 111' 112' 405, στ. 11 (:) 481, στ. 11. **Λευκ.:** Βεροῖος Βαιροιαῖος Βεροιαῖοι.

Βιστύρριος: **Λευκ.**

Βοττεᾶται: 4, στ. 9.

Δαλδιανός (:): 389.

Δήλος (ἀμφίβολο): 4, στ. 4.

Διοκλητιανοῦ πόλις: 440.

Δουραῖος: **Λευκ.:** οἰκοῦντες ῥεγιῶνι Ἑλλημωτῶν κόμη Δουρεῖος.

Δρογεάτης: **Λευκ.**

Ἑλήμια: **Λευκ.**

Ἑλλημῶται: 7, στ. AB34' **Λευκ.**

Ἑορδέστης: 140, στ. 9. **Λευκ.:** Ἑορδαῖος, Ἑορδεῖοι. Πρβλ. ΟΡΔΕ[---].

Εὐία: Εὐιαστική πύλη: 41, στ. 1.

Εὐποριανός: 121, στ. 10.

Ἑφέσιος: 375.

Ἑμαθία (:): 408.

Ἑμαθίης: 97.

Ἑρακλεώτης: 347.

Θεσσαλονικεύς: 140, στ. 58. Πρβλ. Thessalonicens.

Θετταλοί: 101, στ. 9.

Ἰώριος: 87.

Καννωένα: **Λευκ:** οἰκῶν κόμη Καννωέας.

Κυζικηνός: **Λευκ.**

Κυναῖοι: **Λευκ.:** Βεροιαῖα οἰκοῦσα ἐν Κυνέοις.

Κυνάστης: **Λευκ.**

Κυρραῖος: **Λευκ.**

Λαοδικεύς: 140, στ. 3.

Macedonia: 15, στ. 4.

Macedones: 14, στ. 6.

Μακεδῶν, Μακεδόνες: 7, στ. AB34' 61' 63, στ. 9' 64' 68, στ. 10' 69, στ. 7' 73, στ. 10' 76, στ. 3' 9' 77, στ. 3' 84' 102A, στ. 3' 106, στ. 5' 115' 116' 117, στ. 2' 119, στ. 6' 121, στ. 5' 123, στ. 4' 124' **Λευκ.**

Μακεδονία: 68, στ. 12' 69, στ. 9' 109, στ. 2' 448, στ. 9.

Μακηδονίη: 37, στ. 2' 396' **Λευκ.** Βλ. καὶ λ.

Macedonia, Macedones.

Μιέζα: **Λευκ.:** ἐν Μιεζέοις τόποις.

Μυτιληναῖος (Μιτυληναῖος): 140, στ. 7.

Νικαεύς: 387, στ. 6.

Νικοπολίτης (Νεικοπολείτης): 373.

ΟΡΔΕ[---]: (ἴσως Ὀρδε[ος] = Ἑορδαῖος); **Λευκ.**

Ὀσβαῖος: 147.

Παιονία: Παιονίς (φυλή): 120.

Πανταλία: 387, στ. 2.

Πεισαῖος: 398, στ. 3.

Πελαγονία (:): **Λευκ.:** ἐν Πελεγονικῇ.

ΠΤΟΛ[---(ὄνομα ἢ ἐθνικό)] (-): 140, στ. 52.

Πτολεμ[---(ὄνομα ἢ ἐθνικό)] (-): 140, στ. 51.

Ῥωμαῖοι: 59' 68, στ. 8' 69, στ. 5.

Romeus (= Romanus): 450.

T(h)essalonicens: 14, στ. 26.

Φυλακαῖος: 140, στ. 5.

[.]ΓΕ[ε:]ΑΤΗΣ: **Λευκ.**

VIII. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Δὲν περιλαμβάνονται ἄρθρα, μόρια (ἐκτὸς τῶν οὐ, μὴ καὶ τῶν παραγῶγων τους) καὶ οἱ σύνδεσμοι καί, τε, μέν, δέ.

ἀγαθός: εὐορκοῦντι μὲν μοι εἴη πολλὰ καὶ ἀγαθὰ: 1A, στ. 33' εὐορκοῦσιν μὲν ἡ[μῖν] εἴη πολλὰ καὶ ἀγαθὰ: 1A, στ. 62' ὥς [καθ(ε)]κ[ο]ν ἦν ἀνδρὶ καλῶ καὶ ἀγαθῶ: 2, στ. 18' καθ' ἐλπίδας ἀγαθὰς: 7, στ. A60' τὰ πάντα ἀνδρὸς ἀρίστου καὶ κοσμίον: 99, στ. 6' καὶ πάντα ἄριστον εἰς αὐτὴν γενόμενον: 347' εὐσεβέων δέ... γένν' ἀγαθῶν: 392' ἀνδρ' ἀγαθὸν πιτυτόν τε: 401' ἐπεὶ καὶ φέρτατος ἦεν θεσμῶν Αὐσονίων: 97' συναγωνισαμένων οὖν μοι καὶ τῶν κρατίστων (:)--]: 7, στ. A9' [ἀρχιερέα] τοῦ ἔθνους Φλαῦιον Παράμονον, ἀνδρα κράτιστον: 7, στ. A71' τὸ κράτιστον συνέδριον ἐψηφίσατο τεμιμηθῆναι: 74, στ. 1' κατὰ τὸ δόξαν τοῖς κρατίστοις συνέδροις: 78, στ. 2' 80' 88' 99, στ. 2' κατὰ τὸ δόξαν τῇ κρ(ατίσῃ) βουλῇ καὶ τῷ ἱερωτάτῳ δήμῳ: 108, στ. 1' Ἀγαθῇ τύχῃ: 70, στ. 1' 101, στ. 1' 135, στ. 1' 137, στ. 1' 482.2' 484.2' 485.1' Ἀγα[θ]ῇ τύχῃ: 485.3' [Ἀγα]θῇ τύχῃ: 486' Ἀγαθῇ τύχῃ: 53, στ. 1' 54, στ. 1' 55, στ. 1' 56' 57' 68, στ. 1' 69, στ. 1' 76, στ. 1' 77, στ. 1' 107, στ. 1' 109, στ. 1' 138, στ. 1' 509, στ. 1' Ἀγα[θ]ῇ τύχῃ: 47' Ἀγαθῇ [τύχῃ]: 456' Ἀγαθῇ τύχῃ: 481, στ. 1' [Ἀγα]θῇ[ι] τύχῃ: 482.1' Τύχῃ ἀγαθῇ: 45, στ. 1. **Λευκ.:** τοῦ κρατίστου ἡγε[μ]όνος μου τοῦ κρατίστου ἡγεμόνος Τερτυλλιανοῦ Ἀκύλα τοῦ γεναμένου κρατίστου ἀνθυπάτου τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπαρχείας [Ἀγαθῇ] τύχῃ Ἀγαθῇ τύχῃ Ἀγαθῇ τύχῃ.

ἀγαθός: δς... δοκῇ ἀριστα τὸ σῶμα διάκεισθαι: 1B, στ. 50' ἀριστα πεπολιτευμένον: 103, στ. 2' ἐν παντὶ καιρῷ ἀριστα πολεितευσάμενον: 106, στ. 14.

ἀγένειος: ἀγενίος[ος]: 140, στ. 50.

ἅγιος: χαίροις μετὰ τῶν ἁγίων: 436' τὸν παντοκράτορά σοι κέ ἅγιον Θεόν: 444' τοῦτο οὖν μαρτύρομε τὸ ἁγιώτατον [...]ον: 445, στ. 11' τῆς ἁγίας καὶ καθολικῆς(ς) ἐκκλησί[ας]: 445, στ. 12' [δώσει τῇ ἀγί]α ἐκκλησίᾳ τῇ κατὰ Βέροϊαν...: 445, στ. 17' δώσῃ τῇ ἁγιωτάτῃ συναγωγ(ῇ): 455, στ. 12.

ἀγκάλη: **Λευκ.:** οὐ καὶ τὴν ὥνιν κατεθέμην εἰς τὰς ἀν[κ]άλας τῆς θεοῦ ὧν κέ τὰς ἀσφαλείας ἀπεθέμ[η]ν εἰς τὰς ἀνκάλας τῆς θεοῦ ἦντινα ὥνιν... ἔθηκα εἰς τὰς ἀνκάλας τῆς θεοῦ.

ἀγνεία: ἀγνείας διδάσκαλος: 447, στ. 1.

ἀγορά: καὶ τὸ πολὺκρηνον τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ τ[ὸ] π[ο]λ[ύ]κρηνον τὸ ἐν τῷ Ἀσκληπεί[ῳ]: 41, στ. 5' καὶ τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐξαγωγ[όν]: 41, στ. 6.

ἀγοράζω: ὁ τὴν τοῦ γλοιοῦ πρόσδοτον ἀγοράσας: 1B, στ. 97' [σώ(ε)]ματα πωλοῦσιν ἢ ἀγορά[ζ]ουσιν: 13, στ. 5' ἄλλως μὴ[τε] πωλεῖν μὴ[τε] ἀγοράζειν: 13, στ. 6' ὃν ἡγοράκιν παρά...: 53, στ. 9. **Λευκ.:** ὁ ἡγόρασα ἐξ αἵμα[τος] καὶ ἀν[έ]θ[ρη]ψα παιδ[ε]--] ἡγόρα[σε] τὸ καὶ ἡγόρασα σώματα ἃ ἡγόρασα ἡγόρασα παρὰ Ἀτιλίου κέ Κασάνδρας Ἑγῶν καθώ[ς] ἐκέλευσας ἀγοράσα με σω[μ]άτια ὃν ἡγόρασα (ἐ)ξ αἵματος ὃν ἡγόρασα ἐν Πελεγονικῇ παρὰ Αὐρηλίας Ἰουλίας ἐπὶ βεβρωτῇ Αὐρηλίῳ Οὐαλερίῳ τῷ (π)ρὶν Φιλίππου ἅτινα ἡγόρασα ἐξ ἔματος ἃ ἡγόρασα ἐξ αἵματος ἅτινα ἡγόρασα.

ἀγοραῖος: μηδὲ τῶν ἀγοραῖαι τέχνη κεκρημένον: 1Β, στ. 29' [---Η ποτε ἀγοραίας οὔσης εἰς πότ' εἶεν ΟΙ [---]: 5, στ. 12' [---]Η ποτε ἀγοραίας οὔσης εἰς πότ' εἶεν ΟΙ [---]: 6, στ. 9.

ἀγορανομῶ: ἀγορανομήσας τοῦ θιάσου: 22' ἀγορανομήσαντες: 24.

ἀγορασία: [---]γυμνάσιον ἐλαίου ἀγορασίας: 7, στ. Α69.

ἄγω: [ἀγαγών]... ἐκκλησίαν ἐν τῶν [γυμνασί]ωι: 1Α, στ. 35' ἀγέτωσαν δὲ τὰ Ἑρμαῖα οἱ ἱεροποιοί: 1Β, στ. 60' ἐφιλοτειμήθη πάντα πρὸς τὸν ἀρχαίων κόσμον ἀγαγεῖν: 2, στ. 29' πόθος με πνεῦμα Μακεδονίαι σύμμαχον ἡγάγετο: 37' μηδὲ ἄγειν εἰς δουλείαν: 45, στ. 17' ὁ ἄγων εἰς δουλείαν ἀποτινέτω καθ' ἕκαστον σ(ῶ)μα χρυσὸς ἑκατόν: 45, στ. 20' καὶ κατανγείλαντα καὶ ἀγαγόντα εἰσακτίους ἀγῶνας...: 117, στ. 12' κ(α)ὶ κα[τανγείλαντα κ(α)ὶ ἀγαγόντα] ἰσακτίους ἀγῶνας...: 118.

ἀγωγή: κατὰ τὴν προάγουσαν ἀγωγήν: 7, στ. Α46.

ἀγών: τοὺς ... μὴ δικαίως ἀγωνιζομένους τοὺς ἀγῶνας: 1Β, στ. 70' καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἀγῶσιν: 1Β, στ. 86' τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξάνδρειου: 68, στ. 10' τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξάνδρειου, ἱεροῦ, οἰκουμενικοῦ, ἰσλαστικοῦ, ἰσακτίου: 69, στ. 7' εἰσακτίους ἀγῶνας, ταλαντιαίους, θυμελικούς καὶ γυμνικούς: 117, στ. 13' κ(α)ὶ κα[τανγείλαντα κ(α)ὶ ἀγαγόντα] ἰσακτίους ἀγῶνας...: 118.

ἀγωνίζομαι: ζημιούτω ὁ γυμνασίαρχος τοὺς ... μὴ δικαίως ἀγωνιζομένους τοὺς ἀγῶνας: 1Β, στ. 70.

ἀγωνιῶ: ζεῦγος περὶ τῆς ψυχῆς ἀγωνιούμενον: 69, στ. 10.

ἀγωνοθέτης: τοῦ ἀρχιερέως [τῶν Σε]β[α]στῶν καὶ ἀγωνοθέ[του τ]οῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 63, στ. 8' ὁ μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερεὺς τοῦ Σεβαστοῦ καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξάνδρειου: 68, στ. 10' ὁ μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερεὺς [τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνο]θέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξάνδρειου: 69, στ. 6' τὸν ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 73, στ. 8' τὸν μακεδονιάρχην καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ τῶν Μακεδόνων: 76, στ. 7' [τὸν ἀρχιε]ρέα τῶν [Σεβαστῶν] καὶ ἀγωνοθέ[την τοῦ] Κοινοῦ Μακεδόνων: 102Α' [τὸν] ἀγω[νο]θέτην τῶν Σεβαστῶν κα[ὶ] γυμ[να]σίαρχον: 104' τὸν ἀρχιερέα καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 106, στ. 4' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 115' 121, στ. 3' 123, στ. 3' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην [τοῦ Κοινοῦ] Μακ[εδόν]ων: 116' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μ(α)κεδόνων: 117, στ. 2' τὸν ἀρχ[ιε]ρέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγ[ω]νοθ[έ]την τοῦ Κοινοῦ [Μα]κεδ[όν]ων: 119, στ. 5' [τὸν ἀρχιερέα τῶν] Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακ[εδόν]ων: 124.

ἀγωνοθετῶ: [ἀγωνοθετοῦντος καὶ γυμνασιάρχου]ντος... ἐκ τῶν ἰδίων: 61.

ἀδελφῆ: τῇ κυρία ἀδελφῇ: 49, στ. 13' κυρία ἀδελφῇ: 49, στ. 14' τῇ ἀδελφῇ: 313' τῆς ἀδελφῆς: 316' ἡ ἀδελφῆ: 337' 338' ἡ ἀδ[ελφῆ]: 330' τῇ γλυκυτάτῃ ἀδελφῇ οἱ ἀδελφοί: 354.

ἀδελφίον: καὶ αὐτῆς ἀδελφία: 55, στ. 8. **Λευκ.**: καὶ τούτου ἀδελφίν.

ἀδελφός: ἐὰν δὲ τις ἀντιλέγῃ... ἡ ἀδελφοί: 1Β, στ. 76' τὴν ἐπιτολὴν τὴν δεδομένην αὐτῇ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν: 49, στ. 11' τῇ κυρία ἀδελφῇ χαίριν: 49, στ. 13' ἡμεῖς, κυρία ἀδελφῇ: 49, στ. 14' τὸν ἀνδριάντα ἀνέθηκεν ὁ ἀδελφός αὐτῆς: 74, στ. 8' τὸν ἀδελφόν: 93' 304' δι' Αὐρηλίου... τοῦ ἀδελφοῦ: 96, στ. 13' ὁ ἀδελφ[ός]: 299' τῇ γλυκυτάτῃ ἀδελφῇ οἱ ἀδελφοί: 354' τῷ ἀδελφῷ: 231' 254' 267' 512' [τῷ] ἰδίῳ ἀδελφῷ: 264' τῷ ἰδίῳ ἀδ[ελφῷ]: 358' τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ: 301' τὸν ἑαυτῆς ἀδελφόν: 350.

Ἀδιαβηνικός: [... Σεπτίμιον Σεουήρον εὐσεβῆ, [Περτίνακα Σεβαστόν, Ἀραβικόν, Ἀδιαβηνικόν, Παρθικόν με]γιστον, εὐτυχῇ]: 66Α' [... Σεπτίμιου Σεουήρου εὐσεβοῦς, Περτίνα[κος Σεβαστοῦ, Ἀραβικοῦ, Ἀδιαβηνικοῦ, Παρθικοῦ] μεγίστου, εὐτυχοῦς]: 66Β' [--- Ἀδιαβηνικοῦ Πα]ρθικ[οῦ] μεγίστου ---]: 67.

ἀδικῶ: φάσκων ἡδικῆσθαι ὑπὸ τινος: 1Β, στ. 86.

ἀδίκως: ἀδίκως [π]αραγεγράφθαι ὁ γυμνασίαρχος: 1Β, στ. 35.

ἀδοξία: ἐξ ἀδοξίας: 7, στ. Α3.

ἀδύνατος: ἀδύνατοι εἶναι: 1Β, στ. 52.

ἄδω: νῦν δὲ με Μοιράων μίτος ἦρπασε κ(ο)νέτ' αἰδῶ: 399, στ. 9.

ἀεὶ: τῶν αἰρουμένων ἀεὶ γυμνασιάρχων: 1Α, στ. 14' ματρὶ δὲ κῆδος ἀεὶ μέγα: 391.

ἀειπάρθενος: Θεοδώρα τοῦνομ[α], ἀειπάρθενος: 447, στ. 6.

ἀήτητος: τοῦ μεγίστου καὶ θειοτάτου καὶ ἀήτητου κυρίου ἡμῶν... Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου]: 68, στ. 3.

ἀθάνατος: ἀθάνατος βασιλεῖ(ος) ἐπεὶ χάρις ἔδε Φιλίππου... ἐδόθη: 37.

ἄθλημα: ἀθλήματα: 402, στ. 3.

ἄθλον: τὰ δὲ ἄθλα... ἀνατιθέτωσαν: 1Β, στ. 67.

αἰδίως: τέκνων τέκνοις αἰδίως ἐδόθη: 37.

αἶμα: **Λευκ.**: ὁ ἡγόρασα ἐξ αἵμα[τος] ὃν ἡγόρασα (ἐ)ξ αἵματος ἄτινα ἡγόρασα ἐξ ἔματος ἃ ἡγόρασα ἐξ αἵματος ὃν ἔθρεψα ἐξ ἔματος ὃ λαβὼν ἐξ ἔματος ἀνεπονησάμην.

αἵρεσις: Λαμπαδαρχῶν αἵρεσις: 1Β, στ. 71.

αἶρω: ὅταν δὲ τὸ σημεῖον ἀρθῇ: 1Β, στ. 3' [τὴν] πρόρρησιν ἀρθῇ: 7, στ. Γ12' [ἐάν] τις κατα[βά]λ[η] τοῦτο ἰ κομίσῃ (: ἡ ἄρρη): 369, στ. 7 ἢ πρὶν ποτε δόξης ἀραμένα... στεφάνους: 399, στ. 6' μὴ κλάσης μὴδὲ ἄρης τὸν στύλον μὴδὲ τοὺς λίθους, ἄνθρωπε: 444.

αἰρῶ: ἡ πόλις αἰρεῖσθαι γυμνασίαρχον: 1Α, στ. 22' ὁ δὲ αἰρεθεὶς γυμνασίαρχος ἀρ[χέ]τω: 1Α, στ. 24' τῶν αἰρουμένων ἀεὶ γυμνασιάρχων: 1Α, στ. 14' ὁ δὲ [α]ἰρ[ε]θ[ε]ῖς γυμνασίαρχος: 1Α, στ. 34' ὁ δὲ αἰρεθεὶς γυμνασίαρχος: 1Α, στ. 63' αἰρεῖσθαι δὲ ὁ γυμνασίαρχος... λαμπαδάρχας τρεῖς: 1Β, στ. 72' αἰρεῖσθαι δὲ καὶ τῶν παιδῶν λαμπαδάρχας τρεῖς: 1Β, στ. 74' οἱ δὲ αἰρεθέντες παρεχέτωσαν ἔλαιον: 1Β, στ. 73, 74' ἐὰν δὲ τις ἀντιλέγῃ τῶν αἰρεθέντων: 1Β, στ. 75' ἐν ἡμέραις πέντε ἀφ' ἧς ἂν αἰρεθῇ: 1Β, στ. 77' ἀποτινέτω ὁ αἰρεθεὶς: 1Β, στ. 78' εἴχες ἔλειν ψυχὴν ἥνπερ ἄρων ἔχεις: 404, στ. 18.

αἰσχρός: αἰσχιστον πᾶσιν: 7, στ. Β6.

αἰσχύνω: οἱ νεώτεροι μάλλον αἰσχυνοῦνται: 1Α, στ. 12.

αἰτία: ἐπιγραφέτω τὴν αἰτίαν... δι' ἣν ἐζ[η]μίωσεν: 1Β, στ. 101' [.]ΑΛ[.]Ν αἰτίαν εἶναι: 7, στ. Α13.

αἰτῶ: οὔτε ἐν τῷ αἰτεῖν ἡ πρεσβυεῖν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀπολέλειπται τῶν πρεσβυτέρων: 2, στ. 10.

αἰών: πρῶτον τῶν ὅπ' αἰῶνος τούτου τεμνηθέντα τῷ ὀνόματι: 106, στ. 7' τοῦ θρέψαντος ἀπ' αἰῶ[νος] με[γά]λου παραδόξου Μαξίμου: 402, στ. 5.

αίωνος: ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ... Αὐτοκράτορος: 68, στ. 2' ὑπ[ἐ]ρ
 ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ[ῶ]... Αὐτ[ο]κράτορος: 69, στ. 2' [---] αἰώνιον: 370.
 ἀκολουθῶ: [τ]ῶι γυμ[ν]ασί[α]ρχῶι ἀ[κ]ο[λ]ουθήσουσιν: 1Α, στ. 39.
 ἀκοντίζω: ἀκοντίζειν καὶ τοξεύειν μελετάωσαν: 1Β, στ. 10.
 ἀκοπιάτος: [---] ἀκοπιάτον: 7, στ. Α30.
 *ἀκριτής: πέντ' ἀκριτεῖς ἐτέων πλησάμενον δεκάδας: 392.
 ἀκρόαμα: ἀκρόαμα μὴθὲν παραγέτωσαν εἰς τὸν πότον: 1Β, στ. 66.
 ἄκυρος: τῶι μὴ ποιοῦντι ἄκυρος ἔστω ἢ ἐλευθερία αὐ: 45, στ. 27.
 ἀλαμπής: μολόντος ἀλαμπέα δώματα πατρός: 392.
 ἄλειμμα: ἄλειμμα συνέστηκεν: 1Α, στ. 7 δι[δ]ῶται... εἰς τὸ ἄλειμμα: 1Α, στ. 45' τιθέναι τὸ ἄλειμμα: 1Β, στ. 81'
 ἀλειμμάτων φιλοκαλί[α]: 7, στ. Β3' πρὸς τὸ ἄλειμμα: 7, στ. Α59' ἔδωκα τὰ τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς τὸ ἄλειμμα
 διην(άρια) Φ: 135, στ. 5' ἐπιμελουμένου τοῦ ἀλείμματος: 135, στ. 7' ἐπιμελουμένου τοῦ (ἀ)λείμματος: 136, στ. 3.
 ἀλειπτικός: εἰς αὐτὸ τὸ ἀλειπτικόν: 7, στ. Α18.
 ἀλειπτος: ἐκ παιδὸς ἄλιπτος: 388, στ. 3.
 ἀλείφω: μὴδὲ ἐν ἄλλῃ παλαιστραὶ ἀλειφέσθω μῆθεις: 1Β, στ. 4' ὅταν οἱ παῖδες ἀλείφωνται: 1Β, στ. 12' ἐάν [δ]έ
 τινα ὁ γυμνασίαρχος ἔαση ἀλείφεσθαι: 1Β, στ. 30' παρὰ τὸν νόμον ἀλείφεσθαι: 1Β, στ. 38' ὅς... δοκῇ
 φιλοπονῶντα ἀλείφθαι: 1Β, στ. 57' καὶ ὁμοίως ἀλειφέτω καὶ λαμπαδαρχεῖτω: 1Β, στ. 78' [τῇ] τοῦ ἀλ[ε]ίφ[ε]σθαι
 συνηθεία χρήσεσθαι: 7, στ. Α16' ἐάν δὲ ἡ πόλις ἀλείφῃ: 7, στ. Α48' ὅταν δὲ ἡ πόλις ἀλείφῃ: 7, στ. Α63' τοὺς δὲ
 παρὰ τοῦτο τολμώντας δούλους ἀλείφεσθαι: 7, στ. Α65' [---]ων δούλων ἐξ ὑδρία[ς] ἀλείφοντα: 7, στ. Α66' τὸν
 γυμνασίαρχον ἀλείψαντα καὶ λούσαντα: 114' ἀλειφούσης τῆς πόλεως: 135, στ. 6' (ἀλειφ)ούσης τῆς πόλεως:
 136, στ. 1.
 ἀλειψις: [σ]ωφρονικωτέραν ἀνανκᾷσει ποιεῖσθαι τὴν ἀλειψ[ιν]: 7, στ. Α81.
 ἀλεξάνδρειος: τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξάνδρειου: 68, στ. 10' 69, στ. 6.
 ἀληθῶς: εὐτύχει ἀλ[ι]θῶς: 363.
 ἀλλά: ἀλλ' ἀφ' ἧς μόνον: 7, στ. Α2' ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο τὸ ἔτος προ[β]έβηκεν (:): 7, στ. Α13' ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν διδόντα:
 7, στ. Α31' οὐ μὴν ἀλλά: 7, στ. Α33' ἐπεὶ οὖν τὰ ἀλλ[α] ---: 7, στ. Γ28' ἀλλὰ πόθος με... ἡγάγετο: 37' θνήσκω
 οὐχ ὑπὸ ἀντιπάλου ἀλλὰ ὑπὸ βίας: 388, στ. 5' ἡτῶμε οὐχ ὑπὸ ἀντιδίκου ἀλλὰ ὑπὸ βίας: 388, στ. 7' ἀλλ' ὑπὸ
 τύχης ἐνθάδε κατοικῶ: 497Β. **Λευκ.**: ἀλλὰ εἴν' αὐτό.
 ἀλληλοι: ἀλληλ[---]: 9, στ. 10.
 ἄλλος: ἐπεὶ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ πᾶσαι κατὰ νόμον ἄρχουσιν: 1Α, στ. 5' ὅταν καὶ τὰς ἄλλας ἀρχάς: 1Α, στ. 23' οὕτε
 ἄλλωι ἐπιτρέψω εἰδῶς: 1Α, στ. 31' μὴδὲ ἄλλωι μῆθεν: 1Β, στ. 3' μὴδὲ ἐν ἄλλῃ παλαιστραὶ ἀλειφέσθω μῆθεις:
 1Β, στ. 4' τοὺς δὲ ἄλλους ζημιούτω: 1Β, στ. 10' ἄλλῃ τις ἀναγκαῖα ἀσχολία γέννηται: 1Β, στ. 18' καὶ ἄλλα τρία:
 1Β, στ. 47' ἄλλον ἀποδεικνύτω ὁ γυμνασίαρχος: 1Β, στ. 82' ἄλλος ἐνιαύσιος τόκος συναπ[αρ]τίζεται (:): 7, στ.
 Α22' ἐπεὶ οὖν τὰ ἀλλ[α] ---: 7, στ. Γ28' ἄλλο, οὐ ὀκ[τ]ή[---]: 16Β, στ. 29' μὴδὲ ἄλλωι ὑπὲρ τούτων: 45, στ. 19'
 ἀποτινέτω... καὶ τῶι βασιλεῖ ἄλλους ἑκατόν: 45, στ. 22' οὐ παρ' ἀ(λ)λου τινὸς παραλαβοῦσα: 49, στ. 21.
Λευκ.: ἄλλα τέσσαρα καὶ ἄλλο παιδίον καὶ ἄλλο παιδίν.
 ἄλλως: ἄλλως μὴ[τε] πωλεῖν μὴ[τε] ἀγοράζειν: 13, στ. 5.
 ἀλογίστως: οὐκ ἀλογίστως ἐστόχασμαι: 7, στ. Α78.
 ἀλύπητος: [ἐ]στιλογρά[φ]ησα καὶ ἐχ[α]ρισάμην τῇ θεῷ ἀλοῖπ[η]τον: 50.
 ἀμφοδικός: ἀπὸ τῆς Εὐαστικῆς πύλης τὰ ἀμφοδικὰ ὕδατα: 41, στ. 2.
 ἀμφοτέροι: ἐνὶ σταδίοισιν ἐς ἀμφο[τερ]---: 390.
 ἄμφω: ἄμφω γ[άρ] προτέρους κῆρ ὅλοῃ δάμασεν: 400.
 ἄν: ὡς ἂν δυνῶμαι [δ]οι(ώ)τατα καὶ δικαιοτάτα: 1Α, στ. 29' καθὼς ἂν πρὸς [α]ὐτοὺς τάξωνται: 1Α, στ. 38' [ὡς] ἂν
 δυνάμεθα δοῦντα καὶ δικαιοτάτα: 1Α, στ. 58' ὃν ἂν δὲ καταστήσῃ ὁ γυμνασίαρχος ἀφιγέσθαι: 1Β, στ. 6'
 τὴν ὥραν ἣν ἂν ὁ γυμνασίαρχος ἀποδείξῃ: 1Β, στ. 17' ὅσοι ἂν μὴ ἐλεύθεροι ὦσιν: 1Β, στ. 23' ὅς ἂν τῶν
 παρόντων μὴ βοιηθῇ: 1Β, στ. 44' ὅς ἂν αὐτῶι δοκῇ: 1Β, στ. 50, 55, 56' τὰ δὲ ἄθλα, ἃ ἂν λαμβάνουσιν οἱ
 νικῶντες: 1Β, στ. 67' ἐν ἡμέραις πέντε ἀφ' ἧς ἂν αἰρεθῇ: 1Β, στ. 77' οἱ ἂν αὐτῶι δοκῶσιν ἐπιτήδευοι εἶναι:
 1Β, στ. 83, 85' ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας: 1Β, στ. 94' τῶν παιδίων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ ἂν τινα ὕστερον ἐπιγένηται:
 45, στ. 8' ἔως ἂν Ἀττίνας ζῇ: 45, στ. 12, 26' ποσοῦν δὲ τι ἂν Ἀττίνας προστάσῃ: 45, στ. 12' ἐξέστω ἀπιέναι
 οὐ ἂν βούλωνται: 45, στ. 14' ἂν τι ἐκ [τ]ῶ[ν] ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρέλθῃται: 45, στ. 22' οὐ ἂν παρέλθῃται ἀπ'
 αὐτῶν: 45, στ. 24' μὴδὲ ποιῶσιν δὲ τι ἂν Ἀττίνας προστάσῃ: 45, στ. 25' ὅς ἂν δὲ τοῦτον τὸν βωμόν μετάρῃ:
 367, στ. 6' εἰ δὲ τις βουλή[θ]ῃ ---: 370. Βλ. ἐάν, ἦν.
 ἀναγινώσκω: ἔδοξεν... ἀναγινώσκεσθαι δὲ καὶ τὸ ψήφισμα καθ' ἔτος ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις: 2, στ. 44' ἔσται
 πᾶσιν ΕΥΔΙΑ[.]ΕΣ ἀναγιν[ώ]σκειν: 7, στ. Γ31.
 ἀναγκάζω: ἀναγκαζέσθω τιθέναι τὸ ἄλειμμα καὶ λαμπαδαρχεῖν: 1Β, στ. 80' [σ]ωφρονικωτέραν ἀνανκᾷσει
 ποιεῖσθαι τὴν ἀλειψ[ιν]: 7, στ. Α81.
 ἀναγκαῖος: ἑτερόν τι ἀναγκαῖον φαίνεται τῶν μαθημάτων: 1Β, στ. 12' ἄλλῃ τις ἀναγκαῖα ἀσχολία γέννηται: 1Β,
 στ. 18' [ἀναγκαῖον ἡγησάμην(ς) τοῦτ]ῳ τῷ διατάγματι διορθῶσαι: 7, στ. Γ10' κ(α)ὶ ἐπευωνίσαντα ἐν καιροῖς
 ἀνανκ(α)ίοις: 117, στ. 18.
 ἀνάγκη: [---] πατρίδος ὑπηρεσίας ἀνάγκη: 7, στ. Α93.
 ἀναγραφή: τοῖς βουλευταῖ[ς]... ὦν τῇ(ν) ἀ[ν]αγραφ[ή]ν εἰς τὸ γραμματοφυλάκιον ἀπέθε[το]: 41, στ. 9.
 ἀναγράφω: ἀναγραφέντα εἰς στήλιν... καὶ εἰς τὸ δημόσιον: 1Α, στ. 10' ἀναγραφέντα εἰς τὴν στήλιν: 1Α, στ. 21'
 ἀναγράφας εἰς σανίδα: 1Β, στ. 90' ἀναγραφῆναι δὲ αὐτὸ εἰς στήλιν λιθίνην: 2, στ. 46.
 ἀνάγω: ἢ μὴ ἀν[άγ]η τῇ[ν] ὥ[ν]η[ν] (ς) κατὰ τὰ ν[ε]νομοθ[ε]τήμ[ε]να: 13, στ. 13.
 ἀναδείκνυμι: ἀν[α]δείκνυ[ω]σαν ἀνθ' αὐτῶν ἑτέρους: 1Β, στ. 62.
 ἀναζητῶ: **Λευκ.**: τὸ αὐτὴ ἀτῇ ἀναζητῇ(σει).
 ἀνακηρύσσω: ἀνακηρύσσέτω ἐν τῶι γυμνασίῳ: 1Β, στ. 102.
 ἀναλαμβάνω: ἀπὸ τῶν πρ[ο]σόδων ἂν ἀναλαμβάνῃ: 1Α, στ. 45.
 ἀναλίσκω: ἀπὸ τούτων ἀναλίσκω: 1Β, στ. 88' τὸ ἀπὸ τούτων ἀναλωθέν: 1Β, στ. 90.
 ἀνάλωμα: [α]ὐτὸν ἐκείνον τ[ῶ]ν ἰδίων ἀναλωμάτων εἶναι νομοθέτ[η]ν: 7, στ. Α62' κατ' ἐκεῖνο τὸ ἀνάλω[μα]: 7, στ.
 Α69' τὸ τε ὕδραγωγίον καὶ τὸ ἐκτοχεῖον ἰδίοις ἀναλώμασι κατεσκευάσασα ἀνέθηκε[ν]: 40.

ἀναμετρῶ: [κ]αὶ τοὺς μερισμο[ύς] ὡς ἡ πόλις αὐτῶ] ἐνέτυχε ἀνέμετρησε: 41, στ. 8' τὸ ἀπο[κεί]μενον ὕδωρ ἀνα[μετρ]ήσα[ς]: 41, στ. 8.

ἀνανεῶ: ἀνανεωσάμενος τὴν ἀπὸ τῶν προγόνων δόξαν: 2, στ. 5.

ἀναπαύομαι: ἀνεπαύσατο δὲ μη(νί) Αὐγ[ούστ]ω: 448, στ. 7' ἔτι δὲ ἀνεπα[ύσατο ---]: 448, στ. 8.

ἀναποιῶ: **Λευκ.**: ὁ λαβὼν ἐξ ἑμᾶτος ἀνεποιήσαμην.

ἀναπόστατος: θανάτου ἀναπόστατος τούτου ἐγενήθη: 405, στ. 7.

ἀνάπτω: ἐκ προγόνων κισσὸν ἀναψάμενος: 37.

ἀνάστασις: ἐπιμε[λ]ηθέντος τῆς ἀναστάσεως: 499, στ. 11.

ἀνατεύχω: Ἀγάθα τὸνδ' ἀνέτευξε πέτρων: 392.

ἀνατίθημι: τὰ δὲ ἄλλα ... ἀνατιθέτωσαν: 1B, στ. 68' ἔδοξεν... ἀνατεθῆναι τε αὐτοῦ καὶ ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ τόπῳ τῆς πόλεως: 2, στ. 42' φιάλ[ας ἀνατίθ]εσθ[αι] εἰς τὸ ἱερόν: 3, στ. 10' ἀνατιθέτωσαν ἀντὶ τῶν φιαλῶν κέρατα [κ]αὶ σκύφους: 3, στ. 12' τὴν στήλῃν χα[ράξας ἀνέθηκεν] ἐκ τῶν ιδίων: 7, στ. ΓΔ34' κατ' εὐχὴν ἀνέθηκε: 25' ἀνέθ[η]κε[ν] ἐ[πὶ] [σ]ωτηρίᾳ κα[τ'] ἐπιταγῇ: 34' Εἰσιδι Λοχία καὶ τῇ πόλει τὸν βωμόν ἀνέθηκαν: 36, στ. 3' κατ' ἐντ[ο]λ[ήν]: θεοῖς ἀνέθηκαν: 38' τὸ τε ὕδραγωγίον καὶ τὸ ἐκτοχεῖον ἰδίοις ἀναλώμασι κατεσκευάσασα ἀνέθηκε[ν]: 40' τὸν ἀνδριάντα ἀνέθηκεν ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς: 74, στ. 8' τὸν ἑαυτῶν ὕον ἀνέθηκαν: 338' ἀνέθ[η]κε) Στρυμόνιος ὁ σεκ[ρετάρ]ιος: 421. **Λευκ.**: [ἀ]νεθόμην [καὶ] ἐ[π]ιστηλογράφῃ[σα] τὸ ...[Ο]Ν τῆς προσόδου τα[ύτης] ἀνατίθημι τῇ θεῷ παιδίον ἀνέθηκα δῶρον... κνήμας ἐπ[ι]χρύσας... ἐν οἷς καὶ δοῦλους ἐχαρισάμην ταύτης δὲ τῆς παιδίσκης καὶ (δηνάρια) IP ἀνατίθημην μεμαρτυρωμένην ἀνατίθωμε κοράσι(ον) [Παράμ]ονον ἀνέθ[η]κε[ν] ἀνεθόμην(ν) πεδὶν μο[υ] ---] ὧν καὶ τὴν ὥνῃν ἀνεθόμην ἀνέθηκα [καὶ] ἐχαρισάμην κοράσιον[ν] [ἀνέθ]ηκεν εὐχό[μεν] ---].

ἀνατρέφω: τὸ γλυκύτατόν μοι οὖν θρεπάρην, ὃ ἐγ[ὼ] ἀνέθρεψα ὑπ[ὸ] τὰς ἐμὰς μάλας: 445, στ. 6. **Λευκ.**: ἦν ἀνέθρεψα τῷ δνόματι τῆς θεᾶς ὃ ἡγόρασα ἐξ αἵμα[τος] καὶ ἀν[έθ]ρεψα.

ἀναχωρῶ: εἰ γε μεικροτέρων καὶ ἀνακεχωρηκότων: 7, στ. Α3.

ἀναφαίρετος: **Λευκ.**: εἶνε αὐτὰ τῆς θεοῦ ἀναφέρετα.

ἀναφορά: **Λευκ.**: οὐτε ἀναφορὰν οἴσουσι[ν] μήτε πωλῆσε μήτε ἀναφορὰν ὀρίσθε μήτε δανίω ὑποθέσθε.

ἀνδράποδον: τ[ι]άφος ἀνδραπόδων, Θε[ο]δῶρον προστάτου: 433.

ἀνδριάς: ἀνατεθῆναι... καὶ ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ τόπῳ τῆς πόλεως: 2, στ. 43' καὶ τεθῆναι παρὰ τὸν ἀνδριάντα: 2, στ. 47' τὸν ἀνδριάντα ἀνέθηκεν ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς: 74, στ. 7' ἀναστησάσης τὸν ἀνδριάντα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ: 81, στ. 8' 89, στ. 9' ἀναστησάντων τὸν ἀνδριάντα τῶν γονέων αὐτοῦ: 90, στ. 8' τὸν ἀνδριάντα ἀνέ[σ]τησεν: 99, στ. 8.

ἀνέγκλητος: **Λευκ.**: χαρίζετε νεανεῖσκον... ἀνένκλητον ἀνένκλητον (·).

ἀνεπένκλητος: **Λευκ.**: σώματα ἴδια ἀνεπένκλητα ἀνεπένκλητα ἀνεπένκλητον [καὶ τὸν δεῖνα ἀνεπέν]κλητα ὃ ἔσθε τῇ θεῷ ἀνεπένκλητον.

ἀνεπίληπτος: **Λευκ.**: ἀνεπίληπτον.

ἀνέρχομαι: [Εἰ] γάρ καὶ μέτρον ἡλι[κ]ίας ἐπὶ γῆρας ἀνῆλ[θε]: 404, στ. 17.

ἀνετος: [τὰ] ἀν[ε]τα Μᾶ κατεσκ[εῦασεν]: 505.

ἀνὴρ: προβαλεῖται ἄνδρας τρεῖς: 1A, στ. 36' μετὰ τῶν προειρημένων ἀνδρῶν: 1A, στ. 43' Α[---]ΝΑ[---] ἀνδρῶν: 1A, στ. 51' ἀπογραφέτω ὁ γυμνασίαρχος... ἄνδρας ἑπτὰ: 1B, στ. 49' ὡς [καθῆ(·)]κ[ο]ν ἦν ἀνδρὶ καλῶ καὶ ἀγαθῶ: 2, στ. 18' τῶν παρ' ὑμῖν ἀξιο[---] ἀνδρῶν: 7, στ. Α57' [ἀρχιερέα] τοῦ ἔθνους Φλαῖον Παράμονον, ἄνδρα κράτιστον: 7, στ. Α71' ὁ ἀνὴρ ΦΑΙ[---]: 8, στ. 22' ἄνδρα σύνεδρον: 81, στ. 5' τὰ πάντα ἀνδρὸς ἀρίστου καὶ κοσμίου: 99, στ. 6' [ἀνδ]ρας δόλιχον: 140, στ. 6' ἄνδρα... ἀφῖσα: 394' Κλαυδιανὸς θρέψας καὶ Κάστωρ σύγγαμος ἀνὴρ: 399, στ. 2' ἀνδρ' ἀγαθὸν πινυτόν τε: 401' συνοικήσασα τῷ ἀνδρὶ ἔτι εἴκοσι: 442' ὁ ἀνὴρ αὐτῆς: 350' [ἀνδ]ρί: 293' ἀνδρα: 490' τῷ ἀνδρὶ: 223' 241' 242' 245' 246' 282' 288' 388, στ. 9' 489' τῷ ἀνδρ[ί]: 271' τὸν ἀνδρα: 78, στ. 10' 346' τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ: 213' 250' 262' 266' 290' 374' 389' [τῷ ἰδίῳ ἀνδρ]ί: 225' [τῷ ἰδίῳ ἀνδρ]ί: 292' [τῷ ἰδίῳ ἀνδρ]ί: 265' [τῷ ἰδίῳ ἀνδρ]ί: 385' τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ: 384' τῷ εἰδίῳ ἀνδρὶ: 226' τῷ εἰδίῳ ἀνδρὶ: 220' τῷ εἰδίῳ ἀνδρὶ: 249' τῷ [γ]λυκ[υ]τάτῳ [ἀνδρ]ί: 269' [τῷ] γλυκύτατῳ ἀνδρὶ: 446' τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ: 211' τὸν ἴδιον ἀνδρα: 296' τὸν εἰ(δι)ον ἀνδρα: 336' τὸν γλυκύτατον ἀνδρα: 347' τὸν γλυκύτατόν μου ἀνδρα: 445, στ. 2' τὸν ἑαυτῆς ἀνδρα: 301' 344' τ[ὸν] ἑαυτῆς ἀνδρ[α]: 308' τὸν ἡαυτῆς ἀνδρα: 305' ἑαυτῇ καὶ τοῦ ἀνδρὶ Κλαύδιος: 275. **Λευκ.**: Ἀντ[ι]οχος ἀνὴρ(·): ἀνὴρ Λύκος ἦν <Ε> ὁ ἀνὴρ μου δεδανισμένος ἰς οἷς παρέσχου τῷ ἀνδρὶ μου κατ' ἐντολὰς... τοῦ ἀνδρὸς μου.

ἄνθος: ὦ Φθόνε καὶ Πλουτεῦ, σιλήσας χρύσειον ἄνθος: 404, στ. 9.

ἄνθρωπος: καὶ πάντα τὰ καθῆκα ποιήσασαν θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις: 109, στ. 15' μὴ κλάσης μηδὲ ἄρης τὸν στῦλον μηδὲ τοὺς λίθους, ἄνθρωπε: 444' [μη]δὲνα [---] ἀνθρ[ω]πον: 476.

ἀνθύπατος: Λ(ούκιος) Μέμμιος Ῥοῦφος ἀνθύπατος λέγει: 7, στ. Α1' [Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος... ἀνθύπατος]: 8, στ. 6' ἀνθ[ύ]πατος (·): 41, στ. 1' Λεύκιον Καλπῶνιον Πίσωνα ἀνθύπατον: 59. **Λευκ.**: κατὰ τὴν ἀπόφασιν Τερτυλλιανοῦ ἀνθυπάτου τοῦ γεναμένου ἀνθυπάτου τοῦ γεναμένου κρατίστου ἀνθυπάτου τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπαρχείας τοῦ γεναμένου κρατίστου ἀν[θυ]πάτου τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπαρχείας.

ἀνίκητος: τοῦ θεοτάτου καὶ μεγίστου καὶ ἀνείκητου Αὐτ[ο]κράτορος Καίσαρος Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ορδιαν]οῦ...: 69, στ. 3' τὸν παντοκράτορά σοι κὲ ἅγιον Θεὸν κὲ τὴν Τύχην σοι τοῦ ἀνείκητου βασιλείου: 444' [τοὺς] μεγίστους καὶ ἀνικήτους κυρίους ἡμῶν αὐτοκράτορας: 486.

ἀνίστημι: ὅσα τε τῆς πόλεως ἐκείνοι καὶ πρὸς κόσμον καὶ πρὸς φυλακὴν ἀνέστησαν: 2, στ. 15' ἀναστησάσης τὸν ἀνδριάντα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ: 81, στ. 7' 89, στ. 8' ἀναστήσαντος τοῦ υἱοῦ: 82' ἀναστησάντων τὸν ἀνδριάντα τῶν γονέων αὐτοῦ: 90, στ. 7' τὸν ἀνδριάντα ἀνέ[σ]τησεν: 99, στ. 8.

ἀνοιγῶ: ἴ τις δὲ τολμῇ ἀνῦξεν, δώσι Κυρίῳ λόγον: 446' (ἐάν) τις ἀνῦξῃ τὸν τάφον: 455, στ. 10.

ἀντί: ἀντὶ τοῦ ἐνλείποντος ἀποκληρωσάτω: 1B, στ. 53' ἀν[α]δεικνύωσαν ἀνθ' αὐτῶν ἐτέρους: 1B, στ. 63' ἀντὶ δὲ τοῦ δικαίως ἐξομοσαμένου: 1B, στ. 81' ἀνατιθέτωσαν ἀντὶ τῶν φιαλῶν κέρατα [κ]αὶ σκύφους: 3, στ. 12' ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων εἰς ἑαυτὴν εὐεργεσιῶν: 107.

ἀντιγονίς: ἀντιγονί[δα] ἥ[ς] ὀλκῇ δρα(χμαί) NB (ὀβολοὶ δύο): 16B, στ. 40.

ἀντίδικος: ἡττώμε οὐχ ὑπὸ ἀντιδίκου ἀλλὰ ὑπὸ βίας: 388, στ. 7.

ἀντιλαβάνω: **Λευκ.**: ἐκ πιπτακίου ἀντιληφθε.

- ἀντιλέγω: ἐξέστω αὐτῷ ἀντίπαντι ἐν ἡμέραις [δ]έκα: 1B, στ. 36' ἐὰν δέ τις ἀντιλέγῃ τῶν αἰρεθέντων: 1B, στ. 75' ἐξέ[σ]τω ἀντίπαντι αὐτῷ: 1B, στ. 105. **Λευκ.**: ὁ ἀντιλέγων δώσει μὴδενὸς ἀντιλέγοντος.
- ἀντίπαλος: θηήσκω οὐχ ὑπὸ ἀντιπάλου ἀλλὰ ὑπὸ βίας: 388, στ. 5.
- ἀντιποιῶ: **Λευκ.**: εἰ δέ τις ἀντιποιήσῃτε· εἰ δέ τις ἀντιποιήσῃτε τούτων δοῖο σωματῶν ἢ δέ τις ἀντιποιήσῃτε [εἰ] δέ τις ἀντιποιήσῃτε[αι].
- ἀντιστρατήγος: [Μεμνίου Ῥήγλου πρεσ]βευτοῦ Τιβερίου Κλαυδίου Καίσαρος... [καὶ ἀντιστρατήγου]: 60, στ. 3.
- ἀνύβριστος: **Λευκ.**: ἀνύβριστα.
- ἀνυπόθηκος: **Λευκ.**: χαρίζετε... ἀνυπόθηκον.
- ἀνύω: ὁμ πάτρα ταγὸν δισσάκις ἀνύσατο: 392.
- ἀξία: ἀποπινέτω τὴν ἀξίαν διπλὴν: 45, στ. 23.
- ἀξιόλογος: ὁ ἀξιολογώτατος [μακεδονιάρχης]: 488, στ. 8' [ὁ ἀξι]ολογώτατος μακεδονιάρχης: 488, στ. 10.
- Λευκ.**: προνοούντος τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἀξ(ιολογώτατου) Αἰλίου Κασσίου.
- ἄξιος: ἀτὸν ἄξιον καὶ τῶν θεῶν καὶ τῆς πατρίδος παρίσχηται: 2, στ. 30' καὶ ἐν τοῖς παρούσιν ὧν τειμῆς ἄξιος καὶ ἐν τοῖς ἐπιζομένοις: 2, στ. 32' τειμίας ἄξια ὡς τῷ δήμῳ [---]: 7, στ. Γ27.
- ἄξιωμα: ἡ πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας καὶ κατὰ ἄξιωμα [μητρόπολις]: 7, στ. Α4' τό τε ἄξιωμα[ς] τῆς μητροπόλεως ὅμων: 9, στ. 11' τὴν νεωκορίαν τῶν Σεβαστῶν καὶ τὸ τῆς μητροπόλεως ἄξιωμα: 117, στ. 7.
- ἄξιως: ὅπως ὁ Ἄρπαλος ἄξιως τιμηθῇ τῶν γεγενημένων ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα: 2, στ. 35. **Λευκ.**: ἄξιως τειμώμενος παρὰ τῷ κυρίῳ ἡμῶν Μ(άρκῳ) Αὐρηλίῳ Κομόδῳ.
- ἀπάγω: ὄν... ἀπήγαγαν δαίμονες αὐτοῦ ζωῆς: 405, στ. 4.
- ἀπάλαιστρος: μὴ ἐγδυσθῇ εἰς τὸ γυμνάσιον... μὴδὲ ἀπάλαιστρος: 1B, στ. 28.
- ἀπαλλοτριῶ: **Λευκ.**: ἐξουσίαν ἔχοντος πωλεῖν ἢ ἀπαλλοτριῶν μ(ή) ἔχοντος [μὴδενός(ς)] ἐξουσίαν ἀπ[αλλοτριῶσαι(ς)].
- ἀπαντῶ: ἀπαντάτωσαν δὲ οἱ παιδοτρίβαι ... εἰς τὸ γυμνάσιον: 1B, στ. 15.
- ἀπαρτίζω: ὅς ὑμεῖν ἀπαρτίξει τὸν [ἐνιαύσιον (ς) τόκον]: 7, στ. Α19.
- ἄπας: ταῖς δὲ ζημίαις ἀπάσαις: 1B, στ. 101' εἰ ἅπαν ἐπειγ[---]: 7, στ. Γ26' ὡς ἅπασιν καθάπ[ερ ---]: 8, στ. 18.
- ἀπειθῶ: ζημιῶν τὸν ἀπειθοῦντα: 1B, στ. 53.
- ἀπειμι: ἀπιόντα μῆνα Δεῖον: 7, στ. Α25' ἐξέστω ἀπιέναι οὗ ἂν βούλωνται: 45, στ. 13.
- ἀπειρος: Φοῖβου φορμίνγων ὑποφήτορα... ἵστορ' ἄ(π)ειρον ὄχλον: 396.
- ἀπελευθερῶ: μὴδὲ ἀπε[λ]ευθερὸς μὴδὲ οἱ τούτων υἱοί: 1B, στ. 27' [ἀφίησι]ν ἀπελευθέραν [εὐθύς (ς)] μετὰ τὸν ἐμὸν [θάνατον]: 48' τῷ ἀπελευθέρῳ: 500. **Λευκ.**: Μητρός Θεῶν ἀπελευθέρα.
- ἀπελευθερῶ: οἱ [ἀπε]λευ[θ]ερο[ύ]μενοι πρότερον φαίνονται φιάλ[ας ἀνατίθ]εσ[θαι]: 3, στ. 9' ἀπελευθερωθέντες ὑπό...: 31' ἀπελευθερωθεῖσα ὑπό...: 32.
- ἀπελπισμός: ἀπελπισμός ὑπάρχων ἐπιδόσεως: 7, στ. Α57.
- ἀπευκταῖος: ἀπευκταϊότατος μένει (-εἰ) μὴ πλείων ἢ κατὰ τετράκις: 7, στ. Α84.
- ἀπιστία: ἀπιστεῖν γὰρ ἔχει με: 404, στ. 13.
- ἀπλοῦς: **Λευκ.**: δώσει τῇ θεῷ προστίμου (διηναρίων) μυ(ριάδας) 1B ἀπλᾶς.
- ἀπό: ἀπὸ τῶν προ[π]οσόδων ὧν ἀναλαμβάνῃ: 1A, στ. 45' ἀπὸ τῶν ὑπαρχουσῶν προσόδων: 1B, στ. 60' ἀπὸ τούτων ἀναλίσκω: 1B, στ. 88' τὸ ἀπὸ τούτων ἀναλωθέν: 1B, στ. 90' ἐν ἡμέραις πέντε ἀφ' ἧς ἂν αἰρεθῇ: 1B, στ. 77' ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας: 1B, στ. 94' τὴν ἀπὸ τῶν προγόνων δόξαν: 2, στ. 6' ἀλλ' ἀφ' ἧς μόνον: 7, στ. Α2' ἀπὸ δὲ τοῦ ἐξῆς ἐνιαυτοῦ: 7, στ. Α16' ἀπὸ μηνὸς Δεῖον: 7, στ. Α73' ἀπὸ τῶν ὑδρομηχανῶν: 7, στ. Α28, 85' [ἀπὸ τῶν ὑδρομη(ς)]χανῶν: 7, στ. Β34' [ἀπὸ τῶν θυσίμων καὶ τοῦ θησαυροῦ]: 16A, στ. 4' [ἀπὸ τῶν] θυσίμων καὶ τοῦ [θησαυροῦ]: 16A, στ. 11' [ἀπ]ὸ τῶν θυσίμων [καὶ τοῦ] θησαυροῦ: 16A, στ. 23' ἀπὸ [τῶν θυσίμων] καὶ τοῦ [θησαυροῦ]: 16A, στ. 29' ἀπὸ τῶν [θυσίμων] καὶ τοῦ θη[σαυροῦ]: 16B, στ. 4' ἀπὸ τῶν θυσίμων καὶ τοῦ θησαυροῦ: 16B, στ. 10, 18, 26' ἀπὸ τῶν θυσί[μ]ων καὶ τοῦ θησαυροῦ: 16B, στ. 37' ἀπὸ τῆς Εὐιαστικῆς πύλης τὰ ἀμφοδίκᾳ ὕδατα: 41, στ. 2' οὗ ἂν παρέλῃται ἀπ' αὐτῶν: 45, στ. 24' πρῶτον τῶν ἀπ' αἰῶνος τούτῳ τεμιμηθέντα τῷ ὀνόματι: 106, στ. 7' τοῦ... ἀπ' αἰῶνος μεγάλου παραδόξου: 402, στ. 5' ἀπὸ ἐκδ(ίκων): 440. **Λευκ.**: ὁ ἀπὸ παιδίου κατωνόμακ' ὄν κ[αί] ἀπὸ βρέφου κατωνόμασε τῇ θεῷ ὅς καὶ ἀπὸ βρεφῶν κατωνόμασε τῇ θεῷ πολλὰ δινὰ κακὰ πάσχοντες ἀπὸ Μητρός Θεῶν Αὐτόχthonος ἀπὸ τῆς εἰκάδος τοῦ προγεγραμμένου μηνὸς ἐξῆς ἡμερῶν δέκα.
- ἀπόγονος: ... θεοῦ [Νέρου ἀπόγ]ονοι: 8, στ. 8' [... θεοῦ Νέρου ἀπόγονοι]: 9, στ. 3.
- ἀπογραφῇ: δότω ὁ προσαγγέλλων ἀπογραφὴν τοῖς ἐξε[τ]ασταῖς: 1B, στ. 32.
- ἀπογράφω: τοὺς δὲ κρινούσας τὴν (εὐεξίαν) ἀπογραφέτω ὁ γυμνασίαρχος: 1B, στ. 48' ἀπογράψων: 13, στ. 7.
- ἀποδείκνυμι: τὴν ὥραν ἣν ἂν ὁ γυμνασίαρχος ἀποδείξῃ: 1B, στ. 17' ἄλλον ἀποδεικνύτω ὁ γυμνασίαρχος: 1B, στ. 82' [ὑπατο]ς ἀποδεικνύμενος τὸ -: 10.
- ἀποδείξις: τοὺς παιδοτρίβας ποιεῖσθαι ἀποδείξιν τῶν παιδῶν: 1B, στ. 24.
- ἀποδέχομαι: τὴν μεγίστην καὶ πλείστην δεομένην δαπανημάτων ἱερωσύνην εὐθαρσῶς ἀπεδέξατο: 2, στ. 17.
- ἀποδημία: τελευτήσανταν ἐν ἀποδημίᾳ: 332' ἐν ἀποδημίᾳ τελευτήσαντι: 333.
- ἀποδίδωμι: τοῖς ἐξεσταταῖς τοῖς πόλεως... ἀποδιδότω: 1B, στ. 91' ἀποδιδότω τῷ μεθ' αὐτὸν γυμνασιάρχῃ: 1B, στ. 93' ἐὰν δὲ μὴ ἀποδῶι τοὺς λόγους ἢ τὰ περιόντα: 1B, στ. 94' τὸν λόγον ἀποδότη καὶ τὰ περιόντα: 1B, στ. 96' τὸ ἀπο[κ]είμενον ὕδωρ ἀνα[μετρ]ήσα[ς] καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ λείπον τοῖς βουλευτα[ῖ]ς ἀποδοῦς: 41, στ. 9. **Λευκ.**: ἂ ἀποδώσι· ἂ καὶ ἀπέδωκεν' ἀποδίδομεν πεδίσκην... καὶ μὴ δύνασθαι ἀποδοῦναι τὴν ἐπι[αγ]ήν ἀπέδωκεν τῷ θεῷ.
- ἀποκαθίστημι: ὁ δὲ πράκτωρ εἰσπράξας ἀποκ[ατ]αστασῇ τῷ ἐνεστώτι γυμνασιάρχῳ: 1B, στ. 103' ἐπιμελήθηθι οὖν ὅπως ἀποκατασταθῶσιν πάλιν τῷ θεῷ: 3, στ. 7' [ἐ]κ τῶν ἰδίων ἀποκατέστησεν: 41, στ. 7.
- ἀπόκειμαι: τὸ ἀπο[κ]είμενον ὕδωρ ἀνα[μετρ]ήσα[ς]: 41, στ. 8.
- ἀποκληρῶ: ἐκ τῶν λοιπῶν... ἀποκληρωσάτω: 1B, στ. 54.
- ἀποκοπή (ς): [--- ἀ]ποκοπή: 7, στ. Β14.
- ἀπόκρισις: [---] ὧν ἀπόκρισιν: 8, στ. 17.
- ἀπολείπω: οὔτε ἐν τῷ αἰτεῖν ἢ πρεσβεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀπολέλειπται τῶν πρεσβυτέρων: 2, στ. 11' αἱ ὑπὸ Ἰουλιανοῦ... ἀπολελειμμένοι [μυριάδες]: 7, στ. Α18' τῇ τῶν νέων ἀπολείπω συνηθείᾳ: 7, στ. Α45' ὥστε τὰ λοιπὰ ἀπολείπεσθαι: 7, στ. Α50.

ἀπολύω: ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆμι: 1B, στ. 94.

ἀποσπῶ: **Λευκ.**: αἰάν τις ὑπέρειση καὶ ἀποσπάσῃ.

ἀποσφραγίζω: **Λευκ.**: ἐκ πιττακίου ἀντιλεῖφθε καὶ ἀποσφραγίσθε τὰ ὑπογεγραμμένα.

ἀποσφῶζω (:): ἰδοῦσα ὅτι [ἀπ(:)]έσωσε Γερόντι[ιν] ἔτ(η): 445, στ. 7.

ἀποτάσσω: τὸ ἀποταγῆν ὑπὸ τούτων: 1A, στ. 44' ἀποτάσσω εἰς τὴν τοῦ καινοῦ βαλανείου ἐπι[μέλειαν (:)]: 7, στ. Γ17.

ἀποτεινῶ: ἀποτινέτω [---]: 1A, στ. 47' ἀποτινέτω δραχμὰς χιλίας: 1B, στ. 31' [ἀποτινέτωσαν καὶ οὗτοι τὸ ἴσον ἐπίτιμον]: 1A, στ. 49' ἀποτινέτωσαν καὶ οὗτοι τὸ ἴσον [ἐ]πίτιμον: 1B, στ. 34' ἀποτινέτω δραχμὰς πεντήκοντα: 1B, στ. 78, 80' ἀποτινέτω τοῖς νέοις δραχμὰς χιλίας: 1B, στ. 95' ἀποτινέτω ὁ γυμνασιάρχος τὸ ἡμιόλιον τῷ νικῆσαντι: 1B, στ. 106' [οὗ τοῖς συνέδροις ἀπο]τεινεί: 5, στ. 15' οὗ τοῖς συνέδροις [ἀποτεινεί]: 6, στ. 12' ὁ ἄγων εἰς δουλείαν ἀποτινέτω καθ' ἕκαστον σ(ῶ)μα χρυσοῦς ἑκατὸν καὶ τῷ βασιλεῖ ἄλλους ἑκατὸν: 45, στ. 20' ἀποτινέτω τὴν ἀξίαν διπλὴν: 45, στ. 23.

ἀποτίθιμι: τῇ(ν) ἀ[ν]αγραφῇ[ιν] εἰς τὸ γραμματοφυλάκιον ἀπέθε[το]: 41, στ. 10' ἔνθα ἀπετέθ[η]: 440.

Λευκ.: ὧν κέ τὰς ἀσφαλείας ἀπεθέμ[η]ν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς θεοῦ ἥς κέ τὴν ὠνὴν τῇ κυρίᾳ ἀπεθέμην ἀπεθέμην δέ καὶ τὴν ὠνὴν.

ἀπόλλυμι (:): **Λευκ.**: τὸ κέ ΑΠΟΥΛΟΝΟΝ.

ἀπόφασις: **Λευκ.**: κατὰ τὴν ἀπόφασιν Τερτυλλιανοῦ ἀνθυπάτου· κατὰ τὴν γεναμένην ἀπόφασιν τοῦ κρατίστου ἡγεμόνος Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' [κ]ατὰ τὴν [ἀπό]φασιν Τερτυλλια(νοῦ) 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακυλάου' κατὰ τὴν ἀ[πό]φασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλ(α)' κατὰ τὴν ἀπό(φα)σιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῇ[ν] Τερτυλλιανῶν 'Ακύλα' κατὰ τῇ(ν) ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανῶν 'Ακύλα' [κατὰ τὴν ἀπό]φασιν Τερτυλλιανῶν 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανῶν 'Ακύλα' [κατὰ τὴν] ἀπό[φασιν] Τερτυλλιανῶν 'Ακύλα'.

ἀπροφασίστως: [ἐν ταῖς] γυμνασ[ιαρχίαις] ἑαυτὸν ἀπ[ροφασίστως ---]: 119, στ. 11.

ἄπτοιμαι: ἄρτι τε τῆς πολιτείας ἀπτόμενος: 2, στ. 9' [π]ῶς θείας μορφῆς [ἦ]ν[α]το Μοῖρα πικρά: 404, στ. 15.

ἀπώλεια: καὶ ἀπωλείας μελέτη: 7, στ. Α91.

'Αραβικός: [... Σεπτίμιον Σεουήρον εὐσεβῆ, [Περτίνακα Σεβαστόν, 'Αραβικόν, 'Αδια]βηνικόν, Παρθικόν μέ[γιστον, εὐτυχῆ]: 66Α' [... Σεπτίμιον Σεουήρου εὐσεβοῦς], Περτίνα[κος Σεβαστοῦ, 'Αραβικοῦ, 'Αδιαβηνικοῦ, Παρθικοῦ] μεγίσ[τον, εὐτυχῶς]: 66B.

ἀργολικόν: ἀργολικόν, οὗ ὁλκή δραχμαὶ διημιτρίειαι MZ, (ὀβολοὶ τρεῖς, τριημιωβόλιον): 16B, στ. 12' ἀργολικόν, οὗ ὁλκή δραχ(μαί) O (ὀβολοὶ δύο), ἄλλο, οὗ ὁλκ[η] δραχ(μαί) ΛΑ (ὀβολοὶ τρεῖς): 16B, στ. 28-31.

ἀργύριον: [μυριάδες (-ων) ἀργυρ]ίου δέκα: 7, στ. B10' [τὸ] εἰς τὴν γυμνασιαρχίαν ἀργύριον: 7, στ. A17' ἀργυρίου γένεσθαι μυριάδε[ς]: 7, στ. A25' [---] δήμου ἀργυρίου μυρ[ιάδες(-)---]: 11.

ἄργυρος: δώση τῇ ἀγιωτά[τῃ] συναγωγ(ῇ) ἀρ(γύρου) λί(τραν) Α: 455, στ. 13.

ἀργῶ: ἀργῶν ἐνιαυτὸς πάλιν ἐνθήκη (-η): 7, στ. A59.

ἀρέσκεια: εἰς τὴν τῆς πατρίδος ἀρέσκειαν: 7, στ. A77.

ἄρετῃ: ἐσπούδασεν μὴ λειφθῆναι ἀρετῇ: 2, στ. 8' Ἰπποκλέους δὲ ἀρετὰ με τεθαλότα καὶ νέον ὧδε θῆκε: 37' ἀρετῆς ἔνεκα καὶ εὐνοίας τῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν: 89, στ. 5' ἡθους καὶ ἀρετῆς ἔνεκα: 95, στ. 8' 96, στ. 9' [ἀ]ρετῆς καὶ εὐνοίας τῆς εἰς [ἐ]α[ν]τὴν ἔνεκεν: 102Α' ἀρετῆς ἔνεκα: 83' ἀρετῆς ἔνεκεν: 81, στ. 6' 86' 102B' 120Α.

ἀριθμός: στρατευσαμένου ἐν τῷ γεννησάτῳ ἀριθμοῦ τῶν καθοσιωμ(ένων) σαγιτταρίων: 443, στ. 4.

ἄριστος: βλ. ἀγαθός.

'Αρμενιάκος: [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος 'Αντωνίνος Σεβαστός, 'Αρμε]νιακός... καί... [Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος Σεβαστός, 'Αρ]μενιάκος: 8, στ. 1-4' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος 'Αντωνίνος Σεβαστός 'Αρμενιάκος... καί... Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος Σεβαστός 'Αρμενιάκος (:)]: 9.

ἀρπάζω: νῦν δέ με Μοιράων μίτος ἦρπασε: 399, στ. 8.

ἀρρωστῶ: ἔαν μὴ τις ἀρρωστήσῃ: 1B, στ. 17.

ἄρτι: ἄρτι τε τῆς πολιτείας ἀπτόμενος: 2, στ. 8.

ἀρτοκόπος: Κακίλις ἀρτοκόπος [κ]εῖμαι νέκυσ: 398.

ἀρχαῖος: ἐφιλοτεμῖμῃ πάντα πρὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον ἀγαγεῖν: 2, στ. 28.

ἀρχαιρεσία: ἐν τῷ τῶν ἀρχαιρεσιῶν και[ρ]ῷ προβουλευσαμένων τῶν βουλευτῶν: 2, στ. 33' ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις: 2, στ. 45.

ἀρχεῖον: διακριθῆναι ἐπὶ τῶν καθηκόντων ἀρχεῖων: 1B, στ. 105.

ἀρχή: ἐπεὶ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ πᾶσαι κατὰ νόμον ἀρχοῦσι: 1A, στ. 5' ὅταν καὶ τὰς ἄλλας ἀρχάς: 1A, στ. 23' ὅταν εἰσπορεύηται εἰς τὴν [ἀ]ρχ[ή]ν: 1A, στ. 35' ὅταν δὲ [ἐ]ξέλθῃ ἐκ τῆς ἀρχῆς: 1B, στ. 89' ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆμι: 1B, στ. 94' τὴν πατρώ[αν] ἀρχ[ή]ν: 9, στ. 8.

ἀρχιερατεύω: [ἀ]ρχιερατεύοντος: 62.

ἀρχιερατικός: τοῖς μὲν ἀρχιερατικοῖς καὶ συνέδροις ---]... τοῖς δὲ βουλευτικοῖς καὶ ---]: 7, στ. A63.

ἀρχιέρεια: ἡ ἀρχιέρεια τῆς Σεβαστῆς: 68, στ. 11' ἡ ἀρχιέρεια: 69, στ. 8' τὴν πεντάκις ἀρχιέριαν: 74, στ. 6' τὴν ἀρχιέριαν: 77, στ. 6' τῆς ἀρχιερείας: 100, στ. 11.

ἀρχιερεὺς: [τὸ]ν ἀρχιερέα ---]: 5, στ. 22' [---]... τῷ ἀρχιερεῖ ἐν παρ[ακαταθήκῃ]: 7, στ. A20' [ἀρχιερέα] τοῦ ἔθνους Φλαύιον Παράμονον, ἄνδρα κράτιστον: 7, στ. A71' τοῦ ἀρχιερέως [τῶν Σε]β[α]στῶν καὶ ἀγωνοθέ[του] τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 63, στ. 7' ὁ μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερεὺς τοῦ Σεβαστοῦ καὶ ἀγωνοθέτης...: 68, στ. 9' ὁ μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερεὺς [τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνο]θέτης: 69, στ. 6' τὸν ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 73, στ. 6' [τὸν ἀρχιε]ρέα τῶν [Σεβαστῶν] καὶ ἀγωνοθέ[την] τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 102Α' τὸν ἀρχιερέα καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 106, στ. 3' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην [τοῦ Κοινοῦ] Μακ[εδόνων]: 116, στ. 1' τὸν διὰ βίου ἀρχιερεῖ τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μ(α)κεδόνων: 117, στ. 1' τὸν ἀρ[χιε]ρέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀ[γ]ωνοθέ[την] τοῦ Κοινοῦ [Μα]κεδόνων: 119, στ. 4' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 115' 121, στ. 2' 123, στ. 1' [τὸν ἀρχιε]ρέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακ[εδόνων]: 124' ἐπὶ ἀρχιερέος Κασσάδρου: 375' Τραϊανὸς [Ἀδριανὸς Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος]: 5, στ. 3' Τραϊανὸς Ἀδρι[ανὸς Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος]: 6, στ. 3' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος...] ἀρχιε[ρεὺς μέγιστος]... [Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος...] ἀρχιερεὺς [μέγιστος]: 8, στ. 2-5' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος... ἀρχιερεὺς μέγιστος]...

- καί... Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος... ἀρχιερεὺς μέγιστος (:): 9' [Αὐτοκράτορα Καίσαρα... Ἀντ]ωνεῖνον Σ[εβαστὸν]... ἀρχιε[ρέα μέγιστον]: 65' [... Σεπτίμ]ιον Σεουήρον... [ἀρχιερέα μέγιστον]: 66Α' [... Σεπτίμ]ιον Σεουήρον... ἀρχιερέως μέγιστου: 66Β' Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου]... ἀρχιερέως μέγιστου: 68, στ. 4' Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ορδιανού]... ἀρχιερέως μέγιστου: 69, στ. 4' [... Ἀδιαβηνικοῦ Πα]ρθικ[οῦ] μέγιστου --- ἀρχιερέ[ως] μέγιστου ---: 67' [Αὐ]τοκράτορι Κ[α]ί[σ]αρι [Μ(άρκω)] Ἀντωνίω Γ[ορδιανῶ]... [ἀρχιερεῖ μέγιστῳ]: 483.1' [Αὐτοκράτορι] Καίσαρ[ι] Μ(άρκω) Ἀντωνίω Γορδι[ανῶ]... [ἀρχιε]ρεῖ μέγιστῳ...: 485.1.
- ἀρχιερωμαι: ἀρχιερασαμένου καὶ ἀρξαντος ἐν τῷ ἐτι τῷ ΓΨΤ: 109, στ. 9.
- ἀρχιερωσύνη: ἐν τῷ τῆς ἀρχιερωσύνης χρόνῳ: 117, στ. 9' παρ' ὅλον τὸν τῆς ἀρχιαιρωσύνης χρόνον: 117, στ. 19.
- ἀρχινεωκορῶ: ἀρχινεωκοροῦντος Τυράννου τοῦ Ἀλεξάνδρου, Νικάνδρου τοῦ Νικάνδρου τὸ πρῶτον: 125.
- ἀρχισυνάγωγος: καὶ οἱ συνήθεις οἱ περὶ Ποσιδῶνιν τὸν ἀρχισυνάγωγον: 371.
- ἀρχιτεκτονῶ: [ἀρχιτεκτονοῦντος]: 60, στ. 11.
- ἄρχω: ἐπεὶ καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι ἀρχαὶ κατὰ νόμον ἄρχουσιν: 1Α, στ. 6' κατὰ τὸν νόμον ἀρχόντων καὶ ὑπευθύνων ὄντων: 1Α, στ. 15' ὁ δὲ αἰρεθεὶς γυμνασιάρχος ἀρ[χέ]τω: 1Α, στ. 25' ἀρχιερασαμένου καὶ ἀρξαντος ἐν τῷ ἐτι τῷ ΓΨΤ: 109, στ. 10' ἀρξονται δὲ τῶν φιλοτειμιῶν τῇ πρὸ Ζ Καλ(ανδῶν) Ἰουλίῳ: 68, στ. 14' 69, στ. 12.
- ἄρχων: Βeroiaίων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ [χαίρειν]: 5, στ. 5' [Βeroiaίων τοῖς] ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν: 6, στ. 4' [Βeroiaίων τοῖς] ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν: 9, στ. 4' Βeroiaί[ων] τοῖς ἄρχουσι κ(αὶ) τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν: 10' [Βeroiaίων ἄρχο]υσι, βουλῇ, δήμῳ [χαίρειν]: 11' [...] μετατεθείη ἡ ἄρχων ἡ ΠΟ[---]: 7, στ. Α95' [τὴν δὲ] κρίσιν αὐτῶν [γίνεσθαι ὑπὸ (:)] τῶν ἀρχόντων: 13, στ. 11' μηθενὸς ἐτέρου αὐτῆς ἐξουσίαν ἔχοντος, μήτε ἀρχόντων μήτε βουλευτῶν: 49, στ. 7' ὁ Θ(εὸς) ἀρχ(ων) οὐράνιος καὶ κυβερνήτης: SEG 35 (1985) 733.
- ἄσσάριον: [ὀ]κτακόσια ἐξήκοντα δύο ἄσσάρια τρία ἥμισυ: 7, στ. Α32.
- ἀσφάλεια: **Λευκ.**: ὡν κὲ τὰς ἀσφαλείας ἀπεθέμ[η]ν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς θεοῦ.
- ἀσφαλής: [...β]οῦντα ἀσφαλῆ κελεύω: 7, στ. Α68' [τοῖς] παραδιδούσιν ἀσφαλῆς ἡ παράδοσις: 7, στ. Α92.
- ἀσχολία: ἡ ἄλλη τις ἀναγκαία ἀσχολία γένηται: 1Β, στ. 18.
- ἀτακτῶ: τῶν παίδων τοὺς ἀτακτοῦντας μαστιγῶν καὶ τῶν παιδαγωγῶν: 1Β, στ. 22' ἐὰν δὲ μὴ πειθαρχῇ ἡ ἀτακτῇ τι: 1Β, στ. 99.
- ἄτε: καὶ κτεάνων ἀτελὴς δόμος ἄτε ἐπίσημος: 37.
- ἀτέλεια: ἐπικεχώρηκα... ἀτέλειαν τῶν πολιτικῶν λειτουργ[η]γίων: 4, στ. 7.
- ἀτελής: [οἱ] ἱερεῖς οἱ τοῦ Ἡρακλέους ἀτελεῖς ἔστων πάντων ὄσων καὶ οἱ τοῦ Ἀσκληπιοῦ: 3, στ. 15' καὶ κτεάνων ἀτελὴς δόμος ἄτε ἐπίσημος: 37.
- αὐ: τῷ μὴ ποιῶντι ἄκυρος ἔστω ἡ ἐλευθερία αὐ: 45, στ. 27.
- Αὐγουστος: [Μ(άρκου) Αὐρηλίου Ἀντων]εῖνου Αὐγούστου ---: 67' Ἰο[υ]λια<νός> νός [Αὐ]γουστος: 482.5' Ὀνω[ρίω] καὶ Θεοδοσ[ίω] Αὐγούστοις: 483.2' Φλαβ[ίου] Κλαυδ[ίου] Ἰουλιανῶ Αὐγούστου: 485.5' τοῦ θειοτάτου Αὐγούστου Φλ(αβίου) Ἰουστινιανῶ: 438.
- αὐθάδεια: διὰ ταύτης τῆς αὐθαδίας: 7, στ. Γ24.
- αὐθεντικός: [... αὐ]θεντικοῦ κολουσθῆναι προεισηνεκείν: 7, στ. Α76.
- αὐθις: [...]ομένης αὐθις δὲ τῆς συναυξήσε(ω)ς τῶν χρημάτων: 7, στ. Α82.
- αὐκτωρ: **Λευκ.**: μετὰ τούτορος αὐκτορος Λικινίου Φιλίππου.
- αὐλητής: **Λευκ.**: ὑπερεσίαν τὰς ἐθίμους ἡμέρας αὐλητῆν.
- Αὐτοκράτωρ: [Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ...] Τραϊανὸς [Ἀδριανός...]: 5, στ. 1' [Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ... Τραϊανὸς Ἀδριανός...]: 6, στ. 1' [Αὐτοκράτ]ωρ Καῖσαρ Μ(άρκος) Αὐρηλῖος... αὐτοκράτωρ τὸ Γ...: 8, στ. 1-6' [Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Μ(άρκος) Αὐρηλῖος... καὶ Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Λ(ούκιος) Αὐρηλῖος Οὐῆρος (:): 9' [Αὐτοκράτ]ωρ Καῖσαρ ---: 12' [Αὐτοκράτορα Καίσαρα Οὐεσπασιανὸν (:): 61' [Αὐτοκράτορι] Τίτῳ Καῖσαρ: 62' [Αὐτοκράτορι Καίσαρι... Τραϊανῶ]: 64' [Αὐτοκράτορα Καίσαρα... Ἀντ]ωνεῖνον Σ[εβαστὸν]: 65' [Αὐτοκράτορα Καίσαρα Λ(ούκιον) Σεπτίμ]ιον Σεουήρον: 66Α' τοῦ μέγιστου καὶ θειοτάτου καὶ ἀηττήτου κυρίου ἡμῶν Αὐτοκράτορος Καίσαρος... Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου]: 68, στ. 3' τοῦ θειοτάτου καὶ ἀνεικλήτου Αὐτ[ο]κράτορος Καίσαρος Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ορδιανῶ]...: 69, στ. 3' Αὐτοκράτορι Καίσαρι... Σεουήρῳ [Ἀλεξάνδρῳ]: 68, στ. 15' [... Ἀδιαβηνικοῦ Πα]ρθικ[οῦ] μέγιστου... [αὐτοκράτορος τὸ ---]: 67' [... τοῦ μέγιστου] καὶ (θ)ειοτάτου Αὐτοκράτορος Καίσαρος Σεπτίμ]ιου Σευήρ[ω] Γέτα: 67' ἡ τῶν Βeroiaίων μητρόπολις καὶ δις νεωκόρος, Αὐτ[ο]κράτορι Καίσαρι ---: 71' [Αὐ]τοκράτορι Κ[α]ί[σ]αρι [Μ(άρκω)] Ἀντωνίω Γ[ορδιανῶ]: 481, στ. 2' [Αὐτοκράτορι Καῖσαρι] Μ(άρκω) Ἀντωνίω Γορδιανῶ: 483.1' Τῷ κυρίῳ ἡμ[ῶν] Αὐτοκράτορι Καῖσαρ[ι] Γαλερίῳ [Βαλερίῳ Μαξιμ]ιανῶ...: 484.2' [Αὐτοκράτορι] Καίσαρ[ι] Μ(άρκω) Ἀντωνίῳ Γορδι[ανῶ]...: 485.1' τῷ κυρίῳ ἡμῶν Αὐτοκράτορι Καίσαρι: 485.2' [τοὺς μέγιστο]υς καὶ ἀνικητούς κυρίους ἡμῶν Αὐτοκράτορας: 486.
- αὐτός: αἶ τε πρόσοδοι αὐτῶν οὐ καταφθαρῆσονται: 1Α, στ. 13' τεθῆναι δὲ αὐτόν: 1Α, στ. 20' καθὼς ἂν πρὸς [α]ὐτοὺς τάξωνται: 1Α, στ. 38' καθιστάτω αὐτοῖς κριτάς: 1Β, στ. 25' ἐνφανίζοντος τινὸς αὐτῷ: 1Β, στ. 31' ἐξέστω αὐτῷ ἀντεῖπαντι... διακριθῆναι: 1Β, στ. 36' ζημιούτω αὐτόν: 1Β, στ. 20, 40' ὑπόδικος ἔστω αὐτῷ: 1Β, στ. 43' ὅς ἂν αὐτῷ δοκῇ: 1Β, στ. 50, 55, 56' ζημιούτω αὐτούς: 1Β, στ. 69' ἡ πατήρ αὐτ[ο]ῦ: 1Β, στ. 75' οἱ ἂν αὐτῷ δοκῶσιν ἐπιτήδειοι εἶναι: 1Β, στ. 83-84' εὐθύνετω αὐτόν: 1Β, στ. 87' μετὰ τούτων συνεγλογίζεσθαι αὐτόν: 1Β, στ. 92' πραξάτω αὐτόν ὁ [π]ολιτικός πρά(κ)τωρ: 1Β, στ. 95' ἐξέ[σ]τω ἀντεῖπαντι αὐτῷ... διακριθῆναι: 1Β, στ. 104' ὅταν ἐξέλθῃ αὐτῷ ὁ ἐναυτός: 1Β, στ. 107' εἰ καὶ ἡ [τ]ύχη διὰ τοὺς καιροὺς αὐτῶν ἦτων ἦν: 2, στ. 7' τῶν γεγενημένων ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα: 2, στ. 36' ὁ δῆμος... τὴν πλείστην πρόνοιαν ἐποίησας περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ: 2, στ. 39' ἔδοξεν... καὶ στεφανώσαι αὐτόν θαλλοῦ στεφάνῳ ἀνατεθῆναι τε αὐτοῦ καὶ ἀνδριάντα χαλκοῦν...: 2, στ. 41-42' ἀναγραφῆναι δὲ αὐτὸ εἰς στήλην λιθίνην: 2, στ. 46' [...]θτους στενοτέραν [...]: 7, στ. Β11' [...]μας αὐτοῖς καὶ (ε)ἰς τ[---]: 7, στ. Β12' ὡν καὶ αὐτῶν ἄλλος... τόκος συναρ[α]τίζεται (:): 7, στ. Α22' ὑμῖν ὑπ' αὐτοῦ χα[ρι]σθέντα: 7, στ. Α30' ἐξ αὐτῶν δεῖ [...]: 7, στ. Α49' ἐπαλλήλως αὐτοῦ: 7, στ. Α56' ποιούμενος δὲ καὶ τῆς διαμονῆς αὐτῶν πρόνοιαν: 7, στ. Α70' [... α:]ὐταῖς ὑμῶν...: 7, στ. Γ21' [...] αὐτὸν συνεκχωρηθῆναι: 7, στ. Γ28' [τὴν δὲ] κρίσιν αὐτῶν [γίνεσθαι ὑπὸ (:)] τῶν

ἀρχόντων: 13, στ. 10' καθὼς ΚΑΥΑ [---]ΩΝ ὑπατικός [περὶ αὐτῶν (:)] ἔκ[ρ]εινεν: 13, στ. 18' οἱ ὑπ' αὐτὸν διάκονοι: 26' [ὡς ἡ] πόλις αὐτῶν ἐνέτευχε: 41, στ. 7' τὴν... μαρμαρίνην κρίνην σὺν τῷ λοιπῷ αὐτῆς κόσμῳ: 41, στ. 4' [καί] ἐξ αὐτοῦ τὸ λείπον τοῖς βουλευτα[τ]ίς ἀποδούς: 41, στ. 8' καὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς πάντων: 45, στ. 8' παραμένουσιν δὲ αὐτοῖς παρὰ Ἀττίνας: 45, στ. 11' μηδὲ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρελθεῖναι μηδέ[ν]: 45, στ. 18' ἂν τι ἐκ [τ]ῶ[ν] ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρέλγεται: 45, στ. 23' οὐδ' ἂν παρέλγεται ἀπ' αὐτῶν: 45, στ. 24' καὶ τὰ παῖδια αὐτοῦ: 45, στ. 29' αὐτὸς Α[---]: 46, στ. 14' μηθενὸς ἑτέρου αὐτῆς ἐξουσίαν ἔχοντος: 49, στ. 6' τὴν ἐπιστολὴν τὴν δεδομένην αὐτῇ: 49, στ. 10' καὶ σὰ ἐστίν καὶ οὐδ' αὐτὰ κεκοπίακας: 49, στ. 27' καὶ αὐτῆς ἀδελφία: 55, στ. 8' καὶ ὑπὲρ τοῦ συμπαντος θεοῦ οἴκου αὐτῶν: 68, στ. 7' [καί] ὑπὲρ τοῦ θεοῦ οἴκου αὐτοῦ: 69, στ. 5' καὶ ὑπὲρ τῆς ἱερωτάτης μητρὸς αὐτοῦ [Ἰουλίας Μαμαίας] Σεβαστῆς: 68, στ. 6' τὸν ἀνδριάντα ἀνέθηκεν ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς: 74, στ. 9' ἀναστήσας τὸν ἀνδριάντα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ: 81, στ. 11' 89, στ. 10' ἀναστήσαντων τὸν ἀνδριάντα τῶν γονέων αὐτοῦ: 90, στ. 9' μητρὶ χαρίζομενοι καὶ δ' αὐτὸν τείοντες: 97' ὑπὲρ τοῦ μόνην αὐτὴν ἔχειν τὴν νεοκρίαν τῶν Σεβαστῶν καὶ τὸ τῆς μητροπόλεως ἄξιωμα: 117, στ. 6' ἡ γυνὴ αὐτοῦ: 20' 36, στ. 6' 68, στ. 11' 69, στ. 8' 87' 168' [ἡ γυνὴ] αὐτοῦ: 232' ὥραία γυναικὶ αὐτοῦ (:): 234' ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῶν: 266' τὴν θυγατέραν αὐτοῦ: 297' τὴν μητέρα αὐτοῦ καί... τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ: 301' συνζησάσης αὐτῷ σεμνῶς ἔτη 1^η: 331' καὶ αὐτ[ε]οῦ ζῶντος: 331' οἱ γονεῖς αὐτοῦ: 335' ὁ ἀνὴρ αὐτῆς: 350' ἃ μιν ἔτικτε: 391' δν... ἀπήγαγαν δαίμονες αὐτοῦ ζωῆς: 405, στ. 6' τίς συνβίω αὐτοῦ: 432' κ(αῖ) τῆς συμβίου αὐτοῦ: 438' κ(αῖ) τῆς λαμπροτάτης) συμβίου αὐτοῦ: 441' κ(αῖ) τοῦ ἐγγόνου αὐτῶν: 441' τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ποιεῖτε ἱκεσίας: 447, στ. 8' τοῦνομα δ' αὐτῆς Παῦλα: 448, στ. 6' μισκόμενος τῆς εὐεργεσίας αὐτῆς: 455, στ. 9' [τ]οῦ[ν]ε[κ] μιν στήλην γράψατο: 400' τὸ αὐτὸ συντελεσθῆναι: 1Α, στ. 9' ἐν τῇ αὐτῇ πόλει: 1Β, στ. 5' οὕτε αὐτὸς νοσφιοῦμαι: 1Α, στ. 31' ἔνοχοι ἔστωσαν τοῖς αὐτοῖς ἐπιτίμοις: 1Β, στ. 39' εἰς αὐτὸ τὸ ἀλειπτικόν: 7, στ. Α18' ἃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συγκεκριαμένον: 7, στ. Α23' [α]ὐτὸν ἐκείνον [τ]ῶν ἰδίων ἀναλωμάτων εἶναι νομοθέτην: 7, στ. Α62' σκύφον οὐδ' ὀλκὴ εἰς τὸ αὐτὸ δραχ(μαί) ΦΝ: 31' αὐτοὶ ὑπὲρ αὐτῶν: 45, στ. 5' ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τῶν ὑπαρχόντων: 45, στ. 9' καὶ αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παῖδια: 45, στ. 25' καὶ γὰρ αὐτὴ αὐτὰ κοπίασασα πεπόρικας: 49, στ. 20' διὰ τὸ μὴ αὐτοῖς ἡμᾶς ἐπίστασθαι γράμματα: 49, στ. 32' [---] ταμείω τὸ αὐτὸ πρόσπειμον: 370. **Λευκ.:** [---]μένων αὐτῶν αὐτῆς καὶ παιδίον αὐτῆς ὑπηρετούντων αὐτῶν καὶ τέκνα αὐτῆς διὰ τὸ μὴ παραμεῖναι αὐτῇ ταῖς ἐθίμοις[ς] ἡμέρας καὶ ἑορτῆς αὐτῆς ὑὸν αὐτῆς Ζωσῶν τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς πεδιόκην... καὶ τέκνα αὐτῆς εἶναι δὲ αὐτὰ... τῆς θεοῦ εἶναι αὐτὸν τῆς θεοῦ δωρίσθαι αὐτῇ εἶναι αὐτὰ Μητρὸς Θεῶν Αὐτόχθονος ἐμαρτυροῦντο τοὺς ἐπισφραγισμένους προτεθεικέναι αὐτὸν πιττάκιον δωρεῖς παιδίον αὐτοῦ εἶναι αὐτὰ τῆς θεοῦ [ἐν]οχλείει δὲ αὐτῇ[τῆς] ἵνε αὐτὸ τῆς θεοῦ εἶναι αὐτὰ τῆς θεοῦ ἀναφέρεται μηθενὸς ἑτέρου αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν ἔχοντος μετὰ τὴν [τε]λευτήν αὐτῶν σὺ[ν] τοῖς ἐπιγεννηθησομένοις ἐξ αὐτῆς [τὴν] χρῆσιν αὐτοῦ[ν] εἶναι αὐτὸ τῆς θεοῦ διὰ τὸ τιμὴν αὐτῆς δεδανίσθαι παρὰ τῆς θεοῦ ἀλλὰ εἶν' αὐτὸ [---] αὐτῆς [---] καὶ αὐτὸν Φήλικα τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ αὐτῇ τῇ θεῷ.

αὐτόσατος: **Λευκ.:** τὸ αὐτῇ ἀπὸ ἀναζητή(σει).

αὐχῶ: τοῖς διὰ τὴν περὶ ταῦτα μελέτην αὐχισ[α]μένοις (:): 7, στ. Α7.

ἀφανίζω: καὶ ἀφανίσαι ΚΑΚΟΤ[...ε.8:9...].ΑΡ εἰσόδω: 7, στ. Α94.

ἀφιγοῦμαι: ἐάν μὴ ὁ ἀφιγοῦμενος συνχωρήσῃ: 1Β, στ. 2, 3' δν ἂν δὲ καταστήσῃ ὁ γυμνασιάρχος ἀφιγεῖσθαι: 1Β, στ. 6.

ἄφθαρτος: [---]ως ἄφθαρτον φυλάσσεσθαι: 7, στ. Α9.

ἀφίημι: [ἀφίημι]ν ἀπελευθεράν [εὐθὺς (:)] μετὰ τὸν ἐμὸν [θά]νατον: 48' ἄνδρα... ἀφῖσα: 394' ἐνθάδε τάκρυν μηδεὶς ἀφῆ: 436.

ἄωρος: ἦν ἐτ' ἄωρον παρθένον ἐγ' νοῦσου δεινὸς ἔμαρψε Ἀἰδης: 391' εἶχες ἐλεῖν ψυχὴν ἦνπερ ἄωρον ἔχεις: 404, στ. 19.

βαλανεῖον: ἀποτάσσω εἰς τὴν τοῦ καινοῦ βαλανεῖον ἐπι[μέ]λειαν (:): 7, στ. Γ17.

βάλλω: ἐάν τις βά[λ]ῃ ὁ[σ]τ[α]ί: 368, στ. 4.

βασιλεία: βασιλείας τοῦ θειοτάτου Αὐγοῦστον Φλ(αβίου) Ἰουστινιανὸν ἔτους Η1: 438.

βασιλεῖον: τὸν παντοκράτορά σοι καὶ ἅγιον Θεὸν καὶ τὴν Τύχην σοι τοῦ ἀνεικῆτου βασιλείου: 444.

βασιλείος: ἀθάνατος βασιλεῖ(ος) ἐπεὶ χάρις ἂδε Φιλίππου... ἐδόθη: 37.

βασιλεύς: Βασιλεὺς Φίλιππος βασιλέως Δημητρίου: 17' ὁ ἄγων εἰς δουλείαν ἀποτινέτω... καὶ τῷ βασιλεῖ ἄλλους ἐκατὸν ὑπὲρ ἐκάστου σώματος: 45, στ. 21' προστάτας δὲ ἡγοῦνται καὶ βασιλέα καὶ βασιλισσαν καί...: 45, στ. 28.

βασιλεύω: βασιλεύοντος Ἀντιγόνου ἔτους F καὶ Α: 3, στ. 1' βασιλεύοντος Δημητρίου ἔτους ἐβδόμου καὶ εἰκοστοῦ: 45, στ. 2.

βασιλίσσα: προστάτας δὲ ἡγοῦνται καὶ βασιλέα καὶ βασιλισσαν καί...: 45, στ. 28' [βασιλίσσα Στρατονίκη] Κορράγου: 58.

βαφεύς: βαφεύς: 27Α, στ. 6.

βεβαιωτής: **Λευκ.:** δν ἡγόρασα... ἐπὶ βεβρωτῇ Αὐρηλίῳ Οὐαλερίῳ τῷ (π)ρὶν Φιλίππου.

βετρανός: Ἀρεστίδην τὸν καὶ Οὐαλ[έριον (:)]. βετρανών: 445, στ. 4. **Λευκ.:** Ποπίλλιος Λεωνίδας, βετρανός, πρὶν Λεωνίδα.

βία: θνήσκω σὺχ' ὑπὸ ἀντιπάλου ἀλλὰ ὑπὸ βίας: 388, στ. 5' ἡτῶμε σὺχ' ὑπὸ ἀντιδίκου ἀλλὰ ὑπὸ βίας: 388, στ. 7.

βίος: διὰ βίου ἱερωμένον: 20' ἐπὶ ἱερέως διὰ βίου: 36, στ. 10' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινῷ Μακεδόνα: 115' 121, στ. 1' 123, στ. 1' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινῷ Μ(α)κεδόνα: 117, στ. 1. **Λευκ.:** τὸν [τ]οῦ [βίου] μου χρόνον.

βλάπτω: οὕτε ἐχθρὸν βλάπτων: 1Α, στ. 30' οὕτε ἐχθρὸν βλάπτων[τες]: 1Α, στ. 60.

βλώσσω: μολόντος ἀλαμπέα δώματα πατρός: 392.

βοήθεια: [---] βοήθειαν ὑπάρχει: 7, στ. Α53.

βοηθῶ: δς ἂν τῶν παρόντων μὴ βοηθήσῃ δυνατὸς ὢν: 1Β, στ. 44.

ΒΟΛΟΡΝΙΣ: **Λευκ.:**

βουλευτήριον: ὁ δῆμος ἐπελθὼν ἐπὶ τὸ βουλευτήριον: 2, στ. 37.

βουλευτής: ἐν τῷ τῶν ἀρχαιρεσιῶν και[ρ]ῷ προβουλευσαμένων τῶν βουλευτῶν: 2, στ. 35' μηθενὸς ἑτέρου αὐτῆς ἐξουσίαν ἔχοντος, μήτε ἀρχόντων μήτε βουλευτῶν: 49, στ. 8' τὸ ἀπο[κεί]μενον ὕδωρ ἀνα[μετρή]σαι[ς] καί] ἐξ

- αὐτοῦ τὸ λείπον τοῖς βουλευτα[ι]ς ἀποδοῦς: 41, στ. 9. **Λευκ.:** θυγάτηρ Διονυσίου τοῦ Ἐνθαδίωνος, Κυρραίου βουλευτοῦ.
- βουλευτικός: τοῖς μὲν ἀρχιερατικοῖς καὶ συνέ[δροις ---]... τοῖς δὲ βουλευτικοῖς καὶ [---]: 7, στ. Α64.
- βουλή: Βεροιαίων τοῖς ἀρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ [χαίρειν]: 5, στ. 5 [Βεροιαίων τοῖς ἀρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν]: 6, στ. 4 [Βεροιαίων τοῖς ἀρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν]: 8, στ. 9 [Βεροιαίων τοῖς ἀρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν]: 9, στ. 5 Βεροιαίων τοῖς ἀρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν: 10 [Βεροιαίων ἀρχοῦσι, βουλῇ, δήμῳ χαίρειν]: 11 Βεροιαίων ἡ βουλή καὶ ὁ δῆμος: 104 Βεροιαίων ἡ βουλή καὶ ὁ δῆμος: 106, στ. 1 [Βεροιαίων ἡ βουλή καὶ ὁ δῆμος: 111 κατὰ τὸ δόξαν τῇ κρ[ατίστῃ] βουλῇ καὶ τῷ ἱερωτάτῳ δήμῳ: 108, στ. 2 κατὰ τὸ δόξαν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ: 110 ἡ βουλή καὶ οἱ νέοι: 113 114 συνέπνευσαν οἱ τε πρῶτοι τῆς πατρίδος καὶ ἡ βουλ[ή]: 7, στ. Α11 [τοιαύτῃ] τε βουλῇ πρεπωδέστατον: 7, στ. Α5 [---] τῆς βουλῆς: 7, στ. Β9 [ἡ (τῇ)---] τῆς βουλῆς συμπεριφορά (-α): 7, στ. Α38.
- βούλομαι: ἐξέστω ταινιοῦν τὸν βουλόμενον: 1Β, στ. 58 ἔάν τις βούλωνται: 1Β, στ. 92 εὐθυνέτω δὲ τὸν γυμνασίαρχον ὁ βουλόμενος: 1Β, στ. 107 [βουλόμ]ενος τὰ κοι[νὰ] συνεδρίου ΕΙ[---]: 5, στ. 10 [β]ουλόμενος τὰ κοι[νὰ] συνεδρίου ΕΙ[---]: 6, στ. 8 [---] προτεθῆναι βούλομαι: 7, στ. Δ31 ἐξέστω ἀπιέναι οὐ ἂν βούλωνται: 45, στ. 14 καὶ νῦν βουλομένης σου τινος τῶν ἰδίων θρεπταρίων ἐλευθερώσαι: 49, στ. 15 ἔάν καὶ ὡς πρεσβυτέρα γυνὴ βούλει: 49, στ. 22 εἰ δὲ τις βουλή[θῃ] ---: 370 ἡ βούλει ἰδέναί Ω[---] ΑΙΣΤΕ τύμβος οὗτος: 448, στ. 1. **Λευκ.:** εἰ τις κυριώτερος (θέλ)ῃ καὶ βούλη[θῃ] >τ< [εἰ δὲ τις ἐθέλει] καὶ βούλετε κυριώτερος εἶναι].
- βραβευτής: καθιστάτω ὁ γυμνασίαρχος βραβευτάς: 1Β, στ. 84 ὑπὲρ βραβευτῶν: 1Β, στ. 84 ἔάν δὲ τις ἐγκαλῇ τινὶ τῶν βραβευτῶν: 1Β, στ. 86.
- βρέφος: **Λευκ.:** ὃν κ[αὶ] ἀπὸ βρέφους κατωνόμασα τῇ θεῷ ἅς καὶ ἀπὸ βρεφῶν κατωνόμασα τῇ θεῷ.
- βωμός: Εἰσιδι Λοχία καὶ τῇ πόλει τὸν βωμὸν ἀνέθηκαν: 36, στ. 3 βω[μός]: Εὐν[ομίας]: 44 ὅς ἂν δὲ τοῦτον τὸν βωμὸν μετάρῃ: 367, στ. 7 Σωσιβίαν ἐσ[τή]ῃσα ἐγὼ βω[μὸν]: 368, στ. 3 [β]ωμός (:) [---] Ἀρτέμιδος ---(:): 460.
- γαμβρός: [τῷ] γαμβρῷ: 225 ἐπέγραψα ἐγὼ... ὁ γαμβρός: 455, στ. 7.
- γάρ: ἐπεὶ γάρ τῇ τῶν φιλο[---]: 7, στ. Β5 μὴ γάρ οἶον ΙΣΑ[---]: 7, στ. Α56 μῆποτε γάρ τοῦ κατα[---]: 7, στ. Α66 τὸ γάρ μηκέ[τι] ---: 7, στ. Α78 εἰ γάρ τολμήσειεν τ[ις] (:) ---: 7, στ. Γ18 [---] μὲν γάρ τάχα περὶ τούτου με: 7, στ. Γ26 οὐ γάρ τῶν ἰδίων ἐξουσίαν ἔχεις: 49, στ. 19 καὶ γάρ αὐτὴ αὐτὰ κοπιάσασα πεπόρικας: 49, στ. 20 ὡς γάρ προείπαμεν: 49, στ. 26 ἄμφω γ[άρ] προτέρους κῆρ δλοῇ δάμασεν: 400 ἀπιτεῖν γάρ ἔχει με: 404, στ. 13 [Εἰ] γάρ καὶ μέτρον ἡλι[κ]ίας ἐπὶ γήρας ἀνῆλ[θε]: 404, στ. 16 πάντων γάρ τέκνον ἦν: 404, στ. 20 φιλελαίμων ἴν μὲν γάρ: 448, στ. 3.
- γέννα: εὐσεβέων δέ... γένν' ἀγαθῶν: 392.
- γενναῖος: στρατευσαμένου ἐν τῷ γεννεοτάτῳ ἀριθμοῦ τῶν καθοσιωμ(ένων) σαγιτταρίων: 443, στ. 3.
- γεννῶ: τὸ γεννηθὲν ἐκ παιδίσκης μου: 52, στ. 11. **Λευκ.:** (τ)ὸ γεννηθὲν μοι, ἐκ π[α]ιδ(ισ)κ[ῆς] Ἑρμιόνης αἰτινὲς μοι ἐγεννήθ(η)σαν ἐκ παιδίσκης μου τὸ γεννηθὲν ἐκ δούλης μου Ἀλεξάνδρας.
- γένος: ὃ οὐταί πέδων γένος [---] μετόπισθε φανῖτε: 400. **Λευκ.:** γένει μακεδονικῷ γένι μακεδονικῷ γένι μακεδονικόν γένι μακεδονικὴν γένι Μακεδόνᾳ γένι Μακεδονικόν γένι μα[κεδονικόν] κοράσιον... γένι μακεδονικῷ [γένει μα]κεδονικόν].
- γέρας: τοῖς γ[υ]μνασιαρχοῦσιν δίδοται γέρας: 7, στ. Α42.
- Γερμανικός: Τιβερίου Κλαυδίου Καίσαρος Σεβασ[τοῦ] Γερμανικοῦ: 60, στ. 2 [... Τραϊαν]ῷ Σεβαστῷ Γερ[μανικῷ], Δακικῷ ---: 64.
- γῆ: ἐνθα τάφων ὑπὸ κεύθει κρύπτει... γαῖα Μακηδονίη: 396 ἔθηκε... [γῆ] Βεροιαίων: 405, στ. 11.
- γῆρας: ἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ γήρωος: 49, στ. 24 [Εἰ] γάρ καὶ μέτρον ἡλι[κ]ίας ἐπὶ γήρας ἀνῆλ[θε]: 404, στ. 17.
- γίγνομαι: [ἡ] δὲ πρῶξις γινέσθω διὰ τοῦ πολιτικοῦ πράκτορος: 1Α, στ. 47 αἰ... κρίσεις γινέσθωσαν ἐπὶ τῶν καθηκόντων δικαστηρίων: 1Β, στ. 108 [τὴν] δὲ κρίσιν αὐτῶν γίνεσθαι ὑπὸ (:) τῶν ἀρχόντων: 13, στ. 11 τούτου γάρ γενομένου: 1Α, στ. 12 ἄλλῃ τις ἀναγκάια ἀσχολία γένηται: 1Β, στ. 18 τῶν γεγενημένων ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα: 2, στ. 36 ἀργυρίου γίνεσθαι μυριάδες: 7, στ. Α25 [ὥστε γίνεσθαι (:)] δηνάρια...: 7, στ. Β26 τῶν γεγενημένων Μενάνδρου: 7, στ. Α35 ἄπ[ερ] γεινόμενα δηνάρια: 7, στ. Α40 ἐνθήκης σῶμα γείνεσθαι: 7, στ. Α54 μεζονος γεινομένης (:) ---: 7, στ. Α55 [---]ρχίας ἐνθήκη γείνεται: 7, στ. Α87 γεινέσθω δέ...: 7, στ. Α91 οὐκ ἐφείμῃ γείνεσθαι: 7, στ. Γ18 ἐν προβολαῖς μακεδονιαρχικαῖς γενομένων: 78, στ. 8 καὶ πάντα ἄριστον εἰς αὐτὴν γενομένων: 347 [---] γέγονεν [---]: 403, στ. 20 θανάτου ἀναπόστατος τούτου ἐγενήθη: 405, στ. 9 [---] γεναμένη: 437. **Λευκ.:** [Ἐγένετο] ἡ δωρεὰ αὐ[τῇ] κατὰ τὴν γεναμένην ἀπόφασιν ἐγένετο ἱερτευούσης Αὐρηλίας Ἀσκληπιωδώρας χωρίῳ τῷ γεγενημ(έν)ῳ Κλαυδίου Μα(ρ)κ(έ)λλῳ τοῦ γεναμένου ἀνθυπάτου τοῦ γεναμένου κρατίστου ἀν[θυ]πάτου τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπαρχείας τοῦ γεναμένου κρατίστου ἀνθυπάτου τῆς τῶν Μακεδόνων ἐπαρχείας.
- γινώσκω: γινώσκον[τες] ---: 10 γνῶθι τὸν Ἀδείας ὑπ' ἐμοὶ τάφον: 391 ἦν ἐθέλεις γνῶναι χρυσὸν ἐρώτημα: 397.
- γλοιός: ὃ τὴν τοῦ γλοιοῦ πρόσσodon ἀγοράσας: 1Β, στ. 97.
- γλυκύς: [τῷ] γλυκυτάτῳ ἀνδρὶ: 446 τῷ [γλυκ]υτάτῳ [ἀνδρὶ]: 269 τὸν γλυκύτατον ἄνδρα: 347 τὸν γλυκύτατον μου ἄνδρα: 445, στ. 2 τῇ γλυκυτάτῃ γυνεῇ: 248 [τῇ] γλυκυτάτῃ μου γυναι[κί]: 504 τῇ γλυκυτάτῃ συμβίῳ: 247 τῇ γλυκυτάτῃ [συ]νβίῳ: 237 τῷ ἰδίῳ συμβίῳ... τῷ γλυκυτάτῳ: 251 τῇ γλυκυτάτῃ ἀδελφῇ οἱ ἀδελφοί: 354 τῷ γλυκυτάτῳ τέκνῳ: 236 240 261 [τῷ] γλυκυτάτῳ τέκνῳ: 278 τῷ γλυ(κυ)τάτῳ τέκ(ν)ῳ: 284 γλ[υ]κυτάτῳ τέκνῳ: 367, στ. 3 τῷ γλυκυτάτῳ [---]: 281 τῇ γλυκυτάτῃ θυγατρὶ: 229 τὴν γλυκ[υτά]τῃν μου θυγατέρα: 445, στ. 4 τὸ γλυκύτατον μ[ο]ν θρεπταρίν: 445, στ. 5.
- γναφεύς: γναφεύς: 27Α, στ. 4.
- γνώμη: γνώμη τῇ [ἐ]μαυτοῦ: 1Α, στ. 28 [γνώμη] τῇ ἡμῶν αὐτῶν χρώμενο[ι]: 1Α, στ. 57 [---] ὑμῖν <ὕμιν> τὴν γνώμην ---: 11.
- γονεύς: οἱ γονεῖς: 98, στ. 7 494 οἱ γονεῖς αὐτοῦ: 335 [οἱ] γονεῖς: 329 ἀναστησάντων τὸν ἀνδριάντα τῶν γονέων αὐτοῦ: 90, στ. 9 τοῖς γονεῖς: 267 τ[ο]ῖς γονεῖς[οῖν]: 273 καὶ [τοῖς] γονεῖς ἑαυτοῦ: 326 κείρας γονέων ἐλπίδας ἐσθλοτάτας: 404, στ. 10.
- γός: γόοις (ὁ)ς πάντοτε κοσμεῖ ταύτην: 394.
- γράμμα: διὰ τὸ μὴ αὐτοῦς ἡμᾶς ἐπίστασθαι γράμματα: 49, στ. 33.
- γραμμάτιον: καθὼς τὸ προτεθὲν γραμμάτιον περιέχει: 53, στ. 12 54, στ. 8.
- γραμματοφυλάκιον: τῇ(ν) ἀ[ν]αγραφ[ή]ν εἰς τὸ γραμματοφυλάκιον ἀπέθε[το]: 41, στ. 10.

γραμματοφύλαξ: ὁ γραμμ(α)τοφύλαξ: 108, στ. 10.

γραμματεὺς: καὶ ὁ γραμματεὺς: 24' δι' ἐπιμελητοῦ... καὶ γραμματέως: 115.

γραμματευτής: **Λευκ.**: Εἰερωνύμουν [γραμ]ματευτο[ῦ].

γράφω: ὅσα δὲ μὴ ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται: 1Α, στ. 28' καθάπερ καὶ τῷ γυμνασίᾳ γέγραπται: 1Β, στ. 8' καθ' ἃ γέγραπται: 1Β, στ. 95' καὶ κοινή μὲν γέγραφα πρὸς Βοττεάτας καὶ πρὸς ὑμᾶς (δ)ὲ καθ' ἰδίαν ἔκρινον ἐπιστεῖλαι: 4, στ. 8' [τοῖς γεγραμ]μένοις ἡμεῖν: 8, στ. 11' ἐγράψαμεν τὴν ἐπι(σ)τολὴν σοι: 49, στ. 28' ἐγράφη ἡ στήλη: 49, στ. 37' γεγραμμ[---]: 225' [τ]οῦν[ε]κά μιν στήλην γράψατο: 400. **Λευκ.**: πάντ[α τ]ὰ γρα[φόμενα] ἐγράφη ἢ δωρεὰ αὐτῇ ἐγράφη ἔτους... ἐγράφη δὲ ἰ(ε)ρωμένον.

γυμνασιάρχια: [τὸ] εἰς τὴν γυμνασιαρχίαν ἀργύριον: 7, στ. Α17' προστεθήσεται δὲ τῇ ἐκ τῆς πόλεως γυμνασιαρχία: 7, στ. Α47' [---]φ τῆς γυμνασιαρχίας ἔσεσθαι: 7, στ. Α51' καὶ γυμνασιαρχίας κοινῇ πᾶσιν ἑαυτὸν εὐχρηστον ἐν παντὶ χρόνῳ παρασχόμενον: 117, στ. 22' [ἐν ταῖς] γυμνασιαρχίαις ἑαυτὸν] ἀπ[ροφασίστως ---]: 119, στ. 10.

γυμνασιαρχικός: οἱ γυμνασιαρχικοὶ νόμοι κεῖνται ἐν τοῖς δημοσίοις: 1Α, στ. 8' τὸν γυμνασιαρχικὸν νόμον ὃν εἰσηνέγκατο Ζώπυρος: 1Α, στ. 17' νόμος γυμνασιαρχικός: 1Α, στ. 22' κατὰ τὸν νόμον τὸν γυμνασιαρχικόν: 1Α, στ. 27' [δι]ηναρίους ---]ακισχειλίους εἰς τὸ γυμνασιαρχικόν: 7, στ. Γ19.

γυμνασιάρχος, γυμνασιάρχης: ὁ γυμνασιάρχος: 1Α, στ. 4, 17' [---] τοῦ γυμνασιάρχου: 1Α, στ. 40' τῶν αἰρουμένων ἀεὶ γυμνασιάρχων: 1Α, στ. 14' ἢ πόλις αἰρείσθω γυμνασιάρχον: 1Α, στ. 23' ὁ δὲ αἰρεθείς γυμνασιάρχος ἀρ[χέ]τω: 1Α, στ. 25' ὁ δὲ [α]ἰρ[ε]θ[ε]ῖς γυμνασιάρχος: 1Α, στ. 34' ὁ δὲ αἰρεθείς γυμνασιάρχος: 1Α, στ. 63' τῶν αἰρουμένων ἀεὶ γυμνασιάρχων: 1Α, στ. 15' οἱ ἐπιγινόμενοι γυμνασιάρχου: 1Β, στ. 38' ἐπὶ τοῦ εἰσιόντος γυμνασιάρχου: 1Β, στ. 68' καὶ χρῆσθαι τοὺς γυμνασιάρχους τοῦτοι: 1Α, στ. 20' [τ]ῶ γυμ[ν]ασι[άρχου] ἀ[κο]λουθήσουσιν: 1Α, στ. 39' κωλύτω ὁ γυμνασιάρχος: 1Β, στ. 5' ὃν ἂν δὲ καταστήσῃ ὁ γυμνασιάρχος ἀφῆγεσθαι: 1Β, στ. 6' καθάπερ καὶ τῷ γυμνασίᾳ γέγραπται: 1Β, στ. 8' μαστιγούτω ὁ γυμνασιάρχος: 1Β, στ. 9' ὁ γυμνασιάρχος ζημιούτω καὶ κωλύτω: 1Β, στ. 14' τὴν ὥραν ἣν ἂν ὁ γυμνασιάρχος ἀποδείξῃ: 1Β, στ. 17' ἐμφανίσάτω τῷ γυμνασίᾳ: 1Β, στ. 18' κύριος ἔστω ὁ γυμνασιάρχος: 1Β, στ. 21, 52, 70' ἔάν [δ]έ τινα ὁ γυμνασιάρχος ἑάσῃ ἀλείφεσθαι: 1Β, στ. 30' ἀδίκως παραγεγράφθαι ὁ γυμνασιάρχος: 1Β, στ. 36' μὴ ἐξέστω δὲ τὸν γυμνα[σί]αρχον... κακῶς εἰπεῖν μηθεὶν: 1Β, στ. 39' ἔάν τις τύπῃ τὸν γυμνασιάρχον: 1Β, στ. 41' ποιεῖτω δὲ ὁ γυμνασιάρχος τὰ Ἐρ[μ]αῖα: 1Β, στ. 45' τοὺς δὲ κρινόντας... ἀπογραφέτω ὁ γυμνασιάρχος: 1Β, στ. 48' ὁ γυμνασιάρχος... τοὺς λαχόντας... ὀρκισάτω... δικαίως κρινεῖν: 1Β, στ. 48' τῆς δὲ εὐταξίας καὶ φιλοπονίας... ὁ γυμνασιάρχος... κρινάτω: 1Β, στ. 54' οἱ δὲ ἱεροποιοὶ καὶ ὁ γυμνασιάρχος ἀκρόαμα μηθὲν παραγέτωσαν: 1Β, στ. 66' ζημιούτω αὐτοὺς ὁ γυμνασιάρχος: 1Β, στ. 69' ἐλεγχθεῖς ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου καὶ τῶν νέων: 1Β, στ. 80' αἰρείσθω δὲ ὁ γυμνασιάρχος... λαμπαδάρχας τρεῖς: 1Β, στ. 72' ἄλλον ἀποδεικνύτω ὁ γυμνασιάρχος: 1Β, στ. 82' καθιστάτω ὁ γυμνασιάρχος βραβευτάς: 1Β, στ. 84' κυριεύτω ὁ γυμνασιάρχος τῶν προσόδων: 1Β, στ. 87' ἀποδίδότω τῷ μεθ' αὐτὸν γυμνασίᾳ: 1Β, στ. 93' ποιῶν τὰ προστασσόμενα ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου: 1Β, στ. 98' μαστιγούσθω ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου: 1Β, στ. 99' ἐπιγραφέτω τὴν αἰτίαν ὁ γυμνασιάρχος δι' [ἣν] ἐζημίωσεν: 1Β, στ. 101' ἀποκ[ατ]αστήσῃ τῷ ἐνεστώτι γυμνασίᾳ: 1Β, στ. 104' εὐθυνέτω δὲ τὸν γυμνασιάρχον ὁ βουλόμενος: 1Β, στ. 107' ἐπειδὴν γυμνασιάρχος ἐλλίπῃ: 7, στ. Α8' [--- γυμνα]σιάρχῃ τὴν... πρᾶσ(ι)ν: 7, στ. Β40' μὴ ὄντος γ[υ]μνασιάρχου: 7, στ. Α43' [ἐάν μὲν ἢ γυ]μνασιάρχος: 7, στ. Β47' ὅταν μὴ ἢ γυμνασιάρχος: 7, στ. Α68' [--- ἐάν] μὲν... εὐρεθῇ γυμνασιάρχος: 7, στ. Α74' [τὸν] ἀγω[νο]θέτην τῶν Σεβαστῶν κα[ὶ] γυμν[α]σιάρχον: 104' τὸν γυμνασιάρχον: 114' δις γυμνασιάρχον: 115' δις [γυμνασιάρχον (ι)]: 85' [δ]ις γυμνασιάρχον: 116' δ[ις] γ[υμν]ασιάρχον: 119, στ. 8.

γυμνασιάρχῳ: γυμνασιαρχήσω κατὰ τὸν νόμον: 1Α, στ. 26' τοῖς γ[υ]μνασιαρχοῦσιν δίδοται γέρας: 7, στ. Α42' [ἀγ]ωνοθετοῦντος καὶ γυμνασιαρχοῦντος... ἐκ τῶν ἰδίων: 61' γυμνασιαρχούντων: 103, στ. 3' γυμνασιαρχήσαντα τὸ Β: 123, στ. 6' γυμνασιαρχούντος: 137, στ. 3' 138, στ. 3.

γυμνάσιον: ἐν αἷς πόλεσιν γυμνάσιά ἐστίν: 1Α, στ. 6' ἐν τῶι γυμνασίῳ: 1Α, στ. 10, 21, 36, 39, 139' 1Β, στ. 41, 62, 90, 99, 102' τὸ γ[υμν]άσιον: 1Α, στ. 43' οἱ φοιτῶντες εἰς τὸ γυμνάσιον: 1Β, στ. 7' ἀπαντάτωσαν... εἰς τὸ γυμνάσιον: 1Β, στ. 16' οἷς οὐ δεῖ μετεῖναι τοῦ γυμνασίου: 1Β, στ. 27' μὴ ἐγδυέσθω δὲ εἰς τὸ γυμνάσιον: 1Β, στ. 27' ἔάν τις κλέψῃ τι τῶν ἐκ τοῦ γυμνασίου: 1Β, στ. 100' συνβέβηκεν τὸ γυμνάσιον κεκλεισθ[αί]: 7, στ. Α6' τὸν ἐν γυμνασίῳ τόπον: 7, στ. Α61' [--- γ]υμνάσιον ἐλαίου ἀγορασίας: 7, στ. Α69' [τῷ] γυμνασίῳ: 11.

γυμνικός: εἰσακτικούς ἀγῶνας, ταλαντιαίους, θυμελικούς καὶ γυμνικούς: 117, στ. 14' ἰσακτικούς ἀ[γ]ῶνας, ταλαντιαίους, θυμελικούς [κ(α)ὶ γυμνικούς]: 118.

γυνή: [ἀρχιερ]εὺς μεγίστου γυναικά: 66Β' ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν γυναικῶν: 45, στ. 6' μηδὲ τῇ Ἀλκέτᾳ γυναικί: 45, στ. 15' μηδὲ τῶν γυναικῶν: 45, στ. 16' καὶ αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παῖδια: 45, στ. 26' τὴν θυγατέρα τὴν Ἀγελαιαν δίδωσιν Ἀμύντα[ι] γυναικα ἔχειν: 46, στ. 6' καὶ ἡ γυνὴ [ἡ] Παρ[μ]ε[ν]ίωνος ---]: 46, στ. 8' ἔάν καὶ ὡς πρεσβυτέρα γυνὴ βούλῃ: 49, στ. 22' ἀναστησάσης τὸν ἀνδριάντα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ: 81, στ. 11' 89, στ. 10' ἡ γυνή: 83' Φιλίστα Σαδάλα γυνή: 149' Ἰόλη Ἐρμᾶ γυνή: 349Β' Ἀμμία ἡ γυνή: 371' Ἐρμιόνη με ἔθηκε γυνή: 405, στ. 10' ἡ γυνὴ αὐτοῦ: 20' 36, στ. 5' 68, στ. 11' 69, στ. 8' 87' 168' [ἡ γυ]νὴ αὐτοῦ: 232' τῆς ἑαυτοῦ γυναικός: 319' τῆς ἰδίας γυναικός: 318' 353' τῆς ἰδίας [γυ]ναικός: 321' ἰδίας γυνεκός: 323' κλαυτῆς ἰ[δ]ίας γυναικός: 368, στ. 1' τῇ γυναικί: 224' τῇ γυ[ναικί]: 233' [τῇ] γυναικί: 289' τῇ γυναικί: 360' [γυν]αικί: 366' τῇ γλυκυτάτῃ γυναικί: 248' [τῇ γλυκυτάτῃ] μου γυναικί: 504' τῇ ἑαυτοῦ γυναικί: 285' τῇ ἰδίᾳ γυν[αικί]: 268' τῇ ἰδίᾳ γυναικί: 356' εἰδεία γυναικί: 365' ὥραία γυναικί αὐτοῦ (ι): 234' γυναικα: 77, στ. 7' 84' 102Β' 105, στ. 6' [τ]ὴν γυναι[κα]: 314' τὴν γυναικα: 339' 340' τὴν γυνεκα: 341' τὴν ἑαυ(τοῦ) γυναικα: 307' τὴν αὐτοῦ γυναικαν: 312' τὴν ἑαυτοῦ γυναικα: 326' τὴν ἑαυτοῦ γυναικα καὶ ἑαυτὸν ζῶντας: 342' τὴν ἰ[δ]ίαν γυναικα: 331. **Λευκ.**: [μ]ετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τ[έκ]νων.

δαίμων: ὃν... ἀπήγαγον δαίμονες αὐτοῦ ζωῆς: 405, στ. 5.

Δακικός: [... Τραῖαν]ῳ Σεβαστῷ Γερ[μανικῷ, Δακικῷ ---]: 64.

δάκρυ: ἐνθάδε τάκρυ μῆδεις ἀφῆ: 436.

δαμάζω: ἄμφω γ[άρ] προτέρους κῆρ ὅλοῃ δάμασεν: 400.

δανείζω: ἔάν... βούλῃ δανιάσασθαι καὶ ὑποθέσθαι τι τῶν σῶν: 49, στ. 22. **Λευκ.**: ἐφ' ᾧ ἦν <Ε> ὁ ἀνὴρ μου δεδανισμένος... ἐπὶ (δηνάρια) ΡΚΕ' διὰ τὸ τιμὴν αὐτῆς δεδανίσθαι παρὰ τῆς θεοῦ.

δάνειον: **Λευκ.**: μῆτε δανίω ὑποθέσθε' μῆτε δανίω ὑποθέσθαι.

δανειστής: **Λευκ.**: μῆται [πωλητὴν εἶναι μῆτε δανιστὴν εἶναι.

- δαπάνη: ἡ δὲ εἰς τὰ [δ]πλα δαπάνη γινέσθω: 1B, στ. 60' ἐννοηθεῖς δὲ τὰς τῶν πάππων στρατηγίας καὶ δαπάνας: 2, στ. 13' ἐπιδίδοντας τὴν δαπάνην ἐκ τῶν ἰδίων: 63, στ. 5.
- δαπάνημα: τὴν μεγίστην καὶ πλείστων δεομένην δαπανημάτων ἱερωσύνην: 2, στ. 16.
- δαπανῶ: εἰς ἐκεῖνο δαπανᾶσθαι τοῦτο: 7, στ. A44.
- δεῖ: οἷς οὐ δεῖ μετεῖναι τοῦ γυμνασίου: 1B, στ. 26' δεῖ δὲ τὸν ε[---]: 7, στ. A39' ἐξ αὐτῶν δεῖ [---]: 7, στ. A49.
- δείκνυμι: ἐπὶ τέρμα καὶ εὐλογίας νοῦσων ἰάματα δείξας: 407.
- δεῖνός: ἄωρον παρθένον ἐγ νοῦσου δεῖνός ἔμαρψε Ἀΐδης: 391. **Λευκ.:** πολλὰ δινὰ κακὰ πάσχοντες.
- δέκα: ἐν ἡμέραις [δ]έκα: 1B, στ. 37' [ἡ]μέρας δέκα: 1B, στ. 74' [μυριάδες (-ων) ἀργυρίου δέκα, ὧν εἰς τὴν α[---]: 7, στ. B10' διηναρίων ἐξ[ε]ακισχειλίων τριακοσίων δέκα ε[---]: 7, στ. A37' ὑπόκειται μυριάδες δέκα: 7, στ. A39' ὡς ἐτῶν δέκα ΟΛΤΟ: 52, στ. 10' ἔξ δὲ μόνων ὧν καὶ δέκ' ἐτ[έων]: 397. **Λευκ.:** ἀπὸ τῆς εἰκάδος τοῦ προγεγραμμένου μηνὸς ἑξῆς ἡμερῶν δέκα.
- δεκαδύο: [---]σια δεκαδύο: 7, στ. A22' δεκαδύο ΔΙ[---]: 7, στ. Γ12. **Λευκ.:** ὡς ἐτῶν δέκα δύο.
- δεκαοκτώ (:): ὡς ἐτῶν δέκα ΟΛΤΟ: 52, στ. 10.
- δεκαπέντε: [---]κοσια δεκαπέντε: 7, στ. A23.
- δεκάς: πέντ' ἀκριτεῖς ἐτέων πλησάμενον δεκάδας: 392.
- δεκάτος: **Λευκ.:** Δαισίον ὁκτώ καὶ δεκάτῃ Δίου δε[υ]τέρα καὶ δεκά[τῃ].
- δέομαι: μεθ' ὧν δεῖσε[ι]: 1A, στ. 40' τὴν μεγίστην καὶ πλείστων δεομένην δαπανημάτων ἱερωσύνην: 2, στ. 16' [πάντα] περὶ [ὧν] δεδήθητέ μου συνεχώρησα: 5, στ. 9' [πάντα] περὶ ὧν ἐ[δ]εδήθητέ μου συνεχώρησα: 6, στ. 7..
- δεόντως: μὴ δεόντως ὁμομοκένα: 1B, στ. 79.
- δεσποινα: **Λευκ.:** δωροῦμαι τῇ δεσποίνῃ μου θρεπτόν μου δωροῦμε τῇ δεσποίνῃ μου θρεπτήν μου δωροῦμε παῖδα τῇ δεσποίνῃ μου.
- δεσποσύνη: ὃν ἐπόθησεν δεσποσύνη τύχη: 405, στ. 3.
- δεσπότης: τοῦ δεσπό(του) ἡμῶν Ἀναστασίου: 441' τὸ πνεῦμα παρ(α)<φ>θεμένη τῷ Θ(ε)ῷ κ(αί) δεσπότη: 447, στ. 7.
- δευτέρα: Πανήμου δευτέρα: 49, στ. 38' [---] τοῦ συνεδρίου: πρώτης μερίδος... [δευτέρας...]: 61' [---]ΤΩΝ... [πρώτης μερίδος... δευτέρας...]: 64. **Λευκ.:** Δίου δε[υ]τέρα καὶ δεκά[τῃ].
- δέχομαι: δέξατο Φερσεφόνῃ χώρον ἐς εὐσεβέων: 404, στ. 4.
- δημαρχικός: Τραϊανὸς [Ἀδριανὸς Σεβαστός...] δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ δωδέκατον (:): 5, στ. 3' Τραϊανὸς Ἀδρι[ανὸς Σεβαστός...] δημαρχικῆς ἐξουσίας [τὸ Β (:): 6, στ. 3' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος... δημαρχικῆς ἐξουσίας] τὸ ἐννεακαίδεκα[τον...] καὶ [Λ(οῦκιος) Αὐρήλιος Οὐήρος... δημαρχικῆς ἐξουσίας] τὸ Ε: 8, στ. 2-5' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ --- καὶ... Λ(οῦκιος) Αὐρήλιος Οὐήρος... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ -(;): 9' Αὐτοκράτορα Καίσαρα... Ἀντωνεῖνον Σ[εβαστόν]... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ..]: 65' [--- Ἀδιαβηνικοῦ Παρθικ[οῦ] μεγίστου]... [δημαρχικῆς ἐξουσίας] τ[ὸ ---]: 67' Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου]... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ὄγδοον: 68, στ. 5' Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ορδιανού]... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ Γ: 69, στ. 4' Αὐτοκράτορι Κ[αί]σ[α]ρι [Μ(ἄρκω)] Ἀντωνίῳ Γ[ορδιανῶ]... δημ[αρχικῆς] ἐξ[ουσίας] τ[ὸ] Β, ὑπάτω: 481, στ. 6' Αὐτοκράτορι Καί[σ]αρι [Μ(ἄρκω)] Ἀντωνίῳ Γορδιανῶ... [δημ[αρχικῆς] ἐξουσίας] τ[ὸ] Β, ὑπ[ά]τω: 483.1' Αὐτοκράτορι Καί[σ]αρι [Μ(ἄρκω)] Ἀντωνίῳ Γορδιανῶ... [δημ[αρχικῆς] ἐξουσίας τὸ Β(;), ὑπ[ά]τω...]: 485.1.
- δημητρίειος: [--- ὀλκή πρὸς διημητρίειον δραχμαί] ΝΓ: 16A, στ. 6' ἀργολικόν, οὗ ὀλκή δραχμαί διημητρίειαι ΜΖ, (ὀβολοὶ τρεῖς, τριημιωβόλιον): 16B, στ. 13' ὑποφιλία τέσσαρα, ὧν ὀλκή πρὸς διημητρίειον δραχμαί Σ: 16B, στ. 21' [κ]ικῶλιον, οὗ ὀλκή δραχ(μαί) [διημητρίειαι] Ν (ὀβολοὶ δύο): 16B, στ. 40.
- δήμος: ὁ δήμος... τὴν πλείστην πρόνοιαν ἐποιήσατο περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ: 2, στ. 37' Βεροιαίων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ [χαίρειν]: 5, στ. 5' [Βεροιαίων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν]: 6, στ. 5' [Βεροιαίων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν]: 8, στ. 9' [Βεροιαίων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν]: 10' [Βεροιαίων ἄρχο]νσι, βουλῇ, δήμῳ [χαίρειν]: 11' Βεροιαίων ἡ βουλῇ καὶ ὁ δήμος: 104' Βεροιαίων ἡ βουλῇ καὶ ὁ δήμος: 106, στ. 2' [Βεροιαίων ἡ βουλῇ καὶ ὁ δήμος: 111' κατὰ τὸ δόξαν τῇ κρ(α)τίστῃ βουλῇ καὶ τῷ ἱερωτάτῳ δήμῳ: 108, στ. 3' κατὰ τὸ δόξαν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ: 110' ὁ δήμος ἐπελθὼν ἐπὶ τὸ βουλευτήριον τὴν πλείστην πρόνοιαν ἐποιήσατο περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ: 2, στ. 37' [---] δήμῳ μαρτυρίαν: 7, στ. A10' καὶ τοιοῦτῳ δήμῳ κοινωφελέστατον: 7, στ. A5' [---] δήμῳ: 7, στ. A70' τεμνία ἄξια ὡς τῷ δήμῳ [---]: 7, στ. Γ27' [---] δήμου ἀργυρίου μυρ[---]: 11' καὶ ὑπέρ... δήμου τοῦ Ῥωμαίων: 68, στ. 8' [καὶ ὑπέρ...] δήμου τοῦ Ῥωμαίων: 69, στ. 5.
- δημόσιος: κένταια ἐν τοῖς δημοσίοις: 1A, στ. 8' ἀναγραφέντα... καὶ εἰς τὸ δημόσιον: 1A, στ. 11' τὸν γυμνασιαρχικὸν νόμον τεθῆναι εἰς τὰ δημόσια: 1A, στ. 19. **Λευκ.:** δημοσι[---].
- διηνάριον: συγκεφαλαιούμενα εἰς διηνάρια: 7, στ. A23' διηνάρια μύρια τρισχέλια ἑπτὰ (:): 7, στ. A26' [διηνάρια μύρια τρισχέλια ἑπτακόσια ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἡμισυ: 7, στ. B26' ἐνιαύσια πεπτω[κότα] διηνάρια: 7, στ. A28' δεδομένα [διηνάρια ἑπτακισχέλια: 7, στ. A29' διηνάρια χέλια: 7, στ. A30' τὰ ἐκ τοῦ... σείτο[υ] λογευθέντα (:): διηνάρια: 7, στ. A33' συνδεόμενα διηνάρια: 7, στ. A34' διηνάρια τρισχέλια ε[---]: 7, στ. A35' διηνάρια τρισχέλια ὀκτακόσια ὀγδοήκοντα [---]: 7, στ. A36' τῶν δὲ εἰς πλη[ρῶσιν] λειπόντων διηναρίων: 7, στ. A37' ἐνθήκη τῶν διηναρίων: 7, στ. A39' διηνάρια ἐξακισχέλι(α): 7, στ. A40' διηνάρια χέλια ὀκτακόσια: 7, στ. A49' ἀπολείπεσθαι ἐκ τῶν ὑδρομηχανῶν διηνάρια [---]: 7, στ. A50' [μυριάδων δ(;)]ύα διηνάρια χέλια δέδωκα τὰ χέλια τριακοσίων: 7, στ. A86' [διηναρίους ---]ακισχειλίοις εἰς τὸ γυμνασιαρχικόν: 7, στ. Γ19' ἔδωκα τὰ τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς τὸ ἄλεμμα διην(άρια) Φ: 135, στ. 4' [δ]όσι εἰς τὸ ταμίον (διηνάρια) ΒΦ: 367, στ. 8' [δ]όσι (διηνάρια) Φ [εἰς τ]ὸν φίσκον καὶ ΑΦ [εἰς τὴν πόλιν]: 368, στ. 6' δώσει εἰς τὸ ταμίον (διηνάρια) ΒΦ: 388, στ. 13. **Λευκ.:** δώσει... (διηνάρια) ΑΦ' δώσει διηνάρια (Α)Φ' ὀφείλω διηνάρια χέλια δέδωκα τὰ χέλια διηνάρια δώσει προστίμου ἰς τὸ ταμίον διηνάρια μύρια πεντάκις χίλια' ἐφ' ὃ ἦν <Ε> ... δεδανισμένος... ἐπὶ (διηνάρια) ΡΚΕ' ταύτης δὲ τῆς παιδίσκης καὶ (διηνάρια) ΙΡ ἀνατιθέμην μεμαρτυρωμένην δώσει τῇ Θεῷ (διηνάρια) Α' ἡγόρασα... (διηναρίων) ΣΝ' δώσει τῷ ἱερῷ διηνάρια χέλια μονά' δώσει ὑπὲρ τῆς παιδίσκης (διηνάρια) Α' ὑπὲρ τῶ(ν) παιδίων (διηνάρια) Φ' [δώσει τῇ Θεῷ (διηνάρια) ---] δώσει δὲ (διηνάρια) μύρια δώσει τῇ Θεῷ προστίμου (διηναρίων) μυ(ριάδας) ΙΒ ἁπλᾶς δώσει τῷ ἱερωτάτῳ ταμίῳ (διηναρίων) μυ(ριάδας) ΚΕ' κὲ αὐτῇ τῇ Θεῷ (διηναρίων) μυ(ριάδας) ΚΕ' δώσει τῇ Θεῷ (διηναρίων) μυ(ριάδας) ΚΕ.

διά: διά τοῦ πολιτικοῦ πράκτορος: 1Α, στ. 47' διά τῆς Γ(αίου) Π[---]πα [--- ἐπιμ]ελείας: 7, στ. Γ33' [δι' ἐπιμελητῶν]: 60, στ. 3' δι' ἐπιμελητοῦ: 105, στ. 7' 115' [δι' ἐπιμελητοῦ]: 119, στ. 1' [διά (:)] τοῦ Κασσάνδρου ἱερωμέν[ου]: 84' διά... τοῦ υἱοῦ: 79' διά τοῦ πατρός: 95, στ. 9' δι' Αὐρηλίου... τοῦ ἀδελφοῦ: 96, στ. 10' διά βίου ἱερωμένου: 20' ἐπὶ ἱερέως διά βίου: 36, στ. 9' τὸν διά βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 115' 121, στ. 1' 123, στ. 1' τὸν διά βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην [τοῦ Κοινοῦ] Μακ[εδόνων]: 116' τὸν διά βίου ἀρχιερεῖ τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μ(α)κεδόνων: 117, στ. 1' τὴν αἰτίαν... δι' [ἦν ἐξ]ημίωσεν: 1Β, στ. 101' εἰ καὶ ἡ [τ]ύχη διά τοὺς καιροὺς αὐτῶν ἦτων ἦν: 2, στ. 6' [--- διά] τοὺς παρελθόντας πολέμους καταλειμμένων: 2, στ. 26' ἀτὸν ἄξιον καὶ τῶν θεῶν καὶ τῆς πατρίδος παρίσχηται διά πολλά: 2, στ. 31' τοῖς διά τὴν περὶ ταῦτα μελέτην ἀνχισημένους (:): 7, στ. Α7' [διά (:)] τῆς] ἐμῆς συγ[καταθ]έσεως: 7, στ. Β27' καὶ διά τὸν διδόντα: 7, στ. Α31' διά τὸ τροπαῖκα καὶ μ[---]: 7, στ. Α40' διά ταύτης τῆς αὐθαδίας: 7, στ. Γ24' διά χειρός: 49, στ. 31' διά τὸ μὴ αὐτοὺς ἡμᾶς ἐπίστασθαι γράμματα: 49, στ. 32' ἀλείψαντα καὶ λούσαντα δι' ὅλης ἡμέρας: 114' θηριομαχίας διά παντοίων ζώων: 117, στ. 15' θηριομαχίας διά παντοίων ζώων: 118'. **Λευκ.:** διά τὸ μὴ παραμείνει αὐτῇ διά μηδὲν δὲ ἔχιν ἐξουσίαν δι' ὃ οὐδὲ ἐπώλησά' διά ταύτης μου τῆς ἐπιστολῆς χαρίζομαι δι' Ἐλίου Ἐπιγένους' ἄς καὶ διά χειρὸς μεμαρτυρωμέν(α)ς διά τὸ τιμὴν αὐτῆς δεδανίσθαι παρὰ τῆς θεοῦ καὶ μὴ δύνασθαι ἀποδοῦναι.

διαδέχομαι: [---]η παρεῖσθυσιν τοῖς διαδεξαμένοις τὴν ἐπιμέλεια[ν ---]: 7, στ. Α88.

διάδομα: κ(α)ὶ διαδόμασιν... πανδήμοις κατὰ πᾶσαν σύνοδον ὑποδεξάμενον τὴν ἐπαρχίαν: 117, στ. 19.

διαρῶ: διαρουνμένου τοῦ ἐνιαντοῦ: 7, στ. Γ13.

διάκειμαι: ὅς... δοκῇ ἄριστα τὸ σῶμα διάκεισθαι: 1Β, στ. 50' ὅπως μὲν διάκεισθε π[ρὸς] ἡμᾶς ---]: 8, στ. 10.

διακόνισσα: τοῦνομα δ' αὐτῆς Παῦλα δι[ακόνισσα]: 448, στ. 6.

διακονος: οἱ ὑπ' αὐτὸν διάκονοι: 26' [οἱ] περὶ Ἐρωτα Εὐβιότου διάκονοι: 28' Ἀγνῆς διακόνου[υ]: 435.

διακοσιοστός: ἔτους ὀγδόου διακοσιαστοῦ: 327. **Λευκ.:** (Ἐ)τους ἐνὸς(ς) διακοσιαστοῦ.

διακρίνω: διακριθῆναι ἐπὶ τοῦ καθήκοντος δικαστηρίου: 1Β, στ. 37' διακριθῆναι ἐπὶ τῶν καθηκόντων ἀρχίων: 1Β, στ. 105.

διαμονή: ποιούμενος δὲ καὶ τῆς διαμονῆς αὐτῶν πρόνοιαν: 7, στ. Α70' ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ... Αὐτοκράτορος: 68, στ. 2' ὑπ[ε]ρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς το[ῦ]... Αὐτ[ο]κράτορος: 69, στ. 2.

διασαφῶ: ἔάν... τινα... ἔαση... τῶν διασαφουμένων: 1Β, στ. 30.

διάσημος: καὶ ὑπὲρ... τῶν διασημοτάτων ἐπάρχων: 68, στ. 7' [καὶ ὑπὲρ... δι]ασημοτάτων ἐπάρχων τοῦ ἱεροῦ πραιτωρίου: 69, στ. 5.

διάταγμα: [ἀναγκαῖον ἡγησάμην (:)] τοῦτ[ω] τῷ διατάγματι διορθῶσαι: 7, στ. Γ10' τοῦτο τὸ διάταγμα βε[---]: 7, στ. Γ30.

διαφέρω: μημόριον [δι]αφέρ[ον]: 440.

διδάσκαλος: ἀγνίας διδάσκαλος: 447, στ. 1.

δίδωμι: ὃν δεδώκαμεν τοῖς ἐξετασταῖς: 1Α, στ. 9' δι[ιδ]ῶται... εἰς τὸ ἄλειμμα: 1Α, στ. 45' [τῷ ἐγδικασ]αμέν[ου] διδόσθω τὸ τρίτον μέρος]: 1Α, στ. 50' τῷ ἐγδικασαμένῳ διδόσθω τὸ τρίτον μέρος: 1Β, στ. 35' δότω ὁ προσαγγέλλων ἀπογραφὴν τοῖς ἐξε[τ]ασταῖς τῆς πόλεως: 1Β, στ. 32' ἐδόθησαν αἱ ἐπιστολαί: 3, στ. 3' τὴν ἐπιστολὴν τὴν δεδομένην αὐτῇ: 49, στ. 10' τοῖς γ[υ]μνασιαρχοῦσιν δίδεται γέρας: 7, στ. Α42' [μύ]ρια δισχεῖ[λια] πεντακόσια --- δε[δω]κέναι: 5, στ. 17' μύρια δισχεῖ[λια] πεν[τακόσια] --- δεδωκέναι: 6, στ. 13' δεδομένα [δη]νάρια ἐπακισχεῖ[λια]: 7, στ. Α29' καὶ διὰ τὸν διδόντα: 7, στ. Α31' ἐκ τοῦ ὑπὸ Εὐλαίου δοθέντος σείτο[υ]: 7, στ. Α33' ἀθάνατος βασιλεῖ(ο)ς ἐπεὶ χάρις ἔδε Φιλίππου... ἐδόθη: 37' τὴν θυγατέρα τὴν Ἀγελαιάν δίδωσιν Ἀμύντα[ι] γυναῖκα ἔχειν: 46, στ. 5' δῶρον ἔδωκεν θεᾶ: 49, στ. 4' δόντα ἐν τῷ τῆς ἀρχιερωσύνης χρόνῳ τὸ ἐπικεφάλιον ὑπὲρ τῆς ἐπαρχίας: 117, στ. 8' δόντα θηριομαχίας διά παντοίων ζώων, ἐντοπίων καὶ ξενικῶν: 117, στ. 14' [δόντ]α θηριομαχίας διά παντοίων ζώων ἐντοπί[ων] κ(α)ὶ ξενικῶν: 118' δόντα [μονομά]χια καὶ θηριομ[άχια]: 119, στ. 8' ἔδωκα τὰ τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς τὸ ἄλειμμα διην[άρια] Φ: 135, στ. 4' [δ]όσι εἰς τὸ ταμίον (δηνάρια) ΒΦ: 367, στ. 8' [δ]ώσι (δην[άρια]) Φ [εἰς τ]ὸν φύσ[κον] καὶ ΑΦ [εἰς τ]ὴν πόλιν]: 368, στ. 6' δώσι τῷ [τα]μίῳ χιλίας λίτρ[ας]: 369, στ. 8' δώσι εἰς τὸ ταμίον (δηνάρια) ΒΦ: 388, στ. 13' [δ]ώσει τῇ ἀγ[ί]α ἐκκλησίᾳ τῇ κατὰ Βέροιαν [προστίμου] χ[ρ]υσοῦ λίτρας πέντε καὶ [τῇ πόλει ---]: 445, στ. 17' δώσει τῇ ἀγιωτάτῃ συναγωγῇ(ῇ) ἀρ(γύρου) λίτρας Α: 455, στ. 12' καὶ τύμβους δῶκε μαρτυρομένην: 394' δώσει Κυρίῳ λόγον: 446' κυρά, δός μοι τιτθίν: SEG 35 (1985) 734. **Λευκ.:** δώσει Μητρί Θεῶν οὗ τὴν ὥνιν ἔδωκα τῇ θεῷ ἐδόθη ἡ δωρεά αὐτῇ ἄς καὶ ἔδωκά σοι ἥτις ἐδόθη Ἰουλιανῷ Δημητρίῳ τῷ ἱερεῖ [ὁμ]ολογῶ δίδωμι... [π]εδίσκην μου δίδωμι θε(ε)ῷ Αὐτόχ(θονι) Μητρί Θεῶν [ἐδ]ῶκα Μητρί [--- ὑπ]η[ρεσίαν] δώσει δ(ηνάρια) δέδωκα τὰ χεῖλια δηνάρια δώσει προστίμου ἰς τὸ ταμίον δηνάρια μύρια πεντάκις χίλια δώσει τῇ θεῷ (δηνάρια) Α' δώσει τῷ εἰερῷ δηνάρια χεῖλια μονά' δώσει ὑπὲρ τῆς παιδίσκης (δηνάρια) Α, ὑπὲρ τῶ(ν) παιδίων (δηνάρια) Φ' [δ]ώσει τῇ θεῷ (δηνάρια) ---] [δ]ώσει τῷ ἱερωτάτῳ Καίσαρος φύσκῳ δώσει δὲ (δηνάρια) μύρια δώσει τῇ θεῷ προστίμου (δηνარიών) μυ(ριάδας) 1Β ἀπλᾶς δώσει τῷ ἱερωτάτῳ ταμίῳ (δηνარიών) μυ(ριάδας) ΚΕ δώσει τῇ θεῷ (δηνარიών) μυ(ριάδας) ΚΕ.

διεξαγωγή: ἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ γήρους: 49, στ. 24.

διέπω: [διέποντος τὴν ἐπαρχίαν (:)] 60, στ. 2' [διέποντος τὴν ἐπαρχίαν: 61.

διηνεκίς: ὑπαρξιν διηνεκίαν: 7, στ. Β8.

δίκαιον: παρὰ τὸ δίκαιον: 1Α, στ. 30' [παρὰ τὸ δίκαιον]: 1Α, στ. 61' συντηρήσαντα αὐτῇ τὰ τῆς μητροπόλεως δίκαια: 63, στ. 5' ἔχουσα τέκνων δίκαιον: 51' 52, στ. 5' ἔχουσα τέκνων[ν] δ[ί]καιον: 53, στ. 3. **Λευκ.:** [τριῶν] τέκνων [ἔχουσα δίκαιο]ν τρειῶν τέκνων δίκαιον ἔχουσα τριῶν τέκνων δίκαιον ἔχουσα τριῶν τέκνων δίκαιον ἔχουσα τέκνων δίκαιον.

δίκαιος: [πά]ντα περὶ [ὧν ἐδεήθητέ μου συνεχώρησα, δίκαι]α τε ὄντα: 5, στ. 9' [πάντα περὶ ὧν ἐδεήθητέ μου συνεχώρησα, δίκαι]α τε ὄντα: 6, στ. 7' [--- κ(:)]αὶ δίκαιον τῷ ΜΙ[---]: 7, στ. Β13.

δικαίως: ὡς ἂν δύναμαι [δ]σι(ώ)τατα καὶ δικαιοτάτα: 1Α, στ. 29' [ὡς ἂν δυνώμεθα δσιώτατα καὶ δικαιοτάτα]: 1Α, στ. 58' ὀρκισάτω... δικαίως κρινεῖν: 1Β, στ. 50' τοὺς... μὴ δικαίως ἀγωνιζομένους τοὺς ἀγῶνας: 1Β, στ. 69' ἀντὶ τοῦ δικαίως ἐξουσαμένου: 1Β, στ. 81' ἐὰν δὲ τις φήσῃ μὴ δικαίως ἐξημῶσθαι: 1Β, στ. 104.

- δικαστήριον: ἐπὶ τοῦ καθήκοντος δικαστηρίου: IB, στ. 37, 101' αἰ... κρίσεις γινέσθωσαν ἐπὶ τῶν καθηκόντων δικαστηρίων: IB, στ. 109.
- δίκη:[δί]κη κρίνων: 1A, στ. 54' δίκη νικηθεῖς: IB, στ. 100' καταλιπεῖν δίκην: 7, στ. Γ9.
- διοίκησις: [--- το]ὺς διοίκησιν παραλημφομένους ἀπὸ μηνὸς Δεῖου: 7, στ. Α73' [--- τή(ς)]ν χρημάτων ἔξοδον τῇ πατρίδι διοικήσει ὑπ[---]: 7, στ. Γ8.
- διορθῶ: [ἀναγκαῖον ἡγησάμην (:) τοῦτ]ω τῷ διατάγματι διορθῶσαι: 7, στ. Γ10.
- διπλοῦς: [διπλοῦν (:) τῷ] τελῶνι τὸ τέλος [ἐπιτελεῖ(ς)]ν: 13, στ. 15' ἀποτινέτω τὴν ἀξίαν διπλῆν: 45, στ. 24.
- δις: ἐκάστης ἡμέρας δις: IB, στ. 16' τὸν μέγιστον καὶ ἐπιφανέστατον Καίσαρα... Οὐαλεριανόν, ἡ μητρόπολις καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 70, στ. 11' ἡ τῶν Βεροιαίων μητρόπολις καὶ δις νεωκόρος, Αὐτ[οκράτορι Καίσαρι ---]: 71' ἡ σεμνοτάτη μητρόπολις τῆς Μακεδονίας καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 109, στ. 3' [Αὐ]τοκράτορι Κ[αί]σ[αρι] [Μ(άρκω)] Ἀντωνίω Γ[ορ]διανῶ... ἡ μητρόπολις [κ]αὶ δις νεωκόρος Βεροιά[ν]: 481, στ. 10' [Αὐτοκράτορι Καίσαρι] Μ(άρκω) Ἀντωνίω Γορδιανῶ... [ἡ] μητρόπολις [καὶ δις νεωκόρος Βεροιαίων (:)]: 483.1' [Αὐτοκράτορι Καίσαρ] Μ(άρκω) Ἀντωνίω Γορδιανῶ... [ἡ] μητρόπολις καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 485.1' δις γυμνασίαρχον: 115' δις γυμνασίαρχον (:)]: 85' [δις γυμνασίαρχον]: 116' [δις] γ[υμν]ασίαρχον: 119, στ. 7. **Λευκ.**: ἐν Βεροία τῇ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας καὶ δις νεωκόρου.
- δισσάκις: ὁμ πᾶτρα ταγὸν δισσάκις ἀνύσατο: 392.
- δισχίλιοι: [μύ]ρια δισχεί[λια πεντακόσια --- δε]δωκέναι: 5, στ. 16' μύρια δισχίλια πεν[τακόσια --- δεδωκέναι]: 6, στ. 12' [μυριάδων δ(ς)]ὺν διναρίων δισχειλίων τριακοσίων: 7, στ. Α86.
- δόγμα: δόγματι συνέδρων Μακεδονίας: 115' [δόγματι συνέδρων Μακεδονίας]: 116.
- δοκιμος: τὸν δοκιμώτατον τῶν ῥητόρων: 89, στ. 4.
- δοκῶ: ἔδοξεν τῇ πόλει: 1A, στ. 16' ἔδοξεν ἐπαινεῖσαι τε τὸν Ἀρπαλον...: 2, στ. 39' κατὰ τὸ δόξαν τῷ λαμπροτάτῳ συνεδρίῳ: 91, στ. 1' 92, στ. 1' 94, στ. 1' κατὰ τὸ δόξαν τοῖς συνέδροις: 75' 81, στ. 1' 83' 86' 87' 93' 98, στ. 1' [κατὰ τὸ δόξαν] τοῖς συνέδροις: 85' κατὰ τὸ δόξαν τοῖς κρατίστοις συνέδροις: 78, στ. 1' 80' 88' 99, στ. 1' (κατὰ τὸ δόξαν τῷ λαμπροτάτῳ συνεδρίῳ: 101, στ. 2' κατὰ τὸ δόξαν τῇ κρ[ατίστῃ] βουλῇ καὶ τῷ ἱερωτάτῳ δήμῳ: 108, στ. 1' κατ[ὰ τὸ δόξαν] τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ: 110' [κατὰ τὸ δόξαν τῇ συ]γκλήτῳ Βεροιαίων: 112' [ἔδο]ξεν οὖν (:)]: 496, στ. 6' ἐὰν δέ τις δοκῇ: IB, στ. 19' ἐὰν δέ δοκῇ ἀδίκως [π]αραγεγράφθαι: IB, στ. 35' τοὺς δοκοῦντας παρὰ τὸν νόμον ἀλείφεσθαι: IB, στ. 38' ὅς ἂν αὐτῷ δοκῇ: IB, στ. 50, 55, 56' οἱ ἂν αὐτῷ δοκῶσιν ἐπιτίθειοι εἶναι: IB, στ. 83, 85' ὅπε<ε>ρ ἐπαθλον ἐτέροις δοκεῖ: 7, στ. Α44' καλῶς ἔχον εἶναι μοι δοκεῖ: 7, στ. Α53' εἶνα μὴ δόξω πολλὰ λέγειν: 448, στ. 5.
- δόλιχος: [πα]ῖδας δόλιχον: 140, στ. 4' [ἀν]δρας δόλιχον: 140, στ. 6.
- δόμος: καὶ κτεάνων ἀτελὴς δόμος ἄτε ἐπίσημος: 37.
- δόξα: ἀνανεωσάμενος τὴν ἀπὸ τῶν προγόνων δόξαν: 2, στ. 6' ἡ πρὶν ποτε δόξης ἀραμένα... στεφάνους: 399, στ. 5.
- δουλάριον: **Λευκ.**: ἔχαρισάμην... δουλάρια Γ.
- δουλεία: μὴδὲ ἀγειν εἰς δουλείαν: 45, στ. 17' ὁ ἄγων εἰς δουλείαν ἀποτινέτω καθ' ἕκαστον σ(ῶ)μα χρυσοῦς ἑκατόν: 45, στ. 20.
- δουλεύω: **Λευκ.**: ἅτινα δουλ(ε)ύσουσιν ἔμοι ἐφ' ὅσον ζῶ.
- δοῦλος: μὴ ἐγδυέσθω δὲ εἰς τὸ γυμνάσιον δ[ο]υ[λ]ος: IB, στ. 27' τοὺς δὲ παρὰ τοῦτο τολμῶντας δούλους ἀλείφεσθαι: 7, στ. Α65' [---]ων δούλων ἐξ ὑδρία[ς] ἀλίσκονται: 7, στ. Α66' δοῦλον ὀνόματι: 53, στ. 7' [δου]λ[ι] τοῦ Θ(εο)ῦ: 445, στ. 1. **Λευκ.**: δοῦλον τὸν ὑπάρχοντά μοι καὶ δο[ύλους] Β' ἐν οἷς καὶ δούλους ἔχαρισάμην' δούλην ὀνόματι' δοῦλον ὀνόματι' ἐκ δούλης μου' τοῦτου δὲ τοῦ προγεγραμμένου' δούλου' [δούλη:]ν ὀνόματι' δοῦλον ἔχαρισάμην' δούλη Αἰλίου Ἀσκληπιοδώρου' δοῦλον (ὄν)όματι' τὸ γεννηθὲν ἐκ δούλης μου' χαρίζομαι δούλην μου.
- δραχμή: ζημιούτω δραχμ<ν>αῖς πενήκοντα: IB, στ. 5' ζημιούτω αὐτὸν καθ' ἡμέ[ρ]αν δραχμαῖς πέντε: IB, στ. 21' ἀποτινέτω δραχμὰς χιλίας: IB, στ. 31' ζημιούτω αὐτὸν δρα[χ]μαῖς πενήκοντα: IB, στ. 40' ζημιούτω τὸν τύπτοντα δραχμαῖς ἑκατόν: IB, στ. 43' ζημιού[σθω] δραχμαῖς πενήκοντα: IB, στ. 45' μὴ πλείον δραχμῶν δύο: IB, στ. 62' μὴ πλείον δραχμῆς παρ' ἑκάστου: IB, στ. 65' ἀποτινέτω δραχμὰς πενήκοντα: IB, στ. 78, 80' ἀποτινέτω τοῖς νέοις δραχμὰς χιλίας: IB, στ. 95' [--- ὀλκή] πρὸς διημι[τρίειον] δραχμαῖ] ΝΓ: 16A, στ. 7' ψυκτήρα, οὐ ὀλ[κ]ή δραχ[μαῖ] ΠΔ (ὀβολοὶ δύο), κιμῶλιον [οὐ ὀλκή] δραχ[μαῖ] ΜΗ, σκά[φιον (:) οὐ] ὀλκή δραχ[μαῖ] ΝΔ, κύ[αθον (:) οὐ] ὀλκή δραχ[μαῖ] ΚΓ: 16A, στ. 13-16' [ε.β.γ.δ.]ον ὀλκήν [δρα]χ[μαῖ] ΑΒ (ὀβολοὶ τρεῖς): 16A, στ. 26' [ε.δ.ζ.]λια δύο, [ὦν ὀλκή] δραχ[μαῖ] Ο: 16A, στ. 32' δραχ[μαῖ] ΡΚΖ: 16A, στ. 32' ἀργολικόν, οὐ ὀλκή δραχμαῖ διημιτρίειαι ΜΖ, (ὀβολοὶ τρεῖς, τριημιβόλιον): 16B, στ. 13' ὑποφάλια τέσσαρα, ὦν ὀλκή πρὸς διημιτρίειον δραχμαῖ Σ: 16B, στ. 22' ἀργολικόν, οὐ ὀλκή δραχ[μαῖ] Ο (ὀβολοὶ δύο), ἄλλο, οὐ ὀλ[κ]ή δραχ[μαῖ] ΑΑ (ὀβολοὶ τρεῖς), σκυφίον οὐ ὀλκή δραχ[μαῖ] ΝΒ, κιμῶλιον οὐ ὀλκή δραχ[μαῖ] ΠΒ: 16B, στ. 29-33' [κι]μῶλιον, οὐ ὀλκή δραχ[μαῖ] [διη]μι[τρίειαι] Ν (ὀβολοὶ δύο), ἀντιγονί[δα ἡ]ς ὀλκή δρα[χμαῖ] ΝΒ (ὀβολοὶ δύο): 16B, στ. 39-41' σκύφον οὐ ὀλκή εἰς τὸ αὐτὸ δραχ[μαῖ] ΦΝ: 31' σκύφον οὐ ὀλκή δραχ[μαῖ] Ν: 32' 33.
- δρόμος: ἐν τῷ μακρῷ δρόμῳ: IB, στ. 85' πεζῶν δρόμος: 139.
- δύναμις: ὡς ἂν δύνωμαι [δ]οι(ῶ)τατα καὶ δικαιοτάτα: 1A, στ. 29' [ὡς ἂν δυνώμεθα] δοι(ῶ)τατα καὶ δικαιοτάτα: 1A, στ. 58' δυνάμενος τοῦτου: 7, στ. Α54. **Λευκ.**: καὶ μὴ δύνασθαι ἀποδοῦναι [ὑπ]ηρε[τ]οῦντα καθὼς δύ[ναται].
- δυνατός: δυνατὸς ὦν: IB, στ. 44' ὡς οὐ δυνατὸς ἐστὶν λαμπαδαρχεῖν: IB, στ. 76.
- δυο: οἱ ὑπὸ τὰ δύο καὶ εἴκοσιν ἔτη: IB, στ. 11' μὴ πλείον δραχμῶν δύο: IB, στ. 62' [δ]κτακόσια ἐξήκοντα δύο ἄσφαρία τρία ἡμισυ: 7, στ. Α32' τέσ(σ)αρες παιδ[ά]ρια δὲ δύο: 7, στ. Α64' [μυριάδων δ(ς)]ὺν διναρίων δισχειλίων τριακοσίων: 7, στ. Α86' ψυκτήρα, οὐ ὀλ[κ]ή δραχ[μαῖ] ΠΔ (ὀβολοὶ δύο): 16A, στ. 13' [ε.δ.ζ.]λια δύο, [ὦν ὀλκή] δραχ[μαῖ] Ο: 16A, στ. 31' ἀργολικόν, οὐ ὀλκή δραχ[μαῖ] Ο (ὀβολοὶ δύο): 16B, στ. 29' [κι]μῶλιον, οὐ ὀλκή δραχ[μαῖ] [διη]μι[τρίειαι] Ν (ὀβολοὶ δύο), ἀντιγονί[δα ἡ]ς ὀλκή δρα[χμαῖ] ΝΒ (ὀβολοὶ δύο): 16B, στ. 40-41' ἕτερον ζεύγος περὶ τῆς ψυχῆς ἀγωνιούμενον πρὸς τοῖς νενομισμένοις δυσίν: 69, στ. 11' Ὀνησίμους δύο: 310' [ἐ]πταετὶ καὶ δύο σελινῶν: 329. **Λευκ.**: παιδίσκος δύο' τούτων δύοιο σωματῶν.
- δωδεκάκις: Πεισοῖα στάδια δωδεκάκις κατιδῶν: 398.
- δωδέκατος: Τραϊανὸς [Ἀδριανὸς Σεβαστός...] διμαρχι[κ]ῆς ἔξουσας τὸ δωδέκατον (ς): 5, στ. 4.
- δῶμα: μολόντος ἀλαμπέα δώματα πατρός: 392.

δωρεά: ὡς τὸ [πρ]οτεθὲν πιπτάκιον τ[ῆς] δωρεᾶς περιέχει: 56. **Λευκ.:** [Ἐγένετο] ἡ δωρεὰ αὐ[τῆ] Ἐγράφη ἡ δωρεὰ αὐτῇ προτεθεικέναι αὐτὸν πιπτάκιον δωρεᾶς τῆς δωρεᾶς ταύτης.

δώρημα: θεῖον δώρημα: 447, στ. 1.

δῶρον: δῶρον ἔδωκεν θεῶ: 49, στ. 4' δῶρον: *Μακεδονικά* 2 (1941-52) 628, ἀρ. 66. **Λευκ.:** δῶρον Μητρὶ Θεῶν Μητρὶ Θεῶν δῶρον ἀνέθηκα δῶρον τῇ κυρίᾳ Μητρὶ Θεῶν Αὐτόχθονι κνήμας ἐπισχυρῶσας [Αὐτό]χθονι δῶ[ρον].

δωρῶ: ἐδωρήσα[μιν] θεῶ: 53, στ. 4' ἐδωρήσαμιν θεῶ: 54, στ. 4' ἐδωρήσατο θεῶ: 55, στ. 3' 56. **Λευκ.:** δωροῦμαι [δω]ροῦμαι [δω]ροῦμαι ... [δωροῦμεθα(;)]... σώματα δωροῦμε... σώματα ἴδια... σὺν τοῖς ἐπιγεννηθισμένοις δωροῦμαι κοράσιον δωροῦμε... κοράσιον δωροῦμε κοράσιον... σὺν τοῖς ἐπιγεννηθισμένοις δωροῦμαι... κοράσιον δωροῖσθε αὐτή... κοράσιν δωροῦμε... κοράσιν ὁμολογῶ δωροῖσθε [καὶ] στηλογραφεῖν... κοράσιν ἐδωρή(σ)ατο... κοράσιον [δωρο]ῦμε... κοράσιον δ<ι>ωροῦμενος... κοράσιν δωροῦμε κὲ χαρίζομε... κοράσιον δωρεῖται... κοράσιον [δω]ροῦμεθα κοράσιον δωροῦμε παιδίσκην ... καὶ ταύτης τέκνα δωρεῖται ... παιδίσκην δωροῦμαι... παιδίσκην ἐδωρήσαμιν... παιδίσκην δωρήται παιδ[---] δωρεῖσθαι δ... παιδίον αὐτοῦ ἐδωρήσαμιν... παιδάριον δωροῦμε παῖδα δωροῦμαι... θρεπτόν μου δωροῦμε... θρεπτήν μου ἐδωρήσατο... τὴν ἐαυτῆς θρεπτήν δωροῦμαι θρεπτήν μου ὁμολογῶ ἐαυτὴν δωροῖσθε.

ἐάν: ἐάν δέ τις μὴ ποιήσῃ τῶν προειρημένων: 1Α, στ. 46' ἐάν δέ μὴ παρα[γράψω]σιν: 1Α, στ. 48' ἐάν μὴ ὁ ἀφηγούμενος συνεχρήσῃ: 1Β, στ. 2, 3' ἐάν ἕτερόν τι ἀναγκαῖον φαίνεται τῶν μαθημάτων: 1Β, στ. 12' ἐάν μὴ τις ἄρρωστίσῃ: 1Β, στ. 17' ἐάν δέ τις δοκῇ: 1Β, στ. 19' ἐάν [δ]έ τινα ὁ γυμνασίαρχος ἐάσῃ ἀλείφεσθαι: 1Β, στ. 29' ἐ[ὰν] δέ μὴ παραγράψωσιν: 1Β, στ. 33' ἐάν δέ δοκῇ ἀδίκως [π]αραγεγράφθαι: 1Β, στ. 35' ἐάν δέ τις τύπτῃ τὸν γυμνασίαρχον: 1Β, στ. 41' ἐάν δέ οἱ λαχόντες μὴ κρίνωσιν: 1Β, στ. 51' ἐάν τις νίκην ἐτέρῳ παραδῶ: 1Β, στ. 71' ἐάν δέ τις ἀντιλέγῃ τῶν αἰρεθέντων: 1Β, στ. 75' ἐάν δέ μὴ λαμπαδαρχῇ: 1Β, στ. 77' ἐάν ὁ ἐξομοσάμενος φανῇ μὴ δεόντως ὁμωμοκέναι: 1Β, στ. 79' ἐάν δέ τις ἐνκαλῇ τινὶ τῶν βραβευτῶν: 1Β, στ. 86' ἐάν τινες βούλωνται: 1Β, στ. 92' ἐάν δέ μὴ ἀποδῶι τοὺς λόγους: 1Β, στ. 94' ἐάν δέ μὴ πειθαρχῇ ἢ ἀτακτῇ τι: 1Β, στ. 99' ἐάν δέ τις κλέψῃ τι: 1Β, στ. 99' ἐάν δέ τις φήσῃ μὴ δικαίως ἐξημιώσθαι: 1Β, στ. 104' ἐάν νικήσῃ τῇ κρίσει ὁ ζῆ[μ]ιωθεῖς: 1Β, στ. 105' [ἐάν] μὲν ἢ γυμνασίαρχος: 7, στ. Β47' ἐάν δέ ἡ πόλις ἀλείφῃ: 7, στ. Α48' [---] ἐάν... εὐρεθῇ γυμνασίαρχος: 7, στ. Α74' ἐάν ἡ κα(τά) τὴν ἐν τῇ συγγραφῇ συμπτ[---]: 7, στ. Γ5' ἐάν κατὰ τὴν εἰ[---]: 7, στ. Γ15' ἐάν καὶ ὡς πρεσβυτέρα γυνὴ βούλει: 49, στ. 21' ἐάν δέ τις βάλῃ ὀσ[τ]ᾶ: 368, στ. 4' [ἐάν] τις καταβάλλῃ τοῦτο ἢ κο[μ]ίσῃ (;) ἢ ἄλλῃ: 369, στ. 5' ἐάν δέ τις τελευτήσῃ[---]: 370' ἐάν δέ τις ταύτην τὴν στηλίδα καταστρέψῃ ἢ κακόν τι ποιήσῃ: 388, στ. 10' (ἐάν) τις ἀνύξῃ τὸν τάφον: 455, στ. 10. **Λευκ.:** ἐάν δέ ὑβρίσῃ αἰάν τις ὑπρέσῃ ἐάν δέ τις ἐπανελέθῃ τῷ παιδαρίῳ ἐάν δέ τις ἐπανελέθῃ κυριώτερος τοῦ προγεγραμμένου. Βλ. ἀν. ἡν.

ἐαυτοῦ: ἀν[α]δεικνύντωσαν ἀνθ' αὐτῶν ἐτέρους: 1Β, στ. 63' τῷ μεθ' αὐτὸν γυμνασίᾳρχῃ: 1Β, στ. 93' ἀπὸν ἄξιον καὶ τῶν θεῶν καὶ τῆς πατρίδος παρίσχηται: 2, στ. 29' ἐν τῷ τῆς ἐαυτῶν ἐπιμελείας χρόνῳ: 7, στ. Α89' ἐαυτῶν καὶ τὴν πρὸς Τ[---]: 8, στ. 14' τὸ ὕδωρ εἰσὶν[νεγκεν] ἐκ τῶν αὐτῆς χωρίων: 40' τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῇ παιδίσκην: 49, στ. 2' Βεροιαῖοι καὶ οἱ ἐνκεκτιμένοι Ῥωμαῖοι τὸν ἐαυτῶν πάτρωνα: 59' συντηρήσαντα αὐτῇ τὰ τῆς μητροπόλεως δίκαια: 63, στ. 3' [ἀρ]ετῆς καὶ εὐνοίας τῆς εἰς [ἐα]υτὴν ἔνεκεν: 102Α' ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων εἰς ἐαυτὴν εὐεργεσιῶν: 107' πᾶσιν ἐαυτὸν εὐχρηστον... παρασχόμενον: 117, στ. 22' [ἐν ταῖς] γυμνασίαις ἐαυτὸν] ἀπ[ροφασίστως ---]: 119, στ. 11' ἐκ τῶν ἐαυτοῦ: 101, στ. 12' 217' 245' ἐκ τῶν ἐαυτοῦ: 376' ἐκ τῶν ἐαυτοῦ ἐαυτῶ: 381' ἐκ τῶν ἐαυτῆς: 388, στ. 9' ἐκ τῶν [ἐα]υτῆς: 210' [ἐ]κ [τῶν] ἐαυτῶν κ[α]μ[ά]των: 273' καὶ ἐαυτῶ ζῶν: 224' 248' ἐαυτοὺς ζῶντας: 232' καὶ ἐαυτὸν ζῶντα: 302' 340' καὶ αὐτὸν ζῶντα: 318' Ἰάσων ἐαυτῶ: 378' ἐαυτοῦ καὶ τῆς ἰδίας γυναικός: 353' τοῖς τέκνοις... τῇ γυναικί... καὶ ἐαυτῶ: 360' ζῶσα ἐαυτῇ: 275' κ[αὶ] [α]υτὴν ζ[ῶ]σα: 295' καὶ ἐαυτῇ ζώσῃ: 334' ἐαυτὴν ζῶσα: 349Β' [ἐαυτοῦ]ς ζῶ[ντες]: 276' τῷ ἐαυτῆς ἀνδρὶ: 211' τὸν ἐαυτῆς ἀνδρα: 301' 344' τὸν ἐαυτῆς ἀνδρα: 305' τ[ὸν] ἐαυτῆς ἀνδρ[α]: 308' τῆς ἐαυτοῦ γυναικός: 319' τῇ ἐαυτοῦ γυναικί: 285' τὴν ἐαυ(τοῦ) γυναικα: 307' τὴν αὐτοῦ γυναικαν: 312' τὴν ἐαυτοῦ γυναικα καὶ [τοῦ]ς γονεῖς ἐαυτοῦ: 326' τὴν ἐαυτοῦ γυναικα καὶ ἐαυτὸν ζῶντας: 342' [τῇ] ἐαυτοῦ σ[υ]μβίῳ: 325' τὸν ἐαυτῶν υἱόν: 338' τὸν υἱὸν ἐαυτῶν ἥρωα: 348' [τὸ]ν υἱὸν ἐαυτῶν ἥρωα: 351' τὸν ἐαυτοῦ υἱόν: 298' τὸν ἐαυτῆς υἱόν: 306' [κα]ὶ τὴν ἐαυτοῦ θυγατέρα: 311' τὸν ἐαυτῆς ἀδελφόν: 350' καὶ πάντα ἄριστον εἰς αὐτὴν γενόμενον: 347. **Λευκ.:** ὁμολογῶ ἐαυτὴν δωροῖσθε Εὐήθιαν ἀπὸ θρεπτήν Εἰσιδώραν τὴν ἐαυτῆς θρεπτήν.

ἐβδόμος: βασιλεύοντος Δημητρίου ἔτους ἐβδόμου καὶ εἰκοστοῦ: 45, στ. 2' ἔτους ἐβδόμου καὶ εἰκοστοῦ: 134, στ. 1. ἐγγονος: [θεοῦ Τραϊανοῦ Παρ]θικοῦ ἐγγονοι...: 8, στ. 8' μηδὲ τῶν Ἀλκέτα ἐγγόνων: 45, στ. 15' [---]ΩΝ θεῶν ἐγγόνων: 60, στ. 1' [θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱόν, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρ]θικοῦ ἐγγον[ον]: 65' τῷ αἰγόνῳ: 218' κ(αὶ) τοῦ ἐγγόνου αὐτῶν λαμ[προτάτου] Σιλβα[νοῦ]: 442, στ. 3.

ἐγκαλῶ: ἐάν δέ τις ἐνκαλῇ τινὶ τῶν βραβευτῶν: 1Β, στ. 86.

ἐγκοιμητήριον: τὸ ἐνκοιμητήριον λίθινον καὶ τὴν πρὸ τούτου ἐξέδραν: 18.

ἐγκτώμαι: Βεροιαῖοι καὶ οἱ ἐνκεκτιμένοι Ῥωμαῖοι: 59' Βεροιαῖον ἢ πόλιν κ[αὶ] οἱ ἐγκεκτιμένοι Ῥωμαῖοι (;): 60, στ. 1-2.

ἐγχαράττω: τοὺς ἐφηβεύσαντας ἐνεχάραξεν: 136, στ. 5.

ἐγώ: Σωσιβίαν ἐσ[τ]ησα ἐγὼ βω[μ]όν: 368, στ. 3' εἰμὶ δὲ μειμᾶς ἐγώ: 399, στ. 4' ἐπέγραψα ἐγώ... ὁ γαμβρός: 455, στ. 5' πολὺμοχος ἐγώ... ἐνθάδε κατοικῶ: 497Α, στ. 8' [π]άντα περὶ [ὧν] ἐδειχθῆτέ μου συνεχώρησα: 5, στ. 9' [πάντα περὶ ὧν] ἐδειχθῆτέ μου συνεχώρησα: 6, στ. 7' τὴν εἰς τοῦτο σπο[υ]δὴν: 7, στ. Α12' ὑπ' ἐμοῦ... ὑπογεγραμμένον: 7, στ. Α17' ἔχει τε τῇ νοήσει μου ΥΠΟΔΕ[---]: 7, στ. Α61' [συ] (:)ναρπάζεται τῇ ἐπειξεί μου: 7, στ. Γ23' κοράσιον μου ὀνόματι: 51' τὸ γεννηθὲν ἐκ παιδίσκης μου: 52, στ. 12' τὸν γλυκύτατόν μου ἀνδρα: 445, στ. 2' [τῇ] γλυκυτάτῃ μου γυναικί: 504' τὴν γλυκυτάτην μου θυγατέρα: 445, στ. 4' τὸ γλυκύτατόν μου [ο]υ θρεπάρην, δ ἐγ[ὼ] ἀνέθρεψα ὑπ[ὸ] τὰς ἐμὰς μάλας: 445, στ. 5-6' μηδὲ ἐνός τῶν θυγατέρων μου: 445, στ. 9' κακῇ[δευμένης] ἐμοῦ τῆς προγεγραμμένης: 445, στ. 14' εὐορκοῦνται μὲν μοι...: 1Α, στ. 33' συναγωνισαμένων σὺν μοι: 7, στ. Α9' μάλλον ἢ ἐμοὶ πρέ[π]ειν: 7, στ. Α10' καλῶς ἔχον εἶναι μοι δοκεῖ: 7, στ. Α53' τῆς ἡδὴ μοι συνλελογισμένης ψήφου: 7, στ. Α83' εἰ μὲν ὁ χρόνος ἔτι μοι συνεχώρε[ι] (:): 7, στ. Γ22' πατρίς δέ μοι Πανταλία: 387, στ. 2' ὄνομα δέ μοι Σουλπίκις: 387, στ. 4' γινώθι τὸν Ἀδείας ὑπ' ἐμοὶ τάφον: 391' τύμβον ἐτευξάν ἐμοὶ μνημόσυνον φιλῆς: 399, στ. 3' κυρά, δὸς μοι τιτθίν: SEG 35 (1985) 733' τάχα περὶ τούτου με: 7, στ. Γ26' πόθος με πνεῦμα Μακεδονία σύμμαχον ἡγάγετο: 37' Ἰπποκλέους δὲ ἀρετὰ με

θεσμών Αυσονίων: 97 ἔξ δὲ μόνων ὧν καὶ δέκ' ἐτέων; 397 πάτρη δ' ἔστι Βέρροια: 397 εἰμὶ δὲ μειμᾶς ἐγώ: 399, στ. 4' μερόπεσι κέ ἐσσομένοισι πυθέσθαι: 400' πάντων γὰρ τέκνον ἦν: 404, στ. 20' ἡ βούλει ιδέναι Ω[---] ΑΙΣΤΕ (;) τύμβος οὗτος: 448, στ. 2' φιλελαϊμίον ἦν: 448, στ. 3. **Λευκ.**: ὄντα ἐν Ἀλ(α)βείοις μηδένα εἶνε κύριον μηδένα κυριώτερον εἶνε εἶναι τῆς θεοῦ μηδένα κυριώτερον <ON> εἶνε ἴνε τῆς θεοῦ καὶ μηδ[ένα] κυριώτερον [εἶναι τῆς] θεοῦ ὧν πολεῖτις Βεροιαίο(ς) μηδένα εἶνε κυριώτερον ἢ τὴν θεόν ἦν <E> ὁ ἀνὴρ μου δεδανισμένος' ὃν ὑπέσχετο ὄντα ἐν νόσῳ μηδένα κυριώτερον εἶνε ἢ μόνην τὴν θεόν ἵναι δὲ αὐτὰ μετὰ τὴν ἐμὴν τελευτὴν τῆς θεοῦ εἶνε αὐτὸν τῆς θεοῦ εἶνε Μητρός Θεῶν Αὐτόχθονος εἶναι Μητρός Θεῶν εἶνε Μητρ[ὸς Θεῶν] Αὐτόχθονος ἔστω δὲ ἔπε(ι)τα κα(θ)ὼς ἡ ὠνὴ περιέχῃ οὐδεὶς ἔστω κύριος εἶνε αὐτὰ Μητρός Θεῶν Αὐτόχθονος [εἶ δὲ τις ἐθέλει] καὶ βούλετε κυριώτερος εἶναι ἴνε αὐτὸ τῆς θεοῦ εἶνε αὐτὰ τῆς θεοῦ ἀναφέρετα' εἶναι αὐτὸ τῆς θεοῦ μήται [πωλήτην εἶναι μήτε δανιστὴν εἶναι --- μηδέ]να ἀλλὰ εἶν' αὐτό.

εἰρηναρχῶ: πρεσβεύσαν(α) καὶ σπειωνήσαντα καὶ εἰρηναρχήσαντα: 108, στ. 8.

εἷς: [μη]δὲ ἐν ἐκ τῆς... οἰκονομίας παραποδίζ[ειν (:)]: 7, στ. A14' μηδὲ ἐνὸς τῶν θυγατέρων μου: 445, στ. 9.

εἷς: ἀναγραφέντα εἰς στήλην: 1A, στ. 11, 21' ἀναγραφῆναι δὲ αὐτὸ εἰς στήλην λιθίνην: 2, στ. 46' ἀναγραφέντα... καὶ εἰς τὸ δημόσιον: 1A, στ. 11' ἀναγράφας εἰς σάνδα ἐκθέτω ἐν τῷ γυμνασίῳ: 1B, στ. 90' τεθῆναι εἰς τὰ δημόσια: 1A, στ. 19' ὅταν εἰσπορεύηται εἰς τὴν [ἀ]ρχ[ήν]: 1A, στ. 34' οἱ φοιτῶντες εἰς τὸ γυμνάσιον: 1B, στ. 7 εἰς τοὺς παῖδας μὴ εἰσπορεύεσθω: 1B, στ. 13' ἀπαντάτωσαν... εἰς τὸ γυμνάσιον: 1B, στ. 16' μὴ ἐγδυέσθω δὲ εἰς τὸ γυμνάσιον: 1B, στ. 27' ἡ δὲ εἰς τὰ [δ]πλα δαπάνη γινέσθω: 1B, στ. 60' εἰς τοὺς παῖδας: 1B, στ. 63' ἀκρόαμα μηθὲν παραγέτωσαν εἰς τὸν πότον: 1B, στ. 66' τῶν γεγενημένων ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα: 2, στ. 36' φασὶν τῶν προσόδων τινὰς τῶν τοῦ θεοῦ εἰς τὰς πολιτικὰς κατατετάχθαι: 3, στ. 6' φιάλ[ας ἀνατίθ]εσθαι εἰς τὸ ἱερὸν: 3, στ. 11' περ[ιο]υσία εἰς τῇ[ν] χρεῖαν τὴν τοῦ θεοῦ: 3, στ. 11' ---H ποτε ἀγοραίας οὐσης εἰς πότ' εἶεν OI [---]: 5, στ. 12' ---H ποτε ἀγοραίας οὐσης εἰς πότ' εἶεν OI [---]: 6, στ. 9' [τὰ εἰς τὸν ναόν]: 5, στ. 16' τὰ εἰς τ[ὸν] ναόν: 6, στ. 12' [μυριάδες (-ων) ἀργυρ]ίου δέκα, ὧν εἰς τὴν α[---]: 7, στ. B10' τὴν εἰς τοῦτο μου σπο[υ]δῆν: 7, στ. A12' [---]μας αὐτοῖς καὶ (εἰ)ς τ[---]: 7, στ. B12' [τὸ] εἰς τὴν γυμνασιαρχίαν ἀργύριον: 7, στ. A17' εἰς αὐτὸ τὸ ἀλειπτικόν: 7, στ. A18' συγκεφαλαιούμενα εἰς δι[ν]άρια: 7, στ. A23' [τῶν δὲ εἰς πλῆ]ρωσιν λειπόντων δηναρίων: 7, στ. B36' εἰς ἐκεῖνο δαπανᾶσθαι: 7, στ. A44' εἰς τὴν τῆς πατρίδος ἀρέσκεια[ν]: 7, στ. A77' εἰς τὴν τοῦ καινοῦ βαλανείου ἐπιμέλειαν (:)]: 7, στ. Γ17' [δηνάρ]ιοις ---[ακισχει]λοῖς εἰς τὸ γυμνασιαρχικόν: 7, στ. Γ19' σκύφον οὐ ὀλκή εἰς τὸ αὐτὸ δραχ[μαί] ΦΝ: 31' εἰς μ[ν]ήμ[ην]... τοῦ ὕδου: 40' τῇ(ν) ἀ[ν]αγραφῇ[ν] εἰς τὸ γραμματοφυλάκιον ἀπέθε[το]: 41, στ. 9' μηδὲ ἄγειν εἰς δουλείαν: 45, στ. 17' ὁ ἄγων εἰς δουλείαν: 45, στ. 20' ἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ γήραος: 49, στ. 23' ἀρετῆς ἔνεκα καὶ εὐνοίας τῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν: 89, στ. 7' [ἀρ]ετῆς καὶ εὐνοίας τῆς εἰς [ἐα]ντὴν ἔνεκεν: 102A' ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων εἰς ἑαυτὴν εὐεργειῶν: 107' ἔδωκα τὰ τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς τὸ ἄλειμμα διην[άρ]ια Φ: 135, στ. 5' καὶ πάντα ἄριστον εἰς αὐτὴν γεγόμενον: 347' [δ]όσι εἰς τὸ ταμίον (δηνάρια) ΒΦ: 367, στ. 8' [δῶ]σι (δην[άρ]ια) Φ [εἰς τ]ὸν φίσ[κον] καὶ ΑΦ [εἰς τὴν πόλιν]: 368, στ. 7-9' δῶσι εἰς τὸ ταμίον (δηνάρια) ΒΦ: 388, στ. 13' ἐνι σταδίοισιν ἐς ἀμφο[τερ]---: 390' δέξαστο Φερσεφόνη χώρον ἐς εὐσεβέων: 404, στ. 6' εἰς τοῦτο τὸ κοιμητήριον: 445, στ. 15' εἰς παραμ[υθ]ίαν τοῦ πατρός: 499, στ. 7. **Λευκ.**: κατεθέμην εἰς τὰς ἀν[κ]άλας τῆς θεοῦ ἰς ἃ ὀφείλω διηνάρια χεῖλια δῶσι προστίμου ἰς τὸ ταμίον ἀπεθέμην εἰς τὰς ἀν[κ]άλας τῆς θεοῦ ἰς οἷς παρέσχον τῷ ἀνδρὶ μου ἔθικα εἰς τὰς ἀν[κ]άλας τῆς θεοῦ προέθηκεν... εἰς τοὺς ἰθισμένους τόπους ὧν καὶ τὸ πιττάκιον ἔθικα ἰς τὸ ἱερὸν ἐγὼ μηδὲν δὲ ἐξέστω μήτε πωλῆσαι μήτε εἰς ὑποθήκην.

εἰσέρχομαι: ἐπὶ τοῦ εἰσιόντος γυμνασιάρχου: 1B, στ. 68' ἐν μηνὶ Δίῳ τοῦ εἰσιόντος ἔτους: 1B, στ. 91.

εἰσόδος: καὶ ἀφανίσαι ΚΑΚΟΤ[... 8:9...]ΑΡ εἰσόδω: 7, στ. A94.

εἰσπορεύομαι: ὅταν εἰσπορεύηται εἰς τὴν [ἀ]ρχ[ήν]: 1A, στ. 34' εἰς τοὺς παῖδας μὴ εἰσπορεύεσθω τῶν νεανίσκων μηθείς: 1B, στ. 13-14.

εἰσπράττω: ἵνα δὲ καὶ εἰσπραχθῇ: 1B, στ. 32' εἰ τὴν ἐκ τῶν ζημιῶν ἢ εὐθυνῶν εἰ[σ]περάχθῃ<ι>: 1B, στ. 89' ὁ δὲ πράκτωρ εἰσπράξας... 1B, στ. 103.

εἰσφέρω: τὸν νόμον ὃν εἰσηγέκατο Ζώπυρος: 1A, στ. 17' τὸ ὕδωρ εἰσ[ή]νεγκεν ἐκ τῶν αὐτῆς χωρίων: 40.

εἶτα: [κα]λοβάτης εἶτ' ὀξυβάτης: 402, στ. 4.

εἶτε: [---]σεως εἶτε εἰ[... 4] ΚΕ [---]: 7, στ. A96.

ἐκ: ἐκ τῶν ἑαυτοῦ: 101, στ. 12' 217' 245' ἐκ τῶν ἑαυτοῦ: 376' ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ἑαυτῶ: 381' ἐκ τῶν ἑαυτῆς: 388, στ. 9' ἐκ τῶν ἐ[α]ντῆς: 210' [ἐ]κ [τῶν] ἑαυτῶν κ[α]μ[α]ί[α]των: 273' ἐκ τῶν ἐκείνου ἐκείνῳ: 251' ἐκ τῶν ἐκείνης ἐκείνῃ: 258' [ἐ]κ τῶν ἐκείνου: 269' Ἀχιλλεύς καὶ τὰ [τ]έκνα αἰκ τῶν αἰκίνης αἰκίν<ι>ης: 361' ἔξ τῶν ἐκείνου: 374' ἐκ τῶν ἐκείνου: 384' 386' 387, στ. 8' ἐκ τοῦ ἰδίου: 18' 22' 134, στ. 45' ἐ[κ] τ[οῦ] ἰδίου: 30' ἐκ τῶν ἰδίων: 61' 266' 357' [ἐ]κ τῶν ἰδίων: 7, στ. ΓΔ34' 63, στ. 6' ἐκ τῶν [εἰ]δίων: 333' ἐκ τῶν ἰδίων ἀποκατέστησεν: 41, στ. 6' ὁδοὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκευάσαντα: 117, στ. 11' κ(α)ῖ (ὁ)δοὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκευάσαντα: 118' [ἐ]ξ ἰδίων καμ[α]ί[α]των: 426' ἐκ τῶν ἰδεῖων μόχθων: 445, στ. 8' καὶ οὕτως [ἐ]κ τ[οῦ] ΚΑΤΑΛΕΙΠΟΥ[---]: 1A, στ. 46' ἐκ τῶν λοιπῶν: 1B, στ. 53' τῶν ἐκ τοῦ τόπου: 1B, στ. 48, 72' ἐκ τῶν φοιτῶντων: 1B, στ. 83' ἐκ τῶν ζημιῶν ἢ εὐθυνῶν: 1B, στ. 89' ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῇ: 1B, στ. 94' τὴν ἐκ τοῦ γυμνασίου: 1B, στ. 100' ἔξ ἀδοξίας: 7, στ. A3' ἐκ τῆς συνήθους κατ' ἐνιαυτὸν οἰκονομίας: 7, στ. A14' ἃ ἐκ τῆς ἐνιαυσίας [---]: 7, στ. A32' ἐκ τοῦ ὑπὸ Εὐλαίου δοθέντος σείτο[ν]: 7, στ. A33' ἐκ τῶν το[---]: 7, στ. A38' [---] τὸ τέταρτον καὶ πένπτον ἐξ ὧν (ἔξων): 7, στ. A46' τῇ ἐκ τῆς πόλεως γυμνασιαρχία: 7, στ. A47' ἐξ αὐτῶν δεῖ [---]: 7, στ. A49' ἐκ τῶν ὑδρομηχανῶν: 7, στ. A50' ἔξ ὑδρία[ς] ἀλίσφοντα: 7, στ. A66' ἐκ προγόνων κισσὸν ἀναψάμενος: 37' τὸ ὕδωρ εἰσ[ή]νεγκεν ἐκ τῶν αὐτῆς χωρίων: 40' [καὶ] ἔξ αὐτοῦ τὸ λείπον τοῖς βουλευτα[ῖ]ς ἀποδούς: 41, στ. 8' ἀν τὴν ἐκ [τῶν] ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρέλγεται: 45, στ. 22' τὸ γεννηθὲν ἐκ παιδίσκης μου: 52, στ. 11' τὴν ἐκ προγόνων ἱέρειαν ἐκγόνην: 122' ἐκ παίδος ἄλλης: 388, στ. 3' ἄωρον παρθένον ἐγ νοῦσον δεινὸς ἔμαρψε Ἀἰδης: 391. **Λευκ.**: ὁ ἡγόρασα ἐξ αἵμα[τος] τὸν ἐπιγεννηθέντα μοι ἐκ δούλης μου Εὐφροσύνης' ὃν ἔθρεψα ἐξ ἑμαυτοῦ ἀγοράσας με σω[μ]άτια ἐκ τῆς Κλεων[...] τοῦ Ἀπολλοδώρου' ὃν ἡγόρασα (ἐ)ξ αἵματος (τ)ὸ γεννηθὲν μοι, ἐκ π(α)ιδί(σ)κης Ἑρμηνόνης' ἐγεννήθ(η)σαν ἐκ παιδίσκης μου' ἐκ πιττακίου ἀντιλήφθ(ε) ἃ ἡγόρασα ἐξ αἵματος τὸ γεννηθὲν ἐκ δούλης μου Ἀλεξάνδρας' ὃ λαβὼν ἐξ ἑμαυτοῦ σὺ[ν] τοῖς ἐπιγεννηθισμένοις ἐξ αὐτῆς

ἐκάστος: καθ' ἐκάστην ἡμέραν: 1B, στ. 11' ἐκάστης ἡμέρας δῖς: 1B, στ. 16' λαμβάνοντες παρ' ἐκάστου: 1B, στ. 61' μὴ πλεον δραχμῆς παρ' ἐκάστου: 1B, στ. 65' παρεχέτωσαν ἔλαιον... ἐκάστος [ἡ]μέρας δέκα: 1B, στ. 73' [--- πό]λεως ἐκάστῳ ἐνιαυτῶ: 7, στ. A55' πλεονα σύνοδον ἐν ἐκάστῳ μηνί[ι]: 7, στ. Γ21' κατέβαλον... ὑπέρ...

ἐκάστου χρυσοῦς πεντήκοντα: 45, στ. 8' καθ' ἑκάστον σ(ῶ)μα: 45, στ. 21' ὑπὲρ ἐκάστου σώματος: 45, στ. 22' καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῶν φιλοτειμιῶν: 69, στ. 10.
ἐκατόν: ζημιούτω τὸν τύπτοντα δραχμαῖς ἐκατόν: 1B, στ. 43' ὁ ἄγων εἰς δουλείαν ἀποτινέτω καθ' ἑκάστον σ(ῶ)μα χρυσοῦς ἐκατόν καὶ τῷ βασιλεῖ ἄλλους ἐκατόν: 45, στ. 21-22.
ἐκγόνη: τὴν ἐκ προγόνων ἱέρειαν ἐκγόνην: 122.
ἐκγονος: ... θ[εοῦ] Τραϊανοῦ Παρθικοῦ ἐκ[γ]ονοι...: 9, στ. 3.
ἐκδικάζω: [τῷ ἐγδικασ]αμέ[ν]ωι διδόσθω τὸ τρίτον μέρος]: 1A, στ. 49' τῷ ἐγδικασαμένωι διδόσθω τὸ τρίτον μέρος: 1B, στ. 35' τῷ ἐγδικασαμένωι: 1B, στ. 35.
ἐκδικος: τοῦ ΕΔΕ ἐκδ(ίκου): 439' ἀπὸ ἐκδ(ίκων): 440.
ἐκδοχεῖον: τὸ τε ὕδραγωγίον καὶ τὸ ἐκτοχεῖον ἰδίους ἀναλώμασι κατεσκευάσασα ἀνέθηκε[ν]: 40.
ἐκδύω: μὴ ἐγδυέσθω δὲ εἰς τὸ γυμνάσιον: 1B, στ. 27.
ἐκείνος: [ἐ]κείνην τὴν ἡμέραν: 1B, στ. 58' ὅσα τε τῆς πόλεως ἐκείνοι... ἀνέστησαν: 2, στ. 14' εἰς ἐκεῖνο δαπανᾶσθαι τοῦτο: 7, στ. A44' [α]ὐτὸν ἐκείνον τ[ῶ]ν ἰδίων ἀναλωμάτων εἶναι νομοθέτ[η]ν]: 7, στ. A62' κατ' ἐκεῖνο τὸ ἀνάλω[μα]: 7, στ. A69' ἵνα μὴδὲ ἐκείνοι τοῖς ---]: 7, στ. A90' ἐκ τῶν ἐκείνου ἐκείνω: 251' ἐκ τῶν ἐκείνης ἐκείνη: 258' [ἐ]κ τῶν ἐκε[ίνου]: 269' Ἀχιλλεύς καὶ τὰ [τ]έκνα αἰκ τῶν αἰκίνης αἰκίν<ι>ης: 361' ἐξ τῶν ἐκίνου: 374' ἐκ τῶν ἐκίνου: 384' 386' 387, στ. 8.
ἐκκλησία: συναχθεῖσης ἐκκλησίας: 1A, στ. 3' [ἀγαγόν] τ[ῶ]ν Δίου μηνὸς τῇ νομηνίαι ἐκκλησίαν ἐν τῶν [γυμνασί]ωι: 1A, στ. 35' τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς(ς) ἐκκλησί[ας]: 445, στ. 12' [δώσει τῇ ἀγί]α ἐκκλησία τῇ κατὰ Βέροϊαν: 445, στ. 17.
ἐκτίθημι: ἀναγράφας εἰς σανίδα ἐκθέτω ἐν τῷ γυμνασίωι: 1B, στ. 90' ἐκτιθέτω τοὺς ἐξημιωμένους π[άντα]ς ἐν λευκώματι: 1B, στ. 102.
ἐκτίσις: [--- συ(ς)]μφώνου πρὸς ἐκτεῖσιν: 7, στ. Γ6.
ἐκτός: [--- τα]μείω τὸ αὐτὸ πρόστειμον, ἐκτός [---]: 370.
ἐλαιον: παρεχέτωσαν ἔλαιον... [ἡ]μέρας δέκα: 1B, στ. 73' παρεχέτω<ι>σαν ἔλαιον τὰς ἴσας ἡμέρας: 1B, στ. 74' [--- γ]υμνάσιον ἐλαίου ἀγορασίας: 7, στ. A69.
ἐλέγχω: ἐλεγχθεῖς ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου καὶ τῶν νέων: 1B, στ. 79.
ἐλευθερία: κατέβαλον ἐπ' ἐλευθερίαι: 45, στ. 4' τῷ μὴ ποιοῦντι ἄκυρος ἔστω ἡ ἐλευθερία αὐ: 45, στ. 27' ἐλευθερ[?·3] (;)... : 46, στ. 2.
ἐλευθερος: ὅσοι ἂν μὴ ἐλευθεροὶ ᾖσιν: 1B, στ. 23' τοὺς δὲ ἐλευθέρους ζημιῶν: 1B, στ. 23' ἐλευθεροὶ τε ἔστωσαν: 45, στ. 20' ἐλευθερ[?·3] (;)... : 46, στ. 2.
ἐλευθερῶ: ἐλευθερ[?·3] (;)... : 46, στ. 2' τινὰς τῶν ἰδίων θρεπταρίων ἐλευθερῶσαι: 49, στ. 17.
ἐλλείπω: ἀντὶ τοῦ ἐνλείποντος ἀποκληρωσάτω: 1B, στ. 53' ἐπειδὴν γυμνασιάρχος ἐλλίπη: 7, στ. A8.
ἐλληνικός: ἐλληνικῇ δὲ ἔτους ΞΞ σεβαστοῦ τοῦ καὶ FOT: 68, στ. 16' ἐλληνικῇ δὲ ἔτους ΑΟΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΖΠΤ: 69, στ. 13.
ἐλπίζω: καὶ ἐν τοῖς παροῦσιν ὦν τειμῆς ἄξιος καὶ ἐν τοῖς ἐλπιζομένοις: 2, στ. 32' ὥσπερ ἐλπίζω: 7, στ. A58' ὅπερ εὐχόμεναι καὶ ἐλπίζω: 7, στ. A74.
ἐλπίς: καθ' ἐλπίδας ἀγαθός: 7, στ. A60' κείρας γονέων ἐλπίδας ἐσθλοτάτας: 404, στ. 11' Χ(ριστέ) ἡμῶν ἡ ἐλπίς καὶ καταφύγιον: SEG 35 (1985) 733.
ἐμαυτοῦ: [γνώμη] τῇ ἡμῶν αὐτῶν] χρώμενο[ι]: 1A, στ. 57' [---]ζων ἐμαυτὸν μελ[---]: 7, στ. B2.
ἐμός: [διὰ τῆς (;)] ἐμῆς συγ[καταθ]έσεως: 7, στ. A27' κατ' ἐμὴν εὐχὴν: 7, στ. A55' [εὐθύς (;)] μετὰ τὸν ἐμὸν [θά]νατον: 48' ἄνδρα... ἐν πρώτοις φανέντα ἐν πόλει ἡμετέρῃ: 401' ὁ ἐγ[ώ] ἀνέθρεψα ὑπ[ὸ] τὰς ἐμάς μάλας: 445, στ. 6' μετὰ τὴν ἐμὴν τελευτήν: 445, στ. 13. **Λευκ.**: μετὰ δὲ τὴν ἐμὴν τελευτήν' ἐχαρισάμην τὰ ἐμά πάντα μετὰ δ(ὲ τὴν) ἐμὴν τελευτήν' παιδίον ἐμὸν [τὸν ἐμὸν θρεπτόν] μετὰ δὲ τὴν [ἐμὴν τελευτ]ήν' μετὰ δὲ τὴν τελευτήν τὴν ἐμὴν μετὰ δὲ τὴν ἡμετέραν τελευτήν.
ἐμφανίζω: ἐμφανισάτω τῷ γυμνασιάρχῃ: 1B, στ. 18' ἐμφανίζοντος τινὸς αὐτῷ καὶ παραδείξαντος: 1B, στ. 31.
ἐν: κεῖνται ἐν τοῖς δημοσίοις: 1A, στ. 8' ἐν τῷ γυμνασίωι: 1A, στ. 10, 20, 36, 39, 139' 1B, στ. 41, 62, 90, 99, 102' μὴδὲ ἐν ἄλλῃ παλαιστρῇ ἀλειφῆσθω μηθεὶς ἐν τῇ αὐτῇ πόλει: 1B, στ. 4' ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ τόπῳ τῆς πόλεως: 2, στ. 43' τὸν ἐν γυμνασίῳ τόπον: 7, στ. A61' Πάν καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ μέγα τίμος...: 37' τὸ πολὺκρινον τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ: 41, στ. 5' τῷ π[ολ]ύκρινον τὸ ἐν τῷ Ἀσκληπείῳ: 41, στ. 6' καὶ τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐξαγωγ[όν]: 41, στ. 6' ἐν Βεροίᾳ: 49, στ. 29' ἐν τῇ λαμπροτάτῃ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεροιαίων πόλει: 68, στ. 12' [ἐν τῇ] λαμπροτάτῃ καὶ Β νεωκόρῳ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεροιαίων πόλι: 69, στ. 8' κείμεν δ' ἐν ζαθέῃ μητροπόλει Βεροίᾳ: 399, στ. 9' ἐνὶ σταδίοισιν ἐς ἀμφο[τερ]---: 390' πλείστους ἐν θυμέλαις στεφάνους: 399, στ. 6' ἐν πόλει ἡμετέρῃ: 401' [τ]ρίς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ: 117, στ. 25' ἐν ἡμέραις [δ]έκα: 1B, στ. 36' ἐν τῷ ἐνεστώτι ἐνιαυτῷ: 1B, στ. 57' ἐν τοῖς Ἑρμαίοις: 1B, στ. 59' ἐμ μηνὶ ὀκτώ: 1B, στ. 68' ἐν τῷ Γορπιαίῳ μηνί: 1B, στ. 72' ἐν ἡμέραις πέντε: 1B, στ. 77' ἐν τε τῇ λαμπάδι τῶν Ἑρμαίων καὶ τῷ μακρῷ δρόμῳ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἀγῶσιν: 1B, στ. 85-6' ἐν μηνὶ Δίῳ: 1B, στ. 91' ἐν ἡμέραις [τ]ριάκοντα: 1B, στ. 93' ἐμ μηνὶ εἴκοσι τέσσαρσιν: 1B, στ. 108' καὶ ἐν τοῖς παροῦσιν ὦν τειμῆς ἄξιος καὶ ἐν τοῖς ἐλπιζομένοις: 2, στ. 31' ἐν τῷ τῶν ἀρχαιρεσιῶν και[ρ]ῷ: 2, στ. 33' ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις: 2, στ. 45' ἐν τῷ τῆς ἑαυτῶν ἐπιμελείας χρόνῳ: 7, στ. A89' πλέονα σύνδοδον ἐν ἐκάστῳ μηνί: 7, στ. Γ21' [--- ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ] τῷ τῆς πόλεως τόπῳ (;): 7, στ. Δ30' ἐν παντὶ καιρῷ ἄριστα πολειτευσόμενον: 106, στ. 13' ἐν τῷ ἐπὶ τῷ Γ?Τ: 109, στ. 10' ἐν τῷ Ζ?Τ ἐπὶ: 109, στ. 13' πᾶσιν ἑαυτὸν εὐχρηστον ἐν παντὶ χρόνῳ παρασχόμενον: 117, στ. 23' κ(αὶ) ἐπευνώσαντα ἐν καιροῖς ἀναγκ(α)ίοις: 117, στ. 18' ἐν τῷ τῆς ἀρχιερωσύνης χρόνῳ: 117, στ. 8' τελευτήσανταν ἐν ἀποδημίᾳ: 332' ἐν ἀποδημίᾳ τελευτήσαντι: 333' ἐν τῷ αἰτεῖν ἢ πρεσβεῖν ὑπὲρ τῆς πατρίδος: 2, στ. 9' ἐν τε τοῖς λοιποῖς: 2, στ. 29' ἐν παρ[ακαταθ]ήκῃ: 7, στ. A20' [--- ἐν παρα]καταθ[ή]κῃ: 7, στ. B23' ἐν παρακαταθ[ή]κῃ ---]: 7, στ. A27' κα(τὰ) τὴν ἐν τῇ συγγραφῇ συμπ[---]: 7, στ. Γ5' [ὡ]σπερ ὑμ[εῖς --- χ]αράν ἐν τ[---]: 9, στ. 6' ἐν πολλοῖς σοι χάριν οἶδαμεν: 49, στ. 14' καὶ ἐν τούτοις συνευαρεστοῦμεν: 49, στ. 24' ἐν προβολαῖς μακεδονιαρχικαῖς γενόμενον: 78, στ. 6' [ἐν ταῖς] γυμνασ[ιαρχ]ικαῖς ἑαυτὸν] ἀπ[ροφασίσ]τως ---]: 119, στ. 10' ἐν ὅλοις δ' ἐπτεκεδε[κ]έτης: 387, στ. 3' ἄνδρα ἀγαθόν... ἐν πρώτοις φανέντα: 401' ἐν τῷ... ἀριθμοῦ: 443, στ. 3. **Λευκ.**: οἰκοῦσα ἐν Κυνέοις ὄντα ἐν Ἀλ(α)βείοις ἐν τῷ ΕΞ σεβ(αστῷ) ἔτει οἰκῶν ἐν Κυνέοις ἐν τῷ ΕΚΣ σεβαστῷ ἔτι ἐν οἷς καὶ δούλους ἐχαρισάμην ὄντα ἐν νόσῳ ἐν τῷ ΒΜΣ σεβ(αστῷ) ἔτει ἐν Αὐ[τ]όχθονι ἐπὶ τῇ θεῷ ἐν τῷ ΗΜΣ σεβ(αστῷ) ἔτι οἰκοῦσα ἐν Μιεζέοις τόποις ἐν τῷ ΔΞΣ σεβαστῷ ἔτει ἐν

τῷ ΕΞΣ σεβ(αστῷ) ἔτει, μὴνὶ Περιτ[ί]ψ' οἰκῶν ἐν Αὐράντῳ χωρίῳ οἰκ(ῶ)ν ἐν Βάρῃ Νίκιῳ, χωρίῳ τῷ γεγεννημ(έ)νῳ Κλαυδίου Μα(ρ)κ(έ)λλῳ ἐν Πελεγονικῇ ἐν Βεροία τῇ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας καὶ δις νεωκόρου Βιστύρριος οἰκῶν ἐν Ἐλημίᾳ ἐν Αἰγαιαῖς κατοικῶν ἐν Ἀλεβία κώμῃ τῆς Ἐλημίας ἐν νόναϊς Καί[σαρος μηνός:] ἐν Αὐτόχθονι.

ἐνάντιος: ἐφιορκοῦντι δὲ τάναντία: 1Α, στ. 33' [ἐφιορκοῦσιν δὲ τάναντία]: 1Α, στ. 62.

ἐνδείης: [τῆς τῶν] ξύλων χρήσεως ὡς ἐνδεεστάτην ὕλης: 7, στ. Γ25.

ἐνδεια: λειτουργῶν ἐνδεία συνβέβηκεν τὸ γυμνάσιον κεκλείσ[θαι]: 7, στ. Α6.

ἐνδοξος: ἐνδο[ξοτάτου ---] ἔσκου: 437.

ἐνδόξως: ζήσα[ς] ἐνδόξως ἐνιαυτοὺς εἴκοσι καὶ ἑπτά: 402, στ. 8.

ἐνεμι: ἐν τῷ ἐνεστῶτι ἐνιαυτῷ: 1Β, στ. 57' τῷ ἐνεστῶτι γυμνασιάρχῳ: 1Β, στ. 104.

ἐνεκα: ἀρετῆς ἐνεκα καὶ εὐνοίας τῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν: 89, στ. 6' ἡθους καὶ ἀρετῆς ἐνεκα: 95, στ. 9' 96, στ. 9' ἡθῶν τε ἐνεκα καὶ τῆς περὶ τὴν πατρίδα σπουδῆς τε καὶ εὐνοίας: 108, στ. 12' ἀρετῆς ἐνεκα: 83' [τ]οῦν[ε]κά μιν στήλιν γράψατο: 400.

ἐνεκεν: οὔτε χάριτος ἐνεκεν οὔτε ἔχθρας οὐδεμιᾶς: 1Β, στ. 51' ἡθους ἐνεκεν: 90, στ. 7' [ἀρ]ετῆς καὶ εὐνοίας τῆς εἰς [ἐα]υτὴν ἐνεκεν: 102Α' ἀρετῆς ἐνεκεν: 81, στ. 6' 86' 102Β' 120Α.

ἐνθα: τάφον τὸν ἐνθα [ἐ]πι(οί)ησεν: 364' Βασιλῆς πόσιν ἐνθα... κρύπτει... γαῖα Μακηδονίη: 396' ἐνθα νέκυς κείμε: 405, στ. 1' ἐνθα κίτε: 430' ἐνθα ἀπετέθη[η]: 440.

ἐνθάδε: ἐνθάδε κείμε: 373' ἐνθάδε κίμε, παροδεῖτα: 388, στ. 3' [κ]εῖμαι νέκυς ἐνθάδ' ὁ τλήμων: 398' ἐνθάδε κίτε: 439' ὠκυπόρου πινυτοῦ Κρισπίνου ἐνθάδε σῆμα: 400' ἐνθάδε τάκρυν μηδεῖς ἀφῆ: 436' ἀλλ' ὑπὸ τύχης ἐνθάδε κατοικῶ: 497Β.

ἐνθήκη: ἐνθήκη τῶν δηναρίων: 7, στ. Β38' ἐνθήκης σῶμα γείνεσθαι: 7, στ. Α54' ἀργῶν ἐνιαυτὸς πάλιν ἐνθήκη (-η): 7, στ. Α59' τῇ τῆς ἐνθήκης ψήφῳ: 7, στ. Α75' [---]ρχίας ἐνθήκη γέινεται: 7, στ. Α87.

ἐνιαύσιος: ὅς ὑμεῖν ἀπαρτίξει τὸν [ἐνιαύσιον (:)] τόκον: 7, στ. Α19' ἄλλος ἐνιαύσιος τόκος συναπ[αρτί]ζεται (:): 7, στ. Α22' ἐνιαύσιον πεπτω[κότα] δηνάρια: 7, στ. Α28' ἂ ἐκ τῆς ἐνιαυσίας [---]: 7, στ. Α32' [ἐνιαύ]σιος πρόσσοδος: 7, στ. Β48' [---] ἐνιαυσία ἐφηβαρχικά: 7, στ. Α75' ἡ ἐνιαυσία [---]: 7, στ. Α80. **Λευκ.**: καὶ παιδίον ἐνιαύσιον.

ἐνιαυτός: [τ]ρίς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ: 1Β, στ. 25' ἐν τῷ ἐνεστῶτι ἐνιαυτῷ: 1Β, στ. 57' ὅταν ἐξέλθῃ αὐτῷ ὁ ἐνιαυτός: 1Β, στ. 108' ἐκ τῆς συνήθους κατ' ἐνιαυτὸν οἰκονομίας: 7, στ. Α14' ἀπὸ δὲ τοῦ ἐξῆς ἐνιαυτοῦ: 7, στ. Α16' [---] ἐνιαυτοῦ: 7, στ. Α25' [---] πόλῳας ἐκάστῳ ἐνιαυτῷ: 7, στ. Α55' ἀργῶν ἐνιαυτὸς πάλιν ἐνθήκη (-η): 7, στ. Α59' διαουμένον τοῦ ἐνιαυτοῦ: 7, στ. Γ13' ζήσα[ς] ἐνδόξως ἐνιαυτοὺς εἴκοσι καὶ ἑπτά: 402, στ. 8.

ἐννέα: μυριάδες ἐννέα: 7, στ. Α36.

ἐννεακαίδεκατον: [δημαρχικῆς ἐξουσί]ας τὸ ἐννεακαίδεκα[τον...]: 8, στ. 3.

ἐννοῶ: ἐννοηθεῖς δὲ τὰς τῶν πάππων στρατηγίας καὶ δαπάνας: 2, στ. 12.

ἐνοχλῶ: **Λευκ.**: [ἐν]οχλείαι δὲ α[ὐ]τή[ν].

ἐνοχος: ἐνοχοὶ ἔστωσαν τοῖς αὐτοῖς ἐπιτίμοις: 1Β, στ. 39' ἐνοχος ἔστω ἱεροσυλίας: 1Β, στ. 100' [---] συ[ν]ο[μ]φώνου πρὸς ἑκτεῖσιν ἐνοχος ἔσται: 7, στ. Γ6.

ἐνταῦθα: ἐτάφι ἐνταῦθα: 438' ὅστις ἐτάφι ἐνταῦθα: 441.

ἐντολή: κατ' ἐντ[ο]λή(ῃ)ν; θεοῖς ἀνέθηκεν: 38. **Λευκ.**: κατ' ἐντολὰς... τοῦ ἀνδρός μου.

ἐντόπιος: δόντα θηριομαχίας διὰ παντοίων ζώων, ἐντοπίων καὶ ἐνικῶν: 117, στ. 16' [δόντ]α θηριομαχίας διὰ παντοίων ζώων, ἐντοπίων κ(α)ὶ ξενικῶν: 118.

ἐντυγχάνω: ἐντυγχόντων Δημητρίῳ τῶν κυνηγῶν: 3, στ. 1' [ὡς ἡ] πόλις αὐτῷ ἐνέτυχε: 41, στ. 7.

ἔξ: ὡς ἐτῶν εἴκοσι ἔξ: 53, στ. 9' ἔξ δὲ μόνων ὧν καὶ δέκ' ἐτέων: 397.

ἐξαγωγός: καὶ τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐξαγωγόν: 41, στ. 6.

ἐξακισχίλιοι: δηναρίων ἐξ[ε]ακισχιλίων τριακοσίων δέκα ε[---]: 7, στ. Α37' δηνάρια ἐξακισχίλι(α): 7, στ. Α40.

ἐξάμηνον: καθ' ἐξάμηνον: 7, στ. Α76.

ἐξέδρα: τὸ ἐνοικιμητήριον λίθινον καὶ τὴν πρὸ τούτου ἐξέδραν: 18.

ἐξελευθερικός: Ἐξελευθερικοί: 144, στ. Β11.

ἐξέρχομαι: ὅταν δὲ [ἐ]ξέλθῃ ἐκ τῆς ἀρχῆς: 1Β, στ. 89' ὅταν ἐξέλθῃ αὐτῷ ὁ ἐνιαυτός: 1Β, στ. 107.

ἐξεσσι: ἐπεγδύεσθαι μῆθεν ἐξέστω: 1Β, στ. 1' ἐξέστω αὐτῷ ἀντίπαιπτι... διακριθῆναι: 1Β, στ. 36' ἐξέ[σ]τω ἀντίπαιπτι αὐτῷ... διακριθῆναι: 1Β, στ. 104' μὴ ἐξέστω δὲ τὸν γυμνα[σί]αρχον... κακῶς εἰπεῖν μῆθεν: 1Β, στ. 39' ἐξέστω ταινιοῦν τὸν βουλόμενον: 1Β, στ. 58' ἐξέστω... μετὰ τούτων συνεγλογίζεσθαι: 1Β, στ. 92' ἐξέστω ἀπιέναι οὐ ἂν βούλονται: 45, στ. 13' μὴ ἐξέστω δὲ... ἐφάψεσθαι τούτων μὴδὲ τῶν γυναικῶν μὴδὲ τῶν παιδίων: 45, στ. 14. **Λευκ.**: μῆθεν δὲ ἐξέστω μῆτε πωλῆσαι μῆτε εἰς ὑποθήκην.

ἐξεταστής: δν δεδώκαμεν τοῖς ἐξετασταῖς: 1Α, στ. 9' πολιτάρχας καὶ ἐξεταστάς: 1Α, στ. 42' [παραγραφ]άντων τῶν ἐξεταστῶν: 1Α, στ. 48' παραγραφ]άντων τῶν ἐξεταστῶν: 1Β, στ. 96' μετὰ τῶν ἐξε[τ]αστ[ῶν]: 1Α, στ. 51' δότω... ἀπογραφῇ τοῖς ἐξε[τ]ασταῖς τῆς πόλεως: 1Β, στ. 32' τοῖς ἐξετασταῖς... ἀποδιδότω: 1Β, στ. 92.

ἐξήκοντα: μὴδὲ πρεσβύτερον ἐξήκοντα: 1Α, στ. 24' [δ]κτακόσια ἐξήκοντα δύο ἑσάρια τρία ἡμισυ: 7, στ. Α32.

ἐξῆς: ἀπὸ δὲ τοῦ ἐξῆς ἐνιαυτοῦ: 7, στ. Α16. **Λευκ.**: ἀπὸ τῆς εἰκάδος τοῦ προγεγραμμένου μηνὸς ἐξῆς ἡμερῶν δέκα.

ἐξοδος: [---] τὴν χρημάτων ἐξοδὸν τῇ πατρίδι διοικήσει ὑπ[---]: 7, στ. Γ8.

ἐξομνῶ: ἐάν δὲ οἱ λαχόντες... [μ]ὴδὲ ἐξομῶσινται: 1Β, στ. 52' ἐξομῶσινται ἐν ἡμέραις πέντε ἀφ' ἧς ἂν αἰρεθῇ: 1Β, στ. 76' ἐάν δὲ μὴ λαπαδοσχηθῇ ἢ μὴ ἐξομῶσινται: 1Β, στ. 77' ἐάν ὁ ἐξομῶσάμενος φανῇ μὴ δεόντως ὁμωκέναι: 1Β, στ. 79' ἀντὶ δὲ τοῦ δικαίως ἐξομῶσάμενον: 1Β, στ. 81.

ἐξουσία: μῆθεν ἑτέρου αὐτῆς ἐξουσίαν ἔχοντος: 49, στ. 6' σὺ γὰρ τῶν ἰδίων ἐξουσίαν ἔχεις: 49, στ. 19' Τραϊανὸς [Ἀδριανὸς Σεβαστός...] δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ δωδέκατον (:): 5, στ. 4' Τραϊανὸς Ἀδρι[ανὸς Σεβαστός...] δημαρχικῆς ἐξουσίας [τὸ 1Β (:)] 6, στ. 3' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ἐννεακαίδεκα[τον...]] καὶ [Λ(οῦκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος... δημαρχικῆς ἐξουσίας] τὸ Ε: 8, στ. 2-5' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ --- καὶ... Λ(οῦκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ -(;)] 9' [... Ἀντ]ωνεῖνον Σ[εβαστὸν]... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ..]: 65' Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου]... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ὄγδοον: 68, στ. 5' Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ορδιανοῦ...] δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ Γ: 69, στ. 4' [--- Ἀδ]ιαβηνικοῦ Πα[ρ]θικ[οῦ] μεγίστου... [δημαρχικῆς ἐξουσίας] τ[ὸ ---]: 67' ...[Μ(ἄρκω)] Ἀντωνίῳ Γ[ορ]διανῶ... [δημ]αρ[χ]ικῆς ἐξο[υ]σίας [τ]ὸ Β, ὑπάτω: 481, στ. 7' ...[Μ(ἄρκω)] Ἀντωνίῳ Γορ[διανῶ]... [δημ]αρ[χ]ικῆς

τοῦ (ἀ)λείματος: 136, στ. 2' ἐπιμελ[η]θέντος τῆς ἀναστάσεως: 499, στ. 10. **Λευκ.:** [ἐπιμελ]ομένου ---] ἐπιμελουμένου Κλαυδίου Σωτήρος [ἐπιμελουμένου] Κορινίου [Ἰερωνύμου] ἐπιμελ[ο]μένου Κορι[η]νίου Εἰερωνύμου ἐπιμελουμένου Κορινίου Ἰερωνύμου ἐπιμελουμένου Κομενίου Ἰερωνύμου ἐπιμελουμε<λουμέ>νου Κορινίου Ἰερωνύμου ἐπιμελουμένου Κορινίου Ἰερωνύμου ἐπιμελου(μένου) Κορινίου Ἰερωνύμου ἐπιμελ[ο]μένου Κομηνίου Ἰερωνύμου ἐπιμελουμένου Κομε[ν]ίου Εἰερωνύμου [ἐπιμελουμέν]ου Κορινίου Ἰερωνύμου [ἐπιμελ[ο]μένου] Κορινίου Ἰερωνύμου [ἐπιμελ[ο]μένου] Κορινίου Ἰερωνύμου ἐπιμελουμένου Αὔρηλιανοῦ Ἀσκληπιάδου κέ ἐπιμελουμένου Αὔρηλιου Ἀσκληπιάδου [ἐπιμελουμένου] Αὔρηλίου Ἀσκληπιάδου] ἐπιμελουμένης Σαφῶς] ἐπιμελουμένης Αὔρηλιας Σαφούς] ἐπιμελου<μελου>μένου Κλ(αυδίου) Ἐπαφροδίτου] ἐπιμελουμένου Αὔρηλιου Ἀμυντιανοῦ [ἐπιμελουμένου Αὔρη(λιανοῦ) Ἀμυν[τιανοῦ] ἐπιμελουμένου Αὔρηλιανοῦ Ἀμυντιανοῦ [ἐπιμελουμένου Αὔρη(λιαν)οῦ Ἀμυντιανοῦ] ἐπιμελουμένου Αὔρηλιανοῦ Ἀμυν[τι]ανοῦ] ἐπιμελουμένου Ἰουλίου Δημήτριου τοῦ Βριζεινίου] ἐπιμελουμένου Ἰουλιανοῦ Δημητρίου] ἐπιμελουμένου Πο(πλίου) Αἰ(λίου) Πελαγίου] ἐπιμελουμένου ---] ἐπι(μ<ι>ε)λουμένου Αἰλίου Ἐπιγένους] ἐπιμελουμένου Αἰλίου Ἐπιγένου] --- ἐπιμελουμένης Αὔρη[λ]ιας Σαφ[ῶς] ἐπιμελουμένου Ἰουλ(ιαν)οῦ] Ἐνδ[ι]ήμου] ἐπιμελουμένου Ἰουλιανοῦ Ἐνδ[ι]ήμου] ἐπιμελουμένου Εἰουλι(αν)οῦ Ἐνδ[ι]ήμου] ἐπιμελουμένου Ἰουλι(αν)οῦ] Ἐνδ[ι]ήμου] ἐπιμελουμένου Ἰουλιανοῦ Ἐνδ[ι]ήμου] ἐπιμελουμένου Ἰουλι(αν)οῦ Ἐνδ[ι]ήμου] [ἐπιμελουμένου Ἰουλιανοῦ Ἐνδ[ι]ήμου] ἐπιμελουμένου Ποπλίου Αἰλίου [Κασ]οίου] ἐπιμελουμένου Π(οπλίου) Αἰλίου Κασοίου] [ἐπι]μελου[μένου] ἐπι[μελουμέν-] ἐπιμελ[ο]μένης] [ἐπι]μελουμ[έν-].

ἐπιπορκῶ: ἐπιπορκοῦντι δέ τάναντία: 1Α, στ. 33' [ἐπι]πορκοῦσιν δέ τάναντία: 1Α, στ. 62.

ἐπίπλεμπτον: προσασποτινέτω τὸ ἐπίπλεμπτον καὶ ἐπιδέκατον: 1Β, στ. 106.

ἐπίσημος: καὶ κτεάνων ἀτελής δόμος ἅτε ἐπίσημος: 37.

ἐπισκευάζω: ὁδοὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκευάσαντα: 117, στ. 11' κ(αὶ) (ὁ)δοῦς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκευάσαντα: 118.

ἐπίσταμαι: διὰ τὸ μὴ αὐτοῦς ἡμᾶς ἐπίστασθαι γράμματα: 49, στ. 32.

ἐπιστατῶ: ἐπισ[τατοῦντος]: 29.

ἐπιστέλλω: καὶ πρὸς ὑμᾶς (δὲ) καὶ ἰδίαν ἔκρινον ἐπιστέλλω: 4, στ. 9.

ἐπιστολή: ἐδόθησαν αἱ ἐπιστολαί: 3, στ. 3' ὑπέταξεν δέ καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν δεδομένην αὐτῇ: 49, στ. 9' ἐγράμμενον τὴν ἐπι(σ)τολὴν σοι: 49, στ. 28. **Λευκ.:** διὰ ταύτης μου τῆς ἐπιστολῆς.

ἐπιστρεφίς: κατὰ τὸ ἐπιστρεφέστατον ταύτης τῆς εὐταξίας]: 7, στ. Α67.

ἐπισφραγιζῶ **Λευκ.:** ἐμαρτυροποιήσατο τοὺς ἐπισφραγισμένους προτεθεικέναι αὐτὸν λιτάκιον δωρεᾶς.

ἐπιταγή: ἀνέθη[η]κ[ε]ν [ἐπ]ί [σ]ωτηρίαι κα[τ'] ἐπιταγὴν: 34' κατ' ἐπι[ταγὴν]: 43. **Λευκ.:** κατ' ἐπιταγὴν Μητρός Θεοῦ Αὐτόχθονος κατ' ἐπιταγὴν] κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ Ὑψίστου] τὴν ἐπι[ταγὴν] ἀπέδωκεν τῷ θεῷ [κατ' ἐ]πιταγὴν] κατ' ἐπιταγὴν].

ἐπιτελῶ: [δι]πλοῦν (:) τῷ] τελῶνι τὸ τέλος [ἐπιτελεῖ(ς)]: 13, στ. 16' ἐπιτελέσουσιν... κυνηγεσίων καὶ μονομαχιῶν ἡμέρας τρεῖς: 68, στ. 12' ἐπιτελέσουσιν...] κυνηγεσίων καὶ μονομαχιῶν] ἡμέρας Γ: 69, στ. 9.

ἐπιτήδειος: οἱ ἂν αὐτῷ δοκῶσιν ἐπιτήδαιοι εἶναι: 1Β, στ. 83-85' [οὐ]τως ἐπιτήδειον εἶναι ---]: 8, στ. 20.

ἐπίτιμος: [ἀποτινέψαν καὶ οὗτοι τὸ ἴσον ἐπίτιμον]: 1Α, στ. 49' ἀποτινέψαν καὶ οὗτοι τὸ ἴσον [ἐ]πίτιμον: 1Β, στ. 35' ἔνοχοι ἔστωσαν τοῖς αὐτοῖς ἐπίτιμοις: 1Β, στ. 39.

ἐπιτρέτω: οὔτε ἄλλω ἐπιτρέψω εἰδώς: 1Α, στ. 32' [κ]ωλύέτωσαν οἱ παρόντες καὶ μὴ ἐπιτρέπέτωσαν: 1Β, στ. 42.

ἐπιτυγχάνω: πρεσβεύσαντα... καὶ ἐπιτυγχόνα: 117, στ. 8.

ἐπιφανής: ἀνδριάντα χαλκῶν ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ τόπῳ τῆς πόλεως: 2, στ. 43' --- ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ] τῷ τῆς [πόλεως τόπῳ (:)]: 7, στ. Δ30' τὸν μέγιστον καὶ ἐπιφανέστατον Καίσαρα... Οὐαλεριανόν: 70, στ. 3' τοὺς κυρίους ἡμῶν ἐπιφανέστατους Καί]σ<ι>αρας]: 485.4.

ἐπιχειρῶ **Λευκ.:** [κατὰ μ]ηθένα τρόπον ἐπιχειρήσῃ].

ἐπίχρυσος **Λευκ.:** κνήμας ἐπιχρύσας.

ἐπιχωρῶ: ἐπικεχώρηκα δέ καὶ τοῖς ἡγεμόσι τοῖς συ(ν)αγωνισαμένοις: 4, στ. 5.

ἐπτά: ἀπογραφέτω ὁ γυμνασιάρχος... ἄνδρας ἐπτά: 1Β, στ. 49' διηνάρια μύρια τρισχέλια ἐπτά (:) ---]: 7, στ. Α26' [διηνάρια μύρια τρισχέλια ἐπτακόσια ὀδοιχρόντα ἐπτά ἡμιον: 7, στ. Α27' ἐπτά στεφανωθείς: 388, στ. 6' ἱ]σας]: ἐνδόξως ἐνιαντούς εἰκοσι καὶ πτά: 402, στ. 8.

ἐπταετής: [ἐ]πταετὶ καὶ δύο σελινῶν: 329.

ἐπτακαδέκετης: ἐν ὅλοις δ' ἐπτεκεδε[κέ]της: 387, στ. 3.

ἐπτακισχίλιον: δεδομένα [δι]νάρια ἐπτακισχίλια: 7, στ. Α29.

ἐπτακόσιοι: [δι]νάρια μύρια τρισχέλια ἐπτακόσια ὀδοιχρόντα ἐπτά ἡμιον: 7, στ. Α27' ἀπὸ τῶν ὑδρομηχανῶν χέλια ἐπτακόσια εἰκοσι: 7, στ. Α85.

ἐργολάβος: [---] τὸν ἐργολάβον ὡς ὅ,τι μάλιστ[α ---]: 7, στ. Γ4.

ἐργον: νῦν δέ ἔργω πεπερίασθεις: 8, στ. 16.

ἔρω: ἔρωσ εἶλεν Ἐνυαλίον: 390.

ἐρώτημα: ἦν ἐθέλης γνῶναι χρυσὸν ἐρώτημα: 397.

ἐσθλός: κείρας γενέων ἐλιπίδας ἐσθλοτάτας: 404, στ. 11.

ἐσταρεῖναι: μὴ ἐγδυέσθω εἰς τὸ γυμνάσιον... μηδὲ ἡταρευκώς: 1Β, στ. 28.

ἔτερος: ἔτερον τὴν ἀναγκαῖον φαίνεται τῶν μαθημάτων: 1Β, στ. 12' ἀν[α]δεικνύτωσαν ἀνὸρ αὐτῶν ἑτέρους: 1Β, στ. 63' ἂν τις νίκην ἑτέρω παραδοῖ: 1Β, στ. 71' ὅπε<ρ> ἐπαθλον ἑτέροις δοκεῖ: 7, στ. Α44' μηθενὸς ἑτέρου αὐτῆς ἐξουσίαν ἔχοντος: 49, στ. 6' προσεισάγοντες... καὶ ἑτερον ζευγὸς περὶ τῆς ψυχῆς ἀγωνιούμενον: 69, στ. 10' ἡ [τις τομ]ή]η τὴν θυγατέρα μου ἡ ἑτέρος τις: 445, στ. 16. **Λευκ.:** μηθενὸς ἑτέρου ἐξουσίαν ἔχοντος] ὑπ(α)μετοῦντα μηδενὶ ἐτέρῳ ἢ μόνῃ τῇ θεῷ] μηδένα ἑτερον ἔχιν ἐξουσίαν] ἐτέ[ραν] ὀνόματι Ἀλε]ξάνδραν] αἵταιρον πεδάριν] μηθενὸς ἑτέρου αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν ἔχοντος.

ἔτι: [ἐτι δέ (:)]: προσελόγισμαι: 7, στ. Β25' ἔτι καὶ παρὰ...: 7, στ. Α29' εἰ μὲν ὁ χρόνος ἔτι μοι συνεχώρε[ι (:)]: 7, στ. Β22' ἦν ἔτ' ἄωρον παρθένον... δεινὸς ἔμαρψε Ἀίδης: 391' παῖς ἔτι φαινόμενη: 394' ἔτι δέ ἀνεπα[ύ]στατο ---]: 448, στ. 8.

ἔτος: μὴ νεώτερον ἐτῶν τριάκοντα]: 1Α, στ. 23' τῶν ὑπὸ τὰ τριάκοντα ἔτη: 1Β, στ. 1' οἱ ὑπὸ τὰ δύο καὶ εἴκοσιν ἔτη: 1Β, στ. 11' τῶν ἑὸς τριάκοντα ἐτῶν: 1Β, στ. 47, 56, 57 ὡς ἐτῶν τριάκοντα: 51' ὡς ἐτῶν δέκα ΟΛΤΟ: 52, στ. 10' ὡς ἐτῶν εἰκοσι ἔξ: 53, στ. 8' κοράσιον... ὡ

ὡς ἐτῶν IB: 55, στ. 9' ὡς ἐτῶν F: 55, στ. 10' ἔδωρήσατο θεῶ... κόραν... ὡς ἐτῶν δκ[τ]ό: 56' ζήσασα Λ ἐτη: 169' ἐτῶν ΚΔ: 330' ἐτῶν Δ: 330' συνζησάσης αὐτῷ σεμνῶς ἐτη IF: 331' ἐτῶν IH: 380' κίμε τ' εἴκοσι ἐτῶν μο[ι]ραν ἔχων ἰδίαν: 386' πέντ' ἄκριταις ἐτέων πλησάμενον δεκάδας: 392' ἔξ δὲ μόνων ὦν καὶ δέκ' ἐτ[έων]: 397' συνοικήσασα τῷ ἀνδρὶ ἐτη εἴκοσι: 442' στρατευσαμένου... αἰτι AF: 443, στ. 6' ἐτελεῦτησεν ἐτ(ῶν) H: 439' τὰ δὲ πάντα <τον> τῆς ζοῆς μου ἐτι ὕδεν ὁ Κτίστης: 443, στ. 9' ἰδοῦσα ὅτι [ἀπ(;)]έσωσε Γερόντ[ιν] ἐτ(η): 445, στ. 7' τοῦ εἰσιόντος ἔτους: IB, στ. 91' ἐπεὶ τοῦτο τὸ ἔτος προ[βέβη]κεν (:): 7, στ. A13' ἀναγινώσκεισθαι δὲ καὶ τὸ ψήφισμα καθ' ἔτος: 2, στ. 45' ἔτους [---]: 2, στ. 1' βασιλεύοντος Ἀντιγόνου ἔτους F καὶ Λ: 3, στ. 1' ἔτους F καὶ Λ: 3, στ. 16' ἔτους Z: 4, στ. 10' ἔτους H καὶ I: 18' ἔτους A καὶ M καὶ P: 22' ἔτους FΞΣ: 25' βασιλεύοντος Δημητρίου ἔτους ἑβδόμου καὶ εἰκοστοῦ: 45, στ. 2' ἔτους BIC σεβαστοῦ τοῦ καὶ HKT: 49, στ. 29' ἔτους BIC σεβαστοῦ: 49, στ. 37' ἔτους AOS σεβαστοῦ τοῦ καὶ ZPT: 51' [ἐ]τους ΓΨΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΘΥ: 52, στ. 1' ἔτους ΘΟΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΕΨΤ: 53, στ. 14' ἔτους ΘΟΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΕΨΤ: 54, στ. 10' ἔτους FΨΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ BIY: 55, στ. 11' ἔτους ΞΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ FOT: 68, στ. 17' ἔτους AOS σεβαστοῦ τοῦ καὶ ZPT: 69, στ. 13' τοῦ EKT ἔτους: 81, στ. 12' ἔτους ΘΚΤ: 82' [---] ἔτους] _ σεβαστοῦ: 103, στ. 1' ἐν τῷ ἐτ[έ] τῷ ΓΨΤ: 109, στ. 11' ἐν τῷ ΖΨΤ ἐτ[έ]: 109, στ. 13' [---]ΣΙΝ ἐποίη[σεν, ἐτ]ους[---]: 129, στ. 11' ἔτους ἑβδόμου καὶ εἰκοστοῦ: 134, στ. 1' ἔτους ὀγ[δό]ου καὶ εἰκοστοῦ: 134, στ. 11' ἐτ(ους) Θ καὶ K: 134, στ. 15' ἔτους A καὶ Λ: 134, στ. 21' ἔτους B καὶ [Λ]: 134, στ. 24' ἔτους Γ καὶ Λ: 134, στ. 27' ἔτους Δ καὶ Λ: 134, στ. 30' ἔτους E καὶ Λ: 134, στ. 34' ἔτους F καὶ Λ: 134, στ. 37' ἔτου(ς Z) καὶ Λ: 134, στ. 41' ἔτους ΘΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ EKT: 135, στ. 2' (ἔτους τόσου σεβαστοῦ τοῦ καὶ τόσου): 136, στ. 1' ἔτους ΠΠΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΘΨΤ: 137, στ. 2' ἔτους ΖΠΣ (σ)εβαστοῦ τοῦ καὶ ΓΥ: 138, στ. 2' [ἔτους ΕΞΣ] σεβαστοῦ τοῦ καὶ A [ὀγ]δοικκοστοῦ τριακοσιο[στοῦ]: 325' ἔτους ΔΞΡ: 326' ἔτους ὀγδόου διακοσιαστοῦ: 327' [ἐ]τους ΞΡ σεβαστοῦ, Αὐδουνα[ίου ---]: 328' ἔτο[υς ---]: 434, στ. 2' βασιλίας τοῦ θειοτάτ[ου] Αὐγού[στου] Φλ[αβίου] Ἰουστινιανῶν ἔτους HI: 438' ἐτ[έ] BKP [σεβαστοῦ]: 457' [ἔτους(:)] OP σεβ[αστοῦ]: 458' [ἐ]τους ΕΣ σεβ[αστοῦ]: 505' ἐν τῷ ΒΠΣ σεβαστῷ ἔτει: 509, στ. 8. **Λευκ.**: ὡς ἐτῶν Α' ὡς ἐτῶν Μ' ὡς ἐτῶν Ε' ἐτ(ῶν) Η' ἐτ(ῶν) F' ὡς ἐτῶν Ε' ὡς ἐτ(ῶν) Ζ' ἐτῶν Ε' ὡς ἐτῶν Κ' ὡς ἐτ[έ]των τρι[ῶν] ὡς ἐτῶν Η' πεδίσκην...ἐτῶν εἴκοσι κοράσιον... ὡς ἐτῶν Κ' ἐτῶν Ξ' ἐτ(ῶν) Μ' ἐτῶν Κ' ἐτ(ῶν) IH' ὡς ἐτῶν ΚΕ' ὡς ἐτῶν IF' ἐτῶν I' ἐτῶν H' ἐτῶν Ζ' ὡς ἐτῶν I' περὶ ἐτ[έ] ὀκτώ' ὡς ἐτῶν IH' ὡς ἐτῶν IB' ὡς ἐτῶν KH' ὡς ἐτ(ῶν) K' ὡς ἐτῶν ΚΓ' ὡς ἐτῶν KB' (ὡς ἐτῶν) Γ' ὡς ἐτ(ῶν) Γ' ὡς ἐτῶν ΙΔ(:) ὡς ἐτῶν F' ὡς ἐτῶν B' ὡς ἐτῶν εἴκοσι' [ὡς ἐτῶν Α' ὡς ἐτῶν .] ὡς ἐτῶν δέκα δύο' ἐτῶν ΚΕ' ἐτῶν IB' ἐτῶν Μ' ἐτῶν ΙΔ' [ὡς ἐτ[έ]των [---] ἔτους ΓΨΤ' ἔτους FΠΡ σεβαστοῦ τοῦ καὶ BT' (ἔ)τους ἐν(ς) διακοσιαστοῦ σεβαστοῦ (τ)οῦ καὶ ΘIT' ἔτους BC' ἔτους BΣ σεβαστοῦ (τοῦ) καὶ ΘIT' [ἔτους BΣ(:) σε]βαστοῦ τ[ροῦ] καὶ IHT(:)] [ἔτους BC(:)] ἔτους ΕΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ AKY ἔτους AIZ σεβαστοῦ τοῦ καὶ ZKT ἔτους ΓΡΑ σεβ(αστοῦ) [ἔτους] EKΣ σεβασ[τοῦ] ἔτους FBΣ σεβ(αστοῦ) ἔτους FIZ σεβ(α)στοῦ ἔτους ZIZ ἔτους HIZ σεβ(αστοῦ) ἔτους ΘIZ σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ EAT ἔτους ΘIZ σεβ(αστοῦ) τοῦ (καὶ) EAT ἔτους AKΣ σεβ(αστοῦ) ἔτους AKΣ ἔτους ΓΚΣ σεβ(αστοῦ) ἔτους ΓΚΣ ἐν τῷ ΕΣ σεβ(αστῷ) ἔτει ἔτους ΔΚΣ ἔτους ΔΚΣ [ἔτους] EKC σεβασ[τοῦ] ἐν τῷ EKΣ σεβαστῷ ἐπὶ ἔτους EKΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ AMT ἔτους [EKΣ] σεβαστοῦ τοῦ καὶ AMJT ἔτους ZKΣ σεβ(α)στοῦ τοῦ καὶ GMT ἔτ[ε]τος ΑΛ[Σ] σεβ[β(αστοῦ)] τοῦ καὶ BM[T] ἔτους ΘΚΣ [σεβαστοῦ] ἔτους ΑΛΣ σεβαστοῦ ἔτους ΕΛΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ ANT ἔτους M Σ σεβαστοῦ τοῦ καὶ FNT [ἐν] τῷ BMΣ σεβ(αστῷ) ἔτει ἔτους ΓΜΣ (σ)εβαστοῦ τοῦ καὶ ΘNT ἔτους ΓΜΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΘNT ἔτους ΑΣ σεβ[βασ]τοῦ τοῦ καὶ ΞΤ ἔτους ΔΜΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΞΤ ἔτους ΔΜΣ τ[οῦ] καὶ <Γ>ΞΤ σεβαστοῦ ἔτους FMΣ σεβαστοῦ ἐν τῷ ΗΜΣ σεβ(αστῷ) ἐπὶ ἔτους ΘΜΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΕΞΤ ἔτους ΝΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ FΞΤ ἔτους ΒΝΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΗΞΤ ἔτους BOT τοῦ καὶ (FNΣ) ἔτους ΘΝΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ EOT ἔτους ZOT ἔτ[ε]τος σεβ[βασ]τοῦ ΑΞΣ ἔτους ΑΞΣ σεβ(αστοῦ) ἔτ[ε]τος ΑΞΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ ZOT ἔτους ΒΞΣ σεβαστοῦ τοῦ (καὶ) HOT ἐν τῷ ΔΞΣ σεβαστῷ ἔτει ἔτους E(Ξ)Σ σεβαστοῦ τοῦ καὶ APT ἐν τῷ ΕΞΣ σεβ(αστῷ) ἔτει ἔτους FΞ(Σ) τοῦ καὶ BPT ἔτους FΞΣ τοῦ καὶ BPT ἔτους ΘΞΣ τοῦ καὶ EPT ἔτους OΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ (FPT) [ἔτους OΣ σεβ]αστοῦ τοῦ καὶ (FPT) ἔτους OΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ (FPT) ἔτους AOS σεβαστοῦ τοῦ καὶ ZPT ἔτους AOS σεβαστοῦ (τοῦ) καὶ ZPT ἔτους AOS τοῦ καὶ Z(Π)Τ ἔτους AOS σεβαστοῦ τοῦ καὶ ZPT ἔτους ΓOΣ σεβαστοῦ (τοῦ καὶ) ΘPT ἔτους ΓOΣ σεβαστοῦ τοῦ καὶ (Θ)PT [ἔ]τ(ους) EOΣ ἔτους EOΣ τοῦ καὶ AΨΤ ἔτου(ς) FOΣ ἔτους AΠΣ [σεβ(αστοῦ)] ἔτους ΔΠΣ σεβαστοῦ ἔτους ΕΠΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ AY ἔτους Y ἔτους FΠΣ (σ)εβ(αστοῦ) τοῦ καὶ BY ἔτους FΠΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ BY ἔτους T σεβαστοῦ τ[οῦ] καὶ [BIY] [ἔ]τους ΘΤ σεβ(αστοῦ) ἔτ[ε]τος AMT τοῦ καὶ ΘNY ἔτους GMT τοῦ καὶ ΘNY ἔτους EMT [ἔ]τους [ΜΣ σεβ(αστοῦ)] [ἔ]τους ...] σεβ(αστοῦ) ἔτους Λ [---].

εὐγενής: ρίζης δόξης κλάδων εὐγενεστάτων: 447, στ. 5.
 εὐξία: προπιθέτω ὄπλον... εὐξίας: IB, στ. 47' τοὺς δὲ κρινούντας τὴν (εὐξίαν): IB, στ. 48.
 εὐεργεσία: ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων εἰς αὐτὴν εὐεργεσιῶν: 107' μησκόμενος τῆς εὐ[ε]ργεσίας αὐτῆς: 455, στ. 8.
 εὐεργέτης: ... πολέτην φυλὴ Πευκαστικὴ τὸν εὐεργέτην: 117, στ. 25.
 εὐθαρσῶς: τὴν μεγίστην καὶ πλείστον δεομένην δαπανημάτων ἱερωσύνην εὐθαρσῶς ἀπεδέξατο: 2, στ. 17.
 εὐθέως: εὐθέως εν[---]: 7, στ. A68' ταῦτα εὐθέως (: ---): 7, στ. A86.
 εὐθυνα: εἴ τι ἐκ τῶν ζημιῶν ἢ εὐθυνῶν εἰσεπράχθη<: IB, στ. 89.
 εὐθύνω: εὐθυνέτω αὐτὸν κατὰ τοὺς κοινούς νόμους: IB, στ. 87' εὐθυνέτω δὲ τὸν γυμνασίαρχον ὁ βουλόμενος: IB, στ. 107.
 εὐθύς (:): [ἀφίημι]ν ἀπελευθέραν [εὐθύς (:)] μετὰ τὸν ἐμὸν [θά]νατον: 48.
 εὐλογία: ἐπὶ τέρμα καὶ εὐλογίας νοῦσων ἰάματα δειξας: 407.
 εὐμένεια: **Λευκ.**: [---] τὴν τῆς θεοῦ εὐμένειαν.
 εὐνοια: ἀρετῆς ἔνεκα καὶ εὐνοίας τῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν: 89, στ. 6' [ἀρ]ετῆς καὶ εὐνοίας τῆς εἰς [ἐα]υτὴν ἔνεκεν: 102A' τῆς περὶ τὴν πατρίδα σπουδῆς τε καὶ εὐνοίας: 108, στ. 14.
 εὐορκῶ: εὐορκοῦνται μὲν μοι εἴη πολλὰ καὶ ἀγαθὰ: 1A, στ. 32' εὐορκοῦσιν μὲν ἡ[μῖν] εἴη πολλὰ καὶ ἀγαθὰ: 1A, στ. 61.
 εὐπαιδευσία: ἡθους καὶ εὐπαιδευσίας χάριν: 91, στ. 7' 92, στ. 7' 98, στ. 6.
 εὐρίσκω: [---] ἔαν] μὲν... εὐρεθῇ γυμνασίαρχος: 7, στ. A74.
 εὐσεβής: εὐσεβέων δέ... γένν' ἀγαθῶν: 392' δέξατο Φεροεφόνῃ χώρον ἐς εὐσεβέων: 404, στ. 6' μήτηρ παρθένων εὐσεβῶν (κ)αθηγεμόν: 447, στ. 3' [---] Σεβ[αστὸς ---] Εὐσεβ[ής ---]: 12' [Αὐτοκράτορα Καίσαρα... Ἀντ]ωνεῖνον Σεβαστόν] Εὐσεβή: 65' [--- Σεπ]τίμιον Σεουήρον εὐσεβή, [Περ]τίνακα Σεβαστόν, Ἀραβικόν, Ἀδιαβηνικόν,

Παθικὸν μέγιστον, εὐτυχίῃ: 66Α' [... Σεπτίμιον Σεουήρου εὐσεβοῦς], Περτίνα[κος Σεβαστοῦ, 'Αραβικὸν, 'Αδιαβηνικὸν, Παρθικὸν] μεγίστου, εὐτυχούς: 66Β' Αὐτοκράτορος Καίσαρος... Σεουήρου ['Αλεξάνδρου], εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ: 68, στ. 4' Αὐτοκράτορι Καίσαρι... Σεουήρῳ ['Αλεξάνδρῳ] εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, Σεβαστῷ: 68, στ. 15' Αὐτοκράτορος Καίσαρος Μάρκου 'Αντωνίου Γορδιανῷ εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ: 69, στ. 3' τοῦ κυρίου ἡμῶν Μ(άρκου) 'Αντωνίου Γορδιανῷ εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ: 69, στ. 12' [Αὐτοκράτορι Κ]αί[σ]αρι [Μ(άρκῳ)] 'Αντωνίῳ Γορδιανῷ [ε]ὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, [Σε]βαστῷ: 481, στ. 4' [Αὐτοκράτορι Καίσ]αρι [Μ(άρκῳ)] 'Αντωνίῳ Γορδιανῷ, [εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, [Σε]βαστῷ: 483.1' [Αὐτοκράτορι] Καίσαρ[ι] Μ(άρκῳ) 'Αντωνίῳ Γορδιανῷ, εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, [Σεβαστῷ]: 485.1.

εὐτακτος: ὅς... δοκῇ εὐτακτότατος εἶναι: 1Β, στ. 55.

εὐταξία: προτιθέτω ὄπλον... καὶ εὐταξίας: 1Β, στ. 47 ὁ γυμνασίαρχος... κρινάτω τῆς εὐταξίας: 1Β, στ. 55' κατὰ τὸ ἐπιτρεφόμενον ταύτης τῆς εὐταξίας: 7, στ. Α67.

εὐτυχίς: [... Σεπτίμιον Σεουήρου εὐσεβῶς], Περτίνα[κος Σεβαστοῦ, 'Αραβικὸν, 'Αδιαβηνικὸν, Παρθικὸν μέγιστον, εὐτυχίῃ: 66Α' [... Σεπτίμιον Σεουήρου εὐσεβοῦς], Περτίνα[κος Σεβαστοῦ, 'Αραβικὸν, 'Αδιαβηνικὸν, Παρθικὸν] μεγίστου, εὐτυχούς: 66Β' Αὐτοκράτορος Καίσαρος... Σεουήρου ['Αλεξάνδρου], εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ: 68, στ. 4' Αὐτοκράτορι Καίσαρι... Σεουήρῳ ['Αλεξάνδρῳ] εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, Σεβαστῷ: 68, στ. 15' Αὐτοκράτορος Καίσαρος Μάρκου 'Αντωνίου Γορδιανῷ εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ: 69, στ. 4' τοῦ κυρίου ἡμῶν Μ(άρκου) 'Αντωνίου Γορδιανῷ εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ: 69, στ. 12' [Αὐτοκράτορι Κ]αί[σ]αρι [Μ(άρκῳ)] 'Αντωνίῳ Γορδιανῷ [ε]ὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, [Σε]βαστῷ: 481, στ. 4' [Αὐτοκράτορι Καίσ]αρι [Μ(άρκῳ)] 'Αντωνίῳ Γορδιανῷ, [εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, [Σε]βαστῷ: 483.1' [Αὐτοκράτορι] Καίσαρ[ι] Μ(άρκῳ) 'Αντωνίῳ Γορδιανῷ, εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, [Σεβαστῷ]: 485.1.

εὐτυχῶς: εὐτυχεῖτε: 54, στ. 13' 56' 68, στ. 18' 69, στ. 14' 109, στ. 17' [εὐτυ]χεῖται: 13, στ. 19' εὐτύ[χει] ἀλ[ι]θ[ο]ς: 363' Εὐτύ[χ]ι (κ)εὶ σύ: 449' εὐτύχ[ι] 'Ακάκιν: σὲ χρυσὸ δαχτυλίδι, Μουσεῖο Βεροίας, χωρὶς ἀριθμό.

εὐτυχώς: Εὐτυχώς: 25' 138, στ. 9' 482.2' 485.3' 509, στ. 9. **Λευκ.**: [Ε]ὐ[τυχ]ῶς Εὐτυχῶς.

εὐχαριστήριον: **Λευκ.**: Μητρί Θεῶν εὐχαριστήριον' ἐπὶ εὐχαριστηρίῳ.

εὐχί: κατ' ἐμὴν εὐχὴν: 7, στ. Α55' κατ' εὐχὴν ἀνέθηκε: 25' εὐχὴν: 35' ὑπ[ε]ρ εὐχ[ῆ]ς... [τῶν] (μεγαλο)π[ρ]εσβ[υ]τέρων ἐπάρχων: 421. **Λευκ.**: [Μ]ητρί [Θε]ῶν 'Ορίᾳ εὐχὴν' κατὰ εὐχὴν' κατ' εὐ[χ]ήν' κατ' εὐχ[ῆ]ν ---].

εὐχομαι: ὅπερ εὐχομαι καὶ ἐλπίζω, στ. Α74' ὑπ[ε]ρ τῆς θυγατρὸς... ἐξάμενοι: 36, στ. 8' ἐρωθεῖσθαι σε εὐχόμεθα: 49, στ. 33. **Λευκ.**: εὐξαμένη ἐχαριστήριον ἠΐστα Νεβρίς Μητρί Θεῶν ἐξαμένη [ἀνέθ]ηκεν εὐχόμεν ---].

εὐχρηστος: πᾶσιν ἑαυτὸν εὐχρηστον ἐν παντὶ χρόνῳ παρασχόμενον: 117, στ. 22.

ἐφάπτομαι: μὴ ἐξέστω δέ... ἐφάμεσθαι τούτων μηδὲ τῶν γυναικῶν μηδὲ τῶν παιδίων: 45, στ. 16.

ἐφηβαρχικός: τὴν τῶν ἐφηβαρχικῶν κατ[---]: 7, στ. Α51' --- ἐνιαύσια ἐφηβαρχικά: 7, στ. Α75.

ἐφηβαρχῶν: ἐφηβαρχίας: 123, στ. 9' ἐφηβαρχῶν: 135, στ. 3' ἐφηβαρχούντος: 136, στ. 3' 137, στ. 7' 138, στ. 5.

ἐφηβεύω: τοὺς ἐφηβεύσαντας ἐνεχάραξεν: 136, στ. 5.

ἐφηβος: ἀκοντίζειν καὶ τοξεύειν μελετάτωσαν οἱ τε ἐφηβοί...: 1Β, στ. 11' ἐφηβοὶ οἶδε: 135, στ. 8' "Εφηβος 'Ρουφινιανὸς Νεϊκανδρος: 138, στ. 11.

ἐφίημι: οὐκ ἐφείημι γένεσθαι: 7, στ. Γ18.

ἐχθρα: οὔτε χάριτος ἐνεκεν οὔτε ἐχθρας οὐδεμίας: 1Β, στ. 51.

ἐχθρός: οὔτε ἐχθρὸν βιάπτων: 1Α, στ. 30' οὔτε ἐχθρὸν βιάπτων τε[---]: 1Α, στ. 60.

ἐχω: καλῶς ἔχει καὶ παρ' ἡμῖν: 1Α, στ. 8' τόπον οὐκ ἔχει: 7, στ. Α43' καλῶς ἔχον εἶναι μοι δοκεῖ: 7, στ. Α53' εἰ δέ... πολλοὺς ἔχετε: 7, στ. Α58' ἔχει τε τῇ νοήσει μου ΥΠΟΔΕ[---]: 7, στ. Α61' τὴν θυγατέρα τὴν 'Αγελαιαν δίδωσιν 'Αμύντα[ι] γυναῖκα ἔχειν: 46, στ. 6' μηθεὶς ἑτέρου αὐτῆς ἐξουσίαν ἔχοντος: 49, στ. 7' σὺ γὰρ τῶν ἰδίων ἐξουσίαν ἔχεις: 49, στ. 19' ἔχουσα τέκνων δίκαιον: 51' 52, στ. 4' ἔχουσα τέκνω[ν δι]καίον: 53, στ. 3' ἰδριὰ μῆτιν ἔχων: 97' ὑπ[ε]ρ τοῦ μόνου αὐτὴν ἔχειν τὴν νεωκορίαν τῶν Σεβαστῶν καὶ τὸ τῆς μητροπόλεως ὄψωμα: 117, στ. 6' τὰς συνβίους, αἷς χάριν ἔσχον: 310' μοῖ[τ]ρον ἔχων ἰδίαν: 386' εἶχες ἐλεῖν ψυχὴν ἦν περ ἄωρον ἔχεις: 404, στ. 18-19' ἀπιστεῖν γὰρ ἔχει με: 404, στ. 13' κλυτὸν εἶδος ἔχουσαν: 404, στ. 3. **Λευκ.**: [τριῶν] τέκνων [ἐχουσα δίκαιο]ν' τριῶν τέκνων δίκαιον ἔχουσα' ἔχουσα τριῶν τέκνων δι[κ]αίον' ἢ λέγουσα ἔχιν τριῶν τέκνων δίκαιον' ἔχουσα τριῶν τέκνων δίκαιον' ἔχουσα τέκνων δίκαιον' ἔχουσα τέκνω[ν] δίκαιον' μηδεὶς ἑτέρου αὐτῆς ἐξουσίαν ἔχοντος καὶ τῇ ἐξουσίᾳ ἐχούσης τῆς θεοῦ' μηδενὸς(ε) ἔχοντος ἐξουσίαν' μηδὲν [ἐξουσίαν ἔχειν] ἔχουσα τριῶν τέκνω[ν] δίκαιον' μηδεὶς ἑτέρου ἐξουσίαν ἔχοντος διὰ μηδὲν δὲ ἔχιν ἐξουσίαν' μηδὲν ἑτέρου ἔχιν ἐξουσίαν' μ[η] ἔχοντος [μηδεὶς(ε)] ἐξουσίαν ἀπ[α]λοτριώσαι: 1' ἐξουσίαν ἔχοντος πλεῖν ἢ ἀπαλλοτριῶν' μηδεὶς ἐξουσίαν ἔχοντος' μηδὲν ἐξουσίαν εἰ μὴ μόνον τὴν θεάν ἔχιν [μ]ηδὲν [ἐξουσίαν ἔχιν] μηδεὶς ἑτέρου αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν ἔχοντος' οὐ ἔξει ἐξουσίαν' <ἐχουσα> παιδίσκην' ἔχουσα τὴν] χρῆσιν αὐτοῦ].

ἐώ: ἐάν [δ]ε τινα ὁ γυμνασίαρχος ἐάσῃ ἀλείφεσθαι: 1Β, στ. 30.

ἐως: ἔως τριακόντα ἔτων: 1Β, στ. 47, 56, 57 ἕως ἂν 'Αττίνας ζῇ: 45, στ. 12, 26' ἔχειν καὶ τὰ ὑπ[ε]ρ[ρ]χοντα πάντα τὰ [κε]ίμενα [ἔως] Παρμενίων ζῇ: 46, στ. 7.

ζάθεος: κείμεναι δ' ἐν ζαθέῃ μητροπόλει Βεροία: 399, στ. 9.

ζεῦγος: προσεσηγμένους... καὶ ἑτέρον ζεῦγος περὶ τῆς ψυχῆς ἀγωνιούμενον: 69, στ. 10.

ζημία: εἰ τι ἐκ τῶν ζημιῶν ἢ εὐ

- καὶ ἑαυτὸν τὴν ἑαυτοῦ γ[υναῖκα] καὶ ἑαυτὸν ζῶντας: 342' ζῶσα: 349A ἑαυτὴν ζῶσα: 349B' ζῶν ἐποίησα: 393' ζήσα[ς] ἐνδόξως ἐνιαυτοὺς εἴκοσι καὶ ἑπτά: 402, στ. 7' ζῶσα καὶ παροῦσα: 445, στ. 1' ζῶν[τες]: 511. **Λευκ.:** τὸν ζῶ χρόνον παρά τὸν τοῦ ζῆν χρόνον τὸν [τ]οῦ ζῆν μου χρόνον τὸν ζῶμεν χρόνον ἐφ' ὅσον ζῶ [τὸν] τοῦ ζῆν χρόνον].
- ζωή: ὄν... ἀπήγαγον δαίμονες αὐτοῦ ζωῆς: 405, στ. 6' τὰ δὲ πάντα <τον> τῆς ζωῆς μου ἐτι ὕδεν ὁ Κτίστης: 443, στ. 8. **Λευκ.:** τὸν τῆς ζωῆς χρόνον τὸν τῆς ζωῆς μου χρόνον παρ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς [παρά] τὸν τῆς ζωῆς χρόνον [τὸν τῆς ζωῆς χρόνον] τὸν τῆς ζωῆς μου <N> [χρόνον] [τὸν τῆς ζωῆς χρόνον] παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον μου τὸν τῆς ζωῆς χρόνον (τὸν) τῆς ζωῆς χρόνον [τὸν τῆς ζωῆς χρόνον] παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον [τὸν τῆς ζωῆς χρόνον] παρὰ τὸν τῆς ζωῆς μου χρόνον παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον.
- ζῶν: δόντα θηριομαχίας διὰ παντοίων ζῶν. ἐντοπιῶν καὶ ξενικῶν: 117, στ. 15' [δόντ]α θηριομαχίας διὰ παντοίων ζῶν, ἐντοπιῶν καὶ ξενικῶν: 118.
- ἡ: ἡ ἄλλη τις ἀναγκαία ἀσχολία γένηται: 1B, στ. 18' [ἡ] ἐμφανίζοντος τινὸς αὐτῷ καὶ παραδείξαντος: 1B, στ. 31' ἡ ὁ πράκτωρ μὴ πράξι: 1B, στ. 34' ἡ πατήρ αὐ[τ]οῦ ἡ ἀδελφοὶ ἡ ὀρφανοφύλακες: 1B, στ. 75-76' ἡ μὴ ἐξομώσηται: 1B, στ. 77' εἰ τι ἐκ τῶν ζημιῶν ἡ εὐθύνων εἰ[σ]περάχθη<ι>: 1B, στ. 89' ἡ τὰ περιόντα: 1B, στ. 94' ἐὰν δὲ μὴ πειθαρχῇ ἡ ἀτακτῇ τι: 1B, στ. 99' οὐτε ἐν τῷ αἰτεῖν ἡ πρεσβεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος: 2, στ. 10' μᾶλλον ἡ ἐμοὶ πρέ[π]ειν: 7, στ. A10' [--- τοι]οῦτο ἡ ἀπελπισμὸς ὑπάρχων ἐπιδόσεως: 7, στ. A57' [---] μετατεθεῖται ἡ ἄρχων ἡ ΠΟ[---]: 7, στ. A95' [σώ(ς)]ματα πωλοῦσι[ν] ἡ ἀγορά[ς]ζουσιν: 13, στ. 5' ἡ μὴ [οὕτως] πω(ς)]λῃ: 13, στ. 12' ἡ μὴ ἀν[ά]γι τῇν [ὠν]ν (ς) κατὰ τὰ ν[ε]νομοθ[ε]τῆ]μένα: 13, στ. 13' ἡ κακὸν τι ποιήσῃ: 388, στ. 12' [Μοί]ρα δὲ καὶ νοῦσφ ἡ ὦ[ρ]α(ς): 398' ἡ τ[ις] τολμήσῃ τῶν θυγατέρων μου ἡ ἑτερός τις: 445, στ. 15-16. **Λευκ.:** πωλεῖν ἡ ἀποαλλοτριῶν ἡ τὴν θεὸν μόνῃν ἡ τῆς θεοῦ ἡ μὴ τὴν θεὸν [εἰ] μὴ τὴν θεὸν ἡ δ' οὐ ἡ τὴν θεὸν ἡ μόνῃ τῇ θεῷ ἡ μόνῃ τὴν θεὸν ἡ μόνῃ ἡ θεός' εἰ μὴ μόνον τὴν θεάν [εἰ] μὴ μόνον τὴν θεὸν ἡ μόνῃς τῆς θεοῦ.
- ἡβοκάτος: **Λευκ.:** στρατιώτης ἡβοκάτος πραιτωριανός.
- ἡγεμονία: ἐπέβην τῆς τοῦ ἐθ[ν]ους ἡγεμονίας: 7, στ. A2.
- ἡγεμών: ἐπικεχώρηκα δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσι τοῖς συν(να)γωνισαμένοις: 4, στ. 5. **Λευκ.:** κατὰ κ[ε]λευσιν τοῦ κρατίστου ἡγε[μ]όνος μου τοῦ κρατίστου ἡγεμόνος Τερτυλιανοῦ Ἀκύλα.
- ἡγοῦμαι: [ἀναγκαῖον ἡγησάμην (ς) τοῦ]τῷ τῷ διατάγματι διορθῶσαι: 7, στ. Γ10' προστάτας δὲ ἡγοῦνται καὶ βασιλέα καὶ βασιλίσσαν καί...: 45, στ. 27.
- ἡγοῦμένος: πειθαρχήσουσι τῷ ἡγουμένῳ: 1A, στ. 13.
- ἡδέ: τὸν πάντες λογάδες ταί... ἡδὲ πολῖται: 401.
- ἡδη: τῆς ἡδη μοι συνλελογισμένης ψήφου: 7, στ. A83.
- ἡθος: ἡθους ἔνεκεν: 90, στ. 6' ἡθους καὶ ἀρετῆς ἔνεκα: 95, στ. 8' 96, στ. 8' ἡθους καὶ εὐπαιδευσίας χάριν: 91, στ. 7' 92, στ. 7' 98, στ. 5' ἡθῶν τε ἔνεκα: 108, στ. 12' τῇ ἰδίᾳ συμβίῳ, ἐπιγνούς ἡθῇ καὶ τρόπον: 508.
- ἡλικία: [Εἰ] γὰρ καὶ μέτρον ἡλι[κ]ίας ἐπὶ γῆρας ἀνῆλ[θε]: 404, στ. 16.
- ἡλοκόπος: [ἡλο]κόπος: 27A, στ. 1' ἡλοκόπος: 21.
- ἡμέρα: καθ' ἡμέραν: 1A, στ. 39' καθ' ἑκάστην ἡμέραν: 1B, στ. 11' ἑκάστης ἡμέρας δῖς: 1B, στ. 16' ζημιούτω αὐτὸν καθ' ἡμέ[ρ]αν δραχμαῖς πέντε: 1B, στ. 20' ἐν ἡμέραις [δ]έκα: 1B, στ. 36' [ἐ]κείνην τὴν ἡμέραν: 1B, στ. 58' [ἡ]μέρας δέκα: 1B, στ. 74' τὰς ἰσας ἡμέρας: 1B, στ. 74' ἐν ἡμέραις πέντε: 1B, στ. 77' ἐν ἡμέραις [τ]ριᾶκοντα: 1B, στ. 94' ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας: 1B, στ. 94' ἐπιτελέσουσιν... κυνηγεσίῳ καὶ μονομαχιῶν ἡμέρας τρεῖς: 68, στ. 13' ἐπιτελέσουσιν... κυνηγεσίῳ καὶ μονομαχιῶν ἡμέρας τρεῖς: 68, στ. 13' 69, στ. 10' ἀλείψαντα καὶ λούσαντα δι' ὅλης ἡμέρας: 114' στρατευσαμένου... αἷτι AF, μῆνες F, ἡμ(έρας) IE: 443, στ. 7. **Λευκ.:** τὰς ἐθιμοῦς ἡμέρας τὰς ἐθιμοῦς ἡμ(έρας) τὰς ἐθιμοῦς [ἡ]μέρας τὰς ἐθιμοῦς ἡμέρας κατὰ πᾶσαν ἑορτήν ταῖς ἐθίμαις ἡμέρες τὰς ἐθιμοῦς ἡμέρας πᾶσας τὰς ἐθ[ι]μοῦς ἡμέρας ταῖς ἐθίμοις [ς] ἡμέρες κὲ ἑορτὲς αὐτῆς χωρὶς τῶν ἐθιμῶν ἡμερῶν τῆς θεοῦ ταῖς ἐθίμαις ἡμέρας [ταῖς ἐθί]μαις ἡμέραις τὸν τῆς ζωῆς [χρόνον] ταῖς ἐθίμαις ἡμ(έρας) ταῖς ἐθ[ι]μαις ἡμ(έρας) τῆς ἐθιμοῦς ἡμέρες τὰς εἰθισμένας ἡμέρας τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον ἡμέρᾳ [τάς] ἐθιμοῦς ἡμέρας ἀπὸ τῆς εἰκάδος τοῦ προγεγραμμένου μηνὸς ἑξῆς ἡμερῶν δέκα [τάς ἐθιμοῦς] ἡμέ[ρ]ας ταῖς ἐθ[ι]μοῦς ἡμέραις].
- ἡμιόλιον: ἀποπέντω ὁ γυμνασίαρχος τὸ ἡμιόλιον τῷ νικῆσαντι: 1B, στ. 106.
- ἡμισυς: [δ]ιηνάρια μύ[ρ]ια τρισχέλια ἑπτακόσια ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἡμισυ: 7, στ. A27' [ὀ]κτακόσια ἐξήκοντα δύο ἡμισυ τρία ἡμισυ: 7, στ. A32.
- ἡν: ἡν ἐθέλης γνῶναι χρυσὸν ἐρώτημα: 397. Βλ. ἂν, ἑάν.
- ἡρώϊς: τῇ[ν] --- ἡρώϊδα: 491.
- ἡρώισσα: ἡρώισσα: 177 180' 186' ἡ[ρ]ώισσα: 181' ἡ[ρ]ώισσα: 187' ἡρώισση: 198' ἡρώισση: 200' τὴν ἰ[δ]ίαν γυναῖκα ἡρώισσ(α)ν: 331.
- ἡρωσ: ἡρωσ: 181' 190' 191' 192' 392' ἡρω[ς]: 506' ἡρω: 196' 201' 203' 206' ἡρω[ι]: 202' ἡρωα: 336' 343' 344' 352' ἡρωες: 178' 182' 183' 184' 188' 507' ἡ[ρ]ωες: 179' ἡ[ρ]ωες: 185' 189' ἡρω[ες]: 193' ἡρωσι: 197' 199' ἡρωσιν: 205' ἡ[ρ]ωος, χαῖρε: 194' τῷ πάτρωνι ἡρωι: 334' τὸν ἄνδρα... ἡρωα<ι>: 346' τὸν γλυκύτατον ἄνδρα... ἡρωα: 347' τὴν γυναῖκα... καὶ ἑαυτὸν... ἡρωες: 340' ἑαυτοῦ καὶ τῆς ἰδίας γυναίκος... ἡρωι: 353' ἡρωα Ἀφροδείσιον ἡ ἀδελφή: 337' τὸν ἑαυτῆς ἀδελφὸν ἡρωα: 350' τὸν ἴδιον [ὕ]ον ἡρωα: 207' ... ἡρω... οἱ γονεῖς αὐτοῦ: 335' τὸν ἑαυτὸν ὕον... ἡρωα: 338' [τὸν] υἱὸν καί... τὴν γυναῖκα... ἡρωας: 339' τὸν υἱὸν ἡρωα: 341' τὸν ὕον... τὴν θυγατέρα ἡρωας: 342' τὸν ὕον ἑαυτῶν ἡρωα: 348' τὴν θυγατέρα ἡρωα: 348' τὸν ἴδιον ὕον ἡρωα: 349A' [τὸ]ν υἱὸν ἑαυτῶν ἡρωα: 351' καὶ τὸ παιδὶν ἡρωα: 490' τὸν φίλον... ἡρωα: 345.
- ἡττώμαι: ἡττώμε οὐχ ὑπὸ ἀντιδίκου ἀλλὰ ὑπὸ βίας: 388, στ. 6.
- θάλαμος (ς): [---] θαλαμ[---]: 406.
- θαλλός: στεφανοῦτω θαλλοῦ στεφάνῳ: 1B, στ. 26' ἔδοξεν... καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν θαλλοῦ στεφάνῳ...: 2, στ. 41.
- θάλλω: Ἰπποκλέους δὲ ἀρετὰ με τεθαλότα καὶ νέον ὥδε θῆκε: 37.
- θάνατος: [εὐ]θύς (ς) μετὰ τὸν ἐμὸν [θά]νατον: 48' κεῖται τῷ θανάτῳ μηκέτ' ὀφειλόμενος: 402, στ. 9' τὸν θά[νατον] (ς): 403, στ. 15' θανάτου ἀναπόστατος τοῦτον ἐγενήθη: 405, στ. 7.
- θάπτω: Μουσαῶν θεράπεινα λυροκτύπος ὥδε τέθαπται: 394' ἐτάφι ἐνταῦθα: 438' ὅστις ἐτάφι ἐνταῦθα: 441.
- θεά: δῶρον ἔδωκεν θεᾶ Ἀγροτέρᾳ Ἀρτέμιδι: 49, στ. 4' ἱερασαμένην θεᾶς Ἀρτέμιδος Ἀγροτέρας: 109, στ. 12.

θέαμα: [---] θ[ε]άματα [---]: 5, στ. 20' ΘΕΑΜ[Α---]: 5, στ. 23.

θεῖος: τὸν θεῖον: 75' [π]ῶς θείας μορφῆς [ἡ]ψ[ι]ατο Μοῖρα πικρά: 404, στ. 14' θεῖον δώρημα: 447, στ. 1' τοῦ θειοτάτου καὶ μεγίστου καὶ ἀνεκλήτου Αὐτ[ο]κράτορος Καίσαρος Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ο]ρδιανοῦ...: 69, στ. 2' [καὶ ὑπὲρ τοῦ] θείου οἴκου αὐτοῦ: 69, στ. 5' καὶ ὑπὲρ τοῦ σύμπαντος θείου οἴκου αὐτῶν: 68, στ. 7' τοῦ μεγίστου καὶ θειοτάτου καὶ ἀηττήτου κυρίου ἡμῶν... Σευήρου [Ἀλεξάνδρου]: 68, στ. 3' [--- τοῦ μεγίστου] καὶ (θε)ιοτάτου Αὐτοκράτορος Καίσαρος Σεπτιμίου Σευήρου [Γέτα]: 67' τοῦ θειοτάτου Αὐγούστου Φλ[αβίου] Ἰουστινιανοῦ: 438.

θέλω: βλ. ἐθέλω.

θεός (ὁ, ἡ): ὁ ἱερεὺς τῶν θεῶν Εὐεργετῶν: 2, στ. 4' τῶν θεῶν [τελε(ς)]τάς: 2, στ. 19' ἄτον ἄξιον καὶ τῶν θεῶν καὶ τῆς πατρίδος παρίσχηται: 2, στ. 30' φασὶν τῶν προσόδων τινὰς τῶν τοῦ θεοῦ εἰς τὰς πολιτικάς κατατετάχθαι: 3, στ. 6' ἐπιμελήθηθι οὖν ὅπως ἀποκατασταθῶσιν πάλιν τῷ θεῷ: 3, στ. 8' πε[ρ]ιο[υ]σία εἰς τ[ῆ]ν χρεῖαν τὴν τοῦ θεοῦ: 3, στ. 12' κατ' ἐντ[ο]λήν(ν) θεοῖς ἀνέθηκαν: 38' ἐδωρησάμην θεῷ Διονύσῳ [Ἀγρίῳ (ς)· Ἐ]ρικρύπτῳ, Ψευδ[άνορι]: 53, στ. 5' ἐδωρησάμην θεῷ Διονύσῳ (Ἐ)ρικρύπτῳ. Ψευδάνορι: 54, στ. 4' ἐδωρήσατο θεῷ Διονύσῳ Ψευδάνορι: 55, στ. 4' ἐδωρήσατο θεῷ Ἀγρί[ω] Διονύσῳ, Κρυπτῷ, Ψευδάνορι: 56' καὶ πάντα τὰ καθήκα ποιήσασαν θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις: 109, στ. 15' [ἐ]στηλογρά[φ]ησα καὶ ἐχ[α]ρισάμην τῇ θεῷ: 50' ἐστηλογράφησα τῇ θεῷ Συρία Παρθένῳ: 51' ἐστηλογρά[φ]ησα τῇ θεῷ Συρία Παρθένῳ: 52, στ. 6' [θεοῦ] Τραϊά[νο]υ Παρθικοῦ υἱός, θεοῦ Νέρουα υἱόνος: 5, στ. 1-2' θεοῦ Τραϊά[νο]υ Παρθικοῦ υἱός, θεοῦ Νέρουα: 6, στ. 1-2' [θεοῦ Ἀν]τωνίνου υἱοί, θεοῦ Ἀ[δ]ριανοῦ υἱωνοί, θεοῦ Τραϊά[νο]υ Παρθικοῦ υἱωνοί, θεοῦ [Νέρουα ἀπ]όγονοι: 8, στ. 6-8' [θεοῦ Ἀν]τωνίνου υἱοί, θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱωνοί, θεοῦ Τραϊά[νο]υ Παρθικοῦ ἐκ[γ]ονοι, [θεοῦ Νέρουα ἀπ]όγονοι: 9, στ. 1-3' [---]ΩΝ θεῶν ἐγγόνων: 60, στ. 1' [Αὐτοκράτορι] Τίτῳ Καίσαρ[ι], θεοῦ Οὐδασπ[α]σιανοῦ υἱῷ: 62' θεὸν Νέρουα ἢ Βεροιαίων πόλεις: 63, στ. 1' [θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱόν, θεοῦ Τραϊά[νο]υ Παρθικοῦ] ἐγγον[όν]: 65' πρεσβεύσαντα ἐπὶ θεὸν Νέρουα: 117, στ. 5' τὸν παντοκράτορά σοι κέ ἄγιον Θεόν: 444' [δου]λή τοῦ Θεοῦ: 445, στ. 1' τὸ πνεῦμα παρ(α)<φ>θεμένη τῷ Θεῷ κ(αί) δεσπότη: 447, στ. 6' ὁ Θεός ἀρχ(ων) οὐράνιος καὶ κυβερνήτης: SEG 35 (1985) 733.

Λευκ.: εἰς τὰς ἀν[κ]άλας τῆς θεοῦ] ἃ ἀποδώσι ἡ θεός ὑπηρετοῦντα τῇ θεῷ ἢ τὴν θεὸν μόνην ὑπηρετοῦσαν τῇ θεῷ καὶ τὴν ἐξουσίαν ἐχούσης τῆς θεοῦ ἢ τὴν θεὸν ἢν ἀνέθρεψα τῷ ὀνόματι τῆς θεοῦ ὑπηρετοῦσαν τῇ θεῷ ὑπηρετοῦντων αὐτῶν... τῇ θεῷ ἃ ὑπηρετήσουσιν τῇ θεῷ ἵνα ὑπηρετήσουσιν τῇ θεῷ ἢ τῆς θεοῦ εἶναι τῆς θεοῦ ἢ μὴ τὴν θεὸν [εἶ] μὴ τὴν θεὸν ἵνε τῆς θεοῦ οὐ τὴν ὠνὴν ἔδωκα τῇ θεῷ προσμ(έ)νων τ[ῇ] θεῷ τὰς ἐθίμους ἡμέρας ὀχλούμενος ὑπὸ τῆς θε[ο]ῦ μηδ[έ]να κυριώτερον εἶναι τῆς θεοῦ ἀνατίθηναι τῇ θεῷ παίδιον μηδ[έ]να εἶναι κυριώτερον ἢ τὴν θεὸν τὴν ὠνὴν παρέξομαι τῇ θεῷ ἢ τὴν θεὸν προνοούσης τῶν τῆς θεοῦ Αὐρηλίας Σαπφῆς ἐχαρίσατο τῇ θεῷ υἱὸν ἴδιον ἢ μόνην τῇ θεῷ ἢ μόνην τὴν θεὸν κατωνόμασα τῇ θεῷ ὑπερετίσι δὲ τῇ θεῷ χωρὶς τῶν ἐθίμων ἡμερῶν τῆς θεοῦ ὑπηρετῶν τῇ θεῷ τὰς ἐθίμους [ἐ]ορτάς] ἐχαρίσαμην τῇ θεῷ [ἐ]χαρισάμην τῇ θεῷ [δου]λή:ν... σὺν πεδίῳ ἐχαρισάμην τῇ θεῷ θεοῦ εἰς τὰς ἀνκάλας τῆς θεοῦ ἵνα δὲ αὐτά... τῆς θεοῦ ὑπηρετοῦντα τῇ θεῷ εἶναι αὐτὸν τῆς θεοῦ δῶσι τῇ θεῷ (δηνάρια) Ἀ' ταῖς ἐθίμους ἐορτὰς τῆς θεοῦ [κ]ε ὑπηρετῇ τῇ θεῷ καὶ ὑπηρετοῦντος τῇ θεῷ προνοοῦντος τῆς θεοῦ Αἰλίου <Αἰλίου> Ἐπιγόνους μηδ[έ]νος ἐξουσίαν ἔχοντος τῷ ὀνόματι τῷ τῆς θεοῦ ἔθιμα εἰ τὰς ἀνκάλας τῆς θεοῦ παρεδῶκα τῇ θεῷ κατωνόμασα τῇ θεῷ οὐδεὶς ἔστω κύριος ἢ μόνην ἢ θεός [δώσει τῇ θεῷ (δηνάρια) ---] μηδ[έ]νος ἐξουσίαν ἔχοντος τῷ ὀνόματι τῆς θεοῦ εἶναι αὐτὰ τῆς θεοῦ μηδ[έ]να ἐξουσίαν εἰ μὴ μόνον τὴν θεὸν ἔχειν [---] τῆς θεοῦ προσμενούσης τῇ θεῷ τὰς ἐθίμους ἐορτάς [εἰ μὴ μόνον τὴν θεὸν ἵνε αὐτὸ τῆς θεοῦ δῶσι τῇ θεῷ προστίμου (δηναρίων) μυριάδας] ἸΒ ἄλλας κέ αὐτῇ τῇ θεῷ δῶσι τῇ θεῷ ὅ ἔστω τῇ θεῷ ἀνεπένκλητον δαρεῖτε τῇ θεῷ εἶναι αὐτὰ τῆς θεοῦ ἀναφέρετα ἢ μόνης τῆς θεοῦ οὐ ἔξει ἐξουσίαν... ἢ θεός μόνην κατὰ κέλευσιν τῆς θεοῦ εἶναι αὐτὸ τῆς θεοῦ διὰ τὸ τιμὴν αὐτῆς δεδανίσθαι παρὰ τῆς θεοῦ τῶν προπ[ύ]λων τῆς θεοῦ [--- τὴν τῆς θεοῦ εὐμένειαν.

θεράπαινα: Μουσῶν θεράπαινα λυροκτύπος ὡδε τέθραπται: 394.

θεομῶς: ἐπεὶ καὶ φέρτατος ἦεν θεομῶν Αὐσονίων: 97.

θηριομαχία: δόντα θηριομαχίας διὰ παντοίων ζώων, ἐντοπίων καὶ ξενικῶν: 117, στ. 15' [δόντ]α θηριομαχίας διὰ παντοίων ζώων ἐντοπίων κ(αί) ξενικῶν: 118.

θηριομάχιον: δόντα [μονομά]χια καὶ θηριομά[χ]ια: 119, στ. 9.

θησαυρός: [ἀπὸ τῶν θυσίμων καὶ τοῦ θησαυροῦ]: 16Α, στ. 5' [ἀπὸ τῶν] θυσίμων καὶ τοῦ [θησαυ]ροῦ: 16Α, στ. 12' [ἀπὸ τῶν θυσίμων [καὶ τοῦ] θησαυροῦ: 16Α, στ. 24' ἀπὸ [τῶν θυσίμων] καὶ τοῦ [θησαυροῦ]: 16Α, στ. 31' ἀπὸ τῶν [θυσίμων] καὶ τοῦ [θησαυροῦ]: 16Β, στ. 5' ἀπὸ τῶν θυσίμων καὶ τοῦ θησαυροῦ: 16Β, στ. 11, 19, 27' ἀπὸ τῶν θυσίμων καὶ τοῦ θησαυροῦ: 16Β, στ. 38.

θιάσος: ἀγορανομίας τοῦ θιάσου: 22.

θιασώτης: τὸ κοινὸν τῶν θιασ[ω]τῶν: 22.

θνήσκω: θνήσκω οὐχ ὑπὸ ἀντιπάλου ἀλλὰ ὑπὸ βίας: 388, στ. 4' πατρί λιποῦσα ἔθανεν: 391' θανὼν μνήμην ἐποίησα παροῦσιν: 393' εἰ τοι καὶ τέθνηκεν: 404, στ. 12.

θρεπτάριον: τινὰς τῶν ἰδίων θρεπταρίων ἐλευθερώσαι: 49, στ. 16' τὸ γλυκύτατόν μ[ο]υ θρεπτάριν, ὃ ἐγ[ώ] ἀνέθρεψα ὑπ[ὸ] τὰς ἐμὰς μάλας: 445, στ. 5.

θρεπτός: τῷ εἰδίῳ θρεπτῷ: 208' τῇ ἰδίᾳ θρεπτῇ: 244' τὸν ἴδιον θρεπτόν: 311' τοῦ ἰδίου θρεπτοῦ: 317' Γρηγορίῳ θρεπτῷ: 329' Ζωσίμην θρεπτὴν χαρίζετε [Ν]εῖκωνα τὸν θρεπτόν ΠΟ[...], [Μ]τὸν ἐμὸν θρεπτόν δωροῦμαι τὴν δεσποίνην μου θρεπτόν μου Ἀλεξάνδρον δωροῦμε τῇ δεσποίνῃ μου, θρεπτὴν μου Ἀλεξάνδραν Εὐήθιαν αὐτοῦ θρεπτὴν τὴν ἐαυτῆς θρεπτὴν [θρεπ]τὴν μου [Ἀλεξάνδραν, ἐτῶν ΚΕ

θυγάτηρ: Κλ[αυδία] Πειερί[ω]νος θυγάτηρ: 40' [Καίσα] Σέξτου θυγάτηρ: 126' Ἐλλίς Ἐπιγόνου θυγάτηρ: 232' θυγάτηρ ΣΕ[---]ΕΑ παρθένος: 417Α' Τερτίας καὶ Λεοντίου θυγάτηρ: 455, στ. 4' ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς... εὐξάμενοι: 36, στ. 7' κέ θυγατρός: 323' τῶν θυγατέρων μου μὴ ἐθελουσῶν: 445, στ. 9' ἢ τ[ις] τολμήσῃ τῶν θυγατέρων μου ἢ ἕτερός τις: 445, στ. 16' τῇ θυγατρί: 257' 404, στ. 26' [τῇ] θυγατρί: 225' τῇ θυγατρί: 277' τῇ γλυκυτάτῃ θυγατρί: 229' τῇ εἰδίᾳ θυγατρί: 227' τῇ ἰδίᾳ θυγατρί: 270' θυγατέρα: 83' 94, στ. 9' 100, στ. 4' 102Β' 109, στ. 7' 122' 125' τὴν θυγάτερα: 46, στ. 4' 342' 348' τὴν ἰδίαν θυγάτερα: 213' τὴν θυγάτεραν αὐτοῦ: 297' καὶ τὴν θυγάτεραν ζώσαν: 301' [καί] τὴν ἐαυτοῦ θυγάτερα: 311' τὴν γλυκυτάτην μου θυγάτερα: 445, στ. 4.
Λευκ.: Νηρεῖς Νεικοπολίου θυγάτηρ Ἰουλία Ἐνθαδίωνος Κυρραία, θυγάτηρ Διονυσίου τοῦ Ἐνθαδίωνος

Μαρκία Ὀρέστου, ἡ θυγάτηρ, συνευαρεστέῃ ὑπὲρ θυγατρὸς ἐποίει· κὲ ταύτης θυγατέραν Ἥγησάνδραν·
θυγατέρα ταύτης Ἀλεξάνδραν ἐ(τῶν) Μ' θυγατέρα Ἑλένη ἐ(τῶν) ΙΗ' κὲ ταύτης θυγατέρα Πασιθέ[αν].

θυγατριδῆ· τὴν θυγατριδῆν· 128.

θυμέλι· τὴν θυμέλιν· 23' τὸν θυμέλῃσιν πάντων (τῶν) μελέων ἴστορα· 396' δόξης ἀραμένα πλείστους ἐν θυμέλαις
στεφάνους· 399, στ. 6.

θυμελικός· εἰσακτίους ἀγῶνας, ταλαντιαίους, θυμελικούς καὶ γυμνικούς· 117, στ. 14' ἰσακτίους ἀγῶνας,
ταλαντιαίους, θυμελικούς [κ(α)ὶ γυμνικούς]· 118.

θυσία· συντελείωσαν δὲ τὴν θυσίαν... οἱ παιδοτρίβαι δταν καὶ οἱ ἱεροποιοί· 1Β, στ. 64.

θύσιμον· [ἀπὸ τῶν θυσίμων καὶ τοῦ θησαυροῦ]· 16Α, στ. 4' [ἀπὸ τῶν] θυσίμων καὶ τοῦ [θησαυροῦ]· 16Α, στ. 11'
[ἀπὸ] τῶν θυσίμων [καὶ τοῦ] θησαυροῦ· 16Α, στ. 23' ἀπὸ [τῶν θυσίμων] καὶ τοῦ [θησαυροῦ]· 16Α, στ. 30' ἀπὸ
τῶν [θυσίμων] καὶ τοῦ θη[σαυροῦ]· 16Β, στ. 5' ἀπὸ τῶν θυσίμων καὶ τοῦ θησαυροῦ· 16Β, στ. 11, 18, 26' ἀπὸ
τῶν θυσί[μων] καὶ τοῦ θησαυροῦ· 16Β, στ. 37.

θύω· θυέτω τῶι Ἑρμεῖ· 1Β, στ. 46' ποιείτωσαν μερίδας τῶν θυθέντων τὰ κρέα ὡμά· 1Β, στ. 66.

ἴαμα· ἐπὶ τέρμα καὶ εὐλογίας νούσων ἰάματα δείξας· 407.

ἱατρός· Λάλος ἱατρός· 326' Ἑρμείας ἱατρός· 360.

ἴδιος· καὶ πρὸς ὑμᾶς (δ)ὲ καθ' ἰδίαν ἔκρινον ἐπιστεῖλαι· 4, στ. 9' κ(α)ὶ κατ' ἰδίαν προσηνῆ· 117, στ. 24' [αὐτὸν
ἔκρινον τῶν] ἰδίων ἀναλωμάτων εἶναι νομοθέτην· 7, στ. Α62' μηδὲ τῶν ἰδίων· 7, στ. Α77' [τὸν ἴδιον χρόνον
ἐπιμελείας· 7, στ. Γ15' μο[τ]ῖραν ἔχων ἰδίαν· 386' τινὰς τῶν ἰδίων θρεπταρίων ἔλευθερώσαι· 49, στ. 16' σὺ γάρ
τῶν ἰδίων ἐξουσίαν ἔχεις· 49, στ. 19' ἰδίους ἀναλώμασι κατεσκευάσασα ἀνέθηκε[ν]· 40' [ἐ]κ τῶν ἰδίων
ἀποκατέστησεν· 41, στ. 7' ὁδοὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκευάσαντα· 117, στ. 11' κ(α)ὶ (δ)δοῦ[ς] ἐκ τῶν ἰδίων
ἐπισκευάσαντα· 118' ἐκ τοῦ ἰδίου· 18' 22' 134, στ. 45' [ἐ]κ τ[οῦ] ἰδίου· 30' ἐκ τῶν ἰδίων· 61' 266' 357' [ἐ]κ τῶν
ἰδίων· 7, στ. ΓΔ35' 63, στ. 6' ἐκ τῶν [εἰ]δίων· 333' ἐκ τῶ(ν) ἰδίων· 362' [ἐ]κ τῶ[ν] ἰδίων· 369, στ. 3' ἐκ τῶν
ἰδ[ι]ων· 264' [ἐ]κ τῶν ἰδίων· 409' ἐκ τῶν ἰδ[ι]ων· 508' [ἐ]ξ ἰδ[ι]ων καμάρτων· 426' ἐκ τῶν ἰδείων μόχθων· 445,
στ. 8' ἰδίας γυνεκός· 323' τῆς ἰδίας γυναικός· 318' 353' τῆς ἰδίας [γυ]ναικός· 321' κλαυτῆς ἰδίας γυναικός·
368, στ. 1' τοῦ ἰδίου θρεπτοῦ· 317' τοῦ ἰδίου υἱοῦ· 322' τῷ ἰδίῳ· 403, στ. 22' τ[ῷ] ἰδίῳ· 294' τῇ εἰδία· 235' τῷ
ἰδίῳ ἀδε[λφῶ]· 264' τῷ ἰδίῳ ἀδ[ελφῶ]· 358' τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ· 213' 250' 262' 266' 290' 374' 389' τῷ ἰδίῳ ἀνδρεῖ·
220' τῷ εἰδίῳ ἀνδρὶ· 226' τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ· 225' τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ· 292' τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ· 265' τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ· 384'
τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ· 385' τῷ εἰδίῳ θρεπτῶ· 208' τῷ ἰδίῳ συμβίῳ· 251' τῷ ἰδίῳ συνβίῳ· 222' τῷ ἰδίῳ συνβίῳ· 217'
εἰδεία γυνεκί· 365' τῇ ἰδία γυναικί· 268' τῇ ἰδία γυνεκί· 356' τῇ ἰδία θρεπτῇ· 244' τῇ εἰδία θυγατρὶ· 227' τῇ
ἰδία θυγατρὶ· 270' τῇ εἰδία μητρὶ· 258' τῇ ἰδία συμβίῳ· 508' τῷ ἰδίῳ τέκνῳ· 230' τῷ ἰδίῳ τέκνῳ· 291' τῷ
εἰδίῳ τέκνῳ· 333' τὸν ἴδιον ἀνδρα· 296' τὸν εἰ(δ)ιον ἀνδρα· 336' τὸν ἰδιο[ν] θρεπτο[ν]· 311' τὸν ἴδιον ὕον·
349Α' τὸν ἴδιον ὕον· 207' τὴν ἰδία γυναικα· 331' τὴν ἰδίαν θυγατέρα· 213' τὴν ἰδίαν πενθεράν· 302.
Λευκ.· σώματα ἰδία [εἰ]δίων πεδίων· ὕον ἴδιον <ἄς> παρέδωκα ταῖς ἰδίας χερσίν.

ιδιωτικός· [---] ιδιωτικῶ[---]· 7, στ. Δ27.

ἰδρίς· ἰδριδα μῆτιν ἔχων· 97.

ἰέρεια· ἰέρια [Δήμητρος] καὶ Κόρης· 48' τὴν ἰέρειαν τῶν Σεβαστῶν· 102Β' τὴν ἐκ προγόνων ἰέρειαν· 122' τὴν κὲ
ἰέρειαν· 312. **Λευκ.**· ἐπὶ ἰερείας Αἰλίας Κλευπάτρας· ἐπὶ ἰερείας Αὐρηλίας· Ἐπ[ι]γόνους· ἐπὶ ἰερείας
Κομινίας Φιλίστης· ἐπὶ ἰερείας Κομινίας Φιλίστης· ἐπὶ ἰερεία Αἰλία Ὀρεστέην· ἐπὶ... εἰερία Εὐβούλη· ἐπὶ
ἰερείας Αὐρηλίας Θεοδότης.

ἱερεὺς· ὁ ἱερεὺς τῶν θεῶν Εὐεργετῶν· 2, στ. 4' οἱ ἱερεῖς οἱ τοῦ Ἑρακ[λ]έους φασί· 3, στ. 4' [οἱ ἱερεῖς οἱ τοῦ
Ἑρακλέους ἀτε]λεῖς ἔστων πάντων ὄσων καὶ οἱ τοῦ Ἀσκληπιοῦ· 3, στ. 14' ἱερεὺς· 19' ἐπὶ ἱερέως· 35' ἐπὶ
ἱερέως διὰ βίου· 36, στ. 9' ἐφ' ἱερέως· 45, στ. 3' ἐφ' ἱερέως· 46, στ. 1' ὁ ἱερεὺς· 127. **Λευκ.**· ἐπὶ [εἰ]ερέως
Αὐρηλίου Σωπάτρου· ἐπὶ ἱερέως Κλ[αυδίου] Τέρπνου ἱερέως Ἰουλιανοῦ Δημητρίου· Ἰουλιανῶ Δημητρίῳ
τῷ ἱερεῖ.

ἱερητεύω· ἱερητεύσας· 16Β, στ. 17, 25, 36' 134, στ. 32' [ἱερητεύσας]· 16Α, στ. 3' 16Β, στ. 4' [ἱ]ερητεύσας· 16Α, στ. 8'
ἱερη[τεύσας]· 30' [ἱ]ερητεύσαντος· 16Α, στ. 22' ἱερητεύσασα· 23' ἱερευτο[ύσης]· 50' ἱερητεύοντος· 128'
ἱερητεύσαντες· 134, στ. 19, 39, 44. **Λευκ.**· εἰερευτο[ύσης] Αὐρηλίου Σωπάτρου νεοτέρου· ἱερευτο[ύσης]
Αὐρηλίου Σωπάτρου· εἰερευτο[ύσης] Καλλι[στίας]· ἱερευτο[ύσης] Αἰλίας Ἀμμίλης· εἰ[ερη]τευτο[ύσης]
Αἰλίας Ἀμμίλης· εἰερευτο[ύσης] Κομινίας Φιλίστης· [ἱερη]τευτο[ύσης] Αἰλίου Κασίου· εἰ[ερη]τευτο[ύσης]
Αἰλίου Κασίου· [ἱερ]τευτο[ύσης] Αἰλίου Αὐρηλιανοῦ εἰ[ερη]τευτο[ύσης] Αἰλίου Αὐρηλιαν[οῦ]· ἱερευτο[ύσης]
Κασσάνδρου· ἱερευτο[ύσης] Αὐρηλίας· Ἀσκληπιοδώρας ἱερευτο[ύσης] Αὐρηλίας Σαφφῶς ἱερευτο[ύσης]
Αὐρηλίας Σαλλουστιανῆς ἱερευτ[.....] Μαξιμ[.] ἱερευτο[ύσης] [---]νῆς Μακελ[λίνης] ἱερευτο[ύσης]
Εὐρυδίκης· εἰερευτ[ευο ---] ἱερευτ[εύο ---].

ἱερόδουλος· **Λευκ.**· Μαρία ἱερόδουλος Μητρός Θεῶν καὶ λυχνάπτρια· Διονύσιος ἱερόδουλος<ς> θεᾶς
Αὐτόχθονος Τρύφερος ἱερόδουλος Μητρός Θεῶν Αὐτόχθονος Πασιθέα ἱερ[ό]δουλος(;) Θεοδότι
εἰερόδουλος Μητρός Θεῶν Αὐτόχθονος ἢ πρίν Συνφόρου Ἀριάγνη<ν> Μητ[ρ]ός Θεῶν ἱερόδουλος.

ἱερὸν· ψιάλ[ας ἀνατίθ]εσθαι εἰς τὸ ἱερὸν· 3, στ. 11' προεστῶτος τοῦ ἱεροῦ Φιλίου τοῦ Ἀδύμου· 125'
[προ]εστῶτος τοῦ ἱεροῦ [---]· 126. **Λευκ.**· ἐφ' ὃ προ(σ)μένη τῷ εἱερῷ δώσει τῷ εἱερῷ δηνάρια χεῖλια μονά'
ων καὶ τὸ πιτάκιον ἔθηκα ἰς τὸ ἱερὸν ἐγὼ προνοοῦντος τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἄξ(ιολογώτατος) Αἰλίου Κασίου.

ἱεροποιοί· ἀγέτωσαν δὲ τὰ Ἑρμαῖα οἱ ἱεροποιοί· 1Β, στ. 61' συντελείωσαν δὲ τὴν θυσίαν... δταν καὶ οἱ
ἱεροποιοί· 1Β, στ. 64' οἱ δὲ ἱεροποιοὶ καὶ ὁ γυμνασίαρχος ἀκρόαμα μὴθὲν παραγέτωσαν· 1Β, στ. 66.

ἱεροποιῶ· οἴτινες εἰς τοῦτον ἱεροποιήσουσιν Ἑ[ρμ]εῖ· 1Β, στ. 63.

ἱερός· καὶ ὑπὲρ τῆς ἱερωτάτης μητρός αὐτοῦ Ἰουλίας Μαμαίας· Σεβαστῆς· 68, στ. 6' καὶ ὑπὲρ... ἱεράς
συνκλήτου· 68, στ. 7' καὶ ὑπὲρ... ἱερῶν στρατευμάτων· 68, στ. 8' [καὶ ὑπὲρ...] ἱεράς συνκλήτου καὶ ἱερῶν
στρατευμάτων...· 69, στ. 5' [καὶ ὑπὲρ... δι]ασημοτάτων ἐπάρχων τοῦ ἱεροῦ πραιτωρίου· 69, στ. 6' τοῦ κοινοῦ
τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξάνδρειου, ἱεροῦ, οἰκουμηνικοῦ, ἰσλαστικοῦ, ἰσακτιοῦ· 69, στ. 7' κατὰ τὸ
δόξαν τῇ κρ(ατίσῃ) βουλῇ καὶ τῷ ἱερωτάτῳ δήμῳ· 108, στ. 2. **Λευκ.**· δώσει τῷ ἱερωτάτῳ Καίσαρος
φισκῶ δώσει τῷ ἱερωτάτῳ ταμίῳ.

ἱεροσυλία· ἔνοχος ἔστω ἱεροσυλίας· 1Β, στ. 100.

ἱεροφάντης· ἐπὶ ἱεροφάντου Μαρκίου Ἑρακλείδου μακεδονιάρχου· 55, στ. 12.

ιερώ: διά βίου ιερωμένον: 20' ιερωμένον: 53, στ. 13' 54, στ. 9' ιερω[μένον]: 61' [διά (:)] τοῦ Κασσάνδρου
 ιερωμέν[ου]: 84' ιερασμένην θεάς 'Αρτέμιδος 'Αγροτέρας: 109, στ. 11. **Λευκ.:** ιερωμένου Αὐρηλίου
 Σ[ω]πάτρου [ιερωμέν]ου Αὐρηλί[ου Σωπάτρου]· εἰ[ε]ρωμένου Αὐρηλίου Σωπάτρου· εἰερωμένου Βετουρίου
 Καλλίστου [ιερω]μένης Αἰλίας [Κλεοπάτρας]· ιερωμένης Αἰλίας Κλευπάτρας· ιερωμένης Αἰλίας Κλευπάτρας·
 ιερωμένης Αἰ(λ)ίας Κλεοπάτρας· εἰερωμένης 'Ελίας 'Αμίλας· ιερωμένης Κομινίας Φιλίστης· ιερωμένης
 Κομινίας Φιλίστης· ιερ[ω]μένης Κομινίας Φιλίστης· [ιερωμένης Αἰλίας] 'Ορε[στίνης]· ιερωμένης Αἰλίας
 'Ορεστίνης· [ι]ερωμένης 'Ελί[ας] 'Ορε[στίνης]· ιερωμένης Αἰλ[ίας] 'Ορε[στίνης]· ιερωμένης Αἰλίας 'Ορεστίνης·
 εἰερωμένης Αἰλίας Μητρώς· ιερωμένης 'Ορεστίνης· ιερωμένης Αἰλίας Αὐρηλιανῆς· ιερωμένης Αἰλίας
 'Ρουφείνης· ἰ(ε)ρωμένον· ιερωμένου [Ἰουλιαν]οῦ Δημητρί[ου]· ιερωμένου Ἰουλιανοῦ Δημητρί(ου)· εἰερωμένης
 Αἰλίας Κλεοπάτρας· ἰαιρωμένης Φερωνίας Κασσανδριανῆς· Ἰουλίας· [ιερωμένης ΠΩ[.]νῆς] 'Αφρο[---]
 εἰερωμένης Αὐρηλίας Σαπφῶς· ιερωμένης Σαφφῶς· εἰερωμένης Αὐρηλίας Σαφφῶς· [ιερωμένης Αἰλίας
 Αὐρηλ]ιανῆς· εἰερωμένου Ἰουλιανοῦ Δημητρίου· εἰερω[μένον] Ἰουλιανοῦ Δημητρίου· εἰερωμένου
 Εἰου(λ)ια(ν)οῦ Δημητρίου (ἰ)ερωμ(έ)νον· Ἰουλιανοῦ Δημητρίου· εἰερωμένου Ἰουλιανοῦ Δημητρίου· εἰερωμένου
 Εἰουλιανοῦ Δημητρίου· εἰερω(μ)ένον· Ἰουλιανοῦ Δημητρίου· εἰερωμένης Αὐρηλίας Σαλλουστιανῆς·
 [ιερω]μέν[ης] Αὐρηλίας Σαλλουστιανῆς· εἰερωμένης Λουκίας Τρι(φ)ωνίας· Κελερίνας· [ε]ρωμ[έ]νη [...]
 ΛΙΑΝΗΑΔ[---]· εἰερωμ[έ]ν[---].
 ιερωσύνη: τὴν μεγίστην καὶ πλείστην δεομένην δαπανημάτων ιερωσύνην εὐθαρσῶς ἀπεδέξατο: 2, στ. 16' παρὰ
 τὸν τῆς ιερωσύνης χρόνον: 109, στ. 16.
 ἱκεσία: τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ποιεῖτε ἱκεσίας: 447, στ. 8.
 ἱμαντοτόμος: εἰμαντοτόμος: 27Α, στ. 10.
 ἴνα: ἴνα δὲ καὶ εἰσπραχθῇ: 1Β, στ. 32' ἴνα μὴ δὲ ἐκείνοι τοῖς [---]: 7, στ. Α90' εἶνα μὴ δόξω πολλὰ λέγειν: 448, στ. 5.
Λευκ.: ἴνα ὑπηρετήσουσιν ἴνα(α) τὰς ἐθ[ι]μοὺς ἡμέρας ὑπηρετῇ.
 ἰνδικτιών: ἰνδ(ικτιώνος) Η: 438' ἰνδ(ικτιώνος) Θ: 439' ἰνδ(ικτιώνος) [---]: 440' ἰνδ(ικτιώνος) Α: 441' ἰνδ(ικτιώνος) [---]:
 448, στ. 7.
 ἰσάκτιος: τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξανδρείου, ἱεροῦ, οἰκουμενικοῦ, ἰσλαστικοῦ, ἰσα[κτίου]: 69,
 στ. 7' εἰσακτίους ἀγῶνας, ταλαντιαίους, θυμελικούς καὶ γυμνικούς: 117, στ. 13' ἰσακτίους ἀγῶνας,
 ταλαντιαίους, θυμελικούς [κ(α)] γυμνικούς: 118.
 ἰσλαστικός: τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξανδρείου, ἱεροῦ, οἰκουμενικοῦ, ἰσλαστικοῦ, ἰσα[κτίου]:
 69, στ. 7.
 ἴσος: [ἀποτινέ]ωσαν καὶ οὗτοι τὸ ἴσον ἐπίτιμον: 1Α, στ. 49' ἀποτινέωσαν καὶ οὗτοι τὸ ἴσον [ἐ]πίτιμον: 1Β, στ.
 34' παρεχέτωσαν ἔλαιον τὰς ἴσας ἡμέρας: 1Β, στ. 74.
 ἴσσημι: ἐστήσαντο οἱ σύνεδροι: 82' τῆδε Ποσειδίππον χαλκήλατον Ἡμαθίης στήσαν: 97' Σωσιβίαν ἐσ[τ]ησα ἐγὼ
 βω[μ]όν: 368, στ. 3.
 ἴσιω: ἰσιώντων ἐν τῷ γυμνασίῳ: 1Β, στ. 62.
 ἴστωρ: τὸν θυμέλῃσιν πάντων (τ)ῶν μελέων ἴστορα: 396.
 καθάπερ: καθάπερ καὶ τῷ γυμνασίῳ γέγραπται: 1Β, στ. 8' ὡς ἅπασιν καθάπ[ερ ---]: 8, στ. 18.
 καθηγεμῶν: μήτηρ παρθένων εὐσεβῶν (κ)αθηγεμῶν: 447, στ. 3.
 καθήκω: ἐπὶ τοῦ καθήκοντος δικαστηρίου: 1Β, στ. 37, 100' αἰ... κρίσεις γινέσθωσαν ἐπὶ τῶν καθηκόντων
 δικαστηρίων: 1Β, στ. 108' διακριθῆναι ἐπὶ τῶν καθηκόντων ἀρχέων: 1Β, στ. 105' ὅσα καθῆκεν ἐν τῷ
 [γ]υμνασίῳ: 1Β, στ. 98' ὡς [καθῆ(ς)]κ[ο]ν ἦν ἀνδρὶ καλῷ καὶ ἀγαθῷ: 2, στ. 17' καὶ πάντα τὰ καθήκα
 ποιήσαν θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις: 109, στ. 14.
 καθίστημι: ὃν ἂν δὲ καταστήσῃ ὁ γυμνασίαρχος ἀφιγεῖσθαι: 1Β, στ. 6' καθιστάτω αὐτοῖς κριτάς: 1Β, στ. 25'
 καθιστάτω ὁ γυμνασίαρχος βραβευτάς: 1Β, στ. 84.
 καθολικός: ὑπὸ τούτων τὸ καθολικὸν κεφάλαιον συναΐξεσθαι: 7, στ. Α52' τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς(ς)
 ἐκκλησί[ας]: 445, στ. 12.
 καθορῶ: Πεισαῖα στάδια δωδεκάκις κατιδών: 398.
 καθοσιῶ: στρατευσάμενον ἐν τῷ γεννηοτάτῳ ἀριθμῷ τῶν καθοσιωμ(ένων) σαγιταρίων: 443, στ. 5.
 καθῶς: καθῶς ἂν πρὸς [α]ὐτοὺς τάξωνται: 1Α, στ. 38' καθῶς ΚΑΥΑ [---]ΩΝ ὑπατικός [περὶ αὐτῶν (:)] ἐκ[ρ]εινεν:
 13, στ. 16' καθῶς τὸ προτεθὲν γραμμάτειον περιέχει: 53, στ. 11' 54, στ. 7. **Λευκ.:** καθῶς τὸ προτεθ[έ]ν
 πιττάκιον περιέχει· καθῶς[ς] ἐκέλευσας· κα(θ)ὼς ἢ ὀνῆ περιέχ[η]· ὑπηρετ[οῦ]ντα καθῶς δύ[να]ται].
 καινός: εἰς τὴν τοῦ καινοῦ βαλανεῖου ἐπι[μέ]λειαν (:): 7, στ. Γ17' τὰ ἀμφοδικά ὕδατα σωλῆσι καινοῖς: 41, στ. 3.
 καιρός: εἰ καὶ ἡ [τ]ύχη διὰ τοὺς καιροὺς αὐτῶν ἦττων ἦν: 2, στ. 7' ἐν τῷ τῶν ἀρχαιρεσιῶν και[ρ]ῷ: 2, στ. 34' ἐν
 παντὶ καιρῷ ἄριστα πολεितευσάμενον: 106, στ. 13' κ(α)ῖ ἐπευωνίσαντα ἐν καιροῖς ἀνανκ(α)ίους: 117, στ. 18.
 Καῖσαρ: [Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ...] Τραϊανός [Ἀδριανός...]: 5, στ. 1' [Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ...] Τραϊανός
 Ἀδρι[ανός...]: 6, στ. 1' [Αὐτοκράτ]ωρ Καῖσαρ Μ(άρκος) Αὐρήλιος... καὶ Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Λ(ούκιος)
 Αὐρήλιος Οὐήρος: 8, στ. 1-4' [Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Μ(άρκος) Αὐρήλιος... καὶ Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ
 Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐήρος (:)]· 9' [Αὐτοκρ]άτωρ Καῖσαρ ---]: 12' [Αὐτοκράτορα Καῖσαρα Οὐεσπασιανόν
 (:)]· 61' Τιβερίου Κλαυδίου Καίσαρος: 60, στ. 2' [Αὐτοκράτορι] Τίτῳ Καῖσαρ[ι]: 62' [Αὐτοκράτορι Καῖσαρι...
 Τραϊανῷ]: 64' [Αὐτοκράτορα Καῖσαρα... Ἀντ]ωνεῖνον Σ[ε]βαστόν: 65' [Αὐτοκράτορα Καῖσαρα Λ(ούκιον)
 Σεπτίμιον Σεουήρου: 66Α' τοῦ μεγίστου καὶ θειοτάτου καὶ ἀηττήτου κυρίου ἡμῶν Αὐτοκράτορος
 Καίσαρος... Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου]: 68, στ. 3' τοῦ θειοτάτου καὶ μεγίστου καὶ ἀνεικλήτου
 Αὐτ[ο]κράτορος Καίσαρος Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ορ]διανοῦ...: 69, στ. 3' Αὐτοκράτορι Καῖσαρι... Σεουήρῳ
 [Ἀλεξάνδρ]ῳ: 68, στ. 15' [--- τοῦ μεγίστου] καὶ (θ)ειοτάτου Αὐτοκράτορος Καίσαρος Σεπτίμιου Σευήρου
 Γ[ε]ταί: 67' τὸν μεγίστον καὶ ἐπιφανέστατον Καῖσαρα... Οὐαλεριανόν: 70, στ. 5' ἡ τῶν Βεροιαίων μητροπόλις
 καὶ δις νεωκόρος, Αὐτ[ο]κράτορι Καῖσαρι ---]: 71' [Αὐ]τοκράτορι Κ[α]ί[σ]αρι [Μ(άρκω)] Ἀντωνίῳ
 Γ[ορ]διανῷ: 481, στ. 2' [Αὐτοκράτορι Καῖσαρι] Μ(άρκω) Ἀντωνίῳ Γ[ορ]διανῷ: 483.1' Τῷ κυρίῳ ἡμῶν
 Αὐτοκράτορι Καῖσαρ[ι] Γαλερίῳ Βαλερίῳ Μαξιμιανῷ...: 484.2' [Αὐτοκράτορι] Καῖσαρ[ι] Μ(άρκω)
 Ἀντωνίῳ Γ[ορ]διανῷ...: 485.1' τῷ κυρίῳ ἡμῶν Αὐτοκράτορι Καῖσαρι: 485.2' τοὺς κυρίους ἡμῶν
 ἐπιφ[α]νεστάτους Καί[σ]α[ρ]α[ς]: 485.4. **Λευκ.:** [δῶσει τῷ ἱερωτάτῳ Καίσαρος φύσκω.
 κακός: ἐάν δέ τις... ἡ κακὸν τι ποιῇ: 388, στ. 12. **Λευκ.:** πολλὰ δινὰ κακὰ πάσχοντες.
 κακῶς: κακῶς εἰπεῖν: 1Β, στ. 40.

καλάνδα· τῇ πρὸ Ζ Καλ(ανδών) Ἰουλίωσι: 68, στ. 14' 69, στ. 12' καλ[ἀν(α)] Σεπτεμβρίου: 441.
καλοβάτης: [κα]λοβάτης εἶτ' οὐυβάτης: 402, στ. 3.
καλός: ὡς [καθ(ι:)]κ[ο]ν ἦν ἀνδρὶ καλῷ καὶ ἀγαθῷ: 2, στ. 18' δυναμένου τούτου πρὸς καλὴν ἐπ[---]: 7, στ. A54.
καλύπτει: τὸν πινυτὸν ψυχὰ πατρίαι κόνις ἄδε καλύπτει: 392.
καλῶς: **Λευκ.**: ὀνόματι καλουμένην Ἀγριόνην.
καλῶς: καλῶς ἔχει καὶ παρ' ἡμῖν τὸ αὐτὸ συντελεσθῆναι: 1Α, στ. 8' καλῶς ἔχον εἶναι μοι δοκεῖ: 7, στ. A53'
κάλλειον ὠχύρωται: 7, στ. Γ30.
κάματος: [ἐ]κ [τῶν] ἐαυτὸν β[α]μ[ά]των: 273' [μη]μόριον... [ἐξ] ἰδί[ων] καμά[των]: 426.
κατά: κατὰ τὸ δόξαν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ: 110' κατὰ τὸ δόξαν τῇ κρατίστῃ βουλῇ καὶ τῷ ἱερωτάτῳ δήμῳ:
108, στ. 1' [κατὰ τὸ δόξαν τῇ συ]γκλήτῳ Βεροιαίων: 112' κατὰ τὸ δόξαν τῷ λαμπροτάτῳ συνεδρίῳ: 91, στ. 1'
92, στ. 1' 94, στ. 1' (κατὰ τὸ δόξαν τῷ λαμπροτάτῳ συνεδρίῳ: 101, στ. 2' κατὰ τὸ δόξαν τοῖς συνέδροις: 75'
81, στ. 1' 83' 86' 87' 93' 98, στ. 1' [κατὰ τὸ δόξαν] τοῖς συνέδροις: 85' κατὰ τὸ δόξαν τοῖς κρατίστοις
συνέδροις: 78, στ. 1' 80' 88' 99, στ. 1' κατὰ συνήθειαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Μ(άρκου) Ἀντωνίου Γορδιανοῦ: 69,
στ. 11' κατὰ νόμον ἀρχουσιν: 1Α, στ. 6' κατὰ τὸν νόμον: 1Α, στ. 15' κατὰ τὸν νόμον τὸν γυμνασιαρχικόν: 1Α, στ.
27' κατὰ τοὺς κοινούς νόμους: 1Β, στ. 43, 87' καθ' ἡμέραν: 1Α, στ. 39' καθ' ἑκάστην ἡμέραν: 1Β, στ. 11'
ζημιούτω αὐτὸν καθ' ἡμέραν δραγμαῖς πέντε: 1Β, στ. 20' κατὰ τετράμηνον: 1Β, στ. 25, 91' ἀναγίνωσκεσθαί
δὲ καὶ τὸ ψήφισμα καθ' ἕτος: 2, στ. 45' ἐκ τῆς συνηθείας κατ' ἐνιαυτὸν οἰκονομία: 7, στ. Α14' καθ'
ἐξάμηνον: 7, στ. Α76' μὴ πλείων ἢ κατὰ τετράκις: 7, στ. Α84' καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῶν φιλοτειμῶν: 69,
στ. 10' κατὰ πάσαν σίνδοδον ὑποδεξαμένον τὴν ἐπαρχίαν: 117, στ. 20' καθ' ᾧ γέγραπται: 1Β, στ. 95' καὶ πρὸς
ὑμᾶς (δ)ὲ καθ' ἰδίαν ἐκρινον ἐπιστοila: 4, στ. 9' κατὰ ἀξιωμα [μητροπόλις]: 7, στ. Α4' κατὰ τὸ προϋπάρχον
ἔθος: 7, στ. Α15' κατὰ τὴν προάγουσαν ἀγωγὴν: 7, στ. Α46' καθ' ἡμῶν εὐχήν: 7, στ. Α55' καθ' ἐλπίδας ἀγαθάς:
7, στ. Α60' κατὰ τὸ ἐπιστροφείστατον ταύτης τῆς εὐταξίας: 7, στ. Α67' κατ' ἐκεῖνο τὸ ἀνάλωμα: 7, στ. Α69'
τελειωθέντες δὲ τοῦ κατὰ τὴν [---]: 7, στ. Α87' κα(τά) τὴν ἐν τῇ συγγραφῇ συμπ[---]: 7, στ. Γ5' κατὰ τὴν εἰ[---]:
7, στ. Γ15' ἢ μὴ ἀν[ά]γῃ τὴν ὥνῃν (;) κατὰ τὰ ν[ε]νομοθετημένα: 13, στ. 14' κατ' ὄναρ: 20' κατ' εὐχὴν
ἀνέθηκε: 25' ἀνέθη[κ]ε[ν] ἐπὶ [σωτηρία] κατ['] ἐπιταγήν: 34' κατ' ἐντολ[ήν] θεοῦ ἀνέθηκε: 38' κατ'
ἐπιταγήν: 43' καθ' ἕκαστον σ[ώ]μα: 45, στ. 21' κατὰ τὴν [---]: 46, στ. 13' κ(α)ὶ κατ' ἰδίαν προσηνῇ: 117, στ.
23-24' τῇ ἀγία ἐκκλησίᾳ τῇ κατὰ Βέρραιαν: 445, στ. 17. **Λευκ.**: κατὰ οὐδένα τρόπον κατὰ μηδένα τρόπον
[κατὰ μὴτέραν τρόπον ἐπιχε[ρήσει]] κατὰ πάσαν ἐορτήν κατ' ἐπιταγήν κατ' ἐπιταγήν κατ' ἐπιταγήν κατ'
ἐπιταγήν κατ' ἐπιταγήν Θεοῦ Ὑψίστου κατὰ κέλειςιν τῆς θεοῦ κατὰ εὐχὴν κατ' εὐχὴν κατ' εὐχὴν κατ'
εὐχὴν ---] κατ' ἐντολάς... τοῦ ἀνδρός μου κατὰ κ[έ]λευσιν τοῦ κρατίστου ἡγεμῶνος μου κατὰ τὴν
ἀπόφασιν Τερτυλλιανοῦ ἀνθυπάτου κατὰ τὴν γεγεννημένην ἀπόφασιν τοῦ κρατίστου ἡγεμόνου Τερτυλλιανοῦ
'Ακύλα' [κ]ατὰ τὴν ἀπόφασιν Τερτυλλιανοῦ) 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακυλάου'
κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν
ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν
τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν
Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ
'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν
ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν
Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ
'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα' κατὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν Τερτυλλιανοῦ 'Ακύλα'.
καταβάλλω: καταβάλων ἐπ' ἐλευθερίαι: 45, στ. 4' καταβαλεν χρυσοῦς εἴκοσι πέντε: 45, στ. 10' [ἐάν] τις
καταβ[ά]λλῃ τοῦτο ἰ κο[m]μία (;) ἢ ἄρη: 369, στ. 6.
καταγγέλλω: καὶ καταγγελίαντα καὶ ἀγαθόντα εἰσακτίους ἀγῶνας: 117, στ. 12' κ(α)ὶ καταγγειλαντα κ(α)ὶ
ἀγαγ[όν]τα ἱσακτίους ἀγῶνας...: 118.
καταγιγνώσκω: τῆς ἡδὴ μοι συνλεγομένης ψήφου κατεγνώκατε (;): 7, στ. Α83.
καταγραφῇ: **Λευκ.**: ὣν τὴν καταγραφῇ παρεδώκα τῇ θεῷ τῇ σήμερον ἡμέρᾳ.
καταγράφω: [---]τις πωλῇ σώματα, [τούτων] (;) τὴν ὥνῃν καταγράφειν: 13, στ. 9.
κατάγω: **Λευκ.**: καταχθείσης τριακονθημέρου.
καταλείπω: τὰ ὑπὸ Φιλίππου καταλελειμμένα δηνάρια: 7, στ. Α26' καταλείπει δίκην: 7, στ. Γ9' τύμβω τῷ σώμα
φρουρεῖν καταλίπων: 447, στ. 7.
κατάλοιπος: **Λευκ.**: τὸν δὲ κατάλοιπον χρόνον.
καταλύω: [---] διὰ τοὺς παρελκυσθότας πολέμους καταλελυμένων: 2, στ. 27' ὅταν καταλύσωσι τὴν στρατείαν: 4,
στ. 6.
καταπονῶ: χειρῶν (;) --- καὶ ὀρφανῶν μήτηρ, καταπονουμενῶν ---: 448, στ. 4.
κατασκευάζω: τὸ ἐνκοιμητήριον λίθινον καὶ τὴν πρὸ τούτου ἐξέδραν κατασκεύασεν ἐκ τοῦ ιδίου: 18' τό τε
ὕδραγιον καὶ τὸ ἐκτοχεῖον ἰδιοῖς ἀναλώμασι κατασκεύασα ἀνέθηκεν: 40' [τὰ αἵ]ν(ε)τα Μα
κατεσ[εύ]ασεν: 505' κατασκεύασεν τὴν π[α]τρίδα: 509, στ. 3.
καταστρέφω: ἐάν δὲ τις ταύτην τὴν στηλλίδα καταστρέφῃ: 388, στ. 11.
κατατάσσω: φαίνει τῶν προσόδων τινὰς τῶν τοῦ θεοῦ εἰς τὰς πολιτικάς κατατετάχθαι: 3, στ. 6.
κατατίθημι: **Λευκ.**: οὐ καὶ τὴν ὥνῃν κατεθέμην.
καταφθεῖρω: αἶ τε πρόσοδοι αὐτῶν οὐ καταφθαρήσονται: 1Α, στ. 14.
καταφύγιον: φιλέλαιμον Ἱν... [καί]... πάντων καταφύγιον: 448, στ. 5' Χ(ριστὲ) ἡμῶν ἢ ἐλπίς καὶ καταφύγιον:
SEG 35 (1985) 733.
κατέχω: τύμβος δδε κατέχι: 401' Αἶδη, νῦν σύ μόνος κατέχεις: 404, στ. 24.
κατοικῶ: [---] κατοικουν[---] (;): 7, στ. Δ21' [κα]τοικο[ύν]τες (;): 132' ἀλλ' ὑπὸ τυχῆς ἐνθάδε κατοικῶ: 497B.
Λευκ.: κατοικῶν ἐν Ἀλεβία κόμῃ τῇ Ἐλημιάς.
κατονομάζω: **Λευκ.**: ὁ ἀπὸ παιδίου κατονομάκι' ὃν κ[αί

κέλευσις: **Λευκ.**: κατὰ κ[έ]λευσιν τοῦ κρατίστου ἡγε[μ]όνος μου· κατὰ κέλευσιν τῆς θεοῦ.

κελεύω: [---]βοῦντα ἀσφαλῆ κελεύω: 7, στ. Α68' κελεύω τοῖς[ς]: 7, στ. Γ11' κελεύω τοὺς γε[ρ]---]: 7, στ. Γ23. **Λευκ.**: καθ[ὸ]ς[ς] ἐκέλευσας ἀγοράσας με σω[μ]άτια.

κέρας: ἀνατιθέτωσαν ἀντὶ τῶν φιαλῶν κέρατα [κ]αὶ σκύφους: 3, στ. 13.

κεῦθος: ἐνθα τάφων ὑπὸ κεῦθει κρύπτεται... γαῖα Μακηδονίη: 396.

κεφάλαιον: τῷ κεφαλαίῳ κολληθήσεται: 7, στ. Α48' ὑπὸ τούτων τὸ καθολικὸν κεφάλαιον συναΐξεσθαι: 7, στ. Α52.

κηδεύω: καικη[δευμένης] ἐμοῦ τῆς προγεγραμμένης: 445, στ. 13.

κῆδος: ματρί δὲ κῆδος αἰεὶ μέγα: 391.

κηπουρός: τῷ δὲ ἐπαφέντι κηπουρῷ καὶ ὀχετιγοῦντι: 7, στ. Γ16' κηπουρός: 27Α, στ. 2.

κῆρ: ἀμφῷ γ[άρ] προτέρους κῆρ ὁλοῇ δάμασεν: 400.

κιθαρωδός: κιθαρωδός: 140, στ. 2.

κιμώλιον: κιμώλιον [οὔ] δλκῆ] δραχ(μαί) ΜΗ: 16Α, στ. 13' [κι]μώλιον. οὔ δλκῆ δραχ(μαί) [δη]μη(τρίειαι) Ν (ὀβολοὶ δύο): 16Β, στ. 39.

κισσός: ἐκ προγόνων κισσὸν ἀναψάμενος: 37.

κλάδος: ῥίζης ὁσίης κλάδων ε(ὐ)γενεστάτων: 447, στ. 5.

κλαυτός: κλαυτῆς ἰ[δία]ς γυναικός: 368, στ. 1.

κλάω: μὴ κλάσης μὴδὲ ἄρης τὸν στυλὸν μὴδὲ τοὺς λίθους, ἀνθρῶπε: 444.

κλείω: συνβέβηκεν τὸ γυμνάσιον κεκλείσθαι: 7, στ. Α6.

κλέπτω: ἐὰν δὲ τις κλέψῃ τι: 1Β, στ. 100.

κληρῷ: καὶ τούτους κληρωσάτω: 1Β, στ. 49.

κλυτός: Ἀντιγόνου κλυτὸν νῖα παλαιδόξου: 392' κλυτὸν εἶδος ἔχουσαν: 404, στ. 2.

κνήμη: **Λευκ.**: ἀνέθηκα δῶρον... κνήμας ἐπιχρύσας.

κοιμητήριον: [κου]μιτήριον [Ἀποσ]τολίου τριμ[ι]ταρίου (:): 429' κυμιτήριον ΝΑΝ[---]: 430' κυμητήριον (:): ---]: 431' Ἐν Χριστῷ κυμ(ητήριον): 443, στ. 1' ἐποίησα τοῦτο τὸ κοιμητήριον: 445, στ. 8' εἰς τοῦτο τὸ κοιμητήριον: 445, στ. 15.

κοινῇ: καὶ κοινῇ μὲν γέγραφα πρὸς Βοττεάτας καὶ πρὸς ὑμᾶς (δ)ὲ καθ' ἰδίαν ἔκρινον ἐπιστεῖλαι: 4, στ. 8' καὶ γυμνασιαρχαῖς κοινῇ πᾶσιν ἑαυτὸν εὐχρηστον ἐν παντὶ χρόνῳ παρασχόμενον: 117, στ. 22.

κοινόν: τὸ κοινὸν τῶν θιασ[ω]τῶν: 22' [Μ]ακεδόνων τὸ Κοινόν καὶ [Β]εροιαίων ἡ μητρόπολις καὶ νεοκόρος: 61' τοῦ ἀρχιερέως [τῶν Σε]β[α]στῶν καὶ ἀγωνοθέτου τ[οῦ] Κοινοῦ Μακεδόνων: 63, στ. 9' [---] Μακεδόνων τὸ Κοινόν ---]: 64' τὸν ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 73, στ. 9' τὸ Κοινὸν Μακεδόνων: 76, στ. 2' 77, στ. 2' τὸν μακεδονιάρχην καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ τῶν Μακεδόνων: 76, στ. 8' [τὸν ἀρχιε]ρέα τῶν [Σε]βαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 102Α' τὸν ἀρχιερέα καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 106, στ. 4' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην [τοῦ] Κοινοῦ Μακεδόνων: 116' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μ(α)κεδόνων: 117, στ. 2' τὸν ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ [Μα]κεδ[όνων]: 119, στ. 6' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 115' 121, στ. 4' 123, στ. 4' [τὸν ἀρχιερέα τῶν] Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 124.

κοινός: κατὰ τοὺς κοινούς νόμους: 1Β, στ. 44, 87' [βου]λόμε[ν]ος τὰ κοινὰ συνεδρίου ΕΙ[---]: 5, στ. 10' [β]ουλόμενος τὰ κοινὰ συνεδρίου ΕΙ[---]: 6, στ. 8' καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξανδρείου: 68, στ. 10' [καὶ ἀγωνο]θέτης τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος ἀλεξανδρείου: 69, στ. 7.

κοινοφελής: καὶ τοιοῦτῳ δῆμῳ κοινοφελέστατον: 7, στ. Α5.

κολλῶ: τῷ κεφαλαίῳ κολληθήσεται: 7, στ. Α48.

κολούω: πρὸς τὸ τὴν εἰς τοῦτο μου σπο[υ]δὴν μὴ κολουσθῆν[αι]: 7, στ. Α12' κολουσθῆναι προεισηνεγκεῖν καθ' ἑξ[ά]μηνον: 7, στ. Α76.

κόμης: τοῦ τὴν μα[κα]ρίαν μνήμην ---ο]ν κόμη(η)τος: 437' Βαλλεντίνου προτί[κ]τορ[ο]ς κόμη(η)τος: 438' μ(ε)γαλο]π(ρε)πεστάτου κόμη(η)τος: 441.

κομίζω (:): [ἐάν] τις κατα[βρά]λ[η] τοῦτο ἢ κο[μ]ίση (:): ἢ ἄρῃ: 369, στ. 7.

κόνις: τὸν πινυτὸν ψυχᾶ πατρία κόνις ἄδε καλύπτει: 392.

κοπιῶ: καὶ γάρ αὐτὴ αὐτὰ κοπιάσασα πεπόρικας: 49, στ. 20' καὶ σὰ ἔστιν καὶ σὺ αὐτὰ κεκοπίακας: 49, στ. 28.

κοράσιον: κοράσιόν μου ὀνόματι: 51' κοράσιον ὀνόματι: 54, στ. 6' 55, στ. 6. **Λευκ.**: κοράσιον κοράσιον ὀνόματι κοράσιον ὀνόματι κοράσιον ὀνόματι κοράσιον ὀνόματι κοράσιον ὀνόματι: 56.

κόρη: ἐδωρήσατο θεῶ... κόραν ὀνόματι...: 56.

κόσμος: τὰ πάντα ἀνδρὸς ἀρίστου καὶ κοσμίου: 99, στ. 7.

κόσμος: ἐφιλοτειμήθη πάντα πρὸς τὸν ἀρχαίων κόσμον ἀγαγεῖν: 2, στ. 28' ὅσα τε τῆς πόλεως ἐκεῖνοι καὶ πρὸς κόσμον καὶ πρὸς φιλακὴν ἀνέστησαν: 2, στ. 14' τὴν... μαρμαρίνην κρίνην σὺν τῷ λοιπῷ αὐτῆς κόσμῳ: 41, στ. 4.

κοσμῶ: γόοις (δ)ς πάντοτε κοσμεῖ ταύτην: 394.

κουρατορεύω: **Λευκ.**: κουρατορεύοντος Φλαβίου Σεβήρου' κουρατορ[ε]ύοντος Φλαβίου: Σεβήρου' κουρατορεύοντος Σεβήρου.

κουράτωρ: **Λευκ.**: ἐπὶ κουράτορει Ἀρσενίῳ.

κουριδίη: στήλην γράψατο [Σ]οζομένη κουριδί[η]: 400.

κρατίστος: βλ. ἀγαθός.

κρέας: ποιείτωσαν μερίδας τῶν θυθέντων τὰ κρέα ὁμά: 1Β, στ. 66.

κρήνη: τὴν πρὸς τῷ κύθρῳ μαρμαρίνην κρήνην σὺν τῷ λοιπῷ αὐτῆς κόσμῳ: 41, στ. 4.

κρίνω: [δ]ί[κ]η κρίνω: 1Α, στ. 54' τοὺς δὲ κρινούσας τὴν (εὐ)εξίαν ἀπογραφέτω ὁ γυμνασίαρχος: 1Β, στ. 48' ὀρκισάτω... δικαίως κρινεῖν: 1Β, στ. 50' ἐὰν δὲ οἱ λαχόντες μὴ κρίνωσιν: 1Β, στ. 51' ὁ γυμνασίαρχος... κρινάτω τῆς εὐταξίας: 1Β, στ. 55' καὶ πρὸς ὑμᾶς (δ)ὲ καθ' ἰδίαν ἔκρινον ἐπιστεῖλαι: 4, στ. 9' καθὼς ΚΑΥΑ [---]ΩΝ ὑπατικὸς [περὶ αὐτῶν (:):] ἔκ[ρ]εινεν: 13, στ. 18.

κρίσις: ἐὰν νικήσῃ τῇ κρίσει ὁ ζῆ[μ]ιωθεῖς: 1Β, στ. 105' αἰ... κρίσεις γινέσθωσαν ἐπὶ τῶν καθηκόντων δικαστηρίων: 1Β, στ. 108' [τὴν δὲ] κρίσιν αὐτῶν [γίνεσθαι ὑπὸ (:):] τῶν ἀρχόντων: 13, στ. 10.

κριτεύω: κριτεύοντας: 26.

- κριτής: καθιστάτω αὐτοῖς κριτάς: 1B, στ. 25.
 κρύπτω: ἔνθα τάφων ὑπὸ κεῦθεσι κρύπτει... γαῖα Μακεδονίη: 396.
 κτέανον: καὶ κτεάνων ἀτελής δόμος ἄτε ἐπίσημος: 37.
 κτήσις: [τάς ὑπαρχ]ούσας κτήσε[ις]: 1A, στ. 52.
 Κτίστις: τὰ δὲ πάντα <τον> τῆς ζοῆς μου ἐτι ὕδεν ὁ Κτίστις: 443, στ. 9.
 κτῶμαι: τὸν μακαρισμὸν Κ(υρίο)υ κτησαμένη: 447, στ. 2.
 κύαθος: κύ[αθον (:)] οὐ ὀλκή δραχ(μαί) ΚΓ: 16A, στ. 15.
 κυβερνήτης: ὁ Θε(ὸς) ἄρχ(ων) οὐράνιος καὶ κυβερνήτης: SEG 35 (1985) 733.
 κύθρος: τὴν πρὸς τῷ κύθρῳ μαρμαρίνην κρήνην: 41, στ. 3.
 κυνηγέσιον: ἐπιτελέσουσιν... κυνηγεσίων καὶ μονομαχιῶν ἡμέρας τρεῖς: 68, στ. 13' ἐπιτελέσο[υσιν...] κυνηγεσίων καὶ μονομαχ[ιῶν] ἡμέρας Γ: 69, στ. 9.
 κυνηγός: ἐντυχόντων Δημητρίῳ τῶν κυνηγῶν: 3, στ. 2' κυνηγοί...: 134, στ. 12, 15, 21, 24, 27, 30, 34, 37' κυνηγῶν...: 134, στ. 8.
 κυριεύω: κυριευέτω ὁ γυμνασίαρχος τῶν προσόδων: 1B, στ. 87.
 κύριος: τὸν νόμον... κύ[ρ]ιον εἶναι: 1A, στ. 18' κύριος ἔστω ὁ γυμνασίαρχος: 1B, στ. 21, 52, 70' τῇ κυρία ἀδελφῇ χαίριν: 49, στ. 13' ἡμεῖς, κυρία ἀδελφῇ: 49, στ. 14' καὶ ἐν τούτοις συνευαρεστοῦμεν, κυρία: 49, στ. 25' τοῦ μεγίστου καὶ θειοτάτου καὶ ἀηγιότου κυρίου ἡμῶν... Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου]: 68, στ. 3' κατὰ συνχώρησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Μ(άρκου) Ἀντωνίου Γορδιανού: 69, στ. 11' Τῷ κυρίῳ ἡμ[ῶν] Αὐτοκράτορι Καίσαρι: 484.2' τῷ κυρίῳ ἡμῶν Αὐτοκράτορι Καίσαρι: 485.2' τοὺς κυρίους ἡμῶν ἐπιφα[νεστάτο]ς Καί[σα]ρα[ς]: 485.4' [τοὺς μεγίστο]ς καὶ ἀνικίτους κυρίους ἡμῶν Αὐτοκράτορας: 486' ἰ τις δὲ τολμῇ ἀνῴξεν, δώσει Κυρίῳ λόγον: 446' τὸν μακαρισμὸν Κ(υρίο)υ κτησαμένη: 447, στ. 2' Χύριε ἤστε: 453' κυρά, δὸς μοι τιτθίν: SEG 35 (1985) 734. **Λευκ.**: μηδένα εἶνε κύριον μηδένα κυριώτερον εἶνε μηδένα κυριώτερον <ΟΝ> εἶνε καὶ μηδένα κυριώτερον [εἶναι τῆς] θεοῦ μηδένα εἶνε κυριώτερον ἢ τὴν Θεόν μηδένα δὲ κυρι(ώ)τερον τοῦ παιδαρίου ἢς κέ τὴν ὥνῃν τῇ κυρία ἀπαθήμεν ἔαν δὲ τις ἐπανέλθῃ κυριώτερος τοῦ προγεγραμμένου ὅπως προσμείνῃ τῷ κυρίῳ τὸν τῆς ζοῆς χρόνον οὐδεὶς ἔστω κύριος ἢ μόνῃ ἢ θεός· εἰ τις κυριώτερος (θέλῃ) καὶ βούλῃ <τῇ>τε [εἰ δὲ τις ἐθέλῃ] καὶ βούλετε κυριώτερος εἶναι] ἀξίως τειμώμενος παρὰ τῷ κυρίῳ ἡμῶν Μ(άρκῳ) Αὐρηλίῳ Κομόδῳ τῇ κυρία Μητρί Θεῶν Αὐτόχθονι τῇ κυρ[ί]α Μ[η]τρί Θεῶν Αὐ[τό]χθονι.
 κυρῶ: ἐκυρώθη Περιτίου νομηνία: 1A, στ. 21.
 καλύτω: καλυέτω ὁ γυμνασίαρχος: 1B, στ. 5' καὶ καλυέτω τὸν ποιούντα τι τούτων: 1B, στ. 15' καλυέτωσαν οἱ ἐπιγιγνώμενοι γυμνασίαρχοι: 1B, στ. 38' [κ]αλυέτωσαν οἱ παρόντες καὶ μὴ ἐπιτρεπέτωσαν: 1B, στ. 42.
 κώμη: **Λευκ.**: οἰκοῦντες ῥεγίωνι Ἑλλημωτῶν κώμη Δουρέους BAPEA κώμη Ἑορδῶν κατοικῶν ἐν Ἀλεβία κώμη τῆς Ἑλληνίας οἰκῶν κώμη Καννονέας.
 λαγχάνω: τοὺς λαχόντας τρεῖς ὀρκισάτω: 1B, στ. 49' ἔαν δὲ οἱ λαχόντες μὴ κρίνωσιν: 1B, στ. 51.
 λαλητός: συναγωνιστής ὁ λαλητός: 402, στ. 7.
 λαλῶ: μὴδὲ λαλείτω τοῖς παισίν: 1B, στ. 14.
 λαμβάνω: λαμβάνοντες παρ' ἐκάστου: 1B, στ. 61' [λ]αμβάνοντες... μὴ πλεῖον δραχμῆς παρ' ἐκάστου: 1B, στ. 65' τὰ δὲ ἄλλα, ἃ ἂν λαμβάνωσιν οἱ νικῶντες: 1B, στ. 67. **Λευκ.**: ὁ λαβὼν ἐξ ἑματος ἀνεποιήσασιν.
 λαμπαδάρχη: Λαμπαδαρχῶν αἵρεσις: 1B, στ. 71' αἰρείσθω δὲ ὁ γυμνασίαρχος... λαμπαδάρχας τρεῖς: 1B, στ. 72' αἰρείσθω δὲ καὶ τῶν παίδων λαμπαδάρχας τρεῖς: 1B, στ. 74.
 λαμπαδαρχῶ: ὡς οὐ δυνατός ἐστιν λαμπαδαρχεῖν: 1B, στ. 76' ἔαν δὲ μὴ λαμπαδαρχῇ ἢ μὴ ἐξομότηται: 1B, στ. 77' καὶ ὁμοίως ἀλειφέτω καὶ λαμπαδαρχεῖτω: 1B, στ. 78' ἀναγκαξέσθω... λαμπαδαρχεῖν: 1B, στ. 80.
 λαμπάς: [π]οιεῖτω δὲ καὶ λαμπάδα... τῶν παίδων καὶ τῶν νεανίσκων: 1B, στ. 59' ποιεῖτω δὲ τὴν τῶν παίδων λαμπάδα: 1B, στ. 82' ἐν τε τῇ λαμπάδι τῶν Ἑρμαίων: 1B, στ. 85.
 λαμπρός: ἐν τῇ λαμπροτάτῃ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεροιαίων πόλει: 68, στ. 12' [ἐν τῇ] λαμπροτάτῃ καὶ Β νεωκόρῳ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεροιαίων πόλι: 69, στ. 9' τῆς λαμπροτάτης Βεροιαίων μητροπό(λ)εως καὶ Β νεωκόρου: 108, στ. 3' κατεσκεύασεν... τῇ λαμπροτάτῃ μητροπόλει Βεροία: 509, στ. 4' [---] λαμπροτάτῳ Μα[κεδονίας] συνεδρίῳ (:)]: 9, στ. 12' τὸ λαμπρότατον συνέδριον: 89, στ. 1' κατὰ τὸ δόξαν τῷ λαμπροτάτῳ συνεδρίῳ: 91, στ. 2' 92, στ. 2' 94, στ. 2' (κατὰ τὸ δόξαν τῷ λαμπροτάτῳ συνεδρίῳ: 101, στ. 3' τὸν λαμπρότατον ὑπατικόν: 107, στ. 3' ὑπ(ατεία)... Ρούφου λαμ(προτάτου): 441' κ(αί) τοῦ ἐγγόνου αὐτῶν λαμ(προτάτου) Σιλβα[νοῦ]: 441' κ(αί) τῆς λαμ(προτάτης) συμβίου: 441' Ἐν Χριστῷ κυμ(ητήριον) Ἀρία λαμ(προτάτου): 443, στ. 2.
 λέγω: Ζώπυρος Ἀμύντου, ὁ γυμνασίαρχος, Ἀσκληπιάδης Ἡρᾶ, Κάλλιππος Ἱπποστράτου εἶπαν: 1A, στ. 5' Λ(οῦκ)ιος Μέμμιος Ροῦφος ἀνθύπατος λέγει: 7, στ. Α1' κακῶς εἰπεῖν: 1B, στ. 40' ὅπερ καὶ πρότερον εἶπον: 7, στ. Α38' εἰ γε λέγεται: 7, στ. Γ12' λέγω (δ)ή: 447, στ. 4' εἶνα μὴ δόξω πολλὰ λέγειν: 448, στ. 5. **Λευκ.**: ἡ λέγουσα ἔχιν τριῶν τέκνων δίκαιον.
 λείπω: ἐσπούδασεν μὴ λειφθῆναι ἀρετῇ: 2, στ. 8' [---]ου παρρησία λείπεται: 7, στ. Β4' [τῶν δὲ εἰς πλή]ρωσιν λειπόντων διηναρίων: 7, στ. Α37' τὸ ἀπο[κ]είμενον ὕδωρ ἀνα[μετ]ρήσας καὶ] ἐξ αὐτοῦ τὸ λείπον τοῖς βουλευτα[ί]ς ἀποδοῦς: 41, στ. 9' μέγα... πατρί λιποῦσα ἔθανεν: 391' τέχνης ἔλιπε: 407' ὑπὸ μηδενὸς λιφθίς: 497A, στ. 11.
 λειτουργία: ἐπικεχώρηκα... ἀτέλειαν τῶν πολιτικῶν λειτου[ρ]γιῶν: 4, στ. 7' [---] τῶν λειτουργιῶν ΔΙΑ[---]: 8, στ. 19.
 λειτουργός: λειτουργῶν ἐνδεία συνβέβηκεν τὸ γυμνάσιον κεκλεισ[θαί]: 7, στ. Α6.
 λευκῶμα: ἐκτιθέτω τοὺς ἐξημωμένους π[άν]τα[ς] ἐν λευκῶματι: 1B, στ. 103.
 λίθινος: ἀναγραφῆναι δὲ αὐτὸ εἰς στήλῃν λιθίνην: 2, στ. 47' τὸ ἐνκοιμητήριον λιθινὸν καὶ τὴν πρὸ τούτου ἐξέδραν: 18.
 λιθοξόος: λιθοξός: 27B, στ. 8, 12.
 λίθος: μὴ κλάσῃς μὴδὲ ἄρης τὸν στῦλον μὴδὲ τοὺς λίθους, ἄνθρωπε: 444.
 λίτρα: δώσει τῷ [τα]μίῳ χιλίας λίτρα[ς]: 369, στ. 9' [δώσει τῇ ἀγί]α ἐκκλησίᾳ τῇ κατὰ Βέροϊαν [προστίμου] χ[ρ]ησοῦ λίτρας πέντε καὶ [τῇ πόλει ---]: 445, στ. 18' δώση τῇ ἀγιωτά[τῃ] συναγωγ(ῇ) ἀρ(γύρου) λί(τραν) Α: 455, στ. 13.
 λογάς: τὸν πάντες λογάδες τα... ἡδὲ πολῖται: 401.
 λογεύω: τὰ ἐκ τοῦ ὑπὸ Εὐλαίου δοθέντος σείτο[ν] λογευθέντα (:)] διηνάρι[α]: 7, στ. Α33.

λόγος: ἔαν δὲ μὴ ἀποδῶι τοὺς λόγους: 1B, στ. 94' τὸν λόγον ἀποδῶτω καὶ τὰ περιόντα: 1B, στ. 96' ἴ τις δὲ τολμῇ ἀνῴξεν, δώσι Κυρίῳ λόγον: 446.

λοιπός: ἐκ τῶν λοιπῶν: 1B, στ. 53' ἐν τοῖς λοιποῖς ἀγῶσιν: 1B, στ. 86' ἐν τε τοῖς λοιποῖς: 2, στ. 29' ὥστε τὰ λοιπὰ ἀπολείπεσθαι: 7, στ. A50' τὴν... μαρμαρίνην κρήνην σὺν τῷ λοιπῷ αὐτῆς κόσμῳ: 41, στ. 4. **Λευκ.:** τα(ί)ς δὲ λοιπαῖς τῇ θρεψιάσῃ τὸν δὲ λοιπὸν χρόνον.

λούω: τὸν γυμνασίαρχον ἀλείψαντα καὶ λούσαντα: 114.

λυμαγωγῶ: ζημιούτω ὁ γυμνασίαρχος τοὺς λυμαγωγοῦντας: 1B, στ. 69.

λυπῶ: [---]ατὴν προσόδῳ μεγάλη λυποῦσαν: 7, στ. Γ11.

λυροκτύπος: Μουσάων θεράπεινα λυροκτύπος ὡδε τέθαιπται: 394.

λυχνάπτρια: **Λευκ.:** Μαρία ἱεροδουλος Μητρὸς Θεῶν καὶ λυχνάπτρια.

μάθημα: ἑτερόν τι ἀναγκαῖον φαίνεται τῶν μαθημάτων: 1B, στ. 12.

μαίνομαι: μὴ ἐγδυέσθω εἰς τὸ γυμνάσιον... μὴδὲ μαϊνόμενος: 1B, στ. 29.

μακάριος: τοῦ τὴν μα[καρίαν μνήμην ---ο]ν κόμ(η)τος: 437.

μακαρισμός: τὸν μακαρισμὸν Κ(υρίο)ν κτησαμένη: 447, στ. 2.

μακεδονιάρχης: ἐπὶ ἱεροφάντου Μαρκίου Ἡρακλείδου μακεδονιάρχου: 55, στ. 14' ὁ μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερεὺς τοῦ Σεβαστοῦ καὶ ἀγωνοθέτης: 68, στ. 9' ὁ μακεδονιάρχης καὶ ἀρχιερεὺς [τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνο]θέτης: 69, στ. 6' τὸν μακεδονιάρχη: 75' τὸν μακεδονιάρχην καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ τῶν Μακεδόνων: 76, στ. 6' τοῦ μακεδονιάρχου: 77, στ. 10' 94, στ. 5' 100, στ. 8' ὁ μακεδονιάρχης: 101, στ. 11' ὁ ἀξιολογώτατος [μακεδονιάρχης]: 488, στ. 9' [ὁ ἀξί]ολογώτατος μακεδονιάρχης: 488, στ. 10' Κλαυδίου Μένωνος μακεδονι[α]ρχου: 499, στ. 5.

μακεδονιαρχικός: ἐν προβολαῖς μακεδονιαρχικαῖς γενόμενον: 78, στ. 7.

μακεδονιάρχισσα: τῆς μακεδονιαρχίσεως: 94, στ. 8.

μακεδονικός: **Λευκ.:** γένει μακεδονικά' γένι μακεδονικά' γένι μακεδονικόν' γένι μακεδονικήν' γένι μα[κεδονικόν'] [μα]κεδονικόν' γένι μακεδονικῇ' [γένει μα]κεδο[νικόν].

μακρός: ἐν... τῷ μακρῷ δρόμῳ: 1B, στ. 85.

μάλη: ὁ ἐγ[ὼ ἀ]νέθρεψα ὑπ[ὸ] τὰς ἐμὰς μάλας: 445, στ. 6.

μανθάνω: μεμαθήκαμεν: 8, στ. 13' ἡ βούλει ἰδέναί Ω[---] Αἰστέ τύμβος οὗτος, μάθ' ὥς [---]: 448, στ. 2.

μαραίνω: καὶ τύμβους δῶκε μαραινομένην: 394.

μαρμάρινος: τὴν πρὸς τῷ κύθρῳ μαρμαρίνην κρήνην: 41, στ. 3.

μάρπτω: ἄωρον παρθένον ἐγ νούσου δεινὸς ἔμαρψε Ἀΐδης: 391.

μαρτυρία: [---] δῆμῳ μαρτυρίαν: 7, στ. A10.

μαρτυροποιῶ: **Λευκ.:** ἐμαρτυροποιήσατο τοὺς ἐπισφραγισμένους προτεθεικέναι αὐτὸν πιπτάκιον δωρεᾶς [ἐμαρτυρο]ποιήσάμην.

μαρτυρῶ: τοῦτο σὺν μαρτύρομε τὸ ἀγιώτατον [---]ον: 445, στ. 11. **Λευκ.:** ταύτης δὲ τῆς παιδίσκης καὶ (θιν)άρια IP ἀνατιθέην μεμαρτυρωμένην' ἄς καὶ διὰ χειρὸς μεμαρτυρωμέν(α)s.

μάρτυς: μάρτυρες: 45, στ. 30' 49, στ. 34.

μαστιγῶ: ὑπὸ τὴν ῥάβδον μαστιγοῦτω ὁ γυμνασίαρχος: 1B, στ. 9' τῶν παιδῶν τοὺς ἀτακτοῦντας μαστιγῶν καὶ τῶν παιδαγωγῶν: 1B, στ. 22' ὁ γυμνασίαρχος μαστιγῶν καὶ ζημιῶν: 1B, στ. 70' μαστιγούσθω ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου: 1B, στ. 99.

μάχιμος(ς): [μ]αχίμων (ς): 2, στ. 25.

μέγα (ἐπίρ.): Πάν καὶ ἐν Ἀρκαδίαι μέγα τίμος...: 37.

μεγάλα (ἐπίρ.): [---]ατὴν προσόδῳ μεγάλη λυποῦσαν: 7, στ. Γ11.

μεγαλοπρεπής: ὑπ(ἐρ) εὐχ(ῆ)ς... [τῶν] μ(εγαλο)π(ρεπ)εστάτων ἐπάρχ(ων): 421' μ(εγαλο)π(ρεπ)εστάτου κόμ(η)τος: 441.

μεγαλοφροσύνη: μεγαλοφροσύνην τῷ ἔθνει συνίστησιν: 7, στ. A79.

μέγας: τὴν μέγιστην καὶ πλείστην δεομένην δαπανημάτων ἱερωσύνην: 2, στ. 15' μείζονος γεινομένης (ς) ---]: 7, στ. A55' ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων εἰς ἑαυτὴν εὐεργεσιῶν: 107' ματρὶ δὲ κῆδος αἰετὶ μέγα... καὶ μέγα... πατρί: 391' τοῦ θρέψαντος ἀπ' αἰῶ[νος] μεγάλου παραδόξου Μαξιμου: 402, στ. 5' Τραϊανὸς [Ἀδριανὸς Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος]: 5, στ. 3' Τραϊανὸς Ἀδρι[ανὸς] Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος]: 6, στ. 3' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος...] ἀρχιερέ[ς] μέγιστος]... [Λ(οῦκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος...] ἀρχιερεὺς [μέγιστος]: 8, στ. 2-5' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος... ἀρχιερεὺς μέγιστος... καί... Λ(οῦκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος... ἀρχιερεὺς μέγιστος (ς)]: 9' [Αὐτοκράτορα Καίσαρα... Ἀντ]ωνεῖνον Σ[εβαστὸν]... ἀρχιε[ρέα] μέγιστον]: 65' [... Σεπτίμ]ιον Σεουήρον εὐσεβῆ, [Περτίνακα Σεβαστὸν, Ἀραβικόν, Ἀδιαβηνικόν, Παρθικόν μέγιστον, εὐτυχῆ]: 66Α' [... Σεπτίμ]ιον Σεουήρου εὐσεβοῦς, [Περτίνα]κος Σεβαστοῦ, Ἀραβικοῦ, Ἀδιαβηνικοῦ, Παρθικοῦ] μέγιστον, εὐτυχοῦς: 66Β' [... Σεπτίμ]ιον Σεουήρον... [ἀρχιερέα] μέγιστον]: 66Α' [... Σεπτίμ]ιον Σεουήρον... ἀρχιερέως μέγιστου]: 66Β' Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου]... ἀρχιερέως μέγιστον: 68, στ. 5' τοῦ μέγιστου καὶ θειοτάτου καὶ ἀνεικίτου κυρίου ἡμῶν... Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου]: 68, στ. 2' τοῦ θειοτάτου καὶ μέγιστου καὶ ἀνεικίτου Αὐτ[ο]κράτορος Καίσαρος Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ορδιανοῦ]...: 69, στ. 3' Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ορδιανοῦ]... ἀρχιερέως μέγιστον: 69, στ. 4' [--- Ἀδιαβηνικοῦ Πα]ρθικ[οῦ] μέγιστον --- ἀρχ[ιερέ]ως μέγιστον ---]: 67' [--- τοῦ μέγιστου] καὶ (θ)ειο[τάτου] Αὐτοκράτορος Καίσαρος Σεπτίμ[ιου] Σευήρο[ν] Γέτα]: 67' τὸν μέγιστον καὶ ἐπιφανέστατον Καίσαρα... Οὐαλεριανόν: 70, στ. 2' [Αὐ]τοκράτορι Κ[α]ί[σ]αρι [Μ(ἄρκω)] Ἀντωνίῳ Γ[ορ]διανῶ... ἀρχιερεῖ [μ]εγίστῳ: 481, στ. 6' [Αὐ]τοκράτορι Καί[σ]αρι [Μ(ἄρκω)] Ἀντωνίῳ Γ[ορ]διανῶ... [ἀρχιερεῖ] μέγιστῳ]: 483.Γ' [Αὐ]τοκράτορι Καί[σ]αρι [Μ(ἄρκω)] Ἀντωνίῳ Γ[ορ]διανῶ... [ἀρχιερεῖ] μέγιστῳ]: 485.Γ' [τοῦς μέγιστο]ς καὶ ἀνικητούς κυρίους ἡμῶν Αὐτοκράτορας]: 486.

μεθύω: μὴ ἐγδυέσθω εἰς τὸ γυμνάσιον... μὴδὲ μεθύων: 1B, στ. 29.

μελέτη: τοῖς διὰ τὴν περὶ ταῦτα μελέτην αὐχισ[α]μένους (ς)]: 7, στ. A7' καὶ ἀπωλείας μελέτη: 7, στ. A91.

μελετῶ: ἀκοντίζειν καὶ τοξεύειν μελετάτωσαν οἱ ἐφηβοί: 1B, στ. 10.

μέλος: τὸν θυμέλησιν πάντων (τ)ῶν μελέων ἴστορα: 396.

μέντοι: [---]ουσιν μέντοι κατὰ τὸ ἐπιστρεφόμενον: 7, στ. A67' μέντοι γε[---]: 7, στ. A93.

μένω: [---] μένων [---]: 1Α, στ. 58' τῇ πόλει μέναι: 7, στ. A8' ἀπευκτατότατος μένει (-εἶ) μὴ πλείων ἢ κατὰ τετράκι[ς]: 7, στ. A84.

- μερίς: ποιείτωσαν μερίδας τῶν θυθέντων τὰ κρέα ὡμά: 1B, στ. 66' [--- τοῦ] συνεδρίου: πρώτης μερίδος...: 61' [---] **ΕΤΩΝ**... [πρώτης μερίδος...]: 64.
- μερισμός: [κ]αί τοὺς μερισμοῦς ὡς ἡ] πόλις αὐτῶ] ἐνέτυχε ἀνεμέτρησε: 41, στ. 7.
- μέρος: [τὸ τρίτον μέρος]: 1A, στ. 50' τὸ τρίτον μέρος: 1B, στ. 35.
- μέροισι: μερόπεσσι κέ ἐσσομένοισι πυθέσ[θαι(:)]: 400.
- μετά: μεθ' ὧν δείσε[ι]: 1A, στ. 40' μετά τῶν προειρημένων ἀνδρῶν: 1A, στ. 43' μετά τῶν ἐξε[τ]ασ[τῶν]: 1A, στ. 51' μετά τούτων συνεγλογίσεσθαι αὐτόν: 1B, στ. 92' μετά τῶν τέκνων: 40' χαίροις μετά τῶν ἀγίων: 436' τῶι μεθ' αὐτὸν γυμνασιάρχῃ: 1B, στ. 93' [εὐθὺς (:)] μετά τὸν ἐμὸν [θά]νατον: 48' μετά τὴν ἐμὴν τελευτήν: 445, στ. 13.
- Λευκ.**: [μ]ετά τῆς γυναικὸς καὶ τῶν [έ]κ[ν]ων' μετά τούτορος αὐκτορος Λικινίου Φιλίππου' μετά τῆς μητρὸς μου' [μετά:] τῶν [τέκνων:] μετά υἱοῦ Παραμόνου' μετά δὲ τὴν ἐμὴν τελευτήν' μετά τὴν ἐμὴν τελευτήν' μετά δὲ τὴν τελευτήν μου' μετά δ(ἐ τὴν) ἐμὴν τελευτήν' μετά δὲ τὴν ἡμετέραν τελευτήν' μετά δὲ τὴν τελευτήν' μετ(ὰ δὲ τὴν) τελευτήν' [μετά] δὲ τὴν [ἐμὴν τελευτ]ήν' [με]τὰ τὴν τελευτήν' μετά δὲ ταῦτα μετά δὲ τὴν τελευτήν τὴν ἐμὴν' καὶ μετά τὴν τελευτήν μου' μετά τὴν [τε]λευτήν αὐτῶν.
- μεταίρω: ὅς ἂν δὲ τοῦτον τὸν βωμόν μεταίρῃ: 367, στ. 7.
- μεταλλάσσω: ἐπειδάν μετα[λλά]ξωσι: 46, στ. 10.
- μετατίθημι: [---] μετατεθείη ἢ ἄρχων ἢ ΠΟ[---]: 7, στ. A95.
- μέτειμι: οὐ δεῖ μετεῖναι τοῦ γυμνασίου: 1B, στ. 26.
- μετόπισθεν: ὅ οὐται πέδων γένο[ς] ---] μετόπισθε φανίτε: 400.
- μέτρον: [Εἰ] γάρ καὶ μέτρον ἡλι[κ]ίας ἐπὶ γῆρας ἀνῆλ[θε]: 404, στ. 16.
- μή: μή νεώτερον ἐτῶν τριάκοντα]: 1A, στ. 23' ὅσα δὲ μή ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται: 1A, στ. 27' ἐὰν δὲ τις μὴ ποιῇ τῶν προειρημένων: 1A, στ. 46' ἐὰν δὲ μὴ παρα[γρά]ψωσιν: 1A, στ. 48' μετά τῶν ἐξε[τ]ασ[τῶν]... καὶ μὴ πλεί[...]: 1A, στ. 53' ἐὰν μὴ ὁ ἀφηγούμενος συνχωρήσῃ: 1B, στ. 2, 3' εἰ δὲ μὴ...: 1B, στ. 5, 14, 18, 40, 68' εἰς τοὺς παῖδας μὴ εἰσπορευέσθω τῶν νεανίσκων μηθείς: 1B, στ. 13' ἐὰν μὴ τις ἄρρωστήσῃ: 1B, στ. 17' μὴ παραγίνεσθαι τὴν τεταγμένην ὥραν ἐπὶ τοὺς παῖδας: 1B, στ. 19' ὅσοι ἂν μὴ ἐλευθέροι ὦσιν: 1B, στ. 23' μὴ ἐγδυέσθω δὲ εἰς τὸ γυμνάσιον: 1B, στ. 27' ἐ[ὸ]ν δὲ μὴ παραγράφωσιν: 1B, στ. 34' ἢ ὁ πράκτωρ μὴ πράξῃ: 1B, στ. 34' [εἰ] δὲ μὴ...: 1B, στ. 39' μὴ ἐξέστω δὲ τὸν γυμνα[σ]ί[α]ρχον: 1B, στ. 39' μὴ ἐπιτρεπέτωσαν: 1B, στ. 42' ὅς ἂν τῶν παρόντων μὴ βοιηθήσῃ: 1B, στ. 44' ἐὰν δὲ οἱ λαχόντες μὴ κρίνωσιν: 1B, στ. 51' μὴ πλείον δραχμῶν δύο: 1B, στ. 62' μὴ πλείον δραχμῆς παρ' ἐκάστου: 1B, στ. 65' μὴ δικαίως ἀγωνιζομένους: 1B, στ. 69' ἐὰν δὲ μὴ λαμπαδαρχῇ ἢ μὴ ἐξομώσῃται: 1B, στ. 77' μὴ δεόντως ὁμομοκέναι: 1B, στ. 79' ἐὰν δὲ μὴ ἀποδῶι τοὺς λόγους: 1B, στ. 94' ἐὰν δὲ μὴ πειθαρχῇ ἢ ἀτακτῇ τι: 1B, στ. 99' μὴ δικαίως ἐξιμώσῃται: 1B, στ. 104' ἐσπούδασεν μὴ λειψθῆναι ἄρετι: 2, στ. 8' πρὸς τὸ τὴν εἰς τοῦτο μου σοφ[υ]δίην μὴ κολουσθῆν[αι]: 7, στ. A12' μὴ ὄντος γ[υ]μνασιάρχου: 7, στ. A43' μὴ γάρ οἶων **ΙΣΑ**[---]: 7, στ. A56' ὅταν μὴ ἢ γυμνασιάρχος: 7, στ. A68' ἐὰν μὴ κα(τὰ) τὴν ἐν τῇ συγγραφῇ συμπ[---]: 7, στ. Γ5' μὴ πλέον πράττεσθαι τοῦ συνηθους: 7, στ. Γ20' δ[ε] δὲ μὴ ταῦτα ποιῇ ἢ μὴ [οὕτως πω(ς)]λῇ ἢ μὴ ἀν[ά]γῃ τ[ὴν] [ὥν]ην (:)] κατὰ τὰ ν[ε]νομοθ[ε]τ[η]μένα: 13, στ. 12-13' μὴ ἐξέστω δὲ... ἐφάψεσθαι: 45, στ. 14' εἰ δὲ μὴ: 45, στ. 19' εἰ δὲ μὴ παραμένωσιν: 45, στ. 24' τῶι μὴ ποιοῦντι ἄκυρος ἔστω ἢ ἐλευθερία αὐ: 45, στ. 26' διὰ τὸ μὴ αὐτοὺς ἡμᾶς ἐπίστασθαι γράμματα: 49, στ. 32' [ὡς μὴ] ὤφει[λεν]: 403, στ. 8' μὴ κλάσῃς... τὸν στυλόν: 444' μὴ θελουσῶν συνκαταθέσθαι τὲς ΔΑ[...]**ΕC**: 445, στ. 10' εἶνα μὴ δόξω πολλὰ λέγειν: 448, στ. 5. **Λευκ.**: παρὰ τόπον μὴ ὑπρισθῆν' ἢ μὴ τὴν θεόν διὰ τὸ μὴ παραμείναι αὐτῇ' μ(ή) ἔχοντος [μ]ιδενός:] ἐξουσίαν ἀπ[α]λλοτριῶσαι:] εἰ μὴ μόνον τὴν θεάν [εἰ μὴ] μόνον τὴν [θ]εόν' καὶ μὴ δύνασθαι ἀποδοῦναι.
- μῆδὲ: μῆδὲ πρεσβύτερον ἐξήκοντα: 1A, στ. 24' μῆδὲ ἐν ἄλλῃ παλαιστρα ἀλειφέσθω: 1B, στ. 4' μῆδὲ λαλείτω τοῖς παισίν: 1B, στ. 14' μῆδὲ ἀπε[λ]εύθερος μῆδὲ οἱ τούτων υἱοὶ μῆδὲ ἀπάλαστρος μῆδὲ ἡταιρευκῶς μῆδὲ τῶν ἀγοραῖα τέχνη κεχημένων μῆδὲ μεθῶν μῆδὲ μαινόμενος: 1B, στ. 27-29' [μ]ῆδὲ ἐξομώσονται ἀδύνατοι εἶναι: 1B, στ. 52' μῆδὲ τῶν ἰδίων: 7, στ. A77' [μ]ῆδὲ ὀνόμασιν μῆδὲ χειρογράφους: 7, στ. A90' ἵνα μῆδὲ ἐκείνοι τοῖς [---]: 7, στ. A90' μῆδὲ ΜΙ[---]: 7, στ. Δ23' μῆδὲ διὰ ταύτης τῆς αὐθαδίας: 7, στ. Γ24' μῆδὲ τῇ 'Αλκέτα γυναικί: 45, στ. 14' μῆδὲ τῶν 'Αλκέτα ἐγγόνων: 45, στ. 15' μῆδὲ Λαρέτα ἐφάψεσθαι τούτων μῆδὲ τῶν γυναικῶν μῆδὲ τῶν παιδίων μῆδὲ 'Ασπαζάτιος: 45, στ. 15-17' μῆδὲ ἀγειν εἰς δουλείαν: 45, στ. 17' μῆδὲ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρελῆσθαι μῆδὲ[ν]: 45, στ. 18' μῆδὲ ἄλλωι ὑπὲρ τούτων: 45, στ. 19' μῆδὲ ποιῶσιν ὅ τι ἂν 'Αττίας προστάσῃ: 45, στ. 25' μῆδὲ ἄρης τὸν στυλόν μῆδὲ τοῖς λίθους, ἀνθρωπε: 444' μῆδὲ ἐνός τῶν θυγατέρων μου: 445, στ. 9.
- μῆδεῖς: μῆδεῖς τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρελῆσθαι μῆδὲ[ν] π[α]ρηνρέσει μῆδεμᾶι: 45, στ. 18' μῆδὲν τι τηλικούτων παρεχόμενοι σοι: 49, στ. 25' ἐνθάδε τάκριν μῆδεῖς ἀφῇ: 436' [μ]ῆδὲνα [---] ἀνθρ[ω]πων: 476' ὑπὸ μῆδενός λυφθίς: 497A, στ. 9. **Λευκ.**: μῆδὲνα εἶνε κύριον' μῆδὲνα κυριώτερον εἶνε' μῆδὲνα κυριώτερον <ON> εἶνε' μῆδὲ[να] κυριώτερον [εἶναι τῆς] θεοῦ' μῆδὲνα εἶνε κυριώτερον' μῆδὲνα δὲ κυρι(ώ)τερον τοῦ παιδαρίου' μῆδενός ἐξουσίαν ἔχοντος' μῆδενός(ς) ἔχοντος ἐξουσίαν' μῆδὲνα [ἐξουσίαν ἔχειν]' μῆδενός ἐτέρου ἐξουσίαν ἔχοντος' διὰ μῆδὲνα δὲ ἔχιν ἐξουσίαν' μῆδὲνα ἔτερον ἔχιν ἐξουσίαν' μ(ή) ἔχοντος [μ]ιδενός:] ἐξουσίαν ἀπ[α]λλοτριῶσαι:] μῆδενός ἐξουσίαν ἔχοντος τῷ ὀνόμα(τι) τῷ τῆς θεοῦ' μῆδενός ἐξουσίαν ἔχοντος τῷ ὀνόματι τῆς θεοῦ' μῆδὲνα ἐξουσίαν εἰ μὴ μόνον τὴν θεάν ἔχειν' [μ]ῆδὲνα [ἐξου]σίαν ἔχιν' μῆδενός ἐτέρου αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν ἔχοντος' ὑπ(α)μετοῦντα μῆδενὶ ἐτέρῳ' μῆδενὶ δὲ ἐξέστω μῆτε πωλήσῃ μῆτε εἰς ὑποθήκην' κατὰ μῆδὲνα τρόπον' [κατὰ μ]ῆθὲνα τρόπον' μῆδενός ἀντιλέγοντος' μῆται [πωλητὴν εἶναι μ]ῆτε δανιστὴν εἶνε [---] μῆδὲ[να].
- μῆθεῖς: ἐπεγδύεσθαι μῆθενὶ ἐξέστω: 1B, στ. 1' μῆδὲ ἄλλωι μῆθενὶ: 1B, στ. 3' μῆδὲ ἐν ἄλλῃ παλαιστρα ἀλειφέσθω μῆθεῖς: 1B, στ. 4' μὴ εἰσπορευέσθω τῶν νεανίσκων μῆθεῖς: 1B, στ. 14' κακῶς εἰπεῖν μῆθενὶ: 1B, στ. 40' ἀκρόαμα μῆθεν παραγέτωσαν εἰς τὸν πότον: 1B, στ. 67' μῆθενός ἐτέρου αὐτῆς ἐξουσίαν ἔχοντος: 49, στ. 6.
- μῆκέτι: τὸ γάρ μῆκέτι [---]: 7, στ. A78' κείται τῷ θανάτῳ μῆκέτ' ὀφειλόμενος: 402, στ. 9.
- μῆμόριον: μῆμόριον Βιτυλιανοῦ: 422' μῆμόριον Εὐγενίου πρεσβυτέρου: 423' μῆμόριον Θεοδοίου κ(αὶ) Εὐτροπίου πρεσβ(υτέρων): 424' μῆμόριον Μαρτυρίου: 425' [μ]ῆμ[όρι]ον Πολυκ[άρπου]: 426' μῆμ(όριον) Σιλβίνου: 427' μῆμ(όριον) Στεφάνου...: 428' μῆμόριον Βαλεντίνου: 438' μῆμόριον [δ]ιαφέρ[ον]: 440' μῆμ(όριον) τῶν... Φαταλίου κ(αὶ)... Κελερίνη[ς]: 441' Δομετιανοῦ κέ 'Ροδόπης μεμόριον: 442' μῆμ[όρι]ον 'Ιωσής 'Αλεξαδρέου[ς]: 454.

μήν: τ[οῦ] Δίου μηνὸς τῇ νουμηνίαι: 1Α, στ. 35' τοῦ Ὑπερβερεταίου μηνὸς: 1Β, στ. 46' ἐν τῷ Γορπιαίῳ μηνί: 1Β, στ. 73' ἐμ μηνὶν ὀκτώ: 1Β, στ. 68' ἐμ μηνὶν εἰκοσι τέσσαρσιν: 1Β, στ. 108' τριακάδος μηνὸς Ὑπερβερεταίου: 7, στ. Α19' ἀπὸντα μῆνα Δεῖον: 7, στ. Α25' παραλημφομένους ἀπὸ μηνὸς Δεῖου: 7, στ. Α73' πλέονα σύνδοον ἐν ἐκάστῳ μηνί: 7, στ. Γ21' μηνὸς Περιτίου: 45, στ. 3' μηνὸς Ἀρτεμίου: 46, στ. 1' μ(ηνί) Δεκεμβρίῳ: 438' μ(ηνὸς) Μαρτίου F: 439' μ(ηνί) Ὀκτωβρίῳ A: 440' στρατευσαμένου... αἰτι ΑF, μῆνες F, ἡμ(έρας) IE: 443, στ. 7' ἀνεπαύσατο δὲ μ(ηνί) Αὐγ[ούστ]ῳ: 448, στ. 7' [μηνὸς] Ξανδικ[οῦ] ε2: 458. **Λευκ.:** μηνὸς Ἀπαλλαίου μηνὸς Δεῖου ΗΓ' μ(ηνί) <ι>νὸς Δαισίου ὀκτὼ καὶ δεκάτῃ "Ετους ΘΚΣ [σεβαστοῦ τοῦ] καὶ ΕΜΤ μηνὸς ---] μηνὸς Ξανδικοῦ Γ' μηνὸς Δίου Κ' μηνὸς Δεῖου ΗΓ' μηνὸς Ἀπελλαίου Α' μηνί Περιτ[ί]ῳ μηνὸς Δεῖου Α' μηνὸς Δίου Α' μηνὸς Αἰδοναίου Β' μηνὸς Αἰδωναίου Η' μηνὸς Δεῖου ΗΓ' μηνὸς Δεῖου τῇ Α τοῦ Δαισίου μηνὸς ἀπὸ τῆς εἰκάδος τοῦ προγεγραμμένου μηνὸς ἐξῆς ἡμερῶν δέκα μηνὸς Δεῖου Α' μηνὸς Λφου.

μήποτε: μήποτε γὰρ τοῦ κατα[---]: 7, στ. Α66.

μήτε: ἄλλως μῆ[τε] πωλεῖν μῆ[τε] ἀγοράζειν: 13, στ. 5-6' μήτε ἀρχόντων μήτε βουλευτῶν: 49, στ. 7-8. **Λευκ.:** μηδενὸς ἐξουσίαν ἔχοντος... μήτε πωλήσῃ μήτε ἀναφορὰν ὀρίσθῃ μήτε δανίῳ ὑποθέσθῃ μηδενὸς ἐξουσίαν ἔχοντος... μήτε [πω]λήσῃ μήτε δανίῳ ὑποθέσθαι μηδενὶ δὲ ἐξέστω μήτε πωλήσῃ μήτε εἰς ὑποθήκην μῆται [πωλητήν] εἶναι μῆ[τε] δανιστήν εἶναι.

μήτηρ: Ἰουλίαν [Δόμναν Σεβαστήν... μητέρα] στρατοπ[έδων]: 66Β' καὶ ὑπὲρ τῆς ἱερωτάτης μητρὸς αὐτοῦ [Ἰουλίας Μαμαίας] Σεβαστῆς: 68, στ. 6' μητρὶ χαριζόμενοι καὶ δ' αὐτὸν τείοντες: 97' ματρὶ δὲ κῆδος αἰε μέγα: 391' μήτηρ παρθένων εὐσεβῶν (κ)αθηγεμόν: 447, στ. 3' χει[ρῶν] (:) --- καὶ ὀρφανῶν μήτηρ: 448, στ. 4' ἡ μήτηρ: 91, στ. 8' 92, στ. 9' 94, στ. 10' 297' 338' μήτηρ δὲ Ἑρμοῦ: 169' μήτηρ Οὐάλου: 382' τῇ εἰδίᾳ μητρὶ: 258' τὴν μητέρα: 125' 127' τὴν μητέρα αὐτοῦ: 301. **Λευκ.:** μετὰ τῆς μητρὸς μου Διδύμης ὁ πρότερον ὑπέσχετο ἡ μήτηρ μου.

μήτις: ἰδριδα μῆτιν ἔχων: 97.

μητρόπολις: ἡ πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας καὶ κατὰ ἀξίωμα [μητρόπολις]: 7, στ. Α4' τό τε ἀξίω[μα] τῆς μητροπόλεως ὅμων: 9, στ. 11' τὴν νεωκορίαν τῶν Σεβαστῶν καὶ τὸ τῆς μητροπόλεως ἀξίωμα: 117, στ. 7' συντηρήσαντα αὐτῇ τὰ τῆς μητροπόλεως δίκαια: 63, στ. 4' [Μ]ακεδόνων τὸ Κοινὸν καὶ [Βεριοαίων ἡ] μητρόπολις καὶ νεωκόρος: 61' [Βεριοαίων ἡ] μητρόπολις καὶ νεω[κ]όρος: 66Α' [Βεριοαίων ἡ] μητρόπολις καὶ νεωκόρος: 66Β' ἐν τῇ λαμπροτάτῃ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεριοαίων πόλει: 68, στ. 12' [ἐν τῇ] λαμπροτάτῃ καὶ Β νεωκόρῳ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεριοαίων πόλι: 69, στ. 9' τὸν μέγιστον καὶ ἐπιφανέστατον Καίσαρα... Οὐαλεριανόν, ἡ μητρόπολις καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 70, στ. 9' ἡ τῶν Βεριοαίων μητρόπολις καὶ δις νεωκόρος, Αὐτοκράτορι Καίσαρι ---]: 71' ἡ μητρόπολις Βέροια: 107, στ. 4' τῆς λαμπρ[οτάτης] Βεριοαίων μητροπό[λεως] καὶ Β νεωκόρου: 108, στ. 4' ἡ σεμνοτάτη μητρόπολις τῆς Μακεδονίας καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 109, στ. 2' [Αὐτοκράτορι Κ[αί]σ[α]ρι [Μ(άρκω)] Ἀντωνίῳ Γ[ο]ρδιανῶ... ἡ μητρόπολις [κ]αὶ δις νεωκόρος Βεριοεί[ν]: 481, στ. 9' [Αὐτοκράτορι Καίσαρι [Μ(άρκω)] Ἀντωνίῳ Γορδιανῶ... [ἡ] μητρόπολις [καὶ δις νεωκόρος Βεριοαίων (:)]: 483' Τῷ κυρίῳ ἡμ[ῶν] Αὐτοκράτορι Καίσαρι Γαλερίῳ Βαλερίῳ Μαξιμ[ι]ανῶ Σεβ[αστῶ], ἡ μητρόπο[λις] Βέροια: 484.2' [Αὐτοκράτορι Καίσαρι [Μ(άρκω)] Ἀντωνίῳ Γορδιανῶ... [ἡ] μητρόπολις καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 485.1' τῷ κυρίῳ ἡμῶν Αὐτοκράτορι Καίσαρι... ἡ μητρόπολις Βέροια: 485.2' κατεσκευάσεν... τῇ λαμπροτάτῃ μητροπόλει Βεριοί: 509, στ. 5' κείμαι δ' ἐν ζαθέῃ μητροπόλει Βεριοί: 399, στ. 10. **Λευκ.:** ἐν Βεριοί τῇ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας καὶ δις νεωκόρου.

μικρός: εἰ γε μικροτέρων καὶ ἀνακεχωρηκότων: 7, στ. Α3.

μιάς: εἰμὶ δὲ μειμῶς ἐγώ: 399, στ. 4.

μυνησκομαι: μισκόμενος τῆς εἰ[ν]εργεσίας αὐτῆς: 455, στ. 7.

μίτος: νῦν δὲ με Μοιράων μίτος ἦρπασε: 399, στ. 8.

μνεία: μνείας χάριν: 209' 211' 214' 215' 217' 220' 221' 222' 223' 226' 229' 230' 231' 235' 242' 243' 244' 245' 246' 247' 251' 252' 255' 256' 257' 258' 264' 266' 283' 288' 290' 307' 316' 318' 322' 329' 355' 357' 359' 361' 376' 381' 382' 386' 413' 489' 497Γ' 502' 508' (μνείας (χάριν): 218' [μνεί]ας χάριν: 219' 268' 409' μ(ν)είας χάριν: 236' μνείας χ(ά)ριν: 236' [μ]νείας χάριν: 238' μ(νε)ίας χάριν: 240' μνε[ί]ας χάριν: 248' 369, στ. 3' μνείας χάρειν: 260' 282' [μν]είας [χά]ριν: 269' μνείας χ[ά]ριν: 273' μνε[ί]ας χ[ά]ριν: 366' μ[ν]είας χάριν: 367, στ. 4' [μνεί]ας χ[ά]ριν: 403, στ. 22' μνείας [χάριν]: 404, στ. 26' μνείας χ[ά]ρι[ν]: 410' μνείας χ[ά]ριν: 412' μνῆς χάριν: 317' μνῆς χάριν: 354' μνίας χάριν: 208' 212' 227' 237' 241' 249' 259' 265' 275' 284' 333' 356' 372' 384' 387, στ. 8' 388, στ. 10' 512' μνίας χ[ά]ριν: 261' μνίας χ[ά]ριν: 287' μνίας χ[ά]ριν: 358' μ[ν]είας ἢ -νῆμης χάριν: 293' [μνείας ἢ μνήμης] χάρειν: 281' [μνείας ἢ μνήμης] χάριν: 325' [μνεία- ἢ μνήμη]ς [χ]άριν: 315' 411.

μνημεῖον: μν(η)μ(εῖον) Πέτρου στρατιώτου...: 432.

μνήμη: εἰς μ[ν]ήμην... τοῦ ὕδου: 40' θανῶν μνήμην ἐποίησα παροῦσιν: 393' τοῦ τὴν μα[καρίαν] μνήμην ---ο]ν κόμ(ητος): 437' μνήμης χάριν: 228' 234' 239' 250' 267' 274' 277' 279' 286' 296' 297' 302' 305' 308' 312' 319' 321' 326' 327' 330' 331' 332' 336' 340' 341' 345' 346' 368, στ. 2' 371' 374' 375' 377' 379' 383, στ. 2' 385' 389' 446' 490' μνήμης χ(ά)ριν: 346' μν[ή]μης χάρ[ι]ν: 210' μν[ή]μης χάριν: 213' μνήμ[ης] χάριν: 225' μ[ν]ήμης χ[ά]ριν: 263' μνήμης χ[ά]ριν: 270' [μν]ήμης χάριν: 271' [μν]ήμης χάριν: 292' μν[ή]μης χάριν: 309' μνήμης χ[ά]ριν: 323' μνήμης χάρειν: 365' μ[ν]είας ἢ -νῆμης χάριν: 293' [μνείας ἢ μνήμης] χάρειν: 281' [μνείας ἢ μνήμης] χάριν: 325' [μνεία- ἢ μνήμη]ς [χ]άριν: 315' 411.

μνημόσυον: τύμβον ἔτευξαν ἐμοὶ μνημόσυον φιλήεις: 399, στ. 3.

μόθος: ὅδον νῦν μόθον ὀρνημ[---]: 390.

μοῖρα: [---]ου μοῖρα εἶναι: 7, στ. Α42' μο[ί]ραν ἔχων ἰδιαν: 386' [Μοί]ρα δὲ καὶ νοῦσα ἡ ὥ[ρα](:): 398' νῦν δὲ με Μοιράων μίτος ἦρπασε: 399, στ. 7' [π]ῶς θείας μορφῆς [ῆψ]ατο Μοῖρα πικρά: 404, στ. 15.

μονομαχία: ἐπιτελέσουσιν... κυνηγεσίων καὶ μονομαχιῶν ἡμέρας τρεῖς: 68, στ. 13' δόντα... μονομαχίας: 117, στ. 16' ἐπιτελέσουσιν... κυνηγεσίων καὶ μονομαχ[ιῶν] ἡμέρας Γ: 69, στ. 9.

μονομάχιον: δόντα [μονομά]χια καὶ θηριομά[χια]: 119, στ. 8.

μόνον: ἄλλ' ἄφ' ἧς μόνον: 7, στ. Α2. **Λευκ.:** εἰ μὴ μόνον τὴν θεάν [εἰ μὴ] μόνον τὴν [θ]εόν.

μόνος: ὑπὲρ τοῦ μόνην αὐτὴν ἔχειν τὴν νεωκορίαν τῶν Σεβαστῶν καὶ τὸ τῆς μητροπόλεως ἀξίωμα: 117, στ. 5' ἔξ δὲ μόνων ὧν καὶ δέκ' ἐτ[έων]: 397' Αἰδῇ, νῦν σὺ μόνος κατέχεις: 404, στ. 24. **Λευκ.:** ἡ τὴν θεὸν μόνην ἡ μόνῃ τῇ θεῷ ἡ μόνην τὴν θεὸν ἡ μόνῃ ἡ θεός ἡ μόνῃς τῆς θεοῦ ἡ θεός μόνῃ.

μονός: **Λευκ.**: δώσει τῷ εἰερω δηνάρια χεῖλια μονά.

μορφή: [π]ῶς θείας μορφῆς [ῖψ]ατο Μοῖρα πικρά: 404, στ. 14.

μόχθος: ἐκ τῶν ιδεῶν μόχθων: 445, στ. 8.

μυριάς: [---]ΗΡΙΟΥ τὰς πέντε μυριάδας ἄς ὑπὲρ --- ὀφείλει: 5, στ. 13' [---]ΗΡΙΟΥ τὰς πέντε μυριάδας ἄς ὑπὲρ [---] ὀφείλει: 6, στ. 10' [μυριάδες (-ων) ἀργυρίου δέκα: 7, στ. Β10' αἱ ὑπὸ 'Ιουλιανοῦ... ἀπολελειμμένοι [μυριάδες]: 7, στ. Α18' μυριάδων πέντε: 7, στ. Α21' ἀργυρίου γένεσθαι μυριάδες: 7, στ. Α25' μυριάδες ἑννέα: 7, στ. Α36' ὑπόκειται μυριάδες δέκα: 7, στ. Α39' [μυριάδων δ(ς)]ύω δηναρίων δισχειλίων τριακοσίων: 7, στ. Α86' [---] δήμον ἀργυρίου μυρ[---]: 11. **Λευκ.**: δώσει τῇ θεῇ προστίμον (δηναρίων) μυ(ριάδας) IB ἀπλᾶς δώσει τῷ ἱερωτάτῳ ταμίῳ (δηναρίων) μυ(ριάδας) ΚΕ δώσει... κέ αὐτῇ τῇ θεῇ (δηναρίων) μυ(ριάδας) ΚΕ.

μύριοι: [μύ]ρια δισχειλία πεντακόσια --- δε]δωκέναι: 5, στ. 16' μύρια δισχειλία πεν[τακόσια --- δεδωκέναι]: 6, στ. 12' δηνάρια μ[ύ]ρια τρισχειλία ἑπτά (ς)---: 7, στ. Β26' [δηνάρια μύ]ρια τρισχειλία ἑπτακόσια ὀγδοήκοντα ἑπτά ἥμισυ: 7, στ. Α27. **Λευκ.**: δηνάρια μύρια πεντάκις χίλια δώσει δὲ (δηνάρια) μύρια.

μύστις: οἱ μύσται: 122.

νάννη: νάννη Πετρωνίας: 169.

ναός (ς): [τὰ εἰς τὸν ναόν (ς)]: 5, στ. 16' τὰ εἰς τ[ὸ]ν ναόν (ς): 6, στ. 12.

νεανίσκος: εἰς τοὺς παῖδας μὴ εἰσπορευέσθω τῶν νεανίσκων μηθεῖς: IB, στ. 14' λαμπάδα τῶν παίδων καὶ τῶν νεανίσκων: IB, στ. 59' παρεχέτωσαν ἔλαιον τῆς νεανίσκου: IB, στ. 73' οἱ ἂν αὐτῷ δοκῶσιν ἐπιτιθεῖν ... τῶν νεανίσκων: IB, στ. 83' νεανίσκους οὐκ ὀκνηροὺς: 7, στ. Α72. **Λευκ.**: χαρίζετε νεανέσκον χαρίζομε νεανίσκον.

νέκυς: [κ]εῖμαι νέκυς ἐνθάδ' ὁ τλήμων: 398' ἐνθα νέκυς κείμε: 405, στ. 1.

νεόθνητος: παρὰ 'Αλεξάνδρου νεοθνήτου: 386.

νέος: τῶν ὑπαρχουσῶν προσόδων τοῖς νέοις: IA, στ. 31' [τῶν ὑπαρχουσῶν προσ]όδων [τοῖς νέοις]: IA, στ. 60' τῶν προσόδων τῶν ὑπαρχουσῶν τοῖς νέοις: IB, στ. 88' ἔλυνθεις ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου καὶ τῶν νέων: IB, στ. 80' ἀποτινέτω τοῖς νέοις δραχμὰς χιλίας: IB, στ. 95' τῇ τῶν νέων ἀπολείπω συνηθεία: 7, στ. Α45' ἡ βουλή καὶ οἱ νέοι: 113' 114' οἱ τε νεώτεροι μᾶλλον αἰσχυρήσονται: IA, στ. 12' μὴ νεώτερον ἑτῶν τριά[κοντα]: IA, στ. 23' οἵτινες... συνεπιβλέφονται τοὺς [νεωτέρ]ους: IA, στ. 36' 'Ἰπποκλέους δὲ ἀρετὰ με θεαλὸτα καὶ νέον ὧδε θῆκε: 37' νέος: 136, στ. 7, 23, 25' νέος: 216' 'Ἰωάννης νέος υἱὸς Ζηνοβίου: 439' νεώτερον: 113' (τοῦ νεωτέρου): 137, στ. 9' (ὁ νεώτερος): 143B, στ. 22, 24' νε(ώ)τε(ρος): 143B, στ. 26. **Λευκ.**: εἰρετευόντος Αὐρηλίου Σωπάτρου νεωτέρου 'Αἰλίου Λούκιος νέος Γερμάνα ναία, δούλη Αἰλίου 'Ασκληπιοδώρου.

νεωκορία: τὴν νεωκορίαν τῶν Σεβαστῶν καὶ τὸ τῆς μητροπόλεως ἀξίωμα: 117, στ. 6.

νεωκόρος: [Μ]ακεδόνων τὸ Κοινὸν καὶ [Βεροιαίων ἢ μητρόπολις καὶ νεωκόρος]: 61' [Βεροιαίων ἢ μητρόπολις καὶ νεω]κόρος: 66A' [Βεροιαίων ἢ μητρόπολις καὶ νεωκόρος]: 66B' [ἐν τῇ] λαμπροτάτῃ καὶ Β νεωκόρῳ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεροιαίων πόλι: 69, στ. 9' τὸν μέγιστον καὶ ἐπιφανέστατον Καίσαρα... Οὐαλεριανόν, ἢ μητρόπολις καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 70, στ. 11' ἢ τῶν Βεροιαίων μητρόπολις καὶ δις νεωκόρος, Αὐτοκράτορι Καίσαρι ---: 71' τῆς λαμπροτάτης Βεροιαίων μητροπό(λεως) καὶ Β νεωκόρου: 108, στ. 5' ἢ σεμνοτάτῃ μητρόπολις τῆς Μακεδονίας καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 109, στ. 3' [Αὐ]τοκράτορι Κ[α]ί[σ]αρι [Μ(άρκῳ)] 'Αντωνίῳ Γ[ο]ρδιανῶ... ἢ μητρόπολις [κ]αὶ δις νεωκόρος Βεροιαίων: 481, στ. 10' [Αὐτοκράτορι Καίσαρι] [Μ(άρκῳ)] 'Αντωνίῳ Γορδιανῶ... [ἢ μητρόπολις] καὶ δις νεωκόρος Βεροιαίων (ς): 483.1' [Αὐτοκράτορι] Καίσαρ[ι] Μ(άρκῳ)] 'Αντωνίῳ Γορδιανῶ... [ἢ μητροπό]λις καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 485.1' τῇ λαμπροτάτῃ μητροπόλει Βεροία καὶ Β νεωκόρῳ: 509, στ. 6. **Λευκ.**: ἐν Βεροία τῇ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας καὶ δις νεωκόρου.

νίκη: ἂν τις νίκην ἐτέρῳ παραδῶ: IB, στ. 71' ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ... Αὐτοκράτορος: 68, στ. 2' ὑπ[έ]ρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς το[ῦ]... Αὐτοκράτορος: 69, στ. 2.

νικῶ: [τ]ὸν δὲ νικῶντα στεφανοῦτω: IB, στ. 26' οἱ δὲ νικήσαντες... στεφανηφορεῖτωσαν: IB, στ. 57' τὰ δὲ ἄλλα, ἃ ἂν λαμβάνωσιν οἱ νικῶντες: IB, στ. 67' δίκη νικηθεῖς: IB, στ. 100' ἂν νικήσῃ τῇ κρίσει ὁ ζη[μ]ιωθεῖς: IB, στ. 105' ἀποτινέτω ὁ γυμνασιάρχος τὸ ἡμῶν τῷ νικήσαντι: IB, στ. 106.

νίννη: **Λευκ.**: τῇ τε νίννῃ μο καὶ τῷ πάπῳ μου.

νόησις: ἔχει τε τῇ νοήσει μου ΥΠΟΔΕ[---]: 7, στ. Α61.

νομίζω: ἕτερον ζεῦγος περὶ τῆς ψυχῆς ἀγωνιούμενον πρὸς τοῖς νενομισμένοις δυσὶν: 69, στ. 11.

νόμιμος: **Λευκ.**: ποιήσασα τὰ νόμιμα πάντα.

νομοθέτης: [α]ὐτὸν ἐκείνον τ[ῶ]ν ιδίων ἀναλωμάτων εἶναι νομοθέτην: 7, στ. Α62.

νομοθετῶ: ἢ μὴ ἀν[άγ]η τ[ὴ]ν [ῶ]ν[η]ν (ς) κατὰ τὰ ν[ε]νομοθετ[η]μένα: 13, στ. 14.

νόμος: ἐπεὶ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ πάσαι κατὰ νόμον ἀρχοῦσιν: IA, στ. 6' κατὰ τὸν νόμον ἀρχόντων: IA, στ. 15' κατὰ τὸν νόμον τὸν γυμνασιαρχικόν: IA, στ. 27' κατὰ τοὺς κοινούς νόμους: IB, στ. 44, 87' παρὰ τὸν νόμον: IB, στ. 38' οἱ γυμνασιαρχικοὶ νόμοι κείνται ἐν τοῖς δημοσίοις: IA, στ. 8' τὸν γυμνασιαρχικὸν νόμον ὃν εἰσηνέγκατο Ζώπυρος: IA, στ. 17' νόμος γυμνασιαρχικός: IA, στ. 22' ὅσα δὲ μὴ ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται: IA, στ. 27' Ἀντιγόνου φάμα τόνδε ἐφύλαξεν νόμον: 37.

νόσος: ἄωρον παρθένον ἐγ νοῦσου δεινὸς ἔμαρψε 'Αἰδης: 391' [Μοί]ρα δὲ καὶ νοῦσφ ἢ ὦ[ρα(ς)]: 398' ἐπὶ τέρμα καὶ εὐλογίας νοῦσων ἰάματα δείξας: 407.

νοσφίζω: τῶν ὑπαρχουσῶν προσόδων τοῖς νέοις οὔτε αὐτὸς νοσφιοῦμαι: IA, στ. 31' [οὐδὲ τῶν ὑπαρχουσῶν προσ]όδων [τοῖς νέοις νοσφιοῦμεθα]: IA, στ. 60' νοσφίσασθαι φθόνῳ μᾶλλον ἢ ἐμοὶ πρέ[π]ειν: 7, στ. Α10.

νουμηνία: ἐκυρώθη Περιτίου νουμηνία: IA, στ. 21' Δίου μηνὸς τῇ νουμηνία: IA, στ. 35.

νῦν: οὐ νῦν πρώτον: 7, στ. Α2' νῦν δὲ [---]: 8, στ. 12' νῦν δὲ ἔργῳ πεπεύρα[σθε]: 8, στ. 16' τῶν παίδων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ ἂν τινα ὕστερον ἐπιγένηται: 45, στ. 7' καὶ νῦν βουλομένης σοῦ τινας τῶν ιδίων θρεπταρίων ἐλευθερώσαι: 49, στ. 15' νῦν δὲ με Μοιράων μίτος ἤρπασε: 399, στ. 7' 'Αἰδη, νῦν σὺ μόνος κατέχεις: 404, στ. 24.

ξενικός: δόντα θηριομαχίας διὰ παντοίων ζώων, ἐντοπίων καὶ ξενικῶν: 117, στ. 16' [δόντ]α θηριομαχία[ς] διὰ παντοίων ζώων ἐντοπίων κα(ὶ) ξενικῶν: 118.

ξύλεια: [---]των ξυλείας: 7, στ. Γ22.

ξύλον: Ξύλων παρασκευή: IA, στ. 50' [τῆς τῶν] ξύλων χρήσεως ὡς ἐνδεεστάτην ὕλης: 7, στ. Γ25.

- ὁ (ἀναφορικό): **Λευκ.**: τὸν ζῶ χρόνον· τὸ κέ ΑΠΟΥΛΟΝΟΝ· τὸ αὐτὴ ἀτὴ ἀναζητή(σει) τὸν ζῶμεν χρόνον· τὸ καὶ ἡγόρασα.
- ὀβολός: ψυκτῆρα, οὗ ὀλ[κῆ] δραχ(μαί) ΡΔ (ὀβολοὶ δύο): 16Α, στ. 13' [·ε.9:7.]ον ὀλκῆν [δρα]χ(μαί) ΑΒ (ὀβολοὶ τρεῖς): 16Α, στ. 26' ἀργολικόν, οὗ ὀλκῆ δραχμαί δημητρίειαι ΜΖ, (ὀβολοὶ τρεῖς, τριημιβόλιον): 16Β, στ. 14' ἀργολικόν, οὗ ὀλκῆ δραχ(μαί) Ο (ὀβολοὶ δύο), ἄλλο, οὗ ὀλκ[ῆ] δραχ(μαί) ΛΑ (ὀβολοὶ τρεῖς): 16Β, στ. 29-30' [κυ]μῶλιον, οὗ ὀλκῆ δραχ(μαί) [δη]μη(τρίειαι) Ν (ὀβολοὶ δύο), ἀντιγονί[δα ἦ]ς ὀλκῆ δρα(χμαί) ΝΒ (ὀβολοὶ δύο): 16Β, στ. 40-41.
- ὀγδοήκοντα: [δηνάρια μύ]ρια τρισεῖλεια ἑπτακόσια ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἥμισυ: 7, στ. Α27' δηνάρια τρισεῖλεια ὀκτακόσια ὀγ[δ]οήκοντα [---]: 7, στ. Α36.
- ὀγδοηκοστός: [ἔτους ΕΞ]Σ σεβαστοῦ τοῦ κέ Α [ὀγ]δοηκοστοῦ τριακοσιο[στοῦ]: 325.
- ὄγδοος: Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου]... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ὄγδοον: 68, στ. 5' ἔτους ὀγ[δ]όου καὶ εἰκοστοῦ: 134, στ. 11' ἔτους ὀγδόου διακοσιαστοῦ: 327.
- ὄδε: ἀθάνατος βασιλεῖ(ο)ς ἐπεὶ χάρις ἄδε Φιλίππου... ἐδόθη: 37' Ἀντιγόνου φάμα τόνδε ἐφύλαξεν νόμον: 37' ἔφηβοι οἶδε: 135, στ. 8' Ἀγάθα τόνδ' ἀνέτευξε πέτρον: 392' πατρία κόνις ἄδε καλύπτει: 392' τὸ δ' οὖνομα τῷδε Σ[---]: 397' τύμβος ὄδε κατέχι: 401.
- ὀδός: ὁδοὺς ἐκ τῶν ιδίων ἐπισκευάσαντα: 117, στ. 10' κ(α)ῖ (ὀ)δοῦς ἐκ τῶν ιδίων ἐπισ[κ]ευάσαντα: 118.
- ὀδυνηρός: [---] ὀδυνηρός [---]: 406.
- οἶδα: οὔτε ἄλλω ἐπιτρέψω εἰδώς: 1Α, στ. 32' ἔαν... ἔασῃ... εἰδώς: 1Β, στ. 30' οἶδα δὲ ὅτι: 7, στ. Α49' ἐν πολλοῖς σοὶ χάριν οἶδαμεν: 49, στ. 14' τὰ δὲ πάντα <τον> τῆς ζωῆς μου ἐπὶ ὕδεν ὁ Κτίστης: 443, στ. 9' ἰδοῦσα ὅτι [ἀπ(;)έσωσε Γερόντ[ιν] ἐτ(ῆ): 445, στ. 6' ἢ βούλει ἰδένααι Ω[---] ΑΙΣΤΕ τύμβος οὗτος: 448, στ. 1.
- οἰκογενής: κοράσιον... οἰκογενής: 51' ἐδωρήσατο θεῷ... σῶματα οἰκογενή: 55, στ. 5. **Λευκ.**: κοράσιν... οἰκογενής· γένι μακεδονικά, οἰκογενής· παιδίσκην... οἰκογενής· κοράσι(ον)... οἰκογενή· μακεδονικά, οἰκογενής· γένι μακεδονικήν, οἰκογε[νή]· κοράσιον... οἰκογενής· οἰκογεν[ές]· [π]αιδίσκην μου... παιδίον... οἰκογενή· παιδάριον... γένι Μακεδόνα, οἰκογενή· κοράσιον... οἰκ[ογε]νής.
- οἰκονομία: ἐκ τῆς συνήθους κατ' ἐνιαυτὸν οἰκονομίας: 7, στ. Α14.
- οἰκονόμος: **Λευκ.**: οἰκον[όμ]ος τῆς Βεροιαίων πόλεως.
- οἶκος: καὶ ὑπὲρ τοῦ συμπαντος θεοῦ οἶκον αὐτῶν: 68, στ. 7' καὶ ὑπὲρ τοῦ θεοῦ οἶκον αὐτοῦ: 69, στ. 5.
- οἰκουμενικός: τοῦ κοινοῦ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνος Ἀλεξανδρείου, ἱεροῦ, οἰκουμενικοῦ, ἰσλαστικοῦ, ἰσα[κτίου]: 69, στ. 7.
- οἰκῶ: **Λευκ.**: Βεροιαία οἰκοῦσα ἐν Κυνέοις· Βεροιεὺς οἰκῶν ἐν Κυνέοις [ὁ δεῖνα Λ]ύκου οἰ[κῶν; ---] οἰκοῦντες ῥεγίων· Ἑλλημιωτῶν κώμη Δουρέοις οἰκοῦσα ἐν Μιεζέοις τόποις· Αὐρήλιος Νεικόβουλος ὁ πρὶν Νεικοβούλου, Βαιροιαῖος οἰκῶν ἐν Αὐράντῳ χωρίῳ Αὐρηλίῳ Νεικάνορος· Αὐρήλιος Οὐαλέριος ὁ πρὶν Ποσιδωνίου, Δρογατίης οἰκ(ῶ)ν ἐν Βάρῃ Νικίῳ, χωρίῳ τῷ γεγεννημ(έ)νῳ Κλαυδίου Μ(α)ρκ(έ)λλῳ· Βιστύρριος οἰκῶν ἐν Ἑλλημίᾳ· Αὐρήλιος Παράμονος τοῦ πρὶν Παραμόνου, οἰκῶν κώμῃ Κανωνέας.
- οἶος: μὴ γὰρ οἶων ΙΣΑ[---]: 7, στ. Α56.
- ὀκνηρός: νεανίσκους οὐκ ὀκνηροῦς: 7, στ. Α72.
- ὀκτακόσιοι: [ὀ]κτακόσια ἐξήκοντα δύο ἄσσάρια τρία ἥμισυ: 7, στ. Α32' δηνάρια τρισεῖλεια ὀκτακόσια ὀγ[δ]οήκοντα [---]: 7, στ. Α36' δηνάρια χεῖλεια ὀκτακόσια: 7, στ. Α49.
- ὀκτώ: ἑμ μηνὶν ὀκτώ: 1Β, στ. 68' ἐδωρήσατο θεῷ... κόραν... ὡς ἑτῶν ὀκ[τ]ό: 56. **Λευκ.**: Δαισίου ὀκτώ καὶ δεκάτῃ· περὶ ἑτῆ ὀκτώ.
- ὀλεθρος: [---]Α τὸν ὀλεθ[ρον ---]: 406.
- ὀλίγος: εἰ καὶ ἡ [τ]ύχη διὰ τοὺς καιροὺς αὐτῶν ἡττων ἦν: 2, στ. 7.
- ὀλιγωρῶ: ἔαν δὲ τις δοκῇ ὀλιγωρεῖν τῶν παιδοτριβῶν: 1Β, στ. 19.
- ὀλκή: [---] ὀλκή πρὸς [δη]μη[τρίειον] δραχμαί ΝΓ: 16Α, στ. 6' ψυκτῆρα, οὗ ὀλ[κῆ] δραχ(μαί) ΡΔ (ὀβολοὶ δύο), κιμῶλιον [οὗ ὀλκῆ] δραχ(μαί) ΜΗ, σκά[φ]ιον (·) οὗ ὀλκῆ δραχ(μαί) ΝΔ, κύ[α]θον (·) οὗ ὀλκῆ δραχ(μαί) ΚΓ: 16Α, στ. 12-16' [·ε.9:7.]ον ὀλκῆν [δρα]χ(μαί) ΑΒ (ὀβολοὶ τρεῖς): 16Α, στ. 25' [ε.2:4]μα δύο, [ὦν ὀλκῆ] δραχ(μαί) Ο: 16Α, στ. 32' ἀργολικόν, οὗ ὀλκῆ δραχμαί δημητρίειαι ΜΖ, (ὀβολοὶ τρεῖς, τριημιβόλιον): 16Β, στ. 13' ὑποδιάλεια τέσσαρα, ὦν ὀλκῆ πρὸς δημητρίειον δραχμαί Σ: 16Β, στ. 20' ἀργολικόν, οὗ ὀλκῆ δραχ(μαί) Ο (ὀβολοὶ δύο), ἄλλο, οὗ ὀλκ[ῆ] δραχ(μαί) ΛΑ (ὀβολοὶ τρεῖς), σκυφίον οὗ ὀλκῆ δραχ(μαί) ΝΒ, κιμῶλιον οὗ ὀλκῆ δραχ(μαί) ΠΒ: 16Β, στ. 28-32' [κυ]μῶλιον, οὗ ὀλκῆ δραχ(μαί) [δη]μη(τρίειαι) Ν (ὀβολοὶ δύο), ἀντιγονί[δα ἦ]ς ὀλκῆ δρα(χμαί) ΝΒ (ὀβολοὶ δύο): 16Β, στ. 39-41' σκύφον οὗ ὀλκῆ εἰς τὸ αὐτὸ δραχ(μαί) ΦΝ: 31' σκύφον οὗ ὀλκῆ δραχ(μαί) Ν: 32' 33.
- ὀλοός: ἄμφω γ[άρ] προτέρους κῆρ ὀλοῖ δάμασεν: 400.
- ὄλος: ἀλείψαντα καὶ λούσαντα δι' ὄλης ἡμέρας: 114' παρ' ὄλον τὸν τῆς ἀρχαιρωσύνης χρόνον: 117, στ. 19. **Λευκ.**: παρ' ὄλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς· παρ' ὄλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον· παρ' ὄλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον].
- ὀμνύω: [ὀ]μν[ύ]ω: 1Α, στ. 26' [ὀμνύομεν]: 1Α, στ. 55' ὁμόσας ὁ γυμνασίαρχος τὸν Ἑρμῆν: 1Β, στ. 54' ὁμόσας τὸν ὑπογεγραμμένον ὄρκον: 1Α, στ. 25' ὁμόσαντες τὸν ὑπογεγραμμένον ὄρκον: 1Α, στ. 37' ἔαν ὁ ἐξομοσάμενος φανῇ μὴ δεόντως ὁμωκέναι: 1Β, στ. 79.
- ὁμοίως: καὶ ὁμοίως ζημιούτω: 1Β, στ. 43' καὶ ὁμοίως ἀλειφέτω καὶ λαμπαδαρχεῖτω: 1Β, στ. 78' καὶ ὁμοίως ἀναγκαζέσθω...: 1Β, στ. 80' ὁμοίως δὲ καί...: 1Α, στ. 11' 1Β, στ. 12, 71, 83' ὁμοίως τὸν λόγον ἀποδοῦναι καὶ τὰ περιόντα: 1Β, στ. 96' ὁμοίως καί...: 7, στ. Α45' ὁμοίως καλῶς ἔχον: 7, στ. Α53' πάντες φιλέσκειν ὁμοίως Παρθενόπην: 404, στ. 21.
- ὁμολογῶ: **Λευκ.**: ὁμολογῶ κεχαρίσθαι· ὁμολογ[ῶ ---] ὁμολογῶ δωρῖσθε [καὶ] στηλλογραφεῖν· ὁμολογῶ χαρίζεσθαι· ὁμολογῶ χαρίζομαι· ὁμο(λ)ογῶ χαρίζεσθε· ὁμολογῶ ἔχουσα τριῶν τέκνων δικαίον· ὁμολογῶ ἑαυτὴν δωρῖσθε· ὁμ[ολογῶ] κεχαρίσθαι· [ὁμ]ολογῶ δίδωμι.
- ὄναρ: κατ' ὄναρ: 20.
- ὄνομα: [μ]ηδὲ ὀνόμασιν μ]ηδὲ χειρογράφους: 7, στ. Α90' πρῶτον τῶν ἀπ' αἰῶνος τούτῳ τεμνηθέντα τῷ ὀνόματι: 106, στ. 8' παιδίσκην ὀνόματι: 49, στ. 3' πα[ι]δάριον ὀνόματι: 52, στ. 8' δοῦλον ὀνόματι[ι]: 53, στ. 7' κοράσιόν μου ὀνόματι: 51' κοράσιον ὀνόματι: 54, στ. 6' κοράσιον ὀνόματι[ι] Ἀφροδίσιαν: 55, στ. 6' ἐδωρήσατο θεῷ... κόραν ὀνόματι...: 56' ὄνομα δὲ μ[ο]ι...: 387, στ. 4' τὸ δ' οὖνομα τῷδε...: 397' Θεοδώρα τοῦνομα[α]: 447, στ. 5'

δοίως: ὡς ἂν δύνωμαι [ό]σι(ώ)τατα καὶ δικαιοτάτα: 1Α, στ. 29' [ὡς ἂν δυνώμεθα ὀσιώτατα καὶ δικαιοτάτα]: 1Α, στ. 58.

ὅσος: ὅσα δὲ μὴ ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται: 1Α, στ. 27' ὅσοι ἂν μὴ ἐλεύθεροι ὦσιν: 1Β, στ. 23' ὅσα καθήκεν ἐν τῷ [γ]υμνασίῳ: 1Β, στ. 98' ὅσα τε τῆς πόλεως ἐκείνοι... ἀνέστησαν: 2, στ. 13' [οἱ ἱερεῖς οἱ τοῦ Ἡρακλέους ἀτε]λεῖς ἔστων πάντων ὄσων καὶ οἱ τοῦ Ἀσκληπιού: 3, στ. 15' [οὐ τοῖς συνέδροις ἀπο]τείνει, ὅσοι [---]: 5, στ. 15' οὐ τοῖς συνέδροις [ἀπο]τείνει ὅσοι [---]: 6, στ. 12.

ὅσπερ: ὅπερ καὶ πρότερον εἶπον: 7, στ. Α38' ἀπ(ε)ρ γινόμενα διηνάρια: 7, στ. Α40' ὅπε<ε>ρ ἑπαθλον ἐτέροις δοκεῖ: 7, στ. Α44' ὅπερ εὐχομαι καὶ ἐλπίζω: 7, στ. Α74' εἶχες ἑλεῖν ψυχὴν ἥνπερ ἄωρον ἔχεις: 404, στ. 19. **Λευκ.:** ὅπερ ἐπιδράμην.

ὅστις: οἵτινες... συνεπιβλέψονται τοὺς [νεωτέρους]: 1Α, στ. 36' οἵτινες εἰς τοῦπιόν ἱεροποιήσουσιν Ἑ[ρμε]ῖ: 1Β, στ. 63' ἅτινα ἐν παρακα[ταθ]ήκῃ [---]: 7, στ. Α27' ὅστις ἐτάφι ἐνταῦθα: 441. **Λευκ.:** ἥτις προσμενεῖ μοι ἅτινα δουλ(ε)ύσουσιν ἐμοί ἥντινα ὦνῃν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἔθικα ἅτινα ἡγόρασα ἐξ ἑματός· αἰτινές μοι ἐγεννήθ(η)σαν ἐκ παιδίσκης μου ἥτις ἐδόθη ἅτινα ἡγόρασε.

ὅσοι: ἔάν δέ τις βάλῃ ὁ[σ]τᾶ: 368, στ. 5.

ὅταν: ὅταν καὶ τὰς ἄλλας ἀρχάς: 1Α, στ. 23' ὅταν εἰσπορεύεται εἰς τὴν [ἀ]ρχ[ή]ν: 1Α, στ. 34' ὅταν οἱ παῖδες ἀλείφονται: 1Β, στ. 11' συντελείτωσαν δὲ τὴν θυσίαν... ὅταν καὶ οἱ ἱεροποιοί: 1Β, στ. 64' ὅταν δὲ [ἐ]ξέλθῃ ἐκ τῆς ἀρχῆς: 1Β, στ. 88' ὅταν ἐξέλθῃ αὐτῶν ὁ ἐνιαυτός: 1Β, στ. 107' ὅταν καταλύσωσι τῇ[ν] στρατείαν: 4, στ. 6' ὅταν δὲ ἡ πόλις ἀλείφῃ: 7, στ. Α63' ὅταν μὴ ἡ γυμνασίαρχος: 7, στ. Α68' ὅταν καταλύσωσι τῇ[ν] στρατείαν: 4, στ. 6.

ὅτε: ἔσθ' ὅτε: 7, στ. Α6'

ὅτι: οἶδα δὲ ὅτι ἐξ αὐτῶν δεῖ: 7, στ. Α49' ἰδοῦσα ὅτι [ἀπ(ι)]έσωσε Γερόντ[ιν] ἔτ(η): 445, στ. 7.

οὐ: αἶ τε πρόσδοι αὐτῶν οὐ καταφθαρήσονται: 1Α, στ. 14' οἷς οὐ δεῖ μετεῖναι τοῦ γυμνασίου: 1Β, στ. 26' ὡς οὐ δυνατός ἐστιν λαμπαδαρχεῖν: 1Β, στ. 76' [οὐ τοῖς συνέδροις ἀπο]τείνει: 5, στ. 15' οὐ τοῖς συνέδροις [ἀπο]τείνει: 6, στ. 11' οὐ νῦν πρῶτον: 7, στ. Α2' οὐ μὴν ἀλλά: 7, στ. Α33' τόπον οὐκ ἔχει: 7, στ. Α43' νεανίσκου οὐκ ὀκνηρούς: 7, στ. Α72' οὐκ ἀλογίως ἐστόχασμαι: 7, στ. Α78' ἔνοχος ἐσται οὐ πρ[---]: 7, στ. Γ6' οὐκ ἐφείμῃ γένεσθαι: 7, στ. Γ18' οὐκ ὡς ἄπαισιν καθάπερ [---]: 8, στ. 18' οὐ παρ' ἄλλου τινας παραλαβοῦσα: 49, στ. 21. **Λευκ.:** οὐ πραθήσονται ἰδ' οὐ.

οὐ: ἐξέστω ἀπιέναι οὐ ἂν βούλωνται: 45, στ. 14.

οὐδέ: τρόπῳ οὐδὲ παρευρέσει οὐδεμιᾷ: 1Α, στ. 32, 61' [οὐδὲ τῶν ὑπα]ρχου[σ]ῶν προσ[ό]δων [τοῖς νέοις νοσφισμέθα]: 1Α, στ. 59. **Λευκ.:** δι' ὃ οὐδὲ ἐπώλησα οὐδὲ ἐχαρισάμην οὐδὲ ὑποθήκην ἔθικα.

οὐδεῖς: τρόπῳ οὐδὲ παρευρέσει οὐδεμιᾷ: 1Α, στ. 32' [τρόπῳ οὐδὲ παρευρέσει οὐδεμιᾷ]: 1Α, στ. 61' οὐτε χάριτος ἐνεκεν οὐτε ἔχθρας οὐδεμιᾶς: 1Β, στ. 51. **Λευκ.:** κατὰ οὐδένα τρόπον οὐδεῖς ἔστε κύριοι.

οὐκέτι: νῦν δὲ με Μοιράων μίτος ἦρπασε κ(ο)ῦκέτ' αἰδῶ: 399, στ. 8.

οὐράνιος: ὁ Θ(ε)ὸς ἀρχ(ων) οὐράνιος καὶ κυβερνήτης: SEG 35 (1985) 733.

οὐτε: οὐτε φίλῳ χαριζόμενος οὐτε ἐχθρὸν βλάπτων παρὰ τὸ δίκαιον: 1Α, στ. 29-30' οὐτε αὐτὸς νοσφισῆναι οὐτε ἄλλῳ ἐπιτρέψω εἰδὼς τρόποι: 1Α, στ. 31-32' [οὐτε φίλῳ χαριζόμενοι] οὐτε ἐχθρὸν βλάπτον[τες] παρὰ τὸ δίκαιον: 1Α, στ. 60-61' οὐτε ἐν τῷ αἰτεῖν ἡ πρεσβείην ὑπὲρ τῆς πατρίδος: 2, στ. 10' ὦ οὐτα πέδων γένο[ις] [---] μετόπισθε φαίνετε: 400. **Λευκ.:** οὐτε ἀναφορὰν οἴσουσι[ν].

οὗτος: οὗτοι παραγραφίτωσαν: 1Β, στ. 33' [ἀποτινέτωσαν καὶ οὗτοι]: 1Α, στ. 49' ἀποτινέτωσαν καὶ οὗτοι: 1Β, στ. 34' ἡ βούλει ἰδέναι Ω[---] ΑΙΣΤΕ τύμβος οὗτος: 448, στ. 2' τοῦτο γὰρ γενομένου: 1Α, στ. 11' τὸν ποιοῦντά τι τούτων: 1Β, στ. 15' μὴδὲ ἀπε[λ]εύθερος μὴδὲ οἱ τούτων υἱοί: 1Β, στ. 28' ἀπὸ τούτων ἀναλίσκω: 1Β, στ. 88' τὸ ἀπὸ τούτων ἀναλωθέν: 1Β, στ. 90' μετὰ τούτων συνεγλογίζεσθαι αὐτόν: 1Β, στ. 92' αἱ δὲ περὶ τούτων κρίσεις: 1Β, στ. 109' περὶ (δὲ) τούτων καὶ κοινῇ μὲν γέγραφα...: 4, στ. 8' τούτων τῶν προγεγραμμένων: 7, στ. Α21' ὑπὸ τούτων τὸ καθολικὸν κεφάλαιον συναύξεσθαι: 7, στ. Α52' δυνάμενον τοῦτο: 7, στ. Α54' κατὰ τὸ ἐπιστρεφόμενον ταύτης τῆς εὐτα[ξίας]: 7, στ. Α67' διὰ ταύτης τῆς αὐθαδίας: 7, στ. Γ24' τάχα περὶ τοῦτο με: 7, στ. Γ26' [τούτων (ς)] τὴν ὦνῃν καταγρά[φειν]: 13, στ. 9' τὸ ἐνκοιμητήριον λίθινον καὶ τὴν πρὸ τοῦτο ἐξέδραν: 18' μὴ ἐξέστω δὲ... ἐφάψεσθαι τούτων...: 45, στ. 16' μὴδὲ ἄλλῳ ὑπὲρ τούτων: 45, στ. 19' θανάτου ἀναπόστατος τοῦτο ἐγενήθη: 405, στ. 8' κ(αἰ) τῆς τοῦ[του] συμβίου: 437' καὶ χρῆσθαι τοὺς γυμνασίαρχους τούτοι: 1Α, στ. 20' τούτοι πειθαρχεῖτωσαν πάντες: 1Β, στ. 7' ἔδοξεν ἐπαινεῖσαι τε τὸν Ἀρπαλον ἐπὶ τούτοις: 2, στ. 41' πρὸς τούτοις καί...: 7, στ. Α31' [τούτ]ω τῷ διατάγματι διορθῶσαι: 7, στ. Γ10' καὶ ἐν τούτοις συνευαρεστοῦμεν: 49, στ. 24' πρῶτον τῶν ἀπ' αἰῶνος τούτῳ τεμιθέντα τῷ ὀνόματι: 106, στ. 7' τοῖς διὰ τὴν περὶ ταῦτα μελέτην αὐχισ[α]μένους (ς): 7, στ. Α7' τὴν εἰς τοῦτο μου οσο[υ]δήν: 7, στ. Α12' ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο τὸ ἔτος προ[β]έβηκεν (ς): 7, στ. Α13' εἰς ἐκεῖνο δαπανᾶσθαι τοῦτο: 7, στ. Α44' τοὺς δὲ παρὰ τοῦτο τολμώντας δούλους ἀλείφειν: 7, στ. Α65' ταῦτα εὐθέ[ως] (ς) [---]: 7, στ. Α86' ταῦτα τὰ ἐν τῷ τῆς ἐαυτῶν ἐπιμελείας χρόνῳ: 7, στ. Α89' [τ(ς)]οῦτο ΚΟ[---]: 7, στ. Α26' τοὺς τοῦτο τολμώντας ποιεῖν ἀναγρ[---]: 7, στ. Γ29' τοῦτο τὸ διάταγμα βε[---]: 7, στ. Γ30' ὅς δὲ μὴ τα[ύ]τα ποιήσῃ: 13, στ. 12' ἐποίησα ταύτην τὴν σπιλλίδαν: 365' ὅς ἂν δὲ τοῦτον τὸν βωμὸν μετάρῃ: 367, στ. 6' [ἐάν] τις κατα[β]ά[λ]ῃ το[ύ]το ἰ κο[μ]ίση (ς) ἢ ἄ[ρ]η: 369, στ. 6' ἐάν δὲ τις ταύτην τὴν σπιλλίδα καταστρέψῃ: 388, στ. 10' γόοις (δ)ς πάντοτε κοσμεῖ ταύτην: 394' ἐποίησα τοῦτο τὸ κοιμ[η]τήριον: 445, στ. 7' τοῦτο οὐν μαρτύρομε τὸ ἀγίωτατον [...]: 445, στ. 11' εἰς τοῦτο τὸ κοιμητήριον: 445, στ. 15' ἐποίησεν ταύτην τὴν σιλίδα μνήμης χάριν: 446. **Λευκ.:** [Ἐγένετο] ἡ δωρεὰ αὐ[τ]ῇ Ἐγράφη ἡ δωρεὰ αὐτῇ ἐδόθη ἡ δωρεὰ αὐτῇ τῆς δωρεᾶς ταύτης καὶ ταύτης τέκνα καὶ ταύτης παιδίων καὶ ταύτης παιδία καὶ ταύτης τὰ παιδία καὶ [ταύτης] παιδία ταύτης δὲ τῆς παιδίσκης... κὲ ταύτης θυγατέραν θυγατέρα ταύτης Ἀλεξάνδραν κὲ ταύτης θυγατέρα τῆς προσόδου τα[ύτης] διὰ ταύτης μου τῆς ἐπιστολῆς τοῦτο δὲ καὶ τὴν ὦνῃν παρέξομαι τοῦτο δὲ τοῦ προγεγραμμένου δούλου καὶ τοῦτο ἀδελφίν τοῦτον δὲ τῶν σωμάτων οὐδεῖς ἔστε κύριος ἀντιποιστῇ τοῦτων δοῖο σωμάτων τοῦτον παρὰ τόπον μὴ ὑπρισθῇ ταύτην χαρίζομαι μετὰ δὲ ταῦτα.

οὕτως: καὶ οὕτως [ἐκ τ]ΟΥ ΚΑΤΑΛΕΠΟΥ[---]: 1Α, στ. 45' [οὕ]τως ἐπιτήδειον εἶ[ναι] [---]: 8, στ. 19' [οὕ]τως ἡμεῖν ἐπε[ο]---: 8, στ. 20' ἡ μὴ [οὕ]τως πω(ς)[---]: 13, στ. 13.

ὀφείλω: [---]ΗΡΙΟΥ τὰς πέ[ν]τε μυριάδας ἅς ὑπὲρ [---] ὀφείλει: 5, στ. 14' [---]ΗΡΙΟΥ τὰς πέ[ν]τε μυριάδας ἅς ὑπὲρ [---] ὀφείλει: 6, στ. 11' κείται τῷ θανάτῳ μὴκέτ' ὀφειλόμενος: 402, στ. 9' [ὡς μὴ] ὤφει[λεν]: 403, στ. 9.

Λευκ.: ἱς ἃ ὀφείλω διηνάρια χεῖλα.

ὄχετιγῶ: τῷ δὲ ἐπαφέντι κηπουρῷ καὶ ὄχετιγούντι: 7, στ. Γ16.

ὄχλος: Φοίβου φορμίνγων ὑποφήτορα... ἴστορ' ἄ(π)ειρον ὄχλου: 396.

ὄχλῳ: **Λευκ.**: ὄχλούμενος ὑπὸ τῆς θε[ο]ῦ.

ὄχυρῳ: κάλλειον ὠχύρωται: 7, στ. Γ30.

παγκρατιαστής: πανκρατιαστάς: 140, στ. 54.

παιδαγωγός: τῶν παίδων τοὺς ἀτακτοῦντας μαστιγῶν καὶ τῶν παιδαγωγῶν: 1B, στ. 22' τῷ παιδαγωγῷ Νήφοντι: 279.

παιδάριον: τέσ(σ)αρες παιδ[ά]ρια δὲ δύο: 7, στ. Α64' ἐστηλογρ[ά]φισα τῇ θεῷ... πα[ι]δάριον ὀνόματι: 52, στ. 7' ἐπὶ τὰ παιδάρ[ια] ποιήσασα: 445, στ. 9. **Λευκ.**: παιδάριον... ὡς ἐτῶν Ε' παιδάριον... ἐτῶν Ε' παιδάρια ---] παιδάριον... ὃ ἀπὸ παιδίου κατωνόμακ' διὰ μηδὲνα δὲ ἔχιν ἐξουσίαν τοῦ προγεγραμμένου παιδαρίου ἢ τὴν θεὸν' ἐχαρισάμην πεδάριν ὀνόματι, τὸ καὶ ἡγόρασα' παιδάρειν ὀνόματι... ὡς ἐτῶν ΚΕ' μηδὲνα δὲ κυρι(ώ)τερον τοῦ παιδαρίου' ἐάν δὲ τις ἐπανεῖλθῃ τῷ παιδαρίῳ' παιδάρ(ον) ὀνόματι' π(α)ιδάριον... ὡς ἐτῶν Ν' αἵταιρον πεδάριν ὀνόματι' παιδάριον ὀνόματι... ὡς ἐτῶν δέκα δύο' τοῦ προγε[γραμμένου] παιδαρίου' Μητρί θεῶν δῶρον παιδάριον.

παιδίον: ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν γυναικῶν... καὶ τῶν παιδίων: 45, στ. 7' μηδὲ τῶν παιδίων: 45, στ. 17' καὶ αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά: 45, στ. 26' καὶ τὰ παιδιά αὐτοῦ: 45, στ. 29' καὶ τὰ παιδιά ζῶντα: 326' καὶ τὸ παιδὶν ἦρῶα: 490. **Λευκ.**: παιδίον' παιδί[ον]' [παιδιον(ς)] ὀνόματι' καὶ παιδίον αὐτῆς ὀνόματι' ταύτης δὲ τῆς παιδίον ἐνιαύσιον Θερίνον' παιδίον ἐμόν... ὡς ἐτῶν Ε' παιδίον... ὃ ἡγόρασα ἐξ αἵμα[το]ς καὶ ἀν[έθ]ρεψα ὡς ἐτῶν τρι[ώ]ν' παιδ[---] ἡγόρα[σε]' κ[αὶ] παιδιά τὸν δεινὰ' ὃ ἀπὸ παιδίου κατωνόμακ' [εἰ]δίον πε[δί]ον' χαρίζομαι... καὶ ταύτης παιδία' πεδί' κὲ τῆς Παισιθέας παι[δί]ον' πεδίον..., ἐτῶν Ζ' καὶ ἄλλο παιδίν' παιδίον αὐτοῦ ὀνόματι' καὶ ταύτης παιδίον ὀνόματι... ὡς ἐτῶν Η' καὶ τῆς πεδίσκης Ζοΐχης πεδίον Θεοδάν, ἐτῶν ΙΔ' ἀνεθέμ(ν) πεδίν μο[υ] ---] καὶ [ταύτ]ης παιδία.

παιδίσκη: τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῇ παιδίσκην: 49, στ. 2' τὸ γεννηθὲν ἐκ παιδίσκης μου: 52, στ. 11. **Λευκ.**: πεδίσκην ὀν(ό)ματι' δῶρον παιδίσκην' στηλογραφῶ πεδίσκην μου' στηλογραφῶ παιδίσκην μου' δωροῦμαι... παιδίσκην' [στηλογρα]φῶ παιδί[σκην] ὀνόματι' χα[ρί]ζομαι παιδίσκην ὀνόματι' ταύτης δὲ τῆς παιδίσκης καὶ (δ)ηνάρια ΙΡ ἀνατιθέμην μεμαρτυρωμένην' ἐχαρισάμην τῇ θεῷ παιδίσκην' ἐχαρισάμην παιδίσκην' ἐχαρισάμην... πεδίσκην ὀνόματι' χαρίζομαι πεδίσκην ὀνόματι' ἀποδίδομεν πεδίσκην ὀνόματι' καλουμένην' πεδίσκην ὀνόματι' χαρίζομαι παιδίσκην ὀνόματι' (τ)ὸ γεννηθὲν μοι, ἐκ π(α)ιδί(σ)κης 'Ερμιόνης' χα[ρί]ζομαι... παιδίσκας ὀνόμα(τι)' ἐχαρισάμην παιδίσκας δύο ὀνόμασιν' χαρίζεσθαι παιδίσκην ὀνόματι' παιδί[σκην]' [παι]δίσκην ὀν[όματι]' [π]εδίσκην μου ὀνόματι' καὶ τῆς πεδίσκης Ζοΐχης πεδίον Θεοδάν' παιδίσκην Παιραμό[ναν] μετά:] τῶν [τέκνων:] πεδίσκην ---] [παιδίσκην] παιδίσκην ---].

παιδοτρίβης: ἀπαντάτωσαν δὲ καὶ οἱ παιδοτρίβαι... εἰς τὸ γυμνάσιον: 1B, στ. 16' ἐάν δὲ τις δοκῇ ὀλιγωρεῖν τῶν παιδοτρίβων: 1B, στ. 19' τοὺς παιδοτρίβας ποιεῖσθαι ἀπόδειξιν τῶν παίδων: 1B, στ. 24' συντελείτωσαν δὲ τὴν θυσίαν... οἱ παιδοτρίβαι: 1B, στ. 64.

παῖς: [---]Σ παίδων: 1A, στ. 62' ὅταν οἱ παῖδες ἀλείψωνται: 1B, στ. 12' Περί παίδων: 1B, στ. 13' εἰς τοὺς παῖδας μὴ εἰσπορευέσθω τῶν νεανίσκων μηθεῖς: 1B, στ. 13' μηδὲ λαλείτω τοῖς παισίν: 1B, στ. 14' παραγίνεσθαι... ἐπὶ τοὺς παῖδας: 1B, στ. 20' τῶν παίδων τοὺς ἀτακτοῦντας μαστιγῶν: 1B, στ. 22' τοὺς παιδοτρίβας ποιεῖσθαι ἀπόδειξιν τῶν παίδων: 1B, στ. 24' λαμπάδα... τῶν παίδων καὶ τῶν νεανίσκων: 1B, στ. 59' ποιεῖται δὲ τὴν τῶν παίδων λαμπάδα: 1B, στ. 82' [λ]αμβάνοντες παρὰ τῶν παίδων: 1B, στ. 65' αἰρέσθω δὲ καὶ τῶν παίδων λαμπαδάρχας τρεῖς: 1B, στ. 74' [παι]δίας δόλιχον: 140, στ. 4' [παι]δίας στ[ά]διον: 140, στ. 8' [παι]δίας [---]: 140, στ. 16' [παι]δ[ας] πυγμή[ν]: 140, στ. 18' παῖδες πυκτιεύων: 140, στ. 49' ἐκ παιδὸς ἄλιπτος: 388, στ. 3' παῖς ἐτι φαινόμενη: 394' ὃ οὐται πέδων γένος[---] μετόπισθε φανῆτε: 400. **Λευκ.**: δῶρον... παῖδα' δωροῦμαι παῖδα.

παλαιδόξος: Ἀντιγόνου κλυτὸν υἱά παλαιδόξου: 392.

παλαιμοσύνη: παλαιμο[σύν]η: 390.

παλαιστρα: μηδὲ ἐν ἄλλῃ παλαιστρῇ ἀλειφέσθω μηθεῖς ἐν τῇ αὐτῇ πόλει: 1B, στ. 4.

παλαιστρίτης: παλαιστρεῖ[της]: 27A, στ. 6.

παλαιστροφύλαξ: παρεχέσθω τὴν τοῦ παλαιστροφ[ύ]λακος χρεῖαν: 1B, στ. 97.

πάλιν: ὅπως ἀποκατασταθῶσιν πάλιν τῷ θεῷ: 3, στ. 8' ἀργῶν ἐνιαυτὸς πάλιν ἐνθήκη (-η): 7, στ. Α59.

πάλος: πά(λος) Α: 382' πρῶτος πάλος ῥητιαρίων: 388, στ. 2.

πανδημεί: ἀλείψαντα καὶ λούσαντα δι' ὅλης ἡμέρας πανδημεί: 114.

πάνδημος: κ(α)ὶ διαδόμασιν... πανδημοῖς κατὰ πᾶσαν σύνοδον ὑποδεξάμενον τὴν ἐπαρχίαν: 117, στ. 20.

παντοίος: θηριομαχίας διὰ παντοίων ζώων: 117, στ. 15' θηριομαχία[ς] διὰ παντοίων ζώων: 118.

παντοκράτωρ: τὸν παντοκράτορά σοι κὲ ἅγιον Θεόν: 444.

πάντοτε: γόοις (δ)ς πάντοτε κοσμεῖ ταύτην: 394.

πάππος: ἐννοηθεῖς δὲ τὰς τῶν πάππων στρατηγίας καὶ δαπάνας: 2, στ. 12' [ὑ]πὲρ τοῦ πάππου: 16A, στ. 20. **Λευκ.**: τῇ τε νίνῃ μο κὲ τῷ πάππῳ μου.

παρά: λαμβάνοντες παρ' ἐκάστου: 1B, στ. 61' [λ]αμβάνοντες παρὰ τῶν παίδων μὴ πλεον δραχμῆς παρ' ἐκάστου: 1B, στ. 65' παρὰ τῶν πολιτάρχων: 1B, στ. 110' ἐπὶ καὶ παρὰ...: 7, στ. Α29' πρὸς τούτοις καὶ τὰ παρὰ...: 7, στ. Α31' οὐ παρ' ἄ(λ)λου τινὸς παραλαβοῦσα: 49, στ. 21' ὃν ἡγοράκιν παρὰ...: 53, στ. 10' παρὰ Ἀλεξάνδρου νεοβηγοῦ: 386' καλῶς ἔχει καὶ παρ' ἡμῖν: 1A, στ. 8' παρὰ τῷ [---]: 13, στ. 2' [---] ἐν παρα[καταθ]ήκῃ παρὰ... τῷ τα<τα>μία: 7, στ. Α24' τῶν παρ' ὑμῖν ἄξιο[---] ἀνδρῶν: 7, στ. Α57' παραμείναι δὲ αὐτοῖς παρὰ Ἀττίνα: 45, στ. 11' παρὰ τὸ δίκαιον: 1A, στ. 30' [παρὰ τὸ δίκαιον]: 1A, στ. 61' παρὰ τὸν νόμον: 1B, στ. 38' καὶ τεθῆναι παρὰ τὸν ἀνδριάντα: 2, στ. 47' τοὺς δὲ παρὰ τοῦτο τολμώντας δούλους ἀλείφεσθαι: 7, στ. Α65' παρὰ τὸν τῆς ἱερωσύνης χρόνον: 109, στ. 16' παρ' ὅλον τὸν τῆς ἀρχιαιρωσύνης χρόνον: 117, στ. 19. **Λευκ.**: παρὰ Κλαυδίας Εὐβούλης' σώματα ἃ ἡγόρασα παρὰ Αὐρηλίου Φορτουνάτου' ἡγόρασα παρὰ Ἀτιλίου κὲ Κασάνδρας' ὃν ἡγόρασα (ἐξ) αἵματος παρὰ Μ. Νεικάνδρου' ὃν ἡγόρασα... παρὰ Αὐρηλίας Ἰουλίας' ὅπερ ἐπρίαμην παρὰ Θεοδότῃς' δεδανίσθαι παρὰ τῆς θεοῦ' τεμώμενος παρὰ τῷ κυρίῳ ἡμῶν' παρὰ τόπον μὴ ὑπρισθῆν' ἐάν δὲ ὑβρεῖσθαι τις παρὰ τόπον' παρὰ τὸν τοῦ ζῆν χρόνον' παρ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς [παρὰ] τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' παρ' ὅλον τὸν [τῆς ζωῆς χρόνον] παρὰ τὸν τῆς ζωῆς μου χρόνον' παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον.

παραγίγνομαι: παραγίνεσθαι τὴν τεταγμένην ὥραν ἐπὶ τοὺς παῖδας: 1B, στ. 19.

παραγράφω: [παραγραφάντων] τῶν ἐξεταστῶν: 1Α, στ. 48' παραγραφάντων τῶν ἐξεταστῶν: 1Β, στ. 96' ἐὰν δὲ μὴ παρα[γράφωσιν]: 1Α, στ. 48' ἐ[ὰν] δὲ μὴ παραγράφωσιν: 1Β, στ. 34' παραγραφάτωσαν τῷ πολιτικῷ πράκτορι: 1Β, στ. 33' ἀδίκως [π]αραγεγράφθα ὁ γυμνασίαρχος: 1Β, στ. 36' παραγραφέτω τῷ πολιτικῷ πράκτορι: 1Β, στ. 103.

παράγω: ἀκρόαμα μὴθὲν παραγέτωσαν εἰς τὸν πότον: 1Β, στ. 67.

παραδείκνυμι: ἐμφανίζοντας τινὸς αὐτῷ καὶ παραδείξαντος: 1Β, στ. 31.

παραδίδωμι: ἐὰν τις νίκην ἐτέρῳ παραδῶ: 1Β, στ. 71' [τ]οῖς παραδιδούσιν ἀσφαλῆς ἡ παράδοσις: 7, στ. Α92.

Λευκ.: ὁ παρ[έ]δωκεν ὧν καὶ τὴν κα[τα]γραφ[ή]ν παρέδωκα τῇ θεῷ τῇ σήμερον ἡμέρᾳ <ᾤς> παρέδωκα ταῖς ἰδίαις χερσίν.

παράδοξος: τοῦ θρέψαντος ἀπ' αἰῶνος με]γάλου παραδόξου Μαξίμου: 402, στ. 6.

παράδοσις: [τ]οῖς παραδιδούσιν ἀσφαλῆς ἡ παράδοσις: 7, στ. Α92.

παραιρῶ: μὴδὲ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρελῆσθαι μὴδέ[ν]: 45, στ. 18' ἂν τι ἐκ [τ]ῶ[ν] ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρέλῃται: 45, στ. 23' οὐ ἂν παρέλῃται ἀπ' αὐτῶν: 45, στ. 24.

παρακαταθήκη: [---]... τῷ ἀρχιερεῖ ἐν παρ[ακαταθήκη]: 7, στ. Α20' [--- ἐν παρα]καταθήκη: 7, στ. Β23' ἄτινα ἐν παρακα[ταθήκη] ---]: 7, στ. Α27.

παραλαμβάνω: παραλημψομένους ἀπὸ μὴνός Δείου: 7, στ. Α73' οὐ παρ' ἄ[λ]λου τινὸς παραλαβοῦσα: 49, στ. 21.

παραμένω: παραμείνασιν δὲ αὐτοῖς παρὰ Ἀττίνα: 45, στ. 11' εἰ δὲ μὴ παραμένωσιν: 45, στ. 24. **Λευκ.:** διὰ τὸ μὴ παραμείνε αὐτῇ παρέμενέν μοι.

παραμυθία: εἰς παραμ[υθ]ίαν τοῦ πατρός: 499, στ. 7.

παραποδίζω: [μῃ]δὲ ἐν ἐκ τῆς συνήθους κατ' ἐνιαυτὸν οἰκονομίας παραποδίζ[ειν (:)]: 7, στ. Α14.

παράπρασσις: ποιησάμενον δὲ κ(α)ὶ σείτων παραπράσεις: 117, στ. 17.

παρασκευή: ξύλων παρασκευή: 1Α, στ. 50.

παρατίθημι: τὸ πνεῦμα παρ(α)<φ>θεμένη τῷ Θ(ε)ῷ κ(αὶ) δεσπότη: 447, στ. 6.

πάρεμι: [κ]ωλυέτωσαν οἱ παρόντες καὶ μὴ ἐπιτρεπέτωσαν: 1Β, στ. 42' ὅς ἂν τῶν παρόντων μὴ βοηθήσῃ: 1Β, στ. 44' καὶ ἐν τοῖς παροῦσιν ὧν τεμῆς ἄξιος καὶ ἐν τοῖς ἐλπίζομένοις: 2, στ. 31' θανὼν μνήμην ἐποίησα παροῦσιν: 393' ζῶσα καὶ παροῦσα: 445, στ. 2. **Λευκ.:** Ὁ προγεγραμμένος Παράμνος παρὶν καὶ συνεπέδωκεν αὐτὸν παρόντων Ἀνθεστίου κὲ Ρουφίνης.

παρεῖσδουσι: [---]ῃ παρεῖσδουσιν τοῖς διαδεξαμένοις τὴν ἐπιμέλεια[ν ---]: 7, στ. Α88.

παρέρχομαι: [--- διὰ] τοὺς παρεληλυθότας πολέμους: 2, στ. 26.

παρενύρεισι: τρόποι οὐδὲ παρενύρεισι οὐδεμῖα: 1Α, στ. 32' [τρόποι οὐδὲ παρενύρεισι οὐδεμῖα]: 1Α, στ. 61' π[α]ρενύρεισι μηδεμῖα: 45, στ. 19.

παρέχω: παρεχέτωσαν ἔλαιον... [ῆ]μέρας δέκα: 1Β, στ. 73' παρεχέτω<αν> ἔλαιον τὰς ἴσας ἡμέρας: 1Β, στ. 74' παρεχέσθω τὴν τοῦ παλαιστορ[φ]ύλακος χρεῖαν: 1Β, στ. 97' ἀτόν ἄξιον καὶ τῶν θεῶν καὶ τῆς πατρίδος παρίσχηται διὰ πολλὰ: 2, στ. 31' μὴδὲν τι τηλικούτον παρεχόμενοι σοι: 49, στ. 26' πᾶσιν ἑαυτὸν εὐχρηστον ἐν παντὶ χρόνῳ παρασχόμενον: 117, στ. 23. **Λευκ.:** τοῦτον δὲ καὶ τὴν ὥνην παρέξομαι τῇ θεῷ ὧν καὶ τὰς ὠνάς παρέσχον σοι πολλάκις ἱς οἷς παρέσχον τῷ ἀνδρὶ μου.

παρθένος: Ζωσίμη παρθένῃ: 214' ἦν ἐτ' ἄωρον παρθένον ἐγ' νοῦσον δεινὸς ἔμαρψε Ἀΐδης: 391' θυγάτηρ ΣΕ[---] ΕΑ παρθένος]: 417Α' μήτηρ παρθένων εὐσεβῶν (κ)αθηγεμόν: 447, στ. 3.

Παρθικός: [θεοῦ] Τραῖαν[οῦ] Παρθικοῦ υἱός, θεοῦ Νέρουα υἱόνος]: 5, στ. 2' θεοῦ Τραῖαν[οῦ] Παρθικοῦ υἱός, θεοῦ Νέρουα υἱόνος]: 6, στ. 1-2' [θεοῦ Ἀν]τωνίνου υἱοί, θεοῦ Ἀδριαν[οῦ] υἱόνος, θεοῦ Τραῖαν[οῦ] Παρθικοῦ υἱόνος, θεοῦ Νέρουα υἱόνος]: 8, στ. 7' [θεοῦ Ἀν]τωνίνου υἱοί, θεοῦ Ἀδριαν[οῦ] υἱόνος, θεοῦ Τραῖαν[οῦ] Παρθικοῦ υἱόνος, θεοῦ Νέρουα υἱόνος]: 9, στ. 2' [θεοῦ Ἀδριαν[οῦ] υἱόνος, θεοῦ Τραῖαν[οῦ] Παρθικοῦ υἱόνος]: 65' [... Σεπτίμιον Σεουήρον εὐσεβῆ], [Περτίνακα Σεβαστόν, Ἀραβικόν, Ἀδιαβηνικόν, Παρθικόν με]γίστον, εὐτυχῆ]: 66Α' [... Σεπτίμιον Σεουήρον εὐσεβῆς], [Περτίνακος Σεβαστοῦ, Ἀραβικοῦ, Ἀδιαβηνικοῦ, Παρθικοῦ] με]γίστου, εὐτυχῆς]: 66Β' [--- Ἀδιαβηνικοῦ Πα]ρθικ[οῦ] με]γίστου ---]: 67.

παροδίτης: χερε παροδίτα: 354' χερε πα[ροδίτα]: 358' χαῖρε παροδεῖτα: 357' 359' 361' 370' χερετε παροδεῖτε: 355' 356' χαῖρετε παροδεῖτε: 365' χαῖρ[ετε] παροδίτα]: 369, στ. 5' χαίροις, ὦ παροδίτα: 386' Χαίροις παροδεῖτα: 405, στ. 12' ἐνθάδε κῆμε, παροδεῖτα: 388, στ. 4' ὑπὸ τύχης ἐνθάδε κατοικῶ, παροδ(ε)ῖτα: 497Β.

παρρησία: [---]ου παρρησία λείπεται: 7, στ. Β4.

πάς: ἐπεὶ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ πᾶσαι: 1Α, στ. 5' τούτῳ πειθαρχεῖτωσαν πάντες: 1Β, στ. 7' ἐκτιθέτω τοὺς ἐξημωμένους π[άντα]ς ἐν λευκώματι: 1Β, στ. 102' ἐφιλοτεμήθη πάντα πρὸς τὸν ἀρχαίων κόσμον ἀγαγεῖν: 2, στ. 28' [οἱ ἱερε]ῖς οἱ τοῦ Ἡρακλέους ἀτε[λεῖς] ἔστων πάντων ὄσων καὶ οἱ τοῦ Ἀσκληπιοῦ: 3, στ. 15' πάντες: 4, στ. 3' π[άν]τα περὶ ὧν ἐδειήθητέ μου συνεχώρησα: 5, στ. 8' π[άν]τα περὶ ὧν ἐδειήθητέ μου συνεχώρησα: 6, στ. 7' αἰσχιστον πᾶσιν: 7, στ. Β6' [---] παντός χρόνου: 7, στ. Α13' ἔσται πᾶσιν ΕΥΔΙΑ[.]ΕΣ ἀναγειν[ώ]σκειν: 7, στ. Γ31' πᾶντα [---]: 10' καὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς πάντων: 45, στ. 8' ἔχειν καὶ τὰ ὑπά[ρ]χοντα πᾶντα τὰ [κ]ε]ῖμενα [...] Παρμενίων ζῆμι: 46, στ. 7' τὰ πᾶντα ἀνδρὸς ἀρίστου καὶ κοσμίου: 99, στ. 6' πάσῃ προνοίᾳ καὶ πράξει... ἀριστα πολειτευσάμενον: 106, στ. 10' ἐν παντὶ καιρῷ ἀριστα πολειτευσάμενον: 106, στ. 13' καὶ πᾶντα τὰ καθήκα ποιήσασαν θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις: 109, στ. 14' πᾶσιν ἑαυτὸν εὐχρηστον ἐν παντὶ χρόνῳ παρασχόμενον: 117, στ. 22-23' κατὰ πᾶσαν σύνοδον ὑποδεξάμενον τὴν ἐπαρχίαν: 117, στ. 20' καὶ πᾶντα ἀριστον εἰς αὐτὴν γεγόμενον: 347' τὸν θυμέλην πάντων (τ)ῶν μελέων ἴστορα: 396' τὸν πάντες λογάδες ταῖ... ἡδὲ πολῖται: 401' πάντων γὰρ τέκνον ἦν: 404, στ. 20' πάντες φιλέσκον ὁμοίως Παρθενόπην: 404, στ. 21' τὰ δὲ πᾶντα <τόν> τῆς ζωῆς μου ἐτι ὕδεν ὁ Κτίστης: 443, στ. 8' φιλελαίμιον ἴν... [καί]... πάν[των] καταφύγιον: 448, στ. 5. **Λευκ.:** [τὰ ὑπά]ρχοντά μοι πάντ[α] ἔχαρισάμην τὰ ἐμὰ πᾶντα κατὰ πᾶσαν ἑορτήν τὰς ἐθίμους ἡμέρας πάσας [τὰ ὑπά]ρχοντά μου] πᾶντα χωρὶς πάσης [ἐορτῆς]: τὰς ἐθίμους ἑορτάς πάσας ποιήσασα τὰ νόμιμα πᾶντα.

πάσχω: παθόν(τος) δὲ Ἀττίνα: 45, στ. 13. **Λευκ.:** πολλὰ δινὰ κακὰ πάσχοντες.

πατήρ: [πατήρ] πατρίδος: 10' Σεουήρον [Ἀλεξάνδρου]... πατρός πατρίδος: 68, στ. 5' Μάρκου Ἀντωνίου Γορδιανῶ... [πατρός] πατρίδος: 69, στ. 4' [Αὐ]τοκράτορι Κ[αί]σαρι Μ[άρ]κῳ Ἀντωνίῳ Γορδιανῶ... [πατρί] πατρίδος: 481, στ. 8' [Αὐτοκράτορι] Καίσαρι Μ[άρ]κῳ Ἀντωνίῳ Γορδιανῶ... [δ]ιμαρ[χη]τικῆς [ἐ]ξουσίας τὸ Β, ὑπά[τ]ω, πατρί] πατρίδος: 485.1' πατέρα συνεδρίου: 79' ἐὰν δὲ τις ἀντιλέγῃ... ἡ πατήρ αὐ[τ]οῦ: 1Β, στ. 75' ὑπὲρ τοῦ πατρός: 16Β, στ. 9' διὰ τοῦ πατρός: 95, στ. 10' ὁ πατήρ: 88' 338' τοῦ πατρός: 99,

στ. 5' τῷ πατρί: 224' 243' 283' 379' τὸν πατέρα: 125' 346' τὸν πατέ[ρα]: 78, στ. 14' [τὸ]μ πατέρ[α]: 58' τῷ πατρί
 ζήσαντι: 216' ματρί δὲ κῆδος αἰε μέγα... καὶ μέγα... πατρί: 391' μολόντος ἀλαμπέα δώματα πατρός: 392' ὁ
 σπείρας δὲ πατήρ: 397' Παρθενόνης ὁ πατήρ: 403, στ. 1' εἰς παραμ[υθ]ίαν τοῦ πατρός: 499, στ. 8. **Λευκ.:**
 καὶ ὁ πατήρ' [.]πατήρ.
 πάτρα: 8μ πάτρα ταγὸν δισάκις ἀνύσατο: 392' πάτρι δ' ἔστι Βέροια: 397.
 πάτριος: τὸν πινυτὸν ψυχᾷ πατρία κόνις ἄδε καλύπτει: 392.
 πατρίς: οὔτε ἐν τῷ αἰτεῖν ἢ πρεσβεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀπολέλειπται τῶν πρεσβυτέρων: 2, στ. 10' ἄτον ἄξιον
 καὶ τῶν θεῶν καὶ τῆς πατρίδος παρίσχηται: 2, στ. 30' τῶν γεγενημένων ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα: 2, στ. 37
 συνέπνευσαν οἱ τε πρῶτοι τῆς πατρίδος καὶ ἡ βουλ[ή]: 7, στ. A11' [ἡ (τῇ)] τῶν πρῶτων τῆς πατρίδος(:)...
 συμπεριφορά (-ᾱ): 7, στ. B37' εἰς τὴν τῆς πατρίδος ἀρέσκεια[ν]: 7, στ. A77' [--- πα]τρίδος ὑπηρεσίας ἀνάγκη:
 7, στ. A93' [--- τή(:)]ν χρημάτων ἐξοδὸν τῇ πατρίδι διοικῆσει ὑπ[---]: 7, στ. Γ8' [πατρίρ] πατρίδος: 10'
 Σεονίρου [Ἀλεξάνδρου]... πατρός πατρίδος: 68, στ. 5' Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ορδιανῶ] π[ατρός]
 π[ατρίδος]: 69, στ. 4' [Ἀὐτοκράτορι Κ[αί]σ[αρι] Μ[άρκω]] Ἀντωνίω Γ[ορδιανῶ]... π[ατρί] π[ατρίδος]: 481,
 στ. 8' [Ἀὐτοκράτορι] Καίσαρ[ι] Μ[άρκω] Ἀντωνίω Γορδι[ανῶ]...[δημαρ]χικῆς [ἐξουσίας τὸ Β(:)], ὑπά[τω],
 π[ατρί] π[ατρίδος]: 485.1' ὑπὲρ τοῦ ἔθνους κ(αί) τῆς πατρίδος: 106, στ. 13' υἱὸν Μακεδόνων καὶ τῆς
 πατρίδος: 106, στ. 6' ἡθῶν τε ἔνεκα καὶ τῆς περὶ τὴν πατρίδα σπουδῆς...: 108, στ. 13' Βέροια, ἡ πατρίς: 109,
 στ. 5' πρεσβεύσαντα ὑπὲρ τῆς πατρίδος Βεροίας: 117, στ. 4' πατρίς δέ μοι Πανταλία: 387, στ. 2' ...
 κατεσκεύασεν τῇ π[α]τρίδι: 509, στ. 3.
 πάτρων: Βεροιαῖοι καὶ οἱ ἐνκεκτιμένοι Ῥωμαῖοι τὸν ἐατῶν πάτρωνα: 59' τῷ πάτρωνι ἥρωι: 334.
 πατρῶς: τὴν πατρώ[αν ἀρχήν]: 9, στ. 8.
 πεζός: πεζῶν δρόμος: 139.
 πειθαρχῶ: πειθαρχήσουσι τῷ ἡγουμένῳ: 1Α, στ. 13' τούτῳ πειθαρχεῖτωσαν πάντες: 1Β, στ. 7' τὸν δὲ μὴ
 πειθαρχοῦντα: 1Β, στ. 8' ἐὰν δὲ μὴ πειθαρχῇ ἡ ἀτακτῇ τι: 1Β, στ. 99.
 περὶ ῥωμᾶ: νῦν δὲ ἔργῳ πεπείρα[σθε]: 8, στ. 16.
 πέμπτος: [---] τὸ τέταρτον καὶ πέντον ἐξ ὧν (ἔξων): 7, στ. A46.
 πενθερός: τοὺς πενθερούς: 300' τὴν ἰδίαν πενθεράν: 302.
 πεντάκις: τὴν πεντάκις ἀρχιέρειαν: 74, στ. 5. **Λευκ.:** δηνάρια μύρια πεντάκις χίλια.
 πεντακόσιοι: [μύ]ρια δισχείλ[ια] πεντακόσια --- δε[δωκ]έναι: 5, στ. 17' μύρια δισχείλ[ια] πεν[τακό]σια --- δε[δωκ]έναι]:
 6, στ. 12' [--- χί]λια πεντακόσια: 370.
 πέντε: ζημιούτω αὐτὸν καθ' ἡμέ[ρ]αν δραχμαῖς πέντε: 1Β, στ. 21' ἐν ἡμέραις πέντε: 1Β, στ. 77' [---ΗΡ]ΙΟΥ τὰς
 πέντε μυριάδας ἅς ὑπὲρ --- ὀφείλει: 5, στ. 13' [---ΗΡ]ΙΟΥ τὰς πέντε μυριάδας ἅς ὑπὲρ [--- ὀφείλει]: 6, στ. 10'
 μυριάδων πέντε: 7, στ. A21' κατέβαλεν χρυσοὺς εἴκοσι πέντε: 45, στ. 11' πέντ' ἀκριτεῖς ἐτέων πλησάμενον
 δεκάδας: 392' [προστίμου χ]ρυσοῦ λίτρας πέντε: 445, στ. 18.
 πενήντηκοντα: ζημιούτω δραχμ[α]ῖς πενήντηκοντα: 1Β, στ. 6' ζημιούτω αὐτὸν δραχμ[α]ῖς πενήντηκοντα: 1Β, στ. 41'
 ζημιού[σθ]ω δραχμαῖς πενήντηκοντα: 1Β, στ. 45' ἀποτινέτω δραχμὰς πενήντηκοντα: 1Β, στ. 78, 80' κατέβαλον...
 ὑπὲρ... ἑκάστου χρυσοὺς πενήντηκοντα: 45, στ. 9.
 περὶ: Περί παίδων: 1Β, στ. 13' Περί Ἑρμαίων: 1Β, στ. 45' αἱ δὲ περὶ τούτων κρίσεις: 1Β, στ. 109' ὁ δῆμος... τὴν
 πλείστην πρόνοιαν ἐποιήσατο περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ: 2, στ. 39' περὶ (δ)ὲ τούτων καὶ κοινῇ μὲν γέγραφα...: 4,
 στ. 8' [πά]ντα περὶ [ὧν ἐδείχθητέ μου συνεχώρησα]: 5, στ. 8' [πάντα περὶ ὧν ἐ]δείχθητέ μου συνεχώρησα: 6, στ.
 7' περὶ μέ[ν] ---]: 7, στ. Γ19' τάχα περὶ τούτου με: 7, στ. Γ26' καθὼς ΚΑΥΑ [---]ΩΝ ὑπατικός [περὶ αὐτῶν (:)]
 ἐκ]ρίναν: 13, στ. 18' ζεύγος περὶ τῆς ψυχῆς αγωνιούμενον: 69, στ. 10' περὶ τῆς συντελείας τῶν Θετταλῶν:
 101, στ. 8' τοῖς διὰ τὴν περὶ ταῦτα μελέτην ἀνχιση[αμένους (:)]]: 7, στ. A7' [οἱ] περὶ Ἑρώτα Εὐβιότου διάκονοι:
 28' ἡθῶν τε ἔνεκα καὶ τῆς περὶ τὴν πατρίδα σπουδῆς...: 108, στ. 13' καὶ οἱ συνήθεις οἱ περὶ Ποσιδῶνιν τὸν
 ἀρχισυνάγωγον: 371. **Λευκ.:** περὶ ἔτη ὀκτώ.
 περιεῖμι: τὸ περιὸν τῆς προσόδου: 1Β, στ. 93' ἐὰν δὲ μὴ ἀποδοῖ τοὺς λόγους ἢ τὰ περιόντα: 1Β, στ. 95' τὸν λόγον
 ἀποδότω καὶ τὰ περιόντα: 1Β, στ. 97.
 περιέχω: καθὼς τὸ προτεθὲν γραμματίειον περιέχει: 53, στ. 12' 54, στ. 9' ὡς τὸ π[ρο]τεθὲν πιττάκιον τ[ῆς] δωρεᾶς
 περιέχει: 56. **Λευκ.:** τὸ προτεθὲν πιττάκιον περιέχει] καθ(θ)ῶς ἡ ὠνὴ περιέχει.
 περικαλλῆς: τὴν περικαλλέα Παρθενόπην: 404, στ. 1.
 περιουσία: ἐπεὶ οὖν [ἔστιν] πε[ριο]υσία εἰς τῇ[ν] χρεῖαν τὴν τοῦ θεοῦ: 3, στ. 11.
 πέτρος: Ἀγάθα τὸνδ' ἀνέτενξε πέτρον: 392.
 πικρός: [π]ῶς θείας μορφῆς [ἡψ]ατο Μοῖρα πικρά: 404, στ. 15.
 πιλᾶς: πειλᾶς: 27Α, στ. 8.
 πίμπλημι: πέντ' ἀκριτεῖς ἐτέων πλησάμενον δεκάδας: 392.
 πινυτός: τὸν πινυτὸν ψυχᾷ πατρία κόνις ἄδε καλύπτει: 392' ὠκυμόρου πινυτοῦ Κρισίνου ἐ[ν]θάδε σῆμα: 400'
 ἄνδρ' ἀγαθὸν πινυτὸν τε: 401.
 πιπράσκω: **Λευκ.:** ὅπερ ἐπριάμην παρὰ Θεοδότῃς.
 πίπτω: ἀπὸ τῶν ὑδρομηχανῶν ἐνιαύσια πεπτω[κότα] δηνάρια: 7, στ. A28.
 πιττάκιον: ὡς τὸ π[ρο]τεθὲν πιττάκιον τ[ῆς] δωρεᾶς περιέχει: 56. **Λευκ.:** τὸ προτεθὲν πιττάκιον]
 προτεθεικέναι αὐτὸν πιττάκιον δωρεᾶς ἀπὸ τῆς εἰκάδος τοῦ προγεγραμμένου μηνὸς ἐξῆς ἡμερῶν δέκα' ἐκ
 πιττακίου ἀντιλήφθε καὶ ἀπεσφραγίσθε τὰ ὑπογεγραμμένα προέθηκεν πιττάκια πρὸς τοῦ Κεσαρείου εἰς
 τοὺς ἰθυσμένους τόπους ὧν καὶ τὸ πιττάκιον ἔθηκε ἰς τὸ ἱερὸν ἐγώ.
 πλήθος: τὸ πλήθος τῆς προσόδου: 1Β, στ. 89.
 πλὴν: [---]σθαι πλὴν [---]: 5, στ. 11' [--- σθαι πλὴν ---]: 6, στ. 9.
 πλήρωσις (:): [---] πλήρωσιν συνέπνευσαν: 7, στ. A11' [τῶν δὲ εἰς πλῆ]ρωσιν λειπόντων δηνარიῶν: 7, στ. B36.
 πνεῦμα: πόθος με πνεῦμα Μακηδονία σύμμαχον ἡγάγετο: 37' τὸ πνεῦμα παρ(α)<φ>θεμένη τῷ Θ(ε)ῷ κ(αί)
 δεσπότη: 447, στ. 6.
 πόθος: πόθος με πνεῦμα Μακηδονία σύμμαχον ἡγάγετο: 37.
 ποθῶ: δὲν ἐπόθησεν δεσποσύνη τύχη: 405, στ. 2.
 ποιῶ: ἐὰν δὲ τις μὴ ποιήσῃ τῶν προειρημένων: 1Α, στ. 46' καλυέτω τὸν ποιοῦντά τι τούτων: 1Β, στ. 15' ποιεῖσθαι
 ἀπόδειξιν τῶν παίδων: 1Β, στ. 24' ποιεῖτω δὲ ὁ γυμνασίαρχος τὰ Ἑρμαῖα: 1Β, στ. 45' [π]οιεῖτω δὲ καὶ

λαμπάδα τῶν παίδων καὶ τῶν νεανίσκων: 1B, στ. 59' ποιείτω δὲ τὴν τῶν παίδων λαμπάδα: 1B, στ. 82' ποιείτωσαν μερίδας τῶν θυθέντων τὰ κρέα ὡμά: 1B, στ. 65' ποιῶν τὰ προστασόμενα: 1B, στ. 98' ὁ δῆμος... τὴν πλείστην πρόνοιαν ἐποιήσατο περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ: 2, στ. 38' ποιούμενος δὲ καὶ τῆς διαμονῆς αὐτῶν πρόνοιαν: 7, στ. A70' [σ]ωφρονικωτέραν ἀναγκάσει ποιεῖσθαι τὴν ἀλειψ[ιν]: 7, στ. A81' τοὺς τοῦτο τολμῶντας ποιεῖν ἀναγρ[---]: 7, στ. Γ29' ὅς δὲ μὴ ταῦτα ποιήσῃ: 13, στ. 12' ποοῦσιν ὃ τι ἂν Ἀττίνας προστάσῃ: 45, στ. 12' μηδὲ ποιῶσιν ὃ τι ἂν Ἀττίνας προστάσῃ: 45, στ. 25' τῷ μὴ ποιοῦντι ἄκυρος ἔστω ἢ ἐλευθερία αὐ: 45, στ. 26' καὶ πάντα τὰ καθήκα ποιήσασαν θεοὺς τε καὶ ἀνθρώποις: 109, στ. 14' ποιησάμενον δὲ κ(α)ὶ σείτων παραπράξεις: 117, στ. 17' [---]ΣΙΝ ἐποίη[σεν, ἔτ]ιους[---]: 129, στ. 10' ἐποίησεν μνείας χάριν: 322' [ἐποίη]σεν ἐκ τῶ(ν) ιδίων: 362' τάφον τὸν ἐνθα [ἐ]π(οί)ησεν: 364' ἐποίησα ταύτην τὴν στιλλίδα: 365' ἐποίησ[εν] τὴν στιλῆν: 366' ζῶν ἐποίησα: 393' θανὼν μνήμην ἐποίησα παροῦσιν: 393' [μνημόρι]ον... [ὃ ἐ]ποίησεν [ἐξ] ιδί[ων] καμά[των]: 426' ἐποίησα τοῦτο τὸ κοιμ[ητ]ήριον: 445, στ. 7' ἐπὶ τὰ παιδά[ρι]α ποιήσασα: 445, στ. 9' ἐποίησεν ταύτην τὴν στιλῆν μνήμης χάριν: 446' ἔαν δὲ τις... ἡ κακὸν τι ποιήσῃ: 388, στ. 12' τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ποιεῖτε ἱκεσίας: 447, στ. 8. **Λευκ.:** ποιήσασα τὰ νόμιμα πάντα [---]HPΩΤΙ ποιήσας ΥΠ[---] [π]οιησάντων τῶν προπ[ύλ]ων τῆς θεο[ῦ] ὑπὲρ θυγατρὸς ἐποίει Μητρί Θεῶν χαρισ[τῆ]ριο[ν].

πόλεμος: [---] διὰ τοὺς παρελθυθότας πολέμους καταλελυμένων: 2, στ. 27.

πόλις: ἔδοξεν τῇ πόλει: 1A, στ. 16' ἡ πόλις Ἑρακλεῖ Κυναγίδα: 29' Εἰσιδι Λοχία καὶ τῇ πόλει τὸν βωμὸν ἀνέθηκαν: 36, στ. 2' ἡ πόλις: 42' [---]ΩΝ θεῶν ἐγγόνων Βεροιαίων ἡ πόλις: 60, στ. 1' θεὸν Νέρουαν ἡ Βεροιαίων πόλις: 63, στ. 2' ἡ Αἰστρεατῶν πόλις: 102' ἡ πόλις: 103, στ. 2' ἐν αἷς πόλεσιν γυμνασία ἔστιν: 1A, στ. 6' ἡ πόλις αἰρείσθω γυμνασίαρχον: 1A, στ. 22' ἐν τῇ αὐτῇ πόλει: 1B, στ. 5' τοῖς ἐξε[τ]ασταῖς τῆς πόλεως: 1B, στ. 33' τοῖς δὲ ἐξετασταῖς τοῖς πόλεως... ἀποδιδότω: 1B, στ. 91' ὅσα τε τῆς πόλεως ἐκείνοι καὶ πρὸς κόσμον καὶ πρὸς φυλακὴν ἀνέστησαν: 2, στ. 13' ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ τόπῳ τῆς πόλεως: 2, στ. 44' τῇ πόλει μεῖναι: 7, στ. A8' προστεθίσεται δὲ τῇ ἐκ τῆς πόλεως γυμνασιάρχῃ: 7, στ. A47' ἔαν δὲ ἡ πόλις ἀλείφῃ: 7, στ. A48' [---] πόλ[ε]ως ἐκάστω ἐναντιῶ: 7, στ. B54' ὅταν δὲ ἡ πόλις ἀλείφῃ: 7, στ. A63' [---] συ[ν]ε[χ]ῶς καὶ ἐπαλλήλως αὐτοῦ καὶ ἡ πόλις τεύξεται: 7, στ. A56' [---] τῶν τῇ (:)] πόλει συμφερόντων: 7, στ. Γ9' [---] ἐν τῷ ἐπιφανεστάτ(ι)]τῳ τῆς [πό]λεως τόπῳ (:)]: 7, στ. Δ30' τῇ πόλει: 7, στ. Γ32' [ὡς ἡ] πόλις αὐτῷ] ἐνέτγχε: 41, στ. 7' ἐν τῇ λαμπροτάτῃ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεροιαίων πόλει: 68, στ. 13' [ἐν τῇ] λαμπροτάτῃ καὶ Β νεοκόρῳ μητροπόλει τῆς Μακεδονίας Βεροιαίων πόλι: 69, στ. 9' υἱὸν πόλεως: 119, στ. 7' ἀλειφούσης τῆς πόλεως: 135, στ. 6' (ἀλειφ)ούσης τῆς πόλεως: 136, στ. 2' ἄνδρα... ἐν πρώτοις φανέντα ἐν πόλι ἡμετέρῃ: 401' τῆς Διοκλητιανοῦ (πό]λεως): 440' [δῶ]σι (δ)η(ν)ά(ρι)α Φ [εἰς τ]ὸν φίσκον καὶ] ΑΦ εἰς τὴν πόλιν]: 368, στ. 9' [δῶ]σι τῇ ἀγί]α ἐκκλησίᾳ τῇ κατὰ Βέροϊαν [προστίμου χ]ρυσοῦ λίτρας πέντε καὶ [τῇ πόλει ---]: 445, στ. 19. **Λευκ.:** οἰκον[ό]μος τῆς Βεροιαίων πόλεως.

πολιτάρχης: πολιτάρχας καὶ ἐξεταστάς: 1A, στ. 42' παρὰ τῶν πολιτάρχων: 1B, στ. 110.

πολιταρχία: τοῦ πρώτου τῶν πολιταρχῶν τόπον: 7, στ. A41' ὁ πρῶτος τῆς πολιταρχίας τόπος: 7, στ. A80.

πολιταρχῶ: [πολιταρ]χούντων: 60, στ. 4' πολιταρχούντων: 103, στ. 4' πολιταρχούντων...: 134, στ. 3.

πολιτεία: ἄρτι τε τῆς πολιτείας ἀπτόμενος: 2, στ. 9.

πολιτεύομαι: ἄριστα πεπολιτευμένον: 103, στ. 3' ἐν παντὶ καιρῷ ἄριστα πολιτευσάμενον: 106, στ. 14.

πολίτης: ... πολέτην φυλὴ Πευκατικὴ τὸν εὐεργέτην: 117, στ. 24' τὸν πάντες λογάδες τα... ἡδὲ πολῖται: 401.

Λευκ.: ὢν πολέτης Βεροιαῖος).

πολιτικός: [ἡ δὲ] πράξις γινέσθω διὰ τοῦ πολιτικοῦ πράκτορος: 1A, στ. 47' παραγραφάτωσαν τῷ πολιτικῷ πράκτορι: 1B, στ. 33' πράξάτω αὐτὸν ὁ [π]ολιτικός πρά(κ)τωρ: 1B, στ. 96' παραγραφέτω τῷ πολιτικῷ πράκτορι: 1B, στ. 103' φασὶν τῶν προσόδων τινὰς τῶν τοῦ θεοῦ εἰς τὰς πολιτικές κατατετάχθαι: 3, στ. 5' ἐπικεχώρηκα... ἀτέλειαν τῶν πολιτικῶν λειτου[ρ]γιῶν: 4, στ. 7.

πολλάκις: **Λευκ.:** ὢν καὶ τὰς ὥνας παρέσχον σοι πολλάκις.

πολύ: οἱ τε νεώτεροι μᾶλλον αἰσχυνθήσονται: 1A, στ. 12' ἡ πλείον δραχμῶν δύο: 1B, στ. 62' μὴ πλείον δραχμῆς παρ' ἐκάστου: 1B, στ. 65' μᾶλλον ἢ ἐμοὶ πρέ[π]ειν: 7, στ. A10' μάλιστα ἐξ ἀδοξίας: 7, στ. A3' μάλιστα δὲ ὑμῖν: 7, στ. A7' μὴ πλείων ἢ κατὰ τετράκις]: 7, στ. A84' [---] τὸν ἐργολάβον ὡς ὅ,τι μάλιστα [---]: 7, στ. Γ4' μὴ πλέον πράττεσθαι τοῦ συνήθους: 7, στ. Γ20.

πολύκρινον: καὶ τὸ πολὺκρινον τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ τ[ὸ] π[ολ]ύκρη]νον τὸ ἐν τῷ Ἀσκληπεί[ῳ]: 41, στ. 5.

πολύμοχθος: πολὺμοχθος ἐγώ... ἐνθάδε κατοικῶ: 497A, στ. 5.

πολύς: εὐορκοῦντι μὲν μοι εἴη πολλὰ καὶ ἀγαθὰ: 1A, στ. 33' εὐορκοῦσιν μὲν ἡ[μῖν] εἴη πολλὰ καὶ ἀγαθὰ: 1A, στ. 62' τὴν μεγίστην καὶ πλείστην δεομένην δαπανημάτων ἱερωσύνην: 2, στ. 15' ἀτὸν ἄξιον καὶ τῶν θεῶν καὶ τῆς πατρίδος παρίσχηται διὰ πολλὰ: 2, στ. 31' ὁ δῆμος... τὴν πλείστην πρόνοιαν ἐποιήσατο περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ: 2, στ. 38' εἰ δέ... πολλοὺς ἔχετε: 7, στ. A58' πλέονα σύνοδον ἐν ἐκάστῳ μηνί]: 7, στ. Γ21' ἐν πολλοῖς σοι χάριν οἶδαμεν: 49, στ. 14' ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων εἰς ἑαυτὴν εὐεργεσιῶν: 107' δόξης ἀραμένα πλείστους ἐν θυμέλαις στεφάνους: 399, στ. 6' πολλὰ [---]: 403, στ. 3' εἶνα μὴ δόξω πολλὰ λέγειν: 448, στ. 5.

Λευκ.: πολλὰ δινὰ κακὰ πάσχοντες.

πονῶ: [---] πε]πονημένων: 7, στ. A3.

πορίζω: καὶ γὰρ αὐτὴ αὐτὰ κοπιάσασα πεπόρικας: 49, στ. 20.

πόσις: Βασίλης πόσιν ἐνθα... κρύπτει... γαῖα Μακεδονίη: 396.

ποτέ: [---]H ποτε ἀγοραίας οὔσης εἰς πότ' εἶεν Οἱ [---]: 5, στ. 12' [---]H ποτε ἀγοραίας οὔσης εἰς πότ' εἶεν Οἱ [---]: 6, στ. 9' ἢ πρίν ποτε δόξης ἀραμένα... στεφάνους: 399, στ. 5.

πότος: ἀκρόαμα μὴθὲν παραγέτωσαν εἰς τὸν πότον: 1B, στ. 67.

πράγμα: τὴν φροντίδα τοῦ πράγματος εἶναι πρὸς [---]: 7, στ. Γ14.

πραΐκων: 383, στ. 10.

πρατωριανός: **Λευκ.:** στρατιώτης ἡβόκατος πραιτωριανός.

πρατώριον: [καὶ ὑπὲρ... δι]ασημοτάτων ἐπάρχων τοῦ ἱεροῦ πραιτωρίου: 69, στ. 5.

πράκτωρ: [ἡ δὲ] πράξις γινέσθω διὰ τοῦ πολιτικοῦ πράκτορος: 1A, στ. 48' παραγραφάτωσαν τῷ πολιτικῷ πράκτορι: 1B, στ. 33' ἢ ὁ πράκτωρ μὴ πράξῃ: 1B, στ. 34' πράξάτω αὐτὸν ὁ [π]ολιτικός πρά(κ)τωρ: 1B, στ. 96' παραγραφέτω τῷ πολιτικῷ πράκτορι: 1B, στ. 103' ὁ δὲ πράκτωρ εἰσπράξας ἀποκ[ατ]αστασῇ τῷ ἐνεστώτι γυμνασίαρχῳ: 1B, στ. 103.

- πράξις: [ἡ δὲ] πράξις γινέσθω διὰ τοῦ πολιτικοῦ πράκτορος: 1A, στ. 47' πάση προνοία καὶ πράξει... ἄριστα πολετευσάμενον: 106, στ. 10.
- πράσις: τὴν τοῦ πρώτου τῶν πολιταρχιῶν τόπου πρᾶσ(ι)ν: 7, στ. A41.
- πράττω: ἡ ὁ πράκτωρ μὴ πράξει: 1B, στ. 34' πραξάτω αὐτὸν ὁ [π]ολιτικός πρά(κ)τωρ: 1B, στ. 95' μὴ πλέον πράττεσθαι τοῦ συνήθους: 7, στ. Γ20.
- πρέπω: μᾶλλον ἢ ἔμοι πρέ[π]ειν: 7, στ. A10.
- πρεπώδης: [τοιαύ]τῃ τε βουλῇ πρεπωδέστατον: 7, στ. A5.
- πρεσβευτής: [Μεμ]ίου 'Ρήγλου πρεσ[β]ευτοῦ Τιβερίου Κλαυδίου Καίσαρος... [καὶ ἀντιστρατήγου]: 60, στ. 2.
- πρεσβεύω: οὐτε ἐν τῷ αἰτεῖν ἢ πρεσβεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀπολέλειπται τῶν πρεσβυτέρων: 2, στ. 10' πρεσβεύσαν(α) καὶ σπειωνήσαντα καὶ εἰρηναρχήσαντα: 108, στ. 6' πρεσβεύσαντα ὑπὲρ τῆς πατρίδος Βεροίας ἐπὶ θεὸν Νέρουαν: 117, στ. 3.
- πρέσβυς: μὴδὲ πρεσβύτερον ἐξήκοντα: 1A, στ. 24' οὐτε ἐν τῷ αἰτεῖν ἢ πρεσβεύειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀπολέλειπται τῶν πρεσβυτέρων: 2, στ. 11' ἐὰν καὶ ὡς πρεσβύτερα γυνὴ βοῦλει: 49, στ. 22' [ἐτυ]χον προσόδου οἱ πρέσβεις: 5, στ. 8' ἔτυχον προσόδου οἱ πρέσβεις: 6, στ. 6' μὴμόριον Εὐγενίου πρεσβυτέρου: 423' μὴμόριον Θεοδούλου κ(αί) Εὐτροπίου πρεσβ(υτέρων): 424.
- πρίν: Αὐρήλιος 'Αλέξανδρος, ὁ πρίν Λυσιμάχου: 54, στ. 3' Φλαμμεάτης, ὁ τὸ πρίν Ζώσιμος: 388, στ. 1' Φλαμμεάτη, τῷ πρίν Ζωσίμῳ: 388, στ. 8' ἢ πρίν ποτε δόξης ἀραμένα... στεφάνους: 399, στ. 5. **Δευκ.:** Ποπίλλιος 'Αντίγονος καὶ Σαμβατίς οἱ πρίν ΚΑΡΗ[---] Αὐρήλιος Ποσιδώνιος ὁ [πρίν] Μέστυος Αὐρηλία Φίλα ἢ πρίν 'Αμίας Αὐρήλιος Κά(σ)σανδρος ὁ πρίν Κασσάνδρου Αὐρήλιος Νεικόβουλος ὁ πρίν Νεικοβούλου Αὐρηλία Τροφίμη ἢ πρίν Φιλίππου Αὐρήλιος Οὐαλέριος ὁ πρίν Ποσιδωνίου ἐπὶ βεβρωτῇ Αὐρηλίῳ Οὐαλερίῳ τῷ (πρίν) Φιλίππου Ποπίλλιος Λεωνίδας, βετρανός, πρίν Λεωνίδα Αὐρη(λία) Διονυσία Βεροιαία ἢ πρίν 'Αλεξάνδρου Θεοδότῃ εἰερόδουλος Μητρὸς Θεῶν Αὐτόχθονος ἢ πρίν Συνφόρου Αὐρη(λίου) Παράμονος τοῦ πρίν Παραμόνου.
- πρό: τὸ ἐνκοιμητήριον λίθινον καὶ τὴν πρό τούτου ἐξέδραν: 18' τῇ πρό Ζ Καλ(ανδῶν) 'Ιουλίῳ: 68, στ. 14' 69, στ. 12.
- προάγω: κατὰ τὴν προάγουσαν ἀγωγὴν: 7, στ. A46.
- προβαίνω: ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο τὸ ἔτος προ[βέβ]ηκεν (:): 7, στ. A13.
- προβάλλω: προβαλεῖται ἄνδρας τρεῖς: 1A, στ. 36.
- προβολή: ἐν προβολαῖς μακεδονιαρχικαῖς γενόμενον: 78, στ. 6.
- προβουλεύω: προβουλευσάμενον τῶν βουλευτῶν ὅπως ὁ "Αρπαλος... τιμηθῇ: 2, στ. 34.
- πρόγονος: ἀνανεωσάμενος τὴν ἀπὸ τῶν προγόνων δόξαν: 2, στ. 6' ἐκ προγόνων κισσὸν ἀναψάμενος: 37' τὴν ἐκ προγόνων ἱερίαν ἐκγόνη: 122.
- προγράφω: τούτων τῶν προγεγραμμένων: 7, στ. A21' καικη[δευμένης] ἐμοῦ τῆς προγεγραμμένης: 445, στ. 14. **Δευκ.:** τοῦ προγεγραμμένου παιδαρίου 'Ο προγεγραμμένος Παράμονος παρὶν' τούτου δὲ τοῦ προγεγραμμένου(ν) δούλου κυριώτερος τοῦ προγεγραμμένου ἀπὸ τῆς εἰκάδος τοῦ προγεγραμμένου μινός τοῦ προγε[γραμμένου] παιδαρίου.
- προδιατάσσω: [---] προδιατε[αγμέν---]: 7, στ. Δ20.
- προεισφέρει: κολουσθῆναι προεισενεκεῖν καθ' ἐξά[μηνον]: 7, στ. A76.
- προϊσταμαι: προσετώτος τοῦ ἱεροῦ Φιλίου τοῦ 'Αδύμου: 125' [προ]εστώτος τοῦ ἱεροῦ [---]: 126.
- προλέγω: μετὰ τῶν προειρημένων ἀνδρῶν: 1A, στ. 43' ἐὰν δὲ τις μὴ ποιῇ τῶν προειρημένων: 1A, στ. 46' ὡς γὰρ προείπαμεν: 49, στ. 27.
- πρόνοια: ὁ δῆμος... τὴν πλείστην πρόνοιαν ἐποιήσατο περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ: 2, στ. 38' ποιούμενος δὲ καὶ τῆς διαμονῆς αὐτῶν πρόνοιαν: 7, στ. A70' πάση προνοία καὶ πράξει... ἄριστα πολετευσάμενον: 106, στ. 10.
- προνοῶ: **Δευκ.:** προνοούσης τῶν τῆς θεοῦ Αὐρηλίας Σαπφῶς δι' Ἐλίου 'Επιγένους προνοούντος προνοούντος τῆς θεοῦ Αἰλίου <Αἰλίου> 'Επιγένους προνοούντος τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἀξ(ιολογώτατου) Αἰλίου Κασίου προνοούντος Κρισπίνου τοῦ κὲ 'Ιναχίου.
- πρόπυλον: **Δευκ.:** [π]οιήσαντων τῶν προπ[ύλων] τῆς θεο[ῦ].
- πρόρρησις: [τὴν] πρόρρησιν ἀρθῆναι: 7, στ. Γ12.
- πρός: πρὸς τοῦτοις καί...: 7, στ. A31' τὴν πρὸς τῷ κύθρῳ μαρμαρίνῃ κρήνῃ: 41, στ. 3' ἕτερον ζευγος... πρὸς τοῖς νενομομένοις δυοῖν: 69, στ. 11' καθὼς ἂν πρὸς [αὐ]τοὺς τάξωνται: 1A, στ. 38' καὶ πρὸς κόσμον καὶ πρὸς φυλακὴν: 2, στ. 14' ἐφύλοτεμῆθη πάντα πρὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον ἀγαγεῖν: 2, στ. 28' καὶ κοινῇ μὲν γέγραφα πρὸς Βοττεάτας καὶ πρὸς ὑμᾶς (δὲ) καθ' ἰδίαν ἔκρινον ἐπιστεῖλαι: 4, στ. 8-9' πρὸς τὸ τὴν εἰς τοῦτο μου οσο[υ]δὴν μὴ κολουσθῆν[αι]: 7, στ. A12' δυνάμενον τοῦτο πρὸς καλὴν ἐπ[---]: 7, στ. A54' πρὸς τὸ ἄλειμμα: 7, στ. A59' [--- συ(:)]μφώνου πρὸς ἔκτειν: 7, στ. Γ6' τὴν φροντίδα τοῦ πράγματος εἶναι πρὸς [---]: 7, στ. Γ14' ὅπως μὲν διάκεισθε π[ρὸς] ἡμᾶς ---]: 8, στ. 10' ἐαυτῶν καὶ τὴν πρὸς Τ[---]: 8, στ. 14' [--- ὀλκῇ] πρὸς Δ[ημη]τρίειον δραχμαῖ ΝΓ: 16A, στ. 6' ὀλκῇ πρὸς διμητρίειον δραχμαῖ Σ: 16B, στ. 21. **Δευκ.:** πρὸς τοῦ Κεσαρείου εἰς τοὺς ἰθισμένους τόπους.
- προσαγγέλλω: δότω ὁ προσαγγέλλων ἀπογραφὴν: 1B, στ. 32.
- προσαποτείνω: ὁ γυμνασίαρχος... προσαποτινέτω τὸ ἐπίπεμπτον καὶ ἐπιδέκατον: 1B, στ. 106.
- προσεισάγω: προσεισάγοντες... καὶ ἕτερον ζευγος περὶ τῆς ψυχῆς ἀγωνιούμενον: 69, στ. 10.
- προσηγής: κ(αί) κατ' ἰδίαν προσηγῇ: 117, στ. 24.
- προσολογίζω: [ἔτι δὲ (:)] προσολόγισμαι: 7, στ. A26.
- προσμένω: **Δευκ.:** προσμενοῦσι δὲ μοι τὸν ζῶ χρόνον' ἐφ' ᾧ προσμενῇ μοι παρὰ τὸν τοῦ ζῆν χρόνον' προσμίνοντά μοι τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' προσμ(ένων) τ[ῆ] θεῷ τὰς ἐθίμους ἡμέρας' ἐφ' ᾧ προσμενῇ μοι τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' π(ρ)ο(σ)μένουςαν τὰς ἐθίμους ἡμέρας' τὸν δὲ κατάλοιπον χρόνον προ(σ)μενῇ ἔμοι καὶ Διονυσίῳ τὸν ζώομεν χρόνον' ἡ τις προσμενεῖ μοι τὸν τῆς ζωῆς μου χρόνον' ἐφ' ᾧ προσμενῇ μοι παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' ὑπηρετῶν τῇ θ[εῷ] τὰς ἐθίμους [φορτάς]' ἐφ' ᾧ προσμενῇ τῇ Μητρί Θεῶν τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' ἐφ' ᾧ προσμενῶσιν μοι παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' προσμίνοντα τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' μοι ἐφ' ᾧ προσ(σ)μίνωσιν τῇ Δρακοντίδῃ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' ἐφ' ᾧ προσμίν[η] μοι τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' ἐφ' ᾧ προσμενῇ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' ἐφ' ᾧ προσ(σ)μίνῃ τῷ εἰερω' προσμένοντος τῷ θρέψαντι τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' ὅπως προσμένωσιν τὰς ἐθίμους φορτάς πάσας ὅπως προσμενῇ τῷ κύριῳ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' ἐφ' ᾧ προσμενῇ τῇ τε νύνῃ μοι κὲ τῷ λάτρω μου' ἐφ' ᾧ προσμενῇ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον' ὅπως προσμενῶσιν

- τῷ θρέψαντι· [ἐφ' ᾧ προσμείνῃ μοι] προσμενοῦσι· [ἐφ' ᾧ προσμείνῃ μοι παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον] ὅπως προσμείνωσιν μοι παρὰ τὸν τῆς ζωῆς μου χρόνον· ὅπως προσμείνῃ μοι τὸν τῆς ζωῆς χρόνον· προσμενούσης τῇ θεῷ τὰς ἐ(θί)μους ἑορτάς· ἐφ' ᾧ προσμείνῃ μοι παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον· ἐφ' ᾧ προσμείνωσιν μοι παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον· ἐφ' ᾧ προσμείνῃ μοι τὸν τῆς ζωῆς χρόνον· προσμέ[ν]--- τὰς ἐθίμους] ἡμέ[ρας].
- προσόδος: αἱ τε πρόσοδοι αὐτῶν οὐ καταφθαρίσονται: 1Α, στ. 13' τῶν ὑπαρχουσῶν προσόδων τοῖς νέοις οὔτε αὐτοὶ νοσφιοῦμαι οὔτε ἄλλωι ἐπιτρέψω: 1Α, στ. 31' [οὐδὲ τῶν ὑπα[ρχου]σῶν προσ[ό]δων [τοῖς νέοις νοσφιοῦμεθα]: 1Α, στ. 59' ἀπὸ τῶν πρ[ο]σόδων ὧν ἀναλαμβάνῃ: 1Α, στ. 45' ἀπὸ τῶν ὑπαρχουσῶν προσόδων: 1Β, στ. 60' κυριενέτω ὁ γυμνασιάρχος τῶν προσόδων τῶν ὑπαρχουσῶν τοῖς νέοις: 1Β, στ. 88' τὸ πλῆθος τῆς προσόδου: 1Β, στ. 89' τὸ περιὸν τῆς προσόδου: 1Β, στ. 93' ὁ τὴν τοῦ γλοιοῦ πρόσοδον ἀγοράσας: 1Β, στ. 97' φασὶν τῶν προσόδων τινὰς τῶν τοῦ θεοῦ εἰς τὰς πολιτικάς κατατετάχθαι: 3, στ. 5' [ἐτυ]χον προσό[δου] οἱ πρέσβεις: 5, στ. 7' ἐτυχον προσόδου οἱ πρέσβεις: 6, στ. 6' συνεχωρήσθαι κατὰ τὸ προὔπαρχον ἔθος τὰς προσόδοις: 7, στ. Α15' [ἐναύ]οις πρόσοδος: 7, στ. Α49' [---]ατην προσόδοι μεγάλα λυποῦσαν: 7, στ. Γ11.
- Λευκ.:** τῆς προσόδου ταύτης].
- προστάσσω: ποιῶν τὰ προστασσόμενα ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου: 1Β, στ. 98' ποοῦσιν ὁ τι ἂν Ἀττίνας προστασῇ: 45, στ. 13' μηδὲ ποιῶσιν ὁ τι ἂν Ἀττίνας προστασῇ: 45, στ. 25.
- προστάτης: προστατάς δὲ ἡγούνται καὶ βασιλέα καὶ βασιλίσσαν καί...: 45, στ. 27' [τ]άφος ἀνδραπόδων, Θε[ο]δώρου προστατόν: 433.
- προστίθιμι: προστεθῆσεται δὲ τῇ ἐκ τῆς πόλεως γυμνασιαρχία: 7, στ. Α47.
- πρόστιμον: [---]τα]μείω τὸ αὐτὸ πρόστιμον: 370' [δώσει τῇ ἀγί]α ἐκκλησίᾳ τῇ κατὰ Βέροιαν [προστίμου χ]ρυσοῦ λίτρας πέντε καὶ [τῇ πόλει ---]: 445, στ. 18. **Λευκ.:** δώσει προστίμου ἰς τὸ ταμίον δηνάρια μύρια πεντάκις χίλια· δώσει τῇ θεῷ προστίμου (δηνარიῶν) μυ(ριάδας) 1Β ἀπλᾶς.
- προτέκτωρ: Βαλλεντίνον προτί[κ]τορ[ος] κόμ(ητος): 438.
- πρότερον: οἱ [ἀπε]λευ[θ]ερό[υ]μενοι πρότερον φαίνονται φιά[λας ἀνατίθ]εσ[θαι]: 3, στ. 10' ὅπερ καὶ πρότερον εἶπον: 7, στ. Α38. **Λευκ.:** ὁ πρότερον ὑπέσχετο ἡ μήτηρ μου.
- πρότερος: ἄμφω γ[ὰρ] προτέρους κῆρ ὅλοῃ δάμασεν: 400.
- προτίθιμι: προτιθέτω ὅπλον: 1Β, στ. 46' [---]προτεθῆν[αι] βούλομα[ι]: 7, στ. Δ31' καθὼς τὸ προτεθὲν γραμμάτειον περιέχει: 53, στ. 11' 54, στ. 8' ὡς τὸ π[ρο]τεθὲν πιττάκιον τῆς δωρεᾶς περιέχει: 56. **Λευκ.:** τὸ προτεθὲν πιττάκιον] προτεθεικέναι αὐτὸν πιττάκιον δωρεᾶς προσέθηκεν πιττάκια πρὸς τοῦ Κεσαρείου εἰς τοὺς ἰοισμένους τόπους.
- προὔπαρχω: κατὰ τὸ προὔπαρχον ἔθος: 7, στ. Α15.
- πρωτεύουσα: ἡ πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας καὶ κατὰ ἀξίωμα [μητρο]πολις: 7, στ. Α4.
- πρῶτον: οὐ νῦν πρῶτον: 7, στ. Α2' ἀρχινεωκοροῦντος Τυράννου τοῦ Ἀλεξάνδρου, Νικάνδρου τοῦ Νικάνδρου τὸ πρῶτον: 125.
- πρῶτος: συνέπνευσαν οἱ τε πρῶτοι τῆς πατρίδος καὶ ἡ βουλ[ή]: 7, στ. Α11' [ἡ (τῇ) τῶν πρώτων τῆς πατρίδος(:)]... συμπεριφορά (-ᾶ): 7, στ. Β37' πρῶτον τῆς ἐπαρχείας: 115' [πρῶτον τῆς ἐπαρχείας]: 116' τοῦ πρώτου τῶν πολεитарχιῶν τόπου: 7, στ. Α41' ὁ πρῶτος τῆς πολεитарχίας τόπος: 7, στ. Α80' [---] τοῦ συνεδρίου: πρώτης μερίδος...: 61' [---]ΤΩΝ... [πρώτης μερίδος...]: 64' υἱὸν Μακεδόνων καὶ τῆς πατρίδος, πρῶτον τῶν ἀπ' αἰῶνος τούτῳ τεμιθέντα τῷ ὀνόματι: 106, στ. 7' πρῶτος πάλος ρητιαρίων: 388, στ. 2' ἄνδρα... ἐν πρώτοις φανέντα ἐν πόλει ἡμετέρῃ: 401.
- πυγμή: [παί]δ[ας] πυγμή[ν]: 140, στ. 18' πυ(γμῶν): 386' πυ(γμῶν) Κ: 388, στ. 3' πυ(γμῆς) Α: 495.
- πύθομαι: μερόπεςσι κὲ ἔσσομένοισι πυθέσ[θαι(:)]: 400.
- πυκτεύω: παῖδες πυκτ[εύων]: 140, στ. 49.
- πύλη: ἀπὸ τῆς Εὐδαιστικῆς πύλης τὰ ἀμφοδικὰ ὕδατα: 41, στ. 2.
- πωλητής (:): **Λευκ.:** μήται [πωλητὴν εἶναι μήτε δανιστὴν εἶναι.
- πωλῶ: [σώ(:)]ματα πωλοῦσι[ν] ἢ ἀγορά[ζου]σιν: 13, στ. 4' ἄλλως μή[τε] πωλεῖν μή[τε] ἀγορά[ζειν]: 13, στ. 6' [---]τις πωλῇ σώματα, [τούτων (:)] τὴν ὥνῃν καταγρά[φειν]: 13, στ. 8' ἢ μή [οὕτως πω(:)]λῃ: 13, στ. 13. **Λευκ.:** ἔξουσίαν ἔχοντος πωλεῖν ἢ ἀποαλλοτριοῦν οὐ πραθήσονται· δι' ὃ οὐδὲ ἐπώλησα· μήτε πωλῇσε μήτε ἀναφορὰν ὀρίσθε μήτε δανίω ὑποθέσθε· μήτε [πω]λῇσε μήτε δανίω ὑποθέσθαι· μηδενὶ δὲ ἐξέστω μήτε πωλῆσαι μήτε εἰς ὑποθήκην.
- πῶς: [π]ῶς θείας μορφῆς [ῖψ]ατο Μοῖρα πικρά: 404, στ. 14.
- ράβδος: ὑπὸ τὴν ράβδον μαστιγούτω: 1Β, στ. 9.
- ράπτης: μημόριον Μαρτυρίου ράπτου, ὑποδιακό(νου): 425.
- ρεγιῶν: **Λευκ.:** οἰκοῦντες ῥεγιῶνι Ἑλλημωτῶν κώμη Δουρεῖς.
- ρήξας: ρήξας: 27Α, στ. 19.
- ρητιάριος: πρῶτος πάλος ρητιαρίων: 388, στ. 2.
- ρήτωρ: τὸν δοκιμώτατον τῶν ρητόρων: 89, στ. 5.
- ρίζα: ρίζης ὁσίης κλάδων ε(ὐ)γενεστάτων: 447, στ. 4.
- ῥώννυμι: ἔρρωσο: 3, στ. 8, 13, 16' ἐρῶσθαι σε εὐχόμεθα: 49, στ. 33. **Λευκ.:** ἔρρωσθέ μοι.
- σαγιτάριος: στρατευοσάμενον ἐν τῷ γεννεστάτου ἀριθμοῦ τῶν καθοσιωμένων) σαγιτταρίων: 443, στ. 6.
- σαλπιστής: 383, στ. 11.
- σανίς: ἀναγράψας εἰς σανίδα ἐκθέτω ἐν τῷ γυμνασίῳ: 1Β, στ. 90.
- σεβαστός: Τραϊανὸς [Ἀδριανὸς Σεβαστός...]: 5, στ. 3' Τραϊανὸς Ἀδρι[ανὸς Σεβαστός...]: 6, στ. 3' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος Ἀντωνίνος Σεβαστός, Ἀρμενιακός... καί... Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος Σεβαστός, Ἀρμενιακός (:)] 9' [---] Σεβ[αστός ---] Εὐσεβ[ῆς ---]: 12' Τιβερίου Κλαυδίου Καίσαρος Σεβα[υτοῦ]: 60, στ. 2' [Αὐτοκράτορα Καίσαρα Οὐεσπασιανὸν (:)] Σεβαστόν: 61' [... Τραϊαν]ῶ Σεβαστῶ, Γερ[μανικῶ, Δακικῶ ---]: 64' [Αὐτοκράτορα Καίσαρα... Ἀντ]ωνεῖον Σεβαστόν] Εὐσεβῆ: 65' [... Σεπτίμ]ιον Σεουήρον εὐσεβῆ, [Περτίνακα Σεβαστόν, Ἀραβικόν, Ἀδιαβηνικόν, Παρθικόν μέγιστον, εὐτυχῆ]: 66Α' [... Σεπτίμ]ιον Σεουήρου εὐσεβοῦς, Περτίνα[κος Σεβαστοῦ, Ἀραβικοῦ, Ἀδιαβηνικοῦ, Παρθικοῦ] μεγίστου, εὐτυχοῦς: 66Β' Ἰουλίαν [Δόμναν Σεβαστήν...]: 66Β' καὶ ὑπὲρ τῆς ἱερωτάτης μητρὸς αὐτοῦ [Ἰουλίας Μαμαίας]

Σεβαστής: 68, στ. 6' Αὐτοκράτορος Καίσαρος... Σεουήρου [Ἀλεξάνδρου], εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ: 68, στ. 4' Αὐτοκράτορι Καίσαρι... Σεουήρω [Ἀλεξάνδρῳ] εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, Σεβαστῶ: 68, στ. 16' Αὐτοκράτορος Καίσαρος Μάρκου Ἀντωνίου Γορδιανῷ εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ: 69, στ. 4' τοῦ κυρίου ἡμῶν Μ(άρκου) Ἀντωνίου Γορδιανῷ εὐσεβοῦς, εὐτυχούς, Σεβαστοῦ: 69, στ. 12' [Αὐτοκράτορι Καίσαρι] Μ(άρκῳ) Ἀντωνίῳ Γορδιανῷ [εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, Σεβ]αστῶ: 481, στ. 5' [Αὐτοκράτορι Καίσαρι] Μ(άρκῳ) Ἀντωνίῳ Γορδιανῷ [εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, Σεβ]αστῶ: 483.1' Τῷ κυρίῳ ἡμῶν Αὐτοκράτορι Καίσαρι Γαλερίῳ Βαλερίῳ Μαξιμιάνῳ Σεβ(αστῶ): 484.2' [Αὐτοκράτορι] Καίσαρι Μ(άρκῳ) Ἀντωνίῳ Γορδιανῷ, εὐσεβεῖ, εὐτυχεῖ, [Σεβαστῶ]: 485.1' τῷ κυρίῳ ἡμῶν Αὐτοκράτορι Καίσαρι Γαλερίῳ Βαλερίῳ Μαξιμιάνῳ Σεβ(αστῶ): 485.2' τοῦ ἀρχιερέως [τῶν Σεβ]αστῶν καὶ ἀγωνοθέτου τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 63, στ. 8' ὁ μακεδονίαρχος καὶ ἀρχιερεὺς τοῦ Σεβαστοῦ καὶ ἀγωνοθέτης...: 68, στ. 9' ὁ μακεδονίαρχος καὶ ἀρχιερεὺς [τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτης: 69, στ. 6' τὸν ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 73, στ. 7' [τὸν ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν] καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 102Α' [τὸν] ἀγωνοθέτην τῶν Σεβαστῶν καὶ [ἡ] γυν[α]μίαρχον: 104' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακεδόνων: 115' 121, στ. 3' 123, στ. 2' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην [τοῦ Κοινοῦ] Μακ[εδόνων]: 116' τὸν διὰ βίου ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μ(ακεδόνων): 117, στ. 1' τὸν ἀρχιερέα τῶν Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ [Μα]κεδ[όνων]: 119, στ. 5' [τὸν ἀρχιερέα τῶν] Σεβαστῶν καὶ ἀγωνοθέτην τοῦ Κοινοῦ Μακ[εδόνων]: 124' ἡ ἀρχιερεία τῆς Σεβαστῆς: 68, στ. 11' τὴν ἱερείαν τῶν Σεβαστῶν: 102Β' [... τὰς τῶν] Σεβαστῶν εἰκόνας ἐστεφανωμέν[ας]: 7, στ. 17' τὴν νεωκορίαν τῶν Σεβαστῶν καὶ τὸ τῆς μητροπόλεως ἀξίωμα: 117, στ. 6' ἔτους ΒΙC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΗΚΤ: 49, στ. 29' ἔτους ΒΙC Σεβαστοῦ: 49, στ. 37' ἔτους ΑOΣ Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΖΠΤ: 51' [ἔ]τους ΓΨC Σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΘΥ: 52, στ. 1' ἔτους ΘOΣ Σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΕΨΤ: 53, στ. 15' ἔτους ΘOΣ Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΕΨΤ: 54, στ. 11' ἔτους ΦΨC Σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΒΙΥ: 55, στ. 11' ἔτους ΞC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΦOΤ: 68, στ. 17' ἔτους ΑOΣ Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΖΠΤ: 69, στ. 13' [... ἔτους] _ Σεβαστοῦ: 103, στ. 1' ἔτους ΘC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΕΚΤ: 135, στ. 2' (ἔτους τόσον Σεβαστοῦ τοῦ καὶ τόσον): 136, στ. 1' ἔτους ΠC Σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΘΨΤ: 137, στ. 2' ἔτους ΖΠC (ο)εβαστοῦ τοῦ καὶ ΓΥ: 138, στ. 2' [ἔ]τους ΞC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ Α [ὀ]γδοικοστοῦ τριακοσιοστοῦ: 325' [ἔ]τους ΞΡ Σεβαστοῦ, Αὐδονα[ίου ---]: 328' ἔ(τους) ΒΚΡ [σεβαστοῦ]: 457' [ἔ]τους(;) ΟΡ Σεβ[αστοῦ]: 458' [ἔ]τους ΕC Σεβ[αστοῦ]: 505' ἐν τῷ ΒΠC Σεβαστῶ ἔτει: 509, στ. 8.

Λευκ.: Σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ---] ἔτους ΦΠΡ Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΒΤ ("Ε)τους ἐν(ς) διακοσιαστοῦ Σεβαστοῦ (τοῦ) καὶ ΘΙΤ ἔτους ΒC Σεβαστοῦ (τοῦ) καὶ ΘΙΤ [ἔ]τους ΒC(;) Σεβαστοῦ τ[οῦ] καὶ ΙΗΤ(;) ἔτους ΕC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΑΚΥ ἔτους ΑΙC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΖΚΤ ἔτους ΓΡΑ Σεβ(αστοῦ) [ἔ]τους ΕΚC Σεβαστ[οῦ] ἔτους ΦΒC Σεβ(αστοῦ) ἔτους ΦΙC Σεβ(αστοῦ) ἔτους ΗΙC Σεβ(αστοῦ) ἔτους ΘΙC Σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΕΛΤ ἔτους ΘΙC Σεβ(αστοῦ) τοῦ (καὶ) ΕΛΤ ἔτους ΑΚC Σεβ(αστοῦ) ἔτους ΓΚC Σεβ(αστοῦ) ἐν τῷ ΕC Σεβ(αστῶ) ἔτει ["Ε]τους ΕΚC Σεβαστ[οῦ] ἐν τῷ ΕΚC Σεβαστῶ ἐπ' ἔτους ΕΚC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΑΜΤ ἔτους [ΕΚC] Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΑΜΤ ἔτους ΖΚC Σεβ(α)στοῦ τοῦ καὶ ΓΜΤ ἔτ[ο]ς ΑΛ[Σ] Σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΒΜ[Τ] ἔτους ΘΚC [σεβαστοῦ τοῦ] καὶ ΕΜΤ μηνὸς ---] ἐγράφη ἔτους ΑΛC Σεβαστοῦ ἔτους ΕΛC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΑΝΤ ἔτους ΜC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΦΝΤ [ἐν] τῷ ΒΜC Σεβ(αστῶ) ἔτει ἔτους ΓΜC (σ)εβαστοῦ τοῦ καὶ ΘΝΤ ἔτους ΓΜC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΘΝΤ ["Ε]τος ΑC Σεβ(αστῶ) τοῦ καὶ [ΞΤ] ἔτους ΔΜC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΞΤ ἔτους ΔΜC Σεβ(α)στοῦ καὶ <Γ>ΞΤ Σεβαστοῦ ἔτους ΦΜC Σεβαστοῦ ἐν τῷ ΗΜC Σεβ(αστῶ) ἐπ' ἔτους ΘΜC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΞΞΤ ἔτους ΝC Σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΦΞΤ ἔτους ΒΝC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΗΞΤ ἔτους ΘΝC Σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΕOΤ ἔτ[ο]ς Σεβ(αστῶ) ΑΞC ἔτους ΑΞC Σεβ(αστοῦ) ἔτους ΑΞC Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΖOΤ ἔτους ΒΞC Σεβαστοῦ τοῦ (καὶ) ΗOΤ ἐν τῷ ΔΞC Σεβαστῶ ἔτει ἔτους Ε(Ξ)C Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΑΠΤ ἐν τῷ ΕΞC Σεβ(αστῶ) ἔτει ἔτους OΣ Σεβαστοῦ τοῦ καὶ (ΦΠΤ) [ἔ]τους OΣ Σεβ(α)στοῦ τοῦ καὶ (ΦΠΤ) ἔτους OΣ Σεβαστοῦ τοῦ καὶ (ΦΠΤ) ἔτους ΑOΣ Σεβαστοῦ (τοῦ) καὶ ΖΠΤ ἔτους ΑOΣ Σεβαστοῦ τοῦ καὶ ΖΠΤ ἔτους ΓOΣ Σεβαστοῦ (τοῦ) καὶ ΘΠΤ ἔτους ΓOΣ Σεβαστοῦ τοῦ καὶ (Θ)ΠΤ ἔτους ΑΠC [σεβ(αστοῦ)] ἔτους ΔΠC Σεβαστοῦ ἔτους ΕΠC Σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΑΥ ἔτους ΦΠC (σ)εβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΒΥ ἔτους ΦΠC Σεβ(αστοῦ) ἔτους Τ Σεβαστοῦ τ[οῦ] καὶ ΒΙΥ ["Ε]τους ΘΤ Σεβ(αστοῦ) ["Ε]τους :ΜC Σεβ(αστοῦ) ["Ε]τους ...] Σεβ(αστοῦ).

σεκουδαρουδης: 383, στ. 4.

σεκρετάριος: ἀνέθ(ηκε) Στρυμόνιος ὁ σεκ(ρετάριος): 421.

σελήνη: [ἐ]πιταεῖ καὶ δύο σεληνῶν: 329.

σεμνός: ἡ σεμνοτάτη μητρόπολις τῆς Μακεδονίας καὶ δις νεωκόρος Βέροια: 109, στ. 2.

σεμνῶς: συνζησάσης αὐτῷ σεμνῶς ἔτη ΙΓ': 331' [ζ]ήσαντας σεμνῶς: 339.

σήμα: ὠκυμόρου πινυτοῦ Κρισπίνου ἐ[ν]θάδε σήμα: 400.

σημεῖον: τοῦ σημείου κειμένου: ΙΒ, στ. 2' ὅταν δὲ τὸ σημεῖον ἀρθῇ: ΙΒ, στ. 3.

σημερον: **Λευκ.:** τῇ σημερον ἡμέρᾳ.

σίτος: ἐκ τοῦ ὑπὸ Εὐλαίου δοθέντος σείτου: 7, στ. Α33' τοῦ σείτου χάριτος: 7, στ. Α34' ποιησάμενον δὲ κ(α)ὶ σείτων παραπράσεις: 117, στ. 17.

σιτωνῶ: πρεσβεύσαντ(α) καὶ σιτωνήσαντα καὶ εἰρηναρχήσαντα: 108, στ. 7.

σκάφιον: σκά[φιον] (οἶ) δλκή δραχ(μαί) ΝΔ: 16Α, στ. 14.

σκυφίον: σκυφίον οὐ δλκή δραχ(μαί) ΝΒ: 16Β, στ. 30.

σκύφος: ἀνατιθέτωσαν ἀντὶ τῶν φιαλῶν κέρατα [κ]αὶ σκύφους: 3, στ. 13' σκύφον οὐ δλκή εἰς τὸ αὐτὸ δραχ(μαί) ΦΝ: 31' σκύφον οὐ δλκή δραχ(μαί) Ν: 32' 33.

σός: τὴν ὑμετέραν [...]: 10' δανίσασθαι καὶ ὑποθέσθαι τι τῶν σῶν: 49, στ. 23' καὶ σά ἐστιν καὶ σὺ αὐτὰ κεκοπίακας: 49, στ. 27.

σομμαρουδης: σομμαρουδην: 383, στ. 1' σομμαρουδης: 383, στ. 3.

σπείρω: ὁ σπείρας δὲ πατήρ: 397.

σπουδάζω: ἐσπουδάσεν μὴ λειφθῆναι ἀρετῇ: 2, στ. 7.

σπουδή: πρὸς τὸ τὴν εἰς τοῦτο μου σπο[υ]δὴν μὴ κολουσθῆν[αι]: 7, στ. Α12' τῆς περὶ τὴν πατρίδα σπουδῆς τε καὶ εὐνοίας: 108, στ. 13.

στάδιον: [παῖδ]ας στ[άδιον]: 140, στ. 8' ἐνὶ σταδίοισιν ἐς ἄμφο[τερ---]: 390' Πεισαῖα στάδια δωδεκάκις κατιδῶν: 398.

στατιωνάριος: στατιωνάριῳ τῷ φίλῳ: 260.

στενός: [--- α(:)]ὅτους στενοτέραν [---]: 7, στ. B11.
 στεφανιφορῶ: οἱ δὲ νικήσαντες... στεφανιφορεῖτωσαν: 1B, στ. 58.
 στέφανος: στεφανοῦτω θαλλοῦ στεφάνωι: 1B, στ. 26 ἔδοξεν... καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν θαλλοῦ στεφάνω...: 2, στ. 42
 δόξης ἀραμένα πλείστους ἐν θυμέλαις στεφάνους: 399, στ. 7.
 στεφανῶ: στεφανοῦτω θαλλοῦ στεφάνωι: 1B, στ. 26 ἔδοξεν... καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν θαλλοῦ στεφάνω...: 2, στ. 41
 [--- τὰς τῶν Σεβαστῶν εἰκόνας ἐστεφανωμέν[ας]: 7, στ. Γ7 ἑπτὰ στεφανωθείς: 388, στ. 6 [--- στε]φάνωθείς [---]:
 402, στ. 2.
 στήλη: ἀναγραφέντα εἰς στήλιν: 1A, στ. 11, 21 ἀναγραφῆναι δὲ αὐτὸ εἰς στήλιν λιθίνην: 2, στ. 46 τὴν στήλιν
 χα[ρά]ξας ἀνέθηκεν ἐκ τῶν ιδίων: 7, στ. ΓΔ34 ἐγράφη ἡ στήλη: 49, στ. 37 ἐποίησ[εν] τὴν στήλιν: 366
 [τ]οῦν[ε]κά μιν στήλιν γράψατο: 400.
 στήλιν: ἐποίησα ταύτην τὴν στήλιν: 365 ἔαν δὲ τις ταύτην τὴν στήλιν καταστρέφῃ: 388, στ. 11 ἐποίησεν
 ταύτην τὴν στήλιν μνήμης χάριν: 446.
 στήλοραφῶ: [ἐστηλογράφησα καὶ ἐχ[α]ρισάμην τῇ] θεῷ: 50 ἔστηλογράφησα τῇ θεῷ... κοράσιον: 51
 ἔστηλογρ[ά]φησα τῇ θεῷ... πα[ύ]δαριον: 52, στ. 5. **Λευκ.:** στήλοραφῶ πεδίσκην μου· στήλοραφῶ
 παιδίσκην μου... σὺν τέκνοις [ἀ]νεθόμην [καὶ ἐ]στηλογράφη[σα τὸ ...]ΟΝ τῆς προσόδου τα[ύτης]
 [στήλοραφῶ] παιδ[ίσκην] [ἐ]πιδ[ί]στηλογρ[αφῆ] ὁμολογῶ δωρίσθαι [καὶ] στήλοραφεῖν... κοράσιν.
 στοά: Βασιλεὺς Φίλιππος βασιλεύς Δημητρίου τὰς στοάς Ἀθηνῶν: 17.
 στοχάζομαι: οὐκ ὁλογίστως ἐστόχασμαι: 7, στ. Α78 [ἐ]στοχασάμεθα καὶ τοῖς ΥΠΑ[---]: 8, στ. 10.
 στρατεία: ὅταν καταλύσῃ τῇ[ν] στρατείαν: 4, στ. 7.
 στρατεύμα: καὶ ὑπὲρ... ἱερῶν στρατευμάτων: 68, στ. 8 [καὶ ὑπὲρ...] ἱερῶν στρατευμάτων...: 69, στ. 5.
 στρατεύομαι: στρατευομένον ἐν τῷ γεννητοῦ αὐτοῦ καθοσιωμένον σαγιταρίων: 443, στ. 2.
 στρατηγία: ἐννοηθεὶς δὲ τὰς τῶν πάππων στρατηγίας καὶ δαπάνας: 2, στ. 13.
 στρατηγῶ: ἐπὶ στρατηγούντος Ἰπποκράτου τοῦ Νικοκράτου: 1A, στ. 1 στρατηγούντος Σέξστου Πονηρίου: 134,
 στ. 2.
 στρατιώτης: μν(η)μ(εῖον) Πέτρου στρατιώτου...: 432. **Λευκ.:** στρατιώτης ἡβοκάτος πραιτωριανός.
 στρατόπεδον: Ἰουλιαν [Δόμναν Σεβαστίνην... μητέρα] στρατοπέδων: 66B.
 στῦλος: μὴ κλάσης μηδὲ ἄρης τὸν στῦλον μηδὲ τοὺς λίθους, ἄνθρωπε: 444.
 σὺ: σὺ γὰρ τῶν ιδίων ἐξουσίαν ἔχεις: 49, στ. 18 καὶ σὺ ἐστίν καὶ σὺ αὐτὰ κεκοπίακας: 49, στ. 27 [χαῖρ]αι
 Παρασκευῇ, χαῖρε καὶ σὺ: 362 Ἀἰδῃ, νῦν σὺ μόνος κατέχεις: 404, στ. 24 Εὐτύ(χ)ι (κ)ὲ σὺ: 449 καὶ νῦν
 βουλομένης σοῦ τινας τῶν ιδίων θρεπταρίων ἐλευθερῶσαι: 49, στ. 15 ἐν πολλοῖς σοι χάριν οἶδαμεν: 49, στ.
 15 μηδὲν τι τηλικούτον παρεχόμενοι σοι: 49, στ. 26 ἐγράψαμεν τὴν ἐπι(σ)τολὴν σοι: 49, στ. 29 τὸν
 παντοκράτορά σοι κὲ ἅγιον Θεὸν κὲ τὴν Τύχην σοι τοῦ ἀνεκλήτου βασιλείου: 444 ἐρῶσθαί σε εὐχόμεθα: 49,
 στ. 33 [ὧ]σπερ ὑμεῖς --- χ[α]ρὰν ἐν τ[---]: 9, στ. 6 [--- α(:)]ὕταις ὑμῶν πλέονα σύνοδον ἐν ἐκάστῳ μνη[ν]ι ---: 7,
 στ. Γ21 [---] ὑμῶν ἀπόκρισιν: 8, στ. 17 τό τε ἀξίωμ[α] τῆς μητροπόλεως ὑμῶν: 9, στ. 11 μάλιστα δὲ ὑμεῖν: 7,
 στ. Α7 ὅς ὑμεῖν ---: 7, στ. Α16 ὅς ὑμεῖν ἀπαρτίξει τὸν [ἐν]ιαύσιον (:) τόκον: 7, στ. Α19 ὑμεῖν ὑπ' αὐτοῦ
 χα[ρ]ισθέντα: 7, στ. Α30 τῶν παρ' ὑμεῖν ἀξιο[---] ἀνδρῶν: 7, στ. Α57 [---] ὑμῖν <ὑμῖν> τὴν γνώμην(;) ---: 11
 καὶ πρὸς ὑμᾶς (δ)ὲ καθ' ἰδίαν ἐκρινον ἐπιστεῖλαι: 4, στ. 9 ἐπανηρόμεθα ὑμᾶς: 8, στ. 15. **Λευκ.:** ὦν καὶ τὰς
 ὠνάς παρέσχον σοι πολλάκις ἄς καὶ ἔδωκά σοι χαρίζομαι σοι.
 σύγγαμος: Κλαυδιανὸς θρέψας καὶ Κάστωρ σύγγαμος ἀνὴρ: 399, στ. 2.
 συγγενής: τῷ συγγενί: 221.
 συγγραφή: κα(τά) τὴν ἐν τῇ συγγραφῇ συμπ[---]: 7, στ. Γ5.
 συγκατάθεσις: [διὰ (:) τῆς] ἐμῆς συ[γκαταθ]έσεως: 7, στ. Α28.
 συγκατατίθημι: συνευαρεστοῦμαι καὶ συνκατατιθέμεθα: 49, στ. 18 μηδὲ ἐνός τῶν θυγατέρων μου μὴ θελουσῶν
 συνκαταθέσθαι τῆς ΔΑ[---]EC: 445, στ. 10.
 συγκεφαλαιῶ: [---] συγκεφαλαιῶμαι: 7, στ. B16 συγκεφαλαιούμενα εἰς δι[ν]άρια: 7, στ. Α23.
 σύγκλητος: καὶ ὑπὲρ... ἱερᾶς συγκλήτου: 68, στ. 7 [καὶ ὑπὲρ...] ἱερᾶς συγκλήτου...: 69, στ. 5 [κατὰ τὸ δόξαν τῇ
 συ]γκλήτῳ Βεροιαίων: 112.
 συγχώρησις: κατὰ συγχώρησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Μ(άρκου) Ἀντωνίου Γορδιανοῦ: 69, στ. 11.
 συγχωρῶ: ἔαν μὴ ὁ ἀφηγούμενος συγχωρήσῃ: 1B, στ. 2, 4 [πά]ντα περὶ [ὧν] ἐδεήθητέ μου συγχώρησα: 5, στ. 9
 [πάντα] περὶ ὧν ἐδεήθητέ μου συγχώρησα: 6, στ. 7 συγκεχωρησθαι κατὰ τὸ προϋπάρχον ἔθος τὰς
 προσόδ[ους]: 7, στ. Α15 εἰ μὲν ὁ χρόνος ἐπὶ μοι συγχώρε[ι] (:) : 7, στ. Γ22 [---] αὐτὸν συγκεχωρησθαι: 7, στ. Γ28.
 συζῶ: συζητήσας αὐτῷ σεμνῶς ἔτι ΙΓ': 331.
 συλλογίζω: τῆς ἡδὴ μοι συνλελογισμένης ψήφου κατεγνώκ[ατε] (:) : 7, στ. Α83.
 συλῶ: Ὡ Φθόνε καὶ Πλουτεῦ, συλήσας χρύσειον ἄνθος: 404, στ. 8.
 συμβαίνω: συνβέβηκεν τὸ γυμνάσιον κεκλείσθαι: 7, στ. Α6.
 σύμβιος: τίς συνβίω αὐτοῦ: 432 κ(αὶ) τίς τοῦ[του] συμβίου: 437 κ(αὶ) τῆς συμβίου αὐτοῦ: 438 κ(αὶ) τῆς
 λαμ[προ]τάτης συμβίου: 441 τῷ συν[βίω]: 287 τῷ ἰδίῳ συμβίῳ: 251 τῷ ἰδίῳ συνβίῳ: 222 [τ]ῷ [ἰ]δίῳ συνβίῳ:
 217 τῇ συμβίῳ: 209 359 τῇ συμβίῳ: 369, στ. 2 [τῇ] σ[υ]μβίῳ: 263 τῇ γλυκυτάτῃ συμβίῳ: 247 τῇ γλυκυτάτῃ
 [συ]νβίῳ: 237 [τῇ] ἑαυτοῦ σ[υ]μβίῳ: 325 τῇ ἰδίᾳ συμβίῳ: 508 τὰς συμβίους, αἷς χάριν ἔσχον: 310. **Λευκ.:**
 μετὰ τὴν ἐμὴν τελευταίαν κὲ τῆς συμβίου μου.
 σύμμαχος: πόθος με πνεῦμα Μακεδονία σύμμαχον ἡγάγετο: 37.
 συμπαθῶς: συμπαθῶς καὶ συμφερόντως ὑπὲρ τοῦ ἔθνους κ(αὶ) τῆς πατρίδος: 106, στ. 11.
 σύμπας: καὶ ὑπὲρ τοῦ σύμπαντος θεοῦ οἴκου αὐτῶν: 68, στ. 7.
 συμπεριφορά: [τῇ (τῇ)] τῶν πρώτων τῆς πατρίδος(;) καὶ (τῇ) βουλῆς συμπεριφορά (-ᾶ): 7, στ. Α38.
 συμπνέω: συνέπνευσαν οἱ τε πρώτοι τῆς πατρίδος καὶ ἡ βουλ[ή]: 7, στ. Α11.
 συμφέρον: [--- τῶν τῇ (:)] πόλει συμφερόντων: 7, στ. Γ9.
 συμφερόντως: συμπαθῶς καὶ συμφερόντως ὑπὲρ τοῦ ἔθνους κ(αὶ) τῆς πατρίδος: 106, στ. 11.
 σύμφωνον (:) : [--- συ(ς)]μῶνον πρὸς ἔκτεισιν: 7, στ. Γ6.
 σὺν: τὴν... μαρμαρίνην κρίνην σὺν τῷ λοιπῷ αὐτῆς κόσμῳ: 41, στ. 4. **Λευκ.:** σὺν τοῖς ἐπιγεννωμένοις σὺν τοῖς
 ἐπιγεννηθισμένοις σὺν τέκνοις ἃ καὶ ἀπέδωκεν... Καλλιτύχη σὺν τέκνῳ [δούλῃ:]ν... σὺν πεδίῳ [σ]ὺν τοῖς
 ἐπιγεννωμένοις σὺν τοῖς ἐπιγεννηθισμένοις ἐξ αὐτῆς.

- συναγορεύω: συναγορεύσαντα τῇ ἐπαρχείᾳ: 101, στ. 6.
 συναγωγή: συναχθείσης ἐκκλησίας: 1Α, στ. 3.
 συναγωγή: δώση τῇ ἀγιοτά[τῃ] συναγωγ(γῇ): 455, στ. 13.
 συναγωνίζομαι: ἐπικεχώρηκα δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσι τοῖς συ(ν)αγωνισαμένοις: 4, στ. 6' συναγωνισαμένων οὖν μοι καὶ τῶν κ[ρατίστων] (:)--: 7, στ. Α9.
 συναγωνιστής: συναγωνιστῆς ὁ λαλητός: 402, στ. 7.
 συναναβαίνω: καθ' ἐλπίδας ἀγαθὰς συναναβαίνειν: 7, στ. Α60.
 συναπαρτίζω: ἄλλος ἐνιαύσιος τόκος συναπ[αρτίζεται] (:): 7, στ. Α22.
 συναρπάζω (:): [συ (:)]ναρπάζεται τῇ ἐπείξει μου: 7, στ. Γ23.
 συνουξάνω: ὑπὸ τούτων τὸ καθολικὸν κεφάλαιον συναύξεσθαι: 7, στ. Α52.
 συναύξῃσι: [---]ομένης αὐθις δὲ τῆς συναύξῃσε(ω)ς τῶν χρημάτων[ν]: 7, στ. Α82.
 συνδέω: συνδεόμενα διηγάρι: 7, στ. Α34.
 συνέδριον: [βουλόμε]νος τὰ κοι[νὰ] συνέδριον ΕΙ---: 5, στ. 11' [β]βουλόμενος τὰ κοινὰ συνέδριον ΕΙ[---]: 6, στ. 8' [--- τοῦ] συνέδριου: 61' πατέρα συνέδριου: 79' τὸ κράτιστον συνέδριον ἐνηγίαστο τεμηθῆναι: 74, στ. 2' [--- λαμπροτάτῳ Μα[κεδονίας] συνέδριῳ (:): 9, στ. 13' τὸ λαμπρότατον συνέδριον: 89, στ. 2' κατὰ τὸ δόξαν τῷ λαμπροτάτῳ συνέδριῳ: 91, στ. 3' 92, στ. 3' 94, στ. 3' (κατὰ τὸ δόξαν τῷ λαμπροτάτῳ συνε)δρίῳ: 101, στ. 3.
 σύνεδροι: Οἱ σύνεδροι: 73, στ. 1' 79' 83' 84' 90, στ. 1' 95, στ. 1' 96, στ. 1' 100, στ. 1' 120Α' 499, στ. 1' κατὰ τὸ δόξαν τοῖς συνέδροις: 75' 81, στ. 2' 83' 86' 87' 93' 98, στ. 2' [κατὰ τὸ δόξαν] τοῖς συνέδροις: 85' κατὰ τὸ δόξαν τοῖς κρατίστοις συνέδροις: 78, στ. 3' 80' 88' 99, στ. 2' δόγματι συνέδρων Μακεδονίας: 115' [δόγματι συνέδρων Μακεδονίας]: 116' [οὐ τοῖς συνέδροις ἀπο]τείνει: 5, στ. 15' οὐ τοῖς συνέδροις [ἀπο]τείνει: 6, στ. 11' τοῖς μὲν ἀρχιερατικοῖς καὶ συνέδροις ---]... τοῖς δὲ βουλευτικοῖς καὶ [---]: 7, στ. Α63' [τα]μίου τῶν συνέδρων: 64' ἄνδρα σύνεδρον: 81, στ. 5' ἐστήσαντο οἱ σύνεδροι: 82' τὸν σύνεδρον: 88' συνέδρου υἱόν: 95, στ. 6' 96, στ. 6.
 συνεκλογίζομαι: μετὰ τούτων συνεκλογίζεσθαι αὐτόν: 1Β, στ. 92.
 συνεπιβλέπω: οἷτινες... συνεπιβλέπονται τοὺς [νεωτέρους]: 1Α, στ. 37.
 συνεπιδίδωμι: **Λευκ.**: παρήν καὶ συνεπέδωκεν αὐτόν.
 συνέρχομαι: **Λευκ.**: ὅπως ταῖς ἐθίμοις] ἡμέρας κὲ ἑορτῆς αὐτῆς συνέρχητε κὲ ὑπηρετῇ' ὅπως συνέρχονται ταῖς ἐθίμοις ἡμέραις τὸν τῆς ζωῆς μου <N> [χρόνον] [ὅπως] συνέρχων[ται] ταῖς ἐθίμοις ἡμέραις τὸν τῆς ζωῆς [χρόνον] ὅπως (σ)υνέρχονται ταῖς ἐθίμοις ἡμέραις.
 συνευαρεστοῦμαι: συνευαρεστοῦμεν καὶ συγκατατιθέμεθα: 49, στ. 17' καὶ ἐν τοῦτοις συνευαρεστοῦμεν: 49, στ. 25.
Λευκ.: [συν]ευαρεστ[εῖ] [συ]νευαρεστούντω[ν] Μαρκία Ὀρέστου, ἡ θυγάτηρ, συνευαρεστεῖ.
 σύνευνος: τύνβον τεύξασα συνεύνω: 395.
 συνεχῶς: [--- συ]ν(ε)χῶς καὶ ἐπαλλήλως: 7, στ. Α56.
 συνήθεια: [τῇ] τοῦ ἀλγείσεσθαι συνήθειᾳ χρῆσεσθαι: 7, στ. Α16' τῇ τῶν νέων ἀπολείπω συνήθειᾳ: 7, στ. Α45' ἡ συνήθεια τῶν ὄνων: 372.
 συνήθης: ἐκ τῆς συνήθους κατ' ἐνιαυτὸν οἰκονομίας: 7, στ. Α14' μὴ πλέον πράττεσθαι τοῦ συνήθους: 7, στ. Γ20' καὶ οἱ συνήθεις οἱ περὶ Ποιοδῶν τὸν ἀρχισυνάγωγον: 371.
 σύνθεμα: θήκατο σωφροσύνης σύνθεμα καὶ φιλίας: 395.
 συνίστημι: ἄλειμμα συνέστηκεν: 1Α, στ. 7' μεγαλοφροσύνην τῷ ἔθνει συνίστησιν: 7, στ. Α79.
 σύνοδος: πλέονα σύνοδον ἐν ἐκάστῳ μηνί: 7, στ. Γ21' κατὰ πᾶσαν σύνοδον ὑποδεξάμενον τὴν ἐπαρχίαν: 117, στ. 20.
 συνοικῶ: συνοικήσασα τῷ ἀνδρὶ ἔτη εἴκοσι: 442.
 συνοπλᾶς: οἱ συνοπλᾶνες Θουρίνω μνήμης χάριν: 377.
 συντέλεια: περὶ τῆς συντελείας τῶν Θετταλῶν: 101, στ. 8.
 συντελῶ: τὸ αὐτὸ συντελεσθῆναι: 1Α, στ. 9' συντελείτωσαν δὲ τὴν θυσίαν: 1Β, στ. 64.
 συντηρήσις: [---]Ι συντηρήσεως: 7, στ. Γ13.
 συντηρῶ: συντηρήσαντα αὐτῇ τὰ τῆς μητροπόλεως δίκαια: 63, στ. 3.
 σωλὴν: τὰ ἀμφοδίκᾳ ὕδατα σωλῆσι καινοῖς: 41, στ. 3.
 σῶμα: ὅς... δοκῇ ἄριστα τὸ σῶμα διάκεισθαι: 1Β, στ. 50' ἐνθήκης σῶμα γείνεσθαι: 7, στ. Α54' καὶ τοῖς τὰ [σῶ(ς)]ματα πωλοῦσιν ἢ ἀγοράζουσιν: 13, στ. 4' [---]τις πωλῇ σῶματα, [τούτων (:)] τὴν ὄνην καταγρά[φειν]: 13, στ. 8' ὁ ἄγων εἰς δουλείαν ἀποτινέτω καθ' ἑκάστον σ(ῶ)μα χρυσοῦς ἑκατόν: 45, στ. 21' ὑπὲρ ἑκάστου σώματος: 45, στ. 22' ἐδωρήσατο θεῶ... σῶματα οἰκογενῆ: 55, στ. 5' τῷβω τῷ σῶμα φρουρίν καταλίψασα: 447, στ. 7. **Λευκ.**: σῶ[μα]τᾶ σῶματα τὰ ὑπογεγραμ[μένα] σῶματα ἴδια σῶματα ἃ ἡγόρασα παρὰ... ὧν σωμάτων καὶ τὰ δονόματα ὑπέγραψα χαρίζομε σῶματα σῶματα τὰ ὑπάρχοντά μοι ὁμολογῶ κεχαρίσθαι... σῶματα ὁμολογῶ χαρίζομαι... σῶματα τούτων δὲ τῶν σωμάτων οὐδεὶς ἔστω κύριος τούτων δοῖο σωμάτων.
 σωμάτιον: **Λευκ.**: καθῶς] ἐκέλευσας ἀγοράσας με σω[μ]άτιον.
 σωτήρ: τὸν σωτήρα: 121, στ. 12.
 σωτηρία: ἀνέθ[η]κ[ε]ν [ἐ]πὶ [σ]ωτηρίᾳ κα[τ'] ἐπιταγῇ: 34' ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ... Αὐτοκράτορος: 68, στ. 2' ὑπ[ε]ρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς το[ῦ]... Αὐτ[ο]κράτορος: 69, στ. 2.
 σωφρονικός: [σ]ωφρονικωτέραν ἀνὰκᾶσαι ποιέσθαι τὴν ἀλειψ[ιν]: 7, στ. Α81.
 σωφροσύνη: θήκατο σωφροσύνης σύνθεμα καὶ φιλίας: 395.
 ταγός: δμ πάτρα ταγὸν δισσάκις ἀνύσατο: 392.
 ταινῶ: ἐξέστω ταινιοῦν τὸν βουλόμενον: 1Β, στ. 58.
 ταλανταῖος: εἰσακτίους ἀγῶνας, ταλανταῖους, θυμελικούς καὶ γυμνικούς: 117, στ. 13' ἰσακτίους ἀγῶνας, ταλανταῖου]ς, θυμελικούς [κ(α)] γυμνικούς]: 118.
 ταμεῖον: [δ]όσι εἰς τὸ ταμίον (διηγάρι) ΒΦ: 367, στ. 8' δώσι τῷ [τα]μίῳ χιλίας λίτρ[ας]: 369, στ. 8' [--- τα]μείῳ τὸ αὐτὸ πρόστειμον: 370' δώσι εἰς τὸ ταμίον (διηγάρι) ΒΦ: 388, στ. 13. **Λευκ.**: δώσι προστίμον ἰς τὸ ταμίον δώσι τῷ ἱεροτάτῳ ταμίῳ.
 ταμίαις: [--- ἐν παρα]καταθήκῃ παρὰ... τῷ τα<τα>μίᾳ: 7, στ. Α24' [τα]μίῳ τῶν συνέδρων: 64.
 ταμεῖον: [ταμεῖοντος]: 60, στ. 10.
 τάσσω: καθὼς ἂν πρὸς αὐτοὺς τάξωνται: 1Α, στ. 38' παραγίνεσθαι τὴν τεταγμένην ὥραν ἐπὶ τοὺς παῖδας: 1Β, στ. 20.

τίς: ἔάν δέ τις μὴ ποιήσῃ: 1Α, στ. 46' ἑτερόν τι ἀναγκαῖόν φαίνεται: 1Β, στ. 12' τὸν ποιοῦντά τι τούτων: 1Β, στ. 15' ἔάν μὴ τίς ἀρρωστήσῃ: 1Β, στ. 17' ἄλλη τις ἀναγκαῖα ἀσχολία: 1Β, στ. 18' ἔάν δέ τις δοκῇ: 1Β, στ. 19' ἔάν [δ]έ τινα ὁ γυμνασιάρχος ἐσθίῃ ἀλείφεσθαι: 1Β, στ. 30' ἐμφανίζοντος τινὸς αὐτῶν: 1Β, στ. 31' ἔάν δέ τις τύπῃ τὸν γυμνασιάρχον: 1Β, στ. 41' ἔάν τις νίκην ἑτέρω παραδοῇ: 1Β, στ. 71' ἔάν δέ τις ἀντιλέγῃ τὸν αἰρεθέντων: 1Β, στ. 75' ἔάν δέ τις ἐγκαλῇ τινὶ τῶν βραβευτῶν: 1Β, στ. 86' φάσκων ἡδικηθῆαι ὑπὸ τινος: 1Β, στ. 86' εἰ τι... εἰ[ς]ἐπράχθη<: 1Β, στ. 89' ἔάν τινες βούλονται: 1Β, στ. 92' ἔάν δέ μὴ πευθαρχῇ ἡ ἀτακτὴ τι: 1Β, στ. 99' ἔάν δέ [τ]ις κλέψῃ τι τὸν ἐκ τοῦ γυμνασίου: 1Β, στ. 100' ἔάν δέ τις φήσῃ μὴ δικαίως ἐξήμωσθαι: 1Β, στ. 104' τὸν προσδίδων τινὰς τῶν τοῦ θεοῦ: 3, στ. 5' εἰ γὰρ τολμῇσιεῖν τ[ις] (:): 7, στ. Γ18' εἰ τι γνω[---]: 7, στ. Δ22' τῶν παιδίων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ ἀνὰ τινα ὕστερον ἐπιγένηται: 45, στ. 7 ποοῦσιν ὁ τι ἀν' Ἀττίνας προστάσῃ: 45, στ. 12' ἀν τι ἐκ [τ]ω[ν] ὕπαρχοντων αὐτοῖς παρέλχεται: 45, στ. 22' μὴδὲ ποιοῦσιν ὁ τι ἀν' Ἀττίνας προστάσῃ: 45, στ. 25' οὐ παρ' ἄλλου τινὸς παραλαβούσα: 49, στ. 21' καὶ νῦν βουλομένης σοῦ τινος τῶν ἰδίων θρεπταρίων ἐλευθερώσαι: 49, στ. 16' δανίσασθαι καὶ ὑποθέσθαι τι τῶν σῶν: 49, στ. 23' μὴδέν τι τηλικούτων παρεχόμενοι σοι: 49, στ. 25' ἔάν δέ τις βά[λ]ῃ ὀστ[α]: 368, στ. 4' [ἐάν] τις κατα[β]ά[λ]ῃ το[υ]το ἰ κο[μ]ισίμ (:) ἢ ἄρῃ: 369, στ. 6' ἔάν δέ τις τελευτήσῃ[---]: 370' εἰ δέ τις βουλή[θῃ] ---: 370' ἔάν δέ τις ταύτην τὴν στήλῃδα καταστρέψῃ ἢ κακὸν τι ποιήσῃ: 388, στ. 10-12 [Εἰ] δέ τις [το]μῇσι: 426' ἢ τίς ἐπιμύσῃ τῶν

- θυγατέρων μου ἢ ἑτερός τις: 445, στ. 15-16 ἢ τις δὲ τομῇ ἀνῦξεν, δώσι Κυρίῳ λόγον: 446' (ἐάν) τις ἀνῦξῃ τὸν τάφον: 455, στ. 10. **Λευκ.**: ὑπὸ τινῶν ἐάν δὲ ὑβρεῖσιν τις αἰάν τις ὑπρεῖσῃ ἐάν δὲ τις ἐπανέλθῃ ἐάν δὲ τις ἐπανέλθῃ εἴ τις κυριώτερος (θέλῃ) καὶ βούλη<τι>τε' [εἰ δὲ τις ἐθέλει] καὶ βούλετε' εἰ δὲ τις ἀντιποιήσῃτε ἢ δὲ τις ἀντιποιήσῃτε [εἰ] δὲ τις ἀντιποιήσῃτε[αι].
- τιτθίων: κυρά, δὸς μοι τιτθίν: SEG 35 (1985) 734.
- τλήμων: [κ]εῖμαι νέκυς ἐνθάδ' ὁ τλήμων: 398.
- τοίνυν: ἐπεὶ τοίνυν κατ[---]: 7, στ. Γ10.
- τοιούτος: [τοιαύ]τῃ τε βουλῇ... καὶ τοιούτῳ δῆμῳ: 7, στ. Β4-Α5' [--- τοι]οῦτο: 7, στ. Β56.
- τόκος: ὅς ὑμεῖν ἀπαρτίζει τὸν [ἐνιαύσιον (:)] τόκον: 7, στ. Α19' ἄλλος ἐνιαύσιος τόκος συναρ[α]ρτίζεται (:): 7, στ. Α22.
- τολμῶ: τοὺς δὲ παρὰ τοῦτο τολμῶντας δούλους ἀλείφεισθαι: 7, στ. Α65' εἰ γὰρ τολμήσειεν [τις (:)]: 7, στ. Γ18' τοὺς τοῦτο τολμῶντας ποιεῖν ἀναγρ[---]: 7, στ. Γ29' [Ε]ἰ δὲ τις [τολμήσῃ]: 426' ἢ [τις τολμήσῃ] τῶν θυγατέρων μου ἢ ἑτερός τις: 445, στ. 16 ἢ τις δὲ τομῇ ἀνῦξεν, δώσι Κυρίῳ λόγον: 446.
- τοξεύω: ἀκοντίζειν καὶ τοξεύειν μελετάτωσαν: 1Β, στ. 10.
- τόπος: τῶν ἐκ τοῦ τόπου: 1Β, στ. 49, 72' ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ τόπῳ τῆς πόλεως: 2, στ. 44' τοῦ πρώτου τῶν πολιταρχῶν τόπου: 7, στ. Α41' ὁ πρῶτος τῆς πολιταρχίας τόπος: 7, στ. Α80' τόπον οὐκ ἔχει: 7, στ. Α43' [---]χίας τόπον: 7, στ. Α45' τὸν ἐν γυμνασίῳ τόπον: 7, στ. Α61' [--- ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ] τῷ τῆς [πόλεως] τόπῳ (:): 7, στ. Δ30. **Λευκ.**: παρὰ τόπον μὴ ὑπρισθῆν' ἐάν δὲ ὑβρεῖσιν τις παρὰ τόπον οἰκοῦσα ἐν Μιεζέσις τόποις εἰς τοὺς ἰθισμένους τόπους.
- τούτωρ: **Λευκ.**: μετὰ τούτορος αὐκτορος Λικινίου Φιλίππου.
- τρεῖς: προβαλεῖται ἀνδρας τρεῖς: 1Α, στ. 36' καὶ ἄλλα τρία: 1Β, στ. 47' τοὺς λαχόντας τρεῖς ὀρκισάτω: 1Β, στ. 49' αἰρείσθω δὲ ὁ γυμνασίαρχος... λαμπαδάρχας τρεῖς: 1Β, στ. 72' αἰρείσθω δὲ καὶ τῶν παίδων λαμπαδάρχας τρεῖς: 1Β, στ. 74' [δ]κτακόσια ἐξήκοντα δύο ἀσσάρια τρία ἤμισυ: 7, στ. Α32' [ε.ε.ε.ε.]ον ὀλκήν [δρα]χ(μαί) ΑΒ (ὀβολοὶ τρεῖς): 16Α, στ. 26' ἀργολικόν, οὐ ὀλκή δραχμαὶ δημητρίαι ΜΖ (ὀβολοὶ τρεῖς, τριημιωβόλιον): 16Β, στ. 14' ἄλλο, οὐ ὀλκή[η] δραχ(μαί) ΑΑ (ὀβολοὶ τρεῖς): 16Β, στ. 30' ἐπιτελέσουσιν... κυνηγεσίῳν καὶ μονομαχίῳν ἡμέρας τρεῖς: 68, στ. 14. **Λευκ.**: [τριῶν] τέκνων [ἔχουσα δίκαιον] τρειῶν τέκνων δίκειον ἔχουσα ἔχουσα τριῶν τέκνων δίκαιον ἔχουσα τριῶν τέκνων δι[καίον] ἔχιν τριῶν τέκνων δίκαιον ἔχουσα τριῶν τέκνων δίκαιον ὥς ἐ[τῶν] τριῶν.
- τρέφω: κὲ τοῖς θ[ρέ]ψαι: 261' Κλαυδιανὸς θρέψας καὶ Κάστωρ σύνγαμος ἀνὴρ: 399, στ. 1' τοῦ θρέψαντος ἀπ' αἰῶνος μεγάλου παραδόξου Μαξίμου: 402, στ. 5. **Λευκ.**: τῇ Θρηψάσῃ ὃν ἔθρεψα ἐξ ἑματος' προσμένοντος τῷ θρέψαντι ὅπως προσμένωσιν τῷ θρέψαντι.
- τριακάς: τριακάδος μηνὸς Ὑπερβερεταῖον: 7, στ. Α19.
- τριακονθήμερον: **Λευκ.**: καταχθείσης τριακονθήμερον.
- τριάκοντα: μὴ νεώτερον ἐτῶν τριάκοντα: 1Α, στ. 24' τῶν ὑπὸ τὰ τριάκοντα ἔτη: 1Β, στ. 1' ἕως τριάκοντα ἐτῶν: 1Β, στ. 47, 56, 57' ἐν ἡμέραις [τ]ριάκοντα: 1Β, στ. 94' ὡς ἐτῶν τριάκοντα: 51.
- τριακόσιοι: δηναρίων ἐξ[α]κισχειλίων τριακοσίων δέκα ε[---]: 7, στ. Α37' [μυριάδων δι(:)]ύω δηναρίων διςχειλίων τριακοσίων: 7, στ. Α86.
- τριακοσιοστός: [ἔτους ΕΕ]Σ σεβαστοῦ τοῦ κὲ Α [ὄγ]δοικοστοῦ τριακοσιο[στοῦ]: 325.
- τριημιωβόλιον: ἀργολικόν, οὐ ὀλκή δραχμαὶ δημητρίαι ΜΖ (ὀβολοὶ τρεῖς, τριημιωβόλιον): 16Β, στ. 14.
- τριμιτάριος (:): [κοι]μιτρίον [Ἀποσ]τολίον τριμ[ιταρίου (:)]: 429.
- τρίς: [τ]ρίς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ: 1Β, στ. 25.
- τρισχίλοι: δηνάρια μύρια τρισχέλια ἐπτά (:)--: 7, στ. Α26' [δηνάρια μύ]ρια τρισχέλια ἐπτακόσια ὀγδοήκοντα ἐπτά ἡμισυ: 7, στ. Α27' δηνάρια τρισχέλια ε[---]: 7, στ. Α35' δηνάρια τρισχέλια ὀκτακόσια ὀγ[δ]οήκοντα [---]: 7, στ. Α36.
- τρίτος: [διδόσθω τὸ τρίτον μέρος]: 1Α, στ. 50' διδόσθω τὸ τρίτον μέρος: 1Β, στ. 35' [--- τοῦ] συνεδρίου: πρώτης μερίδος... [τρίτης...]: 61' [---]ΕΤΩΝ... [πρώτης μερίδος... τρίτης...]: 64' Τραϊανὸς [Ἀδριανὸς Σεβαστός... ὑπατος τὸ τρίτον]: 5, στ. 4' [--- Ἀδριανικοῦ Πα]ρθικ[οῦ] μεγίστου... ὑ[πάτου] τὸ τρίτον: 67.
- τροπαϊκαῖος: διὰ τὸ τροπαῖκα ἢ μ[---]: 7, στ. Α40.
- τρόπος: τρόπῳ οὐδὲ παρευρέσει οὐδεμῶν: 1Α, στ. 32' [τρόπῳ οὐδὲ παρευρέσει οὐδεμῶν]: 1Α, στ. 61' ... τῇ ἰδίᾳ συμβίῳ, ἐπιγνοῦς ἡθῇ καὶ τρόπον: 508. **Λευκ.**: κατὰ οὐδένα τρόπον κατὰ μηδένα τρόπον [κατὰ] μ[η]θένα τρόπον ἐπιχε[ιρήσῃ].
- τροφός: Τέρπην... τροφός: 169' Ζοῖχην τὴν τροφόν: 492.
- τυγχάνω: [ἔ]τυχον προσό[δου] οἱ πρέσβεις: 5, στ. 7' ἔτυχον προσό[δου] οἱ πρέσβεις: 6, στ. 6.
- τύμβος: καὶ τύμβοις δώκε μαρτυρομένην: 394' τύνβον τεύξασα συνεχύνω: 395' τύμβον ἔτευξαν ἐμοὶ μνημόσυνον φιλίας: 399, στ. 2' τύμβος ὅδε κατέχει: 401' [---]ον τύμβο[---]: 406' τύμβῳ τῷ σώμα φρουρῖν καταλίψασα: 447, στ. 7 ἢ βούλει ἰδέναί Ω[---] ΑΙΣΤΕ τύμβος οὗτος: 448, στ. 2.
- τύπτω: ἐάν δὲ τις τύπτῃ τὸν γυμνασίαρχον: 1Β, στ. 41' ζῆμιούτω τὸν τύπτοντα δραχμαῖς ἑκατόν: 1Β, στ. 43.
- τύχη: εἰ καὶ ἡ [τ]ύχη διὰ τοὺς καιροὺς αὐτῶν ἦταν ἦν: 2, στ. 6' ὃν ἐπόθησεν δεσποσύνη τύχη: 405, στ. 4' τὸν παντοκράτορα σοὶ κὲ ἄγιον Θεὸν κὲ τὴν Τύχην σοὶ τοῦ ἀνεικίτου βασιλείου: 444' ἀλλ' ὑπὸ τύχης ἐνθάδε κατοικῶ: 497Β Ἀγαθὴ τύχη: 53, στ. 1' 54, στ. 1' 55, στ. 1' 56 57 68, στ. 1' 69, στ. 1' 76, στ. 1' 77, στ. 1' 107, στ. 1' 109, στ. 1' 138, στ. 1' 509, στ. 1' Ἀγαθὴ [τύχη]: 456' Ἀγαθὴ τύχη: 47' Ἀγαθὴ τύχη: 481, στ. 1' [Ἀγαθὴ] τύχη: 482.1' Ἀγαθὴ τύχη: 70, στ. 1' 101, στ. 1' 135, στ. 1' 137, στ. 1' 482.2' 484.2' 485.1' Ἀγαθὴ τύχη: 485.3' Ἀγαθὴ τύχη: 486' Τύχη ἀγαθὴ: 45, στ. 1. **Λευκ.**: [Ἀγαθὴ] τύχη Ἀγαθὴ τύχη Ἀγαθὴ τύχη Ἀγαθὴ τύχη Ἀγαθὴ Τύχη.
- ὑβρίζω: **Λευκ.**: παρὰ τόπον μὴ ὑπρισθῆν' ἐάν δὲ ὑβρεῖσιν τις αἰάν τις ὑπρεῖσῃ.
- ὕγεια: ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ... Αὐτοκράτορος: 68, στ. 2' ὑπ[ε]ρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ... Αὐτ[ο]κράτορος: 69, στ. 2.
- ὕδραγωγίον: τὸ τε ὕδραγωγίον καὶ τὸ ἐκτοχεῖον ἰδίῳ ἀναλώμασι κατεσκευάσασα ἀνέθηκε[ν]: 40.
- ὕδρια: ἐξ ὕδριας ἀλίφονται: 7, στ. Α66.

υδρομηχανή: ἀπὸ τῶν υδρομηχανῶν ἐνιαύσια πεπτω[κότα διηνάρια]: 7, στ. Α28' [ἀπὸ (;) τῶν υδρομηχανῶν]: 7, στ. Β34' ἐκ τῶν υδρομηχανῶν δι[νάρια ---]: 7, στ. Α50' ἀπὸ τῶν υδρομηχανῶν χεῖλια ἑπτακόσια εἴκοσι: 7, στ. Α85' υδρομηχαν---]: 7, στ. Δ17' [υδρομηχ(ι)ανών: 7, στ. Γ20.

υδροσκοπῶ: ὕδρ[ο]σκοπίας ἐν τῷ ΒΠΣ σεβαστῷ ἔτει: 509, στ. 6.

ὑδωρ: τὸ ὑδωρ εἰσ[ή]γενεν' ἐκ τῶν αὐτῆς χωρίων: 40' ἀπὸ τῆς Εὐσιαστικῆς πύλης τὰ ἀμφοδικά ὕδατα σωλῆσι καινοῖς: 41, στ. 2' τὸ ἀπο[κεί]μενον ὑδωρ ἀνα[μετρ]ήσα[ς]: 41, στ. 8.

υἱός: υἱὸν Μακεδόνων καὶ τῆς πατρίδος: 106, στ. 5' υἱὸν πόλεως: 119, στ. 7' [θεοῦ] Τραῖα[νοῦ Παρθικοῦ υἱός...]: 5, στ. 2' θεοῦ Τραῖα[νοῦ Παρθικοῦ υἱός...]: 6, στ. 2' [θεοῦ] Ἀν[τωνίνου υἱός...]: 8, στ. 7' [θεοῦ] Ἀν[τωνίνου υἱός...]: 9, στ. 1' [Αὐτοκράτορι] Τίτῳ Καίσαρ[ι], θεοῦ Οὐεσπα[σιανοῦ υἱός]: 62' [θεοῦ] Ἀδριανοῦ υἱόν...]: 65' μηδὲ ἀπε[λ]εῦθερος μηδὲ οἱ τούτων υἱοί: 1Β, στ. 28' εἰς μ[νήμ]ην... τοῦ υἱοῦ: 40' διὰ... τοῦ υἱοῦ: 79' ἀναστήσαντος τοῦ υἱοῦ: 82' συνέδρου υἱόν: 95, στ. 6' 96, στ. 7' ὡν νῦν μόθον ὀρνυμ[---]: 390' Ἀντιγόνου κλυτὸν υἱὰ παλαιδόξου: 392' Τι[βέριον] Κλαύδιον Πειριῶνα Τι[βέριον] Κλαύδιον Πειριῶνος υἱόν: 115' 116' Τ[ίτον] Φλά[υ]ιον Ἀμύντο[υ υἱόν]: 119, στ. 3' Αὔλον Τορπίλιον Αὔλου υἱόν: 125' Κλαύδιον Πλωτεῖον υἱὸν Κλαυδίου Μένωνος: 499, στ. 3' [Μ]ητροδόωρ Αἰ[λίαν]οῦ υἱέ: 363' Ἰωάννης νέος υἱὸς Ζηνοβίου: 439' Ἰωσῆς Ἀλεξάνδρου[ς] υἱός Παριγορίου: 454' υἱός: 136, στ. 6' υἱός: 136, στ. 11' ὁ υἱός: 371' κὲ υἱοῦ: 323' τῷ υἱῷ: 228' 289' 355' 357' τῷ υἱῷ: 286' τὸν υἱόν: 108, στ. 11' 304' 327' 332' 341' 343' υἱόν: 90, στ. 4' τ[ὸν υἱόν]: 129, στ. 3' τὸν υἱόν: 295' τὸν υἱόν: 297' τὸν υἱόν: 342' [τὸν] υἱόν: 339' τοῦ ἰδίου υἱοῦ: 322' τὸν ἰδιον υἱόν: 349Α' τὸν ἰδιον [υἱόν]: 207' τὸν ἑαυτοῦ υἱόν: 298' τὸν ἑαυτῆς υἱόν: 306' τὸν ἑαυτῶν υἱόν: 338' τὸν υἱὸν ἑαυτῶν: 348' [τὸν] υἱὸν ἑαυτῶν: 351. **Λευκ.**: ἑχαρίσατο τῇ θεῷ υἱὸν ἰδιον ὀνόματι Π[α]ράμονον' υἱὸν αὐτῆς Ζωσάν παιδίσκην Ἰουκοῖνδαν καὶ υἱὸν Ἐρμῆν' υἱὸς ταύτης Παράμονος ἑτῶν Κ' υἱὸς Ἀλέξανδρος ἑτῶν ΙΒ' μετὰ υἱοῦ Παραμόνου.

υἱωνός: [θεοῦ] Νέρουνα υἱωνός: 5, στ. 2' [θεοῦ] Νέρουνα υἱωνός: 6, στ. 2' θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱωνοί...]: 8, στ. 7' [θεοῦ] Ἀδριανοῦ υἱωνοί...]: 9, στ. 2.

ῥη: [τῆς τῶν] ῥηλων χρήσεως ὡς ἐνδεσπτάτην ῥη: 7, στ. Γ25.

ὑπαρξίς: ὑπαρξιν διηνεκίαν: 7, στ. Β8.

ὑπάρχω: τῶν ὑπαρχουσῶν προσόδων τοῖς νέοις: 1Α, στ. 30' [τῶν ὑπα]ρχουσῶν προσόδων [τοῖς νέοις]: 1Α, στ. 59' τῶν προσόδων τῶν ὑπαρχουσῶν τοῖς νέοις: 1Β, στ. 88' ἀπὸ τῶν ὑπαρχουσῶν προσόδων: 1Β, στ. 60' [τὰς ὑπαρχ]ούσας κτήσε[ις]: 1Α, στ. 52' [---] βοήθειαν ὑπάρχει: 7, στ. Α53' ἀπελπισμὸς ὑπαρχῶν ἐπιδόσεως: 7, στ. Α57' καὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς πάντων: 45, στ. 8' ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τῶν ὑπαρχόντων: 45, στ. 10' μηδὲ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρελῆσθαι μηδὲν: 45, στ. 18' ἂν τι ἐκ [τῶν] ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρέλγῃται: 45, στ. 23' ἔχειν καὶ τὰ ὑπ[άρ]χοντα πάντα τὰ [κε]ίμενα [...] Παρμενίων ξῆ: 46, στ. 6' τὴν ὑπαρχουσαν αὐτῇ παιδίσκην: 49, στ. 1. **Λευκ.**: [τὰ ὑπάρ]χοντά μοι πάντ[α] καὶ χειρόγραφα τ[ὰ] ὑπάρχοντα' δοῦλον τὸν ὑπάρχοντά μοι [τὰ ὑπάρχοντά μου] πάντα σώματα τὰ ὑπάρχοντά μοι.

ὑπατεία: ὑπ[ατεία] τοῦ δεσπ[ό]του ἡμῶν Ἀναστασίου τὸ Α: 441.

ὑπατικός: καθὼς ΚΑΥΑ [---]ΩΝ ὑπατικός [περὶ αὐτῶν] (:) ἔκ[ρ]εινεν: 13, στ. 17' τὸν ὑπατικόν: 101, στ. 5' τὸν λαμπρότατον ὑπατικόν: 107, στ. 4.

ὑπατος: Τραϊανὸς Ἀδριανὸς Σεβαστός... ὑπατος τὸ τρίτον: 5, στ. 4' Τραϊανὸς Ἀδριανὸς Σεβαστός... ὑπατος τὸ Γ: 6, στ. 4' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος... ὑπατος τὸ Γ]... [Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος... ὑπατος τὸ Β]: 8, στ. 3-6' [Μ(ἄρκος) Αὐρήλιος... ὑπατος τὸ --- καὶ... Λ(ούκιος) Αὐρήλιος Οὐῆρος... ὑπατος τὸ -(:): 9' [ὑπατο]ς ἀποδεδειγμένος τὸ ---]: 10' [Αὐτοκράτορα Καίσαρα... Ἀντ]ωνεῖον Σ[εβαστόν]... [ὑπατον τὸ ---]: 65' Σεουήρου Ἀλεξάνδρου... ὑπάτου τὸ Γ: 68, στ. 5' Σεουήρῳ Ἀλεξάνδρῳ... τὸ Γ καὶ Κλ[αυδῖον] Κασσίω Δίονι τὸ Β ὑπάτοις: 68, στ. 16' Αὐτ[ο]κράτορος Καίσαρος Μάρκου Ἀντωνίου Γ[ορδιανῶν]... ὑπάτου: 69, στ. 4' Σουητρίῳ Σαβεῖνῳ τὸ Β καὶ Ῥαγωνίῳ Βενοῦστῳ ὑπάτοις: 69, στ. 13' [---] Ἀδιαβηνικοῦ Πα[ρ]θικ[οῦ] μεγίστου... ὑ[πάτου] τὸ τρίτον: 67' [Αὐ]τοκράτορι Κ[αί]σαρ[ι] Μ[άρκω] Ἀντωνίῳ Γ[ορδιανῶν]... δι[μ]αρ[χ]ικῆς ἑξο[υ]σίας τ[ὸ] Β, ὑπ[ά]τω: 481, στ. 8' [Αὐτοκράτορι] Καίσαρ[ι] Μ[άρκω] Ἀντωνίῳ Γ[ορδιανῶν]... [δι]μ[αρ]χ[ικ]ῆς ἑξο[υ]σίας τ[ὸ] Β, ὑπ[ά]τω: 483.1' [Αὐτοκράτορι] Καίσαρ[ι] Μ[άρκω] Ἀντωνίῳ Γ[ορδιανῶν]... [δι]μ[αρ]χ[ικ]ῆς ἑξο[υ]σίας τὸ Β(:), ὑπ[ά]τω, π[ατρί] π[ατρίδος]: 485.1.

ὑπέρ: ἐν τῷ αἰτεῖν ἢ πρεσβεῖν ὑπὲρ τῆς πατρίδος: 2, στ. 10' ὑπὲρ τοῦ ἔθνους κ(α)ὶ τῆς πατρίδος: 106, στ. 12' πρεσβεύσαντα ὑπὲρ τῆς πατρίδος Βεροίας: 117, στ. 4' πρεσβεύσαντα... ὑπὲρ τοῦ μόνῃν αὐτῇν ἔχειν τὴν νεωκορίαν τῶν Σεβαστῶν καὶ τὸ τῆς μητροπόλεως ἀξίωμα: 117, στ. 5' δόντα ἐν τῷ τῆς ἀρχιερωσύνης χρόνῳ τὸ ἐπικεφάλιον ὑπὲρ τῆς ἐπαρχίας: 117, στ. 10' [---]ΗΡΙΟΥ τὰς πέ[ν]τε μυριάδας ἅς ὑπὲρ --- δ[ι]φείλει: 5, στ. 14' [---]ΗΡΙΟΥ τὰς πέ[ν]τε μυριάδας ἅς ὑπὲρ [---] δ[ι]φείλει: 6, στ. 10' διηνάρια χεῖλια τὰ ὑπὲρ τοῦ φαλλοῦ: 7, στ. Α30' [ὑπ]ὲρ τοῦ πάππου: 16Α, στ. 20' ὑπὲρ τοῦ πατρός: 16Β, στ. 9' ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς... εὐξάμενοι: 36, στ. 7' αὐτοῖ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν γυναικῶν... καὶ τῶν παιδίων: 45, στ. 5' ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τῶν ὑπαρχόντων: 45, στ. 9' μηδὲ ἄλλω ὑπὲρ τούτων: 45, στ. 19' ὑπὲρ ἐκάστου σώματος: 45, στ. 22' τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ποιεῖτε ἱκεσίας: 447, στ. 8' ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ... Αὐτοκράτορος: 68, στ. 2' ὑπ[έ]ρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ νίκης καὶ αἰωνίου διαμονῆς τοῦ... Αὐτ[ο]κράτορος: 69, στ. 2' καὶ ὑπὲρ τῆς ἱερωτάτης μητρὸς αὐτοῦ [Ἰουλί]ας Μαμαίας Σεβαστῆς: 68, στ. 6' καὶ ὑπὲρ τοῦ σύμπαντος θεοῦ οἴκου αὐτῶν καὶ ἱερᾶς συνκλήτου καὶ τῶν διασημοτάτων ἐπαρχῶν καὶ ἱερῶν στρατευμάτων καὶ δήμου τοῦ Ῥωμαίων: 68, στ. 6' [ὑπὲρ τοῦ] θεοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἱερᾶς συνκλήτου καὶ ἱερῶν στρατευμάτων καὶ δήμου τοῦ Ῥωμαίων καὶ δι[μ]ασημοτάτων ἐπαρχῶν τοῦ ἱεροῦ πραιτωρίου: 69, στ. 4' ὑπ[έ]ρ εὐχ[ῆς]... [τῶν] μ[εγαλο]π[ρε]σβ[υ]τέρων ἐπαρχ[ῶν]: 421. **Λευκ.**: ὑπὲρ οὗ δώσι ὑπὲρ τῆς παιδίσκης (διηνάρια) Α' ὑπὲρ τῶν παιδίων (διηνάρια) Φ' ὑπὲρ θυγατρὸς ἑποῖει.

ὑπεύθυνος: κατὰ τὸν νόμον... ὑπευθύνων ὄντων: 1Α, στ. 15.

ὑπηρεσία: τὸ τῆς ὑπηρεσίας ---]: 7, στ. Α60' [---] πατρίδος ὑπηρεσίας ἀνάνκη: 7, στ. Α93. **Λευκ.**: ὑπερεσίαν τὰς ἐθίμους ἡμέρας αὐλητῆν' [ἐδ]ωκα Μητρί [---] ὑπ[η]ρεσίαν.

ὑπηρετῶ: **Λευκ.**: ὑπηρετοῦντα τῇ θεῷ τὰς ἐθίμους ἡμέρας' ὑπηρετοῦσαν τῇ θεῷ ὑπηρετοῦσαν τὰς ἐθίμους ἡμέρας' ὑπηρετοῦντων αὐτῶν τὰς ἐθίμους ἡμέρας τῇ θεῷ ἃ ὑπηρετήσουσιν τῇ θεῷ τὰς ἐθίμους ἡμέρας' ἵνα ὑπηρετήσουσιν τῇ θεῷ ταῖς ἐθίμους ἡμέρας' ὑπηρετοῦσαν τὰς ἐθίμους ἡμέρας πάσας ὑπηρετοῦσαν τῇ θεῷ τὰς ἐθίμους ἡμέρας' [ὑ]πηρετήσῃ δὲ ἐμοὶ τὸν [τ]οῦ [ζ]ῆν' μου χρόνον' ἵνα τὰς ἐθ[ί]μους ἡμέρας ὑπηρετῇ ὅπως ταῖς ἐθίμοις ἡμέρας καὶ ἑορτῆς αὐτῆς συνέρχητε κὲ ὑπηρετῇ ὑπ[α]μετοῦντα μηδενὶ ὑπερετῇσι

δὲ τῇ θεῷ τὰς ἐθίμους ἡμέρας ὑπηρετῶν τῇ θεῷ τὰς ἐθίμους ἐ[ορτάς] ὑπηρετοῦντα τῇ θεῷ ὅπως ὑπ[η]ρετῶσιν ταῖς ἐ[θί]μαις ἡμ[ε]ραις [κ]ἔ ὑπηρετῇ τῇ θεῷ τὰς ἐθίμους ἡμέρας καὶ ὑπηρετοῦντος τῇ θεῷ τὰς εἰθισμένας ἡμέρας ὑπηρετῆσι δὲ τὰς ἐθίμους ἡμέρας [ὑπηρετ]οῦντα καθὼς δύ[ν]αται ὑπ[η]ρετ[---].
 ὑποσχοῦμαι: **Λευκ.**: ὃν ὑπέσχετο ὄντα ἐν νόσῳ δ' πρότερον ὑπέσχετο ἢ μήτηρ μου.
 ὑπό: τὸ ἀποταγὴν ὑπὸ τούτων: 1Α, στ. 44' ἐλεγχθεῖς ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου καὶ τῶν νέων: 1Β, στ. 79' τὰ προστασσόμενα ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου: 1Β, στ. 98' μαστιγοῦσθω ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου: 1Β, στ. 99' τῶν γεγενημένων ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα: 2, στ. 36' ὑπ' ἐμοῦ... τὸ ὑπογεγρ[αμμένον]: 7, στ. Α17' αἱ ὑπὸ Ἰουλιανοῦ... ἀπολελειμμένα [μυριάδες]: 7, στ. Α18' τὰ ὑπὸ Φιλίππου καταλελειμμένα διηνάρια: 7, στ. Α26' ὑμεῖν ὑπ' αὐτοῦ χα[ρισθέντα]: 7, στ. Α30' ἐκ τοῦ ὑπὸ Εὐλαίου δοθέντος σείτο[ν]: 7, στ. Α33' ὑπὸ τούτων τὸ καθολικὸν κεφάλαιον συναυξέσθαι: 7, στ. Α52' [τὴν δὲ] κρίσιν αὐτῶν [γίνεσθαι ὑπὸ (:)] τῶν ἀρχόντων: 13, στ. 11' ἀπελευθερωθέντες ὑπὸ...: 31' ἀπελευθερωθεῖσα ὑπὸ...: 32' τὴν ἐπιστολὴν τὴν δεδομένην αὐτῇ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν: 49, στ. 10' θνήσκω οὐχ ὑπὸ ἀντιπάλου ἀλλὰ ὑπὸ βίας: 388, στ. 5' ἡττώμε οὐχ ὑπὸ ἀντιδίκου ἀλλὰ ὑπὸ βίας: 388, στ. 7' ἀλλ' ὑπὸ μηδενὸς λιφθίς: 497Α, στ. 8' ὑπὸ τύχης ἐνθάδε κατοικῶ: 497Β' γνῶθι τὸν Ἀδείας ὑπ' ἐμοὶ τάφον: 391' ἐνθα τάφον ὑπὸ κεῦθεισι κρύπτει... γαῖα Μακηδονίη: 396' τῶν ὑπὸ τὰ τριάκοντα ἔτη: 1Β, στ. 1' τὸν μὲν ὑπὸ τὴν ῥάβδον μαστιγοῦτω: 1Β, στ. 9' οἱ ὑπὸ τὰ δύο καὶ εἴκοσιν ἔτη: 1Β, στ. 11' οἱ ὑπ' αὐτὸν διάκονοι: 26' δ' ἐγ[ώ] ἀνέθρεψα ὑπ[ὸ] τὰς ἐμὰς μάλας: 445, στ. 6. **Λευκ.**: ὑπὸ τινῶν ὁχλούμενος ὑπὸ τῆς θε[ο]ῦ.
 ὑπογράφοι: ὁμόσας τὸν ὑπογεγραμμένον ὄρκον: 1Α, στ. 25' ὁμόσαντες τὸν ὑπογεγραμμένον ὄρκον: 1Α, στ. 37' ὑπ' ἐμοῦ ἔστιν τὸ ὑπογεγρ[αμμένον]: 7, στ. Α17' [ὑ(:)]πογράφει: 7, στ. Α33' οἱ ὑπογεγραμμένοι μνήμης χάριν: 383, στ. 2. **Λευκ.**: σώματα τὰ ὑπογεγραμμένα ὧν σωμάτων καὶ τὰ ὀνόματα ὑπέγραψα ἐκ πιπτακίου ἀντιλήφθε καὶ ἀπεσφραγίσθε τὰ ὑπογεγραμμένα.
 ὑποδέχομαι: κατὰ πᾶσαν σύνοδον ὑποδεξάμενον τὴν ἐπαρχίαν: 117, στ. 21.
 ὑποδιάκονος: μημόριον Μαρτυρίου ῥάπτου, ὑποδιακό(νου): 425' [μημόρι]ον Πολυκ[άρπου] ὑποδιακό[νου]: 426.
 ὑπόδικος: ὑπόδικος ἔστω αὐτῷ κατὰ τοὺς κοινούς νόμους: 1Β, στ. 43.
 ὑπόκειμαι: ὑπόκειται μυριάδες δέκα: 7, στ. Α39.
 ὑποθήκη: **Λευκ.**: οὐδὲ ὑποθήκην ἔθικα μηδενὶ δὲ ἐξέστω μήτε πωλῆσαι μήτε εἰς ὑποθήκην.
 ὑποτάσσω: ὑπέταξεν δὲ καὶ τὴν ἐπιστολὴν: 49, στ. 9.
 ὑποτίθημι: ἔαν... βούλει δανίσασθαι καὶ ὑποθέσθαι τι τῶν σῶν: 49, στ. 23. **Λευκ.**: μήτε δανίω ὑποθέσθε.
 ὑποφήτωρ: Φοῖβον φορμίνγων ὑποφήτορα: 396.
 ὑποφιάλιον: ὑποφιάλια τέσσαρα, ὧν ὀλκή πρὸς διμητρίειον δραχμαὶ Σ: 16Β, στ. 19.
 ὕστερον: τῶν παιδίων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ ἂν τινα ὕστερον ἐπιγένηται: 45, στ. 7.
 ὕστερος: τῇ δὲ ὕστεραι τοῦ Δίου: 1Α, στ. 41.
 φαίνομαι: ἔτερόν τι ἀναγκαῖον φαίνεται τῶν μαθημάτων: 1Β, στ. 12' ἔαν... φανῇ μὴ δεόντως ὁμωμοκέναι: 1Β, στ. 79' οἱ [ἀπε]λε[υ]θε[ρ]ο[ύ]μενοι πρότερον φαίνονται φιάλ[ας ἀνατίθ]εσ[θαι]: 3, στ. 10' παῖς ἐτι φαινόμενι: 394' ἄνδρα... ἐν πρώτοις φανέντα ἐν πόλει ἡμετέρῃ: 401' ὃ οὕτως πέδων γένο[ς] ---] μετόπισθε φανίτε: 400.
 φαλλός: διηνάρια χεῖλια τὰ ὑπὲρ τοῦ φαλλοῦ: 7, στ. Α30.
 φάσκω: φάσκων ἡδικῆσθαι ὑπὸ τινος: 1Β, στ. 86.
 φέρτατος: βλ. ἀγαθός.
 φέρω: **Λευκ.**: οὕτε ἀναφορὰν οἴσουσι[ν].
 φήμη: Ἀντιγόνου φάμα τόνδε ἐφύλαξεν νόμον: 37.
 φημί: ἔαν δὲ τις φήσῃ μὴ δικαίως ἐξημιῶσθαι: 1Β, στ. 104' οἱ ἱερεῖς οἱ τοῦ Ἡρακ[λ]έους φασίν: 3, στ. 5.
 φθόνος: νοοφίσισθαι φθόνος: 7, στ. Α10' Ὡ Φθόνε καὶ Πλουτεῦ: 404, στ. 7.
 φιάλη: οἱ [ἀπε]λε[υ]θε[ρ]ο[ύ]μενοι πρότερον φαίνονται φιάλ[ας ἀνατίθ]εσ[θαι] εἰς τὸ ἱερόν: 3, στ. 10' ἀνατιθέτωσαν ἀντὶ τῶν φιαλῶν κέρατα [κ]αὶ σκύφους: 3, στ. 13.
 φιλαίαιμων: φιλαίαιμον ἴν: 448, στ. 3.
 φιλία: θήκατο σωφροσύνης σύνθεμα καὶ φιλίας: 395' τύμβον ἔτευξαν ἐμοὶ μνημόσυνον φιλίης: 399, στ. 3.
 φιλόθηρος: τὸν γλυκύτατον ἄνδρα καὶ φιλοθηρότατον: 347.
 φιλόκαισαρ: φιλοκαίσαρα καὶ φιλόπατριν: 106, στ. 9.
 φιλοκαλία: ἀλειμμάτων φιλοκαλί[α]: 7, στ. Β3.
 φιλόπατρις: [---]τω καὶ φιλοπάτριδι: 7, στ. Α20' φιλοκαίσαρα καὶ φιλόπατριν: 106, στ. 9.
 φιλοπονία: προτιθέτω ὄπλον... καὶ φιλοπονίας: 1Β, στ. 47' τῆς δὲ εὐταξίας καὶ φιλοπονίας: 1Β, στ. 54' ὁ γυμνασιάρχος... κρινάτω... τῆς φιλοπονίας: 1Β, στ. 56.
 φιλοπόνως: δς... δοκῇ φιλοπονώτατα ἀλεῖσθαι: 1Β, στ. 56.
 φίλος: οὕτε φίλῳ χαριζόμενος: 1Α, στ. 29' [οὕτε φίλῳ χαριζόμενοι]: 1Α, στ. 60' στατιωναρίῳ τῷ φίλῳ: 260' τὸν φίλον: 80' τὸν φίλον... ἦρωα: 345.
 φιλοτιμία: ἄρξονται δὲ τῶν φιλοτειμῶν τῇ πρὸ Ζ Καλ(ανδῶν) Ἰουλιῶν: 68, στ. 14' 69, στ. 12' καθ' ἐκάστην ἡμέραν τῶν φιλοτειμῶν: 69, στ. 10.
 φιλοτιμῶ: ἐφιλοτειμήθη πάντα πρὸς τὸν ἀρχαίων κόσμον ἀγαγεῖν: 2, στ. 27.
 φιλοτίμως: [---]ως καὶ φιλοτείμω[ς]: 11.
 φίλῳ: πάντες φιλέσκον ὁμοίως Παρθενόπην: 404, στ. 21.
 φίσκος: [δῶ]σι (δ)η(ν)ά(ρια) Φ [εἰς τ]ὸν φίσκον καὶ] ΑΦ εἰς τὴν πόλιν: 368, στ. 7. **Λευκ.**: [δῶσει τῷ ἱερωτά]τω Καίσαρος φίσκῳ
 φοιτῶ: πάντες οἱ φοιτῶντες εἰς τὸ γυμνάσιον: 1Β, στ. 7' τῶν φοιτῶντων ἐν τῷ γυμνασίῳ: 1Β, στ. 61' ἐκ τῶν φοιτῶντων: 1Β, στ. 83.
 φόρμιγξ: Φοῖβον φορμίνγων ὑποφήτορα: 396.
 φροντίζω: [---] τοῦ πεφρον[τισμένου] ---]: 5, στ. 19.
 φροντίς: τὴν φροντίδα τοῦ πράγματος εἶναι πρὸς [---]: 7, στ. Γ14.
 φρουρῶ: τύμβῳ τῷ σῶμα φρουρίν καταλίψα: 447, στ. 7.
 φυλακή: ὅσα τε τῆς πόλεως ἐκείνοι καὶ πρὸς κόσμον καὶ πρὸς φυλακὴν ἀνέστησαν: 2, στ. 14.
 φυλάττω: [---]ως ἀφθαρτον φυλάσσεσθαι: 7, στ. Α9' Ἀντιγόνου φάμα τόνδε ἐφύλαξεν νόμον: 37.

φυλή: φυλή Βερεική: 115' [φυλή ---]: 116' ... πολείτην φυλή Πευκαστική τὸν εὐεργέτην: 117, στ. 24' φυλή Α[.ε.4]: 119, στ. 1.

φωνασκός: Σπέ(δ)ιος Σάτυρος Νεικοπολείτης, φωνασκός: 373.

χαίρω: Δημήτριος Ἀρπάλῳ χαίρειν: 3, στ. 4, 9, 14' Βεροῖ[α]ίων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δῆμῳ [χαίρειν]: 5, στ. 6' [Βεροῖαίων τοῖς] ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δῆμῳ χαίρειν: 6, στ. 4' [Βεροῖαίων τοῖς] ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ [καὶ τῷ δῆμῳ χαίρειν]: 8, στ. 9' [Βε]ροῖαίω[ν] τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δῆμῳ χαίρειν: 9, στ. 5' Βεροῖαί[ων] τοῖς ἄρχουσι κ(α)ὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δῆμῳ χαίρειν: 10' [Βεροῖαίων] ἄρχο[υ]σι, βουλῇ, δῆμῳ [χαίρειν]: 11' τῇ κυρίᾳ ἀδελφῇ χαίρειν: 49, στ. 13' χαίρετε: 204' [χαίρετε: 195' Χαίρα[ι]τε: 500' χαίρετε: 360' [χαίρ]αι Παρασκευῇ, χαίρε καὶ σὺ: 362' χαίροις μετὰ τῶν ἁγίων: 436' [ἦ]ρωσ, χ[αί]ρε: 194' χῆρε παροδίτα: 354' χ[αί]ρε παροδίτα: 357 359' 361' 370' χῆρε πα[ροδίτα]: 358' χέρετε παροδίτε: 355' 356' χαίρετε παροδίτε: 365' χαίρ[ετε] παροδίτα[ι]: 369, στ. 4' Χαίροις, ὦ παροδίτα: 386' χαίροις παροδίτα: 405, στ. 11. **Λευκ.:** τῇ κυρί[α] Θεῶν Αὐ[τό]χθονι... χαίριν.

χαλκεύς: χαλκεύς: 27B, στ. 2.

χαλκήλατος: τῆδε Ποσειδίππον χαλκήλατον Ἡμαθίης στήσαν: 97.

χαλκοῦς: ἀνατεθῆναι τε αὐτοῦ καὶ ἀνδριάντα χαλκοῦν: 2, στ. 43.

χαρά: [ὦ]σπερ ὑμεῖς --- χ[α]ράν ἐν τ[---]: 9, στ. 7.

χαράσσω: τὴν στήλῃν χαράξας ἀνέθηκεν ἐκ τῶν ἰδίων: 7, στ. ΓΔ34.

χαρίζω: οὕτε φίλῳ χαρίζομενος: 1A, στ. 29' [οὕτε φίλῳ χαρίζομενοι]: 1A, στ. 60' ὑμεῖν ὑπ' αὐτοῦ χα[ρι]σθέντα: 7, στ. Α30' [ἐατιλογρά]φισα καὶ ἐχ[α]ρισάμην τῇ θεῷ: 50' μητρὶ χαρίζομενοι καὶ δ' αὐτὸν τεινόντες: 97. **Λευκ.:** χα[ρι]ζομαι] ἐχαρισάμην χαρίζετε νεανίσκον θρεπτήν χαρίζετε χαρίζομε νεανίσκον χαρίζομαι [τὰ ὑπάρ]χοντά μοι πάντ[α] ἐχαρισάμην τὰ ἐμὰ πάντα ἐχαρισό[μην] παιδίων(;) ἐχαρισόμην κοράσιον Ἐχαρισόμην εὐξάμενι ἐχαρισάμην κοράσιν... σὺν τοῖς ἐπιγεννωμένοις (ἐ)χαρισόμην... κοράσιον [ἐ]χα[ρ]ισάμην πεδίσκην... καὶ παιδίον αὐτῆς τὸν θρεπτόν χαρίζομε ἦν ἐχαρισάμην ἐχαρισόμην... πεδάριον ἐχαρισόμην ἐχαρισόμην δοῦλον τὸν ὑπάρχοντά μοι χαρίζομαι παιδάριον [χαρί]ζομαι παιδίον ἐμὸν [ἐχα]ρισάμην τὸ παιδίον παιδίον... ἐχαρισάμην ἐχαρισόμην] ἐν οἷς καὶ δοῦλους ἐχαρισάμην Κοπρίαν καὶ τέκνα αὐτῆς χαρίζομε... παιδίον ἐχαρισόμην... δοῦλῃν χαρίζετε... παιδάριον ὀνόματι... ἐχαρίσατο... ὑὸν ἰδίον χ[αρί]ζομαι παιδίσκην χαρίζομαι... δοῦλον οὐδὲ ἐχαρισάμην χαρίζομαι... [τὸν ἐμ]ὸν θρεπτόν ἐχαρισάμην πεδάριον ὀνόματι... ἐχαρισάμην τῇ θεῷ παιδίσκην... καὶ παιδάριον... [δ:]πως ἐχαρισά[μην] ἐχαρισάμην παιδίσκην ἐχαρισόμην... πεδίσκην... κέ ταύτης θυγατέραν [ἐχαρισό]μην... [---]ν... σὺν πεδίῳ ἐχαρισάμην... παιδίσκην... καὶ ὑὸν χαρίζομαι πεδίσκην... κέ τέκνα αὐτῆς δοῦλον ἐχαρισάμην χαρίζομαι σοὶ χαρίζομαι σώματα ἐχαρισόμην... παιδάρειν χαρίζομαι... σώματα τὰ ὑπάρχοντά μοι ἐχαρισάμην... πεδίσκην ἐχαρισάμην... δουλάρια Γ' ὁμολογῶ κεχαρίσθαι [χαρίζομαι]... πεδίον κοράσιον... χαρίζομαι ἐχαρισάμην... παιδάρειν χαρίζομαι παιδίσκην ταύτην χαρίζομαι ὁμολογῶ χαρίζεσθαι... δοῦλον ὁμολογῶ χαρίζομαι... σώματα ὁμολογῶ χαρίζεσθε... παιδάρει(ον) χαρίζομαι π(α)ιδάρειον χαρίζομαι... παιδίσκας ἐχαρισάμην... παιδίσκας δύο ὁμολογῶ χαρίζεσθαι... παιδίσκην ὁμολογῶ κεχαρίσθαι παιδίσκην δωροῦμαι κέ χαρίζομαι... κοράσιον χαρίζομαι δοῦλῃν μου χαρίζομαι... κοράσιον χαρίζομαι... παιδίον [κην] ἐχαρίσατο... κοράσιον ἀνέθηκα [καὶ ἐχα]ρισάμην κοράσιον] ἐχαρισάμην... π[---] [ἐχα]ρισό[μην] [χαρίζομαι]... κ[οράσιον].

χάρις: οὕτε χάριτος ἔνεκεν οὕτε ἔχθρας οὐδεμίας: 1B, στ. 50' τοῦ σείτου χάριτος: 7, στ. Α34' ἀθάνατος βασιλεῖ(ο)ς ἐπεὶ χάρις ἔδωκε Φιλίππου... ἐδόθη: 37' ἐν πολλοῖς σοι χάριν οἶδαμεν: 49, στ. 15' ἦθους καὶ εὐπαιδευσίας χάριν: 91, στ. 8' 92, στ. 9' 98, στ. 6' [---] χάριν: 112' τὰς συνβίους, αἷς χάριν ἔσχον: 310' μνείας χάριν: 209' 211' 214' 215' 217' 220' 221' 222' 223' 226' 229' 230' 231' 235' 242' 243' 244' 245' 246' 247' 251' 252' 255' 256' 257' 258' 264' 266' 283' 288' 290' 307' 316' 318' 322' 329' 355' 357' 359' 361' 376' 381' 382' 386' 413' 489' 497Γ' 502' 508' (μν)είας (χάριν): 218' [μνεί]ας χάριν: 219' 268' 409' (μν)είας χάριν: 236' μνείας χ[ά]ριν: 236' [μν]είας χάριν: 238' μ(ν)είας χάριν: 240' μν[εί]ας χάριν: 248' 369, στ. 4' [μν]είας [χά]ριν: 269' μνείας χ[ά]ριν: 273' μν[εί]ας χ[ά]ριν: 238' 366' μ[νείας] χάριν: 367, στ. 5' [μνεί]ας χ[ά]ριν: 403, στ. 23' μνείας [χά]ριν: 404, στ. 26' μνείας [χά]ριν: 410' μν[εί]ας χ[ά]ριν: 412' μνείας χάριν: 260' 282' μν[ή]ας χάριν: 317' μν[ή]ας χάριν: 354' μν[ή]ας χάριν: 208' 212' 227' 237' 241' 249' 259' 265' 275' 284' 333' 356' 372' 384' 387, στ. 9' 388, στ. 10' 512' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 261' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 287' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 358' μν[ή]ας χάριν: 228' 234' 239' 250' 267' 274' 277' 279' 286' 296' 297' 302' 305' 308' 312' 319' 321' 326' 327' 330' 331' 332' 336' 340' 341' 345' 346' 364' 368, στ. 2' 371' 374' 375' 377' 379' 383, στ. 2' 385' 389' 446' 490' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 346' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 210' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 213' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 225' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 263' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 270' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 271' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 292' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 309' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 323' μν[ή]ας χ[ά]ριν: 365' [μνείας ἢ μν[ή]ας] χ[ά]ριν: 281' [μνείας ἢ μν[ή]ας] χ[ά]ριν: 325' [μνεία- ἢ μν[ή]ας] χ[ά]ριν: 315' 411' μ[νείας ἢ -ν] μν[ή]ας χ[ά]ριν: 293.

χαριστήριον: **Λευκ.:** Μητρὶ Θεῶν χαρισ[τή]ριον[ν] [χαρισ]τήριον[ν].

χειρ: διὰ χειρὸς: 49, στ. 31. **Λευκ.:** <ἄς> παρέδωκα ταῖς ἰδίαις χερσίν ἄς καὶ διὰ χειρὸς μεμαρτυρωμέν(α)s.

χειρόγραφον: [μνηδὲ] ὀνόμασιν μνηδὲ χειρογράφους: 7, στ. Α90. **Λευκ.:** καὶ χειρόγραφα τ[ῶ]ν ὑπάρχοντα καὶ χειρόγραφοι ἐφ' ᾧ ἦν <Ε> ὁ ἀνὴρ μου δεδανισμένος.

χειροτονῶ: χειροτονηθέντες καὶ ὁμώσαντες: 1A, στ. 36.

χῆρα: χερ[ῶν] (:) --- καὶ ὀρφανῶν μήτηρ: 448, στ. 3.

χίλιοι: ἀποτινέτω δραχμὰς χιλίας: 1B, στ. 31' ἀποτινέτω τοῖς νέοις δραχμὰς χιλίας: 1B, στ. 95' διηνάρια χεῖλια: 7, στ. Α30' διηνάρια χεῖλια πε[ντ ---]: 7, στ. Α34' διηνάρια χεῖλια ὀκτακόσια: 7, στ. Α49' ἀπὸ τῶν ὑδρομηχανῶν χεῖλια ἑπτακόσια εἴκοσι: 7, στ. Α85' δώσι τῷ [τα]μῶν χιλίας λίτρ[ας]: 369, στ. 9' [---] χίλια πεντακόσια: 370.

Λευκ.: διηνάρια χεῖλια διηνάρια μύρια πεντάκις χίλια δώσι τῷ εἰερῷ διηνάρια χεῖλια μονά.

χρεία: τὴν τοῦ παλαίστρο[φ]ύλακος χρεῖαν: 1B, στ. 98' ἐπεὶ οὖν [ἔστιν] πε[ρ]ισ[υ]σσία εἰς τῇ[ν] χρεῖαν τὴν τοῦ θεοῦ: 3, στ. 12.

χρήματα: [---]ομένης αἰθῆς δὲ τῆς συναυξήσε(ω)s τῶν χρημάτων[ν]: 7, στ. Α82' [--- τῇ(ς)]ν χρημάτων ἔξοδον τῇ πατρίδι διοικήσει ὑπ[---]: 7, στ. Γ8.

χρήσις: [τῆς τῶν] ἔξωλον χρήσεως ὡς ἐνδεεστάτην ὕλης: 7, στ. Γ25. **Λευκ.:** ἔ[χουσα τὴν] χρῆσιν αὐτο[ῦ τὸν] τοῦ ζῆν χρό[νον].

χρηστός: Ἀντιγόνα χρηστή: 394.

- χρόνος: [---] παντός χρόνου: 7, στ. Α13' [---] χρόνου συνκεχωρήσθαι: 7, στ. Α15' ἐν τῷ τῆς ἐαυτῶν ἐπιμελείας χρόνῳ: 7, στ. Α89' [τὸν ἴδιον χρόνον ἐπιμελείας: 7, στ. Γ15' εἰ μὲν ὁ χρόνος ἐτι μοι συνεχώρε[ι]: 7, στ. Γ22' παρὰ τὸν τῆς ἱερωσύνης χρόνον: 109, στ. 17' ἐν τῷ τῆς ἀρχιερωσύνης χρόνῳ: 117, στ. 9' παρ' ὅλον τὸν τῆς ἀρχιαιρωσύνης χρόνον: 117, στ. 20' ἐν παντὶ χρόνῳ παρασχόμενον: 117, στ. 23. **Λευκ.**: τὸν ζῶ χρόνον τὸν δὲ λοιπὸν χρόνον παρὰ τὸν τοῦ ζῆν χρόνον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον τὸν [τ]οῦ [ζῆν] μου χρόνον τὸν ζώομεν χρόνον τὸν τῆς ζωῆς μου χρόνον παρ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς [παρὰ] τὸν τῆς ζωῆς χρόν[ον] [τὸν τῆς ζωῆς [χρόνον] τὸν τῆς ζωῆς μου <N> [χρόνον] [τὸν τῆς ζωῆς [χρόνον] παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον μου τὸν τῆς ζωῆς χρόνον (τὸν) τῆς ζωῆς χρ(ό)νον [τὸν τῆς ζωῆς χρόνον] παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον] παρὰ τὸν τῆς ζωῆς μου χρόνον παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον [τὸν] τοῦ ζῆν χρόνον].
- χρυσοῦς: κατέβαλον... ὑπὲρ... ἑκάστου χρυσοῦς πεντήκοντα: 45, στ. 9' κατέβαλεν χρυσοῦς εἴκοσι πέντε: 45, στ. 10' ὁ ἄγων εἰς δουλείαν ἀποτινέτω καθ' ἑκάστον σ(ῶ)μα χρυσοῦς ἑκατόν: 45, στ. 21' ἦν ἐθέλλης γνῶναι χρυσὸν ἐρώτημα: 397' ὦ Φθόνε καὶ Πλουτεῦ, συλήσας χρύσειον ἄνθος: 404, στ. 8' [δώσει τῇ ἀγί]α ἐκκλησία τῇ κατὰ Βέροϊαν [προστίμου χ]ρυσοῦ λίτρας πέντε καὶ [τῇ πόλει ---]: 445, στ. 18.
- χρυσόχοος: χρυσοχοῦς: 27Α, στ. 5' χρυσο[χοῦς]: 27Β, στ. 3.
- χρῶμαι: καὶ χρῆσθαι τοὺς γυμνασιάρχους τούτωι: 1Α, στ. 19' γνώμη τῇ [ἐ]μυτοῦ χρώμενος: 1Α, στ. 28' [γνώμη τῇ ἡμῶν αὐτῶν] χρώμενο[ι]: 1Α, στ. 57' μὴ ἐγδυέσθω εἰς τὸ γυμνάσιον... μὴδὲ τῶν ἀγοραίαι τέχνη κεχημένων: 1Β, στ. 29' [τῇ] τοῦ ἀ]λειφθεοῦ συνηθεία χρήσεσθαι: 7, στ. Α16.
- χωρίον: τὸ ὕδωρ εἰσ[νεγκεν] ἐκ τῶν αὐτῆς χωρίων: 40. **Λευκ.**: Βαιροιαῖος οἰκῶν ἐν Αὐράντῳ χωρίῳ Αὐρηλίου Νεικάνορος ἐν Βάρῃ Νικίῳ, χωρίῳ τῷ γεγεννημ(έ)νῳ Κλαυδίου Μα(ρ)κ(έ)λλῳ.
- χωρίς: καὶ χωρὶς ὑπόδικος ἔστω αὐτῶι: 1Β, στ. 43. **Λευκ.**: χωρὶς τῶν ἐθιμῶν ἡμερῶν χωρὶς πάσης [ἐορτῆς].
- χώρος: δέξαστο Φερσεφόνῃ χώρον ἐς εὐσεβέων: 404, στ. 5.
- ψηφίζω: τὸ κράτιστον συνέδριον ἐψηφίσαστο τεμηθῆναι: 74, στ. 2.
- ψηφίσμα: τοῦ ψηφίσματος: 1Β, στ. 110' ἔδοξεν... ἀναγινώσκεισθαι δὲ καὶ τὸ ψήφισμα καθ' ἔτος ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις: 2, στ. 45.
- ψηφος: τῇ τῆς ἐνθῆκης ψήφῳ: 7, στ. Α75' τῆς ἡδὴ μοι συνλελογισμένης ψήφου κατεγνώκ[ατε (:)]: 7, στ. Α83.
- ψυκτήρ: ψυκτήρα, οὐ ὀλ[κῆ] δραχ(μαί)] ΡΔ (ὀβολοὶ δύο): 16Α, στ. 12.
- ψυχή: ζευγος περὶ τῆς ψυχῆς ἀγωνιούμενον: 69, στ. 10' τὸν πινυτὸν ψυχᾶ πατρία κόνις ἅδε καλύπτει: 392' εἶχεσ ἔλειν ψυχὴν ἦνπερ ἄωρον ἔχεις: 404, στ. 18.
- ῶδε: Ἰπποκλέους δὲ ἀρετὰ με τεθαλότα καὶ νέον ὧδε θῆκε: 37' Μουσάων Θεράπεινα λυροκτύπος ὧδε τέθαπται: 394.
- ὠκύμορος: ὠκυμόρου πινυτοῦ Κρισπίνου ἐ[νθά]δε σῆμα: 400.
- ὠμός: ποιείτωσαν μερίδας τῶν θυθέντων τὰ κρέα ὠμά: 1Β, στ. 66.
- ὠνή: [---] τις πωλῇ σώματα, [τούτων (:)] τὴν ὠνήν καταγρά[φειν]: 13, στ. 9' ἡ μὴ ἀν[άγ]η τ[ὴν] ὠνήν (:) κατὰ τὰ ν[ε]νομοθε]τήμένα: 13, στ. 14. **Λευκ.**: οὐ καὶ τὴν ὠνήν κατεθέμην οὐ τὴν ὠνήν ἔδωκα τούτου δὲ καὶ τὴν ὠνήν παρέδομαι οὐ καὶ τὴν ὠνήν ---] ὦν καὶ τὰς ὠνάς παρέσχον σοι πολλάκις ἥς κὲ τὴν ὠνήν τῇ κυρίᾳ ἀπεθέμην κα(θ)ὼς ἡ ὠνή περιέχει ἡντινα ὠνήν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἔθηκα εἰς τὰς ἀνκάλας τῆς θεοῦ ἀπεθέμην δὲ καὶ τὴν ὠνήν ὦν καὶ τὴν ὠνήν ἀνεθέμην.
- ῶρα: τὴν ὥραν ἣν ἂν ὁ γυμνασιάρχος ἀποδείξῃ: 1Β, στ. 17' τὴν τεταγμένην ὥραν: 1Β, στ. 20' [Μοί]ρα δὲ καὶ νοῦσῳ ἡ ὠ[ρα(:]]: 398.
- ῶραιος (:) ὠραία γυναικί αὐτοῦ (:) 234.
- ὠς: ὠς ἂν δύνωμαι [ὀ]σι(ώ)τατα καὶ δικαιοτάτα: 1Α, στ. 29' [ὠς ἂν δυνώμεθα ὀσιώτατα καὶ δικαιοτάτα]: 1Α, στ. 58' ὠς οὐ δυνατός ἐστιν λαμπαδαρχεῖν: 1Β, στ. 76' ὠς [καθη(ς)]κ[ο]ν ἦν ἀνδρὶ καλῷ καὶ ἀγαθῷ: 2, στ. 17' [---] τὸν ἐργολάβον ὠς ὅ,τι μάλιστα [---]: 7, στ. Γ4' [τῆς τῶν] ξύλων χρήσεως ὠς ἐνδεοστάτην ὕλης: 7, στ. Γ25' τειμίας ἄξια ὠς τῷ δήμῳ [---]: 7, στ. Γ27' ὠς ἅπασιν καθάπερ [---]: 8, στ. 18' [ὠς ἡ] πόλις αὐτῶν ἐνέτυχε: 41, στ. 7' ἔάν καὶ ὠς πρεσβυτέρα γυνὴ βούλει: 49, στ. 22' ὠς γὰρ προείπαμεν: 49, στ. 26' ὠς ἐτῶν τριάκοντα: 51' ὠς ἐτῶν δέκα ΟΛΤΟ: 52, στ. 10' ὠς ἐτῶν εἴκοσι ἔξ: 53, στ. 8' κοράσιον... ὠς ἐτῶν τεσσάρων: 54, στ. 7' κοράσιον... ὠς ἐτῶν ΚΒ: 55, στ. 7' ὠς ἐτῶν ΙΒ: 55, στ. 9' ὠς ἐτῶν F: 55, στ. 10' ἔδωρήσατο θεῶ... κόραν... ὠς ἐτῶν ὀκ[τ]ὼ ὠς τὸ π[ρο]τεθὲν πιττάκιον τῆς δωρεᾶς περιέχει: 56' [ὠς μὴ] ὦφει[λεν]: 403, στ. 8' μαθ' ὠς [---]: 448, στ. 2. **Λευκ.**: ὠς ἐτῶν Α' ὠς ἐτῶν Μ' ὠς ἐτῶν Ε' ὠς ἐτ(ῶν) Ζ' ὠς ἐτῶν Κ' ὠς ἐτῶν τρι[ῶν] ὠς ἐτῶν Η' ὠς ἐτῶν Κ' ὠς ἐτῶν ΚΕ' ὠς ἐτῶν Λ' ὠς ἐτῶν ΙΦ' ὠς ἐτῶν Ι' ὠς ἐτῶν ΙΗ' ὠς ἐτῶν ΚΗ' ὠς ἐτ(ῶν) Κ' ὠς ἐτῶν ΚΓ' ὠς ἐτῶν ΚΓ' (ὠς ἐτῶν) Ι' ὠς ἐτ(ῶν) Ι' ὠς ἐτῶν ΙΔ(ς) ὠς ἐτῶν ΚΓ' ὠς ἐτῶν F' ὠς ἐτῶν Β' ὠς ἐτῶν εἴκοσι [ὠς ἐτῶν Α' ὠς ἐτῶν ..] ὠς ἐτῶν δέκα δύο' [ὠς ἐτῶν --].
- ὠσαύτως: ὠσαύτως δὲ καί...: 1Β, στ. 78.
- ὥσπερ: ὥσπερ ἐλπίζω: 7, στ. Α58' [ὥ]σπερ ὑμ[εῖς ---] χαρὰν ἐν τ[---]: 9, στ. 6.
- ὥστε: ὥστε... μ[ε]νο[---]: 7, στ. Α8' ὥστε [---]: 7, στ. Β14' ὥστ[ε ---]: 7, στ. Α24' ὥστε γίνεσθαι (:) διηνάρια...: 7, στ. Β26' ὥστε τὰ λοιπὰ ἀπολείπεσθαι: 7, στ. Α50.

ΙΧ. ΛΑΤΙΝΙΚΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- ad: nec admonendi a(d) hanc: 15, στ. 6' [---]NIBUS offerimus et ad ista[---]: 15, στ. 15.
- adiuvo: redimus adiuuandum: 14, στ. 17.
- admoneo: nec admonendi a(d) hanc: 15, στ. 6.
- adnuo: adnuamus nam cum qui[---]: 15, στ. 13.
- adripio: ut (h)oc cum beneficii adripere: 14, στ. 14.
- alius: provincia aliu[m] triennio fisci: 14, στ. 11' ne quemquam alium LATE[---]: 15, στ. 10.
- an: poterimus an invenire: 14, στ. 20.
- annona: an[n]onae necessarium olim [---]: 14, στ. 15.
- annus: anni quo sunt [---]: 14, στ. 17' ann(os) (: 417A' fuit ann(orum) XXVII: 501' militavit ann(os): 501.
- argentum: auri vel argenti: 14, στ. 21.
- Augustus: [P(io)] f(eli)ci Aug(usto) [---]: 72' ...[Antoninus pius], fel[ix, Augustus], Parth[ic]us maximus, Br[it]itan[ic]us maximus, Germani[cus] ma]xim[us], pontif[ex] maxi]mus: 480, στ. 3' Constantinus p(ius), f(elix), invictus, Augustus: 482.3' D(ominis) n(ostris) Valenti-

- niano et Valente Aug(ustis): 482.6' D(ominis) n(ostris) Valentiniano et Valente Augustis: 485.6' Antonini Aug(usti) Pii, pontif(ici)s max(imi): 487.
- aurum: auri vel argenti: 14, στ. 21.
- auxilium: missu(m) iri auxilia: 15, στ. 9.
- beneficium: ut (h)oc cum beneficii adripere: 14, στ. 14' veneficii nostri: 15, στ. 19.
- benignitas: venignitate subit: 15, στ. 22.
- bonus: [Bo]na [Fortuna]: 15, στ. 1' B(onae) F(ortunae): 501.
- Britannicus: ...[Antoninus piu]s, fel[ix, Augustus], Parthi[cus maximus, Br]itann[icus maximus], Germani[cus ma]xim[us], pontif[ex maxi]mus: 480, στ. 5.
- Caesar: [Imp(erator) Caes]ar... [Gallienus]: 15, στ. 2' [I]mp(eratori) C[ae]s(ari) --- Antonino: 72' Imp[er]ator Caes[ar]... [Antoninus]: 480, στ. 1' Imp(erator) Caes(ar)... Constantinus: 482.3' Imp(erator) Caes(ar) [Licinianus Licin]ius: 482.3' Imp(eratoris) Caesari(s) T(iti) Aeli Hadriani Antonini: 487.
- candidatus: kand[(i)ato] ex trib(uno): 452.
- capio: capto emere permitti: 15, στ. 14.
- coepio: praebere obsequia coeperunt: 14, στ. 16.
- cogo: [pro]vincia peteret coa(c)ta(m): 14, στ. 7.
- cognosco: desideria cognosceremu[s]: 15, στ. 5.
- colloco: collocabunt [---]: 14, στ. 10.
- conductor: versum conductores manebit: 14, στ. 23.
- constituo: [---]JOPIAM constituta partem non dimidi[am]: 14, στ. 9.
- consul: ... [Antoninus...] tr[i]bunici[a pote]st(ate) X[X], imp(erator) III, c[o(n)s(ul) IIII]: 480, στ. 9' Antonini... trib(unicia) pot(estate) IIII, co(n)s(ulis) III: 487.
- copia: copias diviserimus: 15, στ. 8.
- corroboro: [volunta]tem corroboraremus: 488, στ. 2.
- credo: [---] et moderatum credim[us]: 15, στ. 25.
- cum: cum [---]: 14, στ. 5' ut (h)oc cum beneficii adripere: 14, στ. 14' [cum de]liberasset pronun[tiavit]: 15, στ. 3' adnuamus nam cum qui[---]: 15, στ. 13' cum evehere voluerint: 15, στ. 16.
- curo: curabit quantus numerus sit profectus: 14, στ. 19' [o]mnes curare qui pius CEP[---]: 15, στ. 18.
- debeo: [---] pr[is]tinam debeat: 15, στ. 29' [---]jaecidere debuimus: 488, στ. 3.
- delibero: [cum de]liberasset pronun[tiavit]: 15, στ. 3.
- denoto: [---]it denotatus provocabit [---]: 488, στ. 5.
- desiderium: desideria cognosceremu[s]: 15, στ. 5.
- deus: Diis Manibus: 418' D(is) M(anibus): 419.
- dimidius: partem non dimidi[am]: 14, στ. 9.
- divido: copias diviserimus: 15, στ. 8.
- domina: [m]emoria domna [Aq]uilina: 451.
- dominus: [i]n nomine Domin[i]: 451' D(ominis) n(ostris) Valentiniano et Valente Aug(ustis): 482.6' D(ominis) n(ostris) Valentiniano et Valente Augustis: 485.6.
- dulcis: filio dulcissimo: 419.
- duo: memoria dua(ru)m (p)ue(l)arum virg(i)num Romeum: 450.
- emo: capto emere permitti: 15, στ. 14.
- eo: rursus ire: 14, στ. 12' missu(m) iri auxilia: 15, στ. 9.
- etiam: etiam illic LO[---]: 14, στ. 20' ATQVIAEST etiam: 14, στ. 22' ut etiam frumentum: 15, στ. 12.
- eveho: cum evehere voluerint: 15, στ. 16.
- ex: ex (h)erede praeterito: 14, στ. 18.
- expedio: expediendum: 15, στ. 28.
- felix: [P(io)] f(elici) Aug(usto) [---]: 72' ...[Antoninus piu]s, fel[ix, Augustus], Parthi[cus maximus, Br]itann[icus maximus], Germani[cus ma]xim[us], pontif[ex maxi]mus: 480, στ. 3' Constantinus p(ius), f(elix), invictus, Augustus: 482.3.
- filia: fil(ia): 419' filia: 420, στ. 9.
- filius: f(ilio): 418' filio dulcissimo: 419' filius: 420, στ. 4.
- firmus: mil(es) leg(ionis) XVI F(laviae) f(irmae): 501.
- fiscus: provincia aliu[.] triennio fisci: 14, στ. 11.
- flavialis (:): Belesario phl(aviali;) kand[(i)ato] ex trib(uno): 452.
- fortuna: [Bo]na [Fortuna]: 15, στ. 1' B(onae) F(ortunae): 501.
- frequens: non tantam vel tam frequ[entem]: 14, στ. 13.
- frumentum: ut etiam frumentum PO[---]: 15, στ. 12.
- Germanicus: ...[Antoninus piu]s, fel[ix, Augustus], Parthi[cus maximus, Br]itann[icus maximus], Germani[cus ma]xim[us], pontif[ex maxi]mus: 480, στ. 6.
- heres: ex (h)erede praeterito: 14, στ. 18.
- hic: ut (h)oc cum beneficii adripere: 14, στ. 14' poterit hoc PRO[---]: 14, στ. 24' nec admonendi a(d) hanc: 15, στ. 6.
- hinc: et hinc [---]: 15, στ. 8.
- illic: etiam illic: 14, στ. 20.
- imperator: [Imp(erator) Caes]ar... [Gallienus]: 15, στ. 2' [I]mp(eratori) C[ae]s(ari) --- Antonino: 72' Imp[er]ator Caes[ar]... [Antoninus]: 480, στ. 1' ... [Antoninus...] tr[i]bunici[a pote]st(ate) X[X], imp(erator) III, c[o(n)s(ul) IIII]: 480, στ. 9' Imp(erator) Caes(ar)... Constantinus: 482.3' Imp(erator) Caes(ar) [Licinianus Licin]ius: 482.3' Imp(eratoris) Caesari(s) T(iti) Aeli Hadriani Antonini: 487.
- in: in trienni tempora: 15, στ. 21' [i]n nomine Domin[i]: 451.
- incipio: [---]M inceptum quod [---]: 15, στ. 30.
- incognosco: [---]Macedonibus scimus incognitum [---]: 14, στ. 6.
- indico: partibus indicabit quitquit: 14, στ. 25.
- indulgentia: ne indulgentia relinquamus: 14, στ. 8.
- invenio: poterimus an invenire: 14, στ. 20.
- invictus: Constantinus p(ius), f(elix), invictus, Augustus: 482.3.
- iste: 14, στ. 22' ad ista[---]: 15, στ. 15.
- iubeo: ratione iubeat: 15, στ. 24.
- legatus: quaestori et legatos [---]: 15, στ. 23.
- legio: mil(es) leg(ionis) XVI F(laviae) f(irmae): 501.
- magnus: ...[Antoninus piu]s, fel[ix, Augustus], Parthi[cus maximus, Br]itann[icus maximus], Germani[cus ma]xim[us], pontif[ex maxi]mus: 480, στ. 4-7' Antonini Aug(usti) Pii, pontif(ici)s max(imi): 487.
- maneo: versum conductores manebit: 14, στ. 23.
- manes: Diis Manibus: 418' D(is) M(anibus): 419.
- memoria: memoria dua(ru)m (p)ue(l)arum virg(i)num Romeum: 450' [m]emoria domna [Aq]uilina: 451' m(e)m(oria) Belesario: 452' [memoria (:)] L]u[pe]rcia: 453.
- mereo: siq[ue] meruisse sciunt: 14, στ. 10.
- miles: mil(es) leg(ionis) XVI F(laviae) f(irmae): 501.
- milito: militavit ann(os) VIII: 501.
- mille: M(illia) P(assuum) I: 480, στ. 11.
- minae: prehenditur sub minis: 15, στ. 17.
- mitto: missu(m) iri auxilia: 15, στ. 9.
- modero: [---] et moderatum credim[us]: 15, στ. 25.
- nam: adnuamus nam cum qui [---]: 15, στ. 13' quam quaestionem nam [---]: 488, στ. 4.
- nec: nec admonendi: 15, στ. 6.
- necessarius: an[n]onae necessariam olim [---]: 14, στ. 15.
- nisi: nisi utrumque stet[e]rit: 14, στ. 12.
- nomen: [i]n nomine Domin[i]: 451.
- non: partem non dimidi[am]: 14, στ. 9' non tantam vel tam frequ[entem]: 14, στ. 13.
- noster: veneficii nostri: 15, στ. 19' nostri ratione iubeat: 15, στ. 24' D(ominis) n(ostris) Valentiniano et Valente Aug(ustis): 482.6' D(ominis) n(ostris) Valentiniano et Valente Augustis: 485.6' [---]tatem nostram [---]: 488, στ. 6.
- numerus: curabit quantus numerus sit profectus: 14, στ. 19.
- obsequium: praebere obsequia coeperunt: 14, στ. 16.
- offero: [---]NIBUS offerimus et ad ista[---]: 15, στ. 15.
- olim: an[n]onae necessariam olim [---]: 14, στ. 15.
- omnis: [rem publi]cam regamus ut omnium si [---]: 15, στ. 11' [o]mnes curare qui pius CEP[---]: 15, στ. 17.
- pars: partem non dimidi[am]: 14, στ. 9' partibus indicabit quitquit: 14, στ. 25' pro virili parte: 15, στ. 20.

Parthicus: ... [Antoninus pius], fel[ix], Augustus], Parth[ic]us maximus, Br[itann]icus maximus], Germani[us] ma]xim[us], pontif[ex] maxi]mus: 480, στ. 4.
 passus: M[illia] P[assum] I: 480, στ. 11.
 pater: ... [Antoninus...] p[ater] p[atriae], proco(n)s(ul), res(tituit): 480, στ. 9.
 patria: ... [Antoninus...] p[ater] p[atriae], proco(n)s(ul), res(tituit): 480, στ. 9.
 permitto: capto emere permitti: 15, στ. 14.
 peto: [---] pro]vincia peteret coa(c)ta(m): 14, στ. 7.
 pius: [o]mnēs curare qui pius CEP[---]: 15, στ. 18' [P(io)] f[elici] Aug(usto) [---]: 72' ... [Aurelius Antoninus pius], fel[ix], Augustus], Parth[ic]us maximus, Br[itann]icus maximus], Germani[us] ma]xim[us], pontif[ex] maxi]mus: 480, στ. 3' Constantinus p[rius], f[elix], invictus, Augustus: 482.3' Antonini Aug(usti) Pii, pontif[icis] max[imi]: 487.
 pontifex: ... [Antoninus pius], fel[ix], Augustus], Parth[ic]us maximus, Br[itann]icus maximus], Germani[us] ma]xim[us], pontif[ex] maxi]mus: 480, στ. 7' Antonini Aug(usti) Pii, pontif[icis] max[imi]: 487.
 possum: poterimus an invenire: 14, στ. 20' poterit hoc PRO[---]: 14, στ. 24.
 post: post trienn[ium]: 15, στ. 27.
 potestas: [Antonino]... [t]ribunicia] potest[ate] [---]: 72' ... [Antoninus...] tr[ib]unici[a] pote[st]at[is] X[X], imp[er]ator III, co(n)s(ul) IIII]: 480, στ. 8' Antonini... trib(unicia) pot[estate] IIII, co(n)s(ulis) III: 487.
 praebeo: praebeere obsequia coeperunt: 14, στ. 16.
 praetereo: ex (h)erede praeterito: 14, στ. 18.
 prehendo: prehenditur sub minis: 15, στ. 17.
 pristinus: [---] pr[istinam] debeat: 15, στ. 29.
 priusquam: 15, στ. 7.
 pro: pro virili parte: 15, στ. 20.
 proconsul: PROCOS: 14, στ. 3' ... [Antoninus...] p[ater] p[atriae], proco(n)s(ul), res(tituit): 480, στ. 9.
 proficio: curabit quantus numerus sit profectus: 14, στ. 19.
 pronuntio: [cum de]liberasset pronun[tiavit]: 15, στ. 3.
 provincia: [---] pro]vincia peteret coa(c)ta(m): 14, στ. 7' provincia ali[u] triennio fisci: 14, στ. 11' quae provincia sem[---]: 15, στ. 26.
 provoco: [---] it denotatus provocabit [---]: 488, στ. 5.
 publicus: [rem publi]cam regamus ut omnium si [---]: 15, στ. 10.
 puella: memoria dua(ru)m (p)ue(l)aru[m] virg(i)num Romeum: 450.
 quaestio: [---] quam quaestionem nam [---]: 488, στ. 4.
 quaestor: quaestori et legatos [---]: 15, στ. 23.
 quantus: curabit quantus numerus sit profectus: 14, στ. 19.
 qui: et nisi quot sic [---]: 14, στ. 7' anni quo sunt [---]: 14, στ. 17' [o]mnēs curare qui pius CEP[---]: 15, στ. 18' quae provincia sem[---]: 15, στ. 26' [---]M inceptum quod [---]: 15, στ. 30' [volunta]tem corroboraremus

quod [---]: 488, στ. 2' [---] quam quaestionem nam [---]: 488, στ. 4.
 quis: partibus indicabit quitquit: 14, στ. 25' [---]aecidere debuimus ne quis [---]: 488, στ. 3.
 quisquam: ne quemquam alium LATE[---]: 15, στ. 10.
 quisquis: indicabit quitquit [---]: 14, στ. 25.
 ratio: nostri ratione iubeat: 15, στ. 24.
 redeo: redimus adiuvandam: 14, στ. 17.
 rego: [rem publi]cam regamus ut omnium si [---]: 15, στ. 11.
 relinquo: ne indulgentia relinquamus: 14, στ. 8.
 res: [rem publi]cam regamus ut omnium si [---]: 15, στ. 10.
 restituo: ... [Antoninus...] p[ater] p[atriae], proco(n)s(ul), res(tituit): 480, στ. 10.
 rursus: rursus ire: 14, στ. 12.
 sacer: D(is) M(anibus) S(acrum): 419.
 scio: [---] M]acedonibus scimus incognitum [---]: 14, στ. 6' sic meruisse sciunt: 14, στ. 10.
 si: 15, στ. 11.
 sic: et nisi quot sic [---]: 14, στ. 7' sic meruisse sciunt: 14, στ. 10.
 status: Macedoniae statu[m] (:): 15, στ. 4.
 sto: nisi utrumque stet[e]rit: 14, στ. 12.
 sub: prehenditur sub minis: 15, στ. 17.
 subeo: venignitate subit: 15, στ. 22.
 sum: anni quo sunt [---]: 14, στ. 17' quantus numerus sit profectus: 14, στ. 19' fuit ann(or)um XXVII: 501.
 suus: s[ui]s q[ue]: 418' [---]V suae [---]: 479.
 tam: non tantam vel tam frequ[entem] [---]: 14, στ. 13.
 tantus: non tantam vel tam frequ[entem]: 14, στ. 13.
 tempus: in trienni tempora: 15, στ. 21.
 titulus: titulum: 14, στ. 22.
 tribunicius: [Antonino]... [t]ribunicia] potest[ate] [---]: 72' ... [Antoninus...] tr[ib]unici[a] pote[st]at[is] X[X], imp[er]ator III, co(n)s(ul) IIII]: 480, στ. 7' Antonini... trib(unicia) pot[estate] IIII, co(n)s(ulis) III: 487.
 tribunus: kand[is] ex trib(un)o: 452.
 triennium: provincia ali[u] triennio fisci: 14, στ. 11' in trienni tempora: 15, στ. 21' post trienn[ium]: 15, στ. 27.
 ut: ut omnium si [---] ut etiam frumentum: 15, στ. 11-12.
 utrum: nisi utrumque stet[e]rit: 14, στ. 12.
 uxor: [Aq]uilina uxor In[no]centi: 451.
 valeo: Val(e): 501.
 vel: non tantam vel tam frequ[entem] [---]: 14, στ. 13' auri vel argenti: 14, στ. 21' Tessalonicensibus vel [---]: 14, στ. 26.
 verum: verum conductores manebit: 14, στ. 23.
 video: videmus: 14, στ. 22.
 virgo: memoria dua(ru)m (p)ue(l)aru[m] virg(i)num Romeum: 450.
 virilis: pro virili parte: 15, στ. 20.
 volo: cum evehere voluerint: 15, στ. 16.
 voluntas: [volunta]tem corroboraremus: 488, στ. 2.

X. ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Τὰ θεματικά λήμματα ἀφορῶν μόνον στὸ ἑλληνικὸ καὶ λατινικὸ λεξιλόγιο.

ἀγῶνες, μονομάχοι, θηριομαχίες, κλπ.: Βλ. ἄγω (ἀγῶνα), ἀγωνίζομαι, ἀγωνοθέτης, ἀγωνοθετῶ, ἄθλημα, ἄθλον, ἀλεξάνδρειος, γυμνικός, δίδωμι, δόλιχος, δρόμος, ἔπαθλον, ζευγος, ζῶον, θαλλός, θέαμα, θηριομαχία, θηριομάχιον, θυμελικός, ἰσάκιος, ἰσλαστικός, καλοβάτης, καταγγέλλω, κιθαρωδός, κυνηγέσιον, μονομαχία, μονομάχιον, νικητής, νικῶ, οἰκουμενικός, ὀξυβάτης, ὄπλον, παγκρατιστής, παλαιμοσύνη, πάλος, πεζός, πραικων, πυγμή, πυκτεύω, ῥητιάριος, σαλπιστής, σεκουνδαρούδης, συμμαρουδης, στάδιον, στεφανιφορῶ, στέφανος, στεφανῶ, συναγωνιστής, συνοπλᾶς, ταινῶ, ταλαντιαῖος, φιλόθηνος, φιλοτιμία.
 ἀριθμοί, ἀριθμητικά καὶ τακτικά ἐπίθετα κλπ.: Βλ. δέκα, δεκαδύο, δεκαπέντε, δεκάς, δέκατος, δεύτερος, διακοσιοστός, διπλοῦς, δῖς, δισάκις, δισχιλίοι, δύο, δωδεκάκις, δωδέκατος, ἑβδόμος, εἰκοσι, εἰκοστός, εἰς, ἑκατόν, ἑννέα, ἑννεακαίδεκατον, ἕξ, ἑξακισχίλιοι, ἑξήκοντα, ἐπιδέκατον, ἐπίπεμπτον, ἐπτά, ἐπταετής, ἐπτακισχίλιοι, ἐπτακόσιοι, ἐπτεκαδεκέτης, ἡμισυ, μυριάς, μύριοι, ὀγδοήκοντα, ὀγδοηκοστός, ὀγδοος, ὀκτακόσιοι, ὀκτώ, πέμπτος, πεντάκις, πεντακόσιοι, πέντε, πενήκοντα, τέσσαρες, τέταρτος, τετράκις, τετράς, τρεῖς, τριακάς, τριάκοντα, τριακόσιοι, τριακοσιοστός, τρίς, τρισχίλιοι, τρίτος, χίλιοι.

αυτοκράτωρ καὶ αυτοκρατορικά ἐπίθετα: Βλ. Ἀδιαβηνικός, ἀήττητος, ἀνίκητος, Ἀραβικός, Ἀρμενικός, ἄρχιερέυς, Αὐγουστος, αὐτοκράτωρ, Γερμανικός, Δακικός, δεσπότης, δημοαρχικός, διαμονή, ἐξουσία, ἐπιφανής, εὐσεβής, εὐτυχής, θεός, ἱερός, Καῖσαρ, κύριος, μέγας, μήτηρ (στρατοπέδων), οἶκος, Παρθικός, πατήρ (πατρίδος), Σεβαστός, ὑπάτος, Augustus, Caesar, Dominus, felix, Germanicus, Imperator, invictus, magnus, Parthicus, pater (patriae), pius.

γραφή: Βλ. ἀναγινώσκω, ἀναγράφω, ἀπογραφὴ, ἀπογράφω, ἀποσφραγίζω, ἀρχεῖο, γράμμα, γραμματεὺς, γραμματευτής, γραμματίον, γραμματοφυλάκιον, γραματοφύλαξ, γράφω, ἐγχαράττω, ἐκτίθιμι, ἐπιγράφω, ἐπιστάμαι (γράμματα), ἐπιστολή, ἐπισφραγίζω, καταγραφὴ, καταγράφω, κείμει (ἐν τοῖς δημοσίοις), λεύκωμα, πιττάκιον, προγράφω, σανίς, στήλη, στήλις, στηλογραφῶ, συγγραφὴ, ὑπογράφω, χαράσσω, χεῖρ (διὰ χειρός), χειρόγραφον.

γυμνάσιο: Βλ. ἀγένοιος, ἀγωγή, ἀκοντίζω, αἷμμα, αἰλεπτικός, αἰλῖφω, αἰλιγίς, ἀπάλαιστρος, βαλανεῖον, βραβευτής, γλοιός, γυμνασιαρχία, γυμνασιαρχικός, γυμνασιαρχός, γυμνασιαρχῶ, γυμνασίον, δρόμος, εἰσοδος, ἔλαιον, ἐταυρεύομαι, εὐεξία, εὐταξία, ἐφηβαρχικός, ἐφηβαρχῶ, ἐφηβεύω, ἐφηβος, κλείω, λαμπαδάρχεις, λαμπαδαρχῶ, λαμπάς, λούω, μάθημα, μαίνομαι, μελέτη, μελετῶ, νεανίσκος, νέος, ὄπλον, ὀρφανοφύλαξ, παιδαγωγός, παιδοτρίβης, παῖς, παλαιστρά, παλαιστρίτης, παλαιστροφύλαξ, παραδίδωμι, παραδοίσις, τοξεύω, φοιτῶ.

δημόσια κτήρια, ἀρχιτεκτονική, χωροταξία, πολεοδομία: Βλ. ἀγορά, ἀμφοδικός, βαλανεῖον, βουλευτήριον, γυμνάσιον, δημόσιον, ἐγκοιμητήριον, ἐκδοχεῖον, ἐξαγωγός, ἐξέδρα, ἐπισκευάζω, ἐργολάβος, ἱερόν, κατασκευάζω, κρήνη, κύθρος, ὁδός, πολὺκρήνον, πρόπυλον, πύλη, στάδιον, στοά, σωλὴν, τόπος, ὑδραγωγεῖον, ὑδρομηχανή, χωρίον.

δίκαιο: Βλ. ἀγοραίος, ἄκυρος, ἀλύπητος, ἀνάγκη, ἀναφαίρετος, ἀνέγκλητος, ἀνεπέγκλητος, ἀνεπίληπτος, ἀντιλέγω, ἀντιπῶν, ἀνύβριστος, ἀνυπόθηκος, ἀπαλλοτριῶ, ἀπελευθερώ, ἀπελευθερῶ, ἀποκληρῶ, αὐκτωρ, ἀφίημι, βεβαιωτής, δίκαιον, δικαστήριον, δίκη, δουλεία, δωρεά, δῶρον, δωρῶ, ἐγκτῶμαι, ἐκδικάζω, ἐκδικός, ἐλευθερία, ἐλευθερῶ, ἐνοχος, ἐξουσία, εὐθυνα, εὐθύνω, ἐφάπτομαι, ζημία, ζημιῶ, θεσμός, καταγράφω, κατατίθιμι, κλέπτω, κρίνω, κρίσις, κριτής, κύριος, κυρῶ, μαρτυροποιῶ, μάρτυς, νόμιμος, νομοθέτης, νομοθετῶ, νόμος, ὁμολογῶ, παραμένω, πάτρων, προσμένω, προστάτης, πρόστιμον, στηλογραφῶ, σύμφωνον, τούτωρ, ὑπάρχω, ὑπεύθυνος, ὑπόδικος, χαρίζω, ὦν.

δουλεία: Βλ. ἀγοράζω, ἀλύπητος, ἀναφαίρετος, ἀνδράποδον, ἀνέγκλητος, ἀνεπέγκλητος, ἀνεπίληπτος, ἀντιπῶν, ἀνύβριστος, ἀνυπόθηκος, ἀπελευθερώ, ἀπελευθερῶ, δουλάριον, δουλεία, δουλεύω, δοῦλος, δωρεά, δωρῶ, ἐλευθερία, ἐλευθερῶ, ἐξελευθερικός, ἐξυπηρετῶ, ἐφάπτομαι, θρεπτάριον, θρεπτός, ἱεροδούλος, κοράσιον, κόρη, οἰκογενής, παιδάριον, παιδίσκη, παραμένω, πάτρων, προσμένω, προστάτης, πωλῶ, στηλογραφῶ, σῶμα, σωματίον, ὑπάρχω, ὑπηρεσία, ὑπηρετῶ, χαρίζω, ὦν.

ἐπαγγέλματα: Βλ. ἀρτοκόπος, αὐλήτης, βαφεύς, γναφεύς, ἡλοκόπος, ἱατρός, ἱμαντοτόμος, κιπουρός, λιθοξόος, μιμῶς, ὄνος, πιλᾶς, ῥάπτης, ῥήξας, ῥήτωρ, συνήθεια, τέκτων, τριμιτάριος, φωνασκός, χαλκεύς, χρυσοχός.

ἡμερολόγιο, χρονολόγησις, μέτρησις χρόνου: Βλ. αἰών, αἰώνιος, ἀπειμι, ἀρχαῖος, βίος (διὰ βίου), διηνεκής, εἰσέρχομαι, ἐλληνικός, ἐνεμι, ἐνιαυτός, ἐξάμηνον, ἐπί, ἐπιστατῶ, ἔτος, ἡμέρα, ἰνδικτιών, καιρός, καλάνδαι, μήν, νομηνία, σεβαστός, σελήνη, σήμερον, τετράμηνον, τετράς, τριακάς, τριακονθήμερον, ὑστερος, χρόνος, ὥρα, annus, triennium.

θεσμοὶ καὶ δημόσιοι βίος: Βλ. ἀγορανομῶ, ἄγω (ἐκκλησίαν), ἀγωνοθέτης, ἀγωνοθετῶ, αἵρεσις, αἰρῶ, αἰτῶ, ἀναγινώσκω, ἀναγράφω, ἀναγράβω, ἀναδείκνυμι, ἀνακηρύσσω, ἀναλαμβάνω, ἀναμετρῶ, ἀνατίθιμι, ἀνδριάς, ἀνθύπατος, ἀντιστράτηγος, ἀξίωμα, ἀπογραφὴ, ἀπογράφω, ἀποδίδωμι, ἀπόφασις, ἀρχαιρεία, ἀρχεῖον, ἀρχή, ἀρχιερατεύω, ἀρχιέρεια, ἀρχιερέυς, ἀρχιερῶμαι, ἀρχιτεκτονῶ, ἀρχῶ, βασιλεία, βασιλεῖος, βασιλεὺς, βασιλεύω, βασιλίσσα, βουλευτής, βουλή, βραβευτής, γραμματοφυλάκιον, γραματοφύλαξ, γραμματευτής, γραμματεὺς, γυμνασιαρχία, γυμνασιαρχικός, γυμνασιαρχός, γυμνασιαρχῶ, γυμνάσιον, δημοαρχικός, δῆμος, δημόσιον, διάταγμα, διέπω, δικαστήριον, διοίκησις, δόγμα, δοκῶ, ἐγκτῶμαι, ἔθνος, εἰρηναρχῶ, εἰσφέρω, ἐκκλησία, ἐλέγχω, ἐντυγχάνω, ἐξεταστής, ἐξουσία (δημαρχική), ἐπανῶ, ἐπαρχία, ἐπαρχος, ἐπικεφάλαιον, ἐπιμέλεια, ἐπιμελητής, ἐπιμελοῦμαι, ἐπιστατῶ, ἐπιστολή, ἐπιχωρῶ, εὐεργασία, εὐεργετής, ἐφηβαρχῶ, ἡγεμονία, ἡγεμών, θεσμός, κατοικῶ, κέλευσις, κελεύω, Κοινόν, κόμης, κουράτωρ, κουρατορεύω, κριτεύω, κυνηγός, κόμη, λαγχάνω, λέγω, λειτουργία, μακεδονίαρχος, μακεδονιαρχικός, μακεδονίαρχισσα, μερίς, μερισμός, μητρόπολις, νεωκορία, νεωκόρος, οἰκονόμος, πατήρ (συνεδρίου), πατρίς, πάτρων, πῶλις, πολιτάρχης, πολιταρχία, πολιταρχῶ, πολιτεία, πολιτεύομαι, πολίτης, πολιτικός, πραιτώριον, πράκτωρ, πρεσβευτής, πρεσβεύω, πρέσβυς, προβολή, προβουλεύω, προδιατάσσω, προίσταμαι, προνοῶ, πρωτεύουσα, πρῶτος (τῆς πατρίδος, τῆς βουλῆς, τῆς ἐπαρχίας), σεκρετάριος, στρατιγία, στρατηγῶ, σύγκλητος, συγχώρησις, συγχωρῶ, συναγορεύω, συνάγω, συνέδριον, σύνεδρος, σύνδοδος, ταγός, ταμεῖον, ταμίης, ταμεύω, τιμὴ, τιμῶ, ὑδροσκοπῶ, υἱός (Μακεδόνων, τῆς πατρίδος, τῆς πόλεως), ὑπατεία, ὑπατικός, ὑπάτος, φίσκος, φυλή, χειροτονῶ, ψηφίζω, ψηφισμα, ψηφός, candidatus, conductor, consul, legatus, potestas, proconsul, provincia, publicus, quaestor, res, tribunicius, tribunus.

θησκεία: Βλ. ἄγω (ἐορτήν, ἄγωνα), ἀκρόαμα, ἀνατίθιμι, ἀνίημι, ἀρχιερατεύω, ἀρχιερατικός, ἀρχιέρεια, ἀρχιερέυς, ἀρχιερῶμαι, ἀρχιερωσύνη, ἀρχινεωκορῶ, ἀρχισυνάγωγος, Ἀσκληπιεῖον, βάλλω, βωμός, δαίμων, δέσποινα, διακόνισσα, διάκονος, δωρεά, δωρῶ, δῶρον, ἐγκοιμητήριον, ἔθιμος, εἰκῶν, ἐντολή, ἐξομνύω, ἐορτή, ἐπιρκῶ, ἐπιταγή, εὐλογία, εὐμένεια, εὐορκῶ, εὐσεβής, εὐχαριστήριον, εὐχή, εὐχόμαι, ἥρωας, ἥρώισσα, ἥρωες, θεά, θεός, θεός, θησαυρός, θίασος, θιασώτης, θυμέλη, θυμελικός, θυσία, θύσιμον, θύω, ἱέρεια, ἱερεὺς, ἱερητεύω, ἱεροδούλος, ἱερόν, ἱεροποιῶ, ἱεροποιός, ἱερός, ἱεροσύλια, ἱεροφάντης, ἱερῶμαι, ἱερωσύνη, ἱκεσία, κῆρ, κρέας, κυνηγός, λαμπαδάρχεις, λαμπαδαρχῶ, λαμπάς, λυχνάπτρια, μακεδονίαρχος, μακεδονιαρχικός, μακεδονίαρχισσα, μνημεῖον, μύστις, ναός, νεωκορία, νεωκόρος, δμνύω, ὄναρ, ὀρκίζω, ὄρκος, πότος, συναγωγή, συνήθις, σωτηρία, τελετή, τύχη, ὑδροσκοπῶ, φαλλός, χαριστήριον, ὦμος, deus, fluvialis, fortuna, manes, memoria, sacer.

οἰκονομία: Βλ. ἀγοράζω, ἀγοραίος, ἀγορασία, ἀναλίσκω, ἀνάλωμα, ἀξία, ἀπαρτίζω, ἀποδίδωμι, ἀποτείνω, ἀργύριον, ἀργυρός, ἀσπάριον, ἀτέλεια, ἀτέλης, δανείζω, δάνειον, δανειστής, δαπάνη, δαπάνημα, δαπανῶ, διμητρίειος, διηνάριον, διάδομα, δίδωμι, δραχμή, εἰσπράττω, ἐνθήκη, ἐπευωνίζω, ἐπιδίδωμι, ἐπικεφάλαιον, ἐπιτελῶ (τέλος), ἐπιτιμον, ἐπίχρυσος, ζημία, ζημιῶ, ἡμόλιον, θησαυρός, κεφάλαιον, κτήσις, λίτρα, ὀβολός, οἰκονομία, ὀλκή, ὀφέλω, παρακαταθήκη, παράπρασις, περιουσία, πιπράσκω, πράσις, προεσφένω, προσαποτείνω, πρόσδοδος, πωλητής, πωλῶ, σιτωνῶ, συναπαρτίζω, συντέλεια, ταμεῖον, τέλος, τελώνης, τιμὴ,

τόκος, τριημιβόλιον, τροπαϊκίατος, ύδρομηχανή, ύποθήκη, ύποτίθημι, φύσκος, χαλκοϋς, χρήματα, χρυσοϋς, ώνη, adripio, annona, argentum, aurum, conductor, fiscus.
 σκεύη: Βλ. άντιγονίς, άργολικόν, κέρας, κιώλιον, κύαθος, σκάφιον, σκυφιόν, σκύφος, ύδρία, ύποφιάλιον, φιάλη, ψυκτήρ.
 στρατός: Βλ. βετρανός, ήβοκάτος, ήγεμών, μάχιμος, πόλεμος, πραιτωριανός, πραιτώριον, σαγιττάριος, στατιωνάριος, στρατεία, στρατεύομαι, στράτευμα, στρατηγία, στρατηγῶ, στρατιώτης, στρατόπεδον, συναγωνίζομαι, firmus, legio, miles, milito.
 συγγένεια: Βλ. άδελφή, άδελφιόν, άδελφός, αίμα, ανατρέφω, άνήρ, άπόγονος, γαμβρός, γέννα, γένος, γονεύς, γυνή, έγγονος, έκγόνη, έκγονος, θρεπτάριον, θρεπτός, θυγάτηρ, θυγατριδή, κουριδίη, μήτηρ, νάννη, νέος, νίννη, παιδίον, παίς, πάππος, πατήρ, πενθερός, πόσις, πρόγονος, σύγγαμος, συγγενής, σύμβιος, σύνευνος, τέκνον, τρέφω, υίός, υιώνός, filia, filius, heres, uxor.
 τάξεις, κοινωνικές: Βλ. άνδράποδον, άπελεύθερος, άρχιερατικός, βουλευτικός, δουλάριον, δούλος, έλεύθερος, έξελευθερικοί, πρώτος (της πατρίδος, της βουλής, της έπαρχίας).
 χριστιανικό λεξιλόγιο: Βλ. άγιος, άγνεία, άναπαύομαι, άνίκητος, άρχων, βασίλειον, δεσπότης, διάκονος, δώρημα, έκκλησία, έλπίς, εύσεβής, Θεός, καθηγεμών, καθολικός, καταφύγιον, κοιμητήριον, Κτίστης, κυβερνήτης, κυρά, κύριος, μακαρισμός, μαρτυρώ, μημόριον, όσιος, ούράνιος, παντοκράτωρ, πνεύμα, πρέσβυς, σήμα, ύποδιάκονος, Χριστός.

Σημείωμα για την γλώσσα των επιγραφών της Βέροιας

Τα γλωσσικά φαινόμενα που παρατηρούνται στις ελληνικές επιγραφές της Βέροιας έχουν μελετηθεί συστηματικά από την Άννα Παναγιώτου στην διατριβή της *La langue des inscriptions grecques de Macédoine, IVe s. a.C. - VIIe s. p.C.* (Νανσύ 1990), ή όποία δυστυχώς παραμένει είςέτι άδημοσίευτη. Τα κυριώτερα συμπεράσματά της έχουν όμως παρουσιασθεί σέ σειρά άρθρων της ίδιας συγγραφέως και ιδιαίτερα "Φωνητική και φωνολογία των ελληνικών επιγραφών της Μακεδονίας", *Έλληνική διαλεκτολογία* 3 (1992-1993) 5-32, "Εξέλιξη του όνόματος και του ρήματος της ελληνικής κατά την ελληνιστική, ρωμαϊκή και πρώιμη βυζαντινή περίοδο: τα επιγραφικά δεδομένα της Μακεδονίας", *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* (Θεσσαλονίκη 1992) 13-31, "Η γλώσσα των αρχαίων επιγραφών της Μακεδονίας", "Η γλώσσα της Μακεδονίας", *Η αρχαία Μακεδονική και ή ψευδώνυμη γλώσσα των Σκοπίων* (Άθήνα 1992) 181-94. 'Ο άναγνώστης που ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για τό αρχαίο μακεδονικό ιδίωμα μπορεί νά ανατρέξει σέ τρεις πρόσφατες συνθέσεις: Cl. Brixhe - Anna Panayotou, "Le macédonien", *Langues indoeuropéennes* (Παρίσι 1994) 206-20, O. Masson, στο λήμμα "Macedonian language", *The Oxford Classical Dictionary* (Όξφόρδη, Νέα Ύόρκη 1996) 905-906, M.B. Hatzopoulos, "Le macédonien: nouvelles données et théories nouvelles", *Αρχαία Μακεδονία VI* (ύπό έκτύπωση).

Έπειδή άφ' ενός επανάληψη της εργασίας αυτής κρίθηκε άσκοπη και άφ' έτέρου ή ξηρή παράθεση άποκλίσεων από τους "όρθους" τύπους που συνηθίζεται κάπου στο τέλος των επιγραφικών συνταγμάτων μάς φάνηκε έλάχιστα έπαγωγός, προτιμήσαμε την σύνταξη ενός έρμηνευτικού καταλόγου των σημαντικωτέρων κατά την γνώμη μας γλωσσικών πληροφοριών που άρύονται από τις επιγραφές της Βέροιας και της χώρας της. Έμφαση δόθηκε στα φαινόμενα εκείνα που είναι χαρακτηριστικά της περιοχής, ενώ κοινά σ' όλην την ελληνική γλωσσική επικράτεια φαινόμενα, όπως γραφές χωρίς άφομοίωση του έρρίνου πρό κλειστοϋ συμφώνου (π.χ. *άνανκαῖος*, *Σύνφορος* κλπ.), παραλείπονται από την συζήτηση. 'Ο ενδιαφερόμενος μπορεί νά τά άναζητήσει στα εύρετήρια. Παρομοίως τά παραδείγματα που άναδεικνύουν τά έκάστοτε ύπό συζήτησιν φαινόμενα δέν φιλοδοξούν νά είναι έξαντλητικά αλλά χαρακτηριστικά και μέ ιδιαίτερη βαρύτητα λόγω της πρωιμότητος, της όψιμότητος ή της συχνότητός τους στην περιοχή.

Α'. Τα ελληνικά της Βέροιας

Άπό τις 512 επιγραφές του συντάγματος 16 είναι λατινικές, 6 δίγλωσσες (λατινικές και ελληνικές) και οί υπόλοιπες 490 ελληνικές.

Τα ελληνικά επιγραφικά κείμενα της Βέροιας και της χώρας της καλύπτουν, όπως ήδη αναφέρθηκε, διάστημα χιλίων ετών, από τον 4ον αϊ. π.Χ. έως τον 6ον αϊ. μ.Χ. Τό ενδιαφέρον που παρουσιάζουν έστιάζεται κυρίως σέ τρεις τομείς. Στις πολύτιμες πληροφορίες που παρέχουν για την αρχαία μακεδονική διάλεκτο, στην έξαίρετη συμβολή του μοναδικού κειμένου του γυμνασιαρχικού νόμου στην γνώση του πεζοϋ λόγου της ελληνιστικής εποχής και στις δυνατότητες μελέτης των πρώιμων μορφών της ελληνικής των μέσων χρόνων και ιδίως των βορείων της διαλέκτων, που παρέχουν τά όψιμα κείμενα, ιδιαίτερη θέση μεταξύ των όποιων κατέχουν οί πράξεις άπελευθερώσεως δι' άναθέσεως. Έδώ τό βάρος θά δοθεί στον πρώτο και τον τρίτο από τους άνωτέρω τομείς. Πράγματι, παρά τον άναμφισβήτητο πλούτο του, τό κείμενο του γυμνασιαρχικού νόμου, κάιτοι έξαίρετο δείγμα ελληνιστικού πεζοϋ λόγου, δέν παρουσιάζει κάποιον ιδιαίτερα τοπικό γλωσσικό χαρακτήρα, όπως οί επιγραφές μέ στοιχεία της αρχαίας μακεδονικής διαλέκτου ή πρώιμων μορφών της νεώτερης ελληνικής, ή δέ ύφολογική άνάλυση για την όποία προσφέρεται έκφεύγει των όρίων του παρόντος τόμου.

Ὁ παρατιθέμενος κατάλογος συνιστᾷ βέβαια ἐπιλογή μέχρις ἐνὸς σημείου ὑποκειμενική. Μεταξὺ τῶν γλωσσικῶν φαινομένων ποὺ παρουσιάζουν τὰ ὀψιμώτερα κείμενα ἐπισημάνθηκαν ἰδίως ἐκεῖνα ποὺ προαναγγέλλουν ἐξελίξεις τῶν νεοελληνικῶν διαλέκτων, διότι ἐκτιμήθηκε ὅτι αὐτὰ θὰ ἐνδιέφεραν περισσότερο τὸν σύγχρονο Ἑλληνα ἀναγνώστη. Ἀντικειμενικοὶ ὡστόσο λόγοι, συγκεκριμένα δὲ ἡ μὴ συμπερίληψη τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Λευκόπετρας στὸ παρὸν τεῦχος, δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἀξιοποιηθοῦν σ' αὐτὸν γλωσσικὰ φαινόμενα, ἰδίως συντακτικά, τῶν ὁποίων ἡ συζήτηση, γιὰ νὰ εἶναι χρήσιμη, θὰ ἀπαιτοῦσε νὰ ἔχει ἀνά χεῖρας ὁ ἀναγνώστης τὰ κείμενα αὐτά.

I. Ἡ ἀρχαία μακεδονικὴ διάλεκτος

1. Φωνητική

α'. Τὸ ἐμφανέστερο φωνητικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἀρχαίας μακεδονικῆς διαλέκτου ἦταν ἡ διατήρηση σὲ ὅλες τὶς θέσεις τῆς προφορᾶς /a/ τοῦ πρωτοελληνικοῦ /a:/, ποὺ στὴν ἄττικὴ καὶ τὴν ἰονικὴ εἶχε τραπεῖ σὲ /e:/ γιὰ νὰ καταλήξει, ἤδη ἀπὸ τοὺς ὑστεροὺς κλασσικοὺς χρόνους σὲ /i/. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφερθοῦν ἐδῶ μερικά ἀπὸ τὰ ἀρχαιότερα παραδείγματα στὸ θέμα τῶν λέξεων, καθὼς ἡ τύχη τοῦ φθόγγου αὐτοῦ στὴν κατάληξη ἐξετάζεται κατωτέρω στὴν παράγραφο περὶ μορφολογίας. *Κυναγίδα*: 29 (Β' ἡμισυ 4ου αἰ. π.Χ.), *Νικάνορος*: 3, στ. 2 (245 π.Χ.), ὅπως *Ἀγάνορος*: 4, στ. 16 (223 π.Χ.) ἢ [*Αγ*]αθάνωρ: 16Α, στ. 9 (Β' ἡμισυ 3ου αἰ. π.Χ.) – ἀλλὰ *Ἀντήνωρ*: 4, στ. 12 (223 π.Χ.) καὶ *Προθοήνωρ*: 250 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), ἴσως λόγω τῆς ἐπικῆς προελεύσεως τῶν ὀνομάτων – *Μαχάτας*: 45, στ. 32 (239-229 π.Χ.), *Ἀγ[ησι]στράτου*: 4, στ. 18 – ἀλλὰ *Ἡγήσανδρος*: 4, στ. 31 (223 π.Χ.) – *Ματερῶ*: 179 (2ος αἰ. π.Χ.) – ἀλλὰ *Μητρώ*: Λευκ. (195/6 μ.Χ.) καὶ *Μητρόδωρος*: 27Β, στ. 10-11 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.) – *Ἀδέα*: 391 (3ος αἰ. π.Χ.) – ἀλλὰ *Ἡδέα*: Λευκ. (193/4 μ.Χ.) – *Ἀδίστα*: 198 (2ος αἰ. π.Χ.).

β'. Ἐνδιαφέρον ἐπίσης παρουσιάζει ἡ σποραδική, μετὰ τὴν σίγηση τοῦ /w/ μεταξὺ φωνηέντων, συναίρεση τοῦ παλαιοῦ /a:/ καὶ τοῦ /o/ σὲ /a:/ (ἤδη /a/ στὴν ὑπὸ ἐξέταση περίοδο), ὅπως στὸ ὄνομα *Λαμέδοντος*: 4, στ. 37 (223 π.Χ.), *Λαάνδρος* (< *ΛαΦῶνδρος*): 24, στ. 5-6 (Β' ἡμισυ 2ου αἰ. π.Χ.), ἢ, πολὺ ἀργότερα, στὸ ὄνομα *Λαδόμα*: Λευκ. (203/4 μ.Χ.). Περαιτέρω συναίρεση παρατηρεῖται στὸ ὑπερσύνθετο ὄνομα *Εὐλάνδρου* (< *Εὐ-λαΦῶ-άνδρου*): 198 (2ος αἰ. π.Χ.).

γ'. Ἐνα ἄλλο γλωσσικὸ φαινόμενο ποὺ ἐρμηνεύεται ἀπὸ τὴν ἴδια ἀπέχθεια πρὸς τὰ χάσματα εἶναι ἡ ἀνάπτυξη διολισθητικοῦ ἡμιφώνου μεταξὺ φωνηέντων, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τοὺς τύπους *ἱερέως* καὶ *ἀπιέναι* (45, στ. 3 καὶ 13) τῆς μεγάλης ἐλληνιστικῆς ἀπελευθερωτικῆς πράξεως (239-229 π.Χ.).

δ'. Ἡ ἐρμηνεία τῶν τύπων *Γορπιαίου*: 4, στ. 10 (223 π.Χ.) καὶ *Αὐδουναίου*: 328 (128 μ.Χ.) τοῦ μακεδονικοῦ μηνολογίου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐτυμολόγησή τους. Ἐάν, ὅπως ἔχει ὑποστηριχθεῖ, ὁ μακεδονικὸς τύπος *Γορπιαῖος* πράγματι παράγεται ἀπὸ τὴν λέξη *καρπός* καὶ ἀντιστοιχεῖ στὸν ἄττικὸ τύπο **Καρπιαῖος*, ἡ λέξη θὰ παρεῖχε, μαζί με τὴν γλώσσα τοῦ Ἡσυχίου *Κόραννος βασιλεὺς Μακεδονίας*, ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ὅτι σὲ μέρος τουλάχιστον τῆς μακεδονικῆς τὸ παλαιὸ ἡμίφωνο /h/ ἐτράπη σποραδικὰ σὲ /or/, ὅπως στὶς αἰολικὲς διαλέκτους. Πολλαπλὸ ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ὁ τύπος *Αὐδουναίου* τοῦ τρίτου μηνὸς τοῦ μακεδονικοῦ μηνολογίου στὴν Βέροια, συγκρινόμενος μετὰ τὸν μεταγενέστερο τύπο *Ἀἰδωναίου*: Λευκ. (238 μ.Χ.), ποὺ ἀπαντᾷ στὴν ἴδια πόλη καὶ τὸν συνήθη τύπο τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων τῆς ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς: *Αὐδωναῖος*, καθὼς ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀναγωγή στὸν κοινὸν τύπο **awidōnaios*, τοῦ ὁποῖου οἱ μαρτυρημένοι τύποι ἀποτελοῦν ἀποκλίνουσες ἐξελίξεις (πρβλ. *BullEpiigr* 1997, 298). Ἡ στένωση τοῦ /c:/ σὲ /u/ (ποὺ κατέληξε στὴν πλήρη σίγησή του) παρέχει νέο τεκμήριο συγγενείας μέρους τῆς μακεδονικῆς μετὰ διαλέκτους τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ συγχρόνως θέτει τὸ ζήτημα τῆς ἐρμηνείας τῆς ἀποκλίνουσας ἐξελίξεως ποὺ εἶχε ὡς κατάληξη τὸν παράλληλο τύπο *Ἀἰδωναῖος*.

ε'. Γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐξελίξεως τῶν παλαιῶν κλειστῶν συμφώνων στὴν μακεδονική, οἱ ἐπιγραφὲς τῆς Βέροιας παρέχουν πλεονα παραδείγματα, μερικά ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέροντα.

– Β~Φ: Παράλληλα μετὰ τὰ γνωστὰ ἀπὸ ἄλλου ἀνθρωπωνύμια *Βάλακρος*: 4, στ. 37 (223 π.Χ.) καὶ *Βίλος*: 179 (2ος αἰ. π.Χ.), ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὰ ἐπίθετα *φαλακρός* καὶ *φίλος* τῶν ἄλλων διαλέκτων, ἡ Βέροια παρουσιάζει τὸ ἀνθρωπωνύμιο *Βεττάλου*: 4, στ. 30 (223 π.Χ.), σχηματισμένο ἀπὸ τὸν μακεδονικὸν τύπο τοῦ ἔθνικοῦ *Θεσσαλός* καὶ ἀντιστοιχοῦ μετὰ τὸν βοιωτικὸν τύπο τοῦ ἴδιου ἔθνικοῦ *Φεττάλος*. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ τύπου αὐτοῦ συνίσταται ἀφ' ἐνὸς στὴν αἰολικοῦ τύπου χειλικὴ τροπὴ τοῦ ἰνδοευρωπαϊκοῦ /g^h/ πρὸς /e/ καὶ στὴν ἐπιβεβαίωση τοῦ δευτερογενοῦς χαρακτήρος τῆς παρουσίας τοῦ ἡχηροῦ /h/ τῆς μακεδονικῆς στὴν θέση τοῦ ἀήχου /ph/ ἢ ἤδη /f/ τῆς βοιωτικῆς.

– Δ~Θ: Ἡ ἐναλλαγή αὕτη ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἔκτου μακεδονικοῦ μηνὸς *Ξανδικού*: 52, στ. 2-3 (262 μ.Χ.), 458 (139-148 μ.Χ.), καθὼς καὶ ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ πέμπτου μακεδονικοῦ

μηνός [Δ]ύστρον: 3, στ. 17 (248 π.Χ.), Δύστρον: 326 (133 μ.Χ.), ἐφ' ὅσον πράγματι ὁ τύπος αὐτός, καθώς ἔχει ὑποστηριχθεῖ, παράγεται ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα ὅπως καὶ τὸ ρῆμα *θύω* (πρβλ. θεσσαλικὸ καὶ βοιωτικὸ μῆνα *Θυῖο*).

– Τ-Δ: Ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ ὀδοντικοῦ ἡχηροῦ καὶ ἀήχου παρατηρεῖται σὲ δύο περιπτώσεις: *ἐκτοχεῖον*: 40, στ. 7 (1ος-2ος αἰ. μ.Χ.), *τάκρυν*: 436, στ. 3 (3ος-4ος αἰ. μ.Χ.), καὶ θὰ πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ ὡς ἀποτέλεσμα ἀντιδράσεως στὴν συνεχιζόμενη, ἀκόμη καὶ κατὰ τοὺς ὀψιμοὺς χρόνους, τάση τῆς μακεδονικῆς νὰ τρέπει τὰ ἄηχα σύμφωνα σὲ ἡχηρά.

– Γ-Κ: Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ δέκατου μακεδονικοῦ μηνός *Γορπιαίου*: 4, στ. 10 (223 π.Χ.), γιὰ τὸν ὁποῖον ἔγινε ἤδη λόγος, ὑπάρχει στὴν ἴδια ἐπιγραφή ἡ σειρά τῶν γραμμάτων ΕΓΔΗΛΟΥ. Ὅπως δὲ καὶ ἂν ἐρμηνευθοῦν αὐτὰ (*ἐκ Δήλου* ἢ *ἐκδήλου*), δὲν πρόκειται γιὰ χαρακτηριστικὸ τῆς μακεδονικῆς ἀλλὰ γιὰ κοινότατο φαινόμενο, τοῦ ὁποῖου ὑπάρχουν καὶ ἄλλα παραδείγματα (π.χ. *ἐπεγδύεσθαι*: 1Β, στ. 1 [Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.]).

– Γ-Χ: Τὸ φαινόμενο παρουσιάζεται σὲ δύο ὀνόματα: *Γαιτέας*: 45, στ. 31 (239-229 π.Χ.), ποὺ μαρτυρεῖται καὶ ἄλλοι στὴν Μακεδονία, καὶ *Λαομάγαι*: 203 (Β' ἡμισυ τοῦ 2ου αἰ. π.Χ.), ποὺ ἀπαντᾷ μόνον στὴν Βέροια καὶ στὴν Πύδνα (*Λαμάγα*), ἀλλὰ ἔχει παράλληλους σχηματισμοὺς, ὅπως *Βουλομάγα*.

στ'. Ὁ τύπος *Ἐννοδία*: 23, στ. 4 (3ος αἰ. π.Χ.), θέτει τὸ ζήτημα τῆς τύχης τοῦ παλαιοῦ -ns- μεταξὺ φωνέντων καὶ ὑποθέτει τὴν ἐξέλιξη -ns- > -nh- > -hn- > -nn-, γιὰ τὴν ὁποία μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἀνάλογη περίπτωση τοῦ ἔθνικοῦ *Κραννέστης* σὲ ἐπιγραφή τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων ἀπὸ τὴν Ἡράκλεια Λύγκου, προφανῶς παράγωγο τοῦ προσηγορικοῦ *κράννα* (**krapna* < **krahna* < **krazna* < **krasna*). Καὶ στίς δύο περιπτώσεις ἡ τύχη τοῦ συμπλέγματος -ns- καὶ -sn- εἶναι κοινὴ στὴν μακεδονικὴ καὶ τὴν θεσσαλική.

ζ'. Ἡ μακεδονικὴ τῶν ἱστορικῶν χρόνων δεχόταν ἀκόμη στὴν ἀρχὴ τῆς λέξεως τὸ ἡμίφωνο /w/, τὸ ὁποῖο στίς ἐπιγραφές τῆς Βέροιας, ὅπως καὶ ἄλλοι, ἐλλείψει ἰδιαίτερου συμβόλου, ἀπεδίδετο μὲ τὸ δίγραμμα ΟΥ, ὅπως στὰ ἀνθρωπωνύμια *Οὐνέντου*: *178 (2ος αἰ. π.Χ.) καὶ *Οὐ(α)δήα*: 184 (2ος-1ος αἰ. π.Χ.), ἀνεξαρτήτως τῆς ἑλληνικῆς ἢ μὴ προελεύσεώς τους. Ἀργότερα ἡ ἐξέλιξη τοῦ /w/ σὲ /v/ ὁδήγησε στὴν χρῆση τοῦ γράμματος Β γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ φθόγγου, ὅπως στὸ ἀνθρωπωνύμιο *Βαδῆα*: 188 (1ος αἰ. μ.Χ.).

Στὸ ἐσωτερικὸ τῆς λέξεως οἱ ἐπιγραφές τῆς Βέροιας παρουσιάζουν δύο διαφορετικὲς ἐξελίξεις τοῦ παλαιοῦ /w/ μεταξὺ φωνέντων. Κατὰ κανόνα τὸ ἡμίφωνο σιγαῖται χωρὶς νὰ ἀφήσει ἴχνη (π.χ. *Κλέα*: 93 [2ος-3ος αἰ. μ.Χ.]), ἀλλὰ ἐνίοτε φαίνεται ὅτι ἀναδιπλασιάζεται σχηματίζοντας δίφθογγο μὲ τὸ προηγούμενο φωνῆεν, ἢ ὁποία διατηρεῖται καὶ μετὰ τὴν σίγηση τοῦ ἡμίσφονου, ὅπως στὸν τύπο *Κλεύου*: 177 (μέσα 2ου αἰ. π.Χ.). Τὴν ἴδια ἐξέλιξη παρουσιάζει τὸ ἡμίφωνο αὐτὸ καὶ ὅταν συνεπείᾳ συγῆσεως τοῦ ἐπομένου φωνήεντος βρεθεῖ μεταξὺ φωνήεντος καὶ συμφώνου, ὅπως στὴν λέξη *Αὐδουναίου*: 328 (128 μ.Χ.). Ἄδηλο παραμένει ἂν κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν ἐπιγραφῶν ἢ γραφῇ ΑΥ δῆλωνε πραγματικὴ δίφθογγο ἢ ὑπέκρυπτε προφορὰ /aw/ ἢ ἤδη /av/.

η'. Δὲν ἀποκλείεται τὸ ἀνθρωπωνύμιο *Ὀκκος*: 195 (1ος αἰ. π.Χ.), νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ προσηγορικὸ ποὺ σημαίνει "ὀφθαλμὸς" καὶ νὰ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα *ok-* μὲ ἐκφραστικὸ ἀναδιπλασιασμό. Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ θὰ παρουσίαζε ἐνδιαφέρουσα ἀναλογία μὲ τὴν μορφή *Ἴκκος* τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀλόγου στὴν μακεδονικὴ, ποὺ μαρτυρεῖται σὲ ἀνθρωπωνύμια ὅπως *Ἴκκότας* ἢ *Ἴκκότιμος*, παρ' ὅλον ὅτι στὴν λέξη αὐτὴ τὸ διπλὸ σύμφωνο δὲν προέρχεται ἀπὸ ἀρχαιότερο /kw/ – ἀναδιπλασιασμένο ἢ μὴ – ἀλλὰ ἀπὸ /kw/.

θ'. Μία περίπτωση ἀποκοπῆς τῆς προθέσεως *παρά* παρουσιάζει τὸ ὄνομα *Παρμονίδης*: 31 (2ος-1ος αἰ. π.Χ.), ἐὰν βέβαια δὲν πρόκειται γιὰ λάθος τοῦ χαρακτή. Τὸ φαινόμενο εἶναι διαδεδομένο στίς διαλέκτους πλὴν τῆς ἰωνικῆς-ἀττικῆς καὶ ἰδιαίτερα στὴν θεσσαλική.

ι'. Σὲ συγγένεια μὲ τὴν θεσσαλικὴ παρατέμπει καὶ τὸ ἀνθρωπωνύμιο *Κόρραγος*: 58 (τέλη 4ου – ἀρχὲς 3ου αἰ. π.Χ.), (<* *korja-agos*, κατὰ τὴν ἐπικρατέστερη ἄποψη), μὲ τὸν χαρακτηριστικὸ ἀναδιπλασιασμό τοῦ ὕγρου πρὸ /j/ σὲ χάσμα.

Ἐκφραστικὸς ἀναδιπλασιασμός παρατηρεῖται καὶ σὲ ὑποκοριστικὰ ἀνθρωπωνύμια, ὅπως *Κυννάνα*: 391 (3ος αἰ. π.Χ.).

2. Μορφολογία

Ἐνδιαφέρον γιὰ τίς σχέσεις μεταξὺ διαλέκτου καὶ κοινῆς καὶ ἰδιαίτερα τὸν τρόπο προσαρμογῆς τῆς πρώτης στοὺς κανόνες τῆς δεύτερης παρουσιάζει ἡ μελέτη τῶν καταλήξεων τῶν πρωτοκλίτων ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν.

α'. Ἀρσενικά

Στὴν ἀπελευθερωτικὴ ἐπιγραφή τῆς ἐποχῆς τοῦ Δημητρίου Β' (45 [239-229 π.Χ.]), τὸ διαλεκτικὸ ἀνθρωπωνύμιο Ἀττίνας διατηρεῖ πλήρως τὶς καταλήξεις τῆς διαλέκτου: Ὄνομ.: Ἀττίνας: στ. 12-13, 25-26, Γεν.: Ἀττίνα: στ. 13, Αἰτ.: Ἀττίνα: στ. 5, 12 (δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ αἰτιατικὴ τοῦ παραδείγματος θὰ ἦταν Ἀττίναν). Στὴν ἴδια ὁμῶς ἐπιγραφή τὸ χαρακτηριστικὰ μακεδονικὸ ἐπίσης ἀνθρωπωνύμιο Ἀλκέτας διστάζει: σχηματίζει τὴν δοτικὴ ὡς Ἀλκέται (στ. 14), ἀλλὰ στὴν γενικὴ ἐμφανίζεται ἄλλοτε μὲν μὲ τὴν διαλεκτικὴ του κατάληξη (στ. 14-15: Ἀλκέτα) καὶ ἄλλοτε δὲ μὲ τὴν κατάληξη τῆς ἄττικῆς κοινῆς (στ. 5: Ἀλκέτου), ἴσως διότι ἀποτελεῖ μέρος τῆς ταυτότητος τοῦ χειραφετοῦντος κυρίου (Ἀττίνα Ἀλκέτου), ποὺ διατυπώνεται στὴν ἐπίσημη διοικητικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία ἦταν ἡ ἄττικὴ κοινὴ. Ἔτσι τὰ πρωτόκλιτα πατρώνυμα, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν διαλεκτικῶν, στὸν κατάλογο τῶν ἡγεμόνων τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Δώσωνος (4 [223 π.Χ.]), καὶ στὸν ἀποσπασματικὸν κατάλογο τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. (141) σχηματίζονται σύμφωνα μὲ τὴν ἄττικὴ κοινὴ, καὶ ὁ κανὼνας αὐτὸς ἐπιβεβαιώνεται καὶ στοὺς "λόγους" τοῦ Ἀσκληπείου καὶ στὰ ἐπιτύμβια μνημεῖα: Ἰόλλας [κ]αὶ Ξένων [ύ]πὲρ τοῦ πάππου [Ἰό]λλου τοῦ Ἐρμῶ[το]φ[υ]: 16, στ. 18-21 (Β' ἡμῶν 3ου αἰ. π.Χ.), Ἀμύντας Πευκολάου, Ἀρτεμίδωρος Ἀμύντου: 158 (2ος αἰ. π.Χ.), Κρατεύας Νικάδου, Νικάδας Ἀμμαδίκου: 163 (Α' ἡμῶν 1ου αἰ. π.Χ.), Καλλίχη Καλλίνου... Καλλίνας Μολύκκου: 183 (2ος-1ος αἰ. π.Χ.) κ.λπ. Ἐξαιρεση ἀποτελοῦν ὀρισμένα ἐντονώματα διαλεκτικὰ ὀνόματα, ὅπως Χάρτας (Χάρτα: 3, στ. 2 [248 π.Χ.]) ἢ Δέρδας (Δέρδα: 142, στ. 11 [1ος αἰ. π.Χ. - 1ος αἰ. μ.Χ.]). Μεμονωμένες περιπτώσεις ἀποτελοῦν ἡ γενικὴ Ἀμύντα: 61, στ. 3 (69-84 μ.Χ.) καὶ, ἀντίστροφα, ἡ ὀνομαστικὴ Ἀλκέτης καὶ ἡ δοτικὴ Ἀλκέτη (355 [2ος αἰ. μ.Χ.]). Κατὰ τοὺς κανόνες τῆς ἄττικῆς κοινῆς κλίνονται τὰ ὀνόματα, ὅπως Ὁρέστης (4, στ. 31 [223 π.Χ.]), ποὺ, ἂν καὶ ἐπιχωριάζουν στὴν Μακεδονία, ἀνήκουν στὴν μεγάλη πανελλήνια φιλολογικὴ παράδοση.

β'. Θηλυκά

Ἡ διαλεκτικὴ κλίση διατηρεῖται πολὺ πιστότερα καὶ μάλιστα ἕως τὸ τέλος τῆς ἀρχαιότητος στὰ θηλυκά καὶ ὄχι μόνον σ' αὐτὰ ποὺ ἔχουν αὐστηρὰ διαλεκτικὸ χαρακτήρα, ὅπως Λαρέται: 45, στ. 15-16 (239-229 π.Χ.), Κυννάνα: 23 (3ος αἰ. π.Χ.), Ἀδίστα: 198 (2ος αἰ. π.Χ.), Λαομάγαι: 203 (Β' ἡμῶν 2ου αἰ. π.Χ.), ἀλλὰ καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα εὐρύτερα διαδεδομένα ὀνόματα, ὅπως: Ἀντιγόνα: 148 (4ος-3ος αἰ. π.Χ.), Φιλίστα: 149 (ἀρχὲς 3ου αἰ. π.Χ.), Μελίτα: 182 (2ος-1ος αἰ. π.Χ.), 212 (ἀρχὲς 3ου αἰ. μ.Χ.), Θεοφίλα: 249 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), Παμφίλα: 269 (Β' ἡμῶν 2ου αἰ. μ.Χ.), Φίλα: 288 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), 350 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), Παραμόνα: 322 (2ος αἰ. μ.Χ.), Ὠφελίμα: 327 (177 μ.Χ.), Νικομάχας: 100, στ. 10-11 (3ος αἰ. μ.Χ.), Ἀριστύλλας: 150 (3ος αἰ. π.Χ.), Φιλίππας: 135B, στ. 29 (177/8 μ.Χ.), Παραμόνας: 318 (μέσα 2ου αἰ. μ.Χ.), Χρησίμαν: 297 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), 302 (2ος αἰ. μ.Χ.), Εὐτύχαν, Παραμόναν: 301 (2ος αἰ. μ.Χ.), Φίλαν: 310 (Β' ἡμῶν 2ου αἰ. μ.Χ.), Φιλίππαν: 313 (3ος αἰ. μ.Χ.), Λύκαν: 341 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.). Σπανιώτατες ἐξαιρέσεις γυναικείων ὀνομάτων ἐπιχωριάζόντων στὴν Μακεδονία ποὺ ἐμφανίζονται μὲ τύπους τῆς κοινῆς εἶναι ἡ περίπτωση τῆς ἱέρειας Φιλίστης (192/3 μ.Χ., πρβλ. τὴν ὁμώνυμὴ δούλη 170 ἢ 172 μ.Χ.) καὶ τῆς δούλης Παρμόνης (sic) (240 μ.Χ.) σὲ ἐπιγραφὰς τῆς Λευκόπετρας. Ἀντίθετα, ἡ διαλεκτικὴ κλίση τῶν πρωτόκλιτων θηλυκῶν, ἐκτὸς τῶν κυρίων ὀνομάτων, διατηρεῖται καὶ σὲ ἓνα προσηγορικὸ: κόραν: 56, στ. 5 (264/5 μ.Χ.).

3. Λεξιλόγιο

Ἀξίζει τέλος νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὴν Βέροια ἀπαντᾷ ὁ δεῦτερος γνωστὸς τύπος πατρωνυμικοῦ ἐπιθέτου στὴν Μακεδονία, τὴν θυγατέρα τὴν Ἀγελαεῖαν: 46, στ. 4-5 (3ος αἰ. π.Χ.), χαρακτηριστικὸς σχηματισμὸς τῶν αἰολικῶν διαλέκτων καὶ ἰδιαίτερα τῶν θεσσαλικῶν, καὶ ὅτι διαλεκτικὰ μακεδονικὰ ὀνόματα, ὅπως Περίτας ἢ Ἀττίνας ἢ Ἀττύλος διασώζουν προσηγορικὰ τῆς διαλέκτου (περίτας = φύλαξ, γνωστὸ μόνον ἀπὸ "γλῶσσα" τοῦ Ἡσυχίου, ἄττα = πάτερ μαρτυρημένο στὸν Ὅμηρο, ἀλλὰ κατὰ τὸν Εὐστάθιο χαρακτηριστικὸ τῆς θεσσαλικῆς, πρόσθετο δεῖγμα συγγενείας τῆς ὁποίας μὲ τὴν μακεδονικὴ ἀποτελεῖ).

II. Ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ κοινὴ στὰ βόρεια νεοελληνικὰ ἰδιώματα

1. Φωνητική

α'. Ἡ δάσυνση

Ἡ ἀπώλεια τῆς δασύνσεως τῶν ἀρχικῶν φωνέντων προκύπτει ἀπὸ ἀντίστροφες γραφές, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν καταχρηστικὴν "ὑπερκαθαρεύουσα" ὑποκατάσταση ἀήχου κλειστοῦ συμφώνου ἀπὸ τὸ ἀντίστοιχο "δασύ" –στὴν πραγματικότητά τριβόμενο– σὲ ἄμεση ἐπαφὴ μὲ μὴ δασυνόμενο φωνήεν. Ἄν ἢ "δάσυνση" στὴν περίπτωσιν τοῦ καθ' ἰδίαν: 4, στ. 9 (223 π.Χ.) μπορεῖ νὰ ἔχει ἐτυμολογικὴ

βάση, σ' ἐκεῖνες τοῦ καθ' ἑτος: 2, στ. 45 (τέλη 2ου - ἀρχές 1ου αἰ. π.Χ.) καὶ τοῦ καθ' ἐλπίδας: 7Α, στ. 60 (μέσα 2ου αἰ. μ.Χ.) ὀφείλεται ἀκριβῶς στὴν ἀπώλεια τῆς αἰσθήσεως τῆς δασύνσεως.

β'. Φωνήεντα - Δίφθογγοι

– ΕΙ~Ι~ΗΙ~Η. Ἐν καὶ ἡ ἐξέλιξη ὑπῆρξε πιὸ πολύπλοκη ἀνάλογα μὲ τὴν θέση τῶν φωνημάτων /ei/, /i/, /e:il/, /e/, /e/, ἡ σύγχυση μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω γραφῶν δὲν ἀφήνει ἀμφιβολία γιὰ τὴν οὐδετεροποίηση τῆς μεταξὺ τους ἀντιθέσεως μὲ ἀρχιφώνημα /i/, ἥδη ἀπὸ τὸν 2ο αἰ. π.Χ., προκύπτει δὲ ἀπὸ τὰ κατωτέρω παραδείγματα: *νικήση* διορθωμένο σὲ *νίκηση*: 1Β, στ. 105 (Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.), *τρίς*: 1Β, στ. 74 (Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.), *Ἑρμεί*: 24, στ. 4 (Β' ἡμισυ 2ου αἰ. π.Χ.), *προστάση*: 45, στ. 13 (239-229 π.Χ.), *εἰ[σ]επράχθη<ι>*: 1Β, στ. 89-90 (Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.), *Κλήτα*, *Ἀρτεμίκλη*: 178 (2ος αἰ. π.Χ.).

– Ἡ σύγχυση στὴν γραφὴ μεταξὺ ΗΙ καὶ Ι μαρτυρεῖται γιὰ πρώτη φορά ἀργότερα: *Δάφνι*: 304 (2ος αἰ. μ.Χ.), *ἱ* (= *ῆ*): 369, στ. 7 (3ος αἰ. μ.Χ.).

– Τὴν ἴδια ἐποχὴ ἐμφανίζονται οἱ πρῶτες περιπτώσεις ἐναλλαγῆς μεταξὺ Ε καὶ ΑΙ: *παροδεῖτε*: 355 (2ος αἰ. μ.Χ.), *χῆρε*: 358 (τέλη 2ου αἰ. μ.Χ.), *ται*: 401 (3ος αἰ. μ.Χ.), *αἷτι*: 443, στ. 6 (τέλη 6ου αἰ. μ.Χ.).

– Ἄν καὶ ἰσοχρονία τῶν παλαιῶν /c:/ καὶ /o/ ἀνάγεται στὴν Μακεδονία στὸν 4ο αἰ. π.Χ., ἡ ἀρχαιότερη μαρτυρία στὴν Βέροια δὲν εἶναι προγενέστερη ἀπὸ τὸν 2ο αἰ. μ.Χ.: *ἀληθῶς*: 363, στ. 5.

Χωρὶς νὰ λησμονεῖται ὅτι ἡ ἐξέλιξη ὑπῆρξε πολύπλοκη καὶ ἐπηρεάσθηκε ἀπὸ τὴν θέση τοῦ τόνου καὶ μορφολογικὲς ἐξελίξεις, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὴν ἴδια ἐποχὴ ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορά ἡ σύγχυση στὴν γραφὴ μεταξὺ Ω καὶ ΟΥ, ποὺ μαρτυρεῖ γιὰ τὴν οὐδετεροποίηση τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ /o/ καὶ /u/ μὲ ἀρχιφώνημα /u/: *νεοτέρου*: Λευκ. (170/1 μ.Χ.), *Φιλουτέρας*: 143Β, στ. 26 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), *τῆς συνβίω*: 432 (5ος-6ος αἰ. μ.Χ.), *ἐν τῷ γεννεοτάτου ἀριθμοῦ*: 443, στ. 3-5 (τέλη 6ου αἰ. π.Χ.). Ἀνοικτὸ παραμένει τὸ ζήτημα τῆς σχέσεως τῆς ὀψιμης αὐτῆς τάσεως πρὸς στένωσις μὲ τὴν ἴδια τάση ποὺ παρατηρεῖται στὴν διάλεκτο ἀπὸ τοὺς ἀρχαίκοις χρόνους (πρβλ. *Αὐδουναίου*).

– Ἀξιοπαρατήρητο εἶναι ὅτι κατὰ τοὺς πρωτοχριστιανικοὺς χρόνους σύγχυση παρατηρεῖται καὶ μεταξὺ Ο καὶ ΟΥ, μαρτυρώντας γιὰ γενικώτερη στένωσις τοῦ /o/, ἀκόμη καὶ τονιζομένου ὅπως στὸ ἀκόλουθο παράδειγμα: *μημούρων* (= *μημόριον*): 454, στ. 1 (5ος αἰ. μ.Χ.).

– Ι-Ε. Στὴν στένωσις τῶν μέσων φωνηέντων ὀφείλεται καὶ ἡ σύγχυση στὴν γραφὴ μεταξὺ Ι καὶ Ε στὰ παλαιοχριστιανικὰ κείμενα: *Ἀρεστίδην*: 445, στ. 3 (4ος-5ος αἰ. μ.Χ.), *Βιτυλιανού*: 422 (5ος-6ος αἰ. μ.Χ.), *προτίκτορος*: 438, στ. 1-2 (545 μ.Χ.).

– Ἰδιαιτέρο ζήτημα ἀποτελοῦν γραφές τοῦ τύπου *πολειτήας*: 2, στ. 9 (τέλη 2ου ἢ ἀρχές 1ου αἰ. π.Χ.), ποὺ ἐμφανίζονται ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 2ου αἰ. π.Χ. Γραφές ὅπως *Κλήτα*, *Ἀρτεμίκλη*: 178 (2ος αἰ. π.Χ.), ποὺ ἐμφανίζονται στὴν ἴδια ἐπιγραφὴ, καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ προφορά ὡς /e/ παλαιοῦ /e:/ πρὸ φωνήεντος, ὅπως *Χρυσεῖδι*: 229, στ. 1-2 (Α' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.), *Νηρεῖς*: Λευκ. (170/1 μ.Χ.), ἡ παλαιῶν /ei/, ὅπως *Ἡράκλεια*: 245 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), 305 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), ὀφείλεται σὲ δευτερογενεῖς ἀνομοιώσεις καὶ ὄχι σὲ διατήρησις τῆς παλαιᾶς προφορᾶς, ὅπως προκύπτει ἀπὸ παραδείγματα ὅπως *Μαρέας* (= *Μαρίας*): 455, στ. 2 (4ος-5ος αἰ. μ.Χ.), συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς φωνητικῆς ἀξίας /i/ τοῦ γραφήματος Η καὶ σ' αὐτὴν τὴν περίπτωσι, καθὼς καὶ σ' ἐκείνην τοῦ *ἡαυτῆς*: 305 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.).

Ἄν καὶ ἡ οὐδετέρωσις τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ /ø/ καὶ /y/ εἶναι πολὺ πρωιμώτερη, ἡ πρώτη σαφὴς μαρτυρία στὴν Βέροια δὲν εἶναι ἀρχαιότερη ἀπὸ τὸν 2ο-3ο αἰ. μ.Χ.: *οἶόν*: 297. Ἦδη τότε ὅμως συνετελεῖτο καὶ ἡ οὐδετέρωσις τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ /y/ καὶ /i/ μὲ ἀρχιφώνημα τὸ /i/, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὶς γραφές: *ὀγδοοικοστοῦ*: 325 (234 μ.Χ.) ἢ *ιοῖώς*: 454 (5ος αἰ. μ.Χ.).

Ἡ δίφθογγος /eu/ διατηρεῖ σὲ ὀρισμένους τουλάχιστον περιπτώσεις τὴν παλαιὰ προφορά τῆς, ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν παλαιοχριστιανικὴν περίοδο, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν γραφὴν: *Ἀλεξαδρέου[ς]*: 454 (5ος αἰ. μ.Χ.).

Ἡ παλαιὰ δίφθογγος /au/, ὅπου δὲν ἐξελλίσσεται πρὸς τὸ νεοελληνικὸ /av/, /af/, μονοφθογγίζεται. Αὐτὸ συμβαίνει ἰδιαίτερα στοὺς τύπους τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας τοῦ τρίτου προσώπου ἥδη στὴν Βέροια ἀπὸ τὸν δεῦτερο αἰ. π.Χ.: *ατόν*: 2, στ. 29 (τέλη 2ου - ἀρχές 1ου αἰ. π.Χ.), *ἐατών*: 59 (57-55 π.Χ.).

Ἡ πανελλήνια συγκοπὴ τῶν δευτερόκλιτων ἀρσενικῶν σὲ -ιος καὶ οὐδετέρων σὲ -ιον ἐμφανίζεται καὶ στὶς ἐπιγραφές τῆς Βέροιας: *Σωτήριν*: 326 (133 μ.Χ.), *Ἡπιν*: 301 (2ος αἰ. μ.Χ.), *παιδίν*: 490 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.). Σὲ ἰδιαίτερη τάση τῆς τοπικῆς διαλέκτου τῆς Μακεδονίας πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ ἡ καθολικὴ συγκοπὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ μηνὸς ποὺ μέχρι τὸ τέλος τῶν ἐλληνιστικῶν χρόνων ἔχει τὴν μορφή *Ὑπερβερεταίου*: 1Β, στ. 46 (Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.), *Ὑπερβερεταίου*: 327 (177 μ.Χ.) ὁ τύπος *Ὑπερβερεταῖος* κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ἀπαντᾷ μόνον στὸ διάταγμα γιὰ τὸ γυμνάσιο (7ΑΒ, στ. 19 [μέσα 2ου αἰ. μ.Χ.]).

γ. Σύμφωνα

Ἡ προφορά τῶν παλαιῶν δασέων ὡς τριβομένων ἦδη τὸν 3ον αἰ. π.Χ. προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀπουσία ἀνομοιώσεώς τους: *ἐπιμελήθηθι*: 3, στ. 7 (248 π.Χ.).

Παράλληλα με την γενίκευση της άπλοποιήσεως των διπλών συμφώνων (π.Χ., μεταξύ άλλων πολλών παραδειγμάτων: *ἄλο*: Λευκ. [239 μ.Χ.]), παρατηρούνται αντίστροφες γραφές, όπως *στήλλη*: 49, στ. 37 (181 μ.Χ.), *στηλλίδα*: 365 (3ος αἰ. μ.Χ.), 388 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), που μαρτυρούν για τὸ ἴδιο φαινόμενο. Στὴν συγκεκριμένη ὁμως περίπτωση ἴσως πρόκειται γιὰ προφορά ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὴν τοπικὴ διάλεκτο. Ἄλλοι ἀναδιπλασιασμοὶ συμφώνων σὲ ἰδιαίτερα περιβάλλοντα, εἶχαν ἀπὸ ἑνωρὶς πανελλήνια διάδοση ὅπως τοῦ /s/ πρὸ κλειστοῦ συμφώνου, π.χ. *Σέξστον*: 134, στ. 2 (122/1 π.Χ.), *συνεναρσσοῦμεν*: 49, στ. 17-18 (181 μ.Χ.), *ἀγίας καὶ καθολικῆς*: 445, στ. 12 (4ος-5ος αἰ. μ.Χ.). Διαδεδομένο ἐπίσης φαινόμενο, ποὺ μαρτυρεῖται στὸν εὐρύτερο μακεδονικὸ χῶρο ἤδη ἀπὸ τὶς ἀρχές τοῦ 4ου αἰ. π.Χ., εἶναι ὁ ἀναδιπλασιασμός τοῦ τελικοῦ συμφώνου τῆς προθέσεως *ἐκ* πρὸ κλειστοῦ συμφώνου: *ἐκκ τῶν*: 376 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), 381 (ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.).

Συχνὴ εἶναι τέλος ἡ οἴγηση τοῦ ἑρρίνου πρὸ ἡχηροῦ με διατήρηση τοῦ κλειστοῦ χαρακτήρος τοῦ τελευταίου, ὅπως μαρτυροῦν οἱ γραφές: *αἰγόνω* (= *ἐγγόνω*): 218, στ. 3 (3ος αἰ. μ.Χ.), *Λογίνος* *Λογί(νω)*: 255 (3ος αἰ. μ.Χ.), *Κασσάδρου*: 375 (2ος αἰ. μ.Χ.).

2. Μορφολογία

α'. Ὄνομα

Τὸ χαρακτηριστικὸ φαινόμενο τῆς ἐξελίξεως τοῦ κλιτικοῦ συστήματος εἶναι ἡ σταδιακὴ ἑνσωμάτωση τῶν ἄρσενικῶν καὶ θηλυκῶν τῆς τρίτης κλίσεως στὸ κλιτικὸ ὑπόδειγμα τῆς πρώτης. Γιὰ τὰ σιγμόλικά αὐτὸ ἔχει συντελεσθεῖ ἤδη ἀπὸ τὰ ἀρχαιότερα κείμενα τῆς Βέροιας: *Σωσθένων*: 4, στ. 23 (223 π.Χ.), *Ἡρακλῆν*: 1Α, στ. 26 (Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.). Κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους τὸ φαινόμενο ἐπεκτείνεται καὶ στὶς λοιπὲς κατηγορίες, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὴν αἰτιατικὴ ἑνικοῦ: *θυγατέραν*: 297 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), *θυγατέραν, μητέραν*: 301 (2ος αἰ. μ.Χ.), *γυναῖκαν*: 312 (2ος αἰ. μ.Χ.), *τελευτήσανταν*: 332 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), *στηλλίδαν*: 365 (3ος αἰ. μ.Χ.). Σὲ μία δὲ περίπτωσις ἡ σύγχυση συμπαρασύρει καὶ πληθυντικὸ οὐδετέρου: *καθῆκα* (= *καθήκοντα*): 109, στ. 14 (249/50 μ.Χ.).

Παράλληλα στὸ ἐσωτερικὸ τῆς τρίτης κλίσεως παρατηρεῖται ἤδη ἀπὸ τὸν 2ον αἰ. π.Χ. σύγχυση μεταξὺ τῶν τύπων τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πληθυντικοῦ: *παῖδες* (= *παῖδας*): 140, στ. 49 (Α' ἡμισυ 2ου αἰ. π.Χ.), *μήνες*: 443, στ. 7 (τέλη 6ου αἰ. μ.Χ.).

Ἰδιαιτερές περιπτώσεις εἶναι ἡ αἰτιατικὴ ἑνικοῦ σὲ -ῆ τῶν ἄρσενικῶν οὐσιαστικῶν μετὰ χαρακτήρα -e:w-, ὅπως: *ἀρχιερεῆ*: 117, στ. 1 (τέλη 1ου αἰ. μ.Χ.), γνωστὴ καὶ ἀπὸ ἄλλες περιοχές τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, καὶ ἡ δοτικὴ *γονίσι*: 267 (Α' ἡμισυ 3ου αἰ. μ.Χ.), προφανῶς ἀναλογικὴ τῆς ὀνομαστικῆς *γονεῖς* (= *gonis*).

Χαρακτηριστικὸ φαινόμενο τῆς ἑλληνικῆς τῶν ὕστερων ἀρχαίων χρόνων στὴν Μακεδονία εἶναι ἡ ἀνάπτυξη κλίσεως με ἑρρίνο ἐπένθημα: *Εὐτυχᾶνος*: 145, στ. 1 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), *Ξιφίαν*: 374, στ. 2-3 (τελευταῖο τέταρτο 2ου-3ου αἰ. μ.Χ.), *συνολπᾶνες*: 377 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), *Παλποῦν*: 230 (ἀρχές 3ου αἰ. μ.Χ.).

β'. Ρῆμα

Στὴν κλίση τοῦ ρήματος παρατηρεῖται σύγχυση μεταξὺ μέλλοντος ὀριστικῆς καὶ ἀορίστου ὑποτακτικῆς συνεπεία τῶν φωνητικῶν ἐξελίξεων ποὺ προκάλεσαν τὴν ὁμοφωνία τῶν τεσσάρων ἀπὸ τοὺς ἑξι τύπους τῶν δύο χρόνων: *ἵνα ὑπηρετήσουσιν*: Λευκ. (189 μ.Χ.). Ἀνάλογο φαινόμενο παρατηρεῖται καὶ στὸ ἀπαρέμφατο: *ἵ τις τολμῇ ἀνῶξεν* (*ἀνοίξειν*): 446, στ. 7 (3ος-4ος αἰ. μ.Χ.).

Ἡ ὑποχώρηση τῆς χρήσεως τῆς μὴ τονιζόμενης αὐξήσεως μαρτυρεῖται ἴσως ἀπὸ τὴν "ἀντίστροφη γραφή" *κατεσκευάσσα*: 40, στ. 7 (τέλη 1ου - ἀρχές 2ου αἰ. μ.Χ.).

Στὸ μεταίχμιο τῆς φωνητικῆς καὶ μορφολογίας τοποθετεῖται ἡ ἀναδιασκευὴ τοῦ ρήματος *μυνήσκομαι* ὡς *μήσκομαι*: *μησκόμενος*: 455, στ. 7-8 (4ος-5ος αἰ. μ.Χ.).

3. Σύνταξη

Μία ἀπὸ τὶς χαρακτηριστικώτερες ἐξελίξεις τῆς συντάξεως εἶναι ἡ σταδιακὴ ἤδη ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα φαινόμενα τῆς Βέροιας πτώση σὲ ἀχρηστία τῆς δοτικῆς, πρῶτα ἴσως στὸν πληθυντικὸ ἀριθμὸ, καὶ ἡ ἀντικατάστασή της ἀπὸ τὴν γενικὴ ἢ ἀπὸ τὴν αἰτιατικὴ ἐμπρόθετη ἢ μὴ, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ κατωτέρω μὴ ἐξαντλητικὰ παραδείγματα.

α'. *Μὴ ἐξέστω δὲ Ἀλκέται μὴδὲ τῇ Ἀλκέτα γυναικὶ μὴδὲ τῶν Ἀλκέτα ἐγγόνων μὴδὲ Λαρέται...*: 45, στ. 15-16 (239-229 π.Χ.), *Αὐρ[η]λ[ίαν] Φιλίππαν τῇ ἀδελφῇ*: 313 (3ος αἰ. μ.Χ.), *ἑαυτοῦ καὶ τῆς ἰδίας γυναικὸς Κλαυδίας Κουάρτας ἥρωι*: 353, στ. 2-4 (Β' τέταρτο 2ου αἰ. μ.Χ.), *[δ]όσι εἰς τὸ ταμῶν*: 367, στ. 8 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), *[δῶ]σι... [εἰς τ]ὸν φύσ[κον καὶ]... εἰς τὴν πόλιν*: 368, στ. 6-9 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.), *δῶσι εἰς τὸ ταμῶν*: 388 (2ος-3ος αἰ. μ.Χ.).

β'. Στά ὄψιμα κείμενα ἡ σύγχυση ἐπεκτείνεται καὶ στὴν γενικὴ καὶ μάλιστα στὴν χρῆση τῆς γενικῆς ἀπολύτου: *Ἀγνήν τὴν ἰδίαν γυναῖκα συνζησάσης αὐτῷ σεμνῶς*: 331, στ. 2-5 (2ος αἰ. μ.Χ.).

γ'. Ἡ ὑποχώρηση τῆς δοτικῆς παρατηρεῖται στὴν οὐδετέρωση τῆς ἀντιθέσεως, ἡδὴ στὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ, μεταξὺ τοπικῶν προσδιορισμῶν μὲ ἢ χωρὶς κίνηση ποῦ "κανονικά" ἐκφράζονται ἀντίστοιχα μὲ *εἰς* + αἰτιατικὴ καὶ *ἐν* + δοτικὴ: *μὴ ἐγδυέσθω δὲ εἰς τὸ γυμνάσιον δ[ο]ῦ[λ]ος μηδὲ ἀπε[λ]εύθερος*: 1B, στ. 27 (Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.).

δ'. Ἀπορία προκαλεῖ ἡ σύνταξη τοῦ ρήματος ἔξεστι μὲ μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου σὲ κείμενο μέσων ἑλληνιστικῶν χρόνων: *Μὴ ἐξέστω... ἐφάψεσθαι*: 45, στ. 16 (239-229 π.Χ.). Πρόκειται ἴσως γιὰ ἀβλεψία τοῦ χαρακτῆρ ἢ γιὰ πρῶιμη σύγχυση μεταξὺ ἀορίστου καὶ μέλλοντος τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀναλογικῇ αὐτῆς μεταξὺ τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀορίστου τῆς ὑποτακτικῆς ποῦ ἐξετάσθηκε ἀνωτέρω.

4. Λεξιλόγιο

Καὶ στὸν τομέα αὐτὸν παρατηρεῖται ἀπώλεια τῶν ἀποχρώσεων τῆς ἑλληνικῆς τῶν κλασσικῶν χρόνων, ὅπως τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ τῶν ἀντωνυμιῶν *ἕτερος* καὶ *ἄλλος*, ἢ πρῶτη ἀπὸ τίς ὁποῖες ἐχρησιμοποιεῖτο ἐπὶ δύο ἐνῶ ἢ δευτέρη ἐπὶ πλειόνων προσώπων ἢ πραγμάτων: *ἀκοντίζειν δὲ καὶ τοξεύειν μελετάτῳσαν οἱ τε ἔφηβοι καὶ οἱ ὑπὸ τὰ δύο καὶ εἴκοσιν ἔτη καθ' ἑκάστην ἡμέραν... ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν ἕτερόν τι ἀναγκαῖον φαίνεται τῶν μαθημάτων*: 1B, στ. 10-13 (Α' τρίτο 2ου αἰ. π.Χ.).

Β. Ἡ λατινικὴ γλῶσσα στὴν Βέροια

Τὰ λατινικὰ κείμενα τῆς Βέροιας ἐκτείνονται ἀπὸ τὸν 1ον αἰ. π.Χ. ἕως τὸν 6ον αἰ. μ.Χ. Ἐκεῖνα τῶν πρώτων τεσσάρων αἰώνων ἔχουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπίσημο χαρακτῆρα (ἐπιστολές, τιμητικὲς ἐπιγραφές, μιλλιάρια) ἢ εἶναι ἐπιτύμβια μνημεῖα ξένων ποῦ τάφηκαν στὴν Βέροια. Οἱ ἀποκλίσεις ἀπὸ τοὺς καθιερωμένους τύπους ποῦ παρουσιάζουν εἶναι ἐλάχιστες, ἀπαντοῦν δὲ σὲ ἀνάλογα κείμενα τῆς ἰδίας ἐποχῆς ἄλλων περιοχῶν τῆς αὐτοκρατορίας. Τέτοιες εἶναι ἡ σποραδικὴ χρῆση τοῦ *B* ἀντὶ τοῦ *V* (*veneficii*, *venignitate*: 15, στ. 19 καὶ 22 [267 μ.Χ.]), ποῦ μαρτυρεῖ τὴν ἀπώλεια τῆς συμμύσεως τοῦ διχειλικοῦ συμφώνου, ἢ παράλειψη τοῦ συμβόλου τῆς μὴ προφερομένης πλέον δασύνσεως (*eredē*: 14, στ. 18 [2ος-3ος αἰ. μ.Χ.]) ἢ μερικὴ ἀφομοίωση τελικοῦ συμφώνου ἀπὸ ἀηχο ἀρχικοῦ τῆς ἐπομένης λέξεως (*quot sic, quitquit[---]*: 14, στ. 7 καὶ 25 [2ος-3ος αἰ. μ.Χ.]).

Μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν τὰ τέσσερα κείμενα τοῦ 5ου καὶ τοῦ 6ου αἰ. μ.Χ., τὰ ὁποῖα εἶναι ἀποκλειστικὰ ἐπιτύμβια καί, ἐκτὸς μιᾶς περιπτώσεως, μνημονεύουν ταφὲς προφανῶς ἐντοπιῶν. Πρῶτον, εἶναι ἐντονη ἡ παρουσία τοῦ ἑλληνικοῦ περιβάλλοντος μέσα στὸ ὁποῖο συντάχθησαν τόσο στὴν γραφὴ, ὅπως στὴν μὲ ἀνάμεικτο ἀλφάβητο ἐπὶ κλήση *Χύριε Ὕστε* (453 [6ος αἰ. μ.Χ.]), ὅσο καὶ στὴν μορφολογία καὶ τὸ λεξιλόγιο, ἀκόμη καὶ στὸ μοναδικὸ ἐπιτύμβιο ἀλλοδαπῶν (*Memoria dua(ru)m (p)ue(II)arum virg(i)num Romeum*, ἀντὶ τοῦ ἀναμενομένου *Romanarum*: 450, στ. 2-3). Δεύτερον παρουσιάζουν τόσο στὴν φωνητικὴ, ὅπως τὴν σύγχυση μεταξὺ */i/* καὶ */e/* (*Belesario*, ἴσως *it*: 452 [6ος αἰ. μ.Χ.]) ἢ τὴν συγκοπὴ τοῦ ἀτόνου */i/* στὸ ἐσωτερικὸ λέξεως (*domna*: 451, στ. 2 [5ος-6ος αἰ. μ.Χ.]), ὅσο καὶ στὴν μορφολογία, ὅπως στὴν προϋοῦσα συγχώνευση τῆς γενικῆς, δοτικῆς, αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς, ἴσως ἀκόμη καὶ τῆς ὀνομαστικῆς, σὲ μία πτώση ([*M*]emoria domna [*Aq*]uilina uxor Innocenti: 451, στ. 2-3 [5ος-6ος αἰ. μ.Χ.], *M(e)m(oria) Belesario*: 452 [6ος αἰ. μ.Χ.], [*Memoria*(;) *L*]upercia: 453 [6ος αἰ. μ.Χ.]), φαινόμενα γνωστὰ ἀπὸ ἄλλα μέρη τῆς αὐτοκρατορίας χαρακτηριστικὰ τῆς λατινικῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὰ φαινόμενα αὐτὰ μαρτυροῦν ὅτι τὸ λατινικὸ ἰδίωμα τῆς Βέροιας συμμετεῖχε στὶς κοινὲς ἐξελίξεις τῆς δημόδους γλώσσας τῆς ὑστερορωμαϊκῆς περιόδου καὶ ὅτι ἡδὴ τὸν 6ον αἰ. π.Χ. εἶχε φθάσει στὸ πρῶιμο στάδιο τῶν νεολατινικῶν γλωσσῶν. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ θὰ ἄξιζε νὰ τῦχει προσοχῆς στὰ πλαίσια τοῦ ζητήματος τῆς συνέχειας τῶν λατινοφρόνων ὁμάδων στὴν νοτιώτερη Χερσόνησο τοῦ Αἰῖμου, μεταξὺ τοῦ τέλους τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς ἀρχῆς τῶν μέσων χρόνων.

Κατάλογος χρονολογημένων επιγραφών
(πλήν Λευκόπετρας)¹

Β' ήμισυ 4ου αϊ. π.Χ.	ἐπισ[τατοῦντος τοῦ δεῖνος]	ἀρ. 29
4ος αϊ. π.Χ.	Ἐπὶ Φρασικλείδου	ἀρ. 139
Φεβρουάριος 248 π.Χ.	Βασιλεύοντος Ἀντιγόνου ἔτους · F· και · Λ·... [Δ]ύστρου ΙΕ	ἀρ. 3
239-229 π.Χ.	Βασιλεύοντος Δημητρίου ἔτους ἐβδόμου και εἰκοστοῦ, μηνὸς Περιτίου	ἀρ. 45
Αὔγουστος 223 π.Χ.	Ἔτους Ζ, Γορπιαίου ΙΖ	ἀρ. 4
Τέλη 3ου-ἀρχὲς 2ου αϊ. π.Χ.	[Ἐπὶ τοῦ δεῖνος]ου τοῦ Λυσικλέους	ἀρ. 39
Α' τρίτο 2ου αϊ. π.Χ.	Ἐπὶ στρατηγούντος Ἰπποκράτου τοῦ Νικοκράτου, Ἀπελλαίου ΙΘ	ἀρ. 1
131/30 π.Χ.	Ἔτους Η και Ι	ἀρ. 18
122/21-112/11 π.Χ.	Ἔτους ἐβδόμου και εἰκοστοῦ... ἔτους(ς Ζ) και Λ.	ἀρ. 134
Τέλη 2ου-ἀρχὲς 1ου αϊ. π.Χ.	Ἔτους [---]	ἀρ. 2
Ἀπρίλιος 7 π.Χ.	Ἔτους · Α· και · Μ· και · Ρ· Ἀρτεμίου	ἀρ. 22
Ἀρχὲς 1ου αϊ. π.Χ.	[--- ἔτους]_σεβαστοῦ	ἀρ. 103
90/91 μ.Χ.	Ἔτ(ους) ΒΚΡ [σεβαστοῦ]	ἀρ. 457
1ος - 2ος αϊ. μ.Χ. (;)	[I]mp(eratori) C[aes(ari) ---]... [t(ribunicia)] potest[ate ---]	ἀρ. 72
Μάιος 119 μ.Χ.	Ἔτους FΞΣ Δαισίον ΗΙ	ἀρ. 25
119-128 (127;) μ.Χ.	[Ἀδριανὸς Σεβαστός...] δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ δωδέκατον (:), ὑπατος τὸ τρίτον	ἀρ. 5
119-138 (127;) μ.Χ.	Ἀδριανὸς Σεβαστός... δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ [ΙΒ(:), ὑπατος τὸ Γ]	ἀρ. 6
128 μ.Χ.	[Ἔτ]ους ΞΡ σεβαστοῦ Αὐδουναίου [---]	ἀρ. 328
Φεβρουάριος 133 μ.Χ.	ἔτους ΔΞΡ Δύστρου	ἀρ. 326
138-161 μ.Χ.	[Ἀν]τωνεῖνον Σ[εβαστόν] Εὐσεβῆ ...δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ..]	ἀρ. 65
139-148 μ.Χ.	[Ἔτους;] ΟΡ σεβ[αστοῦ] μηνὸς Ξανδικ[οῦ !:?]	ἀρ. 458
141 μ.Χ.	T(it)i Aeli Hadriani Antonini Aug(usti), Pii... trib(unicia) pot(estate) IIII, co(n)s(ulis) III	ἀρ. 487
165 μ.Χ.	[Μ(άρκος) Αὐρήλιος Ἀντωνῖνος Σεβαστός... δημαρχικῆς ἐξουσί]ας τὸ ἐννεακαίδεκα[τον]	ἀρ. 8
161-169 μ.Χ.	Μάρκος Αὐρήλιος και Λούκιος Οὐῆρος	ἀρ. 9
173/4 μ.Χ.	κατεσκ[εύασεν] [ἔ]τους ΕΣ σεβ[αστοῦ]	ἀρ. 505
Σεπτέμβριος 177 μ.Χ.	ἔτους ὀγδόου διακοσιαστοῦ, Ὑπερβερταίου ΙΓ	ἀρ. 327
177/8 μ.Χ.	Ἔτους ΘΣ σεβαστοῦ τοῦ και ΕΚΤ	ἀρ. 135
177/8 μ.Χ.	τοῦ ΕΚΤ ἔτους	ἀρ. 81
Ἰούνιος 181 μ.Χ.	ἔτους ΒΙC σεβαστοῦ τοῦ και ΗΚΤ, Περειτίου τετράδι... ἔτους ΒΙC σεβαστοῦ Πανήμου δευτέρα	ἀρ. 49
181/2 μ.Χ.	ἔτους ΘΚΤ	ἀρ. 82
2ος - 3ος αϊ. μ.Χ.	[--- ὑπατος] ἀποδεδειγμένος τὸ -]	ἀρ. 10
2ος - 3ος αϊ. μ.Χ.	ἐποίη[σεν ἔ]τους[---]	ἀρ. 129
209-212 μ.Χ.	Σεπίμιος Σεβήρος, Καρακάλλας και Γέτας	ἀρ. 67
216/7 μ.Χ.	M(arcus) [Aurelius Antoninus...], tr[i]bunici[a pote]st[ate] X[X], imp(erator) III, c[on]s(ul) IIII]	ἀρ. 480
Ἰούνιος 229 μ.Χ.	Αὐτοκράτορι Καίσαρι Μ(άρκῳ) Αὐρηλίῳ Σεου(ή)ρῳ [Ἀλεξάνδρῳ]... Σεβαστῷ τὸ Γ και Κλ(αυδίῳ) Κασίῳ Δίῳ τὸ Β ὑπάτοις, ἐλληνικῇ δὲ ἔτους ΞΣ σεβαστοῦ τοῦ και FOT, Πανήμου ΕΙ [ἔτους ΕΞ]Σ σεβαστοῦ τοῦ · κέ Α [ὀγ]δοικοστοῦ τριακοσιο[στοῦ] Πανήμου ΚΕ	ἀρ. 68
Ἰούνιος 234 μ.Χ.	[Μ(άρκῳ)] Ἀντωνίῳ Γ[ο]ρδιανῷ... δη[μ]αρ[χ]ικῆς ἐξο[ν]σίας [τ]ὸ Β	ἀρ. 325
239 μ.Χ.	[Μ(άρκῳ)] Ἀντωνίῳ Γορδιανῷ... [δημ]αρ[χ]ικῆς ἐξουσί]ας [τὸ Β]	ἀρ. 481
239 μ.Χ.	[Μ(άρκῳ)] Ἀντωνίῳ Γορδιανῷ... δημ[αρ]χικῆς ἐξουσί]ας [τὸ Β]	ἀρ. 483.1
239 μ.Χ. (;)	[Μ(άρκῳ)] Ἀντωνίῳ Γορδιανῷ... δημ[αρ]χικῆς ἐξουσί]ας [τὸ Β]	ἀρ. 485.1
Ἰούνιος 240 μ.Χ.	Ἔτους ΑΟΣ σεβαστοῦ τοῦ και ΖΠΤ Πανήμου ΖΙ	ἀρ. 51
Ἰούνιος 240 μ.Χ.	Μ(άρκου) Ἀντωνίου Γορδιανῷ... Σεβαστοῦ. Ἀρξονται δὲ τῶν φιλοτειμῶν τῇ πρὸ · Ζ· Καλ(ανδῶν) Ἰουλίῳ, Σουητρίῳ Σαβείνῳ τὸ Β και Ῥαγωνίῳ Βενούστῳ ὑπάτοις, ἐλληνικῇ δὲ ἔτους ΑΟΣ σεβαστοῦ τοῦ και · ΖΠΤ Πανήμου ΖΙ	ἀρ. 69
Ἀπρίλιος 248 μ.Χ.	ἔτους ΘΟΣ σεβ[αστοῦ] τοῦ και ΕΨΤ, Ἀρτεμεισίου	ἀρ. 53
Ἰούνιος 248 μ.Χ.	ἔτους ΘΟΣ σεβαστοῦ τοῦ και ΕΨΤ, Πανήμου Ζ	ἀρ. 54
Β' τέταρτο 3ου αϊ. μ.Χ.	(Ἔτους τόσοῦ σεβαστοῦ τοῦ και τόσοῦ)	ἀρ. 136

1. Χρονολογημένες θεωροῦνται ἐδῶ οἱ ἐπιγραφές ὁ συντάκτης τῶν ὁποίων ἔχει περιλάβει στὸ κείμενο ρητὴ χρονολογικὴ ἐνδειξη. Γιά τὴν περίοδο τῆς μακεδονικῆς ἀνεξαρτησίας ἡ ἐνδειξη αὐτὴ ἔχει τὴν μορφή ἔτους βασιλείας ἢ μνείας τοῦ ἐπωνύμου ἀρχοντος (ἐπιστάτου ἢ ιερῶς), ἐνῶ γιὰ τὴν ρωμαϊκὴ περίοδο τῆς μνείας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἴτε ἔτους τῆς "μακεδονικῆς" χρονολογίας ἢ ἔτους σεβαστοῦ, εἴτε μνείας τῶν Ρωμαίων ὑπάτων ἢ τοῦ ἔτους δημαρχικῆς ἐξουσίας τοῦ αὐτοκράτορος.

Μετά τὸ 249/50 μ.Χ.	ἱερασαμένην... ἐν τῷ ΖΨΤ· ἔτι	ἀρ. 109
250/1 μ.Χ.	ἐν τῷ ΒΠΣ σεβαστῶ ἔτει	ἀρ. 509
251/2 μ.Χ.	Ἔτους ΓΠΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΘΨΤ	ἀρ. 137
255/6 μ.Χ.	Ἔτους ΖΠΣ (ο)εβαστοῦ τοῦ καὶ ΓΥ	ἀρ. 138
Μάρτιος 262 μ.Χ.	[Ἔ]τους ΓΨΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ καὶ ΘΥ Ξανδ[ι]κοῦ· Λ·	ἀρ. 52
264/5 μ.Χ.	ἔτους F ΨΣ σεβ(αστοῦ) τοῦ κὲ ΒΙΥ	ἀρ. 55
1η Σεπτεμβρίου 492 μ.Χ.	καλά[νδ(αις)] Σεπτεμβρ(ίαις), ὑπ(ατεία) τοῦ δεσπό(του) ἡμῶν 'Αναστασίον τὸ Α κ(αί) 'Ρούφου λαμ(προτάτου)	ἀρ. 441
Δεκέμβριος 545 μ.Χ.	μ(ηνί) Δεκεμβρ(ίῳ) ἰνδ(ικτιῶνος) Η βασιλείας τοῦ θειοτάτ[ου] [Αὐγού]στου Φλ(αβίου) 'Ιουστινιανοῦ ἔτους ΗΙ	ἀρ. 438

Κατάλογος ἀντιστοιχιῶν προγενέστερων δημοσιεύσεων μὲ ἀριθμούς Συντάγματος
(δὲν περιλαμβάνονται τὰ Χρονικά τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Δελτίου)

Leake, <i>Travels</i> III (1835)	79=281	88=38
141=113	80=451	89=455
142=230	81=405	90=504
143=339	81α=408	91=476
	82=423	92=281
Delacoulonche, "Berceau" (1859)	83=439	93=274
25=504	84=424	94=320
31=279	85=455	95=288
32=339	85α=476	96=250
33=59	86=441	97=241
34=105	87=443	98=296
35=121	88=400	99=302
36=248	92α=406	100=242
37=114	94=493	101=246
38=418	95=502	102=254
39=36		103=369
40=254	Δήμιτσας, <i>Μακεδονία</i> (1896)	104=409
41=469	44=502	105=504
42=44	50=1123	107=439
43=337	51=114	108=441
44=63	52=104	109=443
45=288	54=141	110=423
46=250	55=63	111=424
47=241	56=140	117=406
48=296	57=143	119=418
49=174	58=59	120=451
50=302	59=62	140=493
51=242 *	60=121	
52=246	61=36	Μ. Ροστότσεφ, <i>ΙΡΑΙΚ</i> 4 (1899)
53=30	62=40	167-88
54=140	63=5	1=61
55=369	64=28	2α=121
56=409	65=469	3=108
57=355	66=44	4=109
58=381	67=337	5=105
59=129	68=30	6=285
60=141	69=129	7=255
61=143	70=174	8=272
62=322	71=188	9=427
63=340	72=339	
64=271	73=279	Α. Struck, <i>AM</i> 27 (1902) 305-20
65=40	74=405	29=165
66=104	75=408	30=285
67=370	76=400	31=215
68=219	77=230	32=364
69=38	78=248	33=261
70=247	79=355	34=308
71=62	80=381	35=275
72=320	81=322	36=460
73=5	82=340	37=496
74=230	83=370	
75=274	84=271	Wace, <i>Τετράδια</i> (1911-1912)
76=28	85=247	13, ἀρ. 1= 18
77=188	86=213	14, ἀρ. 2=63
78=213	87=219	14, ἀρ. 3=105

I 5, ἀρ. 4=121	9=34	13=398
I 5, ἀρ. 5=59	10=85	14=70
I 6, ἀρ. 6=304	11=457	15=71
I 6, ἀρ. 7=308	12=156	16=112
I 6, ἀρ. 8=261	13=159	17=168
I 6, ἀρ. 9=241	14=304	18=175
I 7=242	15=227	19=365
I 7=296	16=256	20=324
I 8=3	17=276	21=363
I 8=85	18=187	22=332
I 9, ἀρ. 13=288	19=350	23=287
I 9, ἀρ. 14=227	20=220	24=489
I 9, ἀρ. 15=256	21=170	25=507
II 10, ἀρ. 1=351	22=372	26=500
II 16, ἀρ. 2=276	23=268	27=336
II 21, ἀρ. 3=457	24=362	28=446
II 21, ἀρ. 4=34	25=345	31=447
II 22, ἀρ. 5=294	26=380	32=454
II 23, ἀρ. 6=187	27=255	
II 24, ἀρ. 7=350	28=272	'Εθνικός 'Οδηγός 1 (1919)
II 26, ἀρ. 8=220	29=253	σελ. 11=113
II 26, ἀρ. 9=170	30=388	σελ. 11-12=114
II 27, ἀρ. 10=372	31=352	σελ. 12=36, 63, 121, 405
II 28, ἀρ. 11=322	32=351	σελ. 13=213, 230, 247, 248,
II 30, ἀρ. 12=370	33=285	271, 274, 279, 281, 381
II 30, ἀρ. 13=271	34=237	
II 31, ἀρ. 14=156	35=140	'Εθνικός 'Οδηγός 2 (1920-21)
II 31, ἀρ. 15=104	36=143	σελ. 40=255, 285, 340, 350,
II 32, ἀρ. 16=337	37=59	365, 381, 382, 404
II 33, ἀρ. 17=268	38=121	
II 34=3	39=288	'Εθνικός 'Οδηγός 4 (1920-21)
II 35, ἀρ. 18=362	40=241	σελ. 92=511
II 36, ἀρ. 19=345	41=296	σελ. 116=508
II 37, ἀρ. 20=24	42=242	σελ. 118=499
II 38, ἀρ. 21=380	43=261	
II 39-40, ἀρ. 22=49	44=308	A. Plassart, <i>BCH</i> 47 (1923) 163-89
II 46, ἀρ. 23=272		183-85=5
II 46, ἀρ. 24=418	Ch. Avezou - Ch. Picard, <i>BCH</i> 37	183-85=6
II 47-49, ἀρ. 25=140	(1913) 84-154	185=440
II 50, ἀρ. 26=109	2=8	
II 51, ἀρ. 27=108	4=7	Edson - Cormack, <i>Notebook</i> (1936)
II 52, ἀρ. 28=355	5=144	1=3
II 53, ἀρ. 29=381	12=312	3=381
II 54, ἀρ. 30=247		4=205
II 55, ἀρ. 31=424	Avezou, <i>Cahiers</i> (1913)	5=365
II 56=451	1913.4, ἀρ. 1=182	6=49
II 56, ἀρ. 32=255	1913.4, ἀρ. 3=454	7=336
II 57, ἀρ. 33=36	1913.4, ἀρ. 4=245	8=362
II 58=159	1913.4, ἀρ. 5=323	9=255
II 59=400	1913.4, ἀρ. 6=3	10 A I=19
II 60, ἀρ. 36=253	1913.4, ἀρ. 7=49	10 A II=51
II 63, ἀρ. 37=388	1913.4, ἀρ. 8=40	10 B I=52
II 66=352	1913.4, χωρίς ἀρ.=63	11=187
II 67, ἀρ. 38=128	1913.4, χωρίς ἀρ.=121	11α=446
II 68-70, ἀρ. 39=143	1913.4, χωρίς ἀρ.=355	12=263
	1913.4, χωρίς ἀρ.=365	14=186
	1913.4, χωρίς ἀρ.=381	16=182
J. Hatzfeld, <i>BCH</i> 35 (1911) 231-40		17=355
5=144	'Α. 'Ορλάνδου, <i>ΑΔ</i> 2 (1916) 144-63	18=220
6=24	1=19	19=363
7=237	2=51	20=253
A.M. Woodward, <i>BSA</i> 18 (1911-12)	3=52	21=350
134-65	4=117	23=222
1=3	5=404	24=340
2=49	6=323	25=216
3=18	7=245	26=446
4=24	8=299	27=463
5=105	9=265	28=63
6=109	10=182	29=105
7=108	11=278	30=488
8=128	12=216	31=195
		32=273

33=359	106=373	11=120
34=317	108=207	12=97
35=169	109=25	13=98
36=257	110=504	14=91
37=231	111=190	15=90
38=301	112=507	16=99
39=230	113=506	17=77
40=181	114=498	18=87
41=338	115=501	19=96
43=404	χωρίς άρ., μεταξύ των άρ. 52	20=74
44=71	και 53=427	21=100
45=382	χωρίς άρ., μεταξύ των άρ. 76	22=92
46=108	και 77=424	23=73
47=109	χωρίς άρ., μεταξύ των άρ. 83	24=89
48=387	και 84=432	25=88
49=351		26=82
50=104		27=93
51=48	J.M.R. Cormack, BSA 39 (1938-1939) 94-98	28=83
52=61		29=331
53=405	1=205	30=318
54=6	2=498	χωρίς άρ.=180
55=217	3=197	χωρίς άρ.=270
56=197	4=506	
57=455	6=195	Ἀνδρόνικου, Ἐπιγραφαί (1950)
58=140	7=181	1=45
59=300	8=222	2=396
60=302	9=223	3=360
61=242	10=226	4=316
62=440	11=206	5=232
63=303	12=231	6=343
64=453	13=257	7=344
65=241	14=504	8=163
66=308		9=39
67=388	J.M.R. Cormack, BSA 41 (1940-1945) 105-14	J.M.R. Cormack, BSA 58 (1963) 20-29
68=206	1=36	8=143
69=128	2=369	9=322
70=85	3=417	10=271
71=430	4=373	11=370
72=36	5=263	12=250
73=247	6=217	13=337
74=106	7=126	14=405
75=208	8=207	15=302
76=320	9=190	16=242
77=62	10=307	17=230
78=117	11=463	18=340
79=369	12=323	19=381
80=428	13=208	20=355
81=226	14=301	
82=223	15=338	Ἱ. Τουράτσογλου, Μακεδονικά 9 (1969) 317-22
83=143	16=446	1=487
84=287	17=186	2=485
85=106	18=169	3=482
86=333	19=359	4=484
87=399	20=317	
88=290	21=273	
89=395	22=262	
90=357	23=300	Feissel, Recueil (1983)
91=347	24=106	56=421
92=221	25=48	57=436
93=269		58=446
94=293		59=444
95=337	O. Walter, AA 57 (1942) 159-91	60=447
96=370	1=79	61=448
97=271	2=75	62=445
98=156	3=76	63=443
99=322	4=78	64=441
100=28	5=81	65=424
101=307	6=80	66=423
102=250	7=94	67=427
103=126	8=86	68=440
104=417	9=101	69=422
105=262	10=95	

70=432	333=360	SEG 33 (1983)
71=439	334=316	507=249
72=437	335=232	
73=451	336=343	SEG 34 (1984)
74=449, 450	337=344	612=67
75=452	338=163	613=145
294=454	339=394	614=481
295=455		616=164
	SEG 13 (1956)	617=286
I. Touratsoglou, <i>Studia Danov</i> (1985)	398=135	618=366
418-26		
1=239	SEG 16 (1959)	SEG 35 (1985)
2=325	391=61	714=26
3=251		716=296
4=342	SEG 17 (1960)	717=497
5=376	315=117	718=239
6=267	316=369	719=325
7=260		720=251
8=358	SEG 24 (1969)	721=342
10=229	499=143	722=376
11=266	501=17	723=267
12=218	502=458	724=260
13=244	503=391	725=358
14=252	504=160	727=229
	506=492	728=266
Βικτώριας Ἀλλαμανή-Σουρή,	508=370	729=218
Ἀμυγός (1987) 33-55	510=271	730=244
A1=497	519=348	731=252
A2=384	520=264	732=425
A3=378	521=150	813=384
A4=381	523=491	
A6=383		SEG 36 (1986)
B2=495	SEG 25 (1971)	590=49
B3=387	710=502	593=378
B4=380	710=503	595=383
Γ1=375		596=495
Γ2=374	SEG 27 (1977)	597=387
Γ3=385	261=1	599=375
Γ4=386	262=115	600=374
Γ5=382	263=60	601=385
Γ6=389	264=127	602=386
Γ7=379	265=148	604=389
Δ1=376	266=402	605=379
Δ2=388	267=371	608=172
	268=283	
SEG 2 (1924)	269=284	SEG 37 (1987)
398=6	270=211	544=90
399=440	271=327	
	272=289	SEG 38 (1988)
SEG 12 (1955)	273=210	585=35
311=3	274=334	586=151
312=39	275=21	587=182
313=488	305=107	588=500
314=45		589=375
316=36	SEG 30 (1980)	590=404
317=104	556A=138	591=365
318=106	556B=137	592=258
319=301	557=124	593=385
320=338	559=356	594=379
321=169	560=214	595=235
322=359	561=212	596=158
323=317	562=203	
324=262	563=146	SEG 39 (1989)
325=399	564=129	575=179
326=395	565=433	
327=347		SEG 40 (1990)
328=357	SEG 31 (1981)	530=16
329=290	625=23	534=147
330=221	650=244	
331=333	651=252	SEG 42 (1992)
332=396		573=9
		574=20

SEG 43 (1993)

379=3
381=1
382=134
383=61
385=505

SEG 44 (1994)

521=102
522=100
523=139

Κατάλογος ἀδημοσίευτων ἐπιγραφῶν Συντάγματος

2	161	277	426
7A	162	280	428
7Δ	166	291	429
13	167	292	430
14	173	295	431
22	176	297	434
37	177	303	435
41	178	310	438
42	183	311	453
43	184	314	456
46	185	315	461
50	189	319	462
57	192	321	464
58	193	326	465
65	196	328	467
66	198	329	470
72	199	335	472
110	200	341	473
122	201	390	475
125	202	397	477
130	209	403	478
131	224	407	480
132	225	410	483
133	228	411	490
142	233	412	510
152	234	415	
153	238	416	
154	240	419	
157	259	420	

Κατάλογος ἀντιστοιχιῶν ἀριθμῶν εὐρετηρίου Μουσείων καὶ Συλλογῶν
μὲ ἀριθμοὺς Συντάγματος

Μουσ. Βεροίας	Λ 27=230	Λ 62=404	Λ 101=42
Λ 1=79	Λ 28=266	Λ 63=382	Λ 102=344
Λ 2=75	Λ 29=331	Λ 64=323	Λ 103=326
Λ 3=76	Λ 30=318	Λ 65=386	Λ 104=60
Λ 4=78	Λ 33=109	Λ 66=499	Λ 105=184
Λ 5=81	Λ 34=221	Λ 67=305	Λ 108=168
Λ 6=80	Λ 35=108	Λ 70=500	Λ 109=483
Λ 7=94	Λ 36=273	Λ 74=174	Λ 110=487
Λ 8=86	Λ 37=308	Λ 75=302	Λ 111=484
Λ 9=101	Λ 38=316	Λ 76=501	Λ 112=25
Λ 10=95	Λ 39=232	Λ 77=389	Λ 113=482
Λ 11=120	Λ 41=290	Λ 79=509	Λ 114=485
Λ 12=97	Λ 42=241	Λ 80=242	Λ 115=498
Λ 13=98	Λ 43=347	Λ 82=296	Λ 116=163
Λ 14=91	Λ 44=343	Λ 83=367	Λ 121=195
Λ 15=90	Λ 46=349	Λ 85=313	Λ 122=348
Λ 16=99	Λ 48=337	Λ 86=229	Λ 123=183
Λ 17=77	Λ 51=357	Λ 89=121	Λ 124=160
Λ 18=87	Λ 52=399	Λ 92=397	Λ 125=510
Λ 19=96	Λ 53=346	Λ 93=207	Λ 127=135
Λ 20=74	Λ 54=169	Λ 94=130	Λ 128=394
Λ 21=360	Λ 55=309	Λ 95=40	Λ 130=131
Λ 22=92	Λ 56=395	Λ 96=61	Λ 131=188
Λ 23=73	Λ 58=322	Λ 97=19, 51, 52	Λ 133=20
Λ 24=89	Λ 59=244	Λ 98=228	Λ 136=355
Λ 25=88	Λ 60=304	Λ 99=103	Λ 137=166
Λ 26=396	Λ 61=252	Λ 100=71	Λ 138=373

Λ 139=420	Λ 241=374	Λ 496=283	Λ 710=4, 31, 32, 33
Λ 140=64	Λ 242=492	Λ 497=371	Λ 719=173
Λ 142=209	Λ 246=185	Λ 500=148, 393	Λ 728=310
Λ 144=116	Λ 254=29	Λ 501=210	Λ 729=189
Λ 145=58	Λ 257=495	Λ 502=327	Λ 730=178
Λ 146=65	Λ 258=320	Λ 503=211	Λ 731=152
Λ 147=9	Λ 259=43	Λ 504=115	Λ 732=240
Λ 148=314	Λ 260=467	Λ 505=127	Λ 733=511
Λ 149=123, 298	Λ 261=358	Λ 506=176	Λ 776=377
Λ 150=50	Λ 263=431	Λ 507=477	Λ 789=7A
Λ 151=194	Λ 264=119	Λ 508=21	Λ 792=155
Λ 152=122	Λ 265=72	Λ 510=289	Λ 793=162
Λ 153=153	Λ 266=464	Λ 511=336	Λ 794=177
Λ 155=325	Λ 272=401	Λ 514=332	Λ 795=202
Λ 156=216	Λ 273=306	Λ 518=300	Λ 812=100
Λ 157=187	Λ 276=417	Λ 519=317	Λ 832=27
Λ 159=150	Λ 277=154	Λ 520=284	Λ 835=102
Λ 160=391	Λ 278=259	Λ 522=429	Λ 894=192
Λ 161=15	Λ 280=264	Λ 525=132	Λ 898=403
Λ 163=231	Λ 281=413	Λ 530=129	Λ 918=341
Λ 164=142	Λ 282=190	Λ 531=66	Λ 919=41
Λ 166=167	Λ 283=491	Λ 542=486	χωρίς άρ.=46
Λ 167=338	Λ 284=13	Λ 545=461	χωρίς άρ.=113
Λ 168=157	Λ 285=328	Λ 546=126	χωρίς άρ.=143
Λ 170=193	Λ 287=156	Λ 547=110	χωρίς άρ.=161
Λ 173=182	Λ 288=84	Λ 549=292	χωρίς άρ.=191
Λ 175=17	Λ 289=370	Λ 551=133	χωρίς άρ.=201
Λ 176=458	Λ 290=18	Λ 558=125	χωρίς άρ.=223
Λ 177=340	Λ 291=271	Λ 561=203	χωρίς άρ.=301
Λ 180=196	Λ 293=206	Λ 562=146	χωρίς άρ.=361
Λ 181=198	Λ 294=392	Λ 563=124	χωρίς άρ.=372
Λ 182=362	Λ 296=462	Λ 565=356	χωρίς άρ.=411
Λ 184=381	Λ 298=351	Λ 566=214	χωρίς άρ.=416
Λ 185=186	Λ 299=444	Λ 568=402	χωρίς άρ.=465
Λ 188=199	Λ 300=200	Λ 569=433	χωρίς άρ.=470
Λ 189=49	Λ 302=47	Λ 570=479	χωρίς άρ.=473
Λ 190=512	Λ 304=471	Λ 571=466	χωρίς άρ.=478
Λ 191=226	Λ 305=359	Λ 573=212	χωρίς άρ.=474
Λ 192=251	Λ 307=238	Λ 575=137, 138	
Λ 194=490	Λ 308=269	Λ 578=414	Συλλ. Βυζ. 'Αρχ.
Λ 195=354	Λ 309=329	Λ 579=459	Βεροίας
Λ 196=139	Λ 310=218	Λ 580=249	6=426
Λ 197=147	Λ 312=270	Λ 581=37	8=434
Λ 198=488	Λ 313=36	Λ 584=307	9 (492)=437
Λ 199=267	Λ 314=412	Λ 585=22	16 (499)=454
Λ 205=253	Λ 315=136	Λ 615=171	20 (503)=445
Λ 206=224	Λ 323=388	Λ 616=456	21 (504)=448
Λ 207=45	Λ 326=7B	Λ 618=172	22 (505)=432
Λ 208=383	Λ 388=7Δ	Λ 631=145	30 (413)=447
Λ 209=3	Λ 394=11	Λ 639=23	31=435
Λ 210=342	Λ 395=369	Λ 640=366	37=452
Λ 212=239	Λ 396=428	Λ 645=164	38 ή 36=450
Λ 213=260	Λ 397=282	Λ 646=286	485=422
Λ 214=119	Λ 398=236	Λ 647=67	512=441
Λ 215=365	Λ 400=48	Λ 648=12	χωρίς άρ.=10
Λ 216=387	Λ 433=506	Λ 649=481	χωρίς άρ.=197
Λ 217=384	Λ 438=321	Λ 656=368	χωρίς άρ.=217
Λ 219=315	Λ 467=291	Λ 665=497	χωρίς άρ.=425
Λ 220=262	Λ 468=353	Λ 670=26	χωρίς άρ.=436
Λ 221=205	Λ 470=410	Λ 674=390	χωρίς άρ.=438
Λ 222=378	Λ 472=208	Λ 689=158	χωρίς άρ.=449
Λ 223=336	Λ 473=247	Λ 693=179	
Λ 226=220	Λ 477=494	Λ 694=442	Μουσ. Θεσ/κης
Λ 227=350	Λ 478=480	Λ 695=35	2332=5
Λ 230=376	Λ 488=1	Λ 696=258	7345=107
Λ 232=295	Λ 490=419	Λ 697=379	
Λ 233=311	Λ 491=106	Λ 698=385	Μουσ. Κων/λεως
Λ 234=68	Λ 492=2	Λ 702=16	216=219
Λ 235=69	Λ 493=415	Λ 703=235	723=204
Λ 237=468	Λ 494=280	Λ 704=83	
Λ 240=14	Λ 495=440	Λ 709=134	

Κατάλογος άλλων τόπων φυλάξεως

Βέροια, ναὸς Παναγίας Γοργοπηκόου 455	418
Βέροια, ναὸς Παναγίας Δεξιᾶς 149, 439	Βέροια, ναὸς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος 117, 472
Βέροια, ναὸς Παναγίας Παλαιοφορτίσσης 28	Βέροια, Παλαιὰ Μητρόπολις 53, 54, 55, 56, 57
Βέροια, ναὸς Παναγίας Περιβλέπτου 424	Βέροια, Βακαρὲ Μεδρεσέ Τζαμί 44
Βέροια, ναὸς Παναγίας Φανερωμένης 6, 405	Βέροια, βόρειο τεῖχος τῆς πόλεως 225, 297, 335
Βέροια, ναὸς Ἁγίας Ἀννης (ὁδοῦ Ἑρας) 62	Βέροια, ΒΑ τεῖχος 243, 330, 375
Βέροια, ναὸς Ἁγίας Ἀννης (Προφήτου Ἡλιοῦ) 287	Βέροια, δυτικὸ τεῖχος κάτω ἀπὸ τὸν πύργο 334
Βέροια, ναὸς Ἁγίας Παρασκευῆς 443	Ἀσώματα, ναὸς Ἁγίου Ἀθανασίου 489
Βέροια, ναὸς Ἁγίου Βλασίου 423	Κορυφή, ναὸς Ἁγίας Παρασκευῆς 493
Βέροια, ναὸς Ἁγίου Δημητρίου 451	Νησί, ναὸς Ἀγίων Ἀναργύρων 502
Βέροια, ναὸς Ἁγίου Προκοπίου 128	Ράχη, θέση "Κότσικας", ναὸς Ἀναλήψεως 505
Βέροια, ναὸς Ἁγίου Σπυρίδωνος 104	Σκυλλίτσι, ναὸς Ἁγίου Νικολάου 508
Βέροια, ναὸς Ἁγίου Στεφάνου	Θεσσαλονίκη, Γαλεριανὸ συγκρότημα 111

Κατάλογος χαμένων ἐπιγραφῶν

7Γ	170	272	380
8	175	274	398
24	180	275	400
30	181	276	406
34	213	277	407
38	215	278	408
39	222	279	409
59	227	281	421
63	233	285	427
70	234	288	430
82	237	293	446
85	245	294	453
93	246	299	457
105	248	303	460
112	250	312	463
114	254	319	469
118	255	324	475
140	256	333	476
141	257	339	496
144	261	345	503
151	263	352	504
159	265	363	507
165	268	364	

Κατάλογος τόπων εὑρέσεως

— Συνοικίες καὶ θέσεις, περιοχές (ἐντὸς τῆς πόλεως)

Βέροια, "σὲ μῦλο, σ' ἓνα λόφο πίσω ἀπὸ τὴν πόλιν"	: 276.
Ἑβραϊκὴ συνοικία	: 3.
Θέση "Κάτω Πράσινος Κήπος" (δίπλα στὸ κτῆμα Περισίδη)	: 47.
Θέση Λαδόμυλοι	: 60.
Θέση Λαδόμυλοι, ἰδιοκτησίᾳ Δ. Σαράφογλου	: 13.
Θέση Μουαρίφ	: 377.
Θέση Παλαιόφορος, κτῆμα ἀδελφῶν Καραντουμάνη	: 1, 157.
Θέση Πράσινος Κήπος, οἰκία Ἀντωνίου Λύχνα	: 2.
Θέση Πράσινος Κήπος (Κτῆμα Χατζημάμογλου)	: 305.
"Πάροδος Πλατάνου"	: 190.
Περιοχὴ Βόσπορος	: 189, 354.
Περιοχὴ νέου Βυζαντινοῦ μουσείου	: 192.
Περιοχὴ Κάτω Ἑληῖας	: 137, 138, 392, 433.
Πλατεία Δικαστηρίων	: 169.
Πλατεία Ὁρολογίου	: 147, 273, 289, 317.
Πύλη τοῦ Παλαιοφόρου	: 409.
Συνοικισμὸς Παπάγου	: 313.
Συνοικισμὸς Ρωσοπροσφύγων (ἀγρὸς Σωτ. Σπανοῦ)	: 148, 371, 393.

— Τείχη, φρούρια, πύργοι

Ἀνατολικὸ τείχος (κοντὰ στὴν τοποθεσία Ἑληῖα)	: 234, 304.
Βόρειο τείχος	: 225, 297, 475.
Βόρειο τείχος (ἐξωτερικὴ πλευρά)	: 335.
Βόρειο τείχος (ἐκκοκιστήριον βάμβακος Τσιτηρίδου)	: 349.
Βορειοδυτικὸ τείχος	: 269.
Δυτικὴ ὄψη τοῦ τείχους κάτω ἀπὸ τὸν βυζαντινὸ πύργον	: 334.
Δυτικὸ τείχος, κοντὰ στὴν Πλατεία Ὁρολογίου	: 359.
"Πύργος τῆς Βιργινίας"	: 24, 71, 113, 144, 195, 237, 253, 285, 380.
Πύργος τοῦ Ὁρολογίου	: 288.
Τουρκικὸ φρούριον	: 279, 339.
Φρούριον (στὴν τάφρον)	: 213.

— Σχολεῖα

Β' Δημοτικὸ Σχολεῖο Βεροίας	: 17, 458.
Γ' καὶ Δ' Σχολεῖο (στὴν αὐλὴ)	: 126.
Γυμνάσιο Βεροίας	: 151, 216, 231, 301, 338, 363, 382.
Γυμνάσιο Θηλέων	: 108, 109.
Μελέτειον Παρθεναγωγεῖον	: 387.
Νέο Γυμνάσιο Θηλέων (Ο.Τ. 320)	: 125, 214, 356, 429.
Παλαιὸ Γυμνάσιο Θηλέων, ὁδὸς Μητροπόλεως	: 11.

— Δημόσια κτήρια

Δημοτικὰ Σφαγεῖα (ὁδὸς πρὸς Νάουσα)	: 412.
Δικαστήρια Βεροίας	: 257.
Διοικητήριον	: 182, 245, 323, 336, 454.
Στρατιωτικὸ νοσοκομεῖον	: 116.

— Ναοί, μοναστήρια

Γυναικεῖον τουρκικὸ μοναστήριον Τοπὰλ Ἰσίν	: 112.
"Ἐπισκοπικόν" (στὴν αὐλὴ) ἀπέναντι ἀπὸ τὸν ναὸ τοῦ Ἀγ. Ἀντωνίου	: 404.
Εὐαγγελικὴ ἐκκλησία (στὸ προαύλιον)	: 300.
Μονὴ Ἀγίου Ἀντωνίου	: 114.
Ναὸς Ἀγίας Ἀννης (ὁδὸς Ἡρας)	: 62.
Ναὸς Ἀγίας Ἀννης (πλησίον νέας Μητροπόλεως)	: 61.
Ναὸς Ἀγίας Ἀννης, ὁδὸς Προφήτου Ἠλιοῦ (ἐνορίας Ἀγ. Ἰωάννου)	: 136, 143, 223, 287, 432.
Ναὸς Ἀγίας Βαρβάρας	: 66, 129, 355, 381, 449, 450, 452.
Ναὸς Ἀγία Παρμασκηνῆς (κοντὰ στὴν Παναγία Δεξιὰ)	: 443.
Ναὸς Ἀγίας Φωτίδας	: 140.
Ναὸς Ἀγίου Ἀνδρέου	: 337.
Ναὸς Ἀγίου Ἀντωνίου	: 442.
Ναὸς Ἀγίου Ἀντωνίου (στὸν νάρθηκα)	: 262, 417.
Ναὸς Ἀγίου Ἀντωνίου (στὸ προαύλιον)	: 18, 114.
Ναὸς Ἀγίου Ἀντωνίου (στὴν περιοχὴ βορείως τοῦ ναοῦ)	: 19, 51, 52.
Ναὸς Ἀγίου Ἀντωνίου (ἐπιτροπικὸν Ἀγίου Ἀντωνίου-γραφεῖα κοινότητος)	: 351.
Ναὸς Ἀγίου Βασιλείου	: 247.
Ναὸς Ἀγίου Βλασίου	: 423, 484.

Ναὺς Ἀγίου Γεωργίου (τοῦ Μικροῦ)	: 36, 255, 482(;).
Ναὺς Ἀγίου Δημητρίου (τοῦ Τρανοῦ)	: 451.
Ναὺς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος	: 441.
Ναὺς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (τοῦ Μεγάλου)	: 369, 428.
Ναὺς Ἀγίου Κηρύκου καὶ Ἰουλίτης	: 49.
Ναὺς Ἀγίου Μηνᾶ	: 421.
Ναὺς Ἀγίου Μουκίου	: 40.
Ναὺς Ἀγίου Νικολάου ("ἐς τὴν μητρόπολιν")	: 38.
Ναὺς Ἀγίου Νικολάου τοῦ Ἀμόλευτου (ὁδὸς Κόδρου, πάροδος Κερκύρας)	: 156, 271, 370.
Ναὺς Ἀγίου Νικολάου τοῦ Ξυλοτραφῆ	: 307.
Ναὺς Ἀγίου Νικολάου (ἡ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐνορία τῆς Ἀγίας Τριάδος)	: 322.
Ναὺς Ἀγίου Προκοπίου	: 128.
Ναὺς Ἀγίου Σπυρίδωνος	: 104, 340.
Ναὺς Ἀγίου Στεφάνου	: 418.
Ναὺς Ἀγίων Ἀναργύρων	: 106B.
Ναὺς Ἀγίων Ἀποστόλων	: 427.
Ναὺς Ἀγίων Θεοδώρων	: 414, 447, 459.
Ναὺς Ἀναστάσεως	: 5.
Ναὺς Ἐξω Παναγιάς	: 85, 141, 181.
Ναὺς Κυριώτισσας	: 142, 161, 265, 299, 320.
Ναὺς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος	: 117, 472.
Ναὺς Μικρῆς Κυριώτισσας	: 106A, 208.
Ναὺς Παναγίας Βαλτισινῆς	: 197, 217.
Ναὺς Παναγίας Γοργοεπηκόου (ἐνορίας Κυριώτισσης)	: 455, 476.
Ναὺς Παναγίας Δεξιᾶς	: 48, 149, 400, 439.
Ναὺς Παναγίας Παλαιοφορίτισσας	: 28.
Ναὺς Παναγίας Παλαιοφορίτισσας (ἐναντι τοῦ ναοῦ)	: 383.
Ναὺς Παναγίας Περιβλέπτου	: 424.
Ναὺς Παναγίας Φανερωμένης	: 6, 405, 408.
Ναὺς Παναγίας Χαβιαρᾶ	: 206, 388.
Ναὺς Προφήτου Ἡλιοῦ	: 430.
Παλαιὰ Μητρόπολη	: 53, 54, 55, 56, 57, 118, 186, 205, 222, 263, 463.
— Τζαμιά, τεκέδες, λουτρά	
Βακαρὲ Μεδρεσὲ Τζαμί	: 44, 248, 278, 469.
Ὅρτᾶ Τζαμί	: 59, 63, 105, 121.
Τσερμὲν Τζαμί (πλατεία Μπότσαρη)	: 250.
Μπαμπᾶ-Τεκές (στὸ βυζαντινὸ τεῖχος)	: 324.
Τεκές	: 227.
Παλαιὰ Τουρκικὰ Λουτρά	: 115.
— Νεκροταφεῖα	
Ἑβραϊκὸ νεκροταφεῖο	: 165, 174, 215, 241, 242, 246, 261, 275, 296, 302, 303, 308, 364, 440, 453.
Τουρκικὸ νεκροταφεῖο (στὰ νότια τῆς πόλεως)	: 168, 175.
Τουρκικὸ νεκροταφεῖο (στὴν βόρεια ἐξοδὸ τῆς πόλεως)	: 230, 274.
— Οἰκίες (ἐπάνυμες, ἐθνικές)	
Βλαχικὴ ἰδιωτικὴ οἰκία	: 345, 362.
Ἑβραϊκὴ οἰκία	: 352.
Ἑλληνικὴ ἰδιωτικὴ οἰκία (κοντὰ στὸν ναὸ τοῦ Ἀγ. Κηρύκου)	: 268.
Ἰδιωτικὴ οἰκία (χωρὶς ἄλλα στοιχεῖα)	: 34, 373, 457.
Ἰδιωτικὴ οἰκία, ὁδὸς Μεγ. Ἀλεξάνδρου (στὴν αὐλή)	: 226.
Ἰδιωτικὴ οἰκία τῆς πόλεως (κοντὰ στὸν ναὸ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου)	: 159.
Ἰδιωτικὴ οἰκία (κοντὰ στὸν ναὸ τῆς Παναγίας Δεξιᾶς)	: 219.
Ἰδιωτικὴ οἰκία (κοντὰ στὸ Τζεκούρ Τεκὲ Τζαμί)	: 188.
Τουρκικὴ ἰδιωτικὴ οἰκία	: 170, 187, 220, 350.
Τουρκικὴ οἰκία (κοντὰ στὸ Μπαῖρ Τζαμί)	: 254.
Οἰκία ἐνὸς Ἑλλήνα ὀρολογιοποιοῦ	: 372.
Οἰκία ἐνὸς ἱερέα (κοντὰ στὸν ναὸ τῶν Μικρῶν Ἀναργύρων)	: 281.
Οἰκία ἐνὸς καδῆ	: 256.
Οἰκία ἀγνώστου (δίπλα στὸν ναὸ τῆς Παναγίας Παλαιοφορίτισσας)	: 282.
Οἰκία Ἀρζόγλου, στὸ προαύλιο (Ο.Τ. 120)	: 284.
Οἰκία Ἀφούζ Μουσταφᾶ (στὴν αὐλή)	: 446.
Οἰκία Β. Καπετανάκη, ὁδὸς 10ῆς Μεραρχίας	: 394.
Οἰκία Ν. Κόγια, ὁδὸς Ἀγγέλων 9	: 212.
Οἰκία Ἰορδ. Κοσμίδου, πλατεία Ὁρολογίου	: 163, 232, 233, 316, 342, 343, 360, 396, 407.
Οἰκία Ἰ. Κωτούλα (Θέση Πουρὶ Κιόσκι, κοντὰ στὴν εἴσοδο τῆς πόλεως)	: 384.

Οικία Λ. Λαμπριανίδη	: 402.
Οικία Άντ. Γεωργίου "Μπαμπούκα" (ή Παμπούκα ή Κατιρτζή)	: 365.
Οικία κ. Μπονιότα (;)	: 272.
Οικία Δ. Νικολαΐδη, όδός 'Ανοιξέως (στήν αϋλή)	: 218.
Οικία Νιζέτ Μαχμούτ (στήν αϋλή)	: 332.
Οικία 'Ι. Ντόνα (στήν αϋλή)	: 398.
Οικία 'Α. Παυλίδου, όδός Λεωνίδου (στό προαϋλιο)	: 471.
Οικία Ράδη (δίπλα στό βόρειο τείχος)	: 235.
Οικία Δ. Ταλκάγκαρη (δίπλα στόν ναό τής Παναγίας Φανερωμένης)	: 236.
Οικία 'Αλκη Τσαρτζή, όδός Σοϋ-Καποϋ (στό προαϋλιο)	: 434.
Οικία Φιλόσογλου, όδός Γ. Γουδή	: 413.
 — 'Οδοί	
'Οδοί 'Ακαταμαχίτου καί Μεγ. 'Αλεξάνδρου (στήν γωνία)	: 207.
'Οδοί Σταδίου καί Θεσσαλονίκης	: 102.
'Οδός 'Αγγέλων (πίσω από τόν ναό τοϋ 'Αγίου Δημητρίου)	: 22.
'Οδός 'Ακροπόλεως (περιοχή Προμηθέως)	: 341, 403.
'Οδός 'Ανθέων (έντοιχισμένη στό ρωμαϊκό τείχος)	: 210, 211, 327.
'Οδός 'Ανθέων (Ο.Τ. 173)	: 292.
'Οδός Δημοσθένους, περιοχή Τριποτάμου (σέ οικία)	: 30.
'Οδός Κρήτης	: 283.
'Οδός Λυσίου	: 152, 178, 240.
'Οδός Μητροπόλεως (Ο.Τ.73)	: 41.
'Οδός Μπουμπουλίνας 14-16	: 306.
'Οδός Πυθαγόρα (Ο.Τ. 320-321), θέση αρχαίου γυμνασίου	: 7Α.
 — Κέντρα, ζαχαροπλαστεία, κινηματογράφοι	
'Εξοχικό κέντρο "Φλαμουριές"	: 84.
Ζαχαροπλαστείο Σερεμέτα	: 311.
Κινηματογράφος "Ζάππειον" (κοντά)	: 348.
 — Κρήνες	
"Κοντά σέ μία κρήνη"	: 406.
 — 'Αγροί, κτήματα, οικόπεδα	
'Αγρός 'Ι. 'Υφαντίδου (ΝΔ τής Βέροιας)	: 25.
Κτήμα αδελφών Καραντουμάνη (νοτιοανατολικό άκρο τής πόλεως)	: 135.
Κτήμα 'Αγ. Κατσαμάκα (Ο.Τ. 298)	: 45.
Κτήμα Εϋ. Γαλανόπουλου (συνοικισμός Παπάγου)	: 196.
Οικόπεδο Εϋγενίας 'Αδαμίδου, περιοχή Πασά Κιόσκι	: 150.
Οικόπεδο Σόλωνος 'Αντωνιάδου, όδός 'Αγ. 'Ιωάννου	: 119 (Α 214).
Οικόπεδο 'Αρναουτίδη, όδός Κομνηνών	: 158.
Οικόπεδο Β. Βασιλόγλου (Ο.Τ. 212)	: 37.
Οικόπεδο Π. Βουζουλίδου καί Σ. Χαρισιάδου	: 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 120, 331.
Οικόπεδο 'Ο. Γεμτζόγλου (ΒΑ τμήμα τοϋ τείχους)	: 243, 291, 330, 375.
Οικόπεδο Γεωργιαντά, όδός 'Εδέσσης (Ο.Τ. 211)	: 179.
Οικόπεδο Μ. Γεωργιάδου, όδός Κεντρική 113	: 29.
Οικόπεδο Στ. Δέτσκα, όδός Πίνδου 10 (Ο.Τ. 197)	: 7Β, 68, 69, 468, 474.
Οικόπεδο αδελφών Δημητριάδη (Ο.Τ. 150)	: 132.
Οικόπεδο Γ. 'Ελευθεριάδη, όδός Βενιζέλου (πρώην κτήριο 'Ασφαλείας)	: 7Δ.
Οικόπεδο 'Ι. 'Ελευθεριάδου, θέση "Εξω Παναγιά	: 160, 374, 391.
Οικόπεδο 'Ι. 'Ελευθεριάδου, περιοχή "Κάτω Πράσιнос Κήπος"	: 198.
Οικόπεδο 'Ιακωβίδη, όδός 'Εδέσσης (Ο.Τ. 211)	: 16, 35.
Οικόπεδο Μερκ. Καμπίτσου, όδός Βενιζέλου (έναντι ναοϋ 'Αγ. 'Αντωνίου)	: 14.
Οικόπεδο Δ. Καραντουμάνη	: 123, 298.
Οικόπεδο αδελφών Καραντουμάνη, όδός 'Ελ. Βενιζέλου 13	: 65, 264.
Οικόπεδο αδελφών Καραντουμάνη, όδός Προφήτου 'Ηλιού	: 172, 456.
Οικόπεδο Κηρυττοπούλου, όδός Ειρήνης (Ο.Τ. 56)	: 127.
Οικόπεδο Π. Κηρυττοπούλου, όδός Κυριώτισσας (Ο.Τ. 57)	: 368.
Οικόπεδο Κοκκαλιάρη - Μπεσικιάρη (ανατολικά ναοϋ Μ. Θεολόγου)	: 401.
Οικόπεδο Κοκκινίδη, όδοι Μ. 'Αλεξάνδρου καί Π. Τσαλδάρη	: 321.
Οικόπεδο αδελφών Κόντα - "Αρη Καραντουμάνη (Ο.Τ. 218)	: 124.
Οικόπεδο Δαμ. Κουϊκόγλου, περιοχή Γεωργικού Συνοικισμού	: 251, 267.
Οικόπεδο Κριαρά, συνοικία "Προμηθέας" (Ο.Τ. 420)	: 4, 31, 32, 33, 134.
Οικόπεδο Μάντζου - Τσάβη, όδός Μ. 'Αλεξάνδρου καί 'Εδέσσης (Ο.Τ. 217)	: 26, 390.
Οικόπεδο Μ. Μπαντή, περιοχή "Κάτω Πράσιнос Κήπος"	: 239.
Οικόπεδο Μωϋσιάδου, όδοι Ξάνθης καί 'Ι. Κωτουνίου (Ο.Τ. 212)	: 145.
Οικόπεδο Γ. Μωυσιάδη, όδοι Μούμογλου καί 'Εδέσσης (Ο.Τ. 225)	: 12, 67.

Οικόπεδο Νικολοπούλου, ὁδὸς Ξάνθης, πάροδος Ἑδέσσης (Ο.Τ. 213)	: 155, 162, 177, 202.
Οικόπεδο Θ. Νίκου, ὁδὸς Ἑδέσσης 25 (Ο.Τ. 211)	: 10.
Οικόπεδο Παπαδημητρίου, ὁδὸς Μυτιλέκα 8 (Ο.Τ. 58)	: 164.
Οικόπεδο Γ. Πάσχου, ὁδὸς Ἀριστοτέλους 18	: 481.
Οικόπεδο Ν. Περούδη, θέση "Πράσινο Κήπος"	: 487.
Οικόπεδο Γ. Πιτιβάνου, περιοχή Ἐξω Παναγιᾶς	: 194.
Οικόπεδο ἀδελφῶν Πορφύρη καὶ Ἡ. Λιάκου, ὁδὸς Καρατάσου (Ο.Τ. 199)	: 21, 146, 203, 466, 479.
Οικόπεδο Ράδη (παρακείμενο στὸ βόρειο τείχος)	: 379, 385.
Οικόπεδο Σαρηγιαννίδη, πάροδος 16ης Ὀκτωβρίου καὶ Ἰωνος	: 425, 477(·).
Οικόπεδο Ἀντ. Σαρηκωστή	: 39, 103, 221, 224, 238, 290, 293, 333, 344, 347, 357, 395, 399.
Οικόπεδο Σωτ. Τέττου (μεταξὺ συνοικισμῶν Καλλιθέα καὶ Ἐληῖ)	: 249.
Οικόπεδο Τσαμήτρου, ὁδὸς Εὐζώνων	: 171.
Οικόπεδο Τσιλιγγιρίδη - Μανυρίδη, ὁδὸς Ἱπποκράτους 18 (Ο.Τ. 80)	: 23, 366.
Οικόπεδο Στ. Τσιράκογλου (βάρεια ἔξοδος πόλεως, θέση Μοναρίφ)	: 15, 180, 270, 318.
Οικόπεδο Σ. Τσιτηρίδη (θέση Δημοτικὸς Φόρος)	: 353.
— Συνοικίες καὶ θέσεις, περιοχές (ἐκτὸς τῆς πόλεως)	
Ἀλιάκμων, στήν νοτιοανατολική ὄχλη	: 286.
Ἀσώματα	: 488, 490.
Ἀσώματα, ναὸς Ἀγίου Ἀθανασίου	: 489.
Δημόσια ὁδὸς Θεσσαλονίκης - Βεροίας (ἀπόσταση μᾶς ὥρας ἀπὸ Βέροια)	: 496.
Δρόμος πρὸς τὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ	: 460.
Θέση Σαραντόβρυσες (ἀγρὸς Σουλτάνας Μποΐτση)	: 258.
Κομνήνιον	: 491, 492.
Κορυφή, ναὸς Ἀγίας Παρασκευῆς	: 493.
Κτήμα Στεφ. Παντή, μετὰ τῆς θέσεως Φαία καὶ τοῦ χωριοῦ Νησί	: 503.
Λαζοχώρι	: 494.
Λαζοχώρι (οἰκία Σωτ. Πετρίδη)	: 480.
Μακροχώρι, περιοχή Μαυροδένδρι (ἀγρὸς Ἰ. Δαμανλή)	: 495.
Μακροχώρι, περιοχή Ταγαροχωρίου (ναὸς Προφήτη Ἡλία)	: 497.
Μπραϊνάτες (σημ. Νέα Νικομήδεια), ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωριοῦ	: 498, 500.
Μπραϊνάτες (σημ. Νέα Νικομήδεια), "ἔξω ἀπὸ μία νεόκτιστη ἐκκλησίαν"	: 501.
Μπραϊνάτες (σημ. Νέα Νικομήδεια), ναὸς Πέτρου καὶ Παύλου	: 499.
Νησί (ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό)	: 486.
Νησί, ναὸς Ἀγίων Ἀναργύρων	: 502.
Πατρίς (Τουρκοχώρι), ναὸς Ἀγίας Παρασκευῆς	: 504.
Ράχη (θέση Κότσικας), ναὸς τῆς Ἀναλήψεως	: 505.
Ράχη, οἰκία Ἀλέξανδρου Φωτιάδη	: 506.
Ράχη, ναὸς Ἀγίου Ἀθανασίου	: 507.
Σκυλλίτσι, ναὸς Ἀγίου Νικολάου	: 508.
Σταυρός	: 509.
Σταυρὸς (στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο)	: 485.
Τρίλοφος, θέση "Πλατάνια"	: 510.
Περιοχὴ Τριποτάμου (ἀνατολική ὄχλη)	: 70, 310.
Φυτεία, σὲ κελλί τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Νικολάου	: 511.
Φυτεία, θέση Ἰσιώματα	: 512.
Γαλεριανὸ συγκρότημα, Θεσσαλονίκη	: 107, 111.
Λύκειο Σουλτανιέ Θεσσαλονίκης	: 7Γ, 8.

Κατάλογος ἐπιγραφῶν μὲ ἄγνωστες συνθήκες εὐρέσεως

9	153	228	326
20	154	229	328
27	161	244	329
42	166	252	346
43	167	259	358
46	173	260	361
50	176 (Βέροια)	266	367
58	183	277	376
64	184	280	378
72	185	294	386
110	191	295	389
119 (Λ 264)	193	309	397
122	199	312	410
130	200	314	411
131	201	315	415
133	204 (Βέροια)	319	416
139	209	325	419

420	436	448	467
422	437	461	470
426	438	462	473
431	444 (Βέροια)	464	478
435	445	465	483

Κατάλογος εικόνων των επιγραφών

Χ.Γ. = Χριστόφορος Γιαβανίδης

Μ.Β.Χ. = Μιλτιάδης Β. Χατζόπουλος

- 1α-β: Ἀρχεῖο ΙΖ' Ἐφορείας
 2: Μ.Β.Χ.
 3α: Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton
 3β: Phillipe Collet
 4α-β: Μ.Β.Χ.
 5: Μ.Β.Χ.
 6α: Ἀρχεῖο ΙΙης Ἐφορείας Βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων
 6β: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία ἐκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton)
 7α: Γεώργιος Σουρῆς
 7β: Μ.Β.Χ.
 7γ: Phillipe Collet (φωτογραφία ἐκτύπου Charles Avezou καὶ Charles Picard - Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν)
 7δ: Μ.Β.Χ.
 8α-β: Phillipe Collet
 9: Μ.Β.Χ.
 10: Ἀρχεῖο ΙΙης Ἐφορείας Βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων
 11: Μ.Β.Χ.
 12: Μ.Β.Χ.
 13: Μ.Β.Χ.
 14: Χ.Γ.
 15: Μ.Β.Χ.
 16: Μ.Β.Χ.
 17: Μ.Β.Χ.
 18: Μ.Β.Χ.
 19: Χ.Γ.
 20: Μ.Β.Χ.
 21: Μ.Β.Χ.
 22: Μ.Β.Χ.
 23: Μ.Β.Χ.
 25: Μ.Β.Χ.
 26: Μ.Β.Χ.
 27: Phillipe Collet
 28: Charles Edson (φωτογραφία ἐκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton)
 29: Μ.Β.Χ.
 *30: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 31-32: Μ.Β.Χ.
 33: Μ.Β.Χ.
 34: πανομοιότυπο A.J.B. Wace
 35: Μ.Β.Χ.
 36: Μ.Β.Χ.
 37: Μ.Β.Χ.
 38: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 39: πανομοιότυπο Μανόλη Ἀνδρόνικου
 40: Μ.Β.Χ.
 41α-β-γ: Μ.Β.Χ.
 42: Μ.Β.Χ.
 43: Μ.Β.Χ.
 44: Μ.Β.Χ.
 45: Χ.Γ.
 46: Μ.Β.Χ.
 47: Μ.Β.Χ.
 48: Χ.Γ.
 49: Μ.Β.Χ.
 50: Χ.Γ.
 51: Χ.Γ.
 52: Χ.Γ.
 53: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία ἐκτύπου Μ.Β.Χ. / ΚΕΡΑ)
 54-55: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία ἐκτύπου Μ.Β.Χ. / ΚΕΡΑ)
 55-56: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία ἐκτύπου Μ.Β.Χ. / ΚΕΡΑ)
 58: Μ.Β.Χ.
 59: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 60: Μ.Β.Χ.
 61: Μ.Β.Χ.
 62: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία ἐκτύπου Μ.Β.Χ. / ΚΕΡΑ)
 63: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία ἐκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton)
 64: Μ.Β.Χ.
 65: Μ.Β.Χ.
 66: Μ.Β.Χ.
 67: Χ.Γ.
 68: Μ.Β.Χ.
 69: Μ.Β.Χ.
 70: φωτογραφία ἐκτύπου Ἀναστασίου Ὁρλάνδου (ἀναφωτογράφηση ΑΔ)
 71: Μ.Β.Χ.
 72: Χ.Γ.
 73: Μ.Β.Χ.
 74: Μ.Β.Χ.
 75: Μ.Β.Χ.
 76: Μ.Β.Χ.
 77: Μ.Β.Χ.
 78: Μ.Β.Χ.
 79: Μ.Β.Χ.
 80: Μ.Β.Χ.
 81: Μ.Β.Χ.
 83: Μ.Β.Χ.
 84: Μ.Β.Χ.
 85: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία ἐκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton)
 86: Μ.Β.Χ.
 87: Μ.Β.Χ.
 88: Μ.Β.Χ.
 89: Μ.Β.Χ.
 90: Μ.Β.Χ.
 91: Μ.Β.Χ.
 92: Μ.Β.Χ.
 94: Μ.Β.Χ.
 95: Μ.Β.Χ.
 96: Μ.Β.Χ.
 97: Μ.Β.Χ.
 98: Μ.Β.Χ.
 99: Μ.Β.Χ.
 100: Μ.Β.Χ.
 101: Μ.Β.Χ.
 102: Μ.Β.Χ.
 103: Μ.Β.Χ.
 104: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία ἐκτύπου Μ.Β.Χ. / ΚΕΡΑ)
 105: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία ἐκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton)
 106α: Μ.Β.Χ.
 106β: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία ἐκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton)
 107: Μ.Β.Χ.

- 108α-β: M.B.X.
 109: M.B.X.
 110: M.B.X.
 113: M.B.X.
 114: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 115: M.B.X.
 116: M.B.X.
 117: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton)
 119α-β: X.Γ.
 120: M.B.X.
 121: M.B.X.
 122: M.B.X.
 123: M.B.X.
 124: M.B.X.
 125: M.B.X.
 126: M.B.X.
 127: M.B.X.
 128: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου M.B.X. / ΚΕΡΑ)
 129: M.B.X.
 130: M.B.X.
 131: M.B.X.
 132: M.B.X.
 133: M.B.X.
 134: M.B.X.
 135: M.B.X.
 136: M.B.X.
 137-138: M.B.X.
 139: M.B.X.
 140α: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 140β: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton)
 141: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 142: M.B.X.
 143: Phillipe Collet
 144: M.B.X.
 145: M.B.X.
 146: M.B.X.
 147: M.B.X.
 148α-β: M.B.X.
 149: M.B.X.
 150: X.Γ.
 151: πανομοιότυπο Charles Avezou
 152: M.B.X.
 153: M.B.X.
 154: X.Γ.
 155: M.B.X.
 156: M.B.X.
 157: X.Γ.
 158: M.B.X.
 159: πανομοιότυπο A.J.B. Wace
 160: M.B.X.
 161: M.B.X.
 162: M.B.X.
 163: X.Γ.
 164: M.B.X.
 165: πανομοιότυπο Adolf Struck
 166: X.Γ.
 167: X.Γ.
 168: M.B.X.
 169: M.B.X.
 170: πανομοιότυπο A.J.B. Wace
 171: M.B.X.
 172: M.B.X.
 173: M.B.X.
 174: M.B.X.
 176: M.B.X.
 177: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου M.B.X. / ΚΕΡΑ)
 178α-β: M.B.X.
 179: M.B.X.
 181: Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton
 182: M.B.X.
 183α-β: M.B.X.
 184: M.B.X.
 185: M.B.X.
 186α: Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton
 186β: X.Γ.
 187: X.Γ.
 188: M.B.X.
 189: M.B.X.
 190: M.B.X.
 191α-β: M.B.X.
 192: M.B.X.
 193: M.B.X.
 194: M.B.X.
 195α: Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton
 195β: X.Γ.
 196: M.B.X.
 197: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου M.B.X. / ΚΕΡΑ)
 198: X.Γ.
 199α-β: M.B.X.
 200: M.B.X.
 201: M.B.X.
 202α-β: M.B.X.
 203: M.B.X.
 204: φωτογραφία Μουσείου Κωνσταντινουπόλεως
 205: X.Γ.
 206: M.B.X.
 207: M.B.X.
 208: M.B.X.
 209: M.B.X.
 210: M.B.X.
 211: M.B.X.
 212: M.B.X.
 213: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 214: X.Γ.
 215: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 216: M.B.X.
 217: M.B.X.
 218: M.B.X.
 219: φωτογραφία Μουσείου Κωνσταντινουπόλεως
 220: X.Γ.
 221: M.B.X.
 222: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study*, Princeton)
 223: M.B.X.
 224: M.B.X.
 225: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου "Αννας Παναγιώτου / ΚΕΡΑ)
 226: M.B.X.
 228: M.B.X.
 229: M.B.X.
 230: M.B.X.
 231: M.B.X.
 232: M.B.X.
 235: M.B.X.
 236: M.B.X.
 237: πανομοιότυπο A.J.B. Wace
 238: X.Γ.
 239: X.Γ.
 240: M.B.X.
 241: M.B.X.
 242: M.B.X.
 243: M.B.X.
 244: M.B.X.
 245: πανομοιότυπο Charles Avezou
 246: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 247: M.B.X.
 248: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 249α-β: M.B.X.

- 250: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study, Princeton*)
 251: M.B.X.
 252: M.B.X.
 253: M.B.X.
 254: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 255: πανομοιότυπο Γ. 'Ασλάνογλου
 256: πανομοιότυπο A.J.B. Wace
 257: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study, Princeton*)
 258: M.B.X.
 259: X.Γ.
 260: X.Γ.
 261: πανομοιότυπο Adolf Struck
 262: X.Γ.
 263: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study, Princeton*)
 264: M.B.X.
 266: M.B.X.
 267: X.Γ.
 268: πανομοιότυπο A.J.B. Wace
 269: M.B.X.
 270: M.B.X.
 271: M.B.X.
 272: πανομοιότυπο Γ. 'Ασλάνογλου
 273: M.B.X.
 274: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 275: πανομοιότυπο Adolf Struck
 276: πανομοιότυπο A.J.B. Wace
 277: πανομοιότυπο άνωνύμου Γάλλου
 279: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 280: M.B.X.
 281: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 282: M.B.X.
 283: X.Γ.
 284: M.B.X.
 285: πανομοιότυπο Adolf Struck
 286: M.B.X.
 287: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου M.B.X. / KEPA)
 288: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 289α-β: M.B.X.
 290: M.B.X.
 291: M.B.X.
 292: M.B.X.
 295: M.B.X.
 296: M.B.X.
 297: M.B.X.
 298: M.B.X.
 300α-β: M.B.X.
 301: M.B.X.
 302α-β: M.B.X.
 303: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study, Princeton*)
 304: M.B.X.
 305: M.B.X.
 306: M.B.X.
 307: M.B.X.
 308: M.B.X.
 309: M.B.X.
 310: M.B.X.
 311: M.B.X.
 312: M.B.X.
 313: M.B.X.
 314: M.B.X.
 315: X.Γ.
 316: M.B.X.
 317: M.B.X.
 318: M.B.X.
 319: πανομοιότυπο άνωνύμου Γάλλου
 320: M.B.X.
 321: X.Γ.
 322: M.B.X.
 323: M.B.X.
 325: X.Γ.
 326: M.B.X.
 327: M.B.X.
 328: M.B.X.
 329: X.Γ.
 330: M.B.X.
 331: M.B.X.
 332: M.B.X.
 333: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study, Princeton*)
 334: αναφωτογράφιση ΑΔ
 335: M.B.X.
 336α: φωτογραφία Charles Edson / *Institute for Advanced Study, Princeton*
 336β: X.Γ.
 337: M.B.X.
 338: M.B.X.
 339: πανομοιότυπο W.M. Leake
 340: X.Γ.
 341: M.B.X.
 342: M.B.X.
 343: M.B.X.
 344: M.B.X.
 345: πανομοιότυπο A.J.B. Wace
 346α-β: M.B.X.
 347: M.B.X.
 348: M.B.X.
 349α-β: M.B.X.
 350: M.B.X.
 351: M.B.X.
 352: πανομοιότυπο A.J.B. Wace
 353α-β: M.B.X.
 354: M.B.X.
 355: M.B.X.
 356: X.Γ.
 357: M.B.X.
 358: X.Γ.
 359: M.B.X.
 360: M.B.X.
 361: M.B.X.
 362: M.B.X.
 363: M.B.X. (φωτογραφία εκτύπου Charles Edson / *Institute for Advanced Study, Princeton*)
 364: πανομοιότυπο Adolf Struck
 365: X.Γ.
 366: M.B.X.
 367: M.B.X.
 368: M.B.X.
 369: X.Γ.
 370: M.B.X.
 371: M.B.X.
 372: 'Ιωάννης 'Ασλάνης
 373: M.B.X.
 374: M.B.X.
 375: M.B.X.
 376: X.Γ.
 377α-β: M.B.X.
 378: M.B.X.
 379: M.B.X.
 381: X.Γ.
 382: M.B.X.
 383α-β: M.B.X.
 384: X.Γ.
 385: M.B.X.
 386: M.B.X.
 387: M.B.X.
 388: M.B.X.
 389: M.B.X.
 390: M.B.X.

- 391: Χ.Γ.
 392α-β-γ: Χ.Γ.
 393: Μ.Β.Χ.
 394: Μ.Β.Χ.
 395: Μ.Β.Χ.
 396: Μ.Β.Χ.
 397α-β: Μ.Β.Χ.
 399: Μ.Β.Χ.
 400: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 401: Μ.Β.Χ.
 402: Χ.Γ.
 403: Μ.Β.Χ.
 404: Μ.Β.Χ.
 405: Μ.Β.Χ.
 406: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 408: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 409: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 410: Μ.Β.Χ.
 411: Μ.Β.Χ.
 412: Χ.Γ.
 413: Μ.Β.Χ.
 414: Χ.Γ.
 415: Μ.Β.Χ.
 416: Μ.Β.Χ.
 417: Χ.Γ.
 418: Μ.Β.Χ.
 419: Μ.Β.Χ.
 420: Μ.Β.Χ.
 421: πανομοιότυπο άνωνύμου μέλους της άποστολής
 του Ρωσσικού 'Αρχαιολογικού 'Ινστιτούτου Κων-
 σταντινουπόλεως
 422: Μ.Β.Χ.
 423: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία έκτύπου Μ.Β.Χ. / ΚΕΡΑ)
 424: Μ.Β.Χ.
 425: Μ.Β.Χ.
 426: Μ.Β.Χ.
 427: πανομοιότυπο Γ. 'Ασλάνογλου
 428: Μ.Β.Χ.
 429: Χ.Γ.
 430: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία έκτύπου Charles Edson /
Institute for Advanced Study, Princeton)
 431: Χ.Γ.
 432: Μ.Β.Χ.
 433α-β: Μ.Β.Χ.
 434: Μ.Β.Χ.
 435: Μ.Β.Χ.
 436: Μ.Β.Χ.
 437: Μ.Β.Χ.
 438: Μ.Β.Χ.
 439: Μ.Β.Χ.
 440: Μ.Β.Χ.
 441: Μ.Β.Χ.
 442: Μ.Β.Χ.
 443: Μ.Β.Χ.
 444: Μ.Β.Χ.
 445: Μ.Β.Χ.
 446: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία έκτύπου Charles Edson /
Institute for Advanced Study, Princeton)
 447: Μ.Β.Χ.
 448: Μ.Β.Χ.
 449: Μ.Β.Χ.
 450: Μ.Β.Χ.
 451: Μ.Β.Χ.
 452: Μ.Β.Χ.
 453: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία έκτύπου Charles Edson /
Institute for Advanced Study, Princeton)
 454: Μ.Β.Χ.
 455: Μ.Β.Χ.
 456: Μ.Β.Χ.
 457: πανομοιότυπο A.J.B. Wace
 458: Χ.Γ.
 459: Χ.Γ.
 460: πανομοιότυπο Adolf Struck
 461: Μ.Β.Χ.
 462: Μ.Β.Χ.
 463: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία έκτύπου Charles Edson /
Institute for Advanced Study, Princeton)
 464: Μ.Β.Χ.
 465: Μ.Β.Χ.
 466: Χ.Γ.
 467: Χ.Γ.
 468: Μ.Β.Χ.
 469: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 470: Μ.Β.Χ.
 471: Χ.Γ.
 472: Μ.Β.Χ.
 473: Μ.Β.Χ.
 474: Μ.Β.Χ.
 476: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 477: Μ.Β.Χ.
 478: Μ.Β.Χ.
 479: Χ.Γ.
 480α-β-γ: Μ.Β.Χ.
 481α-β-γ: Μ.Β.Χ.
 482α-β: Μ.Β.Χ.
 483: Μ.Β.Χ.
 484α-β-γ-δ: Μ.Β.Χ.
 485α-β-γ-δ: Μ.Β.Χ.
 486: Μ.Β.Χ.
 487: Μ.Β.Χ.
 488: Χ.Γ.
 489: Χ.Γ.
 490: Χ.Γ.
 491: Μ.Β.Χ.
 492: Χ.Γ.
 493: πανομοιότυπο Alfred Delacoulonche
 494: Μ.Β.Χ.
 495: Μ.Β.Χ.
 496: πανομοιότυπο Adolf Struck
 497: Μ.Β.Χ.
 498α-β: Χ.Γ.
 499: Μ.Β.Χ.
 500: Μ.Β.Χ.
 501: Μ.Β.Χ.
 502: Μ.Β.Χ.
 504: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία έκτύπου Charles Edson /
Institute for Advanced Study, Princeton)
 505: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία έκτύπου "Αννας Πανα-
 γιώτου / ΚΕΡΑ)
 506: Μ.Β.Χ.
 507: Μ.Β.Χ. (φωτογραφία έκτύπου Charles Edson /
Institute for Advanced Study, Princeton)
 508: Μ.Β.Χ.
 509: Μ.Β.Χ.
 510: Μ.Β.Χ.
 511: Μ.Β.Χ.
 512: Μ.Β.Χ.

Δ' ΠΙΝΑΚΕΣ

Άποψη της Βεροίας κατά τον μεσοπόλεμο από τα ανατολικά (Συλλογή Γ. Καλλιγιά)

Άποψη της Βεροίας από τα βορειοδυτικά. Στο πρώτο πεδίο η κοιτή του Τριποτάμιου (Μ.Β.Χ.)

Υδρομύλος στην βόρεια είσοδο της Βεροίας κατά τον μεσοπόλεμο (Συλλογή Γ. Καλλιγιά)

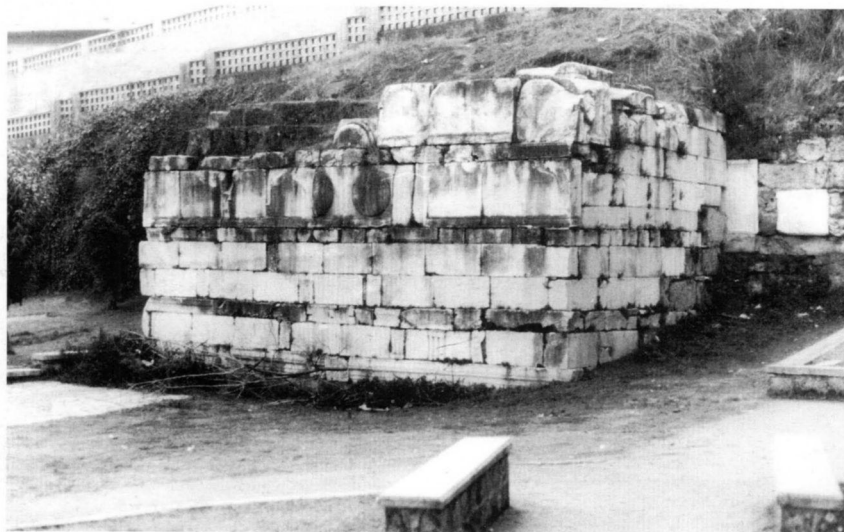
Άποψη της Βεροίας από τα νοτιοδυτικά άμεσα μετά την απελευθέρωση (Σύλλογή Δημοτικής Βιβλιοθήκης Βεροίας)

Ὁ «Πύργος τῆς Βιργινίας» στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνος (Συλλογὴ Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Βεροίας)

Ὁ «Πύργος τῆς Βιργινίας» σήμερα (Μ.Β.Χ.)

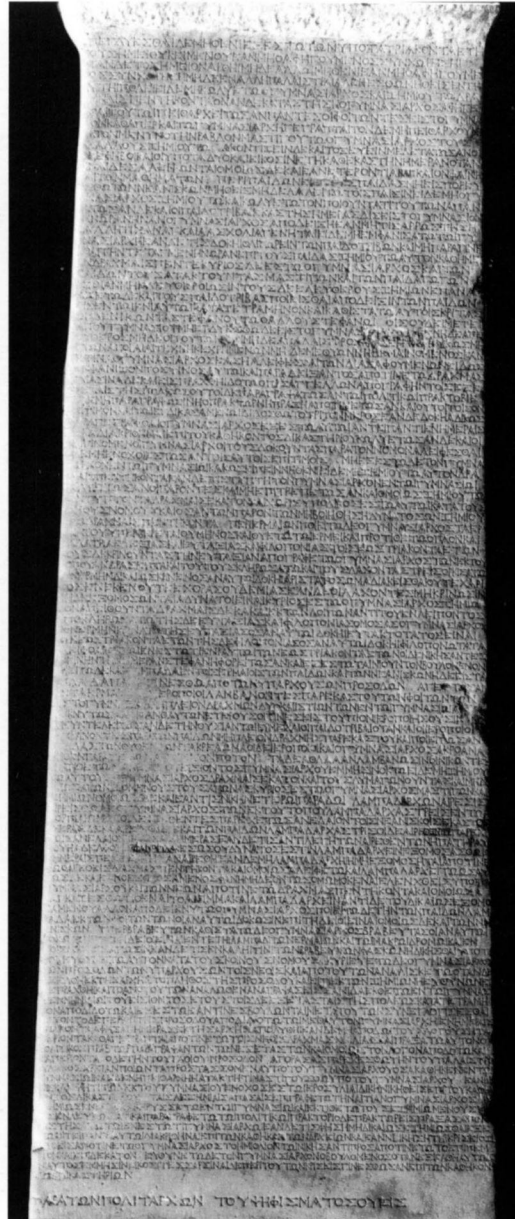
Πύργος ἀπὸ μαρμάρου ἀρχιτεκτονικὰ μέλη στὴν βόρεια εἴσοδο τῆς πόλεως (Μ.Β.Χ.)

Ρωμαϊκὸ ὁδόστρωμα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μητροπόλεως (Μ.Β.Χ.)

1α

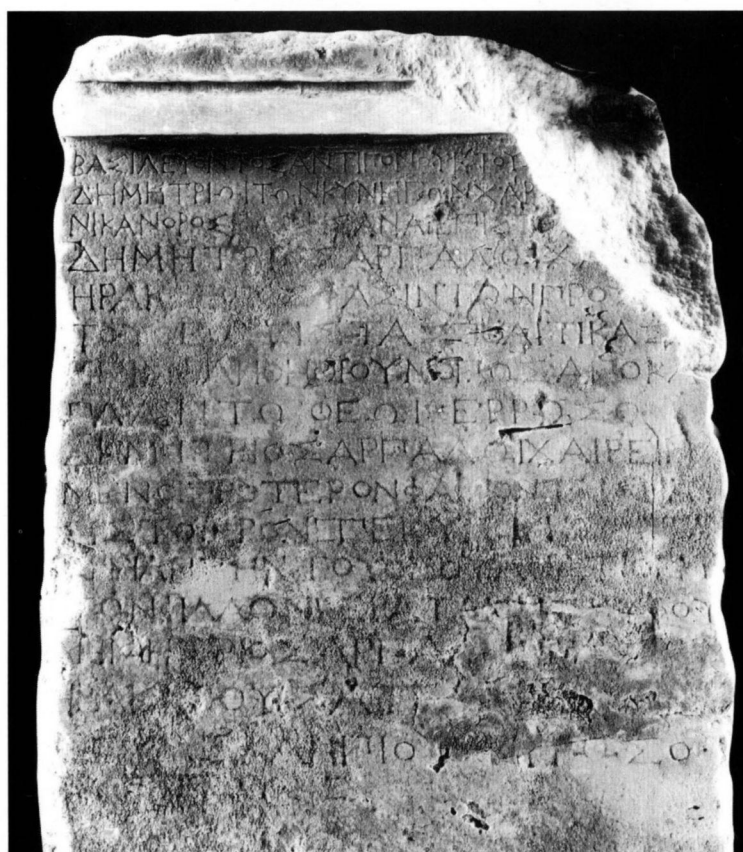

1β

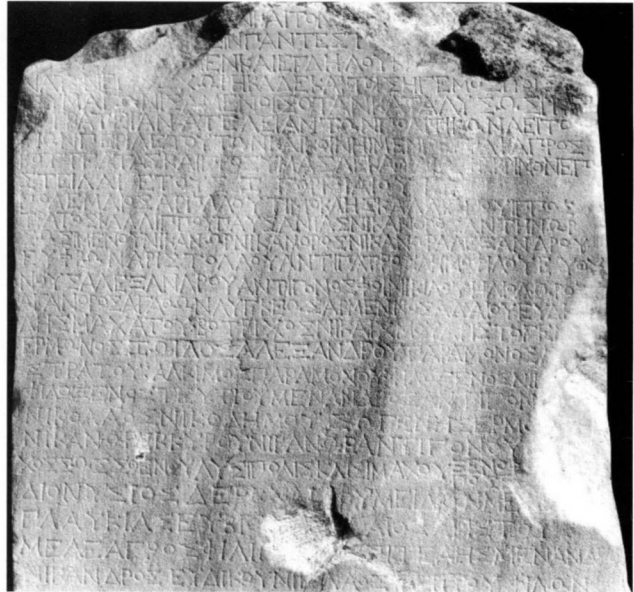
3α

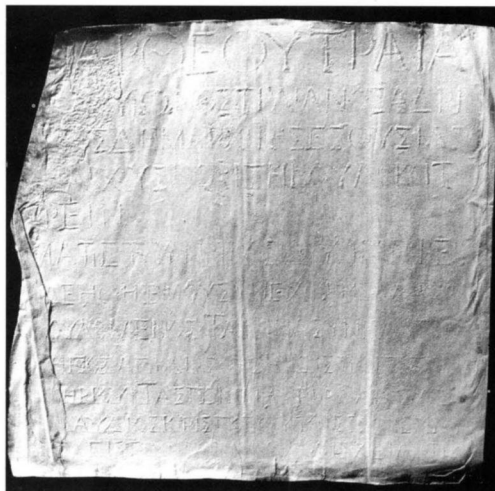
3β

4α

4β

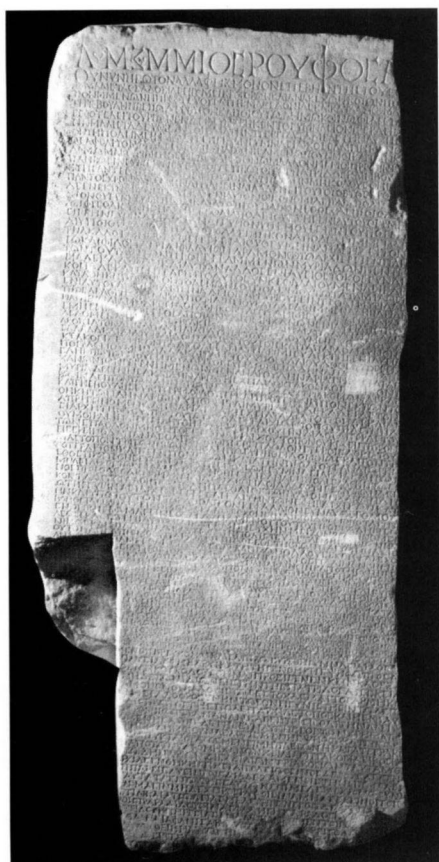
6α

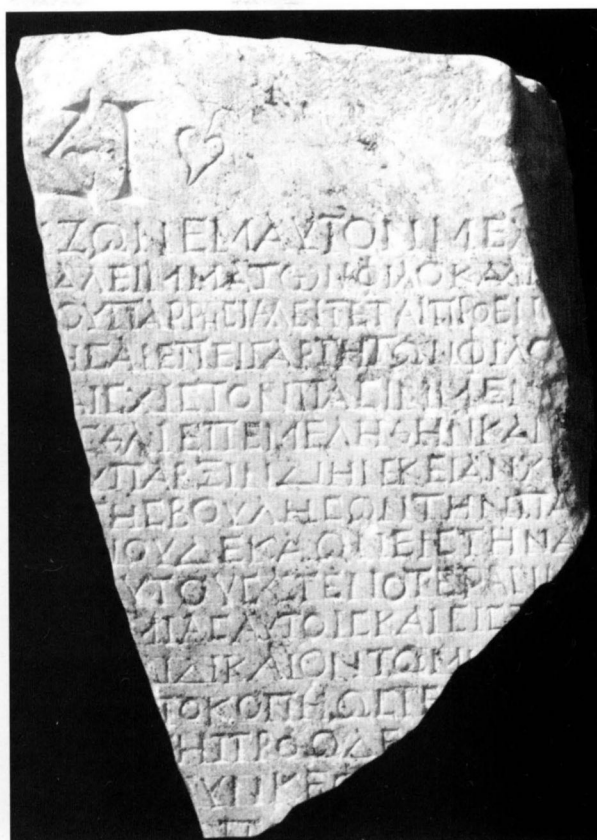
5

6β

7α

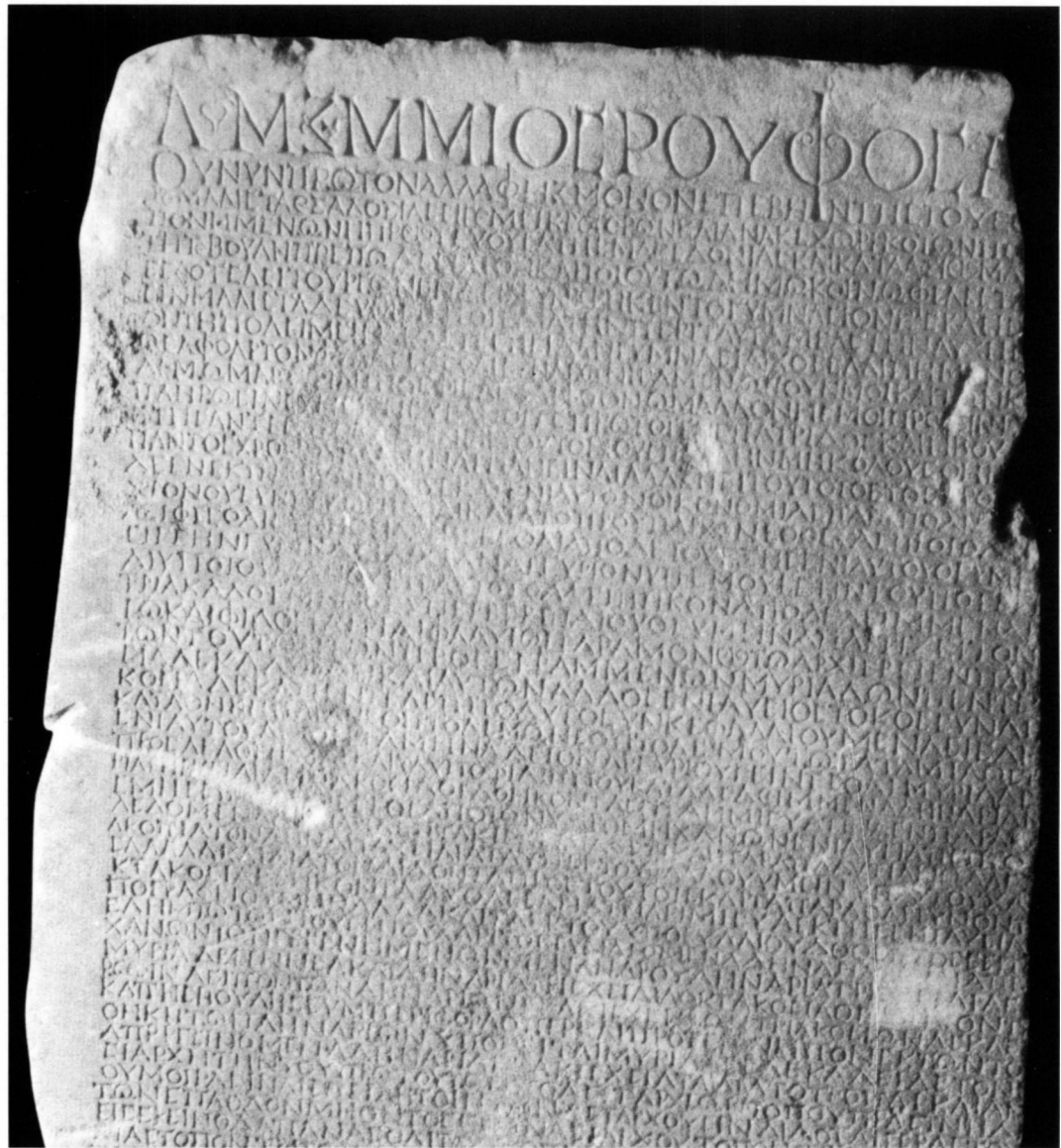
7β

7γ

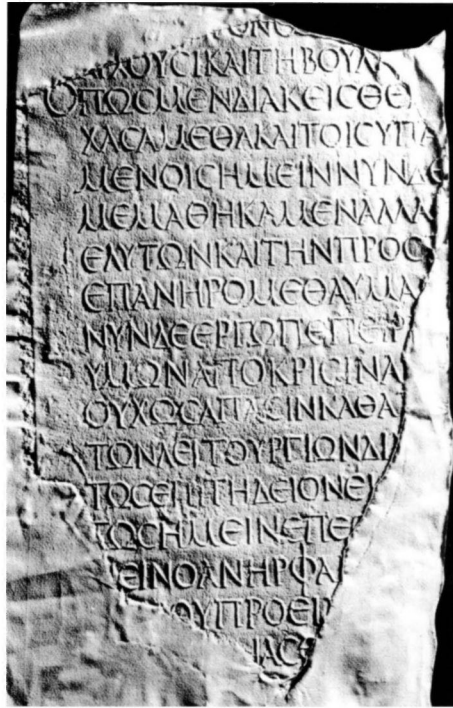
7δ

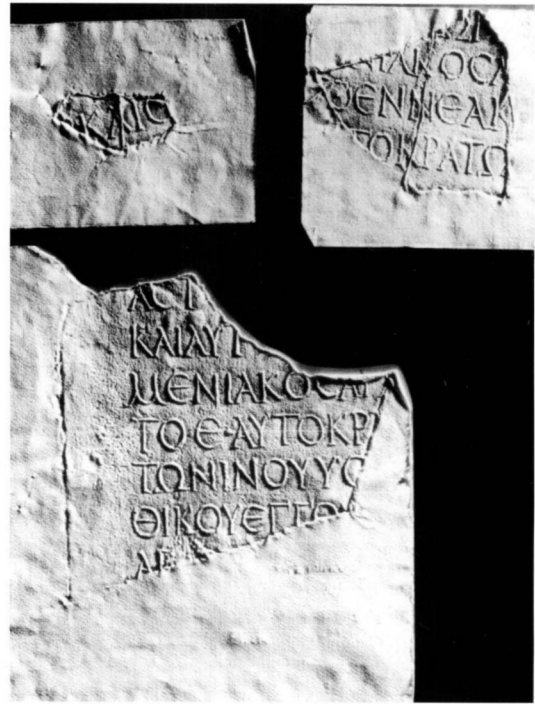
Λεπτομέρεια άνω τμήματος επιγραφής 7α

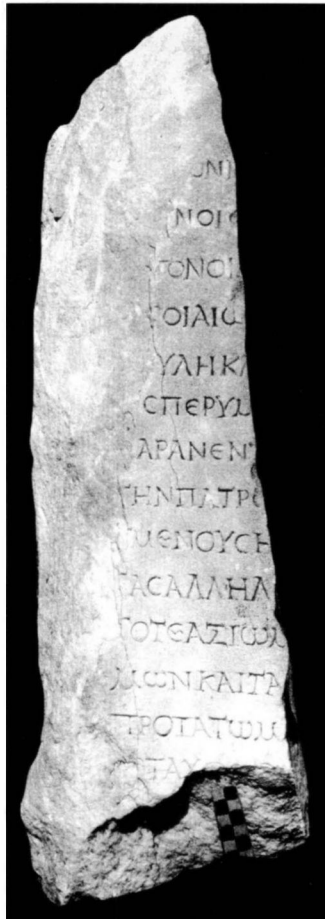
Λεπτομέρεια κάτω τμήματος επιγραφής 7α

8α

8β

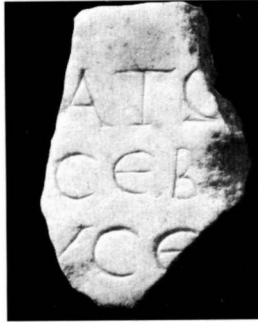
9

10

11

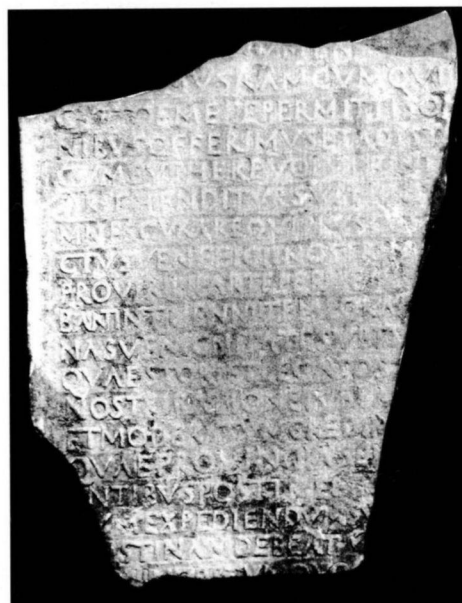
12

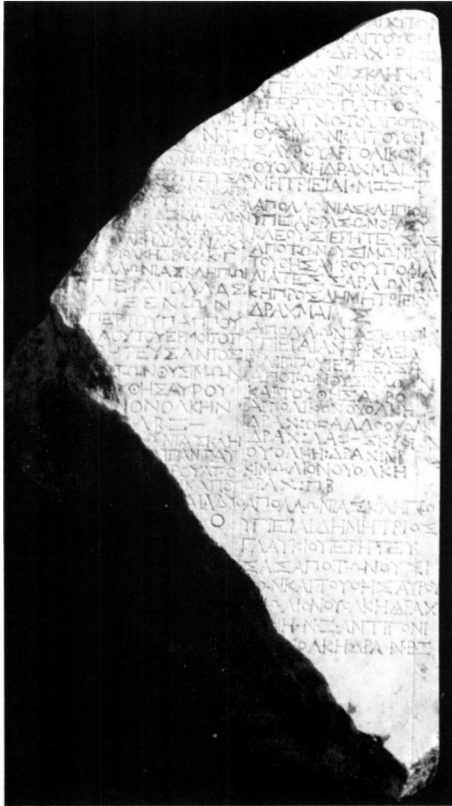
14

13

15

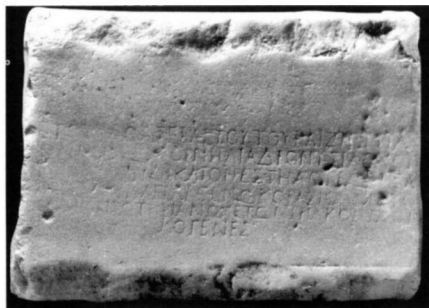
16

17

18

19

20

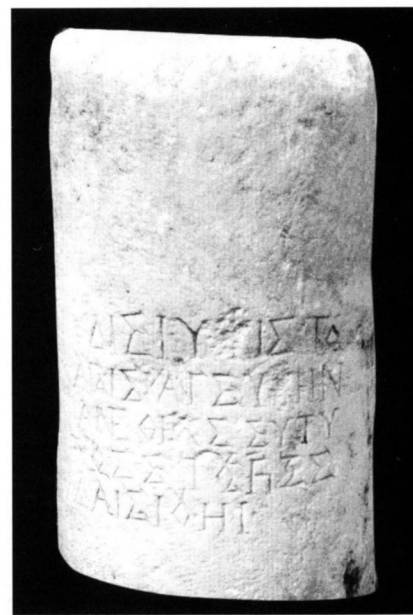
21

22

23

25

26

27

28

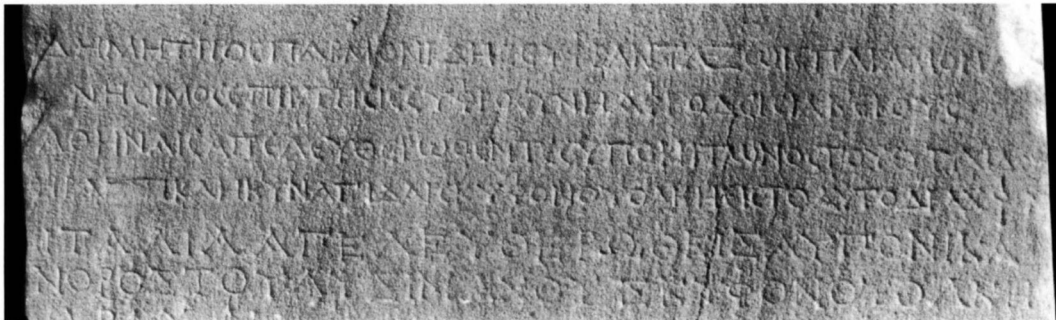

29

ΑΣΚΛΗΠΙΟΔΩΡΟΣ ΠΛΕΥΡΑΤΟΥ ΙΕΡΗ
Ε ΟΥΙΛΙΟΥ Η ΑΚΛΕΙΥΝ ΠΑ ΚΑΙ

30

31-32

33

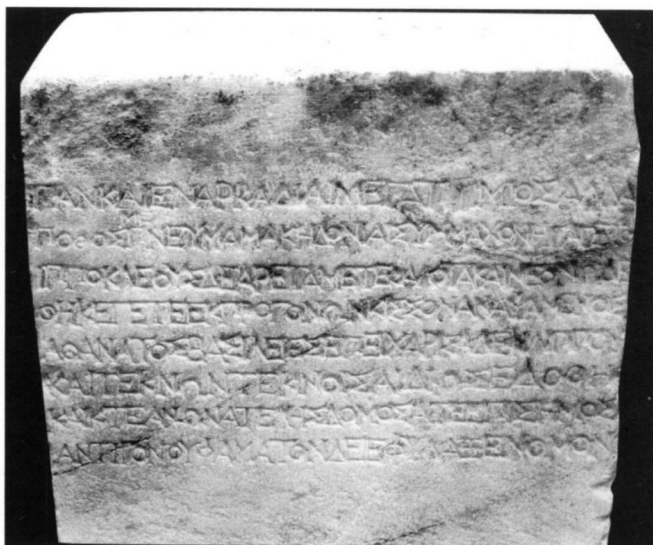
34

35

36

37

ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΕΥΚΑΡΤΗΣ ... ΑΔΩΡΙΕΚΑΤ. ΝΛ' ΘΕΟΙΣ
ΑΝΕΘΗΚΑΝ

38

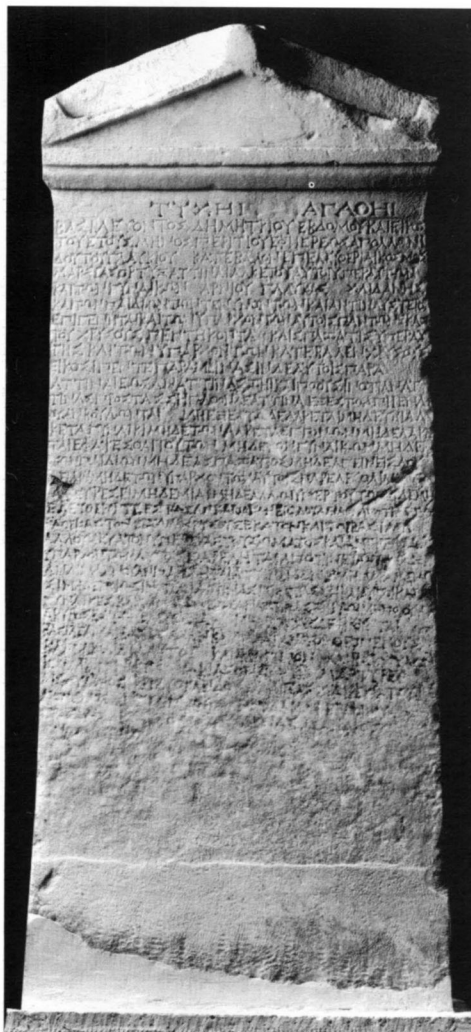
42

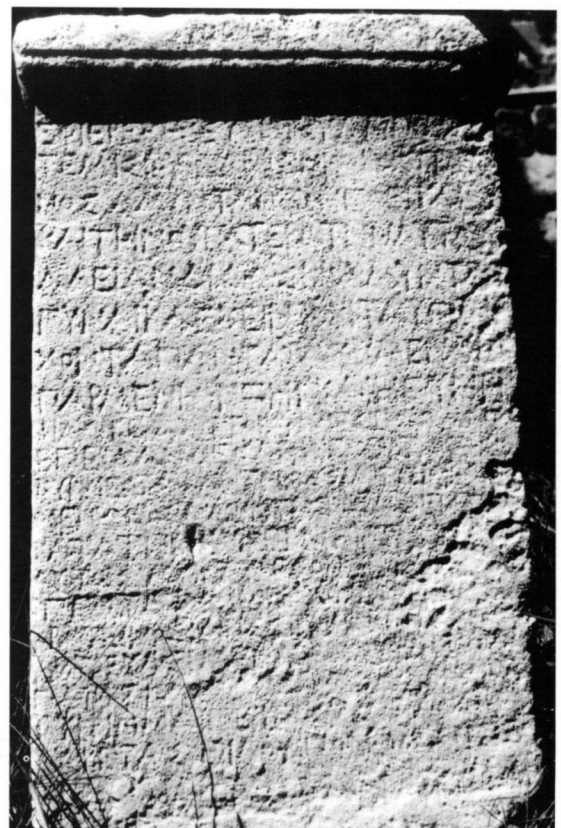
43

44

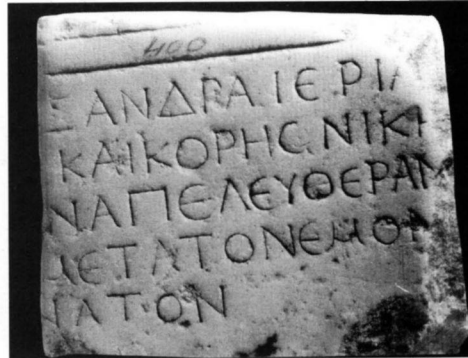
45

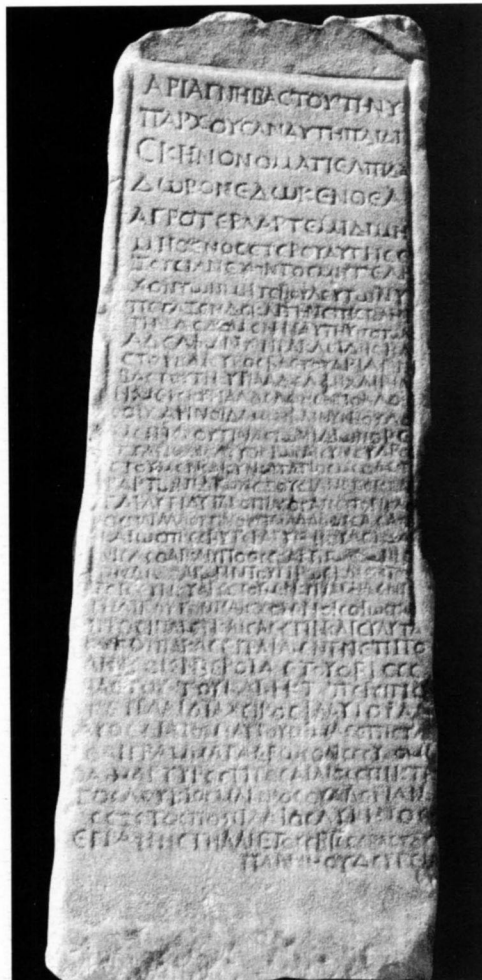
46

47

48

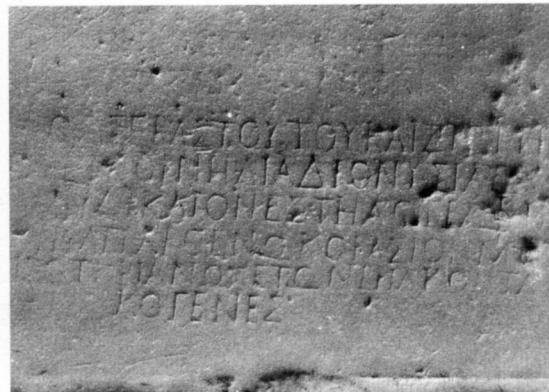

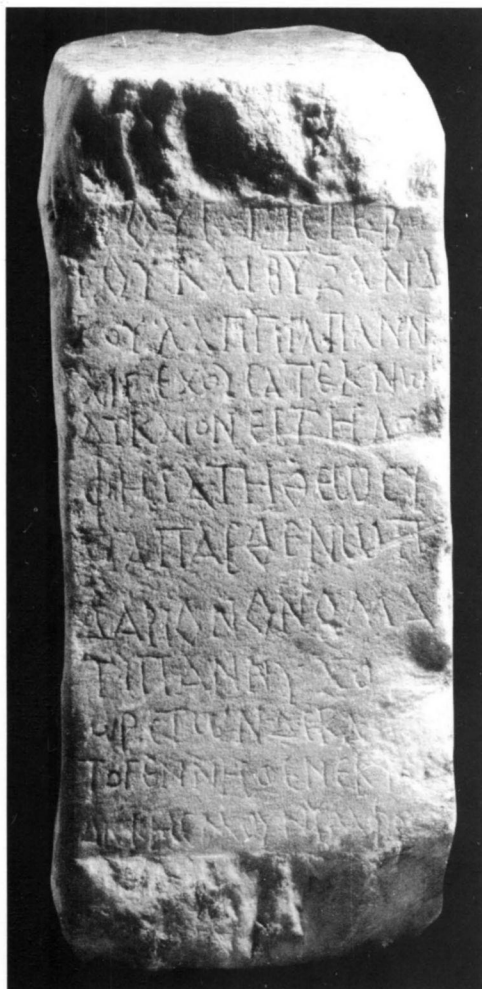
49

50

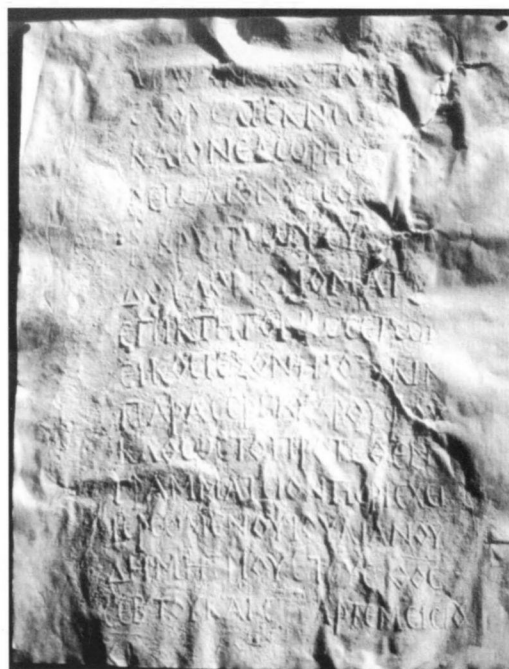

51

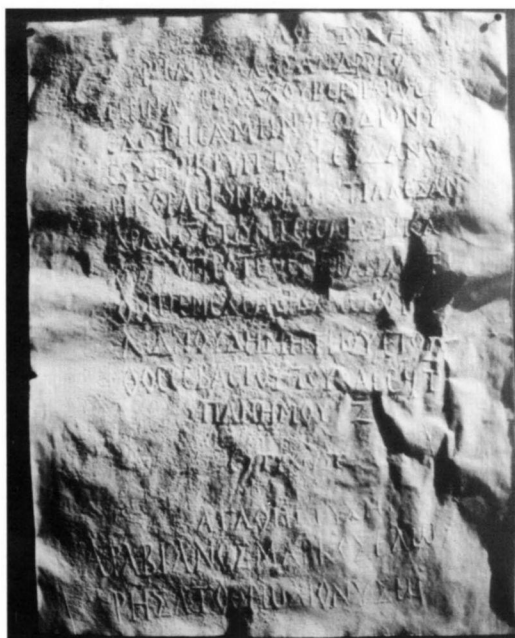

52

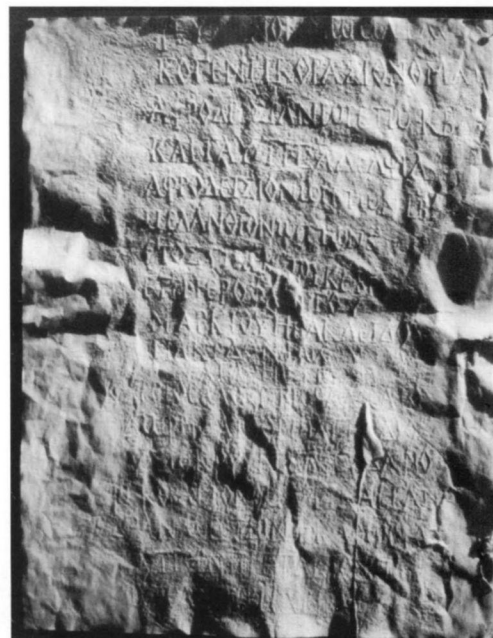

53

54-55

55-56

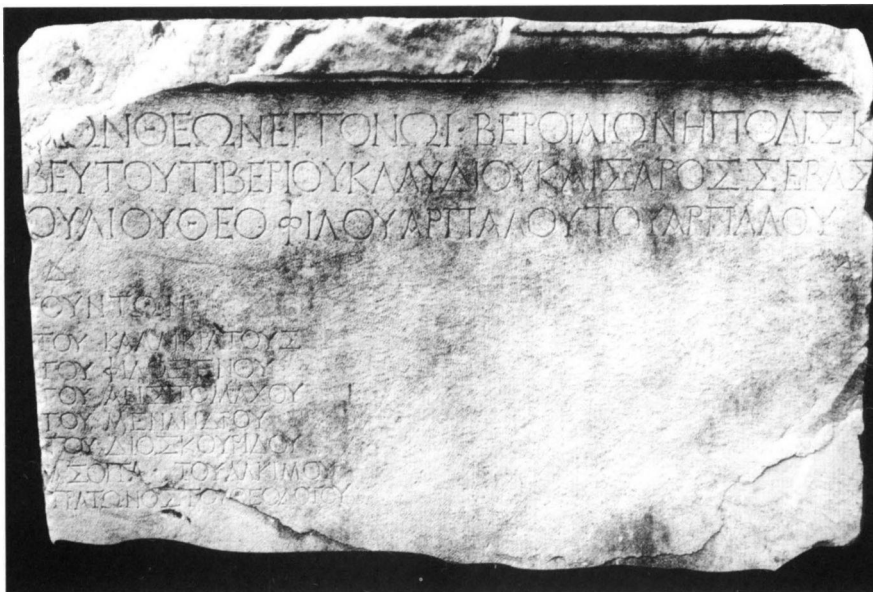

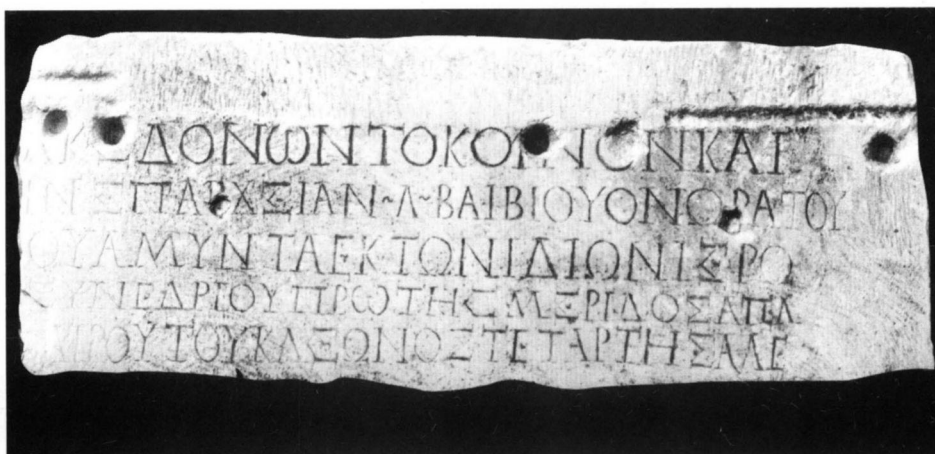
58

ΛΕΥΚΙΟΝ ΚΑΛΠΟΡΝΙΟΝ ΤΙΣ ΩΝΑ
ΛΑΝΟΥΠΑΤΟΝ ΒΕΡΟΙΟΙ ΚΑΙ ΟΙΕΝ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟΙ
ΡΩΜΑΙΟΙ ΤΟΝ ΕΑ ΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝΑ

59

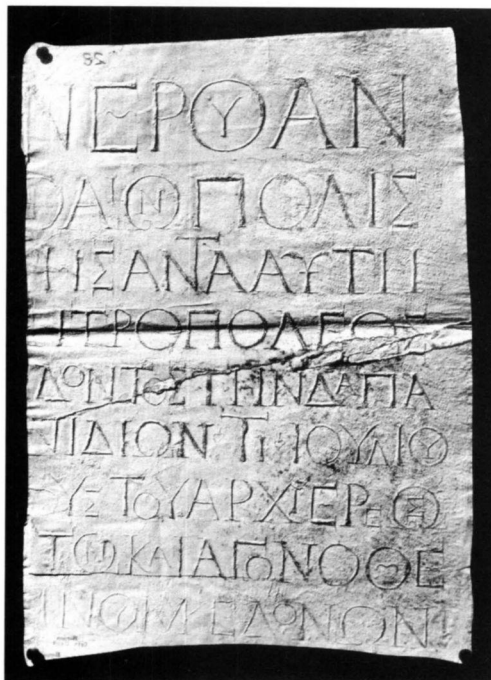
60

61

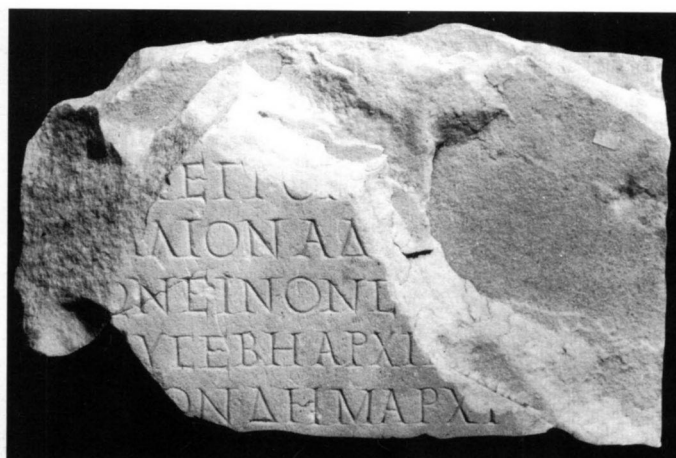
62

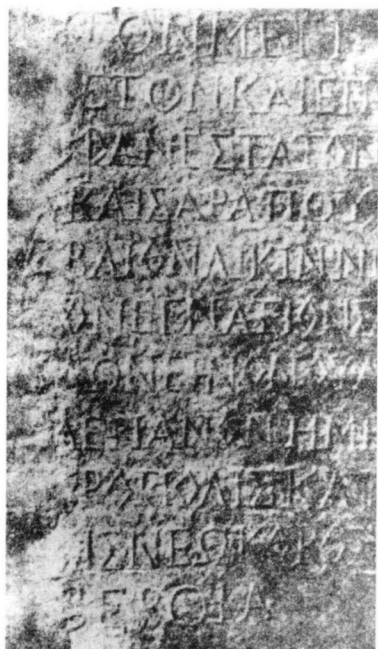
63

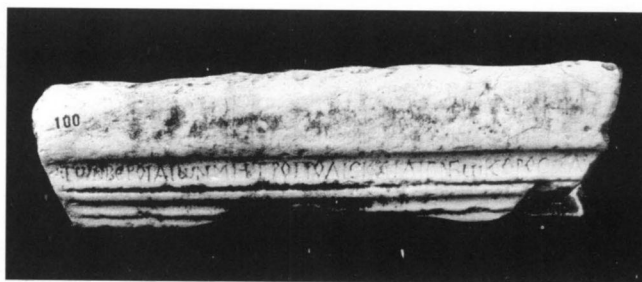
64

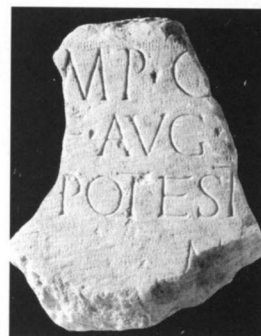
65

70

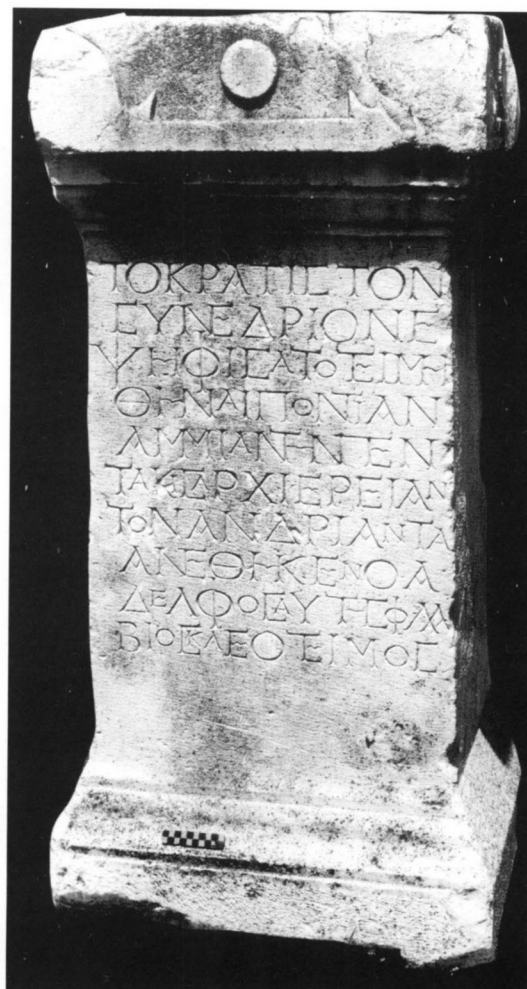
71

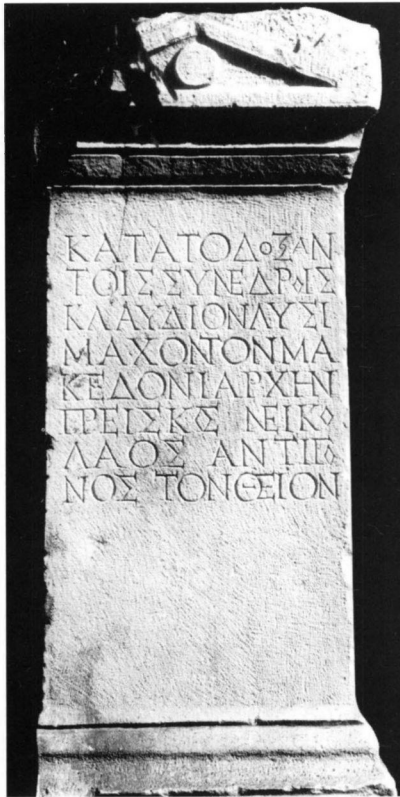
72

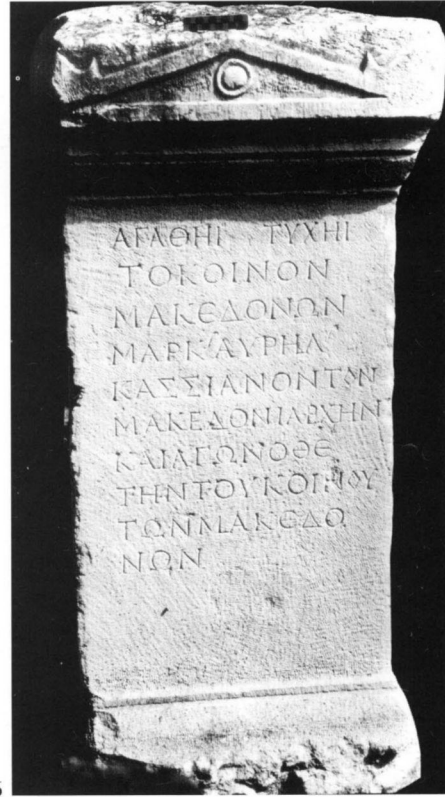
73

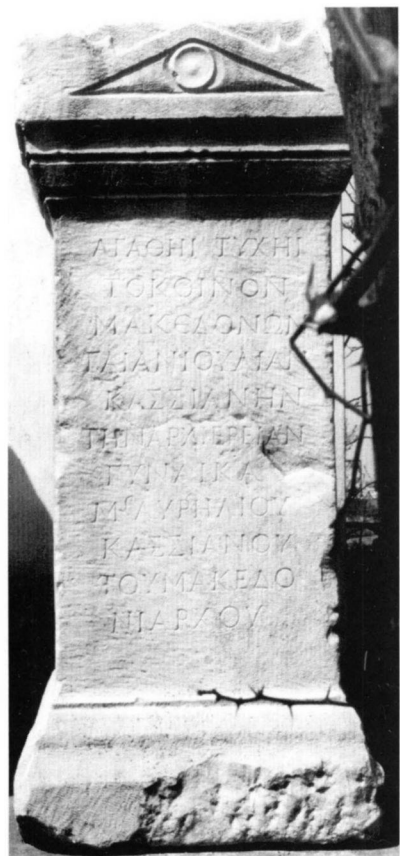
74

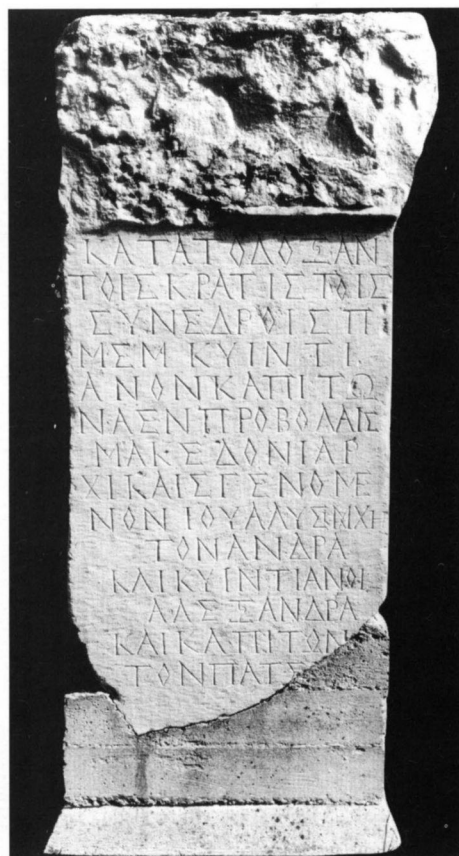
75

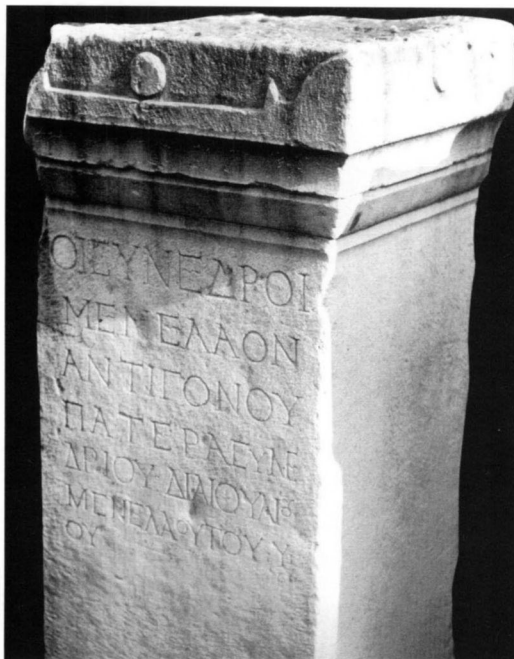
76

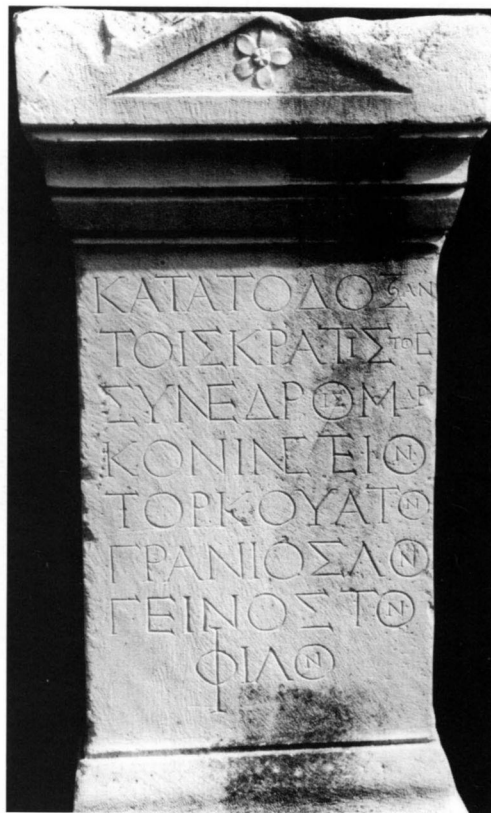
77

78

79

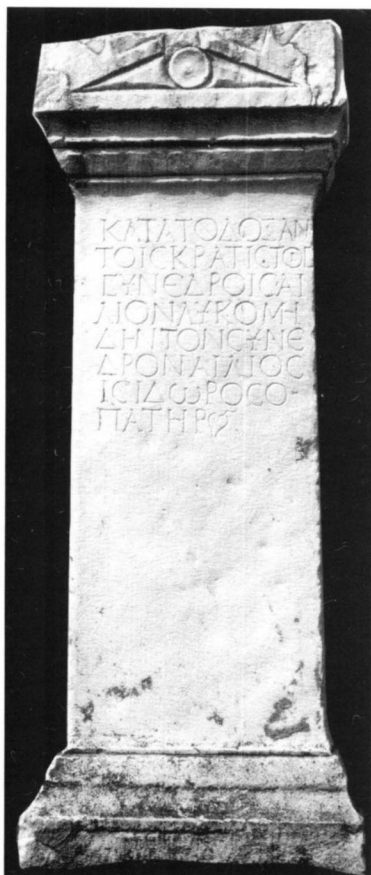
80

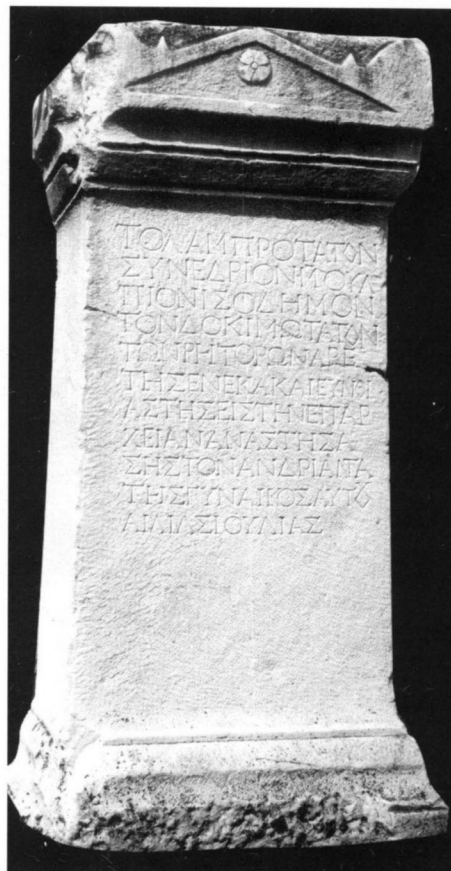
81

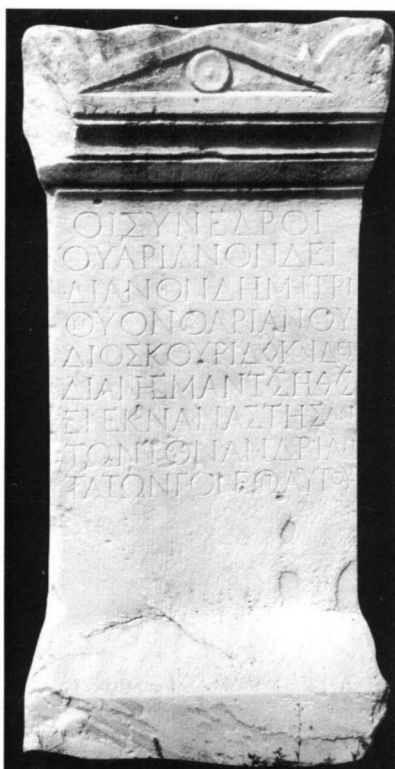
83

88

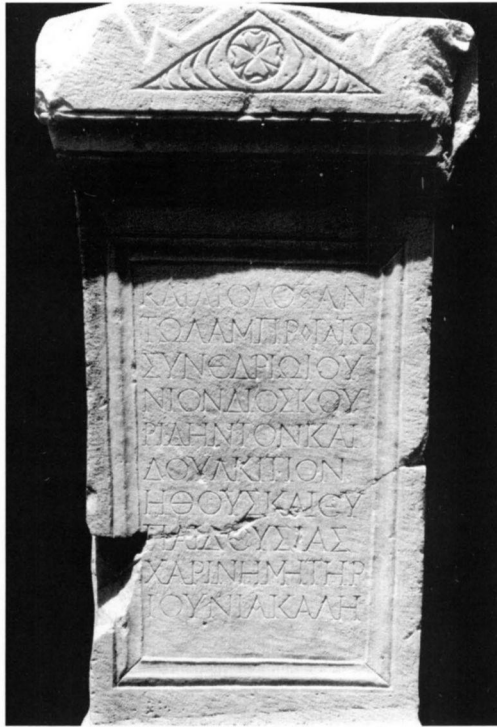
89

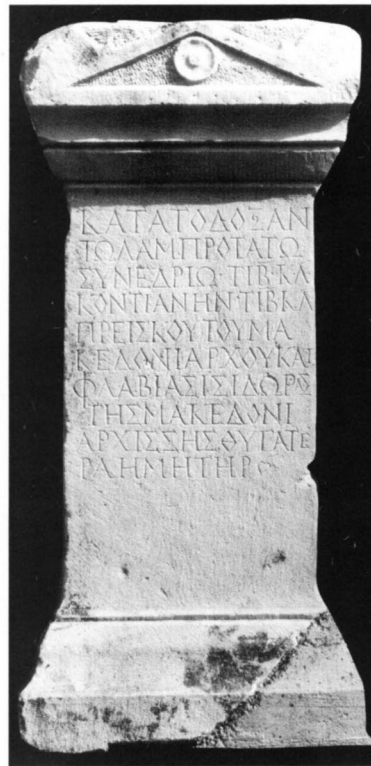
90

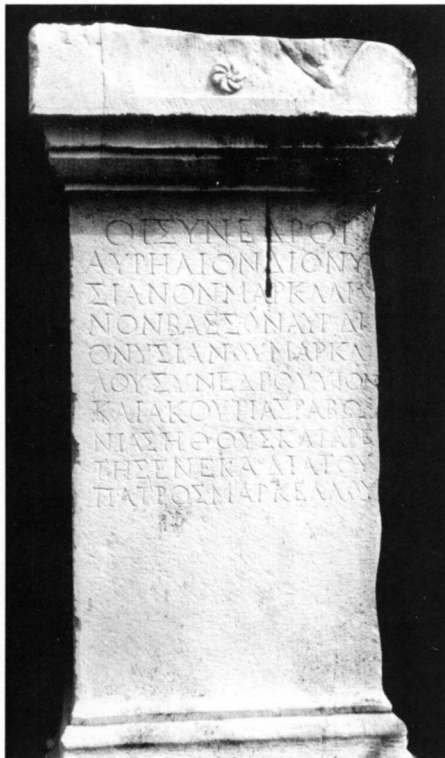
91

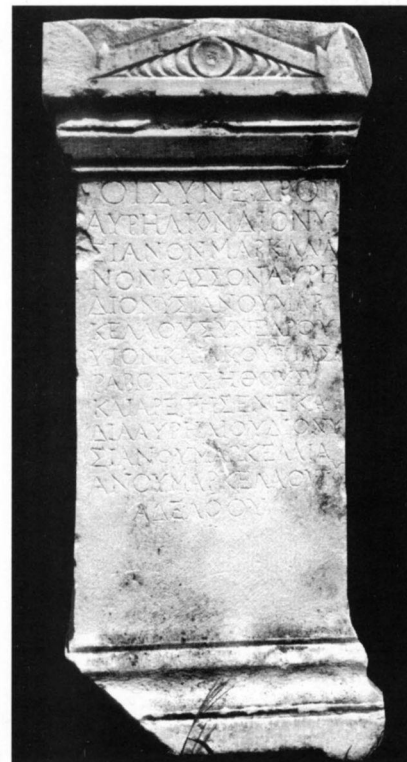
92

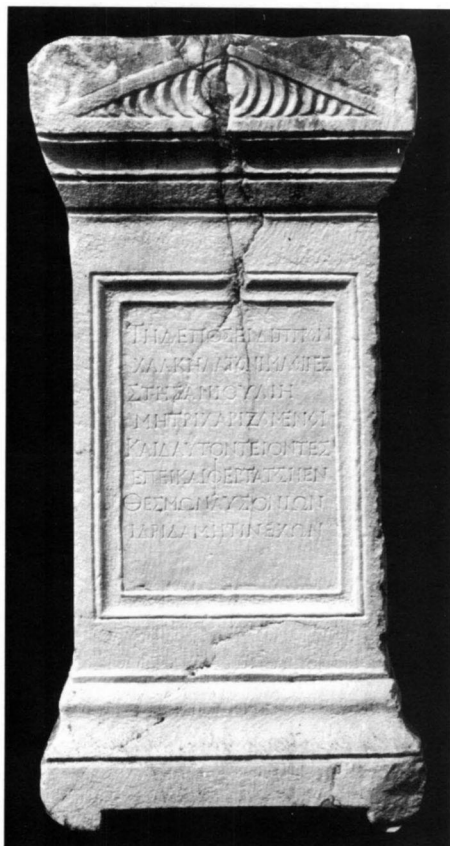
94

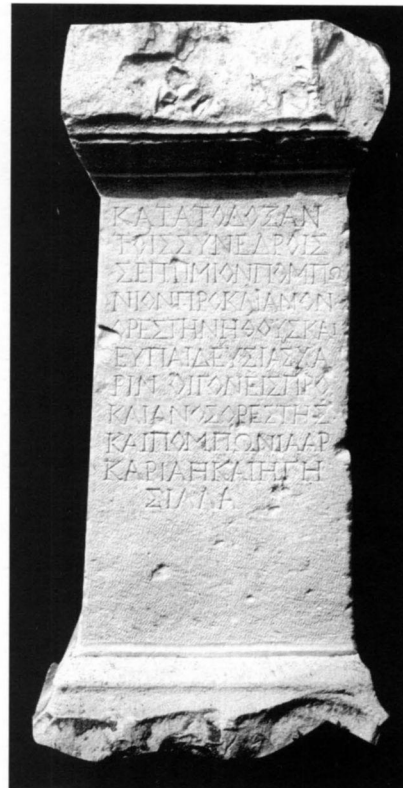
95

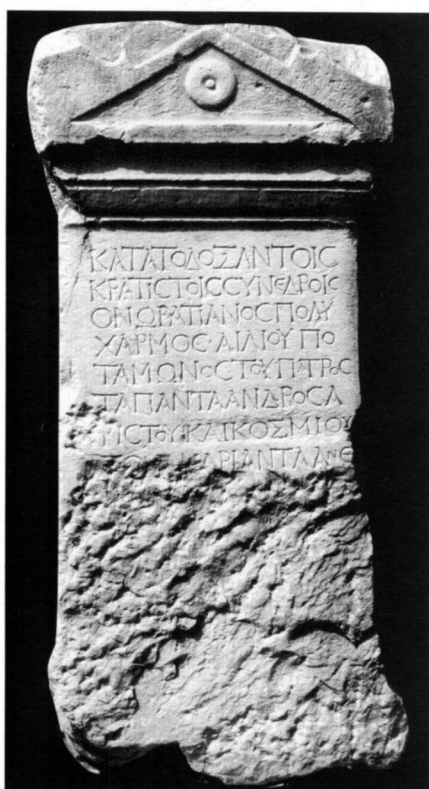
96

97

98

99

100

101

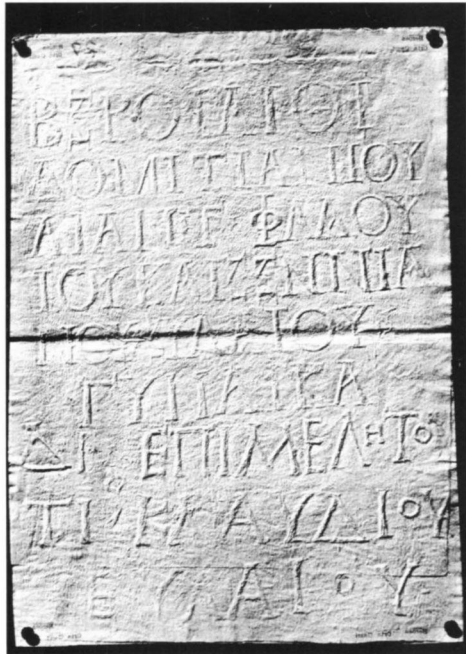
102

103

104

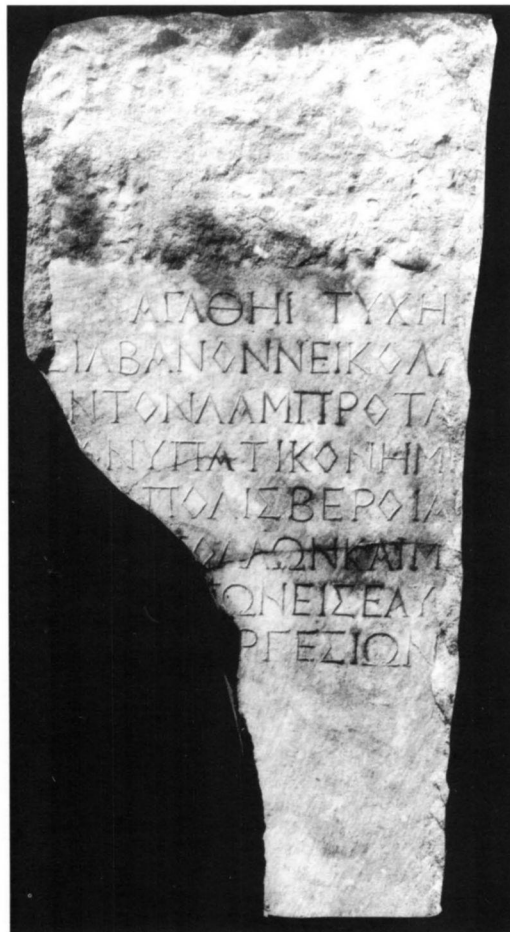

105

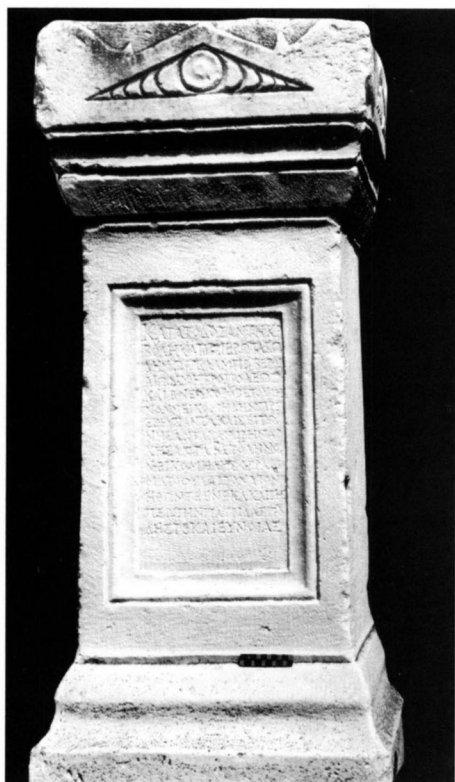
106α

107

106β

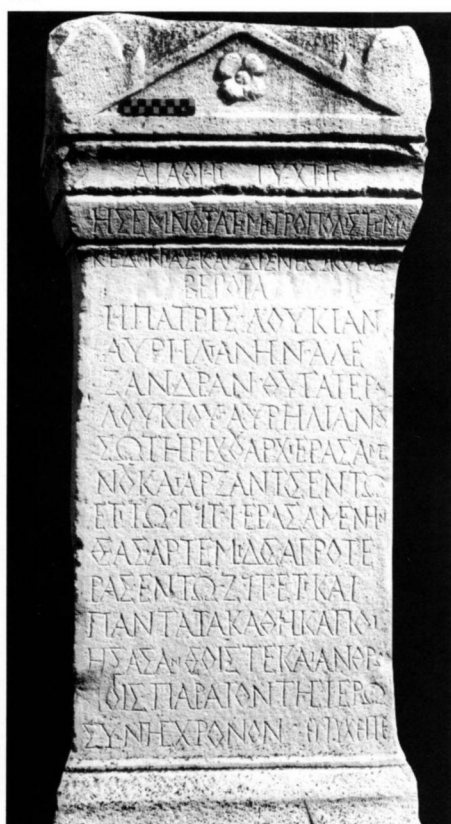

108α

108β

109

110

113

ΗΒΟΥΛΗΚΑΙΟΙΝΕΟΙ
Κ ΠΟΠΙΛΛΙΟΝΤΡΟΚΛΟΝΙΟΥΝΙΑ
ΝΟΝΠΥΘΩΝΑΤΟΝΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΝ
ΑΛΕΪΦΑΝΤΑΚΑΪΛΟΥΣΑΝΤΑΔΙΟΛΗ
ΗΜΕΡΑΣΠΑΝΔΗΜΕΙ

114

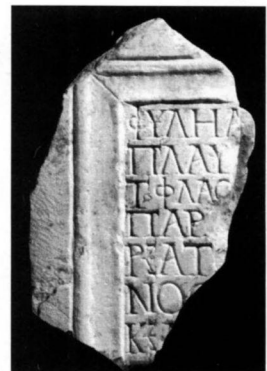
115

116

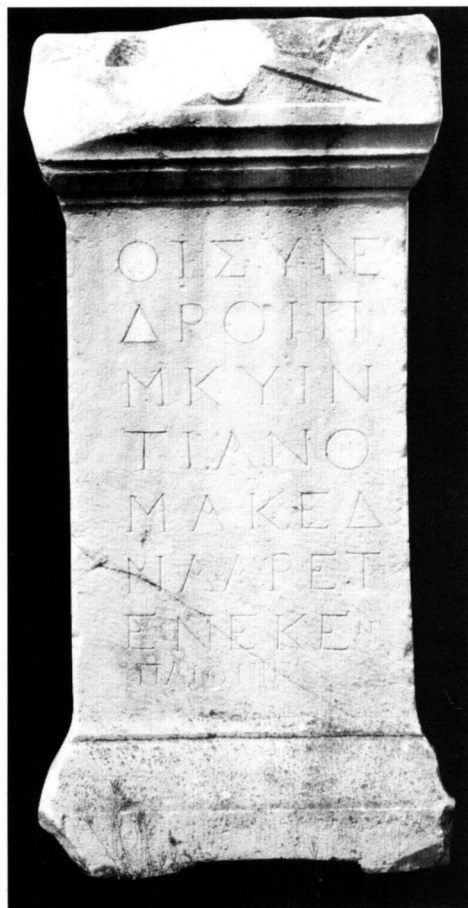
117

119α

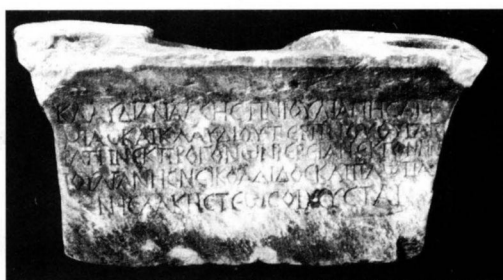
119β

120

121

122

123

124

125

126

127

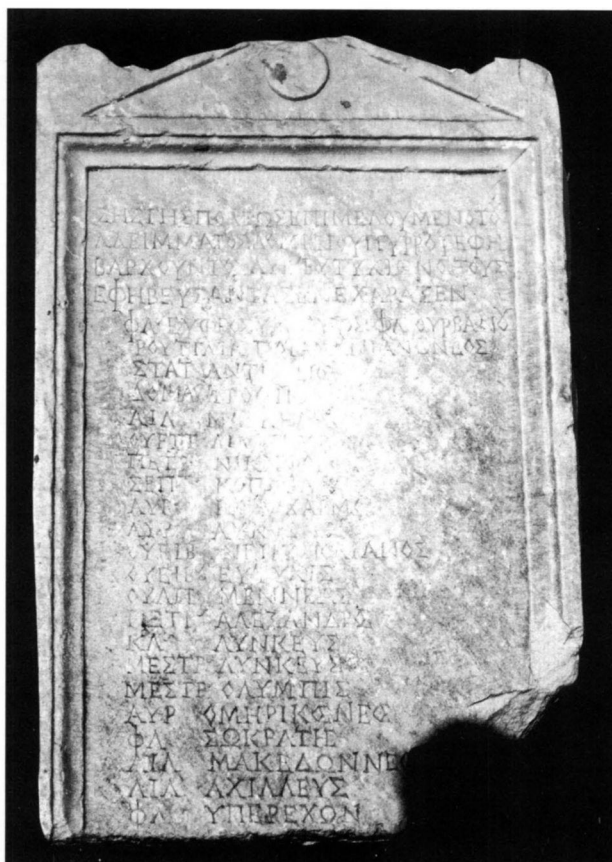
128

129

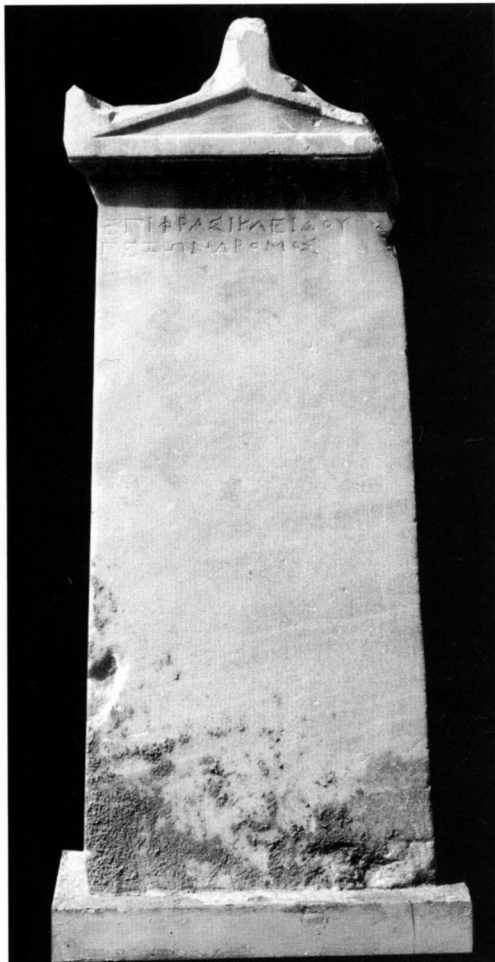
130

136

137-138

139

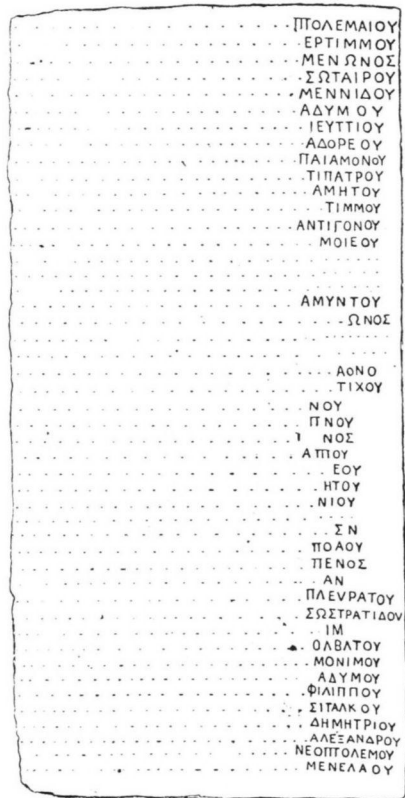
ΚΙΘΑΡΩΔΟΥΣ.
 ΑΝΑΣΗΙ. ΡΟΕΘΩΡΟΥΛΑΘΔΙΚΕΥΣ
 ΔΑΣΔΟΛΙΧΟΝ
 ΠΑΡΜΕΝΙΩΝΓΛΑΥΚΙΟΥΦΥΛΑΚΑΙΟΣ
 ΔΡΑΣΔΟΛΙΧΟΝ
 ΤΑΙΟΣΑΥ. Γ Ο Υ Ο ΜΠΥΛΗΝΑΞ
 ΔΕΣΤ
 ΡΑΓΟ ΜΥΔΑΟΥΣΟΓΑΓΣΤΗΣ

ΛΑΚΩΝ... ΠΑΙΔΕΣ ΠΥΚΤ.. ΑΚ.. ΛΑΚΩΝΣΑΛΕΞΑΝΔΡΕ
 ..ΣΑΠΕΝΗΡ
 ..ΠΤΟΛΕΜ
 ..ΠΤΟΛ
 ..ΠΑΝΚΡΑΤΑΣΤΑ
 ..ΑΛΕΞΑΝΔΡΕ. ΣΕΩΝΙΔ
 ..ΕΝΗ..ΣΤΡΑΤΩΝ
 ..ΕΣ.ΜΑΞΕΡΜΙΔΟΣ
 ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ...ΝΗΙΣΥΟΥ.ΠΟΓΟΥΕΣΣΑΘΝΙΚΕΥ
 ΝΑΤΩΝΣΤΡΑΤΩΝΟΣΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ

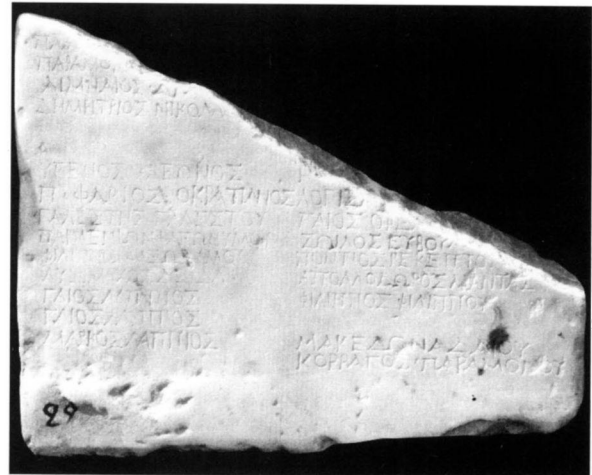
140α

140β

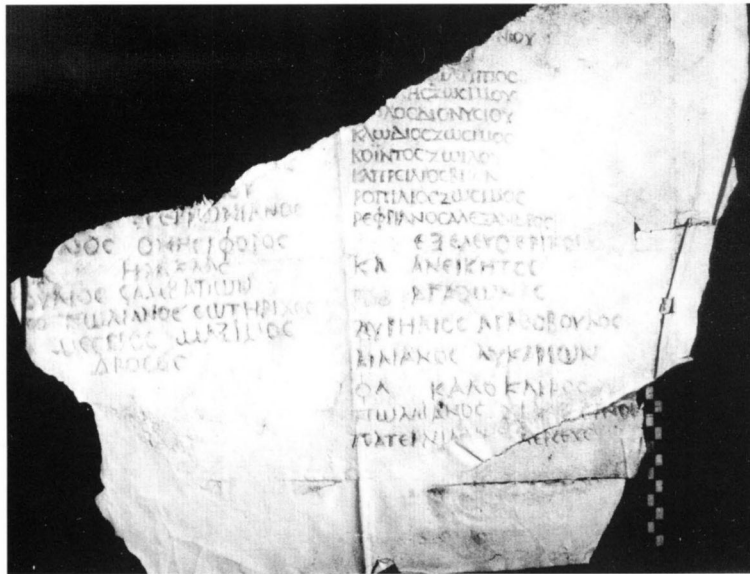
141

142

143

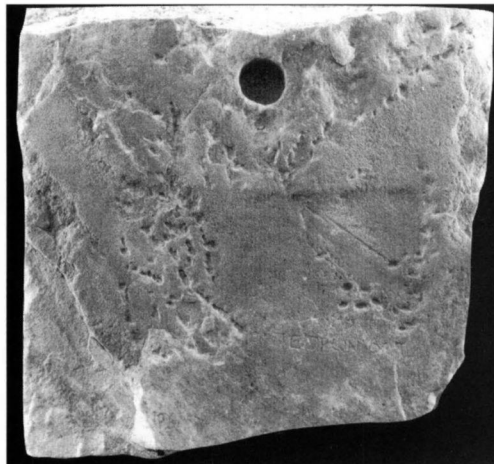
144

145

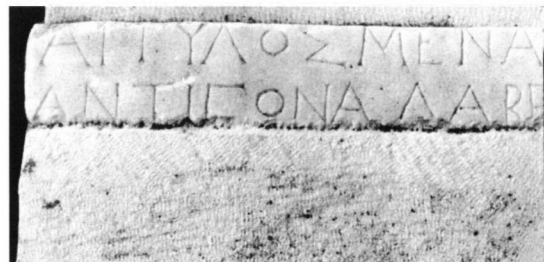
147

146

148α

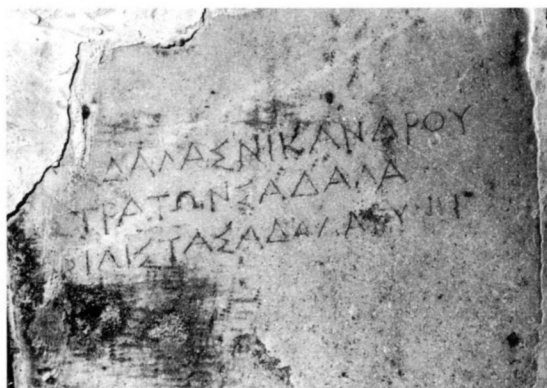

148β

150

149

ΔΙΦΙΛΟΣ
ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΥ

151

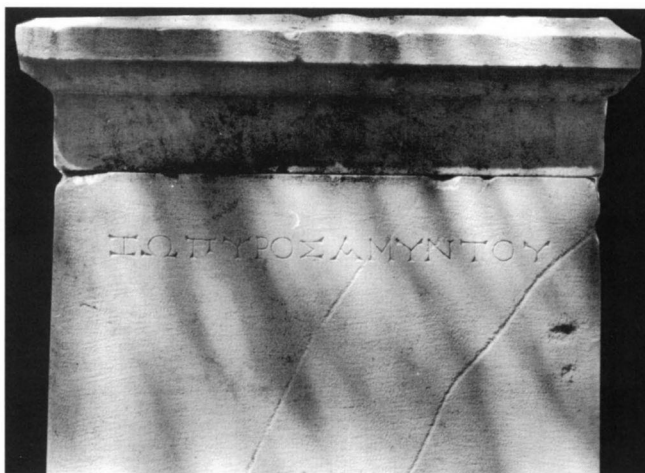
152

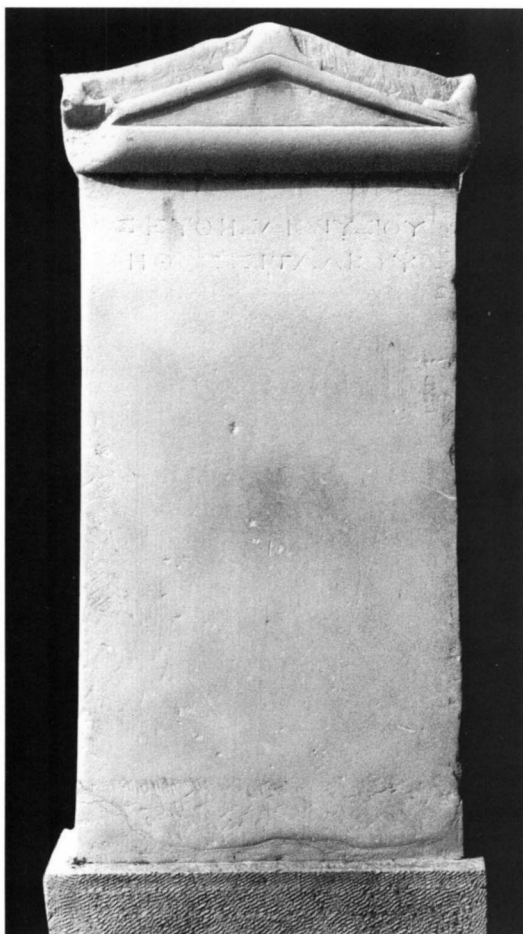
153

154

155

156

157

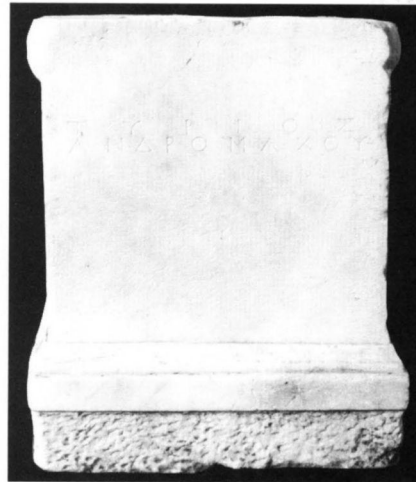
158

ΙΩΙΛΟΣΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΓΛΑΥΚΙΝΝΩΓΛΑΥΚΙΝΝΩ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

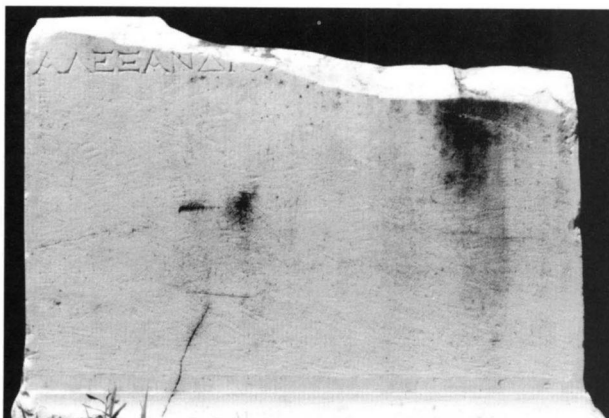
159

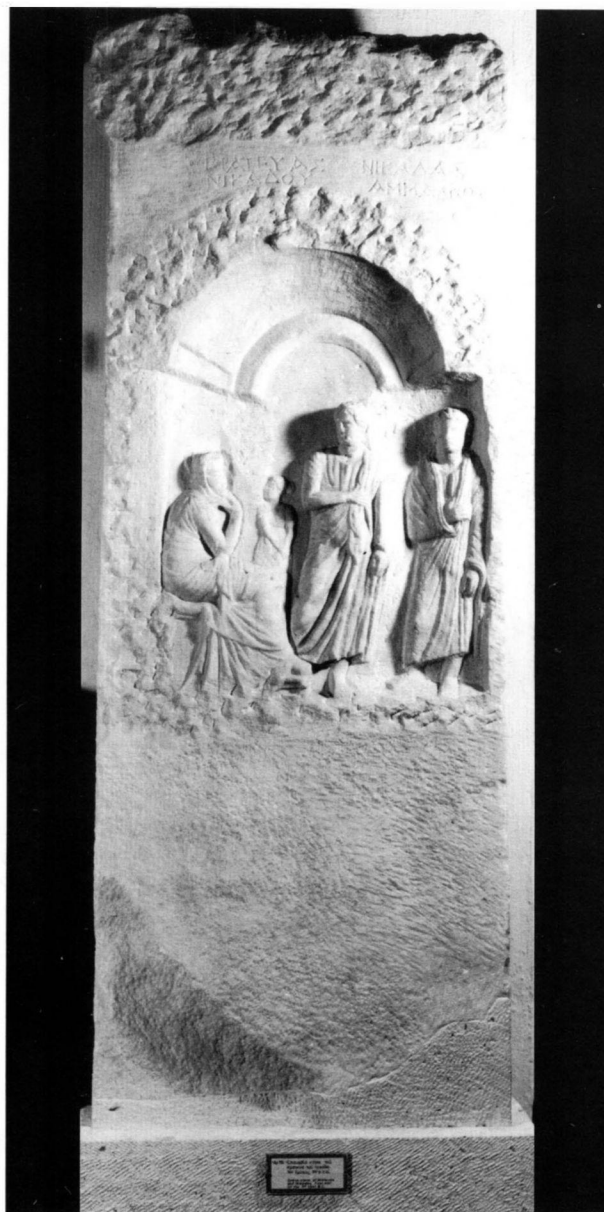
161

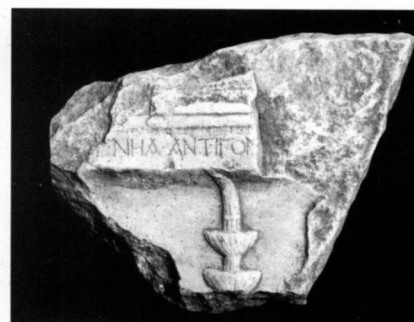
160

162

163

164

166

ΒΑΡΔΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙ

165

167

168

169

ΦΙΛΑ//////////

170

171

172

173

174

176

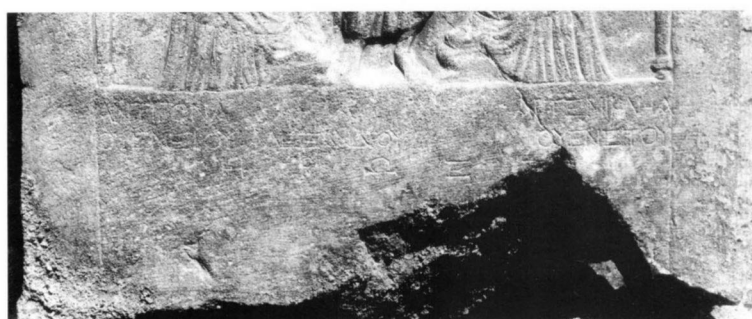
177

178α

179

1786

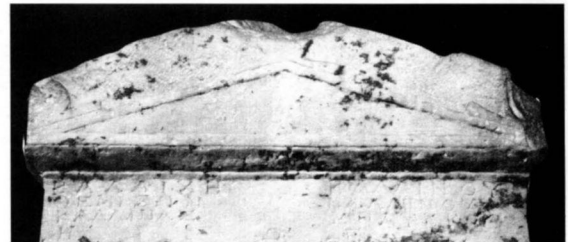
181

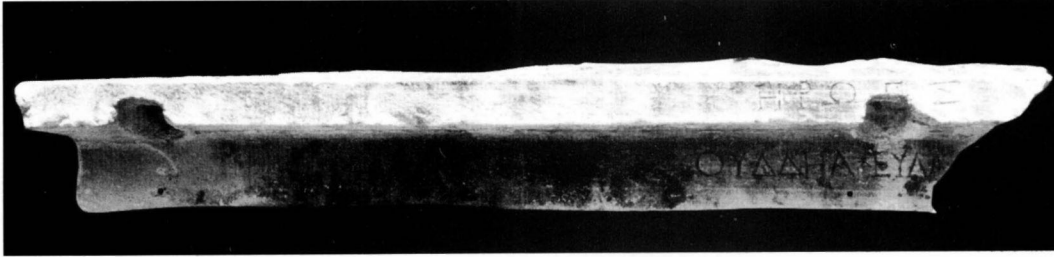
182

183α

183β

184

185

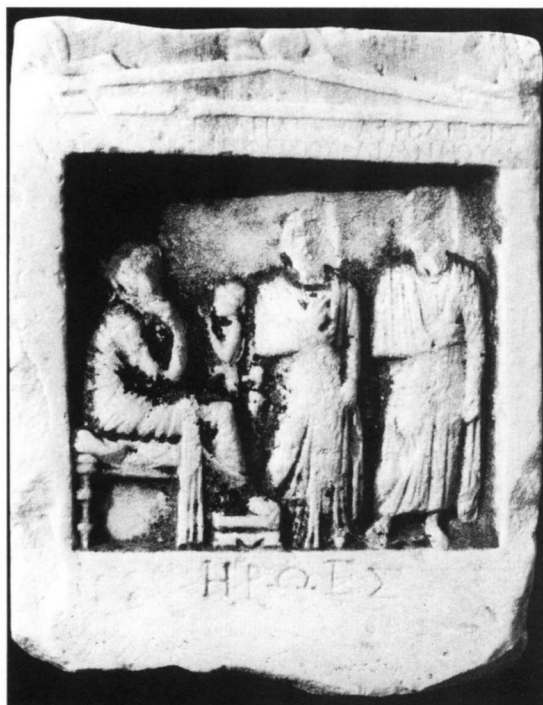
186α

187

186β

188

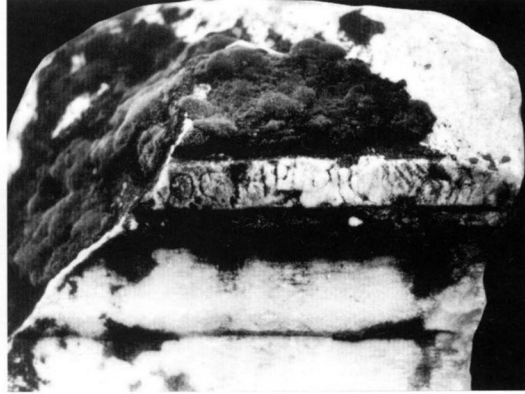
189

190

191α

191β

192

193

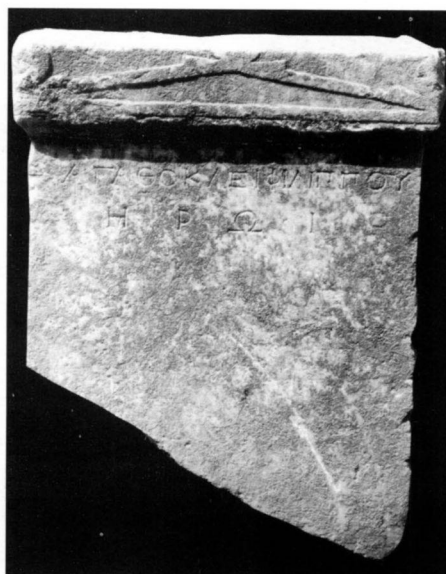
194

195α

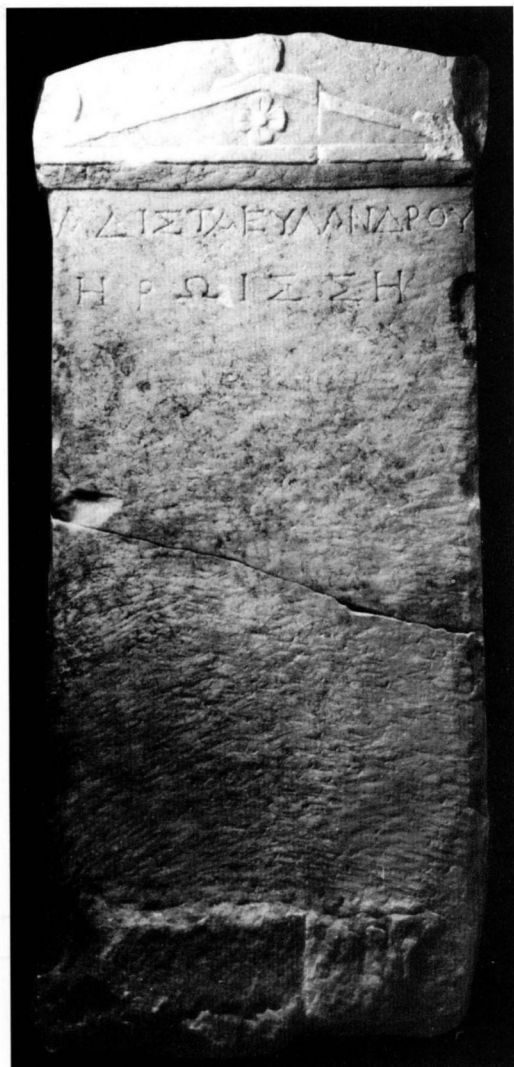
195β

196

197

198

199α

199β

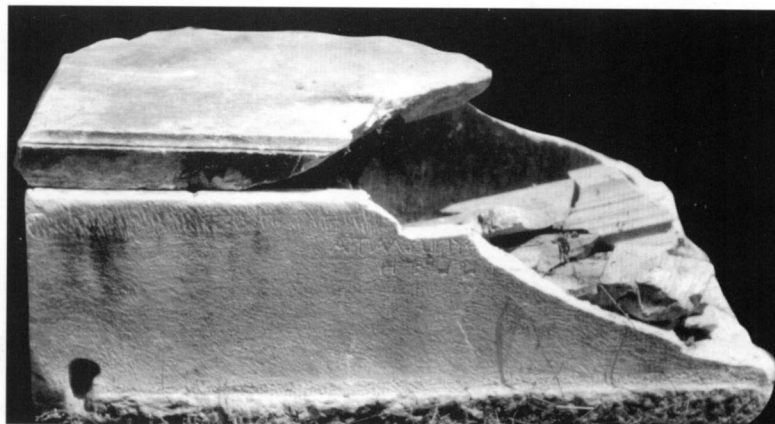
200

201

202α

202β

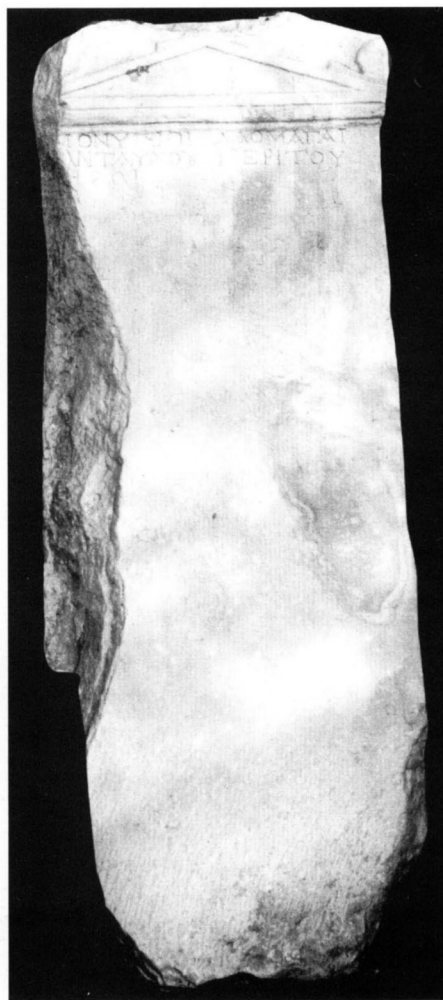
205

206

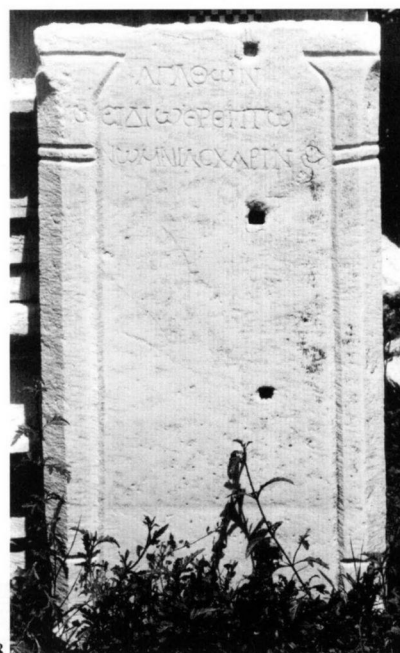
204

203

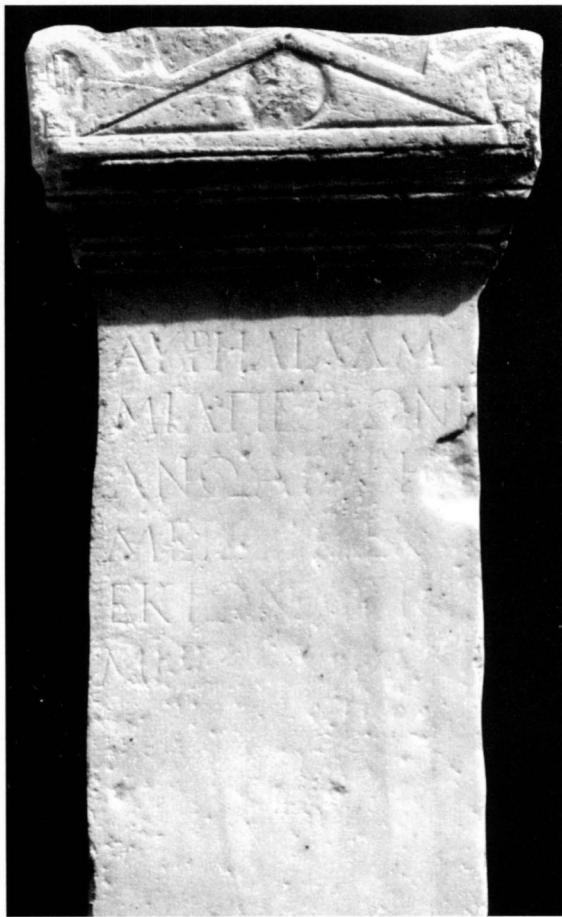
207

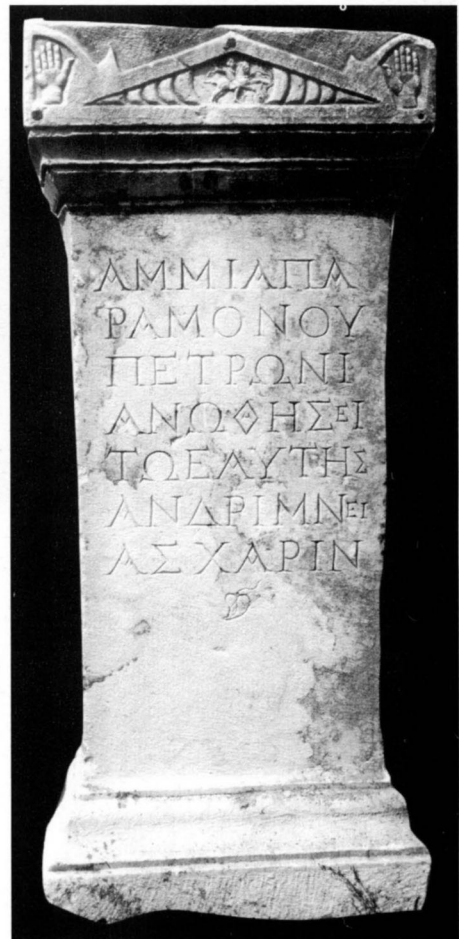
208

209

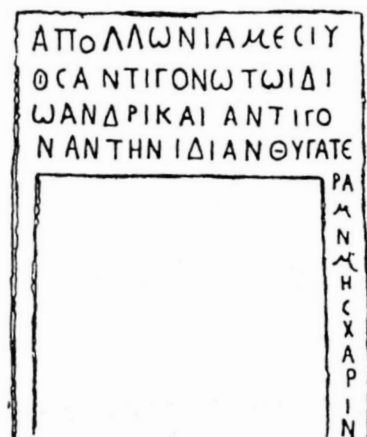
210

211

212

213

214

Μ	ΑΥΡΗ	Χ
Ν	ΛΙΑ	Α
Ε	ΑΥΡΗ	Ρ
ΙΑ	ΛΙΟΣ	Ι
Ε		Ν

215

216

217

218

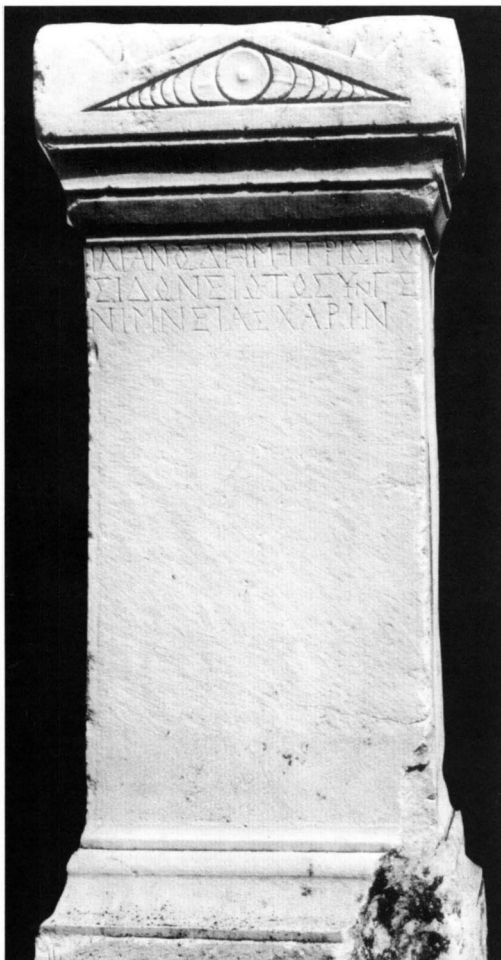
219

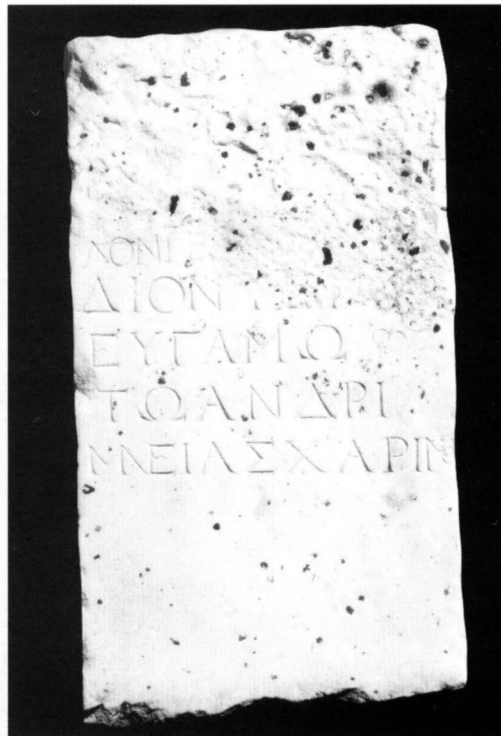
220

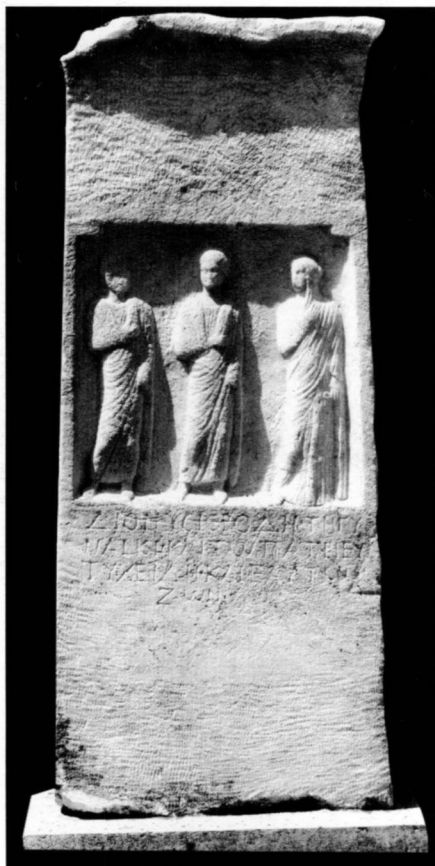
222

221

223

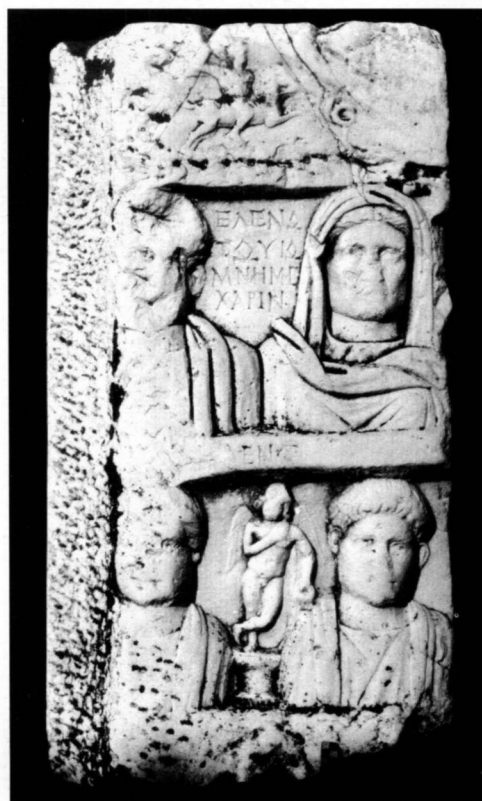
224

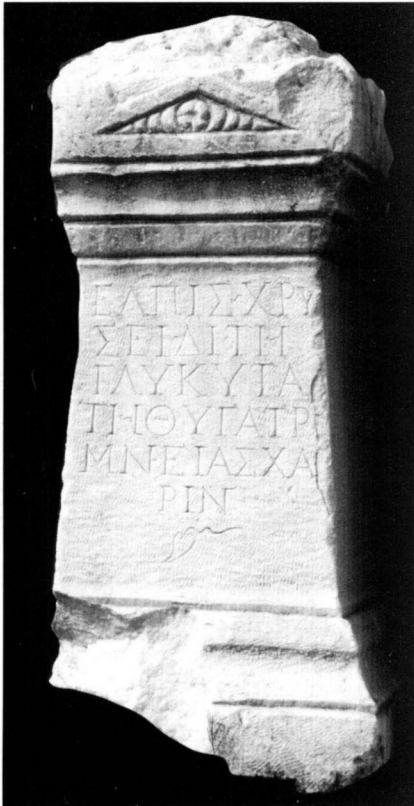
225

226

228

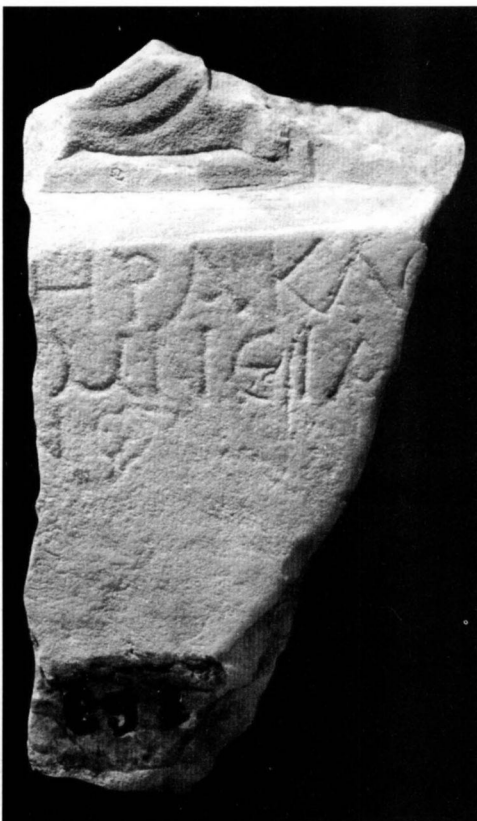

229

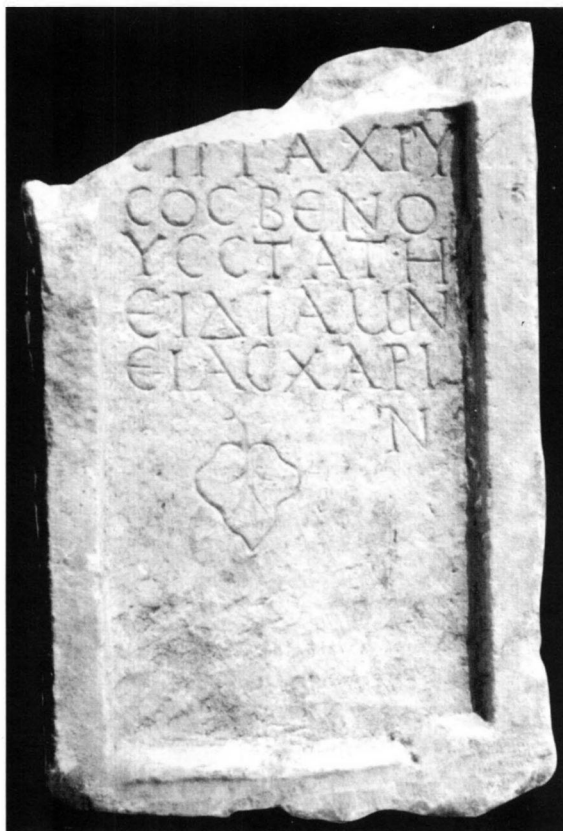
230

231

232

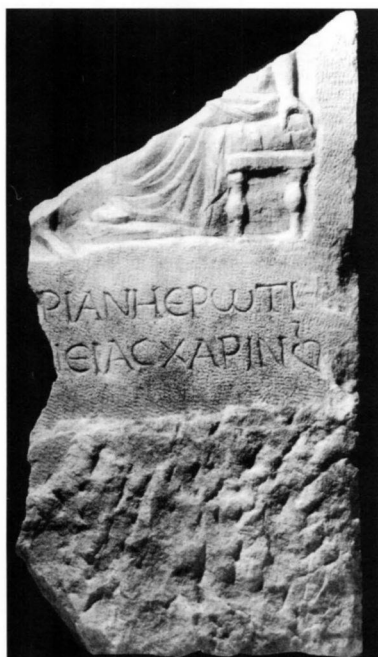
235

236

ΕΩΝΤΟΝΙΣΛΥΚΛ
ΜΙΟΝΗΤΗΓΛΥΚΥΤΑΤΗ
ΝΒΙΩΜΝΙΑΣΧΑΡΙΝ

237

238

239

240

241

242

243

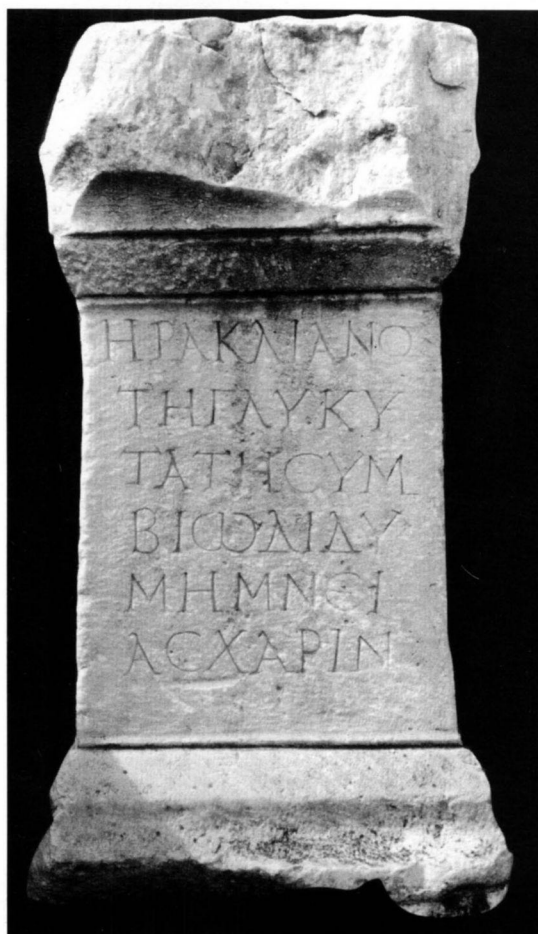

ΗΡΑΚΛΕΑ ΠΑΡΑ ΤΩ ΤΩ ΔΝ
ΔΡΙ ΘΚΤΩΝ ΕΑΥΤΟΥ ΜΝΕΙ
ΑΣΧΑΡΙΝ 245

ΠΟΠΙΛΛΙΑΗ
ΡΑΚΛΕΙΑ ΚΟ
ΙΝΤΩ ΠΟ ΠΙΛ
ΛΙΩ ΠΑΡΑ ΜΟΝΩ
ΤΩ ΑΝΔΡΙ ΜΝΕΙ
ΑΣΧΑΡΙΝ 246

244

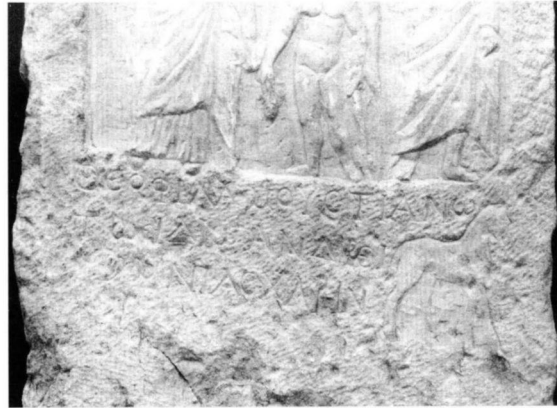

ΑΥΡΙ-ΗΛΙΟΣΙ-ΗΡΑ
ΚΛΕΩΝ ΚΕΣ ΤΡΩ
ΝΙΑΝ ΗΑΥΡΙΗΛΙ
ΤΗ ΓΛΥΚΥ ΤΑΤ
ΓΥΝΕΚΙ ΜΝΕ
ΑΣΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΑΥ
ΤΩ ΖΩΝ 248

247

249α

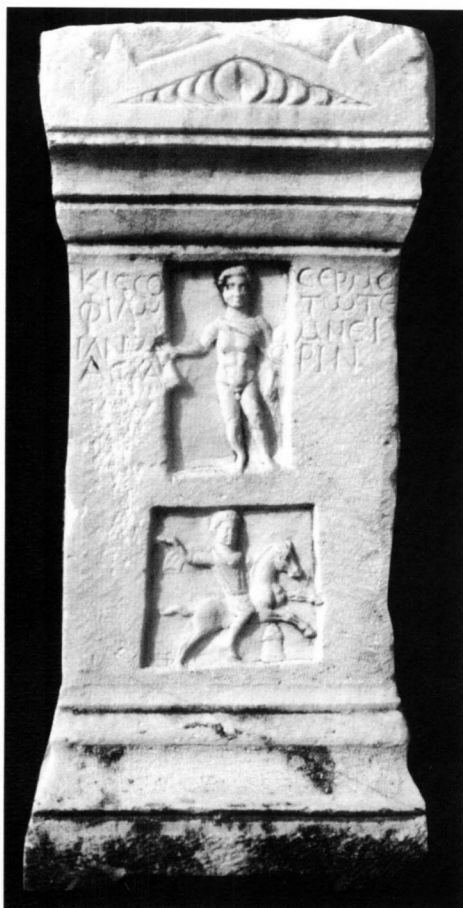

249β

250

251

ΛΟΠΕΙΝΑΛΟΥΠΕΡΚΩ
ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ

256

253

ΜΙΣ ΛΕΟΝΤΙΤΩΑΔΕΛΦΩ

254

252

255

258

257

259

260

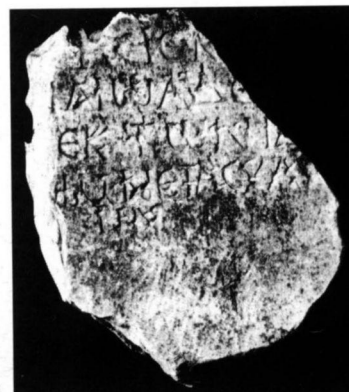
ΥΑΗΤΜΑΣΜΑΣΙΜΑ
ΤΗΙΑΥΚΥΤΑΤΩ
ΤΕΚΝΩΚΕΤΟΙΣΘ
ΥΑΣΙΝΜΙΑΣΧΑΡ 261

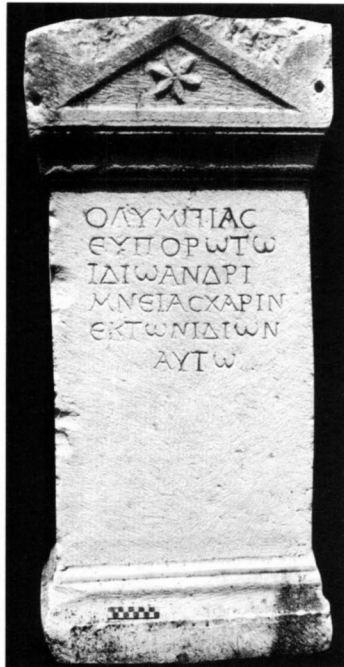
262

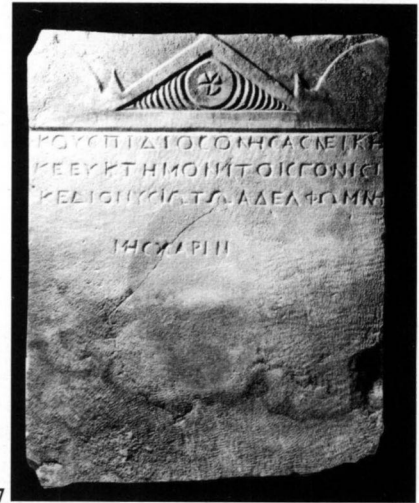
263

264

266

267

ΟΤΟΤΡΙΟΣΞΕΝΥΛΛΗΤΗΔΙΑΓΥΝ
 //////////////ΛΕΧΑΡΙΝ

268

269

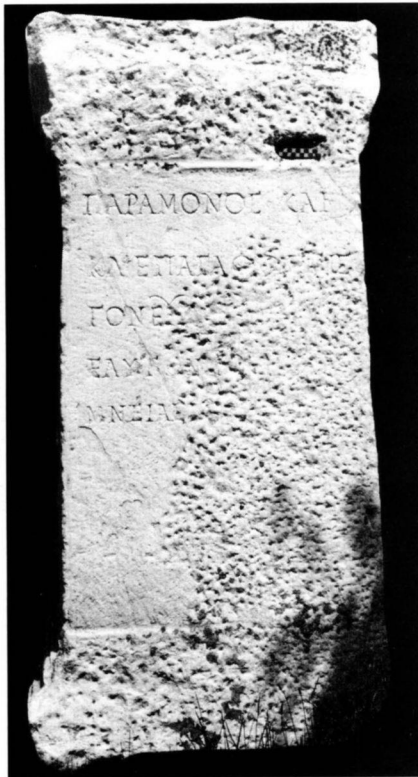
270

271

ΠΑΡΑΜΟΝΑ

272

273

274

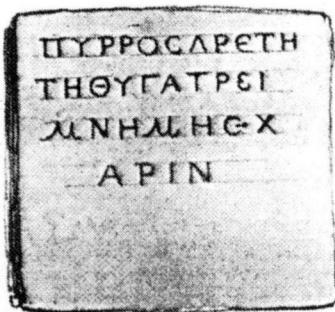
ΠΟΛΥΔΑΜΑΕΥΤΥ
ΧΙΑΖΩΓΑΕΑΥΤΗ
ΚΑΙΤΟΥΑΝΔΡΙΚΛ
ΑΥΔΙΟΣ ΜΝΙΑΣΧΑ

ΡΙΝ

275

ΠΟΤΑΜΩ
ΝΟΥ ΚΑΙ
ΣΙΔΩΝΙΟΥ

ΖΩ 276

277

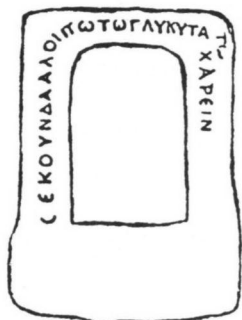
ΠΟΠΛΙΚΙΟΣ
ΡΟΥΦΟΣ ΤΩ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΩ
ΝΗΦΟΝΤΙ
ΜΝΗΜΗΣΧΑ

ΡΙΝ σ

279

280

281

282

283

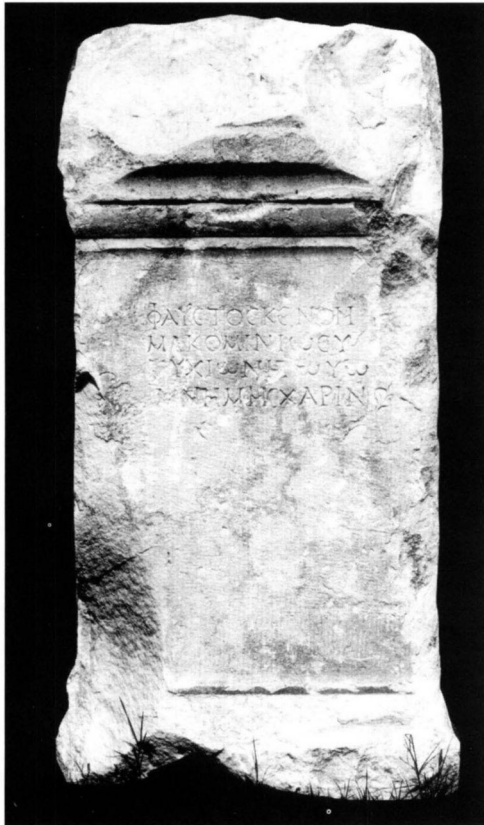

284

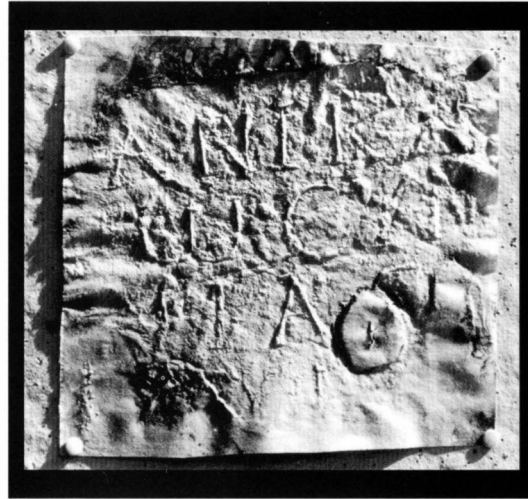

ΑΙΛΙΟΣ ΤΡΑ
ΙΑΝΟΣ ΑΥΡΗ
ΛΙΑΖΩΣΙΜΗ
ΤΗΕΑΥΤΟΥ
ΓΥΝΑΙΚΙ

285

286

287

ΑΙΛΙΑΦΙΛΑ
ΑΙΛΙΩΛΥΚΩ
ΤΩΑΝΔΡΙ
ΜΝΕΙΑΣΧΑΡΙΝ

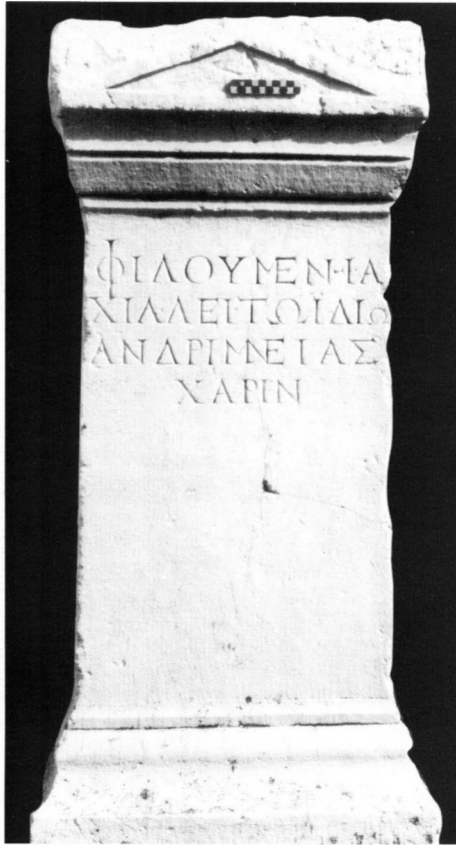
288

289α

289β

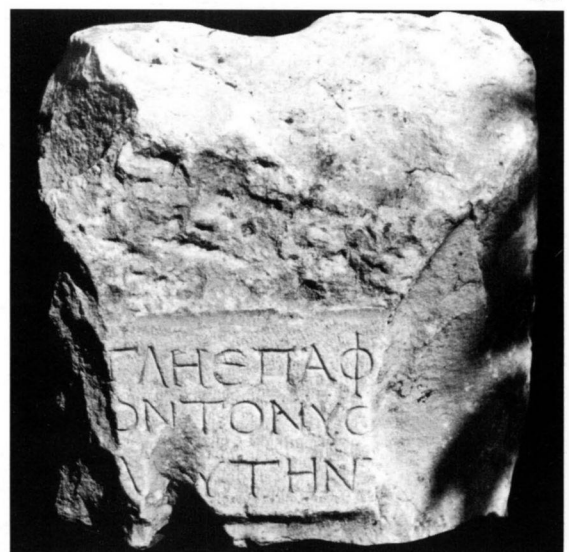
290

291

292

295

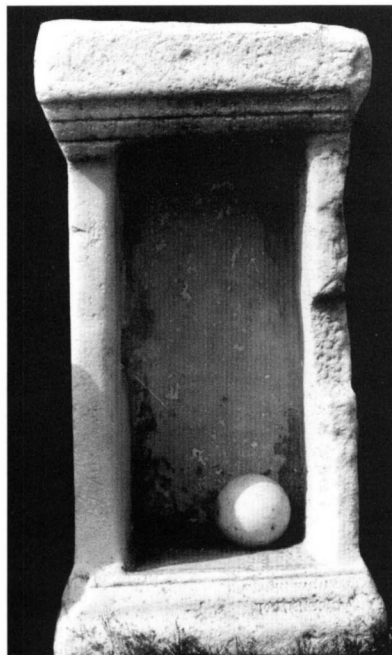
296

297

298

300α

300β

301

302α

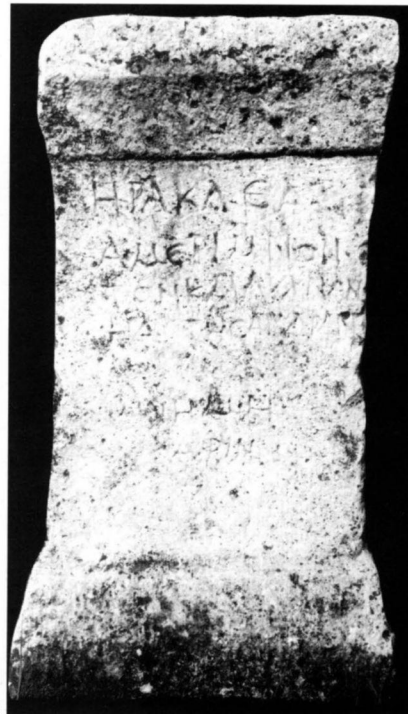
302β

303

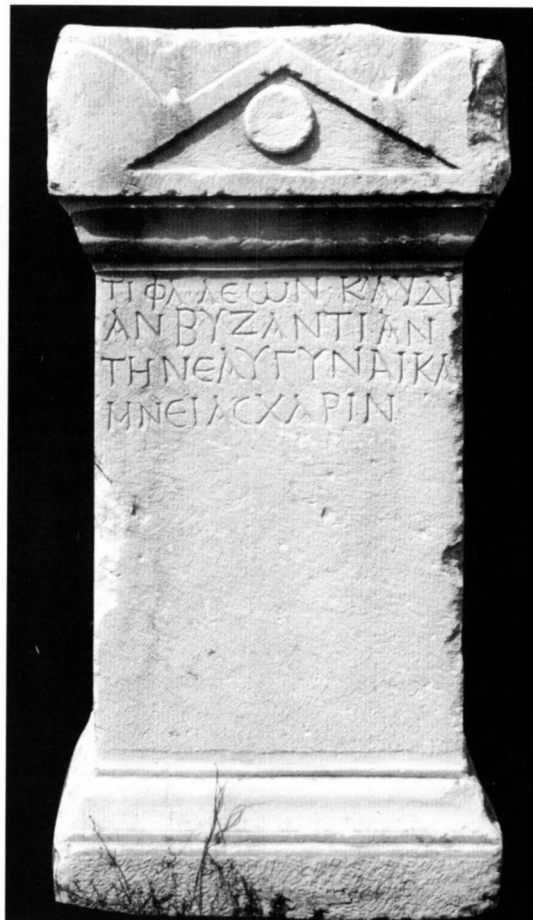
304

305

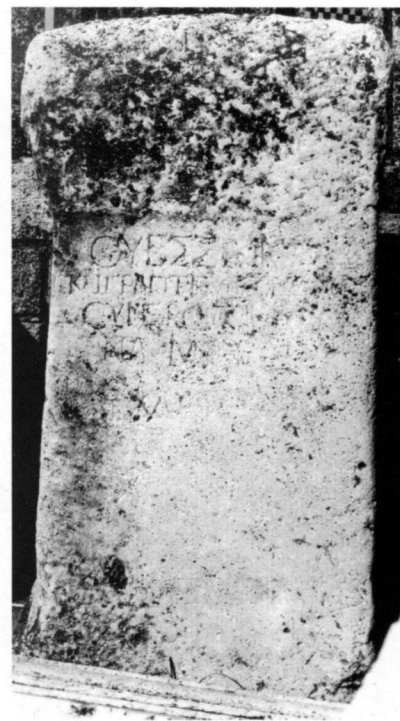
306

307

308

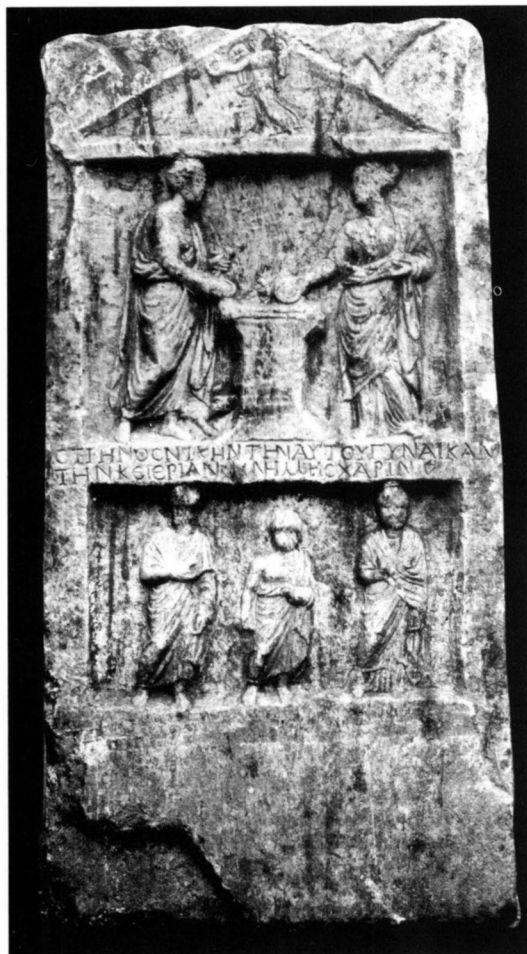
309

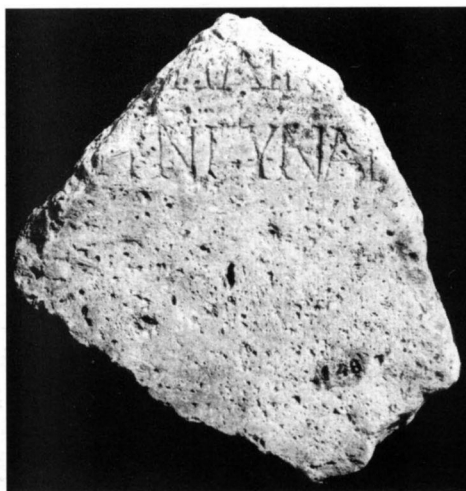
310

311

312

314

315

313

316

317

318

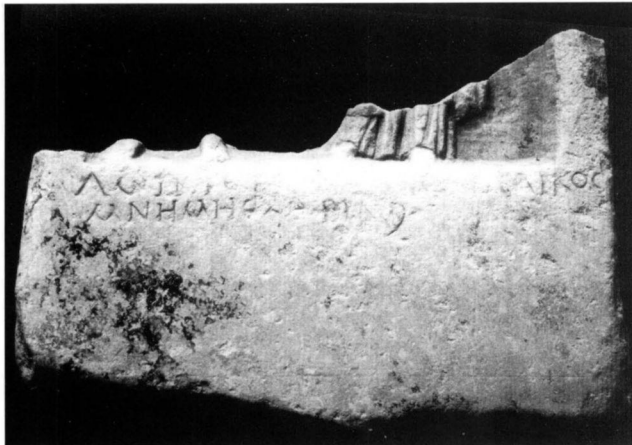

319

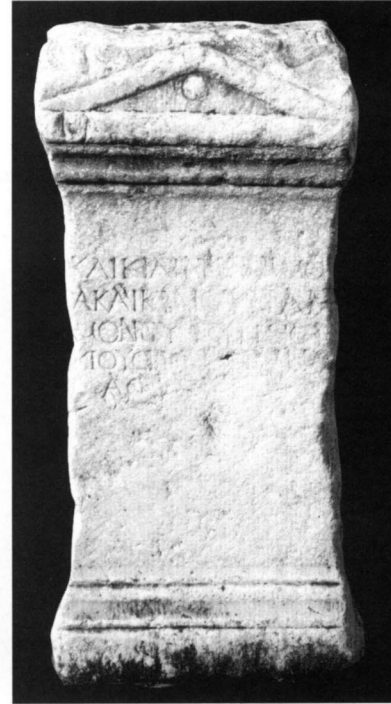

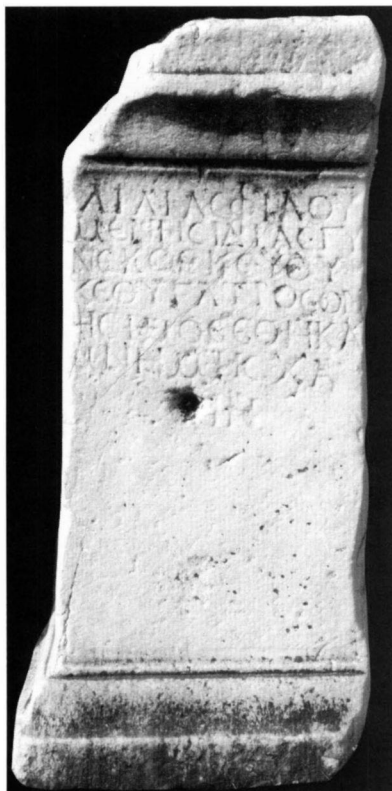
320

321

322

323

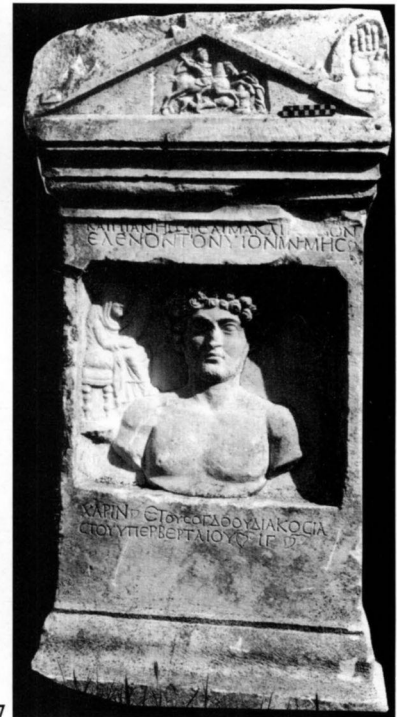
325

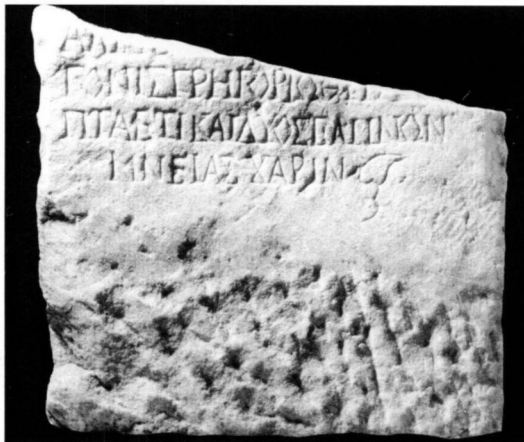
326

328

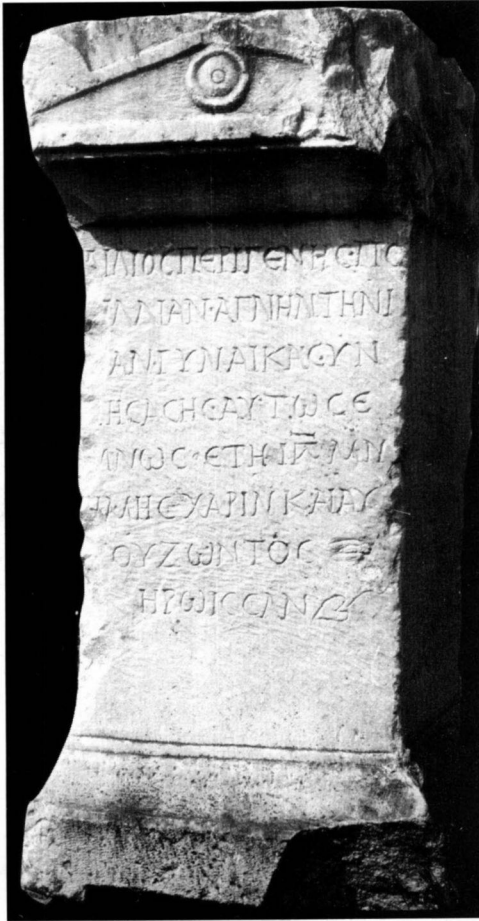
327

329

330

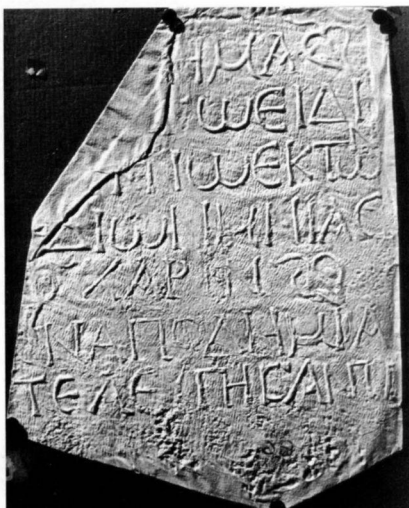
331

332

334

333

335

336α

336β

337

338

ΠΟΡΟΣΑΜΜΙΑΣ Γ. ΣΚΙΡΤΙΘΑΓΑ... Α
ΥΙΘΚΑΙ ΓΣΚΙΡΤΑΝΖΩΣΙΜΗΝΗΝΓΝΑΙΚΑ
ΣΑΝΑΣΣΕΜΝΩΣ Γ ΗΡΩΑΣ

339

340

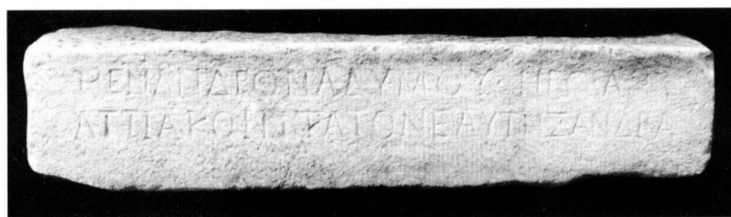
341

342

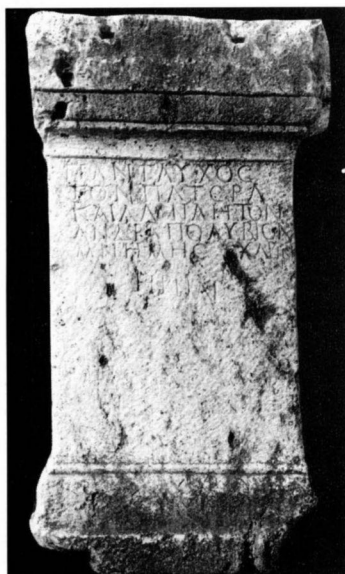
343

344

ΤΙΦΛΑΒΙ
Ο ΟΝΗΣΙ
ΜΟΣΚΑΛ
ΛΕΑΝΤΟΝ
ΦΙΛΟΝΜ
ΝΗΜΗΣ
ΧΑΡΙΝ
ΗΡΩΑ

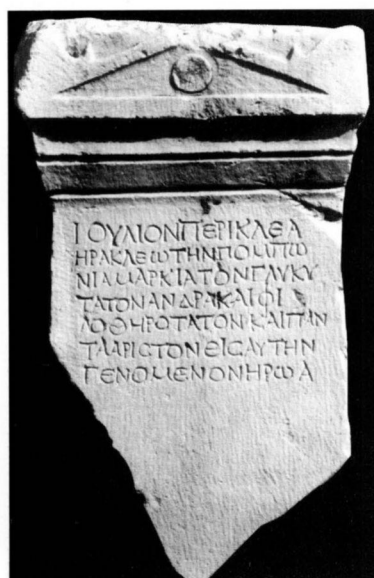
345

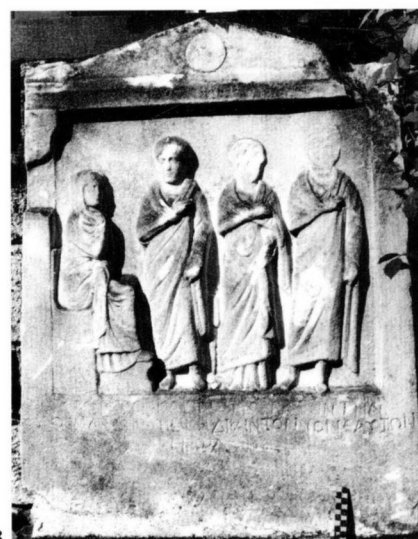
346α

346β

347

348

349α

349β

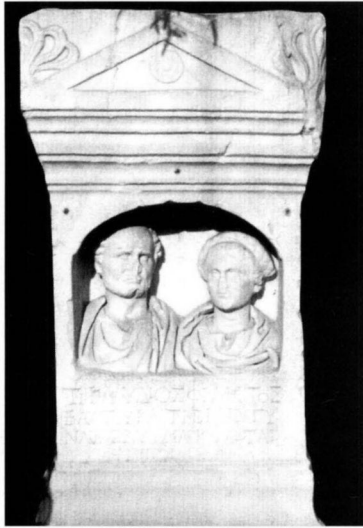
350

351

ΗΡΩΑ

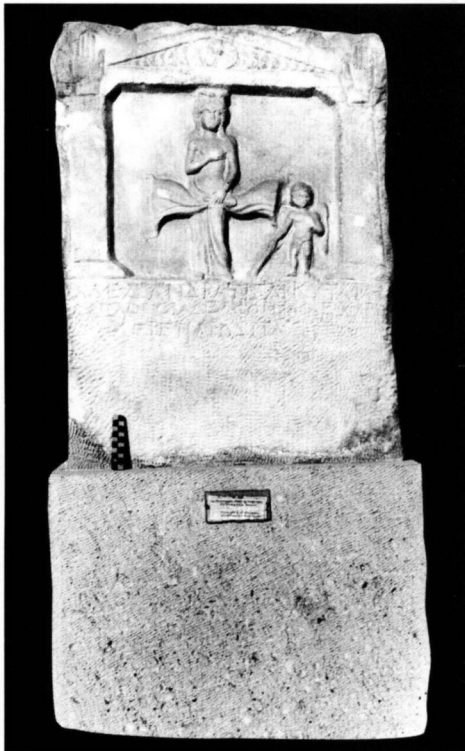
352

353α

353β

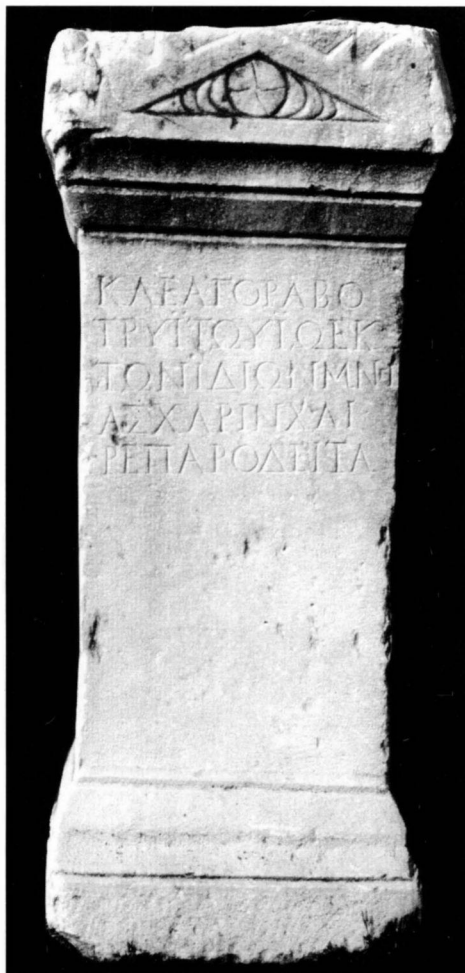
354

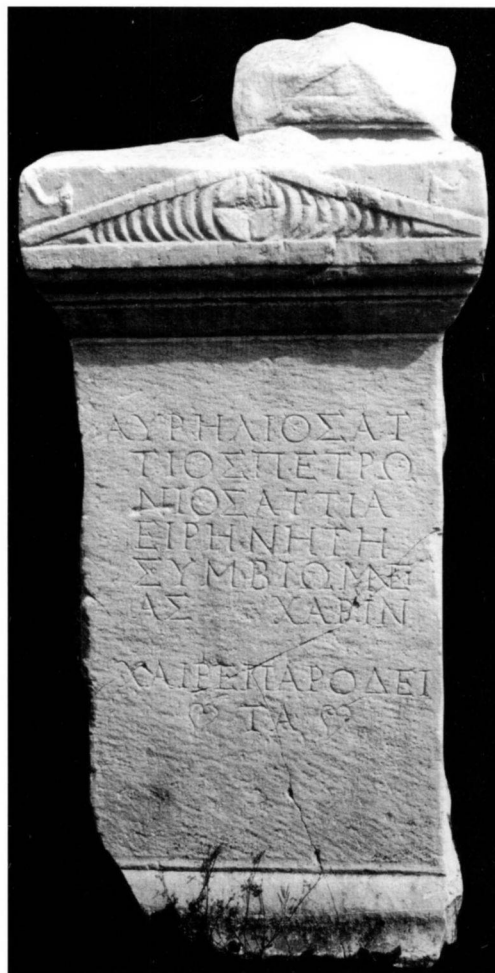
355

356

357

359

358

360

361

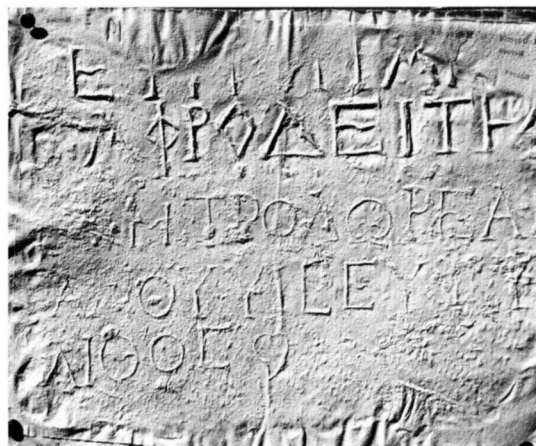
362

ΤΑΦΟΝ ΤΟΝ ΕΝΘΑ
ΠΑΗΣΕΝ ΙΟΥΛΙΟ
ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ

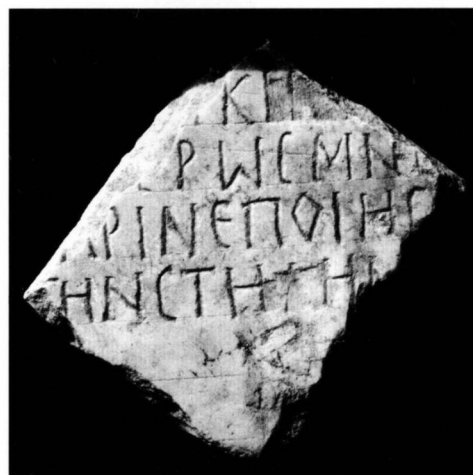
364

365

363

366

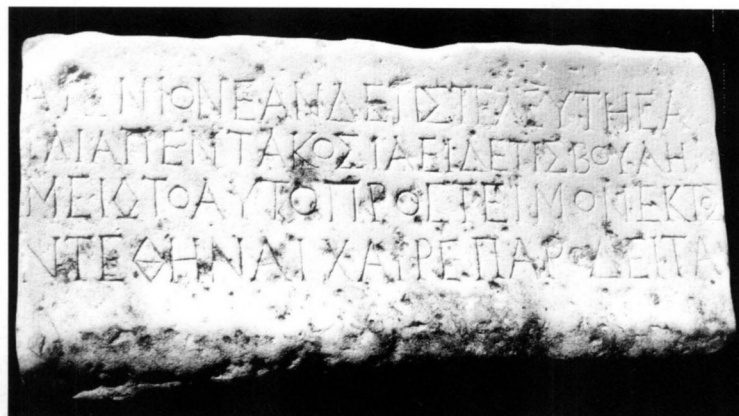
367

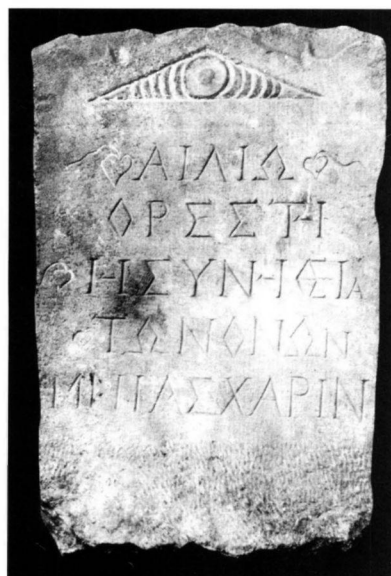
368

369

370

372

371

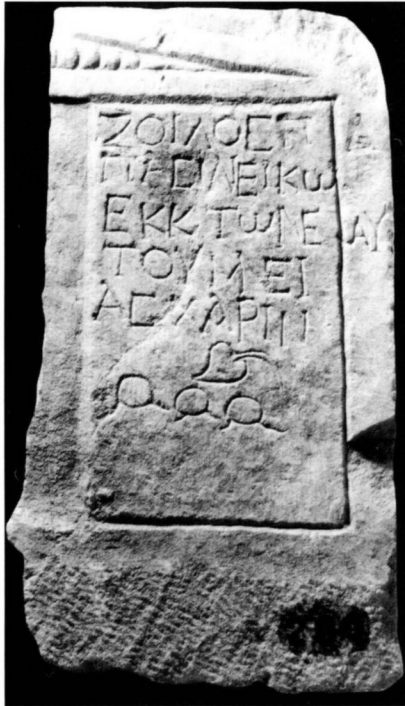
373

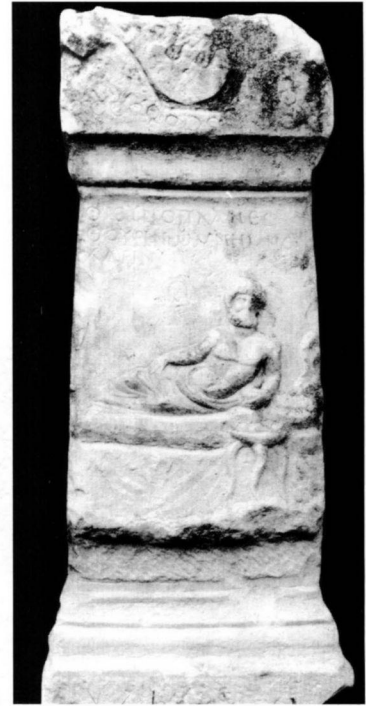
374

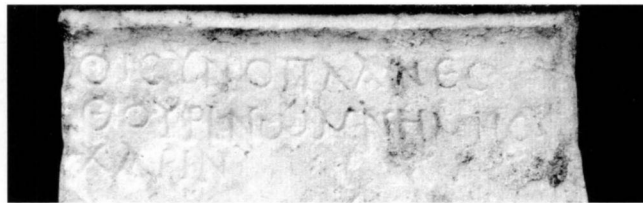
375

376

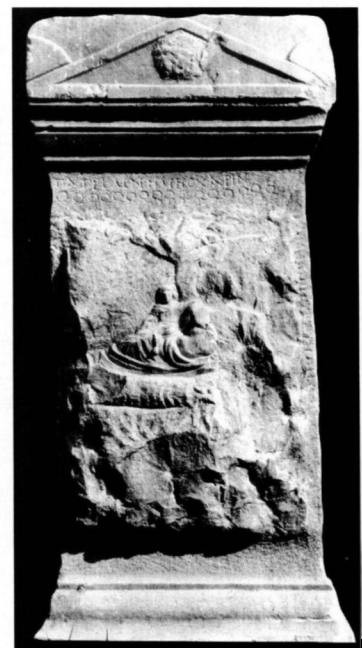
377α

377β

379

378

ΜΕΛΑΝΙΠΩΤΩΚΕΚΑΥ
ΜΑΤΙΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΕΤΩΝ ΙΗ 380

381

382

383α

383β

384

385

386

388

387

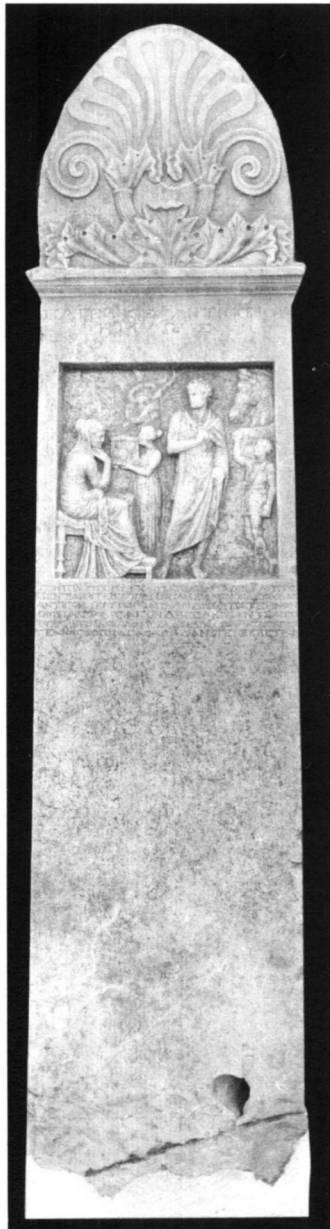
389

390

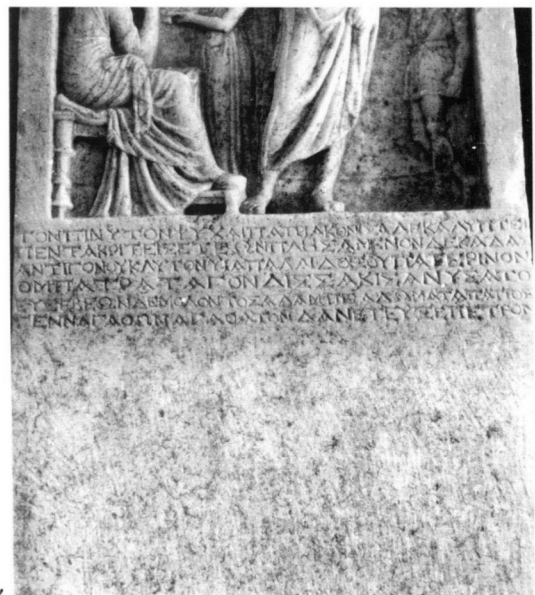
391

392α

392β

392γ

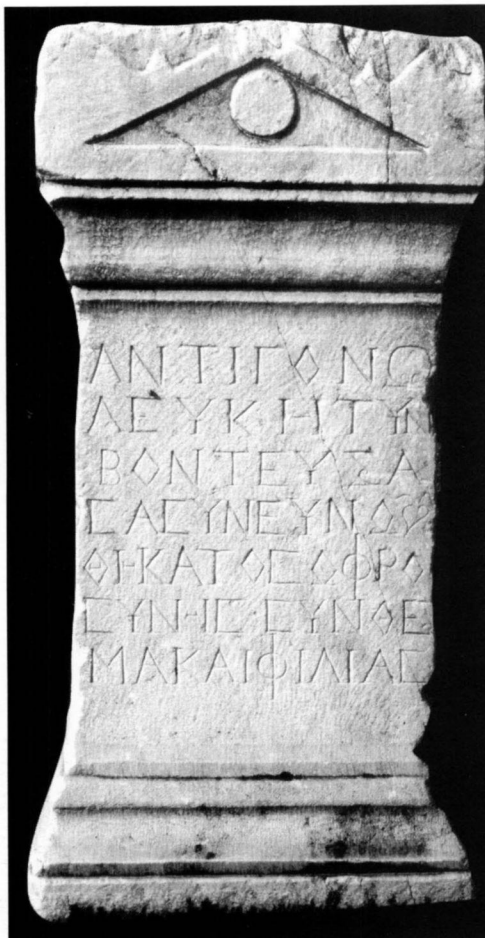
393

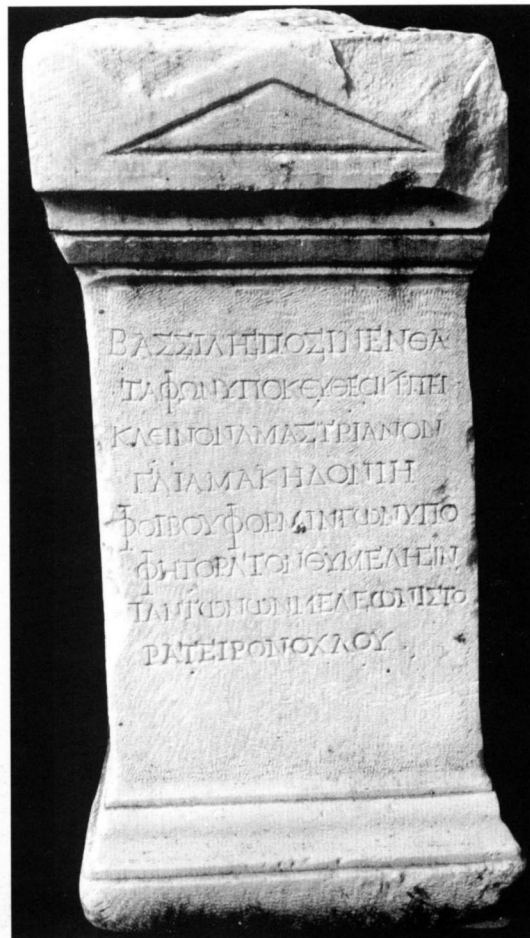

394

395

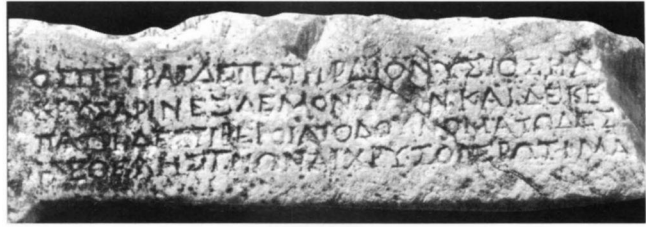

396

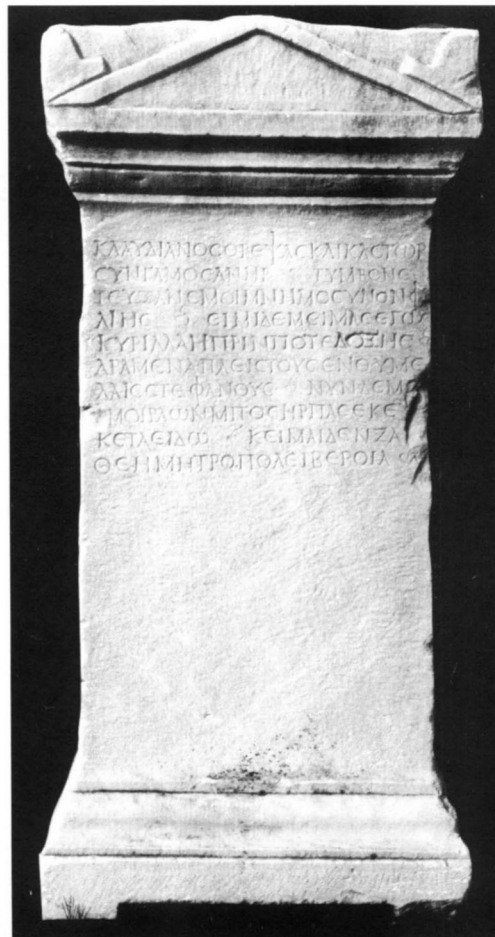

397α

397β

399

ΚΥΜΟΡΟΥ ΠΙΝΥΤΟΥ ΚΡΙΣΤΙΝΟΥ
ΔΕΣΗΛΛΩΟΥΤΑΙ ΓΕΔΩΝ ΓΕΝΟ
ΜΕΤΟΠΙΣΘΕΦΑΝΙΤΕΑΜΦΩΙ
ΤΡΟΤΕΡΟΥΣ ΚΗΡΟΛΟΗΔΑΛΛΑ
ΟΥΝ ΚΑΜΙΝΣΤΗΛΗΝ ΓΡΑΨΑΤΟ
ΟΖΟΜΕΝΗ ΚΟΥΡΙΔΙ Η
ΡΥΠΕΣΣΙΚΕΣΣΟΜΕΝΟΙΣΙ ΠΥΘΕΣ

400

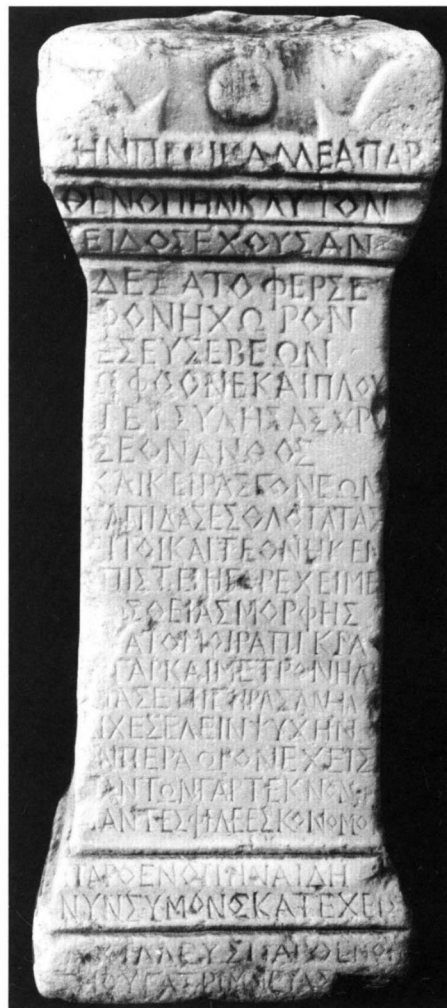
402

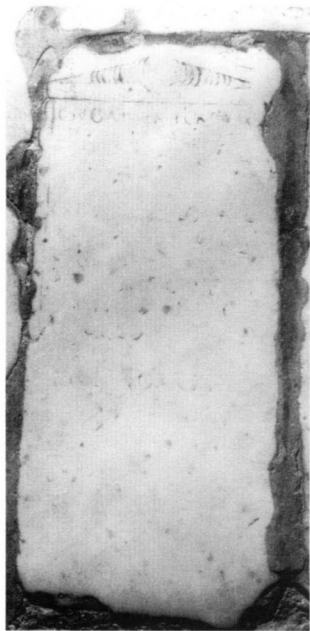
401

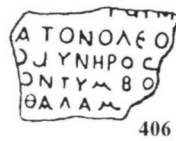
403

404

405

406

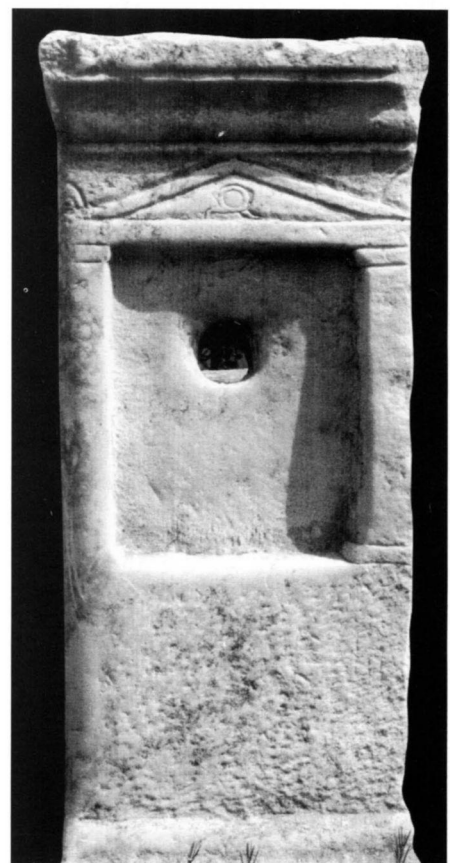
408

409

410

411

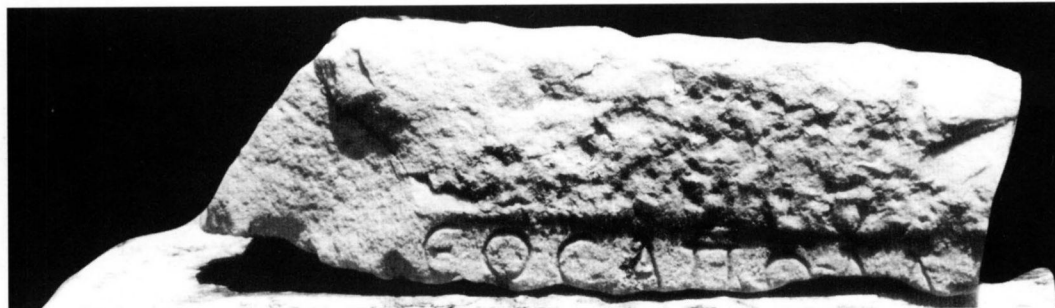
412

414

413

415

416

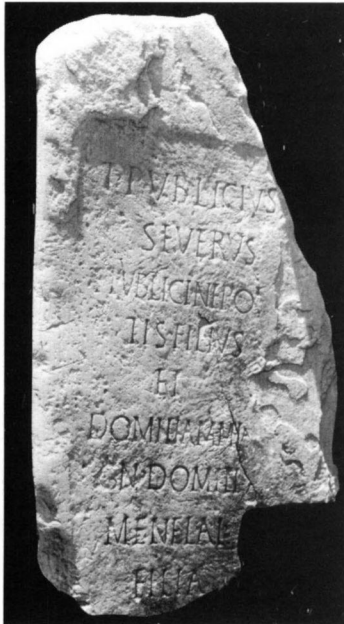
417

418

419

420

Π
 VEYXTCXTCINI
 ΜΜΕΤΑΡΧΧ +
 ΙΑΝΘΟΥΣΤΡΥΜΝΙΟC
 + ΟCΕΚ + +

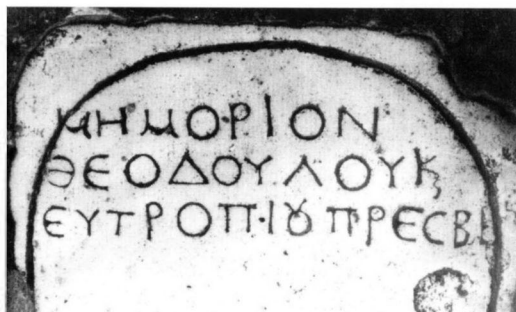
421

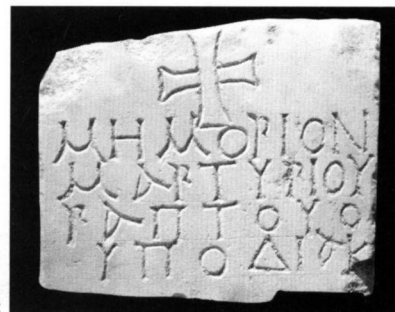
422

423

424

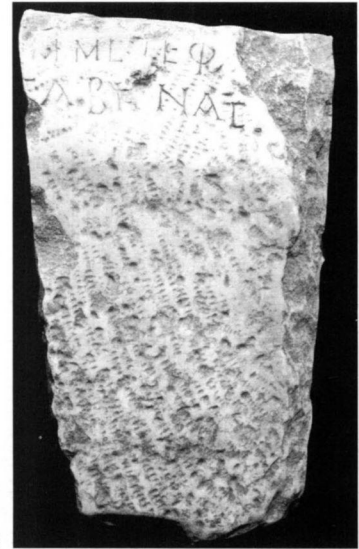
425

426

+M̄M CIABINO

427

428

429

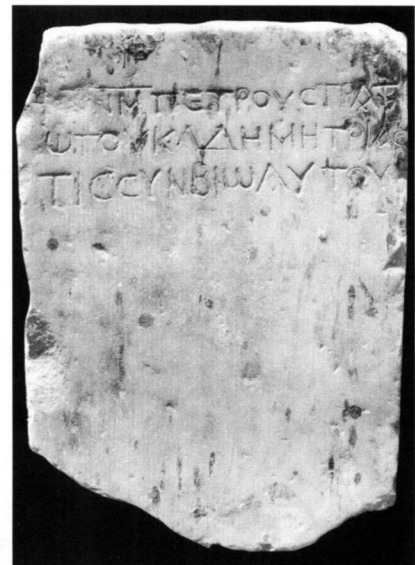

430

431

432

433α

433β

434

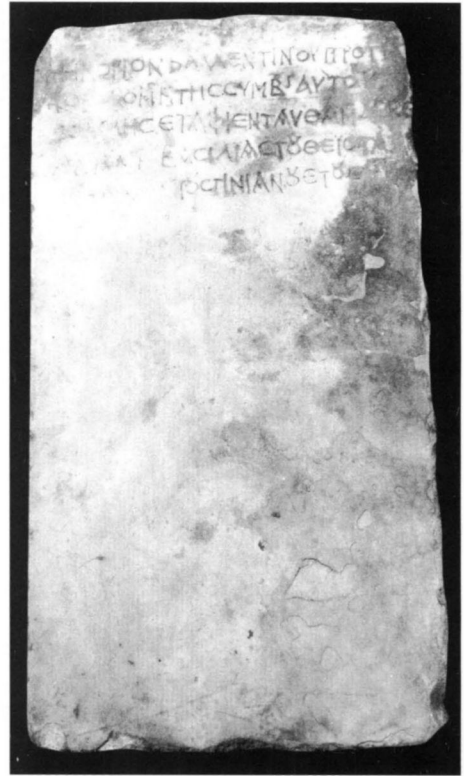
435

436

437

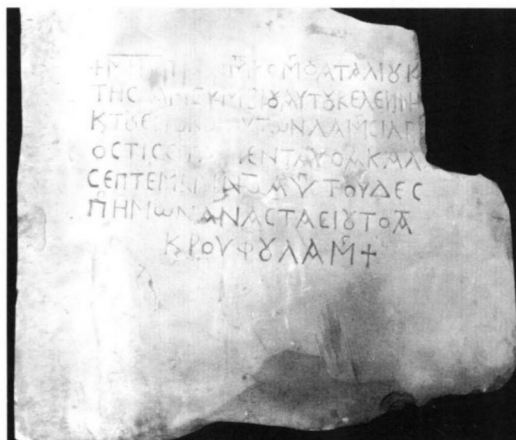
438

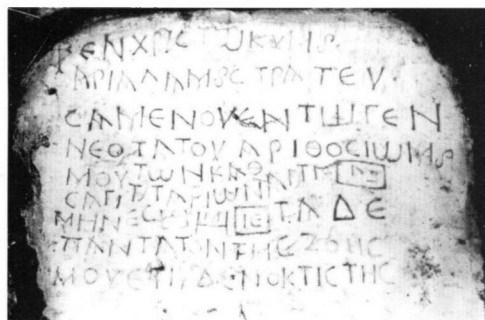
439

440

441

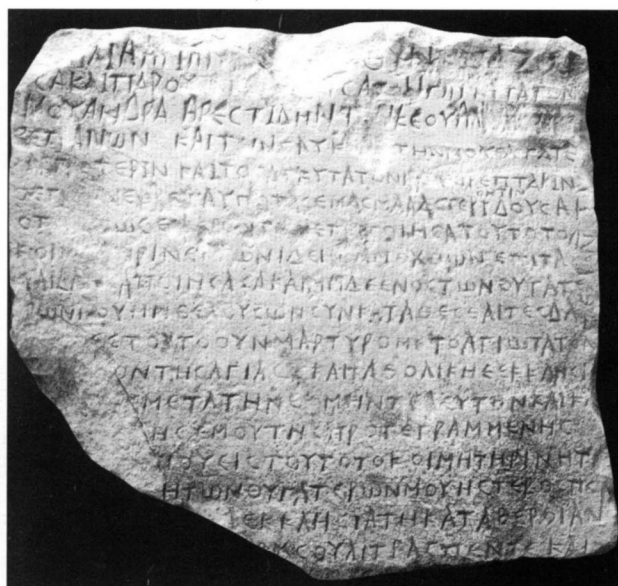
443

442

444

445

446

447

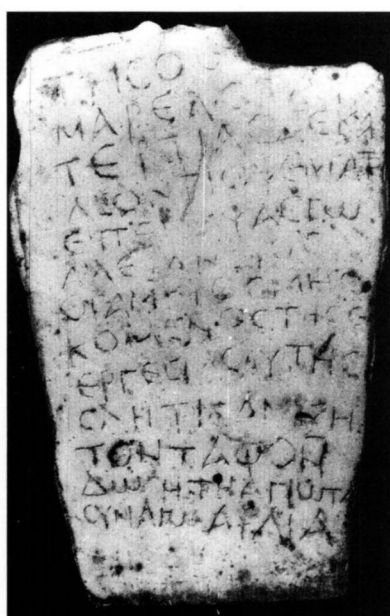
452

454

453

455

456

ΞΤ·ΒΚΓ

457

458

459

ΩΜΩΣΤ
ΡΤΕΜΙ
ΙΒΟΗΘ

460

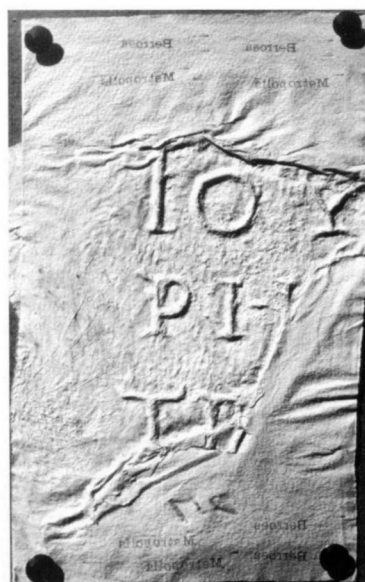

461

462

463

464

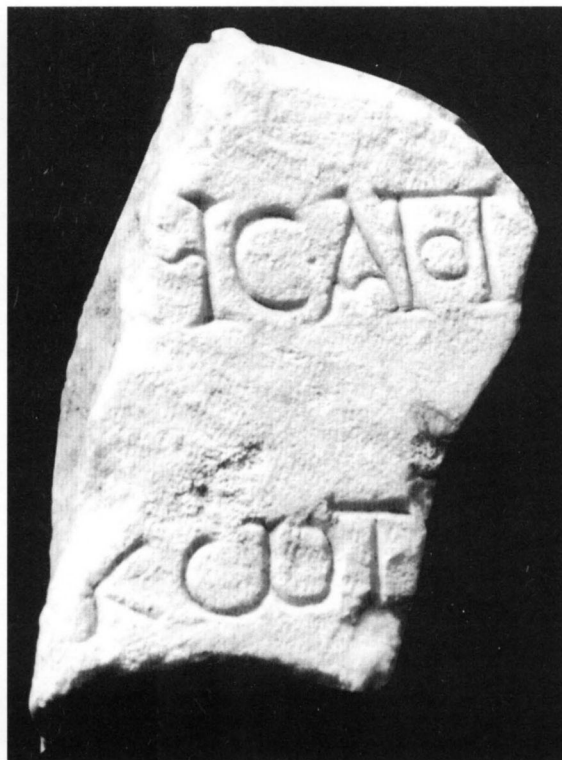

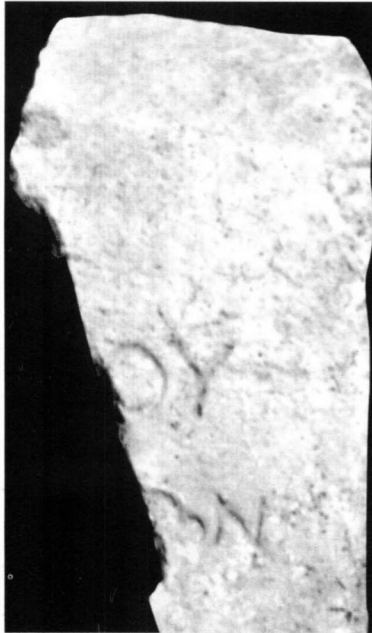
465

466

467

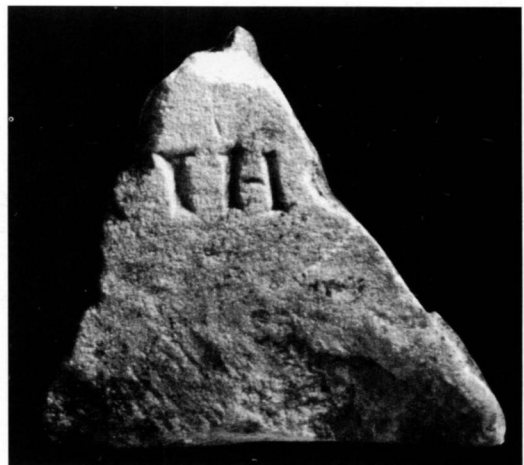
468

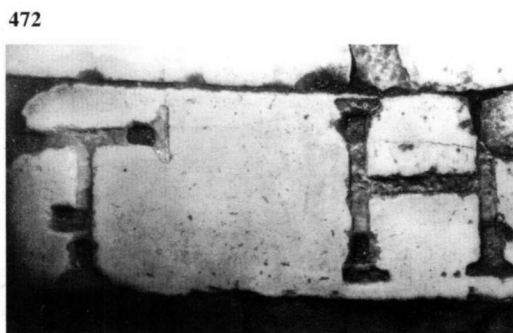
469

470

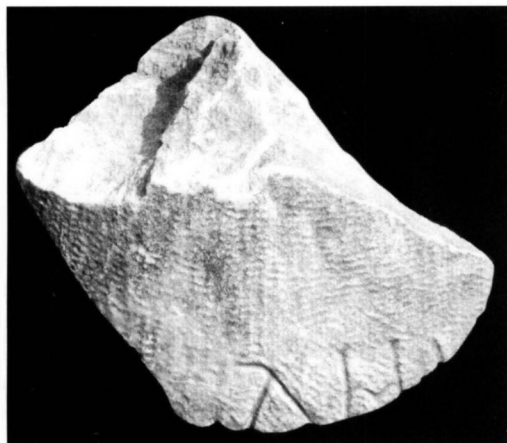
471

472

473

474

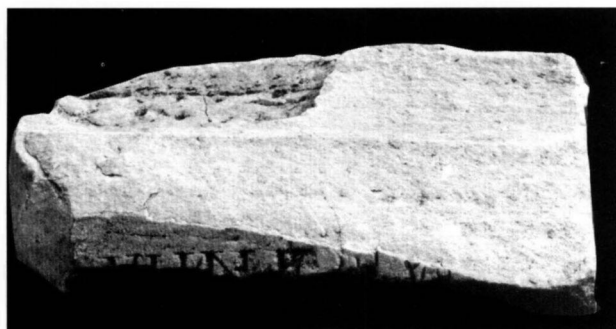

477

476

478

480α

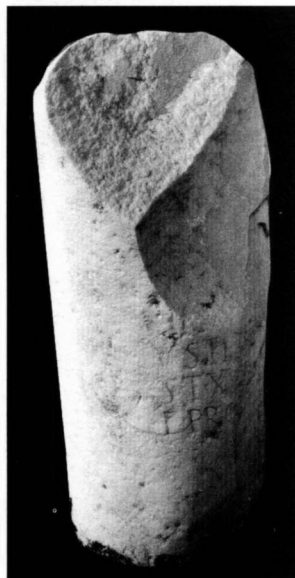

479

480β

480γ

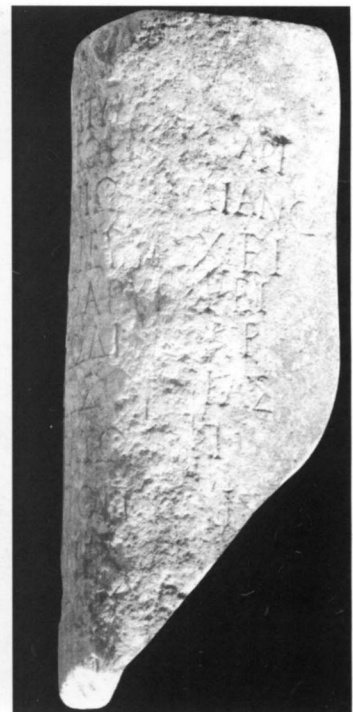

481α

481β

481γ

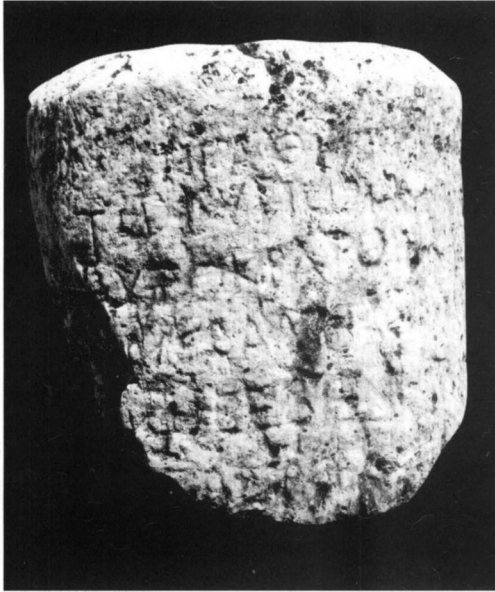
482α

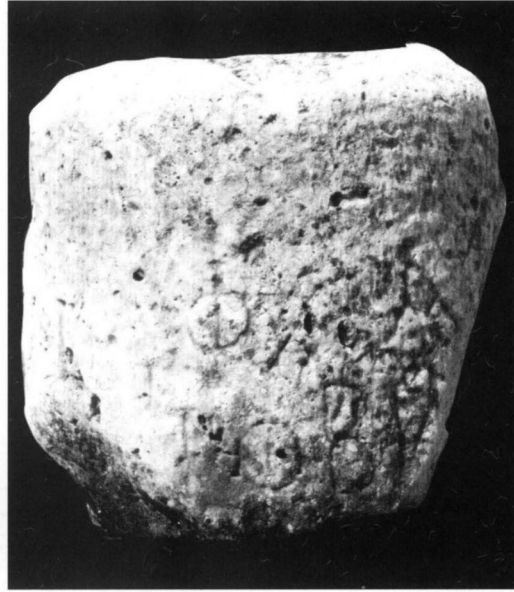
482β

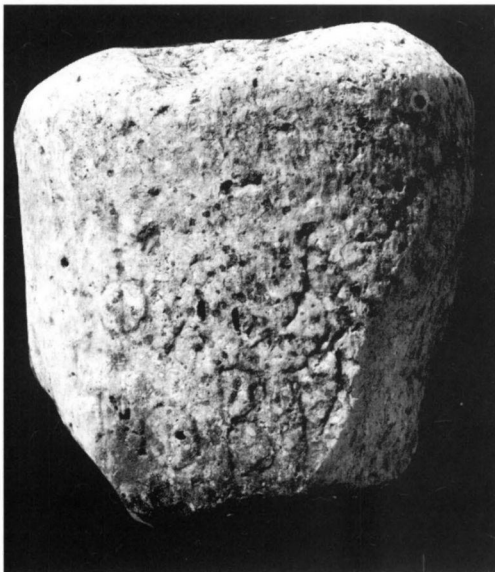
483

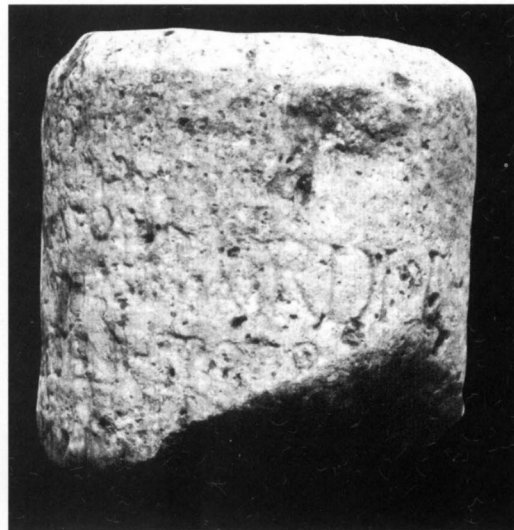
484α

484β

484γ

484δ

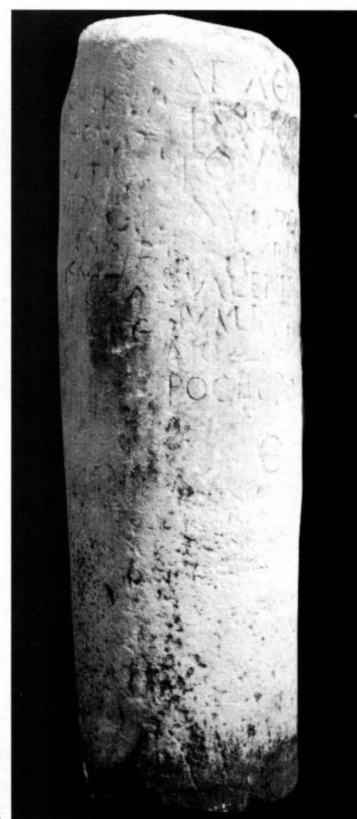
485α

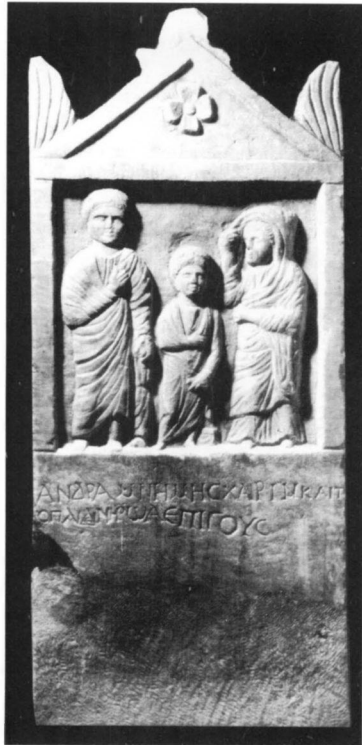
485β

485γ

485δ

490

491

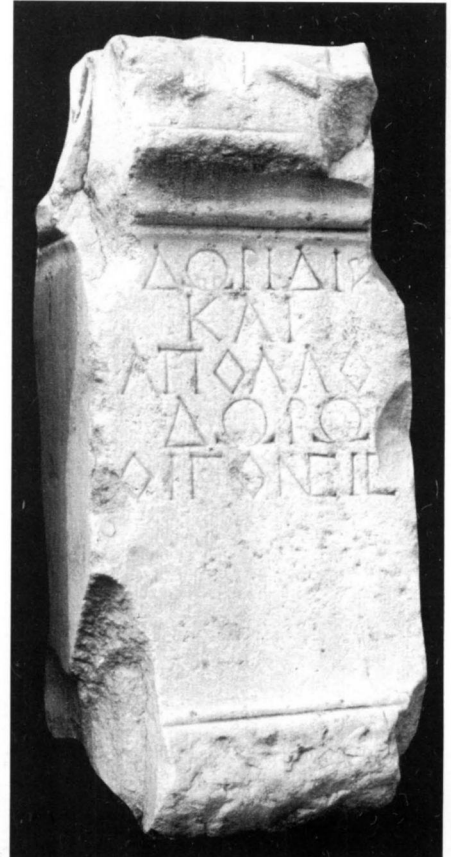
ΤΟ ΜΑΡΘΟΣΑΛΙΑΝΟΣ ΤΕΡΤΝΟΣ
ΖΩΝ

493

492

494

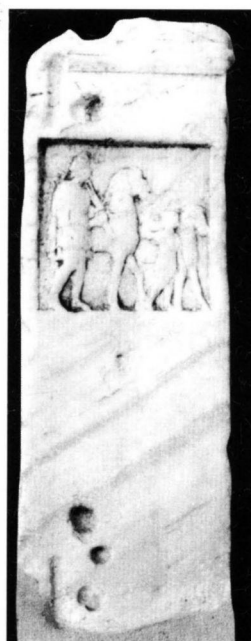
495

ἸΧΟΡΠΓ
 ΠΤΟΝΑΝΤ
 ΙΗΡΕΙΣΚ
 ΔΕ ΕΠΡΑ
 ΠΙΔΟΕΑΥ
 ΞΕΝΟΥΝ
 ΙΑΙΔΕΚ

496

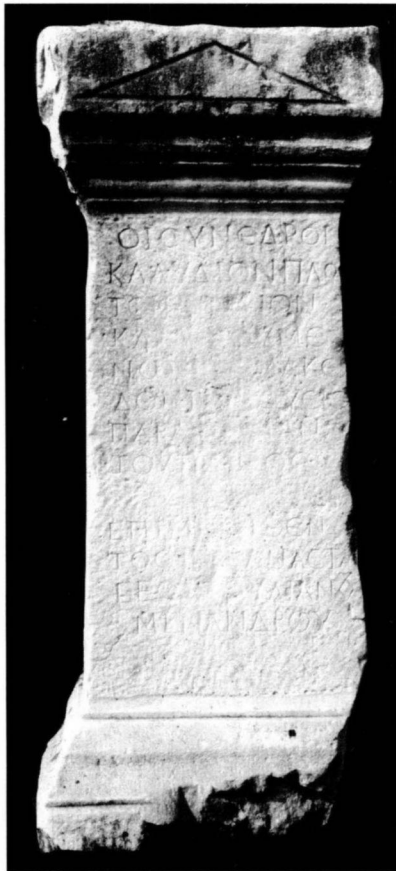
497

498a

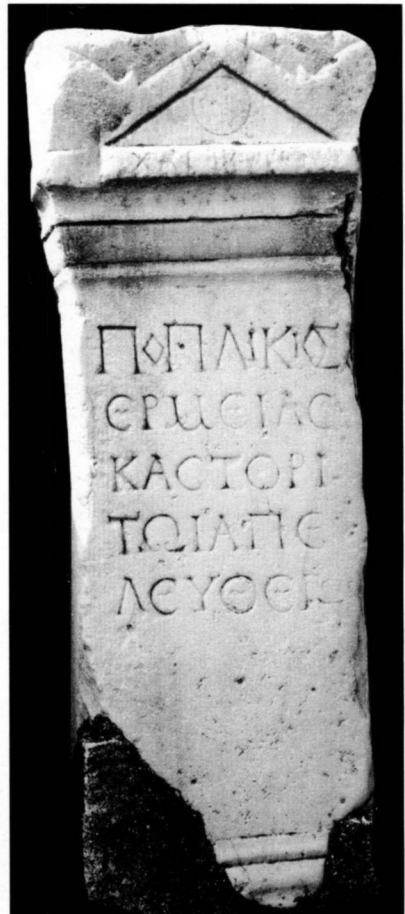

498b

499

500

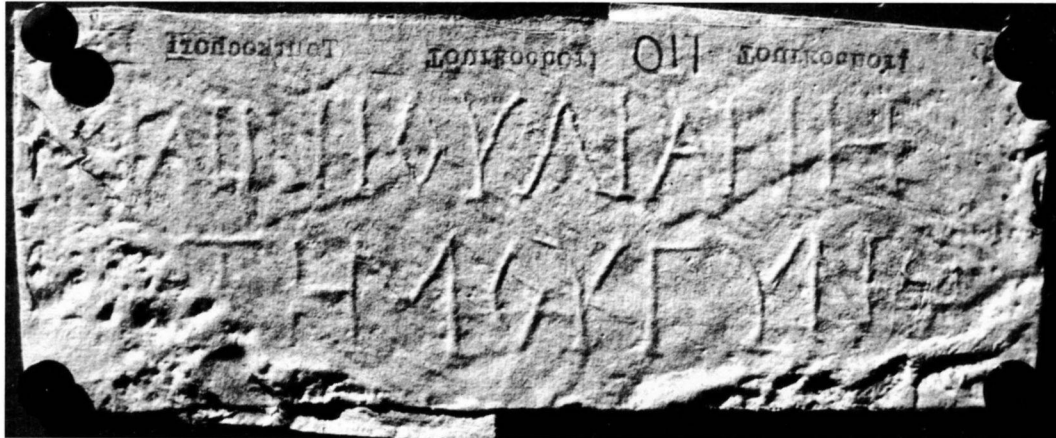

502

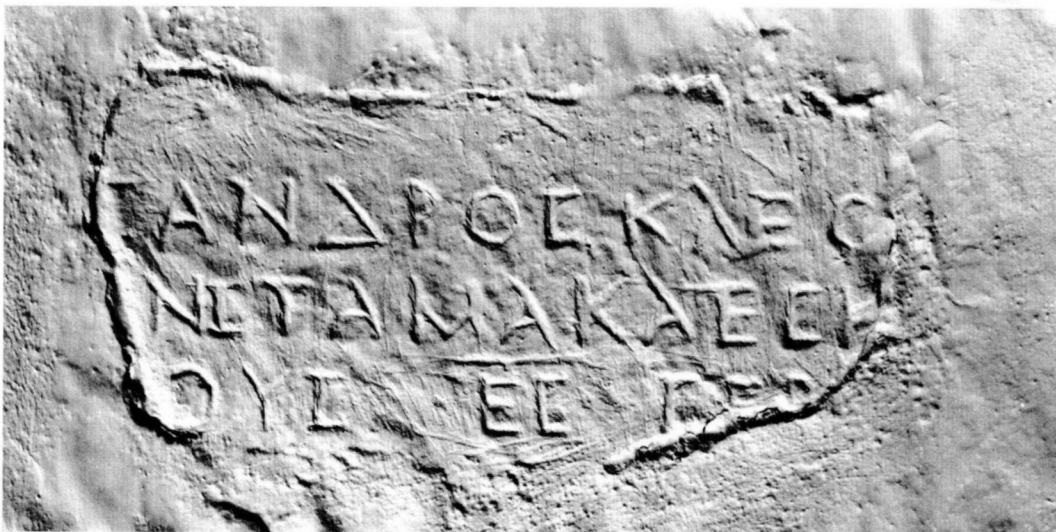

501

504

505

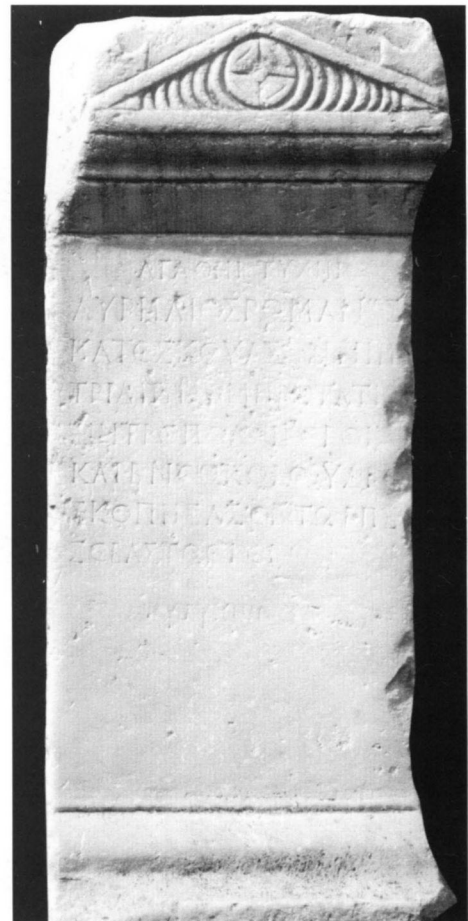
506

507

508

509

510

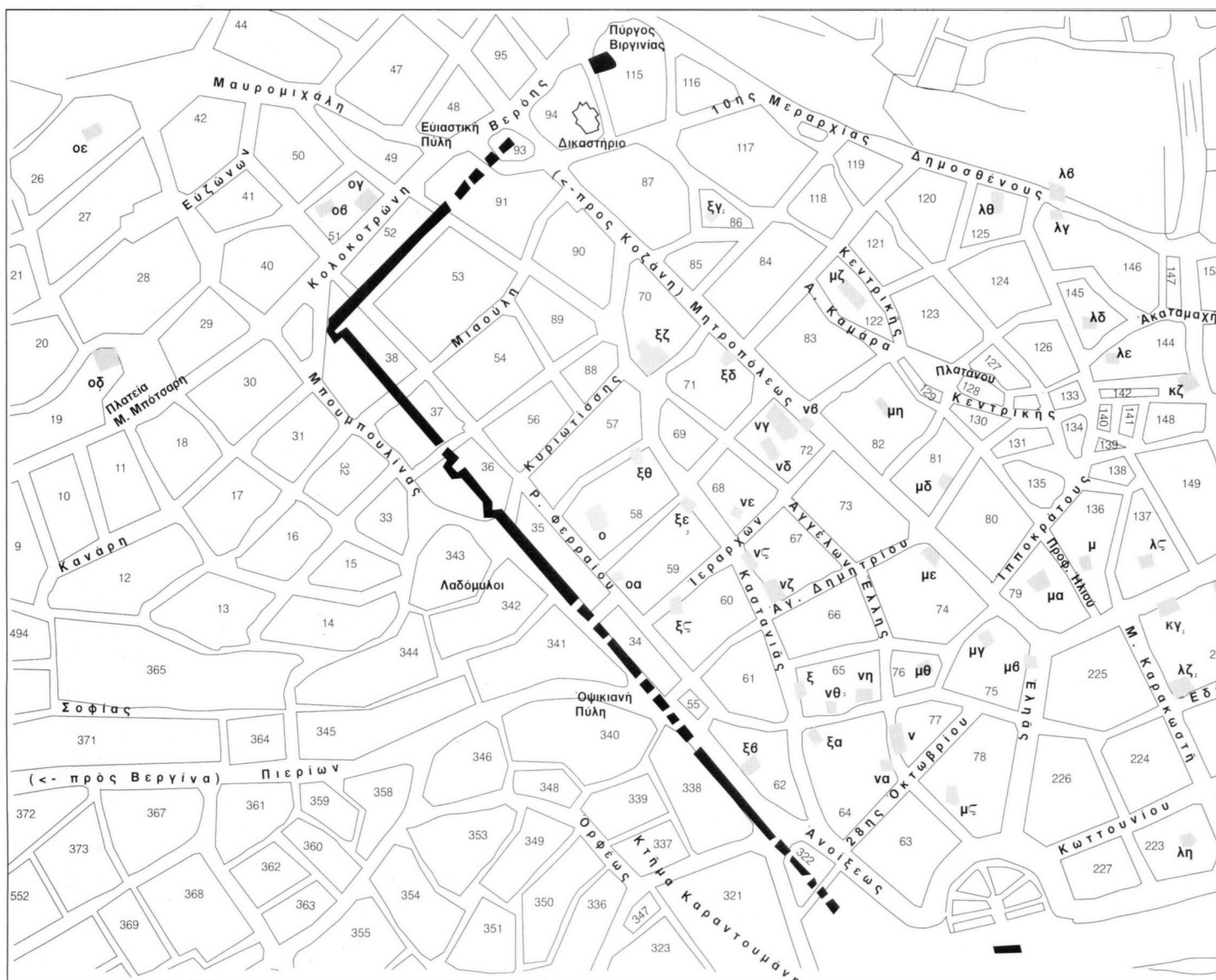

511

512

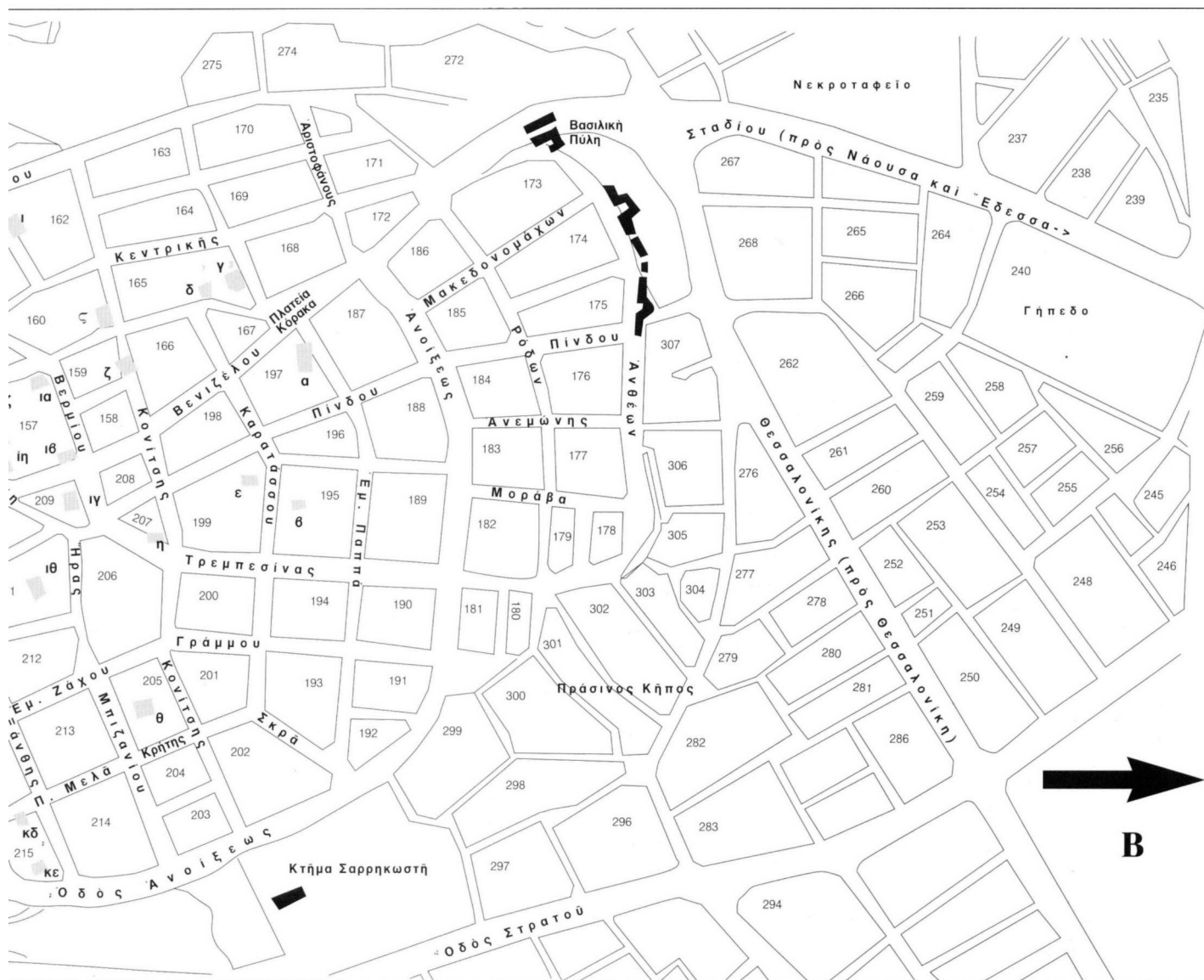
Ε' ΧΑΡΤΕΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

α'. Ἐξω Παναγία	κα'. Ἅγιος Πατάπιος
β'. <i>Καθολικὸν Μονῆς Προδρόμου</i>	κβ'. Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος ἐνορίας Ἁγίου Παταπίου
γ'. Ἅγιος Προκόπιος	κγ'. Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἑλεήμων
δ'. Παναγία Χαβιαρά	κδ'. Ἅγιος Βασίλειος ἐνορίας Ἀγ. Ἀναργύρων
ε'. Παναγία (·)	κε'. Παναγία Κυριώτισσα (ἡ μικρή)
ς'. Ἅγιος Νικόλαος τοῦ μοναχοῦ Ἀνθίμου ἡ Λαμαρινᾶς	κς'. Ἅγιος Γεώργιος
ξ'. Ἅγιος Γεώργιος τοῦ ἄρχοντος Γραμματικοῦ	κζ'. Ἅγιος Δημήτριος ἐνορίας Ἀγ. Γεωργίου
η'. Ἁγία Βαρβάρα	κη'. Ἅγιος Ἰωάννης Θεολόγος (ὁ μικρός)
θ'. Παναγία Περιβλεπτος	κθ'. Ἅγιος Σπυρίδων ἐνορίας Ἀγίου Ἰωάννου
ι'. Ἅγιος Νικόλαος ὁ Ἀμόλευτος ἡ τοῦ Καλοκρατᾶ	λ'. Ἅγιος Νικόλαος ὁ Ψαράς
ια'. Παναγία Πανύμνητος	λα'. Ἅγιοι Ἀνάργυροι (οἱ μεγάλοι)
ιβ'. <i>Ταξιάρχες</i>	λβ'. Ἅγιος Νικόλαος ἐνορίας Παναγίας Δεξιᾶς
ιγ'. Ἅγιος Ἰωάννης Θεολόγος (ὁ μέγας)	λγ'. Ἁγία Παρασκευή ἐνορίας Παναγίας Δεξιᾶς
ιδ'. Ἅγιος Σπυρίδων	λδ'. Ἅγιος Νικόλαος ὁ Ἀκαταμάχητος
ιε'. Ἅγιος Ἀνδρέας ἐνορίας Ἀγ. Γεωργίου	λε'. Ἁγία Ἱερουσαλήμ
ις'. Ἁγία Τριάς	λς'. Μεταμόρφωση Σωτῆρος ἐνορίας Προφήτου Ἡλίου
ιζ'. Ὁσιος Ἀντώνιος	λζ'. Ἅγιος Νικόλαος ὁ Ξυλοτραφτής
ιη'. Ἅγιος Μούκιος	λη'. Ἅγιος Νικόλαος τῆς Γούρνας
ιθ'. Ἁγία Ἄννα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑρας	λθ'. Παναγία Δεξιὰ
κ'. Ἅγιος Βασίλειος ἐνορίας Ὁσίου Ἀντωνίου	μ'. Ἁγία Ἄννα τῆς ὁδοῦ Προφήτου Ἡλίου

ΕΛΙΟ ΒΕΡΟΙΑΣ

μα'. Προφήτης Ἡλίας
 μβ'. Ἀγία Φωτίδα
 μγ'. Μονή Σωτήρος Χριστοῦ
 μδ'. Ἅγιοι Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη
 με'. Ἅγιος Νικόλαος τοῦ Σφραντζῆ
 μς'. Ἀγία Παρασκευή ἐνορίας Μακαριωτίσης
 μζ'. Παλαιά Μητρόπολη
 μη'. Χριστὸς ὁ Ἀντιφωνητής
 μθ'. Ἅγιοι Κήρυκος καὶ Ἰουλίττα
 ν'. Ἅγιος Στέφανος
 να'. Ἅγιος Γεώργιος ὁ μικρὸς
 νβ'. Ἀγία Ἄννα τῆς Μητροπόλεως
 νγ'. Μητρόπολη (ναὸς Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου)
 νδ'. Παναγία Φανερωμένη
 νε'. Παναγία ἡ Βαλτεσινή
 νς'. Ἅγιοι Ἀνάργυροι οἱ μικροί
 νζ'. Ἅγιος Δημήτριος ὁ Τρανός
 νη'. Παναγία Μακαριώτισσα
 νθ'. Παναγία Εὐαγγελίστρια
 ξ'. Ἅγιοι Θεόδωροι

ξα'. Ἅγιος Νικόλαος ἐνορίας Μακαριωτίσης
 ξβ'. Παναγία Παλαιοφορίτισσα
 ξγ'. Ὁρτᾶ Τζαμί
 ξδ'. Παντοκράτωρ
 ξε'. Ἅγιος Βλάσιος
 ξς'. Παναγία Γοργοεπήκοος
 ξζ'. Τουρκικά λουτρά
 ξθ'. Ὑπαπαντή
 ο'. Παναγία Κυριώτισσα (ἡ μεγάλη)
 οα'. Ἅγιος Ἀνδρέας ἐνορίας Κυριωτίσης
 οβ'. Ἅγιοι Ἀπόστολοι
 ογ'. Βακαρὲ Μεδρεσὲ Τζαμί
 οδ'. Τζεμὲν Τζαμί
 οε'. Μπαῖρ Τζαμί

Τὰ μνημεῖα τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ἀναφέρεται μὲ πλάγιους χαρακτήρες εἶναι πλέον κατεστραμμένα.

